नं० ४८८६

नाम- दाशरथीय तंत्रम्

कर्ता- ×

पत्रसंख्या २९७ पत्राणि शके १६७६

विषय॰- तन्त्रम्

4886

दीक्षी नवतक संस्कृतं १५ कश्चिद्द्वो गुरुशुश्रूषापरस्तामुनिपुंगवाः कश्चिद् दुःसकलं तत्पृष्टं तपस्यां सुपलालादिकं १६ भवद्भिः
पि सर्वं दृष्टैः किं प्रष्टव्यो स्य हे द्विजाः यथामति प्रवक्ष्यामि वदंतु मुनिपुंगवाः १७ शानानंदादवोविप्राः दृष्टव्यमुक्ता स्तवो जनाः कृतां
ञ्जलिपुटाऊचुर्नैला सा संपा सा रदात् १८ सुमनद्रुमः भगवन्योगविदतां श्रेष्ठ सर्वशास्त्रविशारदः कथं ब्रह्माविजितुः संक्रीड
शौर्निवतप्रतेः १६ कथं स्यादुल्लताशनं कालमनोभ्रवं वने कथं कालस्वरूपं स्यादिमोद्रिगैः विभांडकसुतः प्राह तामषीनशं
सितव्रतान् २२ श्रोष्यवं गदवाचा यथामति प्रवक्ष्यामि भवद्भिः यथमारदात श्रोत श्रवोगिनां श्रेष्ठैः सावधानैः समाहितैः २३
नराणामक्षिपक्ष्मासु-नी लवनिमीलनमात्र निमेषकालकथ्यते: काष्ठा तेत्रिंशदीरिताः २३ त्रिंशत्काष्ठाः कलाः प्रोक्ताः षष्टि
नाडिकाः स्मृताः नाडीद्वयं मुहूर्तः स्यात्समस्तेषां वनुव्रयं २४ नाडीत्रिंशदहः प्रोक्तं त्रिंशन्नाड्यो निशास्मृता षष्टिनाड्यो दिनं
प्रोक्तमहोरात्रं तदेव हि २६ तैःपंचदशभिः पक्षस्तत्र द्वे मासकृपने पक्षे पक्षे योगी [illegible] शी पुण्यातिथिरमा पिवा २७ यामद्व
यंपात्तुः प्रोक्तमयनं स्यात्तुत्रयं मासे द्वादशभिर्विप्राः संवत्सर इति स्मृतः [illegible] नुणो वत्सरो द्वि[illegible] दिनमेकमुदीरितं चत्वार्यो
हुः-सहस्राणि वत्सराणां कृतं युगे २८ तस्य तावच्छती संध्या देवमानेन ग[illegible] त्रिविधानि [illegible] वर्षसहस्राणि त्रेतायुगमिति स्मृतं ३० तस्य
तावच्छती संध्या देवमानेन गण्यते सहस्रद्वयमब्दानां द्वापरं युगमीरितं तस्य तावच्छती संध्या [illegible] मानेन गण्यते ३२ तिष्यपुरा

वत्सराणां सहस्राणि तिकीर्त्यते तस्य तावच्छतीसंख्यो दैवमानेन गण्यते [illegible] द्वादशसाहस्रम[illegible]र्वयुगं स्मृतं ३३ मन्वंतरं तु दिव्या
नां युगानामेकसप्ततिः चतुर्युगानां साहस्रं ब्रह्मणो हन्त दीरितं ३४ तद्[illegible]हस्रं निशा ब्रह्मण ईरिता चतुर्युगानां साहस्रं
२ दृष्ट्वा ब्राह्मं दिनं स्मृतं ३५ पूर्वोक्तविधिनापक्षमासादिपरिकल्पना चतुर्वक्त्रस्य तस्याब्दशतिकं परमेष्ठिनः ३६ तस्यापि स्वेन मानेन श
तायुः कीर्तितं बुधैः ब्रह्मणः परमायुः स्याद्द्विवसं विदुर्बुधाः ३७ ईश्वरस्य विभोः साक्षा[illegible]पणामयस्य तु नैवाहस्तस्य न निशा
नित्यस्य परमात्मनः ३८ कालः सृजति भूतानि कालः पालयते प्रजाः कालः संहरते विश्वं कालाधीनमिदं जगत् ३९ लयं ग
ता असंख्याता ब्रह्माणो हृदयोपि च लयं गता असंख्याता ह्यपि तपोधनाः ३९ संख्यातुं नैव शक्याः स्युः शक्रादीनां हि सं
श्नुवः नराणामपि तिर्यञ्चां कापि कथा क्षिप्र पुंगवाः ४० तस्मात्कालं तु दुराधर्षं सृष्टिसंहारकारकं भक्षयन्तं जगत्सर्वं सृजंतमपि
तं जगत् ४१ पालयन्तं जगत्सर्वं प्रथको जेतुं न कश्चन ब्रह्मा तस्मिन्नपि ज्ञानप्रजापाकर्मणापि वा ४२ न धनेन न दानैर्वा जेतुं का
लो हि शक्यते अस्त्रैर्वा चापि शस्त्रैर्वा मन्त्रैर्वा विज्ञाय चिदात्मकं ४३ ब्रह्मतत्त्वं महद्भूपं कालो जेतुं न शक्यते कालस्यापि पितामह
क्षा दुर्गस्य स्त्री प्रियः पतिः ४४ नारायणो महायोगी तस्मात्तं दो चिदात्मकः परस्य ब्रह्मतत्त्वं साक्षान्नारायणात्मनः ४५ संसार राम
सागरात् मुक्तिः देवि त्राता तु न विद्यते आचार्यस्य कृपामूर्तेः साक्षान्नारायणात्मनः ४६ विविक्ता संब्रह्मतत्त्वं च बहुकाले न सेवया त २

स्नानैर्नैतपोभिर्वा न भस्मस्नानतोपि वा ४७ नाहिं सम्या मुक्तिस्या द्ब्रह्मानंदसुखात्मिका गंगादि सर्वतीर्थेषु मत्स्याश्च मकरादयः
४८ मज्जमाना हि तिष्ठंति किं मुक्तास्ते तपोधनाः नकामोनेन तिष्ठंति मीनाद्युदकपायिनः ४९ वनेष्वनशना येत्र मुक्ताः किंनु
तपोधनाः रासभाद्याश्च भस्मस्नानकृतो विरहाः ५० सततं मुक्तिभाजः किं श्वाद्या ग्रामशायिनो नमाः सर्वदं ते प्रजानि
त्यमहिं साधर्मतत्पराः ५१ प्रजाः किं मुक्तिभाजः स्युर्वदंतु मुनिपुंगवाः तस्मादाचार्यशुश्रूषां कत्वा नित्यं विरं द्विजाः ५२ विद्या
यब्रह्मणा सत्वं ब्रह्मानंदमवाप्नुयात् परस्य ब्रह्मणो भीत्या वातो वाति हि संततं ५३ उदेति भानुस्तो द्भीत्या चक्त त्यग्निर्भ मार्त
तः तदा तथैव कालोपि किंच हरत्यति हंति च ५४ परस्य ब्रह्मणा साक्षात्समाचार्यात्कृतमात्मवान् विज्ञायवं वयि तासो कालं सर्वभ
माप्नुवं ५५ ब्रह्मानंदमयीं मुक्तिं प्राप्नोत्येव तपोधनाः सेयानंदस्य मीमांसा वक्ष्यते विप्रपुंगवाः ५६ मुख्या सकलविद्यानां पार
गो वलं संयुतः अरोगी पञ्चकस्मृतिः सर्वधर्मपरायणः साध्वी पत्न्यनुकूला च पुत्र समृद्धिमान् सार्वभौमस्समासाधमा
नुषानंदमश्नुते ५७ मानुषानंदशतकं मनुष्यगंधं शास्त्रवेदिनः एकोमनुष्यगंधर्वानंद उक्तः श्रुतौ स्मृतौ ५८ आचार्य
कृपया ब्रह्मविद्योपेत मुवं द्विजाः शतं मनुष्यगंधर्वानंदानां सततं हि ब्रह्मविदा एको देवगंधर्वानंदो वेदेषु पठ्यते तदानंदशतं
हि पंपितॄणां मुनिपुंगवाः ६१ आनंद एको विप्रस्य ब्रह्मतत्त्वविदोपि च आनंदानां शतं ... आजानजामरे ६२ आजा

नत्नामरानं दशतं कर्मसुरेष्वपि आनंद एकः सं प्रोक्तस्ततो मुख्येसुरेष्व[illegible] ६३ तदानंदशतं तेहि[illegible]आनंदः प्रोच्यते बुधैः तदानंदश

तं शक्रस्यैक आनंद उच्यते ६४ गुरोस्तदानंदशतं तस्यैक आनंद ईरितः गुर्वानंद[illegible]ध्रुवस्यानंद उच्यते ६५ तदानंदशतं तस्यैक आनंदः

२ स्याप्रजापतेः ६६ एतस्यानाभिनंदानां शतं विष्णोः शिवस्य च ६८ विराजपुरुषस्यैक आनंदः समुदाहृतः तदानंदशतं साक्षाल्लिप्तस्य परमात्मनः

६७ ब्रह्मानंदनिधिस्तस्यैक आनंदः स्यात्त्रिमः पतेः नारायणस्यापि समस्त ब्रह्मणः परमात्मनः [illegible]ब्रह्मानंदनिधिं सोऽयं मनो वाचामगोचरं

आचार्यपादशुश्रूषानिरतस्य मतात्मनः ६९ ब्रह्मतत्त्वविदः साक्षात्कृतनारायणात्मनः जीवन्मुक्तस्य तस्यापि ब्रह्मानंद उदाहृतः ७१

ब्रह्मानंदनिधिं सोऽयं वेदांतेष्वभिगीतं कोटिजन्मतपोभिर्वा महादानाश्रुतेरपि ७२ अश्वमेधसहस्रैर्वा लभ्यते न तपोधनाः तस्मा

द्ब्रह्मविद्धि तासां कार्यं चार्यं मुक्तांबुजात्मन ७३ कालत्रयमपि प्राप्य समो जयति संततं इति कालत्रयोपायः कथितो ब्रह्मवित्तमाः ७४

प्रष्टव्यं किमतो विप्रा ब्रुवंतु कथं तेयं श्रोतव्यं ~~[illegible]~~ यदि श्रुतोपि तं इति दाशरथीये स्मिन्सर्ववेदार्थसंग्रहे ७५ प्रथमोऽध्यायः कौ

पंतंत्रेनुत्तरनामके इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये दाशरथीये वेदार्थसारसंग्रहे तंत्रे प्रथमोऽध्यायः अथ पंचतुः भगवन्योगीनांश्रे

पकर्णां ताभर्ते महामते ब्रह्मतत्त्वं कथं ज्ञेयं श्रोतव्यं कथमादरात १ कथमाचार्यशुश्रूषा कर्तव्या संस्थितव्रतैः सर्वमेतत्समासेन वद ब्रह्मा कंद राम

पानिधे २ अथ व्यंगाडवाच अस्ति ब्रह्मपरं साक्षा[illegible] माध्यकं समानं द्र्यमर्थं हितत ३ सत्यं परं तपोरूपं जगा २

मरणावर्जितं चिदानंदमयं नित्यं मनोवाचामगोचरं ५ नारायणाभिधं ज्योतिस्तमसः पारे प्रतिष्ठितं नस्त्री न षंढो न पुमान्न द्रुमपर
मं महत ५ अनंतमव्ययं सूक्ष्मं दुर्दर्शमपरोक्षगं ६ हृदुहामुत्थितं सर्वप्राणिनां चित्तपंकजे ६ अंतर्बहिस्समो भाति निर्विकारमनुत्तमं
ततत्र सूर्यो न विभाति चंद्रमा नासा वह्निर्विद्युतो नैव भांति तमेव भांतमनुभाति सर्वं तस्य भासा सर्वमिदं विभाति ८ तन्महाद्योतरूपं चंद्रूपं वेदांते
गुह्यगोचरं सर्वोत्पत्तिविनाशानां हेतुभूतं सनातनं ९ ओंकारवाच्यं विश्वस्य कारणं कारणेश्वरं तस्मान्नादात्मकः साक्षात्कारणमास
नातनः १० अमध्यं वासुदेवाख्यमाहुर्ब्रह्मर्षयोऽमलाः विष्णुस्समभवत्तस्माल्लीलया तस्सनातनः ११ सर्वैश्वर्यद्युतिप्रोक्तः शुद्धस
त्त्वमयः पुमान् तयोर्मध्ये समुद्भूता शक्तिर्विद्धि पिलीपरा १२ यामाहुर्भगवच्छक्तिं त्रयीरूपां सनातनीं तत आविरभूत्साक्षात्पंचाशद्व
र्णमातृका १३ सैव श्रीः परमा शक्तिर्विष्णोर्नारायणस्य च साक्षान्नारायणात्मिका प्रोक्ता मातृका १४ स्वराः षोडश तत्रस्युः स्प
र्शाः पंचविंशतिः अथांतस्था अथोष्माणः एवं मातृकासमन्ता अकाराद्या विसर्गान्ताः स्वराः [illegible]शकीर्तिताः अचष्टयेवमाख्याताः काद
यो हल्संज्ञिताः १६ विरामस्थापराशक्तिः षोडशाद्वरविपीलीकाद्योहल्संज्ञिताः संतानानि विदुर्बुधाः १७ ककारादिक्षकारांतावर्णा
नारायणात्मकाः तस्मादिमकारादिक्षकारांतात्मिका १८ लक्ष्मीनारायणाविर्भूता मातृकासमुदीरिता मातृकापरमाशक्तिः
विष्णुर्ब्रह्मणो द्विजाः १९ नारायणात्मिका ... अनयैव समुद्भूता वेदाः [illegible] तनाः २० धर्मशास्त्रपुराणानि

४

सर्वोपनिषदोपिव चतुष्पत्तिकलाविघाविघा-अष्टादशापिव । २१ सर्वं [damage]कयोत्पन्नं जगदेतन्[damage]चरं यदास्ति तत्क्षाभगवद्ब्रह्मणः
परमात्मनः २२ तदा विराजं पुरुषं विश्वकारणविग्रहं असृजत्स्वस्त्रूपी पुरुष[damage]ज्ञाः २३ द्विधाकृतात्मनो देहमर्धेन पुरुषोऽभव
त् अर्धेन नारी तस्यां तु विराजमसृजत्प्रभुः २४ यो महापुरुषः प्रोक्तः परब्रह्मात्मकोऽव्ययः श्रीमदष्टाक्षरात्मा सा एवैक एव परो विभुः २५ ना
रायणाद्विनिष्क्रान्तः सर्वलोकैककारणं सदा वायुः पुमान्नित्यः परमात्मा सनातनः २६ अष्टाक्षर[damage]देवेद वेदांतेरप्यतो वरः २७ न तस्य कार्यं
कारणं च विद्यते न तस्य कर्तो न हि तत्स्य गोप्ता परास्य शक्तिर्विविधैव श्रूयते स्वाभाविकी ज्ञानबलक्रिया च २८ यो सौ द्विधा भवत्साक्षाद्धरा
घोनारायणो विभुः सा नारी श्रीर्महालक्ष्मीः ख्याता पारकनामयी २९ तत्पतिः पुरुषो यो सौ नारायण इतीरितः स्त्रीपुंरूपमिदं तस्य ब्र
ह्मणः परमात्मनः ३० नारायणस्य नित्यस्य लक्ष्मीनारायणाभिधं चित्रूपिणी श्रियं शुभ्रां विभक्ता नारायणोऽविभुः ३१ चिद्रूपिणोऽयं वि
भुः सार्धकालं त्रिजगतोपतिः स्मर्यते वेदवेदान्तेरपि विग्रहधारिणिः ३२ श्रीमदष्टाक्षरात्मा स एक एव सनातनः सर्वकाले यदा चित्स्त्री
पुंरूपसमन्वयं ३३ द्विधैव दृश्यते नित्ये लक्ष्मीनारायणाभिधं तदष्टाक्षरं मन्त्रे लावाच्यं ब्रह्म परात्परं ३४ लक्ष्मीनारायणात्मा सौ
नारायण आमयः पुमान् विराजं पुरुषं सर्गादिकाले सृजतीश्वरः ३५ प्रपंचात्माका न सन्ति नास्यैव नायकः पुरुषस्स विराड्रूपः सर्वका
रणकारणं ३६ चतुर्विंशति तत्त्वात्माध्यक्षी रूपश्च विभुः यस्मात्सर्वं जगत्तं तारणं परमेश्वरं ३७ स वितारमजं शुद्धं कालात्मानं

रा.म.
४

सनातनं तदव्यक्तमाहुर्विरंचिप्रभावः श्रीसूत्रात्मा प्रभुः ३८ समस्तविद्यावीजं यद्ब्रह्मरूपं विदुर्बुधाः भूरिति व्याहृतिः पश्चाद्भुवः सुवरिति त्रयं
३९ महर्जनस्तपः सत्यं गायत्र्याः विरमजन्तः एतद्वै महद्विश्वं वैराजं रूपमुत्तमं ४० कालात्मकं भगवतो ब्रह्मणः परमात्मनः सविता वि-
श्वरूपोऽसौ विराट्पुरुष ईश्वरः ४१ हिरण्यगर्भमाहुर्यं प्रधानपुरुषं विभुं अयमेव जगत्सर्वं स आत्मवत्तिष्ठतीति च ४२ कालात्माकालकालो
सौ साक्षाल्लोकप्रकाशकः अयं सवितृप्रतिमाप्रायमप्राकारमहत्पथा ४३ तस्यान्ते सविता साक्षात्पुरुषोऽसौ हिरण्मयः कालात्मको वेद-
मयो येनेदमखिलं जगत् ४४ सचराचरमुत्पन्नं रक्षितं परमात्मना अमायुद्धत्वतो वेदः भूरादिव्याहृतित्रयं ४५ चतुर्थ्यां प्यथ वेदे-
ष्वोयमासंस्था विक्षिताः उत्तमाः सर्वलोकानामिहामुत्र गतिप्रदाः ४६ योऽसौ विराड्व्ययः साक्षाद्वासुदेवो जगत्पतिः नारायणाम-
योनित्वो महापुरुष ईश्वरः ४७ स महापुरुषः सर्गे कर्तुमिच्छन्प्रजापतिः अप एव ससर्जादौ तासु वीर्यमवासृजत् ४८ तदण्डमभवद्धै-
मं सहस्रांशुसमप्रभं तस्मिन्जज्ञे विधिर्ब्रह्मा स्वयंभूरिति श्रुतिः ४९ आपो नारा इति प्रोक्ता आपो वै नरसूनवः अयनं तस्य ताः पूर्वं त-
न नारायणः स्मृतः ५० हिरण्यगर्भो विश्वात्मा स्वयंभूर्भगवान्प्रभुः अंधकाले[illegible]ः संततापस्तु महत्तपः ५१ तपसा तस्य तुष्टोऽथ
परमात्मा सनातनः नारायणोऽथ ब्रह्माणं पुरुषः कृपयान्वितः ५२ आद्य[illegible] सर्वविद्या[illegible] वस्मिन् कार्यं [illegible] लब्ध्वा वचनं सर्गकर्मोऽथ
तं स्वयंभुवं ५३ दृष्ट्वाथ परं देवं तामसावित्री सविता विभुः श्रुतिमुक्तेन विधानेन सर्वं कुर्विति [illegible] ५४ उक्तोऽसौ भगवद्वाकारः साक्षा-

न्कारस्य सिद्ध्ये भगवन्नेतत्सः प्राप्तो मया विभुमहत्तपः ५५ ततापन्तत्र भगवान्भास्करायुतसन्नि[illegible]महापुरुषो भस्वाविभूपा घनसो
त्विलं ५६ उवाच तं विधातारं प्रजापतिमकल्मषं श्रीभगवानुवाच सोमोत्र[illegible]पितोहं पोषकस्तव ५७ साक्षात्कृतोस्मि भव
५ तास्तं तु परमतपसा विधे अहमेव परब्रह्म परमात्मा सनातनः ५८ कालात्मको हं का[illegible]लस्यापि पितास्म्यहं वासुदेवोस्म्यहं विष्णुर्विरा
5 ड्रूपी हिरण्मयः ५९ अंतर्यामी स्मि भूतानां जीवात्मा त्रिजगत्पतिः विश्वरूपोहमनंतोहमादिमध्यांतवर्जितः ६० अहं प्रणवरूपोस्मि वे
दानामप्यगोचरः वेद्यंतवेद्यो विश्वात्मा विश्वरूपोस्म्यहं विभुः ६१ विद्यामयोहं लोकानां भोगस्वर्गापवर्गदः सोसावष्टाक्षरो मंत्रः
स्वभावप्रणवात्मकः ६२ विद्यानामपि सर्वासां महाराज्ञोस्मि नायकः नारायणस्तथा साहं चिद्रूपि रूपाश्रियान्वितः ६३ एक एवाद्वि
तीयोहं श्रीमदष्टाक्षरात्मकः अस्यैवाष्टाक्षरमंत्रस्य श्रीमतं जितशास्त्रवपि ६४ श्रीमतं नास्ति सर्वासां विद्यानां चक्रनेतरपि श्रीमदष्टा
क्षरी विद्या तस्मात्तन्मातां जगत्त्रये ६५ वेदा मद्रूपिणो ज्ञाताल्लोकानां स्थितिहेतवः वेदेषु सारभूतं यं श्रीमदष्टाक्षरी मम ६६ मायो
पजं विलासा मानिसा हि श्री रमेता सती इति मद्रूपिणो ज्ञतश्रुति सिद्धमुदीरिता ६७ प्रसिद्धा भगवल्लक्ष्मीः श्रीमें महाशक्तिश्चिदात्मिका
नारायणेति मत्तास्मि परं ब्रह्मश्रियान्वितः ६८ ममैवाष्टाक्षरी विद्यायाः श्रीमतं हि स्वभावः अन्या लक्ष्मस्कला विद्याः प्रक्षिप्तश्री समन्वि रम·
ताः ६९ चिद्रूपिणीं श्रियं गुह्यां त्रयीवीजात्मिकां परां पातेजोमयी संविन्महाप्रकाशरूपनायिकां ७० गुह्यां विश्वरूपभेदेन नानानारूप ५

रोऽस्म्यहं इत्यस्मै तां महाविद्यां मनेजः प्रापयेतव ७१ गायत्र्यं द्वस्त्यस्तोऽपि सर्वत्रापि निगद्यते ॐ इदं स्वागायत्रीनाम्न्यनुकं प्रजायते ७२ चतुर्विंशाक्षरी रीत
स्मानुग्राह्या त्रीवेदमातृका महदैव्या तोमयी त्रिपादम नेअः कल्याविता ७३ योऽहं पुरुषनामा मा वेदात्योऽहं तुरस्मि हि मदर्थे तेज स्वायुक्ता नारी लक्ष्मीरितीरिता
७४ नारायणोऽहं पुरुषो विराड्रूपी सनातनः इदं शान्तिर्महाविद्याऽस्य योग्य स्वभयोऽस्म्यहं ७५ ब्रह्मविद्येति या मामाहुः मेऽन्यैव ह्यात्मशाक्षरी अहं जगन्मयत्वेनऽङ्कारं सांज्ञा भातं
परं ७६ जगतीद्वारशक्तीति या ता विद्येयमुत्तमा ब्रह्मविद्येति विख्याता परनारि नमस्तव ७७ ब्रह्मेमं मूर्तेर्हानेन ब्रह्मविद्येत्यभिलक्ष्यता इमामपि महाविद्यां ल
क्ष्मीनारायणात्मिकां ७८ यदा तामनन्तेऽंशत्र प्राणेन महामते योऽसौ विराड्रूपः साक्षात् स सोऽहं पुरातनः ७९ सर्ववेदमयः सर्वयं ज्ञात्मा सनातनः स एकवेदपु
रुषो वेदनारायणोऽस्म्यहं ८० किं च मद्रूपमयः सर्वलोकानां च स्व सत्तत्वं सहप्र्यं तेन करिष्यं लिप्तसर्गकार्यं प्रजायते ८१ ये मन्त्रं गद्यो विता साक्षाद्गायत्री वेदमातृका
तद्ध्यः सविता ब्रह्म सनूरेव नारायणोऽस्म्यहं ८२ का नाम सर्वभूतानां धेहात्मा सर्वतोमुखः अन्तर्यामी मृत्युर्जरा व्याधि संसारभयनाशनः ८३ सर्वविद्यामयोऽप्यहं
पंचाशद्वर्णरूपिणी मातृका या ममा स्व्या तां मां मद्रूपेव वाचयते ८४ स्त्रीरूपं मम लिङ्गं यत्पुंरूपं मालिनं तथा लक्ष्मीरूपं च मद्रूपं तत्त्वसारं त्रसंज्ञयः ८५
इदं शान्ति ब्रह्मविद्या तरमाद्विसमयी स्मृता ब्रह्मविद्यामासको मे विराट् पुरुष हृदयधके ८६ ज्योतिर्मयी तस्मान्मनसा तिष्ठा महाविद्या वस्त्वक्षरमयी मम ता
सुपास्मनाः साक्षान्न मम सायुज्यमाप्नुते ८७ शब्दब्रह्माणि निष्णातः परं ब्रह्माधिगच्छति मत्स्तम [illegible] त्रमीनस्मान्महाविद्या का ८८ ब्रह्मविद्यामुपास्यारोग्रा
स्ये काले प्रजायते गायत्रीसमुपास्या यमुत्तां मां ज्ञातवेदसि ८९ लक्ष्मीनारायणी नाम्ना मामा ब्रह्मविद्याभिरूपिणी याव [illegible] समुपास्याथ श्रीमद्ध्यक्षरीवत ९०
प्रसताशात्मसि आद्ये चतुर्वर्गफलाप्रमे उपास्य मन्त्रका नामुक्तो भस्ताम [illegible] करोमव ९१ युनाहं ह्ह इत्या त्वां [illegible] प्रजायते तयाभ्यसि इंविश्व काले
कालेऽहं त्वाम्यहं ९२ नामात्व यस्योऽश्रीनास्तोम मयन प्राश्रयः नारायणोऽस्म्यहं तेन सर्वलोकेश्वरेश्वरः ९३ [illegible] त्वां गृहाण मां मायां त्रैलोक्यमा

तत्कां वहतातत्वहायेन सज्जत्यहेतिव ९४ इत्येवमहतत्वं परब्रह्ममयमये एतदाचार्यैवरसादि ला[illegible]णीनः ९५ अथ श्रेष्ठममतारतम्यं प्राप्नो
६ त्येकेनजन्मना अहिंसासत्यमस्तेयं शौचमिंद्रियनिग्रहः ९६ आचार्यपादशुश्रूषा सर्वे [illegible] रतिस्त्वरा ममता[illegible]विद्धिं प्रत्येतेसम्प्रहेतवः ९७ एतदत्र
चभगवानुपदिश्य प्रजापतेः अंतर्द्धनं जगामाशु तिस्मुनेश्चापि विस्तृतः ९८ अस्यापि म[illegible]नातत्वं परं महत् [illegible] शिष्टो समनकारि भोवशिष्यादिभ्य
उक्तवान् ९९ तेपिशिष्यापरमंतत्त्वं ब्रह्मैकमकारणं ब्रह्मभूतास्तपोनिष्ठा अथ चापि मुखि[illegible] १०० वर्णाश्रमाः शास्त्रमयामंत्राः सर्वे सनातनाः अविं
6 त्यशक्तितासर्वमंत्राणां दिव्यपुंगवाः १ संतं प्रशामार्गेण सदाचार्यप्रसादतः अक्षया चार्यवाक्यसुमर्वे सिद्धिस्तपोधनाः २ सकृदंटमरणं जातिस्म
रत्वं ब्रह्मदर्शनं कालज्ञत्वं च नोवाक्यकारणं नान्यदीयते ३ श्रीमदक्षरीविधं संतं च सहस्रकोलतां चार्यमुखं भोक्तं तं सेव्याचार्यमन्वहं धनिवाक
तं दुराधर्षं ब्रह्मा प्नोति तपोधनाः परस्य ब्रह्मणस्तत्वमहत्वं किं विरीरितं ४ मुमुक्षुमपि विप्रं दूः किंपुनः श्रोतुमिच्छ [illegible] ब्रह्मतिराघारथीयस्मि [illegible] तंत्रे वेदा
र्थसंग्रहे अनुत्तरब्रह्मतत्वरहस्यं ध्यामईरितं १०६ इतिश्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्वरहस्ये राघवशारथीये तंत्रे वेदार्थसंग्रहे द्वितीयोध्यायः अथ [illegible] मध्याये
गामहाभागसर्वज्ञ तनपोनिधे मुमुक्षूणामपि नरहं ब्राह्मणः परमात्मनः १ कृतमाचार्यशुश्रूषा कर्तेमायापिति सदा आचार्यः कीदृशो लोके सिद्ध्यो [illegible]
ने २ कथं शुश्रूषणं कार्यं शिष्येणाचार्यपादयोः तन्मार परमंतदसमाकं तद् द्रष्टुमर्हसि ३ श्रीराघव उवाच [illegible] सर्वेसा अपि सत्तमाः आ
चार्यवरणं भो [illegible] विधिपरं ४ वेदेवेदांतसारार्थतत्व [illegible] पारगः सततं वैदिकाचारनिरतः शास्त्रपारगः ५ शांतो दांतो जितामित्रो जितेंद्रियः वेदा
ध्ययनकृन्नित्यं वेदार्थस्य विचारकृत् ६ [illegible] ७ अहिंसा [illegible] शि
[illegible] ८ [illegible] राम ६

णोस्म्यहं दशाक्षरं नाम महाविद्यां मनेजः प्राश्रयेत वै ७१ गायत्रं ॐ इत्सां प्रे पुं सर्वे त्रापिनिशायते ॐ इः स्यादष्टगायत्रं नाष्टकं प्रजाप
ते ७२ चतुर्विंशाक्षरी तस्माद्गायत्री वेदमातृका अष्टमणीमयी सेवाम मनेजः कलान्विता ७३ योऽहं पुरुषनारायणात्मा विराजोऽहं तु रश्मि
हि महर्षे तेजसा युक्ता नारी लक्ष्मीरितीरिता ७४ नारायणोऽहं पुरुषोऽविराड्रूपी सनातनः द्वादशार्णी महाविद्या सा लोकसुखमयोऽस्म्य
हं ७५ ब्रह्मविद्येति या मातृरूमेवं द्वादशाक्षरी अहं तामनयत्वेन ॐ इत्सां आगातं वरं ७६ जगती द्वादशार्णेति ख्याता विद्ये मसु मा बृ
ह्मविद्येति विख्याता प्रयत्नादृढितस्तव ७७ अष्टौ मुहूर्ते दत्तेन ब्रह्मविद्येत्यपि स्मृता इमामपि महाविद्यां लक्ष्मीनारायणात्मिकां ७८ गहात्म
मनते जोंशभा प्राप्य तु महामते यासौ विराडयः साक्षात् पुरुषोऽहं पुरातनः ७९ सर्ववेदमयः सर्वप्रपंचात्मा सनातनः स एव वेदपुरुषो वे
द नारायणोऽस्म्यहं सोऽगुरुरूपो महानयं १० वृहओ नजपे यस्तु गायत्री वेदमातरं तत्सान्निध्येन विद्यानां कर्तव्यं ग्रहणं भुवि ११ मंत्रमा
त्रपरिज्ञानाद् गुरुसंविदात्तेनहि न्यासानामपरिज्ञाता पूजायंत्रादिकस्य च १२ नाचार्यैः प्रोच्यते सद्भिः किंचिद्दूष्टास्तपोधनाः सर्वागमर
हस्यार्थ्या रागांश्च तितत्परं १३ योजनानां सहस्रं वा गत्वा तं गुरुमाश्रयेत् अनुपास्यापि तो नित्यं दंभलोभादिसंयुतः १४ पिशुनोऽनि
पुणो मूर्खो मिथ्यावादी वसंततं तमोगुणप्रधानश्च परनारीरतस्तथा १५ अन्नविद्यादिरितोवापि गुह निंदाश्रुतोरतः जिह्वः कठिनवि
त्तो सोऽसनंतंको धनतत्परः १६ अश्रूयामनसग्रस्तो वैदिकाचारनिंदकः वरवाद्यो दुराचारो ग्रहकारकः १७ शिष्यस्तेवर्जे

वेदेतान्कुलीनानपि सततं वेदाध्ययनकृन्नित्यं दंभलोभविवर्जितः १८ अग्रसपात्रो धरहितो मात[illegible]स्तदा सततं वैदिकाचारजनपरः
श्रुतिपारगः १९ महाकुलप्रसूतश्च सत्कर्मफलनिस्पृहः पितुर्मातुश्च शुश्रूषु[illegible]विवर्जितः २० अर्थप्राणशरीरैश्च गुणापितानां गु
रोर्भूजाः अन्वहं गुरुपादाब्जशुश्रूषणवीतमत्सरः २१ एतादृशान्परीक्ष्यैव विद्यार्थिनो यत्नतः स्वगुरुर्गुरुलिंगं दापयेत्समासतो मनायपि
२२ तादृशाय न दातव्या प्रमादतः कदाचनैरपि आकुंचितादितो वापि कशापिः पारतागुनेः २३ मदाप्रसादरत्याज्ञानो लंघयत्न यः सदा
अवश्यं तस्य दातव्या विद्या स्वर्गापवर्गदा २४ पिता माता तथा भ्राता सांगवेदोपदेशकृत् चत्वारो गुरवः प्रोक्ताः पूज्याः प्रयत्नमार
रात् २५ गुरुत्वेनामनुस्तेनमस्कार्यं तमन्वहं सेव्यमन्वहं भक्त्या पादशुश्रूषणादिभिः २६ उपाध्याय इति प्रोक्तः शास्त्राणामुपदेश
कृत् अक्षपादकृतं शास्त्रं मीमांसादितयं तथा २७ कापिलं पाणिनीयं च योगशास्त्रमतः परं शास्त्राण्येवकुमिति प्रोक्तमपवर्गादिकारणं
२८ मन्वादि धर्मशास्त्राणामुपदेशकरोपि च उपाध्याय इति प्रोक्तः पूज्यो गुरुवदन्वहं २९ ब्रह्मणा ब्रह्मविद्यामुपदेष्टा प्रियः पुनः
सांगन्यासादिसहितां यंत्रपूजादिसंयुतां ३० श्रीमत्पंचदशाक्षरी विद्यां दत्वा स्वकृतिर्[illegible] आचार्यं शिष्यबोधेन्ति त्यं रहस्यमपि वो धयन् ३१
आचार्य इच्यते लोके गुरूणां परमो गुरुः साक्षान्नारायणो [illegible] वित्रयः पुरुषोत्तमः ३२ अधीत्यैकत्र महिम्नः शालाविधिमथान्ततः पं
चंन्यासविधिं चापि तद्रहस्य मथापि वा ३३ तयोरपि गुरुत्वं [illegible] यंत्रपूजारहस्यादि विधानं सरहस्यकं विधांद

राम ॥ ३ ॥

रात्रिशिष्याय तां विद्यां लोकवश्यकं ३६ अज्ञात्वा यो महाविद्याविधानं सरहस्यकं गृहीत्वा प्रजपेद्विद्यां स दुष्टो नरकाद्दमः ३७ सरहस्यकल्पाय
स्याप्यज्ञानुः सान्निध्यो द्विजाः विना मात्रमधीत्या मंत्रं सरहस्यमनुत्तमं ३८ श्रोत्रियं ब्रह्मनिष्ठं तमाचार्यं वरयेत्सुनः बहुयोजन साहस्रदूरं गत्वा
पि वा द्विजाः ३९ सांगविद्योपदेशार्थं मन्यमाचार्यमाश्रयेत् एकेनजन्मना साक्षाद्रूद्ध्यानं राशिधं सुखं ४० संसारनेरणं प्राप्नुमिच्छन्नु श्रे
यः परं महत् आचार्यमाश्रयेन्नित्यं प्राणैरर्थैर्धनैरपि च ४१ अस्य विद्याप्रदो लोके महात्मा चार्य ईरितः भगवत्यूर्मिविद्यामिस्सा हि तां स
रहस्यकां ४२ श्रीमहत्राम्नाक्षरीं विद्यां यो दद्याति द्विजोत्तमाः आचार्यं रूपिणं विद्यात्तमेव श्रीपतिं विभुं ४३ यत्तोत्सवेवि वा हारे सर्वे
शुभ्रभकर्मसु आचार्यमर्चयेन्नो वस्त्रालंकारादिधनैरपि ४४ अस्य श्रीमर्वधर्मोत्थां सिद्धिं प्राप्नोति शाश्वतीं अस्तानि स्नुमहाशास्त्रि गुरोप्या
चार्यमानतः ४५ संपूज्यैव महासिद्धिं लभते नान्यथा द्विजाः सर्वस्वमपि रत्वा वा प्राणाननपि कल्पेवरं ४६ आचार्ये तुष्टिं जनयेद्धी
हेत्सिद्धिमुत्तमां अव्ययेकाक्षरदातारं गुरुं चित्रकृत्वा वामकृत ४७ तं कृत्वाप्यथ हुं कृत्य वाच्चि वर्षसाहस्रकं श्वानजन्म समासाद्य
चंडालेष्वभिजायते ४८ आचार्यको दरिद्रो वा क्रोधी वाप्यलिंगितेंद्रियः आचार्यो नावमंतव्यः प्राणैः कंठगतैरपि ४९ आचार्यं तं
शास्त्रवर्तां स्वकृहुत्यस्य जायते महापातकिनं विद्यात्तमेव नरकालयं ५० बहुविद्यादि विद्यानामेक एव गुरुर्यदि नहि धन्यतरस्त
स्मादधिको विद्यते भुवि ५१ एकैकश्रीगुरुत्त्यास्ति बहवो नाशयन्ति सिद्धिदाः आमदत्राक्षरी विद्या [illegible] विद्यात्तथैव च ५२ विद्याद्वय

मिदं सर्ववेदरहस्यं तत्संग्रहं तृतीयं रश्मिमालाख्यमत्यंतपावनं ५३ विद्यात्रयमिदं पुरा[illegible]मेकस्मै गुरु[illegible]ात् ...गम्यते यदि च मोऽसौ ब्रह्मा
नंदसुतो भवेत् ५४ पाषाणलोहकाष्ठादिनिर्मितप्रतिमासु च कुर्वंति भगवद्बुद्ध्या[illegible]सारं वरम् परो: ५५ लोकेऽस्मिन् [illegible]योनि[illegible]पुत्राहि
ते मूर्खे सकलधर्मोत्तारं हेतुं स्वर्गापवर्गयो: ५६ साक्षान्नारायणात्मानमाचार्यं ब्रह्मरूपिणं नार्चयंति विमूढास्ते प्रतिमासु यथा तथा ५७
तस्मादाचार्येण त्वं तु गुप्तं सर्वस्मात्तिष्ठपि आचार्य एव भगवान्साक्षान्नारायणो विभु: ५८ विज्ञेय: परमात्मासौ सत्यं सत्यं तपोधना: नरा
कृतिरसौ साक्षाद्भगवान्निंदिरापति: ५९ तमभ्यर्च्य समस्तं विघ्नं सकृदपि स्मरन् संसारसागरं तीर्त्वा याति ब्रह्मपदं महत् ६० अनन्य
ये सदाचार्यं भगवन्तमपमादरतान् महादूनायुक्ते योऽपि वाक्ति मे आपुते च ६१ न परं पदमाप्नोति तीर्थयात्राश्रुतेन वा धिक्कृत्य वापि
दुष्कृत्यानि दारुकुत्सापि वा सकृत् ६२ पुत्रमित्रकलत्रादिसंपन्ना: प्रच्यवंति ते मज्जंति नरके घोरे पुत्यत्काद्देहमत: परं ६३ आ
चार्यपत्नीपुत्राणामपि निंदां तपोधना: कृत्वा पातकमाप्नोति मज्जंत्यपि रौरवे ६४ आचार्य एव संपूज्य: प्राणैरर्थैर्विधि
यान्वहं आचार्य एव स्तोतव्यो राजविद्भ्रमासु च । ६५ आचार्य एव वंद्य: स्यात्त्रिसंध्यासु दिने दिने आचार्य एव पोष्यो हि धनवा राम:
सोऽत्र भूपतो: ६६ आचार्य एव सन्मान्य स्सततं सर्वसिद्धये आचार्य सदृशा एव श्रोतव्या: प्रत्यहं बुधै: दृष्टव्यं सर्वदाचार्यपादाब्जद्व ८
यमेव हि आचार्यायैव दातव्यमपि सर्वस्वमादरात् ६७ आचार्य सन्निधावेव स्थातव्यं प्रत्यहं बुधै: इत्यमाचार्यशुश्रूषां कुर्वन्ना

प्येवाप्यसमं ६९ महेशायोग्यनाहं तोभविष्यति नसंशयः इत्यमाचार्यमुख्यपंक्तावाचार्येत्रयं भुवि ७० अवश्यं भवितालोकमा
प्रोत्पत्र नसंशयः कुर्वन्नाचार्यमुख्यत्वमायाँवङ्जीवमनंप्रति ७१ इहैव ब्रह्मभूतोसौ जीवन्मुक्तो नसंशयः इत्याभाचार्यमुख्याकु
र्यन्नर्तस्यहमादरात् ७२ कृत्स्नकाचारसंपन्नो वेदाध्ययनतत्परः ब्रह्मविद्यानुसंधानारतिमात्मानुचिंतकः ७३ सांगन्यासा
दिसहितश्रीमत्पंचाक्षरीरतः कालेवसंते सायुज्यं मामुपैव शिवः परः ७४ भगवद्भक्तो भूत्वाभक्ति रसांगा सनातनी विध्यपेक्षा
द्यं तत्रात्मरूपिणी सर्वसिद्धिदा ७५ स्वाचार्यमुखारूपः पश्चाद्द्वयः श्रीलाकान्तवाः पंचेशात्मा … दिव्यानि कृतवंतस्तपोध
नाः ७६ अष्टपादाष्टको विश्वा महेशासमनंतरमः कृतवन्तोद्भुतानि षडेते परमर्षयः ७७ एतेषामुपदेष्टापि समहान्गुरु
हत्यन्ते उपनीयनुयः शिष्यं वेदमध्यापयेद्द्विजः ७८ सकल्पं सरहस्यं च तमाचार्यं विदुर्बुधाः द्वितीयो ब्रह्मविद्यायाः प्रशांताचा
र्यठच्यते ७९ तृतीयःउक्तश्चाचार्योभगवद्भूतिमंत्रदः न्यासपंचरहस्यादि सहितामिंदिरापतेः ८० श्रीमत्पंचाक्षरीविद्यांदद्या
द्योगिप्रपुंगवः तमेव भगवद्रूपं प्राहुराचार्यमुत्तमं ८१ अनेन सदृशो नास्ति आचार्योविद्यते भुवि नारायणो जगत्स्वामी भगवा
निंदिरापतिः ८२ त्रैलोक्ये दशाव्याक्वोशास्यागमे संभवः श्रीरमणत्ति लोके स्मिन् … थिविभुः ८३ इत्याचार्यचतुष्टये
रावणारजनीचरं गुप्तरावसकोटि … जनचयोपमं ८४ राज्यानिपि … तोभ्यात … स्मिता … विहितः यथि … महर्षी

सम्मितं कथयामास रहस्याय पृच्छते मुनिपुंगवाः ८० हितायसर्वलोकानां धर्मसंस्थापनाय च [illegible]तमिदं वेदवेदांतार्थरहस्यकं
६ ८१ मुक्तिरत्नं महत्काव्यमुक्तवाञ्जानकीपतिः पत्रैव ब्रह्मलोकस्थ तस्य संप्रवक्ष्यामि संग्रहं ८२ ब्रह्मविद्यापूर्वलोके विधानं संगमुत्तमं रह
स्यमपि यत्रोक्तं भोगस्वर्गापवर्गदं ८३ तंत्रं दाशरथीयाख्यमिदं तस्माद्विजोत्तमाः भगवद्वदनांभोजाद्राविर्भूतमिदं शुभं ८४ शास्त्रं स
१ कलवेदानां सारभूतार्थसंग्रहं आचार्यवदनांभोजाद्विज्ञेयं नान्यथा द्विजाः ८५ व्याख्यातुरस्य तंत्रस्य प्राणानपि समर्पयेत् त्वो
कर्मैकमयात्रापि जप्याज्जीयन्न विमुच्यते ८६ जानकीशमुखांभोजाद्विनिःसृतं शास्त्रमनुत्तमं श्रद्धावानु मुखे पश्चात्सनकादिमुनि प्रति
तवान् ८७ अस्मात्पितामहः पूर्वं ब्रह्मलोके महात्मनां ऋष्यादिभांडकायाय स्वसुताय तक्रवानिदं ८८ इदं समस्तवेदानां सार
भूतार्थसंग्रहं अधीतवान् पितुर्वक्त्राद्विभांडकमुनेर्द्विजाः ८९ यतो एकोपि शास्त्रे च वेदवेदांतसम्मितः ब्रह्मदर्शनसिद्ध्यर्थमो स
लक्ष्मीसमद्भवे ९० अध्येतव्यमिदं शास्त्रं जानकीपतिनिर्मितं इदं दाशरथीयाख्यं तंत्रं दृष्ट्वा महर्षयः ९१ संहितापंचकं चक्रुर्वेद
येदांतसंग्रहं सनत्कुमारो भगवान् दत्तात्रेयो जगत्पतिः ९२ ब्रह्मर्षीणामग्रगण्यो वशिष्ठो हंसवाहिनीपतिः भार्गवो जामदग्न्योपियो
सो भगवान् शान ९३ द्वैपायनमुनिः साक्षाद्ब्रह्मविद्योगिनांवरः पंचैते संहिताश्चक्रुर्वेदवेदांतसम्मिताः १ ॐ दाशरथीये ह्मिन राम
यथा द्रुगवातातपुरा तत्रराजवरनादिप्रतापं तद्वमुत्तमं २ तस्मात्साचार्यपारंपर्ये हृदयेमेव वहिनोदिने सेवितं भगवतः साक्षात्का ६

रथस्त्विद्धये ३ भिद्यते हृदयग्रन्थिः छिद्यन्ते सर्वसंशयाः क्षीयन्ते चास्य कर्माणि तस्मिन्दृष्टे परात्मनि ४ कलेवरमिदं भौमं रक्तमांसास्थिसं
कुलं अनामयस्तासंयुक्तं मलमूत्रौघसंकुलं ५ विचार्य्य सततं ब्रह्मतत्त्वदर्शनसिद्धये सोऽवितर्क्यं सदाचार्य्यवाक्यं बुद्ध्या पुंगविदुज्ञाः ६ पुनर्ज्ज
न्म पुनर्मृत्युर्भूयोऽपि च कलेवरं पुनर्ज्ञेया मुमुक्षोऽस्माद्भयो व्यासयेः पुनः ७ तस्माद्रक्षणं भगवतास्य प्राप्तये हि ज्ञाः आचार्य्यच
रणांभोजद्वयमेव दिने दिने सेवनमंगवेनीयं समेवितव्यं हि ज्ञानमाः ८ इति शान्तारथीयेस्मिन् तंत्रे वेदार्थसंग्रहे अनुत्तरब्रह्मत
त्वरहस्ये व्याख्या इति ९ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये शान्तारथीयं तंत्रे वेदार्थसंग्रहे द्वितीयोध्यायः अथ पप्रच्छुः आप्य
ऽंगा महाभागा विभांडकसुत प्रभो ज्ञानकीपतिना साकं रामेणापरमात्मना २ कथं भगवान् रामो गौरीपत्ने रासी महात्मनः किम
र्थमुक्तवानेतत्तंत्रं वेदार्थसंग्रहं २ हृद्याय गौरीपतये वदास्माकं महामते श्रीऋष्यश्रृंग उवाच शृणुध्वमृषयः सर्वे रहस्यमपि
वक्ष्यते ३ यत्तद्दाशरथिप्रोक्तं ब्रह्मतत्त्वं पुरातनं पुत्रत्वं वंशसंभृतं सद्गुरात्मानं महाबलं ४ सर्वे रक्षोगणाधीशं रावणं रजनीचरं
हत्वा तत्र ब्रह्मभयः श्रीरामो जगतीपतिः ५ सेतुना सागरं तीर्त्वा पुत्रीहितमिर्वृतः रत्नोहत्वा पुरा धर्मवीरश्चैलोक्यरावणं द्दे
राज्ये निविक्तः श्रीरामः सोऽसत्ता शासयन्नोविभुः भ्रातृभिः सहितो राम्यो वशिष्ठाद्यैर्महर्षिभिः ७ ज्ञा[illegible]महितो देव्या तिष्ठन् सिंहा
सने शुभे अयोध्यानगरे रम्ये पालयामास मेदिनीं ८ तं द्रष्टुमागता अष्टौ शाक्ता घास्तोयपाः [illegible] सर्वे देवगणा ये ताः सिद्धा

१० विद्याधराश्चितां ९ सार्धं गार्दं डपल्लवा रामंत्रिजगतीपतिं नरास्तयासमासीना मुमुमेघा सने पु[illegible]१० मूर्तिमद्भिश्चतुर्वेदैः सेवि
तः सनकादिभिः नराकृतिधरं साक्षान्नारायणमजं हरिं ११ कोशल्यागर्भसंभूतं रामं राघवार्थिं विभुं दुष्युमन्यायपयो देवं ब्रह्मापि चतु
राननः १२ जैगीषव्यो महायोगीशतानंदो यशोत्तमः दत्तात्रेयोपि भगवानात्मसः क एव एव च १३ मेधातिथिर्भार्गवश्च जाबालिर्विश्वामि
त्रो महातपाः एकनक्षद्वितक्षे चपच त्रीतोथ गालवः १४ महर्षिः कपिलाचार्यः सुतीक्ष्णो मुनिसत्तमः आमरण्यस्तातोरामो देवरा
तो महातपाः १५ नारदः पर्वतोत्रिश्च मार्कंडेयो महातपाः योगाचार्योथवाल्मीकिरम मम सुरूपो निभिः १६ एते चान्ये च बहवो नरा
कृतिधरं हरिं श्रीरामं परमात्मानं नारायणमजं विभुं १७ राजीवायतनेत्रांतं प्रसन्नमुखपंकजं अभ्यायपयुक्तयोनिष्ठा अयपोदीप्त
तेजसः १८ अभ्यायपयो महादेवः कैलासाद्गिरिजापतिः नंदुनंदीशभृंगीशाचीरभद्रगणेश्वरैः १९ सहितः प्रमथाधीशोः कोटिकोटिभिरामा
तु सेवितः दृष्टुं सिद्धिप्रदं श्यामं प्रसन्नं जानकीपतिं २० तेषामर्घ्यं च पाद्यं च निवेद्य रघुनंदनः शिवस्य प्रणयो स्पेषां मानसेनातिसंभ्रमा
द्दिशान् २१ किंचिदुच्चासनो देवा आसीना आसनेषु ते दूरमरुद्व चीचोस्थतं रामं राजीवलोचनं २२ अहोभाग्यमहोभाग्यमधास्माकं जगा
त्पते यन्नदृष्टं त्वमध्यक्तं पश्यामस्त्वां जगत्पते २३ तपः फलितमस्माकं बहुजन्मार्जितं विभो अधनः सफलाः यत्ना बहुशो दृष्टितानि राम· १०
नाः २४ देव नारायणं साक्षात्पश्यामस्त्वां नराकृतिं [illegible] स्वपितं २५ संस्तुवंति यथानित्यं वेदेन परमे

श्वरं यतो वाचो निवर्त्तन्ते अप्राप्य मनसा सह २६ सत्यानंदचिदाकार त्वमेव भगवन्विभो त्रैलोक्यकंटकं वीरं दुर्धर्षं मम वैरिणं २७ त्रिजगद्द्रा
वणं हत्वा जगन्निष्कंटकं कृतं पालयित्वा जगदिदं पुनरागाः स्वतत्परं २८ इति स्तुत्वा सुराः सर्वे मौनमासीना आसनेषु ते राजीवलोचनं राममेव पश्यंतः समु
पासते २९ सत्यानंदचिदाकारं रघुश्रेष्ठं श्रीराममच्युतं सुप्रसन्नमुखं शान्तं गौरीसहितमाररात ३० इत्थं हर्षसमायुक्तः राजीवलोचनं रामं प्र
श्यंती कृतांजलिपुटो विभुः उवाच परमात्मानं रघुनंदनमीश्वरं ३१ ईश्वर उवाच भगवन्देवदेवेश नारायण जगत्पते मम वंशं कृपासिं
धो शरणागतवत्सल ३२ किंचिद्विज्ञप्तुकामोऽहं भगवन् त्वां दिदृक्षया इमे ब्रह्मादयो देवाः शक्राद्याश्च दिगीश्वराः ३३ ब्रह्मर्षयो वशिष्ठा
द्याः सनकाद्याश्च योगिनः कपिलाद्या महासिद्धा नारदाद्याश्च वार्त्तिक ३४ एते पंचत्वमिच्छंति तव नामहं जगतीपते किंचिद्विज्ञप्तुमिच्छामि दे
हवासंभवप्रभो ३५ इत्युक्तो भगवान्नामस्तथेति करुणानिधिः आज्ञापयामास तथा ब्रूहीति गिरिजापतिं ३६ ईश्वर उवाच भगवन्देवदे
वेश लोकनाथ जगत्पते हिताय सर्वलोकानां महर्षीणां च नित्यशः ३७ ब्रह्मतत्त्वं विजिज्ञासां इच्छामि श्रोतुं सांप्रतं नारायणात्मनः साक्षात्प
रब्रह्ममयस्य ते ३८ विज्ञानतत्त्वं परं तत्त्वं कथं चित्प्रेरकं महितं संसारसागरे मग्नाः कथं त्वां ब्रह्मरूपिणं ३९ प्राप्नुवंति हे राम त्वां कथं तद्दर्श
नं भवेत् सत्यानंदचिदाकार त्वमेव ब्रह्मरूपभाक् कथं तु परं धाम प्रयच्छसि जगत्पते ४० सद्गुरुस्त्वं समाश्रित्य येन मुक्तिं प्रयांति ये सनातनं
वाथ ब्रह्मतत्त्वमसे ब्रह्मतो ब्रह्मजो वा कनुस्तपोवा भगवन् तव प्रीतिकरं वद वेदा अपि च वदेत तामस्तव ... महत्त्व ४१ नारायणात्मकं ता

नत्वं न ज्ञानं तिष्ठ तत्वतः मां प्रपश्यंति ब्रह्मोद्याः श्रीमीचयपरमर्षयः ५१ विस्तरं श्रुत्वा पादाब्जयुगले जगतीप[illegible]सु ततो भगवान् तत्र श्रीरामो ।
२२ जगतीपतिः ५२ चतुर्मुखादिदेवानां महर्षीणां च सन्निधौ प्रसन्नवदनः प्राह शंकरं लोकशंकरं ५३ श्रीभगवानुवाच गौरीपते प्रवक्ष्या
मि तत्त्वं भगवतो मम रहस्यमपि वेदांतसारभूतं यथासंग्रहं ५४ सत्यं विज्ञानमानंदरूपमक्षरमच्युतं गुहायां निहितं ज्योतिरव्ययं शा
॥ श्वतं ध्रुवं तदेव मे परं ब्रह्मरूपं नारायणाभिधं ५५ वेदांतबोधोस्मि तथैव वरदेशः सत्योस्मि नित्यं परिपूर्णकामः अनोस्मि योगेश्व
रः स्थितिकृत्संहृतः पूज्योस्मि नित्यं भुवनेषु सर्वैः ५६ वेदांतरूपोस्म्यहमेव देवे हृत्पोस्मि कालोस्मि चतुर्मुखात्मा नारायणोहं नररूपधारी
रुद्रोस्मि कालो लोकाधिपतिश्च शक्रः ५७ यत्तत्सूक्ष्ममयं धाम परं ज्योतिः सनातनं सत्यानंदं निर्विकारं नित्यं शाश्वतमक्षयं ५८ अक्षयं
परमं दिव्यं अणुरूपं सदसदात्मकं नाम्ना नारायणाभिधं साक्षात्तमसः पारे प्रतिष्ठितं ५९ तदेव मे परं रूपं मनोवाचामगोचरं न श्रुतैर्नैर्महायज्ञैर्न
दानैर्न दृश्यते ५० न तीर्थयात्रया सा हस्तैर्न चापूर्तैर्न शक्यतेऽपि अनाथकं मम तद्रूपं प्राप्नुं गौरीपते विभो ६१ आचार्यपादुकासेवानि
रतैः शांसितव्रतैः श्रीमदष्टाक्षरी विद्याजपहोमादितत्परैः ६२ वेदपारायणपरैर्ब्रह्मविद्यानुचिंतकैः इत्थमाराधयेत्सर्वे एकं तद्रूपं प्राप्नुं
हि शक्यते ६३ मम शक्तिरभिन्नेयं जानकी श्रीरिति स्मृता आत्मिका भिन्नेव भाति लोकेस्मिन्मायया गुणरूपया ६४ आसां एवं प्रासंभूता यया विश्वं राम
विमोहितं [illegible] नाशा [illegible] तामसां [illegible] ६५ अथ मे दक्षिणे [illegible] नामहः वामबाहुर्मे [illegible] ११

यमे ५६ दहरं विपाप्मं परवेश्मभूतं यत्पुण्डरीकं पुरमध्यसंस्थं तत्रापि दहरं गगनं विशोकस्तस्मिन्यदन्तस्तदुपासितव्यं ५७ यो वेदादौ स्वरः प्रोक्तो वेदां
ते च प्रतिष्ठितः तेन गाथोस्मि सत्यात्मा परमब्रह्मणाप्रभाक ५८ श्रीनारायणनामाहमस्मि त्रैलोक्यनायकः नारायणाभिधं ब्रह्मतत्त्वं यत्तच्चिदा
त्मकं ५९ तदेवमेपरं तत्त्वं त्रिगुणातीतमक्षयं विश्वतः परमं नित्यं विश्वनारायणात्मकं ६० सहस्रशीर्षं विश्वस्य सर्वाक्षिमयकारणं अश्व
यं शाश्वतं शिवमीवेद्यं तेरपामीश्वरं ६१ आदित्यमध्यावसाने पुरुषं तत्सवितृत्विकीर्तितं तदेव मे महत्पुण्यं रूपं ज्योतिरव्याहतं ६२ विश्वमेवेदं पुरु
षस्तद्विश्वमुपजीवति पतिं विश्वस्यात्मेश्वरं शाश्वतं शिवमच्युतं ६३ नारायणाभिधं तत्त्वं महद्विश्वात्मकं शिवं नारायणाभिधं ज्योतिस्त
त्त्वं नारायणात्मकं शिवं ६४ ममैतन्महद्रूपं नित्यं नारायणाभिधं नारायणपरं ब्रह्म तत्त्वं नारायणः परः नारायणः परं ज्योतिरात्मा ना
रायणः परः यच्च किंचिज्जगत्सर्वं दृश्यते श्रूयतेऽपि वा ६६ अन्तर्बहिश्च तत्सर्वं व्याप्य नारायणः स्थितः नारायणोपनिषदर्थपरे ते
श्रोतिपावने ६७ नारायणाभिधं रूपं तदेव परमं मम नारायणेति मन्नाम येऽस्मरन्त्यपि संततं ६८ चतुर्वर्गफलावाप्तिस्तेषां सिद्धिः पदे पदे
मत्स्वरूपपरिज्ञाने यदि वोऽथ प्रजायते ६९ आचार्यपादुकापूजनमर्चयितार्हनिशं दिने शुश्रूषणपरो भक्त्या लोकद्वयं धियापि च ७० आ
चार्यपादकमलमाश्रित्यान्वहमादरात् ब्रह्मविद्यानुसंधानं कृत्वा ममसहितेनान्दिने ७१ श्रीमद्ब्रह्माक्षरीं विद्यां मम गुह्यं प्रियान्वितां मद्भक्तिविद्या
सहितां समस्तन्या समं युतां ७२ आचार्यान्मत्महान्प्राप्य तस्य शुश्रूषणो रतः प्रजपासननं भक्त्या मम स्तामृ ... अच्युते ७३ नक्तं ते नित तपोभिर्वान

वेदैर्नागमैरपि मम विद्यानुसंधेया सा चार्यानुग्रहं विना ७४ बहुजन्मार्जितैः पुण्यैर्मे विभक्तिः प्रजायते मद्विद्यालयो मारिकर्मैनुष्ठा
१२ नमुत्तमं ७५ बहुजन्मार्जितैः पुण्यराशिभिः प्राप्यते फलं तत्राप्याचार्यपादाब्जयुग्मं यत्नमनुत्तमं लभ्यते पारि गौरीशा प्रत्यहं विप्रपुंगवैः
12 एकेन तु मनोयासो मद्रूपं सो स्तुते ध्रुवं ७७ इति शंकरसर्वज्ञतां विदुर्कं मया तव मान्व [illegible] ज्ञानेकं [illegible] श्रीजानुमितं [illegible] ७८ इति
श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये [illegible] चतुर्थोऽध्यायः अथ पञ्चमोऽध्यायः इति श्रियःपतेर्वाक्यात् तुला गौरीपतिः शिवः
भूयोपि जानकीनाथं प्राह लोकहितं वचः १ ईश्वर उवाच भगवन् जानकीनाथ नारायण [illegible] एते ब्रह्मरहस्यः सिद्ध [illegible] सारा
वैभवाः २ मामिव चोदयंतीह प्रष्टुं ब्रह्मरहस्यकं मन्वादि मुनिभिः प्रोक्तमप्याचारं श्रुतीरितं ३ कौतूहलयुताः श्रोतुं भवद्वदनपंक
जात् [illegible] पःपतेः ४ श्रीमद्रहस्य माहात्म्यं मरहस्यं विजानतः माहात्म्यं ब्रह्मविद्यायाः श्रोतुं कौतूहला
न्विताः ५ ब्रह्मा परोक्षविज्ञानं कथमेकेन जन्मना भवतीह द्विजातीनां सर्वमेतद् वदस्व नः ६ श्रीभगवानुवाच शृणु रुद्र महाभागव
तुर्वक्त्रपितामह ब्रह्म [illegible] एवं तु सिद्धये च तपोधनाः ७ अत्रार्थे संप्रवक्ष्यामि इतिहासं पुरातनं यच्छ्रुत्वा चार्थे [illegible] भूतो राम:
भवेदिह ८ मथिता ज्ञानमंथेन वेदागममहार्णवं सारं तेन मया गुह्यं ब्रह्मरहस्यं समुद्धृतं ९ [illegible] मेदिनी १२
पालयामास वेदाध्ययनतत्पराः १० अश्वमेधादिभिर्यागैरिष्ट्वा [illegible] तुलाहिरण्यगर्भादि [illegible] एवं श्रियःपतिं ११ ब्रह्मा प

रोहस्यादिवितानाश्चित्रार्घ्येणारिंजापदं आराधयामास मुनिर्गौतमं प्रसन्नतत्परं १२ वयरागसमायुक्तसमस्वर्णविनिर्मितं कुंकुमाद्युक्तपदंनित्यं
ददर्शाचार्यकल्पोऽसौ १३ नवरत्नसमायुक्तं सुवर्णेन विनिर्मितं पादुकाद्वितयं कृत्वा मुक्ताजालविभूषितं १४ गुरुपादांबुजद्वंद्वं दृष्ट्वा तत्पादुका
द्वयं आचार्यपादुकाविधायामुच्चरन्नात्महृत् स्तुतिः १५ गंधाक्षतैश्च कुसुमैर्धूपदीपैश्च चामरैः पादुकाद्वितयं भक्त्या पूजयामास तां नमः १६
एकैककर्षमानेन सुवर्णेन विनिर्मितैः आचार्येंदुपादुकायुग्ममर्चयित्वान्वहं स्तुतिः १७ आचार्येश्वरणांभोजयुग्मे दर्पणविबावहं इत्थं
द्वादशाब्दपर्यंतं पादुकाद्वयपूजनं १८ पादुकाद्वयपूजाद्वैविध्याद्रत्नाग्रस दर्शनसिद्धये प्रसन्नविद्यामवाप्यासौ भगवद्दक्षिणामूर्तिः १९ समस्त
न्यासहितं गौतमं प्रभूतापुरःसरं श्रीमद्दक्षिणामूर्तिविद्यांप्राप्य वामगौतमांकुरः २० शरीरमर्थं प्राणांश्च निवेद्य गुरुपादयोः कृतवान्नियमं
घोरं प्रसन्नदर्शनसिद्धये २१ आचार्यपादुकायुग्ममर्चयित्वा सेवसंततं सोऽपठत्पुण्यमाहात्म्यं स्यान्महामनःपरं २२ सद्गुरुं नियमं कृ
त्वास्य गुरोः पादुकाद्वयं प्रातः प्रातः समुत्थाय समभ्यर्च्य पचारकैः २३ प्राप्तलोः सहभुंक्तेन्नमित्थं द्वादशाब्दवत्सरं जातिस्मरत्वं
प्राप्तोसौ पादुकाद्वितयार्चनात् २४ एकदा पादुकायुग्मं शिरोभूतं स्वमंदिरे अनन्यचेतसं भक्त्या सोऽपठत्पञ्चाचार्यपादुकां २५ प्रसन्नवि
द्यां रश्मिमालां श्रीमद्दक्षिणामूर्ति जपन् प्रार्थितः पितमातृभ्यामपि प्रसादं पुंगवैः २६ प्राप्तो गौतमे नाति घाचार्येणासमहामतिः अनन्यचे
वभूपालो भगवन्नर्पिताशयः २७ तुष्टो स्वगौतमसमस्मै प्रतनकायमहात्मने प्रादात्स्वदक्षिणामूर्तिस्थितिं सद्दर्शनसिद्धिदां २८ तथात्मन

हिभुंके सो पादुकाभावतोऽन्वयः अथाजगाम तं संभ्रमं दृष्ट्वा मुनिस्तत्र वेषभृत् २८ जटाकलापसंहितो[illegible]ओंकारसंवृतः कमण्डलिनो नरी
१३ यज्ञोपवीतकेनैव संयुतः ३० यो मोक्षरीकावासीत्रिरागत्यपरिपालकैः भ्रमतापरमेश्वरं सोयं मासं शान्त्यायतयतो विभुः ३१ ज्ञात्वा परमेश्वरं संत सा
13 गतं स्वस्य मंदिरं पादुकाह्रियमाणाहि शिष्येणोपकेन संयुतं ३२ प्रमुक्तमाभिवाद्य सनकोपि जित्वा पतिः ददर्श पादुकायुग्मं तेनाहृतं महा
मना ३३ अस्यानंदयुतो भूत्वा दृष्ट्वा तत्पादुकाद्वयं स्वयोपयोनमस्कृत्य स्वर्णपुष्पैरपूजयत् ३४ पुष्पजालं हेममयं पादुकाहितयोर्पि
तं तन्मस्तके यदृष्ट्वा सोविस्मयं प्रापसादरं ३५ आचार्यो गौतमं पश्चात् नराकृति समन्वितं दृष्ट्वा न मानसाछांगं धन्योस्मीति मुदा व
दन् ३६ आचार्येण पितामत्स्यनेत्रः कोप्येकसंनिभं दृष्ट्वा निमीलिताक्षो सो पादयुग्मे प्रणाहतः ३७ नमुत्थाप्य ददर्शासौ दिव्यं चा
तुरस्य जगत्पतिः अथापश्यच्छरीरे स्वसर्वमेतच्चराचरं ३८ प्रसारणं भास्करं शोभं तां मतौरीसमन्वितं शाकारी निषद्ध कृपाला
न्ताधोपन्नसमरुद्धलान ३९ मित्राद्दीन्द्रादयस्तादित्यान् रुद्रानेकादशाप्यथा विश्वमेतद्दशे वेला दृष्ट्वा भक्तपुरोन्यपः ४० आचार्यो पादयोर्दि
तयज्ञालमथाश्चर्यं दृष्ट्वा विस्मयमाप च पुनस्तत्पादुकाद्वयं ४१ निक्षिप्य मस्तके स्वस्य तत्पादांभोरुहद्वयं साष्टांगं दंडवन्नता
क्षितिमूर्ध्नैकमनाः ४२ स्तुत्वा च तां जलिपुटोहं स वेषधरं विभुं अपश्यत्सर्ववाद्यप्रंजराबलैः पलसंयुतं ४३ एकीभूतं स्वगुरुं ताम भूयो व्या
घ्रयेसाप्तवान आचार्यपादुकायुग्मपूजनाद्दुर्लभोत्तमं ४४ [illegible] जातं जातं मेधा सदर्शनं साक्षान्नारायणमस्यासौ दर्शनंप राम १३

रमात्मनः ४६ गोतमानुग्रहाऽऽज्ञानमिति मत्वा स भूपतिः आसनं कल्पयामास योगीव प्रभवस्य हि ४७ शिष्यतां सहितो योगी समुपावि
श्यासने अर्घ्यपाद्यादिभिः सिद्धिं सर्गं येऽर्च्य कुसुमैः शुभैः अर्चयामास तत्पादौ सशिष्यतां स महामतिः आचार्यपादुकायुग्मं भगवन्मम चैव
शंकर ४८ तस्यानुग्रहतस्तस्माद्योद्देवो नारायणो विभुः कुलावधवनं मत्पंकजं तां जननि पुंसामितं ४९ श्रीभगवानुवाच प्रीतोऽहं तव महीपा
लयावधि त्वत्तमं तव तत्र ब्रह्मास्मानि भूयोऽपि प्रार्थितार्थैकफलं ५० राजोवाच त्वत्पाददर्शनं जातं त्वद्रूपं दृष्टमद्भुतं किमन्यद्दूर
येभीप्संसकलं प्राप्तमयामे ५१ आचार्यचरणौ भोजेनितिमंमतिः दृढास्तु मे आचार्यपादुकायुग्मपूजा प्रत्यहमस्तु मे ५२ इति श्रीदेवे
हिकाचारभक्तिराचार्यपादयोः यद्द्रियाभजनेनैव सम्यक्द्वाभक्तिस्सदा मम ५३ इत्युक्तो भगवांस्तत्र मिथिलाधिपतिं नवं प्राह ना
रायणो योगी नरेशासहितो विभुः ५४ त्वयाहं भिक्षिता धीशाय यत्तेऽपि शमीप्सितं ततस्तु महीपाल नित्यमाचार्यसेवया ५५ आ
चार्येणो भगवानक्तिसंप्रथ्यानुघोभवाम्यहं त्वत्तपः फलनि सर्वे विद्यन्त्यपमनुवा: ५६ सर्वे त्विमस्मसायुज्यं प्राप्स्यन्त्यत्र न संशयः अहं त्वा
शारदायै भक्तिलक्ष्मणानुचरतो भुवि ५७ जामाता तनये विष्णामितरामद्य मामिवि क्षतः श्रीयोऽपि दूलिलीशानि किमेव देवु विस्मृता ५८ भ
विष्यति यंत्र पुत्रो भसमार्द्रमहीपते भवाम सर्वेमात्यप्यंभ तावितानके स्नायः ५९ ममस्त्वपरं धाम प्राप्स्यसे पितलिस्सह इत्युक्त्वा
भगवांस्तूष्णीमासीनः सम्यगासने ६० प्रमाणाभिमुखस्तस्माजनकस्य गृहे भवन प्रमाणाभिमुखं वीक्ष्य म[illegible]ं सनातनं ६१ नारायणं

नरस्त्वं महायोगीश्वरं विभुं दृष्ट्वा यज्ञकोशआकृताञ्जलिरिदं वचः ६२ राजोवाच भगवन्देवदेवेश [illegible] जयस्तु ते हिताय सर्व
१४ लोकानां किंचिद्वक्तुमुद्यतः ६३ ब्रह्मापरोक्षविज्ञानं कथमेकेन जन्मना गृहस्थाश्रमवासी प्राप्नुयात्कथमादरात् ६४ कथं वै
वैदिकाचारः कर्तव्यो गृहस्थितैः विधिना केन कर्तव्यं वद धामज्ञानं विभो ६५ एतन्मे सकलं ब्रूहि मे भगवन् विभो श्रीभगवा-
नुवाच पश्य मे तत्त्वज्ञानानामुपकारकमादरात् ६६ तुभ्यं जनक वक्ष्यामि गुह्यमत्यन्तधीमते यतस्त्वं विद्वानं सम्यग्वदं ब्रह्म निर्गुणं ६७
अचलं शाश्वतं दिव्यं वेदवेद्यं परात्परं सगुणं निर्गुणं चेति रूपद्वितयमुत्तमं ६८ विष्णोर्ब्रह्मणस्तस्य तेजोरूपं हि निर्गुणं सच्चि
दानंदमद्वैतं ज्योतीरूपं परात्परं ६९ निर्गुणं ब्रह्मणो रूपं चिन्त्यातीतं ममैव तत् सगुणं मम चित्संहारस्थितिकारणमद्भुतं ७० ब्रह्म
विष्णुमहेशानां कारणं त्रिगुणान्वितं सगुणं मम रूपं हि द्रुतावदना श्रुतिरादिशत्यतः ७१ नारायणात्सर्वलोकानां सृष्टिरेव सनातनी अ
ता के दीमप्रोहीदिहान्तेनाकालनकः ७२ वेदाध्ययनसम्पन्नो वैदिकाचारसंयुतः नारायणं परं नित्यं देहान्ते प्रविशत्यसौ ७३ स्वकर्म
निष्ठः शान्तश्च सन्निर्दिष्टो जीवं रविं चिन्तामेति ततः परं शिवं आचार्यपादांबुजसेवमायनारायणानुग्रहभाजनो भवेत् ७४ नारायणमु
खोद्भूतावेदास्सांगास्सनातनाः तेषु निमुख्यसदाचारयुतो मद्भक्तनिरतः ७५ प्राप्नोति परमं धाम यत्तन्नारायणाभिधं आचार्यपादुकासे १४
व्या पुरस्सरमथादरात् ७६ कुर्वन्वैदिकमाचारं [illegible] सहितः श्रीमद्द्वादशाक्षरीं जपन् ७७ प्राप्नोत्यसक्तरूपं के

वन्यमेके नैव हि जन्मना ब्रह्मचारी गृहस्थश्च वानप्रस्थो विसंततं १८ एतैव वेदाध्ययनं ब्राह्मणो भवति ध्रुवं वेदानां मंत्ररूपिण्यो मंत्राः
वेदेषु संस्थिताः १९ तस्माद्वेदमया विप्रा वेदाध्ययनसंयुताः सर्ववेदमया विप्राः सर्वदेवमयो हरिः २० देवो नारायणः साक्षात्परमात्मा सना
तनः इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये शाशाख्यी येतंत्रे वेदार्थसंग्रहे पंचमोऽध्यायः श्रीरामचंद्र उवाच भगवन् रुद्र महाभाग जनके न महात्म
ना पृष्टं द्वारिकावासी प्राह नारायणो विभुः १ श्रीभगवानुवाच शृणु राजन्महीपाल देवेषु समुदीरितं सदाचारं परं ब्रह्मापरोक्षज्ञान
सिद्धिदं २ सदाचारे जनाभावं द्विजेन जगतीपते आचारात्प्राप्यते सौख्यमाचारात्प्राप्यते यशः ३ आचारात्प्राप्यते लक्ष्मीः सदाचारात्प्रा
प्यते गतिः अधीत्य चेद्राम वेदान्गायत्रीं वा शक्तितो द्विजः ४ सदुक्ताचारसंपन्नो ब्रह्म पश्यति तत्परं रजनीप्रांतयामस्य पूर्वार्द्धे ब्राह्मणा
मतः समयः प्रोच्यते सद्भिर्ब्रह्मदर्शनसिद्धिदः संध्यापरार्धे कालेनस्याच्चतुर्नाडी महीपते ६ प्राप्ते समय उत्थाय प्रशायनास्थितः एव हि ज
ननी चरणौ स्मृत्वा सर्वतीर्थोत्तमोत्तमौ ७ त्रिधा पितुः पादयुगं नत्वा चार्यं स्वयं प्रपते धरणौ पंचधा भ्रातृस्त्रियः पतिं मथात्युतं ८ स्मृत्वा
दश गणान् मनुना द्वादश नवति मादरात् गजास्यमथ संस्मृत्य विश्वेशं पार्वतीं विभुं ९ वाणीपतिं विधातारं महेंद्रादि दिगीश्वरान्
अरुंधत्यादि साध्वीश्च देवर्षीन्नारदादिकान् १० कपिलादिमहासिद्धान् दत्तात्रेयादियोगिनः कवीन्वाल्मीकिमुख्यांश्च व्यासादीन्क्रतुप
तीनपि ११ कौमारीं मालिनीं गान् द्रुमान्कल्पद्रुमादिकान् पिंकं राज्याय पुत्रान् महादिद [illegible] न १२ ब्रह्मर्षीश्च वशिष्ठादीन्

नं दिशादिगाख्यनवि वसुंधरां नमस्कृत्य दंडपादं महीतले २३ निक्षिप्य पुरतो वामं पादं पश्च[...] निक्षिपेत प्रांजलिः स्वगुरून्स
र्वान्नत्वा ब्रह्मविले ततः २४ आचार्यचरणांभोजद्वयं ब्रह्मविले शुभे ध्यात्वा तत्पारदं कमलगलत्पीयूषबिंदुभिः २५ संप्लावितमथात्मा
१५ त्मानं ध्यात्वा शुद्धो भवत्यसौ मूलादिब्रह्मरंध्रांतं स्वलंतीं संविदं परां २६ ध्यात्वा तेजोमयतनुर्वाससी परिधाय च आसने रम्य आसी
नः प्राणानायम्य वाग्यतः आचार्यपादुकाविद्यामथ विंशति वा जपेत् जप्त्वा सूक्ष्मध्यानविधिं नत्वाचार्यपदांबुजं २८ अथवा प्रय
हं भक्त्या प्रातरुत्थाय वाग्यतः आचार्यचरणांभोजाहृदि श्रीपादुकाद्वयं २९ स्वर्णरत्नमयं वापि राजतं लोहजं तु वा दारुणा
निर्मितं वापि शुभलग्ने शुभे दिने २० आचार्यचरणांभोजद्वयं कृत्वा तदाहितः प्रातः प्रातः समुत्थाय श्रेयसे [...]नुत्तमं २१
अनन्यदर्शनो दृष्ट्वा पादुकाद्वितयं गुरोः आचार्यपादुकाविद्यामुच्चरन्प्रणमेन्नृप २२ तुलसीं जाह्नवीं गोष्ठं नदीं सुमहतीमपि
पापकं भूपतिं विप्रवर्यं वेश्यां न वारणं २३ प्रातरुत्थाय यः पश्येन्न आपद्भ्यः प्रमुच्यते प्रातरुत्थाय यो नित्यं पादुकाद्वितयं गुरोः २४
पूर्वं पश्यति चक्षुर्भ्यां स परं ब्रह्म पश्यति जाह्नव्यादीनि तीर्थानि सप्तकोटिगणान्यपि च । २५ तेन दृष्टानि सर्वे हो ब्रह्माद्या अपि देवताः आ
चार्यपादुकाभावेप्याचार्यचरणाद्वयं २६ ब्रह्मरंध्रे सहस्रारे ध्यात्वा धियमनन्यधीः उपचारैः समभ्यर्च्य मनसा कल्पितैः शुभैः २७ राम
पश्चात्तदाचरणां द्वंद्वं संस्मरेद्दिवि रात्रिषु ब्रह्म[...]च्यते २८ समस्तन्यासमहितां यंत्रपूजापुरस्सरां। १५

भगवद्गुह्यविद्याभिः सहितां सर्वसिद्धिदां २९ श्रीमहृद्यांशुरीविद्यां शिष्याय प्रददाति यः स एव भगवद्रूपी महानाचार्य उच्यते ३० ध
र्मार्थकाममोक्षाणां साधारिमकारणं तमेव ब्रह्मतारात्म्यसिद्धिमत्तं विदुर्बुधाः ३१ अमुना किमिहोक्तेन साक्षान्नारायणो हरिः आ
चार्यो कृतिमास्थित्य संपूज्यो धर्मयोषिदि नैविदिते ३२ आचार्यपादुकाविद्यां गुरुविद्यां प्रजप्य च भगवद्गुह्यविद्यानां क्रमप्रक्रमयोर्जपे
३३ पंचधा वा त्रिधा कृत्वा चतुर्धा सकृदेव वा संस्मरन्भगवन्नामकं जपेन्नारायणांकितं ३४ पञ्चाङ्गहृदि मूलमन्त्रं गायत्र्यङ्गे मूलमन्त्रा द्विकं
वासस्वाशिरः श्रावत्यश्चीमनोऽनुकाश्चलिनः ३५ तयोरपि तीर्थवसुधां मलं मन्त्रमथ न्यसेत् उदरे सुखे मूलमन्त्र महाभोगे यदि न्यसेत् ३६
दक्षिणाभिमुखो रात्रौ न्यसेन्मूलमन्त्रा द्विकं पूर्वं समाहार परस्याङ्गिरीमरं संन्यसेत् ३७ तिलो वामकरे धृत्यं चापाने सरःस्म
ताः रक्षा वामकरे धृत्वा तु मयोस्य प्रमतिकाः ३८ पारदस्थे पारतले तिलतिलकस्य मतिकाः एतच्चेतं गृहस्थस्य द्विगुणं ब्रह्मचारिणः
३९ वर्णेन लिंगुतां प्रोक्तं पत्नीनां तु चतुर्गुणां शौचाचारविहीनस्य निष्फलाः सकलाः क्रियाः ४० शौचमित्थं कृत्वा दन्तधावनमा
चरेत् प्रतिपद्दर्शषष्ठी नवम्यां रविवारे ४१ दन्तकाष्ठसमायोगो दहत्यासप्तमं कुलं तदा पर्णैस्तदा कुर्यात् धर्मामाभेकादश्यां विना
४२ कृत्वा चार्ये पदांभोऽभ्यंतरात्मनसि संस्मरेत् स्नानं कुर्यान्महानद्यां तडागे वा ह्रदेऽपि च ४३ शरीर... धेभ्यः स्वयत्स्वेव मलं प्रहा
तस्मात्स्नानं प्रकर्तव्यं बाह्याभ्यंतरशोधनम् ४४ प्रातः प्रातस्तु यत्स्नानं संजाते चारुणोदये प्रा... समं प्राकृतं न्महाघवि

घातनं ४४ आचार्यचरणांभोजतीर्थमेव मरीचुजं धार्या स्नानं प्रकुर्वीत सर्वपापविशुद्धये ४५ [illegible]ातनाम्भसं कल्प स्नानं कु
२६ र्यो दिने दिने केशवादि चतुर्विंशन्नामानि मन्त्रस्य मन्त्रेत् ४६ यः स्नात्वहरहो विप्रश्चतुर्विंशति नामभि एकास्मिन् दिवसे वापि
16 स्नानं कृतं सल्लमावशात् ४७ महापातककोटिभ्यः सद्य एव विमुच्यते स्नात्वा यथा स्वशौद्धं परिधाय समाहितः ४८ संध्याकर्म ततः
कुर्यात् माघ्नवो दृष्टु लोपिवा उदयात्प्राक्तनीसंध्यां घटिकात्रितयं विदुः ४९ अस्तगाद्भास्करादूर्ध्वं तथैव घटिकात्रयं संध्याकर्मप
रित्यागी सर्वकर्म बहिष्कृतः ५० यद्यत्कुरुते कर्म न तस्य फलभाग्भवेत् मत्वा संध्या नित्यं कर्म योन्यत्र कुरुते प्रति ५१ सशूद्रवद्
बहिष्कार्यः सर्वस्माद् द्विजकर्मणः प्रातः संध्यां सनक्षत्रामुपासीत यथाविधि ५२ सादित्यां पश्चिमां संध्यामर्धास्तमितभास्करां अद्दृ
मितनक्षत्रमंतरिक्षं यदा भवेत् ५२ संध्याकाल स्मृति तेषां दिवसस्य मुखं तथा पापानां सम्भवं कल्प संध्याकर्म समाचरेत् ५३ विधि
नाधिष्ठिता संध्याकालातीता कृता यस्य तां अग्नेव हि द्विधातो वा पालीसंगमो यथा ५४ मंदेहदेहनाशार्थमुदयास्तमयो रवेः गायत्री
मंत्र तोयार्घं दत्वं येना ऽञ्जलित्रयं ५५ काले सवित्रे किं नस्यात् तेन दत्तं तु गात्रयं तेन वज्रोदकेनाशु मंदेहा नाम राक्षसाः क्षयो यः प्रती
यते शो नाव ज्ञाहतादय संध्याकर्म परित्यागी मंदेहो राक्षसो भवेत् ५७ असावित्यादि मंत्रेण ततः कुर्यात् प्रदक्षिणां प्रदक्षिणीकृता
तेन सप्तद्वीपवती मही ५८ नावत्पातदीपं कि[illegible] [illegible]पो नपेन्मौनी प्रत्यगाना तारकोदयात् ५९ अधास्य १६

मध्यमांसंशांकुर्याच्छारदिमसन्मुखः सवितामगवान्साक्षा कुरुक्षेत्रे प्रियःपतिः ६० आदित्यमंडलांतस्थो मर्तिमिनयकृपमन तन्मंडल
गतं ध्यात्वा देवं नारायणं विभुं ६१ मध्याह्ने तु जपेन्मंत्रं गायत्रीं वेदमातरं सहस्रपरमां देवीं शतमध्यां दशावरं ६२ गायत्री प्रजपेन्नि
त्यं प्रातः कोटिः प्रभु व्यते ६३ तं वशिष्ठं ततो संध्यातेप्रातुर्मे स्वभोमनाः जपेदंबप्रातं वापि बहुशा तस्मथाविधा । ६४ त्रिकाले वा जपन्नित्यमु
पमोदितनुरूपतं अर्चो मरं प्रातं सहस्रा प्रात गाः स्वादिमोदने ६५ अथवा विंशति वाज प्रातःस्नानो मामयाकैः सहस्र कृत्वो गायत्रीं जपं तंत्र
त्वहं शुचि ६६ वशिष्ठ मिव तं नित्य मर्च्य येषु पचारकैः नवैरपाठकुर्याद्यं नप्रात्यपठनाश्रयि ६७ देवाग्निकालमभ्यासात्कुर्याद्य एवं नान्य
थामवेत अथ ऋतः प्रजपे नित्यं तिष्ठ-नासी नयथवा । ६८ त्रिसंध्य मपि प्रभु वाससावित्री वेदमातरं उपतिष्ठेतु सहस्रांशोतन्मंडलगतं विभुं ६९
वेदस्वरूपमाहुः तं त्रयीमूर्तिं हिरण्मयं ध्यात्वानारायणं देवं श्रियासहितमच्युतं ७० कृतांजलिः सोसीत मंत्रसूक्तेन नित्यशः हित्रामपिन
महाकुर्यादित्रिवेदसूक्तः परं ७१ आवाहयेत नाः सूक्तः प्रात्मानं प्रणमेद्बुधः पुनरावमभ्युद्य मारविमंडलमध्यगं ७२ ध्यात्वानारायण
क्रांदेवं श्रीमासहितमीश्वरं श्रीमद्रक्षास्तं रीसं ध्यां कृत्वा तिष्ठेद्धर्ममाद्रात ७३ देवमेवीमथगायत्रीं यथाशक्त्याप्रजप्य च श्रीमद्रक्षाक्षरी
विद्यांमासाद्य हितामपि ७४ आदित्याभिमुखो नित्यमघोरतरशानं जपेत् अथ विंशतिधावापि नो वे ... ईर्नजायते ७५ सूक्तेन वो हवे
ल्याय ह्यानारायणं विभुं कृतांजलि पुरोभक्ता सहस्रं नारायणं जपेत ७६ प्राणानायम्यसंकल्प्य होमकर्मसमारभेत गायत्र्या वा स

न स्मरेयस्तेषां श्रीपतिं विभुं ७७ उपचारैः समभ्यर्च्य कृत्वाह्यष्टाक्षरं ततः श्रीमदष्टाक्षरेणाथ गायत्र्या श्रीपते ७८ अष्टाविंशतिधा
२८ हुत्वा श्रीमन्त्रेणाथ ततः परं कृत्वा ह्यष्टदशधावहूत्वा हुं गणश्रीपतेरथ मनुनाथ यथाशक्त्या हुत्वा गायत्र्याऽथ ततः स्नात्वा मनुष्याणां पादं
17 प्रस्थपलार्धमाचरेत् ८० दत्वानन्तरं भोजयित्वा तर्पयेद्गुरुकं शुभैः द्रव्यैः प्रसन्नं यो दद्यात्संप्राप्नोति शिवं प्रभोः ८१ प्रयोगी स्वगृहे जा
नुन कुर्यात्तिलतर्पणं काम्यव्रतेषु जुहुयाद्धोममित्यादि कथा ८२ वैष्णवानां प्रणम्य कुर्याद्यथाशक्त्या दिने दिने आचार्यचरणौ मौलि दृष्ट्वा
प्रस्तविलं शुभे ८३ कृताञ्जलिपुटोन्नासास्यग्रासीन आसने प्राणानारोप्य संकल्प्य समस्तनामसंयुतां ८४ श्रीमदष्टाक्षरं वि
द्यां सहस्रं प्रजपेच्छुचिः जपेत्पञ्चशतं वापि चतुःशतमथापि वा ८५ त्रिशतं वा जपेन्नित्यमष्टाधिकशतं तु वा नारायणो महाकेन
स्तुत्वा देवं श्रियः पतिः ८८ सहस्रनाममहाविद्यां संस्मरेत्सकृदष्ट च उपयाददशराजानं यो गच्छेमार्थसिद्धये ८९ मध्याह्ने कालेसं प्राप्ते
स्नात्वा चम्पततः परं संध्यां मार्जनीं कुर्यादादित्यामिमुखः शुचिः ९० तत्तेनो प्रोन वा स्नात्वा दशकोटिगणसंयुतः आतमध्याह्ने स्नात्वा
शाकोपासनं ९१ आदित्यं मस्मासाद्द्रं पाणिं पुष्पश्रुतिमेव तु मध्याह्ने विधयाशक्त्या गायत्रीं समुपासयेत् ९२ शालग्रामशिलाचक्रे पूज
यित्वा श्रीपतिं आचार्यपादुकायुग्मं परिलिखितमंडले ९३ सर्वोपचारैः संपूज्य प्रत्यक्षं श्रीपतिमर्चयेत् पादुकास्तन्निधौ तत्कांचनया राम
पेरक्षितां ९४ दत्वा संकल्प्य वाचिन्नमासि मासि समर्पयेत् वत्सरत्रिनये नैव पादुकार्चनतो गुरोः ९५ पंचपंचाशदूर्ध्वं वस्तुभ्योऽसाक्षा २

इत्याश्रियः पतिं प्राप्नोति महतीं सिद्धिं मन्त्राणां नात्र संशयः ९८ स्नात्वा मध्याह्नकाले तु लक्ष्मीनारायणं यजेत् लिंगे वा पूजयेल्लिंगं यावत्तीय
र्थमेश्वरौ ९ वैश्वदेवं ततः कृत्वा मनुना यः समापतेत् हुताग्नि हस्तात् पञ्चगव्यमन्तं गन्धपुष्पादि संयुतं ९८ दत्त्वा मन्त्रं विधिपद्माद्यं गन्धपुष्पादिसंयुतं आ
चार्यं भोजयेत्तस्य पत्नीमपि सुतानपि ९९ आसंस्कृत्य पादि सहितमाचार्यं ध्यायन्नापि पेयेत् पञ्चगव्यमोदनामिति धनमाचार्य पादयोः १०० अर्घ
मेतद्वर्णकालेषु परीक्षेत्क्रिमात्मनः तथा व्यवहरेत् कुर्विदेयमाचार्य पादयोः १ संकल्प्य मनसा वाचा विमानं मानसमर्पयेत् हृष्टमामं
कं निर्माल्यामभोज्यमिति कथ्यते २ विष्णुभुक्तं निवेद्यं स्यादभोज्यं तच्चिन्तितं आचार्य भुक्तशेषं स्यादमन्तं पापनाशनं ३ निर्माल्यं चनि
वेद्यं वह्निः शोधनात्संयुतं पवित्रं कथ्यते वेदेनो वेदश्रुतिभिः स्मृतं ४ अनाचारी मत्स्यं भुंक्ते अत्यन्त दूष्यशोणितं अहुत्वाग्नौ कर्मी
न्भुंक्ते अरत्नाविषमुग्भवेत् ५ स्नात्वा आनन्दमपि श्रीं जंवैश्वदेवांतं आरात्रं अन्निश्रितं विज्ञानी या दुर्लभ्यं प्रपत्त्यतः ६ आचार्यः
स्व पिता माता पत्नी पुत्रो तातश्चैव तथा पट्टेनेहत्य हृत्भोज्यान्यपत्नेवेह वर्षे रपि ७ अवश्यं पुनिः यमाचार्य भोजना दन्नादिभिः अपरास्या
व्ययो भुंक्ते समुत्तमं कं भवं ८ शाकं मूलं फलं वापि त्वाचार्या मदिने दिने अपराह्मश्यपये भुंक्ते स भुंक्ते किल्विषं भवं ९ अन्यथं त्व नरंसा
नपत्निपुत्रांतिथिनपि भोजयेत्पानादियश्च वो व्यले प्रारम्भिलथा १० पंचादिर्भोजनं कुर्यान्नान्नसारश्रीप... मर मुक्त्वा पापो धनं ह्स्तो चप्र
श्नान्यचरणौ मुदं ११ देवतास्मरणं कुर्याद्भोजनांते समाहितः संसारयोगस्तेषामंत मध्यगा दृष्टिः पुमान् १२ अप्रथमायं तनो संध्यां

१८ 18

तापकाले समारयेत् कृत्वा सायंतनं होमम् दूर्वां श्रीपतनेमितुं १३ अथ दशाशें मत्रयेच्छुतमष्टोत्तरं बुधः [illegible]र्यहात्म कस्याथ मंत्रमानुष्टु
भंपरं १४ पश्चात्तथा प्रजप्याथ मुं ज्ञीयाद्धुभिसह तांबूलाभो हिवस्तेषुरुपारं वुजहूयं १५ फ्रतां जा[illegible] पुरोन त्वान मेहा मनसपमर
न स्मरता क्रियः पानिरेव मांज्ञनेयं ततः परं १६ प्राचीनशुभ्रशय्यायां ततो वाम हृयं स्वपेत् कुर्वन्निश्यमहोरात्रं कर्म वैदिकमाहरन् १७॥
देहांते समवाप्नोति परं तद्ब्रह्मता: परं इति श्रीनरनुज[illegible]रस्तस्य[illegible]उत्पाध्यायो नेवे नाये संगहे पंचो ध्यायः श्रीभगवानुवाच मयो
पिसं प्रवक्ष्यामि श्रोताचार्यं प्रशासकं पन्द्रुरामनुज्ञोनोत्रको ब्रह्मवापुवाच १ निषेकादिश्मशानांतादि ज्ञानां वैदिकी क्रियावेष्ट
काचरहीनपोऽजीवन्ने वसपंचमः २ आत्मपुत्रे द्विजस्पाशे सचैलं स्नानमुच्यते हिरण्याभुरयश्नाहु कुर्याद्दुवमथ मलनः ३ गोदानानि
हिरण्यं वस्त्रधान्य कंफलानि च तांबूलगंधमाल्यानि मक्षणान्यपि मुञ्जनः ४ अथ विज्ञो दशाहं स्यात्यजेत्कर्मो य वैदिकं जातके मृतके
चापि संध्याकर्मेन संत्यजेत् ५ मनसोच्चारयेन्मंत्रान्प्राणायामयतो द्विजः एकादशेहि कुर्वीत नामकर्म ततः परं ६ ततो धान्येत नष्क्रो
तं कुर्याद्दूरसलाभोजनं गर्भाष्टमेमा व्रतं वा ब्राह्मणस्योपनायनं ७ एकादशा देश तांस्याद्विशो हाद्रशश्च तथैरप्रसवारी ततः स्थ ग देहाश्च
न स्थिस्ये ८ गत्वा गुरुकुलं नित्यं वेदाध्ययनमाचरेत् श्राद्धान्ते तं भये तस्य समि पुष्पकुशादिकान् ९ आहरेत् सततं भिक्षाचर्यां कुर्या
न्महामतिः कृत्वा भिक्षाहृतं नित्यं गुरवे विनिवेदयेत् १० तदाज्ञया च भुंजीयात्[illegible] समाहितः तत्कृष्णसारचर्मान्नं[illegible]मालीयं सदा ११ राम· १८

वस्त्रप्रक्षालनं कुर्यात्पाद संवाहनादिकं वेदाध्ययनशीलश्च वेदो वा वेदं वा शान्तिजोद्विजः १२ अविप्लुतब्रह्मचर्यो लक्षण्यां स्त्रियमुद्वहेत् अनन्य
पूर्विकां सुभ्रां निष्क्रान्तां हस्तिनीमपि १३ वाचारत्नामयाभ्यासो मुंडां रोगिकुलोद्भवां रक्तकेशश्मश्रुमतीं पिंगाक्षीं विकृतस्तनीं १४ लंबोदरीं
रोमशालां आचाराहेत्य संयुतां बह्वीयदूरलोकस्यारा तारजन्महामने १५ आरोगिणीं भ्रातृमतीं सुंदरीं लक्षणान्वितां श्रोत्रियान्वय
संभूतां गृहाचैनरतां सदा १६ नित्यं गार्हे सुखं भुंक्ते स्त्री लक्षणावती यदि गृहस्थो रूपसम्पन्नो अर्थे लक्षण्यां स्त्रियमुद्वहेत् १७ अनु
कूले कलत्रं चेत्त्रिदिवे किं सुखं ततः प्रतिकूले कलत्रे चेन्निर्कुःखं नरको भवेत् १८ वयस्याः सुताः वृत्तकरी च विद्या भार्यानुकूला च प
तिव्रता च धर्मरतिः सज्जन संगतिश्च षट्जीवलोके सुखानि पंच १९ षोडशर्त्तुनिशाः स्त्रीणां तस्मिन्युग्मासु संविशेत् चतस्रो रात्र
यः सत्याज्याः विषमासु न संविशेत् २० एकादशगते चंद्रे चंद्रनारावलान्विते एकादशीपर्व च स्त्रीषु संगममाचरेत् २१ न दिवा मैथुनं
कुर्यात्तथा योनिं न निरीक्षयेत् अन्नं गंधयागं धं च दिवास्वापं वमेशुनं २२ पुनाति यम लस्नान्नं मार्धं संध्यावहिष्कृता रेवाह्नपितरो नित्यं
गृहस्थमनघघोपिव २३ कृत्यार्थै माश्रमं पंचतो गृहं कृतकीरास्योपिय सर्वाश्रमवरिष्ठेयं गृहस्थाश्रममुच्यते २४ न्यायार्जितधनस्त्वतान
निष्ठो तिथिप्रियः श्राद्धकृत्सत्यवादी च गृहस्थोमुक्तिमुच्यते २५ वैरपारामलं कुर्वन्नेह स्यार्थे विचारयेत् २५ आरोगिणीं भ्रातृमतीं
सुंदरीं लक्षणान्वितां श्रोत्रियान्वयसंभूतां गृहाचैनरतां सदा १६ नित्यं गार्हे सुखं भुंक्ते स्त्री लक्षणावती यदि गृहस्थो रूपसम्पन्नो

जन्मसर्वांश्चियमुद्धरेत् १० अनुकूले कलत्रं चेत्स्वर्गे किं सुखं नृपं प्रतिकूलं कलत्रं चेत् किं दुःख[illegible]के भवेत् १२ वयस्याः सुताश्च
१९ नकरी च विद्या भार्यानुकूला च पतिव्रता च धर्मे रतिः सज्जनसंगतिश्च दुःखस्य मूलोद्धरणानि षट् च [illegible] षोडश तु निशाः स्त्रीणां तस्मि
न्युग्मासु संविशेत् चतस्रो रात्रयः त्याज्या विषमासु न संविशेत् २० एकादशे त्रयोदशे चंद्रे चंद्रताराबलान्विते एकादशी पर्ववर्ज्यं स्त्रीपुंसंग
19 ममाचरेत् २१ नदिवा संगमं कुर्यात् योनिं नैव निरीक्षयेत् ऋतौ तु मध्यरात्रे च यद्दिवा स्वापं पंचमे पुनः २२ पुनाति वंशं तस्या नेसायं संध्याम
हिम्कृता देवाश्च पितरो नित्यं गृहस्थस्य पोषिताः २३ दृष्ट्यार्थमाश्रयंतीह कृमिकीटाश्चयोपि च सर्वाश्रमवरिष्ठोयं गृहस्थाश्रम उच्यते २४ न्याया
र्जितधनस्तत्वज्ञाननिष्ठोतिथिप्रियः श्राद्धकृत्सत्यवादी च गृहस्थोपि मुच्यते २५ वेदपारायणं कुर्वन्वेदस्यार्थविचारयन् २५ विप्रजन्म
शतेनासौ ब्रह्मलोके महीयते २६ प्रतिजन्मशरीरांते भुंक्ते स्वर्गसुखं हि वि कल्पांतं ब्रह्मलोकेपि भुक्त्वा भोगान्मनोहरान् २७ भुक्त्वा पुनर्
रागत्य श्रोत्रियान्वयसंभवः सदाचाररतो नित्यं वेदपाठपरायणः कलेवर्षानेकैलासं प्राप्य हृष्टमना भवेत् भुक्त्वा स्वर्गे महत्सौख्यं कल्पम
हृष्टभावराजन् पुनर्भूतलमासाद्य वेदविद्कुलसंभवः आचार्यवर्णसंभोज गुरुश्रद्धालुरतः शुचिः ३० ब्रह्मविद्यां च भगवद्भक्तिं विद्यासमवि
तां श्रीमद्धन्वंतरीं विद्यां समस्तन्यासंयुतो ३१ उपास्तेन शरीरांते प्राप्नुवंति भगवत्सं पुनरावृत्तिरहितं प्राप्नोति न संशयः ३२ परब्रह्मात्मकं
नेज्ञोयन्ध शरीरे न तिष्ठति न तेन प्राप्यते विद्या श्रीमद्धन्वंतरी शुभा ३३ [illegible] भिषजो रिपुसंपूर्णा दृष्टिरोः महेंद्रलोके सारं तेर राम
१९

कल्पांतं दिव्यभोगिनः ३४ पुनर्भूतलमासाद्य दरिद्राकुलमानुषीयोनिमागताः कृत्वा सुकृतकर्माणि पुनः स्वर्गसुखान्विताः ३५ भूयोपि मानुषी
योनिं प्राप्नुवंति महीपते पुनर्जन्म पुनर्मृत्युः पुनर्दुःखं पुनः सुखं ३६ कलेवरे स्थितानां तु सुखमेव पिनास्ति हि पापे नरके दुःखं पुण्ये न त्रि
दिवे सुखं ३७ क्षीणे पुण्ये स्वर्गलोके पातयंत्यपि देवताः स्वर्गेपि दुःखसंमिश्रं विषयुक्तान्नवत्सुखं ३८ यस्मात्स्वर्गं परमे धाम्नि निरंजने तं हि
शाश्वतं ब्रह्मानंदं प्राप्नुवंति तत्त्वविदोमलाः ३९ दिने दिने सदाचार्यपादाब्जं सेवया ब्रह्मविद्यानुसंधानाच्छ्रीमद्व्याख्यानपात
४० ब्रह्मानंदसुखं प्राप्य मोदते परमे पदे आचार्यचरणांभोजं दक्षिणामूर्तिं दिने ४१ सर्वत्र निःस्पृहास्तत्त्वविदोमलाः यदेकल
मनाब्रह्मतापरमतिष्ठति ४२ कृत्वाचार्यस्य शुश्रूषां प्रातर्गोष्ठीं पिब ब्रह्मविद्यासमायुक्तां ब्रह्मविद्यासमन्वितां ४३ श्रीमद्ब्रह्म
सरोपास्तिं सद्गृहस्थाश्रमाश्रयेण गृहस्थ एव सर्वेषामाश्रमाणां च स्मृतः ४४ नान्यमाश्रममासाद्य ब्रह्मानंदसुखी भवेत् गृहस्थाश्रमसमा
साद्य सदाचारेण संयुतं ४५ देवतानां मुखानां च पितॄणां तर्पणमाचरन् देवविप्रसंतोषात् आसाद्य ब्रह्म भवः ४६ आचार्येनोपदि
ष्टानाराधनान्मोक्षमाप्नोति मोदते परमे धाम्नि दृष्ट्वैवेशपदे ४७ दृष्टिपूतं न्यसेत्पादं वस्त्रपूतं जलं पिबेत् सत्यपूतं वदेद्वाक्यं
मनःपूतं समाचरेत् ४८ आपत्कालेष्वनुवर्तेत शिष्याभावे तु साधकः अन्नदानं पितॄणां च दक्षिणा च दक्षिणां ४९ अश्वमेधादि
यागेषु कोटिदानसहस्रकं सुवर्णदक्षिणां दत्वा यागस्य फलमश्नुते ५० आत्मानं दक्षिणामूर्तिं योगमार्गेण आराधयेत् बहुशो दक्षिणामूर्ति

यामन्त्राधारमसमदृष्टये ५१ वर्णाश्रममिति तेषूत्तममथवाचार्यपादयोः दृष्टाश्वमेधसाहस्र दृष्टिशाखान्नामक ५२ सत्येन वायुराप्नोति स
२० त्येन रविर्विभाकरः रोचते चन्द्रमो मासश्चा महादिविरिवस्थिताः ५३ सत्येनैव महेरोमिर्नैलोक्ये येगानमृत सत्येन लोकाञ्जयति मुक्तिः सत्येन
प्रतिष्ठिता ५४ श्रुतिस्मृत्यानतनी सत्यं भगवद्दृष्टनो दृष्टा योगिनः स्वकार्याश्रवणीषु वामहूर्वमः ५५ देवर्षयो नारदाद्या सिद्धाश्च कपिला
द्यः महेन्द्राद्याश्च दिक्पालाः पर्वमन्त्रपत्नयोपि च ५६ सत्येन परमात्मार्दिंगताः परमधाक्तिकाः भगवद्दूतवन्तं सत्यं सत्यं वेशरितं तथा
५७ ब्रह्मर्षीणां च वः सत्यं सत्यं देववचोपि च ब्रह्मतत्त्वविरोधित्वं वेदवेदांगपारगाः ५८ गहवाशिरिरश्च योग्रस्तदर्शनसिद्धये ए
तन्नारायणीयारव्यं सत्यमेवोच्यते मया ५९ वेदार्थसंग्रहं तन्त्रं वेदवेदांतसम्मितं अर्हत्प्राशरादिभिः साङ्ख्यपरिष्कृते ६० वक्तास्य
तन्त्रस्य ब्रह्मर्षीणां च सन्निधौ तेनेदं दाशरथेः तरास्य महर्षयः ६१ वेदार्थसंग्रहं नाम प्रासुरेतन्महीपते श्रोत्रसुरा
रथीध्याप्ये तेनेयं चतुर्धोदितं ६२ तन्मयेवेदरवयस्य घमाचार्येवदत्तानुजातन् तस्मात्कृत्स्नः सततं देयानांतस्मिमाचरन् ६३ वेदिकाचार
सहितो वेदाध्ययनतत्परः ब्रह्मविधानुसंधाता श्रीमदष्टाक्षरीरतः ६४ ब्रह्मपरोक्षं चक्षुर्भ्यां दृष्टा नारायणाभिधं नारायणम
योऽभ्यस्यामोदते परमे पदे ६५ रविसंक्रमे पुण्ये रवीन्द्रग्रहणादिषु मासे जन्मयोगे पुनर्वसावश्रते विच ६६ आचार्यवरलाभोऽस्मि रा॰म॰
तयेव हृत्वं धनं दातव्यं च महीं दानं गोदानं चावसोपमतः ६७ मा नारायणं ब्रह्म दर्शनसिद्धये आचार्यकर्णयोर्दिवभवत्पंकुं दल २०

दूयं ६८ विनाशाद्धं लिपि[illegible]नवरात्रव्रतं शुभं वासरे भार्गवे चैव पूर्वकल्पे यं श्रीलक्ष्म्यै ६९ सुवासिनीः समभ्यर्च्य भक्त्या [illegible]भोजनैः आ
चार्यपत्नीं सततं ब्रह्म[illegible]कर्यादिभिः ७० विशेषेण समभ्यर्च्य [illegible]तेन दीव्यति महालक्ष्मीप्रियार्थी [illegible] फलाप्तये ७१ पर्वकाले
सुदानं यत्पात्रे भोजिषु नारिकेलं आचार्यं तव पात्राणां मुख्यं पात्रमुच्यते ७२ वेदाध्ययनशालिन्यः सदाचाररतास्त्वि नः पात्रमित्युच्यते वे
दशास्त्रेषु चमरोपिते ७३ अपात्रमुच्यते वेदवाह्य एव हि ब्राह्मणः [illegible] सेवतां रेवापि देहसंशुद्धिहेतवे ७४ आचार्यमादरं शुकं श्री
पूर्णोऽसंमहीपते आचार्यं शक्तितो द्रव्यं [illegible]येन तापितकुले ७५ आचार्यचरणांभोज द्रव्यं संपाद्य यत्नतः [illegible]
पश्यति ७६ कुलानामपि सा हस्तं तारयेन्नरकात्स्थितं पठनं धर्मशास्त्राणामितिहासपुराणयोः ७७ आचार्यवदने नैव श्रोतव्यं प्रय
त्नतः आचार्ये दक्षिणाहीनं वक्ता श्रितस्तु च्यते दिने ७८ [illegible] आचार्यपादयोः [illegible]
प्तये ७९ पुस्तकं धर्मशास्त्राणामितिहासस्य पुस्तकं पुराणपुस्तकं वापि दद्यान्मुक्तिफलाप्तये ८० दानमाघ्यपकं देयं संपाद्य यत्नतः अ
विशेषाच्चनीमद्धं पत्नी पुत्रादि निस्पृहा ८१ भार्गवे वासरे कार्यं व्रतं साध्वक पुण्यैः पंचवर्षाः सदा कार्यो ब्राह्मणो[illegible]शं सिम व्रते ८२ देवयतः
पितृयज्ञो भूतयज्ञस्ततः परं ततो मनुष्ययज्ञः स्याद्ब्रह्मयज्ञस्ततः परं ८३ सामिद्भिरपि होमोयं सायं प्रात[illegible]दिने देवयज्ञ इति प्रोक्तः स्व
धाः साध्यन्तरोरितः ८४ तर्पणं यत्पितॄणां निर्देशं [illegible] महान् पितृयज्ञ इति प्रोक्तः कालवाधानिवारकः ८५ भूतेभ्यो यो वलिर्दत्तो भूता

यत्तरहोच्यते पद्धिने भ्योन्न दानं स्यान्नरपतं समुच्यते अचमेकां यजुर्वापिसामे कथचान्नप योधीते ब्रह्म यज्ञोयं स
ऋषो ब्रह्मवित्तमैः ८७ श्रीमदष्टाक्षरीविद्याजपहोमसमुद्भवे आचार्य दक्षिणां किंचिद्यथाशक्त्या समर्पयेत् ८८ यागोवै
२१ ग्रवनामप्रसहं कार्यमादरात् सऊर्ध्वमूर्ध्वसंपत्तिः पत्तिः पुष्टिर्योगैः प्रजायते ८९ षड्यागकर्तासततं भगवन्मयतां व्रजेत्
देवार्थपितृपीत्यर्थं पचयज्ञाः प्रकीर्तिताः ९० कर्तव्यो वै सवोयागो मोक्षलक्ष्मीमनुत्तमे मध्याह्नकाले संप्राप्ते दत्वा भूतबलि
भुवि ९१ ततो गोदोहमात्रं वै कालं तिष्ठेद्गृहाङ्गणे अतिथिं तत्र संप्राप्तं पूजयेत्स्वागतादिना ९२ तथासनप्रदानेन पादप्रक्षा
लनेन च श्रद्धयान्नप्रदानेन प्रियमिष्टोत्तरेण च ९३ गच्छन्तं चानुयानेन प्रीतिमुत्पादयेद्गृही अज्ञातकुलनामा च दूरदेशादुपा
गतः ९४ अतिथिः स तु विज्ञेयो नैकग्रामनिवासितः द्विजः स्वाध्यायं गोत्रं चरणं मथ षाचतथाकुलं ९५ हिरण्यगर्भबुद्ध्या तं य
स्तेनातिथिमागतं अतिथिर्नाम सहस्राणि यस्य भुञ्जन्ति मन्दिरे ९६ आचार्यं भोजयेत्तेकमवश्यं तत्फलं लभेत् आचार्यचरणौ
भोज्य धूपप्रक्षालितं जलं ९७ पीतं ततः शुद्धिमाप्नोति वह्निः प्रियतिथिर्यात् समस्ततीर्थस्नानस्य फलमिच्छन् महीपते ९८ आचा
र्यचरणौ भोज प्रक्षाल्य तज्जलं पिबेत् प्रतिश्रवण चारी च परमात्मा स्वामिनाथमो ९९ ततो दन्तमस्त्वा तु भुक्त्वा चांद्रायणं चरेत् य
ति हस्ते जलं दद्यात् मेरुपंद्धात्युभर्जलं १०० तदेवं भोजनात् संप्रतोपगं आचार्यो विमुखो गच्छेद्गत्वा प्रतिनिध। राम २१

नैते तेनैव यथा तिस्मरन्तेऽदेवताः पितृभिस्सह आचार्यपत्निपुत्राणामयश्यं वो यथातं गुरोः २ प्रातः प्रातस्समुत्थाय चिंतनीयो विचक्षणैः प्र
तिज्ञातं मनोवाग्भ्यां हरिद्वादशकुंडिने ३ मयाद्य व्याधिकं तत्स्यात्स्वर लोकमयं करं श्रीद्युमेवप्रशातव्यं तद्दतां स्वर्गसौख्यदं ४ संकल्पिता
महाचार्यदक्षिणा निष्कसमन्विता अन्यमेव समाह्येषा मासाद्दर्भिमतां महत् ५ संकल्पितं मया रम्यं तद्द्वादशद्विसंयुतं मासमासे नरतो देयं
द्वि मासमासे नरे पिता ६ श्रोत्रियाणां सहस्रेभ्यो दत्वा कोटिशतं धनं यत्फलं समवाप्नोति स सदाचार्यपाद्यतः ७ निष्कमेकं प्रदत्वा
पितृतो दिक्फलं लभेत् नीयमानु रतिश्चान्तिकन्या यथोत्तरस्वनी ८ कन्यां सालंकृतां दत्वा हरिद्वादशमहीपते ब्रह्मलोकं व्रजत्यं
ते पितरः स्वर्गभागिनः ९ कन्या द्रव्यं द्विजानीनां परत्र नरकप्रदं विप्रे विवाहयित्वैकं हरिद्वादशपारगां १० अवश्यमेव देहान्ते नर
कं याति स नरः पितृभिस्सह द्वादश्युपोष्य कन्याकं हि व्यमाहद्य पितृभिस्सह ११ अवश्यं भगवत्रप्राप्नोत्यत्र संशयः गवयं तेषां शावो भ्रमेगोत्वं
ते हि विनारकाः १२ नरान्यन्ते विधात्रा पितृस्स संस्थापने कृतं विप्राय देहि द्वादशे हरिद्वादशमहीपते १३ विवाह्य धनं दत्वा वशाद् द्वि
मिहास्त्यां आचं दत्ताश्वकं प्राप्य ब्रह्मलोके वसत्यहो १४ भर्ती सस्यसमायुक्तां बहुरत्नविभूषितां श्रोत्रियाय हरिद्वादश चतुर्वेद पुतां
दत्वा भगवन्तस्तनि याचंते पितृजसस्सह मोदते पंच सस्य युतां पृथ्वी चतुः पुंगव संयुतां १६ आचार्याय रत्नां अद्य देवद्वादशी प्रियां पितृ
लोमपि साह हत्वं निमग्नं नरकार्णवे १७ द्वादश्युपोष्य कं हि व्यमाह द्य पितृभिस्सह भगवत्सहस्रा कारोद्धरते भगवत्सदे १८

ब्राह्मणोऽथो वेदविद्यां प्रदत्वा सरहस्यकं ब्राह्मणाः पूज्यन्तां प्राप्य ब्रह्मलोके महीयते १९ इतिहासपुराणानामन्यतमां प्रदत्वा
पुस्तकं सर्वविद्यानां पारगो भवेत् २० दानं कृत्वा पात्रं तेन सत्यलोकमवाप्नुयात् शालग्राममणिं नाराय[ण]मीशमहं चैव तं २१ पुष्करके
२२ समायुक्तां वज्रकीटविनिर्मितां शालग्राममणिं नाम कामधेनुं दक्षिणाभिरन्वितां २२ अनंतं कृत्य प्रदद्यात्तेन भगवन्तं जिह्वे वेदेन ब्रह्माण्ड
९२ कोटिदानेन यत्फलं लभते नरः २३ शालग्राममणिं दानात्तत्फलं समवाप्नुयात् अनंतं निर्मं प्रदानं च ब्राह्मणेऽथो विशेषतः २४ अन्य
द्विगुणं मासं मासाद्द्विगुणं वैरे वा हिकं यतः पयस्विनीं सवत्सां तां कांस्यदोहसमन्वितां २५ सुवर्णखुरशृङ्गां तां मां स्वरूपां सुतां तु या अ
लंकृत्य दद्याद्विप्राय विद्याय दत्तां निकुंडिने २६ गोलोके स भवेत् प्रीतिर्दिव्यभोगसमन्वितं यत्र क्षीरवहा नद्यो यत्र पायसकर्दमाः २७
मधुह्रदाः पारिजाता यत्र तत्र वसत्यसौ आचार्याय विशेषेण सवत्सां गां पयस्विनीं २८ दत्वा धान्यादि धान्ये चाथ हुतदक्षिणया न्विता
समर्प्य भगवद्बुद्ध्या विधिना विप्रः स मोदते २९ यथा क्षीरं दध्युतं पिबेदाचार्यं प्रार्थयेत् तदा तावित्साहस्रसहितो भगवत्यदे
मोदते दिव्यभोगाढ्यो भगवत्स्वरूपधृक् गावां विक्रयश्च द्विप्राः गच्छन्ता नां महीपते ३१ पादसिक्ता कस्यां तं नरकेषु निमज्जति
अलंकारेषु सर्वेषु पञ्चरागसमन्वितं ३२ संतप्तहेममयं वीरं कुंडलं ग्रीवं शुभं दिव्यं लंकारं तां प्रोक्षं दत्वाचार्य कस्तीर्थाः ३३ तुला
पुरुषदानादि महादानफलं लभेत् भगवत्स्वरूपाकारो वैकुण्ठे वसति ध्रुवं ३४ मोदते शक्रनगरे सूक्ष्मवस्त्रप्रदायकः अश्वदाना

राम
२२

कुबेरेण साम्यं प्राप्नोति नरवरे ३५ कैलासे गत्वा स दिव्यभोगभाग्भवति ध्रुवं ओंकारलिंगं प्रदद्यात् आचार्याय विशेषतः ३६ तद्वीवनध
नोपेतान्मध्यक्षेत्रयुतांस्तु वा गरुडध्वजमारूढ विमानं दिव्यभोगयुक् ३७ भगवत्सन्निधौ वर्तेत मन्वन्तरगणानि तां प्राप्नोति पितृभिः सा
कं नाशयत्यसंशयं कृतिः ३८ आचार्याय विशेषेण यो दद्यात् कृतं कांचनं शुभं नित्यं संपूजितो ब्रह्मपदे स रमते ध्रुवं ३९ शुद्धं सुवर्णरत्ना
ढ्यं सोमं कृत्वा तु रत्नासहितं प्राप्नोति सुचिरं सम्यगाचार्याय विशेषतः ४० पितृभिः सह देहान्ते सत्यलोके वसेत् सदा शाकल्पप्रतीहि
ते योऽर्चयेत् स्वर्गं ४१ चिरं स प्राप्नोति देहान्ते स्वर्गमव्ययं अनन्तं नियतं विष्णोः शेषेण संयुतं ४२ आचार्ये भुक्तिशेषान्न
सहितं यः प्रतिमासं प्रददाति भक्तितः ध्यायेत् सततं यमुनां ४३ अनिशं प्रक्षयेत् दत्तं वा पत्नी महाकुलपतेः पंचरात्रसंप्रदायो
नं प्रायशः पापविनाशनं ४४ नेत्रोत्पलं प्रदद्याद्यस्तत्तत्फलं दिवाकरं सोपस्करं नगरान्तरे नगरान्वयं प्रदद्यात् ४५ कृत्वा चित्रपटं तु निवे
द्य चार्थे लभते नरो नो ब्राह्मणेभ्यश्च नियमेन तु शय्यां गुरवे स्वपेत् ४६ नाचार्यपादुकायुग्मं मासे दद्याच्च कांचनं दिवा पादुकमारुह्य
नचो रुक्ममयं ४७ पर्वस्वभिरामः स्त्रीपुत्रसहितः रुद्रः दिवा पादपद्यं पुत्रो दिवा पापप्रसं पुंसां सघोऽसिं नामिरोक्षयेत् ४८ दिवां
न संध्यां सर्वेषां पूर्वां सन्ध्यां समभ्यर्चितां उपातिष्ठेद्यथान्यायं सम्यग्भावसम्पार्थिव ४९ सार्वकालमुपासनं संध्ययोः पार्थिवप्यने अ
यत्र प्रजनकाक्षो वदि प्रमातुरमीलितः ५० सर्वेण तस्य पुष्टि नो यस्तु त्यजेत् सर्वेण वाग्यपनं प्रायश्चित्तायतेन माद्यति विप्रोऽनमोऽन्यथा ५१

तस्मादनुदिते सूर्ये समुपायमहीपते उपतिष्ठेन्नरः संध्यां यस्य यं स्त्रहिनां त्यक्त्वा उपतिष्ठति यः संध्यां पूर्वां न च पश्चिमां व्रजेत्तितेदुरा
त्मा नस्तामिस्रं नरकं ध्रुवं ५३ दुःखं गृहाश्रमी भर्त्ता एकैकेन यहि जन्मना अवश्यं मुक्तिमाप्नोति दशपूर्वैर्दशापरैः ५४ निःस्नेहेत्ति के देवकुर्वी
लोदुगितस्त्वयं त्यागं च विमलीकुर्वन्नभ्यासे ननु यावयेत् ५५ अभ्यासात्य कृविशेनः कैवल्यं लभते नरः अनाश्रमी न तिष्ठेत्तु क्षणमेक
मपि क्वचित् ५६ ब्रह्मचारी गृहस्थो वा वानप्रस्थो यतिस्तु कः चत्वार आश्रमा ह्येते द्विजानामेव नोदिताः ५७ वानप्रस्थाश्रमेषु शूद्रो ना
चक्रेह प्रेषितः पुत्रेषु भार्यां निक्षिप्य नत्रसहितोऽपि वा ५८ तत्राप्याचार्यशुश्रूषां कुर्वन्नेव वसेद्द्विजः हुत्वा साध्यं तथा प्रातः कृत्वा
वां गृहाधमादिकं ५९ डीसीयपगोशनो वा त्यक्त्वा समस्ताश्रमोऽपि वा देवतानाम चीतांच यत्त वांनत्प्रिमाचरन् ६० वेदपारायणं कुर्वे
नश्रीमच्छस्सरीभवन कारन्नारायणं देवं परं विलोमवानुयान् ६१ जायते यावद्वैराग्यं प्रज्ञे दृष्टयं पातुलः विशेषणा सदाचार्येष्णु
स्वरूपमेव संततं ६२ कुर्वन्नेकान्तमग्निं यामलावाभ्यां सततस्वरः विभूते सन्नमुसले ध्यं गोरेसुकवर्तिन ६३ पंचाग्नीश्वरे द्विष्टं संसमा
मार सप्तापिता सदा नारायणोचित्तं ठवाणपेस्यवेदलं ६४ अहोरात्रं सदाचार्यशुश्रूषया नितो पतिः श्रीमच्छक्त्यो विद्याम यशं प्रज्ञ
पत्र शुचिः ६५ नित्यं त्रिपदु नारायणो नित्यः सहो विजितेन्द्रियः एकश्च लघनोरेडु कमण्डलु अनन्यथा ६६ कांचनरजतं लोहमपिमेष्टे 23
न कुत्रचित् अजो मुखः सदा ह्री शुद्धं तत्र गोरजः ६७ सदा यानि यद्गावति कुर्वन् विद्रु मसा प्रयान् आचार्य एव सर्वेषां

गतिं नान्यो विधीयते ९८ धाता विधाता ब्रह्माद्यि मराघानशंकरोपि च रविः सोमो महेन्द्रश्च पिता माता गुरुः सखा ९९ आचार्य एव संसा
रं गालितं तु सिद्धेरक्षतां आचार्यचरणांभोजे दृष्टमेव सतां गतिः १०० दूरं यस्तं मया वेदोदितं कर्म शुभप्रदं अतः परं महीपाल किं मयः श्रोतु
मिच्छसि १०१ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये श्राशारथ्रीयतंत्रे वेदार्थसंग्रहे सप्तमोध्यायः राजोवाच भगवन् देवदेवेश नारायण जगत्पते
वेदोदितः सदाचारः श्रुतस्त्वन्मुखाम्बुजात् १ अस्यापरोक्षविज्ञानसिध्यै सततं न्यासिः श्रास्त्रं समग्रपारम्पर्यविंवाकर्तव्यमास्यात् २ एकेन
जन्मनैवेह कथं मुक्तिर्नृणां भवेत् रहिमान्नापरज्येति त्यपातकं भगायन्मम ३ भगवद्गृपितस्तते मे वद देवकृपानिधे श्रीभगवानुवाच शृणु
राजन् प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि ४ अवतारेपि पस्याशु पातकं पोविनश्यति उद्धेय समयेनाज्ञे सावधानमनादिनः ५ आचा
र्यपादुकाविद्यां जपेद्दोषदिनेदिने प्रणवं चितन्जाबीजमुच्चार्य तिसमाहितः ६ बिंदुहीनं श्रियो बीजं भगावच्छन्द मंगम हृत्पाचार्यपदं प
श्चात् श्रीपूर्वोचार्यनाम च ७ श्रीपादुकां पूजयामीत्यष्टाक्षरमतः परं आचार्यपादुकाविद्या गुह्याद्गुह्यतरा शुभा ८ मयेरिता महाराज महापातकनाश
यिनी महापातकसंहर्त्री विद्यानां सिद्धिदायिनी ९ आचार्यपादुकाविद्यामुनिः स्यादहमेव हि छन्दो गायत्रमित्युक्तमाचार्यो भगवान्स्वयं १० देव
ता सद्गुरुः स्वामी सर्वज्ञः करुणानिधिः आचार्यकरुणासिद्धौ विनियोगउदाहृतः ११ सहस्रदलपंकजे सकलशीतरश्मिप्रभं वराभयकराम्बुजं
सकलदेवताहृत्पिरां स्मरेत्सततमनुसिद्धुरं सकलनेत्रमालाधरं भजेऽपिरसिंहं सकंनदमिधानपूर्वं गुरुं १२ अखरंध्रे सहस्रारेपद्मे चंद्रायुत

प्रभं करुणापूर्णनेत्रां तं प्रसन्नमुखपंकजं १३ वराभयकरं शुक्लं ग्रंथमाल्यादिभूषितं शुक्लवस्त्रपरीधानं [illegible]मितं १४ सहस्रा
निःस्पृहं तं वीरासनासीनं कृपानिधिं ज्ञातारं सर्वविद्यानां शरणागतवत्सलं १५ मंत्रेसर्वज्ञमाचार्यं [illegible]गव दाकर्ति ध्यात्वैवं स
मध्ये श्रीमते जपेदाचार्यपादुकां १६ अष्टाविंशतिस्थानि मंत्रजपे शारदाद्याविना जपहोमार्हेता सर्वविद्यानामस्य ज्ञापते १७ अनेनाचार्यमं
त्रेणपादुकाद्यमाद्दरात् पंचोपचारैरभ्यर्च्य [illegible]धाचैयन् १८ आचार्यपादुकापुष्प[illegible] दक्षिणामथ समर्प्याचार्यपादा
२४ ज्ञे प्रदत्वा प्रदिनेदिने १९ मासिमासि प्रदत्वाचार्यवर्षविधानतः अविघ्नाकघ्नतादीनि समर्प्य मन्महं भुवि २० विद्यानां वेदितव्यं वि
धानामपि संततं जपात्तद्वाधिकारी स्यात्तदुपदेशं विनापि च २१ आचार्यपादुकायुग्मं पुष्पैः स्वर्णविनिर्मितैः अवैधतापुरस्कार्यो विनाविद्ये
भवत्पमो २२ आचार्यपादुकायुग्मं संप्राप्ते शुभपर्वणि अभ्यर्च्य गंधपुष्पाद्यैर्वर्षाशानमितं धनं २३ पादुकोपरि निक्षिप्य समर्प्याचार्य
पादयोः प्रदत्वा तदभावे तु तस्य पुत्राय वार्पयेत् २४ समर्प्य तस्य पत्न्यै वा मे हंनि पुत्रपौत्रजनं स्वात्मक लभाप्नोति ततोधिकफलं लभेत् २५
विद्यानामपि सर्वासामिह लोकेपि दुर्लभां महतीं सिद्धिमाप्नोति तास्मिन्वर्षेन संशयः २६ आचार्यपादुकाविधानतः प्रातरारभ्य पिवा ऊस्र
होमहतीं सिद्धिं विद्यानां लभते नृप समस्तविद्यासंसिद्धं कल्पलातिदिनेदिने इच्छितां महतीं लक्ष्मीं लभत्याचार्यपादुका २७ आचार्य रा.म.
पादुकाविद्यामंत्रं प्राप्य मद्दं नृप कोटिसहस्रं जप्ता पापविधास्यसि [illegible] २८ [illegible]माला क्रमं वक्ष्ये शृणु राजन्महामते यस्य हस्तस्थमालो २४

स्मरणमात्रेणानि त्वंपापैर्विमुच्यते ३१ गायत्र्याशो महाविद्या वेदमाता फलप्रदा द्याविंशत्यक्षरी विद्या सर्वोपद्रवव्याधिभंजनी ३२ दत्तात्रेयपञ्चदशार्णा
महाविद्याद्वयं ततः चतुर्दशाक्षरी विद्या द्वैपायन महामुने ३३ सर्वविद्यामयी साक्षात् ह्रीं श्रीं अष्टादशाक्षरी ब्रह्मविद्या त्रिजगतां स्मर्त्तव्या सर्वसि
द्धिदा ३४ पंचाशद्दक्षरमयी मातृका च ततः परं श्रीमदष्टाक्षरी विद्या स्मरणीया ततः परं ३५ अष्टाक्षरी महालक्ष्मी विद्या सकलसिद्धिदा
श्रीचण्डी महाविद्या द्वादशार्णा ततः श्रियः समस्तसंपत्साम्राज्य महासिंहासनेश्वरी ३६ सप्तविंशाक्षरी विद्या भोगमोक्षप्रदा ततः ततो वहु
धा विद्या मोक्षान्के लतां सिधा ३७ अष्टादशाक्षरी पञ्चादशैवाश्रीपतेरथ द्वादशार्णा महाविद्या ततो नारायणी शुभा ३८ आद्यंतप्रण
वोपेत प्रसन्नाराधिनी ततः हंसनारायणी विद्या स्मरणीया ततः परं ३९ श्री चतुर्दशमहिलाविद्या नारायणी पुनः अष्टाक्षर महालक्ष्मी
सहिता च ततः परं ४० आवहंति समायुक्ता विद्या नारायणी शुभा आनुष्टुभाख्य विद्या च हयग्रीवस्य भूपते ४१ ततो नृसिंहस्य रूपस्य वि
द्यास्तवनतः शुभा ततः कूर्ममहाविद्या वराहस्य ततः परं नृसिंहानुष्टुभाख्या च वामनस्य ततो नृप ततो भार्गवरामस्य विद्या दाशरथेस्ततः त
तः श्रीकृष्णविद्या चतुर्द्वविंशाततः परं विद्याषडक्षरी कृष्णस्य श्रीपतेः परमात्मनः ४४ वामनस्य महाविद्या ततः सर्वफलप्रदा सुदर्शनमहाविद्या
समस्तभयनाशिनी ४५ ततोष्टाद्दविद्याच ततो हनुमतः शुभा भवाब्धिभिमालेयं प्रोक्ता सकलसिद्धिदा ४६ सर्वोपद्रवशमनी संहर्त्री पातकौघा-
समस्तभयनाशिनी ४५ ततोष्टाद्दविद्याच ततो हनुमतः शुभा विभेदिनी आरोग्यैकफलितापहरो परमेष्ठिने ४७ रुद्रपञ्चाक्षरीम ततो

पुनः श्रीरामहृत्पिता यस्यपते सर्वेदयानां महर्षीणां चकल्लितौ ४४ कृष्णजप्यते केशिन्दावहंति मनोः परं अर्हं गार्ग्यीपते भविद्याभोऽ
याणीतपोनिधे ४५ विनैवजप्यते केशिन् रंजनेयगाहमतोः क्विनावसुंधराविशोजप्यते केशिन् रप्यथः ४६ मयैवानथिनामाला रश्मिनाम्नी
रिरापतेः विद्यामेतां विज्ञानीहि संपूर्णां रश्मिमालिकां ४७ एकैकापि महाविद्या रश्मिमालांतरस्थिता सर्वैकसाम्यविद्याभावर्णितुं कल्प
मुत्तमं ४८ नशक्तः परमेष्ठी चाकिमुत रश्मिस्रजो नृप रश्मिस्रजमिमां विद्यां समस्तफलसिद्धये ४९ ज्ञानी ह्याथर्वणीं साक्षाद्ब्रह्मदर्शनम्
सिद्धये आचार्यकरुणापूर्णा यस्य विप्रस्य ज्ञापते ५० तस्यैवमहंतीसिद्धिं रश्मिमाला ददाति हि वटुसेवनपरं वापि ह्याचार्यकल्याणानि
र्थं ५१ प्राप्नोति रथैश्वर्यं संसेव्य प्राप्य यां रश्मिमालिका रश्मिमालाप्रदः स्वामी रश्मिमालाप्रदः पिता ५२ रश्मिमालाप्रदो माता रश्मिमा-
लाप्रदो गुरुः अयमेव सदाचार्यो विज्ञेयः शास्त्रवित्तमैः ५३ ऋग्वेदोपि यजुर्वेदः सामवेदोपि भूपते आथर्वणो महावेदः सारमन्त्रमन्त्र
तमाः ५४ भावयन् रश्मिमालां तां तोषयेत्तेन चापरे ऋक्सामाथर्वणीं विद्यामावार्येवर्जुवार्चिके ५५ अपि संसेव्य सकलैरर्थैः प्राप्नोषि
वापि च संप्राप्य सततं त्वत्प्रसेव्य समयेशं सितव्रतः ५६ एकधा वा द्विधा त्रेधा चतुर्धा पंचधापि वा प्रज्ञाप्राप्तसर्वविद्यानां पुरश्चर्याफलं ल
भेत ५७ समस्तश्रेयसंप्राप्तिं ... सकलसंपदः आचार्यकरुणापूर्णः प्रजपेद्रश्मिमालिकां ५८ सर्वविद्यामयः सर्ववेदवता
स्याश्रियःपतिः सर्ववेदमयस्तस्माद्भगवद्रश्मिमालिकां ५९ जपामि तां विशुद्धात्मा साक्षाद्ब्रह्ममयो भवेत् येन प्रजप्यते नित्यं भगवद्द

रास. २५

२५

रश्मिमलिका ६० तेनाधीता समस्ताश्च वेदशास्त्राणि दिने दिने समस्तदेवता अस्य वरदाः स्युर्न संशयः ब्रह्मानंदाभिधं सौख्यं देहान्तेव
रश्मिरुक्ता रश्मिमाला प्रलब्ध्या पंचधा वा त्रिश्चापिता ६२ अदत्वा भागावद्रश्मिमालामेतां शुभप्रदां श्रीमद्भास्करीविद्यामपिन्यास
समन्वितां ६३ दत्वात्मनश्च रश्मिर्व्यस्य पंचकोषौ गुरुर्भवेत् एकस्या अपि विद्याया सप्तद्वीपवती मही ६४ आचार्यदक्षिणा देयाविः
मुराशिमलजोनप तस्माद्वश्यमाचार्येण सापि वहुभोजनं ६५ सर्वे स्वमस्यवेदीमान् तो न पन्सर्ववस्त्रकाभिः संसारसागरं तर्तुमिच्छन्ते
केनजन्मना ६६ आचार्यवदनांभोजात्प्राप्येमां रश्मिमालिकां ब्रह्मविद्या जपन्तां तेनाप्तं सर्वमध्यवासरात् ६७ प्रजप्राप्तसमये ब्राह्मे
सरहस्या मतः परं श्रीमद्भास्करीजप्राप्रसादं हमुखीभवेत् ६८ सशापं माकुरुष्वात्र राजन् जनकमस्तके इदं शास्त्रमथीयाख्यं
तत्रैवेदार्थसम्मितं ६९ सरहस्यं विजानाति य आचार्यकृपान्वितः संप्राप्य यत्नतः दूरं यातमेवाचार्यमाश्रयेत् ७० आचार्यभग
वहुधा पठ्येयेति दिने दिने तदेव महतीं सिद्धिं व्रजंतीह परत्र च ७१ किमत्र वहुनोक्तेन सारमेकं वदाम्यहं आचार्यचरणांभोज
रूपमेव दिने दिने ७१ प्रपन्नाः शरणां ये वै त एव भगवन्मयाः इहाप्नोति महतीं सिद्धिं प्राप्यं जन्ते मुक्तिमाप्नुयात् ७२ इति ते रश्मिमाला
पापाहान्यं किं विवीरितं इतः परं महाराज किं पुनः श्रोतुमिच्छसि ७३ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये दाशरथीये तंत्रे वेदार्थसंग्र
हे अष्टमोऽध्यायः राजोवाच भगवन्सर्वविद्यानां विशेषकरुणानिधे भगवद्रश्मिमालेयं श्रुता तव मुखांबुजात् १ समस्तवे

शृणु राजन्प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परि
दृष्टा हो लोघ सारभूतार्थसंग्रहात् केन स्याश्च विद्याया माहात्म्यं क्रमशो वद २ श्रीभगवानुवाच
पृच्छसि तस्य श्रवणमात्रेण महतीं सिद्धिमश्नुते ३ ब्राह्मे काले समुत्थाय संस्मृत्याचार्यपादुकां श्रियः पत्ते र्भगवतो रश्मिमालान्वितः
२६ परं ४ स्मर्तव्या सर्वसिद्धीनां हेतुभूता सनातनी तत्रादौ संप्रवक्ष्यामि गायत्रीं वेदमातरं ५ यस्या विज्ञानमात्रेण साक्षाद्ब्रह्ममयो
28 भवेत् प्रणवो भूर्भुवः पश्चात्सुवरित्यक्षरद्वयं ६ तत्पदं सवितुः पश्चाद्वरेणीयमतः परं भर्गो देवस्य शब्दं च धीमहीति ततः प
रं ७ धियो योनः प्रचोदयादिति पादित्रयं समुद्धरेत् आदित्रयसंयुक्ता गायत्री त्रिंशदक्षरा ८ माता समस्तवेदानां ब्रह्मतादा
त्म्यसिद्धिदा महापापोपपापौघसंहर्त्री सिद्धिदायिनी ९ एकतः सकला वेदा गायत्री च तथैकतः तुलिता ब्रह्मणा पूर्वं साधिकाभ्य
धिकं परा १० न वेदानां पुराणानां स्मृतीनां च प्रपाठनैः ब्राह्मण्यं जायते राजन् सावित्र्यध्ययनं विना १० न ब्रह्म परमं तत्त्वं सवितुः
परमात्मनः श्रियः पत्ते र्भगवतो देवस्य जगतां पतेः १२ वरेणीयं परं श्रेष्ठं भर्गो विश्वंभरस्तमः वयं धीमहि हृत्पद्मे सोहमेवेति स
ततं १३ यो सो श्रियः पतिः साक्षात्सविता देव ईश्वरः अस्माकं नो धियो नित्यमंतर्यामित्वया नाश्रितः १४ प्रचोदयात्प्रेरयति सर्वध राम
र्मेषु संततं वेदमातुरयं प्रोक्तः शुभयुक्तो यो महामते १५ वाच्यो यो सविता साक्षाद्भानुमंडलमध्यगः नारायणो वेदमयो महापुरुष ई २६
श्वरः १६ न दूरे चिकेवं सावित्री वेदमाता फलप्रदा [illegible] गायत्रीसमो मंत्रो न [illegible] शीपुरी १७ न जाह्नवीसमं तीर्थं देवेन श्रीपतेः समं

नाचार्यं चरणांभोजद्वयेन सदृशी गतिः १८ नास्ति लाभात्परं सौख्यं न वेदसदृशं श्रुतं सावित्रीमनुपास्यापि यो न्यत्र कुरुते मतिं १९ न मंत्रयज्ञं वि
जानीयात्स एव धर्मवहिष्कृतं अनुपास्यानुचाहं वेदमातरं वहुशोन्यथ २० कोटिशोपि मनून्जप्त्वा न सिद्धिं किंचिदश्नुते तस्माद्वर्णपंचा
यत्रीं प्रजप्त्वा वहुशोन्वहं २१ सकृत्स्मरणतो वापि विद्यासिद्धिं परां व्रजेत् सहस्रन्तु जपेद्यस्तु सावित्रीमन्वहं शुचिः २२ ब्रह्मर्षित्वं वि
नाजोति हि साक्षाद्भगवता कृतं वहुमोजन साहस्रमपि संप्राप्यते ध्रुवं २३ आचार्यं चरणं याते श्रीमत्पादानान्ति द्वये एकत्त्वः सकृत्वा वे
दमाताम्मीशीर्थं व्रतादयः २४ एकत्तो वेदमाते स्यमधिकानुस्तितां भवेत् साहस्रकृत्वो गायत्रीमवश्यं प्रत्यहं जपेत् २५ अपेत्यं च शत
तं वापि चतुःशतमथापि वा त्रिशतं द्विशतं चापि जपेद्दशोत्तरं शतं २६ अघ्यणिं शातिघायत्तु जपेद्रोगादिपीडितः गायत्र्येव परं ब्र
ह्म गायत्र्येव परो हरिः २७ गायत्र्येव परो ब्रह्मा गायत्र्येव परः शिवः गायत्र्येव त्रयी साक्षात् चतुर्वर्गफलप्रदा ।२८ प्रभावेनैव
गायत्र्याः क्षत्रियः कौशिको व्रती राजर्षित्वं परित्यज्य ब्रह्मर्षिपदमाप्तवान् २९ विश्वामित्रो मुनिस्तस्मा ऋष्यस्याः प्रकीर्त्यते छंदो
गायत्रमेतस्याः सविता परमेश्वरः ३० त्रिपदः पातु मेहाप्यो गी देवो नारायणः स्मृतः मुखमग्निः शिरो ब्रह्मा षष्ठी स्वाहु रुद्रोंविकापतिः ३१
हृदयं विष्णुरेवास्याः पृथिवी योनिरुच्यते विनियोगाश्चतुर्वर्गफलसिद्ध्यर्थमीरितः ३२ द्वापर लाव संयुक्तां सप्तव्याहृतिपूर्विकां प्राणा
यामे प्रजप्तव्या कुर्वंभकेन त्रिधान्वहं ३३ जपेत्तु त्रिपदा प्रोक्ता व्याहृतित्रितयान्विता गायत्री वा वमाद्यंतरहितं सर्वकारणं ३४ स

वितेजोमयं नित्यं ब्रह्मनारायणाभिधं ध्यात्वा समस्तवेदानां मातरं प्रजपेत्परां ३५ अविच्छिन्नोपासनाख्यं त्रिसंध्यं प्रत्यहं जप पुरश्चर्यास्य
कथिता भगवद्रूपसिद्धिदा ३६ अष्टोत्तरसहस्रं यः सावित्रीं प्रत्यहं जपेत् महापापोपपापौघैरपि मासेन मुच्यते ३७ सहस्रकृत्वो गा
यत्रीं वर्षं नित्यमाचरन् प्रत्यहं भगवद्रूपी सिद्धनामा भवेत् ३८ चतुर्विंशतिलक्षाणि प्रजप्यावेदमातरं ब्रह्मघ्नश्च सुरापश्च स्व
27 र्णस्तेयी च मुच्यते ३९ गायत्रीकोटिशो जप्त्वा यत्फलं लभते नरैः सहस्रं सहहोतुर्यातिन्ने स्तत्फलमश्नुते ४० कृत्वा सहस्रं सवितुः
संक्रान्तिप्रमुखे नैव भानुमण्डलमध्यस्थं भगवन्तं प्रपश्यति ४१ ब्रह्मतावाप्यासि सर्वपावनरूपसन्ततं मातरं सर्ववेदानाम् ब
हुशो जपेत् ४२ मातरं सर्ववेदानामबह्वृचकुमोजपेत ४२ जप्त्वा बहुशोऽन्वहं पुरश्चरणकोट्यापि मन्त्रसिद्धिं न विन्दति ४३ अष्टविं
शतिधा निम्नमपि हुत्वा दशांशाद्यं तं कृत्वा दौ सर्वविघ्नानां होमस्य फलमश्नुते ४४ योऽयं सर्वस्य जगतस्तेजसा संप्रकाशकः सर्वेषां महसां
राशिः कलात्माकालनायकः ४५ तदंतर्मध्यसो मासामस्यापि प्रेरकोऽन्वहं भगवान्सवितेत्युक्तः श्रीशो नारायणोऽव्ययः ४६ अयमेव
परो विष्णुरयमेव परः शिवः अयमेव परो रुद्रस्त्रयीरूपोऽयमव्ययः ४७ वेदान्तेष्वपि यं प्राहुर्योऽसौ नारायणो विभुः तं विजानीहि हृत्पद्म
मध्यगं सर्वदेहिनां ४८ आचरेदेनं परात्मानं पूर्वाह्णे ब्रह्मरूपिणं नारायणं जगन्नाथं स्तुवन्ति सततं विभुं ४९ मध्याह्ने संस्तुवंत्येनं रुद्र राम
रूपं श्रियः पतिं यजुर्भिस्त्रिजगद्रूपं विश्वरूपं परात्परं ५० सायंकाले सामगाः साक्षाद्विष्णुमयं विभुं सामानि संस्तुवंत्येनं श्रियःप २०

तिमनीश्वरं ५१ बहिरंतस्तमोराशिहन्ता साविंद्रियापतिः सविता भगवान्साक्षात्त्रिगुणोस्त्रिजगत्पतिः ५२ तस्मादर्करूपं सावित्री मुपा
स्याद्धृशोन्वहं अन्यासामपि देवानां फलमप्यपना लभेत ५३ यथा स्नावभृथे धारियागे शुभवति क्रवंजापकः सर्वविद्यानामपि नित्यम
शोभते ५४ ब्रह्मलोकगतो ब्रह्मसमाख्यं तत्र पद्यते सावित्र्याश्चाष्टाक्षरं यक्ष्ये शृणुष्वावहितो मय ५५ यद्ज्ञात्वा साधको धीमान्स
मनोसिद्धिमवाप्नुया। प्रणवं च ततो दित्युक्त्वा सूर्यं दर्शयस्व च ५६ आदित्यो सिनि वेद्योसा सावित्री चाक्षरी शुभा सर्वविद्याधिसंहर्त्री
सर्वरोगनिवर्हिणी ५७ तेजोवत्स्वयशो वेचः प्रदासंपवकरी शुभा देवभागोस्या संप्रोक्तो मुनिर्ब्रह्मविदांवरः ५८ गायत्रं छंद उत्पन्नं सवि
तादेवईरितः भगवस्त्रीतपेप्रोक्तो विनियोगो महर्षिभिः ५९ सत्यब्रह्मा विष्णुरुद्र वह्नि सर्वादिशाद्दतः तेजोज्वालामणिपरं कुंफट्स्वा
हाप्रिया मता ६० उक्त्वा षडंगं विन्यस्य रविं ध्यायेज्जगत्पतिं घनपद्मपद्मभानु तेजो मंडलमध्यगं ६१ सर्वव्याधिशमनं छायाश्लि
ष्टतनुं भजे ध्यात्वेत्थं प्रजपेदात्मा सावित्र्याष्टाक्षरीं शुभां ६२ सर्वविद्याधिराशि तस्ते जस्वी ब्रह्मपदप्यति प्रत्येकं सर्ववर्णानां जपहोमादि
कर्मसु ६३ प्रत्येकमार्षं छंदश्च विनियोगयेत्सपेन्मनून् भगवद्धर्मविद्यानां मालिकाप्यपनेत्वहं ६४ ॐ दस्त्रायादिकं सततालाभा प्याप्र
मंनूत्मम भगवद्धर्मविद्यानां समुदायस्स भूपते ६५ अहमेव मुनिः प्रोक्तो द्वैपायनसुतो पिवा गायत्र्यादीनि छंदांसि विश्वामित्रादयो
द्विजाः ६६ वेदमात्रादि विद्यानामधिपः कथितान्यपि तत्रापि नाना छंदांसि सर्व तेजोमयो विभुः ६७ सर्वेश्वरो विराड्रूपी श्रीपतिर्जग

गोपतिः हरिर्नारायणः स्वामी देवतासमुदीरितः ६८ लक्ष्मीनारायणप्रीत्यै विनियोगउदाहृतः असंख्यातमहःपुञ्जपिञ्जरीकृत
२२ दिङ्मुखं ह्रीं रश्मिमालात्मकं वन्दे भगवन्तं श्रियःपति रश्मिमालां जपित्वैकमार्षकं हार्दिकं न्यसेत् ७० प्रत्येकं रश्मिविद्यानां जपाच्छक्ति
२४ भेदेषु धराप्रत्येकमार्षं वंदेश्च विन्यासप्रपंचकं प्रजपेत्सकलान्मंत्रान् जुहुयात्प्रसाधकः सावित्रीपञ्चाक्षरीविद्या महासिद्धिप्रदायि
नी ७२ रोगशोकहरी नित्यं ब्रह्मानंदसुखप्रदा अष्टलक्षं पुरश्चर्याविधिं प्रांशुं तर्पयेत्पयः ७३ दशांशं जुहुयात्पश्चात्सिद्धमंत्रो भविष्य
ति अथवा रविवारेण सहितेन रविपर्वणि ७४ स्पर्शकालं समारभ्य मोक्षकालान्तमादरात् तिलैर्गोघृतसहितैर्हुत्वा मंत्री संस्कृते
शुभे ७५ आचार्यकर्णिकायां दिक्कुण्डे वह्निनयं शुभं बकुलस्य युतां दद्यादशक्तिं पालितां ७६ सावित्रीपञ्चाक्षरीविद्यासिद्धिमाप्नो
त्यनुत्तमां जप्त्वाष्टादशलक्षाणि तर्पयित्वा गवां पयः ७७ हुत्वाष्टादशसाहस्रं तिलैर्गव्यघृतप्लुतैः कुष्ठरोगात्प्रमुच्येत दुर्विचित्रादने
कशः ७८ जप्त्वा लक्षत्रयं मंत्री दशांशं त्रिमधुप्लुतं पायसान्नमथो हुत्वा वातरोगाद्विमुच्यते ७९ आज्येन तु हुयान्नित्यं मासमेकं
सहस्रकं भगन्दरादिमहारोगाद्विमुच्यते ८० त्रिशतं तु हुयान्नित्यं पंकजैर्गोघृतप्लुतैः मंडलान्महतीं लक्ष्मीमचलां प्राप्नु
यान्नित्यं मासमेकं सहस्रकं प्राप्नुवं ८१ नीलोत्पलैर्हुनेन्नित्यं मधुत्रितयसंप्लुतैः अजीर्णरोगान्मुच्येत नेत्ररोगाद्दारुणात् अशो राम.
ककुसुमैर्हुत्वा नित्यमष्टोत्तरं शतं शिरोरोगाद्विमुच्येत महारोगाद्विमुच्यते ८२ त्रिशतं तु हुयान्नित्यं दध्यन्नं त्रिमधुप्लुतं नाना २२

विधान्यस्तरोगान्मंडलेनविमुच्यते ८४ अभिमंत्र्यजलंमंत्री विजयमष्टोत्तरंशतं प्रस्तात्स्वमुखरोगेभ्योविमुक्तोभवतिध्रुवं ८५ जप्त्वाथो
दुर्गालक्षात्तोलक्षंहुत्वाघृतंगवां असाध्यैरपिमुक्तोसौरोगजालैः सुदुःसहैः ८६ निरामयश्चतेजस्वीदीर्घायुरिहसाधकः संप्राप्यम
हतींलक्ष्मीमणिमादिगुणान्वितां ८७ तद्विष्णोः परमंधामजलत्यंतेनसंशयः अष्टोत्तरसहस्रंयः प्रातःस्नात्वाजपेन्नरः ८८ श्री
मुक्तारोग्यतेजांसिवर्द्धन्तेतस्यसंपदः देहांतेसमवाप्नोतितद्विष्णोःपरमंपदं ८९ वेदमातुश्चमाहात्म्यसावित्र्याख्यस्ययच्च इदमुक्तं
मयात्रेयव्यासेनोरपिवक्ष्यते ९० इतिश्रीमदुत्तरब्रह्मतत्वरहस्येदत्तात्रेयवेदार्थसंग्रहेनवमोध्यायः श्रीभग० दत्तात्रे
यमनोर्वक्ष्येकल्पंपावनंच माहात्म्यंयस्यविज्ञानान्महतींसिद्धिमश्नुते १ प्रणवंपाशबीजंचमायामंकुशमप्यथ ऐंद्रस्वरंव्यो
मबीजंततीमक्षरसंपुटं २ दत्तात्रेयपरंपश्चाद्हूंफट्पञ्चभिर्मनोच्चरेत् इत्येकोनिकामहाविद्यादत्तात्रेयस्ययोगिनः ३ प्रणवंहृदयंपश्चा
त्तनोभगवतेपरं दत्तात्रेयपदंपश्चाच्चतुर्थ्यंतसमन्वितं ४ अत्रिनंदनमितिद्वयंद्वितीयामसमुदीरिता प्रत्येकंवाजपेद्विद्यांमिलितंवा
ह्यंजपेत् ५ ममैवमुद्दिष्टाह्यायोगसिद्धिकरीशुभा समस्तविद्यासाम्राज्यसिद्धिदाभुक्तिदायिनी ६ येमुक्तिपदमिच्छंतियोगिनः ऽ
सांख्यकापिलाः दत्तात्रेयमहाविद्याजप्ययाजेमहीपते ७ अवश्यंमहद्दैश्वर्यंवापिसार्वभौम्यं अर्घ्यंगासदितंयोगंब्रह्मज्ञानंमनातनं ८।
जातिस्मरणमन्विच्छेद्दत्तात्रेयमनुंजपेत् वासुकांजनखड्गादिसिद्धयःकामयीप्सिता ९ दत्तात्रेयमहाविद्याजप्यायामहीपते चोप्सित

दुष्टसंघौघमोमहाभयनिवारणं १० अनसूयासुतंसंरक्षामगस्यपुनरागमं दत्तात्रेयंनतविघ्नेशंप्रजप्रख्यामहीपते ११ अथिरात्रिमेहात्तेजाद
मात्रेयस्यविधयोः आगतं ॐ दं दत्तसुरुं ग्रस्तविद्युद्धीवान्तकः १२ दत्तात्रेयोहरिस्वामीभगवान्देवईस्तिः शान्तिर्मोयापापाघ्नीरसंकुवों
२६ वीतकंस्मृतं १३ दत्तात्रेयाघविधापाःप्रतापोवीरमव्ययः मतिंशान्तिस्मितिमाधुर्यंस्वतारात्मपसिद्धये १४ दत्तात्रेयस्यतुध्यानंविनियो
29 गदत्तः परिंघोषुनमायामांकुशालोऽस्यांवदेकं १५ पिन्यस्यहृदयेसाक्षाद्दत्तात्रेयंहरिंस्मरेत् नीलजीमूतसंकाशंजटामुकुल
शोभितं १६ भूतिभूषितसर्वांगंवीरासनसमन्वितं पारिजाततरोर्मूलेहिमसिंहासनाश्रितं १७ सनकादिमहायोगिसेवितंभ
क्तवत्सलं मुद्रांज्ञानमयींदक्षहस्तेवामेऽभयंतथा १८ पद्मनागसमायुक्तहेमकुंडलशोभितं प्रसन्नवदनंशांतंसुस्मिताननपंकजं
१९ अनसूयात्रिसहितंप्रसादितशिरसिविष्णुतं सिद्धविद्याधरगणैःसेवितंचमहर्षिभिः २० रम्याभरणसंयुक्तंवामभागस्थयाश्रिया।
सहितंनारदाद्यैश्चसेवितंत्रिजगत्पतिं २१ दत्तात्रेयमहंनित्यंभजामिपरमेश्वरं दत्तात्रेयमहाविद्यामितिध्यात्वाजपेत्सुधीः २२
सर्वासामपिविद्यानांनततोभवतिध्रुवं नक्षत्रंमुरभ्रपदिदैककस्यमनोनेप २३ दृष्टांतंतुधर्मादत्तोपापसंनिमधुप्लुतं गुरवेदक्षि
णांदत्वासर्वस्वमपिसाधकः २४ दत्तात्रेयमहाविद्यासिद्धिमाप्नोत्यनुत्तमां दुर्योधनोपरोयद्वाप्तवानीमहीपते २५ जम्बूसहसत्रि एम
तयंकापिलाऽप्यथोहुनेत् दृष्टांशंज्वलितेवह्नौगुरवेदक्षिणां [illegible] गलेकर्णेहेमाविनिर्मितं यज्ञोपवीतंत्रितयंदत्त्वा २६

स्तोमुग्राचितं २७ एतान्त्रेयमहाविद्यासिद्धिं प्राप्नोति शाश्वतीं एकामपि महाविद्यां यस्तोत्रेण स्तौति नः २८ त्रिसन्ध्यं जापकः साहस्रं अष्टोत्तरसहस्रमा
वर्तयेत् षण्मासाद्वाणिमाद्यष्टसिद्धीश्वरोऽप्ययं ध्रुवो भवेत् २९ समुद्रतीरे गोष्ठे वा लक्षं जप्त्वा पयोव्रतः पायसेनाज्ययुक्तेन हुत्वा विद्यां निधिर्भवेत्
३० ग्रामे समयसुस्थाय ध्यात्वा त्रिसुतमाहरात् जप्त्वा सहस्रमेकां वा वेद्यां विद्यां स्वयं ध्रुवा ३१ मिलितं वाक्यषण्मासाद्धन्त्रेयं जगत्प-
तिं साक्षाद्देवस्य चक्षुर्गोपथस्तथा विलासिद्धिदं ३२ चौरैर्येरावृतं पश्येत्स्थ्याद्विघ्नमात्मनः त्रिसहस्रं जपेद्भ्रान्तौ नित्यं पापक्षिमद्वि-
ध्रुवं ३३ समराङ्गणे लभ्यतेन षट्सप्तं न संशयः शय्यासमीपे जप्त्वैव यामघोरं न संशयं ३४ न चौरादिभयं शोक दावविद्विषभूतला-
सप्तं नरसत्तमं जप्त्वा मार्गं गच्छति यः पुमान् ३५ न दुष्टचौरव्याघ्राद्यैर्भयं स्यान्न दयेन तं सर्वरोगादिपीडासु जपन्धयं च सहस्र-
कं ३६ असाध्यैरप्पिशुकाः स्याद्रोगजालैर्दिनत्रयात् अष्टाभामोगमन्त्रि... नक्षत्रीनियतव्रतः ३७ सहस्रं त्रितयं जप्त्वा नित्यं मास
मनेकं द्विनः अष्टाङ्गयोगमासाद्वा खेचरो जायते ध्रुवं ३८ समासीनोऽश्वत्थमूले वने गत्वा पयोव्रतः सहस्रत्रितयं नित्यं जप्त्वा शीघ्रं त्व-
तः ३९ धनधान्याकुलां लक्ष्मीमचलां मन्दुलां लभेत् अग्निर्जोतिर्मां विद्यामेकेकामन्वहं शुचिः ४० विप्रलब्धेवारुद्रस्थगृहे वा प्रशान्ति-
तव्रतः जप्त्वा संवत्सरं मंत्री सहस्रं विजितेन्द्रियः ४१ संवत्सराद्धाप्नोति श्रियमक्षय्यगुणान्वितां अष्टांगमष्टिसंयोगं वाकसिद्धिमनुत्तमां
अनुत्तां ४२ पुत्रपौत्रवती मदुर्दीर्घमायुरनुत्तमं भोगाभ्भविद्यां सापि सर्वान्तेमुक्तिमाप्नुयात् ४३ षट्कोणमष्टकोणं च वसारं च नु

रहस्यकं अग्निसूनोरिदं यंत्रं महापापापहं परं ४४ षट्कोणगं ब्रह्मसंभूतमत्रात्रेयं प्रख्यातं षट्कोणेषु षडंगानि चिंतयेद्वामनस्य च ४५
गु॰पू॰ सनत्कुमारं सनकं सनंदनमतः परं सनत्सुजातं प्रहृष्टं कार्तवीर्यमतः परं ४६ अष्टकोणेषु समभ्यर्च्य शाकादीन् पत्रके इत्थमभिमुखं।
३० साक्षाद्गुणं तं प्रख्यापितं ४७ अथ पीठं चतुर्व्याहृतिसंयुक्तं स्थापयेत्समनन्तरं अतः परं प्रवक्ष्यामि द्वैपायनमनोन्मयं ४८ साधनं सर्वमं
साक्षाद्गुणं तं प्रख्यापितं ... ४९ ... हृत्वाद्यं दक्षनासाग्रे ध्यात्वा तेजोमयं प्रभुं एकत्रिंशाक्षरैर्हि
तानां सम्मतं क्षितिसिद्धिदं प्रणवं नमसा युक्तं वदन् भगवते नमः ५१ वेदवेदांततत्त्वार्थसा
तं द्वैपायनपरं ततः ५० चतुर्थ्यंतं समायुक्तं विद्यासमुद्दीपिता पराशरसुतस्यैव विद्या मन्त्राक्षरीशुभा
स्तुताय शंकरी ममैव मन्त्रिरप्राक् स्मृद्द्वैपायनाभिधा ५१ सत्यवत्याः समुद्भूता शक्तिपुत्रात्पराशरात् विभागकर्त्रे वेदा
नां जगतां हितकारिणे ५२ आचार्यः सर्वजगतां पराशरसुतो विभुः द्वैपायनाभिधः साक्षाद्भगवान् रुद्रस्तुतः ५४ शिष्यः
सर्वविद्यानामुपदेष्टा च यत्नतः आत्मैव सर्वपुरुषाणां संस्मृत्याचार्यपादुकां ५५ द्वैपायनमहाविद्यां त्रिशतं शतमेव वा अष्टाविंशति।
धावापि प्रजपेत्सा हो समाहितः ५६ ब्रह्मविद्यां जपेत्सम्यक् ब्रह्मसूक्तमनापुरस्सरं आचार्यभावयेन्नित्यं वेदव्यासस्वरूपिणं ५७ द्वै
पायनस्याचार्यस्य भेदलेशोपि नास्ति हि आचार्यप्रसादेन ... पायनाकृतिं ५८ ध्यात्वा तं समभ्यर्च्य ब्रह्मानंदसुखं लभेत् राम
... ३०
वाद्रायणि रस्यो नो मुनि श्रेष्ठ विरोवरः ५६ आगतं कुंडरसुकं साक्षान्नारायणात्मकः वेदव्यासो महायोगी देवदुर्नोमहीपते दिः

। वेदव्यासप्रसादार्थे विनियोग उदाहृतः एकोनाक्षरमुख्येन चतुर्भिर्व्यासमूर्तिभिः ६१ पुनस्त्रिभिश्च रुद्राणैः षड्भिर्व्यासरीरितः दिव्य
सिंहासनासीनं कालनीलाम्बुदप्रभं ६२ व्याघ्रचर्माम्बरधरं जटामंडलधारिणं बिभ्राणं विन्यसीयानुद्राग्वीरासनसमाश्रितं ६३
भूतिभूषितसर्वांगं प्रसन्नमुखपंकजं कुंडलद्वयसंशोभिमुखांभोजं जगद्गुरुं ६४ मूर्तिमद्भिश्चतुर्वेदैः शुकाद्यैर्योगिनां वरैः सेवि
तं शिष्यसंघैश्च ब्रह्मविद्भिः समावृतं ६५ वक्तारं सर्वविद्यानां करुणापूर्णलोचनं द्वैपायनमुनिं साक्षाद्भगवंतमहं भजे ६६ इत्थं
नारायणात्मानं ध्यात्वा द्वैपायनं गुरुं अर्चयेत्पदरे यंत्रे यः षट्कोणसमन्विते ६७ अष्टपत्रसमायुक्ते चतुरस्रविभूषिते षट्को
णमध्ये संपूज्य वेदव्यासं जगद्गुरुं ६८ पराशरं शुकं पैलं पावनमव्ययं जैमिनिं च सुमंतुं च षट्कोणेषु प्रपूजयेत् ६९ ऋग्वेदं च
यजुर्वेदं सामवेदमतः परं अथर्वणं ततोवेदमितिहासमतःपरं ७० पंचकोणे समभ्यर्च्य यजेत्पत्रेथ पंकजे रोमहर्षणनामानं याज्ञ
वल्क्यं महामुनिं ७१ कण्वं कात्यायनमुनिं सुरकोद्दालकौ तथा बौधायनाद्यस्तंबौ च चतुरस्रे दिगीश्वरान् ७२ इत्थमभ्यर्चयेद्य
स्तु नित्यं द्वैपायनं गुरुं आकरः सर्वविद्यानामाश्रयः सर्वसंपदां ७३ ब्रह्मविद्भवति क्षिप्रं जीवन्मुक्तो भवत्यसौ नक्षत्रं तं जपेच्चतुर्दे
द्व्यासमहामंत्रं ७४ दशांशं जुहुयात्कमलैस्तिलैर्गव्यघृतप्लुतैः आ वामेपाद्योर्दशातिष्यद्वादशाकं जप ७५ वेदव्यासमहावि
द्यासिद्धिमाप्नोत्यनुत्तमां अथवैकादशी शुद्धा कार्तिके माघमासि वा ७६ निराहारो जपेन्नित्यमयुतं संयतश्रोतः सहस्रं जुहुया

रा॰ पू॰ ह्लौं हूं ह्रस्वं फां काण्पि लं घ्रन्तं ७७ आचार्यकर्णयोर्मन्त्रं लाकुंडलद्दिन्तयं शुभं समस्तपर्वसहितं मारुतीख्यानमुत्तमं ७८ समाप्यैव च
३१ मेघ्राखंवा पुरस्तामथवानघ त्रिनिष्करं स्थितायुक्तमाचार्योपसमर्प्येच ७९ ब्राह्मणान्भोजयित्वाथसिद्धिमाप्नोत्यनुत्तमां अभ्य
स्यमूलमाश्रित्यैनियमतः शुचिः ८० त्रिशतादिकसाहस्रं वेदव्यासमनुं जपेत् त्रिभिर्मासैर्न संदेहो विद्यानां पारगो भवेत् ८१ शु
31 क्लपक्षप्रतिपन्मासी नो व्याघ्रचर्मणि वेदव्यासमहाविद्यां जप्त्वा लक्षं यतव्रतः ८२ जप्त्वा लक्षमिमं मन्त्रं गुह्मोराध्ययतेनतः ८४
धनैर्धान्यैश्च वासोभिः सर्वविद्यानिधिर्भवेत् श्रियं चाप्नोति विपुलां ब्रह्मविद्भवति ध्रुवं ८५ अष्टवसुऋरिपं वियावमुष्टिं नाशनिवा
रिणी मूकस्यापि पदे तेजामहावाक् सिद्धिदायिनी ८६ आचार्यसन्निधौ नित्यं वेदव्यासमहामनुं जप्त्वा सहस्रं शुद्धात्मा षण्मासे
कसिद्धिसमन्वितः ८७ आयुरारोग्यमैश्वर्यं वाचां सिद्धिमनुत्तमां संप्राप्य परमं ब्रह्म साक्षाद्देवप्रपश्यति ८८ इज्जात्रेयपद्धिप्पानित्यं
वेदव्यासधियापि वा आचार्यं सर्वयत्नेन वस्तुभिः सकलैरपि ८९ अंबरीषस्यपोभूपा-कवाघाश्च महर्षयः रघुपवार्दयो ये
प्याउ इंद्राद्याश्चिजोत्तमाः ९० गालवाद्याश्च विप्राग्र्याः प्रत्यहं शंसितव्रताः शरीरं नश्वरं मत्वा संसारं दुःखसंकुलं ९१ धनर
धान्याद्यलंकारैः सर्ववस्तुभिरादरात् आचार्यचरणावेव समभ्यर्च्य च हंत्यप ९२ निरहंकारिणः शांताः संसेव्याचार्य राम॰
मन्त्वहं एकेन जन्मनैवैते सिद्धिं संप्राप्य दुर्लभां ९३ भगवत्कलयायुक्ता जीवन्मुक्ता स्ततो भवन् तस्माद्योमं समासाद्य शरीरं दुः ३१

वेसंकुले ९४ जन्ममृत्युजराक्रांतमाचार्यं योन पूजयेत् आचार्यानुग्रहः पूर्णो यस्य नास्ति महीतले ९५ संसारगर्ते मग्नो भवेदवि
जायते संसारसागरं तर्तुं यद्यिच्छत्येकजन्मना ९६ नित्यमाचार्यशुश्रूषां कुर्यात्सेवाद्यै यत्नतः आचार्यपादुकाविद्यापूर्विकां रश्मि
मालिकां ९७ ब्रह्मविद्यां प्रजप्याथ श्रीशारदाशास्त्रं हि समस्तन्यासमाहितां श्रीमदष्टाक्षरीं जपेत् ९८ ब्रह्मानंदसुखं प्राप्य भ
गवत्कलयान्वितः भगवन्नामदृशा कारो भगवान्किं करो भवेत् ९९ इत्यात्रेयस्य विघेशं दृष्ट्वा पावनमुनेरपि उक्तानुग्रहं महेशाज्ञ
किं पुनः श्रोतुमिच्छसि १०० इति दाशरथीयामले तंत्रे वेदार्थसंग्रहे दशमोध्यायः उक्तोयं प्रश्नानि निराकृतः १०१ इति श्री
मदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये दाशरथीये तंत्रे वेदार्थसंग्रहे दशमोध्यायः राजोवाच भगवन्देवदेवेश नारायण जगत्पते श्रु
तानवमुखांभोजाद्दुग्रावद्रश्मिमालिका १ माहात्म्यमपि सावित्र्या सावित्र्याख्यापरस्य च दत्तात्रेयस्य माहात्म्यं श्रुतं द्वैपायना
स्य च २ माहात्म्यं ब्रह्मविद्यायाः श्रोतुमिच्छामि सांप्रतं ऋष्यशृंग उवाच इति दाशरथेः पृष्टो भगवान्जानकीपतिः ३ कृष्णा
यकथयामास पुरा नारायणोदितं श्रीभगवानुवाच शृणु राजन्प्रवक्ष्यामि श्रीपतेः परमात्मनः ४ माहात्म्यं ब्रह्मविद्यायाः
यच्छ्रुत्वा मुक्तिभाग्भवेत् वेदेषु सर्ववेदांतेष्वपि सारार्थसंग्रहे ५ श्रीश्रीशारदाशास्त्रयोर्माहात्म्यमयनाशनं परस्परं परं ब्रह्म
मनोवाचामगोचरं ६ आदिमध्यांतरहितं स्वेच्छयापुरुषोभवेत् तच्छक्तिश्चिन्मका नाम श्रीः सर्वजगदंबिका ७ समहापु

स०पू ३२ ममो नाम्ना नारायणाद् नीरितः विद्धि मे ध्यानयाशक्त्या सहितः परमः पुमान् ८ सोऽहं स्वनाभिकमले सृष्ट्वा धातारमीश्वरं ब्र
ह्मसम्प्रभुं नाम्ना विश्वसृष्टिविधायकं ९ ब्रह्माऽहं जगतः सर्गेऽप्यहं तं प्रजापतिं परब्रह्ममयः साक्षादहं नारायणो विभुः १० ब्र
ह्मता दास्यसिद्ध्यर्थं श्रीश्रीशारदादशाक्षरीं दत्तवानस्मि मद्विद्यां पयामल्कलयान्वितः ११ ब्रह्मत्वमगमत्तेन तादृद्दशाक्षरोपदेशतः।
यस्मिन्काले महाविद्यां श्रीश्रीशारदादशाक्षरीं १२ दत्तवानस्मि स महान्कालो ब्राह्म इति स्मृतः विद्यया ब्रह्मरूपत्वाद्ब्रह्मविद्येति तां
जगुः १३ ब्राह्मे काले प्रदानेन ब्रह्मविद्येति शब्दिता यस्मात् ब्राह्मसमये दत्ते ये ब्रह्मणो मया १४ ब्राह्मकाले प्रजप्तव्या तस्मादि
ष्टफलप्रदा ब्रह्मनाशात्म्यहेतुत्वाद्ब्रह्मविद्येयमीरिता १५ ब्रह्मसंसिद्धिहेतुत्वाद्विधातुरपि भूपते ब्रह्मविद्यामिमां प्राहुः श्रीश्री
शारदादशाक्षरीं १६ अस्याग्रहणमात्रेण स्वयंभूश्चतुराननः परब्रह्ममयो भूत्वा ससर्जाखिलं जगत् १७ ब्रह्मविद्याजपान्नि
त्यं भगवच्छक्तिरक्षया शरीरे संप्रविष्टा मद्ब्रह्मणः परमेष्ठिनः १८ मत्तेजसा च तेन ब्रह्मा त्रिजगत्स्वपि पूज्यतां कर्तृत्वं सर्वजगतां
मणिमादिगुणानपि १९ प्राप्तवान्महतीं सिद्धिं ब्रह्मता दास्यरूपिणीं श्रीश्रीशारदादशार्णेयं ब्रह्मविद्यातनः स्मृता २० अत एवं सम
ये ब्राह्मे जप्या सर्वशुभप्रदा ब्राह्मे समय उत्थाय संस्मृत्वा वार्यपातुकां २१ ब्रह्मविद्यां जपन्नित्यं श्रीश्रीशारदादशाक्षरीं लभते नित्या
कल्याणमक्षयाः संपदोऽपि च २२ अनेनैव प्रमाणेन श्रीश्री शारदादशाक्षरी सर्वी सकलविद्यानामधिकाम प्रचुरितपद्यति २३। राम: ३२

यद्विद्याजपहोमाद्यैः कल्याणानि दिने दिने सिध्यन्ति सेव सर्वासां विद्यानामधिकारसता २४ यदृच्छया लभते विद्यां यस्मिन् गुरुदिने सेवया आरभ्य
तद्दिनं नित्यं यत्नतः श्रेयः परंपरा २५ सर्वोपि च निवर्तिश्च सत्य एव भगवन्मयः विज्ञेयः परमाचार्यस्तस्मै यमत्नतं विभुं २६ अर्चयेद्धूपदीपान्नपानाद्यैः
पादसंवाहनादिभिः नाचरेन्मनसा द्रोहमपि तस्य गुरोः क्वचित् २७ न निन्दामपि कुर्वीत मनसा कुत्रचित् क्वचित् न तस्य निन्दां श्रवतां
यत्र कुत्रापि वा चरेत् २८ ब्रह्मविद्याप्रदाचार्यवित्तस्तेयो भवेद्यदि पुत्रमित्रकलत्रादिसंपन्मयः प्रणश्यंति ते २९ ब्रह्मविद्याप्रदाचार्या
निंदां श्रुत्वापि यामस्कृत् मामस्तकरतां प्राप्य वंशान्नेच्छेपि जायते ३० पुण्येपि सुदेशकाले पुत्रस्त्व विद्याप्रदं गुरुं त्यक्त्वान्यस्मै धनं धा
न्यमन्नं कारादिकं शुभं ३१ अपि ब्रह्मविदे दत्वा भगवद्भिमुखो भवेत् श्रुत्युक्तं विहितं कर्म त्यक्त्वान्यत्र रतो द्विजः ३२ आचंद्रार्कमस
हाघोरनरके पुनिमज्जति आचार्यपत्नीपुत्रादिपोषणं नित्यमादरात् ३३ वेदैरपि च वेदांतै ब्रह्मविद्भिश्च चोदितं तस्मात्सर्वप्रयत्नेना
चैवरस्तां कुरुह द्रुतं ३४ पूजयित्वैव रत्नौघैर्धनैर्धान्यैर्मिराहरात् अपि ब्रह्मविदेन्यस्मै दद्यान्नरराद्भुवा ३५ आचार्यपूजनं साक्षाद्भगवत्पू
जनं विदुः तत्पत्नीपूजनं साक्षान्महालक्ष्म्यार्चनं विदुः ३६ आचार्यो संनिधौ तस्य पुत्रमाचार्यवद्यजेत् आचार्यपत्नीपुत्रादीनामसां
निध्यप्रियः पतेः ३७ संनिधौ सकलं वस्तु देशे कालेन समर्पयेत् तत्सर्वं समर्पितं वस्तु गत्वापि वह्निपूजनं आचार्यापायेतेस्य पत्न्ये पुत्राय
वार्पयेत् योग्याय वाथ तद्वंशे गुरुद्रव्यं समर्पयेत् ३८ निषिद्धाचारकरणादपि बद्धस्य वर्जनात् अंधं तमः प्रविशाति यावदाभूतसं
प्लवं ४० तस्मात्सर्वप्रयत्नाचार्यपत्नीपुत्रादिपोषणं कर्तव्यं नत्वहं नित्यं प्रयत्नेनापि साधकैः ४१ पुण्येपि सुदेशकाले पुत्रवहोमादि कर्मसु

रा॰ भू॰ चितं संतोषणं पश्चात्पत्नीपुत्रादिपोषणं आचार्यमाविज्ञानीयात्तत्पत्नीमपि च स्त्रियं ४५ तत्पुत्रं च विधातारं तत्पौत्रमपि शाश्वतं तद्दृशा
३३ संभवान्वेद्मि सनकादीन्महामते ४६ स्वर्गभोगोऽस्य पक्षस्यापि तु मीनुपोषणात् पत्न्यादिपोषणेनेह सोऽप्यसक्तश्च मन्युते ४७ आचार्यप
त्नीपुत्रादिपोषणाद्व्यहं न पणन्तव्याजेनैव शंतेऽस्य मत्स्वरूपं ददाम्यहं ४८ त्यजेत्स्वमातापितरौ त्यजेद्भ्रातृगुरूनपि त्यजेत्स्वपत्नीपुत्रादीं
नूत्यजेद्भ्रातृंश्च बांधवान् ४९ स्थिमिमालाप्रदाचार्यं प्रलयेपि न संत्यजेत् मातरं पितरं वापि भ्रातरं बांधवं तु वा ५० पुत्रं कलत्रमथवा चरे
विद्यागुरुं तु वा आचार्यनिंदाकर्तारं हत्वाद्य द्रुपरित्यजेत् निंदं तु बांधवाः सर्वे त्यजेत्तु स्त्रीसुतादयः जना १ संतु मां दृष्ट्वा राजानो रं दुष्टं
तु वा ५२ आचार्यचरणं भोजद्भूपेमेव गतिर्मम एवमापद्गतस्यापि मतिर्यस्य भवेद्दृढा ५३ स संतरति संसारं भुक्तिं मुक्तिं च विंदति ज
ना: स्तुवंतु कुर्वंतु लक्ष्मीस्तिष्ठतु गच्छतु ५४ ~~मतिर्यस्य पद्गतस्यापि मतिर्यस्य भवेद्दृढा ५३ स संतरति संसारं~~ न त्यजेद्गुणं नेवा स्वाचा
र्यं न परित्यजेत् ब्रह्मविद्याप्रदः स्वामी ब्रह्मविद्याप्रदः पिता ५५ ब्रह्मविद्याप्रदो माता ब्रह्मविद्याप्रदो गुरुः ब्रह्मविद्याप्रदः साक्षादाचार्यो नात्र
दुष्यते ५६ स्थां संवत्सरं वापि शतं संवत्सरं तु वा संसेव्य भगवद्रूपमाचार्यं करुणानिधिं ५७ ब्रह्मविद्यामधीयीत श्रीश्रीशाद्वादशाक्षरीं प्रणवं प्र
मोद्धारं वामनेत्रविभूषितं ५८ जातवेदसमारूढं बिंदुयुक्तं समुद्धरेत् नरेवविंदुयुक्तं तत्तृतीयां तत्तमप्यथ ५९ क्षेत्रेक्षणं सचतुर्थं च स्वर्शम
त्यारूढमप्यथ सदीर्घं वामपादाब्जबीजं च मतः परं ६० मुखवृत्तसमायुक्तं वा पृथ्वीजमतः परं एकत्रिंशाक्षरं पश्चाद्दीर्घस्वरविभूषितं ६१ चता
र्दशाक्षरं चापुर्दीर्घबिंदुविभूषितं हृदये नसमायुक्तं श्रीश्रीशाद्वादशाक्षरी ६२ उनैषं ब्रह्मविद्या त्वानेन तत्साध्यसंपदा सर्वयोगमयी सर्वपापनाशिनी रा॰ म॰
स्वरूपिणी ६३ सर्वविद्यामयी सर्ववांछितार्थफलप्रदा सर्वमानव सर्वमंत्री सर्वव्याधिविनाशिनी ६४ हर्त्री मम स्तावपदं कर्त्री सकल संपदां त्राए ३३

रारोग्यपुत्राद्येश्वर्यलक्ष्मीसमृद्धिदा ६४ प्रसन्ना या ऽस्य संसिद्धिं नृणां तां सनातनी यथापि वर्णितुं नैव शक्यं षोडशाक्षरी ६६ यदक्षरैकस्मरणा
त्पारागमशक्तयाः सर्वसंपदः एकेन जन्मनैवांते भगवत्पदमश्नुयं ६७ अवश्यं तेन जप्तव्या श्रीश्रीषोडशाक्षरी ६८ यस्याज्ञातास्ययोवक्षा।
ब्रह्मविद्याप्रज्ञाविनः मंदिरे निवसंत्येव पारावारी चन्द्रतारकं ७० देवत्वममरत्वं वा ब्रह्मर्षित्वमथाक्षयं ब्रह्मविद्यानुसंधानमहिम्नात्रैव
लभ्यते ७१ बहुजन्मसहस्रेषु यागाः संपूर्णदक्षिणाः कृता यथ्य तेनैव लभ्यते षोडशाक्षरी ७२ ब्रह्मविद्यानुसंधानं रश्मिमालानुचिंतनं
नाल्पेन तपसा लभ्यमिह लोके महीपते ७३ ब्रह्मविद्यामिमां नित्यं श्रीश्रीषोडशाक्षरीं आचार्यानुग्रहाद्दूर्ते कालेन प्राप्नुयाद्धं नरप ७४ स
हस्रं वा पंचशतं चतुःशतमथापि वा त्रिशतं वाप्युविधीमान्समग्ना वार्यपादुकं ७५ रश्मिमालामनुस्मृत्य पंचधा वा त्रिधापि वा अनेन।
जन्मनैवासौ मत्कृलासहितो भवेत् ७६ नासाध्यं विद्यते मस्यौ त्रिरूशोरपि दुर्लभं अद्यापि ब्रह्मरुद्राद्याः सनकाद्याश्च योगिनः ७७ ब्रह्मवि
द्या जपादेव संप्राप्ताः सिद्धिमक्षयां आयुरारोग्यमैश्वर्यं यशश्च श्रवसन्निव ७८ भोगाश्च विद्याश्चापि प्रज्ञ मुनीस्य दुर्लभा आचार्यपादु
कायुग्मपूजकस्य दिनेदिने ७९ ब्रह्मविद्यानुसंधानकर्तुर्योन्नमुहूर्तके ब्रह्मविद्यानुसंधानानंतरं रश्मिजापिनः ८० रात्रीषु अनंतं नस्यु
गृहे लक्ष्मीश्चंचला मनश्चाकुला वातिमुक्ताय नौच संकुला ८१ किंच वागीश्वरी साक्षात्किंकरीव तदाननं आविर्भवति विद्याभिः सं
कुलाससतं नृप ८२ सांग्रेषु सर्ववेदेषु शास्त्रकोटिषु नृपापि न दृश्यते महाविद्याद्धिदेव त्वाशिमहामते ८३ सर्वेष्वपि च वेदेषु विद्यासु
निखिलास्वपि बहुसम्मतयापि मे केवं ब्रह्मविद्या परा नहि ८४ लक्ष्मीनारायणो वाणीधाता रोनिपि ज्ञानिवो शचीन्द्रो रोहिणी
चंद्रो स्वाहा वह्नीप्रभा रवी ८५ अग्निषोमौ विंदुनादौ तथा प्रकृतिपूरुषौ स्त्रीपुंरूपाणि सर्वाणि श्रीश्रीपत्संपज्ञानिहि ८६ ।

रा० पू० ३४
34

श्रीश्रीशाद्वादशाक्षरीयं तस्मात्सर्वमयी भवेत् सर्वविद्यामयी तस्मा श्रीश्रीशाद्वादशाक्षरी ८७ जपनाद्विराण्मयः साक्षाद्ब्रह्मैना-
रायणो भवेत् चराचरसमेतानि भुवनानि चतुर्दश ८८ ब्रह्मविद्यानुसंधानाद्देहे तिष्ठन्ति सन्ततं असौ विश्वंभरः साक्षाद्ब्रह्मवि-
द्याप्रजापकः ८९ असावेव हरिर्ब्रह्मा ईशः सौ सोमहीपते आचार्यपादुकायुग्ममभ्यर्च्य ब्रह्मादरात् ९० ब्रह्मविद्यानुसंधानं ये कु-
र्वन्ति दिने दिने गृहे स्वर्गसुखं तेषामक्षयं स्याद्दिने दिने ९१ मद्भुताः प्रणामं ये यां भूपाः किंकरतां गताः शत्रवो मित्रतां यान्ति पापं च सुकृ-
तायते ९२ भोगो योगायते तेषां वैद्यः स्यादुर्म रात्रु पि धनेशः शक्रमुख्योऽप्यमराः के कथं मन्वहं ९३ कुर्वन्त्यपि महेशाद्याः सुहृत्ता-
प्राप्नुवन्ति हि योगिनः सनकाद्याश्च वशिष्ठाद्या महर्षयः ९४ अपि संपूजयन्त्येनं ब्रह्मविद्याप्रजापिनं आचार्यचरणांभोजद्वन्द्वार्चन-
रतोऽन्वहं ९५ ब्रह्मविद्यानुसंधानात्यत्र तिष्ठति भूपते सिद्धक्षेत्रं तदेवोक्तं समन्ताद्योजनायुतं तत्रैव सर्वतीर्थानि निवसन्ति परेऽपरे ।
अस्माध्यममपि देवानामपि दुर्लभं तरस्थितं ९७ सततं तस्य माहात्म्यं ब्रह्मविद्याप्रजापिनः ब्रह्मविद्यानुसंधानाद्व्यसनान्वय संभवाः ९८ ॥
ब्रह्मतायात्समस्तं सिद्धं सर्वं गच्छन्ति भूपते ब्रह्मविद्यानुसंधानं नित्यं तत्येन निमेषं ९९ तेन चैराश्चाधीताः सुश्चतारः सरहस्यकाः तद्रह-
दूरीतिष्ठन्ति सिद्धयोऽष्टामिमारयः १०० यदि कापामाज्ञापालं दृश्यं त्येनं स्वपुत्रवत् तस्मादियं महाविद्या श्री श्रीशाद्वादशाक्षरी १०१ आ- राम० ३४
चार्यचरणांभोजद्वन्द्वाराधनपूर्विका उपासितव्या यत्नेन प्रत्यहं नियतात्मभिः १०२ अनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये मुक्तिसाधने इतिदाशरथीये स्मि-
न्तन्त्रे वेदार्थसंग्रहे १०३ ॥ एकादशोऽध्यायो ब्रह्मविद्यार्थसाधनः इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये दाशरथीये तन्त्रे वेदार्थसंग्रहे एकादशोऽध्यायः ।

श्रीभगवानुवाच साधनंब्रह्मविद्यायाः शृणुराजमवस्पते यस्यविज्ञानमात्रेण ब्रह्मविद्याभुक्तिमुक्ति १ वेदवेदांतशास्त्रेषु सार
नासनातनी ब्रह्मविद्याद्विदेवत्या श्रीषोडशाक्षरी २ अनयामंत्रशो विधानं च दृष्टानं च श्रुतासाधनं त्वत्र ब्रह्मविद्यायाः शृणुवक्ष्यामि
नृपते ३ आचार्यपादुकाविद्यां ब्राह्मे समये उत्थितः शिरस्यंजलिमाधाय षोडशाद्वादशार्धाप्सिरा ४ मंत्रस्याचार्यपादाब्जारूढ श्रीपादु
काद्वयं आनन्ददर्शनोद्दीप्तासंपूज्यापि स्वशक्तितः ५ पादांविद्दक्षिणांनित्संसमभ्युनिपतव्रत्तः ब्रह्मविद्यांजपेत्सम्यक्श्रीश्रीषोडशा
क्षरी ६ अथवा प्रातरुत्थाय पूजयेदाचार्यपादुकां आचार्यपादुकाविद्याभावेपि स्वस्यमर्दनि ७ आचार्यचरणं जद्द्वायं ध्यात्वा प्रसन्न
धीः मानसैः स्वर्णपुष्पाद्यैः समभ्यर्च्योपचारकैः ८ ब्रह्मविद्यांजपेन्नित्यं श्रीश्रीषोडशाक्षरीं ऋषिरस्यमहायोगीमाध्यो
नारायणोविभुः ९ ऋषिर्ब्रह्मात्र वाद्दिष्टाः छंदोजगत्युच्यते लक्ष्मीनारायणौ सर्वजगतः पितरौ विभू १० द्विदेवताद्वि
द्यायादेवतेस्मृते नृपः व्यापिनौ सर्वगौ जगतां पुवानावतिसुंदरौ ११ चित्कलापरमात्मानौ देवताप्रोच्यते नृपः त्र्यीबीजं च विद्याजं बीज
मंत्रनृपोनम १२ शक्तिर्नतिः समुद्दिष्टा लक्ष्मीलक्ष्मीशयोरयं प्रीत्यर्थविनियोगोत्र समुदाहृतइष्टदः १३ षड्दीर्घस्वरयुक्तेन चि राम०
द्वीजेनषडंगकं चिन्मयस्य पनमात्मानं ध्यायेच्चित्कलयान्वितं १३ अयोध्यानगरेनंतकोटियोजनविस्तृते कल्पवाटीसमापुन्ने संता
नागमशोभिते हरिचंदनवृक्षौघारामसाहस्रशोभिते मंदारवाटीमहितेपारिजातवनावृते १६ पुष्पारामैर्महारत्नप्राकारेण विराजिते पद्मग

रा॰ पू॰ गारुत्मतमाणिक्यप्राकारेणाप्यशोभिते १७ गोमेधरत्नप्राकारवज्रप्राकारशोभिते वैडूर्यरत्नप्राकारशोभितेत्परमे विते १८ इन्द्रनीलमहार
३५ त्नप्राकारेण च शोभिते मुक्ताफलमहारत्नप्राकारेणाप्यवेष्टिते १९ तथा मरकताभिख्यमणिप्राकारसंवृते स्वविद्रुमरत्नौघप्राकारेण च
वेष्टिते २० नवरत्नमये तत्र मंडपे सुमनोहरे तस्मिन्मणिमयं लंभसाहस्रायुतशोभिते २१ बालसूर्यसहस्राभवितानेदिव्यवर्चसि तत्र चाधार
शक्त्यादिध्रुते हीरहिरण्मये २२ नानारत्नमये दिव्ये नानामंत्रमये शुभे तस्मिन्नष्टदले पद्मे मंत्राक्षरपदे शुभे कर्णिकायां शुभस्यायां ल
क्ष्मीबीजे सुभास्वरे तस्मिन्बालार्कसाहस्रकोटितुल्यप्रभान्विते २४ देवो नारायणः श्रीमानासीनः पंकजासने ईश्वर्यासह विश्वेशो वा
सुदेवः सनातनः २५ मंदारकेतकीजातीकवरीकृतवेषवान् स्निग्धबिंबफलाभोष्ठः सुस्मिताननपंकजः २६ अनर्घ्यमौक्तिकाभासदंता
वलिविराजितः हरिचंदनलिप्तांगः कस्तूरीतिलकांचितः २७ मोन्नतांसभुजै दीर्घैश्चतुर्भिरुपशोभितः जपाकुसुमसंकाशाकरपद्म
वशोभितः २८ स्फुरत्केयूरकटकैर्णलीयैश्चप्रशोभितः श्रीवत्सकौस्तुभाभ्यां च शोभितः पृथुवक्षसा २९ मुक्ताहारैः सुशोभमाढ्यो
दिव्यमालैरलंकृतः बालार्कसदृशज्योत्स्नपीतांबरयुगावृतः ३० मणिरत्ननुपुरोपेतपरद्युग्मविराजितः अकलंकितचंद्राभन
खपंक्तिविभूषितः ३१ कोमलदृश्लक्ष्णाग्रभांघ्रियुगपंकजः पादतलप्रभाभ्यां विनिर्जितकरद्युयः ३३ दुर्जगम्यां श्रियं गा रा॰ म॰
ढमाश्लिष्य जगदंबिकां स्फुरद्विद्युल्लताकांतासिताभ्रमिवराजत ३४ तत्तेजोहतदृश्यक्षकांसालक्ष्म्याणि रंतरं गदं च परमेश्वरीं ३५

उत्पन्नस्माज्जगत्पतिः ३४ तस्य कांचनसंकाशा सर्वाभरणभूषिता दिव्यचंदनलिप्तांगी कनकांबरभूषणा ३५ सुस्निग्धनील-
कुटिलकचभारविराजिता मंदारपारिजातादिदिव्यपुष्पस्रगन्विता ३६ मस्तिरत्नसीमंता कस्तूरीतिलकांचिता रत्नावतंसश्रवणभाला
विकुरांतेलिमन्निभे ३७ पीनोत्तुंगस्तनाभ्यां च सुरत्नपंतीहारैरता: केयूरांगदहारादिभूषणैरतिशोभिता ३८ आरूढयौवनानित्यं
सर्वलोकैकरक्षिणी अन्योन्याश्लिष्टहृद्बाहू दिव्याभरणशोभितौ ३९ दिव्यस्रग्वस्त्रसंछन्नौ युवानावतिसुंदरौ शरण्यौ सर्वलोका-
नां शरणागतवत्सलौ ४० पितरौ सर्वजगतां नित्यानंदसमन्वितौ कर्त्तारौ सर्वजगतां विश्वरक्षणतत्परौ ४१ सर्वसंपन्महाना-
रौ सर्वविद्याधिनायकौ नीलादेव्या च भूदेव्या चामरक्षिप्तशोभितौ ४२ नवभिर्विमलाद्याभिः शक्तिभिः परिवेष्टितौ ब्रह्मरुद्र-
महेंद्रादिदिग्भिर्गमात्तावमकांतिभि: ४३ विराजितपदद्वंद्वौ नक्षत्राणपरायणौ रत्नसिंहासनासीनौ राजिताखिलभूषणौ ४४ प-
रस्परतपोराशिफलभूतौ जगत्पती योगिहृत्पद्मसंपूज्यौ नित्यदैवनसेवितौ ४५ सिद्धैः साध्यैः परा ध्येयौ भक्तानामिष्टसिद्धिदौ ल-
क्ष्मीनारायणौ नित्यं भजामि भूत्यहं विभू ४६ लक्ष्मीनारायणाविस्थं ध्यात्वा ह्यस्य धर्मध्वगो भजपेन्मयवत्मनैश्री श्रीशद्वारशा
~~सर्वमलस्मिचार्यलक्ष्मीनासयतोविभ ४७~~ सुरी ४७ ब्रह्मविद्यामहाचार्यमथ वा हृदयांबुजे ध्यात्वा नारायणं साक्षात्त
विभूषणभूषिते ४८ तस्य पत्नीं श्रियं ध्यात्वा तथानंकारशोभितां आचार्यपत्नी माये लक्ष्मीनारायणौ विभू ४९ अमरैर्नैव सतन

श्रा० पू० तं ध्यात्वा विद्यामिमां जपेत् आचार्यमां विजानीहि तत्सत्तीमपि च श्रियं ५० भेदो नास्त्येव नास्त्येव त्वाचार्यस्य श्रियः पतेः अथ वा सच्चिदानं
३६ दस्वरूपस्यमव्ययं ५१ रवींदुकोटिसदृशं मनोवाचामगोचरं निष्कलंकं निरूपमं तेजोरूपे परात्परं ५२ ध्यात्वा जप्त्वा ब्रह्मविद्यां साक्षाद्ब्रह्म
34 मयो भवेत् एवमेवेयं द्विदैवत्या लक्ष्मीनारायणी शुभा ५३ अनयास्त विद्यानालिनास्त्यधिकापि वा यां विद्यां जपतो नित्यं कल्याणं सकलं भ
वेत् ५४ अमुत्रापि जपाद्स्य जायते शुभमक्षयं शुभे मासि शुभे लग्ने दिवसे च शुभे नृप ५५ ब्रह्मविद्यादिविद्यानां कुर्यादध्ययनं नृप सद्गु
रुः शुभदः प्रोक्तः सन्यासः शुभदः स्मृतः ५६ सद्विद्या शुभदा ज्ञेया मासश्चत्रः शुभदायकः मधुमासे महद्दुःखं साधकस्य प्रजायते ५७ माधवे मा
सि लभते लसंपदमक्षयां ज्येष्ठे मरणमाप्नोति वियोगमपि बंधुभिः ५८ आषाढे पुत्रमित्रादिवियोगं प्राप्नुयाद्ध्रुवं श्रावणे महतो लक्ष्मी
संप्राप्नोसचलो शुभां ५९ मासि भाद्रपदे देहपीडां प्राप्नोति दारुणां मुक्तामाणिक्यसंपूर्णां माश्विने लभते श्रियं ६० वागैश्वर्यैका
र्तिके स्यादाचार्यकलावतः मार्गशीर्षे भवेल्लक्ष्मी धनधान्यादिसंकुला ६१ ज्ञानक्षयो भवेत्पुष्ये कृष्णसंक्रमणं विना साक्षाद्
गवेताल क्ष्म्या अपि संदर्शनं नृप ६२ जायते माघमासे क्ष्व किंच सिध्यंति सिद्धयः फाल्गुने मासि सिद्धिः स्यात्त्रिदशेरपि दुर्लभा ६
३ द्वितीया च तृतीया च पंचमी सप्तमी शुभा दशम्येकादशी शुक्ला द्वादशी च त्रयोदशी ६४ पौर्णमास्यपि विद्यानां सिद्धिदा सितप रामः
यः शुभाः सिद्धिदा केचिदप्याहुः शुक्लपक्षाष्टमी शुभां ६५ आदित्यसोम्यानां जीवभार्गवयोस्तथा वाराः शुभप्रदा ज्ञेया हानि ३६

देभौमभानुजौ ६६ एवंषु शुभकालेषु ब्राह्मः समयउत्तमः शुभग्रहाणां दृष्ट्वान्येमुहूर्त्तो अपिसिद्धिदाः ६७ तस्मात्स्वशक्त्यां सर्व
ज्ञं श्रोत्रियं वेदपारगं सर्वागमरहस्यज्ञमाचार्यं वृणुयाद्विभुं ६८ देशकालावज्ञापयंत्रयजादिकानपि रहस्यमपि विद्यानाम
विज्ञायमहीपते ६९ यः प्रयच्छति सद्विद्यां योगं हन्ति महीतले तावुभावपि दुःखौघैरिहापि सहितौ [illegible] ७० गच्छतोधंत प
मपश्चाद्यावद्वा चंद्रतारकं भयोप्यव श्यं वेदे षु धर्मशास्त्रेषु पारगं ७१ सर्वागमरहस्यज्ञं वैदिकाचारतत्परं बहुयोजनसाहस्रमपि
गत्वा महीतले ७२ आचार्यमाश्रयेद्धीमानपि प्राणधनादिकं स्वारहस्यं विज्ञानां सांगमाचार्यवक्त्रतः ७३ विज्ञाप्याथमहाविद्यां
गृहीत्वा तन्मुखादु जात तमेवतोषयेन्नित्यमाचार्यं भवावन्मयं ७४ गुरून्यवौपदेष्टं श्चकालेस्वगृहमागतान् यथाकर्यार्त्त्वये
तत्र नियमो नास्ति नृपते ७५ भगवद्दृष्टिप्रसहितां ब्रह्मविद्या पुरस्मरां श्रीमद्दशा क्षरीं विद्यां समस्तन्यास संयुतां ७६ योददा
ति स आचार्यः साक्षाभारायणात्मकः समहीयवतीकृत्य पृथ्वीं धनधान्यौघसंकुलां ७७ आचार्याय समर्प्यापि तृणीभवो
नैव संततं तस्माद्योगं च कालं च सरहस्यान्मनूनपि ७८ विज्ञायैव प्रदातव्या विद्याः सकलसिद्धिदाः सर्वज्ञस्यैव सान्निध्ये गृ
ह्णीयात्सकलान्मनून् ७९ गृहीत्वा नज्ञसान्निध्येमनून प्यवलान्नृप अवश्यमपि गृह्णीयाद्द्वयः सर्वज्ञसन्निधौ ८०
नियमेन तथाचार्यपादान्संपुराणेषु ने अर्पपेद्दक्षिणां सांगाजपहोमादिकर्मसु ८१ आम्यमेधादियागानां निस्संसुकृतमि

दा.पु. कृता आचार्यदक्षिणमादेयायत्किंचिदपि सम्पते ८२ अश्वमेधादियागेषु धनं कोटिसहस्रशः दत्वा यत्फलमुद्दिष्टं धर्मेणास्त्र
५० श्रुतिष्वपि ८३ आचार्यदक्षिणादानात्तत्फलं प्रसहस्रमतं अश्वमेधादियागेषु दत्ता कोटिसहस्रशः ८४ शक्रलोकेक्षयान्भोगा
६० न्प्राप्नुवंति बुधोत्तमाः नष्टेषु तेषु मर्त्यलोकं भूयोपि प्राप्नुवंति हि ८५ आचार्यदक्षिणादानाज्जपहोमादिकर्मसु पुनरावृत्तिरहितं
शाश्वतं पदमश्नुते ८६ आचार्यचरणांभोजद्वयार्चनरतास्सदा ब्रह्मविद्याजयास्सकारश्रिमालानुचिंतकाः ८७ समस्तन्या
ससहिता श्रीमद्ध्याणचिंतकाः समानरूपाः श्रीविष्णोर्दिव्यालंकारभूषिताः ८८ दिव्यस्रग्वस्त्रसंछन्ना दिव्यचंदनचर्चिताः
अयोध्यानगरे साक्षात्सदेभगवतः शुभे ८९ ब्रह्मतादात्म्यमापन्ना मोदंते तस्य सन्निधौ गत्वा तत्र निवर्तंते विष्णुना सह संस्थि
ताः ९० अविच्छिन्ना सदा तेषां विष्णुना संगतिः शुभा तत्समानसुखं नित्यं प्राप्नुवंति मनीषिणः ९१ यत्र हरेर्लोकमाप्नुवंति म
नीषिणः नाप्नुवंति पुनः संगं सर्गस्थ्याद्भवजंतवः ९२ यथा सोमित्रिभरतौ यथा संकर्षणादयः तथा तेनैव जायंते मुक्तास्ते लोकेप
येच्छया ९३ पुनस्तेनैव यांति स्मृतः स्वर्गशाश्वतं परं न कर्मबंधनं तु ब्रह्मविद्यारतात्मनां ९४ भगवत्किंकरत्वं वै मोक्षं ताकु
: पुनरावृत्तिः नदास्यं वै परेशस्य बंधनं परिकीर्तितं ९५ सर्वबंधविनिर्मुक्ता हरिदासा निरामयाः आब्रह्मभुवनाल्लोकाः ३०
पुनरावृत्तिलक्षणाः ९६ कर्मबंधभयाद्दुःखमिश्रतो सत्वभयप्रदाः ब्रह्मयामफलाद्दुःखजन्मकारणहेतवः ९७ स्वर्गोपभो

गास्त्वन्तरं तं विषमिश्राशनादिव स्वर्गमिंस्यान्नरान् दृष्ट्वा क्षीरोदकमेत्तिदेवता: ९८ कुपिता: पातयंत्येव संहतेनैकर्मबंधने तस्मात्स्वर्गो
सुखं भूपवक्ष्यत्येकसाधनं ९९ अनित्यकुटिलं दु:खमिश्रं योगी परित्यजेत् यन्न नतयोरूपं कर्म वेदेषु चोदितं १०० अथाचार्यमाधि दे
पाकुर्वन्कर्मबंधैर्न लिप्यते आचार्यपत्नीपुत्रादीनभ्यर्च्य प्रसादं नत: १ वेदमार्गरतो नित्यं ब्रह्मविद्याजपे रत: रश्मिमालाम
नुस्मृत्य श्रीमद्दशाक्षरीं जपन् २ इहापि ब्रह्मभूतो सौ प्राप्य तत्पदमाप्नुयात् आचार्यचरणांभोजद्वयमेवमदा स्मरेत् ३ शुचिना
संप्रजप्तव्या श्रीश्रीशङ्करदशाक्षरी आद्यंबीजद्वयं संत्यक्त्वा श्रीश्रीपतिदशाक्षरी ४ सततं संस्मरेद्धीमान्पदीक्षेच्छेय आत्मन: अरण्ये
वानरण्ये वा स्वगृहे वा नदीतटे ५ चंडालवाटिकायां वा राजविद्वत्सभासु वा आसीनो वा शयानो वा तिष्ठन्गच्छन्नथापि वा ६
शुचिरप्यशुचिर्वैमां श्रीश्रीपतिदशाक्षरीं आचार्यानुग्रहं प्राप्य सततं मत्सरन्नृप १०७ महापापोपपापौघैर्विमुक्त: सुदीक्षितो: व्रतको
टितपस्तीर्थमहायागफलान्वित: १०८ अनन्यतेभावत: पदं शाश्वतमक्षयं दशारणे विद्यामात्रेवास दाचार्यकृपान्वित: १०९ संस्मृत्य
मत्सहं भस्मादुत्तापि श्रियमक्षया समाप्य सर्वविद्यानामाधिपत्यं च दुर्लभं ११० पुत्रपौत्रवतीमृद्धिं प्राप्य भोगाननेकश: देहांते तत्परं धाम व्रजत्ये
वाश्रिय: पते: १११ वेदेषु विहितं कर्म यज्ञदानतपोमयं तन्निष्ठस्सततं भूत्वा भगवंतमनुस्मरेत् ११२ श्रुतिस्मृतीह रागो ज्ञालोकानांहितं
कारिणी श्रीशाज्ञोल्लंघक: स वै जगद्द्रोही महीपते १३ अध्येतव्या: सदा वेदा: कार्या यागास्सदक्षिणा: दातव्यान्यपि दानानि सत्पात्रे

शा॰ पू॰ ण्यो विशेषतः १४ न विद्यया केवलया तपसा वापि पात्रता यत्र वृत्तमिमे चोभे तत्पात्रं संप्रचक्षते १५ वेदानधीत्य सततं वेदस्यार्थं विचारयन् कुर्वन्
२८ वैदिकमाचारं पात्रभूतो भवेद्द्विजः १६ वेदाध्ययनहीनश्च वेदाचारविवर्जितः जीवन्नेव स शूद्रः स्यात्तन्मुखं नावलोकयेत् १७ वेदहीनस्य
विप्रस्य न वाक्यं श्राव्यपरावपि अपात्रदानान्नरके पात्रदानात्सुरं पदं १८ सत्पात्राणां सहस्रेभ्यो दत्वा कोटिसहस्रशः धनं यत्फलमु
द्दिष्टं तदाचार्यस्य पारयोः १९ निष्कमात्रसुवर्णं वा दत्वा तत्फलमश्नुते रहस्यमन्यद्वक्ष्यामि शृणु राजन्महीपते २० न वाच्यं यत्र कुत्रा
पि पुत्राय प्राणदायिने वा भगवद्भक्तिमालाया विद्यापेयमयेरिता २१ आचार्यानुग्रहादेनामनुस्मरत्यानवहं शुचिः ब्रह्मविद्याजयास
सक्तो वेदोक्ताचारतत्परः २२ स रहस्यो महाविद्यां श्रीमदष्टाक्षरीं जपन् पात्राणामुत्तमं पात्रमयमेवोच्यते बुधैः २३ वेदविद्या
विहीनोपि यागहीनोपि वा सदा उक्ताचाररतो नित्यमाचार्यचरणार्चकः २४ चतुर्णामपि वेदानां नित्यमध्ययनात्फलं अवा
प्य सर्वयागानां फलं प्रत्यहमश्नुते २५ ह्याचार्येणाधिपा नित्यं कृत्वा कर्म श्रुतीरितं ब्रह्माणः परमाद्यन्ते कालमक्षयं आचार्य
पत्नीं साचार्यं श्रीश्रीपति धियार्चयेत् ब्रह्मविद्याजपेद्यस्तु श्रीश्रीशद्वादशाक्षरीं २७ तं पालयति देव्येनं महालक्ष्मीः स्वपुत्रवत् भगवा राम॰
न पिपर्ति नित्यं पितृवदुद्भूति ध्रुवं २८ यस्याचार्यपदांभोजारूढं श्रीपादुकाद्वयं समर्चयति हस्ताभ्यां तद्धस्तं शंखचक्रवत् २९ यस्यैनेत्र २८
द्वयं नित्यं पादुकाद्वितयं शुभं अनन्यदर्शनः प्रातः प्रातस्त्यापयत्यादि ३० नमत्रयुगलं त्सा क्षात्सरत्ययेह पश्यति आचार्यपादुकायुग्मं नमे

घस्यशिरोन्टपसंधार्य मुकुटं तेन शिरसा रत्ननिर्मितं आचार्यकर्णयोर्निर्मितं कुंडलद्वयं ध्रियते ह्यात्तत्त्वद्दत्तं भगवत्कान्तयान्वितं ३२ वशि
ष्ठाद्या महाभागा जपहोमपरायणा: ब्रह्मविद्यानुसंधानाद्ब्रह्मर्षित्वमुपागता: ३३ रुद्रकोप्याग्निना दग्धो दक्ष: पूर्वं प्रजापति: पुन
: प्राचेतसो भूत्वा ब्रह्मविद्यानुचिंतनात् ३४ ब्रह्मसम्मानवासवे जगत्कर्त्तृत्वमप्यथ पुलहाद्या महाभागा ब्रह्मपुत्रा महीपते ३५ ब्रह्मवि
द्याजपाद्देव ब्रह्मत्वं समुपागता: ब्रह्मविद्यानुसंधानमाचार्यचरणार्चनं ३६ दुर्लभं त्रिषु लोकेषु मुनीनामपि योगिनां तस्माच्छुभे
षु मासेषु स्नुशुभेष्वपि ३७ संप्राप्तव्या महाविद्या नान्यथा सिद्धिरुच्यते नवारंभास्सदोष: स्याद्दु[illegible]गे चंद्रसूर्ययो: ३८ जप
होमादिकं तत्र स्वल्पमप्यवनीपते अक्षयं जपहोमादिफलं स्यात्तत्र संततं ३९ रवीदुग्रहणोदने यत्किंचिद्दपि कांचनं मेरुशैलसमं
विद्धि तत्स्वर्णं नात्र संशय: ४० समस्तान्यपि दानानि रवीदुग्रहणे नय दातव्यानि प्रयत्नेन वित्तलोभविवर्जिता ४१ ग्रहणेषु पुरश्चर्यां साङ्गदक्षिणा
यान्विता आचार्यसन्निधौ कृत्वा महालक्ष्मीसमन्वितं नारायणं जगन्नाथं साक्षाद्देवं प्रपश्यति एवोपदिष्टा विद्या स्व रवीदुग्रहणे शुभे ४२ अ
ध्येतव्या: पुनरपि स्वाचार्यवदनोद्भुजात् साक्षादयं पर्वकालो महानुक्तो महर्षिभि: ४४ परोक्षकाला अन्ये स्युर्लभ्या अपि भूपते
ग्रहणे सर्वविद्यानामुक्तमा मेषु संततं ४५ माघमासो महानुक्तो माघ्या द्विसहितो यदि सर्वासामपि विद्यानामाचार्यवदनाद्दु
जात् ४६ कार्यमध्ययनं तत्र देवतादर्शनप्रदं माघमासे प्रदेयानि सर्वदानानि भूपते ४७ ब्रह्मत्ता ह्यात्म्यसंसिद्धिप्रदात्री

दा०पू० न संशयः यस्योपनयनार्थं वा माघमासि प्रयच्छति ४९ ब्रह्मवर्चस्वमवाप्नोति सोऽन्यस्मिन्जन्मनि ध्रुवं माघमासे द्विजा
३६ य विवाहधनमुत्तमं दत्त्वा विवाहयित्वा च पितॄन्नयस रुत्तरशः नरकस्थान्समुद्धृत्य ब्रह्मलोके महीपते ५० दीयते सालि
लन्यत्र मोमोऽस्त्र त्रसरोरगवः क्षयो न तस्य पुण्यस्य तत्तु हि स्वोः परमे पदे ५१ यावद्भूमण्डलमिदं सशैलवनकाननं तावद्दशाभिवृद्धि
39 : स्याद्दिह लोके महीपते ५२ एकैकस्य दिवसं माघे मासि पर्वसमं स्मृतं पद्यानक्षत्रसंयुक्ता पौर्णिमा तत्र पावनी ना ५३ महापा
पघ्नीति सा प्रोक्ता पौर्णमासी फलप्रदा वैशाख श्रावणादीन माघमाससमानि हि ५४ चैत्रपुष्यादिमासाः स्युः पर्वोक्ता अ
शुभाः स्मृताः अशुभेऽपि मरसे घुरवीदुग्रहर्तान्यप ५५ सर्वसिद्धिप्रदं ज्ञेयं सर्वदोषविवर्जितं अलभ्याश्चेपि योगास्तु
: शुभा न शुभमास्यपि ५६ तस्माद्देशं च कालं च परीक्ष्याचार्य आरभरात विद्यापदेशं कुर्वीत नान्यथा सिद्धिरुच्यते
५७ अज्ञात्वा शुभमासादि रहस्यं मोगगमप्यथ नद्दद्या त्रत्र च गरुडार्या दिद्धिया जातं महीपते ५८ बहुनात्र किमु
क्तेन सारभूतं वचः शृणु आचार्यचरणद्वन्द्वभजनीयद्दिने दिने ५९ ब्रह्मविद्यानुसन्धानं रश्मिमालापुरस्सरं आ
दृष्टत्वा प्रयत्नेन समस्तन्यासंसयुक्ता ६० श्रीमदष्टाक्षरीविद्यां जपेद्ब्रह्मत्वसिद्धये एतदेव परं तत्त्वं वेदान्तेषु श्रुति
ष्वपि ६१ नैतस्मादपरं वेदरहस्यं तत्त्वमीक्षितं इति दाशरथीये स्मिन्तन्त्रे वेदार्थसंग्रहे उक्तोयं द्वादशो ध्यायो ब्रह्मत
त्त्वार्थसाधनः ६२ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये दाशरथीये तन्त्रे वेदार्थसंग्रहे द्वादशोऽध्यायः अथ श्रीगरुड उवाच मयोपि ३८

भगवान्मोक्षाज्ज्ञानकीरमणोहरिः साधनंब्रह्मविद्यायाः कथयामासशाम्भवे १ पुराराजर्षिःवर्यायजनकायमहात्मने
नारायणोमहायोगीकथयामाससत्वरं २ श्रीभगवानुवाच शृणुराजन्महीपालनिमिवंशसमुद्भव साधनंब्रह्मविद्यायान
वाच्यमपिकुत्रचित् ३ नास्त्यस्यान्यासजालंवानपुरश्चरणादिकं नहोमस्तर्पणंवापितिद्रू विद्येयमिष्टदा ४ गुह्याद्गुह्यत
राविद्यासारात्सारतराशुभा परस्यब्रह्मणःसाक्षाद्दाशुदर्शनसिद्धिदा ५ ब्रह्मानंदरसावाप्तिकरीसर्वफलप्रदा अवश्यं
सवयेज्ज्ञाह्मेजसव्यासिद्धिमिच्छता ६ श्रेयःपरंपरापिच्छुन्कल्याणानिदिनेदिने पूजयेत्समयेब्राह्मे ब्रह्मविद्यामिमांशुचिः ७
सहस्रंमजयेन्नित्यमथपंचशतंतुवा चतुःशतंजपेद्यद्वात्रिशतेमातमेववा ८ पंचधानान्निधास्मत्वाभगवद्भ्रिममालिकां मंत्रि
द्धिमहतीभिष्टांप्राप्नोत्यात्रनसंशयः ९ सवितुर्ग्रहणेप्राप्ते चंद्रस्यग्रहणेपिवा एवभक्त्यात्मनोनिसंतस्पर्शदिवसत्रयं १०
स्पर्शकालेनतःप्राप्तेस्नात्वातीर्थजलेशुभे संकल्प्यकेशवादीनिमतशोच्चरन् ११ चतुर्विंशतिसंख्यानिस्नात्वामौनेनसाधकः
महापातककोटिभ्यस्सद्यएवविमुच्यते १२ आचार्यचरणांभोजयुग्मप्रक्षालनोदकं पीत्वानरविशुद्धःस्यात्सद्योनिष्कल्म
षोभवेत् १३ स्नात्वाचम्यपरीधायशुभ्रंवासोयुगंततः विराचम्यसदाचार्यसन्निधौशंसितव्रतः १४ स्पर्शमारभ्यमोक्षांतंब्रह्मवि
द्यामिमांजपेत् आचार्यपत्नीमाचीर्यंज्ञात्वाश्रीश्रीशरूपिणी १५ जपांतेमूर्धरोगोस्केरलंकृत्यसमाहितः पद्मरागसमायुक्ते

दा०मा० त महेमविनिर्मितं १६ आचाचार्यकर्णे यो दत्वा कुंडलद्वितयं शुभं मुक्तारत्नमयं वापि तस्त्या अपि भूषणं १७ दत्वाचार्यपदं
५० भोजेव हृष्टस्त्वस्समन्वितां महीं दक्षिणायुक्तां गोद्वयं च समर्पयेत् १८ अथवा भास्करस्येंदोः ग्रासे पर्वणि भूपते सर्वाभरणसंयुक्तोल
50 क्ष्मीनारायणो विभु १९ वेल्वैर्वा तुलसीपत्रैः कमलैर्हंसलेस्तुवा स्पर्शकालं समारभ्य मोक्षकालांतमादरात् २० अर्चयेसयतो
विद्वान् श्रीश्रीशब्रह्मविद्यया सुवर्णपुष्पलक्षेण वर्षकोघर्चनात्फलं २१ अवाप्य लक्ष्मीशो साक्षाद्देवमपेपश्यति आचार्य
दक्षिणां दद्यात्स्वर्वमुक्तां ततः परं २२ सालग्रामशिलामेकामपि दक्षिणयान्वितां तस्मिन्काले गुरो दत्वा मासात्म्यागेव साधक
: २३ न सत्या अपि वासांसि भूषणानि समर्पयेत् विंशाढकमितान्मुद्गानथवाद्धादशाढकान् ३४ आढकार्धं वा माकेरां वागु
डं तु वा प्रस्थं वाथ तदर्धं वा घृतं धेनुसमुद्भवं ३५ पंचविंशाढकान्यद्वा तंडुलान्द्वादशाढकान् पत्नीपुत्रसमेताय स्वा
चार्याय समर्पयेत् ३६ ब्राह्मणान्भोजयेत्पश्चाद्द्वादशाथ सुवासिनीः द्वादशारणीगृहाति धामधः सिध्यति भूपते ३७
भगवद्विद्याभ्यसेधः सिध्यंनित्तस्य हि श्रीश्रीशयोः प्रसादेन तस्मिंश्च यं महीपते ३८ प्राप्नोति महतीं लक्ष्मीमचलां
रत्नसंकुलां धनधान्यसमायुक्तां संततिव्यापिनीं ध्रुवं ३९ प्राप्नोति महतीं वाचां सिद्धिमप्यतुलप्रभां महदारोग्यमप्यसा रा०म०
घरांधमायुरनुत्तमं ४० भुक्त्वेहसकलान्भोगानन्ते चप्रत्यालीयते शुक्लान्तृतीयो वैशाखे भृगुत्वासरसंयुता ४१ रो ५०

द्विरागीतारसहितांसंततांक्षयसिद्धये नैताघासातिथिर्जन्मतिथिर्वालमहात्मन: ४२ श्रीगौरीयोगनायं लक्ष्मीनारायणाभि
धे: उमाशंकरयोगश्च वक्ष्यते तद्दिने बुधे: ४३ एतत्सर्वं कृतयोगोयं दुर्लभस्त्रिदशैरपि अत्रदत्तंजप्तंनिलाक्षयफल
प्रदं ४४ अक्षयायां तृतीयायामक्षयैश्वर्यवर्द्धनं आचार्योक्तांसमासाद्यप्रातस्नात्वाविशुद्धधी: ४५ निसकर्मसमाप्या
यमल्लिकापुष्पमिश्रितै: विल्वपत्रसमायुक्तै:कोमलैस्तुलसीदलै: अन्यचेत्कुसुमैर्वापिवस्त्रलंभामेभूतले ४५ तावदेकैकतु
लसीदलमौत्रेणासाधक: प्राप्यपुत्रस्यविष्णुद्धात्मा ४६ ततआचार्यपादाब्जयुगलंदण्डवन्नमेत् फलत्रितयमादायपानसंयुतम
नोहरं ५० अर्कनिष्कसुवर्णानंतरर्धार्धंनवापुन: निष्कद्वययुतंवापिदद्यादाचार्यपादयो: ५१ कुंडलद्वितयंरम्यंसमर्पयेत्त
स्मकार्णयो: दद्यादाचार्यपत्न्यैचवस्त्रालंकरणादिकं ५२ एकंवासोपिदद्याद्दरिद्रश्चेन्महीपते गव्यंदद्याद्यथेत्यश्राद्ध
ढकंवातदर्धकं ५३ दद्याद्द्विजान्यानिफलान्याचार्यपार्श्वयो: अक्षयायांतृतीयायामित्थंकृत्वाद्विजोत्तम: ५४ अक्ष
यंसुमहत्पुण्यंत्रिदशैरपिदुर्लभं असाध्यमत्रसंसिद्धिमक्षयांप्राप्यभूतले ५५ लक्ष्मीनारायणयोगोसाक्षाद्धर्मसधेमपणपति
मंदभाग्योपिसंप्राप्यश्रियमप्रतिमांगुणान्वितां ५६ श्रियाधनदसंकाशोविद्ययाजीवसन्निभ: साक्षात्कश्यपवत्पुत्रपौ
त्रसंपतिसंयुत: ५७ भुक्त्वेहसकलान्भोगान्नृत्रिदशैरपिदुर्लभान् अंतेवैकुंठमाप्नोतिदशपूर्वैर्दशापरै: ५८ अक्षयायां

दा॰पू॰ ततीयांयघटाचार्यपादयोः वत्सर्पयतिसुह्मामात्रसरेणुमितंतु वा ५९ ततदक्षयमेवास्मै भगवानिंदिरापतिः प्रददातिनसंदे
५१ हस्तस्मिन्नेव हि वत्सरे ६० उच्चलक्षयंससिद्धिमक्षयब्रह्मदर्शनं अक्षयायांततीयायामित्थंकुर्वन्महीपते ६१ आश्विने
मासिसमासेवर्षमध्यमरोन्यप नवरात्राभिधंपर्वरत्नंसकलसिद्धिदं ६२ अयावहंजयेत्तस्नांदशीद्रारांधनावहं भाग्यावह
मभापानांसाक्षाद्ब्रह्मत्वहेतुकं ६३ तस्मिन्नेकैकदिवसं रविग्रहणोसंनिभं यामहानवमीतत्र समस्तफलसिद्धिदा ६४
रविपर्वशतप्रख्या विजयश्रीफलप्रदा महानवम्यासदृशी नपुण्यतिथिरुच्यते ६५ महानवम्यासदृशंपर्वास्तिन
हि भूतले यद्युल्केरातिकर्मेष्टंतन्महानवमीदिने ६६ तत्रहोमःसमंविंघाज्जपहोमार्चनादिकं नक्षत्रमुत्तराषाढाभाग्ये
वोवासरोयदि ६७ परेपुर्वेर्ष्वतांरसातिथिस्सर्वदुर्लभा स्वापंभुवाख्यमन्वादिसहितासामहातिथिः ६८ साम्राज्यलक्ष्मी
योगोऽयंतिथौ दुर्लभोऽन्यप अलभ्योनामयोगोयंदुर्लभस्त्रिदशैरपि ६९ मंदभाग्यादरिद्रोवापिसबलद्रागत्यबुद्धिमान्
नवरात्रव्रतंकुर्यात्स्वश्यंसर्वसिद्धिदं ७० नवरात्रव्रते चीर्णे यत्फलंजायतेन्नृणां कोटिगोविवर्तेरप्यैंक्तते गोशोतितस्फ राम॰
लं ७१ साम्राज्यलक्ष्मीयोगात्रप्राप्तेतन्नवमीतिथौ दत्तमिष्टंहुतंजप्तमनंतफलसिद्धिदं ७२ साम्राज्यलक्ष्मीयोगेनस ५१
मोयोगोऽस्तिनापरः कृतंकर्ममहत्साम्राज्यश्रियमेवददातिफलं ७३ प्रतिप्रतिपत्तिथिमारभ्यनवम्यंतमथादरात् लक्ष्मीनाराय

रोगो नित्यमर्च्चयेद्भूसविधया ७४ सालग्रामशिलायां वा श्री पदप्रार्त्तीयंत्रके एकभक्ताशनस्तत्र सहस्रं वार्च्चयेद्धरी
मानुमत्रैः पुष्पधूपमिश्रितैः महाभवम्यांमाघ्रायां सहस्रं त्रिशताधिकं ७६ अर्च्चयेतुलसीपत्रैर्बिल्वैः पुष्पविमिश्रितैः ततआचार्यपा
दाब्जैन त्वा साष्टांगमादरात् ७७ संतप्तहाटकक्लृप्तं पद्मरागसमन्वितं कुंडलद्वितयं रम्यं प्रदत्वाचार्यकर्णयोः ७८ बहु
सस्यसमायुक्तां सागरदक्षिणायान्वितां दद्याद्वाचार्यपादाब्जचरणाय वसुंधरां ७९ सालग्रामशिलामेकां गामेकां च
पयस्विनीं अलंकाराणि बहून्यन्यानपि तस्मै समर्पयेत् ८० सुलक्ष्मीरूपपि वासांसि नत्वन्या अपि भूषणं दद्याद्वासो
युगं क्षौमं कार्यासं वा सुलक्ष्मीके ८१ सुवासिनीनामन्यासामपि वस्त्राणपर्थाप्येत् सहानवम्यां वसुधाचार्यायसमर्पयेत् ८
२ समृद्धीपवतीपृथ्वीधनधान्यादिसंकुलां दत्वासहस्रवर्षाः पुण्यंलभते नात्र संशयः ८३ सालग्रामशिलां शुद्धां दत्वा दक्षिणा
यान्वितां ब्रह्मांडकोटिदानस्य फलमसंतमश्नुते ८४ आचार्यकर्णयोर्दत्वाकुंडलद्वितयं शुभं पितॄणामपि साहस्रं तारये
न्निश्चितं ८५ किंचास्यवंशसंभूतास्सर्वेपिभगवत्प्रियाः दिव्यभोगसमायुक्ता जीवन्मुक्ता भवेत्यपि ८६ रत्वा गोमिथुनंतत्र गा
मेकां वा पयस्विनीं सागरदक्षिणायायुक्तगोसहस्रप्रदानज ८७ फलंप्राप्यविशुद्धात्माब्रह्मसाक्षात्प्रपश्यति कर्णालंकरणं
हेमतार्टकद्वितयंशुभं ८८ कर्षस्वर्णमितं त्रिंशद्विंदुकस्वर्णमेवए मुक्ताजालेसमायुक्तबालीयुगलमेववा ८९ गुरुपत्न्यैप्रस

मध्यार्घेनास्तिकानरत्नं तु वा साक्षाल्लक्ष्मीनिवासोऽस्मै भगवत्सन्नन संश्रयः ९० आचार्यायाथ तस्मै दत्वा धासोयुगं शुभं दिव्यां
द्वा.पू. वरधरो दिव्यरत्नाभरणैर्भूषितः ९१ दिव्यकन्याशनयुतं विमानधिशोहति भक्तानदक्षिणेयो प्रोक्ता सर्वेस्तं अंदिर स्थितं ९२ वर्षो
५२ शनुमितं द्रव्यमथवोत्तमदक्षिणा चतुर्विंशतिनिष्कं वा नरभावेतदर्धकं ९३ तदलाभे तदर्धं वा वित्तलोभं विवर्जयेत् महीपति
निधि द्रव्यमथवा दक्षिणान्वितं ९४ आचार्यपादयोर्दत्वं भक्तानुफलकांक्षिणा वक्तारोनुहादेयाभूल्लानेराजत्व छत्रमं ९५ नि
ष्कं निष्कार्धमेकं स्यात्सोल्यं वानडुहोन्नृप चतुर्णामप्यनडुहां चतुर्निष्कमथापि वा ९६ दत्त्वमाचरतः पुंसः एकवारमपि प्रभुः
प्रसीदति हरिः साक्षान्महालक्ष्मीसमन्वितः ९७ किमसाध्यं भवेत्तस्य प्रसन्ने कमलापतौ शुक्लात्तृतीया वैशाखी या प्रोक्ताक्षयति
तिता ९८ आश्वयुक्शुक्लनवमी तिथिर्द्वयमिदं शुभं अस्मिन् दिनद्वये नित्यं सर्वमक्षयसिद्धिदं ९९ अस्मानवम्या
साम्राज्यफलं क्ष्मा योगः सुदुर्लभः लभ्यते बहुभिर्वर्षैर्दुर्लभं क्षिप्रदोरपि १०० अनेन सदृशो योगो नास्त्यस्वल्पो वा जगत्त्रये परे
पूर्वि जयानाम दशमी श्रवणान्विता १ तत्रापि पुण्येः पन्ने श्री श्री श्रीशद्वादशार्णया श्री श्री शावर्च्ये धीमान्स ह सर्वसाधकोत्र एम०
वं: २ तत्राप्याचार्यपादाद्वे गोयुग्मं दक्षिणान्वितं निष्कद्वयसुवर्णं वा निष्कमेकमथापि वा ३ विजयश्रीसमन्वि छन्नद्वारा ४२
दत्तान्नृप सभासु राजसान्निध्ये विवादेऽपि महाद्भुतो ४ अरण्ये गिरिदुर्गे वा सततं विजयी भवेत् दत्त्वमाचरतः पुंसो भाग्याख्यान्यदेप

६ ५ भवत्यत्र न संदेहस्सत्यं वदाम्यहं अनन्तं सुवर्णपुष्पाभिपत्रपुष्पार्चनात्फलं ६ यत्कृत्वा मनुजो लोके साक्षाद्ब्रह्ममयो भवेत् बिल्व
पत्रैस्समभ्यर्च्य सहस्रकं ७ महापातककोटिभ्यो मासमात्रेण मुच्यते अचलां महतीं लक्ष्मीं संततिव्यापिनीं लभेत् ८ मल्लिका
कुसुमैर्लक्ष्मीं लक्ष्मीशो नित्यमर्चयन् सहस्रं मासमात्रेण शतजन्मसमुद्भवैः ९ विमुक्तः पापसंघैश्च धनदेन समः श्रिया महाकवि
र्महावाग्मी भवत्येव न सेन न संशयः १० नीलोत्पलैस्समभ्यर्च्य नित्यं साहस्रमादरात् महापापोपपापौघैरपि मासाद्विमुच्यते ११
मदनेन समः कान्त्या वशीकुर्याज्जगत्त्रयं केतकीकुसुमैर्नित्यं समभ्यर्च्य क्रमविद्युमा १२ सहस्रं मासमात्रेण विमुक्तस्सर्वपातकैः
महदायुष्यमारोग्यमैश्वर्यमचलं लभेत् १३ नंद्यावर्तैस्समभ्यर्च्य नित्यं साहस्रमादरात् महापातकोघाप्यिमासमात्रेण मुच्यते १४
विघ्यो जीवसदृशो भव त्वालक्ष्मीमवंचलां संप्राप्य पुत्रपौत्रादिसमृद्धिं महतीं लभेत् १५ नमालीकुसुमैर्नित्यं सहस्रं प्रजयन् शुचिः
स्तंभयत्यरिसंघातान् बलं च श्रियं लभेत् १६ चंपकैर्वकुलैर्वापि पुन्नागैर्वा सहस्रकं अभ्यर्च्य लक्ष्मीं लक्ष्मीशो मासमात्रेण पातकैः
१७ विमुक्तोष्टांगसहितं योगमाप्नोति साधकः जलजैर्नरहस्समुद्भूतैः कोमलैः पल्लवैः शुभैः १८ लक्ष्मीनारायणं विश्वासहस्रं ब्रह्मविधि
धया अनेककोटिजन्मोत्थैरपि पापैर्विमुच्यते १९ आश्रयः सर्वभाग्यानामाधारस्सर्वसंपदां आलयस्सर्वभोगानां भवत्येव न सं
शयः २० कोमलैस्तुलसीपत्रैः सहस्रं ब्रह्मविधिया अभ्यर्च्य मासमात्रेण महापापैश्च दारुणैः २१ विमुक्तो महदारोग्यमायुष्य

ब्रा·पु· चाचलां श्रियं पुत्रपौत्रादिसंपत्तिमप्यसौ लभते नृप २२ विकसत्कमलैर्नित्यं सहस्रं ब्रह्मविद्यया अभ्यर्च्य मासमात्रेण विमुक्तः पापराशिभिः २३ अ
८३ धिपस्सर्वविद्यानामाधारस्सर्वसंपदां दिव्यभोगयुतो भूत्वा पुत्रपौत्रवतीं श्रियं २४ अवाप्य चिरमायुष्यं महदारोग्यमक्षयं व्रजत्यंते न संदेहो
५३ भगवत्सन्निधिं नृप २५ हेमं कुसुमसाहस्रं कुसुमानां शतं तु वा सौवर्णं पुष्पमेकं वा दत्वा भगवते नृप २६ श्रियं मासत्रयेणासौ माहेंद्रीं चलत्लभ
यते एकं सुवर्णपुष्पं वा दशाचिद्रुकनिर्मितं २७ नवान्नं प्रत्यहं दत्वा तैलाढ्यं लागुरवेन्वहं महेंद्रसदृशो लक्ष्म्या विद्यया धिषणप्रभः २८ आधारस्स
र्वभाग्यानां भूत्वांते मुक्तिमाप्नुयात् सौवर्णपुष्पमेकं वा पुष्पमन्यत्सुगंधि वा २९ एकं बिल्वदलं वापि तथैकं तुलसीदलं लक्ष्मीलक्ष्मीशयोर्दे
त्वा प्रत्यहं द्वादशार्णया ३० प्राप्नोति महतीं सिद्धिं सर्वपापैः प्रमुच्यते घृतं हविः फलं वापि मधुरत्रितयं तु वा ३१ दत्वा द्वादशधा वह्नौ श्रीश्रीश ब्र
ह्मविद्यया अग्निष्टोमफलं नित्यं प्राप्नोत्यत्र न संशयः ३२ ब्राह्मे समय उत्थाय ब्रह्मविद्यामनुस्मरन् राघमल्लामनुस्मृत्य कल्याणानि दि
नेदिने ३३ प्राप्नोति दृढभक्ताश्चेदाचार्यं च रामानुजे अनेनैव प्रमाणेन भसप्तकोटिमनुष्वपि ३४ ब्रह्मविद्यासमा विद्या नास्ति नास्ति महीपते
अनेनैव प्रमाणेन ब्रह्मविद्याप्रदं गुरुं गुरूणामपि सर्वेषामधिकं विद्धि भूपते ब्रह्मविद्यामहाचार्यसदृशं वै जगत्त्रये ३६ विद्यते दैवतमपि यानसेषु तु का कथा त राम०
स्मादवश्यमाचार्यपादुकायुग्ममादरात् ३७ अनन्यदर्शनो दृष्ट्वा ब्राह्मे समय उत्थितः नमस्कृत्यार्चितं पश्य श्रेयसां राशिमश्नुते ३८ आचार्यपादुकाभावे तुलसीं बिल्वमे ८३
व वा महानंदीश्रोत्रियं कपरीरत्नमथापि वा ३९ अनन्यदर्शनो दृष्ट्वा ब्राह्मे समय उत्थितः सर्वपापैर्विमुक्तः स्यात् कृत्या नित्यमवाप्नुयात् ४० ब्रह्मविद्यां प्रजवैवनि

स्वकर्मान्वहं शुचिः समाप्य श्रीमदष्टार्णजपाह्निकमथारभेत् ४१ इतितेब्रह्मविद्याया माहात्म्यमघनाशनं किंचिदुक्तंमयाभूयपुनः किंश्रोतुमिच्छसि ४२
इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्येदाशरथीयेतन्त्रेवेदार्थसंग्रहेत्रयोदशोध्यायः १३ ऋषयऊचुः ऋष्यशृंगमहाभागसर्वज्ञानवतांवरमाहात्म्यंब्रह्मवि
द्यायाः श्रुतमस्माभिरनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्येदाशरथीयेतंत्रेवेदार्थसंग्रहेत्रयोदशोध्यायस्माभिरादरात् १ अजपाख्यांमहाविद्यामाख्याहिनोवदप्रभो श्रीऋष्यशृंगउवाच वशिष्ठादिमहर्षी
णांसन्निधौजानकीपतिः २ यथाहदाशरथिः एवंपाहस्वयंपृच्छते यथानारायणोनादौजनकायोक्तमादरात् तदहंसंप्रवक्ष्यामिशृणुध्वंमुनिपुंगवाः अनंतविंदुसहितं
शक्तिर्विंदुद्वयान्विता पुनस्त्रयोदशायुताशक्तिर्व्योमसविंदुकं ५ हंसविद्येयमाख्याताचतुर्वर्गफलप्रदा देहांतर्वर्तिनीजीवात्मापरब्रह्मांशसंभवः निश्वासोच्छ्वासरूपे
णजपत्यनुदिनंमनुं ६ अविकल्पासमंत्रस्यगायत्रंछंदउच्यते हंसरूपीहरिःसाक्षात्परमात्मैवदेवता ७ आद्यंबीजमितिप्रोक्तंशक्तिःशक्तिरुदीरिताः परमात्मानुसं
धानेविनियोगउदाहृतः ८ हंसंसोहमितिप्रोक्तोकरयुधिंसमाचरेत् हंसमित्यादिषट्दीर्घवर्णैरंगुलिषुन्यसेत् ९ हंसः सोहमितिप्रोक्तासर्वेत्रादौसमाहितः
सर्वात्मनेइदिन्यस्यसर्वदिग्धारिमंतथा १० हंसोसोमात्मनेमूर्ध्निन्यसेहंसमथोच्चरेत् ११ निस्कलात्माशिखायास्मान्निरंजनात्मनेतथा कवचंन्यस्यहंसेचपदंब्रह्मा
त्मनेतसः १२ नेत्रेघतनुस्सर्वधामवोधात्मास्त्रमितिसपि अभीषागुरुहृदयंप्रणवकं विंदुत्रिकोणोज्वलं भावदुवृत्तुरंध्रितंप्रमनुलंपार्श्वस्यसोमानलं विद्युद्भास्करकोटिसद्
शंहंसजगद्व्यापिनंशब्दब्रह्मतनुंहदंनुजकुटीनीडेसदासंस्मरेत् १३ अयाविकलयायुक्तंब्रह्मनारायणाभिधं माहेश्वरंपरंधामस्मरामिमनसाहृदि १४ प्राणानायम्य
गायन्नाप्स्वेस्मिन्दिवसेप्रुतं देवताभ्योजपाविद्याजपंनित्यंसमर्पयेत् १५ नविद्यतेजपोयस्याःसाजपापरिकीर्तिता व्योमबीजेनजीवात्मासोमेनपरमेश्वरः १६ नारायण
परंब्रह्मसास्त्रमस्मीतिसंततं जीवोजपत्यनुदिनंपरंब्रह्मैस्यसिद्धये १७ नासापुटाद्यदुच्छ्वासोवायुर्गच्छतिवैवहिः जपत्यनुदिनंहंसहंसहंसेतिद्विजपुंगवाः १८ पुनर्देहंप्रवि
शतियोनिःश्वासःस्वरूपभाक् जपत्यनुक्षणंतासोहंसोहमित्येवसंततं १९ हकारेणपरंब्रह्मरूपीनारायणःपुमान् अनंतत्वादकारस्यसकारेणनिदर्शिता २० पराशक्तिस्वरूपी

ला॰सू॰
५४

रूपाद्धन्तिवीजनतयेव हि लक्ष्मीनारायणीमेतां विधांतन्त्रान्महेश्वरः २१ मुमुक्षुस्सकलवेदान्तसारसर्वस्वं विमुक्तिदां चिन्तयेद् हृन्नविधिवक्ष्ये जपस्येतन्मनो द्विजाः
२२ सुधावीजादिकाचर्णान्सर्वसुचारयेत्ततः मूलाधारपद्ममंडपे चतुर्दलशरस्ततः २३ पद्मे स्थिताक्षरान्कादिवर्णपदस्मुच्चरेत् गणेशाय नमः पश्चात्कृतमित्यजपा
परं २४ गायत्र्याः षट्शतपश्चान्निवेदयेत्ययामिच वादिलान्तबीजषट्कं समुच्चार्य ततः परं २५ स्वाधिष्ठानपद्मं पश्चान्मंडपे षड्दलं परं पद्मे स्थिता यहे मा षड्वर्णामब्रह्मणो
परं २६ मयेत्यादि समुच्चार्य षट्सहस्रं निवेदयेत् डादिफान्तान्समुच्चार्य मणिपूरकमंडपे २७ ततो दशदलं पद्मे स्थिता पश्चान्महापरं विष्णवे षण्मयेत्यादि षट्सहस्रं निवेदये
त् २८ ककारादिकान्तान्वर्णान्द्वादशकं ततः अनाहतपद्मं मंडपे द्वादशदले ततः २९ पद्मे स्थिता पश्चाद्रुद्राय स्फटिकादि परं ततः वर्णोपाश्रयपूर्वाणि वामे तिपरा परं
३० मयेत्यादि समुच्चार्य षट्सहस्रं निवेदयेत् स्वराषोडशकं प्रोक्ता विशुद्धिमंडपे ३१ षोडशाद्यदले पद्मे स्थिता पंचदशात्मकं गोपके समवर्णो यततो जीवात्मने परं
३२ मयेत्याद्येकसाहस्रं जपं च विनिवेदयेत् हं क्षं मध्यद्रुमुक्ताश्रीआज्ञामंडपद्रुपथ ३३ परं द्विदलपद्मे चास्थिता ये तिपरं ततः विचित्रवर्णोपपरं परमात्मनर
त्पथ ३४ मयेत्याद्येकसाहस्रं जपं तस्मै निवेदयेत् अकारादिक्षकारान्तान्वर्णानुच्चार्य पल्लतः ३५ हंसः सोहं अक्षरं ब्रह्ममंडपेन समुच्चरेत् सहस्रदलपद्मं चततः
पद्मे स्थिता य च ३६ नानावर्णोपपरं चततः श्रीगुरवे परं मयेत्याद्येकसाहस्रं जपं तस्मै निवेदयेत् ३७ एवं समर्प्य मूलाधारे प्राणान्वायवा ततः तिस्रि वा शतादि
संकल्पात्स्याकोऽयमप्यथ ३८ स्वः सूर्योदयपर्यन्तमुक्ता होरात्रयोः परं षट्शतानां षट्शतानाधिकमुक्तैकविंशतिं प्रोच्चरेत्परं ३९ सहस्रं संख्याकपरं नासापुटय
रंततः ४० मनिश्वासाभ्यामेवाथजायते स्वभवपरं ततः ४० सुषुम्नावस्थासपिच तमतोज्ञानमस्तथा अजपादिमगायत्रीमंत्रवाक्यमतः परं ४१ जपं करिष्ये दु
त्येवसंकल्पं प्रोच्चरेत्सदा एवमुक्त्वा सनिश्वासजपं श्रीपरमात्मने ४२ समर्प्य कृतकृत्यः स्यात्स्वात्मसंभवति साधकः नविघ्नतेजपो यस्मात्विघ्नापार मा ५४
त्मनः ४३ साजयाप्रोच्यते विघासघः सिद्धिप्रदा योगी अहं मे यथा विप्राः काममोहवशंगताः ४४ पृष्टेवोक्ता।

वध्येवोच्छ शांतिस्मा सेरिव सानिनयंतिहि अजपामंत्रसारत्तोयं किंचिरक्षिवासनुं ४५ जप्याहि नेदिने सिद्धिर्मासो नात्र संशयः हंसविद्यामविज्ञाय यो मं
त्रान्जपरो भवेत् ४६ न तस्य जायते सिद्धिः कल्पकोटिशतैरपि वेदाः पि पुराणानि धर्मशास्त्राणि संततं ४७ हंसविद्यापरिज्ञानार्थो नात्र संशयः जप्याद्
दशसाहस्रं चतुर्वेदाभिमंमतुं ४८ प्राणायामान्मनरे सात्स्ना कुस पश्यति तत्पदं नियमो यैर्नीनाम्याम्नात्मेवा समुदीरितः ४९ अयोनरशतं नित्यमश्वाविंश
तिथापिवा अजपामनुमुच्चार्य गृहस्थस्य फलो भवेत् ५० अनाचारो मुनिर्वापि नित्यं संकल्पपातकः चतुरगोभिमंमंत्रं संस्मरन्मतं मुनिः ५१ यत्स
दा मंत्ररे साक्षात् तत्मानं मेयसहस्रोपिता पश्यन्मेवस्व चक्षुर्भ्यां ज्ञान मरणावर्जितं ५२ अतः परं प्रवक्ष्यामि मातृकां सर्वसिद्धिदां यस्या मनु पतन्त्यायां मंत्राः
सर्वे यथैवहि ५३ आपि ... मंत्रस्य कुंडे गायत्रमीरितं श्रीमातृकासमाख्याता देवता दृश्यिको नमः ५४ अक्षीवद्रस्वरीर्यां नयोतैः सर्वे वर्ण्यैवहि ५३
... मंत्रस्य कुंडे गायत्रमीरितं श्रीमातृका समाख्याता देवता षड्गकैः अमात पद्गान्यपि येयानि प्रगु नीचपि संततं ५५ दशधा मातृकान्यासं कुर्यान्नर्को
भवेयदि ... पिवाल्कतावर्षं जपेदिमां ५६ पंचाशल्लिपिभिर्विभक्तमुखदोः पन्मध्यवक्षःस्थलां भास्वन्मौलिनिबद्धचंद्रशकलामापीनतुंगस्तनीं
मुद्रामक्षमयीं सुधाढ्यकलशं विद्यां च हस्तांबुजैर्बिभ्राणां विशदप्रभां त्रिनयनां वाग्देवतामाश्रये ५७ स्वराः षोडशपूर्वं स्युः स्पर्शाः पंचाधिविंशतिः यादिक्षां
ता दशोक्ताश्च ... पंचाशदक्षरा ५८ श्रीदेवमातृका प्रोक्ता ... कासरस्वती जप्या बिंदुरहिताबिंदुयुक्तापि वा सस ५९ वेदाः शास्त्राणि विज्ञानं सांख्ययोगाद
यस्तथा सप्तकोटि महामंत्राधर्मशास्त्राण्यथापि च ६० श्रीमातृकासमुद्भूता विद्याः सर्वाः सनातनाः अज्ञात्वा मातृकाविद्यां यो मंत्रं जपरान् जपेत् ६१ जपहो
मादिकं तस्य कोटिशोप्यथा भवेत् हकारांते जपामंत्रं हं सः समुच्चरन्सदा ६२ सोहं स्मिति वै ज्ञोम्या मातृकानि समुच्चरेत् प्रजह्यानुष्ठितं मंत्रानुपुण्यात्
पुण्यभाक् ६३ अकारादिक्षकारांतमातृकाबिंदुसंयुतो यो जपेन्नित्यमेकाग्रः सत्यप्रमेश्वरः ६४ मातृकाः सर्वविद्यानां मातृका श्री ... ता हंसरूपो हरिः

हृ० पू०
५५

साक्षात्परमात्मा श्रियः पतिः ६४ श्रीमातृकासमुद्दिष्टा चित्कलावरदेवता समर्प्य पूर्वमजपां संकल्प्यापि मनःपरं ६५ श्रीमातृकामहाविद्यामष्टोत्तरशतं जपेत्
फलं सकलविद्यानां पारगो जीववद्भवेत् तत्कुण्डलिनीमात्रेण तद्देहे चतुष्टयं ६८ अष्टकलानां वशास्त्राणां आख्यानानां ... इतिहासपुराणानां
सारज्ञो भवति ध्रुवं ६९ समस्तानि महामंत्राण्यपि ... दृश्यन्ते ... अपि ७० अथ नाम महती लक्ष्मीर्जायते तस्य मन्दिरे तस
हस्तगतस्सर्वशास्त्रज्ञोऽपि ... ७१ पारगस्सर्वविद्यानां भवत्यत्र न संशयः तद्दृष्टिकटाक्षेण भवन्ति निखिलसकलसंपदः ७२ स्वान्वयं नरकस्थं च समुद्ध
रत्यतः परं दिव्यविमानमारुह्य सर्वे वैकुण्ठे निवसत्यसौ ७३ त्रिकालं यो जपेन्नित्यं पंचाशद्वर्णमातृकां सर्वसत्त्वं मनोतत्त्वं ... अनुत्तमं ७४ सिद्धलं वमका
लं वा कामरूपसमस्त्रयं वर्षाद्दूर्ध्वं ... लभते नात्र संशयः ७५ ककारादि क्षकारान्तैर्बिन्दुभिर्मातृकाक्षरैः अनुलोमविलोमस्थैः कृत्वा वर्णमाल
या ७६ प्रत्येकवर्णमुच्चं वा जपान्मनुः सर्वसिद्धिदाः वैदिकमंत्रा अपि तन्त्राणामपि मंत्रा ... किं पुनः ७७ समस्तमातृकासहितं श्रीमद्दष्टार्णजापकः अष्टाविंशति
धा नित्यं दशधाप्यथवा ७८ पंचधा वा त्रिधा वापि मातृकामन्वहं जपेत् अचिरात् महतीं सिद्धिं प्राप्नोत्यत्र न संशयः ७९ द्वादशार्णानुसंधानं गा
यत्र्या चतुःश्लोकपः ... श्रीमद्दष्टार्णचिन्तनं ८० आचार्यचरणांभोजयुग्मस्य वन्दने दिने श्रीमातृकानुसंधानात् ... फलं ८१
त्यजेन्मनसा वेदाश्च त्यजेद्देवमहामनून् ... धर्मोऽप्यन्न त्यजेन्मातृकापरां ८२ अजपाख्यानुसंधानं विद्या श्रीमातृकापरा लभन्ते यस्य
वक्त्रात् ... नित्यं ... ८३ वेदेषु न गीता मंत्राः ... अपि आचार्यवदनांभोजात्तत्त्वज्ञास्ते ... ८४ असाधारण
सामर्थ्यं मंत्राणां भुवनत्रये गुरुर्येषु ... सिद्धिदाः ... ८५ श्रीरामरामेति मनुं सर्वे ... देहत्यागावतां काश्यां गुरोर्गि राम:
रीशस्य वक्त्रतः ८६ संप्राप्नोति परां मुक्तिं कीटस्यापि ... श्रीमातृकामात् ८७ ... ५५

पादैर्भिरपि भ्रमति लोभान्महीतले अनुग्रहान्महर्षीणां व्यासस्यामितधामनश्च ८८ अधीत्य सर्वतः पश्चाद्गुरुलब्धीणां च योगिनां प्राप्य वास्तव्यमहं
ग्रहाद्घोरं विमूढात्मतां ८९ तस्मादतिशयः सिद्धेराचार्याज्जायते द्विजाः सद्यः सिद्धिर्भवेल्लोके यः साक्षाद्गुरुसान्निध्यतः ९० वेदाध्ययनया।
त्रिसंध्यं तथाध्ययनेन ततः सहस्रकृत्वो गायत्रीं जपन्नित्यं दिने दिने ९१ वेदशास्त्रमहाविद्यालयवानपि संततं ईदृशाः सद्गुरवो यांश्च भवन्त्यत्र
दुर्लभानां ९२ मायारचितमंत्रोपितेषां सिद्धिं प्रयच्छति निरंतरं वांछवाक्यावेत्यज्ञं तु सिद्धिर्भुतारकः ९३ अभावे तु संतु मां दृष्ट्वा राजानो दंड
यंतु वा आचार्यचरणांभोज दृष्टमेवगतिर्भव ९४ आचार्यमेवमत्यंतं ब्रह्मामिषहारणां विभु आचार्यचरणांभोजं दृष्ट्वा नान्यगतिर्नम
९५ दृष्ट्वाचार्यपदांभोजं यस्य भक्तिः सुनिश्चला सर्वं तारांतिसंसारं मुक्तिमुक्तेश्च विंदति ९६ जगाम सुयं तु कुलं तु लक्ष्मीः क्षितिमनुगच्छ
तु मतिरघमुग्रां तेषामाचार्यपरित्यजेत ९७ त्यज्ञेत्व पितरं नित्यं मातरं वापि सुव्रतां पुत्रान्कलत्रं भ्रातृंश्च वेदांतां श्रुतिभाषिता
९८ एतच्छरीरपातं तेषामाचार्ये नत्यजेद्बुधः मातृकां यो न गृह्णाति मातृकां नरहाति यः १०० नाद्युर्भो देवताशापभागी नैनात्र संश
यः मातृकाजपतः पुंसः प्रत्यहं नियतात्मनः १ सागाश्च चतुरो वेदा अनधीता अपि स्फुरं तस्यैव क्रांभुजाडूंतिसक स्वास्त्ररहस्यकाः २
अनधीतानि शास्त्राणि पुराणान्यपि भांति च तस्मादाचार्यकारुण्यान्मातृकां प्राप्य साधकः ३ एषाभावं च यावापि प्रजप्तान्यान्मनवतः जपेत ।।
अज्ञानेन संसिद्धिं लभते महतीं परां ४ अतः पामातृकादिधानं पातकाग्रहं जानकीपतिना प्रोक्तं मयापि समुदीरितं ५ अनुत्तरग्रहतत्त्वरहस्ये

रु.पू. ५८ श्रुतिसंग्रहे इतिशारदार्थीये येस्मिन् तंत्रे ध्यायन्तु ईशाः ६ इतिश्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये शारदार्थीये तंत्रे वेदार्थसंग्रहे चतुर्दशो ऽध्यायः
ऋषय ऊचुः अव्यक्तं गमहाभाग सर्वज्ञमुनिसत्तम अस्माभिर्ब्रह्मविद्याया माहात्म्यं त्वन्मुखाच्छ्रुतं १ सावित्र्याः पञ्चाक्षरीणां च कृतं माहात्म्यम
प्यथ वेदवेदांतशास्त्रौघसारभूतार्थसंग्रहात् २ श्रीमदष्टाक्षरीमनुकाममस्तकजसिद्धिदा श्रीमदष्टाक्षरीविद्यामाहात्म्यं संगमासतः
३ भगवन्कुरु त्वं मोक्षोत्कलेस्माकं महामते श्रीकृष्णवंश उवाच श्रणुध्वं ब्राह्मणाः श्रेष्ठाः सर्वज्ञादीर्घदर्शिनः ४ यत्तदुक्तं पुरा पार्वत्या महेश्व
पपरिपृच्छते श्रीमहेश्वर उवाच भगवन्देवदेवेश जानकीवल्लभ प्रभो ५ चतुर्णामपि वेदानां त्रयाणां जगतामपि श्रीमदष्टाक्षरीविद्याम्
लहेतुरिज्जीविता ६ किंवै कर्तव्यमेवात्र नराणामल्पचेतसां संसारोदधितरणं ब्रह्मज्ञानमथात्मकं ७ ब्रह्मानंदमिथ्यामुक्तिदर्शिनं स्या
(स्मि)न्यः पले श्रीमदष्टाक्षरीवान्यां विद्यां कथमने प्रभो ८ इति हृद्देशसंप्रष्टो भगवान् जानकीपतिः श्रीमदष्टाक्षरीविद्यां कथयामास तत्त्व
तः ९ श्रीरामउवाच शृणु शंकर वक्ष्यामि यन्मां त्वं विद्यां कथयन्ते प्रभो परिपृच्छसि पुरा वै देहनगरे जनकाय महात्मने १० अनुगृह्याय
लोकानां मयानारायणात्मना श्रीमदष्टाक्षरीमाहात्म्यं प्रदुक्तं तच्छृणु प्रभो ११ श्रीभगवानुवाच सम्मतवेदवेदांतसारभूतं सनातनं श्रीम
दष्टाक्षरीमाहात्म्यं त्वयापरं प्रवक्ष्यते १२ श्रणु राजन्महीपाल सर्वभाग्यसमृद्धिदां श्रीमदष्टाक्षरीविद्यां ब्रह्मदर्शनसिद्धिदां १३ यत्तदव्यक्तमा
द्यंतरहितं ब्रह्मनिर्मलं निर्गुणं निर्विकारं च तमःपारे प्रतिष्ठितं १४ सत्यानंदमयं शुद्धं ज्योतिरेकं परात्परं तदेव पुरुषाकारमभून्नारायणा राम·

त्मकं १५ स महापुरुषो भूत्वा देवो नारायणोऽभिधः स्वामिन्नवित्मस्माकं को जगत्सर्गे मनोहरं १६ सम्प्रपुराहौ ब्रह्मो परमात्मन्ज्जगत्पते मया
ऽज्ञं कथं शक्यं आवाभ्यां जगतीपते १९ कथं भवन्मयं त्वं नो भवेदूरसमात्मकं ब्रह्माणमिमं वाचांपतिं प्रभुं अनंतरं महारुद्रं प्रवाच परमेश्व
रं १७ अनंतकोटिरविविततेजसं तं जगत्पतिं अप्राकृतो नोविभुं दृष्ट्वा ब्रह्मरुद्रानथोचतु १८ सर्वेशक रुद्राय कस्ताभूतोनेत्र ह्यत्वं वराकाभ्यां महेश्व
र: २० श्रीभगवानुवाच अहं नारायणो नाम्ना महापुरुष ईश्वरः परमात्मा परब्रह्म सच्चिदानंदलक्षणः २१ वेदज्ञानमिदं मम वक्त्राद्विनिः
सृतं एकेहीत्वा सततं कुरुतां सर्गमुत्तमं २२ वर्णात्मकोऽहं वेदात्मा मंत्रमूर्तिः सनातनः अच्युतोऽहमनंतोऽहं शिवोऽहं शंकरोऽस्म्यहं २३ किंवा
न्यत्संप्रवक्ष्यामि सारभूतं श्रुतिष्वपि रहस्यं परमं गुह्यं न वाच्यमपि कुत्रचित् २४ श्रीमदष्टाक्षरी नाम विद्या मम सुगोपिता कृत्वा नरस्तु संधा
नं सदात्मानो भविष्यतः २५ असाधारणसामर्थ्यश्रीदत्त गुणसंयुता अनया तु विहीनं वै पुवयोः सिध्यति ध्रुवं २६ एतदभ्यच्च सकलमुप
दिश्य जगत्पतिः नारायणो महायोगी विभुर्वांतर्हितोऽनघ २७ तस्मादष्टाक्षरामायं श्रीपतिर्भगवानहं भूतानामंतरात्माहं परमात्मा स
नातनः २८ मामेव परं ब्रह्म विधिविनित्यं सनातनं अणोरणीयान्महतो महीयानस्म्यहं त्वनघ २९ संसारतारकश्चाहमाचार्योऽहं पुरातनः प
रादिग्मगतं ज्योतिस्सर्व लोकप्रकाशकं ३० जातवेदसि वंद्य धनंजेजोविद्धि मात्मकं अहं वैश्वानरो भूत्वा शरीरे प्राणिनां स्थितः ३१ प्राणापान
युतो नित्यं पचाम्यन्नं चतुर्विधं प्रजापतीनां ब्रह्माहं रुद्राणां शंकरोऽस्म्यहं ३२ आदित्यानामहं विष्णुर्वसूनां पावकोऽस्म्यहं अमरत्वां।

रा॰ पू॰ ४७ महेंद्रोस्मिवित्तेशोयक्षरक्षसां ३३ फलदः पुण्यपापानांकालात्माहं सनातनः सृजामिनिखिलंविश्वंसंहरामिपुनःपुनः ३४ पालया-
म्यखिलंविश्वमथ्यान्तात्माहं मध्यमः यज्ञेशोयज्ञभोक्तास्मिवेदनारायणोस्म्यहं ३५ साध्यनपयराश्चाहं वदरीवनमध्यगः नरनारायणा-
श्चास्मिसर्वयज्ञफलप्रदः ३६ चतुर्णामपिवेदानांसारभूतांसनातनीं समस्तन्याससहितामष्टार्णोविद्धिमांनृप ३७ प्रणवात्मास्मिवेदादि-
र्यतीनांमुक्तिसिद्धिदः अक्षराणामकारात्मावरुणोयांपतिस्तथा ३८ आदित्यानामहंमित्रस्सवितास्मिजगत्पतीः जीवात्मासर्वभूतानामह-
मेवमहीपते ३९ सर्वेंद्रियाणांचित्तात्माचक्षुरात्माचकर्मसु दिगीशोलोकपालात्माश्रीमदष्टाक्षरोस्म्यहं ४० समस्तवेदसारार्थोमंत्रोहं-
त्रिजगत्पतिः वेदसार महामंत्रः श्रीमानष्टाक्षरःस्मृतः ४१ श्रुतिसारमहाविद्यांश्रीमदष्टाक्षरींशुभां आचार्यवदनाल्लब्ध्वाभजेद्यःप्रतिदिनेदि-
ने ४२ तेधन्याःकृतकृत्याश्चतएवभगवत्प्रियाः आचार्यंमांविजानीहिमंत्रमूर्तिधरंविभुं ४३ समस्तन्याससहितांश्रीमदष्टाक्षरींशुभां
भगवद्रूपिमविद्याभिस्सहितांसरहस्यकां ४४ योददातितमाचार्यंविद्धिमामेवभूपते वेदसारमहाविद्यात्रयमेवमहीपते ४५ प्रण-
वोवेदमाताचश्रीमदष्टाक्षरीपरा अन्यैसंपुटितामंत्रावेद्यंसर्वफलप्रदाः ४६ बीजैर्मंत्रांतरैर्वापिमंत्रास्संपुटिताःपरे दृष्टसिद्धिप्र-
दाः प्रोक्तानचान्येसंपुटीकृताः ४७ एकमेवमहद्बीजंप्रणवाख्यंसनातनं असंपुटितनैवेदंयतीनांमुक्तिसिद्धिदं ४८ व्याहृतित्रयसंयुक्ता-
चतुर्विंशाक्षरीशुभा गायत्रीसर्ववेदानांमातासकलसिद्धिदा ४९ श्रीमदष्टाक्षरीवेदसारभूतासनातनी स्वभावप्रतावाद्येवमहासिद्धि- राम॰ ४०

प्रदास्मृता ५० अष्टाक्षरी संपुटिता वीजैर्मंत्रांतरैर्यदि तावन्मात्रफलं दद्यात्तु शाक्तोक्तेन महत्फलं ५१ मिश्रितं मातृकं पञ्चदशस्वरसंनरहा
तिहि मिश्रिता षोडशाक्षरी विद्या समसामर्थ्यमश्नुते भवति ५२ शुद्धे वा षोडशाक्षरी रीजन्माश्रमस्कामेन संगतं शुद्धे वा षोडशाक्षरी विद्या सा वार्यवत
नां युतान् ५३ दृष्ट्वा तामहती सिद्धिं श्रेयः परमम्मक्षयं सर्ववेदमयी सर्ववेदांतार्थस्वरूपिणी ५४ सर्वधर्ममयी सर्वधर्मशास्त्रस्वरूपि
णी सर्वयोगमयी सर्वसांख्यवेदांतस्वरूपिणी ५५ सर्वतीर्थमयी सर्वतानरूपा महाशंकरी श्रीमत्षोडशाक्षरी विद्या नाम्नाविद्येदर्शीनपा ५६
यद्दि समस्तसंपत्साम्राज्यहेतुभूता सनातनी समस्तभोगदा सर्वविद्यासिद्धिप्रदायिनी ५७ सर्वसंपत्करी सर्वमहालक्ष्मीसमृद्धिदा
समस्तमुक्तार्थलौघवर्षिणी भक्तमंदिरे ५८ ब्रह्मानंदरसप्राकारमुक्तिसाम्राज्यहेतुकी जनत्रयाणां सौभाग्यसमस्तैश्वर्यसिद्धिदा ५९
सर्वपातकसंहर्त्री सर्वतीर्थफलप्रदा समस्तरोगसंहर्त्री सर्वदुःखप्रभंजनी ६० जन्ममृत्युजरारोगदारिद्र्यशोकहारिणी सर्वोपद्रवसं
हर्त्री महादारिद्र्यभंजनी ६१ एतया सदृशी विद्या विद्यते नाधिकापि च समस्तश्वेपसंपदा सिद्धिर्महालक्ष्मीरवंला ६२ सिध्यंति सिद्धयः स
र्वाः श्रीमत्षोडशाक्षरीजपात् अश्वमेधादियागानां फलमिच्छन्तु दिने दिने ६३ श्रीमत्षोडशाक्षरी विद्याजपे योगफलान्यये तुलापुरुषदाना
दिफलमिच्छन्तु दिने दिने ६४ यथ्यष्टात्मा धनं दद्याद्वा चार्यचरणांबुजे चतुर्णामपि वेदानां पारायणफलं लभेत् ६५ श्रीमत्षोडशाक्षरी
विद्याजपप्रभावान्मानुसंयुता श्रीमत्षोडशाक्षरीविद्याजपकर्तुर्यथान्वहं ६६ चराचरमिदं विश्वं दृश्यते देहसंस्थितं समस्तमासमहिमन ८

रा.पू. श्रीमदष्टाक्षरीजपात् यशो नित्यं तिशत्रा घातिस्मा त्राः किंकराइव ६० इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये वाशरथीये तन्त्रे वेदार्थ
५२ संग्रहे पंचदशोऽध्यायः श्रीभगवानुवाच पुरा सांख्यायनो योगी महर्षिस्तपसां निधिः संचरन् सकलान् लोकान् भास्कराद्भुतसन्निभः १
ज्वलन्तं दिव्यवपुषं ब्रह्मर्षिभिरावृतं मूर्तिमद्भिश्चतुर्वेदैः श्चतुर्दिक्षु समन्वितं २ स्वाहाकारस्वधाकारवषट्कारैस्समूर्त्तिभिः ३ मू
र्त्तिमत्प्रणवेनापि दीप्यमानं स्वतेजसा ददर्श परमपुरुषं मंत्रमूर्त्तिधरं विभुं वामांकस्थितया देव्या विद्युत्पिण्डप्रियान्वितं सत्यलोके
दिव्यरत्नमहासिंहासने स्थितं दृष्ट्वा सोविस्मितो भूत्वा साष्टांगं प्रणनाम ह प्रणम्य पुनरुत्थाय दृष्ट्वा तस्य स्मिताननं श्रीमदष्टाक्षरी
विद्यां जिह्वाग्रे ददर्श ह ५ ततः केशवकीर्त्यादिन्यासान् पञ्चचतुर्दश श्रावायमस्तकेतस्य दृष्ट्वा सोविस्मितो भवत् ६ श्रीमदष्टार्ण
माहात्म्यप्रतिपादस्न तत्परान् ददर्श चतुरो वेदान् दीप्यमानान् स्वतेजसा ७ निमील्य नेत्रे सहसा पुनर्नेत्रा कृतांजलिः उवाचयत्नपुरुषं
नारायणमनामयं ८ सांख्यायन उवाच परात्पर जगन्नाथ भगवन्परमेश्वर त्वांमत्ये सर्वलोकानां कर्त्तारं स्थितिकारकं ९ अन्यांत
काले संहर्त्तारं जगतः प्रभुं तथापीयं महामायामांपो ह यति सततं १० कस्त्वं वर्णमयो मंत्रमूर्त्तिस्तेजोमयः पुमान् केमीशं तेज
सा दीप्ता विद्या महात्मन् यस्तु वक्ता ११ भवतः सन्निसन्नि योनि गांकथं स्या स्मा म्यहं विभो कस्योपासनया नित्यं सांप्राप्यास्य नन्ततः स्थितंम
१२ एतन्मे वद तत्तेन भगवत्परमेश्वर श्रीयत्नपुरुष उवाच सांख्यायन [illegible] तं मांप्रष्टवानसि १३ तदहं संप्रवक्ष्यामि समाहि राम. ५२

तमनामेव श्रीमदष्टाक्षरो मंत्रात्मा लोकानामीश्वरो ह्यहं १५ समस्तवेदैरीड्यो ऽहमस्मि यत्तपुमान्मुने नारायणः परंब्रह्म परमात्मा हृषी
श्वरः इमे केशवकीर्त्यादिन्यासाश्चैव मयाम ममवाच इमे वेदा जगत्सर्गादिहेतवः १६ इमे ब्रह्मर्षयः सिद्धाः श्रीमदष्टाक्षरे विंतकाः आत्मा
यकरणो भोजइंद्राद्यैर्नरत्नास्मया १७ इमे दिव्यमहाः पूर्णाधनैर्मणिकराशिभिः दिव्यकन्यासहस्रैश्च कामधेनुभिरन्विताः १८
श्रीमदष्टाक्षरजपतत्परणामनेनेदिव्यमहामुने चिंतामणिः कल्पतरुः कामधेनुः सुधारसः १९ श्रीमदष्टाक्षरजपकरणं भूतलेपि नरुत्ते
भाः श्रीमदष्टाक्षरीविद्यान्यासपूर्वादिने दिने २० प्रजपन्मन्यथाजप्रातावन्मात्रफलप्रदा न्यासहीना मिमां विद्यां घोररात्रि विमृ
ष्टधीः २१ यो गृह्णात्यपि मंत्रात्मा तावेतौ नरकानयो पूर्वन्यासैर्विरहितां गृहीत्वापि महामते २२ न्यासैस्सहोपदेशार्थं मन्यमानाचार्यमाश्रयेत्
भगवद्रूपमविद्यानां पारंगतमकल्मषं २३ श्रीमदष्टाक्षरविद्यायारहस्यज्ञां जितेंद्रियं बहुयो जन्मसाहस्रमपि गत्वाश्रयेद्गुरुं २४ शास्त्रं वो
लंघयेत्तस्य प्राणैः कंठगतैरपि पिता माता तथा भ्राता चतुर्वेदप्रदो पिवा २५ भगवद्रूपमिविद्यानामुपदेष्टसमानहि यत्तद्रूपं परं ज्योतिः श्री
मदष्टाक्षरात्मकं २६ अखंडमेकमद्वंद्वं प्रकृतेः परतः स्थितं तदेवसूक्ष्मपरमं स्थूलंचापि सदैव हि २७ तदात्मा यत्तपुरुषश्चाद्यो नारा
यणो ऽस्म्यहं आद्यं त्रयीमयीवीजं प्रणवाख्यं सनातनं २८ तदेव मोक्षश्रीवीजं श्रीवीजं चतुरुच्यते आद्योयजं पिसामामेसमाहि श्रीरम
तासतां २९ इति मदुदनोद्भूता वेदाश्चापि वरं तिहि अक्षराणामकारोसौ प्रथमः परिकीर्तितः ३० आद्यत्वात्सर्ववर्णानामक्षरात्मा

ह॰ पू॰ प्रियः पतिः आद्यो नारायणः साक्षात्कारे यो व्यतिमुने ३१ उकाररूपिणी लक्ष्मीः प्रकृतिः श्रीरुदीरिता इयं त्रयीमयी नित्या मम वा-
४८ मांकसंश्रिता ३२ मकारेणानयोर्दासो जीवोयं कथ्यते बुधैः तस्मात्प्रणववाच्यं स्याल्लक्ष्मीनारायणात्मकं ३३ मत्स्वरूपप्रदं विद्धि जीवस्येह
शरीरिणः प्रणवाख्यमिदं बीजं श्रीबीजमिति कथ्यते ३४ प्रणवेन परब्रह्मरूपी नारायणो विभुः अविर्भवति जप्याः सुमंत्राः प्रणववर्जिताः
३५ किंचित्फलप्रदा एव मंत्राः प्रणववर्जिताः अवश्यं ब्राह्मणो ज्ञेया निक्षिप्य प्रणवा अपि ३६ स्वभाववेदबीजाद्या विद्या कुत्रापि न स्मृता
इयमेव श्रीविद्या सा भावप्रद्योतिका ३७ तस्मादेतत्समा विद्या नाधिका पि च विद्यते मुक्तिलक्ष्मीबीजभूता ज्ञानलक्ष्मीफलप्रदा ३८ स
वैविद्या बीजभूता श्रीमदष्टाक्षरी परा अंते नारायणपरं चतुर्थ्यंतसमन्वितं ३९ चिदात्मकं परं ब्रह्म तदेव प्रणवात्मकं प्रणवेन परं ब्रह्म
श्रीरष्टका महामुने ४० लक्ष्मीनारायणौ नाम्ना सारभूताश्रुतिष्वपि इयं समस्तविद्यानां बीजभूता परा स्मृता ४१ नमस्कारेण जीवस्य द-
सत्वं प्रतिपाद्यते नारायणोयं जीवस्य कथ्यते नमसा मुने ४२ नारायणाय शब्देन नारायणपरा भवाः नारायणपरं रूपं नारायणपरं त-
पः ४३ नारायणः परं ब्रह्म तत्त्वं नारायणः परः नारायणः परं ज्योतिरात्मा नारायणः परः ४४ नारायणेति मन्त्रास्मरणाद् वादिनो दिने-
जपूर्णां ब्रह्महत्यादिमहापातकनाशनं ४५ विभुना खिलवेदान्तसारभूता सनातनी विद्या नाम प्रणवर्णोर्पितुं नैव शक्यते ४६ ए-
केन जन्मना पूर्वे जातिस्मरणमुत्तमं अणिमादिगुणैश्वर्यं ब्रह्मज्ञानमकल्मषं ४७ इच्छता संप्रजप्तव्या श्रीमदष्टाक्षरी शुभा एतेसा- राम॰ ४८

ध्यानपापिस्म ऊचुः आचार्यचरणान्तिकः ४८ श्रीमदृक्षान्तरीविद्यां ज्ञातुमात्मपरमाश्रिताः एते मद्दूरमीकृत्य वेदान् सांगान् सनातनाः ४९ पवित्रक
स्वचतुरो वेदांस्तेनात्महामते अथ ते च चतुरो वेदा मूर्त्तिमन्तो महामतिं ५० ऊचुः सांख्यायनं ब्रह्मतनयं नीतमत्सरं वेदा ऊचुः सांख्यायनम
हाभाग त्वमस्माकमाहरात् ५१ प्रत्युवाच तं भगवान् त्वयं परमसाक्षि अयं समस्तजगतामाघोनारायणोऽच्युतः ५२ एतस्य भास्कर
तेविभातीदं जगन्मुने अणोरणीयान्महतो महीयानहमीश्वरः ५३ सगुणो निर्गुणश्चायमनन्तो जगदन्तकः मंत्रमूर्त्तिरयं साक्षात्पर
मात्मा सनातनः ५४ अथ सरत्नमा भगवान्नारायणसंयुतः हिताय सर्वजगतां स्वस्वरूपोपलब्धये ५५ सर्वव्यापमेनादेवेरश्मा
भिरिदं जगत् अस्माभिः कथ्यते यत्तत्कर्त्तव्यं द्विजोत्तमैः ५६ नित्यं नैमित्तिकं काम्यं कर्म त्रिविधमुच्यते त्रिविधं कर्म कर्त्तव्यं ब्राह्मणैः प्र
त्यहं मुने ५७ कर्त्तव्याः सकलाचारा ब्रह्मसंगावरदक्षिणाः दातव्यं सकलं दानमिहामुत्र फलाप्तये ५८ ज्ञातव्यास्सकला विद्यास्महतीसिद्धि
मीप्सुभिः अस्माभिरपि यद्गुह्यं तद्वक्ष्यामोऽस्य सांप्रतं ५९ येयं समक्षान्तरी विद्या श्रीमन्नारायणोपरा सर्वविद्यामयी विद्धि नाम्ने वयमसांमु
ने ६० अमी वयमयो देवा भगवन्तेऽमलः कलाः तदृश्मि विद्यास्महितायेयं ब्राक्षरी शुभा ६१ आचार्यकरुणालब्धा ज्ञप्ता सर्वफलप्रदा
अपि प्राप्तेः केवलात्मैत्रिक आतुरामते ६२ आचार्यचरणांभोजान्मनसा तोषितं दिने दिने विद्यारत्नं संवितरेयं अप्र ब्राक्षरी शुभा ६३ वि
नेहिने मनुलोकं यान्ति भूतानि भूतले मयोपि जन्मसंप्राप्य मऽसंतिनरकालीवे ६४ जन्ममृत्युजरारोगानिवर्त्तिनोस्यापि कश्चित् संसार

रु॰ पू॰ सागरांतर्तुं जन्ममृत्युजरा अपि ॥६५॥ सरहस्या प्रजप्तव्या श्रीमदष्टाक्षरी शुभा श्रीमदष्टाक्षरीविद्या येन नित्यं प्रजप्यते ॥६६॥ जनकः कृत
५० कृत्स्नो सकलं जननी भाग्यसंयुता: सुता अस्य न संदेहाः पितरोपि पितामहाः ॥६७॥ तद्वंश्या अपि सर्वेस्तु महासुकृतसंयुताः पावना अपि तन्मि
50 त्रबांधवा ज्ञातयस्तथा ॥६८॥ श्रीमदष्टाक्षरीमाहात्म्यं संख्यातुं न महामते भगवानेव जानाति नान्यो जानाति तत्त्वतः ॥६९॥ गृहादिकामधु-
क्तू ल्पतरुश्चिंतामणिरिह शक्ता पाश्च यदि कथा नाः केकर्यं प्राप्नुवंत्यपि ॥७०॥ तिष्ठंति सन्निधौ तस्या नियतं सर्वदा तथा: श्रीमदष्टाक्षरीवि
द्या जपहोमादिभिर्मुने ॥७१॥ असाध्यमपि देवानामपि द्वीपांतरस्थितं वांछितं समवाप्नोति यो ति नाम पि दुर्लभं ॥७२॥ शरीरं सततं
जन्मजरामृत्युसमन्वितं मलमूत्रामयं मांसमज्जामेदोस्थिसंयुतं ॥७३॥ नेत्रयोः कर्णयोर्जिह्वायां नासापुटेषु च स्रवत्येव हि विशरात्रं दुर्गं
धिमलमेव हि ॥७४॥ अपानसंस्थितो वायुरपि दुर्गंधिसंयुतः महत्सु जिह्वया पुनः तं न सर्वदेहमध्यगं ॥७४॥ जठरे वह्निना पक्वं मलमेव हि महामते स
द्योमुनेः वस्तु जानन्मतुष्टो रोग्यो पुनः से खातः ॥७५॥ मलादप्यधिकं हेयं सद्यो भवति भूतले उपस्थेंद्रियतो मूत्रं स्रवत्येव हि विनिष्ठं ॥७६॥ कश्चप्र
दृशात्स्वेदोपि दुर्गंधसंप्रजायते संतानकारणं बीजमपि दुर्गंधि सततं ॥७७॥ पार्थिवं नश्वरं देहममुं चीर्कलेवरं अत्र को यत्नकामः
श्वरागद्वेषादयो गुणाः ॥७८॥ तैः संयतो सौ दुःखात्मा रतोपि वश्यो नित्युः स्वस्त्रीयोनिषु चासक्तः कामी पर्वदिने अपि ॥७९॥ मासत्रयं मातृगर्भ
र्भमलमूत्रादिसंकुले अनुभूय महद्दुःखं मातृयोनेर्विनिर्गतः ॥८०॥ मलकुरोमेंधाकाद्यैश्च पीड्यते हा हा मुने सततं मलमूत्राद्यैः पीडितः। रम॰ ५०

क्षुधयान्वितः ८१ उपनीतं गुरुर्गेहित्वा शिक्षासहितो वसन् यौवने विषयासक्तो धनार्जनरतः सदा ८२ वार्द्धिके कफवातघ्नैः पीडितः क्षु
धयान्वितः भवन्ती धर्ममहाराजः प्राकृतोपि नरः सदा ८३ बाल्येनायुर्गतं किंचिद्विषयैरपि निर्गतं निद्रयापहृतं किंचिदायुर्व्याधिभिस्तथा
८४ किंचिदायुर्भोजनाद्यैः किंचिदर्थार्जनादिभिः आलस्येनैव दूतैः किंचिदायुर्गतं मुने ८५ ततो मृत्युसमायाति विध्वानेनुमिमंड
नं बद्धो लोकालपाशेन धर्मराजस्य किंकरैः ८६ भुंक्ते विविधं महदुःखं मग्नो सो नरकार्णवे अथ पातकशेषेण पुनर्भूर्जन्ममागतः
८७ विष्ठामूत्रकृमिजन्मादि संप्राप्य मशकादिषु संप्राप्य श्वानजन्मादि तत्पश्चाद्दालयोनिषु । ८८ शूद्रयोनिं ततः प्राप्य क्रमात्क्षत्रियवै
श्ययोः पुण्यशेषेण विप्राणां कुले जातो भवेन्मुने ८९ यदि तत्र महत्पुण्यं करोति श्रुतिचोदितं तदा स्वर्गसुखं भुंक्ते पुनर्भूमौ च जायते
९० जन्ममृत्युसमायोगाद्दुःखमिश्रात्परं तु यदा स्वर्गो सौख्यं दुःखमिश्रं दुःखमेव समीरितं ९१ तस्मात्सर्वप्रयत्नमाचार्ये सर्वज्ञं वेदपारगं
पिशाजितमपि द्रव्यमथवाप्यपितामहैः ९२ स्वकराजितं वित्तं च सर्वमाचार्यपादयोः समर्पयानपिद्यास्मे विरं शुश्रूषणोरतः ९३ बहु
योजनसाहस्रमपि गत्वा महामते आचार्यचरणांभोजयुगलं कल्मषापहं ९४ संसेव्य बहुवर्षे वा परेदुःखाराधनैरपि श्रीमद्व्यासौ
विद्यामराधकृषिमपूर्विकां ९५ गृहीत्वान्यासमहितां कृतार्थः स्यान्महीतले आचार्यपादयुगले शुश्रूषणपरस्सदा ९६ श्रीमद्व्यास
रीविद्यां प्रेक्षेकेनैव जन्मना अवश्यं परमं धामपुनरावृत्तिवर्जितं ९७ एतच्छरीरपातीते संप्राप्नोति न संशयः नविद्यामात्रदानेनम

हानाचार्येऽध्यते ९८ मासमात्रप्रयत्नेनाह्वानपूजामंत्रसाधनैः अस्मत्रविद्याभ्यासाद्गीतापि महामते ९९ सर्ववित्त्वं वेदविद्वत्त्वमपि
५१ शास्त्रार्थपारगं बहुभोजनसाहस्रमपि गताम्महामते १०० आचार्यवरपरमं सांगविद्यार्थमादरात् शुभेऽह्नि शुभलग्ने चंद्रताराब
51 लान्विते १ माघफाल्गुनवैशाखश्रावणाश्विनकेषु च कार्तिके मार्गशीर्षे वा देहप्राणधनैरपि २ संतोष्य नस्वपत्नीचपुत्रपौत्रा
दिकानपि गृहीत्वा पूर्वमाचार्यवक्त्राज्ज्ञात्वा पूजामालिकां ३ न्यासपूर्वं ततः श्रीमद्ध्वारणां सर्वसिद्धिदां गृहीताचार्यपादाब्जद्वयं स
र्वसमर्प्य च ४ समर्पितस्वाधीनः स्याद्यावज्जीवं महामते प्रातः प्रातः समुत्थाय नित्यमाचार्यतो भवेत् ५ अवश्यं यत्नवान्भूत्वा भ
गवत्पूजापूर्विकां समस्तन्याससहितां श्रीमद्ध्वाक्षरीं जपेत् ६ इत्थं प्रजपुराचार्यपादभक्तस्य संततं अणिमादिगुणैश्वर्यं वा
किसिद्धिश्चानुत्तमा ७ पुत्रपौत्रादिसहितास्समृद्धिः पदे पदे सर्वज्ञत्वं मनोज्ञत्वं कामरूपत्वमस्त्ययं ८ परकायप्रवेशादिसाम
र्थ्यं चानदुर्लभं ब्रह्मत्वमपि रुद्रत्वं विष्णुत्वं च न दुर्लभं ९ इत्थमाचार्यभक्तस्य श्रीमद्ध्वारणीचिंतनात् पादुकांजनखड्गाद्याः अपि सि
ध्यंति सिद्धयः १० अनेनैव शरीरेणाऽयोनिर्मयतनुः पुमान् अष्टांगसहितं योगं प्राप्य खेचरतामपि ११ जरामृत्युविहीनत्वं प्राप्याप्युरा-
पि दुर्लभं क्षेत्रपीठादि भगवत्यरेषु विहरत्यसौ १२ आचार्यो भगवानेव त्यवश्यं दृढभक्तिमान् आचार्यवरणं भोजदृढभक्तो दिने दिने १३ राम॰
श्रीमद्ध्वाक्षरीविद्याजपहोमादितत्परः जातिस्मरणामासाद्यल्लक्ष्मीनारायणात्मकं १४ अवश्यं परमं ब्रह्म स्ववपुष्येव प्रपश्यति १५ ५१

तरेव परं अयमिदमेव तपः परं १५ इदमेव परा दीक्षा इदमेव महद्व्रतं अयमेव परो योग इदमेव परं फलं १६ अयमेव सदाचारो ह्य।
ममेव महामखः इदमेव त्रयो वेदास्स शास्त्राण्यागमानि च १७ इति मत्वा जपन्ति त्वं श्रीमदष्टाक्षरीं वरां पिता माता सुहृद्भ्राता प्राणाएवं सुहृ
हृत्सखा १८ आचार्यणवेति सद्भ्यो श्रीमदष्टाक्षरीं जपेत् आचार्य एव भगवान् ब्रह्मा विष्णुर्महेश्वरः १९ साक्षान्नारायणः स्वामीप
दं ब्रह्मापि केवलं इति मत्वा सदाचार्यं विद्यामष्टाक्षरीं जपेत् २० अश्वमेध सहस्रस्य फलमिच्छन् दिने दिने सहस्रं महाविद्यां श्रीम
दष्टाक्षरीं जपेत् २१ श्रीमदष्टाक्षरीविद्यामाहात्म्यं मत्कृमन्वहं सरहस्यां च यं सत्य इंदिरापतिना मुने २२ विष्णुभक्तिः श्रीभगवतः।
शक्तिर्यो अगदं विका श्रीमदष्टाक्षरीमाहात्म्यं सरहस्यं येव रत्नापि २३ धर्मपुत्रो महायोगी भक्ता नारायणो भुवि श्रीमदष्टाक्षरीमाहात्म्यं
महर्षिभ्यः प्रयच्छति २४ मिथिलापतये पश्चाज्जनकाय प्रवक्ष्यति अयोध्यानगरे पश्चाद्दत्वा दशरथात्मजः २५ श्रीराम इति व
ख्यातिं गतो लोके महायशाः वशिष्ठादिमहर्षीणां सन्निधौ जानकीपतिः २६ श्रीमदष्टाक्षरीमाहात्म्यं शौनकाय प्रवक्ष्यति तन्त्रं दाशार
थीयाख्यं वेदसारं महोदयं २७ कृत्वा श्रेयस्करं लोके कथयिष्यंति संभवे श्रुत्वा समस्तवेदानां सारभूतं यशस्करं २८ तंत्रं दाशारथीयाख्यं
ब्रह्मपुत्रो महामहामतिः सनत्कुमारः सर्वज्ञो वशिष्ठश्च महायशाः २९ अमरस्त्रिसुजो रामो द्वैपायनमुनिः शुकः दत्तात्रेयो महायोगी सोमभगवद्दं
शजः ३१ संहितापंचकं चक्रुः श्रुतिसाराध्ये संग्रहं श्रीमदष्टाक्षरीमाहात्म्यं ते पि वक्ष्यंति सादरं ३२ श्रीजने पारमो भक्ता अपि नाराणयो हरो

रा. पू. श्रीमदष्टाक्षरीमाहात्म्यं ते विवक्ष्यति सादरं ३३ श्रीमदष्टाक्षरीविद्यायाः प्रभावेनैव संततं ब्रह्मर्षयो वसिष्ठाद्या नारदाद्याः सुरर्षयः ३४॥
५२ शुकाद्यश्च हि द्विजा योगिस्सनकादयः वसुरुद्रार्कविश्वाद्याः सिद्धाः साध्याश्च संततं ३५ अवाप्य महतीं सिद्धिमद्यापि प्रज
पंत्यमी श्रीमदष्टाक्षरीतत्त्वं सोऽयत्र तिष्ठति भूतले ३८ दिव्यक्षेत्रं तदुद्दिष्टं सम्मं नाथोऽनायत्तं यत्राचार्यपदांभोजद्वन्द्वमेकोऽवि
पत्स्वपि ३९ श्रीमदष्टाक्षरीं विद्यां सहस्रं यो जपन्वसेत् तत्र गंगा गया काशी कुरुक्षेत्रं सागरं ४० सरस्वती च यमुना तीर्थान्येव
न संशयः श्रीमदष्टाक्षरीविद्या जपहोमार्चनादिभिः अयं नारायणः साक्षाद्यज्ञेशो जगतां पतिः तुष्टो भवति भक्तस्य प्रसीदत्य
पि संततं ४२ श्रियः पत्नी प्रसन्ना स्यात् प्रसन्नं स्याज्जगत्त्रयं सर्वेत्रितयमग्नीनां त्रितयं च जगत्त्रयं ४३ शक्तित्रयं भगवतः पद
त्रितयमप्यथ श्रीमदष्टाक्षरीविद्यायाः पदत्रयसमुद्भवं ४४ वसवोऽष्टौ महेन्द्राद्या अष्टदिक्पालकाश्च ये ब्राह्म्याद्या मातरोऽप्यष्टौ भैर
वा असिताङ्गयः ४५ वैकुण्ठाद्यश्च लोकाश्च सिद्धयोऽष्टाणिमादयः श्रीमदष्टाक्षरीविद्याया अष्टवर्णसमुद्भवाः ४६ सर्वदेवमयी तस्मा
दियमष्टाक्षरी शुभा श्रीमदष्टाक्षरीं विद्यां भावेन तां सदा जपन् ४७ नारायणात्कल्पमुक्तो जीवन्मुक्तो भविष्यति इति सांख्यायनं
ब्रह्मसुतं योगिवरं प्रभुं ४८ श्रीमदष्टाक्षरीमाहात्म्यं भवाम्भसि निधौ तरा उक्त्वा भगवतांसाकं वैष्टं अन्तर्मुखोऽनव ४९ श्रीभगवानुवाच
राजन्नुनक मूपालयो गी मांख्यायनो मुनिः तदारभ्य सदाचार्यपदं द्वंद्वं समर्चयन् ५० श्रीमदष्टाक्षरीं विद्यां जप्त्वा सिद्धिं परां गतः राम. ५२

इतितं श्रीमद्वर्णीमाहात्म्यमघनाशनं किंचिदुक्तं मही वानस्मापनंचप्रवक्ष्यते १५२ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये द्वाशाख्याये तंत्रे येरा
र्थसंग्रहो षोडशोऽध्यायः श्रीभगवानुवाच अथातः श्रीमद्वर्णीन्यासध्यानादिकं तप प्रवक्ष्यामि समासेन समहितमनाभव १ आसेमु
दुर्जेदुःध्यायहा चार्यचरणाद्वयं प्रतामयश्चायन स्योपिदशाद्वादशधा ततः २ गुरुन्न्यानपिस्मृत्वा लक्ष्मीनारायणोऽपि भूस्मृत्वा गौरीमहे
श्रीचक्रांतीधा तारमप्यथ ३ शंखीदू घघ्दिक्पालान् गसपीनपि योगिनः प्राङ्मुखोथ मुधांन त्वामृत त्वदक्षितांपरं ४ निक्षिप्य पुर
तो वामे पादं पश्चाद्धि निक्षिपेत् आचार्यचरणांभोजाद्ध ६ श्रीपादुकाद्वयं निर्मितं रत्नसाहितं हेमा वाप्यरुणापि वा अनन्यदर्शिनो
दक्षिनत्वामावांगमादरात् ६ आचार्यपादुकाभार्येनुलसीवामहानदी अनन्यदत्तोनोदक्षाघेनुवपमथापि वा ७ प्रक्षालितपदद्वं
द्वकलद्वद्व समन्वितः शुद्धवासः परीधाय श्रीमदाचार्यपादुको ८ स्मृत्वा द्वादशधा पूर्वं ग्रह्य पिधां ततोऽर्पयेत् भगावद्धाम्मविधां चयंचथा गास्त्र
धारयेत् ९ स्नुत्वाथ वै स्मवेभ्रू के स्तवे यो दाणिकेस्तुवा सह स्नातां महाविधामेकाद स्याथवार्पयेत् १० ततः शौचादिकं कृत्वा कृत्वा
ओदंतधावनं प्रातः स्नात्वा विशुद्धात्मा माजेयेद्रुद्रयासमा ११ संध्यामुपास्य विधिवदुपस्थायदिवाकरं योसौ तपन्मुरेत्यादिसौरसूक्त
नतिमत्ता: १२ मंत्रसंध्यां ततः कुर्या लक्ष्मीनारायणो शितुः योसौ तपन्मुरेत्यादिस्मावित्रं सकृमन्वहं १३ आचार्यवदनात्प्राप्य संध्यानं
तरमन्वहं आदिस्मामुखोद्धा दीर्घमायुररोगतां १४ संप्राप्य पत्नीपुत्रा दैर्न वियोगं लभेत्क्वचित् अनेन पशुमिर्वापि न वियुक्तो भवेत्स

मो रेहं तेभगवद्रूमसंप्राप्तो न्यक्ष येन व प्राणानाचम्य संकल्प्य मंत्रसंध्यां समारभेत् १६ मंत्रमस्म जलस्नानं विधयं स्नानं विधाय च ऽर्के
५३ 53 विलिखेद्यंत्रं सांगं वीजादिसंयुतं १७ षट्कोणमष्टकोणं वा लिखित्वा यंत्रमादरात् आर्षिछंदो देवतां च वीजशक्ती न्यसेत्ततः १८ न्यासं षडं
गमात्रं वा कृत्वा ध्यात्वा श्रियःपतिं। आवाहनादिमुद्राभिः पूजयित्वा ततः परं १९ जलं दक्षिणहस्तस्थं कृत्वा द्वादशधा मनुं श्रीमदष्टाक्षरं
जप्त्वा च महत्सु विनिःक्षिपेत् २० वासुदेवस्य द्वादशार्णो विद्यया त्रिः सिंचेत्रिधा मार्जयित्वा वै स्नवेन षडर्णेन जलं पिबेत् २१ जलेन मंजलि
मादाय गायत्र्या चाभिमंत्रितं अर्घ्यं दत्वा त्रिधा पश्चाज्जपेत्रीं धैर्य वीजयेत् २२ त्रयीवीजं समुद्धृत्य चतुर्थ्यंत समन्वितं नारायणा
पदं पश्चाद्विद्महे पदमप्यथ २३ वासुदेवाय पदं च धीमहीति पदं ततः धियो यो नः प्रचोदयादित्यक्षरमुद्धरेत् २४ गायत्रीवैष्ण
वी प्रोक्ता महापातकनाशिनी भुक्तिमुक्तिप्रदा साक्षाद्ब्रह्मदर्शनसिद्धिदा २५ एतस्या विष्णुगायत्र्या मुनिर्नारायणो स्म्यहं छंदो गायत्र
मित्युक्तं परमात्मा श्रियःपतिः देवो नारायणः साक्षाज्जगतां पतिरच्युतः अष्टाविंशतिधा नित्यं जपेद्द्वादशधापि वा प्राणानायम्य सं
कल्प्य कृत्वा न्यासं षडंगकं आदित्यमंडलगतं ध्यात्वा नारायणं विभुं २८ आदित्याभिमुखो नित्यमष्टोत्तरशतं सुधीः श्रीमदष्टाक्षरीं वि
द्यां न्यसेत्सकलसिद्धिदां २९ नारायणाख्यसूक्तेन द्वादशार्णेन नित्यशः स्तुतिं कुर्याद्भगवतः पंचधा वाथवा त्रिधैकधा ३० ततो मंदिरमागा
त्य नित्यहोमं समाचरेत् तर्पयित्वा पितॄन्देवान्मनुष्यांश्च ततः परं ३१ श्रीमदष्टाक्षरीं विद्यां जपेन्मासपुरस्सरां एकेन जन्मना मु राम· ५३

किमुच्छिन्ना सर्वसिद्धयः ३२ श्रीमदभ्यासरीविद्याजप्यान्यायमपुरस्सरा । श्रीमदद्यार्णोविद्याया पात्रं यहोमादिकं समा ३३ कर्णयाम्महतीं सिद्धिमे
कुतैकेन जन्मना नित्यहोमं समाप्याथ नत्वाचार्यपदाम्बुजं ३४ यत्किंचिद्दक्षिणां दद्यात् पिशाकघ्नतादिकं यत्किंचिद्दक्षिणां हीमयाचा
चार्यपदाम्बुजे ३५ यंध्यं छिन्नमिति प्राहुस्तन्महादोषवर्द्धनं अथवा प्रत्यहं हुत्वा स्तुत्वाचार्यपदाम्बुजं ३६ सुवर्णमथवा गोयं धान्यं
धान्ताम्बरं दुकूलं च सर्वं ग्राकं च यत्नं वा पिया किंचिद्दपि दक्षिणां ३७ अवश्यं गुरवे दत्तानि यंपापैर्विमुच्यते करोत्यर्वं दिवसमपि
यागफलं लभेत् ३८ आचार्यचरणां मोजे यत्किंचिद्दपि दक्षिणां संकल्प्य मनसा नित्यं मामपि भासाथ्यवार्पयेत् श्रोत्रियायाथवा
दद्यादपि तेषामसन्निधौ ४१ विद्यातपोभ्यां सहितो द्विजाम्यः पात्रमुच्यते अपात्रेभ्योधनं दत्तमपि मे दुस्समं तप ४२ स्वस्यनरकदुःख
दीयदंहे तु कं पापनकावहं वेदिकाचारसहितो वेदविच्छ्रोत्रियः स्मृतः ४३ द्विजो वेदविहीनो यः पतितः स स्मृतो बुधैः अवेदविदुषे दानं
दत्तं यत्किंचिदप्यथ ४४ भस्मनीव हुतं प्रोक्तं किं च सा न नरकालयं जपहोमसमिद्धी प्रवृत्तं श्रोत्रियवातके ४५ तारयेन्नरकेमया
नपि कोटिपितन्नप दातमाचार्यपादाब्जे दत्तं यत्किंचिदप्यथ ४६ आसमापुष्यदं प्राहुस्तस्मि दत्तं च मन्यते विप्रमात्रे प्रतिज्ञात
मपि वाचाथ नाधिकं ४७ यत्समासान्यंतरे देयमनन्त दुःखं भगतं महत् प्रतिज्ञातं च यदूरं वाचषण्मासाभ्यंतरे न चेत् ४८ नदत्तं नरकोघेषु
बहुदुःखप्रदं नृप आचार्येभ्यः प्रतिज्ञातमपि प्राकघ्नतादिकं ४९ मासमासद्वयं दत्तं चेन्न दत्तां मेरुसन्निभं दुःखापि देवताशापं प्राप्नुयां

तेनरकं व्रजेत् ५२ भगवन्करुणासिंधो नित्यमाचार्यपादयोः यत्किंचिदपि दत्तार्थसिद्धिं वाप्नोति दुर्लभां ५३ एकादश्यां पौर्णमास्यां
५४ ममायां कृष्णरात्रिके संक्रांतौ भार्गवे वारे दत्तमक्षयसिद्धिदं ५४ आचार्यपत्निमाचार्यं किंनाभार्गववासरे अपि माक्षाद्गाव तेन देयं
श्रेयदृच्छता ५५ शुक्लतृतीयावैशाखीतस्यां दत्तमथाक्षयं जयंतीष्वपि सर्वासु दत्तमेवपि सिद्धिदं ५६ नवरात्रव्रतेषं द्रभास्कर
54 ग्रहणादिषु अत्यन्तयोगेषु दत्तमक्षय्यंभोगमोक्षदं ५७ नित्यदानं सुखकरमायुःस्वर्गापवर्गदं भार्गववासरे दत्तमक्षय्यं श्रीसमृद्धि
दं ५८ चंद्रसूर्यग्रहे दानं महापातकनाशनं अनंतसौख्यदं स्वर्गभोगमोक्षसमृद्धिदं ५९ समस्तेष्वपि दानेषु महद्दानपंचकं प्रथ
मं सुमहद्दानं वहुशस्यौघसंकुलं ६० चतुर्वेदसमसंयुक्तं गोद्वयेन समन्वितं यथोक्तदक्षिणायुक्तं महीदानं महीपते ६१ नानेन सदृशं
दानमिहामुत्र सुखप्रदं श्रोत्रियाय दरिद्राय विवाहमद्रव्यमथाय ६२ दत्तानारयते दातुः पितॄन्वा पितामहान् द्वितीयं सुमहद्दानमे
तद्दूशामिवद्धुदं ६३ शालग्रामशिलादानं निष्कपंचकसंयुतं पद्मरागमणिस्वर्णकुंडलद्वितयान्वितं ६४ तृतीयं सुमहद्दानं ब्रह्म
सायुज्यकारणं सालंकृतं वहुक्षीरं सवत्सं धेनुपंचकं ६५ एकैकस्य शिलानत्रनिष्कत्रयमितं धनं दत्तमाचार्यपादाब्जे पर्वकाले विशेषतः
६६ चतुर्थमेतद्दानं स्यात्पातकौघविमर्दनं सद्यः सकलदुःखौघहरणं भुक्तिमुक्तिदं ६७ वर्षाशनमितद्रव्यदानं वासोयुगान्वितं न राम०
वमं द्विरसंयुक्तं समस्तक्लेशवर्द्धनं ६८ महापापौघदूरतां मक्षय्य स्वर्गमोक्षदं तुलापुरुषमुख्यानि दानानि सुमहांत्यपि ६९ सद्यः ५४

व महापापहृदेष अत्र न संशयः श्रीशैलिकं कपिलाविकाय अथ व्यतिपर्वसु ७० बहुदक्षिणया युक्तां महादुरितराशिभिः सद्य एव विमुक्तो सौ
पितृमातृकुलान्वितः ७१ दिव्यं विमानमारुह्य सत्यलोके पितुर्लभान् कल्पांतिष्ठयक्षयान्भोगान्भुंक्ते सौ ब्रह्मणः पदे ७२ नवीनं म
हिषं रम्यं शिशुमत्याद्विवत्सेशुभे वर्षाश्रान्तमिति द्रव्य दक्षिणासहितं नप ७३ दत्वा महेंद्रधर्माद्यैः पूज्यमानो यथासुखं भुंक्ते पितृर्लभा
भोगान्त्रं दत्वा च वर्तेव्वसो यामार्थी दक्षिणाद्रव्यसंगमावायीवादयोः दत्वा सद्यो विमुक्तो सो महापातकराशिभिः ७४ विमुक्तः पितृ
भिस्ताकं पूज्यमानो मरुद्गणैः वैकुंठे परमे धाम्नि मोदते कालमक्षयं ७६ अन्नप्रदानमतंतं महादुरितनाशनं वस्त्रदानं महत्पुण्यं
दिव्यभोगसमृद्धिदं ७७ सुवर्णदानं सततं जंहविमानैर्निवासिद्धिदं रत्नदानं महत्पुण्यं मेरुमूर्ध्नि सुखप्रदं ७८ दिव्यरत्नसमायुक्तमुद्रि
कादानमिष्टदं कर्णाभुमुक्तामाण्यादानं माहेंद्रभोगदं ७९ रत्नाभरणदानं हि कर्णे यो सद्य एव हि महादुरितसंघातानां नाशनं मुक्तिमु
क्तिदं ८० पुराणधर्मशास्त्राणां संहितानां तथैव च दानं कल्मषराशिघ्नं सौख्यदं ब्रह्मणः पदे ८१ यद्यन्यनो हरं वस्तु स्वगृहे संस्थि
तं शुभं तत्तदाचार्यपादाब्जे दत्वा सिद्धिं परां व्रजेत् ८२ तिलदानं महत्पुण्यं यमबाधानिवारणं धान्यदानमिहामुत्र समस्तेष्टफलप्रदं ८३
समस्ततीर्थसांनिध्यं समस्तदुरितापहं आचार्यवरणं भोजद्भुतमेव न संशयः ८४ आयुष्यं लं मनुष्याणां सं परः क्षणभंगुराः दुःखमिश्रं सुखं
भौमं तस्माद्धर्मरतो भवेत् ८५ धर्मोप्यधर्मो वेदोक्तो धर्मोक्षयसुखप्रदः अधर्मो नरकक्लेशसिद्धिदो यममंदिरे ८६ तस्माच्छ्रुतीरितं धर्मं कु-

दा॰ पू॰ ५५ वेन्नलहमाह्णान् महर्षिसिद्धगंधर्वैः पूज्यः स्यादपि देवतैः ८७ वेदमातुर्जपकरो बहुशो वेदतत्परः । वेदिकाचारनिरतः श्रोत्रियः पात्र
मुच्यते ८८ पात्रभूताय विप्राय देयं वस्तु यन्नास्तिकं अपात्रं वेदरहितः सर्वकर्मबहिष्कृतः ८९ अवेदविदुषे दत्तमण्वमात्रं च भूपते
आकल्पं नरके घोरे बहुदुःखप्रदायकं ९० एकस्मै श्रोत्रियायापि दत्तं वस्तु यन्नास्तिकं कुलं तारयते दातुर्दशपूर्वं दशापरं ९१ श्रो
त्रियाणां सहस्रेभ्यो ह्येक आचार्य उत्तमः आचार्यायास्तु मानं वा दत्तं पातिपरां गतिं ९२ ब्रह्मचारी गृहस्थश्च वानप्रस्थश्च वा
न प्रस्थश्च भिक्षुकः श्रीमद्दृष्टार्णोऽपि धर्मार्थं विभुमाचार्यमाश्रयेत् ९३ ब्रह्मचारी गृहस्थानां वनीनां गुरुवल्लभः पिता माता तथा वा
पि दूहा सुता वित्तं ततं ९४ पत्नीनामेक आचार्यो गुरुर्भगवदात्मकः पतिर्वेषधरो विप्रो बंधुः पित्रापि स ततं ९५ मातुश्च पोषणं कु
र्वीत तत्राप्यधर्मोनधर्मो न विद्यते गर्भधारणपोषाभ्यां पितुर्माता गरीयसी ९६ (पत्नीनामेक आचार्यो गुरुर्भगवदात्मकः पतिर्वेषधरो वि
प्रो बंधुः पित्रापि स ततं ९५ मा) सर्वेभ्यो नमतिना प्रमदेभ्या प्रयत्नतः आचार्य एव तत्रापि देवतं पूज्यमेव हि ९७ साक्षाद्दृष्टलो
दृष्टेष्वनमातानपिता गुरुः आचार्य एव तस्यापि प्रत्यहं दैवतं नृप ९८ साक्षाद्दृष्टलोसंदृष्टेतानि नामभिरूपते आचार्यस्तु नरि
त्यागान्नरकौघेषु संततं ९९ बहुदुःखसमायुक्ता गर्तिर्नो न्यायविधीयते अपि साक्षात्कृतब्रह्मस्वरूपज्ञानिनामपि १०० षोडशानां मो
नमस्कार्यस्त्रिसंध्यं प्रत्यहं नृप तस्मात्सर्वप्रमाचार्ये सर्वं स्वं भगवन्मयं १ ध्यात्वाचार्यं नमस्कृत्य वासोभिर्भूषणैः शुभैः कुंडलादिरत्नवंशा दाम॰ ५५

घोमुद्रिकाभिरनेकशः २ धनैर्धान्यैश्च रत्नैश्च पोषयेत्सततोन्वहं एतदेव महच्छ्रेयः साधनं नान्यदुच्यते ३ नाष्टाक्षरीसमा विद्या न पुण्यं
गुरुदर्शनात् नदैवसदृशं किंचिच्छ्रीशान्तमुक्तिसदृशं फलं ४ न पुण्यमाचार्यवरार्चितं संपूजनादुत्तमस्ति लोके नाष्टाक्षरीविद्याजपहोमपूजना
दृतिप्रदं नास्ति परत्र चेह ५ आचार्यपादैर्विगतं गृहं कन्यकावापीशवीभूमिरहंधतीव दंबुजयुग्ममेव गतिर्विमुक्तं हितानां पतीनां ।
आचार्यपादांबुजयुग्मतीर्थान्न विद्यते पावनमन्यतीर्थं ६ नाचार्यपत्नीसदृशी समन्या लक्ष्मीरुमापि सरस्वती वा आचार्यपत्नीव गि
रींद्रकन्यका वाणीशवीभूमिररुंधतीव ७ आचार्यमित्थं हरिमीशितारं ध्यात्वान्वहं पूजयतमंवरेण्यं अध्यक्षसंपोष्य धनैरनेकैरवश्य
मेतेहरिरूपमेति ८ श्रीमत्प्रत्यंगिरोवाच इतिगीतं भगवता ज्ञानकीपतिनापुरा ॐ नारायणतो नासेयपद्मभवतान्द्विजाः ९ तस्मात्स
र्वं त्समाचार्यति समसम्यर्थ्य सादरं श्रीमदष्टाक्षरीविद्यां जपेन्नारायपुरस्समं १० इति दाशरथीयेस्मिन्तंत्रेनुत्तरज्ञानके उक्तः सप्तदशोध्यायः
पातकोपविमर्दनः ११ इति श्रीमदनुत्तरज्ञानहस्ये दाशरथीयेतंत्रे गुरार्चसंग्रहे सप्तदशोध्यायः श्रीप्रत्यंगिरोवाच अथातः श्री
मदष्टाक्षरीमाहात्म्यादिकं द्विजाः ॐ भगवतापूर्वं प्रवक्ष्यामि समासतः १ साध्योनारायणाः स्वामी भगवानभिधीयते छंदोगायत्रमित्यु
क्तं देवसायुज्यमोत्तमं २ श्रियाविद्धवपा लक्ष्म्या सहितः परमेश्वरः नारायणोखिलजगतांपतिर्देवस्सनातनः ३ अकारो बीजमित्युक्तः कारः श
क्तिरुच्यते विनियोगो भगवतः प्रसादार्थं मुदाहृतः ४ गौतमोत्रिर्भरद्वाजो विश्वामित्रो महामुनिः जमदग्निर्वशिष्ठश्च कश्यपोमात्स्यएवच ५

आ[illegible]पंचमुख्येमेवमसि अष्टाष्टदलांबितेपाकमयोष्ठोपयथाक्रमं गायत्र्युष्णिगनुष्टुप्च बृहती पंक्तिरेव च ६ त्रिष्टुप् जग
५६ तीचाधिविराट्छंदांसि वैक्रमात् पशो[illegible]महोम आपोग्निर्वायुरेव च ७ प्रभाप्रभाप्रभा[illegible]प्रभा[illegible]विलेपादेवताः क्रमात् कु
56 ड्डोल्कामाग्निलापांते कृष्णवर्णोपहृद्यथ ८ महोल्कापाग्निज्ञापाकनकवर्णोपमस्थ वीरोल्कापाग्निजापांते पिंगलेतिपरात्परं ९ व
र्णोपायछिष्वास्यानेद्युल्कापाग्निप्रियामथ हेमवर्णोपकवचं सहस्रोल्कायशात्ततः १० विद्युद्वर्णोपशान्तेनासदस्त्रं ततः परं
अंगुलीपंचकन्यासमेवमेवसमाचरेत् ११ तर्जन्यादिकनिष्ठांतांगुलीपर्वसु बिंदुकान् विन्यस्य नमसायुक्तान्नाभेगुह्येमनः परं
१२ अन्याप्योः पादयुगेमूर्ध्नि शिनासाद्ये मेपुच सर्वांगुकाक्षन्यासः कर्णमध्ये लिपपत्र १३ हृदि मूर्ध्नि शिखायां च कवचेनेत्रयोरथा
अस्त्रं तयोरेवपृष्ठेन्यासमवधानमाचरेत् १४ दृश्यं पंचांगमथांगन्यासं कृतासमाहितः अंतर्बहिर्मातृकान्यास कुर्याद्गन्या
ची: १५ आद्यर्द्धार्णसमुद्दिष्ट छंदो गायत्रमीरितं देवतामातृका साक्षाद्विद्यारूपाश्री सरस्वती १६ बीजानि हलउक्तानि स्वराः शक्त
यः स्मृताः ह्रस्वदीर्घाघंतयुतैःषड्भिर्वर्गैःषडंगकं १७ कृतान्यासं ततो ध्यायेन्मातृकां परमेश्वरी आदिक्षांताक्षरश्रेणी मालिका
कल्पधारिणी १८ विद्रूपांगी महालक्ष्मी वाग्देवी मातृकां नुमः अथांतर्मातृकान्यासः कंठहृन्नाभिगुह्यके पाये भ्रूमध्यगे पद्मे षो राम.
डशद्वादशाष्टदे दशपत्रे च षट्पत्रे च तुःपत्रे द्विपत्रके पंचाशद्वर्णविन्यासः पत्रसंख्याक्रमाद्भवेत् एकैकवर्णमेकैकपत्रांतवि ५६

न्यसेन्मध २१ एवमंतः प्रविन्यस्य मन्त्रसाध्यवाहिन्यसेत् शिरोवदनवृत्तेषु चक्षुः श्रोत्रयुगेष्वथ २२ नासाकपोलपुटजे तथोष्ठयु
गलेऽपि च ऊर्ध्वाधोदंतपंक्तौ च विन्यसेत्सोऽष्टशास्वरान् २३ कचवर्गौ द्व्यं हस्तपंचसंधिश्रेष्ठ न्यसेत् टतवर्गौ द्वयं पादसंध्यग्रेषु तथा न्यसे
त् २४ पवर्गं पार्श्वयुग्मे च पृष्ठे नाभ्युदरेषु च हृदो मूलं च कुक्ष्यत्र हृदादिकरपद्धये २५ अष्टदशान्ततश्चैव व्यापकं विनियोजयेत् पंचा
शद्वर्णन्यासः क्रमेणैवं विधीयते २६ ॐ माधवेनान्मोतोमासाविष्णुर्विर्जितः मायालक्ष्मीकामबीजपूर्वो न्यसत्प्रयुज्यते २७ केशवायच
कीर्त्यैव तथा नारायणाय च कांत्यै तथा माधवाय तुष्ट्यै इति न्यसेत् नमः २८ गोविंदाय च पुष्ट्यै च विष्णवे च धृतिस्ततः मधुसूदनशां
त्यै च त्रिविक्रमक्रियैतथा २९ वामनाय दयायै च श्रीधराय च देतत्तः मेधायै च हृषीकेशाय हर्षायै च नमस्तथा ३० पद्मनाभाय श्रद्धायैत
था दामोदराय च लज्जायै वासुदेवाय लक्ष्म्यै संकर्षणाय च ३१ सरस्वत्यै प्रद्युम्न प्रीत्यै नमस्तु तीर्थ्यै अनिरुद्धाय रत्यै च समारांतप्रवदे
दथ ३२ चक्रिणे विजयायै च गदिने शार्ङ्गिणे तथा दुर्गायै च प्रभायै च खड्गिने चिन्मस्तदथ ३३ सत्यायै शंखिने वेलायै नमः प्रवदेदथ ह
लिने च तथा वाराह्यै तथा मुशलिने वदेत् ३४ विलासिन्यै शूलिने च विरजायै ततः परं पाशिने विजयायै च तथैवांकुशिने वदेत् ३५ स
त्यायमुत्यैस्ततापमत्यैनम विश्वायै च मुकुंदाय विमदायै नमस्ततः नंदजाय सुनंदायै नंदिने च स्मृतिस्तथा ३६ नरायच ऋद्ध्यै च तथा वदेन्नरक
जितः समृद्ध्यै हरये शुद्ध्यै कृष्णाय बुद्ध्यै ततः परं ३७ सत्याय भुक्त्यै सात्वताय मत्यै नमस्तु तीरयेत् शौरये च क्षमायै च शूरापपरमा ततः ३८ जना

दृनाशाय स्वधर्दृल्लिकृपे स्याङ्कुशाय च क्रुद्दिमो विश्वमूर्तिम्न किनायै तदनंतरं ३९ वैकुण्ठाय नमः पश्चाद् सुधायै ततः परं पुरुषोत्तमश्च
५० वसुधा वलिने च परा तथा ४० बलानुजाय च पयपणायै च ततः परं बलाय पापथ सूक्ष्मायै वृषाघ्नाय ततः परं ४१ संध्यायै च वृषायाथ
57 प्रज्ञायै च ततः परं हंसाय च प्रभायै स्याद् वराहाय निशा तथा ४२ विमलाय प्रमोदायै नरसिंहाय ततः परं विद्युतायै लगात्मा च हसगात्मा
च सुमगात्मा ततः परं ४३ मासात्मने तथा मेरु आत्मने ऽथ्यात्मने पि च जीवात्मने च परमात्मने नमः इतीरयेत् ४४ सर्वदेवमयी सा
क्षात् इ मर्वी मातृका परा विन्यस्यैवं क्रमाद्रूप विशद्रूपी न संशयः ४५ मायाश्रीकाममन्त्रेवा काममन्त्रेव मध्यापि वा शिरोवदन हस्तादिषु
यं न्यास क्रमः स्मृतः ४६ केशवादिरयं न्यासो महापातकनाशनः देहिनां न्यासमात्रेण ब्रह्मतादात्म्यसिद्धिदः ४७ सर्वदेवमयी मेनां
वैष्णवीं मातृकां परां विन्यस्य सततं धीमान् भगवन्मयतां व्रजेत् ४८ विन्यस्य वैष्णवीमेनां मातृकामन्त्रयं हंसि श्रीमदष्टाक्षरीजप्तस्ता
क्षान्नारायणो भवेत् ४९ वैष्णवीं मातृकामेकामपि विन्यस्य वान्वहं श्रीमदष्टाक्षरीजप्तपस्था प्राप्नोति दिने दिने ५० सर्वदेवमयः सा
क्षाद्विराड्रूपां श्रियः पतिः आचार्यो नुग्रहाद् व्याप्त महतीं सिद्धिमश्नुते ५१ काममपि विन्यस्यवान्वहं श्रीमदष्टाक्षरीजप्तो वेधोसौ सर्वदे
वानां मुनीनां च मयप्रभो केशवादिर्यं न्यासो न्यासमात्रेण देहिनां ५२ अच्युतत्वं ददात्येव सत्यं सत्यं वदाम्यहं न तन्यास समथो वक्ष्ये राम
मत्स्यावतारिनो ऽयं ५३ विन्यस्य तत्तत्त्वविन्यासं तत्व विदुर्वति ध्रुवं मायः प्रतिलोमेन कान्ताः स्पर्शसंज्ञकाः ५४ नमः पराय पूर्वेनु ५०

तु प्रणवान्ते व्यवस्थिताः जीवः प्राणश्च बुद्धिश्च आत्माहंकारो मनस्तथा ५५ सर्वांगे हृदि विन्यस्य स्वस्थानादि विचक्षणः मूर्द्धि घ्राणे च हृदये चक्षु

पक्षोपास्थोरपि ५६ श्रोत्रं त्वक् चक्षुर्जिह्वा घ्राणा ह्येते हि तेन ज्ञानेन्द्रियाणि चाप्येतत्स्थाने न्यसेत्पुनः ५७ वाक्पाणिपादपायूप

स्थानीति कर्मेन्द्रियाणि च तथैव जानेत्स्थाने पुनस्तत्रैव प्रविन्यसेत् ५८ शिरोमुखेऽपि हृदये तथा गुह्येऽपि पादयोः आकाशानिलतेजो

सलिलं च पृथिवी तथा ५९ विन्यसेत्पूर्ववच्चैव न्यासविद्धि हरीरितं शाहोव स्पर्शनाः पंच तथा पञ्च वना अपि क्षौं च तिरश्च वर्णिनी

प्रणवान्ते च पूर्ववत् हृत्पद्मसोमसूर्याग्निकलामुक्तं मंडलानां ६१ त्रयं हृदये च विन्यस्य वासुदेवाद्यस्तथा परमेष्ठी च पुरुषो विश्वव्यापी

निवर्तकः ६२ नारायणो नृसिंहश्च सकरो वाराहपूरको मूर्ध्नि स्वे हृदि गुह्ये च पादयोर्व्यापकं ततः ६३ तदात्मने नमः इति तत्तत्स्थाने

पुविन्यसेत् अतत्स्थाप्यपूज्यसप्तत्र अष्टौ हि तु नाः पुनः ६४ तत्वन्यासमिति प्राहुर्न्यासं तत्त्वविदो बुधाः यः कुर्यात्तत्वविन्यासं स एव भवति ध्रु

वं ६५ तदात्मनानुप्रविश्य भगवानिह तिष्ठति तत्स्यापत्येत तानि सर्वे तन्निमित्ता प्रतिष्ठितं ६६ अज्ञानं सर्वतत्वोपितत्त्वन्यासेन संततं सर्व

तत्त्वमयः साक्षात्तत्त्वक्षित्त्वविद्भवेत् ६७ तत्वन्यासेन सततं पूजां प्राप्नोति शाश्वतीं विश्वंभरो विराडात्मा साक्षान्नारायणो भवेत् ६८

तत्वन्यासमथैवं वा विन्यस्यान्यहमारतान् आचार्योनुग्रहं प्राप्य श्रीमदष्टाक्षरं जपन् ६९ वंचस्समस्तदेवानामपि विश्वंभरो भवेत्

तन्मूर्तिपंजरन्यासस्यन्न मूर्तिसिद्धये ७० आकर्णपेचितं यन्नोस्मिन् कलांतरं नमो भगवते कूर्या ह्मासुदेवाय इत्यथ ७१

रा०पू० ॐ मादि दशमंत्रस्य चाद्याद्ये काक्षरं ततः श्रीमदष्टाक्षरीविद्यामाद्यां चैव समुच्चरेत् ७२ वातितश्च स्वयं तत्स्वद्वन्द्वं श्रीमदष्टाक्षरं ततः वासुदेवद्वादशा
५८ त्मकस्यैकैकाक्षरमुच्चरेत् ७३ नामैकैकमुपादाय विष्णोर्द्वादशनामसु नामैकैकमुपादाय सूर्यस्यापि च नामसु ७४ चतुर्थ्यन्तं नमोन्तं च न्यसेत्।
58 न्यासयोगतः ललाटे नाभि हृदये कंठ पार्श्वे सकंधरे ७५ पार्श्वान्तरे च स्कंधे च पृष्ठे ककुदि मूर्ध्नि च केशवश्च ततो ब्रूयान्नारायण इति द्वयं ७६
माधवश्चैव गोविंदो विष्णुश्च मधुसूदनः त्रिविक्रमो वामनश्च श्रीधरो न वमः स्मृतः ७७ हृषीकेशः पद्मनाभस्तथा दामोदरः क्रमात् विष्णो
र्द्वादशनामानि चाष्टमिसु निसमम धातार्यमा च मित्रश्च वरुणोंऽशुर्भगस्तथा इंद्रो विवस्वान् पूषा च पर्जन्यो दशमः स्मृतः ७८ त्वष्टा च वि
ष्णुरित्येवं नामानि द्वादशात्मनः तन्मूर्तिपंजरन्यासस्तस्य मुक्तो मया विभो ८० तन्मूर्तिपंजरन्यासं कृत्वा भगवदात्मकः श्रीमदष्टाक्षरी।
ज्ञ ब्राह्मणो आचार्यो नुग्रहात्सदा ८१ महतीं सिद्धिमाप्नोति भवेत्साक्षात् श्रियः पतिः तन्मूर्तिपंजरन्यासं कृत्वा तन्मूर्तिसिद्धये ८२ आचार्योनुग्रहा
द्राश्रु ब्रह्मत्वादात्मसिद्धिभाक् वर्णन्यासं दशविधं प्रवक्ष्यामि ततः परं ८३ आचार्यानुग्रहाद्यस्य विज्ञानात्कृत्स्नरूपभाक् आदौ योगासम
नमये स्वहृदि भावयेद्धिया ८४ पीठपादं समं पंक्तस्तपाद चतुर्गं च भावयेत् पीठोपरि तलं पार्श्वे द्वयनाभिमुखात्मकं ८५ तन्मात्मकं स्वोदरं
चध्यात्वा स्वहृदयांबुजे नवशक्तिमहापीठमंत्रयुक्ते ततः परं ८६ अनुग्रहाय भक्तानां लीलानिर्मितविग्रहं स्वात्मानमेव ध्यात्वाथ भग रा.म.
वन्मयमच्युतं ८७ कुर्याद्दशविधं वर्णन्यासं ग्रसेका सिद्धये आचार्येदृशं नगुणानेन तथा ८८ पारमत्व गुणेनाभो न्यासएकतः। ५८

दाहृतः एकैकं मूलमंत्राणां नमोंतं प्रणवादिकं ८९ सबिंदुकं न्यसेद्धीमान्देवताभावसिद्धये कंठनाभौ च हृदयं स्तनयुग्मे च पार्श्वयोः ९० प
ष्ठे न्यासो द्वितीयोयं मंत्रस्य समुदाहृतः मूर्ध्नि स्येनेत्रयुगले कर्णयुग्मे ततः परं ९१ नासापुटयुगे पश्चात्तृतीयो न्यास ईरितः बाहुसंध्यग्र
के पादसंधिष्वग्रेषु सूपतेः ९२ चतुर्थो न्यास आख्यातः पंचमस्त्वतः परं अंगुलीष्वग्रेषु न्यासः षष्ठो गुरुविनेरितः ९३ पादांगुष्ठं विना पा
दांगुलिन्यासः सप्तमः त्वगसृङ्मांसमेदोस्थिमज्जाशुक्रमायान्तय ९४ विन्यस्य मूलमंत्रस्य सप्तवर्णान्यथाक्रमं प्राप्ता रूपं स्वहृदयं
बुद्ध एवाक्षरान्न्यसेत् ९५ अष्टमो न्यास उक्तोयं मूर्ध्नि नेत्रयुगे मुखे हृदये चोदरे पश्चाद्गुह्ये जंघापदेषु च ९६ न्यासोयं नवमः प्रो
क्तो देवताभावसिद्धिदः कपोलस्कंधयुगलौ हृदये चरणद्वये ९७ न्यासोयं दशमः प्रोक्तो वर्णो मूलस्य सिद्धिदः इत्थं दशविधं वर्णन्या
सं कृत्वा दिने दिने ९८ देवताभावमाप्नोति येन स्युः सर्वसिद्धयः मूलमंत्राक्षरन्यासं कृत्वा न्यासं कृत्वा दशविधं तत ९९ भगवत्केलपापुक्तःस्ति
द्धं प्राप्नोत्यनुत्तमां मातृकाक्षरविन्यासं केचिद्दुःसविदो मताः १०० कुर्वंति भगवद्भावसिध्यर्थं सर्वसिद्धिदं मातृकावर्णविन्यासश्चाद्यः स्मु
दृतीरितः १ प्रणवाद्यो द्वितीयः स्यात्तृतीयो वाग्भवादिकः मायाबीजादिको न्यासश्चतुर्थः समुदीरितः २ लक्ष्मीबीजादिको न्यासः पंचमः समु
दीरितः वाक्कामादिकमलाद्यष्ठन्यासः षष्ठ उदीरितः ३ कामबीजादिको न्यासः सप्तमः समुदीरितः हंसमंत्रादिकः पश्चान्न्यासोष्टम उदी
रितः ४ श्रीकंठमौलिकान्यासो नवमस्समुदीरितः वैष्णवो मातृकान्यासो दशमः समुदीरितः ५ दशधा मातृकान्यासं भगवद्भावा

दा॰पू॰
५९
59

सिद्धिदं कोपि दृष्टसविद्योनित्यं कुर्वन्न्यपति नसिद्धिदं ६ दशधामातृकान्यासफलं सर्वे श्रवीपरा वेदागमपुराणेषु कथिता ब्रह्मवित्तमैः ७ द
शधामातृकान्यासं न्यस्यवान्यस्यवान्यन्यासं केशवकीर्त्यादि मथस्पंदं वै सवं न्यसेत् ८ दशधामातृकान्यासफलं दृष्ट्वा न संशयः विन्यस्यमा
तृकामंत्रवेदिः पूर्वे दिने दिने ९ वैष्णवीं मातृकां पश्चान्न्यस्य सर्वार्थसिद्धिदां ततन्यासं ततः कृत्वा न्यस्य तन्मूर्तिपंजरं १० मूलमंत्रस्य रा
न्यासं न्यसेद्दशविधं ततः कृत्वं विन्यस्य विधिवत्साक्षान्नारायणो भवेत् ११ मंत्री वा तत्र न संदेहो निग्रहानुग्रहक्षमः न्यासं चतुर्दशविधं क
रोषं नित्यमादरात् १२ चक्रराजं हृदि रामार्थं भगवंतं प्रपश्यति उपदिष्टेवपुषो न्यास आत्मनि दं गुरुः १३ अर्थांतेवासिने दद्याच्छ्रीमदष्टा
क्षरीं शुभां चतुर्दशविधन्यासमज्ञात्वा यो गुरुर्न्यप १४ श्रीमदष्टाक्षरीविद्यां प्रदद्याति महीतले नाचार्यस्तं च कोप्यन्नो कौ वुभावपि न संशयः ।
१५ सर्वेतमेव सततं तु समाराधाचार्य मामाश्रयेन्न सततं सिद्धमंत्रस्य वहुक्षस्य महात्मनः १६ आप्त व्यामहतीविद्या सहस्रा महीपते सहस्रांशो
जनं वापि रामावेदार्थपारगं १७ चतुर्दशविधन्यासमहितां परमात्मनः प्रदद्यादपि राद्धो वा श्रीमदष्टाक्षरीं शुभां १८ अन्यथा जपहो
माद्यैः कोटिशोपिन सिद्धिभाक् न्यासः समंत्रसत्ताहोन्यासहीनो न सिद्धिदः १९ न्यासः केशवकीर्त्यादि चतुर्दशविधः शुभः चतुर्दश
विधन्यासं कला लक्ष्यादि नेदिने २० चतुर्दशासु लोकेषु पूजां प्राप्नोत्यनुत्तमां चतुर्दशविधन्यासपर्विकामिंदिरापतेः २१ श्रीमदष्टाक्षरीवि
द्यां यो ददाति महीतले तमाचार्यं विजानीहि साक्षान्मद्रूपिणं प्रियं २२ विद्यामात्रप्रदानेन नाचार्यस्संधिलन्मनः सहस्रमनोदीतादेप ५९

आचार्यईश्वरः २३ आविस्तारचद्दहस्यानिगहीसामंत्रमात्रकं । वक्तुंयोऽलमसाहस्रमपिगत्वामहीपते संसग्रंयद्वर्षैर्वादत्तात्प्राणाधनादिकं श्रीम
द्दशाक्षरीविद्यांसमस्तन्यासपूर्विकां २५ गद्दीपादव्यथान्यस्मान्मुनर्विप्रोत्तमास्वयं सएवसकलन्यासदुर्वेविद्याप्रदोविभुः आचार्योच्यते लो
केसाक्षान्नारायणात्मकः तमेवदेवतांविद्धि सदाचार्यंदयानिधिं २७ सएवसपिता माता सद्गुरुर्विधिरीश्वरः परमात्मापरंब्रह्म सएवहरिरुच्
यते २८ प्रयत्नेनापिसंसेव्यतस्मादाचार्यमीश्वरं श्रीमद्दशाक्षरीविद्यांसमस्तन्यासपूर्विकां २९ प्रजप्याप्यहं सर्वश्रेयसांराशिमश्नुतेच
तुर्दशविधन्यासकर्तासाचार्यमीश्वरं ३० विनान्यासैर्नवंदेतांविनाख्यपितरावपि अरेवोनयतेदेवमित्येषाशाश्वतीश्रुतिः ३१ न्यासेनभगव
द्रूपीभक्तानस्याद्धजेद्धरिं आचार्यानुज्ञयानित्यंकृत्वैतंन्यासमादरात् ३२ बद्धोद्दृढतरंदेहोवंधःस्यादपिदैवतैः आत्मासिद्धोमहायोगीभवे
दृष्टसमोनृप ३३ एकेनजन्मनैवाप्तोदुस्तरंचमवार्णवं नीतोसिद्धिमवाप्नोतिदेवानामपिदुर्लभां ३४ प्रजप्याश्रीमद्दशार्णमन्त्रहंन्यासपू
र्वकं सकृज्जन्मशतानोवापिजपकोटिफलंलभेत् ३५ अनन्तासकलन्यासंपुरश्चर्याशतैरपि श्रीमद्दशाक्षरीसिद्धिंकल्पकोटिशतैरपि ३६
नकिंचिदप्यवाप्नोतिसत्यंसत्यंमहीपते सारात्सारतरंगुह्यमयामेत्थकृतिग्वयापि ३७ अतिगुह्यतरंन्यासमव्यक्तंप्रवदाम्यहं श्रीमद्दशाक्ष
रीविद्यामाद्यावृत्त्यायेयत्नतः ३८ विन्यसेन्मातृकावर्णानखिलान्पूर्ववन्नृप विद्धूपमातृकानामप्रोक्तेयंसर्वकामधुक् ३९ चतुर्दशविध
न्यासमकृत्वापिदिनेदिने विद्धूपमातृकान्यासमवश्यंप्रत्यहंन्यसेत् ४० श्रीमद्दशाक्षरीविद्यापूर्विकांमातृकांशुभां विन्यस्यप्रत्यहंजप्त्वा

६० श्रुत्वा मन्त्रो वचतुरं तुया ५१ पुरश्चर्याफलं नित्यं प्राप्नोत्यत्र न संशयः चतुर्दशविधन्यासं मया ख्यातं द्रूपमातृकां ५२ अष्टमे विभुमहेशादि दैवतैरपि।
पूज्यते समस्तन्याससहिता श्रीमदष्टाक्षरी शुभा ५३ प्रजप्ता सफला ज्ञेया निष्फला वा मया स्मृता अष्टत्ताद्यन्यासं सिद्धिमणिमादिगुणां श्रियं।
५४ इत्युक्ता चार्यवक्त्राज्जाह्नवी न्यासपूर्विका श्रीमदष्टाक्षरी विद्या प्रजप्या मन्त्रसिद्धिदा ५५ रश्मिमाला प्रजप्ता द्दो न्यासजालमतः प
तःपरं श्रीमदष्टाक्षरी विद्यां दृष्ट्वा ध्यायस्व तु तेः ५६ सत्यं सत्यं प्रवक्ष्यामि मन्त्रयो श्रीमदष्टाक्षरी विद्याप्तप्रमान्यासपूर्विका ५७ अ
नुमरब्रह्मतत्त्वरहस्ये श्रुतिसंग्रहे तन्त्रे द्वाशारथीये स्मिन्नध्यायो द्वादशः समाप्तः ५८ इति श्रीमदनुमरब्रह्मतत्त्वरहस्ये द्वाशारथीये तन्त्रे
वेदार्थसंग्रहे अष्टादशोध्यायः श्रीभगवानुवाच इत्थं न्यस्ततनुर्नित्यं साक्षाद्ब्रह्मावरात्मकः ध्यायेन्निरामयं यस्तु सर्वब्रह्मांडनायकं
१ वामामयो चरं सर्वो स्थितिसंहारकारकं अनुत्तमं पुराधर्पं दुर्विज्ञेयमनूपमं २ बालार्ककोटिसदृशं चंद्रकोटियुतप्रभं आदिमध्या
न्तरहितं निष्कलं निरंजनं नम्रलेनवपुः कृष्णं पन्नदृष्टुं शार्ङ्गमद्भुतं मलादिवस्तरं श्रीतं तेजः परमेश्वरं ४ तन्महत्तेजसः पुंजपिंजरीकृतविग्र
हः ध्यायेत्स्वहृत्पंभोजे परमात्मानमच्युतं ५ अमृतांबुनिधेर्मध्ये पारिजातवनावृतं कल्पद्रुमगणाकीर्णं दिव्यप्राकारशोभितं ६ ना
नामणिगणाकीर्णं नानाजनपदावृतं तद्विष्णोः परमं धाम वैकुंठमिति विश्रुतं ७ प्राकारैश्च विमानैश्च रत्नसौधैश्च शोभितं तन्मध्ये राम०
नगरी दिव्या साऽयोध्येति प्रकीर्तिता ८ देवानां पूरयोध्येति श्रुतिसिद्धा सनातनी मणिकांचनचित्राद्यप्राकारैर्बहुभिर्वृतं दिव्याप्सरो। ६०

गणैः स्त्रीभिस्सर्वतः समलंकृतां स्तोत्रैरावृता ९ चतुर्द्वारसमायुक्ता रत्नगोपुरसंयुता चंडादिद्वारपालैश्च कुमुदाद्यैः सुरक्षिता २० को
टिभानुप्रतीकाशैर्गृहपंक्तिभिरावृता आरूढयौवनैर्नित्यं दिव्यैर्नारीनरैर्वृता तन्मध्येतः पुरं रम्यमयोध्याख्यं महाद्भुतं रत्नप्राकारसहितं हेमगो
पुराशोभितं २२ विमानैर्गृहमुख्यैश्च प्राकारैर्वैदुमैर्वृतं दिव्याप्सरोगणैः स्त्रीभिस्सर्वतः समलंकृतं २३ तन्मध्ये मंडपं दिव्यं राजास्थानं महोत्सवं
माणिक्यस्तंभसाहस्रजुष्टं रत्नमयं शुभं २४ नित्यैर्मुक्तैस्समाकीर्णं सामगानोपशोभितं मध्ये सिंहासनं रम्यं सर्वदेवमयं शुभं २५ धर्मादिदैवतै
र्नित्यैर्नित्यपादमयात्मकैः धर्मज्ञानवैश्वर्यवैराग्यः पारविग्रहैः २६ ऋक्सामाथर्वयाजुरूपैर्नित्यैर्वृतं क्रमात् आधारशक्तिचित्कूर्मकि
मुख्यशक्तिभिरावृतं २७ वह्निसूर्येंदुसहितं वैनतेयादिभिर्वृतं ओंकारोमयं सर्वमंत्रमयं रत्नविभूषितं २८ सर्वाक्षरमयं दिव्यं योगपीठम
नुत्तमं तन्मध्येष्टदलपद्ममुद्यार्कशतप्रभं २९ तन्मध्ये कालिकायां तु साक्षिण्यां जगतीपतिं आसीनं परमात्मानं श्रिया सह परात्परं
३० इंदीवरदलश्यामं कोटिकंदर्पसुंदरं युवानमुद्यादित्यसमकोटिसमद्युतिं ३१ कोमलावयवैर्युक्तं कोटिपूर्णेंदुसन्निभं प्रबुद्ध
पुंडरीकाक्षं कामदेवायसमप्रभुं ३२ सुनासं सुकपोलाढ्यं सुश्रोत्राननपंकजं मुक्ताफलाभदंताढ्यसस्मितधरविद्रुमं ३३ पूर्णें
दुप्रातकाशप्रसन्नमुखपंकजं तरुणादित्यवर्णाभ्यां कुंडलाभ्यां विराजितं ३४ सुस्निग्धनीलकुटिलकुंतलैरुपशोभितं ।
मंदारपारिजाताद्य कवरीकृतकेशकं ३५ प्रातरुद्यत्सहस्रांशुनिभकौस्तुभशोभितं हारस्वर्णस्रगासक्तकंबुग्रीवविराजितं ३६

६१ 61

स्निग्धस्कंधनिभैः श्रोत्रैः पीनैरंसैर्विराजितं पीनवृत्तायतभुजैश्चतुर्भिरुपशोभितं २७ अंगुलीयैश्च कटकैः केयूरैरतिमंडितं बालार्का-
कोटिसंकाशकौस्तुभादिविभूषितम् २८ विराजितमहावक्षःस्थलं सर्वांगसुंदरं दिव्यमालांबरधरं वनमालाविराजितं २९ विधातुर्जनन
स्थाननाभिपंकजशोभितं बालातपनिभश्लक्ष्णपीतवस्त्रयुगावृतं ३० नानारत्नविचित्राढ्यकटकाभ्यां विराजितं सत्पोत्तलचंद्रप्र
तिमनखपंक्तिविभूषितं ३१ कोटिकंदर्पलावण्यसौंदर्यनिधिमच्युतं दिव्यचंदनलिप्तांगं दिव्यपुष्पसमन्वितं ३२ संखचक्रग
हीतमध्याभुजद्वयाविराजितं वरदाभयहस्ताभ्यामितराभ्यां तथैव च ३३ वामांके संस्थितां देवीं महालक्ष्मीं महेश्वरीं हिरण्यवर्णां ह
रिणीं सुवर्णरजतस्रजां ३४ सर्वलक्षणसंपन्नां यौवनारंभकितहां रत्नकुंडलसंयुक्तां वालीयुगलशोभितां ३५॥ दिव्यचंदनलि
प्तांगीं दिव्यपुष्पोपशोभितां मंदारकेतकीजातीकुसुमांचितकुंडलां ३६ मुक्तामाणिक्यखचितनासिकाभरणान्वितां भगवद्वा
पसदृशभ्रूयुग्मेन विराजितां ३७ राजीवायतनेत्राभ्यां नानांजनांचितलोचनां अलंकशरच्चंद्रसहस्रसदृशाननीं ३८ मुक्ताजाल
समप्रख्यदंतपंक्तिविभूषितां पक्वबिंबफलप्रख्याधरद्युतिविराजितां ३९ तरुणादित्यसंकाशकर्णपुष्पोपशोभितां सु
ललितनीलकुटिलकुंतलैरुपशोभितां ४० स्मितवक्त्रां विशालाक्षीं प्रसन्नवदनां शुभां आद्यमभरणांचितांकपदकादिविभू
षितां ४१ हारस्वर्णस्रजासक्तकंबुग्रीवविराजितां तप्तकांचनवर्णाभां तप्तकांचनभूषणां ४२ हस्तैश्चतुर्भिः संयुक्तां कनकांबर ६१

भूषितां नानारत्नविचित्राद्यकनकांबुजमालया ४३ हारकेयूरकटकैरंगुलीयैश्च शोभितां भुजद्वयधृतोदग्रपद्मयुग्मविराजि
तां ४४ गृहीत्वा मातुलुंगाख्यां जांबूनदकरांचितां मातरं सर्वजगतां शरण्यां नतवत्सलां ४५ वक्षस्तरुह महेंद्रादिमौलिमालोक
जातया कांत्या विराजितपदांभक्तत्राणपरायणां ४६ एवं नित्यानपायिन्या महालक्ष्म्या समन्वितं अनंतकोटिब्रह्मांडनायकं
भक्तवत्सलं ४७ तेजोमयं जगद्रूपं श्रीपतिं परमेश्वरं पार्श्वयोश्च रतीदेव्यानीलादेव्या समन्वितं ४८ संसेवितं चापरि
क्षुविमलाद्यष्टशक्तिभिः अनंतविहगाधीशसेनान्याद्यैः सुरेश्वरैः ४९ नित्यमुक्तैः समाकीर्णमन्यैः परिजनैरपि सर्वदेवोत्त
मैर्वंद्यं ध्येयं सकलयोगिभिः ५० नारायणमहं वंदे भक्तत्राणपरायणं इत्थं लक्ष्मीपतिं ध्यात्वा नारायणमजं विभुं ५१ आ
वार्येमल्लकेनत्वाश्रीमदृष्टाक्षरीं जपेत् आवायेवदनादेव ध्यानमूलं कमिदं शुभं ५२ गृहीत्वा सततं ध्यात्वा पठित्वापि दिने दि
ने अष्टतारात्म्य संसिद्धेऽजन्याशु न संशयः ५३ वात्ताकमंडले पद्मासनस्थकनकप्रभं वेदाश्वरथमारूढं पीतांबरविराजि
तं ५४ किरीटकुंडलधरं मुक्ताहारविराजितं सुवर्णरत्नखचितमुद्रिकाभिरलंकृतं ५५ राजीवायतनेत्रांतं प्रसन्नवदनां
बुजं धात्राद्यप्रसहस्राभं कामकोटिसमद्युतिं ५६ अकलंकशरत्पूर्णचंद्रसाहस्रसन्निभं सुवर्णरत्नखचितमुद्रिकाभि

रत्नैकृतं ५७ शंखचक्रगदापद्मधरं श्रीवत्सवक्षसं कौस्तुभोद्भासितोरस्कं वनमालाविभूषितं मूर्त्तिमद्भिश्चतुर्वेदैः संस्तुतं परमे
६२ श्वरी मुनिभिर्वालखिल्याद्यैर्ब्रह्मरुद्रादिदैवतैः ५८ योगिभिः सनकाद्यैश्च स्तूयमानमहर्निशं वीरासनसमासीनं विद्युत्कोटिस
62 माश्रिया ६० श्रियादेव्या महालक्ष्म्या राज्यलक्ष्म्या समन्वितं श्रियःपतिं त्रिजगतां हेतुभूतं सनातनं नमामि परमात्मानं श्री
भूनीलापतिं हरिं ध्यानसूक्तद्वयं पुण्यमिदमुक्तं मयानघ आचार्यानुग्रहादेव गृहीत्वा सुप्रभे दिने तोषयित्वा शुभैरर्थैर्व्याख्या
त्वा च संततं श्रीमदष्टाक्षरीं सम्यक् सहस्रं वा चतुःशतं त्रिशतं शतमेकं वा साष्टोत्तरशतं लोभवेत् आश्चर्यानुत्तमानि स्मध्यानसूक्त
द्वयं तु वा पठित्वा प्रत्यहं धीमान् विमुक्तोखिलपातकैः दिहान्ते परमं धाम याति विष्णोः सनातनं इति श्रीशारदीये सिन्नंवेदार्थसंग्र
हे ध्यानसूक्तद्वयध्यायसूक्तो एकोनविंशकः ६८ इति श्रीमदनुत्तरध्वसनतरहस्ये दाशरथीये तंत्रे वेदार्थसंग्रहे एकोनविंशो
ध्यायः श्रीभगवानुवाच अथातोऽहं प्रवक्ष्यामि शृणुष्वावहितोऽनघ यत्र संपूज्य लक्ष्मीशं ब्रह्मानंदसुखं लभेत् १ न्यास
जालं यदुद्दिष्टं मया पूर्वं महीपते अवश्यं सकलं न्यासाः कर्तव्या गुर्वनुज्ञया २ न्यासेन भगवद्रूपी भूत्वा मंत्रमयः पुमान् राम: ६२

ततः हृत्पद्मांभोजे ध्यायेन्नारायणं विभुं ३ यद्वा नारायणात्मानं ध्यायेत्स्वाचार्यमीश्वरं तत्पत्नीमपि च ध्यायेत्त्रिजगन्मातरं श्रियं ४ भगव
न्मूर्तिसिध्यर्थमात्मनोथ महीपते किरीटविद्यामुच्चार्य मनसा कुसुमांजलिं ५ पंचवारं हृदंभोजे प्रदद्यान्मौनमाश्रितः त्रयीबीजं किरीटे
ति केयूरेति पदं ततः ६ हारेति मुकुटे मुक्ताकुंडलेति परे त्वथ शंखचक्रगदापद्महस्तश्चाद्य मतः परं ७ पीतांबरधरो मुक्ताश्रीवत्सांकि
तशब्दतः वक्षःस्थलपदं पश्चाच्छ्रीभूमिसहितेत्यथ ८ स्वात्मज्योतिरिति प्रोक्ता ततो दीप्तपदं नृप पदं दीप्तकरायान्ते तादित्येति पदं ततः ९
तेजसे हृदयोपेत वह्निपत्नीपदं नृप अयं किरीटमंत्रः स्याद्भगवन्मूर्तिसिद्धिदः १० यद्युक्तमंत्रदेवस्य मंत्रेस्मिन् न भवेद्यदि कं तादृशमस्य
तां प्रोक्तमन्यन्मातुः च भक्षणं ११ द्विवेदिविभूषणौ शिष्येण आचार्यसमर्चयेत् अवश्यं भगवद्रूपी स्वयमेव भवेद्ध्रुवं १२ मुक्तालंकरणं
दिव्यं यद्युक्तं कुंडलद्वयं तद्युक्तमालंकरणमेतेष्वपि महीपते १३ तस्माद्दवश्यं संतप्तकनकेन विनिर्मितं सुवृत्तरूपयरागारव्यं मणिविदुविभू
षितं १४ शुभेह्नि शुभे लग्ने पुष्ययादिकर्मसु आचार्यकर्णयोर्दद्यात्प्रणिपातपुरःसरं १५ सुवर्णवालीयुग्मेन तादृक्कामरणेन
वा आचार्यपत्नीमभ्यर्च्य करणमाचारिंद्रिरापतिं १६ पश्चात्पवं स्ववस्तुभिर्यो सत्यमेवं महीपते आचार्यरूपिणं विद्धि मामेव जगतीपतिं ॥
१७ तत्पत्नीमात्मप्रियां विद्धि श्रियं त्रिजगतारं विकां मकराकृतिस्तत्प्रकां चनेन विनिर्मितं १८ कुंडलद्वितयं रत्नपद्मरागविभूषितं आचा

१००

यैकर्णो यो रिक्ताशुभलग्ने शुभे दिने १९ अवश्यं पितरमाहृत्य मग्नं वनरकार्णवे उद्धृत्य कांचनमयं विमानं दिव्यमक्षयं २० आरुह्य कोटिकंद
६३ पैशुरस्तो दिव्यभोगभाक् ब्रह्माण्डमखिलं भित्वा परं प्राप्नोति शाश्वतं २१ इहापि परमामृद्धिं धनधान्यं विमानं स्त्री धान्यादिसंकुलां पुत्रपौत्रवती
63 मायुरारोग्यसहितां लभेत् २२ यषड्भिम् रषर्णां दिव्यमाचार्याय समर्पयेत् ब्रह्मानंदसुखोप्याप्तिकां तत्र न संशयः २३ पीतांबरयुगं नि
त्यं वासस्सुभगाबृद्धुतं तदेव भगवत्या प्रियापि च तन्मन्यते हं २४ आचार्यायापि तत्प्रत्यैदुकूलं यः प्रयच्छति महत्तादिषु पुण्येषु काले
पुनियतव्रतः २५ दिव्यपीतांबरधरो दिव्यालंकरणान्वितः प्रसन्नात्मा संसिद्धिमवश्यं प्राप्नुयात्सौ २६ तस्मादवश्यं यत्नव्यमतं का
रधनादिकं आचार्याय च यस्त्वैतत्सुतेभ्योपि संततं २७ यंत्रस्वरूपं वक्ष्यामि श्रीपतेः परमात्मनः यत्र संपद्य लक्ष्मीशं ब्रह्मानंदसुखं
लभेत् २८ विलिख्य षट्कोणं पूर्वं दलमष्टदलं ततः तद्बहिर्विलिखेद्वृत्तं चतुरस्रमतः परं २९ षट्कोणमध्यप्रणवद्वयांतरविदर्भितं साध्यक
र्मसमालिख्य षट्सु कोणेष्वतः परं ३० संदर्शनं नृसिंहस्य वर्णषट्कं समालिखेत् श्रीमद्दशाक्षरीवर्णान् विलिखेद्दलपत्रके ३१ नरसिंहानुष्टुभोका
ष्टमनोरेकैकमक्षरं लिखित्वा वृत्तपारेषु वासुदेवमहामनोः ३२ एकैकं वर्णमालिख्य द्वात्रिंशदरेततः परं नृसिंहानुष्टुभमनोरेकैकं वर्णमालिखेत् ३३ न राम.
सिंहैकाक्षरेणाथ वेष्टयेद्वृत्तमेततः श्रीमदष्टाक्षरीविद्यायंत्रमंतुरीश्वर ३४ [illegible] चतुरस्रं [illegible] संविन्यात्राणमंत्रं लघुसमीरितं ६३

३५ चतुरस्त्रसमायुक्तं चह्रद्घंत्रमुदीरितं पंचमेतन्निखिलाद्दो सेवरां राजतं तुवा ३६ प्रनंयचत्रमपंतान्नसिरवीतंवांश्रियःपतेः प्राणसंस्थापनं कृत्वा सुभ
त्रग्रे शुभे दिने ३७ स्वाचार्यचरणांभोजद्वयं संपूज्य वस्त्रभिः अलंकारैश्च वासोभिरपि तस्य कंजनकं ३८ श्रीमदष्टाक्षरीविद्यां शमस्तन्यासमंयुतां वि
मायेशुभे दिने ३७ स्वाचार्यचरणांभोजद्वयं संपूज्य वस्त्रभिः अलंकारैश्चःताधिकताहस्तेजस्याहलाशतं घृतं ३९ रश्मिमंत्रैः सकलाख्त्रयेस्त्रसहंनय
अथवाधारयेधं त्रंगलीकृत्य यत्नतः ४० धारणार्थं च पूजार्थं यंत्रं द्वितयमाहरेत विलिख्य धारयित्वा दोषजनयेघदि संततं ४१ नंदभान्योपि सकलसंपदां
नाप्नुयात्रो भवेत् चलेति संपदो न्यस्य मंदिरे कृत्वा चिन्तं विना ४२ आधिव्याधिभयेरक्षः कृष्णांगं हिमयेदवा सीकरं शुभकं रं सकीरिष्टविमर्दहनं ४३ धारणा
स्तुतिनादस्य मस्तुकालमयंनहि आवार्यानपहात स्ममोस्यश्री णाख्यातीशुभा ४४ तस्मात्तिकमलेष्टस्वयं पंनाचं संशयः अथ पूजाविधानं ते प्रवक्ष्यामि
द्विधान्वय ४५ यस्य विज्ञानमात्रेण मानसाद्धिसुमपो भवेत् विमलोत्कर्षिणी ज्ञाना क्रियायोगा तथैव च ४६ मह्लो सत्या तथेशाता नानुपहान च पाक्तयः नवस्त्र
किध्वतं पीठमभ्यर्च्य दोश्रियःपतेः श्रं खं ॐ नमः परमात्मा ब्ययरं भगवतेततः ४७ विमलेवर मुख्यार्य सर्वभूतात्मनेपरंवा मुरेशायपशवे चततः सर्वात्म
नेपरं योगपीठात्मने पश्चात्मनेपञ्चात्मने तिशब्दसमन्वितं अनेन पीठं मंत्रेण पीठं भगवतीपदतेत ४८ पद्मे नाम च्येम् स्वेतेत्ल स्मी मंत्रएतेन च श्रीश्री याद्य
हस्ताप्तेयी समावाह्य श्रियःपतिं ४९ कुर्वीत सर्वोपचारान्सश्रीश्री पाद्यत्ल दिशायाम लवित्रियां श्रियं श्रियै मंत्रान्त्रस्त्रविधाया सास्तुवरेत् ५० अम्मयेयं
चधायश्वात्वक्ष्मी नाराय्य गेण विम्हत्दधाहिवडंगानिवहके नेमभ्या नैयंत ५१ अग्रदेवंसकर्षणं प्रद्युम्नमनिरुद्धकं दिख्वप्यके श्रियं चा गौरिति श्री

ला०पू० तिं विदिक्षु च ५३ द्वितीयावरणे प्रोक्तं च कंसं स्वं गदां वुजे कौमुभं मुशलं खड्गं वनमालामतः परं ५४ तृतीयावरणे प्रोक्तं ध्वजं पद्मनिधिं ततः गरुत्मंतं शंखनि
धिं दिक्षु विदिक्ष्वरं ततः ५५ वक्रुकं च ततो दुर्गां विष्वक्सेनं नं विदिक्षु च चतुर्थावरणे प्रोक्तं स्वियाकिं पंचमं विदुः ५६ लघुपूजाविधानं ते प्रोक्तमेतत् मीश्वरं ह्ययं
63 त्रेत्रे समभ्यर्च्य रमानाथं जगत्पतिं ५७ विमुक्तः सर्वपापेभ्यो धैर्यमंत्रं फलसिद्धिभाक् इन्द्र पूजाविधानं ते रहस्यमपि संततं ५८ अनुग्रहाय वक्ष्या
मि तुभ्यं तत्र कमल्पयते चंद्रं प्रचंडस्य गर्भे या क्षेमंदु सुभद्रको ५९ जयं च विजयं पश्चाद् धारपालो समर्चयेत् धातारं च विधातारं तत्र दास्ति पूजयेत् ६०
कुमुदं कुमुदाक्षं च पुंडरीकं च वामनं शंकुकर्णं सर्वनेत्रं सुमुखं च सुप्रतिष्ठितं दिक्पतीन् अर्चयेदिद्भिः स्य मयो ध्यानगरीं दहिः तन्मध्ये भगवद्दिव्यं
तं पुरेति स्मृहायव ६२ नमऽस्कामगवतोगहीतः पुरमेवं येत् मणिप्राकारसद्भित ततोमरेतिपदासं ६३ मणपछिस्य यत्तो विमानयनमस्त
था विमानं तत्र संहस्तं तन्मध्ये दिव्यराशतः ६४ अपारस्त्रीम्य स्तुकाल्दयेनाभारस्थियः तन्मध्ये पद्मस्तार्धरात्तास्यान्यं ततः ६५ महो
सयपदं मंडपो तिनमउच्चरेत् दिव्यं मंडपमभ्यर्च्य तन्मध्ये पद्मम्यथ ६६ माणिक्यस्तंभसाहस्रनुष्ठापदमप्यथ रत्नमंडपमभ्यर्च्य चतुर्थ्यंते
नमो वितं ६७ अभ्यर्च्य मंडपं पश्चाद् द्यो पिव सुधायते तन्मध्ये सर्ववेदेति समदिव्यपदासरं ६८ रत्नसिंहासनायेति नमि मुद्रा मंडपमभ्यर्च्ये
चतुर्थ्यंते तन्मान्वितं ६७ अभ्यर्च्य मंडपं पश्चाद् द्यो विवसुधायते तन्मध्ये सर्ववेदेति समदिव्यपदासरं ६८ रत्नसिंहासनायेति नमि मुद्रा ६५
येऽर्चयेत् सिंहासनं संभाव्य धर्मं ज्ञानमतः परं ६९ वैराग्यमप्यथैश्वर्यमित्यस्य मंतः परं अज्ञानमप्यवैराग्यमनैश्वर्यं विदिक्षु च ७० सम्यग्भ्यर्च्य पत्ते

२

लभ्द्वा ह्यग्वेदं यजुर्यांगएरां सामवेदं ततो वेदमथर्वणामतः परं ७१ शक्तिमाधारशक्तिं च विघ्नशक्तिं च सदाशिवं अभ्यर्च्य मंडलं चंद्रवेर्पजेरर्कस्य मंडलं ७२ चंद्र
मंडलमभ्यर्च्य कूर्मं नागाधिपं ततः वैनतेयं त्रयी राज्ञं यजेच्छंदांस्यतः परं ७३ सर्वमंत्रान्समभ्यर्च्य सर्वमंत्राक्षरे स्वथ यायद्विम्यपदं योगपीठायन
मः स्वथ ७४ योगपीठं समभ्यर्च्य पश्चात्कमलनालपि च तन्मध्ये यदमुच्चार्य वालसर्पशतेस्वथ ७५ सन्निभाया ष्टदलं ततः पद्माय नम उच्चरेत् पद्म
मभ्यर्च्य तन्मध्ये सावित्र्ये नम उच्चरेत् श्रीमदष्टाक्षरमंत्रस्यस्यार्थछंदोथ दैवतं बीजशक्ती ततो न्यस्य देवदेवं श्रियः पतिं ७७ ध्यात्वा स्वहृदयांभोजे
पंचेप्याबाधात्ततः श्रीमदष्टाक्षरीविद्यां वासुदेवमनं ततः ७८ षडक्षरी वैस्यवी वीश्री मंत्रानथ संस्मरेत द्वादशविद्यां समुच्चार्य समावाह्य श्रियः प
तिं सर्वोपचारान्कुर्वीत श्रीश्रीशस्वविद्यया ७९ पुराणं वितकात्वा बीजं श्रीशाष्टाक्षरं ततः रत्नसिंहासनं पश्चात्कल्पयामि नमः परं ८० उपचार्य
सनमुख्ये श्रयन्त्येत्सर्वोपचारकैः रत्नसिंहासनं पाद्यमर्घ्यमाचमनीयं क ८१ स्नानं पंचामृतस्नानं शुद्धं नं शुद्धोदकैरथ च स्नत्वं वस्त्र परीधोपवीः
तयं ततः ८२ दिव्यश्रीवंदनं यश्रीदक्षतान्कल्पयेदथ नानाविधानि दिव्यानि कुसुमानि च कल्पयेत् ८३ नानाविधीनि दिव्यानि भूषणान्यर्पयेदथ ध
पदीपं कल्पयित्वा नीराजनमतः परं ८४ छत्रं च चामरं हंदंदर्पणं चापि कल्पयेत् रक्षीपावमनीयं च भूयो नैवेद्यमाहरात् ८५ पानीयमपि हस्ता
लवक्षालनमतः परं तांबूलं च चतुर्विंशत्युपचारान्प्रकल्पयेत ८६ पद्मोक्तविधिना लक्ष्मीपतिं नारायणं विभुं पात्र ग्राम शिला चक्रो ध्यायं तेः
थवो ततः ८७ ब्रह्मविद्यां समुच्चार्य पंचवारं नयापेत मदेवी शस्त्रिरोपायो वामिनी लोघमर्चयेत ८८ बंगान्यर्चयेत्स्व न्द्यास्य श्री शासुरहिस्सु

ना॰ पू॰
६५

65

व वायव्ये मध्यभागे च सर्वदिक्षु क्रमात्तथा अष्टदिक्षु दलाग्रेषु विमलाद्यास्ततः परं विमलामादितोऽभ्यर्च्य ततउत्कर्षिणीं न्यसेत् १० ज्ञानां क्रियां तथा योगां प्र
ह्वीं सत्यां ततः परं ईशानामनुग्रहे पश्चाद्दद्यादेवं सुधामते ११ ततः प्राच्यादिभागेषु वासुदेवं श्रियं यजेत् संकर्षणमथो वारुणीं प्रद्युम्नं रतिमर्चयेत् १२ अनिरुद्धं त
था शांतिं कीर्तिं यावरणां स्मरेत् केशवं नारायणं माधवं गोविंदं विष्णुमेव च १३ मधुसूदनमभ्यर्च्य ततो त्रिविक्रमं वामनं श्रीधरं हृषीकेशं पद्मनाभं ततः परं १४ दा
मोदरं संकर्षणं वासुदेवं ततः परं प्रद्युम्नमनिरुद्धं च पुरुषोत्तममथ ५५ अधोक्षजं नारसिंहमच्युतं च जनार्दनं उपेंद्रं च हरिं पश्चाच्छ्रीकृष्णं च क्रमाद्यजेत् १६ त
तीयावरणं पश्चान्मत्स्यं कूर्मं वराहकं नारसिंहं वामनं च जामदग्न्यमतः परं १७ रामं दाशरथिं पश्चाद्बलरामं ततः परं बुद्धं कल्किमिति तानवतारान्क्रमाद्य
जेत् १८ चतुर्थावरणं प्रोक्तं सत्यमच्युतमेव च अनंतं सर्वमभ्यर्च्य विष्वक्सेनं ततः परं ११ गजाननं शंखनिधिं यजेत्पद्मनिधिं ततः पंचमावरणं प्रोक्तमथवेदं यजुष्मं
गणं २०० सामवेदमथर्वाणं सावित्रीं विहगेश्वरं धर्मं च यज्ञपुरुषं षष्ठावरणमीरितं २ शंखं च चक्रं गदां पद्मं खड्गं शार्ङ्गं हलं तथा मुसलं सप्तमं प्रोक्तं देवस्या
वरणं शुभं श्चावीमहेंद्रो स्वाहाग्नीस्तथा संहारिणीयमो तामसीनिरृती य पश्चिमभागे वीवरुणो तथा ३ गत्ति वायुं च संपत्तिं कुबेरो च ततः परं रुद्राणीशंकरौ पश्चा
द्ब्रह्मा वाक् तु राननो ४ लक्ष्मीनारायणे पश्चादष्टमावरणां स्मरेत् वज्रायुधं शक्तिदंडं खड्गं पाशं ध्वजं गदां ५ त्रिशूलमंबुजं चक्रं नवमावरणां स्मरेत् साध्यान्मरुद्गणा
न्विश्वेदेवान् ततः परं योगिनः सनकाद्यांश्च देवर्षीन् नारदादिकान् शक्तिपिलादिमहासिद्धान्दत्तात्रेयादियोगिनः ६ प्रह्लादादिमहाभक्तानांजनेयादिकिंकरान्
ज्ञानिनो जनकाद्यांश्च नवान्पार्थादिकान् ७ अर्चयित्वा पुनः श्रीमद्ब्रह्मविद्यां समुच्चरन् अर्कोद्यसासमभ्यर्च्य लक्ष्मीनारायणो विभुः ८ उपचारा

४५ पद्दीयनैवेधाहीनं समर्पयेत् ततः आचार्यमुद्दिश्य भगवत्सन्निधौ नयप्लक्षं विद्यिपारेयं सुवंशीरज्ञंतं तुच। ताम्रं धान्यं च तं वापि प्रसहं श्रीय ६ च्छुता १९४ पद्मासंस्थिते
विते रीत यंमासिनासिव अवंध्यं दिसं कुर्याद न्यथा पायमुम्भवेत् १९५ पूजाविधानमेतत्ते सम्यग्ब्रह्मरीरितं महापातकसंघौघनाशनं भुक्तिमुक्तिदं १९६ अ
शक्तः प्रसहं कर्तुं कुर्यात् स्वाराधवासरे मासि मासि यथा कुर्यात् अथ मे मार्गशीर्षदिने १९७ नवरात्रव्रतेश्वर्यं कुर्यात् सहमर्च्चनं जलम्यपोमेगे पुसरा कर्तव्यं पूजनं च
१९९ तं यान यति लक्ष्मीशः प्रसहं पुत्रवत्संदाः स्यमर्च्चयतः पुंसः श्रेयो राशिर्दिने दिने २६ सिध्यंति संपदः सर्वे भोगा अपि सुदुर्लभाः २१ श्री श्री शायजने
महान्साग ऊराम्बुतः २० राजत्त्पोम्बमेधौवानैतेन सहशोभवेत् स्नातिरिक्त से दृसैवागसाफस्मसिद्धये १८ आचार्यदीक्षिराद्यधिकृतसो भविवर्जितः
आचार्यदक्षिराहीनं यद्दिनेव सुधापते १९ यमर्हतैर्यमिनापितत्रदृष्टो भवसतो यमभीतिहं पुंसां भोगस्वर्गापवर्गदं २० आचार्यदक्षिराद्दानप्रत्यहे
वसुधापते लक्ष्मीकारापरोनित्समिश्यमर्च्चतोन्वये २१ सिध्यंति सिद्धयः सर्वास्त्रिदशैरपि दुर्लभाः पूजाविधानमेतत्ते प्रोक्तं जनकम्सपज २२ वेदाध्यनसक्त
स्य सदाचारवतीन्वहं श्रीमदष्टाक्षरीविद्याजयासक्तस्य संततं २३ अनेन विधिना पूजा कर्तरन्वहीमाचरात् समस्ताभीप्सितं तस्यासिध्यपि सुदुर्लभं २४ अनु
यनमः त्वश्ययक्रतुः सम्ययं गमहाभागभगवन्मेशिनां वरं वेदोदितसदाचारं मन्वाधैरप्युदीरितं २५ इति श्रीमदनुत्तमभ्रान्तलारहस्ये राशारथीयेतं त्रेविंशोऽध्यायः समाप्तः श्रीरामा
भक्तानां सततं भवेत् २६ यथाविधस्सम्युद्धिः स्यात्तथाम्ब्रुकेचरं श्रीमदष्टाक्षरीविद्यारश्मिमालासमन्विता २७ यथान्यापासततः सिध्येत संकु द्विनो मुनिश्रेष्ठ यथस्त्रं

दा.प्र.
६६
66

उवाच पुरा भगवता प्रोक्तं स्तुत्वा यद्यरि पृच्छते ४ ज्ञानकीपतिना श्रौतं सदाचारं वदाम्यहं साध्यनारायणो नारदायोक्तं राजेन्महात्मने ५ पुनर्ह्दाशरथिः प्राह रामे भवे ज्ञानको
पतिः। ब्रह्मचर्यं च गार्हस्थ्यं वनवासश्च तिस्युताः चत्वार आश्रमा राते द्विजातीनां नहामते श्रीमद्रामास्त्रीविधा समस्ताश्रमिणाम पि ७ जत्वाभीशितसंसि
द्धिं ह्यामुक्तिवशाप्यती सदाचारवतां नित्यं समस्तन्मा समं युतान ८ श्रीमद्रष्टाक्षरीविधा दद्या। निर्द्विद्वंद्वं तथा संक्षेपाद्दिनं सर्वं सदाचारं महामते ९ प्रा
विशेषतो वक्ष्ये सावधानमनाः शृणु श्रीभगवानुवाच शृणु राजन्प्रवक्ष्यामि सदाचारं महामते १० यच्छ्रुत्वापि नरो धीमान्भाज्ञानतिमिरं विशेत् ब्राह्मणा
क्षतिया वेश्यास्त्रयो वर्णा द्विजाः स्मृता ११ प्रथमं मातृतो जन्म द्वितीयं चोपनायनात् येषां क्रियाभिषेकादि श्मशानांता च वैदिकी १२ आद्धीतसधी
गर्भप्रतौ मलयमौ स्मजंत स्पंदनात्प्राक् पुंसवनं सीमंतोन्नयनं ततः १३ मासि षष्ठेऽष्टमे वापि जाते थो जातकर्म च नामस्येकादशे गेहाच्च तुर्थे मासि नि
ष्क्रमः १४ मासेऽन्नप्राशनं षष्ठे चूडा वा यथाकुलं प्रथमेऽनीव्रजत्येव बीजगर्भजमेव च १५ स्त्रीणाममेताः क्रिया स्तूष्णीं पाणिग्रहस्तु मंत्रवान् सप्तमे वाष्टमे
देवासादि श्रीब्राह्मणो गर्हणि १६ नृपस्यैकादशे वैश्यो द्वादशे वा यथाकुलं ब्रह्मतेजोभिवृध्यर्थं विप्रोब्दे पंचमे हृति १७ षष्ठे वलार्थी नृपतिर्मौंजी वैश्यः
ष्टमे धियो महात्मास्तिहवं विवेदमध्यापयेद्गुरुः १८ उपनीय ततः शिष्यं शौचाचारं च शिक्षयेत् पूर्वोक्तविधिना शौचं कुर्यादाचमनं सदा १९ दंतान्नि
क्षुसविशोध्य स्नाममत विशोधनं। स्नात्वा संतुर्देतैर्मंत्रैः प्राणानायम्य पश्चतः २० उपस्थानं रवेः कृत्वा संध्ययोरुभयोरपि अग्निकार्यं ततः कृत्वा श्रीमद्
ष्टाक्षरीं ततः २१ आचार्यमभिवाद्याथ विप्रान्यानभिवादयेत्। कुर्वन्स्वाध्यायमित्युपासीत ततो गुरुं २२ अभिवादनशीलस्य वृद्धसेवारतस्य चा आ

पुर्वलंयशोक्षठिर्वर्द्धतहेरहर्निशं २४ अधीतेगुरुणाहूतः प्राप्तंतस्मैनिवेदयेत् कर्मणामनसावाचाहितंतस्यचरेत्सदा २५ अध्याप्याधर्मतोऽन्वर्थंसाधुशक्ताप्तज्ञानवित्त
थाःशक्ताःकृतज्ञाःशुचयोद्रोहिकल्यानसूयकाः २६ कुर्वंतः सहदसेणदंडपालनंधर्ममासपुःश्रीमदःहासंरीसांगांज्ञातेजसचसंततं २७ आश्रयेहस्मचर्यविप्रास्त
रोमुक्तिसिध्येवेदाध्ययनसिध्यर्थंप्रासयेद्दाक्षरस्यच २८ आश्रयेत्सदरंधीमानगुरुहृदयमथापिवाधारयेन्मेखिलादंडेयवीताजिनमेवच २९ अनिंद्येषुचरेद्भै
क्ष्यंब्राह्मणोधासवृत्तये ब्राह्मणक्षत्रियविशामादिमध्यावसानतः ३० भैक्ष्यचर्याक्रमेणस्याद्भैक्ष्यहोपलक्षिता वाग्यतोगुर्वनुज्ञातोभुंजीतान्नमकुत्सय
न् ३१ एकान्नंनसमश्नीयाच्छ्राद्धेऽस्मीयात्तथापरि अनारोग्यमनायुष्यमस्वर्ग्यंचातिभोजनं ३२ अपुण्यंलोकविद्विष्टंतस्मात्तत्परिवर्जयेत् नाद्यान्मेध्यं
त्वेकस्मिन्दिवाह्नापिद्विजोत्तमः ३३ सायंप्रातर्द्विजोश्नीयादग्निहोत्रविधानवत् मधुमांसंप्राणिहिंसांभास्करालोकनंत्यजेत् ३४ स्त्रियंपर्युषितोच्छिष्टं
स्वादेववर्जयेत् औपनायनिकःकालोब्रह्मक्षत्रविशांपरः ३५ आषोडशात्द्वाविंशाच्चचतुर्विंशतिरब्दतः ततोऽर्ध्वंनसंस्कार्याःपतिताधर्मवर्जिताः
३६ ब्राह्मक्षत्रियमेनपर्वेननतस्पतिसंपरिसनेत् सावित्रीपतितैःसार्धंसंसर्गंनिसमाचरेत् ३७ वेदांश्चरौरवंवास्तंक्रमाच्चर्मद्विजन्मनां उपवीतंक्रमेणस्या
त्कार्पासंशाणमाविकं ३८ त्रिवृदूर्ध्ववृतंतत्स्यात्भवसापृथिव्यध्येविल्वपालाशयोर्दंडोब्राह्मणस्यचतस्यतु ३९ न्यग्रोधवाखदिरोयोवांबरोदुंबरोविशः आ
मौलिकाललाटंवानासिकोर्ध्वेप्रमाणतः ४० ब्राह्मक्षत्रविशांदंडत्वगाश्वीनापिधारयेत् प्रदक्षिणंपरीत्याग्निमुपस्थापदिवाकरं ४१ हेगाजिनोपवीता
त्तभक्षोऽदक्षंयथोदितंमातृमातृष्वसृपितृष्वसृपितृव्यास्सरणः ४२ प्रथमंभिक्षणीयाःस्युर्वंधुनार्यस्ततःपरं औपनायनिकेकालेततोविप्राश्रमंहिर ४३ भि

हा॰प्र॰ ६७

67

सावर्णे वर्षे हि मानन्निधे वसुधापते यावद्वेदमधीते सौ चीर्णेऽद्व्रतानि च ४४ ब्रह्मचारी भवेत्तावदूर्ध्वं स्नानो गृही भवेत् उपकुर्वाणको निसंतं दृक्षं च नैष्ठिकः ४५ तिष्ठे
तावद्गुरुकुले यावत्स्माहाय घः स्वयं गृहाश्रमं समाश्रित्य पुनर्ब्रह्मचर्यभाक् ४६ नासौ यतिर्न वनस्थो वा स्यात्सर्वाश्रमवर्जितः अनाश्रमी न तिष्ठेत दिनमेकम
पि द्विजः ४७ आश्रमं तु विना तिष्ठन्प्रायश्चित्तीयते हि सः जपं होमं व्रतं दानं स्वाध्यायं पितृतर्पणं ४८ विनाश्रमं प्रकुर्वाणो नासौ तत्फलमश्नुते मेखलाजिनदण्डाश्च।
लिङ्गं स्याद्ब्रह्मचारिणः ४९ गृहिणो वेदयज्ञास्तु दिनचर्यामविहीनता त्रिदण्डादिपते रुक्तमुपलक्ष्य सामन्तवे ५० रात्रस्वस्त्याहीनस्तु प्रायश्चित्ती दिने दिने जीर्णोंकमंड
लं दंडम्पवीताद्द्विने अपि ५१ अश्मवेत्तानि निक्षिप्य गृह्णीयान्मन्त्रवत् विहृध्यासोऽप्येवर्षकं मां तं कर्मवक्रमात् ५२ सविंशो वा चतुर्विंशो गार्हस्थ्यस्य प्र
तये तयोमन्त्रवृत्तेभ्यश्च स वै स्याच्छुभकर्मणः ५३ ऋत्विक्को द्विजातीनां हेतुर्नित्ये पत्नक्रियः वेदारंभे विसर्गे च विदग्धाश्वसावंस दा ५४ अफलो नो कृतो चस्मा
ध्याससदिती पिनसिद्ध्ये वेदस्य पदनं प्रोक्तं गायत्री त्रिपदा परा ५५ तिसृभिः प्रणवाद्याभिर्महाव्याहृतिभिस्सदा सहस्रं साधिकं किंचित्त्रिकमेतज्जपं स
मी ५६ मासं वहिः प्रतिदिनं महीघाद्विमुच्यते आश्रमैतत्प्राप्य से सतिघस्यमनन्यधीः ५७ स व्योममूर्तिः मुक्तात्मा यां ब्रह्मोऽधिगच्छति त्रिवर्णामयमों
कारं भूर्भुवः स्वरिति त्रयं ५८ पदत्रयं तु गायत्र्यास्त्रयो वेदा नरर्षभ तारतः स्वर्मेताश्च जयः न्यास्तिहस्तकं ५९ संध्ययोर्दिवि द्विजो वेदपुराणे न पूज्यते विः
धिक्तोऽद्देशागुणो स पक्रतुरदीरित ६० वेदमातर्जयो विप्र संश्रीमद्दृष्टा सतिजयः अश्वमेधादियातिभ्यो व्यवयुक्ताविधिकोकरु ६१ आचार्यदाक्षिणादानं महादा
नशतादपि अधिकं प्रोक्तमाचार्यैर्वै ६२ वेदान्तवेदिभिः ६२ अभी सवेदान्तवेदो ... नोद्विजः संहर्तां धान्यधरणीदानस्य कलमश्नुते ६३ ऋतिमेवः

सदाभ्यस्येत्तपस्तप्यन्द्विजोत्तमः वेदाभ्यासो हि विप्रस्य परमं तप उच्यते ६४ हितार्थमकृतेरध्ययनं योन्यत्र हि नु मिच्छति स दोग्धी धेनुमुत्सृज्य यामक्रोडं दुधुक्ष
ति ६५ उपनीय तु यः शिष्यं वेदमध्यापयेद्द्विजः सकल्पं सरहस्यं च तमाचार्यं विदुर्बुधाः ६६ भगवद्रश्मिसहिता समस्ताम्नायसंयुता श्रीमदष्टाक्षरी सांगा लभ्य
ते यन्मुखाद्वा वुज्ञात ६७ आचार्यो यं शतगुणोधिकः पूर्वगुरोरपि यो ध्यापयेदेकदेशं श्रुतेरंगान्यथापि वा ६८ वृत्त्यर्थं स उपाध्यायो विद्वद्भिः परिपठ्यते यथाविधि
निषेकादीनि यः कर्म कुरुते द्विजः ६९ संभावयेत्तथान्येन गुरुः स इह कीर्त्यते अध्यापनात्साकपणात्दैर्योमादिकान्नरव्यात् ७० सहस्रशः पिता माता गौरवेणाति।
रिच्यते पितुर्मातुरुपाध्यायाद्गुरोराचार्यतोपि च ७१ भगवद्रश्मिसहितश्रीमदष्टाक्षरीप्रदः सहस्रशोधिकः प्रोक्त आचार्यो भगवानसौ ७२ ब्रह्मनारायणी
विद्यां सम्यग्परां भिधा योऽपरां विद्याश्च नरसिंहानुष्टुभादयः ७३ सुष्टाष्टाक्षरविद्यायाः कलां नार्हन्ति षोडशीं सर्वकोटिपरस्तावच्छास्त्राणामपि संते
तं ७४ चतुर्णामपि वेदानां पुराणानां च भूपते श्रेष्ठैव श्रीमदष्टाक्षरी ज्ञानात्तोऽधिका परा ७५ श्रीमदष्टाक्षरीविद्यां सांगां रश्मिसमन्वितां यः प्रयच्छति वि
प्रोऽसौ साधकाय महीपते ७६ पितुर्मातुरुपाध्याद्गुरोराचार्यतोप्यसौ ब्रह्मविस्मृहेशोप्योप्यधिकः ख्यातशोऽन्वय ७७ विज्ञायेत्थं सदाचार्यं तं गुरुसमपिष्ट
तो आचार्यचरणांभोजे दृढभक्तस्सदा भवेत् ७८ विप्राणां ज्ञानतो ज्यैष्ठ्यं क्षत्रियाणां तु वीर्यतः वैश्यानां धान्यधनतः शूद्राणां तु जन्मतः ७९ यथा दारुमयो हस्ती
यथा चर्ममयो मृगः तथा विप्रोऽनधीयानस्त्रयोऽमी नामधारिणः ८० स्वकर्मनिरतानां च वेदपत्रा क्रियावतां ब्रह्मचारी वरेद्भैक्ष्यं वेश्मसु प्रयतोन्वहं ८१ यथेष्टे
श्रोत्र भवेद्गुरोर्नयन गोचरे न नाम प्रतिगृह्णीयात्परोक्षेप्य च ८२ गुरुनिंदा भवेद्यत्र परिवादस्तु यत्र च कर्णौ तत्र पिधातव्यौ गन्तव्यं वा ततोन्यतः ८३ सदा

गु०प्र०
६८

68

रोः परीवादात्प्राभवेत्कुक्कुरो निहकः मत्सरी सद्गुरोः कीटः स्यात्तिरस्कारान्द्वावेत् क्रिमिः ८४ श्रीमद्देशिकस्याचार्यनिंदां कृत्वा पिवासकृतः । षष्टिर्वर्षसहस्राणि विष्ठासु कृमि
तां व्रजेत् ८५ नाभिवादयेद्गुरोः पत्नीं स्पृशेत् स्त्रीयुवतिः सती हा विंशतिवर्षे राजन्यो निंदां त्यजेत् गुरुद्रोहयोः ८६ स्वभावश्चैव स्त्रीणां दीर्घैः संसारतः स्मृताः पुनरा
सप्रमादं पतिं कुर्वन्ति नैव विपश्चितः ८७ विद्वांसमप्यविद्वांसं स्त्रियः स्नाधर्षयेत्समं स्वस्वभ्रंशं वा पिकुर्वंति सत्त्वं वस्तु कुंतवत् ८८ न मात्रा न दुहित्रा वा नासनं स्वस्मै कांत शीघ्र
तावलवं तीइन्द्रियाणि ग्रामो हर्तुं सविकोविदं ८९ गुरुश्च स्वपानि लंघ्य गोरथैश्चपक्षेः विद्यासिध्यति तत्स्याद्भ्रष्टस्य पश्यति केवलं ९० सत्तस्य संभवल्कोश
. सहेतिपितरौ वयं शक्यावर्षशतेनापि नो कर्तुं तस्य निष्कृतिः ९१ अनयोः प्रियकुर्यादाचार्यस्य च सर्वदा ततः श्रीमद्देशिकसूरीसांगाभगवद्भक्तिसंयुता ९२ पस्यवक्त्रा
ब्रुजाद्यश्चाभोगस्वर्गापवर्गदीनस्योपकर्त्तकेनापि तथाकं कल्पकोटिभिः ९३ उत्तमवर्ष्यं यज्ञे द्वीमान् नारायणमिवापां जनकेमातारि गुरोस्तु तु हे बुसं ततः ९४ ततः
पः परमप्राहुर्ब्रह्मसायुज्यसिद्धिदं श्रीमन्मुरुस्समतिक्रम्य त्रिकस्यं नियतस्सथः ९५ श्रीनेवास्तन्समाराध्य त्रीश्रो कान्समजयेत्सुधी पीतामाता वरेद्गान्या पुत्र्यदेशात्ततः
परं ९६ श्रीमद्देशिकसूरी दाता व तुर्थो गुरुः स्मृतः चतुर्वर्गफलं प्रोक्तं चतुर्णां सम्मर्द्दनात् ९७ पितरं मातरं वापि त्यजेद्देहगुरुं त्वपि ब्रह्मविद्याप्रदाचार्यं प्राणान्तेपि नः
संत्यजेत् ९८ राके कापि महाविद्याप[illegible]लभ्यते तं सत्कानरके घोरे तिष्ठत्याचंद्रतारकं ९९ रश्मिमालाप्रदाचार्यं सागेवतुं नशक्यते सर्वा अपि महाविद्याप्रदा
तिष्ठंति सिद्धिदः १०० तस्माद्भगवतो रश्मिविद्यादाता गुरुर्मतः सर्वसाक्षात्परागवाभोगस्वर्गापवर्गदः १ नंनसजेत् यत्प्राणान्तेसत्तवकुलदेवतं रश्मिविद्याप्रदावा
यो स्वसमीपस्थितेपरं २ तं सत्कापोर्वयदि धैर्यात् कल्पं नरके वसेत् नरः तजनिते स्वरं बहुभिस्तेनोस्याचार्यमन्वहं ३ ॐपि ब्रह्म विरेभ्यस्मै दद्यान्नरदातुवानिर्वाराग

धर्मक्तोयं सदाचारश्च धीमतां ४ सदाचारो गृहे यस्य तस्य भार्याश्रमांतरे विद्या ज्ञातं प विलासगृहाश्रम मध्याश्रमेतत् ५ गृहाश्रमात्परं नास्ति यदि भार्या वशं
वदा औनुकूल्यं हि दंपत्योस्त्रिवर्गफलहेतवे ६ अनुकूलं कलत्रं चेत्त्रिदिवेन हि किं ततः प्रतिकूलं कलत्रं चेन्नरकेण हि किं ततः ७ गृहाश्रमः सुखार्थाय
भार्यामूलं हि तत्सुखं सा च भार्या विनीता या स्त्रिवर्गो वर्द्धते ध्रुवं ८ तल्लोकयोपमीयंते प्रमदा मंदबुद्धिभिः जलौका केवलं रक्तमाददाना मनस्विनी ९
मगो ६ भ्रांजलौकानां विचारान्महदंतरं प्रमदा सर्वमादत्ते चित्तं वित्तं बलं सुखं १० दर्शीव त्यावती सा क्षा प्रियवाक्यवशंवदी गुणैरमीभिः संयुक्ता ता
स्त्रीः स्त्रायनां विचारान्महदंतरं प्रमदा सर्वमादत्ते वित्तं वित्तं बलं सुखं स्त्रीरूपधीरे री ११ गुरोरनुज्ञया स्नातः सवर्णेन तेदं समाप्य च उद्वहेन ततो
भार्यां सवर्णां साधुलक्षणां १२ रोगहीना भ्रातृमती रवस्मा लिंगं विध्य चीयसी उद्वहेत्तद्विजो भार्यां म्यास्यां मरं पाविरी १३ लक्षणानि परीक्ष्या
दौ ततः कन्यां समुद्वहेत् सलक्षणामुचारित्रायस्यायुर्विवर्द्धये त सुलक्षणा पितुः शीला कुलक्षणाशिरो मरीतीः कुलक्षणा पियासाध्वी सर्वलक्षणाः
सुसा १४ सुलक्षणा सुचारित्रा स्वाधीना पतिदेवता लक्ष्मी शाश्वद्गृहादेव गृहे यो विरवाप्यते १६ अंलङ्कृताः सुवासिन्यो ध्यामिः प्राकृतनृत्यकृति नानावि
धैरलंकारैः स्वरूपास्ताभवंतिहि १७ सुतीर्थैः स्वयंवर्याभिः क्षालितं सात्त्विकं लवा नानावापतरंगिरायोभवंतिहि सुलक्षणाः १८ अचिंताजगतांमाः
तायाभिः शिवबध्नरिह नारायणाप्रियाश्रीर्वा शचीवाशक्रवल्लभा १९ ता भवंति सुचारित्रा योषाः स्वाधीनभर्तृकाः स्वाधीनपतिकानां च सुशीलानां प्रगीरयां २०
स्वर्गापवर्गावत्रैव सुलक्षणाफलं हितत् सुलक्षणाः स्वचारित्रैरपि मंदोयुषं पतिं २१ दीर्घायुषं प्रकुर्वंति प्रमदाः संपदास्पदं आचार्यपत्नी श्रीवुधावासे

दा॰ पू॰
६९
69

से कारणादिभिः २२ प्राप्तजन्मद्विजाः शिष्यैर्यैस्तत्तीर्थं सेव्यते सर्वभाग्यसहिताः कंदर्पसदृशप्रभाः २३ पुत्रपौत्रादिसहिता राजराजसमश्रियः अनुत्तरब्रह्म
तत्वरहस्येऽक्षतिसंग्रहे अध्यायएकविंशोऽयं तंत्रे दाशरथीरिते २२४ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्वरहस्ये दाशरथीप्रोक्ते तंत्रे वेदार्थसंग्रहे एकविंशोऽध्यायः श्रीभगवानुवा
च विवाहानपि वक्ष्यामि निबोध वसुधापते येषां विज्ञानमात्रेण सर्वपापैः प्रमुच्यते १ विवाहा ब्राह्मदैवार्षाः प्राजापत्यासुरौ तथा गांधर्वो राक्षसश्चैव पैशा
चोऽष्टम उच्यते २ स ब्राह्मो वरमाहूय यत्र कन्या स्वलंकृता दीयते तत्सुतः पयात्पुरुषानेकविंशतिं ३ यज्ञार्थमृत्विजे दैवः सज्ञः पाति चतुर्दश पराश्च दायगो दं
रुयार्षस्तज्जः पुनाति षट् ४ सहोभौ चरतां धर्ममित्युक्त्वा दीयतेऽर्थिने तत्कन्यायां समुत्पन्नो वंश्यानष्टौ पुनाति सः ५ चत्वार एते विप्राणां धर्म्याः पाणि
ग्रहाः स्मृताः आसुरः क्रयणाद्ध्येयो गांधर्वोऽन्योन्यबंधतः ६ प्रसह्य कन्याहरणं राक्षसो निंदितस्ततः छलेन कन्याहरणात्पैशाचो गर्हितोऽधमः ७ प्रायस्तत्र विशा
मुक्ता गांधर्वासुरराक्षसाः अशस्तास्ते तु पापिष्ठाः पाणिस्थानां हि संभवेत् ८ सवर्णाया रोग्या सो धार्यः क्षत्रिया पाणिः शरः वैश्यपादेषो वासोंऽतः शूद्रया तथा ९ असव
र्णा द्वंद्वविधिः स्मृतस्तूत्सृष्टवेतने सवर्णाभिस्तु सर्वाभिः पाणिग्राह्यास्त्वयं विधिः १० धर्म्यैर्विवाहैर्जायंते धर्म्याः शतायुषः अधर्म्यैर्धर्मरहिता मंदभाग्या धना
युषः ११ ऋतुकालाभिगमनं धर्मोऽयं गृहिणां परः स्त्रीणां वरमनुस्मृत्य यथाकाम्यथ वा भवेत् १२ दिवाभिगमनं पुंसामनायुष्यं परं मतं श्राद्धाहं सर्वपर्वाणि
यत्नात्त्याज्यानि धीमता १३ तत्र गच्छन्स्त्रियं मोहात्पतितो वं मोऽस्व सः सो ऋतुकालाभिगामी यः स्वदारनिरतश्च यः १४ स सदा ब्रह्मचारी हि विज्ञेयः स गृहाश्रमी
ऋतुः षोडशधा यामिन्यश्चतस्रस्तासु वर्हिताः युक्तास्तास्वपि याः युग्मा अयुग्माः कन्यकाप्रजाः स्वक्षां चंद्रमसं दुष्टं मघां मूलं विहीय च १६ शुचिः सन्त्रिः

विशेषसत्यौपुत्रनामसंविशेषतः प्रविंशुत्वंपुरस्येन पुरुषार्थप्रसाधकं १९ आर्षेविवाहेगोद्वंद्वंपुरतंतन्नशस्यते मुक्रमणपिकन्यायाः कन्याविक्रयपाप
कृत १९ अपत्यविक्रयीकृत्स्नंवसेत्तविट्क्रिमिभोजने अतोनारायविकन्यायाउपजीवेत्सिताधने २० स्त्रीधनादुपजीवंति येमोहाद्दिहबांधवाः नकेवलंनिरयगास्ते
षामपिवर्षद्रजाः २१ यस्यामर्घ्यातियत्रस्त्रीतुष्येयत्रस्त्रीपापतिः तत्रतुष्टामहालक्ष्मीर्निवसेत्सानवारिणाः २२ नारीतत्संतंन्त्रयतेस्त्रैवावेदानध्ययनंतथाः कुवि
वाहः क्रियालोपः कुलेपतनहेतवः २३ कुर्यात्ठैवाहिकेवह्नौगार्ह्यंकर्मान्वहंगृहेही पंचयज्ञक्रियांवापियत्नीदैनंदिनीमपि २४ गृहस्थाश्रमिणः पंचसूनाकर्मः
द्विवेहिने रवंडिनीपेषिणीचुल्लीउपस्करकुंभमार्ज्जनी २५ तासांचपंचस्थानांनानिराकरणाहेतवः क्रतवः पंचनिर्दिष्टागृहीश्रेयविवर्द्धनाः २६ पठनंब्रह्मयज्ञः स्या
त्तर्पणंचपितृक्रतुः होमोदैवोबलिर्भौतोतिथ्यर्चारिक्रतुः क्रमात् २७ पुपितृप्रीतिंप्रकुर्वाणाः कुर्वीतमध्योदकमन्वहंअन्नौरकपयोमूलफलैर्वोपिदहाश्रमी २८
धेनुदानेनयत्पुण्यंपाः आपविधिसंवंकं सत्कृत्यमिस्सवेमिस्सांरलातमाप्नुयात् २९ तयोविद्यासमिद्दीसेहुतंविप्रास्यपावकेनारपेद्विचसंघेभ्यः या
पोधाद्पिदुस्तरात ३० अनर्चितोतिथिर्गेहाद्यस्याशोयस्यगच्छति आजन्मसंचितात्पुण्यपाद्दत्ताःतस्यगृहीभवेत ३१ सांत्वदर्वीतिवाक्यानिशय्या
यंभूतकोदके एतान्यपिप्रदेयानिसदाभ्यागततुष्टये ३२ गृहस्थः परपाकादीप्सतत्सम्भृतांव्रजेत श्रेयः परान्नपुष्टस्यगृहीपादन्नदोपतः ३३
पुंनानोतिथिशेषान्नमायुर्वर्धनमाश्रवेत् प्रणोधातिथिमन्नाशीकिल्बिषीवग्रहाश्रमी ३४ वैश्वदेवांतसंप्राप्तस्सोतिथिरागतः नपूर्वकालमा
यातोनचदेहस्ततः क्वचित् ३५ बलिपात्रकरोवैप्रपयत्स्योतिथिरागतः अदत्वातंबलिंतस्मैयथाशक्त्यन्नमव्ययेत ३६ कुमार्यश्चस्ववासिन्योगर्भिण्य

ग॰ पु॰ ८॰ 70

वो ऽतिरुत्ता कीर्तिताः अतिथिश्चार्थिनो ऽर्थे ते भोक्ता नात्र विचारणा ३७ पितृदेवमनुष्येभ्यो दत्त्वाश्नाति स अमृतं गृही स्वार्थं पचन्नघं भुंक्ते केवलं स्वोदरंभरः ३८ आचार्य
पत्नीपुत्राणामन्नस्य घृतादिकं अपरान्नस्य यो भुंक्ते स भुंक्ते पापमस्य पं ३९ मध्याह्निकं वैश्वदेवं नित्यं कुर्यात्स्वयं ततः वैश्वदेवविहीना ये आतिथ्येन विवर्जिताः
४० ते सर्वे वृषला ज्ञेयाः प्राप्तवेदा अपि द्विजाः अकृत्वा वैश्वदेवं तु भुंजते ये द्विजाधमाः ४१ इह लोके विहीनास्युः काकयोनिं व्रजंत्यथ विहोदितं स्वकं कर्म नि
त्यं कुर्यात्तं द्विजः ४२ तस्मात्कुर्वत्यथाशक्ति ग्रासमुयात्स्वगीतिं परां पुत्राष्टम्योस्त्यजेन्नित्यं तैलमांसस्त्रीभक्षं सा ४३ चतुर्दश्यां पंचदश्यां स्त्रीसंगमपि
वर्जयेत् नोदयंतमवेक्षेत नास्तं यांतं न मध्यगं ४४ न राहुग्रस्तमस्यैवं न तांबुसंस्थं दिवाकरं नावीक्षेत नग्नो रूपमसद्धावेन्न वर्षति ४५ नोल्लंघयेद्वत्स
तंत्रीं नग्नो जलमाविशेत् देवतायतनं विप्रं धेनुं मधु मृदं घृतं ४६ जानन्वृद्धं वयोवृद्धं विद्यावृद्धं तपस्विनं अश्वत्थं चैव सहस्रं च गुरुं जलघृतं घटं ४७ सिद्धा
न्नं दधि सिद्धार्थं गच्छन्कुर्यात्प्रदक्षिणां रजस्वलां न सेवेत नाश्नीयात्सह भार्यया ४८ एकवासा न भुंजीत न भुंजीतोत्कटासने नाश्नंतीं स्त्रियमीक्षे
त तेजस्कामो द्विजोत्तमः ४९ असंतत्पेपिन्नेत्राण्याधारण्यं न वं क्वचित् असंतव्यं सदा चार्यं न रत्नं धारयेत्क्वचित् ५० यज्ञविहीनं च विना मांसं दीर्घका
लं तिष्ठेत विप्रः न सर्वं गोव्रजे कूपे न वल्मीके न भस्मनि ५१ न गर्ते पुनः सत्त्वेषु न तिष्ठन्न व्रजन्नपि गोविप्रसूर्यवाय्वग्निचंद्रार्कांश्च गुरूनपि ५२ अभिमुख
न कवीत मलमूत्रविसर्जने दिवा संध्यासु कर्णस्थब्रह्मसूत्र उदङ्मुखः ५३ पतं न संस्त्रे सजेन्नित्यं निशायां दक्षिणामुखः मुखेनोपधमेन्नाग्निं नग्नां नेक्षे
त योषितं ५४ नांघ्री प्रतापयेदग्नौ न वस्तु अशुचि निक्षिपेत् प्राणिहिंसां न कुर्वीत नाश्नीयात्संध्ययोर्द्वयोः ५५ न संविशेच्च संध्यायां प्रसुप्तान्नशिरा

अपिविरामस्त्राष्ठिवनं नाप्सु कुर्याद्विधिज्ञो विष्णुः ५६ नावक्षेत धयंतीं गां नेंद्रचापं प्रदर्शयेत् नैकः स्वप्यात् क्वचि छलेन प्रायाने स बोधयेत् ५७ नैकोऽपापा
त्वं पंथानां न वार्य जलिना पिवेत नदिगोदत्त सारं च मस्त्येद्दधिनो निशि ५८ स्त्रीधर्मिण्या नाभिवदेन्नाघाद्वारत्त्रिरविष्णुतीर्थं त्रिक प्रियो न स्मा लक्षां स्मेपाटेन
धावयेत् ५९ परश्रीदूकृत्वा परश्वाउ योऽस्मीपीड्यान वर्जितः ट्रांतुः श्रीउफलेन नास्ति भोक्ता किल्बिषभाग्भवेत् ६० न धारयेदन्यनुक्तं वासश्चोपानहावपि नमि
न भोजने स्त्रीया न्नाऽस्मीता म्मादिदूषितं ६२ आरोहणं गवां पृष्ठे वेतध्म सरितमवासात यंरिवास्वायस्त्र ज्ञेद्योयज्ञ जो विष्णुः ६१ स्तो लानमार्जयेद्दाचैविस
जेन्न शिखां पथि ह स्नो शिरोद्धधनयान्ना कर्षेद्दासनं पदा ६३ नोत्साटयेक्षोमनखं दशनेन कदाच करजैः कारजच्छेरं तृणावेदं च वर्जयेत् ६४ मृमापनघ
दायातिसजेत क्रमेयलतः नायही रेणागंतव्यं सवेश्मपरवेश्मनोः ६५ क्रीडेच्चाक्षैः सहासीत न धर्मघ्नैर्नरो गिभिः न शायीत क्षुधितः प्राशो भुंजीत नैव च ६६
आर्द्रपादकरास्यो त्वं दीर्घकालं वजीवाति संविशेत्नार्द्रचरणो नोच्छिष्टः क्वचिद्व्रजेत ६७ शयनस्थो न वाश्नीयात् न पिबेच्च तथा येदितः स्नोपानत्कश्च
नाचामन्नतिष्ठन् धारयान्पिवेत् ६८ सर्वंतिलसमयं नाघ्रात्सायं शर्मा भिलाउकः न च वीक्षेत विरामस्त्वेनोच्छिष्टस्स्य पेहुिः ६९ नाधितिष्ठेत् वागारभस्म देशकपा
लीकाः पतितैस्सह संवासस्य त्यतनायेव जायते ७० श्रीवयेदैदिकं मंत्रेन च्छ्रहाधकदाचन ब्राह्मणापायते द्विजः शूद्राधमो चहीयते ७१ धर्मोपदेशं शूद्राणां स्वो
श्रेयः प्रतिपादयेत् द्विजुष्कृत्तगां धर्मः स्मृद्राणां परमः स्मृतः ७२ कंडूयनं नशिरसः पाणिभ्यां मुभयंदेम तआं दोलनेकरा पांवकेशान्नोके शलं छुपे ७३ अशास्त्र
वर्तिनो भयाश्चुधा स्त्रलाप्रतिग्रहं ब्राह्मणः स्माच्च योयाति नरकानेकविंशति ७४ अकाल विद्युत्स्तनिते वर्षतौ पांसुवर्षणे महावाते च ध्वनौ रात्रावनध्यायाः प्रकी
र्तिताः ७५ उल्कापाते च भौकंपे दिग्दाहे मध्यरात्रिषु संध्ययोर्हवलोमांते राजराधेव सूतके ७६ हश्रौष्टकासु स्तुतापां श्चाद्धिकं प्रतिगृह्य च प्रतिपद्य पितराति

शि॰पू॰ ७१

71

वाममायां सर्वथ त्यजेत् ७७ परेषु क्रोशेषु विरतेत समुद्दोषे स्तवपितृपाकर्म शिवोत्सर्गो नाविभानीतरोगले ७८ आरण्यकमधीत्य सावित्र्या रात्री न्योरतिधेनो अनध्यायेषु चैते

षु नाधीयीत द्विजः क्वचित् ७९ कृतान्तरं एवान्स्य रेखकल्पासादिवमुनिभिः स्ताः श्वोः पंचदश्यो ब्रह्मचारी भवेत्सदा ८० अनायुष्यं परं वेदपाठो रोगवर्धनं तस्मात

ह्रतसमाज्ञो वैरिणां चोपसेवनं ८१ ग्रहीं दिभिः परिसक्तमात्मानं नावमानयेत मवतां यस्मा छ्रियो विघानद्दर्शमा ८२ मसंत्नूयास्त्रियं ब्रूयान्न ब्रूयात्सत्समप्रियं प्रियं

पं चनान्तं तं ब्रूयादेषधर्मो महीपते ८३ भद्रमेवं वदेन्नित्सं भद्रमेव विचिंतयेत भद्रं रवहिंसं सर्गो नाम द्रुष्म कुर्दावन ८४ स्त्रपवितकुलेहीनान स्रुधीनो धिपयेन्न रात्रवी

श्री तनाश्रिविरस स्वयस्त्रपिंयहतारकाः ८५ नाचौ वेगं मनोगं जिह्वावेगं ववर्जयेत उल्को चधनदीनां तेद्र पंहरासरित्सृजेत् ८६ गोब्राह्मणाग्नीनुच्छिष्टः वाराणां ता

नैव संस्पृशेत् नस्पृशेद्वानि मित्ततखानि खानि खनातुरः ८७ गुरुपत्नी न्वपिरोमाणि तत्स्व शरीरं शुचिर्भवेत पादशो दोदकं स्तत्रमुच्छिष्टमोरकानिच ८८ नि

शीवतश्चेष्मीघंगृहाद्दूरे विनिक्षिपेत अहर्निशं भ्रान्ते जोपाथ्रौ ता वा निषेवणात ८९ अहीहृव संमसावजाति स्मरति यो विकीम्युक्त स्वपत्नां हृदेत नेषां दघान्त्व

मा सवं ९० विनम्रमान सस्लेषामनुपायाघतश्रुतान् म्कृतिम्पूदेवदेवानां नवसाधुतयस्विनां ९१ पतिव्रतीनां नारीणां निंदीं कुर्यात्र कुत्रचित् नमनुष्यस्तकृतिं

कुंस्या आत्मानं वहुमानयेत ९२ अम्युयतं नप्रणामे संरमर्माणि तानी च्चरेत् अधर्मा न्सेवतेऽर्थं विश्वानविसज्जेयन् ९३ सर्वतो भद्रगम्याविनरोनश्रुणति सान्यपः

उद्दसं पंचमलिंडा स्नापास स्तलाशये ९४ अनहृसाचतत्कर्तृ नेमसः स्यात्तुरीय भाक्श्राद्धयां पात्रास्तापाक्तिं विद्दीयतिवसु ९५ ब्रह्मविघ्नतकोटिश्चो रतंदानस

हृष्यकं आचार्यदानसेश स्पक्ताता नाहींतिषोः भीः ९६ म्रद्यपाप्रतिपद्य तिम्यहृपापुद्दुदातिव स्वर्गिणां ताबु भोस्यातांयन तोम्रुक्त्या ध्यधः ९९ अन्नेनेनस्रोधन

स्नेघोविस्मयतः स्वरेत स्वरे कीर्तनतोऽतानमायुर्विद्राव मानतः १०० गंधपुष्पकृताम्यांकंभ्यामांसंवचोरधिमणिमाल्याग्रहंधान्यंयात्ययमेतद्दपस्थित १:

८

मधुरकं फलं मत्वमेधां स्वभयवरस्विराणां अभ्युपेतानि ग्राहाणारोधेतान्यपिनिग्रहाणातः १ ३ स्वमान्तरायघटेवधिंधियित्वाशृतातमाध्यस्यपाम्नये ये ३ हि सुते विषपुस्तः
ज्यवश्च ३ गृहे विज्ञानमभ्यस्य श्रीमद्दृष्टासंरीं जयेत अथ श्रयं गृहिशीलाचार्यमावापेवरणाद्वेनं ४ एकेनतत्त्वमनामुक्तिः श्रीमद्दृष्टास्मि नर्पत एकेनतत्त्वमनामुक्तिर्नरस्तात
७ राग्भ्रमे ५ एकेनजन्मनामुक्तिर्वाराराज्यामहीपते न जन्मनामुक्तिः एवं चार्थवरणाचैनात ६ भनसा भिस्सदावामसंविदाम्नसंघयेत सुदाचारपरो नित्संमिसमाचा
र्यसेवकः ७ भगवद्भक्तिसहितां समस्त्यासंसंस्मृतां श्रीमद्दृष्टास्मीजस्वालालस्माद्रुसमयोभवेत ८ गृहस्थस्य सदाचारस्थितिर्योक्तो महीपते पमाकराधनराधी
मान्मं वसज्ञानतत्त्वमः ९ इति श्रीमदुत्तरखण्डे तत्त्वरहस्ये दाशरथीयतंत्रे हो र्थसत्र हेद्वाविंशोध्यायः श्रीभगवानुवाच ७ नरविशेषं वक्ष्यामि सदाचारस्य मूबते पं
स्कलोपि नरो हीमान्मुच्यते पापराशिभिः १ समीहितार्थसंसिद्धिं प्राप्यते पुराणधारतः तत्त्वपुराणमविष्ठिप्रस्मृतितकर्हानुभाजनात २ स्मृतिवर्मेजुषः पुसः सस्यथां
त्रप्यते मुने कलिकालादपि सराष्ठिंड्याथात्तिघासतः ३ वर्जितस्य विधानेन श्रोक्तस्याकरणीयतः कश्चित्कालाद्विहितो वा स्यतोरं धरदर्शनात ४ निषिद्धाच
रणां तस्मात्कथ्यपि विध्यतया यतः तद्गतः परित्यज्य नरो नचिरायी भवेत ५ ब्रह्मघ्ना नृस्त्रनिर्यासान यापसा ... रक्ती अटोरपिक्षंपलसमवत्साराणेपुपस्य
जेतर्द् लभ्मुनं गंज्ञनमपिपिपंलांडुंवपरिस्लजेत वपवेवकपाफं इपतकंमेसकमारिकं ७ रात्रौ दधि न भोक्तव्यं हितावचनरवनीनके आपृष्टामेः स्वर्गकामैः स्वाद्यं मासंप्र
यत्नतः ८ यज्ञार्थं पशुहिंसापापसा स्वर्ग्यानेतराक्कवित स्वजेस पुषितसर्वमत्वः स्नेहनिर्मितं ९ प्राणात्ययेक्रतोश्राद्धे यथानेविप्रग्रकाम्यया अकाम्यमित्थ्यंप
लंभस्यपत्रवदोषभाकु १० नताहस्थं भवेसाधंमरगयाहतिकांक्षिणः यारशोभवतीप्रस्वलौ स्यान्मांसोपरोविनः ११ मत्स्यार्थं ब्रह्मणा सृष्टाः पशुद्द मलः
नोषधीः निघ्नन्हिंसको विघ्नतानामविघ्नपातिः १२ विनेदैवकतुकृते मधुपर्कौ र्थमस्य अचहितार्थहिंसा स्याद्धिंसाम्यत्रसमुद्स्तरा १३ योजंतन्नान्मतसथंहि

रा०पु०
७२

न स्त्रिज्ञानदुर्बलः दुराचारस्य तस्येह नाममात्रावशिष्टोऽस्ति १४ भाक्तानुपं तासंस्कर्तान्क्रयविक्रयहिंसकाः उपकर्ता घातपिता हिंसका अष्टधा स्मृताः १५ प्रसद्म
श्वमेधेमयातु वषोडशियो यजेत् अंमासमस्स्र कोयसन्तुष्टितीयोत्र विशिष्यते १६ ये येवात्मा परस्त हृदुह्याः सरुमिष्ठता सुप्रदः स्वानि तुस्यानि यथात्मनि तथाः
परे १७ सुतसायदिवाचान्यतयलिं लिं क्रियते यो पश्चात्तेहि पुनः पश्चात्तापमात्मनि संभवेत् १८ न स्वकेशेन विना दुःखमर्थहीने हीनेकुतः क्रियां क्रिया
हीनेकुतो धर्मो धर्महीने कुतः सुखं १९ सुखं हि सर्वे राकांक्ष्यं तच्चधर्मसमुद्भवं तस्माद्धर्मोच कर्तव्यश्चानुवर्तेतानयत्नतः २० सापागते च दुःखे राकर्तव्यं पारलौ
किकदानं च विधिना देयं काले पात्रे च मानवैः विधिहीनमपात्रे वियो ददाति प्रतिग्रहं नकेवलं हि धान्ति शेषतस्य वनश्यति २२ व्यसनार्थं कुटुंवार्थं परगा
र्थं वरीयते तत्र संपमभवेदन्नयरात्रवनसंशयः २३ आमचायेयलीपुत्रास्त्रियो यत्नार्थं यतत्रुतः ग्रहता द्विषकालेषुयो धृधादादाराकृत २५ तस्य पुण्यफलं
वक्तुं न शक्तोस्मि महीपते वर्षशतैरपि तं तदूर्ध्वं यथात निश्रमुदाहृतं २४ तदर्धं वा तदर्धं वा तत्र्यनिनिष्ठ्यलं समत आचार्यचरणांभोजे वर्षाशनमितं धनं
२६ राकस्मिन्दिवसे दत्ता प्रतिसंवत्सरं नय तुलापुरुषमुख्यानि महादानानि भूरिशः २७ कुलादिने दिने वर्षपतस्कसं प्राप्नुयादसौ पित्तवशपशा ते:
पुक्तो मातर्वं वष शुतेरपि २८ भगवत्संनिधावत्ते सुखमक्षयमश्नुते मातापितृविहीनं वै मोजीवाशिपहारिभिः २९ संस्कारयति ये वित्तैस्तेषां श्रेयोऽस
पंस्मृतं ब्राह्मणायदरिद्रायपाणिग्रहमितं धनं ३० यः प्रपृच्छति धर्मात्मा तस्य पुण्यं प्रपद्यति नाग्निहोत्रैर्न तद्धैर्यो नाग्निष्टोमादिभिर्मखैः ३१ पच्छे
यः प्राप्यते मर्त्यैः कविप्रतिष्ठिते पितृगेहे पियाकन्यारजः प्रसप्तसंख्याना ३२ पद्मरा हस्तसिताद्देयोज्ञेयलीसापुकन्यकाय पश्चाद्वरिणाये मोहात्स
भवेत्छूपीपतिः ३३ तेन संभाष्य गांलाम्पम यां कुर्येन संततं विज्ञाप्य दोषमुभयोः कन्यायाश्च वरस्य च ३४ संकधरवयेस्वच्छन्दन्यथा दोषमाकुपितास्त्रि

पः पवित्राः सततं नैता दुष्यंती कुत्रचित् ३५ स्त्रीणां सोऽददौ सोमः पावकः सर्वमेध्यतां कस्यारावा राणां गंधर्वस्तेन मेध्याः सदा स्त्रियः ३६ कन्यां भुक्त्वोरजः का
लेऽग्निः शशिरोमदर्शने स्नातोऽद्वेतु गंधर्वास्ता माग्रे च प्रदीयते ३७ दश्यपरोमतपस घीकुसभ्युहृतयौवना पितृघाविक्षतरजास्तस्तां परिवर्ज्जयेत् ३८ कन्यादानक
लप्रेशुस्तस्मात् द्वारिग्निकां अन्यथा तस्य कन्दातुः प्रतिया हीयतस्ततः ३९ कन्यामभुक्तं सोमाद्यैर्ददाति फलमेतत् देवभुक्तां ददातानि स्वर्गमधिगच्छति ४० शय
नासनदानानि कृत्वा यः स्त्रीमुखं भुक्तं यज्ञे यात्राणि सर्वाणि न दुष्यंति बुधाः क्वचित् ४१ वत्सः प्रस्नवने वने मेध्यः शकुनिः फलपातने नार्यो रति प्रयोगेषु श्वा मृगग्र
हणे शुचिः ४२ अजाश्वयोर्मुखं मेध्यं गावो मेध्यास्तु पृष्ठतः ब्राह्मणाः पादतो मेध्याः स्त्रियो मेध्यास्तु सर्वतः ४३ बलात्कारोपभुक्ता वा चोरहस्तगतापि वा
न त्याज्या दूषिता नारी नास्यास्त्यागो विधीयते ४४ अम्लेन ताम्रशुद्धिः स्याच्छुद्धिः कांस्यस्य भस्मना रजसा नार्यस्तत्तिर्नि वेगतः शुचिः ४५ धमन
सापिनया नारी सभरेत्पुरुषांतरं सोमपास सोरव्यानि भुंक्ते चात्री पिकीर्तिभाक् ४६ पिता पितामहो भ्राता सकुल्यो जननी तथा कन्याप्रदः पूर्वनाशे प्रकृति
स्थः परः परः ४७ अप्रयच्छन्समाप्नोति भ्रूणहत्यामृतौ नयृ गम्यं त्वभावे दातॄणां कन्या कुर्यात्स्वयंवरं ४८ हृताधिकां हं मलिनां पिंडमात्रोपजीविनीं प
रिभूतामधः शय्यां वासयेद्व्यभिचारिणीं ४९ व्यभिचाराद्दृतौ शुद्धिर्गर्भे त्यागो विधीयते गर्भभर्त्तृवधादौ च महत्पापि च यातके ५० आरोव्यम् शूद्रां शवप
ने विप्रो गच्छत्यधोगतिं उत्पाद्य पुत्रं शूद्रायां ब्राह्मण्यादेव हीयते ५१ दैवपित्र्यातिथेयानि तत्प्रदानानि यस्य तु देवा पितरस्तन्नाश्नंति स च स्वर्गं न गच्छ
ति ५२ यागयोग्यानि दिष्टानि यानि सप्त निदर्शिताः स्याममी निहतानीव पश्येयुर्नात्र संशयः ५३ तदस्मवर्ज्याः सुवासिन्यो भूषणाछादनाशनैः भक्तिका
मैत्रेरत्तिं स्वं संकटेषु कटेषु च ५४ पञ्चनार्थं प्रमुदिता भूषणाछादनाशनैः रमंते वतास्त ततस्युः सफलाः क्रियाः ५५ अक्षयश्रेयसेछा । देवी सो नैर्हिंधम..षः

नी०पु०
७३
73

आचार्यपत्नी संपूज्या विशेषान्मार्गवेदिने ५६ अनसूयायां ततो यायां नगरात्र व्रते पि च तारं कहेम विंताकवालीकुम्भादि भूषणैः ५७ आचार्यपत्नीमभ्यर्च्य सा स्वा
ह्वस्मीधिया नृप विमुक्तः सकलात्पापात्रोगात्सकलादपि ५८ कुबेरसदृशो लक्ष्म्या ततो नेमुक्तिभाग्भवेत् यत्र तुष्यति भर्त्ता स्त्रीय याभर्त्ता च तुष्यति ५९ तत्रैव शमनिकस्या
रां संपद्येत पदे पदे नपो हृतो हुतो हुतो होमः प्रहुतो भौतिको बलिः ६० प्राशितं पितृसंतृप्तिः इत्थं ब्राह्मे द्विजा ब्रुवन् पंचयज्ञानि मान्कुर्वन्ब्राह्मणो नावसीदति ६१ रात्रस्या
अननुज्ञातो संवत्सरेणोमवास्युयात् ब्राह्मणांकुशलं पृच्छेत्सहजातमनामयं ६२ वैश्यं सुखं समागम्य शूद्रं संतोषमेव च जातमात्रः शिशुस्तावद्यावदष्टौ समाः स्म
ताः ६३ भक्ष्याभक्ष्ये पुनो दृष्ये घाव न्ने वोपनीयते भरणं यो व्यवर्गस्य हृशाद्बक्षोरयं ६४ प्रसवायो समरशो भर्त्तव्यस्त्र व्यपलतः आचार्यः स्वपिता माता तपसा
निसमाश्रिताः ६५ अभ्यागतोतिथिश्चाग्नीः प्रोष्यव गीअमीन व सनीवति पुमान्नै वृद्धिभिश्वीयजीवन्ते जीवन्मतोथ विज्ञेयः केवलं स्वोदरंभरः दीनानाः
थविशिष्टेभ्यो दातव्यं भूतिकाम्यया ६७ अदत्तदानाजायंते परभाग्योपजीविनः विभागशीलसंयुक्तो दयावांश्च क्षमान्वितः ६८ देवतातिथिभक्तश्च गृहस्थो धा
र्मिकः स्मृतः शर्वरामध्यमौ यामौ हुतशेषं च यद्धविः ६९ तच्च सर्पं स्तदक्षे स्वब्रा स्ता रोगानावसीदति नैवैतानि गृहस्थेन कार्याणि तपस्या गते गृहे ७० पुराण्यानि
यत्ता मंत्रवाथ्यं वस्तु सुमनोसुखं अभ्युत्थानमिहायातस्सस्नेहं सर्वभावतः ७१ उपासनमनुव्रज्य गृहस्थेभ्यः तिहेतवः तथैव व्यय युक्तानि कार्याशये ताभि
वैनव ७२ आसनं पादशौचं च वचम याशक्ता मायनं स्तितिः शप्यातरा जनतां भ्रंगरिवागाहं स्या सिद्धिदाः ७३ तथैवनवकर्माणि सात्पानि गृहामे धिनां वेश्म
न्यं पर सा राष्ट्रदोह सोभान्न तापियं ७४ द्वेषो रंभश्च मा याचस्वर्गमार्गार्गलासिद्धि नवाश्यकक्कर्माणि कार्याणि प्रतिवासरं ७५ स्नानसंध्या जपो होमः स्वाध्या
यो देवतार्चने वैश्वदेवंतथातिथ्यं नव मे पितृतर्पणं ७६ नवगोप्यानि वाभ्युत्रमुने तानि निशामय जन्मर्क्षमैथुनं मंत्रीगृहच्छिद्रुवचनं ७७ आयुर्धनाय दानं च

स्त्रीनग्नकास्यानि सर्वदी नवेनामित्रका स्थानिरहः पापमकुत्सितं ७८ प्रायी श्रमराम्बु क्रियोस्यान्वपः रूपविक्रयौ कन्यादानं गुरोत्म्का यो नान्यत्के नापि कुत्रचित् ७९
पात्रमित्रविनीनेषु दीनानाथोपकारिषु मातापितृगृहस्थेवनवकं दत्तमसंय ८० निष्फलं नवस्तूनि चादवारशान्तस्कारे कुवेधि कितवेषु तं शठेनष्टे चवदिषु ८१ आपः
स्वपिनदेयानि नवस्तूनि सर्वदो पुत्रेषु सम्पसु सर्वस्वं दाराम्बुशरशागताः ८२ न्यासार्थं कुलं तिष्ठ निक्षिपः स्त्रीधनसुतः योऽददाति सम्प्रदात्माप्रायश्चित्तेविमूढ
ति ८३ आवार्यायैवसर्वस्वंपुरस्वरगाकर्मणि देयं चविस्रविधागेनान्यत्कस्यापि कुत्रचित् ८४ रातनवानां नवकं तालाम्प्रियमसाधुया अन्यतेनकवमिसर्वेषां
स्वर्गमार्गदं ८५ संसंशो वमहिं साव स्त्रांतिरो नंदपाद्पः उक्तेपमिंद्रियाक्रोधस्सर्वेषां धर्मसाधने ८६ अम्बस्थ्येनवतिं चेतां स्वर्गमार्गप्रदीपिकां सतामभिमतां
पुरापरदस्योनावसीदति ८७ निष्कामार्यासुतो भ्रातीमित्रदाससमाश्रिताः वस्यैतेरिनयाभ्यस्तस्यसर्वत्रगौरवं ८८ यानेदुर्नृत्तेन संसर्गाः पसाच विरहो स्नेस्त्रावो
मगृहवासः स्वनारीरागोहृषगानीषद् ८९ समर्थधाम्यसहसघनव्यंपः प्रयच्छेत् सवाधुकिकः खलतस्सर्वकर्मवहिष्कृतः ९० महिषीसुव्यते भार्यापापा भवेद्ध
भिरिरागी तां दृष्टां कामयातो सोनाम्नामाहिषिकः स्मृतः ९१ अये माहिषिकं दृष्टुमध्येतु हृष्यलीपतिं अनेवाधुबिकं दृष्ट्वा निराशाः पितरामाः पोतरोगताः
९२ यावद्दुसंभवस्सर्वं यावत्मोनीमधुस्यते तावदम्बं तितरोयावमीकोऽहविगुणाः ९३ विधाविनयसंपन्ने श्रीत्रियेगृहमागते क्रीडयौवधयः सर्वा यान्त्या
मः परमांगतिं ९४ स्वप्ने सौवधतावीरं विप्रेष्टं विजितिरोरिसन्न्सीयमानं किंमयाहृष्टतं कृतं ९५ यस्योदरगतस्याचं वेदाभ्यासेन जीर्यते सतारयति दा
तारं दशपूर्वान्दशापरान ९६ नस्त्री रागावपनं कार्यं नवग्राः स्मनबुध्येत नवरांशो गसंजलष्टेनकुर्यादेहिकांक्षति ९७ सर्वान्केशान्समुद्धृत्यछेदयेदंगुलीद्वयं
सुवासिनीनामेवं स्यान्नाप्यमधुनं भवेत् ९८ राज्ञा वायानयुत्रीवाब्राह्मणोबहुशोभृतः केशानां रक्षणार्थाय यः द्यागुलिगतादक्षिणा ९९ योगृहीतां विवा

रा.प्र.
७४

सिनीनामेवं स्यान्नान्यथा पुंसनेभवेत् ९८ रजो वा रजस्तु केवा कन्या ह्रगोवद्द्योऽक्ततः के मानां स्वरागार्थो परस्या हि गुणा दृष्टिरागां स्वोऽर हीनां विवाद्यं गोगद्द्स्यां तिम
न्यते अन्नं तस्य नभोक्तव्यं कुर्यात् या को हिंसं स्मृतः १०० दारायी हीचटी स्त्रीचकुरुते योयं जो स्थितेप रिवेत्ता स विज्ञेयः परिवित्तीच पूर्वजः १ सर्वे स वै तेन रके यांतिदा
तथाज्ञकयं व माः श्रोदेदेशांतरस्थेच स के पुत्र तिं तं जे १ कर्णूरवे वयतिते न दो षः परिवित्ते वेदास्सरागिया वति नियुंस्यात् दर्थकारणात् ३ नावं तिम्न्यागा हस्ता निवेदवि
कयकृह्यमेत् यस्यमुत्रा जितो मत्यासेव गतेमेथुनक्रः ४ वहिर्वर्षसहस्राणि विष्ठायांते कृमिः भ्रष्टी न्यं भरासं संयकें भ्रष्टेगा सहा सनं भूदुष्टिघायमः कश्चिन्ना
स्रलेतम पियातवेत् मदारादस्त सविर्वा यं येपसु बुधा द्विजाः ६ तेयांतिनरकं घोरं के स्वतेजो विवर्जिताः हस्तदनातिलवगाद्यं ननादीनि संतत ७ दातारं नोपतिष्ठंति मे
तापुंहे तु किंचिद्विषं आस से नैवयात्रेरा पदत्र मुपदीपत्ने ८ भोक्तृः स्वाधिष्ठितां पापं दाता व नरकं व्रजेत् अंगुस्पाद्त काद्यं प्रस सस वर्गां वयत् १ स्वतिकाम खगाम
घिसमं गोसों समभक्ष्यतां अयतो निव से न्म स्वा हौरै ग्रग गणान्वितः १० गुणान्वितायदातव्यं ना स्मिपूर्वेव्यतिक्रमः ब्राह्मणाति क्रमो नास्ति विप्रे वेद विवर्जित ११
ज्वलं तमग्निमुत्सृज्य नहि भस्मनि हूयते सान्निध्ये मधीयानं ब्राह्मणं यो व्यतिक्रमेत् १२ भोजने चैव दाने च विनाचार्यं स किंचिद्वीगोरस्यकान् वा ग्रामका स्त्रोप्या
कामकुशीलकान् १३ प्रोष्याच्चाहूंषि कांश्चापि विप्रान् व्यद्भुवदा वेत् दैवद्व्य विभागेनाचार्य स किंचिद्वीगोरक्षाकान्वा ग्रामकान्तथाकामकुशीलकान् १४
प्रेष्यान्वार्द्धुषिकांश्चापि विप्रान् च्छ्रूद्रवदाचरेत् दैवद्व्यविभागेन वृद्धस्य हरतेन च १५ कुलान्यासु विनश्यंति स्वाद्याचावेतिके रोगाव मारे हीतिव वः द्रो
क्रोगवा हिंसा ह्रराेोवू वश्य तिर्यंचो रमा सा प्यंत रे पिवा १७ पयलेनापिदातव्यमिष्ठ द्विः श्रेयस्तमं आवीर्यवरणां भोजेयुग्भूः रणाकर्म णि १८ सधातव
प्रदातव्यारथ्वि गणधाप्त्रवो दिना मा सास्यं तरतो वस्य मथवाद् क्षिणाप्तुभा १९ आवार्या प्रदातव्या महती सिद्धिमिच्छता मासाद्धया त्रिभिर्मासैर्वा

७१

तथ्या वृद्धिसंयुता: २० मासत्रयमतिक्रम्य दातव्या द्विगुणा त्वथ मासषट्कमतिक्रम्य त्रिगुणा दीयते ऽन्यथा: २१ आचार्यवपुनिसातं यान्किंचिपि गवतमासेननेने ९
स्त्रहृशष्टरां टरसुधायते २२ तस्मात्वर्ष्यमाचार्यपादाननुग्गलेधने सषप्वषप्रदातव्यं गुरुश्चरणा कर्मसु २३ पवचनानपिभिक्षिलासंसजानषि सचोवित्तरां
कार्यमाचार्यार्थं महीयते २४ ऊरांकृत्वापि वारेषं सपघ आचार्यपादयोः भिक्षान्नमपि वाचार्यकुले भिक्षेत नैव हि २५ अग्नीहोमादियोगेपि टप्पसिराणा शान्त्ववी
दितासधरावप्रदातव्या मासत्रितयतोषिवा २६ सुसत्रोयनमानीसोवितनष्पसन्ग्यान्यथ विघसाशीभवेन्नित्यं वामृतभोजनः २७ अमृतं यज्ञशेषं स्याद्वि
घसं भुक्तशेषकं हस्तोप्रक्षाल्यगण्डूषयः पिबेन्मद्योजनो नरः देवपित्र्यं तथात्मानं त्रयं स उपघातयेत् गतागतं गतिकाच्च वपाके २८ स्त्रीणां युथमगभेषु
भुक्त्वा चान्द्रायणं चरेत् पक्षे वा यदि मासेनायुष्मे गोहेतिन छितः ३० तुलादुरात्मनस्तस्य वै चान्द्रायणास्त्रं सत्रिरात्रादीक्षितानां वयतीनाऽव्रह्मचा
रिणां ३१ एतेषां स्त्र तकं नास्ति क्रियांकर्म कुर्वता अन्नो रोगश्च दिन्तवांते श्रमस्तु कर्मत्तिमैथुने ३२ दृः स्वमेदज्ञेन स्पृष्टस्त्री नैव विधीयते चेलचूर्क्षे
रणां ३३ एतेषां स्तकं नास्ति क्रियांकर्म कुर्वतां अन्नो रोगश्च दिन्तवांते श्रमस्तु
चितिं दद्यं शिवनिर्मोल्यभोजनं ३३ वेदविक्रयिणां स्त्रशूद्रस्त्रगासान्नमाविशेत् अग्न्यागारे गवां गोष्ठे देवब्राह्मणसन्निधौ ३४ स्वाध्याये भोजने
पाने यादुके पीर्वन्तेयेत् रत्नस्नेत्रगतेधान्यं कूपवारिकुन्तलं ३५ अग्न्यासादपितद्भूलंयत्नं गोष्ठगतं पयः पक्वं हितशिरामुंके घान्नुरे रक्षिणामृतः
३६ सोयानकः पिबेन्नरः तहेरसांसि भुंजते धर्मध्या स्त्ररथ्या रुच्छावेदस्त्ररुधराठिना ३७ कौडेर्थमपिपक्वापुः हर्मः परमः स्मृतः गंधाभरणायास्यानि यः पुर
पछति संततं ३८ ससुगंधिः सदा हृष्टो पत्नयपत्रप्रजायते अमृतं ब्राह्मणांस्याभंस्त्रवित्रिपात्रं पयः स्मृतः वैश्वस्वस्ववाः न्नमेयाग्न श्रद्धान्ते रुधिरं स्मृतं
वैश्वदेवेन होमेन देवताभ्यर्चनैर्जपैः ४० अमृतं तेन विप्रान्नमृग्यजुः साम संस्मृतं व्यवहारानुरूपेण न्यायेन यद्यपान्तेनं स्वत्रियस्य पयस्तेन प्रजापास

रा.पू.
७५
76

न कोइयं ब्रवाह्य नह्वाथमन्त्रमुत्ताथमिच्छति ४२ निशयम्सुविधानेनवैश्यान्नं तेन संस्मृतं अज्ञाननिमिरांधस्यमद्यपानरतस्यत रुधिरं तेन मन्त्रावं दैवमंत्रविवर्जि
ते न श्रयां गायथं कुर्यान्स्वस्य पर्थिनरोत्तुध: ४५ वृथा हि भयथं कुर्यंश्रेमवेह विनश्यति कामिनी सुविवाहे सुगवां भंतं जनस्य ये ब्राह्मणाद्युपयतो वमाय
येनास्तियातकं नयमंयमहस्राहृरात्माधैयमउच्यते ४६ आत्मनं यमितोयेनतं यमः किंकरिष्यति तपः क्षमावतां दोषानध्वंतोपः कथं वन ४७ यदेनं क्ष
मयायुक्तमशक्तं मन्यतेजनः ४८ नेतस्य णास्याभिरतस्य मोक्षो न चैव राज्याच सुखप्रियस्य न भोजनाच्छादननतरस्यन लोकचितग्रहणोरतस्य एकांतशील
स्य सुदृढव्रतस्य सर्वेंद्रियप्रीतिनिवर्तकस्य स्वाध्यायायोगेरतमानसस्य मोक्षो ध्रुवं नित्यमहिंसकस्य ४९ श्रीभगवानुवाच न्यायागतधनस्तत्त्वज्ञाननि
ष्ठतिथिप्रियः श्राद्धकृत्सत्यवादी च निस्पमावार्यसेवकः ५० भगवद्वुभिमसहितश्रीमद्दशरथस्ततः देवतानाम्रश्रीराणां प्यनुग्रहात् ५१ आचार्यानुग्रहान्म
त्तिं प्राप्नोसेव महाश्रामी अनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्येश्रुतिसंग्रहे अध्यायोयंत्रयोविंशस्तत्रैदाशरथीरितः ५२ इतिश्रीमदनन्तरब्रह्मतत्त्वरहस्येदाश
रथीयेते त्रैतेदार्थसंग्रहे त्रयोविंशोध्यायः श्रीभगवानुवाच उषित्वैवं गृहे विप्रो ग्रहस्थाद् आश्रमात्परं वलीयलितसंयुक्तस्तृतीयाश्रममाश्रयेत् १
अपत्यापसमालोक्य मास्याहारान्विसृज्य च पत्नीं पुत्रेषु निःक्षिप्य पत्न्या वा वनमाविशेत् २ वसानश्चर्मचीराणि सायं प्रातश्च वर्तनः शाकमूलफ
लैर्वापिचं च यज्ञान्प्रवर्तयेत् ३ जटी सायं गृहे स्नायी श्मश्रुलोनरवरोमभृत् अपत्नफलभिक्षाभिर्वेदभिक्षुकातिथीन् ४ अन्यथा शाकदान्तावाद्दांतः सा
ध्यायतत्परः आचार्यंचरणां भोजमुख्यावरामराचताः ५ भगवद्भुभिमसहितश्रीमद्दशरथस्ततः वैतानिकवज्जुहुयादग्निहोत्रं यथाविधि ६ सुसम्नैः स्ववमा
नीजैः पुरोडाशांश्चनिर्वपेत् स्वयं कृतं च लवणानानागान्मधु कं वस्त्रं ७ न लेपिष्विचापिच्छम कतकं वल्कलं नेमधु उत्सम्ममांश्रीन्मानास्वज्जेत्स्वर्वसंचितं

९ग्राम्यानि फलमूलानि पालनं वसंस्रजेत् त्रिषद्दृष्टं द्वशमासात्फलमूलादि संग्रही ९ नक्ताश्ये कांत राशी ग्रामस्य कालाशे नो पिवा चांद्रायणा व्रती वास्या
लस्तु भुक्त्वा थमासमुक् १० वेस्मानसमंतस्थो वा फलमूलाशनो पिवा तपसा शोषयेद्देहं पितृदेवांश्च तर्पयेत् ११ अग्नीनात्मनि चाधाय विचरेद् निकेतनः भिक्ष
येद्योगयात्रार्थं तापसान्वनवासिनः १२ ग्रामाद्वानीय वा भीपाद होया सान्वसन्वतेः ऊर्ध्वं रेताश्रमी विद्वो ब्रह्मस्तो के महीपते १३ अक्षिवा श्वापुष्वो भागं
न्तेतीयमिति कानने आयुष्यस्यतुरीयां शे संस्का संगान्परिव्रजेत् १४ आराद्यमसं शोधनस्तु स्वाघसुतानपितथायज्ञान निष्ठाचमोक्षनिष्ठ व्रजेत्सुधः
१५ मनागपिन्नभूतानां यस्मान्नोत्पद्यते भयं सर्वभूतानि तस्येह प्रपद्यन्ते अभयं सदा १६ एकरावचरन्नित्यमनग्निरनिकेतनः सिद्ध्यर्थमसहायः स्यात्
ममचार्थमाश्रयेत् १७ जीवितं मरणं वापि नाभिकांक्षेद्यतिः क्वचित् कालमेव प्रतीक्षेत निर्देशं भृतको यथा १८ कर्तव्यास्तु कथा न्यासापत्ति नाव
श्यमनचह श्रीमदृष्टेरो विद्यायामवंशं निरतो भवेत् १९ गृहस्तमाज्ञेनाघेष्व पाहसंवाहनादिभिः वस्त्रधुप्रक्षालनाघेश्च नित्समावार्य सेवकः २० सर्व
त्रेमभताम्भन्यस्सर्वत्र समता युतः हृष्टमूलनिकेतन श्रुतमस्तिरिह भाश्वते २१ स्नानशौच तथा भिक्षानि समेकांत शीलता यतेश्चत्वारि कर्माणि पंच
मं नोपपद्यते २२ वार्षिका नवत्रिरोमासान विवरे ऋत्यतिः क्वचित् चीन्ताकुराणां जे त्वान्नां हिंसातत्र पन्द्रयतो भवेत् गच्छेत्सा रिहारहरन्तं तू न विवेस्कं त्र
स्न शोधितं वाचेवदे दन्देहगो स क्रूराके न चिक्रविन् २४ चोदान्मसहाय श्चनिरयेसोनिरतभयः तिस्मध्यान्तनिरतोनी चकेशनरचोरही २५ कु गु
मचौतादिराघ्नोभि स्त्राशीरम्यातिव ज्ञितेः अन्तावृद्वारगृहेरतावाचेशस्त्रं नगुचम २६ नयासंतेत्तसंसंयात्रं भिक्षुकेताकराचन एकाकालं चरेभ्यैहे
स्थं नकुर्यात्त त्र विस्तरं २० विधमेसन्नमुषले व्यंगारे भुक्तवन्तिते दतेशराव संयातं भिक्षांनित्सं चरेद्यतिः २९ अस्माद्धारोरहः स्थायीदंद्विपार्थघक्रोलुपः

रागद्वेषविनिर्मुक्तो भिक्षुर्मोक्षाय कल्पते २८ आश्रमेषु यतिर्यस्मादुत्तममपि विश्रमेत् किंतस्यानेकृतंतेरागरूतत्कृत्यः सजगस्यते ३० संचिंतयेद्दुःखस्य
स्यमायमाभरणांतिकं निर्दिष्टं हि यतिस्तत्सर्वमेकराम्रोविनोयतिः ३१ दृष्ट्वा जराभिभवनमसत्वं रागबोधनं देहस्य तां पुनर्गर्भगर्भक्लेशं च दारुणां ३२ नानायोनिसह
स्रेषु वा वियोगं च प्रियैस्सह अप्रियैः सहसंयोगस्स च मंदुःखसंभवं ३० पुनर्निरयसंगानानि नरकयातनाः कर्मदोषसमुद्भूतान्तरणाजातीरनेकधा ३१ देहस्यानित्य
तां दृष्ट्वा निसतां परस्यात्मनः कुर्वीत यत्नं येयत्नं पचकुत्वाश्रमेरतः ३२ ब्रह्मचारी गृहस्थो वा वनी वा भिक्षुकोऽपि वा अवश्यमात्मार्थपदं छेत्तुं स्वभावरोरतः ३३ स्वा
श्रमोचितवेदोक्तकर्मकुर्वन्दिनेदिने रश्मिविद्यासमान्युक्तन्यासज्ञानैः समन्विताः ३४ श्रीमदष्टाक्षरीजन्तावुत्तमां प्रतीभक्तिकुर्वं कुर्वन्ते तामस्त्वापरे भुक्रमात्रमसं
युताः ३५ संतिविप्राग्र्यमहात्मानो निग्रहानुग्रहाक्षमाः ब्रह्मचर्यवनेवासो युगेतिष्ठ्येन विद्यते ३६ यतिवेषोपिविप्राणां दोषायैव कलौयुगे ब्रह्मभिक्षकलत्रादिपोः
षणासक्तमानसाः ३७ यतिवेषधराविप्राभवेसस्मिन्कलौयुगे दंभतो मानसंयुताः शौचाचारविवर्जिताः ३८ अभक्ष्यभोज्यघनतापनिरताः प्रस्वहंनरप तृष्णात्माविवि
मुंचंति भिक्षार्थमपि संततं ३९ गतभर्तृकनारीवत्त्वाश्रमबोधकाः तासु संसर्गनिरताः पुत्रदर्शनसालसाः ४० यतिवेषं करिष्यंति यंदितावकलौयुगे गार्हस्थ्यमे
व सकलाश्रमेषूत्तममप्युच्यते ४१ कलावपि पातकं घोरं गृहस्थो मतिमान्नरः प्रायश्चित्तैर्विमुक्तः स्यान्नान्यश्चाश्रमे ४२ गृहस्थस्यैव सर्वे आमाधाराः परिकीः
र्तिताः अस्मिन्कलियुगे घोरे गृहस्था अपि संततं ४३ वेदाचारपरिभ्रष्टाः पाखंडाचारसंयुताः परनारीषु निरता दंभलोभानृतप्रियाः ४४ अभ्यस्यापि महाविद्या
माचार्यपरिनिंदकाः एते यमातिथीभूतास्सर्वे नरकभागिनः ४५ तस्माद्धेदिकमाचारस्वाश्रमोचितमन्वहं कुर्वंस्त्वाचार्यशुश्रूषां कुर्वन्नाराधनैरपि ४६ वेदाः
ध्ययनवान्नित्यसंसमस्तन्यासंयुतो श्रीमदष्टाक्षरीजप्ताभुक्तये सोमयागादियज्ञेषु निरतः व्रतैः योगीमासाममावांवामासोमाः

रा० मू० ७६
76
८३

सिसमाहितः ४८ विधिवत्संस्नातेर्वं ह्रीमंत्रैरावरणोदितैः एकैकशो हुनेदास्यं मूलेनाष्टोत्तरं शतं ४९ रश्मिमंत्रैः सकृत्कृत्वा तत आचार्यपादयोः निषेकं न दर्द्धे
वाप्रदत्वाहसिरांन्नय ५० प्रसहं वाजपेयस्य मासि मासि लभेत्फलं अमासोमेन विरामसहिता परिस्पृशेत् ५१ कुलेशस्य विधिना होममाचार्यचरणाद्वये स्त्वा
शेषतो निष्कसुवर्णं वा प्रयत्नतः ५२ संपूर्णां दक्षिणां युक्त्वा दशाग्निष्टोमजं फलं प्रसहं न भवते वशं पं त। सिम्नासिनसंशयः ५३ अनधीत्य दृष्टतो वेदानानिष्ठ
विधुसोमखेः अनुस्वाधमुतानुविद्धो नरकेषु निमज्जति ५४ तस्माद्वर्षपर्वे दानां कार्यमध्यमनेतुधेः अग्निष्टोमादयो यागाः कार्याः संपूर्णां दक्षिणा। ५५
उत्पादनीयाः पुत्राश्च रक्षामुत्रसुखप्रदाः अथवा सर्वयागीनीनीफलमिच्छन्महीतले ५६ श्रीमदष्टाक्षरी विद्याभगवद्रश्मिसंयुता न्यासयुक्ता प्रजप्तल
व्याहोतव्या हमुत्रसुखप्रदाः अथवा सर्वयागीनीनीफलमिच्छन्महीतले ५६ श्रीमदष्टाक्षरी विद्याभगवद्रश्मिसंयुता न्यासयुक्ता प्रजप्तव्याहो
तव्या हविषा सदा ५७ शतसाहस्रं शो यागदक्षिणाफलमिच्छता महता हि चकोलेषु नवरात्रके ते भ्रूभे ५८ अश्वयायांतनीयायामलभ्याऽर्थे
हवादिषु यथोक्तदक्षिणासांगदातव्यामसधाप्यते ५९ लक्ष्मीनारायणी विद्या सहस्राणां यशस्करी नारायणाभिधं स्तोत्रं मपि पातकभंज
नं ६० वेदपारायणाफलं प्रेशुनिं संजयेद्बुधः आचार्यचरणांभोजमुख्यपान्यहमादरात् ६१ रश्मिविद्यान्यासयुत श्रीमदष्टाक्षरीरतिः पावन्तीव
निवासश्च वाराणस्यां महीयते कलेवरस्य मृसागोवा सेवे श्रीपुरुषोत्तमे मोक्षलक्ष्मी साधनानि च त्वायंतानि भूयते ६२ पंचमं साधनं नास्तिं सा
स्नान्मुक्तिफलप्रदं तत्रापाचार्यशुश्रूषा श्रीमदष्टाक्षरीरतिः ६४ हीपिसकैलैश्वर्यप्रदां तेमुक्तिसिद्धिदां गृहस्थानां वदेवानापि रहस्यं योगिनामपि

७७

77

६५ आम्नायस्य सर्वस्य तानोनाम्नायाभिख्याकादपः पंगवोचधिरअंधाशैदिकं कतेम स्वमाः ६६ यत्नाम्न ममप्राप्यमक्तिभाजोभवंतिहि श्रोतेकर्म रायशतकानां चतुर्था
श्रमईरितः ६७ गृहस्थस्य सर्वकर्माणि कुर्वन्नुस हमारात कृत्वाचार्यस्य शुश्रूषांश्रीमद्घ्रासंरीतयत् ६८ पितृवंश समुद्भूतोमात्रवंश शतान्वितः ब्रह्मनंद
ब्रह्मसमुद्दर्ति कमलाधिनाथ रश्मि प्रजापी यह रोरवीदो वेशारवमुलेद्विजसेस्यपाप्येयोगेयसमेवपुरमेशयोगे ७१ यत्रत्रवम्याचमहत्तुपवेस्वमादि
तीपुगल्लादिम्र खरोौरम्यर्च्यविप्रानन्यभोजनीयाः ७३ प्रसन्दामि थं नियमान्वितोयः करोतिविधाजपहोमकर्म आयुष्यमारोग्यमप्यार्थसि
द्धिं त्वानिमकाह यह स्तिसंधान ७४ संप्राप्यपुत्रानययोऽत्कांश्चविद्यांश्रियं भाग्यमथास्य यंत्र मातुः पितृर्वशशतान्वितोंतेदिव्यंविमानंमणीकां
चनाढ्यं ७५ आरुह्यसासाग्दगवत्स्वरूपो प्रामोत्सयो ध्यानगरं सुरम्यं भगोस्सुतापिदिने दिनेयो जसावहत्वाविधिवन्मनुष्यः ७६ आचार्यपत्नी
मपिपूज्यवस्त्रो राकस्यसेवेः श्रियमेति दिव्यांपच्चप्रवीचैरस्महितांसमृद्धिं प्राप्यायसाक्षाद्गिरिरूपमेति ७७ मासेमासेभार्गवेवासरेवायष्टि
कास्मिन्सहुरोःउत्तकौमस्येरात्रमौ स्पेभ्यवस्त्रैमपकस्यैर्णीतोषपिल्लाद्विजाग्र्यः ७८ प्राप्नोसवश्यधनरत्नसंकुलांश्रियंतथारोग्यमनंतमेव वं
शाभिवृद्धिं समवाप्यचातेविस्मोः पदंतत्परमं प्रयाति ७९ अस्यार्णविधाजपहोमतत्पराआचार्यपादांबुजसेवकाश्च धन्याःकृतार्थामनुजेइंनि संसं

ग्रासकामा अथ यांति मुक्तिं ८०६ इति श्रीमंदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये दाशरथीये तंत्रे वेदार्थसंग्रहे चतुर्विंशो ध्यायः राजोवाच धन्योस्मि कृतकृत्योस्मि नारायण
जगत्पते श्रीमद्बालात्रिपुरसुन्दरीन्यास छंद आर्षादिकं वद १ पुरश्चरणकं सर्वसाधनं काम्यप्रयोगं षट्कर्मकरणानि तं कृत्स्नपाधर्मं नेरन् २ श्रीभगवानुवाच अथ
तः संप्रवक्ष्यामि न्यासजालं यस्य सिद्धिदं छंद आर्षादिकं सर्वं यज्ज्ञात्वा सिद्धिमान्भवेत् ३ अंतर्बहिर्मातृकाया ऋषिर्ब्रह्मप्रजापतिः छंदो गायत्रमुद्दिष्टं विरूपा
श्रीः सरस्वती ४ देवता कथिता श्रीशप्रीतये योग ईरितः अक्षीवदीर्घह्रीस्वाघवर्गैः षीः श्वर्गकं पंचविन्यस्य भावयेद्धीमान् मातृकां परमेश्वरीं ५ पंचाशल्लिपि
विभक्तमुखदोःपदमध्यवक्षःस्थलां भास्वन्मौलिनिबद्धचंद्रशकलामापीनतुंगस्तनीं मुद्रामक्षसुधाढ्यहेमकलशं विद्यां च हस्ताम्बुजैर्बिभ्राणां वि
शदप्रभां त्रिनयनां वाग्देवतामाश्रयेद् ६ अंतर्बहिर्मातृकाख्यमेकला न्यासमन्वहं न सिद्धिं लभते मंत्री पुरश्चर्याशतैरपि ७ पुराणाघोन्यसेत्सर्वान्मात
कां परमेश्वरीं कलाप्रवेदितन्यासमार्षं छंदादिकं तथा ८ सिंदूरकांतिममिताभरणां त्रिनेत्रं विद्याक्षसूत्रमृगपाशवरान्दधानं पार्श्वस्थितां भग
वतीमपि कां च नाम्ना ध्यायेत न्यासमार्षं छंदादिकं तथा ८ सिंदूरकांतिममिताभरणां त्रिनेत्रं विद्याक्षसूत्रमृगपाशवरान्दधानं पार्श्वस्थितां भग
वतीमपि कां च नाम्ना ध्यायेत्करान्यस्तपुस्तकवरां मातां ९ पुनाचामिमं न्यस्य मातृकां सर्वसिद्धिदां ब्रह्मरूपी भवत्येव स सानंदचिदात्मकः
१० वाग्वामातृकां न्यस्येत्सर्वविद्याफलप्रदां ऋषिः प्रजापतिः छंदो गायत्रं देवता वाग्भव ११ वागीश्वरीमातृकायान्यासः पूर्वोक्तवद्वहिः अक्षस्रजं हरिण
पोतमुदग्रटंकं विद्याकरैरविरतं दधतीं त्रिनेत्रां अर्धेंदुमौलिमरुणामरविंदभावां वर्णेश्वरीं प्रणमत स्तनभारनम्रां १२ वाग्भवमिमं न्यासं कलामातृ
कया बुधः यां गतो सो विद्यानां भवत्येव जपोपि च १३ पंचब्रह्मकलान्यासेऽरूपीवर्णादिकास्ततः ऋषिः प्रजापतिश्छंदो गायत्रं समुदीरितं १४ कलात्मावर्णा

रा॰ म॰
७१

77

जननीदेवता शारदी स्मृता हृत्स्वदीर्घान्तरगतैः षडंगं प्रकीर्तितं स्मृतः १५ हस्तैः पुष्परेखांगं रामनघहरिरांगुल्लकं वरांमाला टंकं स्म्रभ्रंकपांसंदरममतलसहे
मकुंभं वहन्तीमुक्ताविद्रुमयोरस्फुरितनवतपावंधुरैः पंचवक्त्रैः स्वर्स्वैर्वैस्तो ननन्यासकलशशिनिभां शारदांतां नमामि १६ निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च विधा
शांतिस्तथैव च रोधिका दीपिका चैव रेचिका मोचिका परा १७ सूक्ष्मा सूक्ष्मामृता पश्चाज्ज्ञानामृता तथा आप्यायिनी व्यापिनी च व्योमनी चकलाऽऽमा
१८ सदाशिवसमुद्भूताः षोडशोक्ता महेश्वरी १९ सृष्टिऋद्धिः स्मृतिर्मेधा कांतिर्लक्ष्मीर्धृतिः स्थिरा स्थितिः सिद्धिरिति प्रोक्ता देशवह्नकलाऽऽत्मा २०
जरा च पालिनी शांतिरीश्वरी रतिकामिके वरदाह्लादिनी प्रीतिर्दीर्घा विष्णुकला दश २१ तीक्ष्णा रौद्री भया निद्रा तंद्रा क्षुत्क्रोधिनी क्रिया उत्कारि
मृत्युरित्युक्ता दश रुद्रकलाऽऽत्मा २२ पीता श्वेतारुणा पश्चादसिता चव तुष्कलाः ईश्वरांगसमुद्भूताः कलाः पंचाशदीरिताः २३ कलान्यासमिमं प्र
क्तो साक्षाद्ब्रह्मकलान्वितः आज्ञासिद्धिं समासाद्य तेजोमयतनुर्भवेत् २४ श्रीकंठमातृकान्यासं व्योमशक्तिसमन्विते न्यसेच्छ्रीकंठपूर्णा
दिपंचाशन्मिथुनात्मकं २५ नेतीपयत्वां तान्यस्य चमां तारुद्रसपुतां सधातुप्राणशक्त्यात्मयुक्तायाद्दिक्षिते क्रमात् २६ त्रिविधः स्यादृक्षिरणास्
निर्गायत्रं वर्षरीरितं अर्द्धनारीश्वरः प्रोक्तो देवतां तन्त्रवेदिभिः हसाषड्दीर्घयुक्तेन कुर्यादंगानि देशिकः २७ बंधूककांचनानिभं रुचिराक्षमालां पाशांकु
शौ च वरदं निजबाहुदण्डैः बिभ्राणमिंदुशकलाभरणं त्रिनेत्रमर्धांबिकेशमनिशं वपुराश्रयामः २८ श्रीकंठानंतसूक्ष्मश्च त्रिमूर्तिरमरेश्वरः अघोः
शोभारभूतेशः पिंगतिथीशः स्थाणुर्हरः २९ दंडीशो भौतिकः सद्योजातश्चानुग्रहेश्वरः अक्रूरश्च महासेनः शिवखोऽशाशमूर्तयः ३० पश्चात् क्रोधी
शचंडीशः पंचांतकः शिवोत्तमाः अथैकरुद्रकूर्मैकनेत्राह्वचतुराननाः ३१ अजेशः सर्वसोमेशः लांगलिदारुकौ अर्द्धनारीश्वरः स्यादुमाकांतस्तथा बा

ज्रंदिनो ३२ स्फुरज्जिह्मोनमेषास्या लोहिताख्यां शिवैतथा छगलेउ — हिरंडोमही कालकपालिनो ३३ भुंजेगेशः पिनायीशः खट्वीशा स्तुंडोवकस्ततः श्वेतम
मीशलकुलिशिवस्तंवर्तकुस्ततः ३४ रातेरुद्राः सितारक्ताधनभ्रूलकपालकाः द्ग्रोदरी स्याद्भिनाशाल्मलीतरन्तरं ३५ कोलास्यीवर्तुलास्यी च दीर्घकर्णी
समीरिता मदीर्घमुखि गोमुख्योदीर्घजिह्वातथैव च ३६ कुंडोदर्यूर्ध्वकेशी वक्तथविकृतमुख्यपि ज्वालामुखीततोज्ञेया पश्चादुल्कामुखीतथा ३७ सुश्रीमुखी
च विद्यामुखी ख्याताः स्वरशक्तयः महाकालीसरस्वत्योसर्वसिद्धिसमन्विता गौरीत्रैलोक्यविद्या स्यान्मंत्रशक्तिस्ततः परं आत्मशक्तिभूत
मातातथा लंबोदरीमता ३९ द्राविणी नागिनी माया खेचरी वा पिमंजरी रूपिणी वारिणी पश्चात्का कोटना ४० स्यान्मद्दुकाली योगिन्याघं
खिनी गर्जिनी तथा कालरात्रिश्च कुब्जी स्यात्कपर्दिन्यपिवज्रया ४१ जयाच सुमुखेश्वर्यौ रेवती वयरा तथा वारुणी वायवी प्रोक्ता पश्चाद्रक्षो१
धारिणी ४२ ततश्च सहजालक्ष्मी र्व्यापिनीमायया न्विता एतारुद्रांगी स्याः सिंदूरारुणविग्रहाः ४३ रक्तोत्पलकपालाभ्याम लंकृतकरांवुजाः
श्रीकंठमातृकामेतां विन्यस्याद्रोहिणीहिने ४४ श्रीमदभ्यासं शीजातस्वसासाक्षात्मयो भवेत् रुद्रमूर्तिसमं हंती कर्ता साक्षान्न संशयः ४५ त्रयी
पारमाका मवीज पूर्वकः ऋद्रः कर्तेमस्य तंतन्यासोत्तमला दास्यसिद्धिदः ४६ स्मरणं वा न्यसेदेतां मातृकामिष्टसिद्धिदां सधान्दुभाऽरा शत्रया त्मपुत्राया
दिष्टविस्मवः ४७ ऋषिः प्रजापतिः प्रोक्तो गायत्रं छंदईरितं नारायणोदेवलक्ष्मीभोदेवतात्र समीरिता ४८ दीर्घ ------ — षडंगानि प्रविन्यसेत् हंसे वि
न्यस्तरसितजगद्दाशंखचक्राणि विद्यां पपादशो कनककलशं मे घविघुठिलासंवामे तुगस्तनमध्विरताकल्पमाश्लेषलोभादेकी मूर्तं वपुरवतु नः पुंडरी
कासलक्ष्म्योः ४८ शंखं वक्रं गदांवुजानिसततं हस्तांवुजेधारयन्नादर्शं वहिरिम्मपंघरमथो विघुल्लयो दाकृती केयूरांगदहारकंठलधरो मारीणि कप

शा॰ स्तु॰
७८
78

सुखोध्यत्स स्तेत्राह्नो दिरमान्वितोविजयतेनारायणः श्रीपतिः ५० वेस्मबीमातृकामेकामपि विन्यस्य ध्यानकोहं श्रीमद् श्वास्वरीनखासाक्षात्नारा
यणो भवेत् ५१ मंत्रीवाग्भवसंदेहीप्रियहानग्रहस्यमः भवेद्ध्यस्तमयः साक्षाद्दै सर्वान्यस्य मातृकां ५२ शक्तिबीजं ततोन्यस्येन्मातृकामनुवि
त्तमः ऋषिः शक्तिः स्मृतः छंदोगायत्रं देवता बुधैः ५३ संध्या कार्या जननी सर्वसौभाग्यदायिनी दीर्घा ईं स्वजांगानि कुर्यान्मायात्मना बुधः ५४
उद्यत्कोटिदिवाकरप्रतिभरितागोरुपीनस्तनीवक्षाईंदुकिरीटहाररशनामंजीररत्नशोभिता विभ्राणाकरपंकजैः शबरीपाशांकुशौ पुस्तकं दि
वाद्याजगतीश्वरीत्रिनयना पद्मे निषण्णा सुखं ५५ शक्तिबीजादिकंन्यस्य मातृकां सर्वसिद्धिदां आश्रयस्सर्वभाग्यानां भवत्यत्र न संशयः ५५
न्यसेत्श्रीबीजसंयुक्तां मातृकां विधिनाततो ऋषिर्भृगुः स्मृतश्छंदो गायत्रं देवता मता ५६ समस्तसंपद्दात्री श्रीर्नितां नापि काबुधैः प्राक्तन
स्तु तेन बीजेन कुर्यादंगानि साधकः ५७ विंदुद्वामसहस्राभांहिमगिरिप्रख्यैश्चतुर्भिर्गजैः श्रृं ... समुद्धृतामृतमयैरासिंच्यमानामिभां
विभ्राणां करपंकजैर्मवरीयरहृद्वंद्वपुस्तकं भास्वद्दूलसमुज्वलां कवनतां ध्यायेज्जगत्स्वामिनीं ५८ श्रीबीजपूर्वां विन्यस्य मातृकां सर्वसिद्धि
दां तां आचार्योनुग्रहात्साक्षाद्देवश्रीकलयान्वितः ५९ न्यसेत्स्मराद्यां वपुषि मातृकां मंगलप्रदां ऋषिः संमोहनः प्रोक्तः छंदो गायत्र
मुच्यते ६० देवतामंत्रिभिः प्रोक्ता समस्तजननीपरा स्मरेरान्दीर्घयुतेन षडंगकल्पनां ६१ बालार्ककोटिरुचिरां स्फटिकाक्षमालां कोदंडमि
क्षुजनितं स्मरपाचबाणान् विघांचहस्तकमलैर्दधतीं त्रिनेत्रां ध्यायेत्समस्तजननीं नवचंद्रचूडां ६२ स्मराद्यां मातृकां न्यस्य कंदर्पसमकांतिमा
न् वशीकरोति त्रैलोक्यं किं च ब्रह्ममयो भवेत् ६३ श्रीशक्तिकामबीजाद्यां मातृकां विन्यसेत्सुधीः ऋषिस्संमोहनश्छंदो गायत्रं देवतामतो ः ६४ त्रे

ऽस्य मोहिनी श्रीकासर्वलोकवशंकरी भावर्त्तिते ऋषिभिर्वीजैः षडंगानि प्रकल्पयेत् ६५ ध्येयेयमक्षवलयेक्षुशरा सपाशाङ्कुशपद्मचक्रपाश

न नव पुस्तकं च आविभ्रतीं निजकरैः करुणांकवार्त्तां संमोहिनीं त्रिनयनां तरुणोंदुचूडां ६६ बीजत्रयाद्यां विन्यसेन्मातृकामिष्टसिद्धिदां सर्वतोभाग्यसंपन्नमस्त

कलैश्वर्यसंयुतः ६७ समस्तविद्यासंपन्नो गीर्वेत्ता शारदो शतं हंसविद्यादिकां न्यसेन्मातृकामखिलेष्टदां ६८ ऋषिर्ब्रह्मा समुद्दिष्टश्छंदो गायत्रमीरितं

समस्तवस्तुसंधामिकरं तेजोभयम्प्रिय ६९ देवता परमं ब्रह्म परमात्माभिधं स्वयं स्वाहा घोः षडंगमनुभिः पंचांगानि प्रकल्पयेत् अस्त्रदिक्षु समं

स्तनमस्तनवस्यापते वेदादिशक्तिरजयापरमात्ममहामतः ७१ वह्निजायावकाथिता पंचं वाःस्नुमावहाः ब्रह्मातादान्यासिद्ध्यर्थं समस्त

फलसिद्धिदा हंसाद्यो मातृकां न्यसेत् सर्वब्रह्ममयीमथ ७२ तारा ह्रियं च मनुभिः पञ्चिमानपंचिकाण्यमभिधं जगदेःकरुलं सच्चित्समः

स्तभुवनेश्वरमच्युतं तत्तेजः परं भजत सांद्रसुधांबुराशिं ७३ हंसाद्यां मातृकां न्यस्य श्रीमदष्टाक्षरीं न्यसेत् अणिमादिगुणोश्वर्यसहितो भगवा

न्सौ ७४ इत्यमेकादशविधं मातृकान्यासमर्वहं आचार्यानुग्रहाल्लब्धा श्रीमदष्टाक्षरीं न्यसेत् ७५ सा साक्षान्नारायणो ज्ञेयो निग्रहानुग्रह

क्षमः सरावसर्वं जगतां कर्त्ता हर्त्ता चयात्मकः ७६ तेनानाक्षिणीं तां च नमस्कार्यो भवत्सो राकादशविधन्यासे वशकोवसुधापते ७७ वैष्णवीं मा

तृकां यो विन्यसेदन्वहं प्रविःतत्र मासेनतः कृष्णोऽघेन तत्समः पुमान् ७८ विराड् वी हरिः साक्षी दद्वत्स्वत्र न संशयः ऋषिर्ब्रह्मा तत्र छंदो गा

यत्रं दैवतं स्मृतं ७९ देवता भगवान्साक्षात्सर्वतत्त्वमयो हरिः वरीर्यमायया कुर्यात्षडंगं प्रणवाद्यया ८० मूर्तो पादिममस्य रुद्धिमहुणामयसर्वं प्रपंचात्म

कं विश्वस्थितिसर्गसंहृतिकारं सत्यात्मकं चीहृनं विष्णुब्रह्मपिनाकिसमुनिसंस्थितं युक्तं वित्कलस याश्रयेह मनिशं नारायणाख्य

ना॰ पु॰
७९

79

महः ८१ ज्ञात्वातत्त्वमयंन्यासमाचार्यवदनांबुजात् विन्यस्यश्रीमदष्टाक्षरंप्रजपन्बुधः ८२ नारायणामयः साक्षाज्ज्ञासिद्धोभवस्यसौ तन्मूर्तिपं
जरन्यासंततः कुर्यादिनत्रधीः ८३ आपिरादिस्मभगवानथर्वर्षिःप्रजापतिः गायत्रंदेवंतच्छंदस्मवितुर्मंडलेस्थितः आदित्यात्मा जगत्स्वामीदेवोना
यणः स्मृतः ८४ ध्येयस्सदासवितृमंडलमध्यवर्तीनारायणः सरसिजासनसन्निविष्टः केयूरवान्मकरकुंडलवान्किरीटीहारीहिरण्मयवपुर्धृतशंखचक्रः
८५ तन्मूर्तिपंजरन्यासंविन्यस्यादौदिनेदिने भवेत्तत्सभगवान्मूर्तिःशब्दब्रह्ममयः पुमान् ८६ वर्णन्यासंदशविधंकुर्यादष्टसिद्धिदं अथिरस्याहमेवा
स्मिसाध्यानारायणोऽन्वय ८७ गायत्रं दैवतंछंदः साक्षाल्लक्ष्मीपतिर्विभुः हरिर्नारायणः स्वामीदेवतात्रसमीरितः ८८ वंदेनीलपयोदकोम
लतनुंशंखंचचक्रंगदांबिभ्राणंकमलंरमाववसुमतीसंशोभिपार्श्वद्वयं दिव्याकल्पधृताभिरामममुनिःसिंहासनेसंस्थितं शांतंसुंदरमच्युतंसुरमुनि
ब्रह्मेशशक्रार्चितं ८९ वर्णन्यासंदशविधंकृत्वेमुनिसमादरात् आचार्यानुग्रहात्सम्यग्दवर्ष्यंहरिरूपमाक् ९० त्रिरूपमातृकान्यासंभगवद्रावसिद्धि
दं कुर्यात्सर्वसकलन्यासजातफलप्रदं ९१ मुनिरस्याप्यहंप्रोक्तः साध्योनारायणोविभुः छंदश्चदेवीगायत्रीपरमात्मास्वयंपतिः ९२ नारायणो
जगत्स्वामीदेवतासंस्मृतोबुधैः अस्यापिमूलपंचांगन्यासः स्वयमुदीरितः षड्भिर्वर्णैःषडंगंवाविन्यसेत्सुधायते ९३ पूर्णेकस्वतरोर्महाम
येसिंहासनेसंस्थितंदेव्याविलसत्यापिश्रियावसहितंनीलामहीसेवितं दिव्याकल्पधृताभिराममनिशंत्रिसंप्रसन्नंविभुं वंदेदेवमुनीन्द्रवंदि
तपदंनारायणंविष्णुं ९४ त्रिरूपमातृकान्यासंसमस्तफलसिद्धिदं सर्वन्यासेष्वशक्तोपिस्वाचार्यानुग्रहान्नृप ९५ कृत्वादापन्नवहृधीमोश्री
मदष्टाक्षरीजपेत् त्रिरूपमातृकान्यस्यसाक्षान्नारायणोभवेत् ९६ सर्वमंत्रमयःसर्वदेवैरप्यर्चितोभवेत् आचार्यवेदांतपारगंश्रोत्रियं:

द्विजं संहस्रं योजनं चापि गत्वावश्यं महीपते ब्रह्मतां शाप्य मलिछनमुक्तिमेकेन जन्मना ९८ द्वीसं प्रासविषेपि संसत्स्वसकुलानुरू
र संसेव्य बहुवर्षं वारस्व प्रारार्धनैरपि ९९ श्रीमद्दक्षासंरीविद्यां भगवद्दुमिसंयुतां अवश्यमपिगृह्णीयात्स्वमत्तन्यासपर्वका १००
तमाचार्यं विजानीयान्मामेवामेदतत्परः अवश्यं सकलन्यासा आचार्यवदनांबुजात् १ न्यस्तव्याश्चागृहीतव्या देवताभावसिद्धिदाः
अवश्यमुपदेष्टव्याः करोतु न करोतु वा २ आचार्येणास्य शिष्याय विनीताय महात्मने आचार्योनुमहाहालान्यासजालमिदं शुभं ३
विन्यस्य श्रीमद्दक्षारोपितानाधिकस्सहस्रके जसा मासत्रयं पश्चात्स पलेवश्रियः पतिं ४ भगवक्कालस्यापराः कामकोटिसमप्रभः तेजो
मयतुर्मेस्वजरामुक्ते भवत्यसौ ५ अविछिन्नेयायात्सनयासिद्धिरे बापुत्राययत्ने कृत्वादिने दिने वश्यं न्यासजालमिदं शुभं ६ विनाचार्येन वदे
तपानरं पिश्नरं तु वा वंघमानी व्रतन्न सेवस्वं मासात्रसमपः ७ मासत्रयाद्वं संस्य नकाधा अपि किंकराः शुभे दिने शुभे लग्ने न्यासजा
लमिदं शुभं ८ गृहीत्वैव ततो दक्षारोगिर्ह्णी याच्छेपसेत्स्य सर्वद्वीपवतीमुर्वी धनधान्यौघसंकुलां ९ दक्षिणां विहितां वा स्तु सर्वस्व
मपिवानय वर्षाशनमितद्रव्यमथवा गुरवेर्पयेत् १० सद्यः सिद्धिमवाप्नोति तत्पुरी मासिकं विनाकृतनावश्यमिदं न्यासजालं प्रयत्न
मादरात् ११ अष्टोत्तरशतं वापि श्रीमद्दक्षांघ्रि रीजे येत् भार्गवे वा सिलेपियस्ते वा मासि मासि वा १२ मासत्रये वा वत्सरे न्यासजा
लमिदं समचेत् महतीं सिद्धिमिच्छन्निर्व्यस्तत्वं प्रयत्नं बुधैः १३ वेदवेदीनशास्त्रौघसारभूतार्थसंग्रहं न्यासजालमिदं पुण्यं भगवद्

दा॰ पू॰ ८॰ रसिद्धिदं २४ अस्मिन्पापांतततीयायां रवीदुमहरोपि वा आश्विने नवरात्रे च विजीयेदशमीदिने आचार्यवरन्नांभीनान्दनद्राक्षिम संयुतास समस्तन्यासहिता
श्रीमदष्टास्त्रपीठभुम २६ आचार्यरश्मि रागंदत्वा अध्येतव्या पुनः पुनः अवश्यंमहं तीसिद्धिमरिणमादि गुणान्वितां २७ अहस्ता दास्यसंसीहिद्धिरेतुमस्तां सना
तनी प्राप्नोत्तमत्तत संरेदेहो विवासोमजपादिकं २८ सर्वन्यासेषु शतकेन्यातकांवैस्वरीमपि तलन्यासं ततः कृत्वान्यांसं तन्मुर्मितौ पंचरा २९ घतांन्यासं दशविधं
न्यस्यचिद्रूपमातकां श्रीमदष्टांस्त्ररंमंत्रं जयेन्निस्वमहीपते ३० तत्राप्यशक्तोमतिमान्न्यस्यवैसवमातकां वर्णान्यासं दशविधं न्यस्य चिद्रूपमातकं ३१
श्रीमदष्टास्त्ररंमंत्रं जयेत्स कलमिद्धिदं न्यासमअंवश्यंन्यस्तव्यासस्वैस र्वं जयहम् ३२ पक्षे वा मासमासे वा षण्मासे नाम हीयते अवश्यं सकलन्यासाः
कर्तव्या हरि शासनात् ३३ अन्यथाम हती सिद्धिर्लभ्यते नैककदाचन जयंती षष्ठिस वीसुमार्गवासरो पि वा ३४ राकादर्शापमनायां वा रविसंक्रमणेः
पि वा व्यतीपाते पिवा कार्यं न्यासजालमिदंशुभं ३५ न्यासैस्त्महाष्टारां मनुजापीत्वाचार्यमुमुक्षुणामतविद्वः दिने दिने वैदिकयागकेषु हूत्वा ह वि
र्दीदशधापि न्यस्य ३५ विशेषतो मार्गवासरेष्वजत्वा च हूत्वाथ गुरुप्रियायै मस्यं च मोऽस्यं घृत स्वयसंयुतं सुवर्णमुक्ताफलमष्षगणादिकं ३६ दत्वा
लभेदक्षयंसंपदष्टिं वंशाभिवृद्धिं च तथा विदुः स्पृधाविमानं मतिहेमनिर्मितं प्राप्नोस्यथांते भगवत्पदं च ३७ अवश्यमाद्ये विमलो हिनेवा मासस्य
समाहितात्मा जस्वा च हूत्वा विधिवत्समर्प्य चार्यवस्त्रैमणिकांचनादिकं ३८ आयुष्यमारोग्यम क्षास्यं च वितं व मुक्ताफलं जातं वं:
वंशाभिवृद्धिसमवाप्यभोगान्प्राप्नोति साक्षान्द्रगवत्पदंतं ३९ न्यासैस्त्महाष्टारांजपीविधाता न्यासैस्त्महाष्टारां

जयी शिवश्चाभ्यासे स्मस्कन्दाक्षरमंत्रजापी ३० तान्मात्रवसदेव २९ न्यासे सहार्णजयी महात्मा न्यासे समहाष्टार्णजयी विधाता न्यासेस्तह नारा
यणास्तथैव रावरस्य गुरुर्गरीयान् शिवि भ्रवंध: सप्तसप्तसंयुत: सप्तसंनमवा प्रोच्यते मया ३१ तदेव परं तत्वं विजानीहि महीपते ३२ इति श्रीमदनु
त्तरब्रह्मतत्वरहस्ये दाशरथीये तंत्रे वेदार्धसे गुह्ये यंत्रविंशोऽध्यायः श्रीभगवानुवाच श्रीमदष्टार्णविद्यायास्तद्वत्सर्वसिद्धिदं पुरश्चर्यां प्रभि
धं कमवक्ष्यामि वसुधापते १ दशपंचदशाभ्यासे स्तनकानिन्विग्रहः आचार्यवरतां मोजं ध्यात्वा त्रह्मविलेश्वभे २ हस भक लिं कामध्ये:
श्रीपतिं जानातायत्ति ध्यात्वा यश्रीमदष्टार्णं यथाशक्त्यान्वहं जपेत् ३ सहस्रसाधिकं किंचित्वतमासं वत्सरं तु वा जपात् रूत्वान्यहं मूपत्व
सितेजानवेतवेदसि ४ आचार्यपत्नी उत्तारी नम्यर्च्य धनराशिभिः वत्सरान्महती सिद्धिं देवानामपि दुर्लभां ५ जरामरणाभस्यत्वं दीर्घमा
युरागतां कंदर्पसमसौभाग्यं वाचां सिद्धिमनुत्तमां ६ परकायप्रवेशादि सामर्थ्यं च लभेद्ध्रुवं मृतानामपि साहस्रं कालस्य प्रीनमात्रतः
७ संजीवयति मन्त्रपाल सदृशो नात्र विद्यते अणिमादिगुणोपेतो वत्सरात्स्वेच्छरो भवेत् ८ अष्टार्णविद्यासंसिद्धिः पुरश्चर्यां विनापि च
उक्तयेन महाभाग पश्चिविद्यो न जायते ९ चतुर्लक्षं संकृते प्रोक्तं त्रेतायामष्टलक्षकं द्वापरे द्विलक्षं स्यात् कलौ षोडशलक्षकं १० गंगागो
दावरीतीरे नर्मदातीरमुत्तमं तथा सरस्वतीतीरं यमुनातटमप्यथ ११ कावेरी कृष्णवेणा च ताम्रपर्णी नर्मदातीरे समुद्रतीरं गो छं च सव
णां सरवरीति तं १२ तुलसीवनमध्ये च ग्रामस्तजपवमेसु सते चाचार्यसन्निधौ विविधिष्ठ प्राहुरिष्टद १३ कुर्वन्नदादितं कर्म प्रसहं विजिते द्वि

शा॰रु॰ यः नक्राप्येकांत राशीवाक समूलाशनोपि वा १४ हविष्यमत्रमश्नन्वा निसं त्रिषवणो रतः तपोसोऽशालक्षा रीतिश्रीमद्दशाक्षरं मनुं १५ विधिवल्ल
८१ सिते व ह्रोप मैमध्यघृत सुतेः हुने स्वोऽशसा हस्नेतत आ वार्यया द्योः १६ सर्वस्वमर्प्य येष्ठी मान्व सुधां मामस कुलां गवांष्ठाव्यकं वस्त्रं वहुक्षीरस
(80) मन्वितं १७ कुंऽस्नाद्विलयं वा पिवा सोम्बन्द्राय णादिकं दत्वा वार्य प्रिया गुरूनापि संतोष्य वस्त्रभिः १८ ब्राह्मणान्भोज येत्सम्यक् छत्तं सारंस्वासिनीः द
स्त्यं हत्वायुरस्या पंचामि विधिनावसुधायते १९ श्रीमद्दशाक्षरी विद्या सिद्धिं सर्वाग्रजसत्तो श्रीमद्दशीक्षरीसिद्धापदी भवतिसत्वते २० तदेव वसुधा
साक्षान्मगवंत प्रयस्यति अयत्नेपि सा साक्षाद्वरदादिवि वंदितं २१ विनसात नयारूढं श्रीमन्निलासमन्वित नाराय णाय ब्रह्मसपि णाय स्यतिध्रु
वं २२ मनोरथार्थसंसिद्धि दैवतेरपि दुर्लभा भवसेवन संदेहस्त्रस्मिन्वर्षे महीयते २३ भगवत्कृतया पूर्णाः किं वासोभवतिध्रुवं जयहोमा ज्ञनंदा
नं ब्रतं देव द्विजार्चन २४ पुरश्चरणहस्तेन विना न सफलं भवेत तस्मादवश्य कर्तव्यं पुरश्चरणमादरात २५ न सिद्धिरसया मस्य जप कोटिशतेरपि म
हती गुरुश्चर्यासंपूर्णा त्वामयात०२६ विद्यासिद्धिवरस्यं स्याद्धिधानेन हतापदि आ नायासेन विधाया: शिष्टि गुसतरामपि २७ प्रवक्ष्यामि महा
पाल स्मरणाद्धावहितो भवान् वैशाखे मासि स्मृक्षे पात्र तीयाक्षय संज्ञिता २८ स्मृग्वासरसंयुक्ता ह्यागा पत्यक्षं संयुता रोहिण्यांसरिस्थिते तो:
जीवेमेषराशिगते रवौ २९ लक्ष्मीभवानीयो गोयं दुर्लभः सर्व देहिनां योगोयं षष्ठिभिर्वर्षैर्लभ्यते नान्यथा नृप ३० त्रेतायुगाद्य दिवसमि
दमेवव दंति हि पितृणामपि सर्वेषामक्षनंद कारकं ३१ तत्रगौरी समुस भामेन कार्या हिमाचलात तत्रैव मरुवारे राम्रहितेदिवसे शुभे
३२ भगोः स्पासी समुस त्रातपसातो षितेहिरा अस्मिन्नेव दिने सयरीहितां भगवान्विभुः ३३ वलरामाकृतिर्जो नो ह्यापरां तेस्त्रियः

पतिः किंच धर्मस्य तपसा तोषितो वसुधाधिपे ३४ द्वादश्यां तत्र यां शम्भुसल्लीनाम्ना नारायणोस्म्यहं आज्ञायाम सर्वे सहिते भृगुवासरसंयुते ३५ प्राज्ञाप
त्य सिंगे जीवे मेषराशिस्थिते रवौ वैशाखे शुक्लपक्षे हमुत्समोस्मिन्दिने नृप ३६ हिताय सर्वजगतां धर्मस्याप्यन सिद्धये धर्मस्य तपसा तुष्टो राजा धरापाम
हं नृप ३७ आविर्भूतोस्मि विश्वात्मा नाम्ना नारायणो मुनिः अस्मिन्नेव दिने पूर्वं गौरी हि तपो भृगुवासरे उपयेमे हरिः साक्षाद्गणवनिर्दिष्टं हरिः किंचास्मि
न्नेव दिवसे रोहिण्यां शशिशेखरः ३९ उपयेमे विधानेन देवी हिमवतः सुता तस्माद्रसपञ्चमीयं तीया सर्वसिद्धिदा ४० दिनमात्रमपि प्रोक्तमस्या
मीष्टसिद्धिदं राजन् समन्विता योगे वृक्ष्यो योग ईरितं ततः ४१ अस्यां यास्यउत्तीर्घंयन्ति स्थिरतां महीपते रोहिणीभृगुवारेण सहिता त्र भवेद्यदि ४२ त्रींगो
रीयोगः स्यात्तस्यां गतोसौ सर्वसिद्धिदः रोहिणीसंस्थिते जीवे मेषराशिगते रवौ ४३ लक्ष्मीनारायणो यागो भवानीशंकरोपि च अस्यां यास्यतो येयं
महत्सर्वं ममेरितं ४४ कार्तिकयोर्गौरीमीशुक्लात्मा रम्यां मयनायकाः कायपक्तिसघाश्रम्भ हंसजं यन्ति मां ४५ पुनस्तद्दिवसं पंचमं तं दिनेस्मिः
न्वसुधाधिपते मतोस्य यत्नं प्राप्य गच्छन्ति त्रिदिवं सुराः ४६ दिवसेस्मिन्कृतं जप्तं दत्तमस्य पसिद्धिदं मम सान्निध्य देव दिनमेतत्तथा यास्यं ४७ बद
रीवनमध्यस्थेना धाना नारायणोस्म्यहं नारायणाश्रमो नाम्ना तन्मम स्थानमुच्यते ४८ अत्राश्रमे स्मिन्दिवसे धर्मस्य तनयं विभुं दाक्षायणीसुतं
नाम्नाख्यातं नारायणं मुनिं ४९ नरेण सहितं दृष्ट्वा मामेव जगतीपतिं कोटिजन्मार्जितैः पापसंघैरपि सुदारुणैः ५० विमुक्तः संकरेभ्योपि देहान्ते
मत्स्वरूपभाक् अस्यां येस्मिन्दिने तस्मात् कृतयोगो भवेद्यदि ५१ योगोयं बहिभिर्विवर्षैः लभ्यो लभ्यते नृप अलभ्ययोगे संप्राप्ते दिवसेस्यप
संज्ञिते ५२ प्रातः कृत्यामहापंच प्रणम्याचार्यमारणान्नेसकंकर्म कृत्वा यतः नुपायुरस्मारं ५३ सहयंचवदशान्यासैः श्रीमद्द्वादशांतं जपेत त्रिश

रा·प्र·
८२
82

ताधिकसाहस्रं श्रीमंत्राम्नतमे शतं ५५ कृत्वा विधिवद्धोमं स्कन्ने वेदिके पिवा क्रिन्नयत्रेर्द्दत्ताम्स्वतेः श्रीमदष्टार्त्तविघ्यापप्रित्रिशांतं गुह्यासम्याद्दक्षेना
म्येनवावाप्य श्रीमंत्राम्नतमेनाथ हुत्वा द्वादशधा घृतं ५६ रश्मिमंत्रे सकृद्धुत्वा प्रायश्चित्ताहुतीर्हीनेत उमसेले विस्वयत्रे वाग्रै वांकारवीरकैः ५७ त्रि
शतं पूजयेत्सम्यगुक्तविधानसमुत्थान् सांगावरणाद्यन्जोवक्रादौ नियतव्रतः ५८ पूर्वोपदिष्टाम्नायार्थस्य नात्वाम्नहीपते अध्येतव्या रश्मिमा
लाशिष्येराणि यत्तात्मना ५९ भूयोपि सकलन्यासा अध्येतव्याः प्रायत्नतः अवश्यमस्मिन्दिवसे श्रीमदष्टासरश्मिभा ६० उपदिष्टाथ
म्भयीपि स्वाचार्यवदनानुज्ञात् अध्येतव्याप्रयत्नेन सर्वन्यासपुरस्सरं ६१ नारायणीसहस्रार्णा प्रासव्याथ पुनर्नृप ततआचार्यपादाब्जे धेर्यगां
भार्यसंयुतः ६२ सर्वसंदक्षिणोदारघातधैवातदर्धकं वर्षाशनमितं द्रव्यमथवावश्यमर्पयेत् ६३ कुंदसहितयंत्रम्पंत्रसकांचननिर्मितं आचा
र्यकर्तायोर्हैयमवश्यं रत्नसंयुतं ६४ शालग्रामशिलामेकां द्वारदक्षिणायान्वितं पीतांबरयुगं द्याद्यास्समुद्रकार्यासकंतुवा ६४ विभवेस
त्तिमद्दानं कुर्यात् गोदानमप्यथ अवश्यं गुरवे देयं यानसंफलयंत्रकं ६५ पनसत्रितयं वापि विधासिद्ध्यर्थमाहरात् हयाश्वकुंजनिचान्याति
धनान्वी भूमिर्योपरि ६६ मुक्तारत्नमयीं राशिं धनराशिं समर्पयेत् धान्यराशिमथार्थं वा नानालोलिकादिकं ६७ समर्प्ययेत्भगवतः
प्रासादार्थं महीपते ततस्तस्यमेवसा वा घरस्मिन्नदिने कृतं ६८ कुंदसहितं यंत्रैवमवश्यं वसुधामते अवश्यं यानसफलं यंत्रकं त्रितः प्रा
तयंतु वा ६९ शालग्रामशिलेका पिदातव्यार्हदक्षिणान्विता वर्षाशनमितं द्रव्यं देयमावश्यकं बुधैः ७० अथ द्वादशनिष्कं वा बहिर्थ्यकं वा
त्रिनिष्कं कंदरीं द्रोधनहीनोपि दक्षिणां गुरवे र्पयेत् ७१ वासोभिस्समलं कृत्य गंधपुष्पाक्षतादिभिः अवश्यं गुरवे देयं दरिद्रैरपि साधकैः अ

स्वयं सिद्धिमन्विच्छन् अर्थायां श्रिय मर्हितो अस्यां पुत्रयोत्रादिसमृद्धिं ज्ञानमक्षयं ७३ अस्यां यायां ततीयायां मित्स्यं हं लायतः आकल्पमस्य
पा सिद्धिः श्रीमहेश्वरा राजापिभिः ७४ दृष्टं भाष्यमरादीनां तस्यतेनात्र संशयः आचार्यालिंगनेप्राथतदा श्रीभिः कृतादरः ७५ आचार्यपलिंस
पूज्य विशेषे राश्यस्य येह्निर्भोजयेद्विजवर्षोक्षसुवासिन्यो प्रभयते ७६ आचार्यवरणाभोज निर्णेजनजलं मुभं पीत्वा कृतार्थतां प्राप्य भुंजीयात्
दुग्धभिस्सह ७७ अस्यां यायां ततीयायां पुरश्चर्यामिमां मृमां विद्वशामृस्यं परिस्त्युक्तलोक्त विधिनाप्युचिः ७८ महतीयायुराश्चर्यो एवं
मृत्कामयात्र्यवताहशीनाशनं सायहृत्वायफसमश्रुते ७९ तत्फलमतेमांगमयश्रपनात्र संशयः श्रियाविष्टपयाप्यास्थिनस्मोगे फलमुदी
रितं ८० सरस्वसेस्वगन्मात्रे पुरावेकुठमंदिरे वैशाखमासे पिवमुक्तपक्षे विंरविती रणाम्रगोः सुतेन युक्ते विरिंचिंस्थितदेवदेवसदूराभे
षस्थितेकेह्निवसेततीये ८१ गौरीमोयोगमुदाहरंति लक्ष्मी यानाराययणायोगमाहुः उमामहेश्वाभिधमाहरेके तत्रैव गौरीवरमा
चनाता ८२ दक्षप्रजापककन्यकायां धर्मस्य पत्न्याममथिलोकनाथः तस्यौमपतिः प्राहुर्मूर्तिभ्यां नारायणो नाम नरेणयुक्तः ८३ मन्व
तुरहाराणां मनुयुक्तापौन्मासे स्वमस्तेरपिचोदितेत्रै हलाचहस्वेविधिसंस्कृतेयो पूर्वो यदिहामपिरक्षिमासां ८४ आचार्यवक्त्रा श्रुनतो
गृहीलान्मासे स्वहाष्टाणां मनुंचयश्रीत मूर्यो गृहीत्वा गुरुयारपुण्येदपुण्येदलासपत्नं चधनं मत्तिं च ८५ रम्यां प्रदद्यादथकुंडं यांवासो
युगब्राह्मणान्भोजयेच्च फलत्रयं पानसंपंचकं तास्त्वासदाचार्यपदाविंदे ८६ श्रियं प्रवृत्तसस्यस्यरालवितहयाम्बधास्मोपसमृद्धिपतौ पुत्रा भि
ह्रद्धिसंकलोष्ठनोगापुर्महम्साम्पमथायंव ८७ पितुश्चमातुः कुलकोटियुक्तामेतद्गस्यप्यंदंप्रयाति ८८ सा स्वसेपुरासौ त्कामिस्यवि

रा॰ पु॰ ८३

83

द्दयया श्रिया दिनमात्रेण कृतेऽस्मिन् महतीं सिद्धिमश्नुते ८९ किं पुनर्योगसहिते फलं वक्तुं न शक्यते अनेन योगराजेन समो लभ्यो न विद्यते ९० अस्मिन् पांसि
द्धिमन्विच्छन् न कुर्यात् क्षिसंहृत्या पुरस्सुर्यो: तं वक्ष्ये श्रृणु बांगङ्गितो नय ९१ पञ्च लाश्रीमद्द्वारां संसिद्धिं लभते परां भास्कर ग्रहणे प्रासे चंद्रस्यापि
वसेपिवा ९२ राकं काले मिताहीरत्न सर्वदि नयं वकं प्रहरामस्पर्शं समयेगत्वा सागरगां नदीं ९३ स्नात्वा संकल्पनामानि केशवादीन् पयो चार स्ना
त्वाश्वमेधावभृथस्नानपुण्यसमन्वितः आचार्यवरणं प्रोत्तप्रक्षालनजलं पिबेत् अंतस्तमस्तया चेभ्यो मुक्तः स्यात्स ग्रहावहि ९५ स्पर्शका
लं समारभ्य विधिवत्सं स्थिते नलेहस्मि त्तिलेहुं ने दक्षघृतं सुकैस्ततः परं ९६ विना भार्गववारेणात त्राविनुहृया ध्वजे शिष्टेर्धनाडिकामात्रे
स्यवशेषा शनमितं धनं अयद्दृश्यानि षंवाषद्विषं नासमर्पयेत् ९७ वहविवृत्तं सुमिंमाचार्याय समर्पयेत् ९८ दक्षिणा विहिता शा
त्रिनिष्कं वाथ दक्षिणां १०० दरिद्रो मंदभाग्यश्च भिक्षित्वेस्यं समर्पयेत् दद्याति पर्यङ्क हृतोस वितुः शक्तिनोपि च १ ततर्दस्यमवश्यादा
चंद्रार्केन संशयः ग्रहणे वसुधां दत्वा सद्वीपवती मही २ दत्वाय फलमाप्नोति तत्फलं समुदीरितं शालग्रामशिलामेकां दत्वा पृथ्वीकव
क्षिणां ३ प्रस्थाः कोटिदानस्य फलमसंतमश्नुते धनं धान्यं च वासांसि भूषणं कुरु वादिकं ४ श्रोत्रिये भ्योद् घ्रिमधुघृतकुंभान्समर्पयेत् स
म स्त्राभी द्दसंसिद्धिमसंतेमहती लभेत ५ नाडी वीसहस्रं तो यं हेयापनसमाह्निजाः सर्वांदानं मेरुसंपं प्राहुरर्कं द्राक्पर्वणि ६ अमेरपुसं
प्रयंमहिरणयंगोवें तावीसर्वस्ताम्रगवः रत्नो स्वयत्नेन भवंति नो कालकालतो द्वीपदघात ७ आचार्यानुग्रहात्तस्य श्रीमद्भास्करीभू

भा ददाति महतीं सिद्धिं देवतैरपि दुर्लभां इंदिरारमणास्तस्य भगवान्संप्रसीदति किमसाध्यं भवेत्तस्य प्रसन्ने कमलाधिपे सौख्यार्थमेव मंत्रमेतां नित्यं पठन्
नरो भवेत् ९ अष्टाक्षरी महाविद्या सिद्धिर्यस्य यदा भवेत् तदा तस्य प्रसन्नाभिकस्या शत्रुभिर्न विद्धि हि १० आयुष्यमारोग्यमवैचला श्रीः पुत्राभिवृ
द्धिं सुखमक्षयं च विद्याः समस्ता अपि सिद्धिमेव भोगानवाप्नोति सदा योऽत्र भगवत्संश्रयश्च ११ महानुभावा मुनयः पुरातना ह्यासन्स्महाष्टाक्षरमंत्रसक्ताः सिद्धि
गता ब्रह्मसंश्रिताः तो ब्रह्मश्रियं परां संवेगुणाऽवपभां १२ हुत्वा रवीन्द्रयहतो घृतेन रत्नाम ददावार्ययदा सुयुग्मे धनं च रिक्थं मरणानिधान्यं नाशकं
पश्यति च सुषासो १३ दृष्ट्वा हरिं तस्य ललाटचित्तो सोऽपुनाति वशान्शावसंयशोऽपि पितुश्च मातुश्च कुलान्वितो सो परं पदं याति निसंशयोऽत्र १४
इति श्रीमदनुग्रहब्रह्मतत्त्वरहस्ये हाटकेश्वरयीयेनं त्रैदार्थसंग्रहे षष्ठितमोऽध्यायः श्री भगवानुवाच ऋषिरप्यष्टाक्षरी विद्यायाः सिद्ध्यर्थं संप्रवक्ष्य
ते यच्छ्रुत्वा पितरो धीमान्नन्नान्तिमितं विशेत् १ वैशाखे मासि या मुक्तास्तृतीयाक्षयसंज्ञिता प्रोक्ता यागसदिनाः सर्वसिद्धिप्रदेता २ महापु
ण्यप्रदं सद्यो विधानोत्तरमण्डप अतिगुप्ततरं वक्ष्ये सावधानमनाः शृणुः ३ प्रातः स्नात्वा यमस्नातातोन त्वाम्बाचार्यमीश्वरं पंचपाद्येषु नलाद्येग
णनायकं ४ सुवर्णै रपि रत्नैश्च धेनुभिर्वस्त्रैरपि अलंकृत्य स्वाचार्यं पुनर्नत्वार्थं वदेत् ५ आचार्यवरणार्थं कारयुग्मं समर्प्य च श्रीमदाचा
र्य सर्वज्ञ यावज्जीवमहं तव ७ प्राणो रथैर्धियावाचा करोमि वरणार्थं ने त्वहास्तं संपन्ननाहं करोमि कृपानिधे ८ अचलश्मीपतिः साक्षी तत्रैव वरण
ष्ठवं शरणं मम सर्वज्ञ गतिर्नान्यास्ति मम ह तवैव चरणौ ध्यामा श्रयेहं पुनः पुनः पिता माता विभवश्च त्वमेव मम मद्दैवतं दुस्तराद्भवदुःखौघान्मुक्तं मा
मां कुरु संततं प्रार्थयित्वेत्थमाचार्यं प्रार्थयित्वा मही यतेत् १२ न्मासामर्थ्ये पदि शिष्यः समस्तान विसाधकः आचार्यवदनांभोजात्लहरी पाहि सदा

दी॰पू॰ २४ ४५

पते १४ ततस्तापस्तविद्यानां ताज्ञी सकलसिद्धिदां उपदिष्टां च मन्त्रो विद्याचार्यवरं नो वृजाते १५ श्रीमद्वाक्स्वरीविद्यां गृहीत्वा हि सुधापते इत्थं मंत्रमयीं दी
क्षां सर्वमायासमयीमपि १६ संप्राप्य कृतकृत्योऽहं शिवात्मानं विचिन्तयेत् स्वतो ज्योतिर्मयीं विद्यां गच्छन्तीं भावयेद्गुरुः १७ आगतां भावयेच्छिष्यो धन्यो ऽस्मी
ति पुनः पुनः शरीरमर्थप्राणांश्च स्वाचार्यचरणाब्जयोः १८ समर्प्य कृतकृत्योऽहं धन्योऽस्मीति विचिन्तयेत् अस्मयायांततीयायां मिद्वं ह्रीं स्त्रीं ह्रथं भुभं १९
गृहीत्वा कृतकृत्यः स्यां यावज्जीवं न संशयः अवश्यं भगवांस्तस्य तामि न्याभिमसीरिति २० आचार्यानुग्रहादिष्ट्वा ह्येतन्मन्त्रमं गृहीत्वाचार्यतः
ध्येप्रतिष्ठाप्याथ पावकं २१ इष्टुरवंदेर्गत्वा हुत्वा मन्त्रैः स्त्रार्णविधया होमं शतावधिकं कुर्यादेकसाहस्रमास्रात २२ यद्वासुखेन गास्वेन नुहुयान्नयश्री
मंत्रावमत मेनापि शतमष्टोत्तरं हुनेत् २३ होमं कुर्याद्घृतस्तोधारश्चिमं मंत्रैरपि क्रमात् नयादिभिस्ततो हुत्वा लक्ष्मापश्चिद्गाहुतीर्हुनेत् २४ उत्पलैः कम
लै बिल्वपत्रैर्वा तुलसीः मल्लिकाकुसुमैर्वापि किंवा चैरैयापि वा २५ श्रीश्रीयसर्वेये घृष्वीतद्धाहम्नविधांसमुत्युने सांगावरणपूजां चः कृत्वा से
नियतव्रतः २६ त्रिंशतं द्विशतं वापि शतमष्टोत्तरं तु वा ततआचार्यपादाब्जद्वितयं प्रणिपत्य च २७ दक्षुवयुगलं वापि हस्तं कार्य सकं तु वा स
मर्प्यं पूर्वमाचार्यमलं कृत्य ततः परे २८ फलपंचकमादाय यानसंचितयं तु वा मध्वफलेरंध्रमेकं कृत्वा राजतपात्रकं २९ कांस्यपात्रमथो वापि
पलद्वितयनिर्मितं सर्वस्वमपि तांबूलं नो घंमंदिरस्थिते ३० संस्थाप्य कलशं त्रिधोक्तं किंचित्स्वात्रे विनिक्षिपेत् फलस्योपरि तत्पात्रं रंध्रमध्यो
निधाय च ३१ लक्ष्मीनारायणश्रीसोमवत्सराः कृपासये ताद्दृग्विद्याप्रसिद्धे मंत्रराजस्य सिद्धये ३२ समर्पयिष्ये वत्सन्निति र्इकामो भवाणवैः
सिद्धिर्भवतु मे स्वामिन्नाचार्यकरुणानिधे ३३ इमं मंत्रं प्रयत्नेन कामाचार्यवराम्बुजे अर्पयेत्सकलवस्तु धनधान्यो घसंकुलं ३४ अस्मयायांतती

पामस्यासिद्धिमिच्छता सर्वस्वं दक्षिणां देयात् तदर्धं वा तदर्धकं ३५ ब्रीशानमितं द्रव्यमथवा देयमाहरात् अथवा कुंडलयुग्मं तस्य कांचननिर्मि
तं ३६ आचार्यकर्णयुगले दत्वा तस्य कंरस्य निष्कद्वयेन कल्पितां सूक्ष्मवासोयुगान्वितं ३७ फलपंचकसंयुक्तं निक्षिप्य पात्रमध्यतः पुंदत्वा
महातो सिद्धिमयं प्राप्नुयाद्दसौ ३८ मंदभाग्योदारिद्र्यश्चैव विलासकलामपि परिणतश्च मयथादघांश्चिनिर्धंगायप्रत्नतः ३९ दस्याया
ततीयायामाचार्यश्रोत्रयोर्नयकुंडलद्वितयं दत्वा महेंदुसत्यश्रियः ४० निमग्नाभ्रुकौ घेनुपतेऽह्नविपितामहान् मातामहांश्च शतशाउ
दत्वा सोमहीयते ४१ नारायणायंदसघः प्राप्य पदे वशाश्वतं अक्षयायां तृतीयायां वधीशानमितं धनं ४२ पूर्ववत्तावाचार्याय दानं शतको
टिमितं धनं दत्वा यत्फलमाप्नोति तत्फलं समुदीरितं ४३ कुंडलद्वितयं दत्वा निष्कद्वयकं धनं फलपंचकसंयुक्तं दत्वाचार्यपदाबुज ४४
शतकोटिसुवर्णानां दानस्य फलमश्नुते अक्षयायां तृतीयायां हरिचरणमुत्तमं ४५ चत्वारिंशत्ससंख्यापि दत्वा विंशत्फलं तत्तुवा कल्पवद्
मगरगाकीर्णो निवसेद्गल्ले ४६ अक्षयायां तृतीयायां शाकसूपघृतादिकं अन्नं दद्यात्तं वापि दत्वा विप्रेभ्य आहरात् ४७ विमुक्तस्य
कलापश्च क्षियमिच्छुर्दुर्लभान प्राप्नो सप्तजन्मसंदेह हस्ततं तस्यैव राम्पहं ४८ महतीयायुरश्वर्यासांगासंयुमयोरिता तारस्वीनांशतं
सार्धमक्षयायां कृतं भवेत् ४९ इत्थं कृते विधानेन संशयो नात्र विद्यते गाजिये यमतेसार्धसंकल्पोवादक्षिणां ५० तेनेष्टनात्र संदेहो ज्यो
तिष्टोमसहस्रकं अस्मिन्मार्जन्मदिवसे तनेकामो भवार्णवे ५१ श्रीमहाद्वाक्षहरिसिद्धिं महतीसमतेर्थ्रावं मनोरथानां सर्वेषां भवेत्सिद्धि
रिहाक्षया ५२ मनोरथतृतीयेति तेन ख्याता यमादृतात् अप्यत्र पितृन्मिर्गीतं दक्षिणामाहैतापिव गोके गाणियुभगीतं सर्वमप्यत्र वस्तते

दा॰पु॰
८५

85

५३ महानुभावा मुनिसिद्धसंघा ब्रह्मर्षयश्चापि महर्षयश्च वैशाखमासे दवसेस्य यास्येमं त्रैराज्ञा गायत्र्याचकेन ५४ कृत्वा महत्त्वं गुरुपादयुग्मे स
मर्च्य विघ्नं मणिमासमिष्टं संतप्तहेमं मणिविद्धमुक्तपाकस्यपुष्पं गुहाकरीपुष्पि ५५ दृष्ट्वा कृतार्थः पितमातृवंशं पूते पुत्रादिजायर्द्धप्रयाताः किंवा
न सिद्धो च परां गवाप्य प्राप्ताः सुभोगान् परदुर्लभांश्च ५६ आचार्यपादांबुजयुग्मसेवारतीस्तथा प्राप्तारसेव्रतकाः वैशाखमासे दिवसे स्यचे
स्मिन् नारायणोक्तव्रतमादरेण ५७ कृत्वा दरिद्रा अपि लोकवाम्भनोरायणां दैवतसार्वभौमं पश्यंति साक्षाद् हृदयाधिरूढं स्पृष्टास्तथास्य
नंतभोगान् ५८ पितृश्च मातृन् रकेणामयं कुर्वं समुद्धरति भानरत्नं आराध्य साक्षात्कमलाधिवासपदं प्रयांते वनसंश्रयो च ५९ जन्मसंहृतं
सत्स्यादयुग्मे रहितं तथास्मिन् दिवसे स्वयं स्यात् अष्टाक्षरी होमकृतं विशिष्टं समस्तयुगायेषु दिनेष्वये स्मिन् ६० लक्ष्मीपतिर्देवतसार्व
भौमो नारायणो सौर्व जगन्निवासः इत्थं कृते ष्टाक्षरहोमकर्मण्यस्य प्रसीदन्त्यखिलामरेशाः ६१ साक्षात्खुसन्नेजगादेकनाथे किमस्य साध्यं नम
वेदभीष्ट नराज सूयो न च वा त्रिनिधो न गोसवी चापि हिनेस्य वास्ये ६२ अष्टाक्षरी होममसमं मन्त्रीयसमंत्र गोदानसहस्रकं वा अष्टाक्षरी होमर
ते हि नेस्मिन् वैशाखमासे क्षयसंज्ञितेथ ६३ नारायणोत्तोऽस्वतसार्वभौमो हृतो विधिर्द्व समुखप्रतेशाः शक्रादयो दिकपतयोपि सिद्धास्तथाश्च
सर्वे समस्तहरास्य ६४ ब्रह्मर्षयः कौशिकगौतमाद्यायोगान्विताः सनत्कुमारमुख्याः गौरीरमा वाग्मुख शक्तयश्च तुष्टाः प्रसन्ना वरदा भवति ६५
अवस्य मावार्यकतत्र मस्मिन् जन्मकर्मसत्त्वमनस्य तोषैः स्तुत्यपृष्ठैरधिचंद्र नैश्च भस्य भूमौ ज्योतिसुनान्यथापि ६६ इत्थं कृते सो भगवा
सुसाहाह्यिः कृतार्थो मुनिसिद्धसंघः साध्योसवस्य सकलो च कामात्रायशाय पश्पतिवसुधैव ६७ इति श्रीवाद्विभिर्गीत मपिष्ट्र्यं महो

३३

पते अक्षयायां तृतीयायामित्थं सिध्यर्थमाचरेत् ६८ श्रीमाचरेत् मदष्टाक्षरी सिद्धिरक्षपास्यान्न संशयः श्रियः पतेः प्रसादोपि भवेत्सेवा स्वयोऽन्य

६९ आचार्यवरणं भोजेद्रत्नमध्यक्षं यं भवेत् भगवत्सन्निधावेतेभवेद्रतिरथोक्षया ७० श्रीमदष्टाक्षरी विद्यायाविधिष्टं साधनोत्तरं प्रयोपि संभवस्मा

मिसमाश्रितमनः स्मरणु ७१ मासि भाद्रपदे शुक्ले शुक्रेहैकादशीदिने अतिगंडेनयोगेनयद्भापुक्तेस्तु कर्मणा ७२ वैष्णवे सैसमायुक्ते सोमवा

सरसंयुते सौम्यवासरयुक्ते वा द्वादशीदिवसेपिवा ७३ पंचाननस्थिते भानौ लक्ष्मीनारायणाभिधः योगराजो मनानुक्तो रविपर्वशतप्रभः॥

७४ अक्षयायां तृतीयायां माहीनयोगई रितः लक्ष्मीनारायणो योगस्तेनैव समवाप्यते ७५ अकृत संहृतं तत्त्वेमर्व मक्षयमिष्टिदं वर्षे दश

पिर्महोलभ्यते यं महीपते ७६ लक्ष्मीनारायणः साक्षात्कामानां सर्वसिद्धिः जपहोमादिकर्हेणां दत्तालक्ष्यमाशितं ७७ अश्वमेधसह

स्रं वा राजसूय शतं तु वा महादान सहस्रं वा क्रियेयाश्च तंतु वा ७८ लक्ष्मीनारायणो योगे नाराणदानेन तत्समं अलभ्योनाम योगायं सर्व

योगोत्तमोमः ७९ अलभ्ययोगे संप्राप्ते लक्ष्मीनारायणाभिधे स्नात्वा नद्यां विधानेन देवान्र पितॄंस्तर्पयेदपि ८० तर्पयित्वा मनोरम्यं या

गमंदिरमाविशेत् आचार्यवरणं भोज्य गुर्मनत्वा ततः परं ८१ संकल्पदेवं विधिना संकल्पापुण्याहवाचनं त्रिशताधिक साहस्रसपसम्या

ससंस्कृतां ८२ श्रीमदष्टाक्षरीजप्त्वाद्वादशाक्षरां श्रियस्ततः साधारणलक्ष्मी विद्यां वा षट्शतीमथवा श्रियः ८३ अष्टाक्षरं वा प्रजपेत्तत्र

यमथादरात् यथारुचिजपेद्विप्रो कोमले समसीदले: ८४ केतकी सहितैर्विल्वपत्रैर्वाथ मत्र्चयेत् लक्ष्मीनारायणो पश्चात्रि मधुनालक्ष्मी

विधया ८५ सांगावरणपूजां च कृत्वा हैनियतव्रतः विधिवत्संस्कृते वह्नौ तिले गव्य घृतप्लुतैः ८६ त्रिशातं जुहुयाद्गोमं श्रीमदष्टाक्षरी विध

ल.पू.
२५
84

या अष्टोत्तरशतं हुत्वा श्रीमंत्रेणात्समाहरात् ८७ त्रेधा भगवतो राशिमपंक्तैरस्य मध्याहूतेन प्रायश्चित्ताहुतान् हुत्वा ब्रह्मार्पणमाहुति ८८ संतस
हीमरचितं यज्ञरागविनिर्मितं आचार्यकर्णयोर्दत्वा कुंडलद्वयमाहरात् ८९ आथं ह्रस्वतथा वीर्यं मुद्रिकाद्यैश्च भूषणैः स्वस्त्रैर्वासोयु
गं दत्वा धान्यग्रामशिलां शुभां ९० वर्षाशनमितं द्रव्यं दक्षिणासंहितामथ प्रार्थयित्वापि बहुशास्तिलानपि समर्पयेत् ९१ प्रतिग्रहक्ष
त्ति वामावातित्वद्गोरावतुष्ठाय तदर्धवात्तदाचार्य मंदिरे स्थापयेद्बुधः ९२ गोदानं तिलदानं च भूमिकार्यं बुसंततं प्रतिगृह्य गामात्रं वा
यात कं न लभेत् क्वचित् ९३ तीर्थेषु भूमकार्यं बुतिलराशिप्रतिग्रही महलात कसा मोहाद्दशकं तु वा आचार्यो वरणं भोजदेयमावश्यकं
तितान्निहृत्रिरथो भवते ९४ स्वगृही तार्धं विद्रस्य दानेन सहितान् स्तिलान श्रीविद्यावत् तथा न्यस्मै दत्वा मुच्येत पातकान् ९५ वर्षाशनधना
ना भावे निष्कद्वादशकं तु वा आचार्यवरणाभोज्ये देयमावश्यकं धनं एकां सवत्सां दद्यान्निष्कद्वादशकं ....
यद्वाद्द्यात्स्वदक्षिणां ९७ विभवसतिभूदानं द्याद्यानमथापरं लक्ष्मीनारायणोना स्याद्योगे स्मिन् सर्वसिद्धिदे ९८ पघक्करोति
तिन स्तर्वमनंतः स्यान्नसंशयः ब्राह्मणान्भोजयेत् सम्यग्भोजयेत् सुवासिनीः ९९ आचार्यानुज्ञया पश्चात् स्वयं भुंजीत वाग्यतः ल
क्ष्मीनारायणीयोगे श्रीमदष्टाक्षरं मनुं १०० स्वयं जप्त्वा ततो हुत्वा दत्वाचार्याय दक्षिणां श्रीमदष्टाक्षरे सिद्धिमावश्यं महीतीमवि १
दृश्ये स्वाद्देवसंख्यैश्च सम्यग्भाव्या वश्यमस्यां प्राप्नोत्यत्र न संदेह स्वखंनीत्र विचाराणां श्रमहातीयार स्वयी सांगा एवं मयेरिता तादृशा
दृशाकं तेन कृतं स्यान्नात्र संशयः २ लक्ष्मीनारायणीयोगे तिलैर्गव्यघृतप्लुतैः राका मा व्याहृतिं हुत्वा लक्ष्मीहोमफलं स्मृतं ४ लक्ष्मी

नारायणोयागेसालग्रामशिलांप्रभो राकांसरस्विरात्रेकोटिब्रह्मांडदानतः ५ फलमाप्नोति मर्त्यास्तु विघतेनात्रसंशयः लक्ष्मीनारायणो
योगेनिष्कं वा कांचनं प्रभो ६ दत्वामेरुसमस्वर्णदानस्य फलमश्नुते आचार्यकरणायुगलेकुंडलस्वरूपदानतः ७ दिव्यालंकारकोटीनां दानस्य फ
लमश्नुते लक्ष्मीनारायणोयोसहस्रजपमाचरतः ८ श्रीमदष्टाक्षरीविद्यांजप्त्वालक्षसहस्रकं पठन्सेसमवाप्नोति तदेवफलमीरितं ९ लक्ष्मीना
रायणोयोगेपुरश्चरणमाचरन् कल्पेष्वंताभ्रसंदेहो भगवंतंप्रशास्यति ११ अथवागरुडारूढं हारद्रादिविराजितं स्वमेयप्रमेयमसौ सर्वका
मदं भक्तवत्सलं १२ तदारभ्य दिने रात्रौ सेवांकृत्वा पुरोऽभिरराजान् वियुक्तः पापराशिभ्यः कल्याणानि दिने दिने १३ अचलां श्रियमासाद्य
धन्यादिसंकुलां वेशाभिरुद्धिमतुलां पुत्रपौत्रादिसंकुलां १४ संप्राप्यसकलान्भोगान् दिव्यान्मर्त्यमनुजान् दिव्यं विमानमारुह्य कुल
विंशतिसंयुतः १५ अंते स्वं पदमायाति शाश्वतं भगवत्पदं श्रीमदष्टाक्षरीविद्या यास्मिन्नर्थसाधनं परं राके न द्विवसेनीते पुनरन्यत्तु वक्ष्यते
१६ इति श्रीमदनन्तरब्रह्मतत्वरहस्ये दाशरथीये तन्त्रे वेदसारसंग्रहे समविशोध्यायाः श्रीभगवानुवाच सर्वसिद्धिप्रदं श्रीमदष्टाक्षरस्य
महामनोः ॥ अयोपि संप्रवक्ष्यामि महत्पुण्यवसुधायते १ ग्रहणांसवितुश्चंद्रो महत्पर्वसमीरित तत्रोक्ताश्रीमदष्टाक्षरस्य यो मयात्तव
२ विशेषमपि वक्ष्यामि ग्रहणे शशिसूर्ययोः ग्रावणोमासि सिद्धोरांभ्यां चंद्रस्यग्रहणादिः ३ सोमवासरसंयुक्ते वैश्ववसंसमन्वितं वसु
नक्षत्रयुक्ते वा योगे सम्यो महानयं ४ चतुर्णामपि मासानामप्यदे वैतेरपि दुर्लभः सर्वासामपि विद्यानामवश्यं पसिद्धिदा ग्रहणा ५ जायते नप

दा०पू०
५५

85

होमाधेरस्य याभीष्टसिद्धिदा श्रीमदष्टरोविद्यायाः सिद्धिकं न गण्यते ६ एककालं मिताहारस्तत्सर्वं दिवसत्रयं प्रातस्तस्मिन् दिने स्नात्वाः
स्वाचार्यवरा दद्यं ७ पुराणस्य श्रीमदष्टाक्षरीं समस्तन्याससंयुतां त्रिंशताधिकसाहस्रं प्रजपेन्नियतव्रतः ८ श्रीमंत्रान्पतमं जप्यात्पातत्रितय
दरात् पंचधा भगवद्रूपमिति विद्यास्यत्कृततोजपेत् ९ ग्रहरोस्पर्शसमये स्नात्वा नतः परं केशवादीनि नामानि मौनेन मनसोच्चरन् १० चतुर्विंशति
धास्नाविमुक्तः सर्वयातकैः वाससी परीधायाथ त्रिराचम्य यतव्रतः ११ आचार्यवरगोभीभोजनप्रक्षालिततं लंप्रभं पीत्वाविमुक्तः पयोघेर्वहि
रंतस्थितैरपि १२ प्राणानायसंकल्प्य विधिवत्संस्कृतेनसे हनेद्रव्याज्यसंमिश्रैस्तिलैकलेसिः स्ततः परं शताधिकसहस्रं वा श्रीमदष्टाक्षः
रीविद्यया हुनिसंपवशांते वापिवत्तः शतमथापि वा १३ श्रीमत्रांन्पतमेनाथ्यहूनं द्रव्यं घृतं शतं एकधा वा द्विधा प्रेधा रश्मिमंत्रैर्हनेत्ततः १५
प्राणाग्निं वृहती रूत्वा कृत्वा ब्रह्मार्पणाहुतिं प्रदक्षिणं नमस्कृत्य जातवेदसमादरात् १६ आचार्यवरगोभीजयुगात्प्रणिपत्यच सर्वस्व
मर्थहीमानयद्वारयांशानेधनं १७ कुंडलछित्तपंदत्वानिष्कादश कुं तुवा वणिष्कं वात्रिनिष्कं वात न्यूनं नसमर्प्ययत् १८ वितशाठ्यस
मायुक्तो न विद्यासिद्धिमश्नुते सालयामपि सामेकामवश्यं गुरवे र्पयेत् पुराणं धर्मशास्त्रं वा पुस्तकं च समर्पयेत् विभवे सति
महान्नं गोद्वयं च समर्पयेत् २० अन्यान्यपि च दानानि दद्या दाचार्ययादयोः श्रीमदष्टाक्षरी विद्यासिद्धिं सुमहतीमपि २१ प्राप्नो
त्यकलसंदेहस्यधरावमहीयते चंद्रचरणमस्योजात्स्विंशात्सरतो भवेत २२ चंद्राचरणमरोमयोगे कलैकां चतिलाहुतिं कोटिशास्ति

न्तहोमस्य फलमाप्नोत्यनुत्तमं २२ चंद्रसूर्यग्रहे योगे दानमाचार्यपादयोः तुलापुरुषकोटीनामवश्यं लभते फलं २४ स्यं कृत्वा पुरश्चर्यं चंद्र
सूर्यग्रहे नयः श्रीमदष्टादशभुजां विद्यां पुरश्चर्यां मातालक्ष्म्यः अवश्यं प्राप्नुयात्सद्यः पश्यसति २५ मायाति तस्मिन्नेव दिने सर्वपेयमहासाम्रा
ज्ञियःपतिं २६ विनतानयारूढं ब्रह्मारूढां दिवं दिवं दिते रश्मुसमस्तभाग्यानामाश्रीयो सोभवेद्ध्रुवं २७ भगवत्कलयापूर्णः श्रियमष्टगुणान्वितो
चिरायुष्यमथारोग्यं वाचां सिद्धिं च दुर्लभां २८ वंशाभिवृद्धिमतुलामाचंद्रार्कं महीयते स प्राप्य सकलान्भोगान्दिव्यान्पितामानुषान् २९ पितृ
मातृपूर्ववंशानां सहस्रेरासमन्वितः विमानवरमारूढो लभते भगवत्पदं ३० आश्वयुग्मासि साम्राज्ये प्रतिपद्दिनमादितः नवरात्रमिति प्रोक्तं नव
न वृध्यंतं महीयते ३१ तत्रैकैकं वत्सरं विपर्व समप्रभं दिवसे दिवसेन संहृतं दक्षच भयते ३२ आनंतकलं दं प्रोक्तं मम स्वपूर्वं समसोऽस्वंद याम
हानवमी प्रोक्ता नवरात्रेत पाश्विने ३३ चंद्रार्कपर्वसाहस्रसन्निभा सा समीरिता सकृज्जप्तं हतमपि तत्रानंतफलप्रदं ३४ अनुवासरसे
पुत्रपौत्रदेगससंयुतामरेघुवैँ स्रवंतां यदि सा नवमी यदा सा साम्राज्यलक्ष्मीयोगेयं दुर्लभो यं महीतले वर्षमध्यास्थितामिदं यर्वरत्नम
हीपितं ३६ नवरात्रव्रतं सम्यक्समस्तेशितमिष्टिदं नवरात्रेप्रतिपदि स्वाचार्याज्ञां गुरुः स्मरन् ३७ प्रातः स्नात्वा विशुद्धात्मा नित्यकर्म समाप्य
च संपूज्यादौ गणाधीशमथाचार्यमाहृत ३८ अलंकारैश्च वासोभिर्गंधपुष्पाक्षतैरपि स्वात्मवाधवतां भोजसन्निधौ वासितव्रतः
३९ प्रारंभानायम्पसंकल्प्य समस्तन्याससंयुतां श्रीमदष्टादशभुजां विद्यां सहस्रं च चतुःशतं ४० दिने दिने जपेन्मौनी श्रीमंत्रराट् धा

धा०रु०
२६

श्वेरं साग्रा मलक्ष्मीमंत्रं वाग्मी षड्रोमणपिता ४० अष्टाक्षरं त्रियोयवद्वाजपदर्कं सहस्रकं ततः श्रुताधिकं यद्य सहस्रे प्रततः हं जपेत ४१ श्रीमान्स्वज
लक्ष्मीमंत्रं वाग्मी षड्रोमण्यापिता ४२ अष्टाक्षरं त्रियोयच्छजपदर्कं श्रीमदष्टाक्षरीं विधाम पिभानुसहस्राकं नवपत्रवृते यद्वा को मत्रे स्तुलसीदसैः ४३
सयुक्षेर्गिलपत्रैर्वा त्रिशतं ब्रह्मविधया श्रीध्रीपतीसमभ्यर्च्य स्तोत्रवरस्तापर्वकं ४४ अष्टे त्रयंभाते श्लोकमंत्रात्मकनुतमं आथर्वणमहास्तकं लक्ष्मी
हृदयनामकं ४५ नवरात्रे तपेदे कोत्तरहृद्धिकामाभ्य पंचाधिकां वावसां रियाद्यातिं जपेत्सुवा ४६ माहानवम्यां प्रासामामावायां शायुरस्सरः
प्रराणानाय प्यसकस्प्यतत्वसितेजातवेदसि ४७ अंगावररामंत्रैश्चष्ठजमेकैकशोहुनेत श्रीमदष्टाक्षरिणाथसहस्रंत्रिशताधिकं ४८ गव्याज्यं
जुयादयोपासेन ततः परं मधुत्रितयपुक्तेन द्वादशार्णात्रियाहुनेत ४९ अष्टाक्षरेणावाक्ष्म्याः श्रीषड्रोनवाहुनंत अथ म्नाम्नात्मलक्ष्म्याश
शताधिक सहस्रकं ५० हुत्वा भगवतोऽरश्मिमंत्रैरेकैकशो घृतं लक्ष्मीहृदयमंत्रैश्च श्लोकस्येरतः परं ५१ स्तुतिश्लोकेन होसत्संपायसंत्रिमः
धस्तुतं गायादिहोमं कृत्वाथ षड्यश्विन्त्वा जुनीहुनेत ५२ ब्रह्मार्पणाहुतिं कृत्वाथ ग्राम्याग्निमतः परं श्रीश्रीपातीसमभ्यर्च्य पूर्ववद्दक्षवि
पा ५३ अथाचार्यं पूर्णं भोजदद्वेसाष्टांगमादरात नमस्कृत्यार्घ्यपेद्धीमानकुंसष्ठितयंभुमं ५४ मखरोरप्यसंकृत्समुद्धिकोद्धेमनोह
रैः वासोभिर्गंधपुष्पाद्यैर्वहुशस्त्योघसंकुलं ५५ गोवर्मसस्मितां भूमिं निवर्त्तनमितां तुधा भगवत्सन्निधौ दद्यादाचार्याय महात्मने ५६ व
वर्षांशानमिंद्रव्यमङ्गमादक्षिणास्मृता निष्कद्वादशकं मध्यदक्षिणा वत्रिविनिर्मिता ५७ अधमाव सुनिष्कं स्यात्खरिशाष्टमधमाध

मा इष्याद्वश्यमाचार्यकर्णड्भिः दक्षिणान्वितो ५८ सालग्रामशिलां शुद्धां शुद्धचक्रसमन्वितां एकां सोपस्कराख्यामपि दक्षिणयान्वितां ५९
दद्यादाचार्यपादानां गामेकां च सदक्षिणां चतुर्दशभसंयुक्तादानयासततेमही ६० महाप्रतिनिधिंरूप्यमथवाचार्यपादयोः पंचविंशतिनिष्कोर्ध्वं
तदर्धं वा तदर्धकं ६१ दशप्रतिनिधिं रूप्यं निष्कद्वयमुदीहृतं कनिष्ठं सुवर्णं वा वित्तलोभं विवर्जयेत् ६२ धेनुप्रतिनिधिं रूप्यं निष्कमेकमुदाहृतं निष्का
र्धमथवा देयं धेनुमूल्यं महीपते ६३ सालग्रामशिलादीनमुक्तं चानुक्तमेव वा श्रीमद्दशासिध्यर्थं कार्यं स्वावरूपकं बुधैः ६४ महानवम्यां ग्रासा
याश्रीमद्दशारांगविधया हुतैकामाहुतिमपि कोटिहोमफलं लभेत् ६५ बहुस्य स्यात्मायुक्तं महीगोचमे सम्मिता महानवम्यां दत्वा सोस्त
दीपप्रदानतः ६६ पक्षलेसमवाप्नोति तत्कोटिगुणमश्नुते महानवम्यां ग्रासायां कुर्वन्नक्षितं पंचशुभं ६७ द्विजानां कारकोटीनां दत्वा तत्फलमश्नु
ते किंवा स्नापितरोमया नरकोटिषु कोटिषः ६८ व्रजंति वैसर्वधाम दिव्यां भरतर्षभचित्ताः महानवम्यां भगवन्सालग्रामशिलीभुमी ६९
दत्वा दक्षिणापायुक्तां ब्रह्माण्डं वंदानतः फलमासाद्य भुक्त्वा भगवंतं प्रपद्यते ७० महानवम्यां ग्रासायां दत्वा दृष्याच तु दूपं तन्मस्यस्य
स्य स्वर्णमथवा स्वर्णगोदानजं फलं ७१ संप्राप्य पितृवंशानां सहस्रेण समन्वितः प्राप्नोति भगवद्धाम भ्राम्यतं दिव्यमक्षयं ७२ कुलीनतत्स्मि
न्दिवसे धनाढ्यो ऽस्मि यो द्विजातुलाप्रस्थमुख्यानि दानानि वसुधाधिपे ७३ दत्वा संगतक्रतुलान्महानवमीदिने श्रीमद्दशासरी विधायु
रश्वयोसहस्रजं ७४ अवश्यं फलमासाद्याभ्यगवत्कलयान्वितः प्राप्नोति महतीं लक्ष्मीं धनरत्नौघसंकुलां ७५ आयुरारोग्यसहितां
गजाश्वरथसंकुलां विद्यासिद्धिं च महतीं निग्रहानुग्रहक्षमां ७६ पुत्रपौत्रवतीं महर्द्धिं धीमान् न पि संदुर्लभान् अवाप्य च शरीरान्ते प्राप्नोति

रा.पू.
२७
४७

हारिसत्रिधिं ७८ नवरात्रव्रतस्यांगतमन्यन्नविद्यते श्रीमद्राज्ञारीसिद्धिर्या हशोनवरात्रके ७८ नत्याद्या श्रीमहासिद्धिर्दुर्गे धर्मार्थसुखप्रदे नवरात्रव्रते यावत्सु
साद्दः स्याच्छ्रियः पतेः ७२ व्रतेष्वन्येषु भगवन्नस्ति साद्दृशो नहि नवरा त्रव्रतं सांगं फलेक्षविधिनाद्यरात् ८० श्रीमद्राज्ञारीसिद्धिदे वाना
मपिदुर्लभा अवाथ यत्रस्त्ररुद्राद्यैः शक्राद्यैरपिपूजितः ८१ महतीसिद्धिमासाद्य प्राप्यतामनानयायिनी प्राप्नोति भगवन्नामकुलानांश
तसंयुतः ८२ नवरात्रव्रते नित्यसर्वकल्याणसिद्धिदे आचार्यतो वरात्तुष्टा व्रस्तविस्मयं महेश्वरा ८३ प्रादधुर्महतीं सिद्धिमपिदेवतद्देशमां
शक्राद्या आपि दिक्पालाः केरूपं प्राप्नुवंति हि ८४ कपिलाद्या महासिद्धा वरदाः स्युर्न संशयः नवरात्रमतमिदं यावज्जीवं समाचरेत् ८५
संकटेपि च संप्राप्ते वह्नि विनोब्धसास्वपि नवरात्र प्रतकुर्याच्छिवस्कामोद्धि जोत्तमः ८६ व्रतमंगाभवेद्यस्य सहरत्यवमी पत्ते अरिष्टोजायते
तस्यात्तस्मिन्वै वनासंशयः ८७ छत्रसमस्तकल्याणाराधिञ्जोयः परेयपरमेरी नवरात्रव्रतं कुर्यात्सो मरणरात्रसिद्धये ८८ सर्वाल्लाम
पि विद्यानां नवरात्रव्रते शुभे उदीरिता महासिद्धिर्ब्रह्मा विष्णु समोहिताः ८९ सारासारतं संपुरायंगुत्याद्दस्यतमं शुभं नवरात्रव्रतमिदं सम
स्ताद्येधमंजनं ९० वासंतेनवरात्रेपि संप्राप्ते तसुधापते आचार्यानुज्ञया प्रातः स्नात्वा प्रतिपदादितः ९१ समस्तन्याससहितां श्रीम
द्राज्ञारीभ्रमो सेकन्यकासहस्रीतिप्रजयेन्नवरात्रके ९२ श्रीमंत्रीन्मतमेय श्रीमत्पैदकेसहस्वाकप्रजयेद् इसाहस्रं पंचसाह
स्त्रकं तथा ९३ नकाश्यकांतराशी वाहद्विष्याशी दिने दिने श्रीरामजन्मनवमीदिवसे सर्वसिद्धिदे ९४ प्रातः स्नात्वाविमुहूर्त मासवावा
यसौवसन्निधौविधिवत्संस्नात्वमहाविष्णुर्वदेदंततत्पुनः श्रीराममूर्तिंपंचमाश्वनाथिकसहस्रकं जहुयाद्विल्वापनैवेद्याव्याज्य

त्रिमधुयुते ९६ मधुत्रितयसंमिश्रहविषा वा हुनेभ्रय अथ वाश्वहुगव्येन घानेन जुहुयाच्छुचिः ९७ श्रीमंत्रेराहुनेसम्यक्त्रिंशतं केवलं घृतं ग
त्रिमधुयुते ९६ मधुत्रितयसंमिश्रहविषा वाहुनेभ्रय अथ वाश्वहुगव्येन घानेन जुहुयाच्छुचिः ९७ श्रीमंत्रेराहुनेसम्यक्त्रिंशतं केवलं घृतं गुरु
तोरतोजुहुयान्मंत्रेर्हदा वरशादितैः ९८ श्रीहोमानंतरं रश्मिमंत्रेस्त्रिधाहुनेधनातः नपादिहोमंफलायफलाब्रस्यर्यराहुति ९९
अग्निप्रदक्षिणीकृत्य नमस्कृत्य ततः परं आचार्यावरणाभोजद्वयसाव्यंगमादरात् १०० नमस्कृत्यार्यपेठीमान्वर्णाशनमितंधने
सालग्रामशिलां प्रकृत्यानिक्षिप्तसांकाय्ययात्रके १ कांस्यपात्रे अथवा फलाश्रीश्रीशाघ्रसविपर्या निर्छक्षेदशाभिःस्वर्णेर्वसुनि छे
पिवा २ पंचनिष्कस्व वर्णे वासंघन्यश्री जगस्तती प्रीणातु भगवान्साक्षाच्छ्रीरामासाश्रियःपतिः ३ कोशस्यागर्भसंभुतोव्रतेनानेन
नसंततश्रीमदगस्त्यसरीविद्यासंसिद्धिमेहतीमपि ४ श्रीमन्नीलाघतिः स्वामीदत्वानरतुमांसहा इतिचक्षयेनाथसालग्रामशिलां
श्रुभां ५ यथोक्तदक्षिणायुक्तामाचार्यनिवेदयेत् लक्ष्म्यवासो युगंदत्वा हरिवनमुत्तमं विभवेसत्यलंकारानदद्यात्कांचननि
र्मितान् अथाचार्यलवस्यकरोलंकरणादिकं ७ अर्च्चयित्वारमाबुधारेघुर्शसराणानवंनवभोज्याःसवासिन्यो वासोभिर्द्विसि
णादिभिः ८ संतोष्य बंधुभिः सार्धं भुजीरन्नमादरात् वासंतेनवरात्रेपिव्रतंकलेत्थमादरात् ९ श्रीमदगस्त्यसंहितासिद्धिसंयुस्
मतेधवं श्रीरामजन्मदिवसे श्रीमदगस्त्यकीविया १० होमफलाविधानेन कोटिहीमफलं लभेत् श्रीरामजन्मदिवसे सालग्रामशिलां शुभां
११ यथोक्तदक्षिणायुक्तां दत्वाचार्याय स साधकः ब्रह्माण्डकोटिदानस्य फलमसंतमश्नुते १२ वासंतेनवरात्रेपि श्रीमदगस्त्यरं जपन्
गत्स्यपीशनं फलं ब्राह्मोसत्यवसंशयः १३ श्रीमदगस्त्यसंहितायां देवतेपिद्रसुभा आवश्यमहतीसिद्धिर्मिर्हवप्राप्यसाधकः

री.पू. १४ विराघ्यमथावेप्यधेन रत्नादिसंकुलां संप्राप्य महतीं लक्ष्मीं वांछितां वा तु सांप्रतम् १५ पुत्रपौत्रादिकामर्द्धिं दिव्या भोगास्तु मानुषान् संप्राप्य कुल
८८ साहस्त्रसहितो भगवत्सदने १६ रमते नात्र संदेहो दिव्यकन्याशतावितः अथापरं प्रवक्ष्यामि विशिष्टं पर्वसिद्धिदं १७ श्रीमूलक्षारों विद्यास्त्विद्धि
88 दं यामात्रतः अस्माकं वासरस्तुत्तासो मिने सहितापि वा १८ भास्करस्य हरौ तं तत्र जायते यदि नृपते रविचक्रमरिणा नीम्ना यो गो यत्समुदाहृतः
१९ संवत्सरे रात्रोदशमिर्लभ्यते योगराड्ययं अत्र जप्तसंहृदा प्यके कोटिपोत्रं तमेव हि २० अत्रिक पापि वा हत्या कोटिहोमसमोनहि अत्रैकनि
ष्कस्वर्णदानं वा वार्यपरो भुजं २१ शान्तमेरुप्रदानस्य फलमाप्नोति शाश्वतं रवियर्वणि संप्राप्ते न लभ्यं दिवसत्रये २२ एकवारं हविर्धनमन
स्त्वत्रतेषां प्रथ भास्करस्य हरौ स्पर्शकाले प्राप्ते ततः परं २३ केशवादि चतुर्विंश नामभिः पूजयेत्ततः सत्यामसत्पर्वयोघोर्विमुक्त्य
घृतावहि २४ गुरुपादोदकं पीत्वा विधानतः शुचिर्भवान् आचार्यानिधावर्शिं प्रतिष्ठाप्य विधानतः २५ पुरतो जुया न्मंत्रो हृदावरतो
दिते मैत्रैरांस्वेन गद्येन ततस्त्रिमधुसप्लुतीः २६ घृताभ्यक्ते स्त्रीते होमं मोक्षकालो तमाचरेत् कृत्वा श्रीमनुनाय श्री ध्यातमष्टोत्तरं
हुनेत् २७ भगवद्भूशिमविद्याभिरप्येहुत्वा घृतं सकृत् प्रायश्चित्तं हुतीहुत्वा कलावह्नार्यराहतिं २८ आचार्यचरणौ हंन त्वा साष्टांग
ममाचरेत् दत्वा वस्त्रं लक्ष्मीमासुवर्णनिष्कसहस्रकं २९ दद्यात्तस्मै पसंहितां महीं गां च सदक्षिणां यावच्छक्त्याम लंकारं दत्वा
श्रीगुरवे यथा ३० वर्षाशनमितद्व्यमर्कं निष्कमथापि वा पंचनिष्कसुवर्णं वा निष्कत्रयमितं तु वा ३१ अवश्यं गुरवे दद्याद्धि तृष्णाक्य वि
वर्जितः श्रोत्रियेभ्यः प्रदेयानि दशदानान्यतः परं ३२ आशक्तः सहसा यतः कपालद्वयमेव वा दि अर्ध्यं च ये त्रिनिष्का दिया यावच्छक्त्या मि

तोर्धनैः ३३ द्विजातिवर्ज्याः संभोज्यास्सुवासिन्योपि यंवधा ३ स्यं शास्त्रविधानेनेन ग्रहरोसंगमादरात ३४ महतीयायुरस्कृत्यामयाद्योक्ताउरातव:
श्रीमदष्टाक्षरविद्यायास्ततोपि महतीयरां ३५ अवश्यासिद्धिमाप्नोति देवतैरपि दुर्लभां आयुरारोग्यसहितः श्रियाधनरसन्निभः ३६ वाचस्प
तिसमस्सर्वविद्याभिरपि संततं प्राप्य वंशाभिवृद्धिंच कल्पांतं च साधायते ३७ मानुषानपि दिव्यांश्च भुक्त्वा भोगान्मनोरमान् कुलसाहस्रमादाय वैरी
द्विस्पुरं सुखी ३८ रवींदुग्रहणोद्वासेनापि सततं कं स्पर्शपारम्पमोक्षांतेषु दारावहितात्मवः ३९ इतिश्रीमदनुत्तराद्वहोतत्स्मह स्पदाधार
थीयेतंत्रे वेदार्थसंग्रहे अष्टाविंशोध्यायः श्रीभगवानुवाच पुनरन्यत्प्रवक्ष्यामि श्रीमदष्टाक्षरस्य धर्म तकेन विविसेने वसमाहितमानाः प्रवरा १ याप्र
वेशभक्ष्यानामाप्नातेतीया समुदीरिता पूर्णिकायोगसहिता दैवतैरपि दुर्लभा २ श्रीमदष्टाक्षरविद्यायास्त्वघसिद्धिकारं परं ३ पौषिसंवः
प्रवक्ष्यामि विशेषात्सुसाधयते ३ आश्वयायां ततीयायां च श्रोतनोऽम्य हेनय पत्राविरासीत्कामलाभगोः व्यासांत्रयीमयी ४ यत्रोसन्ना
सगन्मानगिरिजाशंकरत्रिया यत्रोपमे भगवान् सुतः त्रियमीमुखरीच पक्वान्नकुंकरव्यावियोगेरीयाति गृहः प्रभुः तत्राक्षतां ततीया
याश्रीमदष्टाक्षरं मनुं ६ समस्तन्याससहितं सर्वत्राभिरातमादरात श्रीमदष्टाक्षरविद्याश्च स्वयं भवति ध्रुवं ७ ततीयातो महायोगः
सर्वयोगोत्तमः स्मृतः अमावास्यापूर्णिमावतद्वादशसमा स्मृता ८ तद्वादशसमं पर्वे रविसंक्रमणं विदुः सविवारे संक्रमं तांतत्वद
शसमस्मृतं ९ तद्वादशसमः प्रोक्तो वासरो भार्गवः स्मृतः वंदुवृशमवरितिसमो योगश्रीडोदयः स्मृतः १० तद्वादशसमो योगो लक्ष्मी
नारायणाभिधाः वैशोवैमासि याश्च कृततीयास्य यसंज्ञितः ११ तत्सहस्रसमा यादेया माहात्सिद्धिवारीमु भा अक्षयां यातत्तृती

पायांमुक्तं योगत्रयंशुभं १२ लभ्यते बहुभिर्वर्षैर्नान्यथा वत्स धारयेत् अस्यायांतृतीयायांमुक्तो योगोभवेद्यदि १३ हीमादिकर्मणांसिद्धिर्न
तीक्ष्णार्हदे वहिविद्यानाम यदि स्यान्नाम पित्तस्मिन् दिने भ्रुवे १४ आचार्यवदनोभोत्तालुनरध्यनं यदि अवश्यं महती सिद्धिस्सधरभास्वया
भवेत् १५ कुन्नाम शास्त्रहृद्ध स्मवासाः कारास्त्रयेगवः नपसका ब्रुवंमंत्राः स्त्रीमंत्रो वेदिणास्तथा १६ आरिमित्रविवेकादिविशोधन
विवर्जिताः निषिद्धमासतारेषु लब्धाश्च शुभसिद्धिदाः १७ हीक्ष्मासंस्कारसहिता जपहोमविवर्जितः पुरश्चरणानीनाश्चन्मासहीनाश्च
संततं १८ आचार्यवदस्थिराहीना आचार्यवदनोद्भवजात प्रासा अवश्यं मृत्योपि सा सिद्धिर्भवेत् सवेक्षये १९ सबस्सिद्धाभवंसंबल
स्त्रीशानग्रहप्रदाः तत्रप्रातः समुत्थाय नत्वाचार्यपदाम्बुजं २० ब्रह्मविद्यांप्रजप्त्वादौ त्रिशतं वा चतुःशतं अवश्यंभगवद्भूशिम
मालिकं पंचधा स्मरेत् २१ स्नात्वा सहस्रं गायत्रीं जपेत्संवशातं तुला त्रिशतं वा तये वच्छेदेनाश्रुथा सिद्धिभाक्सौ २२ तिलहोमस्समा
व्याधगच्छेदाचार्यसन्निधिं प्रार्थयंश्च साक्षाद्दीयोभगवन्मयं २३ श्रीमन्नाचार्यसर्वज्ञसकृति करुणानिधि प्रवसादेव्युगम
स्पर्शिकिंकरी स्सिद्दिने दिने २४ कायेन मनसा वाचा माशीरार्थैश्चपुष्पकैः करोमि तवपादाब्जे कैंकर्यं शाधि मां विभो २५ पान्तीव
महेस्वामिन्नाचार्य करुणानिधे अवर्ण्यं तवयाहंलब्धिं करोमि प्रशाधि मां २६ इत्याचार्यं त्रिभिः श्लोकैः संप्रार्थ्य वदेत्तान
नपपयः समस्तविद्यानां ग्रहणाय समाहितः २७ प्रार्थयेत्सकलैरर्थैः प्रीणयन्महीपते आचार्योपि कृपासिंधुर्वेहिकेपि
वा २८ श्रीपरहितायाहंत्वागतमस्त्रोतुरंगतं भगवद्भूमिविद्याभिरेके कामाद्यतिहृन्तेत २९ गुरुदक्षिणांयदीसाग्निंनमस्कृत्यततः

ःपरं तवाभयागे संस्थाप्य सक्षित्वं करुणानिधि ।३० एवं गुरुं मनसा नत्वाऽस्य योगस्योग्राधियं दत्वा त्र्यंबं महात्मानं कृष्णद्वैपायनं मुनिं ३१ गायत्रीमा
रितः कृत्वा भगवद्रश्मिमालिकां शिष्यस्य दक्षिणे कर्णे पुटद्वयादृढधापते ३२ निधाय शिष्यशिरसि हस्तमारात शिष्यस्य दृष्टि
लोकयोगीन्द्र दयाद्रश्मिमालिकां ३३ तत्से कृतार्थतां हत्वा शिष्याया चार्यमारात उपदिष्टां स्वमस्य योपि स्वानुपदिशेद्बुधः ३४ ईत्वा स्वासान्नम
स्ताश्च स्वस्य वसगमारात नराजी सप्त विद्यानां श्रीमदक्षा सरीसुभा ३५ द्विवारं दक्षिणे कर्णे ह्यादधिस्यस्य मन्त्रः कृतार्थोस्मीतिमना
सावंर्तवासी महामन्ति ३६ आकार्याचाराग्रद्वंपहवल्लभिर्वेचयेत विद्यानां ग्रहणार्थाय सतं सपस्स दछ्ये दोदशो व्यपि मासि भुवेमाखः
सर्वसिद्धिदः यस्मिन्मासे तत्तलमपि दं वृचुलुकमात्रकं ३८ सर्वदानफलं प्राहुः किमु हेमप्रदानतः उपानेहौ च छत्रं च मधुरध्योहनादिकं ३९
तै शतखे संप्रदद्यान्निमद्युभोग्यमस्य यंपस्य नासी यौरगीमासीवि शारया महिता प्रभा ४० सर्वसिद्धिकरी सद्यो भोग स्वर्गाय वर्गदा योगा
भवंति पघत्रमया एवं प्रेरिताः ४१ किं तपोभिर्धनैर्योगो वाक्यातितोऽपि वामदेवत राजराज्ञमिमं ग्राहूलक्ष्मीनारायणाभिधं ४२ गोपि
शंकरयोगं वक्ष्मी गौतिर्योगमयंपध आवश्यं सर्वविद्यानामवार्यं वदंनावृजात ४३ गृहराहे सिद्धिर्व्या किमु होमादिभिर्नरः पदस्यैस
मस्ताविद्यानामाचार्यवरं नानुव्रजात ४४ संप्राप्य ग्रहणाशिष्यः कृतार्थोस्मीति चिंतयेत आचार्य्यतृप्तः पात त्र विधिवत्संस्कृतेन वै ४५ दक्षि
का माहुतिं मंत्रैर्हाहावरोणादिनेः कृत्वाथ श्रीमहीध्यातां मनुना साधकोत्तमः ४६ मधुक्षितपसयुतं पायसं तो यातपुत्तं शताधिकं हा
नेत्क्षीमद्व्याप्लीन सहस्रकं ४७ श्रीमंत्रेणाहुने स्पक्षी त्रिशतं च तमादरात भगवद्रश्मिविद्याभिर्हुनेदस्य यं शतं विधा ४८ यदेस्य सर्वमिति व्यथ
॥ तयुक्तैरथोदरात श्रीमदष्टाक्षरां मंत्रराजशताधिकमष्टः ॥१॥

रा॰पू॰
९०

90

स्कंके ४९ हुत्वा गव्यघृतेनाथ त्रिपतं रमया हुनेत् भगवद्रूपिमविद्याभिस्त्रिधा हुत्वाज्यमादरात् ५० प्राग्वत्त्रिस्त्राहुतीः कृत्वा हुत्वा ब्रह्मार्थरमाहुतिं पुटसि
तेन मस्त्वमसजातवेदसमादरात् ५१ त्रिशतं पूजयेत्स श्रीं ह्रीं श्रीं शब्रह्मविद्यया मल्लिकाकुसुमैर्वापि करवीरैरथापि वा ५२ कमलैरुत्पलैर्वापि बिल्वैर्धा
न्यैरथापि वा जीवैः द्विजपत्रैर्वा तुलसीदलमिश्रितैः ५३ केतकीकुसुमैर्वापि सुगंधिभिरथार्चयेत् फलपंचकमादाय नानासमनोहरं ५४ बहु
सत्वयंत्रमध्ये स्थलं बहुफलान्वितं निक्षिप्य भूतले स्प्रहेयल्किंविसांत्रमध्यतः ५५ पात्रं वा राजितं कांस्यपात्रं वा मध्यमे फले निक्षिप्य भगवन्मूर्तिं सा
लग्रामशिलां शुभां ५६ संस्थाप्य मध्यमे तत्र संगावरणमर्चयेत् अष्टोत्तरशतं निष्कमयं वा रौप्यं ब्रह्मविद्यया ५७ चशतावा वियं वविंशतिरंववा
ब्रह्मविद्यां समुच्चार्य लक्ष्मीनारायणौ यजेत् ५८ अत्र सर्पाज्यसहितं शाकभक्ष्यसमन्वितं दध्योदनं ततो दद्यात् ह्रीं श्रीं श्री प्यां महीयते ५९
उपचारैः समभ्यर्च्य ततो नीराजनादिभिः आचार्यं समलंकृत्य वस्त्रालंकरणादिभिः ६० अवश्यं कुंडलयुगं हस्ताचार्यस्य करांगुले सूक्ष्मवासो
युगं सासालयामभिलांशुभां ६१ संपूजितद्रव्ययुतमिमं मंत्रमुदीरयन् समाहितमनादद्यात् श्रीमद्दशारोसिद्धये ६२ फलं मनोरथकलं
ददातिसदानराः फलस्वास्यप्रदीने न मम संतु मनोरथाः ६३ सा सद्या मणिशाला चक्रेव ब्रह्मविद्ये महेश्वराः शतकाद्या अपि दिक्पाला नित्यं संस
मराधिपः ६४ मासरस्वती गौरी शची मुख्याश्च शक्तयः निवसंति सदा सर्वे सिद्धयोपि जगत्त्रये ६५ तस्माद्धिं माभगवतः शालग्राम शिलां
शुभां सर्वदेवमयीं दीपे प्रीतो भवत्सृष्टिपतिः ६६ दत्वं फलद्रव्ययुतं सा च ग्रामशिला शुभां दधादाचार्यहस्ते तां श्रीं ह्रीं श्रीं शश्रीतिकारिणी
६७ कलशं स्थापयेत्ताभगवतः भां सा च ग्रामशिलां शुभां मादिभिः ६८ दत्वा दध्योदनं तत्र फलसम्यादिसंयुतं तस्मिन्निधा

३०

यथाचार्यकराग्रयोः कुंडलद्वयं ६९ रत्नस्वर्णवासियुगं दत्त्वा फलयंचकसंयुतं सालग्राममृशिलां ब्रह्मांडतिलैर्यावत्संयुतां ७० तथा दद्याचार्याय हस्ताभ्रदक्षिणासहि
तामथ सर्वसंदक्षिणा श्रीका वर्षाशनधनेन तु वा ७१ वर्षाशन मितं द्रव्यं शतनिष्कमुदाहृतं तदर्धं वा तदर्धं वा ह्याचार्याय हस्ताग्रे दक्षिणा सहितामथ स
वे स्वं दक्षिणा राशीकृ वर्षाशनधनं तु वा) ७ तस्मिन्नेन हि भवते ७२ अर्के निष्कं रत्नहिरण्यं कुंडले सहितं तथा चैव सममप्येवं श्रीमद्दशास्तास्सिद्धिद्याप्युयोसरं ७३
अथाचार्यश्रियां साक्षान्महालक्ष्मीधियार्चयेत् वस्त्रैराभरणैर्दिव्यैर्भोजनाद्यैरथादरात् ७४ यथाशक्तिधनेनापि मंत्रभागपः संदापयेत् पंचवि
शंतिसंख्याकविप्रभोजादिसंयुतं ७५ भक्त्या संपूज्य तो वेत्तं दद्यादभ्रमथादरात् ततः षड्रसस्वपान्नभक्ष्यभोज्यैः सुवासिनीः ७६ श्रीबुध्याद्व
द शाम्बयोर्दक्षिणाभिश्च तोषयेत् आचार्यवरतांभोजनप्रभ्रमातितन्त लभुभं ७७ यीक्षासघोविध्रुद्धान्नान्नच्छेष भोजयेद्वतो उपानहौ चछ
त्राणि धांत्तनान्यपि भवते ७८ चुक्रवभ्योठिनाग्निभोदधार्दक्षिणाया सह आचार्यालिंगनेप्राप्य तदाशीर्भिः कृतादरः ७९ आ पसंयान हृतीसि
द्धिं प्राप्नुयाद्दुर्लभां तथा कोटीसहस्रसंख्याक स्वर्णादक्षिणायान्विते ८० आश्वमेधशतं कृत्वा यत्फलं पुरुषोऽश्नुते दृश्यमेतदुक्तं सांगं कृत्वा तत्फलम
श्नुते ८१ महान्तो यावरभ्युर्यो सांगापूर्वं मयेरिता तादृशी नो भवेत्तेसामंत्रतेते नन्नसंशयः ८२ आचार्यानुग्रहात्साक्षात्स्वमेवो वापि श्रियः पितिं।
नितातनयाः ह्रैधस्यरतुहिभिर्हेते ८३ सर्वसिद्धिप्रदातारं सोखचक्रादिचिह्निते दृशान्तरादिनोभासिमाभिसम्प्रेश्रियःपति ८४ मनोरथप्रदाता
रं षट्पसेवमहीते सा साक्षात्स्वमपेपि गार्हस्थेकम साधिवतो हृशौ ८५ किं किं न साध्यतेते नरैस्तैरपि रक्षामं चिरायुष्मनारोग्यं भाग्यं माहद्यंचले
श्रीरघुणांसंपत्ता धनधान्यादिसंकुला सर्वविद्याधिपत्यं च जातिस्मरत्ममनुत्तमं ८६ त्रिकालज्ञानसंपत्तिः सर्वज्ञत्वं मनोजता परकायप्रवेशादि

रा.पु.
२१

सायं ध्येयासयं त्रप ८८ सिद्धसेवहितस्सामुखो गम्भीरांगसंयुतः त्रैलोक्यनायकः स्वामीभगवान् निशिरायतिः ८९ एवमाहस्वंदरात्म सौरध्र्यांमांप्युत्तम
नोरथान् अस्मिन्नर्थेऽप्युभंमीतंरस्मिराम मूर्ध्निनायुरा पार्यतीनंरहिवंशीभागरोशोभ्मोमहात्मना ९० वैशाखमासे दिवसेस्सयारव्येपुक्तिवमेताः
सशोभनेनामनुवारयुतेकेषिरिंवितस्वंत्रयुतेतत्रैव ९१ एवस्थितेदैवगरोतथार्केमेषंगतेमेषंगतेस्मगोवयोगंमहाराजमुदांहरं तिलस्त्रीपः
तियोगमथाहरमे ९२ रुमामहे शमिधमाहुरे केगौरीरमायोगमुदाहरंति आलम्य(त्वोधुहवषसम्योयोगाधिराजोभविष्यविधिवे ९३ अधीत
विद्याअप्यधीतविद्याश्रावणमीना यंपुस्वारविंदात् प्रासास्तहेवास्वयसिद्धिदाः स्पुस्त्वाप्यमुत्रापिसर्वसिद्धांनी ९४ अंनतशायीभगवान्मु
कुंदोलक्ष्मीपतिर्देवतसार्वभौमःस्वेधागृहीतुर्दिवसेस्वयेस्मिन्रहोमास्किर्वे श्रुवगान्रदाति ९५ वैशाखमांसेसेदिवसेस्वयेस्मिभवश्य
श्यमावर्यंमुरवारविंदात्संप्रासविधाउआपिसर्वेसिद्धिसमन्विताःस्युर्नहिसंशयोत्र ९६ विशेषतः श्रीपतिमंत्रराजमशाक्षरंन्यास
रहस्ययुक्तेहृतायजलायगुरोर्मुखात्प्राप्यधापिसाक्षान्मृगांवतमेति ९७ गुरोःप्रसादेनसमस्तविधालधापितस्मिन्दिवसेसस्सयारव्ये
उपायसिद्धिंमहतीपिरसांशान्तानितोरिस्यपदंप्रयाति ९८ वैशाखेमासेदिवसेतृतीयेयोगत्रयंयस्यघटितत्रमुप अवश्यमाचार्यमुखा
रविंदारहस्यसंन्यासमसमेतमारो ९९ लब्ध्वाथहृलाहविध्याधनेनस्वाचार्यपारांवुजमर्चयित्वा इहापिसौख्यंमहतीमवाप्यसिद्यरकंचा
पुरोगतोव १०० वंशाभिवृद्धिसकलार्थसिद्धेमंतेकुलानांशतसंयुतोसौ विमानमारुह्यरमाधिवासंप्रयातिवैकुंठपदंमहीश १०१ नान्ये
यानेनसमोस्ति योगो [illegible] पिजगत्सतिःस्यात् १ आचार्यपादाम्बुजंप्र

पन्नाः प्रारोग्यं रक्षेमन सापिवा वा समस्तदैवैरपि पूज्यमानाः प्रयांति सर्वे शितसिद्धिमग्र्यां ३ भुक्तिश्च मुक्तिश्च मनोरथाना माचार्यपूजा परामेव मतं जानीः
हि मामेव पुरुगुरुरणामाचार्यमीशं जगदेतदाथ ४ रातावदेवाखिलवेदशास्त्रमारं रहस्यं परमं पवित्रं मयापि रक्षेरातिरिविमुख्ये निखिलनिखिलसचय-
चभूय उक्तं ५ नाचार्यपात्रपुराणाद्विशिष्टं सं पूज्यमस्तीह जगत्सवित्रं नानेन योगेन समोऽस्ति योगः स लघुनस्त्र सामिदं मही ग्रा ६ सद्योमहीसिद्धिकरोत्यनन्तं
नानानेन योगेन समोऽस्ति लोके विशेषतोऽष्टाक्षरसिद्धिदो यमाचार्यसंतोषरातो नयाल ७ वैशाखमासे द्विवसेऽस्य यस्मिन्नस्मासोः सहाष्टाक्षरमं
त्रजापी सहस्रमेकं त्रिशतं शतं वा स धाम महासिद्धिमसौ प्रयाति ८ विशेषतो ह्यासरविघयायोऽह विटुनेटुस्मघ तेन पक्ते वैत्वे मन्त्रयन्त्रे त्विमधुसतंच
स्याचार्यपादाब्जयुगे प्रभस्य ९ साकं स्तुविशाल्वितयानमानि फलानि तासो युगलान्वितानि दत्वाप्रसंस्तम तमवानिसवैमा माधीश महाप्रसाः
दात् १० संप्राप्य सिद्धिं जगदेकनाथं यः पूरुषसौ नेत्रयुगेन साक्षात् लक्ष्मीकलापं रांशरीरधारी कंदर्पसाहस्रसमानतेजाः ११ वाचस्पतिः
श्रीपतिरिष्टभोगान वाप्य पुत्रैस्सह पौत्रसंघैः प्रयाति लक्ष्मीपतिधाम दिव्यं सप्राप्य दीर्घायुरयोगताव १२ एतावत्सर्ववेदानां सारभूतार्थसंग्रहं
निरीतमस्सम स्सरुद् मुख्यैः सुरोत्तमैः १३ महादरिद्रो व्यधिरोगमंत्रवान सयो हिने हृत्वा जसा पिवा विधामार्यवायतत्स्तते १४ गृहसंमार्जनालेः
पवस्त्रप्रक्षालनादिभिः संसेव्य वन्त्रार्चणं पादसंवाहनादिभिः १५ संतोषयेद् यस्तस्य पुत्रिकां वा समर्पयेत विद्यासिद्धिमवाप्यासौ भगवंते
प्रपश्यति १६ इति स्वायंभुवेनापि मनुना पूर्वमीरितं दीक्षितानामधिनाप्यत्र तदृहीत भसेप्स आदरात १७ त्वमपि श्रद्धयाभूप सर्वयोगसमन्वितः॥
अस्मिन्ये स्मिन्दिने मूर्धपकान्तमनुत्तमं १८ अवश्यं महतो सिद्धिदं धर्मोहेवं तौरपि भविष्यति न संदेहो मा कुरुष्वात्र संशयं १९ वैसमवात्सकला

ता॰प्र॰
८६

९१

मंत्रीः सावित्र्या च मन्त्रमात्र गायत्र्याय समहामंत्रीरमायामनवोपि च २० पार्थस्यास्त्र महामंत्रास्तथा माहेश्वरा उपि सिद्ध्यन्ति कर्मं चाश्ववादी मीनवोपि
च २१ जलाहूतास्त्रयेस्मिन दिवसे सर्व सिद्धिद सघः सिद्धम वंशेवसं शायो नात्र विद्यते २२ अस्य वै दिनमात्रेपि कृत्वा हीमतपारिकं अस्यवा
भीष्टसंसिद्धिं प्राप्नोस्वजनसंशयः २३ इतिहाशारथीदेस्मिन्वैवैदीर्थसंग्रहे एकोनत्रिंशउत्तोयमध्यायो खिलकामधुकु २४ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मत
त्वरहस्ये स्थाशारथी येतंत्रेवेदार्थसंग्रहे एकोनत्रिंशो ध्यायः श्रीपगाषाणुवाच अथातः श्रीमदष्टारौसाधनं न धर्वसिद्धिदं प्रयोपि संवुवस्यामि समाः
हितमनाः श्रृणु १ दिव्यास्थिते सुराचार्ये सवितर्यपि सिंहगे सार्धत्रिकोटि तीर्थानां सान्निध्यं गौतमीतटे २ आहो पुष्करयोगःस्यादेते पिप्पलादशांर्ह कं
महापुष्कर योगे च देवतामुनिभिस्सह ३ स्वतनायांति गोदायाजले सिंहस्थिते गुरौ समस्त देव सान्निध्यं समस्त मुनि सन्निधिः ४ समपतीर्थ सान्नि
ध्यं सिंहराशिगते गुरौ आदावंते पुष्यदेश्यघरेरा समागमः ५ महापुष्करयोगे च गौतमीतट उत्तमे एकैकं दिनमप्यत्र रविय वंशातशमंद महापुष्कर
योगे च महायायसुतोपि वा स्नाला नयादिकं कृत्यामुच्यते सर्वपातकैः ७ नानेनसदृशः उग्रपकालो स्तिवसुधातले सर्वासामपि विद्यानां मंत्रहो
मजयादिभिः ८ एकैकस्मिन्दिने नमहतीसिद्धिरितीमाहापुष्करयोगे च स्नालाप्रातरस्तन्यधीः ९ परिमसाय वाग्निवंचकृ कमोचहं बुधः उदिते
पसहस्रांशोनिसहोमं समाप्य च १० आनस्यगोतमीतीरं गंधपुष्पाक्षतादिभिः अभ्यर्च्य गौतमीदेवी सुराचार्यमपिप्रभुं ११ गोदावरीजले स्नाला विधिना
सांगमाररात आचार्यानुरूपा श्रीमदष्टार्णान्यासंसयुतं १२ विशताधिः अभ्यर्च्य गौतमीदेवी सुराचार्यमपि प्रभुं कसाहस्रमेकैकस्मिन्दिने नेजपेत
दर्शलोरांगपुस्सत्तनमस्तुलपिगौतमी १३ श्रीमदष्टाक्षरी विद्यां समस्तन्यासंयुतां पूजयेद्गौतमीतीरे साचार्योनत्रयान्वहं १४ त्रिशतं प्रदेव

लक्ष्मीमंत्रेणैव हुतमंमनं त्रिशतं तु हयारोसमधुत्रितयमिश्रितं बिल्वपत्रसमं पुष्पकं यायसंख्यं त्रिसमिश्रितं श्रीमद् शारदामंत्रेण श्रीमंत्रेणार्धशतं हुनेत् १६
राकेकां भगवद्दृष्टिमंत्रैरेवाहुतिं ततः अयोध्यापुरवर्केयलक्ष्मीनारायणाभिधे १८ श्रीश्रीपातीयज्ञेसत्रांगावरणास्त्र के मालत्यामाभितो वके
हृत्वकेश्ववायजेत १९ लघुवकेश्ववानित्यं श्रीश्रीमसर्वयेत्क्रमत कालुमंत्रेयेनित्यं सेविल्वपत्रविमिश्रितैः २० तुलसीदलपुतैर्वा श्रीश्रीशब्रह्म
शिवयया अर्चयेत्त्रिशंतं नित्यं पुष्पवाराम्सपर्यत २१ आचार्यपादुकापुण्यमप्युर्वेत्र चसत्त्रिधी सवीपवारैः प्यर्व्यशत निशुरितीनहिने २२ अभ्यर्च्य सा
दस्मात्कापुम्मिनिश्चदादशाकंतुचा आचार्यपादुकापुण्येतिष्ठमेकमथापिवा २३ तदेकस्मिन दिने दत्वा आचार्याय समर्पयेत् आचार्यपादुका
भावियादुकामंत्रमादरात् २४ अष्टाविंशातिधान्यस्वास्वाचार्यवराणां वुज्ञे तदेकस्मिन्दिने दद्याद्हुनं सोमशिवजितः २५ आचार्यपुत्रापाचार्या
भावेवस्त्रंसमर्पयेत अवश्यंतत्कलंत्रायतसोमायापि वार्पयेत २६ आचार्यपत्नीमाचार्यसुतपत्नीमथापिवा दिवसे प्रथमे मध्याह्निव संस्परि
नेपिव दत्वा सांसिसलक्ष्मीगिरीशुद्धेशकल्पसंचयैः अवश्यमन्नेविहीमान्सर्वसंपत्समन्वये २८ तदेकस्मिन दिने सिद्धं कृत्वा साहिवसेपिव
कृत्वा पञ्चेोदितं होममन्नयादिकमनुक्रमात् २९ अष्टाभिकणानैः श्लोकमंत्रैः श्रीहृदयस्थितैः कापिलाज्यं हुनेत् श्रेधाकेवलं गव्यमेव वा ३० प्रा
पश्चिमाहुतीः कृत्वा कुर्यात्सन्त्यार्यणाहुतिं ततः श्रीगुरुसम्पूज्य चैत्वाचार्यं हरिरूपिणं ३१ वस्त्रैराभरणैर्हेममुद्रिकाकंकणादिभिः सालया
मणिसोमकूलं वत्कीर्तविनिर्मितां ३२ बहुदक्षिणयायाप्युत्तमां भाया योपसमर्पयेत् अमावस्यहत्यमरत्नैदीनां महीयते ३३ निष्कादशकं रुपारव
रुपं सुमदक्षिणां मणितीनकृमथवादद्यात्त्रिनिष्कवाथदक्षिणां ३४ वहुसौरपुतं वत्ससहितां दक्षिणान्वितं आचार्यायप्रदातव्यमेतावाविधः

रा०पु० ९३

93

पृथ्विवीश४७ शाके कश्मिरदिने प्य च यक्षश्च रागा भोजतये दुती शकाश्च वासिनी वा विश्वीव ध्यानिलम सुंचेत ४६ द्वादशाविसु वासिन्योद्वाद पाश्चाद्धरागा अपि महा
पुष्कर योगिव संभीम्य: पश्चिमे दिने ४७ आचार्य चरणौ भोज प्रक्षालित तत्वेश्वमं अन्यहं च विधिवीमान् पूजयेद शेन सिद्धयं ४८ उष्क राख्यमहा योगमूले स्यं ब्रतमा
दरात्मद्दायात कसंघेष्ठु कोटि जन्महृत्तेरपि ४९ विमुक्तो यहारिं साक्षात्स प्यसेव श्रियः यति श्रीमद्वात्सरी सिद्दिं वतेर पिदर्शे मां ५० ओम्यो
क दिने चापि विश्वासंकुरु पद्यपते यत्नरक्ष्मरणां सांग महक्षार्कम यावरा ५१ तद्दिदश पकलं सर्गिलभ्यते नात्र संशयः श्रीमद्वाक्षरी सिद्धिदैरते
रपि हृष्टमा ५२ अवश्यं लभ्यते तेनेन वतकतो नसंशयः महापुष्कर योगे स्मिन्नेत मीतीरवासिभि ५३ तर्प्पिता वंधुभिर्वापि निमयानरकेष पितृयान्ती
द्वीपुराध्यं यावच्चंद्रदिवा करा ५४ दक्षिणाभस्पभोज्याधैः पितरो यस्यतर्प्पिताः महापुष्कर योगे ते सललोके वसंति हि ५५ आचार्य महीये
नरीयर्तरेक्षिताभिता चतुर्दश भसंख्यकाव कुशकं नतत्फलं ५६ सालग्रामशिलादानं रत्नदानं वा ५ यत महापुष्कर योगे वस्त्रतादात्स्यति
ङ्किद ५७ दानं कुरलपुग्मस्पद्विका दानमथ्यथ मक्षुन्नत्यध दानं ववमगवह सिसिद्दिं ५८ महायाथहं रसयोजी वन्मुक्ति फलप्रदं श्री
मद्वशरी संसिद्धिमद्द सधोमहीपते ५९ महापुष्कर योगेत्र श्रीमादाचार्य तोयणा यथोक्तविधिना वर्षांस्तांति स्माराणसिद्धिदं ६० कि
रामपि सर्वे बांभ गवलद सिद्धिद ममिथा सेधनात्वा वारा स्वं वीतनं स्थित ६१ महापुष्कर योगे वहिन दाद शाकेमुखे वेताम्बदानं कुवीतहस्तिन्दा
नं महत्फलं ६२ शिविकां दोलिकादानं गालदानं चनिसंशयः वहव स्वप्रदानं वधान्यदानं दिने दिने ६३ सालग्रामशिलादानमपि कुर्वीत
नित्यशः नरा रापर्व कं दानमाचार्य स्योविधीयते ६४ पूर्वोक्तपंचानं चार्यसंकल्प्य मगुवल्य: आचार्य चरणां भोजे रक्षाहेम मतःपरं ६५ आ

वामं मंत्रिरे धेनुं सवत्सां प्रेषयेन्नृप पारितोषिकमेवास्मै स्वाचार्याय यथेच्छनं ५६ आचार्यानुत्तये गाम्यस्त्रो त्रिपुष्योपि भवते सतत्वे सकलं दानेना
न्यथासिद्धिमश्नुते ५७ चरणाकाम्बुरुहा बाम्बुतिलान्याय हरान विदधि क्षीरं घृतं अयुग्मं मधुशर्करा ५८ महापुष्करयोगे च फलराशिं स
ममर्प्य च सम्मस्नं सपत्सामाज्य विद्युक्तोयमृते किमाश्च ५९ श्रीमद्दशार्णविद्यायाः पुरश्चरणमादरात् महापुष्करयोगे च फलासिद्धिं व्रजेत्स्वराट् ६०
अष्टाक्षरमंत्रराजे सम्यक्कुसिद्धे महीयते पञ्चपलेच स्थवस्तु स्वर्णां सांसाद्देवधिवधियः पतिः ६१ भगवद्धर्मनेनासौ भगवत्कलयान्वितः स्वच्छं प
रं रोमलानि धिस्स कलसंपदां आधारस्सर्वविद्यानां पुत्रपौत्रसमन्वितः मानुषानपि दिव्यांश्च भुक्त्वा भोगान्मनोरमान् ६२ कुसमाहात्म्यसहितो वै
कुंठे वसतिर्ध्रुवं पुष्ये माहि सेविस्मुनस्य चैकैकं समन्विते ६४ अर्कवारसमायुक्ते यतो पातसमन्विते भानूदये सविज्ञो यो योगोदो ह्यानामकः ६५
सहस्राकं च हसमो योगो लभ्यो महीपते सोमवारसमायुक्तं श्रवणमहोदयपुत्रीतः ६६ अवधपसागरे स्नानं तत्र यातकं मज्जन भास्करोदये वेलायां
तत्रास्नात्वा न होदधौ ६७ आचार्य सविधाविधि प्रति ध्याय समाहितः लक्ष्मीपतिसमाराध्य सेत्का स्नकेजातवृंदसि ६८ वृहद्दावरणौ मंत्रैः कृत्वे
कामयाहुतिं श्रीमद्दशार्णमंत्रे राति तैर्ग्याच्छ सुतेः ६९ विशातो धिकासाहस्रां हुत्वा यश्चान्महीयते श्रीमंत्रेत्र गाहुने दा जयं त्रि थत्तमादरात्
७० भगवद्भूविश्वविधाभिः हुत्वैव कामयाहुतिं जायाहि होमं कुसाध्या आयश्चित्राहुतीस्तवः ७१ ब्रह्मर्षये गाहि तिंकृत्वानमस्कृत्याग्निमादरात श्री
श्रीयसर्वं येसभ्यो विधातं ब्रह्मविधया ७२ आचार्य वारणं ओगरुयं साणं गमादरात् नमस्कृत्य मन्पश्रो वा सोर्चं करणादिभिः ७३ बहुशास्त्रसमा
मोलो वतुर्थं समन्वितां आचार्य महंसद्याहहृदृशिरण्याब्रितो ७४ मयोकाद्दसितातुष्य मुत्त मामधपमाधमा। महादाने धक्षिरांगरथां त्रय था

रा॰ पू॰
५४
९५

य महीपते ७५ सावयामशिसांद्रमोदवश्वोदस्मिराजिते आचार्यकरतिवोद्धियाम्मुक्तासंकररांस्युभं रत्नां संकररांस्त्वा च्छिद्रघादाचार्यकरीयोः अवश्यं गोद्धवंदघा
सवत्सं दस्मिराजितं ७७ महादानानि कुर्वीत विभवे सति साधकः आस्वरागमोजयेत्सम्यग् भोजयेच्च सुवासिनीः समर्पयेद्यथा चार्यपत्न्यैवासोयुगं शुभं
समर्पयेत्कांस्यपात्रमोजनार्थं सरस्मिरां ७८ वनुः ध्वजपिवसंवासिविंशत्सप्तमितं तुवासिनीः समर्पयेद्यथा चार्यमधों रयेत्फलताकुलापिचमहोदये ८०
श्रीमद्रसारी सिद्धिं सघरावध्रजसलीतदारम्महारिंमासि समेप्रयच्छति ८१ मनोरथार्यसासिद्धिदेवतेरपि दुर्लभां प्राप्नोत्यवश्यं मम्रपासंश
योनात्र विचयेते ८२ अर्धोदयेसिंधुतीरे हेमोभारसहस्रकं दत्वायत्फलमाप्नोति तत्फलं निष्कमात्रकं ८३ श्रीमद्र्सरीहोमांते समर्प्याद्दोदयेत्र्य
तत्वी धिककसंसांगं प्राप्नोतसंचनसंशयः ८४ तदीरण्यमहीपालहेंद्रुंघमरीअपि सततं वरदास्तस्मभवेत्तव नसंशयः ८५ वैशाखिम्रका
पक्षेयामोमघासरसंयुता चतुर्दशी वतीपातसहितास्वातिसंयुता ८६ लक्ष्मीनृसिंहयोगोयं सायंकाले समुज्ज्वतेः चतुर्विंशतिमिर्वर्षैर्यो
गोसौलभ्यते भुवि ८७ पूरीचयादसमयापूर्वं स्नानं समाचरेत् वासस्वीयरिधायाथपितॄन्संतर्प्यवत्सलः ८८ कृत्वासायंतनीं संध्यां मा
चार्यं प्रतिपक्षवं आचायो सन्निधोतस्प्युर्वंयत्री मध्यापितुः ८९ नमस्कृत्वा यपितॄन्संतर्प्यवत्सलः ९० संकल्पाद्द्राराजायम्पबाग्पतः
त्रिशताधिकसाहस्रं समसन्प्यासं सघताः ९१ श्रीमद्रप्रासरीविप्राग्रत्नयेयन्नियतव्रतः लक्ष्मीविद्यास्सर्वासु विद्यामीरतमांततः ९२
पुजसासित्रिशतंयश्चौत्रिशतत्रातवेद्समं संस्कृतजगतानार्थं तत्राम्पयार्यवाकेः ९३ श्रीमद्र्साशंमंत्रेराहुनेत्सेवशतं हविः मधुत्रितयसं
मिश्रंगयाञ्ज्युतमारराते ९४ घतेन जुहुयाद्यावत्[illegible] प्राप्नोति[illegible]तमेकेकशो हुनेत ९५ प्रापश्चि[illegible]हाति कृत्वा कृत्वा

ब्रस्मयंरागाहुतिं नमस्त्कसप्थिमाचार्यपादाज्जेदेऽवन्नमेत २५ शार्करारससंयुक्तं पात्रेपिष्टलसंभवं पंचविंशत्सलंचापिविंशत्सलसमितं तु वा २६ परिधा
नोद्गरीयार्थंवासोयुग्मंसमर्पयेत् चत्वारिंशत्सलमितं त्रिंशत्सलमितं तु वा २७ आचार्यपादायोर्ध्वलाहरिचंदनमुद्धेम स्थूलंसुमधुरं घृतेकलशिं
समर्प्यंव २८ आचार्यपादयोर्देयाः षोडशनमितंधृते निष्कत्राराणकंवामिनिष्कषट्कमथापिवा वैशाखमासे प्रथमं रूपं संवत् ६ श्रीमंगलवा
रयुक्तास्वातीव्यतीपातयुताय दिस्याब्धस्त्रीन्दसौहोपमसम्प्रयोगः १ मन्मंत्रमहाम्बरमंत्रजलाहृताप्यसायंगृह्यापादपुष्पे स्वीतीव्यतीपातयुता
यदिस्याच्च स्मीन्दसि: समर्च्चमातो ऽस्यफलानि वासोयुग्मं वर्णं धगाऽनीस्यात्र २ समर्प्यं विद्वंगहृतंच पञ्चीद्दशसरीसिद्धिस्यैलवस्व अर्हं
प्रसन्नोऽच्छसमर्प्यं सिद्धिंद्दीमिलस्भावलांचविघा ३ सुपुत्र योत्रीघवतीसमर्हिदीर्घायुरारोग्यमनंतसौख्यं भुक्ताचभोगानथदिव्यमानु
बा-भूपा तिवेकंऽपदंममांते ४ स्यमहास्सरीविद्यासिध्यर्थंवसुधापतेः महापलवरीनिसमक्तेयेह स्त्रियाघनं ५ असमर्पहस्त्रियोयाणी
यजमानविनाशायेत अग्निष्टोमादयो यागाजपहोमादयोच ६ ब्रह्मयज्ञादयोनित्यं सन्ति येह स्त्रियाधनं यागा अविमहीपते सफलाद।
स्त्रिरागायुक्ताअफलाह स्त्रियांविना ७ द्रव्याभावेकुतोधर्मोधर्महीनेकुतः सुखं तस्मात्सर्वतोनिसमन्तोयेन संवयं ८ पितामाताततथाचार्यस्त
लत्वीतत्सअपि कृत्वाकार्यंशतं चापियोसौ याहिनेदिने प्रवानानपिमि। सिस्त्राम्सदानप्यपंचमानआर्वचपपत्नीपुत्राद्याः पोषरीया।
नेदिने १०० नस्त्रीणांवचनंकार्यंमंत्स्वज्ञापनतः स्त्रियः आचार्यस्याज्ञयानिसेव्येपस्कामीवसेन्न्प १११ वर्षेवर्षेपाश्चयो कृत्वेकामविसा।
धकः स्वर्वंस्वंहस्त्रियांदद्याद्द्षोशनमितंतुता १२ श्रीमन्महासरीसिद्धिंबिपर्षप्रजायते रवौहुग्रहरांवर्षेवर्षविसलतंमवेत् १३ अथ ध्वंत

पा॰पू॰
५६

95

च कर्त्तव्यं पुरश्चरणमादरात् तथा वर्षं पुरश्चर्यां कृत्वा सर्वं स पश्यति २४ निष्कृष्य धने वापि कृत्वा सिद्धिमवाप्नुयात् उत्केषु सलभयोगेषु संज्ञासेषु महीयते २५ त्वरी
वर्षं पुरश्चर्यां कृत्वा सांगां महीयते विद्वया मं परिसत्त्वं दक्षिणाम् अधमो तथा २६ सम्यक् श्रीमद्दक्षिणाम्नाय सिद्धिसंमश्नुते कृत्वा वर्षं पुरश्चर्यं योगेन
मेव महीयते २७ सोऽगद्दक्षिणाम्नायायुक्तां सद्यः सिद्धिसमन्वितः भगवल्लक्षयायुक्तः स्वधरा वमवसमो २८ श्रीमद्दक्षिणेश्वरी विद्या पुरश्चर्यां पञ्चस्करीसांग
दक्षिणायायुक्ता नवरात्रं प्रतेकृताः २९ अश्वमेधसहस्रस्य फलं दासानसंशयः सहस्रकोटिसंख्याकस्वर्गोदं विद्यया वायुते २० सहस्रवाजिमे
धानां नवरात्रं ततेश्वमे पुरश्चरणकृत्स्नेन तेनेष्टं नात्र संशयः २२ कृतां तत्पुरश्चर्यां मिवतु ऊर्गे फलप्रदं पुंसे समस्तवेदेषु शास्त्रेषु पि सुगो वि
ते कार्त्तिके मार्गशीर्षे वा माघे वा फाल्गुने यथा वै शाखे श्रावणे वापि प्रथमे गुरुवासरे २३ उत्तमा प्रकुर्वीत वर्षं वर्षे त्रयं तु वा वर्षं द्वादशकं वा
विप्रागतं वा महीयते २४ प्रथमे मार्गवारे मासि मासि महीयते श्रीमद्दक्षिणेश्वरी जप्त्वा पापाप्यामा तथा सस्ता हितः २५ विधिवत्सं स्तुते वद्धो
श्रीमद्दक्षिणे विद्यया त्रिशतं जुहुयाद् व्येनाम्येन निपतव्रतः २६ श्रीमंत्रे रा पितृहृयाद् क्षोद्भरशतं घसंभगवद्भुमि विद्यामिरेके कामाहृति
मत २७ त्रिशतं पूजयेत् सुधैविंश्व पत्रैरथापि वा तोरूपावालैरथवाश्वी श्रीशब्दलिविद्यया २८ अष्टोत्तरशतं वापि पूजयेत्तलसीदलैः आवश्य
भोजयेद्धश्यभो भेरगतापे वद्धमां २९ मिथुनहितयं भोज्यमेकं मिथुनमेव वा भार्गवे वासरे वर्षं निष्ठके निःशूर्थमेवावा ३० समर्थयेत्यवार्थ
वेयल्लैकेनावनप्तस्मं सततं भार्गवेवारे घादिसंधनाधिकं ३१ प्रथमे मार्गवेवारे मासि मास्य प्रवार्य यत आवार्यं पलीसंभोज्या मासिमा
स्पयवाप्ति २२ भार्गवे वासरे वर्षं निष्कमान सुचरणकं निष्काथं वा पयेत्री मामभक्ष्याघेरपितोषयेत् ३३ भोजनान्ते पंचधेही मान्मिथुनस्या

विरक्षिरां गुरुवत्सा आसाभिध्ये लक्ष्मी लक्ष्मीमासविधौ ३५ आचार्यं लीपुदिश्य संकल्प्या व्यथयद् सिरां आदिमे मार्गचे वारे गुरुपादात् वृन्तो ध्येयेत्त
नसुत्रायाथवारयात्संकल्पितधनं नवप्रथमे मार्गवे वारे मासि स्वस्तोस्य माचरेत ३६ मिथुनस्थितयंभो स्वमित्रेरश्वपाद दिनेथपि राके वामी धुनंर
घथ्याशस्त्याचरद् क्षिरां ३७ श्रीमदृष्टाभार्गी विद्यासिद्धिंसुमहतीवरां ३८ व्रतमिदं कुर्यात्व व्यं सिद्धिमश्नुते ३९ आशोचादिषु तो वापि
रोगे स्संपीडितो थवा भार्गववासरे प्राप्ते प्रार्थ्य पित्वा गृहे विभं ३९ कारयेद्भूरा तापितस्तुवरथवाथ तं छिगुरानाद् क्षिराशरेयात हावा
यो वधीमता ४० भृगुवारव्रतमिदं लक्ष्मीनारायणप्रियं कृत्वाव श्यं महासिद्धिं व्रजत्यत्र न संशयः ४१ भृगुवारव्रतीह स्त्रीहवीगेवमहीयते
आचार्यान महाक्ष्मीधनधान्यादिसंकुलां ४२ आचरा प्राप्यकं दर्यसमसौ माप्यसंयुतः आयुष्यं महदारोग्यं श्रियमप्यनुरागाजी पिञ्ज
मतेनात्र संदेह स्प्रत्र यो चास्ति संकुलां न विपुत्को भवेत्सापत्रे वीयश्च भिर्धनैः ४४ न हवंधु विपुत्को वा भृगुवारव्रता स्ववेत् ४ छत्तामहती सि
सिद्धिं श्रीय श्राप्य स्संपरं ४५ भृगुवारव्रतमिदं यहे संवमुधायते ताताङ्गीरयातां ते स्त्राहवे दं प्राप्यरे ४६ सहितः पुण्यकरिद्ध्वांदि
व्यक्त्याशमाचित्ते आरस्वभगवन्नामप्रवासत्रनसंशयः ४७ श्रीमदृष्टासीरि सिद्धिं वहु धोक्तामयातव श्रीमदष्टाक्षरी विद्याया सिद्धियो
यंदिभविष्यति ४८ प्रवांति भगवन्नामतस्य वंशो भवा अपि अनुद्धरप्रसन्नत यरहस्ये श्रुतिसंदेहे इतिदायरथीये स्मिन् त्रिंशोध्यायः३॥
रितः ४९ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये दारायरथीये तं चे वेदार्थसंग्रहे श्रोध्यायाः श्रीभगवानुवाच श्रीमदृष्टाणां मन्त्रेरा सिद्धने स्यमही
हीयते साधये त्का म्यकर्माणि समस्तानि ततः प्रा १ विनातातनयाहद मह्वा हु श्रियाल्वित्तं दरारिवामौ। सिग्रहाया पदावायेछुधारिणां

रा॰सू॰
९६

96

२ ध्यात्वा नारायणं मंत्रीजप्त्वाष्टाशीसहस्रकं स्थावरं जंगमं वापि कृतिमं वापि यद्विषं ३ तच्छरीरमनप्राप्य सद्यरावद्विनश्यति रविग्रहोपक्लिष्टे
दिने सगुपोषितः ४ स्पर्शकालं समारभ्य मोक्षकालांतमादरात् स्वपात्रा क्षीरं रविगां श्रीमदष्टाक्षरीं जपन् ५ तत्क्षीरामं दत्तबुद्धिर्बीजडो मूकोपि वा नरः पा
रगः सर्वविद्यानां मासाभ्यंतरतो भवेत् ६ समुद्रतीरगो ष्ठे वा सं क्षेत्रे जपन्स्वाप योव्रतः पलाशाकुसुमैर्हुत्वा दशसाहस्रमादरात् ७ मंदवद्धिर्द्विरपि प्रज्ञा
संपन्नः कवितानिधिः चतुर्णामपि वेदानां पारगो वाग्मिसत्तिमा नरः ८ प्रयताऽश्नते शास्त्राणां श्रुतानामिव जायते तुलसीवनमध्यस्थो जप्त्वा
लक्षं यतव्रतः ९ दूर्वाभिरयुतं हुत्वा सर्वरोगविवर्जितः दीर्घायुष्यमवाप्नोति स्वच्छंदमरणो भवेत् १० शनैश्वरदिने श्वत्थसम्यगालभ्य पाणि
ना त्रिशताधिकसाहस्रं समस्तन्याससंयुतो ११ श्रीमदष्टाक्षरीं जप्त्वा मत्येनापमृत्युभिः पंचविंशतिधा नित्यमभिमंत्र्य जलं पिबेत् १२
विमुक्तः स्यान्महापापैरपि रोगैश्च दारुणैः पंचविंशतिधा नित्यमभिमंत्र्यान्नमाहरात् १३ भुंजानो लभते जातिस्मरतां ब्रह्मदर्शनं प्र ति
मासं व्यतीपाते योगे लक्ष्मीपतिं श्रिये १४ त्रिशताधिकसाहस्रं समस्तन्याससंयुतो श्रीमदष्टाक्षरीं जप्त्वा श्री मंत्रत्रिशतं जपे त् १५
तिलैर्गव्योज्यसंमिश्रैः केवलेन घृतेन वा श्रीमदष्टाक्षरी मंत्रेण त्रिशतं जुहुयादथ १६ आष्टोत्तरशतं पश्चाच्छ्रीमंत्रेणा घृतेह नेन म
गवद्भिर्विद्याभिरेकैकामाहुतिं हुनेत् १७ शतमष्टोत्तरं पुष्पैरक्तैर्येद्धत्तैर्विघोवा निष्कनिष्कार्धमथवा स्वावार्यायार्य मर्पयेत् १८
वर्षमेकं व्यतीयात व्रतमित्थं समाचरन् महापापापापी घोरपि रोगैर्विमुच्यते संप्राप्य धनधान्यादि संकुलाम चलां श्रियं मृत्पासम
स्तविद्यानां पारगः स्वं हृताकृतिः २० देहांते भगवद्धाम व्रजत्युत्तम संशयः विलसल्लेसमासीनो मंत्रराजं श्रियःपतेः २१ शत साहास्रकं जप्त्वा

त्वयत्रैर्ध्वन्स्मृतैः हृत्वाथ दशसाहस्रं राज्यलक्ष्मीमवाप्नुयात् २२ नदीतीरे स्थिते गोष्ठे वाप्यां श्रीमद्रहस्यसरी सुभां लक्षमेकं प्रजप्त्वाथ तत्र यन्त्रे च तत्प्रभृतेः २३ लाघु
तं राजराजसदृशो भवति श्रिया मार्गशीर्षे पौर्णमास्यां मासांवा यो नुजप्ताम्नुविः २४ प्रातः स्नात्वा विष्णुहस्तानि सुकर्म समाप्य च समस्तन्याससहितां श्रीमद्रहस्यसरी
श्रीमा २५ त्रिशताधिकसाहस्रं प्रजप्त्वा नियतव्रतः त्रिशतं प्रजपेत्सम्यक्स्मरेदेकं श्रियो मनुं २६ त्रिमासं प्रजपेत्सुधीः श्रीश्रीशब्दस्तु विधया सालयामथिवाः
चक्रमयो ध्यानगराभिषं २७ प्रतिष्ठाप्य महच्चक्रमपि गृह्णं श्रियःपतेः पञ्चकर्षे वा भयं च पित्तस्थाने ना रायणो विभुः २८ आवर्त्य छिल्लांशपत्रौ रेखा च पूजयेद्धन विध
पादघर्षेणि निष्पाकरं दद्यासा पंसधामुपास्य च २९ मधुत्रितयसंयुक्तं गव्यक्षीरान्नमादरात् त्रिशतं जुयाद्योश्रीमद्रहस्यरी विधया ३० श्रीमन्त्रे राघवं तत्पुष्पाद
होत्ररसानं हुनेत् भगवद्भक्तिमिविधामिर्युतमेकैकशो हुनेत् ३१ अर्घ्यं चैव प्रदायाथ श्री श्रीशाय्यामर्थदे वे आचार्यं च राणा भोजेनि निघ्नमानसुवर्णकं ३२
निष्कार्धं वा प्रदद्यात्वाथ सीरहारो भवेद्धुनी हविष्याशी फलाणीवापरे घ्रमिथुनद्वयं ३३ भोजपित्वाद्दक्षिणां चत्वां कलं च समर्पयेत् भुञ्जीत बन्धुभिः
सार्धमिष्टमन्नं ततः परं ३४ एकसंवत्सरं वापि कालेस्यं कृतमादरात् भगवत्तेश्रिया सार्धं यथ्यलेस्स्वस्तु वा ३५ धनधान्यगजाश्वादिसहितां तोरल
संकुलां अवलां श्रियमाप्नोति प्रसादार्दिन्दिरापतेः ३६ नित्यमयो पिहितां धीसुः कांस्यां कंदर्पसन्निभः महाकविर्महावाग्मीपुत्रपौत्रादियोन्यादिसंयुतः
३७ भक्तेहसकलान्भोगान्कुलविंशतिसंयुतः प्राप्नोति भगवद्धाम गत्वा हितेनावसंशयः ३८ यो रामासीव्रतमिदं वत्सरत्रयमादरात् यः करोति विष्णुस
न्मानानिस्सरतियो विकी ३९ अरामादिगुणोक्चयं सर्वलंमनोजावं योगमथांगसहितमजरामरतामपि ४० प्राप्नोत्येव श्रयं भूपाव्रत संशयो नात्र
विद्यते यो रामासीव्रतं पुरायं विशेषद्वहिनान्वितं ४१ प्रवक्ष्यामि समासेन सघरावे स्थितपदं चित्रायुक्तेद्वारेरामसहितां चैत्रमासगा ४२ यो रामाः

रा॰ पू॰
५७
97

महतीदेव्यासमला घोघभंजनी आचार्यानुज्ञयातत्र स्नात्वा तत्र समाहितः ४३ तर्पयित्वा जलैः सप्तति त्वमसि श्रीः पितॄनथ आसने सम्यगासीनास्समस्तस्याः
घोघभंजनी आचार्यानुज्ञयावत्तु ससंयुतो ४४ त्रिशताधिकसाहस्रं श्रीमद्धासंरीजयेत् त्रिशतं प्रजपेत् सम्पीटिहं श्रीमन्त्रमादरात् ४५ नवेद्यो स्त्रवयस्तो
त्रैत्रेधायराग मिष्टदं पूर्णानिशाकरं हृष्ट्वसितेजातवेदसि ४६ मधुत्रितयगव्याज्यप्लुतं हविरथादरात् श्रीमद्धारांमंत्रेणाग्निशतेनजुहयादथ ४७ आ
तमक्षोद्रं रत्नौ श्रीमंत्रेणाघृतं हुनेनेत् आक्षोद्वरयतैः पुष्पैः श्रीश्रीशाधादधारां वा ४८ अभ्यर्च्याचार्ययारात्रेनिष्ठवयामितं धनं द्विनिष्कमेकनिष्कं वा
दक्षिणामर्पयेद् य ४९ क्षीरश्रीवाहविश्याशीयोरामासीदिनेशुभे मिथुनत्रितयं भोस्य यरेष्टुर्तिपं तु वा ५० इत्यांकृत्वा सरस्वयोक संज्ञा मोति सा
धकः ५१ मेवमेतं कृत्वा रविसंक्रमणानिते ५२ उपरम्भस्मूयांत्रयकले प्राप्नोत्य नमंश्रापृः रात्र देवृतं कुर्वन्निद्रमहारासंयुत ५२ पूरश्चर्यां गृहशाक
फलं प्राप्नोति सोधकः एकेन दिवसेनेन्मेमवस्त्रं सिद्धिमान्भवेत् ५३ वैशाखे यो रतोमी सोमवासरे णसमन्विता विशाखासहि पूर्णा वैशा
खोमहति स्नाता ५४ तत्राचार्येनमस्कृत्य प्रातः स्नात्वायतव्रतः नैत्यकं कर्म कृत्वाथ समीमस्तन्यास संयुतो ५५ त्रिशताधिकसाहस्रं श्रीमद्
धासरिं जपेत् त्रिरात्रं पूजयेत् सम्यग्आदिष्टं श्रीमंत्रमादरात् ५६ अभ्यर्च्य त्रिशतं पुष्पैः पत्रैर्वा ब्रह्मविधायया दृष्टनिशाकरं पूर्णोल्लसितेजातवेदसि ५७
श्रीमद्धारांमंत्रेणात्रिमधुप्लुतपायसं श्रीमंत्रेणाहुनेद्व्य माज्यं त्रिशतमादरात् ५८ एकैकाभागवद्भूमिमंत्रेणाप्याहुतिं ततः चत्वारिंशत्सहस्रः
वीपिवि शास्त्र मित्रं तवा ५९ आचार्यचरणांभोजे समर्प्य हरिचंदनं शय्यां सोपस्करां दत्वा यथाशक्त्या सादक्षिणां ६० फलराशिं वस्त्रं तस्याः

पनसस्य फलद्वयं समर्प्य दक्षिणां दद्यादेकनिष्कधनं तु वा ६१ भक्ष्यभोज्यघृतान्नपयसा युतं दध्योदनं सुमं मिथुनद्वितयं भोज्यं यो घृतं सुधायते ६२ भुञ्जीत
बन्धुभिस्सार्द्धं स्वयमथ न माहरेत श्रीमदष्टार्णविद्यायाः पुरश्चर्याद्वयं शुभं ६३ कृतं तेन न संदेहः स्वल्पं स्वल्पं सदा दाम्पत्यं कृत्वा स्यामेव स विस्मृतां क्रमेणास्त
मन्त्रितेः ६४ पुरश्चर्याष्टकस्यासौ प्राप्नोति फलमक्षयं यदीदृग्ग्रहणं तु वर्षे --रेव यो तोसौ दिने ६५ एतदेव व्रतं कलादेवतैरपि दुर्लभं श्रीमदष्टार्णवि
द्यायां महतीं सिद्धिमश्नुते ६६ द्विगुणां दक्षिणां देयां पूर्णां घोरां विसर्जने त्रिगुणां दक्षिणां दद्याद्यावद्द्वयं समन्विते ६७ योगिनां मासीसेषु मासे याभ
गुवासरसंयुता ज्येष्ठा नक्षत्रसंयुक्ता महती स्मृता योगिनां मा ६८ भागगुणां दक्षिणां देयां चतुर्थ्यां समन्विते ६९ आचार्यान्तां समाराध्य प्रातः स्नात्वा
विशुद्धधीः आवश्यकं कर्म कृत्वा समस्तमाससंयुतौ त्रिशताधिकसाहस्रं श्रीमदष्टार्णरीतीं जयेत् जलस्नायीष्टमन्त्रेण स्मा साधकः क्षिप्रं शतं ततः ७०
सायं संध्यामुपास्याथ प्रज्वलिते जातवेदसि त्रिशतं श्रीमदष्टार्णविद्यां त्रिमधुसान्नं ७१ पायसं जुहुमान्त्र श्रीं ह्रीं मन्त्रेणानेन घृतं भगवद्रूपिणी विद्या
मिताज्येन जुहुयात्त्रिधा ७२ त्रिरातं सज्जपेल्लक्ष्मीं ह्रीं श्रीमदष्टादशार्णया आचार्यचरणौ भोज्ये निष्कमानधनं तु वा ७३ समर्प्य पानसं द्राक्षा फलं वृन्तफ
लान्वितं आचार्य यत्ने श्रीबुध्वा समासं कामं अर्पयेत् ७४ निष्कमानसुवर्णं वा निष्कार्धं वा महीपते मिथुनद्वितयं भोज्यं तस्मिन्नेव दिने बुधैः ७५ स्वा
यमभ्यवनीनाय मन्त्रीयां बन्धुभिस्सह पुरश्चर्यात्रयफलं संप्रते नानेन नाप्नुते ७६ प्रतिसंक्रमणं तत्र योगिनां मासंवासे जनापते ७८ तिथौ षष्ठीं मंगलं वारय श्रीम
दष्टार्णविद्यायास्त्रिनिष्कदक्षिणां वा पिबेदाचार्यपदाम्बुज ७९ चतुर्विंशत्पुरश्चर्याफलं प्राप्नोति शाश्वतं आषाढे योगिनां मासो यदि स्याद्द्वै वससंयुता ८०
भानुवासरसंयुक्ता महती समृद्धीरिता द्वैपापघ्नः पुण्यस्तस्यामष्टमलालयान्वितः ८१ अवश्यं तत्र कर्तव्यं व्रतं सकलसिद्धिदं योगिनां मासमा
याषाढ्यां प्रातः स्नात्वा विशुद्धधीः ८२ शान्तः संध्यामुपास्याथ निसहोमसमाप्य च तर्पयित्वा पितृन्मन्त्रा त्समस्तमांससंयुता ८३ त्रिश

रा० पू०
९८

98

ताधिकसाहस्रं श्रीमद्दक्षास्वंतीजयेत् त्रिशतपूजयेल्लक्ष्मीमंत्रमिष्टं मंश्रुतं १४ भागवद्भिमस्ककेंचयेंवधावर्तयतेततः सायंसंध्यामुपास्याथम
धुत्रितयमिश्रितं १५ पायसं जुहुयाच्छ्रीमद्दक्षाणोन शतत्रयश्रीमंत्रेणाहुनेस्त्र श्रीदक्षिणेत्ररशातघृतं १६ नगवद्भिमिविधाभिश्रीडसमेवौकशोहुनेत्
अर्चयेत्रिशतंब्रह्मविधयाकुसुमादिभिः १७ श्रीराशीवालाशीवाह्निनेतस्मीन्व्रतीभवेत् गुरुपाद्य नुयुग्मेयद्यात्रिछधनं तवा १८ परेषुभौ॰
येम्ब्रह्मभोसाधेमिथुनद्वयं द्रव्यं चसापुरश्चर्याफलं सांगमवाप्नुयात् १९ श्रीमद्घटांविधायाः सद्यः सिद्धिः प्रजायते यते यदिसंक्रमसांतत्र
फलेस्येव्रतमाचरात् २० अवृश्यं फलमाप्नोति विपुरश्चरणीन्द्वं यह सांयदितत्रस्यात्सद्धांश्चैवसुधायते २१ तत्रचेवद्धतेकुर्वन्पुरश्चरणायंचका
त् यायदीजायते सिद्धिस्तमेवाप्नोति शाश्वतो २२ श्रीवत्तीपौसोमासीयान्वितसमन्वितादिवा ससंयुक्तामुत्ती समुद्दीरितो २३ तस्मानातिक्र
पुराणमस्सयानं तत्सौख्यं तत्राधार्यीजायास्नात्वाकृत्वाधर्मार्थनेसकं २४ आसनेसमासीभवस्सम स्तन्यासंसपृतो त्रिशताधिकसाहस्रश्री
मदाक्षास्तीनजयेत् २५ विधानंप्रजपेदिं होमयो मत्र मतःपरं सायंसंध्यामुपास्याथत्वलितिजातवेदसि २६ श्रीमद्दक्षाणमंत्रेणात्रिशतं
त्रिमधुसुतपायसं जुहुयाल्लक्ष्मीमंत्रेणायघृतमध्रम २७ भागवद्भिमिविधाभिः कृत्वैकैकीघृताहुति अर्चयेत्रिशंतंपुष्पैः पत्रैर्वाब्रह्मविधा
घया २८ आचार्यंपादयोर्ईत्वानिष्कमात्रधनं तथा पुरश्चर्याफलंसांगंसघराव समेद्भुवं २९ रविसंक्रमयंतत्रजायते यदि पूपते पुरश्चर्यात्र
१ फलंप्राप्नोसवनसंशयः सोमस्पयहणात्तत्र यदिस्याद्धायते वद्धकृपमा सिनोस्नायीयो लम्पडदाहतः १ तत्रात्पपंपुरश्चर्यो कृत्वाप
वैमुद्दीरितांवचोशनमितद्रव्यमथवा गुरवेर्पयेत् २ शालयामशिलीमुद्रां निक्षिप्तिपदाक्षिणां आ अथवाचार्यहस्तान्नेदत्वासमाहंती
पराम्सिद्धिमाप्नोति श्रद्धात्मापुरश्चर्यो शती हं [illegible] [illegible] मादपदे पियाः ४ सोम्पताचासंयुक्तामहतीसमुदीरिता

तत्राचार्याज्ञया प्रातर्नित्यकर्म समाप्य च ५ त्रिंशताधिकसाहस्रं समस्तन्याससंयुतं श्रीमदष्टाक्षरीं ज्ञात्वा श्रीमंत्रं त्रिशतं जपेत् ६ सायं संध्यामुपास्याथ संस्कृ
तेजातवेदसि मधुवृतपयाप्लुतं पायसमादरात् ७ त्रिंशतं जुहुयाच्छ्रीमदष्टाक्षरपत्तितः परं श्रीमंत्रेणाहुनेद्दासमष्टोत्तरशतं तेन च ८ आसेनाहुतिमेके
का कुर्यात् द्विमिश्रितादरात् त्रिंशतं तु लक्षीपत्रैर्युक्तं हविषा या ९ निष्कमात्रसुवर्णादिभिर्वाचार्यपादयोः श्रीदेवीभोगफलाश्रीवादिवसेवतनःपरं १० मिथुनद्वि
यं च भ्रीसरेषु भोजयेद्भक्त्यैवं अयं फलं श्रीमद्भुवः तिथिषु मोक्षे सौभाग्यवती ११ यदि संक्रमणं तत्र पुरश्चर्यायां यो मत्वं फलं प्राप्नोति सोमस्य ग्रहणे ज्ञायते यदि १२
यंच श्रीसरे बुभोजये द्वे तीर्थ पुरश्चर्यां फलं प्राप्नोति सोमस्य ग्रहणं जायते तदि ॥ अश्विनक्षत्रसहिता
नि क्षत्रयं द्विनिष्कं वा प्रदत्वाचार्यपादयोः राकविं शत्पुरश्चर्यां प्राप्ता समाप्तयं पुर्यां त्रयो मत्वं फलं प्राप्नोति सोमस्य ग्रहणं जायते तदि ॥ अश्विनक्षत्रसहिता
नि क्षत्रयं द्विनिष्कं वा प्रदत्वाचार्यपादयोः राकविंशत्पुरश्चर्यां प्राप्त्यासमाप्तयं पुर्यां त्रयो मत्वं फलं प्राप्नोति होमादिकं शुभं कृत्वा एवं वहार प्यदत्वा चार्यस्य दक्षि
णां रामास्याश्विनेय इ गुरुवासरसंयुक्तामकामहतीसाससीरिता १४ श्रीमदष्टाक्षरीविधायाजपयहोमादिकं शुभं कृत्वा एवं वहार प्यदत्वा चार्यस्य दक्षि
णां १५ परे द्युभोजनये द्वेषु त्रिजयं दक्षिणान्वितं पुरश्चर्याचयफलं संगमं त्रयुजसयो १६ विस कोति सहितकलेदं व्रतमादरात् पंचवारपुरश्चर्या
फलसांगमवाप्नुयात् १७ ग्रहणं यदि तत्र स्याज्जपहोमादिकं शुभं कृत्वाचार्यपदाभोजे समर्थो यत्रिनिष्क १८ राकाद् भवपुरश्चर्याफलं प्राप्नो
त्यथास्य यं कार्तिके पौर्णमासी याव हि देवलसंयुता १९ इंदुवाससरसंयुकाकार्तिकी महोतीस्मृती आचार्यानुज्ञया तत्र नित्यकर्म समाप्य
च २० त्रिंशताधिकसाहस्रं समस्तन्याससंयुतं श्रीमदष्टाक्षरीं ज्ञात्वा श्रीमंत्रत्रिशतं जपेत् २१ दिवैव जुहुयादग्नौ पायसं त्रिमधुप्लुतं श्रीमदष्टा
क्षरीमंत्रेणात्रिशतं साधाकोत्तमाः २२ श्रीमंत्रेणाथ जुहुयाच्छतमष्टोत्तरं घृतं शाकेकोभागवाधुरिमंत्रेणाहुतिं हुनेत् धात्रीमस्ले श्रीदेवी लक्ष्मीरात्री मिर्द
नं मंत्रेणात्रिशतं साधाकोत्तमाः २३ ... त्वविधयाराणिं धात्रीफलानां च संख्याप्याचार्यसंनिधौ २४ निष्कयद्गृमितं वापि निष्कद्वयामितं तु वा दक्षिणां गुरुपादाब्जे दत्वा धात्रीकवलिं
त्वविधयारागिं धात्रीफलानां च संख्याप्याचार्यसंनिधौ २४ निष्कयद्गृमितं वापि निष्कद्वयामितं तु वा दक्षिणां गुरुपादाब्जे दत्वा धात्रीफलं
तं २५ तत्रैव भोजयेद्युग्मं पंचकं भागवद्विधा पूर्णां निशाकरेऽष्टाप्रदत्वा पूर्वविधेर्द्व २६ आचार्यपत्नीमप्यर्च्य श्रीवृंदावनम्भूवतोः श्रीमदष्टाक्षरी

रा०पू०
५५
99

विधा।सिद्धिसुमहातीमपि २७ प्राप्नोत्यसंशयं देवानां दुर्लभामपि प्रवर्त्तते। रविसंक्रमणं तत्र यदि स्यात्सुधायते २८ जपहोमादिकं कृत्वा श्रीमदष्टारो विघ्याद्धि
गुरुतां ह्यसिरां स्थापा दाचार्यस्य पदांबुजे २९ उपस्थायां ह्यशाकफलं सागमवाप्नुयात् सुधांमुपग्रहणे तत्र व्रतमेवेरमावदाते ३० कृत्वा यथंवनिष्ठस्तो पु
रस्था वार्यपादयोः चतुः षष्ठिरुपस्थायां फलं सांग्रमवाप्नुयात् ३१ मार्गशीर्षे यो र्मासौ सोमदैवससंयुता प्रजावासरसंयुक्ता महत्ता संप्रकीर्तिता ३२
तत्राचार्याज्ञया प्रातर्निसकर्मसमाप्य च त्रिसत्ताधिकासाहस्रं समस्तन्याससंयुतं श्रीमदष्टारो राजबालासंस्मृतेजातवेदसि मधु त्रितयगाख्यासमिश्रं
तिल्वरसान्वितं ३४ श्रीमदष्टारोमंत्रेण त्रिशतं यावपसंहुनेत् श्रीमंत्रेणाहुनेद्राजं शतमष्टोत्तरं बुधः ३५ भगवद्दक्षिणमिश्रं धा कुर्याद्दास्याहुतीस्ततः मि
थुनत्रिनयं भोज्यं भक्ष्यभोज्यघृतादिभिः ३६ प्रदद्यात् दक्षिणामाचार्यस्य पदांबुजे निष्कत्रयं प्रदातव्यं हरिद्रेणापि प्रवर्त्तते ३७ निष्कमात्रस्य ॥०॥
वर्णावागुरुणा स्वैः समर्पयेत् सायं संध्यामुपास्याथ जपेद्रुद्रीं दशयत्नवंतः ३८ पंचधा श्रीमदष्टारां सिद्धिमस्तेति कीर्तितं आषाढे राकापर्यां समुद्दि
तां ब्रजत्यसौ ३९ तत्रापि रविसंक्रांतिर्यदि स्यात्सुधायते बिल्वपत्रैः समभ्यर्च्य त्रिशतं ब्रह्मविघया दक्षिणां हि गुरुतां ह्यामहासिद्धिमवा
प्नुयात् मार्गे कर्कसंक्रांतेः तत्र यदि स्यात्सुधायते ४० असंख्ये सोमहीयो नाम्ना वित्तः चेद्रुद्रं कृत्वा गणमहोमं कृत्वा सहस्रितां ४१ पुण्ययो
शातफलमपश्यं लभते ध्रुवं उष्णमासार्कवारेणासहिता यो सोमीयदि ४२ रावस्य लसमायुक्ता महती समुदीरिता आचार्याज्ञया प्रातर्मा
तः संध्यां समाप्य च ४४ नित्यहोमं समाप्याथ समस्तन्याससंयुतां त्रिशताधिकसाहस्रं श्रीमदष्टारोस्तीत्येत् ४६ त्रिशतं प्रजपेत्सम्यगारिष्टं श्रीमनु
मावृत्यात् आचार्यसन्निधावग्नौ समं स्मृत्य विधिवत्ततः ४५ श्रीमदष्टारोमंत्रेणाति तिलक्षिन्वरसान्वितं त्रिशतं जुहुयाद्रयी यावसंत्रिमधुप्लुते ४७
श्रीमंत्रेणाहुनेद्राजं अष्टोत्तरशतं ततः भगवद्दक्षिणमविधाभिः कुर्याद्दासाहुतिं त्रिधाः ४८ उपनेयेच्चैयेत्सम्यक् त्रिशतं ब्रह्म तीर्थयातिकं उपसुवर्णां
३९

वाह्याहावार्यपादयो ४९ पघर्कसंक्रमस्तत्र जायते वसुधायते कृत्रामसितायंयोगिना म्नालभ्य उहात्वतः ५० हस्तायंव भातंवेधे तिनमधास्पा
प संत्रिनिष्कदसितावापि हत्वा वार्यपदं भुंक्ते ५१ यत विंशस्तुरश्चर्याफलं सांगम वाप्नुयात् स्वर्णंकद्यहृतां पुत्र्यं यदितप्रभवेच्चप ५२ श्रीमद्
घ्राराम्भ नाजपहोमादिकं भूंम भुह्मंडलपर्यंत कर्तं स्याद्विशेषतः ५३ त्रिनिष्कहृक्षिरांवापि सासयामशिलांभुमां कंटलश्यसंपुक्रां प्रदद्वाचार्य
पादयोः ५४ वतः षष्ठिपुरश्चर्याफलं सांगम हीयते प्रथाव वध पद्यं सिद्धिं व्रजस्तत्र न संशयः ५५ पुणमद्वादशाशकं भीतं मिथुनत्रितयं तथा माघ
मासे पौर्णमासोपितनस्तत्र संयुता ५६ ईदृशा सररसक्रां माहतीं संप्रकीर्तिता गुरोरनुज्ञापाप्य तत्र समाप्याव रपकं विधिं ५७ त्रिंशता
धिकसाहस्रं समस्तन्मासंयुता श्रीमद्घाक्षं रीजा त्वा श्रीमत्त्रिशतच्छुह पाहुविः ५८ अष्टोत्तरशतं यस्या च्छी मंत्रेण घनं हुने
त मिथुनत्रितयं भोज्यं भक्ष्यस्य पादिके रथै ६० सायं संख्यामया स्याथवट स्याते धाय्यमिहवे उत्सले स्वर्णपलैस्याश्चात्रिशतेवव हविषया
६१ निष्कमानस्वर्णं वाहत्वा वार्यपदं भुंक्ते पुरश्चर्यात्रय फलं सांगंप्राप्नोति शाश्वतं ६२ यदि स्याद्रविसंक्रांतिः कृत्वेदं व्रतमत्र मोदिः
गण्मास्थिसत्येयास्वाचार्यपदयं कृत्ने पुरश्चरण षटूस्य लभते फलमुत्तमयुहीदृश राहृतां तत्र जायते सुधायते ६३ चंद्रग्रहण
तिनामा योगो लभ्यो प्यपवय चंद्रग्रहणावकृते पाहिकम थाप्रदत्तं ६४ आत्राप्य व रूपं कर्तव्यं महतीसिद्धिमिच्छता यचतुः षष्टि
पुरश्चर्य फलं सांगव्रजत्समो ६५ फाल्गुनाच्च पौर्णमासी घाभणकैर्वस्ता संयुता मानुवासरसंयुक्ता महतीसा समीरिता ६६ आचा
र्यानुज्ञयाप्यत्र स्नात्वा मंसमाप्यव जयहोमादिकं कार्यं माघवट्सुधापते ६७ पुरश्चर्या फलं मार्यमाह्य स्कंमाहीपते तद्वकलमुद्दि

रा.पू. १०० छमत्रापि न हि संशयः एकस्यां श्रीशिवायां वा महत्यां वरधाययेत् यथोक्तमेतत्कृत्वा सोसिद्धविघः प्रजायते ६९ तत्र नक्षत्रसहिता प्रस्मार
सामन्विता ततन्मासे घोरा मासी महती साप्यकीर्तिता: ७० श्रीमद्दृष्टाग्नीविद्याया इच्छन्सिद्धिमनुत्तमां राकस्यां यो रामास्या वावृ
तं कर्त्तं व्यमादरात् ७१ साधकोसौ भगवत कलशासहितो भवेत् येषु पूर्व सुध स्तांगं जपहोमादिकं शुभं ७२ यद्यद्दृतं मया भूपत
कृत्वा सांग मादरात् न विद्यासिद्धिमाप्नोति नाप्यसिद्धिं तु वांछितं ७३ नानाये निसहस्रेषु जन्मकर्म विमिश्रितं नानानरकदुःखानि
चार्य च पुनः पुना ७४ श्रीमद्दृष्टारासौ विद्यायास्ति अर्थपत्र वान्मवेत् श्रीमद्भाष्यारिसिंद्धियदि स्याद्बुध्यायते ७५ भगवत्क
वयायुक्तः स्वछंदमरसो भवेत् असम्प्रयोगे संप्रोसे भिसिताभ्रष्टुका नपि ७६ आचार्यदृष्टिसिरां दत्वा जपहोमादिकं चरेत् स
घरावप्रदानतम्बंहानुद्धवांमहीयते ७७ अंरांकपिभिसिताविद्यासिद्धिमभीशाता अन्नंग्रासमितं वापि याचयेत्तगुरोः कुले:॥
७८ आचार्यांस्तितमात्मध्यांनेयांश स्वरांमएवपि प्रयत्ने नापि संयाघदानवं गुरवे धनं ७९ मनः संकल्पितं द्रव्यमाचार्यचरणांबुजे राम. १००

सयदेवप्रदातव्यमीच्छन्नासीद्धिमुत्तमां ८० नविन्नशाठ्यंप्रकुर्वीतसीद्धिकामोजितश्रमः कुंडलद्भुतयायुतंयश्चलंकरणमुत्तमं ८१ आचार्यकर्णयोर्दत्वा योगे
लभ्येयशास्कारेसद्यसीद्धिमवाप्यासौपीडनस्वर्गंनयत्यति ८२ उत्तमा दक्षीणा सद्यः प्रदत्तासर्वसीद्धिदा अर्द्धसीद्धिप्रदाप्रोक्तादक्षिणामासमात्रतः ८३
धर्म
अधमामासयुग्मेनप्रदत्तौसीद्धिदा उर्द्धंमासत्रयाद्दत्तानिस्फलामात्रसंशयः ८४ येनकेनाप्युपायेनगुरुपादापाद्यात्ज्वसम्भि सौप्रदसीद्यासद्योमामाद्वाक
सहायिनी ८५ इमारमेशसंपूर्णंप्रसादार्थंमहीपते श्रीमद्दक्षिणामूर्तेर्व्याप्तंफलदायिनी ८६ मनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्येश्रुतिसंग्रहे अध्यायएकत्रिंशोयमु
क्तोभीष्टफलप्रदः ८७ इतिश्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्येदशारथीनेंश्वेदार्थसंग्रहे एकत्रींशोध्याय श्रीऋष्यश्रृंगउवाच एतावदुक्त्वाभगवान्
एमोदाशरथीर्विभुः पुनराहहृत्त्हारेवमहर्षीणांचसन्निधौ १ श्रीभगवानुवाच शृणुशंकरगौरीश मयोच्चोक्तांसाधनंयश्च्छ्रुत्वापीनरोधी
मान्सीद्धीमेनोमहत्तरं २ श्रीमद्व्यार्णविद्यायापसुरश्चरणमहत् लक्षषोडषकंप्रोक्तंयद्येत्सद्यसीद्धिहेतुकं ३ सततंधर्मचित्तत्वाद्दायुषो
बहुलत्वतः नसुश्चरणादेवसीद्धिः कृतयुगादिषु ४ अस्मीन्कलियुगेघोरेश्चित्तस्थैर्याद्यभावतः रोगादोषवहुलत्वतः तंयातथा ५
स्केनदिवसेनैवसीद्धिःकार्याविचक्षणैः श्रीमद्व्यार्णविद्यायामसीद्धायांमहीनते ६ श्रीमद्व्यार्णमंत्रस्यकोटिसोपिजपाद्दीभीः ल

दा॰ र॰ स्मीपतिसारूस्यालेशोपीनह्निायते ७ तस्मादवश्यंकर्त्तव्यंपुरश्चरणमादरात् अवश्यंसीद्धिमाप्नोतिपुरश्चरणकृत्यतः ८ लक्ष्मीना
१०१ रायणेयोगेरवीदुग्रहणेतथा नवरात्रोत्सवेवापीपुरश्चरणकर्मणा ९ अवश्यंजायतेसीद्धिर्मंत्रराजस्यसीद्धिदा नवरात्रेत्रनेप्राप्ते रवींदु
101 ग्रहणेतथा १० लक्ष्मीनारायणेयोगे वंध्येकुर्वीतनक्तचीत् महापुण्यकरेयोगे त्र्येयोगेप्यर्धोदयाभिधे ११ नवंध्यंदीवसंकुर्यात्सीद्धिकामीद्विजो
त्तमः यत्पुरश्चरणंमुक्तनाशोपोडशलक्षकं १२ अलभ्ययोगेकृत्वेत्थंनादगेवृषभवेसत्वे सर्वेष्वलभ्ययोगेषुपुरश्चर्याप्रकीर्तीता १३ लक्षंवेषोडशकंप्रो
क्तंपतत्पुरश्चरणंमया आसृयायोत्तमीयायांननोदशगुणोतापरा १४ अवश्यंजायतेसीद्धिराचार्यस्यप्रसादतः अक्षयेदिनमात्रेपीकृत्वामजयादिकं
१५ अपीतीस्कन्दयंदत्वासद्यःसीद्धीमवाप्नुयात् किमुक्तयोगेसहितेवैशाखेदिवसेक्षये १६ पुरश्चर्याप्रकृष्टवक्तुंहरिणापीनशक्यतेऽक्ष
वैशाखेदीवसेक्षयेमन्त्रप्राणक्रियासिद्धिप्रधानकथ्यते जपहोमादिभीर्नीत्यमाचार्येणदीनेदीने १८ अर्जितंसुकृतंयस्याचतुर्वे
गफलप्रदं सर्वासामपिविद्यानांमूलःश्रीश्योपदेशतः १९ तपसाईप्रविशतिस्वशीष्यकलेवरं शीष्यस्यदक्षीणेकर्णयोर्यांविद्यांददात्स रा॰म॰
सो २० जपहोमादिकंपुण्यमर्द्धंतस्यहीगच्छति उत्तमांदक्षीणांदद्याचार्यपदंबुजेश्वषोशतमीतंद्रव्यमथवोत्तमदक्षीणामहासीद्धी २२

मध्यदक्षिणायासीद्दिर्मध्येमेवविधीयते २३ दक्षीणामधमांदत्वाकिंचीसीद्धिमवाप्नुयात् तस्मादवश्यमाचार्यपादाब्जयुगले शुभे येनके
नाप्युपायेन संपद्यद्द्रव्यमादरात् उत्तमां दक्षीणामेवदत्वाचार्यमुखांबुजात् २५ गृहीत्वा सकलाविद्यास्तत्वोधसमन्वीताः ग्रहणेनैववि
द्यानां सद्यसैवमहत्तरां २६ श्रीमद्दक्षाणां विद्याह्निसोंह्रीं प्राप्नोनिशायीनी आचार्येणापी शीष्येभ्यस्तप्राप्तेह्रिवसेक्षये २७ स्वर्णानुग्र
हनोदेयं विद्याजालं फलप्रदं सर्वस्वस्यप्रदानेवाप्राणानामपिवत्ततः २८ विद्यानगुरुणादेयावैशास्त्रेह्रिवसेक्षये आचार्येनपसःसिद्धी
येनःशीष्यगच्छति २९ ददातियदीसच्छीष्यःप्राणानपीसमर्घ्यजेत् नदापम्रतिसच्छिष्यः आचार्यस्यपदांबुजे ३० शरीरमर्घ्यप्राशंग्स्वद्यृ
स्तुत्वाश्वशुक्तिकाः ग्रहणाद्विधुयोगे पुनर्नादकृसीद्धिसीद्धिरीरीता ३१ अक्षयायांतत्त्वतियायांदकृसीद्धिपुरीरीता होमेनापीमहासीद्धी
सारेवदीवसेक्षये ३२ आचार्यदक्षीणामीष्टांदत्वाततःपरं मिथुनानिसमर्घ्यर्च्यतेभ्योदत्वाथदक्षीणां ३३ न्यासयुक्तापजप्तव्या
पुनरष्टाक्षरीशुभा त्रिशताधिकसाहस्रंवाशतााधिकं ३४ शतमात्रंप्रजप्तव्यःश्रीमंत्रःसष्टमंत्रवास्तुस्वमहाविंद्याचैतत्वंवीचषडक्षरी ३५
अष्टोत्तरं शतं पश्चात्सीद्धीकामोजपोच्छुवी तश्मीदीनेफलाशीतवाहविद्यासिमवेद्गुति ३६ जपेच्छीहृदयं स्तोत्रंत्रैधारात्रौ
ततःपरं गुरुः प्रसादो मोक्तव्यः परघुर्गेरीजायजे ३७ आचार्यमंह्रिरेशीष्येःस्वस्वहेवाशशाधकंपुरस्मरणकृत्येषुसमाप्तेषुततःपरं ३८

रा॰पू॰ सीथ्येस: र्वेन्नमोक्तव्यंगुरुशीशान्नमादरात् अनेनसर्वपापैर्धनी वर्तितैः सी हिहुन्नमा ३९ ज्ञायतेनात्रसंदेहस्मत्वंसत्योमयोच्यते तपः सीहु
१०२ गुरोर्वक्त्राछीथ्येः साधकपुंगवैः ४० अलभ्ययोगेसंप्राप्तेविद्याजालंकलप्रदं भूयोपीसंग्रहितव्यंरत्वोत्तमरक्षिराग ४१ आलभ्ययोगेसंप्राप्तेमारीतेः
कंठगतेरपी विद्याजालंनदातव्यंनपीनाशीनथीमता ४२ सततंगुरुपादाच्चेदंठभक्तायधीयते वहुप्रार्थनयादेयंयोगेलभ्येपशस्करे ४३ श्री
मदद्याक्षरीविद्यासीथ्यनंतरमादरात् अष्टोत्तरशतंवापीजप्त्वानीत्यंलभेस्कलं ४४ अथहोमविधीवक्ष्येसघस्सकलसीद्धीदंनाराय
तोनयत्नोक्तंजनकायमहात्मने ४५ सालग्रामशीलाचक्रमयोध्याचक्रमीश्रीतं संदज्यंद्वादशाक्षयीप्रजप्त्वाष्टाक्षरंमनुं ४६ लक्षमेकं
हुनेदाज्यंगव्यंदशासहस्रकं अरोगमादिगुरोप्नरलभतेनात्रशंशयः ४७ लक्षमेकंसुवर्जिस्वानारंगैर्हुतमीश्रीतेः दशसाहस्रकंहुत्वादी
युरोघासुमान्नीरायम ४८ जंवीरैरयुतंहुत्वाघृतत्रिमधुमीश्रीसे असौभाग्येनयुक्तापीसुभगःकामवद्भवेत् ४९ नारीकेलफलैर्हुत्वाह्य
तत्रिमधुमीश्रीतैः भगवत्कलयायुक्तःकांतिमानर्कवद्भवेत् ५० हुत्वाफलैखर्जुरैरयुतत्रिनमधुप्लुतैः जडोपीपर्ववीधाभीर्वचस्पतिसमोभवेत् ५१ स्थलैः
सुमधुरैश्चूतफलैस्तीमधुमीश्रीतैः भगवत्कलयायुक्तःकांतिमानर्कवद्भवेत् ५२ मर्हिंशातिसंदेहोद्दुष्यनिरामयः यनसस्यफलैर्हुत्वानधत्रि
मधुसत्प्लुतैः ५४ अक्षयंधनरत्नौघंप्राप्नोत्यत्रःसंशयः हुत्वाविल्वाफलैर्नीर्गव्यघृतात्रिमधुमीश्रीतैः ५५ राजराराजसमोव्हस्या राम

भवत्यत्र न संशयः घृतत्रिमधुसंमिश्रां हुत्वा पायसमादरात् ५६ राजराजसमो लक्ष्म्या विद्यया भीषणायते घृतत्रीमधुसंमिश्रैर्हुत्वा तु कदली
फलैः ५७ अयुतं स्तुतमाप्नोति भवत्कुलयान्वितं ५७ तुलसीदलमिश्रैर्हुत्वा शोहुत्वा नीलोत्पलैः शुभैः ५८ अयुतं सुरराजेन सदृशीश्रीयमश्नु
ते द्राक्षाफलैर्गव्यघृतमधुत्रीनयमीश्रीतैः ५९ हुत्वायुतं निशानना मधीपते जायते ध्रुवं इक्षुखण्डैर्घृताभ्यक्तैर्मधु त्रिनयामीश्रीतैः ६०
हुत्वायुतं स्वचक्षुर्भ्यां पश्यत्येव श्रीयः पतिं क्षीरवृक्षसमुद्भूतैः फलैः पक्वीमीतैः शुभैः ६१ गव्याज्यमधुसंमिश्रैर्हुत्वा दशसाहस्रकं अष्टांगयो
गमासाद्य खेचरो जायते ध्रुवं ६२ गुडूच्या दररोगोभ्भोजैर्गव्याज्यात्रिमधुप्लुतैः अयुतं वित्तमाप्नोति वांछीतं नात्र संशयः ६३ चंपके
रयुतं हुत्वा गोघृतत्रमधुप्लुतैः भवत्यसौ वथा पुष्पानधनेशो वा क्यनिर्भवेत् ६४ मल्लिकाकुसुमैर्हुत्वा गोघृतत्रिमधुप्लुतैः अयुत
द्वीतीयस्वर्णशरीरो भवति ध्रुवं ६५ जातीपुष्पैस्त्रीमधक्तैरयुतं गोघृतप्लुतैः हुत्वा बालरवीप्रख्यः कान्त्या भवति साधकः ६६ क
रवीरैर्धुनेद्राज्यमधुत्रीनयमीश्रीतैः अनुभवित्तयं पश्चात्सुवर्णसदृशः श्रीया ६७ स्थावरं जंगमं वापी विषं संहरत्यध्रुवं सर्पीस्त्रीमधु
संमिश्रैर्हुत्वा गुग्गुलुभीः शुचीः ६८ अयुतं सर्वसौभाग्यं प्राप्नोत्यपि च वांछीतं अयुतं सर्वरोगखंडैर्गव्याज्यत्रीमधुप्लुतैः ६९ हुत्वाश
मस्तलोकेषु श्रेयः प्राप्नोत्यनुत्तमं श्रीमदष्टाक्षरीं बीज्यां जप्त्वैकं लक्षमादरात् ७० असाध्यै रवीपापैर्योधैर्मुच्यते नात्र संशयः लक्षद्वय
जपेद्यस्तु श्रीमदष्टाक्षरं मनुं ७१ अश्वमेधसहस्रस्य फलं प्राप्नोति शाश्वतं चतुर्लक्षं जपाद्राम्नु महतीं श्रीयमक्षयां ७२ प्राप्नोति

स०पू० सर्वसौभाग्यं लक्षषट्कं प्रजापनः श्रीमदष्टाक्षरं जप्त्वा वस्तुलक्षं जीतेन्द्रियः ७३ अणीमाद्यष्टसीद्धीनां नायको भवती ध्रुवं लक्षद्वादशकं जप्त्वा श्री
१०३ मदष्टाक्षरी मनुं ७४ तेजसा रविसंकाशो वाचा पराशसन्निभः श्री याधानदृशं भवत्येव न संशयः ७५ लक्षषोडशकं मंत्र श्रीमदष्टाक्षरी जपन्
105 शंखादीनां निधानानाम मीपो जायते ध्रुवं ७६ एकविंशभी लक्ष्यैः साधाक्षात्स्वायंभुवो मनुः स्वसारूप्य प्रदत्वा स्मैकल्पायुष्मन्वंचलं ७७
अणीमादिगुणैश्वर्यैश्च दृश्यानि न संशयः पंचविंशतिलक्षाणी श्रीमदष्टाक्षरं मनुं ७८ प्रजप्त्वा सर्वलोकेषु शक्राद्यैरपी पूजीतः दिव्यदृष्टीस
मासाद्य कामकामरूपी भवत्यसौ ७९ द्वात्रिंशलक्षजपतिष्ठसीद्धानामधीयो भवेत् ८० द्वात्रिंशल्लक्षजपतो गंधर्वाधीपतिर्भवेत् षट्त्रींशल्लक्षजा
पेन महाविद्याधरो भवेत् ८० चत्वारीशतिभी लक्षैः वीराट्रूपी भवत्यसौ पंचाशल्लक्षजपतः सीद्धानामजीतो भवेत् ८१ अधीरोतितेजस्वी
दिव्यकन्यासमान्वितः ८२ जप्त्वा शस्वतिलक्षाणी मनोविगी महामहामतिः अजरामरणो भूत्वा देवत्वं लभते ध्रुवं ८३ अशीतिलीक्षजप
तस्स्वर्गसाम्राज्यमश्नुयं यथा माणिंद्रसमो भूत्वा जरामृत्युविवर्जितः ८४ जप्त्वा नवतिलक्षाणी मीरभीष्टुतः अजरामरणो भूत्वा स सलो
पो भवेत् श्रीमदष्टाक्षरं शतलक्षमथादरात् दृष्टीगणमूर्तिदको विद्याभीर्दिव्यदेहभाक् अजरामरणोपंचशतिवार्षिकः अणीमादिगु
णैश्वर्यपादुकाद्यष्टकं तथा ८७ सर्वज्ञत्वमनोज्ञत्वं कामरूपीमवाप्नुयात् अष्टाधिकशतं लक्षजपेन नियतव्रतः ८८ श्रीमदष्टा राम०
णविद्याया जरामरणवर्जितः ब्रह्मविष्णुमहेशानामपीवंद्यपदांबुजः ८९ साक्षान्नारायणप्रासौ भूत्वा खेचरनाम

पि अवाप्य योगमष्टांगं सर्वज्ञत्वं मनोज्ञतां १० परकायवेशादि सामर्थ्यमपीतिरूवलं अवाप्य दिकन्यानां सहस्रेण समन्वीतं ११ अ
नेनैव सरीरेण नमानमभीरहनि भृत्यानामग्रगण्यो सो भूत्वा भगवतो महान् १२ मोदते परमे धाम्नो सन्निधाविंदिरापरे आचार्यसह
शं स्व ज्यमष्टाक्षरसमो मनुः नारायणसमं दैवं नास्ती नास्ती महीपते १३ वैसाखे मासे द्विवसे सप्याभीधे जस्त्वयथासी रोह प्रनायने अन्य
त्र योगे जपहोमतर्पणैः न तादृशी सी द्धिमुपैति विप्रः १४ आचार्यपादार्चनसक्तविमान्यासे स्महाष्टाक्षरमन्त्रजापी स एव नारायणस्तथा
री वंद्य एज्यश्च गुरुर्गरीयान् १५ नाचार्यपादार्द्युगात्यवित्र विष्टार्गीमनु प्रजापी वंध्यं न कुर्याद्दिवसं मनुष्यः १७ सर्वैरूपायैः फलमेव
साध्यं फलप्रदं त्वाराेमनोः प्रजापात् न्यासैस्सहाष्टाक्षरमंत्रजापी नारायणानमस्मनाप्ल १८ इत्यं पुरा दाशरथीर्महार यीर्दशर्महात्मा शर
रहस्यमेतत्भगवानुवाच नारायणो नाम स्वायकेन राज्ञेयदुक्तं परमं पवीत्रं १९ इति दैर्थीयस्मीनतंत्रे वेदार्थसंग्रहेएकत्रींशोध्यायः उक्तो
यं वै वेदं दांतो ग भीतिः १ इति श्रीमदुत्तरब्रह्मतत्वरहस्ये दाशरथीयतंत्रे वेदार्थसंग्रहे द्वात्रिंशोध्यायः श्रीभगवानुवाच शृणु राजन्महो
पाल गीतामहस्तुतः पुरा अश्वत्थामा गतेशूर्म मम ज्ञानं द्विव्यचक्षुषं १ धन्योसीत्याहतं दृष्ट्वा नारदो भगवानृषीः नाहं धन्य इति प्राह कुर्मस्तं नारदं मुनीं २
इमाम दाश्रया अयो धन्यास्ते लोकपावनः धन्या भवत्य इत्याह नौ आपो नारदो मुनीः ३ आपो वन धन्य इत्युचः हथ्वी धन्यास्म दाश्रया नारदस्ता
मुवं प्राह धन्यासीति वसुंधने ४ नाहं धनेमु प्राह नंवत्र ... नगीरयदमे धन्या महामते ५ इत्युक्तो न्धरो प्राह सूर्य धन्यनरा इति ध

न्यानवयमीत्याहूर्नारस्त्वंखरा अपी ६ अस्य सृष्टि जगत्कर्ता धन्योऽसि देवः पीतामहः समीयं व्रह्मणो गत्वा धन्योऽसीत्याह तं मुनी ७ पीतं प्रमद्धो पीतं प्राह नाहं धन्यं
इति प्रभुः स ज्ञेयं ते सकलो कावेदे नर्त्यसनाननेः ८ पात्यं पंतेमं ह्रीयंते च वेदाः धन्यास्तानो मुनेइत्युक्तो नारदो वेदानो हन ताद्दृउवन्न् ९ धन्याभवेतः सर्वज्ञा
स्त्रसीसोतीलयाधियः वेदाः स्वनारदं प्राह धन्यानवयमीत्यमी १० वयं हीस्त्रत्यज्ञार्थं भगवद्दूहनां जाता युयं धन्यतरा यज्ञादतिनार आहनान्र ११
उच्चुस्तेव यं धन्या अस्माभीरमीसंततं ३। न्यते भगवान्तसाक्षाद्देवदेवः श्रीयः पति १२ यतो योयत्त पुरुषो हरीनारायणो विभुः सर्वविद्यामयः
स्वामी त्रिजगत्सतिरोष्व १३ सएव धन्यस्मपरं तं तं परमात्मा सनातनः पितामहस्तुनो गत्वा सन्निधं परमात्मानो १४ धन्योहि ह्रूत्यह्रुत्यो सी
हहवेंस्त्रीयः पतिं नारदः प्राह विश्वात्मा रक्षिणाभीस्तहेत्याय १५ तच्छ्रूत्वा भगवद्वाक्यं नारदो ब्रह्मनंदनः दृक्षिणाभीस्तकथं धन्योभगवन्नीदृशा भवे
१६ इत्युक्तो भगवान्स्तत्र नारदं ब्रह्मनंदनं उवाच लक्ष्मीसानीध्ये मूर्त्तिसहद्रस्रनीधो १७ रक्षीणासीहेत्युक्तं मयमद्वचनं मने ए तेवसंतिवेदास्ते
निश्चीतं मन्मुखोद्भवः १८ एतावदुक्ता भगवान्रमया सहितो विभुः अंतर्हीतो भरत्साधन्न गाशनवाहनः १९ वेदा अपी ब्रह्म अपीस्तु चुस्तस्तुच
स्तत्त्वं सन्निवीश्वीतं २० समाहीतमनाभत्त्वा श्रेयस्त्व ब्रह्मनंदन वयं लोकहीतार्थाय स्त्रय्यामवगने मुने २१ अस्माभीरुच्यते यघ्नतत्त्
वं द्विजातिभीः अवश्यमवीकर्त्तव्यं मसी राज्ञा वलियस्ती अस्मदाज्ञां समुघयस्तीश्च सि महीतले सो वश्यं वलीयसे नरके घोषु मज्जत्याचंद्रनार
कं २३ अथ्येतव्याः सारादेव्याषडंगप्रक्रमात्कर्त्तव्यास कला यागासंपूर्णवरद क्षीणारहीतो पी च २४ नीत्यं नैमीत्तिकं काम्यकर्मकमहं प्र राम॰

त्यहं दक्षीणायुक्तमेव कर्यमते २५ आचरेद्दृहीनित्यं निमीद्दं परीवर्जयेत दक्षीणाभी सहेत्युक्तंव चोयत्वरमालमा २६ दक्षीरहितं सर्वेकर्मत्स्याद्दैदीकं
व्यथास्वत्व दक्षीणयागो पी दक्षीरहितो पी च २७ यातमाद्दुरवदो हरणः मीहामुत्रापी संततं यज्ञेश्वरो यज्ञो भोक्ता साक्षाद्यज्ञपुमान्विभुः २८ इज्यते
सकलैर्यज्ञैर्वेदसंस्तूयतेसदा सकुदेसोच लोच व्यक्तः परमात्माश्रीयपतिः २९ सर्वदेवमयसर्वयज्ञात्मपी परमामानयष्टव्यो महायागे संस्पर्णवरदक्षी
णैः ३० संपूर्णारीयतेयेन महादानेषु दक्षीणा अवश्यं शहितरूपस्वलभते गतिं ३१ दानहीनं न दगांजन्मनरकल्केशभाजनं दरीद्रेणापी देयं स्या
नीव्यं शाकादीनेमुने ३२ भीक्षीत्वापी प्रदातव्यं दरीद्रेणापिसंततं विशेशतः कलौ प्राप्तो नारकोदान्मोवही ३३ यज्ञेषु जययज्ञोसो महा
यागउदारिनः जपहोमादीकं कर्मकृत्वा प्रत्यहमादरात् आचार्यचरणांभोजे देयं यत्किंचिद्दप्यथ संकल्प्यमासी मासेवा दातव्यं मुनिमीछ
सी ३५ चतुर्वर्गप्रदा विद्यामहाविद्या इतिस्मृताः जपहोमादिकं तासां क्रियतेयेसदक्षीणं ३६ तज्जन्मसफलं ज्ञेयनस्वसुखभागीनः तत्रापीश्री
मद्दष्टार्णोमंहंनरः ३७ तदात्मैव परं ब्रह्ममयो नारायणः पुमान् तस्येश्वरश्मयः सर्वेस्वजंवीघ्नानि पातिचः ३८ सर्वविद्यामयः सर्वन्यासरूपश्रीयः
पतिः श्रीमदष्टार्णवीद्यात्मा हरीर्नारायणोविभुः ३९ पुरश्चर्यादिभीर्यागैः सयष्टव्यो जगत्पतिः श्रीमदष्टार्णवीद्याया जयहोमादिकं शुभं ३० अस्वमेधा
यदियागे भ्यो प्यधीकं फलमश्नुते नास्वमेधसहस्रेर्वा नरहादानकोटिभीः ३४ नतीर्थयात्राकोद्यापुरश्चरणकर्मभीः लक्ष्मीनारायणो योगेचूणाव
रदक्षीणां कृतंतेनेन संदेहः पश्यपीरमापतिं ४४ दष्टेनास्य रोसाक्षाद्दिं हिरारमरोपिमोब्रह्मरुद्रादिभीर्देवैरप्यसो दृज्यते मुने ४२ पौरश्चरणी

श॰ स॰ कंकर्मकृत्वासंस्पर्शदक्षीणां अदत्वाचार्यपादाब्जेन सीदन्ति महत्तिंजेत् ५६ स्वार्जितं सकलं द्रव्यमेकस्मिन्नपि वत्सरे सर्वस्वमीतितत्प्रोक्तं तत्पूर्णदक्षिणा ५७
१०५ पत्न्यादिकमपीपुत्रादीनामपीस्वधनं वस्त्रादिकं च सकलं सर्वस्वं नत्समीरीते ५८ उक्तं मादक्षीणामेतामादत्त्वैव ह्येकयुसीद्धिदं अथ वर्षाधनमीनद्रव्यं
105 चोत्तमदक्षिणा ५९ श्रीमदष्टार्णवरदजयायुक्तवापीनथा सर्वस्वदक्षिणा अष्टाक्षरीपुरश्चर्यासदृशं नमहामते ६४ वेदा अपीचवेदांता धर्मशास्त्र
णीसंततं पुराणाजातेसकलं कल्पसूत्रादिकं चयत् ६५ श्रीमदष्टार्णमंत्रस्यमाध्यं व्यद्धिमहामने भगवद्दर्शीसहितासमस्तन्यासंयुता ६६ श्रीम
दष्टाक्षरीविद्यासांगरक्षीव्यायाचिता यस्यसीद्धिर्थितिनं च्रद्धितिनेच्छूद्रीब्रह्मरूपीराम च्यते ६७ तस्मात्स्वश्यं कर्त्तव्योयत्नःसीध्यर्थमादरात् श्री
मदष्टार्णविद्यांयांसीद्धयांविनीवाभुवी ६८ रसातलेवानासाध्यं विद्यते ब्रह्मनंदनअपीमादिगुरोस्वर्यसंपूर्णख्यातिरक्षया ६९ अचं
चलंमन्समाग्य मजरामरतारपीच अष्टागसेद्धितोयागोजातिजातिशमरमणप्युथा ७० एकेनजन्मनेवास्यसंशीतिनशसयः आचार्यवरदं
दृस्मलसीद्धिदा एनदेवीजानीहीपरब्रह्मैकसीद्धिदं ७२ अष्टाक्षरीविद्यादुर्लभानिहान मीतिकथ्यते ब्रह्मदर्शयांसीद्धिहेतुभूतमुदिरयेत ७४
श्रीमष्टार्णविद्या या जपहोमादिकं स्मरमंथमर्थिमोक्षधर्माणांतानिदानममीतिकथ्यते ७५ नारायणाभीधं ब्रह्म यस्मादिमीदीनेरीनेकथ्यते
स्मयनित्यमयर्थनेध्यायतेतथा ७६ नारयणोमयो विज्ञानविधिरुच्यतसक्यतेसाधकेमामुमक्षरमनोजयेत् ७७ मयो मयोवीवक्षामीप्रा राम॰
तेसुशुभवर्तेशु श्रीमदष्टाक्षरसीद्धीयत्नकर्तव्य आदरात् ७८ मयो मयोमयोपीवक्ष्यामी ब्रह्मनंदन आचार्यवदनांभोजात्तं प्राप्याष्टाक्षरंमनुं ७९

पुरश्चरणसंसिद्धिं कृत्वा ब्रह्मयोमयेवेन नारायणमुनेर्जन्मदिवसे समयसंज्ञिते ८ श्रीमदष्टार्णसंसिद्ध्यै यत्नः कर्तव्य आदरात् अष्टाक्षरस्य संसिद्धिर्महा
दानमहातपः महान्धर्मो महद्ज्ञानो मेनस्मारधीकेन ही इतिश्रीमदस्तुरूद्रब्रह्मरहस्ये दानरथी येतं त्रैवर्णार्थसंग्रहे त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः श्रीराजोवाच भगवान्माधी नोवि
षविशेषकरुणानिधे समस्तलक्ष्मीविद्यानां न्यासध्यानादिकं वद १ श्रीभगवानुवाच शृणु राजन्महीपाल भगवता च मया दरात् विधानमपि संसिद्धिसं श्रीमन्त्रा
णां प्रवक्ष्यते २ त्रयीबीजं जलेशान्तं वामनेत्रविभूषितं अग्निबीजसमायुक्तं ह्रीमित्येवं बीजमुद्धृतं ३ श्रयशीर्षे व्योमबीजं मुखवृत्तविभूषणं मस्तिजं मन्त्रस्य हननं स्वकायुमांते
तु संपूर्णं ४ द्वादशस्वरसंयुक्तं दृढयेन समन्वितं अष्टाक्षरो महाविद्या महालक्ष्म्या उदीरिता ५ समस्तसंपत्साम्राज्यमहीसिद्धि सनेम्पदी दारिद्र्यदुःखशमनी समस्तेसर्वसिद्धि
२६ भृगुब्रह्मसुतो ऋषिर्मुनीरस्या महामने ६ छन्दो गायत्रमीत्युक्तं महालक्ष्मीस्त्रयीमयी देवताकथिता सर्वजगन्माता हरिप्रिया श्रीबीजमत्युक्तं शक्तिबीजं हरिरिता सद्बीजं किल्य
सेत्यष्टाष्टीया षड्दीर्घयुक्तया ८ आनामाद्ये समस्तासन्निभतनुं सौभाग्यधारान्निधीं पद्मादर्शधरां हिरण्यघटं विद्यां तथा भोनीम्सलेकुत्स्वतरोमहामरालीमये दिव्यासने
संस्थितां दीर्घ्याकल्पमिराजितां तु वदनां पीनां स्तनां हन्तां महालक्ष्मीमितिध्यात्वा जपेन्नित्यममेमनु ९ सर्वसपत्समृद्धीः स्याद् भाग्यराशिपदेपदे अष्टलक्षं पर्श्चर्यं दु
र्यंत्रे वा थपंकजे ११ मधुत्रनयसंमीश्रैर्बिल्वपत्रैरथापि वा हुत्वा चार्यपदांभोजेर्त्वा वदूलक्ष्मीरसां १२ विद्यासिद्धिमवाप्नोति नात्र कार्या विचारणा वैसाखे फाल्गुने वापि वा
ये वा श्रावणे पि वा १३ कार्तिके मार्गशीर्षे वा प्रथमे भृगुवासरे संकल्प्य पौर्णमास्यां तं पंचविंशत्सहस्रकं १४ प्रजपेन्नान्दरूपा राज्यमधुरत्रिनयमीश्रितैः स्थानांशं जुहुयाद्यै विल्व
पत्रैरथापि वा १५ ततः चार्यपदाम्भोजेष्वेतु नित्यमादरात् दक्षिणासहितं दत्वा कोचनेन वीचनेन विनिर्मौ १६ यज्ञोपवीतं त्रयं वासोयगवयोयतं दत्वा द्वादशसंजीवा दलं कृत्य
सुवासिनीः १७ आचार्यपत्नीममर्चे वासीलकासंचयेमघः सीद्धिमवाप्नोति विद्यायानात्र संशयः १८ इत्येवमष्टविद्या दुःखदारिद्र्यमंजीनीआधी व्याधीप्रसमनी सर्व

दा॰सं॰ संपत्समृद्धये १९ अष्टाक्षरीं महालक्ष्म्या जपेद्राज्यसमृद्धये आलक्ष्मीकलहाधारा तद्देहेन च सम्यक्चित्त २० आयुरारोग्यधर्मपुत्रपौत्रसमृद्धये अष्टाक्षरीं महालक्ष्म्या जपेद्रा
१०६ ज्यसमृद्धये २१ आश्विनेन च राज्ञे वा चारा त्रेता वा संनेता सभागने प्रतिपद्दीर माभ्यमन रम्यं प्रथमोदरा २२ आचार्यानुज्ञया तत्र श्रीमदष्टाक्षरं मनुं जपेत दूरदशहस्तं कृत्वा संकल्प
106 माहरात् २३ पंचविंशत्सहस्राणि जपेदष्टाक्षरीं श्रीयः नवम्यां च निवहो म्रहंगव्या ज्यमाहरात् २४ हुनेदष्टार्णमंत्रेणानधिकसहस्रकं अष्टार्णविद्यया लक्ष्म्या मधुतिलय
मो श्रीतं २५ त्रिशताधिकसहस्रं हुनेज्जयाज्यमी श्रीनं विल्वपत्रसमायुक्तं हवीनि ला न्वितं २६ अथाचमौतनमस्कृत्य कुंडद्वौ निम्नुं भं हत्या कर्ण्योपस्थाहूकस्य शेषशं
कुर्यात् २७ समर्पयेन्महीविद्वान्कूयारस्त्रीणां चीनां सदस्त्रीणां नमोदेध्याद्वृत्तक्षमलं कृतं २८ धनाद्वौ राजपुत्रोपि दधादिने सह स्त्रशः अलंकारैश्च वासोभीर्द स्त्रीणा
मीश्वमोतमसे २९ आचार्यवल्लभां पश्चान्महालक्ष्मीधियार्चयेत् विवाहरहितां कन्या अवशंपरजयेन्नरः ३० एकवर्षद्वौवर्षादि नवर्षान्तकन्यकाः यथा शोवनास्तः पत्र अ
वत्योगुणान्विताः ३१ भोजनाद्यैस्समभ्यर्च्य न तिर्न वला वन्नप विभवेसत्यलंकारं तासां वासांसि चार्ययेत् ३२ पंचविंशतिशंख्यान्ब्राह्मणान्वेदपारगान् भोजयित्वान
मान्नं दक्षिणाभीश्च तोषयेत् ३३ अथ यावाचा शीषः प्राप्य पयं भुंजीत वंधुभीः स्वंहनेविधानेन वराज्ञ तनेषु ३४ द्दिरासहितस्य भगवितोविभुः दशैतिमह
सन्तिसीद्दितैलो कमनापीडुर्मो ३५ पंचविंशतिसंख्याकृब्राह्मणाद्दपारगान् भोजयीत्वाथमीष्टान्नं भगवासं कुलीम हर्षितीयं ३६ मानुषामविदीत्यो श्वमो गान्पुत्रा
श्वपौत्रकान्दहानिभगवांस्तसेसेशशयोनात्र विद्यया ३७ जन्मालक्षामीमंत्रं दशांशं तर्पयेश्रुतिः यच्छ्रे स्तुसेद्यर्थीगुडमीश्वजलेनवा ३८ तद्दशांशं हुनेम्न श्रे
मधुचीतयामी श्रीनेधनसेन समीलयाजी वंभगवत्यसो ३९ श्रीवीक्षुमंदिरेण त्वमलमंत्रास्यमंत्रवित् अष्टाक्षरीं महालक्ष्म्याजस्वालक्षमतंद्रियः ४० विल्वमव्यघ्त राम॰
मधुत्रितयसंत्युतैः कृत्वा सौलममे वीनवृद्धौ ४१ अलक्ष्मीनासनं [illegible] श्रीमदष्टाक्षरी विद्या जपकर्त्री दीने दीने ४२ अष्टाक्षरीं महालक्ष्म्या
नि

जस्तव्यावस्यमादरात् इति दाशरथीयेस्मीन्तंत्रे दार्थसंग्रहे अध्यायोयं चतुस्त्रीशदुक्तो भगवतापरा ४३ इति श्रीमत्स्तुत्तरब्रह्मतत्वरहस्ये दाशरथीये तंत्रे वीदार्थसं
च यहे तु स्त्रीशो ध्यायः श्रीभगवानुवाच श्रीषडर्षरीमथोवक्ष्ये त्रयीसारं महोदयं सीध्यंतियस्य जपतो ब्रह्मेद्राद्विवीभृतयः १ त्रयीवीजं परंधामप्रद्वंमुच्चार्येप
त्ततः वांते वह्नीसमारुढां वामनेत्रोचनम्भूषीतं २ विंदुयुक्तं ततः संध्यावीजं दृथाक्षीसंयुतं विंदुहीनं वह्नीयुतं मंतस्य घमनः परं ३ द्वादशास्वरसंयुक्तं नमस्कारपदन्वितं
श्रीषडक्षरवीधेयमुक्तापापौघभेदीनी ३ समस्तयागतीर्थौघफलदा श्रीसमृद्धीदा धनधान्यगजाश्वौघवस्त्रकामाग्नीकवर्षीणी ४ चिरायुष्यप्रदासर्वमहाभाग्यसम
दा श्रीवीजसहितामंत्रावैरीणोपिमहात्मने ५ जस्तास्तमस्तफलदा जपकर्तुनशंशयः श्रीयुक्तमेवसकलं पूज्यते जगतितले ६ श्रीया विरहितो विद्यानपी ब्रह्मविदुनमःन
नभैः पूज्यते भूतले ह्यमीन्क्ष्स्व ह्रसुभावने ७ श्रीया विरहितो राजसार्वभौमन्नपोपिच त्रिजगत्स्वपीनार्च्यस्याद्रवस्यापीनिदिनः ८ शालग्रामशीलादिनि श्रीया विरहि
ता वृक्षा अपीपुष्पफलान्विनः नदृष्टुमपी शक्यंते श्मशानमीधभूतले श्रीयायुक्तं तृणमपी पूजमेव जगसते १० श्रीयायुक्तो त्यजोवापी चतुर्थो यवनोपीवा अन्य
र्विनः स्याद्दृयाघालदेवकैत्स्मकले जनैः ११ अधर्मनिरतोवापी दुराचाररतोपीवा संपूज्यते महीपाल श्रीयायुक्तो जगत्त्रिये १२ श्रीयायुक्तो जोवापी सकुलीनः सपींडी
नः सएव ब्रह्मविदूदान् सएवार्योदिनेदीनै १३ यत्रश्रीस्तत्र नच्छुचिद्द्व्यंतत्रधर्मोमहानपी श्रीयावीरहितः साक्षाद्भगवानभूतले १४ नपूज्यः स्यात्रीलोकेषुमु
कीतान्येन दायः षडक्षरमीदं तस्माद्धीयोरैद्याः फलप्रदं १५ अवश्यमपी जस्वव्यं श्रीसमृद्धीप्रमीप्सताः षडक्षरीः श्रीयोविद्यासर्गास्थीत्यंतकारीणी १६
सर्वसंपदधीष्ठात्री सर्वलोकेश्वरेश्वरी भृगुरस्य मुनीर्छंदो नीवृद्गायत्रमीरीतं १७ त्रयीमयी जगन्माता देवताश्री हरीप्रीया विन्दुतिवीजमुक्तं च शक्तिर्नतिहृदितिता १८
षडंगानिन्यसेत्स्वा स्वाहीयावद्दीर्घयुक्तया कांस्याकां चनसन्निभां हरीगिरीप्रखेय स्वतुर्भीर्गजैः सहस्तोक्षीतरत्नामायाम्रनघुरैराशीचमानांश्रीयं विभ्राणावर

दा॰ सं॰ मरयुग्ममभयेहस्तैः कीरीटोज्वलां क्षौमावद्धनितंबधीं वलक्षीतां वदेरवेदस्थितां २० लक्षलक्षं जपेन्मंत्री दीक्षितो विजितेंद्रियः श्रीयमभ्यर्चयन्नीसुगंधीकुसुमादिभीः २१

१०७ षट्सहस्रं चरुः हुयात्कमलैः स्त्रीमधुस्त्रुतैः जपांतो जुहुयान्मंत्री तिलैर्वा मधुरात्रुतैः २२ विल्वैर्वा जुहुयात्पत्रैर्वा साधकोत्तमः अथवाश्रीमदष्टार्णं चतुर्विंशतषह

स्रकं २३ तावसहस्रं प्रजापेनं श्रीषडक्षरं पापसंजहृद्या सश्वा स्त्रीमदष्टार्णविद्याया २४ त्रिसहस्रं त्रिशुद्धं त्या निशजाभीकमादरामं त्रेरापीजुहुयानावदेव घृजं शुभं २५

107 आचार्यकर्णयोर्दत्वा कुंडलद्वितयं शुभं सर्वस्वमर्पयेद्धीमानथाचार्यपदांवुजे २६ वर्णाशनमितं वापि दक्षिणाद्रव्यमार्पयेत् अत्वं कारेश्ववासोभि

रभ्यर्चायवल्लभा २७ चतुर्वींशतिसंख्याकामीनाथ्रनान्यपीभोजयेत श्रीशडक्षरविद्यायाः श्रस्यच २८ प्रास्युक्तमांसीद्वीरैवतैरपीहूर्लेकर्मिक मा घ मासेतं विम्रतिर्नेनिकांति

पुष्टीकीर्तिचसन्वितः द्युतिरूक्त्रीसी द्विभ्रसंप्रोक्ता नवशयः अत्रावाह्लनंदेवीरस्तमन्वितां वीजाद्यमास नंदलाम्र निर्मले न कल्पयेअग्नीशासुरवायमध्यदीक्षु गपद्म

नं ३३ वासुदेवं संकर्षणं प्रद्युम्नमनिरुद्धकं हीममीतममालेंदुनीलायमनवाससः ३४ चक्रशंखगदापद्मधारीणस्तान्चतुर्भुजान् विदिगात्रेषु पात्रेषु रमकादिन्यजेत्तथा ३५

मुक्तामणीक्यसंकाशोकाशोकिंवी स्मीमुखांवुभो अनंग रमकं ललितंभ्रयो गुग्गुलुचर्कटंकंयछेछंखनिधिदेव्या दक्षिणे त्वयिजान्वीतं ३६ + न्योन्यालिंगनपरौरं खपंक

जधारीणो ३७ विगलद्रत्नवर्षाभ्यां सेवाभ्यां स्पर्धितां छीनौ तुंदिलं कुबुकनिधींवसुधाराधस्तान्नितमतः पंकजनिधीप्रीययासहितं यजेत् ३८ सीहूमोयजे छौष्टोरक्तपद्मो

पद्मोसलान्विते निसरद्रत्नवर्षाभ्यांपद्माभ्यां स्तद्धींलांछनौ तुंदीलं पंकजनिधिंत्तान्विवसुमतीमपीरत्नागेयजेरेवतालाक्याद्याः सुमनोत्वः ४० बलाकीविमा

लाचेवकमलान्वमालिका विभीसीणीमालिकाचशंकारी वसुमालिका ४१ यंकजद्वयधारीण्यो मुक्ताहारसमप्रभाः लोकेशान्स्वद्विषेददिवज्राद्यास्त्राणीतद्बहिः ४२ राम॰

४२ इत्थयोमतो देवीधिनासाधकोमः धन्यधान्यसमृद्धीछी यमोमोत्यनिदिंगां ४३ वक्षः प्रमाणोसलीलीमंत्रभीर्जपेत्त्रिलक्षसंयुतो मंत्री देवीध्यायेन्नार्कमंडिने

४४ लक्ष्मीवर्षेसलभतेमहदैश्वर्यमक्षयंविल्वगेहसविलस्यमूलस्वस्यमस्तकमध्यास्थेमंत्रवित् ४५ त्रिलक्षंप्रजपेन्मंत्रंदशांशंविल्वपत्रकैर्मधुरत्रययुक्तैर्जुहू
याजातवेदसे ४६ अक्षयंधनलोभंप्राप्नोत्यत्रसंशयः अशोकवह्नौजुहूयात्पुष्पैराजनोऽत्र[illegible]नेतः ४७ वाराहीवीरादेवत्रैलोक्यमपीमंत्रवीतिजुहूयात्तदूलैः
पुंडरीकयुतंत्रिमधुप्लुतै ४८ राजश्रीयमहीडापीमहीपनेजुहूयाद्दिक्केवह्नौतंहूलेगौर्व्यनहत्तनैः ४९ सौभाग्यैकनिधीभर्तृत्वापाप्नोतिश्रीयंमर्जीनादिल्वछा
यामधिवसन्वित्त्वमीप्रहविष्यान्नकंसंवत्सरद्वयंहूत्वातत[illegible]लैरयवावुजेइतिश्री[illegible]नडुत्तन्तरब्रह्मनरह्ष्यदाशरथीयेतंत्रेवेदाभूसंग्रहेपंचत्रीशोध्या
यः श्रीभगवानउवाच दूरदशाक्षरविद्यायामहालक्ष्म्यस्ततःपरः प्रस्तामीमहाराजकीचिन्मात्ममीश्वरं १ इंदिरादूरदशार्णस्यमहात्मन्त्रवक्ष्येनयस्यानिज्ञानमात्रेण
पलायंमहापरः २ आसैत्रयीवीजमुद्धृत्याद्यविभेदनंवाननवेह्रिसमारुढवामनेत्राविभूषीतं ३ विंदुनादकालाक्रांतंवीडुहीनंतत्स्वचवसुधरास्म
रंपश्चाद्धुयुवैकुरसंयुतं ४ दूरदशास्वारसंयुक्तैस्तत्रपालाक्षरंनमः विंदुहिनंरमावाराणवैकुंठवसुधाक्षरंपश्चा ५ मुखवह्नयुतंव्योमधरीत्रीवी
जमप्यथ वाराणीतंद्रावासुतमान्नकोत्यर्णमव्ययं ६ हृदन्विनमीयेविद्यादूरदशार्णश्रीयः स्मृता वेदवेदांगशास्त्रौघसारभूतासनात
नी ७ महापालकसंहर्त्रीदारीद्र्यविभेददी सर्वविद्याविभेदिनीमहाभाग्यसन्दीदा ८ सर्वसौभाग्यजननीसकलापन्नीवारीणीसीद्ध
विद्यामिमांप्राक्रमुनयोब्रह्मवादिनः ९ श्रीमद्दशाक्षरीविद्याजप्तापीशानकोटीशः द्वादशार्णामहालक्ष्मीरहितानिःसृतास्मृता १ ब्रह्मर्षयो
यिसनतंनथादेवर्षयोपीचयोगीनोपिमहाभागाजीवसुक्ताजीतेंद्रीयाः ११ मलालक्ष्मीकलामहालक्ष्मीकलावाच्येद्वादशार्णाजपंतिहि
समस्ताभिवृत्यर्थेसर्वसंपदवाप्तये १२ द्वादशार्णामहाजप्तव्यासर्वसीद्धिदाआयुयारोग्यजननीमंद्रापद्रवनाशीनी १३ समस्तापनिवृ

दा॰ सं॰ त्वमर्थसर्वसंपत्प्राप्तये १२ द्वादशाक्षरी विद्यासो नास्य ब्रह्मरुद्रादयोपि च १४ अचलं महदैश्वर्यं प्राप्तवंतोपि कुत्सितं ऋषी ब्रह्मास्य मं
१०८ त्रस्य भृगुर्वा मुनी सी स्यते १५ आगतं छंद स्युक्तं छंदः आनुष्टुभमुं वा देवतास्य सर्वसंपत्तिमहासाम्राज्यव्यापी कामदा लक्ष्मीर्भृगुसुताप्रो
108 प्रोक्ता नारायणप्रिया श्रीं बीजं जपी स्युं शक्तिनिःसृत ह्रीं रीता ६ त्रयी बीजं श्री यं बीजं बीज मंत्रसमीरित शक्तिर्नतिः समुद्दिष्टा
ततः पश्चात्षडंगकं षड्दीर्घयुक्तपाल्लक्ष विन्यसेत्स्वागावाधया १६ चतुष्पादैर्य पद्म्यां विन्यसेद्वा षडंगकं आकारैर्वीरतं सहस्रकोटिम
रुणाभा कल्यमल्लोज्ज्वला लक्ष्मी शांकसमा श्री तामभयमनी पाल्लक्षकुंभंशुभं बीम्याराणां कमलाकारं रवी रत्नावरालकृतां लक्ष्मीसमश्रीतेधीपद्मानि
वासनी स्रजां रुनदामामारीमासांटीव्यालकान शोभीनां दिव्यलंदनालिसांगी दीव्य पुष्पस्त्रगतिं नां स्मीनवक्त्रां विशालाक्षीं गर्भसमप्र
भास्य विद्रुमवी वीरवी पीठ रक्त कंचुकधारीणीं सम्मुद्रीं मुक्ताहारलोघवर्षछत्रेण शोभीतां २२ चामरभ्यां विजमानां सखीभिः परीवारीतां सं
तप्त हेमसाकाश पीतांबर युगावृतां २३ सल्लेकत्वनतरोर्द्व्यानसिंहासनेशुभे लसत्पद्मा कर्णिकया ना सीनस्य जगत्सतेः २४ त्रैलोक्य
मातरं वंदे महालक्ष्मी त्रयी मंत्री महालक्ष्मी भगवतिं ध्यात्वा यमारणत्र श्रीमद्द्वादशाक्षरीविद्या जयहोमपरायणाः द्वादशार्णं महालक्ष्म्याश
तमष्टाधीकं जपेत्युजये भगवद्धूमं वा पी नित्यमीमां श्री यं प्रत्यकमथा लक्ष्मी संस्रजयेन्नपः २७ त्रिकोणमष्टकोणं चतुरस्रत्रमतः परं च
तुर्द्वारसमायुक्तं चतुरस्रमतः परः २८ आवाघ त्रश्रीयं यंत्रे प्रजयेद्गुपचारकैः आग्नीसानासुरवायव्यामध्ये दिक्षु संगरजनं २९ गायत्रीम राम॰
पीसा विचीपीसा विचीमर्चयेच्च सरस्वतिं ब्राह्म्याद्या अष्टकोणे च दीर्घस्वरान्विन्यसीता ३० महेंद्रप्रमुखानष्टदिक्पालानाल्लष्टपत्रके

चतुरस्त्रस्याष्टदिक्षु वज्रादिन्यायुधानीच ३१ इत्यमावरणोर्युक्तं महालक्ष्मी हृरीश्वरीत्य अर्चयेत्कुंपचपाचघ्नेरुपचारैस्तु तन्मे ३२ मंत्रस्यास्य
सम्प्रदूर्थमकं लक्षं जपेत्सुरः दशांशं तर्पयेदिक्षुरसेतपयसापीवा ३३ हुनेत्तद्दशांशं हंसपंकजैस्त्रीमल्लुनैमीच्छकां सा तां सायंसंस्थानमपीभोजयेत्त ३४
आचार्यचरणांभोजो निस्कसाहस्रमादरात्त दद्यान्निस्कंशतं वापी सुवर्णकुंडलानीतं ३५ अथवा नित्यमाचार्यस्सुश्रुषणपरायणः आचार्यसन्नि
धौ नित्येष्टे वाघाजीनं मनेन्द्रियः ३६ प्राप्नोतिमहतींसीद्धिं पुराणमपीदुर्लभाद्दीक्षीतः ३७ सीद्धिर्थं दूरदशार्णायाः पुरश्चरणमाचरेत्त न
नवरात्राभीष्टं पर्व वर्षे वर्षे महत्तरं ३९ सीद्धिदं शर्वविद्यानां प्राहूर्नागमपारगाः तत्रान्नस्त्रीविद्यानामंत्रसीद्धिप्रेशानतः ४० दूरदशार्णामह
लस्यास्सिद्धिं वक्तुं नशकते एकैकं दिवसं तत्र स्वीयपर्वसुमं विदुः ४१ महतिनवमी तत्र च डामरीशानतः प्रभः एकैकं ४३ तुलासुपुरुषदानाश्री
फलदं नात्र संशयः प्रतिपदि मासस्यः दूरदशाहसंतत्र आथर्वणोरितं हृदयंकमलादेव्यं हसलंकं दूरदशार्णमहाल्ल अपीत त्रमहामते ४५ जेपेत्त अष्ट
म्यंतमथादरात्त ४४ श्रीमद्दक्षिणेविद्यां जपेदर्केश्नत्निरूप फलप्रदं ४६ अवशं प्रजपेत्त्यं चचत्वारिंशत्निशंख्यया अष्टोत्तरशतं नित्यमर्चयेत्त
ब्रह्मविद्याया ४७ जयलक्ष्मीयामपर्यन्तं पुरश्चरणकर्मणी अनर्थैर्न हन्ता जापे दद्यात् दक्षिणांश्रीश्यांपरीछ हसमन्वीतंरा जन्मतोधन्याद्योपी निस्कसा
हस्त्रमर्थयेत्त ४९ पयस्वीसवस्त्रां चधेनुं दद्यात्सदक्षीणां मुक्ताफलानी रत्नानि संति चेद्गुरवे पर्ययेत्त सालंकारां मशीलाद्याणां भ्रदानं च दक्षी

ह्रा॰ से॰ णां ७० गोदानमपीशय्यायादानमावश्यकं स्मृतं ७१ महादरीद्रः कूपरोगभवेद्यादि महीपते निस्कृत्रयमी वांपीदद्याद्दाचार्यदंपयोः तत्रायायाशक्त्
१०४ पुत्रीवराद्याव्यक्षराः संदत्तां पोत्रिकृत्यकोदद्यात्सुरूपांचसुलक्षणां ७२ तयोरभोवेद्युत्रेचपत्नीसहितं न्वितं आचार्यचरणद्वंद्वस्सुश्रुषरणपरो भ
वेत् ७४ आचार्यपत्नीसंपूज्याविशेषाद्शुभेनास्कंहरा चिंताकाध्यल्पकालं क्लेश्ववासना ७२ भोजानवश्यंतत्रसुवासीन्योदद्वतः
109 अथवानग्विनिर्मोज्यासुवासीन्योदशव्रता ७३ अथवासंदत्त्यावासोभीर्मोहं शक्तोदानास्यादन्यहं पतः इत्थं त्वापुरश्चर्यां नवरात्रेदद्वव्रतः ७४
उभयोविद्ययोस्सीद्धिं पुरश्चर्याशतेद्रुवांभाभोत्यपीश्रुपशशयः नात्रविद्यते ८५ तेनेदमश्वमेमेधावांसहस्रं दक्षीणान्वितं महाल्लक्ष्मीर्भगवतेवा
तस्यत्रयीमयो ८६ प्रसीदन्तिनसंदेहस्सर्वसिद्धीसमन्वीता तस्मीसंवत्सरेतस्यास्रहेरन्नोद्य संकुला ८७ धनधान्यादिसंयुक्तावसत्येवाचला
रमा लीमादिगुणेश्वर्यमयो तस्यास्सुद्धिसिते ८८ क्षीराद्युःप्रासमस्त्युश्च महोरोगहतोपीच निरामयोहीरायुस्ता तुंसुखंमेधते ८९ तधनेमन
पत्नावानपुत्रेर्वापीवियुज्यतेश्रेयां श्रीशत्लमतेनिरयकत्यारामानिदीनेदीने ९० सुक्तामुक्तानीरत्नानी धनधान्यमथास्वयं गजास्वासीसमृद्धिश्च
नवरात्रमस्ताद्भवेत् ९१ पुरणकर्त्तायोनवरात्रव्रतेसुभे मासेवर्निंविजानीह्रीसद्धीमंत्रंजीतेंद्रीयः ९२ इहयुक्तारवील्लान्भोगान्दैवतैरपी राम॰
दुर्लभान्दिव्यकन्याशताकीर्णसर्वभोगसमृद्धिम विमानमथीरुह्यानेकुलसाहस्रसंयुतंभगवतिसिन्निधौतिष्ठेत्सासाड्गनासमृद्धीः

सम्यद्विस्तादशीभवेत् १५ सांगदक्षिणयायुक्तमेकामयीहीपतिः नवरात्रव्रतेनकृत्वापुरश्चर्यायतव्रतः १६ विद्यांमहतिंसीद्धिंप्राप्नोत्यवीसद्‌
र्लभां नवरात्रव्रतसमंनान्यत्सीद्धीपदंन्रप १७ एकोत्तरंधनंदद्यादथवाचार्यपादयोः नवरात्रेत्वहंभक्त्यांनवम्यांनवनिष्कमं १८ भक्त्यानसहि
तंदद्यात्कुंडलद्वितीयान्वितं यथेष्टविधोनाकृत्वानवरात्रंव्रतंशुभं १९ वंशामीवृद्धिसहितआचंद्रार्कंभवत्यसौ स्वछंदमरणोभक्त्वाश्रीयमष्ट
गुणान्वितां १०० शुक्लेहसकलान्भोजनांतेयातिपरांगतिं वासंतेनवरात्रेपीकुर्यादीत्थंव्रतंशुभं १ आचार्यचरणद्वंद्वपीनासांगांचदक्षीणां निष्कं
वास्तमर्घ्याचार्यदक्षीणां २ विद्यासीद्धीर्द्विजवाप्नोतिसंशयोनात्रसविघुते नवरात्रव्रतंसांगंकृतमाश्विनमासीचरेत् ३ नवरात्रव्रतंशोयस्यपु
नवमाचरेत् नवरात्रव्रतंसांगंक्रीयतेनाखीनेयदियदी ४ नवरात्रव्रतंचैत्रेसांगंकुर्यात्द्विधानतः स्वतकेपीनसंत्याज्यंनवरात्रव्रतंशुभं ५ स्वाचार्यप्रार्थ
यित्वापीकार्यनवरात्रकं आचार्यपुत्रैरथवाकारयेद्विधिनाव्रतं ६ नवरात्रव्रतंमंशोयस्यपुंशः प्रजायते तस्यसंवत्सरेहानिर्भवीष्यतिमहीपते ७ आ
श्वीनीयदिविघ्नः स्याद्रुस्यंतेनवरात्रकं सांगदक्षिणयायुक्तमवर्शंव्रतमाचरेत् ८ सर्वत्रापीमहीशानंचतुर्थकसंयुतं कर्तव्यंश्रेयइछद्भिस्सां
गदक्षीणयायुक्तं ९ दशमीदीवसेविक्षुनक्षत्रेणद्वंद्वितीस्कंवास्वर्णमयंयेत् १११ गुरुप्रसादेभोक्तव्यः स्वगेहेपीवा एकस्मीन्दिवसेवापीसीद्ध
हस्तुधाप्से १२ रहस्यमपीवक्ष्यामीपुरश्चरमादरात् वैशाखेश्रावणेवापीकार्तिकेमाघमासिवा १३ पुष्येवाफाल्गुनेवापीननक्षत्रसंयुता नाश

मरसंयुक्ता पौर्णमास्यमवेद्यदि १४ चंद्रस्य ग्रहणं तत्र महा फलं लक्ष्मीरीतिं विशेषात्सोमवारेण सहितं चेद्र पर्वचेत् १५ चंद्रचूडामणिनाम्नायोगो
दा॰ ह॰ ल्लभ्यो यमीरीतः अमापी सोमसी हि तायोगः पद्मकउच्यते १६ महापद्मकयोगोत्र स्वीपर्वमवेद्यदि वीषे शाश्रवणे मासी वैभवर्य समन्वितं १७
११० इंडुवासर संयुक्तं सोमपर्वमवेद्यदि चंद्रचूडामणौ चैयोगो लभ्यो यं सुवो तुहु दुर्लभकं तयैव प्रत्यहं लक्ष्मी द्वादशार्णजपेत्सुधी २॰ पर्वकाले यसंप्रा
110 प्तेसवितुः शशीनोपीवा स्नानं कुर्यात्स्यर्श काले हरेर्वापी नजीजने २१ केशवादि चतुर्विंश नाम्नानि मनसा स्मरेत् चतुर्विंशतिधास्नात्वा विमु
क्तः पापराशीभीः २२ आचार्य सन्नीधां कृत्य विधीवत्संस्कृते नलेश्रीमद्दष्टाक्षरेणादितीशनं दूयाजितैः २३ मधुत्रीनयसं एकेगव्यो नाज्ये
नमीश्रीतैः द्वादशार्णोमहालक्ष्मी श्रुद्दंगव्याज्यमादरात् २४ सुकर्य नाडीपर्यंतं होमं कुर्यात्तदक्षीणः भगवद्रश्मि विद्यानि रेकैकामा
तिंकुनेत् २५ प्रदक्षीणाकृत्य ततोज्वलितं जानवेद्दसं आचार्यचरणद्वंद्वे साष्टांगनतिपूर्वकं २६ सर्वस्वमर्पयेद्धीमान्भगवद्रूपसीद्धये अ
थद्वादश निष्कंवापंचमनिष्कमथापीवा २७ त्रीनिष्कं वार्पयेत् सुवर्णनिष्कमात्रं वातदर्द्धं वासमर्पयेत् २८ सुगमद्वाकं मोज्येत्
ष्टा+ सर्वस्व द्विमान् वित्तलोभविवर्जितः शालग्रामशीलामेकां पुस्तकं च समर्पयेत् एकालंकरणं वापी गुरुपत्न्यै समर्पयेत् सुवर्णनिष्क रामः
मरष्टान्ते दक्षीणन्वितैः आचार्याशीखः प्राप्य सम्यंम्यीनवाग्यनः ३॰ श्रीमदष्टार्णविद्या याद्वादशार्णश्रोयापीच महतिंसी

द्धिमाप्नोतिदेवानामपीदुर्लभां ३२ रवौ हृ पर्वमात्रेपीपुरश्चर्यामीमांशुभां कृत्वासीद्धिमाप्नोतिशाश्वतीनात्रसंशयः ३३ चंद्रसूर
मरोणायोगेरवौचडामरोणोतुवार इत्येकर्तुःपुरश्चर्यासीद्धिर्वक्तुंनशक्यते ३४ यदिचूडामणीयोगोलभ्यतेभक्तलेन्द्रपनत्रकर्तुः
पुरश्चर्यासीद्धिर्वक्तुंनश ३४ यदिचूडामणीयोगोलभ्यतेभक्तनेन्द्रपनत्रकर्तुः पुरश्चर्यापुरश्चर्याशतोद्भवः ३५ जायेतिमहतिसीद्धी
देवतिरपीदुर्लभाश्रीश्रीशानुग्रहात्तस्यत्रपोनाद्येपपुरत्ना ३६ सीध्यत्येवमहालक्ष्मीधनधान्यादिसंकुलानिराममयथापुष्पंची
रजीवन्क्षेननुकं ३७ समृद्धिःपुत्रवर्षात्सागेवदुर्लभादिसंप्सुनावाचांसीद्धिः कवित्वाद्यासीद्धिःकवित्वाद्यासीद्धिलेवनसंशयः
३८ श्रेयोराशीभवेत्यस्यनिरंतरमथाप्तयंभगवत्यस्मंतेस्यादृशसर्वैर्दशावरै ३९ भार्गववासरेप्राप्तेसततंसंसितिव्रतः प्रातःश्रा
त्वाविशुद्धात्मागाम्यत्रीत्रिंशतंजपेत् ४० अर्चयेत्सत्रपुष्पैश्चश्रीश्रीशीशोब्रह्मविद्यया मिथुनात्रियंतभोज्यमीथुनद्वितियंतुवा
१४४ एकंवामीथुनंभोज्यंमष्टाभ्यैर्दसीराणान्वितैः आचार्यपत्नीमामासाद्भार्गववासरेव्रजि ४५ समर्चयीत्वाविधीनाशंखवस्तु
ष्यादिभीर्न्पतिस्तकंनिस्काधर्मेकंवासवर्णानस्येसमर्पयेत् ४६ भ्रष्टादपीमष्टानेनंधर्लंदसीराणान्वितं आचार्यवत्स

रा० प्र० सान्निध्ये भवत्सन्निधोन्रप ४७ संन्निधो मनसाचार्यहेस्ते वा स्वर्णामर्पयेत् नत्सुत्रायाभवारघानत्यो चायाथ वार्पयेत् ४८ अव
१११ स्यंमासी मासीत्यमाघे भार्गववासरे कृत्वा समस्तवारेसु एज्यमीश्वना न्यथ रसीणामीश्वरसान्मे वर्षवावर्षपंचकं कुर्याद्दिव्यं व्र
धिमान्यावज्जीवमथावा ५० व्यमुगुवारव्रतमन्यत्रविस्त्रे भृगुवारकृतं कृत्वा रमामरमावक्षभं न पत्न्या वा नयु त्रैगनयुज्येनवं धुभीः
अथयुंमन्दैश्वर्यधनधान्यादिसंकुलं सुक्तामगोगणाकीर्णगजवाजीरथाकुलं ५२ संप्राप्य चिरमायुष्यमहदारोग्यमक्षयं मानुषा
नपीदृशं श्वभोगानामोतिशाश्वतांश्चतान् मंदभाग्योप्यनोनाभुकतेनजगतिपते कल्याणंजगति नित्यं नीत्यः श्रेयः परं परं ५४
मित्यानंदमयसाअश्वाणांहृदयारणाभ्यांकेशवस्यश्रीयोपीच ५६ प्रत्यजंतुहृयारात्यंगव्यंत्रीवातमादराज्भगवद्भमीविद्याभीसा
दृतेब्रह्मणि लीयते कृत्वैकैकामथ्यतेहृत्तिं ५७ जयेत्यं चशतंब्रह्म विद्यया नेविरुत्वपत्रैकैः कुसुधेमेर्वापी भोजयेसुग्मपंचकं ५८
निस्कृत्रयंकृत्वा निस्कलभीस्कंमेकमथापी आचार्यपत्न्यं दत्वाथसीद्विंमाज्ञोत्यथार्थां ५९ भृगुवारव्रतमीदृंमहदत्यंतपाहनं राम०
श्रेयस्कामस्सदाकुर्याद्ब्रह्मसायुज्यसीद्धिदं ६० योगेषु वर्व्यतिपातेवारेषु भृगुवासरः द्भुवेवमारकौलोकेसर्वमङ्गलं नीरंतरं ६१ व्यति

श्रीदेव्याचार्यज्ञापुरस्सरं समस्तन्यास सहितां शतनाधीक सहस्रकं ६१ श्रीमद्दशाक्षरीं जप्त्वा द्वादशार्णमयि प्रिये: शतनाधिक सहस्रं च प्रजप्त्वा संस्कृतेनत्ले ६३ त्रिशतं जुहुयाद्दाज्यं श्रीमद्दशार्ण विद्यया श्रीमद्द्वादशं तर्पणेन ६४ आर्चायतर्थैकं गंगन न्यस्य वासमर्पयेत् निस्वं मे कृतं पर्वासमर्प चार्यपादयोः ६५ यमीथ्य न त्रीयं भोज्यं पायसान्नं सदक्षीणं ब्यति पाने तिक्त द्वे मामे कं वा सरवतं ते ६६ श्रीश्रीशविद्ययोः सो द्विं प्राप्नोति महति मपीमुच्यते महापापैश्च दारुणैः ६७ आयुष्यं हरदा रुग्वैधनधानधान्यादि सं कुल्लं अवलं महदैश्वर्य योगं चाष्टांगसंयुतं ६८ अश्रुतानां प्रनत्स्कु त्वं विद्यानां च महीयते संप्राप्य चाक्षयं सौख्यं देहांते भगवत्यदं ६९ कुल्लसाहस्त्रहितं सं प्राप्नोति न संशयः श्रीद्वादशार्णमंत्रेण जुहुयाद्दरुणांबुजैः ७० वसुदश्मि वाप्नोति परमासाम्यां नूरेन्त्प वेल्लैः फल्लै द्वैनैवसुसहस्रत्रितयं सुचिः ७१ विद्यानामधिपो भूत्वा संप्राप्नोत्यक्षयां श्रियं अक्षयायां तृतीयायां माचार्याज्ञापुरस्सर पुनस्स्यफलैर्वीजरहितैः स्त्रीमध्वन्दतैस्तु लैंग व्यग्र ताम्य कैं ज्वलीतवेदसे ७४ त्रिशनाधिसाहस्रं श्रीमद्दशार्णविद्यया हुत्वा श्रीद्वादशार्णशो त्रिशतं जुहुयाद्धुतं ७४ कुर्यादाह्यति मे केकां गमनव द्रश्मी भीघ्रतेः अर्चयेन्नीशतं तुष्ये: पत्रैर्बिल्लविद्यया हुत्वा ७५ आचार्यपादयो निस्कू द्वादशकं धनं त्रिनिस्क मथवा दत्वा गुरुपत्न्ये ततः परं ७६ नाटंकाभरणं वापीवा

 लियुग्ममथौँविचिंताकाभरणं वापीनिस्कंवार्थंतरर्धकं ७७ दत्वास्तुवासीनीः पंचब्राह्मणानपी भोजयेत् आचार्यस्त्वाबीशः
प्राप्यलक्ष्मीशवीद्यायोगमष्टांगसीहीतंलक्ष्मी ७८ अक्षयांमहतींसीद्धींप्राप्नोत्यत्रनसंशयः अक्षयंमहदैश्वर्यं
धनरत्नौघसंकुलं ७९ सौभाग्यमोक्षदीर्घमायुरारोग्यमव्ययं अथयंयोगमष्टांगसहितंपुत्रपौत्रके ८० सहितामक्षया
मद्धिप्राप्यभोगांश्चकुलंभान् जातिस्मरश्चिरंभत्वायातिविष्णोःपरंपदं ८१ फलैरास्त्रोपुम्बैः पक्वैर्मधुत्रितयसंयुतैः श्रीमदष्टाणाम
त्रेणाहुत्वात्रिशतमाहरात् ८२ अष्टोत्तरशतंहुत्वाष्टादशारांमपचश्रियः घृतेनाहुतिमेकैकांहुत्वाश्रीपतिरश्मिभिः ८३ वैशाखेमासिकृष्णस्यामे
कादश्यामिदंव्रतं कृत्वाचार्यस्कंधेनिष्कद्वितयदक्षिणां ८४ दत्तोस्यकलसाहस्रद्विशातंद्विशांततुत्वा समर्प्यतस्वैरेषुभ्रभोजयेत्मिथुनानिच
ठ ८५ इत्थंकृत्वामहाभाग्यप्राप्नोत्यक्षयसंपदः समासुपूत्पतसर्वंस्पपालानांचसन्निधौ ८६ पुत्रपौत्रवतीमद्धिप्राप्यांतेमुक्तिभाग्भवे
त् श्रीमदष्टाणांविद्याद्याविद्याश्रीरष्टादशाक्षरीस्यमेवप्रधानांगमन्त्रोत्कायरमाषिभिः देवतापितृकार्येषुसंभोज्याःपङ्क्तिपावनाः ८७
साष्यराजसुवासिन्यस्संभोज्याजसधापाते पङ्क्तिपावनचिप्राग्पान्त्रवक्ष्यामीमहीयते ८८ निसंसहस्त्रगायत्रीजयकर्तामहीतले उ
भातिपङ्क्तिः साहस्रंद्विजानामपिवापिना ९० रुद्रजापरतोनित्यंविमुक्तस्सर्वपातकैः कृतावसोयपङ्क्तिःशातपयियाया त्मांस्यः॥ राम

नि पंचधाग्नजपन्नन्वहं पंक्तिं शतं सायं पुनात्यपि १९४ वीरजामंत्रनिरतो नित्यं द्वादशधा शुचिः ब्रह्मभूतः पंक्तिं शतमपि नित्यं पुनात्यसौ १९५ चतुर्होतृ
मन्त्रमन्त्रनिरतो न्वहमाहरान् अपि पंक्तिं शतं सायमसौ नित्यं पुनाति हि १९६ जपन्तु निवतश्चैव मपापाशतमादिने दिने ब्रह्मभूतः पंक्तिं शतं पावमोसौ भव
त्यपि १९७ पावमानीं जपन्नित्यं पंचधान्वहमाहरात् पुनाति पंक्तिं साहस्रमपि नित्यं न संशयः १९८ जपन्नमुद्वती नित्यमम्बो न रशतं पुमान् पुना
ति पंक्तिं साहस्राम पिपापवताः मसौ १९९ नस्त्रीरंगा मंत्रसंस्कारः पावनत्वादि हेतुकः सावित्र्यामेव नारीणां पवित्रत्वादिकारणं २००
ये पंक्तिं पावनाः प्रोक्ताः शुद्धाः पापविवर्जिताः तेभ्यस्त्वस्मद्दद्यं पंदं देवे पित्र्ये च कर्मणि २०१ अश्रोत्रियेभ्यो विप्रेभ्यो दत्तं च धनमक्षयं भस्मा
नीव हुतं व्यर्थं भवत्यत्र न संशयः २०२ अपात्रमुत्तो त्वनधीत वेदः प्रतिग्रहे नाधिकारोस्य दाने अश्रोत्रियेभ्यः प्रदहाति यो सौ व्यर्थंम
वेनास्य सर्वे हि दानं २०३ किं चार्कपुत्रस्य पुरेस्य घोरे शम्भो नितिदुःखं नरकौघमग्नः अन्नं प्रदत्वाप्यनधीत विप्रे प्राप्नोति यो तेन रकुं सुघो
रं २०४ अत्र शौचव्रताचारे विप्रे वेदविवर्जिते रोदित्यन्नं दीयमानं किं मया दुःकृतं कृतं २०५ तस्माद्वर्ष्पं विप्रा त्यास्सततं पंक्तिपावनाः
श्राद्धादनैमीत्तिकाद्येः पास्य सम्मद्भूये २०६ पंक्तिपावनसाहस्राद प्यौ चार्योधिकः स्मृतः सर्वोंचि हुं कमात्रं वादतमाचाययोदयोः २०७
मेरुतुल्यं भवत्यं ते ब्रह्मसायुज्यसिद्धिदं श्रीद्वादशार्णीसहितां श्रीमदष्टाक्षरीं मुर्भा २०८ प्रजपेत्रिसममेकाग्रः पंक्तिसाहस्रपावनः आत्मार्प
चरणाद्वन्द्वे जस्सर्वे स्वदक्षिणाः पंक्ती शतमितस्यापि दाताद्रव्यस्य पतेश्रीमदष्टाराविद्यायां द्वादशार्णो यि चा त्रिप २०९ जपहोमादिनिरतः

ल॰ रु॰ ११२
113

पद्दि. यावनया वनः स एव ब्रह्मविद्योगी निग्रहानुग्रहक्षमः २११ नान्यदाराधनात्तस्मादासोहमेव न संशयः तमेव पूजयेन्नित्यं रत्नैर्धैर्नैकशः
२१२ नतस्मो न हि विद्योऽस्ति स्वर्गे मर्त्ये रसातले पश्चिमं न हि यज्ञानमं वेदोमंदं शनैः २१३ नतस्मान्नाचार्यधारा श्रेष्ठ भक्तिः प्रजायते श्रा
चार्यवरस्याऽहं तुष्टः धर्मे निरंतरं २१४ श्रीमद्दक्षार्णविद्यायां मु— यामन्त्र हं इति: द्वादशाक्षिरविद्यायां महालक्ष्म्यास्साहरतिः २१५ अन
वद्ध्यविद्यास्वरतिरन्ते हमादरात् मुह कैवल्यसफितं पश्चिमं ज्ञानमनन्यमेते २१६ द्वादशार्णमहालक्ष्मीमाहात्म्यमघनाशनं इति ते क
थितं लक्ष्मीहृदयस्याथ कथ्यते २१७॥ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये हाशद्वीये तंत्रे वेदार्थसंग्रहे षड्विंशोऽध्यायः॥ श्रीशिवाय नमः
श्रीभगवानुवाच साम्राज्यलक्ष्मीविद्यायामस्तत्त्व वसुधायतो अतः परं प्रवक्ष्यामि सावधानमनाः शृणु १ त्र्यपीवीजं समुच्चार्य श्री
रुद्रं भुवनेश्वरीं श्रीचनाद्यमथोद्धृत्य वैकुंठासनमव्ययं २॥ अवर्णं रुद्रसहितं ब्रह्मबीजमतः परं ब्रह्मबीजं महीबीजं मुखवृत्त विभूषि
तं॥३ वाद्यमेकादशशब्दं तंमस्तुष्टिं नमतः परं॥ प्रसीदद्युगलं पश्चाद्धृतं वह्निसमन्वितं ४॥ वामाक्षिबिंदुसहितं व्योम वह्निसमन्वितं च
तुर्थस्वरबिंद्वाढ्यमेतत्स्थपंचमं ततः ५॥ जातवेदसमारूढं बिंडपुतमतः परं॥ अंतस्याद्यमयो चार्यशिवं दीर्घविभूषितं॥ ६ पसुधां
क्षेत्रपालं च वायुं वैकुंठभूषितं सविसर्गस्वरसंयुतं हृदयं च समुद्धरेत् ७ साम्राज्यलक्ष्मीविषयमुक्ता सकलकामभुक्॥ समस्तकायसंहृती
सर्वाधिव्याधिमंत्र नीरमहाराधि दारिद्र्यनाशादुःखसंघविमर्दिनो लक्ष्मीहृदयनामधेयं विद्यास्तवक त्रसिद्धिद ८ अथ स्तोत्रं हृदयज्ञातव्यमस्त्रो
स्वादि नेदिने नयेव लक्ष्मीहृदय सिद्धिमिन्द्रवरदं यशेन॰ नैवेद्यैः सदा चाद्यमीदयोन्हृदयमिपदं ज्ञात्वैव अन्यत्र संदेहोन्नितं क

स्यारणमागसौ ११ विद्येयं सर्वसाम्राज्यमहासिंहासनेश्वरी ख्याता पुरा रोगजननी सर्वोपद्रवघातिनी १२ सर्वसंपत्करी सर्वदुःखहारि प्रभेदि
नी सततं स्वप्रसन्ने यं महालक्ष्मीः फलप्रदा १३ श्रीमल्लक्ष्मीस्त्वतेयस्यां विनियुंसकृत्करदिं ततस्मात्त्रिभुवनेशानीवीजं मंत्रो वीजमव्ययं १४
यद्धिवांतगतं सा स्वात्मसौदेविपरद्रूपं तस्मादितत्समाविद्यानहद्याकुत्रचित्क्वचित् १५ सौभाग्यजननी लोके समस्तेश्वर्यनायिका आणिमादिगुणोपेत
येवृद्धा कैवल्यसिद्धिदा १६ दुर्वाससः पुराशापहतः सर्वामरप्रभुः विद्यामेनां समाराध्य प्राप्तवान्महलोत्त्रियं १७ कुवेरोपि पुराराध्य तुलं स्वस्वस्यो
पदेशतः अभूत्समस्तवित्तानां नायकः प्रभुरीश्वरः १८ स्थितिस्थित्युपसंहारकार्येषु जगतामयं विष्णुर्विश्वमहेशाद्यैरपि सर्वत्र संजिता १९ दे
वतापत्यामिंद्रे राज्यात्समस्याजंपातुराजश्रियं नारदश्चापि हितं विपेतस्वयमेनच २० लोपेग्रवर्षावाणरोननवापद्यैजायुनायदं आस्यायं वोपासन
यात्रामं यद्यं महात्मभिः २१ यस्य नोपासितं मंत्रं नास्य पैनारायणो न चेतल्लक्ष्मीहृदयनाम्नीयं महाविद्यानलभ्यते २२ स्वात्मव्यापिनीं लक्ष्मी
माचंद्रार्कमभीप्सतालक्ष्मीहृदयनाम्नीयं महाविद्यानलभ्यते २२ स्वात्मव्यापिनीं लक्ष्मीमाचंद्रार्कमभीप्सता लक्ष्मीहृदयाविद्येयं जप्तव्या
वस्यमन्वहं २३ आचार्यचरणांद्वंद्वेहप्राराधनैरपि सेव्यं मंत्रवान्वहं यत्नाद्धिद्याश्रीहृदयाभिधा २४ आदरेणौवजसततं श्रेयहृच्छता श्री
श्रीकामाभिधिर्विधेनैजप्येयं महीपते २५ महेंद्रपुरसाम्राज्यश्रियं प्राप्यतवृतः जयेदेनां महाविद्यां महासिंहासनेश्वरीं २६ अलकापुरसाम्रा
ज्यलक्ष्मीमिच्छद्धिरादरात्लक्ष्मीहृदयविद्येयं जप्तव्यावस्यमन्वहं २७ किमत्र कहुनोक्तेन स्यार्वभौमत्वमिछतां जसव्यावहुशोनित्यं विद्येयं सर्व
सिद्धिदा २८ गंधर्वयक्षसिद्धानां पिसाचोरगरक्षसां आधिपत्यं च देवानामिछतानिपताकाना २९ साम्राज्यलक्ष्मीविद्येयं प्रजप्यप्यादिनेदिने सा

रा॰ कु॰
११८

114

याज्यलक्ष्मीविघ्नेपं जप्यते येन नित्यशः ३० अलक्ष्मीः कलहाधाताः तु मे यिन संवसेत् भूमौ समस्तभूपानां सन्निधावतिमान्यतां ३१
इष्टनामानि नित्यशो जप्यासाधकेन यतात्मना योजनानां सहस्त्रं वा गत्वा चापि वरहये ३२ सर्वस्वमपि हृत्वा वा शरीरमपि कन्यकां संसेव्य च
हुधं षं वे विद्यामेनां श्रियोन्वप ३३ गत्वा पादुमवद्यसिद्धये श्रीसमहे वे राज्यलक्ष्मीमहाविद्याप्रदातैवमहान्विता ३४ माता भ्राता गुरुः
स्वामी स्वाचार्यो भगवानपि तत्कालेव रंते पितमाचार्यं नहि त्यजेत् ३५ इलक्ष्मीहृदयविद्यायाः प्रभावं वर्णितुं मया न शक्यते महि
पालसस्त्व वदनेरपि ३६ लक्ष्मीहृदयविद्यायाः प्रहन्तारं हृ विध्वंसा स्वान्मामेव जानीहि सर्वज्ञत्वादिलक्षणां ३७ त्वत्कास्वापितरौ पोलीपु
त्वमात्रादिकानपि आचार्यो नेवसन्ततं पूजयेत्सर्ववस्तुभिः ३८ आचार्यतोषणात्तित्वं पश्चात्क्षोभवाप्य हंनेतयावातिमेध्यानां सहस्ले
राणविभूपते ३९ आचार्य एव भगवान्ब्रह्माविष्णुर्महेश्वरः ततोघरोन संतुष्टे त्रैलोक्यं सचराचरं ४० आचार्याराधनं नित्यं भोगस्वर्गाप
वर्गीदं आचार्याराधनं हृत्वा मनोवाक्कायकर्मभिः ४२ लक्ष्मीहृदयविद्येयं जप्यते यदि भूतले तस्य लक्ष्मीर्यतिर्लक्ष्म्यासहमित्रं प्रसीदति
४२ पादुकासिद्धिवेतालगुटिकांजनसिद्धयः अस्या आराधनेनाशु संसिध्यंति महीतले ४३ सिद्धयोऽष्टाविमा याश्च संख्यादिनिधयोऽपि यातद्
हृद्वारिति षंति सततं किंकरा इव ४४ स्रष्टा प्रजापतिः एवं भगवान्ब्रह्मलनंदनः रुद्रः क्रोधाग्निनादग्धः पुनः प्रावेत सोभवेत् ४५ आचार्यारा
धनं हृत्वा विद्यामेनामवाप्य च त्रैलोक्यस्य सर्गकरणासामर्थ्यं च परं श्रियं ४६ अवाप्य समहद्राज्यं मंत्रस्यास्य प्रभावतः इयमेव त्रिलोकानां
माता सर्वत्र पीमपी ४७ समस्तविद्यासाम्राज्ञी सर्वसंपत्समृद्धिदा योगिनोऽपि महानागास्तु न यो विपन्नता ४८ जयंती नाम महाविद्या मध्येत्र
ये समहये अध्वंसे घसमो याणो विघ्नते वे जगत्त्रये ४९ लक्ष्मीहृदयमंत्रेणा सहस्रशो योमम्नुर्भवेत् पारिजातेन सहस्रशो विघ्नते यदि भूरुहं

रा॰कु॰

५० लक्ष्मीहृदयमंत्रेण समाकुमन्तर्पणं गंगास्नानसहस्राणि याजिमेधशतानि च ५१ अस्याः सहस्रजपफलमपि हर्तुं न शक्नुः सर्वज्ञो कस्य सा
ला न्यमव्यपोध्यायुरस्त्रियं ५२ शक्राम्रहाठविद्यैषां जायकस्य न संशयः चिंतामणिमयं गाह्यमपि रत्नौघसंकुलं ५३ शक्राम्रहातुंविधिषात्
ह्यपास्यामि त्रिपोन्यकल्पद्रुमग शान्चापि पारिजातनवनान्यपि ५४ कामधेनुसाहस्रं वा जायकस्य प्रमच्छति यथाचार्य इन्द्राभाकियां च
ज्जीवं महीपते ५५ कंदर्पशत सौभाग्यमजरामरतापि च अस्या आराधनेनामुक्तिलक्ष्यस्य न संशयः ५६ आचार्यो चर्पस्य हृदयामच या
प्य सा आन्यक्त लक्ष्मीहृदय प्रजापी कंदर्पलावण्यसमान कीर्तिं तेजश्चितां धार्मिकतां च नित्यं ५७ आयुष्यमारोग्ययशोभिवृद्धिं धनं च
धान्यं गजवाजियुक्तं अवाप्य दिव्यानपि मानुषांश्च भोगान यांते भाग्य नृपः स्यात् ५८ जातिस्मरः स्याज्जरयाधिहीनः स्वच्छंदमृत्युः
शुभगोधरिऋषंसत्यामहे दृप्रतिमानलक्ष्मीमन्त्राप्यतुकोयाभवत्यवश्यं ५९ आचार्यपादान्बुजराजेनेन निरंतरं श्रीहृदयप्रजापात्
समस्तासिद्धिरपि प्रजितो सौभाग्यसौख्यशोभानपि वांछितार्थान् ६० साम्राज्यलक्ष्मीहृदयाख्यविद्या समस्तदुःखौघविमुक्तिहेतुः समस्त
संपत्समवाप्तिहेतुर्नोन्यास्ति वेदेषु पुराणसंघे ६१ वशिष्ठभृग्वत्रिमहर्षिमुख्याः सुरेशवित्तेशमुखाश्च देवाः साम्राज्यलक्ष्मीहृदयं प्रज
प्याहृतार्थतामापुस्तुतमां च ६२ साम्राज्यलक्ष्मीहृदयप्रजापी सिद्धाधिपः सर्वसुराधिपश्च स स्वसा क्षा जगतां विधाता नारायणो सौ
भगवान् शिवा माः ६३ साम्राज्यलक्ष्मीहृदयं जपित्वा इंद्रविन्द्रे मनोपेशमुखाश्च देवाः आचार्यपादं प्रणिपत्य जप्यं तिदत्या समस्तानपि वांछिता

रा.म.
११५
115

यीन ६४ साम्राज्यालक्ष्मीहृदयमजपाठीऽनन्ताग्वरलोघपुतं साम्यहं हे ह्वर्यमस्य मवाप्यमवाप्यपश्चान्नारायणात्मा भगवंतमेति ६५ साम्रा
ज्यलक्ष्मीविद्यायामाहात्म्यमयिमं यतेदृशिरामतिर्नागीतमहर्षी रणं चसन्निधौ ६६ अयस्समुद्रं दुर्वारं तन्नैमिद्यमहीतले जयेत्साम्राज्याकम
लान्हृदयाख्यां महामनुं ६७ गंगाप्रवाहइव ह्वागामैश्वर्यकवितादिकं पुत्रपौत्रादिसहिता समृद्धिर्धनसंकुला ६८ अनेककोटिमातंगतु
रंगरथसंकुला जरामरणरोहित्योमहदारोग्यमक्षयं ६९ लक्ष्मीहृदयविद्यायाजपेनैवाप्नुसिध्यति लक्ष्मीहृदयविद्यायाजपहोमरतात्मभिः
७० आचार्यपत्नीसेपत्न्याविशेषादिवसेन्वयमतुवारेचपुष्यार्केग्रहणादिषुपर्वसु ७१ व्यतीपातेमहायोगेनवरात्रेनादिषु वासोभिरप्य
लंकारैर्गुरुपत्नीसमर्चनात् ७२ लक्ष्मीहृदयविद्यायमिवेसिद्धिरनुत्तमा चंद्रकूटामर्शो योगेरविकूटामरणावधि ७३ लक्ष्मीनारायणोयो
गेयोगेपुष्करनामके अर्द्धोदयाभिधेयोगेजयहोमादिकं शुभं ७४ प्रसन्नालक्ष्मीविद्यायाविशेषेणयतव्रतैः कृत्वाचार्यप्रियांपश्चाद्दीपि
त्वाविमुक्तरश्मीः ७५ महतींसिद्धिमाप्नोतिदेवानामपिदुर्लभां राज्यप्रदायगणैजेवाप्राणहापापिवंधवे ७६ लक्ष्मीहृदयविद्येयं नदेयावसुधा
पते लक्ष्मीहृदयविद्यायांसिद्धायां वसुधापते ७७ महेंद्राद्यष्टदिक्पालप्रीरयस्यागृहेवसेत् यदिदद्यात्मनःश्रेयस्सिद्धिमस्येतद्दुर्लभां ७८ रम
नास्तिकायकृतघ्नाय शठायपिशुनायच पितृमातृगुरुद्रोहकारिणेवाऽपकारिणे ७९ भ्रष्टाचारविहीनायपश्चात्तापापिस्वबंधवे प्रस
न्नलक्ष्मीविद्येयं नदातव्या महीपते ८० यदीदद्यात्प्रज्ञालविद्यामेनां प्रहस्यतिपरानुखोस्य भगवान्महालक्ष्मीसमन्वितः ८१ वेदास्सकल

३

मंत्राश्रुभवेत्तस्यपरास्तुत्वा अत्यंतंदारुणंशापंप्रदास्यतिजगत्पतिः ८२ तस्मात्परीक्ष्यशिष्यायविद्यारत्नमिमंप्रियः आचार्येणप्रदातव्यंशुभेमासि
शुभेदिने ८३ परस्त्रीनिरतोदुष्टःपरद्रव्यापहारकः आचार्यस्यसदृक्षोपिमिथ्याभाषणतत्परः ८४ वेदनिंदापरोनित्यंपापगर्निंदापरस्तथा पितृनिंदा
परोनित्यंमूर्खआचार्यनिंदकः ८५ अर्थलुब्धःक्रोधशीलःकामुकःक्षांतिवर्जितः परित्यजेत्तान्दुष्टान्शिष्यानपिसर्वदासदापकारान् ८६ परी
क्ष्यसुचिरंकालंशीलंसर्वगुणानपि प्रसन्नलक्ष्मीविद्येयंदातव्यातःपरंशुभा ८७ नवभागशिरोरत्नच्छिद्रगात्रीहतरोचिषः प्रसन्नलक्ष्मीविद्या
याजपकर्तारमन्वहं ८८ प्रयच्छंतोपिसर्वस्वंतंसेवंतेनरेश्वराः अरत्नसरलीचराज्यश्रीःशक्तुरांचतुरात्मनां ८९ प्रसन्नलक्ष्मीहृदयविनाया
संचसिध्यतिवेदवेदांगतत्वज्ञोधर्मशास्त्रेषुनिष्ठितः ९० प्रसन्नलक्ष्मीकृपयाभवत्यत्रनसंशयः इयंरत्नमिवविद्यानांसाम्राज्ञीसर्वसिद्धि
दा ९१ सुत्पमेवमयोक्तंतेविश्वासंकुरुभूपते इतिशारदाधीयेस्मिन्तंत्रेवेदार्थसंग्रहेसप्तत्रिंशोध्याय उक्तोयंश्रीलक्ष्मीहृदः इतिश्रीम
द्रुद्रयामले बृहन्नत्यरहस्येशारदाधीयेतंत्रेवेदार्थसंग्रहेसप्तत्रिंशोध्यायः॥ श्रीभगवानुवाच॥ प्रसन्नलक्ष्मीविद्यायाःसधनंसर्वसिद्धिदंशृणु
राजन्नत्रहिप्रालयच्छत्रात्रसुषीतेनृप १ ब्राह्मेमुहूर्तेउत्थायसंस्मृत्याचार्यपादुकां संध्योपास्तिंततःकृत्वानित्यहोमंसमाप्यच २ एतंप्रसन्न
म्यस्वाचार्यभगवद्वपिरांविधिंप्रातानायप्रसन्ने नमाप्यआचार्यत्रिधानृप ३ कुर्वीतजपसंकुलंश्रीश्रीशक्तीतयेनतः क्वापिदेशसाम्मत्र
स्यत्रैलोक्याधिपतिर्विभुः ४ हंसःप्रजापतिःकैश्चिदृषिरुक्तोमहर्षिभिः छंदोगायत्रमित्युक्तंमहालक्ष्मीश्वरी ५ सम्मस्तलस्यसाम्राज्य

रा० म०
११६
116

नमधिकाम भगवत्प्रियादेवतोक्ता जगन्माता महालक्ष्मीरूपिणी मधपीठे दिनोप चात्तती पंचबीजं शक्ती क्रमान्न्यसेत् प्राणायं कीलकं प्राहुरथांगा
निप्रविन्यसेत् ७ कमले हृदयं प्रोक्तं शिरः पंचाक्षरैर्गृहा शिखा पांच प्रसीदेति कवचं च त्रिभिर्न्यसेत् २ नेत्रमस्त्रं न्यसेत्स्वर्गा त्रिबीजस-
त्रैः पंचकं अंगुलीन्यासमप्येवं कुर्याद्याल साधकः ८ अमृतांबुनिधौ मध्ये रत्नद्वीपे मनोहरे कल्पद्रुमसमाकीर्णे पारिजातवनावृ-
ते १० तन्मध्ये मंडपे स्वर्णादिव्यरत्नमये शुभे पारिजाततरोर्मूले नवरत्नविनिर्मिते ११ दिव्यसिंहासने रम्ये समासीनं जगत्पतिं दिव्या-
कल्पशताकीर्णं कालांभोधरसन्निभं १२ शंखचक्रगदापद्मलसद्बाहुचतुष्टयं श्रीवत्सवक्षसं दिव्यपीतांबरधरं विभुं १३ प्रसन्नवदनं
तं पद्मपत्रनिभेक्षणां तस्योत्संगे समासीनां तत्पत्नीं रत्नप्रभां १४ बालार्कद्युतिसंकाशां जपाकुसुमसन्निभां विलसत्पद्मरागादिदिव्यरत्न-
विनिर्मिते १५ मुकुटं बिभ्रतीं मूर्ध्नि बालार्कशतसन्निभां अथ सीमंतसिंदूरसहितां चंचल्लालिकां प्रसन्नवदनी करणीनाट्य कामभरणाचि-
तां मुक्ताहारसमायुक्तवालीयुगलशोभितां १७ पद्मपत्रविशालाक्षीं मंजनांचितलोचनां कामकोदंडसंकाशभ्रूद्वयेन विराजितां १८ लला-
टपट्टसंराजत्सल्लग्नतिलकांकितां मुक्तामणिगणाकीर्णनासाभरणशोभितां १९ पक्वबिंबफलाभोष्ठीं शरच्चंद्रनिभाननां दाडिमीबीजस-
दृक्दंतावलिविराजितां २० स्मितवक्त्रां विशालाक्षीं विकसत्कमलाननां स्वकर्णमणिचित्ताक मुक्ताहारविभूषितां २१ एकावलीसमायु- राम०
क्तोपरकादिविभूषितां मुक्तामणिगणाकीर्णकंचुकेन विराजितां २२ बालारुणसमप्रख्यदिव्यवस्त्रविराजितां कल्पसहस्रसंभवकुसुमसन्नि-

भूषितां २३ दिव्यचंदनलिप्तांगीं देवर्षिगणवंदितां सुवर्णकुंभाकारपीनोन्नतघनस्तनीं २४ मुक्ताहारविलसत्स्वर्णकाञ्चीगुणाञ्चिसंता शातो
दरीं पृथुश्रोणीं नितम्बजघनभित्समन्वितां २५ कदलीललितस्तंभसमानोरुद्वयान्वितां कदलीफलसंकाशजंघायुगलभूषितां २६ गूढगुल्फचरणाञ्च
निभपादतलचित्तां सुवर्णरत्नखचितहस्तपादांगुलीयकां २७ लसत्कंकणकेयूरविलसत्कटयच्छवीमुक्तास्वर्णादृत्नौघपरितंवसुधाञ्चकं २८
कमलाङ्कितपरम्यमानादर्शोद्धातीमपि चतुर्भुजां स्फुरद्रत्नन्पुरां भूषणोज्वला २९ प्रेतेशशक्रविनेशमकुटोद्भूतकान्तिभिः विराजितपदद्वंद्वां
भक्तत्राणपरायणां ३० अप्सरोभिर्देवतासंघैः कुसुमस्रग्भिरर्चितां रत्नौघवर्षिणाम्भूर्ध्नि धृतछत्रेणाधीमता ३१ वरुणेन समायुक्तां दिक्पालैः
रक्षिभिर्वेतां धृतचामरवर्षेणकामेना चसुतेन च ३२ पार्श्वयोरुभयोर्नित्यं वीज्यमानां त्रपीमंपी सरस्वत्या गिरिजया शचीसख्याभिरर्चितां
३३ अरुंधत्यानुसूयादिमुनिपत्नीभिरर्चितां पुरतोऽनन्यमानाभिर्दिव्यकन्याभिरावृतां ३४ सर्वविद्यामयीं सर्वसंपत्साम्राज्यनायिकां
सर्वसौभाग्यजननीमणिमादिभिरावृतां शंखपद्मादिनिधिभिस्समर्चितपदांबुजां समस्तसंपदाधारां सर्वविद्याधिनायिकां ३६ समस्त
मुक्ताररत्नौघवर्षिणीं देहमातरं केहरागारसंपूर्णीलोचनां परमेश्वरीं ३७ सर्वपुष्टिकरीमंबां सर्वरंजनकारिणीं सर्वसम्मोहनकरीं सर्वा
कर्षणकारिणीं ३८ समस्तसिद्धिदां सर्वलोकत्रयवशंकरीं समस्तैश्वर्यसंसिद्धिहेतुभूतां सनातनीं ३९ विजयश्रीकरीं नित्यसाम्राज्यश्रीप्र
महायिनीं सर्वतत्त्वमयीं भोगभोगस्वर्गापवर्गदां ४० सर्वयोगमयीं सर्वधर्मशास्त्रस्वरूपिणीं सर्वधर्ममयीं सर्वतीर्थदेवतरूपिणीं ४१ स

ल.प्र.
११७
117

वेत्ताननतायोसर्वं जगदुद्धरणात्परां नारायणात्मिकां नित्यां महालक्ष्मीमुपास्महे ४२॥ इत्थं विचिन्त्य तां तु जेध्योपमहालक्ष्मीहृदयप्रियां आयवाभ्यगयदूप
धारचक्रादिशस्त्रां रक्षान्तं मीश्वरीं ४३ ज्वलन्तीं बालसूर्याभां शतसाहस्रसन्निभां तेजोमयीं दुराधर्षां सर्वव्यापिनीं परां ४४ शुद्धज्ञानमयीं सर्व
नमोहन्त्रीं त्रयीमयीं ऐश्वर्या भगवद्रूपमायां यां भावयेद्धिया ४५ आचार्यपत्नीं स्त्रीरूपां ध्यायेत्सास्मरद्दन्त्यधीः साक्षादाचार्यपत्नीं या महा
लक्ष्मीं धियान्वहं ४६ अन्यच्छ्रीयन्त्रं येऽद्धिवारत्वश्रीहृदयं द्दत्यज्ञ नेनैव प्रमाणेन साक्षादाचार्यमीश्वरं ४७ मद्रूपिरां विज्ञानीहि तत्पत्नी
मपि चश्रियं तस्मात्स्वरूपमाचार्यपत्नीपुत्रादिभिर्वेतं ४८ अर्चयेत्स कलैर्धर्मैर्मन्त्रसारस्य सिद्धये तत्काञ्चपितरौ यत्नी यत्नेनश्रावारि
कानपि ४९ आचार्यं पूजयेद्धैर्यैरीप्सितैर्यज्ञात्मभः नरत्नहेमतुरङ्गगोगृहसंकुलं श्रियमिच्छता ५० आचार्यान्त्रजपविधारलं जपस्त्वमादरात्स्या
त्वेप्यमहत्वहृष्टं विप्रो विद्यारत्नममोघकं ५१ अष्टोत्तरशतं जप्त्वा लक्ष्मीहृदयमादरात् सोऽप्यं परमं प्राप्याधनं प्राप्नोति वाञ्छितं ५२ द्विशतं यो
जपेत्त्रितयं लक्ष्मीहृदयमिष्टदं अचलां लभते शीघ्रं धनधान्याकुलां श्रियं ५३ त्रिशतं प्रजपेद्यस्तु लक्ष्मीहृदयमादरात् अष्टाविंशति धा कृत्वा ष्टतं
हादशधापि वा ५४ मद्देहे श्रयमाप्नोति धानधान्यादिसंकुलं असौभाग्यविनिर्मुक्तः कामवत्सुभगो भवेत् ५५ चतुः शतं जपेद्यस्तु लक्ष्मीहृदय रम:
मादरात् धनधान्यादिसंपूर्णां मुक्तारत्नौससमाकुलां ५६ अचलां लभते लक्ष्मीमायुरारोग्यमक्षयं कंदर्पसदृशः कान्तो भवत्येव न संशयः
५७ जपेत्पञ्चशतं यस्तु लक्ष्मीहृदयमन्वहं मण्डलं जपेत्संख्या विंशतिधा पिवा ५८ मुक्तारत्नगणाकीर्णं धनधान्यादिसंकुलं सहस्रवा

त्रिसहितं महदैश्वर्यमश्नुते ५९ कामवत्सुभगो लोके दीर्घमायुरवाप्य च पुत्रपौत्रवतीमृद्धिं प्राप्यारोग्यमथाक्षयं ६० वशीकरोति भूपालानथराजां
गनाऽपि सा भास्वद्रूपते नित्यं वाक्सिद्धिं चातुलां लभेत ६१ नियमेन जपेद्यस्तु नित्यं पंचशतं नर पञ्चविंशतिधा हुत्वा गव्याज्यं ज्वलितेनले
६२ दीर्घायुष्यमथारोग्यं प्राप्य कंदर्पसन्निभः भूत्वा राजसहस्राणां नारीणां प्रपिवद्भ्रमः ६३ हेमरत्नांबरं गोधनगजसंघसमाकुलां प्राप्नोत्यायु
महालक्ष्मीमचलां रथसंकुलां ६४ नर्मदभाग्यलक्ष्मीशो सरिद्वारिप्रजापते गंगाप्रवाहवत्तस्य वाग्विभूतिर्विजृंभेत ६५ आभूतसंप्लवं लक्ष्मी
स्तद्वंशं नीवसंवति वैकुंठे रमते नित्यं दिव्यकन्याशतान्वितः ६६ सहस्रं प्रजपेद्यस्तु प्रसन्नः श्रीमहामंत्रं संप्राप्य विरंजीवत्वमहदारोग्यमक्षयं ६७ अ
जरामरोगाभूत्वा त्रिपमष्ठगुणान्वितां संप्राप्य शंखपद्मादिनिधीनामधिपो भवेत ६८ महेंद्रसदृशश्रीमान्सार्वभौमो भवत्यसौ कल्पांतमपि राज्य
श्रीसद्वृंहन विसृज्यति ६९ प्रसन्नलक्ष्मीर्विधारत्नमिदं भुभं दुर्लभम् भुविमत्यानां सर्वकल्याणसिद्धिदं ७० आचार्यं वरणं हृद्यं कोपतवतः
वैदिकाधारनिरतो विधारत्नमिदं जपेत ७१ मातवद्भगिनीवच्च परनारीषु संततं जातस्यानिग्रहं कुर्यात्कामस्यातगतस्य च ७२ आत्मानं
गंधपुष्पाद्यैरलंकुर्याद्दिने दिने शयीत भुदृशय्यायां तरूण्या सह भार्यया ७३ पश्चिमाधिनुरवोनित्यमभुंजीयादन्नमादरात आद्यां पेयली श्री
सुध्याप्त जपेद्रूनसंचयैः ७४ नवरात्रव्रतीयामगुवारवृतादिषु श्रीश्रीपतिविधायास्यपमिथुनान्येवभोजयेत ७५ जंबूम्रवातेरहष्वं चोक्षिरसाधा
यमेवं हिकमलं बिल्वपत्रं च तुलसीदलम ७६ नमश्री धारयेद्धीमान्स्त्रेयस्कामो द्विजोत्तमः अवश्यं नित्यकर्माणि कुर्याद्देवान्महानहो ७७ ह

रु.य.
११८
118

काफसानिरम्याणि कुंडलादिविभूषणं आचार्योयोयार्पयेद्धीमान् नित्यसंपत्समृद्धये ७८ सुवासिन्यस्समभ्यर्च्या वासोलंकारभोजनैः श्रीवि
द्याचतथालक्ष्मीर्मे हालक्ष्मीस्ततः परं ७९ त्रिशक्तिः सर्वसाम्राज्यलक्ष्मीः पंचेष्टसिद्धिदाः खंडत्रितयसंयुक्ता विद्या पंचदशाक्षरी ८० माया
त्रितयसंयुक्ताष्टोविद्येति प्रकीर्तिता एकाक्षरी सहालक्ष्मीर्महासाम्राज्यदायिनी ८१ लक्ष्मीद्वयविद्येयं ससप्तविंशाक्षरी शुभा महालक्ष्मीति
विख्याता सर्वसाम्राज्यनायिका ८२ अक्षराथत्रिंशत्याख्यालक्ष्मीः साम्राज्यसिद्धिदा आद्यावंतेत्रिप्रयोवीजसहिताष्टाक्षरी शुभा ८३ सा
म्राज्यलक्ष्मीर्विख्याता महासाम्राज्यसिद्धिदा इच्छतासर्वसाताज्यलक्ष्मीं त्रैलोक्यदुर्लभां ८४ चक्रराजे जगन्मातरयोध्यानगरात्मके भिधे
कर्त्तव्या विधिनापूजा नवरात्रव्रतादिषु ८५ नस्त्रीनिंदां प्रकुर्वीत नान्यस्त्रीषु समागमं नांकलं न त्यजेद्धीमान् सज्जेदासत्यकुत्सितं ८६ रात्रौ
दधि न भोक्तव्यं न कपित्थफलं तथा आचार्यपुत्रेप्याचार्यवधियपूजनमाचरेत् ८७ आचार्याज्ञां समुल्लंघ्य यत्र कुत्रापि वान्यथाकार्य
पिमूपेत तुलसीविंसेव्य संचरेद्यापात्मा श्वानयोनिशतं गत्वा चंडालेष्वभिजायते ८८ आचार्येनिराश्रवरामसम्यग्गृहमोजनं परनारीषु संग
मः कुलेपतनहेतवः ८९ आचार्यकं सहाकार्यमकार्यं न पिमूपेत तुलसीविंत्यवसंचरेद्यापरातिमाचरेत् ९० नमस्त्रपेमलंवैत्वं प्राणांते रम.
मद्दीपनेदश्यमाचार्येनिरतो विष्णुपूजनतत्परः ९१ श्रियमाप्नोति महतीं देवानामपि दुर्लभां प्रसन्नलक्ष्मीप्रजपनक्रोसरूपमपिसेजये
तं कोटिखाणुरनमहालक्ष्मीश्लोकाष्टकमपापिवा ९४+ ९२ आथर्वराणजपेद्वापिलक्ष्मीतत्त्वयमिष्टदं भार्गवेरापुराह्वयं श्लोकरूपंपशस्करं ९३

लक्ष्मीसहस्रनामाख्यस्तोत्रं वा प्रत्यहं जपेत् + श्रीमदष्टाक्षरीविद्यामवश्यं प्रत्यहं जपेत् अष्टादशाक्षरीविद्यामथवा प्रत्यहं जपेत् ६५ नि
त्यहोमं द्विजः कुर्यात्सायं प्रातर्दिने दिने लक्ष्मीहृदयविद्यायाः सिद्धिकामो दिने दिने ६६ कर्त्तव्यमेतत्सिद्धिमाप्नोत्यत्र न संशयः। इति
श्रीमदुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये हाशारयीपेतं त्रेधेवेहायसिंग्रहे अष्टत्रिंशोऽध्यायः॥ श्रीभगवानुवाच॥ पूजाविधानं वक्ष्यामि यंत्रोद्धा
रपुरस्सरं पद्मस्तु स्वपिनरोधीमात्सर्वोपभ्योविमुच्यते १ वेहादिस्थितसाधकानामयुगलश्रीशक्तिमायान्वितं किंजल्केषु दिनेशपत्रविलस
न्मंत्राक्षरं तद्बहिः पद्मं व्यंजनकेसरं स्वारास्तसत्पत्राष्ठयुग्मं धराबिम्बीम्भ्यां वषडुर्तैयात्वरितयापं त्रैलिखेद्वहिश्चित्रं २ भूपरद्वयकेशोपहृ
शौसेरव्योपुनःपुनः महालक्ष्मीयंत्रमिदं सर्वैश्वर्यफलप्रदं ३ सर्वदुःखप्रशमनं सर्वापद्विनिवारणं किमत्र बहुनोक्तेन परमस्मान्न
विद्यते ४ अस्मिन्यंत्रे महालक्ष्मीमच्चयेद्दुर्गवल्लिमांआरांवं गानिसंपूज्य वह्निशास्तरदिक्षु च ५ श्रीधरं च हृषीकेशं वैकुंठं विश्वरूपकं
वासुदेवं संकर्षणं प्रद्युम्नमनिरुद्धकं ६ पत्रमस्तेषु संपूज्य पत्रमध्ये ततः परं गायत्रीं पार्वतीं चाद्रिं ब्राह्मीं दिक्षु प्रपूजयेत् ७ श्रीधरश्च
हृषीकेशो वैकुंठो विश्वरूपकः विदिक्षु प्रजयेद्देतान् सर्वकामार्थसिद्धये ८ तदग्रे षष्ठीयेद्वारगो महालक्ष्म्याः क्रमाद्यजेत् अनुरागो
विसंवादी हाविजयो वल्लभो मदः ९ हर्षो बलश्च तेजस्वी सुरआरभ्य प्रजपेत् शंकाहीनचक्रितुपालान् वज्रादस्त्राश्च दिक्षु च १० तदायुधा
नि तद्वाह्ये क्रमेणापरि प्रजपेत् अर्चाक्रमांतरमयो वक्ष्यामि भृगुसत्पते ११ श्रीबीजेनासनं दत्वा मूर्तिं मूलेन कल्पयेत् प्रजपेद्धसिरोमा

रा.प्र.
११९

119

श्रेदेव्याः शंकरनंदनं १२ अन्यत्र पुष्पांजलिकं यजेत् अंगानि पूर्वमुक्तेषु स्थानेषु विधिवद्यजेत् १३ उमाद्याः पत्रमध्यस्था अष्टौ श
क्तयो जेत्क्रमात् उमाभूः श्रीसरस्वत्यौ दुर्गा देवी रतिस्ततः १४ गायत्री देव्युषा चेति पत्रमध्यास्तु भूषणाः अनुरूपैस्ततो न्यच्चैर्पाद
प्रक्षालनीयते १५ शंखपद्मनिधी पूज्यौ पार्श्वयोर्धृतचामरौ धृतातपत्रवंत् सार्वपेत्याश्चिमेततः १६ मेषादिराशीन्परितो यजेदथ
पनवग्रहान् अर्घ्यपेद्दिग्गजान्दिक्षु चतुर्दंतविभूषितान् १७ ऐरावतः पुंडरीको वामनः कुमुदोंजनः पुष्पदंतः सार्वभौमः सुप्रतीक
श्चते क्रमात् १८ शक्त्यादीन्पूजयेत्पश्चाद्यत्रादीनपित हुहिः आगमोक्तेन विधिना स्त्रगंधैः सुमनोहरैः १९ अर्घ्यैर्धूपदीपाद्यैर्देवीमन्वहमा
दरात् इत्थमभ्यर्च्य विधिवत्प्रसन्नां कमलालया २० विमुक्तः सकलापन्नः संप्राप्य महतीं श्रियं आयुष्मान्हृतारिष्टः प्राप्य कैवल्यमश्नुते २१
वेदांतेष्वपि वेदेषु पुराणेष्वखिलेष्वपि सद्गुणमपि वक्ष्यामि पत्रराजं महीपते २२ बिंदु चक्रं विलिख्यादौ त्रिकोणं विलिखेद्वय अष्टपत्रं चतत्रे
खं दशारद्वितयं ततः २३ मन्वस्रं विलिखेत्पश्चाद्यक्षमष्टदलान्वितं षोडशारं ततो लेख्यं पुनर्वृत्तसमन्वितं २४ चतुरस्रं ततः पश्चाद्बहिर्
विभूषितं अयोध्यापुरनामेदं लक्ष्मीनारायणाभिधं २५ शिवशक्तिमयं प्राहुरेतच्छ्री चक्रमित्यपि मात्रकाले रवनं कुर्याद्विधानेनात्र भूपते रम.
२६ एतद्धुत्ततरं चक्रमागमेषु क्वचित्क्वचित् अयोध्यानगरं नाम्ना महासाम्राज्यसिद्धिदं २७ शिवरामात्मकं प्रोक्तं लक्ष्मीनारायणाभिधं च
योन्यात्मकचक्रं श्रीचक्रं चेति कथ्यते श्रीदेवी या जगन्माता चित्कलोका त्रयीमयी त्रिपुरा ललिता नाम्ना महालक्ष्मीर्निगद्यते २९ सा

पूज्या भगवती भगवत्संहितान्वयेन वच चक्रात्मकमिदं संवत्सरमर्पयेच्छुभं ३० श्रीश्रीयन्त्री सम्यक्प्रोक्ताविः ततो माशंकरावपि त्रैलोक्यमोहनं
चक्रं चतुरस्रत्रयं स्मृतं ३१ सर्वाशापूरकं चक्रं षोडशारमिति स्मृतं सर्वसंक्षोभणं चक्रमष्टपत्रं हृदयं विदुः ३२ चतुर्दशारं प्रथितं स
र्वसौभाग्यदायकं बहिर्दशारं कथितं सर्वसौभाग्यदायकं ३३ अन्तर्दशारमत्रोक्तं सर्वरक्षाकरं परं सर्वरोगहरं चक्रमष्टारमिति कथ्यते ३४
सर्वसिद्धिप्रदं चक्रं त्रिकोणं सुमनोहरं सर्वानन्दमयं चक्रं बैन्दवं पारमेश्वरं ३५ चक्रमेतन्महीपालनवचक्रात्मकं शुभं त्रैलोक्याकर्ष
णाकरं जगद्वशीकरणकारकं ३६ परापवादभीतिघ्नं मृत्युनिवारणं सर्वसौभाग्यदं भद्रं स्वस्त्यैश्वर्यसिद्धिदं ३७ सर्वविघ्नप्रदं
सर्वमहाकल्याणसिद्धिदं सर्वसंग्रामजयदं सर्वशत्रुविमर्दनं ३८ सर्वारिष्टप्रशमनं महापापप्रभंजनं सर्वदुःखप्रशमनं सर्वाधिव्या
धिनाशनं ३९ समस्तसंपत्साम्राज्यसिद्धिदं मुक्तिसिद्धिदं अत्र साक्षाल्ललिता साक्षात्पूज्यते कमलालया ४० भगवत्संहितानित्यं महा
प्यासनातनी पूजा त्रिविधा प्रोक्ता देवदेवेन संततं वेदिभिः ४१ पीठपूजादिमात्रेण कालपूर्णा भवेत्ततः परं भोगांगाख्या तृतीया स्यादि
ति पूजा त्रिधा मता ४२ अवश्यमत्र कर्तव्या लयांगाख्या दिनेदिने त्रिविधा योत्र कर्तव्या नवरात्रव्रतादिषु ४३ आवृत्त्या बुधिमारभ्याति
शेषाद्यंतमन्वहं कथिता पीठपूजेयं नित्यसौभाग्यसिद्धिदा ४४ उपचारैश्चतुष्षष्टिसंख्यैः श्रीभगवत्प्रियां उपचर्य षडंगांतां नित्यामपि
पूजनं ४५ गुरुपंक्त्यावेनं पर्याप्तं पर्यागेति प्रकीर्तिता अणिमासिद्धिमारभ्य श्रीदेवीपूजनान्तिमं भोगांगपूजनं प्रोक्तं महासाम्राज्य

रा॰ प्र॰ १२०

120

सिद्धिदं त्रिविधा चात्र कुर्वीरन्नोमासमेकं तु वा त्रय ४७ साक्षाप्यस्पतिपक्षस्थं श्रीदेवी मां च संशयः चतुर्विंशतिसंख्याकै रूपकारै रथादितः
तः ज्ञम्पर्यं लक्ष्मी लक्ष्मीशो पुण्यमाकारप्य विद्यापा लक्ष्मीनारायणो सर्वमिष्णुनावररचितो ४९ अर्हयेद्धुं धर्मसुख्यैर्भोगिभिरक्षस
मद्धये अस्मिन्नंत्रे मया प्रोक्ते वेदसारार्थसंग्रहे ५० साम्राज्यलक्ष्मीविद्यानां पंचानामपि साधनं च क्रस्य प्रजाविस्तारो द्वितीये शप्र
वक्ष्यते ५१ या सप्तविंशद्रीयं साम्राज्यश्रीयदृच्छया अत्र सा कथ्यते विद्या चतुर्वर्गफलप्रदा ५२ साम्राज्यश्रीमहाविद्यां च आरज
स्यसन्निधौ दशधापि स्मरन्नस्य नित्यो सिद्धिमवाप्नुयात ५३ कालानलकमिदं चक्रं प्रपंचात्मकमुच्यते सर्ववेदमप्रोक्तं सर्वदेवमयतं
था ५४ मयोध्यानगरं चक्रं शालग्रामशिलाञ्चितं येन प्रदृश्यते नित्यं सर्वभगवन्मयः ५५ जाह्नवीसरितां श्रेष्ठा यमुना च सरस्वती गोदाव
वरी भीमरथी कावेरी हंसवेणिका ५६ शतद्रूर्नर्मदा सिंधुर्विपाशा च पयोष्णिका चक्रराजस्य सान्निध्येन निवसंति न संशयः ५७ वैदिकाचारनि
रतो वेदाध्ययनतत्परः आचार्यवरराहूं दृढभक्तो यतव्रतः ५८ चक्रमभ्यर्च्ययेद्धीमान् सर्वसाम्राज्यसिद्धिदं लघुकं च क्रेव हृच्चक्रमयोध्या
नगरं तु वा ५९ रमायां पंत्रम यथा स्वाचार्योक्तानुसारं लिखितं कांचने रौप्ये ताम्रे वा भूर्जपत्रके ६० एतज्जपित्वा ज्ञेयदेतं विद्यां साम्राज्यसि
द्धिदं एतां हि श्रीमहाविद्यो सर्वसाम्राज्यसिद्धिदा ६१ क्वनाहं ख्यापिवा वेदवेदांते पुनः कुत्रचित् संपदस्सर्वदेवानामपि योगरतात्मकं ६२ रहस्य
मपि यत्साराणां बंधवोरां च संपदः किन्नराणां च सिद्धानामसुराणां च मृग्यते ६३ प्रसन्नलक्ष्मीजयतस्सर्वा सिद्ध्यंति सिद्धयः सप्तद्वीपपर्वतं

राम॰

त्वं वागजाम्बरपसंकुला ६४ समस्तयाकातित्वं वा भोगाप्यमरदुर्लभाः सिद्ध्यस्यनसंदेहः प्रसन्नश्रीप्रसादतः ६५ इति श्रीमदुत्तरब्रह्म
तत्वरहस्ये दाशरथीयेतंत्रे वेदार्थसंग्रहे एकोनचत्वारिंशोध्यायः ॥ श्रीभगवानुवाच प्रसन्नलक्ष्मीविद्यायास्साधनं सर्वसिद्धिदं शृणु रा
जन्प्रवक्ष्यामि समाहितमनाः शृणु १ विद्यानामपि सर्वासां पुरश्चर्यां विनास्यन्नसिद्धिः कथ्यते लोके सिद्धिं कुर्यात्ततः पुमान् २ पुरश्चर्यां विना
होमजपकोटिशतैरपि न सिद्धिः सर्वमंत्राणां कथ्यते पुरुषर्षभ ३ पुरश्चर्यापहिताये न सांगहोमजपार्चिता पराशीदक्षिणायायुक्ता स सर्वसि
द्धिमश्नुते ४ देवतोपासनाद्यद्यत्फलमिच्छं प्रपश्यति नताहृशफलं दानसहस्त्रैरपि लभ्यते ५ नारायणस्समस्तस्य प्रेयं वस्यास्यनायकः
विश्वात्मा यत्पुरुषेएक एवेति कथ्यते ६ एकैव जगतां माता महालक्ष्मीस्त्रयीमयी पत्नी भगवतः सर्गस्थितिसंहारकारिणी ७ तस्माद्भग
वतीपूर्वं भगवंतं जगत्पतिं उपास्य भगवद्रूपं संप्राप्नोति हि नान्यथा ८ नदानैर्न तपोभिर्वा न यागैरखिलैरपि ब्रह्मतादात्म्यसंसिद्धिः श्रीश्रीशोप
सनां विना ९ तस्मादवश्यमग्रणीं विद्यायाश्चं सनातनं नारायणं त्रि १० जगतां पतिमच्युतमीश्वरं उपास्यादौ च योरूपां पत्नीमपि जगत्पतेः महा
लक्ष्मीमुपास्याथ ब्रह्मतादात्म्यसिद्धिभाक् ११ बलीयसी पितृरूपिमातास्य सुतरक्षणे भक्तानां त्राइति चेषां श्रियपश्च कमलापतेः १२ भजेत्संर
सरणे लक्ष्मीस्तस्माद्भगवतोधिकामतरं सर्वजगतां महालक्ष्मीं हृदिप्रियां १३ येमजंतिहृता यास्ते भगवद्रूपधारिणः तस्मादेव भगवत्सत्वात्महाल
क्ष्म्याः सुताखेपि १४ तस्मादवश्यं विद्यायास्सिध्यर्थं यत्नवान्भवेत प्रासन्नकमलाविद्यासिद्धायस्यमहीतले १५ भगवत्साहिमालक्ष्मीस्तं

प्र० १२१

कल्पयति पुत्रवत् प्रसन्नलक्ष्मी विद्यायास्सिध्यै नियतव्रतः १६ पुरश्चर्यां नरः कृत्वा सांगदक्षिणयान्वितां सद्यस्सिद्धिमवाप्नोति महतीं नात्र
संशयः १७ फलादक्षिणया या युक्ता सांगहोमस्वयान्विता पुरश्चर्यो हि यो नरः शीलश्री च वान्नय १८ सविद्यासिद्धिमासाद्य भवत्येव हरिः स्वयं
आचार्यैः कल्प्यते यत्र पुरश्चरणकर्मणि १९ तत्रैव सोभिरर्थैश्च फलदक्षिणयान्वितैः तत्पुरश्चरणं सांगं सद्यः सिद्धिप्रदं भवेत् २० वित्तशा
ठ्येन यस्यात्र किंचिल्लोपो भवेद्यदि कोटिशोपि पुरश्चर्या निष्फला सा प्रकीर्तिता २१ आचार्यपुत्रमाचार्यासन्निधौ तद्वियाचयेत् आचार्यपत्नी
मप्यवाप्तौ त्रमथवार्चयेत् २२ पौत्राभावे दुहितरं दौहित्रं वा प्रपूजयेत् अर्चयेद्भ्रातरं तस्य पौत्राभावे महीपते २३ तदभावे भागिनेयं सर्वाभा
वे स्त्रियः पतः सन्निधावर्च्य पित्वाथ सत्पात्राय समर्पयेत् २४ कुर्याद्देवालयं वापि गुरुदक्षिणयान्यविधिनायित्तानीह महानानि भूदिशः
२५ आचार्यनिष्क्रयानस्य कलांनार्हन्ति षोडशीं इड्देतियावनेदशेषपुरश्चरणमाचरेत् २६ एवं कुंडमिति प्रोक्तं मत्परं वरशैवजं यत्र सालोक
त्वं दामस्य निर्गन्ताहिमवद्गिरेः २७ ततो वाराणसी पुरापाम हासिद्धिप्रदायिनी तीर्थराजः प्रयागो महासिद्धिधरः स्मृतः २८ जगन्नाथपदं पुराप
क्षेत्रं श्रीपुरुषोत्तमं अयोध्याम पुरा माया कांचिकावंतिकापुरी २९ द्वारका सिद्धिदां प्रतामतत्क्षिपृथ्वी महीतले गोकर्ण नैमिषं पुराप कुरुक्षेत्रम
तःपरं ३० गंगासागरसंयोगः पुरापो रामगिरिस्तथा प्रभासं सिंधुतीरं च पुष्पता भमतः परं ३१ वशिष्ठाश्रमं सिंधुसंयोगः पर्वतोप्यत्र्यंबकः सत्याव
लो महेंद्रश्च मलयः श्रीगिरिस्तथा ३२ शेषाचलो रंगधाम सेत्रमन्यं तपावनं कुंभकोणं सेतुबंधो दक्षिणो मथुरापुरी ३३ पांडुरंगं सिद्धवट

121

राम.

महीवतलमातुलमं अथसिंहाचलाद्रौ निपुरापक्षे वा शिशुतले ३४ व हूमिसंतिमन्यानां सर्वः सिद्धिकारायपि गंगातीरं सरस्वत्या यमुनायास्तटं परं ३५
अथ गोदावरीतीरं नर्मदातीरमप्यथ सरस्वतीमुखरीतीरं संगोदावरीतटं ३६ अ यमीमरयीतीरं तु गामद्रातं शुभं हस्तवेणीतटं शुद्धे सर्वस्ति सिद्धिप्रदा
यके ३७ सर्वासामपि विद्यानां पुरश्चरणसिद्धये उक्तान्येतानि लोके पुसर्वसिद्धिकराणि तु ३८ सर्वत्राचार्यसान्निध्यं विशिष्टं मंगलं मत्वा देवि
न सिद्धिः स्याद्विनाचार्यस्य सन्निधिं ३९ त्रिकलिंगेपि देशो वा यद्याचार्यस्य सन्निधिः तदेव सर्वविद्यानां सिद्धिदं त्वमीरितं ४० आचार्यसन्निधौ
धीपुराणपक्षे त्रैसिद्धिप्रदापेक्षया संन्यस्तत्सर्वविद्यायः पुरश्चरणमाचरेत् ४१ असत्यभाषणं जैह्म्यं परनारीरंसितं तथा विप्रद्रोहमसत्यं चानिषिद्धा
न्नस्वभक्षणं ४२ असम्यमीमांसारां नित्यं दूरतः परिवर्जयेत् आचार्यनिंदापत्रस्यानदेशं च परित्यजेत् ४३ आचार्यनिंदाकर्तारं पितरं मातरं तु
वा भ्रातरं स्वसुतं वापि पत्नीं पुत्रीमथापि वा ४४ अवश्यं दंडयेत्तत्र न दोषोस्ति महीपते आचार्यनिंदाकर्तारं यदि शक्तो न दंडयेत् ४५ आच
र्यकेमसौ घोरनरके पुनिमज्जति किं चानेन कृतं पापं प्राशनं संस्पर्शादिभिरेशां ४६ अवश्यं निंध्यसंलं प्रोक्तं सर्वाचार्यमहिम्निः ब्रह्महत्यादिपापानां
नामन्यायैः परमर्षिभिः ४७ निष्कृतिः कथिता शास्त्रे न गुरुद्रोहकर्तारिणः आचार्यनिंदापत्रस्थानं त्यजेद्दूरतस्तथा ४८ करोति यो धावयवान्य
त्रागंतव्यं वलवर्जितैः सप्तद्वीपवती पृथ्वी धनधान्यौघसंकुला ४९ अरणाधानेवरं वापि स्वाचार्याय दिने दिने निष्कमात्रं प्रति ज्ञातमप्या
चापीवसुपते ५० ब्रह्मांडकोटिसहस्राणां मासान्न संशयः ब्रह्मांडकोटिदानात् पात्रस्मृतेभ्यः आदरात् ५१ अपि सर्वस्व हानेन तत्स्थानं तवि

नश्यति मासान्मासद्वयाद्वापि त्रिभिर्मासैरथापि वा ५२ तद्रोगद्विसहितस्य वा ५४ आचार्यरागद्वेषद्वेठमकसमोन हि तस्मादाचार्ययादृक्
द्वेठमतोपतद्व्रजेत् ५५ विद्यां प्रसन्नलक्ष्माख्यां श्रेयस्कामः सदा जपेत् सिध्यर्थं यत्र वा नादौ पुरश्चरणमाचरेत् ५६ सांगहसिरायाउक्त
पुरश्चरणमहद्विजः देवतैरपि पूज्यः स्याद्दिव्यासिद्धो महीतले ५७ कलासे कांतराशी वा लवणाम्लविवर्जितः भुंजानो वा हविष्यान्नमेकभ
क्तमनोपि वा प्राजापत्यव्रती वा स्याद्वद्धाचाद्रपराग्व्रती पंचगव्याशनो वापि नित्यस्नायी जितेंद्रियः ५९ वैदिकाचारसहितो दुष्टसंगवि
वर्जितः अधःशायी ब्रह्मचारी सत्यो छीनिरतस्सदा ६० तुलसीवनमध्ये वा वने वा बिल्वमूलगः आचार्यसन्निधौ हत्वा साधयेद्गवत्रि
यां ६१ युग्मर्यो जयोल लक्षसंख्यापास्या कृते युगे तत्सहृपं स्यात्त्रेतायां त्रिलसद्वापरे युगे ६२ कलौ युगे चतुर्लक्षं सनपं प्राहुर्महर्षयः
कृते युगे सदा विप्रा वेदाध्ययनतत्पराः ६३ आपत्कालेपि सततं नवदंत्यनृतं वचः गुर्वी धर्मे वसंततमन्नं यंति धनं वहु ६४ अहोरात्रं सदा
चार्यशुश्रूषानियताः कृतौ अग्निहोत्ररतानित्यं पंचानो भूरिदक्षिणाः ६५ योजनानां सहस्रं वा गत्वाचार्यपदं ब्रजेत्प्रायो रथैर्द्धिमा
वांयि स्याचार्यपर्यंचनतत्पराः ६६ त्रेतायां पादधर्मो वल्लुप्यते वसुधापते तस्मात्त्रेतासहृपं प्रोक्तं त्रेतायां सिद्धये त्रिपः ६७ अत्रोक्तधर्मः पा राम.
दाभ्यां लुप्तः स्याद्वापरे युगे तस्माल्लक्षद्वयं प्रोक्तं युगे द्वापरनामके ६८ कलौ वधर्मनिरता वेदाध्ययनवर्जिताः श्रौताचारविहीनाश्च
मिथ्याभाषणतत्पराः ६९ आचार्यनिंदासु च वरारिताः ७१ सवुधाकल्पयंतीह कुशास्त्राणि निरहितलेसयं नथ्याःपराः स्त्रस्त्रींना

शपंति प्रमारकाः ७२ यद्वनानंतज्ञानवितथान्परलोकेशासं पुत्रान दृष्ट्वाचार्यप्रियं नरं क्लिमं त्रोनात्स्य परे देवतं ७३ मंदप्रज्ञे मंदभाग्याः प
रनारीरतोत्सुकाः भगवन्मपमाचार्यं मोमन्यामपवर्गदं त्यक्त्वात्तपत्नीपुत्रादिनित्ययोषरतास्तु राः पितरं मातरं मीपि तन्यन्त्रं त्येवकलौयुगे
७५ ज्ञात्वा तस्य भावरतां जैस्तस्म स्रूपाम स्तरोमदः प्रासे कलियुगे घोरे युग्मधर्मा महीपते ७६ आचार्यवरदं तां भोक्त्राद् हीत्वापि मन्त्रमान्
त्यजंति मत्सरग्रस्ता आचार्यद्रोहकारिणः ७७ आचार्यनाम्नैयाकान्नं कुलौ युगे त्यजंति वैदिकाचार्य तांत्रिकाचारतत्पराः ७८ अस्पृह
स्त्रिरापामानांकतरिः स्पृष्टकलौयुगे स्वपूज्यार्थमथाचार्योऽपि शास्त्रे ध्यारगाः ७९ मंत्रमात्रं प्रदास्यंति शिष्योऽप्यः लोभवर्जितं त्यासपं
त्रधानस्य कर्मज्ञात्वापि महामन्त्रनवित्तदृशाः अप्राप्येति शिष्येभ्यो वस्तधायते इत्यं कलियुगे घोरे महापातकिसंकुले ८१ आचार्य
चरणाद्वंद्वं मत्कोनरस्त्वहस्त्यके रकेलिमगनवर्धितात्मसरोविजितेंद्रियः ८२ तस्याचार्यहृपातलब्धाविद्यास्वकलसिद्धिदाः आचार्यचर
णाद्वंद्वं मुमुक्षाशालीनाके ल्नक्षाः ८३ ये सेवंति ते षामाचार्यं हृद्यपासिद्धिरीष्यते कवेः पातकं बाहुल्यापारप्रसन्नमप्रीमहात्मनोः ८४ वर्णलक्ष
स्तजपः प्रोक्तः पुरश्चर्याविमाहृतात् चतुर्दश्यां हपं दत्वात्र बोक्तिविधिनासुधिः दशांशं तर्पयेत्तु माम्यपसेत्तुरसेन वात दशांशं हुनेदाज्ञ
मधुत्रितयमिश्रितैः ८६ कमलैर्विल्वपत्रैर्वा हविर्भिर्वा महीपते सुवासिनीशतं भोज्यं विप्रानांशतमप्यथ ८७ कुंडलादि तवं दत्वास्वं
माचार्यकरागोमोः आचार्यवरणाद्वाधनराणि संभयेत् ८८ इत्यं हृत्वापुरश्चर्यां प्राप्तस्त्मापाः त्रिपोन्त्यपजमरैरपि पूज्यः स्याच्छिवंप

रा.म.
१२३
123

श्पत्तिचक्षुषा ८९ प्रसन्नायं जगद्धात्र्यां किमसाध्यं जगत्त्रये श्रूयते हूरतो वा वार्ता स शतयोजनगापि च ९० यश्शत्यपि स्वचक्षुर्भ्यां शत
साहस्रयोजनं कैं रूपं तेस्य कुर्वीत महेदृग्भ्रमरा जपि ९१ अनधीतं च वेदादि विद्याजातमनेनोद्दृरं स्वयमेवास्य वक्त्राज्जान्ति गोष्ठीतिनसं
शयः ९२ निधीतामधियः सास्त्राकुवेरोस्य दिने दिने रत्नानि वहूनं दुग्धं यावद्वीप्सितमस्य स्वयं ९३ चिकित्सको भवत्यस्य धर्मराज्ञे
देवत्वं नाब्धात्सरीसमाविद्यासदृशीरमयानया ९४ नास्ति नास्त्येव नारब्धे सत्यं सत्यरहोपते महत्वीयंपुर १० श्रवयांसां गासंरूपी
हस्रिणा ९५ हृतापेनन संदेहस्ततो धन्यतेस न हि अस्यायुष्यान्मनुष्याणां चांचल्यान्मनसोपि च ९६ प्रवक्ष्यामि युरस्य यासां
त्वद्धीमन्त्रांकस्तोयुगेद्दुं वासरसंयुक्ता पौर्णिमासी यदा भवेत् ९७ जमावास्येदुं वारे रासहिता गाभवेद्यदि रविवारयुता मावा योगो
यंपमकः स्मृतः ९८ सोमस्य पर्वे पूर्णो यामममायां रविपर्वे वा चंद्रवद् ड मस्तिः ओतोरविवक्ष्वामस्तिस्तथा ९९ आचार्ये सन्निधौ कृत्वा तस्य
वेदिवसत्रयं स्यकमक्ताशनो नित्यमधः शायी जितेंद्रियः १०० ओमरक्षस्तरीविद्यासंमस्तन्यासस्रयुता वा गोन्यासयुता वापि शताधिकस रा.
हस्रकं १०१ प्रजस्वा होमहालक्ष्मीविद्यामिष्टफलप्रदां त्रिशताधिकसाहस्रं जस्वाश्रीन्हृदयस्तवं १०२ त्रिवारंप्रवयेद्धीमानयप्रजप्त्वा
सितेनस्से अष्टाविंशतिधा कृत्वा वेदमात्राघृतं गवा १०३ अष्टाविंशतिधा पश्चाद्धुनेदक्षारोविद्ययाप्रसन्नभगवत्यत्नीविद्ययाभ्ये
नरं शतं १०४ गव्यमजं संदुनेदस्योनित्यमाचार्ये सेवकः चेद्रुपर्वेति संप्रासेरविपकीर्तिवाप्यय १०५ स्पर्शकाले ततः स्नात्वा नत्वा वा

येमथाहरात्‌ विधिवत्संस्कृतेष्टहोवं स्माज्याघृतं गवी १०६ सप्तविंशतिधा हुत्वा श्रीमद्द्वारी विधयाप्यष्टोत्तरशतं ऊत्वा विल्वप
त्रैर्घृतप्लुतैः १०७ मधुत्रितयसंमिश्रैस्तिलैर्हस्तेथापि वा लक्ष्मीहृदयमंत्रेणाशताधिकसहस्रकं १०८ जुहुयात्सकलेष्वदेकेव
लेन घृतेन वा प्रायश्चित्ताहुतीः कृत्वा पूर्णाम्याग्निमतः परं १०९ आचार्यचरणद्वंद्वं नत्वा साष्टांगमादरात्‌ अर्पयेत्सकलं
द्रव्यमपि स्वगृहसंस्थितं वर्षाशननितद्रव्यमाचार्यो याचयेद्यदि अपयाकुंस्तपुमनिकद्वादशसंयुतं १११ समर्पये
द्यथाचार्यचरणाहितयेऽन्यत्‌ कर्णालंकारमन्यं वा पादावद्यं समर्प्य च ११२ सूक्ष्मं वासो युगं दत्वा रचितनिष्कमितं धनं यानि
कमपवाहप्यानि छत्रयमितं तु वा समर्प्याचार्यपादाब्जे तत आचार्यवस्त्रभोगं यथाशक्त्या सेमाम्य चैवासोलंकरणादिभिः
११४ भोजयेद्द्विप्रवर्यान्वा द्वादश प्रस्तवासिनीः अनंतरमथाचार्यः प्रज्ञापावस्तुधायोत ११५ प्रसर्पकेभ्यो विप्रेभ्यो यथाश
क्त्या च दक्षिणां दत्वा भुक्तेषु विप्रेषु दक्षिणां च समर्पयेत्‌ ११६ भोजनानंतरं शक्त्या तोषयेत्सुवासिनीः आचार्यानुग्रहात्सव
स्सिद्धिमाप्नोत्य तत्क्षणं ११७ राजा वा राज्यसंभ्राज्यकुबिवृतोपदि आचार्यमहीदं दद्यात्‌ हस्त्यश्वसमन्वितां ११८ बहुदक्षिणयायुक्तां चतु
र्वेषमसंयुतां ११९ प्रसन्नलक्ष्मीविधयाप्सिध्यर्थमपयात्रप १२० शालग्रामशिलां दत्वा यथाशक्त्या सहस्रिणां स्वर्णकेसरि
द्यादासोलंकारसंयुतां बहुग्रामाणि माहात्म्ये यद्यदुक्तं प्रदीयते आचार्यचरणद्वंद्वे तत्तदस्य प्रातांप्रजेत १२१ पुरश्चर्याप्रि

रा० पू०
१२८
124

मांहत्वा यो गच्छ रामो रणान्त पतो कृत्वा माणि प्रसन्नलक्ष्मीविद्यायास्सिद्धिं स लभते परां १२२ नास्मिन्सवत्सी रवश्वधनरत्नौघसंयु
ता अव नोऽप्यिपमाप्नोति शाश्वती मन पापिनी १२३ स्वच्छंदं स मरणो भूत्वा दीर्घमायुरनुत्तमं सौभाग्यं महदारोग्यं सम्प्राप्य समृद्धिपु
त्रपौत्रकैः १२४ शाश्वतीं मुक्तिमाप्नोति देहांते दुर्लभामपि १२५ राज्यं हत्वा पुरश्च पौ याह रणो रविचंद्रयोः १२५ त्रिधा वा पंच
धा वापि शतधा द्वादशधापि वा जातिस्मरश्चिरं भूत्वा धनधान्याकुला १२६ रत्नाश्वरथसंपत्तीः प्राप्याप्यथ मचंचलां पुत्रपौत्र
वान्तीमार्हद्वि घोस्तु महतीनपि १२७ योगमष्टांगमभ्यासाद्धा भुक्त्वा भोगान्यथाद्युदुर्लभ्यानन्ते वसति वैकुंठे कुलसाहस्रसंयुतः १२८
पद्माक्षिनाभिधेमास्मिसमयान्ते नवरात्रके रक्तैः कु दिवसं तत्र रुद्रामाणिसमप्रभं १२९ कात्यंतं स्तु महत्म वैससमस्ते ब्रह्मवादिभिः प्रस
न्नलक्ष्मीविद्येयं तत्रावश्यं फलप्रदा १३० दिवसो दिवमेन त्र फलं शतगुणोत्तरं महती नवमी तत्रापाप्रोक्ता परमर्षिभिः १३१ रविच
द्रामतिशतसहस्री सा तिथिः स्मृताभ्युवासरसंयुक्ता चैश्वदैवत्यसंयुता १३२ साम्राज्यलक्ष्मीयोगोऽयं तत्रोक्तः परमर्षिभिः आचा
यो तामनुप्राप्य प्रथमे प्रतिपद्दिने १३३ प्रातः स्नात्वा विशुद्धात्मा सहस्रं चैव मानतरं अभ्यस्य त्रिशतं वापि विधिवज्ज्वलितेनले १३४ रा०
अष्टाविंशतिधा हुत्वा गायत्र्याज्यं गाथ सुभे श्रीमत्रष्णर्गीयाय श्वाद्दष्टाविंशतिधा हुनेत् १३५ हुते दक्षोत्तरशतं लक्ष्मीहृदयवि
धमाह्निकसे दिवसे पीत्यं होमकर्म समाप्य च १३६ यथा शक्त्या प्रजप्त्वा सो श्रीमदष्टाक्षरं मनुं साम्राज्यश्रीमहाविद्यामेतां पंचरात्रा

षिकं १३७ सहस्रं प्रजपेन्नित्यं सावधानमनाः शुचिः पद्माक्षरशसाहस्रं सकेस्य नवसत्रके १३८ प्रसन्नश्रीमहाविद्यां नित्यमेतां न
येद्बुधः आचार्यं रोगमहुरं कृत्वा लक्ष्मीर्न्यमिषदं १३९ चत्वारिंशतिधानि संजपेन्नद्याधिकं शुचिः नित्यं भोजयाः स्त्रवासिन्यो महालक्ष्मी
धियात्मप १४० महान्नवम्यां पाप्राप्यं विधिवत्संस्तुते नेत्रे अष्टविंशतिधा कृत्वा विद्यमात्रापुरो घटे १४१ अष्टोत्तरशतं कृत्वा श्रीमहा
रीविद्यासाम्राज्य लक्ष्मीनाशान्वसमम्पर्च्य श्रीपचारकैः १४२ कुशेशयैर्वितनुतैर्मधुत्रितयसंप्लुतैः त्रिशताधिकसाहस्रमिंदिरावि
याह्नेन १४३ अपवापयसंगन्ध घनत्रिमधुसेस्रुतैर्वित्वपत्रसहस्रपुकेतिलैः ह्लैः समन्वितं १४४ त्रिशताधिकसाहस्रं कृत्वा
मनुनाश्रियः लक्ष्मीन्द्रद्पमंत्रैश्च श्लोकरूपैरतः परं १४५ पंचधा वा त्रिधा वह्नौ त्वकृपाद्विरादरात अष्टदशार्णमंत्रेणाप याशता
स्तुरूपान्मनुनाश्रियः लक्ष्मीन्द्र्दपमंत्रैश्च श्लोकरूपैरतः पठनतः परं १४६ अष्टोत्तरशतं वापि जुहुयाद्गोघृतं शुभं जपादिहोमं कृ
त्वा यथाप्राप्याश्रिता हुतं ततः ब्रह्मार्पणाहुतिं कृत्वा प्रणाम्याग्निमतः परं आचार्यं चरणाद्वंद्वं साष्टांगं प्रणिपत्य च १४८ गंधाक्षतै रक्तं फ
रैर्वी स्तोमिश्च समर्चयेत गोद्वयं दक्षिणायुक्तं समर्प्याचार्यपादयोः १४९ आचार्यचरणद्वंद्वे वस्त्रयुग्मं समर्पयेत सहस्रं शतनिष्कं
वा तदर्धं वा तदर्धकं १५० निष्कद्वारकं वापि निष्कषट्कमथापि वा पंचनिष्कस्तवर्णां वा त्रिनिष्कं वाथ सत्कृताः १५१ वरणां चुलहद्वंद्वे
तलोभविवर्जितः समर्प्याचार्यवस्त्रैव वासनाकम्पसंचयं १५२ समर्पयेद्यथाशक्ति सामग्री क्षिपाम्यर्च्य सादरं आचार्यसन्निधौ तस्य

रा॰ र॰
१२५
125

पत्नीपुत्रादिसन्निधौ १५३ भगवन्तं निधौ सर्वे दक्षिणाढ्यमपीयेत् स आचार्यपत्नीपुत्रादौ हृतहृतं १५४ विभवे सति भक्त्या नं वस्त्रदक्षिणा
पाञ्चितं च तद्वेषमसंयुक्तं कुं इत्यहिनयाश्चितं १५५ अथवा स्वप्रयत्नेन पीयेद्धीमानिच्छन्त्रेयः परं परं भोज्यान् पत्रवासिन्यो द्वादश ब्राह्मणा
अपि १५६ आचार्यो लिंगनं प्राप्य तदाशीर्भिः हृताहृतः प्रसन्नस्तु लक्ष्मीविधायामहती सिद्धिमश्नुते १५७ साम्राज्यलक्ष्मीयोगस्तु
लभ्यते दशवत्सरैः कन्यकार्थी शतं चापि द्रव्यं संपाद्य यत्नतः १५८ अलंकारैरलंकृत्य स्वाचार्याय भगवन्मयं स दद्यात् दक्षिणानं कार्य
सिद्धिमभीप्सता १५९ नवरात्रव्रतं कृत्वा महत्स्वेतपावनं पुरश्चर्याशतफलं सांगमाप्नोति निश्चितं १६० नवरात्रव्रतसमं व्रतमन्य
न्न विद्यते यादृशी जायते सिद्धिर्नवरात्रव्रते शुभे १६१ पुरश्चर्यासहस्रेण न सिद्धिस्तादृशी भवेत् नवरात्रव्रतस्यांशेनापस्य पुंसः प्रजा
यते १६२ तस्य संवत्सरे रिद्धिं जायेतन्नात्र संशयः नवरात्रव्रतं कृत्वा विधिना सांगमादरात् १६३ महतीं सिद्धिमासाद्य दीर्घमायु
या सह पं मन्त्रदारोग्यमासाद्य धनधान्यादिसंकुलां १६४ गजाश्वरथसंपूर्णां सात्विकीं पुरा पहे तकोश्च चलां लभते लक्ष्मीं चैलोक्ये
पि सदुर्लभां १६५ आचन्द्रार्कं न संदेहस्तद्वंशव्यापिनी रमा ब्रुसते वन संदेहो धनधान्यादिसंकुला १६६ इत्यं कृत्वा पुरश्चर्यां प्रसन्नश्री राम॰
महामन्त्रे जप्त्वा पं च शतं प्रोतव्याविंशमिधा घृतं १६७ कृत्वा प्रसादं भूपेषिजपेदष्टोत्तरं शतं इत्यमाचरतः पुंसो भाग्यराशिः मीदि
ते १६८ जयश्रीरक्षयातस्य महत्सौभाग्यमुत्तमं जायते धनधान्याश्वगजरत्नसमाकुला १६९ तद्वंशव्यापिनी लक्ष्मीः पुत्रपौ

त्रासिसंकुलाके कर्यप्राप्नुवंत्यस्य सर्वेन पवराजपि १७० राज्ञि विद्वत्समासस्वग्रे पठ्यते सौ दिने दिने इत्यं हत्वा पुरश्चर्यां मन्त्रवहं प्रातरात्
रात् १७१ जस्वा पंचशतं लक्ष्मीपत्रं हि गच्छति तत्राचला जयश्रीः स्यात्सन्माने पौरुषं यशः १७२ मंदिरे स्य महालक्ष्मीर्दद्युर्यांति दि
ने दिने वंशाभिवृद्धिरा चंद्रमार्कमस्य भवेद्ध्रुवं यदे पदे स्यकल्याणमन्त्रवहं भवति ध्रुवं अस्य साधनामापि देवानामपि दुष्टांतरास्थितं १७४
साधयन्त्येव सकलमीप्सितं नात्र संशयः कुलसाहस्रमुद्धृत्य मन्त्रं च नरकार्णवे १७५ याति विष्णोः परं धाम देहांते नात्र संशयः वासंते
नवरात्रस्य पुरश्चरणमादरात् ७६ हुत्वैवमेवमहतो सिद्धिमाप्नोत्यनुत्तमां अयवक्ष्यमि भूपाल साधनान्तरमि १७७ भृगुवारव्रतेना
श्रीलक्ष्मीहृदयसाधनं श्रावणे कार्तिके वापि मार्गशीर्षे नभस्विने १७८ माघे वा फाल्गुने वापि वैशाखे वा भृगोर्दिने प्रथमे शुक्लपक्ष
स्य स्वाचार्याज्ञापुरस्सरं १७९ प्रातःस्नात्वा विशुद्धात्मा सहस्रं वेदमातरं प्रजप्य त्रिशतं वापि ज्वलिते जातवेदसि १८० अष्टविंशतिधा
हुत्वा वेदमात्रा गणोपते श्रीमरष्टाशीमं श्रेणाप्यष्टाविंशतिधाहुनेत् १८१ लक्ष्मीहृदयमंत्रेण शतमष्टोत्तरं ततः हुत्वा गव्यघृतं मधु
हुं लक्ष्मीनारायणौ पूजयेत् १८२ सुगंधिकुसुमैर्बिल्वपत्रैर्वा ब्रह्मविद्यया त्रिशताधिकसाहस्रमिंदिराहृदयं जपेत् १८३ श्रीश्रीयति
धियाभ्यर्चयेमिथुनत्रयमादरात् मिथुनद्वितयं वापि युग्ममेकमथापि वा १८४ अभुक्त्वा प्रथमं भुक्त्वा वा सायं भूयोपि सादरं प्रसन्नश्रीम
हाविद्यामष्टोत्तरशतं जपेत् १८५ साधयवर्णं श्रीहृदयं पंचधा वा त्रिधा ततः श्रेयस्कामो जपेद्बुद्धः प्रतिमासं भृगोर्वासरे १८६ इत्यं हृ

रा. प्र.
१२५

126

त्यांजपं होममाराध्यादिमभार्गवं श्रावणे पूर्णिमोपांतभार्गवे वासरे शुभे १८७ वरलक्ष्मीदिनेनाम्नातलक्ष्मीहृदयविद्यया कृत्वाचि
यातमाज्येन पूर्ववत्तज्जपेन तः १८८ तस्मिन्दिने गुरोः पत्नी गुरुपादांबुजेपि वा निष्कत्रयं हि निष्कं वा निष्कमेकमथापि वा १८८ समर्प्य
कार्त्तिके शुक्लद्वादश्यामुदिते रवौ तत्रापि त्रिशतं कृत्वा लक्ष्मीहृदयविद्यया १८९ तत्रापि पूर्ववद्दत्त्वा गुरवे दक्षिणां धनं मार्गशीर्षे
पौर्णमास्यां लक्ष्मीहृदयविद्यया १९० तत्रापि त्रिशतं कृत्वा गव्येनाज्येन साधकः पूर्ववद्दक्षिणां दत्त्वाचार्यचरणद्वये १९१ गु
रोरभावे तत्पत्न्यै तत्पुत्राय समर्पयेत् इत्थं कृत्वा मार्गशीर्षे व्रतमत्यंतपावनं १९२ प्रसन्नलक्ष्मीविद्यासिद्धिं प्राप्नोति वर्षतः प्रा
प्नोति चिरस्थायि पुण्यं समस्तास्संपदोपि च १९३ आरोग्यमहदासाद्य गजाश्वरथसंकुलां अवाप्य महतीं लक्ष्मीं संततिव्यापिनी
मपि १९४ अणिमादिगुणैश्वर्यमपि त्रैलोक्यदुर्लभं स्त्रियं जनमवाप्नोति सिद्धिदर्शनहेतुकं १९५ वक्त्रात्तस्य निर्यांति वि
द्याः सर्वाः सनातनाः अधनेन वियुक्तेन नकतत्रे राणुत्रकैः १९६ नरलैः समुनिवीपिनवियुक्तेन वंधुभिः योगानुष्ठविधाश्चापि
समासाद्यानि दुर्लभान १९७ वैकुंठे रमते नित्यं सो कुलसहस्रसंयुतः इहामुत्रापि संसिद्धिमिच्छता नियतात्मना १९८ कर्तव्यं सततं
श्रुत्प भार्गवे वासरे व्रतं जनतनमं यशोलाभं जयलक्ष्मीमवंचलां १९९ भगवत्यद्दमिच्छद्भिर्वर्षे भार्गवदिने विशेषेण व्रतं कार्यं मो
चौवद्धिकरं त्वय २०० लक्ष्मीहृदयविद्यायाः सिद्धार्थी साधकोत्तमः शतकं वनचराचादिव्रते सकलमाचरेत् २०१ भगवत्साहितासा

रम.

सान्महालक्ष्मीस्त्वयी मयी प्रसीदति न संदेहस्सत्यं सत्यं वदाम्यहं २०२ महतीस्तु परस्त्वयी सौगास प्रतीरहिता एवं विमुक्तामयायः प्रयसा
हासिद्धिदायिनी २०३ तयादेव्या महालक्ष्म्याः साक्षात्कारः प्रजायते इप्सितानाम साध्यानामपि सिद्धिस्ततो भवेत् त्समीकरोति दे
वेंद्रं पदमप्यनयान्य यग्रहरोनसमः पुण्यकालो नास्ति जरीचये २०५ जपहोमादिकं सर्वमाशौचे स्तुते कपिच नसेत्वान्यामिति याः
मुनयो ब्रह्मवादिनः २०६ यावद्गुरराणमोक्षः स्यात्तवन्नीमास्वस्वस्तत्कं समत्तदानं सेघानां महाकालस्सएवहि २०७ यदि कूडाम
शिष्यो गोस्त्रम्यतेन चभृतेते जपहोमादिकं सर्वेन त्याहृयपस्प्रहं २०८ सर्वासामपि विद्यानां सिद्धिमच्छद्भिरादरात् यत्र कुरोगुरुत्वा
यो कापीसौगासदहिता २०९ नवरात्रव्रतं सर्वं महायानकर्मजनं समस्तारिष्टशमनं वर्षे वर्षे न संशयः २१० सर्वासामपि विद्या
नां महती सिद्धिरस्यानवरात्रव्रतेन वश्यं भवत्येव न संशयः २११ इहामुत्रापि सकलश्रेयस्करमनुत्तमं धनुवारव्रतं यो कमवश्य
सर्वसिद्धिदं २१२ अनुत्तरग्रहस्यतत्वारस्ये श्रुतिसंग्रहे चत्वारिंशोपमाध्याये उक्तस्सर्वयशस्करः २१३॥ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्व
त्वरहस्ये दाशरथीयेतंत्रे वेदार्थसंग्रहे चत्वारिंशोध्यायः ४० । श्रीभगवानुवाच॥ प्रसन्नाया महालक्ष्म्या विधया सिद्ध्यानया सा
धूपेत्काम्यकर्माणि समस्तानि महीपते ब्रह्मचारी हविष्याशी विच्चमस्तसमाभितः सत्समेकं यजद्देवीमां विद्यां सकलसिद्धिदं १
विंचापत्रैष्टं ताम्पकैर्न पुष्पितपसनैः कृत्वा तत्र समाप्नोति धनरत्नौघमक्षयं २ कृत्वारंभा पकलेनित्यमक्षोत्तरशतं सुविः मधुत्रि

रा.स.
१२७
127

नपगव्याज्यसंस्तुतैर्मे उलहूयं ४ मंत्रस्तद्दितयांते सौऽदिवसे मम भगवान्त्रियपोसास्यान्त्वमेपि वापश्यसौविग्रहधारिणीं ५ गजार
लधमाश्वादिसंकुलाक्षीरध्यास्सया जायते तन्नहेस घोमहत्नीऽदुर्वे भापि च ६ भगवत्कलयापुत्रमवश्यंपुत्रमाप्नुयात् अहल्गां
मोहहै नित्यमष्टोत्तरशतंत्रयं ७ मधुत्रितयगव्याज्यसंस्तुते जुहुयाद्यदि विरमायुष्यमासाद्य सौभाग्यमचलं शुभं ८ धनदेन स
मोरन्न स्यामं उताद्भवति ध्रुवं चंपकैर्जुहुयान्नित्यमष्टोत्तरशतत्रयं ९ मधुत्रितयगव्याज्यसंस्तुतैः एवमेव खुचिः मंडले नीनसं
रेहस्कंदर्पसमकांतिमान् १० वशीकरोभूपालान्नीपिष्टामहीनसे राज्यलक्ष्मीमवाप्नोति स्वान्वायव्यपिनीं च ११ कुसुमैः कि
मुकीद्रुतैः मधुत्रितयसंस्तुतैः मंडले ज्वलिते वह्नौ हुत्वा त्रिशतमादरात् १२ सर्वासामपि विद्यानामधिपो सौभाग्यमते सांगास
मस्लविद्याम्रुनिर्गच्छंतिमुखांबुजात् १३ हृयोमिराज्यसिकाभिर्हुत्वा शतसहस्रकं निरामयो सोदीर्घायुर्भवत्येवनसंशयः १४ कु राम.
त्वानीलोत्पलैरष्टोवयतंत्रिमधुस्तुतैः वशीकरोति भूपालानयतत्किंकरानपि १५ मधुत्रितयगव्याज्यस्तुतं पायसमादरात् कृ
त्वामतंद्र्पेविप्रः पश्यन्नेव हरिप्रियां १६ महत्सायुष्यमासाद्य धनवृद्धिमवाप्नुयात् गृहचीराज्यसंसिक्तान्जुहुयात्सस्यासं
१७ अष्टोत्तरसहस्रं यस्तु जीवेच्छरदांशतं कृत्वा तिलैर्दीनाम्नाकैर्दीर्घमायुरवाप्नुयात् १८ अरोग्यं लभते मंत्री वांछितान्या
मेत्रवित शालीभिर्जुहुयान्नित्यमष्टोत्तरशतत्रयं १९ मेंडलाद्देवमहती लक्ष्मीस्सं जायते ध्रुवं यस्तुनैर्जुहुयान्मंत्री श्रीहस्त

वल्लीसमुद्भवैः २० नैधा यानेसमुत्पैर्वा सिद्धार्थैश्च घनस्तुतैः महतीं श्रियमाप्नोति मान्यते सर्वजंतुभिः २१ मरीचजीरकोन्मिश्रै
र्नारीशिंधुरजोयुतैः समृद्धै राज्यसंपत्तोरपवैरीज्यतोत्सवैः २२ जुहुयात्मायसाहारो मंत्रवद्धि जितेंद्रियः अष्टोत्तरशतं नित्यं मं
डलाद्धनदो भवेत २३ हविषा गुडमिश्रेण जुहुयाद् मन्त्रवान् भवेत जपापुष्पाणि जुहुयाद् अष्टोत्तरसहस्रकं २४ गृहीत्वा मज्जये
द्रुस्मनागवल्लीरसान्वितं तिलकं तनुयात्तेन सर्वं वश्यकरं परं २५ ब्रह्मवृक्षसमित्सुद्भवैर्ब्रह्मिराचशेयेदृशी जातीपुष्पैर्यासा
श्रीवैश्वानरतोयस्थैः शुभैः २६ मद्यन्तीलोन्मत्तैर्हुत्वा वशयेन्मंत्रवित्तमः पुष्पैर्मनोहरैर्हुत्वा वशमाप्नोति स्त्रियः हुत्वा नवपद्म
मानं मंडलेयं त्र्यमृषितं जमिकं प्रकुर्वीत विधिना सर्वसिद्धये २८ कल्हारान्स्यापयेन्मंत्रवित्तमः पुष्पैर्मनोहरैः सुपदे सुगुग्गुलक्षणा
रचंदनातिससर्वांगान्कृचोस्मरसमन्विताः २९ डकूलचेषितानमुहावस्त्रैरावेष्टितांस्तु धान्तीर्थवरिभिरारुपयेत्सुगंधिभिर
तःपरं ३० नवरत्नसमावद्धकर्षकांचनकल्पितं मध्यकुंभोस्मिन्प्रेपं त्रावयेद्देशिकोत्तमः ३१ चंदनोशीरकर्पूरजातिजंघफीलकुंकुम
कुष्ठागरुतमालैलाभागसंख्यभागतः ३२ विलोमसर्वकुंभेषु रत्नान्यपि विनिःक्षिपेत लक्ष्मीहर्वोसहामद्रासहदेवीमधुव्रता
३३ मृगजीवकऋषभजीवकांतापामार्गपद्मजे प्रियंगुमुद्गगोधूममवीहीन्थैवनिलान्यवान ३४ शालीजंडलमापांश्चप्रक्षिपाश्चेते
षुनिक्षिपेत धात्रीपिकुचविल्वानोकदलीनारिकेलयोः ३५ फलान्यपि विनिक्षिप्य पुष्पाण्येतानि विन्यसेत पद्मसौगंधिकजा

रा.पू.
१२८

128

तिमल्लिकावकुलैस्तथा ३६ चंपकाशोककाशोकपुन्नागतुलसीकेतकोद्भवं पद्मकानिवयैर्गव्यत्तत्फोदुंवरशाखिनां ३७ ब्रह्म
कूर्चं चैभिः क्षिप्य वपकैः सपल्लवतैः पिधाय कुंभवस्त्राणि वस्त्रैराच्छादयेत्ततः ३८ आवाहयेन्मध्यकलशे महालक्ष्मीं प्रपूजयेत्
यजेदष्टाघाः शिष्टेषु कलशेषु स्वस्वक्रमात् ३९ गंधैर्मनोहरैः पुष्पैर्धूपदीपसमन्वितैः नैवेद्यभक्ष्यभोज्यैश्च तैस्तान्स्वस्वमन्त्र
येन्मंत्रं ४० मध्यमं कलशं स्पृष्ट्वा त्रिसहस्रं जपेयोऽष्टयंत्रिसहस्रं जपसंख्यां तु साधुमानीयेद्देशिकः ४१ संख्यापूर्वं त्वत्वेदि सेपी
ठं तस्मिंस्तं विनिवेशयेत् रम्यैराभरणैर्वस्त्रैरलंकृत्य तमादरात् ४२ सुमंगलाभिर्नारीभिः सितसुक्तासुतान्वितः नर्त्तितानां
द्विजातीनामाशीर्वादपुरस्सरं ४३ नदत्सु पंचवाद्येषु पूज्ये तेशिमनेसुधीः मध्यस्थं कुंभमुद्धृत्य महालक्ष्मीमनुस्मरन् ४४ अ
भिषिंचेत्क्रमात्स्नैः कलशैरपि देशिकः पुंसूक्तेन च वाक्सूक्तमुख्यैः सूक्तैश्च वैष्णवैः ४५ पवमानादिसूक्तैस्तमभिषिंच्याथ
देशिकः केरणास्य शिरः स्पृष्ट्वा प्रयुंजीताशिषं योगुरुः ४६ भद्रमस्तु शिवं चास्तु महालक्ष्मीः प्रसीदतु रक्षंतु त्वां सदा देवीसंपद
स्सन्तु सर्वदा ४७ शांतिनामकसूक्तैश्चाप्यभिषिंचेत्ततः परं अथोत्थाप्याभिषिक्तं तं वस्त्रवाससोपरिधापयेत् ४८ यथाविधिविधिस
माचम्य चरणानिंद्रवदुः गंधाद्यैरर्चयेत्ततः स्वस्थाने उपविष्टं तं ४९ वस्त्रैराभरणैर्धान्यैर्धनैर्गोमहिष्यादिभिः दासीदासैश्च
विधिवत्तोषयेद्देशिकाधिपान् ५० ब्राह्मणान्भोजयेत्सम्यक् दीनांधकृपणानपि तदाहूतान्यथाशक्ति भोजयेत्तुष्टयेत्तदा ५१ अभिषि

रा.

कोनरपतिः परान्विजयते चिरात् यदेच्छुः यस्मात्प्रोति श्री अयुतोन संशयः ५२ अभिषिक्ता सती वंध्या सूते पुत्रं महामतिं मृतारोगे पुत्राते
पुष्कं स्वां देहे पुदेशिकः ५३ मृतेषु दुर्निमित्ताद्येषु विद्ध्यादभिषेचनं सर्वसंपत्करं पुंसां सर्वसौभाग्यसिद्धिदं ५४ सर्वरोगप्रशमनं संजीव
यद्रव्यभाशनं अभिषेकमिमं प्राहू रागमार्थे विशारदाः ५५ विधिनानयोभिषिक्तः स्यात्स राजन्य स्त्रियमक्षयां माहद्दायुष्यां ऽग्पगेज्ञानरत्ना
निवाजिनः ५६ महत्सौभाग्यसंप्रोति धनानि सुबहून्यपि अथापरं महाभद्रं लक्ष्मीनृद्ध यस्यापस्य साधने ५७ महतां सिद्धिप्रदं वक्ष्ये समाधि
तमनाः प्रणु वै शाखे मासि संप्रोते अमिरापुत्रसिद्धिदे ५८ अक्षयायां तृतीयायां पौर्णमास्यामथापि वा आचार्यं स्वात्तपाप्रातः स्ना
त्वा संध्यापुस्सर ५९ समाप्य नैत्यकं कर्म विधिवत्संस्थितेन तं अष्टाविंशतिधा हुत्वा देवमात्राष्टतेगवीं ६० श्रीमदष्टाक्षरेणाथ शतमष्टो
त्तरं हुते प्रसन्नेराज्यलक्ष्म्याप यनसंस्य फलैः शुभैः ६१ तद्दोजरह्नैरान्यमधुत्रिस मिश्रितैः त्रिशताधिकसाह स्र जुहुयान्नियतः ऋतः
६२ साम्नाम्य लक्ष्मीविद्याभि मन्त्रैर्भिश्च ततः परं प्रत्येकं पानसे त्वाराताम ष्टोत्तरं फलैः ६३ आचार्यो रामहामंत्रैर्लक्ष्मीनृद्दयसंस्थि
तैः एकैकशस्ततो हुत्वा प्रायश्चित्ताहुतीस्ततः ६४ पूर्णाहुतिं कृत्वा प्रणाम्याग्निमतः परं आचार्यचरणद्वंद्वं संस्पृश्य प्रणिपत्य च
६५ कुंडलच्छित्रयं रम्यं तत्सहेमविनिर्मितं पद्मरागसमायुक्तं दत्वाचार्याय कर्णयोः ६६ अंससंनिभोकरौ पुत्रो तात्र स्याय वार्पयेत् स्वय
या कर्षमानेन तत्सहेम्ना विनिर्मितं ६७ नाटकाभरणं वापि वालीपुत्रमथापिवा आचार्यं वक्षमाकर्णं पुत्रमेद्याननाहोपने ६८ गेत

रा॰म॰ १२८ धपुष्पैरलंकृतस्स्वाचार्यं भगवन्मये दत्वा श्रीवं दलं सूक्ष्मवासो गुणसमन्वितं ६९ स्थूलं बहुफलोपेतं पानसं फलपंचकं दद्यादाचार्यसा
न्निध्ये वङ्गदक्षिणयान्वितं ७० फलत्रयं वा स्थूलं दद्याद्दक्षिणान्वितं पंचविंशो गुणसमन्वितं ६९ स्थूलं बहुफलोपेतं पानसं शक्तिनि
र्षीवा निष्कद्वादशकं तथा ७१ अशक्तः पंचनिष्कं वा त्रिनिष्कं वा समर्पयेत ब्राह्मणान्भोजयेत्पश्चात्स च वा पि सुवासिनीः ७२ दद्यादद्ने
ष्वतफलैरन्नपानच्छज्जनादिभिः तोषयेद्दक्षिणाभिश्च ब्राह्मणान्नस्तु धायते ७३ वंधुभिस्सह भुंजीत स्वयं पश्चाद्घृतव्रतः आचार्योलिंगनं प्रा
प्य तरुशीर्षिभिः हृतादरः ७४ दम्पत्येव स्त्रियं सा स्वात्त्रारायणसमन्विताम स्मात्द्वाङ्कु संदेहो ब्रह्मरूपाविवर्दितां ७५ स्वर्गादि मंदभाग्योपि
महदायुष्यमस्तयं अणिमादिगुणोपेतं याति स्मरणामृतमं ७६ गजाश्वरथसंपन्नो धनरत्नौघसंकुलां महतीं श्रियमासाद्य भुक्त्वा भो
गांश्च दुर्लभान् ७७ भगवत्संनिधावंते लीनः स्यादेव न संशयः मूर्योऽपि साधनं वक्ष्यामि हासिद्धिप्रदायकं यच्छुत्वा पिनरो धीमानाप्रसं
घैर्विमुच्यते पुरा देवासुरास्सवैसं भूय च परस्परं प्रतिपदिनमारभ्य मासायगणसमन्विताः शापाडवांसमोमयष्ट्रियोभ्याविवर्जितां ७९
दधीनापयमहालस्पामकुंदस्पात्ज यान्वपसमुद्रमथनं चक्रुरम्मतोनं यनापते ८० कालेकूटादिकं सर्वमुत्पन्नं दिनसप्ततः जयियत्र व
वतो तेषां नाविरासीत्रयो मयो ८१ एकादशी दिनेनत्र कार्त्तिकेमृदुकपक्षके सुरासुरानिराहारा लक्ष्मीतद्द्यनामकं ८२ जपंतो मनुमे
कायाः श्रीमन्स्सर्वसारंभुंभं समुद्रमथनं चक्रुर्दीनापमहाश्रियः ८३ मानसैरेपेपद्वादश्यां दिव्यानरगणाभूषिता आविरासीत्महालक्ष्मीस्स राम॰

129

सामुद्राज्जगदंबिका ८४ किरीटहारकेयूररत्नालंकारविभूषिता सहस्रपत्रकमलमास्थायुक्ता त्रयीमयी ८५ नारायणांगवक्षस्थलवासी
शंशांकेमुखानपि दृष्ट्वा भगवतो वक्षस्थले प्राप सनातनी ८६ तां पानिरीक्षितास्साध्वः शक्राद्याः समरुद्गणाः समस्तसंपदाधारा त्वम
भवन्त्वस्तु धायेत ८७ तदा भगवती लक्ष्मीः प्राह सर्वे सुरान्पितामहध्रुवं ब्रह्मरुद्राद्याः शक्राद्याश्च सहर्षयः ८८ श्रेयसे सर्वलोकानां प्रव
दामि यशस्करं नाम्ना कार्तिकमासेस्मिन्यो मामर्चे समन्वितां ८९ पजंति मनुजा भक्त्या ते सर्वे भाग्यभागिनः यो स्मिन्न जन्मरिव सेमाम
ध्येयाति सद्व्रतः ९० मत्प्रीतेय स्तुवरात्रि दुरवेयः प्रयच्छामि वसामि मंदिरे तस्य धनरत्नौघसंकुला ९१ समस्तवेदवेदांतसारभूतं सनातन
ने रहस्यमंपि वक्ष्यामि सर्वसिद्धिकरं परं ९२ कार्तिके मासि संप्राप्ते प्रतिपद्दिनमादितः आरभ्याचार्यवाराद्वै द्वितयं प्रतिपत्तथा च ९३ जाया
यो नुक्तपापान्तः स्नात्वा प्रतिदिने शुचिः सहस्रं त्रिशतं वापि प्रजस्यावेदमातरं ९४ नित्यहोमं समाप्याथ पञ्चोस्तते जातवेदसि अष्टाविंशति
धा हुत्वा वेदमात्राघृतं जकं ९५ अष्टाविंशतिधा हुत्वा श्रीमदष्टाक्षरीविद्यया आज्यं प्रसन्नाहारमयाद्गुनेद् स्तोतरं शतं ९६ श्रीमदष्टाक्षरीं वि
द्यामके साहस्रमादरात संकल्प्य तद्दशांशं तं जपेदेककायमानसः ९७ ततः परं महोलक्ष्मीन्दद्याद्योमह्मामनुं संकल्प्यार्के सहस्राणि
दशांशं तं जपेच्छुचिः ९८ हविष्यामयमश्नीत लवसाम्लविवर्जितं द्वादशाक्षरलक्ष्मीया श्रीयद्रतामथापि वा भक्तियुक्तो जपेद्विद्वानर्कसा
हस्रमादरात एकादशोदिने पश्चाद्दायपीज्ञापुरस्सरं १०० प्रातःस्नात्वा विधानेन नित्यमुमप्य माप्य च आचार्यचरणाद्वंद्वं साष्टांगं प्रणि

रा.पू.
१३०

130

पत्पच १०१ विधिवत्संस्कृते वह्नौ वेदमात्रा समाहितः अष्टोत्तरशतं हुत्वा श्रीमद्दुष्टारोगिघ्नया १०२ गव्यमाज्यं हुनेत्पश्चात् षष्ठ्युत्ताधिकसहस्त्र
कं त्रिशताधिकसाहस्त्रं कमलैर्वा कुशेशयैः १०३ मधुत्रितयसंपृक्तैर्गव्येनाज्येन मिश्रितैः लक्ष्मीस्तस्य मंत्रेण जुहुयात्साधकोत्तमः १०४
बाहुशासरलस्याथवा पद्मस्य पौषवा हुनेत् पद्मानि बिल्वदलैर्गव्याज्यमधुमिश्रितैः १०५ उद्दीप्ये ज्वलिते वह्नौ संस्कृते विधिवच्छुचिः
तुलसीमिश्रितैर्बिल्वदलैश्च कुसुमैः शुभैः १०६ वहत्यावरोगायेतौ श्रीश्रीशारदचेयेस्वरः त्रिशताधिकसाहस्त्रमाचीतदुस्ताविद्यया १०७
रत्नाचम्पकपद्मोत्पलैर्नरेन्द्रो वान्योराजयेततः ब्रासेदुदृते उत्याप स्नात्वाय द्वादशीदिने १०८ सावित्रीं त्रिशते जप्त्वा ज्वलिते जातवेदसि
अष्टोत्तरशतं हुत्वाग्नायत्र्याद्यतमाहरात् १०९ श्रीमद्दुर्गामंत्रेणाप्यष्टोत्तरशतं हुनेत् अष्टोत्तरः शतं पञ्चदश्यैर्मद्विद्यया हुनेत्
११० पद्माभावे घृतं गव्यं जुहुयाद्विद्यया मम भगवद्दीक्षिभिः यज्ञोस्यैकामाहुतिं हुनेत् १११ पूर्वैर्गुरुपि हुत्वाथ भगवद्दीक्षिभिस्त्रिया
अथाचार्यं परं हृष्टं साष्टांगं प्रणिपत्य च ११२ गंधपुष्पैरलंकृत्य षष्ठिचितुकहेमजं पद्मरागसमायुक्तं कुण्डलद्वयमर्पयेत् ११३ पञ्चा
पञ्चवर्णं वा रत्नाचार्याय परं तं युग्मे वासोयुग्मं समर्पयेत् पट्टक्षौमं कार्पासमेव वा ११४ सालग्रामशिलां शुभ्रां वज्रकीटविनिर्मितां सवत्सां गौ
हेमयुतां वहुरत्नविभूषितां ११५ समर्पयेद्यथाचार्यहस्ताज्ज्वेशिकोत्तमः धनाढ्यो राजपुत्रश्च रघुस्तु सहस्त्रदक्षिणां ११६ शतं तद
मप्यवातरर्धार्धमथापि वा पंचनिष्कचतुर्निष्कं निष्कद्वयमितं तु वा ११७ आचार्याय प्रदेयादि तल्लोभविवर्जितः आचार्यपत्नीमप्यर्च्य

२म.

वासोलंकरणादिभिः ११८ द्वादशापस्तु वासिन्यो भोज्याविप्राश्च तद्दिने हविरन्नाभिरम्यानां कूलैस्तो येदेवताधिया ११९ आचार्यो दृष्टिषः
प्राप्य सहर्षं ज्ञो तर्व्वं धुभिः कार्तिके न सिद्धत्वे ष्यं व्रतमत्यंतयोवनं १२० श्रीमदृष्टारोमं त्रस्यमहिद्या याम्ब साग्वानीमहतो सिद्धिमाप्नोति
सद्य एव न संशयः १२१ पुत्रवतमहीनित्यं पातयामिन संशयः अवश्यं मंदभाग्यस्य सान्निध्यो तस्य संततं १२२ स्थित्वा समस्तमैश्वर्यं दद्या
स्य ष्टगुणान्वितं शंखादीनां निधानानामाधिपत्यं च शाश्वतं १२३ अस्य सर्यंधनरत्नौघैः गजाश्वरथसंकुलं अस्य सर्वं महदारै ग्रामसंपा
पुष्पमथ्यय १२३ अस्य सपान् सकलान्भोगान् दिव्यानपि च मानुष्यान् अस्य सर्वं सौभाग्यं दद्यात्म्यस्य न संशयः १२४ महिद्यायाप्रस
न्नायास्सोग संकृतादि सिरा १२५ महतीया गुरश्चर्यामहासिद्धिप्रदायिनी नहारुयाफलं तस्य भवत्येव न संशयः दस्यो हत्वा गुरश्चर्यां कार्ति
के मासि सिद्धिदे असाध्यमपि देवानां साधयत्येव वांछितं १२७ आचार्योत्तुयतस्यवंशानामपि शाश्वती दारामिमहती लक्ष्मीमंते विपरमं
पदं १२८ आचार्यपत्नीपुत्रादि यो घातयति नं दिने दिने हत्वा धूनाज्ञनं निःसं दत्त्वा चार्यपदं प्रयुज्ञे संगदहितिरगायुक्तबाजिमेधशतो द्भवं अवश्यं
फलमाप्नोति संशयो नात्र विद्यते १३० आचार्यो यो विद्याह्यर्थं यागार्थं च दिने दिने धनाज्ञानं महत्पुरायमाहृदि व्यामहार्षयः १३१ आचार्यचरणा
द्दद्वेत्तुरश्चरणाकर्मीत्तिव्रहत्यां दक्षिणां दत्त्वा ब्रह्मप्राप्नोति शाश्वतं १३२ श्रोत्रियाय हरिद्रापविवाहार्थं धनं मिते याचित्वापि प्रदापयत्
ब्रह्मप्राप्नोति शाश्वतं १३३ आचार्यस्याथवा तस्य यागार्थं जगतीतले हत्वा धनाज्ञनं नित्यं निमग्नैरपि कोटिशः १३४ पितृमित्रसुत्रयोषा

रा॰ मु॰
१३१

131

घैस्तस्मिन्सौपर्यं स्मममयत्तु भगवत्कल्लब्ध्वा मत्समवाप्नुयात् १३५ मज्जन्मदिवसे योस्मिंस्तव्याचार्यपरं वुजे स सिद्धिमवाप्य तत्किंचिरस्त्वामसिद्धं
परां व्रजेत् १३६ तदारभ्य प्रतिदिनं सप्तविंशाक्षरीमिमां जप्त्वा वंचशतं प्रातः सायमष्टोत्तरं शतं १३७ सौभाग्यं परमं दीर्घमायुरारोग्यमुत्त
मं संप्राप्य सद्योपामचिरादृद्धियो भवेत् १३८ भगीरथ्यां वरीषादिस ह शोरान्य संपदा देहान्ते भगवद्धाम याति वंश समन्वितः १३९ यदत्र
वसुधादानं सांगदत्तिरामाचरेत् तत्सपुण्यफलं वक्तुं नाहं शक्नास्मि वामराः १४० मुक्तान्तनीयावैशाखे महासिद्धिप्रदायिनी यौ रौमा
सी चैव वैशाखी महासिद्धिकरी मता १४१ उत्थानद्वादशी मासे कार्त्तिके सर्वसिद्धिदा एकादश्यपि तन्मासे महासिद्धिरीरिता १४२ सि
ष्यंर्यं यत्नवानित्थं पश्चमे मचधिकिमान्मज्जन्मदिवसे वशो कुर्यादन्नमतंद्रितः १४३ प्रतियद्दिनमारभ्य द्वादश्यंतं दिने दिने कार्त्तिके
मासि कृत्यं वर्षे वर्षे व्रतं शुभं १४४ इहापि साक्षाद्भगवतेजसः केतयान्वितः मंत्रमूर्तिर्विमुक्तात्मा स्वात्मानं ब्रह्मरूपिणी १४५ प
त्येव स्वच वस्तुभ्यो विदानंद्रसात्मकं श्रूयते हरगाव न्यौ खेचरानपि पश्यति १४६ पक्षे पक्षे यथा मासि मासि वा मो त्रयीमपी पश्यन्नेव स्व
वस्तुभ्यो नारायण समन्वितं १४७ मत्प्रसादकरीं विद्यामिमां पंचशतं जपन् स्वकरासे तयोनाम्यान्स्त्रीसमद्धान्करोत्यपि १४८ हे स
र्वमपि माहेन्द्रमास्तरीमपि संयदेत्र स्वीकरोति मदुक्तः स्वस्त्रियानात्र संशयः १४९ इत्युक्ता सा महालक्ष्मीर्नारायण समन्विता पश्यतां
सर्वदेवानामपि चांतर्हिताभवत् ५० मत्योपि संप्रवक्ष्यामि मार्गशीर्षे वासरे व्रते यत्कृत्वा साधको लोके महतीं सिद्धिमश्नुते १५१ कार्त्ति

रा॰

के मार्गशीर्षे वा माघे वा फाल्गुनेपि वा वैशाखे श्रावणे वापि सामारम्भुश्चिनेपि वा १५२ समारभ्य द्विजः कुर्यान्मार्गे वा वासरे व्रतं समस्तसंपत्सा
म्राज्यफलकारणं भुक्तिमुक्तिदं १५३ मार्गवारव्रतं कुर्यात्पमनाघासफलप्रदं उक्ते सुमुभमासे तु प्रथमे भार्गवेद्दिने १५४ समारभ्य व्रतं कुर्यात्सम
स्तफलसिद्धिदं नित्यं पंचशते जप्त्वा स्वाचार्याज्ञापुरस्सरं १५५ भार्गवेपि दिने जप्त्वा तत्पंचशते त्रियं अष्टाविंशतिधा कृत्वा गायत्र्यारोग्यवो
ष्टतं श्रीमद्दृष्ट्वा देवेश पश्यतमष्टोनरं कृत्ते तत्प्रसन्नस्य लक्ष्मीनेत्रे राज्यविश्मतं तत्कृपामृतं १५७ सुवासिनीत्रयं विप्रत्रितयं चापि भोजयेत् स्वा
चार्यपत्नीसंप्राप्ता तं भार्गवेद्दिने १५८ आचार्यं वहुभिर्यत्नात् मासाद्धे भार्गवेद्दिने अम्बरं गन्धपुष्पाद्यैर्वा सोलंकारमर्पयेत् १५९ क
षेस्वर्णेन हृद्धं वारिकलशे तेन्धकसमर्प्य स्वगुरोः पत्नीमहालक्ष्मीधियान्वय १६० एकं वामिनुकेन कलशीलक्ष्मीपतिधिया वर्पयेत् गुरुपत्न्या
न्यसान्निध्ये दृष्ट्वा स्वाचार्यपादयोः १६१ गुरुश्च ताप वारद्यानत्तो त्रापावर्पयेत् सर्वेषाममसान्निध्ये भगवत्सन्निधौ न्यप १६२ संकल्प्य
स्निग्धद्रव्यं श्रेषये च्यततः परं अथवाचार्यपादाब्जारूढश्रीपादुकायुगे १६३ समर्प्य श्रेष्ठपेतान्स्वाचार्यपत्नीव्रती भार्गवेवासरे कुर्वेच्छिवं तु
नमुत्तमुत्तमं १६४ जप्त्वा पंचशतं नित्यं सापमष्टोत्तरशतं लभतमरं भाग्योपि स्वर्गे रत्नसमाकुले १६५ गजाश्वरथसंपन्नां महालक्ष्मी
मचंचलो नपुत्रैर्न कलत्रेण नरस्त्रैर्न धनैरपि १६६ नवियुज्येत पशुभिः कुत्रचित्तस्य भूपते आयुष्यस्वाय रद्धिः स्यात् हारोग्यस्वचसंततं १६७
ऋग्यजुस्सामवेदानामपि पारगतो भवेत् मीमांसाद्वयतर्कादिशास्त्रपारगतोपि च १६८ मत्वा सर्वगुणोपेतान्प्रथ्यपुत्रानन्तमान् योगम

रा.प्र.
१३२

132

ष्टागमासामुक्त्वाभोगांश्च दर्शमान १६९ यात्वं तेभगवद्धाम कुलालोऽशतसंयुतः महासिद्धिप्रदा न्यस्यास्त्से त्स्यानि श्वनौस्सतौ १७० अव
श्यं साधयेदेतां सिद्धिमिच्छन्ननुत्तमां मे दुह्यो भपिमतु ष्पाणां ममराशां वडुह्यो भा १७१ अनया साध्यते सर्वं श्रेयः सिद्धिर्महीयते दीक्षायुक्तः
शुचिर्नित्यं विधिस्तान्यन्त्रियो जेपन १७२ श्रीमरद्धा हरी जैस्वा लभेच्छुपः परं पदं साक्षात्स्वलक्ष्मीविधायामाहात्म्यमयनाशनं किंवि
रक्तं मयात्तम्यं किं पुनः श्रोतुमिच्छसि १७३ इति श्रीमत्सुजंरब्रह्मतत्त्वरहस्ये हाशरथीये तंत्रे वेदार्थसंग्रहे एकचत्वारिंशोऽध्यायः ४१॥
राजोवाच॥ दीक्षाभिषेकाद्रत्नाकल्पा सर्वेजन्यते तद्विधानं वदस्वाद्य मम नारायणाश्रमो १ श्रीभगवानुवाच॥ अथाभिषेकं वक्ष्या
मि दीक्षाविधिमव्ययम् उपासनाशतेनापि विना येन न सिध्यति २ अंते वासी विशुद्धात्मा स्वाचार्यं यत्नतोऽन्वहं तोषयेत्सकलैरर्थैर्भक्तिश्रद्धास
मन्वितः ३ यस्य दृष्टाति संतुष्टः प्रसन्नो वरदो मनुं स्वयमेवात तथा कुर्याद्दितिकर्तव्यता क्रमं ४ विशुद्धे देशकाले शुभमुहूर्तानि यतो त्वहं
शुभ्र बितत्यसनतं भवाशिष्येणासादरं ५ संकल्प्यो योष्यके तेव्यमंकुरारोपणं त्वयकुर्यात्तो दोमुख श्राद्धमादौ च स्वालिवाचतं
६ स्वगृह्योक्तविधानेन ततो देवं हरिं दधीत वै मधुमासे भवेद्दुःखं माधवे रत्नसंचयः ७ शुभं भवति ज्येष्ठे आषाढे बंधुनाशनं समृद्धिः श्रावणे
ज्ञानवीर्याणां संपदामपि पीडा भाद्रपदे मासि सर्वसंपद आश्विने ज्ञानं स्यात्कार्तिके सौख्यं मार्गशीर्षे भवत्यपि ९ पौषे ज्ञाननाशः पौ माघे भवेत्संह राम.
शीनमं मसमस्तभीष्टसिद्धिः स्यात्फाल्गुने मासि संततं १० रवौ गुरौ बुधे शुक्रे कर्तव्यं भानुवासरे अश्विनी रोहिणी स्वाती विशाखा हस्तभे श्रव

ज्येष्ठो नरा त्रयेषे वकुर्यान्मंत्राभिषेचनं पूर्णिमा पंचमी चैव तृतीय सप्तमी तथा १२ त्रयोदशी च दशमी प्रशस्ता सर्वकर्मसु पंचांगशुद्धि
वसे वलवत्यपि वा कृतौ १३ गुरुशुक्रोदये शुद्धे लग्ने द्वादशशोधिते चंद्रताराऽनुकूले च शस्यते सर्वकर्मसु १४ नयारमासदोषः स्याद्गुरुहरो
र्वंद्रसूर्ययोः तत्र मघाद्यनं सर्वं तदनंतफलप्रदं १५ नाम्यदन्वेषणा चेद्रविपर्वे राशिभूपते सवितृग्रहे राष्ट्रेष्ठं सोमस्य ग्रहणादपि १६ यदि
ग्रामराशिरत्नत्रयग्रहणाद्धि तेमभे वरं हृतस्य कर्मजातस्य फलं वक्तुं न शक्यते १७ योयो मंत्रो गृहीतोत्र सद्यः सिद्धिमान्भवेत् गृहीतानपि पुनर्दी
घातत्रेदीक्षापुरस्सरा १८ आचार्यवरनाहत्यन्धा महासिद्धिप्रदायिनी भूयोपि सर्वविद्यानां ग्रहणे चंद्रसूर्ययोः १९ दीक्षापुरस्सरा प्रति
राचार्यवरनाद्यदि जनायासेन सिद्धिः स्यात्सद्यश्च फलप्रदा २० सिद्धये सर्वविद्यानीतत्र तोयाभिषेचनं कर्तव्यं सर्वयत्नेन शिष्या
णां फलसिद्धये २१ चतुर्भिर्वर्णकैः सम्यग्ग्रपीतसितनासितैः स्वरम्यं मंडलं कृत्वा तत्र धान्यांजलिद्वयं २२ निधाय कलशं तत्र तो
यैस्तोयेन पूरितं वेष्टितं वस्त्रयुग्मेन पंचरत्नसमन्वितं २३ आम्राश्वत्थप्रसूनैश्च शाखाभिरुपशोभितं नारिकेलफलोपेतं मंगलैः परि
तो ज्वलं २४ सर्वौषधसमायुक्तं कृत्वा तत्रार्चयेद्गिरं क्रियाचित्कलयायुक्तं यंत्रे वाद्यकारसिद्धिदे २५ अप्यरजः सामसरजैश्च स्तोत्रैः पौ
राणिकैरपि मंत्रैरागमिकैश्चैव वैदिकैर्वैनोद्यमद्वेयेन २६ वरयेद्ऋत्विजान्विप्रानुत्तमाभरणाचितान् भावयेत्तैश्च सत्क्वानिमंत्रोन्वितस्त्व
वेतस्य आचार्यः पूर्वविधिना न्यासजातं समाचरेत् अप्यवामातृकां शुद्धां मातृकां वैष्णवीमपि २८ तत्त्वत्रितिपंजरन्यासं तत्त्वन्यासमतः

रा.म.
१३३
133

परं वर्णन्यासं दशविधं चिन्मयीमातृकामपि पंचांगं पुरतो न्यस्य न्यासं हंसत्वमादरात् न्यासजालमिति न्यस्य पूजयेत्तत्र पूर्ववत् ३०
पूजनीयश्च पूर्वोक्तसाधनैः श्रीपतिर्विभुं उत्तमं कायेन्द्रैस्य गीतवाद्यैर्मनोहरैः ३१ पुरापस्त्रीन्योग हस्येभ्यो द्वाद्धस्तु विस्तरं गंधपुष्पाद्य
तां कूलस्रवासो भूषणादिकं ३२ भोजनं चान्नपानीयमन्योन्यपि पितपोधन सर्वं तत्रोत्सवं हृत्वा त्रिकालमपि पूजयेत् ३३ रात्रावपि
समभ्यर्च्य त्रिकालं विजितेन्द्रियः निराहारः फलाशी वा पूर्वं पुत्रिसहस्रकं श्रीमदष्टाक्षरी जप्त्वा शतादिकसहस्रकं लक्ष्मीहृदयविद्यां
वा द्वादशाक्षरीमथापि वा ३५ अष्टाक्षरी महालक्ष्म्याः प्रजपेद्द्वादशाक्षरी परेह्नि तथा प्रातः पूर्ववत्सर्वमाचरेत् ३६ संपूज्यो विधिव
त्साक्षाल्लक्ष्मीनारायणौ धिया कुंडं निर्माय विधिवत् हुत्वा तत्रापि मंडलं ३७ तत्र गृह्णीयतिष्ठाप्य तंत्रोक्तविधिना सुधीः सांगावरणमा
वाह्य तत्राग्न्यग्निप्रियः पतिं ३८ श्रीमदष्टाक्षरेणाथ मंत्रराजेन संपते हविर्दुग्धान्नसहितैः सहस्रं जुहुयात्तिलैः ३९ श्रीमंत्राग्नतमे
न्यथ त्रिशतं जुहुयाद्धुतं हुत्वाथ पूर्णाहुतिं तत्र तत्र ततः कलशे वेदयेत् ४० ततो दिक्षु बलिं दत्वा पार्श्वदेभ्यो समाहितः शिष्यवर्य
मथाहूय भक्तिनम्रमकल्मषं ४१ प्राणानायम्य विधिवदभिषेकं समाचरेत् पावमानेन सूक्तेन सुराचार्यमिति मंत्रकैः ४२ अभिषिं
चेद्घृतम्यधि नरेतत्कलशोदकं नारायणं स्वयं विष्णुः शिष्ये संनिदधाति वै ४३ सर्वगस्सर्वतो व्याप्तिस्तस्मीरमिदधाति यः इति संस्मृ राम.
त्य स स्मृत्यन्तजालैरभिषेचयेत् ४४ परिधाप्याच्चयासध्वचंदनान्मुक्तिप्यच धारयित्वांगुलीयादि भूषणान्यपि सर्वशः ४५ वै

स्मवीं मातृकां न्यस्य तत्त्वन्यासमतः परं नक्षत्रपंजरन्यासमष्टादिन्यासपूर्वकं ४६ आत्मवद्विधिवच्छिष्यं तन्नावेवं प्रविन्यसेन्नतनस्तच्छि-
रसि स्वहस्तं दत्त्वा हस्तं च तच्छिरसि ४७ श्रीमदष्टाक्षरीविद्यामष्टोत्तरशतं जपेत् श्रीमंत्राम्यतमं पश्चाच्छतमष्टोत्तरं जपेत् ४८ रश्मिमालाम-
नुस्मृत्य न्यस हृद्देवताः परं आचार्यो यः प्रसन्नोसौ शिष्यायो ह कथ.वेकं ४९ तद्धिराकेरदधाग्ने त्रराजं महीपते श्रीमंत्राम्यतमे नाथ
स्वेच्छमंत्रेण संपुतं ५० स्वतो ज्योतिर्मयी विद्यां गच्छती भावयेद्गुरुः आगतां भावयेच्छिष्यो धन्योस्मीति पुनः पुनः ५१ शिष्यस्य दक्षिणेक-
र्णे श्रीश्रीमहाद्वादशाक्षरी २६ त्वा यश्रीमदष्टाक्षरीमंत्रराजं समर्पयेत् ५२ महालक्ष्मीमनुं दद्यात्तेन सिद्धमनन्ततः शिष्यस्य दक्षिणे कर्णे
ननन्दच्छमनुं जपि स्त्वाघ्राय शिरः पश्चात्कुर्यादालिंगनं स्वपदं तत्र तस्तत शिष्यस्तस्मै सर्वं निवेदयेत् ५४ यच्च यावच्च तद्भक्त्यागुरवेन्द-
च्छमानसः गोभूहिरण्याभरणाम्बरहस्त्यश्वादिकं तप ५५ नो चेदर्धं न चेदर्धमाचरेद्यांशमममायापिवा भक्त्या गजाश्वरत्नादिदद्याद्धितानुसा-
रतः ५६ राजा वापि धना यो वा ग्रामा माराणां शतमर्पयेत् सहस्रं दक्षिणा गुरुकमाचार्याय प्रसन्नधीः ५७ सप्तरात्रं पंचरात्रं त्रिरात्रं वैकरात्रकं
आ सो हि रि मां विधिं हत्वा विधान्दद्याद्गुरुः स्मृतः ५८ गृहणोसमनुप्रासेदीक्षां हत्वैकवासरं कवसस्याप्यनारीमिहत्वा प्रयौदिनानिच ५९
श्रीमदष्टाक्षरीं जप्त्वा त्रिसहस्रं समाहितः त्रिशताधिकसाहस्रं श्रीमंत्राम्यतमं जपेत् ६० गृहणास्पर्शसमयेत्वा त्वानघो स्वयं गुरुः श्रीमदष्टा-
क्षरं राम्भसहस्रं त्रिशताधिकं ६१ दद्यधिमन्तुन्यससहितै ईत्वा हस्तमि हैः मुभैः श्रीमंत्राम्यतमेनापशतमष्टोत्तरं हुनेत् ६२ ब्रह्मार्पणाहुतिं

रा॰ प्र॰ १३४

134

कृत्यान्तानोदकपूरिते एवं वन्दनं जपेत्कुम्भे लक्ष्मीनारायणावुभौ ६३ इष्टभक्तिपुतं शिष्यमभिषिच्योदकेन च परीधाप्य च वाससी धारयित्वाथा
भूषणं ६४ श्रीमद्द्वादशाक्षरेण शिरसः स्पृष्ट्वा शतं जपेत् ततो रहेहि विन्यस्य वै सुवीमांतरकांठवा ६५ पवागन्धा समात्रं वा कारयित्वा महीप
ते श्रीमद्द्वादशाक्षरीविद्यां ब्रह्मविद्यापुरस्सरां दत्त्वास्य दक्षिणे करौ दद्याद्विष्टं ह्रियोमन्त्रं पश्चादिष्टमन्त्रं दत्वा कारयेदाशिषस्ततः ६७ शि
ष्योपि धनं देहं त्वात्मानं चाचार्यचरणाम्बुजे सर्वस्वं वा तदर्धं वा तदर्धार्धं समर्पयेत् ६८ यद्धेनुद्वयं यस्मिं पक्षस्य समाचितो य चविंशतिनि
ष्कं वा तदर्धं वा स्तुवर्णकं ६९ कुम्भस्थद्भिः तर्पयं दत्वान्नतनं गृहमर्प्पयेत् दत्वा वङ्गनिवासांसि धान्यराशिमथापि यं प्रकारान्तरमात्सं यस्याचार्य
मन्त्रस्वरूपिणं सर्वशपं वर्षभिर्वित्तैस्तोषयेन्मनुसिद्धये ७१ गुरुपुत्रकलत्रादीनपि संतोषयेत्ततः अहं त्वमभिषिच्य वसुधावासोलंकारादिभिः ७२
वित शाठ्यं परित्यज्य गुरवे दत्त दक्षिणाः कृतन्योभवेत्स घासिद्धं मन्त्रोन संशयः ७३ दीक्षाभिषेकविधिनाय आचार्यमुखाम्बुजात् उपदिष्टोऽश्व
मूयोपि योगस्थानि मन्त्रमान ७४ जवस्पर्शमन्तो लिङ्गिपा पुण्यास घसवहितावत्कालकृतं हामजपादि फलमस्तयं ७२ प्रविशान्यस्य शिष्य
स्य शरीरे नात्र संशयः तस्मादाचार्यपादाब्जेदत्वाप्य दक्षिणा ७३ संपूर्णदक्षिणाभावे समस्तं निष्फलं भवेत् विद्यास्समस्ता दत्वा दत्वा
पि रहस्यमुपदिश्य च ७४ अन्ते वासिनमाचार्यो बहुकालं परीक्ष्य च उपदिष्टं च मूयोपि मन्त्ररत्नं निर्दं शुभं ७५ जपहोमादिभिस्सिद्धं दद्या
द्धिसापरस्सरं दद्यादुग्रहलोपुरापि यदि दीक्षाभिवनं ७६ प्राप्तमाचार्यसान्निधात्सघसिद्धमनुर्भवेत् एतत्कलो वारांतेसौ वैकुंठे धन्य तु

राम॰

दे ७७ सुरसाम्राज्यलक्ष्म्यासावधिर्यितो भवेत्कवं ज्ञविज्ञायवलं मासवारं चंद्रादिसंभवं ७८ मंत्रमात्रं स्वशिष्याययो दद्यात्तद्धिघातकः तस्मात्
वेत्त माचार्यमात्रेयेद्भगवद्धिया ७९ अष्टादशोपदेशांते श्रीमंत्रान्सकलानपि वासुदेवादिकान्मंत्रान्वक्ष्नारायणादिकान् ८० शिष्यस्य दक्षि
णे कर्णे दद्याद्वारस्त्रिमालिकी इयं भाग्यवती प्रोक्ता दीक्षा नारायणी शुभा ८१ ननास्तिकाय दातव्या नाशिष्याय कदाचन न संदिग्धाय मस्खी
पवेदनिं वा परायवा ८२ दीक्षाविधिमविज्ञाय मासादिबलमप्यथ योदद्यात्तिमहाविद्यां शिष्यं चात्मानमप्यसौ ८३ प्रापयत्येव नरकं प
मलो केसुदारुणं अज्ञात्वा मासवारादिबलमाचार्य एव वा कृतः ८४ योगदद्यात्तिमहाविद्यां न स सफलतिमश्नुते किं चास्य विवरस्य बाधनं
ती हदिने दिने ८५ नादद्यो नोपदिष्टा श्यामपोपि स शुभे दिने सर्वविघ्नं हरोर्वक्षः कृत्वा सिद्धिमश्नुते ८६ इयं भगवती दीक्षा वैष्ण
वी सिद्धिदायिनी दीक्षिते यापि सेवेषु दीक्षितो वैष्णवोधिकः ८७ अश्वमेधादियागेषु दीक्षितेभ्योप्यसौ महान् सकेन ज्ञानेनौवासौ सुकृत
त्वभिधीयते ८८ दीक्षाभिषेकं संप्राप्य स्वाध्यायके सरणावशात् श्रीमदष्टाक्षरी विद्यां सहस्रं स्वापि मुच्यते ८९ दीक्षाभिषेकयुक्तो यः श्री
मदष्टाक्षरीं जपेत् अष्टपञ्चाक्षरीं वापि ब्रह्मविद्यापुरस्सरां ९० सामान्यश्रीमहाविद्यां श्रीमंत्रान्वाप्यवैष्णवान् इत्यपि सिद्धविद्यो सौ मुक्तः सं
सारसागरात् ९१ मत्वा भगवदाकारां ब्रह्मानंदमयो भवेत् सद्यः पातकराशिघ्नं वहुश्रेयोविवर्धनं ९२ दीक्षाभिषेचनं नाम वैष्णवं भु
क्तिमुक्तिदं विद्धि दीक्षाभिषेकोवाप्येयो यांगपुत्तोपि वा ९३ भगवद्दर्शनं वापि चरणं कैवल्यसाधनं नैतन्निचितपतोष्यन्यद्भुतं संप्रकाशिकारणं

रा॰ र॰ १३५

135

९४ अगस्त्य उवाच॥ दीक्षाभिषेचनं प्रोक्तमित्थं रामेण धीमता जानकीपतिना पूर्वं श्रेयो वृद्धिप्रदायकं ९५ अतस्त्वं विष्णुदीक्षां
या दीक्षिता नियतव्रताः श्रीमद्व्यासरीत्यस्त्वा भजध्वं राममच्युतं इह तत्र स्याभवं तोय ब्रह्म प्राप्स्यथ शाश्वतं इदमेव परं तपः ९७ इदमे
व परं धर्म तपमिदं मम महद्व्रतं आपनेवे परो योगो दीक्षेयं वैष्णवी शुभा ९८ अस्यामेधादियागेषु दीक्षितो पियतव्रतः दीक्षितो विष्णुदी
क्षायां श्रीमद्व्यासादिजपरः ९९ अनेन मयुतं साक्षात्परं ब्रह्म प्रपश्यति दीक्षाभिषेचानंतरं ध्यायेच्च ध्यावान्निधेकथा सिद्धिमाप्नोति मम
हती ब्रह्मना साम्यसिद्धिभाक् नान्यं गयोगाभ्यासेन न यागैर्धर्मतो दासिरोः १०१ तादृशीं गतिमाप्नोति यादृशीं विष्णुदीक्षया मद्योभ
मद्यः प्रवक्ष्यामि भगयाहि क्षपार्चितेः १०२ श्रीमद्व्यासरीत्या स्वासिद्धिं प्राप्स्यथ शाश्वतीं दीक्षाभिषेचनं प्रोक्तमिति पुण्यस्य आ
दरात् इतः परं द्विजश्रेष्ठाः किं पुनः श्रोतुमिच्छथ १०३॥ इति श्रीमदुत्तर ब्रह्मतत्त्वरहस्ये हाशरयीये तंत्रे वेदार्थसंग्रहे द्विचत्वा
रिंशोध्यायः ४२ अथ ऋषय ऊचुः अगस्त्य मुने महाभाग भवद्वदनपंकजात् श्रुतं नमस्याभिरस्तं तरहस्यमपि सिद्धिदं १ इदानीं रूप्यावयं
वैकल्प्यो ध्यानतराय भोगवश्यास्त्रमस्माधिः श्रोतेच्छवदनीदु ज्ञातः २ सद्यो पितवदनाच्चाक्षोभ कामाञ्जनगद्धितं योगस्वरू
पं च छामस्तदस्माकं वद प्रभो ३ योगो ना किमेतस्य स्वरूपं कीदृशं परं अंगान्यष्टाविति प्रोक्तमस्य तत्सकलेवर ४॥ श्री अगस्त्यमु
निरुवाच॥ सदर्थं ब्राह्मणाः श्रेष्ठाः पुरा वशिष्ठादिमहर्षीणां सन्निधौ जनकीपतिः ५ कृपया मासयोगस्य स्वरूपं शंभवे राम॰

विभुः यथाऽऽराधयतो योगी ज्ञानकायमहात्मने ६ कथयामास योगस्य स्वरूपं ब्रह्मसाधनं श्रीभगवानुवाच अथातः संप्रवक्ष्यामि योगम
ष्टांगसंयुतं ७ यदभ्यासात्साधको याति निरन्तरं ब्रह्मशाश्वतं नित्यनैमित्तिकैरेव कुर्यात्सोऽदुरितक्षयं ८ योगाभ्यासरतो भूपात्साधनमथोच्यते स्पष्ट
तु ज्ञेन संगेन सत्साधुसमागमं ९ कुरुष्व यमहोरात्रं सम्यविष्णुसनातनं अष्टावंगानि वक्ष्यामि योगसाधनस्थापते १० पातकेभ्यो विमुक्तः
स्यादेषां श्रवणतोऽपि च यमश्च नियमः पश्चादासनं च तृतीयकं ११ प्राणायामश्चतुर्थः स्यात्प्रत्याहारस्तु पंचमः ध्यारणा चैव तथा ध्यानं समा
धिरिति चाष्टमं १२ प्रत्येकमेषां वक्ष्यामि लक्षणान्यपि तु यमश्च नियमः पश्चादासनं च तृतीयकं ११ प्राणायाम ब्रूत तद्विभज्य प्रवक्ष्यामि ततस्त
स्यागमप्ययं १३ अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यं यार्जवं क्षमाधृतिर्मिताहारः शौचं चेति यमा दश १४ सर्वेषामपि भूतानामहेशजननं हिंसनं
तत्त्यजनं कर्मभिर्निर्नमहिंसेत्यभिधीयते १५ यथा दृष्टश्रुतार्थानां स्वरूपकथनं पुनः स्वान्यमित्रचेतसी रैलक्ष्य सत्यमाहितबुधैः १६ तृणा
देरप्यनाराणं परेषां वस्तुधायते अस्तेयमेतद्धंगं ब्रह्म शा रेस्तु जातनं १७ अवस्थास्वपि सर्वासु कर्मणा मनसा गिरा स्त्रीसंगपरित्यागो
ब्रह्मचर्यं प्रवक्ष्यते १८ परेषां दुःखमालोक्य स्वस्यैवालोकयन्नतः तत्सारज्ञानुसंधानं दयेयं प्रोच्यते बुधैः १९ व्यवहारेषु सर्वेषु मनोवाक्कायक
र्मभिः सर्वेषामपि कौटिल्यराहित्यं तार्जवं तु २० सर्वात्मना सर्वदापि सर्वत्राप्यपकारिषु बंधुष्विव समाचारः क्षमा स्याद्ब्रुवितम २१ इच्छाभया
त्वराहित्यं ज्ञातेषु विषयेष्वपि लोभवत्स्वप्यतिं धीराः प्रवदंति सत्तावर २२ भोज्ये स्वैव चतुर्थांशभोजनं स्वस्य चेतसः अनुग्रहकदुमिताल्प

हा० प्र०
१३६
136

सवर्णादिविवर्जितं २३ हितं मेध्यं महीयालमितमाहारं प्रचक्षते २४ निर्गतं नवरंध्रेभ्यो रोमकूपेभ्य एव च २५ मलं वर्जितं द्वारं क्षालनं शौचमुच्यते
जलाभ्यां बहिस्तस्य प्रह्लि मेलीकरणं तथा २५ मनःस्थैर्यं बहिःशौचमंतःशौचं विदुर्बुधाः एतेदशायमास्स्य ब्राह्मणा प्रमिहितवः २६ तपश्चन्द्र
रात्तिसमीश्वरारावनं तथा सिद्धांतालोचनं चैव लज्जा दानं मतिस्तथा २७ जपो व्रतं दशैतानि सुतीक्ष्णानियमाः स्मृताः प्रत्येकमेषां वक्ष्य
मिलक्षणानिहहीयते २९ तपस्तु नशनं नाम विधिपूर्वं कामिष्यते स्नानायासोपयन्नेन तदर्थेनैव जीवनं २९ तुष्टिरेषा मातौ पितत त्यागि
नानयाविना स्कत्याद्युके ष्युवि श्वासमास्तिकं प्रवदंति हि ३० इष्टदेवार्चनं सम्यग्विधि पूर्वकमन्वहं त्रिसंध्यमेकसंध्यं वा भवत्येवेश्वरार्चनं ३१
वेदशुवागमशौद्धांतप्रवणं मननं तं तथाश्रुतिस्मृतिपुराणादिमथ्यांतो को र्यदर्शनं ३२ सिद्धांतश्रवणं प्रोतं त्यो च्यते तत्वदर्शिभिः श्रुत्यादिभि
लौकिकैश्च यपदत्वं तन्निंदितं ३३ तत्राप्रवर्तनं लज्जा वाप्रनः कर्मणामपि यादिष्टदेवताध्यात्वानदर्पणाधिया ३४ सस्वात्त्रैदीयते त्रादित्तद
नमभिधीयते तर्कशास्त्रनुसंधानेन सम्पाक्तदस्तोरपि ३५ एतस्य योमेतिरीयं तु तत्त्वविद्भिरुदीर्यते गुरोर्लब्धस्य मंत्रस्य शास्त्रवर्तनं हियत
३६ अतरं गास्मरणं च न्यास पूर्वं जपो भवेत् कर्तव्यस्य समस्तस्य नियमग्रहणो व्रतं ३७ नियमाव्यतिरेकेणा सर्वमप्यतिनिष्फलं यमेष्वनिय
मेष्वपत्वं तं न तस्मफलं भवेत् ३८ एकमेंतनमुच्यते ४० साराय मानपोवस्येम मुद्रारूपकारकारयैः हतैर्दीयते घोषः सुखं धनमिवाग्निना ४१ राम०
+ चेत्स्थिरो भावः पूर्वोक्तैर्नियमैः सह कार्याचार्योर्पितहैहस्य वेतदासनमुच्यते ३९ बहुविधावर्तोप्येकविधापंस्थिचितनता अंगत्वेनान्यविधानां जप

न्यासः इन्द्रियेषु पियेषु दोषा ये वातपित्तकफोद्भवाः त्वङ्मांसमेदोस्थिमज्जास्थिकादिसंभवाः ४२ एते सर्वेपि दह्यंते प्राणायामनिरोधनात्
प्रायश्चित्तमघौघानां मुख्यमेतद्द्वयं त्वपि ४३ पुनरावृत्तिरहितं शाश्वतं ब्रह्म कांक्षिभिः प्राणायामश्च सततं कर्तव्यो विधिवन्नरैः ४४ सम्य
ग्भिः स्वधर्मचरणानंतं करणमात्मनिश्चयमेवावशिष्टस्सब्रह्मसायुज्यकल्पते ४५ जानुर्विंवं कराग्रेण त्रिः परामृश्य सत्वरं प्रदद्याच्छोटिकां मे
कामितं मात्रा कनीयसी ४६ प्रणवं व्याहृतीः सप्त गायत्रीं शिरसा सह त्रिर्जपेदायतप्राणः प्राणायामोपलक्षितः ४७ अधमो मध्यमश्चैव प्रा
णायामस्तथोत्तमः अधमः पूरके प्रोक्तो ग्राह्यः कुंभके पूर्ववत्स्मृतः ५० रेचके त्रिगुणश्चार्यः प्राणायामोयमुच्यते प्राणायामैः दशैः शक्तिन्ति
त्यं घोरराशिर्नयेत् ५१ संवत्सरकृतैः पापैः सर्वैरेव विमुच्यते परोपतापजं पापं परद्रव्यापहारजं ५२ परस्त्रीमैथुनोत्पन्नं प्राणायामशतै
र्हरेत् महापातकजं पापं शतावज्ञोपपातकं ५३ अन्यानि शतधा वृत्तान्युपपापानि भूपते सर्वाण्यपि प्रदह्यंते प्राणायामैस्त्रिभिः शतैः ५४
स्नानावेते च यत्नेन प्राणायामान्समाचरेत् कर्मस्वपि च सर्वेषु शुभेषु त्वशुभेषु च ५५ प्राणायामैर्विना यद्यत्कृतं कर्म निरर्थकं अतो यत्नेन
कर्तव्याः प्राणायामाः शुभार्थिभिः ५६ यावच्छक्यं नियम्यासून्मनसैव जपेन्मंत्रं नारायणोत्राधायनमुद्गमं पूरयन्नपधीः ५७ धारयन्नंतरे
वा सूत्रे त्रैकिं विन्निमो त्यच परं ज्योतिः परं ध्यायन्नंतरे वमन्जपेन् ५८ समस्तकर्मणां साक्षी प्राणायामो महीपते स्नानप्रणवसंयुक्ते गा
यासर्वकर्मसु ५९ स्नानावते च कर्तव्यः प्राणं वपियद्वांकरस्वपिरां मरूपिरां वासतनं स्मरन्नारायणाधिभुं ६२ श्रीमद्यास्वरोविधांम

रा.प्र.
१३१

137

मनसैव जयन्मुचिः नियमस्त्वापुंकं कर्तव्यः प्राणायामो घनाशनः ६३ प्राणायामैर्विना सर्वं जपहोमार्चनक्रियाः नफलं यांत्येव ताः सर्वा
यात्रेनापि हुताः हुताः ६४ इंद्रियाणां तु रासाधं विषयेभ्यो निवर्तनं प्रत्याहारो भवत्येतत् सम्यगिंद्रियनिग्रहः ६५ जीवस्य ब्रह्मरूपेण
निर्धारो वा धुपुक्तिभिः एवंकोतम त्रात्स्वप्राणायामत्रयोद्भवाः ६६ आत्मन्यासिस्थिरीभावः छिन्नसंशयात्म धारणा सम्यगालोकनं ध्याने
नेनिधाय तद्रूपेविधं ६७ अंगानि भूषणोसाध वाहनावरणैरपि सत्यज्ञानसत्यैकत्वप्राप्ये प्राप्तसाधकः ६८ समाधिधर्मीचं तां स्या
द्भवांतरशतेष्वपि समाधिरथवा जीवब्रह्मणोरैक्यचिंतनं ६९ ब्रह्मीभूतः स्वयं जीवो निरुह्यासर्वलीनतः न स्वतीयत्नमस्य द्रष्टा वा स्वयमे
वावशिष्यते ७० मुहूर्तमवस्थितो वापि समाधिर्बोध्यते एवमष्टांगसंपन्नयोगयुक्तास्तु संयतः ७१ सूर्यस्य मंडलं भित्वा याति ब्रह्मस
नातनं परं एवमभ्यासे स्थितः विनीतः शांतमानसः ७२ वशीकृतेंद्रियग्रामः सोमतत्वायक स्यतेनिरस्ताशेषदोषस्तु कामक्रोधादिवर्जि
तः ७३ एवमभ्यासयोगेन स याति परमां गतिं कर्मयोगेन वा ज्ञानयोगेनाथोभयेन वा ७४ प्राप्यते तु नराद्यनिरहितं ब्रह्म शाश्वतं करो
त्यनुदिनं परत्र नमस्के विगतस्पृहः ७५ जपहोमात्मकं कर्म सा मुनि पौनः ... सगुणं निर्गुणं वापि नारायणमजं विभुं ७६ तस्मात् पतिं रघुपतिं
हसं विष्णुं हरिं शिवं ध्यात्वा कर्माणि वेशस्याय यात्येव परमं पदं ७७ ध्यानेन कर्मणा चैव योऽभ्यसेद्योगमन्वहं स याति ... नमस्यानंदं वा ना
निवर्तते ७८ तस्माज्जनकयतीमेनयोगे अथवा ज्ञानयोगे प्रविशासनियमैर्जानि कोदिया... इते: यत्नैश्च विविधैः सम्यग्भक्तिर्नारायणे

राम.

परोऽहं तासंसारसागरस्यास्य पारं प्राप्तुयं हीच्छसे ८० कर्मयोगे यथवा ज्ञानयोगे प्रविश्यास त्वारं सर्वेषु दुःखभिन्नानां भ्रांतानां हतचेतसां
८१ ज्ञातासस्यकएवात्रसंसोरस्मीयतिः स्वयं सएव ज्ञानकामा यो ब्रह्मरूपी जगत्पतिः ८२ ज्ञातासंसारमग्ना नानारको नाम्य दुच्यते प्रश्री
रागोषपानां ज्ञानयोगः प्रशस्यते ८३ कर्मयोगस्तु सर्वेषां भवेत्रिवर्गसाधनं ज्ञानेन कर्मणा वापि देवं नारायणं विभुं ८४ ज्ञात्वादिमध्या
न्तहीनं तं रामं सम्यगिहार्चयजन योगाः प्रशस्यते ८३ कर्मयोगस्तु सर्वेषां भवेत्रिवर्गसाधनं ज्ञानेन कर्मणा वापि देवं नारायणं विभुं ८४
कैतवच्छरीरे हि स्थापि रदुपियन्ति सुच ८५ त्वगसृग्मांसमेदोस्थिमज्जाशुक्रमये नरपशौ त्यक्ते यया दिनं सम्यगन्वति स्थानिनाशनं ८६
कर्मयोगं तथा ज्ञानयोगं वा योग विज्ञमः करिष्यामि कतेय्यामिति कश्चिद्विचिंतयेत् ८७ स्वस्वास्ये स्वममेवार्पमदोषं लीं हृतः स्थिये
रश्वः कार्यमद्य कुर्वीत मध्याह्ने वापराह्निकं ८८ सायंतनं च मध्याह्ने विबुधैर्वा हुत्य तो न्यथ सम्यग्वैराग्यमिच्छ स्यपरं तत्त्वस्य चेतसः ८९
छर्दितान्ननिभाः सेवें देहस्यांते विषयाः स्वंसं शरीरं त्वमपि प्रायो विरक्तस्तैवशोभयेत् ९० विरक्तस्य तदृप्याश्वत्यात्म्यं सर्वात्मनाभवेत् अम
मेध्यं शरीरसंविष्ठाभिध्यगतादपि ९१ न तत्त्वनिष्ठो विशेषेणाप्राणिनं मन्यते हतं शरीरे स्मिन्नमेध्यत्वामीदृशं नाम हेह्निनो ९२ त्वगाद्यैकैकसं
स्पर्शे स्नानमेव विसोधनं मृगालैरपि गृध्रैश्च नीयते यद्यहो विधिः ९३ विधत्ते चर्मणा विहेशं शरीरं तिशरीरिणां रतं त्प्रतिपदं सम्यगापदंप
दमीदृशं ततः शरीरं विश्वस्यपदुदासे सम्रूढाधीः दुःखैकानुभवाप्यै यविधिनेतन्हतं पुनः ९४ परमार्थविदप्येतद्दीक्षमाणो न वीक्ष्य तेथ्या

रा॰पू॰
१३८

138

मोहितोजगत्यरोन्मायपैवमहात्मनः ९६ विस्तोऽस्त्वविरप्यामुदेहं तरसमुपैत्यहोसरवंमिथ्यादुःखमेवभूयोप्यनुभवत्यपं ९७ आपद्यकिंच
नोभूत्वाकुलः भ्रमन्नेवानुरोभूत्वादुःखावर्तेपुनः ९८ दुःखमित्यपिज्ञानतिदुःखंनैवमहोपतेसर्वात्मनापरित्याज्येसर्वेषामपिदुःखदे ९९
प्रविशेत्कोभवेनंदोहतोप्यामुपुनं हः तनकिंचिपिकर्मीत्रनिःफलंविघातेमुने १०० नचेत्पुनःप्रवेशायाभवेन्नुकोपिवध्यतेततोनक
मेकतेप्यफंलार्थित्वेनस्त्रीभिः १०१ यदिकुर्युःफलंततस्तन्नयेस्यात्रैनादिकं नचेयतन्तिसंसारेदुःखावर्तेभेविमोहितः १०२ ईस्वारोपि
समुद्धर्तेशक्तोभवतिनान्यथा योगाभ्यासरतोगापिमुरुरूपंगुरुयाघोरतः श्रीमद्व्यासेरितोवब्रह्मप्राप्नोतिशाश्वतं १०३ इतिश्रीमत्स्वतर
ब्रह्मतत्त्वरहस्येदाशरथीयेतंत्रेवेदार्थसंग्रहेत्रिचत्वारिंशोध्यायः राजोवाच॥ कानिसन्तिपुराणायेनिश्चयज्ञानवितमसंशयंछिंधिपृच्छामि
ज्ञाताज्ञानुग्रहंकुरु १ आत्मानुभवरूपेणसाक्षात्कारेणकेवलं पुनरावृत्तिरहितंशाश्वतंब्रह्मयात्यपि २ इत्यादिश्रुतितत्त्वज्ञाः प्रवदंतिम
नीषिणः श्रीमत्ताभिहितंब्रह्मविद्यानुष्ठानतत्पराः ३ भुक्तिंमुक्तिंचविंदंतिकथमेतन्निवेदय पनिवृत्तिरेवमुक्तिःस्यात्प्रवृत्तिर्भुक्तिरुच्यते ४
उभयोरप्येकस्यकथंमार्गोभवेद्वद॥ श्रीभगवानुवाच॥ त्वयापृष्टंमयाप्युक्तं तत्सत्यंसत्यविदांवर ५ सर्वज्ञस्यस्वतोच्छित्तिर्दुःखोच्छित्ति राम.
श्चतत्त्वतः निवृत्तिलक्षणान्येषामुक्तिरित्यभिधीयते ६ विषयान्तरसंसर्गः करणानांतदाशयहभुक्तिंप्रवक्ष्येतेलोकेवैषयमुभयोरपि
७ तथाप्यात्मानुसंधानमुभयत्रापिदृश्यते मुक्तिरात्मानुसंधानेनात्मावस्थानमेवहि ८ एतद्रहस्येवसर्वत्रसर्वतत्त्वविदांवराप्रवक्ष्येचनि

वतोचसर्वेषामात्मानुभाविनां ९ ब्रह्मैवाहमितिध्यात्वा किंच रामोहमित्यपि येनुस्मरंति सततं न ते संसारिणो नृप १० सा सायुज्यवदात्मानस्तस्य
वज्जगतीतले भोक्तात्र भगवानेव भोज्यमपि भुक्तिक्रिया ११ एकस्मिन्नविशिष्टे तु किमुत स्तस्य पोजनं अतो न मुक्तिमार्गस्य रोधिनी भुक्तिरीष्य
ते १२ अनेन विधिना नित्यं देवं नारायणं विभुं श्रीराममिंदिरानाथं यस्मिन्नमनुतिष्ठति १३ स भुक्तिमपि मुक्तिं च लभते नात्र संशयः यथ
विधिनिषेधौत्सुकं नेवापसर्पेतः १४ तथान सर्पेतो ब्रह्मोपासकं विधिपूर्वकं ब्रह्मैव सत्येन दृढं भगवानहमीश्वरः १५ नारायणोहं रामोहं वा
सुदेवोस्म्यहं हरिः इति येनुस्मरंतीह चिंतयंति दिने दिने १६ तेषां न विहितं लोके निषिद्धमपि वर्जते यथा घटस्य कलशस्य कार्यव्यभिधायकः
१७ तथा ब्रह्म च रामश्च नन्नमे कार्येत्वतः अतो रामोहमित्येवं ब्रह्मैवाहमथापि वा १८ येनुस्मरंति सततं मंत्रमामुष्मुमंतवा वदंति ततः
सा स्यात्ते सर्वं ब्रह्मरूपिणः १९ विहितं वा निषिद्धं वा न तेषां विद्यते क्वचित् मंत्रत्रस्य षष्ठं रोवामु निध्यानादिकं तु वा २० नास्त्येव ब्रह्मसता ह
मासिद्धिरामनवः स्मृताः अत्राम्यतममायायो मंत्रे ब्रह्मैकसिद्धिदं २१ शुभलग्ने शुभे मासि संप्राप्यावरणमन्वहं गच्छन्सिद्धःस्वापन्भुज
न्नुपयन्नपि हसन्नपि २२ आसीनो वा शयानो वा संस्मरन्मंत्रमादरात् ब्रह्मण्य नमथात्मानं स्वयमेव प्रपश्यति २३ नहीमो न पुरश्चर्या न
जपो नार्चनादिकं ब्रह्मसनाद्यान्यवियाः स्मारितो नैव सिद्धिभाक् २४ कलेवरमपि प्राणानपि सर्वं स्वमीप्सितं आचार्याय प्रयच्छेद्धीमा
नेतेह्यापदयपि नै २५ विचार्यतां दृशां ब्रह्मस्नेनाचिष्ठपरात्परं नरकोरन्नवस्त्रादिकं किंचिन्चापि वाच्यहं २६ ब्रह्मार्यं साधयामितं ब्रह्मस्य

रा० रू०
१३८

139

नामयंतिते ज्ञातो ब्रह्मविदे देन मानं त्वा पप्रच्छ स्पते २७ येद्विषं त्यपि निंदंति ते त्वा पफलभाजनाः कुदं विनो दरिद्रा स्वदुःखिनः स्तु ते संशयः
२८ स्वतः स्तुतान्समुत्पाद्य स्वयमेव रहस्य देहेऽपि कारागृहेषु सर्वे स्वयमेव निगच्छते २९ अहो स्य मंद भाग्यस्याय यावत् क्षयं भवेत् अमी
ब्रह्मविदां द्वेषो न कर्तव्यः शुभं प्सुभिः ३० नित्यापि नैव कर्तव्या हितमेव समाचरेत् यैस्त्वं वंद्यो नमोदंति वदंत्यपि मनीषिणः ३१ तत्स्वाप
मवित्संतं ध्यात्वा ब्रह्म गुरुनिर्दिशं सर्वं त्वपि ज्ञात्वा तमेव विश्वेशं कृत्य कुरु निरंतरं ३२ अनेनैव त वामीष्टं भविष्यति न संशयः सहस्रं हत्यो
गायत्र्या जपाः प्रत्यहं माहरात् ३३ आचार्य चरणांबुज [illegible] स्मरामि यथा चहे श्रीमद् ब्रह्मविद्याजपो पर रहस्यकः ३४ एकेन ज
मनासा साक्षात् ब्रह्मप्राप्तिपरं त्वपिं गुरुदैवतमंत्राणामैक्यं संभावये सदा ३५ इच्छेद्ब्रह्मलोकमो लोकी यं तेस ध्यए वहि मिद्यनेर्हृदयं
त्रिविनश्यंत्यपि संशयः ३६ साक्षात्कारनित्यानानि यं चैव ब्रह्मरी नव आचार्यचरणांभोज [illegible] प्रत्यहं शुभा ३७ सहस्रं हत्वे ग
यत्री जपश्च प्रत्यहं ततः कृत्या काचारसंपत्तिः प्रत्यहं समये हरा ३८ श्रीमद्ब्रह्मविद्याजपो पि सहस्यकः नियम प्रतिरिकेषु
समये मुनिरंतरं ३९ ब्रह्मज्ञानात् नान्यविद्यायाः स्मरतां वेत्ति यं च धा ब्रह्मप्राप्तिकरा राहु नैतस्माद्विद्यते परं ४० गुह्याद्गुह्यतमं प्रोक्तं सर्वे
वेदांतसंग्रहे नास्तिकानां न वक्तव्यं देहं त्यक्त्वा नोऽद्यरात्मने ४१ त्रिशत वापि गायत्र्या जपो [illegible] श्रीमद्ब्रह्म [illegible] ब्रह्मविद्या राम०
विद्याजपः पंचशतेन उपगा आचार्यानुग्रहाद्देवरूपं ब्रह्मसैकासिद्धिदं नान्य राधियानि त्वमाचार्य परितोषयन् वैदिकाचारनिरतो गायत्रीं व

शोजपन् श्रीमद्दक्षास्वरीं जप्त्वा ब्रह्मविद्यापुरस्सरं ४४ श्रीमंत्रसहितां नित्यं रश्मिविद्यासमन्वितां महाकालं डराधर्षीमपि जित्वाभयंकरं ४५
महासिध्युघकं प्राप्य जरामृत्युविवर्जितः नारायणमयो भूत्वा याति तद्ब्रह्म शाश्वतं ४६ ब्रह्मरूपिणमात्मानं ध्यात्वा तस्माद्दिने दिने ब्र
ह्मदर्शनपर्यंतं जपेन्मंत्रं समर्चयेत ४७ आराधनेन तस्यांगेन गंधपुष्पाक्षतादिभिः शालग्रामशिला चक्रे चक्रराजसमन्विते ४८ आराधयज
गन्नाथं श्रीदेवीसहितं विभुं इहामुत्रापि महतीं सिद्धिमाप्नोत्यनुत्तमां ४९ नारही ज्ञानमात्रेण परत्रेह च मंगलं प्राप्नोति वसुधापाल
दानहोमादिभिर्विना ५० रहस्योद्दिष्टराद्धीनि नरेशात्तद्दयान्नचेतनः जपेद्यो विधिनाम्गीतं ब्राह्मनिराहृतः ५१ नब्रह्मचारिणोदानम
धिकोऽस्ति भूपते आचार्येभ्यो विना मंत्रं दत्वाधोगतिमाप्नुयात् ५२ नारायणवासिनां शक्तिर्नान्ते संतिकलौ युगे पारिब्राड् ज्ञानमात्रे
ण दानहोमादिभिर्विना ५३ सर्वदुःखपि शोचेभ्यो मुक्तो भवति नान्यथा पारिब्राड्विरक्तश्च विरक्तश्च गृही तथा ५४ कुंभीपाके निमज्जं
ते तावद्भो वसुधापते यावत्स्वियोगहस्योच्चमालैर्मंगलार्थिभिः ५५ पद्मोपकरणैः कुमुदैर्बहुर्नानाविधाच्चकैर्दनाग रूककल्हारी
कल्हारसहितैर्मांबुभिः ५६ पंचामृताभिषेकेश्च पुष्पैस्तामरसैरपि पुष्पमाल्यैश्च बहुभिर्दिव्यैर्मिर्धवलासनैः ५७ नीलोत्पलैर्मल्लिकाभिः
करवीरैश्च चंपकैः जातीमरूमैर्विल्वैश्च पुन्नागैर्वकुलैरपि ५८ केरंवकेतकीपुष्पैरशोककिंशुकैः नागवाराहिपुष्पैश्च गंधवद्भिर्मनो
नोहरैः ५९ मतायेः कोमलैः स्तोत्र जपेन्मुश्मयतातः फलैश्च बहुभिः पक्वैर्जलस्याल समुद्भवैः ६० एवमादिभिरन्यैश्च पुष्पैर्बहुभिरत्र हे सम

रा॰ प॰
१४०

140

कुसंपाद्यत्वेनशान्तामत्तामिप:पतिं ६१ त्रिकालमेकत्कालंसंध्यापूजयेयुरहर्निशं अत्याहोर्वीरुविधै:पिष्टकैरीष्टसिद्धये ६२ क्षीरनीराज्यपक्वे
श्च फलापूपवटादिभि: दध्योदनान्नपानादिभ्यंजनादिभि: ६३ यतियतीयहंशादियराधैवहुभिश्चिरं आयते केभ्य:पदीषै:पञ्चावत्युपकल्पि
तै: ६४ शंखचक्रगदापद्मगरुडत्वोपकल्पितै: वक्रीभिर्दीपमालाभिरर्च्येयेयुरहर्निशं ६५ तत्कालसंभवै:पुष्पैर्लपात्राजातीफलैरपिकर्पू
रचूर्णसहितैस्तांबूलैश्चसुवासितै: ६६ महाहैरर्हणांकुर्यु:कस्यार्घ्यतपान्वहं स्वस्वशक्त्यनुसारेणासर्वसंपाद्यपलत: ६७ गृहस्थानां
विशिष्टेनेरक्षाकरुवनस्पतिहर्निनिजफूपुराबेन्योमुमुर्थिन: ६८ कस्यारा श्चवराशिहारामार्च्यराधियान्वहं एवंगृहस्थानियमस्तपे
वब्रह्मचारिणां ६९ विधिमप्यनतिक्रम्यपथाशक्त्यनुसारत: यतिभुर्यु:प्रयत्नेनप्रजां तसाधनैरिह ७० सर्वसंपद्यते यामपिदैवतदृष्टेभ्यं
एतेनैवमहीपालकस्यारांतवसर्वदापुरापालियोगृहस्थाश्चतयेवब्रह्मचारिण:सगुणांविष्णुमाराध्यपरवोक्तै:साधनैरिह ७२ शान्ता
संपादितै:केश्चित्पूजयेयुरहर्निशं तेषांमुक्तिश्चमुक्तिश्चभवत्येवहिनान्यथा ७३ गानस्याश्चयतयोयद्येवकुर्युरन्वहं संसारात्रनिवर्तंते
त्यतिक्रमदोषत: ७४ आरूढपतिताप्तेतेभवेयुर्दु:खभोजना: अहिंसापरमोधर्मस्तेषामेवमहीपते ७५ नहिंसाव्यतिरेकेणालभ्यंतेकु
सुमानिहिभावनाकल्पितैर्दिव्यैपुष्पैनीतांपूजनंस्मृतं ७६ उपचारार्चनंमंदधिसायामेवप्रशस्यते सेव्यसेवकरूपत्वाद्गृहीणामीश्वरस्य
स्य च ७७ आत्मनस्तत्वचिंतैववरमात्मुमहतांस्मृता जीवब्रह्मैक्यचिंतासदुपराख्यनिवर्तिता ७८ आत्मानंसततंब्रह्मसंभाव्यविहरंति राम॰

तपेन नैतेषां दुष्कृतं किंचिद् हन्तोत्थान चापरः ७९ रहस्यमपि वक्ष्यामि घरागुप्तं विशांवर यज्ज्ञात्वा मुच्यते जंतुर्जन्मसंसारबंधनात् ८० अपाणि
पादो जवनो ग्रहीता वीक्षतेप्यदृक् स कर्णः श्रृणोत्येव तच्छब्दरूपं परं महः ८१ वेत्ति वेद्यं स सर्वज्ञैरवेद्यो विद्यते प्रतः स महापुरुषः पुंसां स्त्रीणां व्यक्ति
विलक्षणः ८२ स्त्री पुंनपुंसकाकाररहितं ब्रह्म तत्परं स एवेश्वरः सर्वेषां यस्सर्वे देवमयो हरिः ८३ सत्यज्ञानमयोनंतो नादिरानंद ह्युच्यते ज्ञः स
र्वमात्रे राजज्ञत्वादिह्लके शामं जनः ८४ तस्यात्मतधीः सर्वेषां पुतरा वृत्तिकर्तरी नियमेनैव सर्वेषां स्वाश्रमोक्तेन स प्रभुः ८५ ध्येयः संसारनाशा
य नमे होवत्तेतेषु भः स्वाश्रमोक्तं परित्यज्य य आत्मानमुपासते ८६ तद्रूपे रागं नतेभ्यः पमनुष्यंते भवबंधनात् श्रुतिस्मृतिपुराणेषु यो योनितेः ८७
पस्य पस्याश्रमस्यायं न मोक्षो मुमुक्षुभिः अतो नियममास्थाय कुर्याद्ध्यानमनन्यधीः ८८ एतच्चराचरं सर्वं स्वप्नमत्यपवात्सुधीः मिथ्या हस्यापि
रिक्तं यदस्य तात्तेन यान्वय ८९ छायारूपेणात्मनो ज्ञानेसत्यानंदात्मनात्स्वयंप्रकाशीयत चिंतात्मचिंतयेत्तदनन्यधीः ९० सोहमित्यात्मनाज्ञान
स्वाज्ञानपरिकल्पितं एतन्नस्थ्यातिरिक्तं यद्यतः स्वैनैव कुप्यते ९१ न पारमार्थिकं भूप यद्यद्बालोहिकस्य पेन गालाज्ञयावोको भेदः कस्यत
त्वं कच भस्तु षा ९२ अयं ये व्याः पुराणाः स्यात्तन्नुविताः पुरातनैः अध्यात्मविद्भिरव्यच्चिज्ञापितः सर्वगः स्मृतः ९३ आब्रह्मणः शुद्धं वंद्यमानात्मपितृोः कु
लोद्भवे नास्ति यो व्यक्ति चारित्रपः पुरुषश्चैव धार्मिकः ९४ यज्ञाश्च वेदाध्ययनमेधन्ते प्रति पुरुषं पूज्यंतेतिपयोयत्र गुरुशिष्यपरंपराः ९५ स्वा
श्रेपि स्वलनं नास्ति न रीषु ब्रह्मचारिणः नियमो यत्राश्रमस्तेषां न कदाचिन्निवर्तते ९६ ततस्तोलेषु हानानितरर्षि भः प्रदीयते येषु वंशेषु सर्वे

रा०म०
१५१

येतेषामेवप्रकाशते ९७ ब्रह्म ब्रह्मविदां मध्ये गुरुशिष्यो काशिस्थया स्वयमेव परं ब्रह्म ततोन्यन्नास्ति किंचन ९८ तदेतदखिलं ब्रह्म सत्यं सत्यं
प्रकाशते जन्मकोटिसहस्रेषु प्रक्षीणाशेषकल्मषैः ९९ कैश्चिदेव नियम्यात्मा न परोऽयं निरीक्षते सुखाय मनरसास्याहस्तस्यैकज्ञानरूपता
१०० भाग्धेये न विदुर्मास्वयमेवानुभूयते महोपुण्यमहोधर्मो नातः परतरं पदं १०१ अहं तेष्वपि सर्वेषु प्रयच्छितमिदं परं अच्छास्वरानुसंधा
नमाचार्यचरणार्चनं १०२ बहुजन्मार्जिततपः फलमेतद्द्वयं स्मृतं आचार्यचरणद्वंद्वशुश्रूषान्वहमादरात् १०३ अच्छास्वरजपो नास्ति तपः कृ
त्नमिदं दुर्वेत्त्वं धन्योसि महाराज त्वमेव ब्रह्मविद्यकः १०४ त्वमेवाचार्यभक्तानामग्रगण्योसि भूतले भववद्भाग्यपारयेनैव पराक्रान्तामयो हरिः १०५
रापरोसौ भगवान्भर्ता दाशरथात्मजः रामाभिधानः सर्वेषामात्मारामः श्रियःपतिः १०६ अवश्यं तज्जामाता भविष्यति महीपते येयं चेह
पितामीसास्यान्महालक्ष्मीस्वरूपी १०७ भूतलाद्युत्थिता साक्षात्तव पुत्री भविष्यति जानकीत्यभिविख्याता दिव्यकांतिसमन्विता १०८ अहो
भाग्यमहोपुण्यं तवैव मिथिलाधिप तज्जामस्करोति भगवत्तत्वपारंबुजद्वयं १०९ गुरुसमेजन्म हृच्छास्त्रे योगसारं विमुक्तिदं गृहीत्वा मिथिला
धीशनया त्वमपि कृतार्थोसि ११० नारायणरीयमेतत्तेमया शास्त्रं पुरातनं तुभ्यमतो महाराज वेदसारार्थसंग्रहं १११ संसारतरणोपायं यदि
वांछसि सुव्रत श्रीमदष्टाक्षरीसांगं तज्ज्ञात्वा मुक्तो भविष्यसि ११२ नित्यमाराधयश्रुत्वा श्रीमदष्टाक्षरीरतिः नान्येन यसा तस्मात्सत्यं सत्यं
महीपते ११३ इति श्रीशरयीये मिंजोत्रेवे सार्थसंग्रहे अध्यायोपंचचत्वारिंशः विद्यासाधनं मिथिलायते भ्रूयो शोधोविमं जनः ११४॥ राम.

141

इतिश्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्येराधापीयेतंत्रेवेदार्थसंग्रहेचतुश्चत्वारिंशोध्यायः राजोवाच॥ नारायणजगन्नाथभगवन्करुणानिधे मे योपि
श्रीमद्धारोसाधनंसर्वसिद्धिदं १ श्रोतुमिच्छामिविश्वेशभवसागरतारकं॥ श्रीभगवानुवाच श्रीमद्धारीविद्यासाधनंमिथिलाधिपते मे
योपिसंप्रवक्ष्यामिसमाहितमनाः शृणु साम्प्रतं जीवसर्वविद्यानांश्रीमद्धाक्षरीपरा ३ यस्याःसिद्धाभवत्यस्यदेवत्वंचनदुर्लभं वैशाखेमा
सियामुक्लान्तेपाक्षयसंज्ञिता ४ उक्तायेवप्रदातव्या स्वभावादेवसाक्षयार्तस्यां प्रातः शुचिर्भूत्वा स्नात्वा संध्यामुपास्य च ५ आचार्यो
न्नागहीत्वापुष्पविधिवत्संस्तुतेनलेपनसैबीजरहितैमैधुत्रिनयमिश्रितैः ६ गन्ध्यास्य सहितैर्हुत्वा श्रीमद्धारोविद्ययाभिशताधिकसाहस्त्रंत्री
मंत्रान्यतमेनच ७ त्रिशतंजुहुयाद्राजन्भगवद्ध्यानभिस्तनःगव्याज्येनत्रिधाकृत्वाहुत्वाहोमंजपादिभिः ८ प्रायश्चित्ताहुतीःहुत्वा हुत्वाब्रह्मापा
राहुतिंप्रदक्षिणांनमस्कृत्यजानेवदसमादरात् ९ आचार्यंचरणंभोजहितयंप्रणिपत्यचगासोभिर्भूषालंकारै रत्नैर्हेमसुतैः परं १० वर्षाशनमितं
द्रव्यंदद्याद्दावायायोः अथ दूरदशानि बापं च नितमथापिवा ११ समर्प्याचार्यपत्नीचदत्वाभूषणामोक्षितंब्राह्मणान्भोजयेत्पश्चाद्दा
दशायस्तुवासिनीः १२ आचार्योहाशिषःप्राप्यदत्त्वाचोत्कांवरस्त्रियांताद्भिनेपानसाहोनिफलानिगुरवेर्प्ययेत् १३ प्रतिवर्षंततोयामपक्षपापांम
हीपतेकृत्वोत्संमहतीसिद्धिदैवतैःपितृहत्तमां १४ उत्सवाःसंग्रहःप्राप्यविद्यांमापितयाहयंतात्वयंसैर्व्यमत्स्यंनमारोग्यंचतथाक्षय
१५ अक्षयपुत्रपौत्रादिसमृद्धिर्योगमस्तपंजवाप्याक्षपभोगाश्चमोदतेभगवत्परे १६ व्रतमन्यत्प्रवक्ष्यामिमहत्संतपापघ्नंहतेनयेनरा

रा॰ मा॰ जेदं सर्वसिद्धिः प्रजायते १७ आश्विनं नवरात्रस्याव्रतमस्ति महत्तरं सर्वासामपि विघ्नानां सिध्यर्थं हूयते भुवि १८ दैवतैर्मुनिसंघैश्च योगि
१५२ भिर्ब्रह्मवादिभिः सिध्यर्थं हूयते यत्नात् नवरात्रव्रतं शुभं १९ प्रतिसंवत्सरं वर्षे बहुमलापाभिधं व्रतं क्रियते सततं सिद्धैः समस्तफलसिद्ध
ये २० त्रैकैकं दिनं प्रोक्तमनंतफलसिद्धिदं कर्तव्यं पूर्वदिनात्पुराणप्रभुतरे दिवसेऽस्य यं २१ आयुरारोग्यदं पुत्रपौत्रवृद्धिकरं परं धनधान्यागजा
142 श्वादिमहासंपत्समृद्धिदं सममलापऊराहरं मेधाजननमुत्तमं चिंतितार्थप्रदं श्रेयस्करं सर्वदोषनाशनं २३ समस्ततीर्थफलदं ब्रह्मसायुज्य
कारणं अत्रावश्यं प्रकर्तव्यं पुरश्चरणमादरात् २४ न कार्तव्रतं येन क्रियते प्रतिवत्सरं सततं विजयी भूत्वा दुःखसंघैर्विमुच्यते २५ प्रवक्त
त्यपापुक्तो भवत्येव न संशयः चैत्रमासव्रतमपि नवरात्राभिधं तथा २६ सर्वश्रेयस्करं सर्वघोरमहापातकभंजनं शाकच्छेदमयं कुर्यादेकं व्रत
वरात्रकं २७ तद्विधानं प्रवक्ष्यामि समाहितमनाः शृणु प्रतिपद्दिनमारभ्य नवम्यंतमादरात् २८ नवरात्रव्रतं प्रोक्तं महासिद्धिकरं नृप प्रतिप
दिवसे तत्र प्रातरुत्थाय वाग्यतः २९ द्वादशांगैर्वृत्तविघ्नां जह्वा ब्राह्मे मुहूर्ते केशरिमालामनुस्मरन् पञ्चधावाति धातनतः ३० स्नात्वा संध्याम
पास्याथ गायत्रीं चैव शक्तितः पञ्च समस्तन्याससहितां श्रीमदष्टाक्षरीं शुभां ३१ यावच्छक्तिं मन्त्रासपुतामथवाष्टाक्षरीं शुभां सकं स्याकेस
हस्रादि चैव शीनित्यं जपेद्बुधः ३२ सा दशार्णोक्तिं योविद्यामथवा श्रीषडक्षरीं प्रसन्नलक्ष्मीमथवा संकेस्यार्केसहस्रकं ३३ जह्वा श्रीनरह राम॰
यथाजपेदस्कोत्तरं नृप पञ्चापंचाधिकं चत्वारिं श[illegible] सेत ३४ मो जयेन्नित्यं पुनर्नित्यमेकोत्तरमतः परं यथाशक्त्याथ वाभ्यो त्यंमियु

नंभगवच्छ्रिया ३५ वहाहावरणोपेतं कुर्याच्छ्रीशपूजनं पत्रैः पुष्पैर्यजेत्यश्चात्रिंशतं ब्रह्मविधया ३६ फलाशी वा हविष्याशी नित्यमेकाशनो
पि वा आत्मानं गंधपुष्पाद्यैरलंकुर्यो दिने दिने ३७ तांबूलचर्वणं कुर्याद्धुतेस्मिन्नौत्समहद्ये कुर्याद्दिने दिने बस्पं महोत्सवमतंद्रितः ३८ श्रीश्री
रासोत्रित्यमथ मंगलारात्रिकं शुभं स्तवपाठानी भिरीतर्वं सायंकाले महीपते ३९ अष्टोत्तरशतं नित्यं श्रीमद्दष्ठाराणोविधयायागव्याप्तं पंचदुघा
रत्रौ अष्टाविंशतिधास्त्रिया ४० महतीनवमीयात्रेयपत्रवर्द्धशतप्रभासमघस्समप्लाविपरं हत्रीसंपत्करी शुभा ४१ तस्यां नवम्यां प्रसापांत्रा
तरूस्याययवाप्यतः श्रावार्यो नुत्तयास्नात्वा नित्यकर्मसमाप्य च ४२ विधिवत्सहतेवह्नौ श्रीमद्रष्ठाराणीविधयायाक्षैकविंत्यपत्रेणसहि
तं त्रमधुस्तुतं ४३ गव्याज्यतिलसंयुक्तं सहस्रत्रिशताधिकं हुत्वा श्रीमत्रुनापम्याच्छ्ताधिकसहस्रकं ४४ तयैव पायसे हृत्वा कमलैर्वाघ
तप्लुतैः लक्ष्मीहृदयमंत्रैश्चत्रिधागव्यघृतं हुनेत ४५ पंचधारश्मिभिर्हुत्वा हुत्वा होमं जयादिभिः प्रायश्चित्ताहुतीः हुत्वा हुत्वा ब्रह्मार्पणाहुतिं
४६ अग्निंप्रसंहृत्यागोहृत्यसहस्रं ब्रह्मविधया अर्चयेत्पुष्पसहितैर्विल्वैर्वा तुलसीदलैः ४७ अर्चयित्वा पंचशतमथवा ब्रह्मविधया आचार्यवर
णगादिं दत्सा दंडांगं प्रणिपत्य च ४८ कर्षद्वयसुवर्णेन निर्मितं कुंडलद्वयं स्वरम्यपत्तरागाख्यमणिभिस्सहितं शुभं ४९ आचार्यो करणीयो दत्वा
घात्सिद्धिमिच्छन्नथा सपांपचिन्तुकसोवर्णमय्यां कुंडलद्वयं ५० कर्षमानसुवर्णेनिर्मितं वासरत्नकं कुंडलद्वितयं दद्याद्धितलोभविवर्जि
तः ५१ दुकूलं वाथ कार्पासं वस्त्रद्वितयमर्पयेत् कुंडलद्वितयाभावे तन्मानस्वर्णमर्पयेत् ५२ मुद्रिकोदरबंधाद्यैरलं हृत्वा ततः परं वक्रशस्य

रा. प्र.
१४३
143

समायुक्तां वसुधां सिराञ्चितां ५३ चतुर्वर्षभसंयुक्तां शालग्रामशिलाञ्चितां रत्नगोष्ठिनयं पश्चाद् धारासिरापान्वितां ५४ प्रदद्याद् वसुधां भ
वेतन्मन्त्रान्वा हेमचापस्तावस्तु धारानेश्वताठकमितामही ५५ तदर्धमप्सि विविर्हिताव्रतभावेमहीपते मही प्रतिनिविद्द्यं पंचाशन्निष्कमुन
मं ५६ तदर्धं मेधमं प्रोक्तं तदर्धमधमं स्मृतं अधमं स्मृतं अधमाधममेवोक्तं तत्राप्यर्धं महीपते ५७ यच्चयावद्वसर्वस्वं सूदानेदसिराोत्तमाव
षीशानमितं द्रव्यमपयोत्तमरसिरा ५८ वर्षीशानमितं द्रव्यं शतनिष्कमुदाहृतं तदर्धं वा तदर्धं वा वित्तलोभं विवर्जयेत् ५९ हेमोर्वितारुकमालंका
घलंकारैस्तु शोभनैः आचार्य वलीश्रीमुख्यापरजयेच्च ततः परं ६० दुकूलं वाथ कार्पासं सूक्ष्मं गात्रसमर्पयेत् पंचविंशतिसंख्याकमपि पुना
न्नात्यपमोजयेत् ६१ पुष्पाणि पंचरत्नानि वा भोजयेद् ब्रती वा सोमिदं सिराभिष्यां तं कुलैरपि तोषयेत् ६२ आलिंगितोथ गुरुणा नद्वाशीर्भि
हेनारसः सघः सिद्धिमवाप्नोति महतीं दुर्लभामपि ६३ अथवा न रात्रौ मिश्र पमेहिवसेष्मुमे आचार्याय प्रदातव्यं निष्कमेकं सुवर्णकं ६४ द्वि
तीयायां द्विनिष्कं च तृतीयायां तु निष्ककं चतुर्निष्कं चतुर्थ्यां च पंचम्यां पंच निष्कके ६५ निष्कषट्कं ततः षष्ठ्यां सप्तम्यां सप्तनिष्ककं अष्टनि
ष्कमष्टम्यां नवम्यां नवनिष्ककं ६६ दत्त्वाथ वसुधीं रद्या सालग्रामशिलाञ्चितां कुंडलद्विनयं रत्नगोद्वयं रसिराञ्चितं ६७ शय्यां सोपा
स्कंरं रत्नासूक्ष्मं वासायुगं शुभं आचार्यो हाशिषः प्राप्य सिद्धिं प्राप्नोत्यनुत्तमां ६८ स्ववासिन्यस्ततो भोज्या नवपंचदश अथवा पंचविंशतिसं
ख्या वा सहस्त्रविभवे सति ६९ राजा वा राजपुत्रो धानाप्यो वापनव्रतः सहस्त्ररसिरापक्वान्नस्त्री यामान्समर्पयेत् ७० गोशतं यमप्रदातव्यं राम

दुहद्दक्षिणान्वितं यावतीदं यावतीदं दक्षिणां दद्यात्स्वाचार्यचरणद्वये ७१ नाचत्येवमवोसिद्धिरवारणीयाम हीपते वितशाठ्यं त्यजेद्धीमान्शक्त्यासं
पूर्णां दक्षिणां ७२ दत्वाधारदर्धमशनान्श्रेष्ठान्न्यथासिद्धिर्नीष्यते महादेवि द्रुः दुःहयरोपघसोल्लसत्तां शुभां ७३ दत्वास्वपत्नीपुत्रादिसहितो नि
पतवृतः आचार्यपत्नीपुत्राणां नित्यमुत्सवकोत ७४ पुरश्चर्याभिधाने वायन्नी नां नहिविद्यते गुरुतुष्टेः प्रसादेन नियंसिद्धिर्द्दोर्दिते
७५ एकस्यापिसमस्तस्यस्वाचार्याणां विपन्नमन्दधीः आचंद्रार्कमहाघोरे नरके सो निमज्जति ७६ हस्त्याश्वकार्यसहस्त्रं वाभिक्षित्वाप्यद्रका
नपि आचार्यदक्षिणां देयासुरश्चर्यादिकर्मसु ७७ नाचार्यैःपूज्यते यत्र शुभकर्मसु साधकैः तत्कर्म निष्फलं प्रोक्तं पश्चात्तारकदुःखदं ७८
आचार्यैःपूज्यते यत्र भूषणैर्दक्षिणादिभिः तत्कर्म सफलं प्रोक्तं सर्वकल्याणसिद्धिदं ७९ संसारसागरे घोरे बहुदुःखसमाकुले श्रीमद्दद्यास
ति विद्यानयलास्फदुष्यते ८० आचार्यचरणद्वंद्वं मुमुक्षूणां मम हनिशं श्रीमद्व्यासतीसिद्धिदेयमेव विमुक्तिदं ८१ नवरात्रव्रतसमं सिद्धिदं नो
न्यदुच्यते महतीपापुरश्चर्यापोमयापूर्वे मुदीरिता ८२ संपूर्णां दक्षिणां सांनाद्याचार्यचरणद्वये नवरात्रव्रतेनाद्दकुपुरश्चर्याशतो द्भवं ८३ अ
वश्यं फलमाप्नोतिसत्यं सत्यंमयोच्यते नवरात्रव्रतेनेहत्वापुरश्चर्याभिमां शुभां ८४ अकापीगणपतेनापिबहुदक्षिणयान्वितां निरामयपवित्र
रापुष्कंप्राप्याष्टगुणसंयुतां ८५ असपांश्रियमाप्नोतिधनधान्यादिसंकुलां गजाश्वरत्नसंपूर्णां संततिव्यापिनीमपि ८६ अवाप्यस
कलाविद्यांगोभिसहदाः शुभाः सौभाग्यं महदाप्नोतिसर्वलोकवशंकरं ८७ स्वर्छंदमत्तुः उत्रादिसमृद्धिं च महत्तरां भुक्त्वापि सकलान्भो

गान्महायोगी महिमत्तिः ८८ तद्विष्णोः परमे धाम्नि हराय वैदं शापरैर्मोदते नात्र संदेहो दिव्य कन्याशतान्वितः ८९ कन्याभावे हरिद्रोस्य स्व
रा.य. १५५ पत्नी सहितो गुरोः कुर्यात् चतुष्टयरात्रीनि त्यं पादवदेहावसानकं ९० अथापरं महासिद्धिप्रदं योगं वदाम्यहं श्रवणाद्यस्य विप्राणां पलायते महाप
हः ९१ पौषीमासी पुष्या मासे माघ्यां संयुता पुष्य नक्षत्र सहिता तत्रं चन्द्रस्य पर्वये न ९२ महारुद्रा मत्तिनाम्नां योगो लभ्यते उदाहृतः भानु
वासरसंयुक्ता च यती यात समन्विता ९३ वैशाखस्य समायुक्ता नक्षत्रामायदि संभूयते अलभ्योसौ महान्धको योगो दुर्लभ नामकः ९४ तत्रै
144 व ग्रहणं युक्तं सवितुर्यदि जायते त्रैलोक्य चिंतामणि योगउक्तः समस्त विद्याफलासिद्धिदाता रहस्य वर्षैरपि योगराजो न लभ्यते सो ध
विलोकनाथ ९५ किंचाषाढा वरो मत्सि श्रवणार्क्ष समन्विता इंदुवासरसंयुक्ता योगो यं पद्मकः स्मृतः ९६ सौमास्य ग्रहणात त्रजाय
ते यदि संभूयते महानलभ्य योगो सौ चंद्र कलामणिः स्मृतः ९७ तस्मिन्मासे ह्यमावास्या सोमवासरसंयुता भानुवासर युक्ता वापि तत्र
सत्रसंयुता ९८ महापद्मक नामायं योगो स्वप्नफलप्रदः सवितुर्ग्रहणं तत्र लभ्यते यदि संभूयते ९९ रविचूडामणि मणि नाम्ना योगो
लभ्योपमीरितः एवं स्वोतेषु चतुरूपयोकमपि लभ्यते १०० अत्र जसंस्कृतं रत्नमनंतफलसिद्धिदं विधानमेकमेवात्र परमं रत्नाकमेति १०१
उच्यते मिथिलानाथ समाहितमनाः शृणु चरणवतेषु योगेषु पर्वीकं वा भवेद्यदि १०२ एककालमिताहारस्त्वन्यवीद्धि वसत्रयं त्रिरात्राधिक राम.
कसाहस्त्रं समस्तं न्यास संयुतो १०३ यावच्छक्त्या सहनाम यवाक्यास्हरीमुभांजस्वास्ताभ्याज्यल दीनाहाश्शारोगिरि योषवो १०४ श्रीष

उत्तरविद्यां नावत्सुवरांमि यापि वा जप्यासमाहितो नित्यं शतमधिकसहस्रकं १०५ अष्टोत्तरशतं नित्यं श्रीमद्वारीविद्यया गव्यासं जुहुयाद्
दाग्नौ श्रियापि वाष्टोत्तरं शतं १०६ एकैकशो रश्मिमंत्रैर्हुनेद्धो घृतमप्यथ अष्टोत्तरशतं नित्यमर्चयेद्रूसविद्यया १०७ तस्मिन्पर्वणि संप्राप्ते स्पर्श
काले समाहितः स्नात्वा नद्यां विशुद्धात्मा केशवाग्रेऽश्व नामभिः १०८ चतुर्विंशतिधा स्नात्वा विमुक्तः पापराशिभिः आचार्यवरणाद्दक्षिणां दद्यात्ततः प
रं १०९ अन्तःशुद्धो बहिः स्वाचार्यचरणाद्यं सांगं प्रणिपत्याथ तेन दातोस्यधिधारयन ११० मन्त्रितयसंपन्नैः कपिलाजेन संस्तुतैः त्रिशता
धिकसाहस्रं श्रीमद्वारीविद्यया १११ शताधिकसहस्रं वा संस्तुते गोहुनेतितैः प्रसन्नात्सयावपि द्वादशारीश्रियापि वा ११२ षडक्षरश्रि
यावपि वस्वरां रमयापि वा अष्टोत्तरशतं हुत्वा वासुदेवेन वाप्यथ ११३ वैस्रवेन षडुत्तरीनीष्पष्टाविंशतिधा हुनेत् एकैकशो भगवतो राश्मिभिर्
गुरुयाहृतं ११४ जयादिहोमं हुत्वा पञ्चयज्ञभाहुतीस्ततः महाव्याहृतिभिर्हुत्वा हुत्वा पूर्णाहुतिं ११५ सांगं प्रणिपत्याथ ज्वलितं
जातवेदसं आचार्यवराद्दक्षिणां प्रणिपत्य च ११६ सूक्ष्मं वासोयुगं दत्वा कुंडलादिकं शुभं महोशस्य समापुरतो दद्याद्दक्षिणां ११७
धेनुं दद्यात्सवत्सां दक्षिणयान्वितं दत्वा सिद्धिमवाप्नोति देवानामपि दुर्लभां ११८ महादानानि कुर्वीत धनाढ्योपि महीपतिः आचार्याय प्रदातव्या
सालग्रामशिलाप्रभा ११९ अवश्यं दक्षिणा पुण्यमाह होराचंद्रसूर्ययोः दातव्यान्यपि विविधप्रेयोदानान्यन्यानि भ्रयते १२० आचार्यपत्नीस्वाचस्व
र्णालंकारस्तनं भगवत्सन्निधौ दत्वाथ आचार्यसन्निधौ नर प १२१ तद्भव्यं प्रेषयेद्भूमानगुरवे तत्सनायवासविनयो गेहं सोर्चं दोषंब्रह्मस्य

रा.प्र. १४४

145

यते १२२ ब्रह्मलोकेऽप्यलये व्येत दत्त्वा यानं द्विसिद्धिदं चतुरामरायादियोगेषु दत्तद्रव्यस्य मन्ये तत् १२३ फलं न शक्यते वक्तुमपि धात्रा शिवे मया स्फ
हुतिफलं सर्पिः सामर्थ्योऽग्निहोत्रो हुतं १२४ कोटिहोमफलं प्राहुर्ब्राह्मणाः समस्तु द्रव्याः विशेषाच्छ्रीमहर्षयो राहो मादि जनितं फलं १२५ वक्तुं न श
क्यते सर्पिः सोमपर्वणि मन्यते चतुरामरायादियोगेषु को वा वर्णयितुं क्षमः १२६ तत्र चाचार्यपादाब्जे दक्षिणादानजं फलं हि मया मे त्वसद्
र्शं प्राकृतागमपारगाः १२७ कुंडलहितपदत्वा स्वाचार्याय दुपर्वणि रविपर्वणि वा कोटिमन्ये प्रदानजं १२८ कुलमासाघ सुद्धात्मा
पितृत्वं शास मुद्धवान मातरन्वयसंभवान् शतशोपि सहस्रशः १२९ उद्धृत्य नरके मग्नान् ब्रह्मलोके नयत्यसौ दत्वा पवस्त्रं धांपछद्वहु शास
समचितांघ्रः आचार्यपादयुगले सप्तद्वीपवतीं महीं दत्वा यत्फलमुद्दिष्टं तस्मात् सूर्येंदुपर्वणि १३१ सालक्ष्मामयिलां दत्वा वद्रे दक्षिणायान्वि
तां आचार्याय व्रतीधीमान् कोटिब्रह्मांडदानजं १३२ अवश्यं फलमाप्नोति सिद्धिं चाप्नोत्यनुत्तमां इत्यमाचार्यपादाब्जे श्रद्धत्वा वसुदक्षिणां १३३
प्रसर्पके भ्योवि ह्योम्भः शताहप्याद्वक्षिणां श्रोत्रियायमहारि द्रव्यवेदाभ्यासरतायच १३४ योददाति विवाहार्थं धनं सूर्येंदुपर्वणि सोयंते स
सलिलान्मध्ये मेर्गामाश्च त्रसरेणवः १३५ ब्रह्मलोकेपि कल्पांतेतत्फलस्य न हि क्षयः शकंते पांशवो मेर्गोरितं वष्टिविंदवः हार्थं धनं सूर्येंदु
पर्वणि सोयं ते सलिलान्मध्ये मेर्गामाश्च त्रसरेणवः १३५ ब्रह्मलोकेपि कल्पांतेतत्फलस्य न हि क्षयः शकंते पांशवो मेर्गोरितुं वष्टिविंदवः
१३६ ब्रह्मस्यापनजं पुण्यं ब्रह्मणापि न शक्यते विवाहार्थं धनं दत्वा यदहत्पोवं दुःसूर्यपोः १३७ श्रोत्रियाया सहस्त्रेभ्योयान जीव नकं धनं दत्वा

राम

यत्फलमाप्नोति तदेकास्मिन्दिवा हि ते १३८ आचार्यचरणं दद्दे साधको नियतव्रतः ग्रहणेषु पुरश्चर्यां हुत्वा संपूर्णदक्षिणां १३९ हुत्वाश्वमेध
सहस्रेण हुत्वा संपूर्णदक्षिणां हुत्वा यत्फलमाप्नोति ततोप्यधिकमश्नुते १४० सहस्रकोटिशो हुत्वा सप्तकोटिमनुं जपेत् यत्फलं समवाप्नो
ति श्रीमद्दक्षिणां विधया १४१ हुत्वा सहस्रं सवितुर्ग्रहणे शशिनोऽपि वा तत्फलं समवाप्नोति भगवद्वचनं यथा १४२ अविच्छिन्नां वसोर्धारां
हुत्वा द्वादशवार्षिकं यत्फलं समवाप्नोति ग्रहणे चंद्रसूर्ययोः १४३ श्रीश्रीमद्दक्षिणां मां हुत्वा तदेव फलमाप्नुयात् कोटिसहस्रसंख्या
कदक्षिणासहितं नव १४४ सहस्रं वाजिमेधानां हुत्वा वर्षसहस्रकं स्वर्णदक्षिणायुक्तं ग्रहणे चंद्रसूर्ययोः १४५ पुरश्चर्याविधिं मां हु
त्वा श्रीमद्दक्षिणांस सप्तनोः तत्फलं समवाप्नोति वाजिमेधसहस्रजं १४६ पुरश्चरणसाहस्रं महत्संपूर्णदक्षिणां हुत्वा यत्फलमाप्नोति दक्षि
माराधास्य वर्षेण १४७ एकामपि पुरश्चर्यां हुत्वा संपूर्णदक्षिणां अश्वमेधस्य तत्फलं प्राप्नोत्यत्र न संशयः १४८ अशक्तो मंदभाग्योऽपि
दरिद्रः कृपणोऽपि वा सालग्रामशिलां दत्वा सुवर्णं निष्कपंचकं १४९ निष्कत्रयं सुवर्णं वा दत्वा चार्थं स्वदक्षिणां श्रीमद्दक्षिणां विधाया सिद्धि
प्राप्नोत्यनुत्तमां १५० ग्रहणेषु पुरश्चर्यामेवं यः कुरुते हि सः करोति हि स्वयं लक्ष्मीपतिः साक्षान्नासौ इति न संशयः १५१ अथ योगान्तरं राम वर्णितं दृश्येन बहु
जनं परं देहप्रवेशादिसामर्थ्यं चाणिमादिकं १५२ लभ्यते साधकेनाशु पुरश्चरणतः स्वतः अथोऽपि मार्गवे वोरविशेषत्वसं प्रवक्ष्यते १५३

रा.प्र. १५७

146

यच्छ्रुत्वा साधको धीमान् सर्वपापैः प्रमुच्यते मार्गे वै वासरे प्राप्ते स्वाचार्यात्तत्पुरस्सरं १५४ प्रातः स्नात्वा विमुक्तात्मा नित्यकर्म समाप्य च विधिवत् संस्तुते
व कृत्वा श्रीमद्दक्षाक्षरीविद्यया १५५ ज्ञात्वाचार्ये च शतं गव्यवस्त्रेनानादोससमाहितः प्रसन्नलक्ष्मीमंत्रे राद्धं दशाक्षरी त्रियापि वा १५६ षडक्षरा त्रियावा
प्येहुमेव हृष्टोत्तरशतं वासुदेवस्य मनु नावै सख्या पषड्शीघ्रया १५७ अष्टविंशतिधा धाहुत्वा भगवद्रश्मिमिर्हृतं एकैकशोस्ततो हुत्वा त्रिशतं प्रस
विद्यया १५८ अर्चयित्वा ततो भोस्वं मिथुनत्रयमादरात् एकं वधि युनं भोस्वं मध्यात्रै दीक्षितादिभिः १५९ संतोष्याचार्यपादाब्जे षयर्यमानसुव
र्णकं एकनिष्कस्तवरौ वा हद्याराचार्यदक्षिणां १६० महालक्ष्मीधियाचार्यपत्न्यै वयसमर्पयेव जनस्वा श्रीदद्यपश्चस्पे वधा वा त्रिधापि वा स्वयं
जीत नियतो वंधुभिस्सह भूपते मगुवारव्रतं कुर्वान्नित्यं वत्सरपंचकं १६२ त्रिवर्षमेकवर्षं वा षण्मासं वा समाहितः श्रीमद्दक्षाक्षरीविद्यासि
द्धिमाप्नोत्यनुत्तमां १६३ षण्मासादिदिराधीशं चवस्तुभ्यौ संप्रपश्यति अष्टमासादिमैरैत्या चार्यवारे पि वानघ १६४ कृत्वेश्यं होमकर्मादे स्वा
चार्यचरणद्वये कषेमानस्तवरौ वा निष्कमेकमथापि वा १६५ आचार्यपत्नीपादाब्जे दत्त्वा वा दक्षिणां नृप प्राप्नोत्यनुत्तमां सिद्धिं षण्मासात् नर
राद्यपि १६६ आयुरारोग्यमचलं मेघपैमरिमादिकं शायानुग्रहस्लामध्येमरद्धिं पुत्रादिसंपुतं १६७ अवाप्य कामरूपित्वं मनसो वेगमक्षयं
त्रियं च महतीं प्राप्य धनधान्याश्वसंकुलां १६८ मनहलिसमायुक्तापमुरन्नौघसंकुलां भोगानष्टविधान्कापासिध्याघष्टकमपुनमं कुसमा
हल्लससहितो देहांते भगवत्येदने नात्र संदेहो दिव्यकन्याशतान्वितः १७० नपुत्रपौत्रैः पशुभिर्नेपत्न्याघ्यविष्ठन्पते नधनेनरत्नैर्वा विधियोगं

रम.

लंमनेष्कविरं ७३ मार्गवे वासरे यत्र कुत्रापि नियतव्रतः व्रतमित्यं शुचिः हत्वा भगवत्कसमाश्रितः ७२ स्वच्छं दमत्युः शुद्धात्मा कंदर्पकोटिशत
सन्निभः प्राप्याष्ठगुणमैश्वर्यं योऽसम ष्टांगसंयुतं ब्रह्मरायुत्त्माप्नोति योगिनामपि दुर्लभं सम्प्रेपिसाधनोपायः संप्रसरवसुधापते ७४
उक्तो महर्षिभिर्भूयसि सिद्धिप्रतत्परो भवेत् श्रीमहच्छास्त्रीविद्यासिद्ध्युपायो यमीरितः अतः परं प्रवक्ष्यामि ब्रह्मर्षित्वादिसाधनं ७५। इति श्री
महत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये हाशरथीपेतं त्रैवेहार्थसंग्रहे पंचचत्वारिंशोऽध्यायः॥ श्रीभगवानुवाच॥ शृणु राजन्महीपाल ब्रह्मर्षित्वादिसाधनं
श्रीमहच्छास्त्रविद्यायाः प्रवक्ष्यामि ततः परं १ लोके स्मिन्मानुषे भूय जन्ममर्त्युजराकुले अनेनैव शरीरेण ब्रह्मर्षित्वादिसाधनं श्रोतकपरं
२ दुर्लभं श्रीमहच्छास्त्रविद्यासिध्यादिकं विना वेदपारायणैर्वापि वाजिमेधशतेन वा ३ महादानसहस्रैर्वा तीर्थयात्राशतेन वा अमरत्व
दिकं प्राप्तुं न शक्यं वसुधापते ४ श्रीमहच्छास्त्रीविद्याजपहोमादिकर्मभिः आचार्यसेवया नित्यं देहसिद्धिरवाप्यते ५ अनेनैव शरी
रेण दिव्यदेहो भवत्यसौ तस्माच्छास्त्रीविद्यां विना नैव कलेवरे ६ अमरत्वाद्यभीष्टानि प्राप्तुं शक्यानि तोनृप अनेनैव शरीरेण ब्रह्म
ब्रह्मर्षित्वादिकं शुभं ७ संप्राप्यते यथा लोके तत्प्रवक्ष्यामि सांप्रतं ८ सेतुर्बंधो महत्क्षेत्रं रंगधाम ततः परं ९।१०॥ श्रीपर्वतो पियोध्यादिः
४ पांडुरंगं ५ महत्तरं कौसल्यापुरी महन् १३ पुराणहस्तिनो मधुरापुरी १४ आहोबलमहत्क्षेत्रं १५ वाशिष्ठसिंधुसंगमः १६॥११ सीतारामगिरिः
पश्चा २१ त्र्यागम्भी येनापकः १८ अवंती १९ द्वारकापुरपा २० जगन्नाथ महत्परं २१।१२ गंगासागरसंगोपि २२ सप्तगोदावरीतटं २३

रा. क.
१५

147

गोकर्णे २४ नैमिषारण्यं २५ गोकर्णे चतपोत्तरं २६ ।१३। ज्ञायोध्यानगरीपुराणं २७ मथुरापुरमुत्तमं २८ गंगाद्वारं महत्पुण्यं २९ कुरुक्षेत्रं च शोभनं ३-
३१ सीतारामाश्रमः पुण्यो भरतस्याश्रमोपि च ३२ केदारं मानसं मपि रामह्रस्ववनुत्तमं ३५ ।१५ पद्मनाभं महत्पुण्यं ३६ प्रभासं च महत्तरं ३७ दे-
व ३८ नं गोकुलं च ३९ जाह्नवीतटमप्यथ ४० ।१६ सरस्वतीतटं पुण्यं ४१ यमुनातटमप्यथ ४२ गोदावरीतटं च ४३ नर्मदातट वेरीतटं शुभं ४४
५०॥ समुद्रतीरं ४५ पसिंहाद्रि ४६ कावेरीतटमुत्तमं ४७ । एतानि पुराणक्षेत्राणि विद्यासिद्धिकराणि हि ९०॥ समस्ततीर्थक्षेत्राणां राजी वाराणा-
सी ४८ प्रभासर्वासामपि विद्यानां महासिद्धिप्रदायिनी १९॥ ततोपि मत्स्यं पुराणमुक्तं च हरिकाननं ४९ सर्वसिद्धिप्रदं प्राज्ञ भौमं मोक्षप्र-
लप्रदं पुराणक्षेत्राणि दिव्यानि संत्यन्यान्यपि भूतले यानि दृष्ट्वापि मनुजः पापकोटिविमुच्यते २१ मरणं वा विहितो रोज ब्रह्मर्षिस्त्वादि साधनं
यद्भुत्वापि नरो धीमाननुच्यते पापराशिभिः २२ से तु वधं समाश्रित्य स्वाचार्यचरणद्वयं २२ धनुष्कोटिकृतस्नानः साष्टांगं प्रणिपत्य च स
हस्रं हत्वोगायत्रीमप्यस्य त्रिशतं तथा २३ श्रीमद्वाल्मीकिविधां समस्तन्यासंसंयुक्तां विद्रूपमात्रकात्मकामयवा मन्त्रये च्छुचिः २४ यावद्रस
मये नित्यं त्रिशतं तद्गृह्णाहतं श्रीमंत्रमपि जप्त्वैके स्वस्थं मुद्रो जितेंद्रियः २५ दिने दिने त्रयं पेतुर्भैक्षिशांतं तत्र सविधयानदंभे तदयाद्यौति
से त्रिमधुसंयुतैः २६ विशुद्धो द्रासाहस्रं श्रीमंत्रे रासहस्रकं सहस्रं शतनिष्कं वा तदर्धं वा तदर्धकं २७ दत्वाचार्यपदांभोजे तुष्टं च तदितया
न्वितं ब्रासाराणो जयेत्यथ आश्रितं साधु वासिनीः २८ लक्ष्मणेन वशरघके कपीस्तत्संयुतः सुग्रीववायुपुत्रादिकपिनायकसंरते २९

रा.

जानकीसहितं रामं वसुन्धायां संप्रपश्यति तस्यानुग्रहतस्सद्यो जरामरणवर्जितः ३० शक्राद्यैः पूज्यमानो सौ दिव्यत्वं लभते ध्रुवं श्रीरामस्य त्वयमि
त्युं राज्ञराज्ञो विभीषणः यद्यद्वाञ्छ सं छति तत्सर्वं समभीष्टं संप्रयच्छति धनानि दिव्यवस्त्राणि दिव्यान्याभरणानि च ३२ धान्यो यम स्वयं नित्यं सा
ध कायमप्यच्छति अन्ते नैव शरीरेण मनोवेगी चरेच्चरः ३३ शक्राद्यष्टदिगीशानां लोकेषु विहरत्यसौ रंगनाथस्य सान्निध्यमाप्नोत्यनि
त्यं साधनव्रतः ३४ ज्ञाचार्य सन्निधौ सत्यते च्छ प्रयत्नातयत् कुर्वन्निषवणास्नानं कुबेरतनयातटे ३५ श्रीमदष्टाक्षरीं विद्यां शतसाहस्र
मादरात् प्रजप्त्वा श्रीमनुं पश्चात्पंचधाज्यं ततो हुनेत् एवमेकं लक्षमभ्यसेत् ३६ वासुदेवस्यैकं दशसाहस्रं प्रजप्त्वा नियतः शुचिः ३७ भ
गवद्दृशिमन्त्रं च शातमष्टोत्तरं जपेत् मधुत्रितयसम्मिश्रै गव्येनाज्येन संस्तुतैः ३८ हुत्वा पदशसाहस्रं तिलै रष्टाशीविधया श्रीमंत्रेणाततो
हुत्वा त्रिसहस्रं तिलैर्नृप ३९ वासुदेवस्य मनुना वै स्ववचषउण्यासहस्रमेकं जुहुयात्तिलैरेव घृतप्लुतैः ४० भगवद्दृशिमन्त्रेण पंच
धान्यं ततो हुनेत् सालग्रामशिलां दत्वा शतदक्षिणयान्वितां पंचविंशतिसंख्याकनि कादम्बपुष्पं तु वा आचार्यचरणौ दद्यात् दत्वा विप्रशतं
ततः ४२ स्ववाहिनीशतं भोज्यं भक्ष्याद्दहितं अपि तस्मिन्नेव दिने साक्षाद्रंगनाथं प्रपश्यति ४३ तदनुग्रहतस्सद्यो जरामरणवर्जि
तः तेजोमयतनुर्भूत्वा वशिष्ठादिप्रपूजितः ४४ ब्रह्मर्षित्वमवाप्नोति कल्पान्तेनात्र संशयः शेषाचलस्य शिखरे स्वर्णमुखरीतटे ४५
स्नानं त्रिषवणं कुर्वन्गुरुशुश्रूषणोरतः सहस्रं हुत्वो गायत्रीं प्रजप्त्वा त्रिशतेन वा ४६ नित्यहोमं समाप्याथ समस्तन्यासं संयुतां श्रीम

रा. कृ.
१५०
148

रुष्णस्तरींवो धांप्र जप्त्वा लक्षमाहारान् ४७ श्रीमंत्रान्यतमं रुचेष्टमपि लक्षं जपेच्छुचिः वासुदेवमहाविद्यावेसवीचष्ठरस्तरी ४८ दशसाहस्र
कं जप्त्वा मन्त्रैकं नियतव्रतः जपेद्दशोत्तरशतं भगवद्रूपिममालिकां ४९ घृतत्रिमधुसम्मिश्रैः श्रीमद्वाग्भविषयाजुहुयाद्दशसाह
स्रंतिलैस्तु आप्निपते ५० श्रीमंत्रेराजुहुत्मेन्नामेत्रिसहस्रं घृतस्तुतैः विषयायास्तु देवस्य वैहव्या यथायुर्णापा ५१ त्रियताधिकसा
हस्रं न्यपेकं जुहुयाद्भृतं भगवद्रूपिमिश्रैर्त्यागोघृतेनैवपंचधा ५२ भोजयेत्त्रिशतं विप्रान्मष्टत्रैन सुवासिनीः आचार्यं वरणाद्दुद्गो
सातं सहित्ताचितं ५३ तदर्धं वा तदर्धं वा तत्सत्याम्नाय हेमवा हस्त्यातस्मिन्दिने साक्षाच्छेयाचलपतिं विभुः ५४ श्रीमन्मिनीलास
हितं भगवंतं मपस्यति तं त्यसादेनसघोसौ सर्वविद्याधराधिपः जायमानानिमुक्तोभवत्सेवनसंशयः ५५ तस्यवक्त्रांबुजात्सर्वे विविधवेदादि
काः शुभाः स्वयमेव हि निर्यांति पीनि पुराणान्यन तपोपिच ५६ तेजोमयतनुर्नित्यं पंचविंशतिवार्षिकः योगमष्टांगमास्थाय श्रियं चाष्टगु
णान्विता ५८ अनेनैव शरीरेण विमानमधिरोहति अत्रैयान्सकलान्भोगान्भुक्ते कल्पांतमप्यसौ ५९ आहो बलं समाक्रीन्यामित्यं
मिषवदोरतः श्रीमद्बासरीविंघांसमस्तान्यासलंयुतां ६० लक्षमेकं त्रियोवि विद्यामपि लक्षं ततो जपेत् वासुदेवमहाविद्यां वैदुवीच
चद्धसरीः ६१ प्रत्येकमर्कसाहस्रं प्रजप्त्वा नियतव्रतः शतमावर्तयेद्विमान्भगवद्रूपिमालिकां ६२ घृतत्रिमधुसंमिश्रं पायसं तिलमि
श्रितं हुत्वायस्साहस्रं त्रिसाहस्रं त्रिपाहुतेन ६३ भगवद्रूपिमांसपंचांगं तद्दशांशतो नेतविप्रान् द्विशतंभोज्यं नारीणां च शतद्वयं ६४

रा.

आचार्यचरणाब्जंहेमहीलस्यसमाकुलासंपूर्णोदाहिरांपुष्पोद्यानव्यावरणमादरात् ६५ तन्मस्त्वमयवाहृत्यंस्त्वाचार्यपदार्चनसाक्षात्पश्य
तियक्षुस्त्योमिंदिरासहितंविभुं ६६ तत्प्रसादेनविद्यानामधिपोदिव्यरूपभृत् जरामरणनिर्मुक्तोविमानेसर्वकामदे ६७ अधिरुह्यायगांधर्वैराज्ञो
सोमवातिध्रुवं कांचीनगरमासाद्यनित्यंत्रिषवणोरतः ६८ आचार्यसन्निधौहृत्पद्मसुखपरायणः श्रीमदष्टाक्षरीविद्यांसमस्तन्यासंसंयु
ता ६९ जस्वालहूंत्रियोषिद्यामिष्टांलसंजपेद्बुधः जयेद्द्वादशसाहस्रंवासुदेवमहामनुं ७० षडर्णींस्वीविद्यामयितत्रतथाजपेत्शतमा
वर्तयेयश्चाष्टाग्रवष्टुस्सिममालिकां ७१ बिल्वपत्रैस्तिलाम्भोजैर्मधुत्रितयमिश्रितैः हुत्वाद्वादशसाहस्रंश्रियाचत्रिसहस्रकं ७२ वासुदेवस्य
मंत्रेणवैसुदर्शनाचषडर्णयाकृत्वासहस्रंप्रत्येकंघृतेनैवमहीयते ७३ भगवद्रश्मिभिर्दृष्ट्वाघृतेनद्वादशवाततः ब्रह्मचर्याणांजितंकृत्वाशतमष्टो
त्तरंद्विजान ७४ सुवासिनीशतंचापिमृष्टान्नैरपभोजयेत्समर्प्यपित्वाचार्यकाराधयेत्कुंडलद्वयं ७५ दुकूलयुगलंदत्वारघान्तिक
सहस्रकंशतनिष्कसुवर्णानांतद्धवानदर्धकं ७६ दत्वाचार्यपादाब्जेवितशाठ्यविवर्जितः तस्मिन्नेवदिनेसाक्षात्कांचीनगरनायकं ७७
लक्ष्मीनारायणंदेवंगरुडारूढमच्युतंपश्यत्येवस्वचक्षुभ्यांब्रह्मेशादिभिरर्चितं ७८ नहृदुरहतस्सद्योजरामरणवर्जितः निरामयश्चिरा
युश्चश्रियमक्षयगुणान्वितं ७९ अवाप्यधनधान्यौघपुत्रदारकसमाकुलंद्वाद्वर्षसतमासाद्यदैवतैरपिपूजितः ८० अनेनैवशरीरेणकामरू
पीमनोजवः खेचरत्वमनुप्राप्यदेवस्थितिमुपयात्यसौ ८१ अथसेत्रेमहापरायेवापिपुष्टांसिंधुसंगमेनरसिंहस्यसान्निध्येस्याचार्यमापु

रा.म.
१५९
149

रस्सरं ८२ माघमासेविमृद्धाममावैशाखेकार्त्तिकेपिवाश्रावणेमार्गशीर्षेवापौषेभास्करवारेऽपि ८३ त्रिरात्रोपोषितःस्नात्वायुप्रियायाप्रष्ठातरं
शांतंकृत्वाप्रथमंगवद्रूपिमंत्रैस्त्रिधाप्यतंकृनेरत् ८६ प्रतिपन्नश्चसाष्टांगंविधिवज्ज्ञानवर्हसितंतत आचार्यपादाब्जयुगलंप्रतिपूज्यच ८७ कु
उलंहित्वयंरत्नानिष्कसाहस्रमाहराज शतनिष्कंसुवर्णंवातदर्धं।वितदर्धकं ८८ हयागाचार्यपादाभ्यर्चितशाठ्यविवर्जितः परेशुश्रीसरणा
श्रीमान्भोजनपेयसुवासिनीः ८९ साचार्यपत्नीपुत्राहीनन्यश्चैककल्पसंचयैः आचार्येहूरहेशस्वपादुकाहितयोरि ९० तदभावेभगवतस्स
न्निधौवासमर्पयेत् आचार्यपत्नीपुत्रेभ्यःप्रेषयेद्वस्तुजातपर ९१ ग्रहणेषुपुरश्चर्यांवाशिष्टारसिंधुसंगमे विधिवत्तंवधारत्वासांगांसेफ्तः
हस्सिद्धं ९२ नृसिंहानुग्रहात्मघोजित्वामन्त्रंचतुस्संपद्यलाद्दं पश्यतिक्षिप्रंहैमसाम्राज्यनायकं ९३ कृकालंभगवत्स्यसरवाहैत्याधिप·प्र
धुःमहासानुग्रहात्सद्योहरिभक्तिमचंचलो ९४ संप्राप्यचहरुभानिम्येनरसिंहंजगत्पतिं प्रपश्यतिमहालक्ष्मीसहितंदैवतैर्वृतं ९५ दिनेदि
नेस्यमहाहोरत्नान्यप्सरसीमिचवासांसिवमहार्हाणि।प्रियमस्वगुणामपि ९६ प्रयच्छतिचराघुव्यसेतनिव्यापिनीश्रियं भक्तमहान्तर
हरेमेहार्षिजीयतेन्वप ९७ कोल्लापुरंसमासाद्यकमलायाश्चसान्निधौ आचार्यचरणाद्वंद्वंनत्वासाष्टांगमाहरान् ९८ श्रीमहालक्ष्म
हेतत्स्थानमासमपकलैलभेत् तदेवस्तुमहत्सीदंमहालक्ष्म्यायशस्करं ९९ मरत्नेसर्वपीठेषुतत्रःयदत्तरंनहिमहासिद्धिप्रदंसद्योमहाप
न्वकमेजन्मं १०० तत्वोष्टसहस्रांसद्यस्सिद्धिरंनास्तिभूतलेधर्मार्थकाममोक्षाणिचतुर्वर्गैकसाधिनः १०१ सम्पस्तेपिसितसांसिद्धैपीठेकोल्ला राम.

पुरेश्रियः यत्ते श्रीमान्महालक्ष्मीलक्ष्मीहृदयविद्यया १०२ तत्र वक्ष्यामि भूपाल स्मामाहितमनाः शृणु को ह्यपरो महासिद्धेस्त्वाचार्याज्ज्ञापुर
स्सरं १०३ नित्यं त्रिषवणं कुर्वन्समस्तं मासमंपतो श्रीमदष्टाक्षरीविद्यां जप्त्वैकं लक्षमादरात् १०४ लक्ष्मीहृदयविद्यां च जपेल्लक्षम
तः परं द्वादशाक्षरां लक्ष्मीं वा श्रीषडर्णमथापि वा १०५ एवं महाविद्यां वैष्णवीं चैव ह्रीं जप्त्वा द्वादशसाहस्रं भगवद्रश्मिमालिकीं
१०६ अष्टोत्तरशतं जप्त्वा विधिवत्संस्कृतेनले घृतत्रिमधुसम्मिश्रैस्तिलैर्बिल्वदलान्वितैः १०७ हुत्वा द्वादशसाहस्रं श्रीमदष्टाक्षरीविद्यया
अथ पश्चल्लक्ष्म्याश्च त्रिसहस्रं हुनेत्तिलैः १०८ वासुदेवस्य मन्त्रेण वैष्णव्या वषडर्णया हुत्वा सहस्रमाज्येन प्रत्येकं ज्वलितेनले १०९ भगव
द्रश्मिविद्याभिरयुतं साधु हुनेत्तिलैः ततो जपादिहोमं कृत्वाथ हुत्वा पूर्णाहुतिं ११० अग्निं प्रदक्षिणीकृत्य स्वाचार्यचरणद्वयं साष्टां
गं प्रणिपत्याथ षष्टिविद्रुकहेमज १११ कुण्डलद्वितयं रत्नमुद्रिकामङ्गुलीयमपि अपि चोदरबन्धादि मरवरानि समर्पयेत् ११२ स्ववर्णानि निष्का
हृद्यं तदर्धं वा तदर्धं कंपं चा वैश्यानि निष्कं वा स्वाचार्यः रतोषयेत् ११३ वित्तशाठ्यं परित्यज्य स्वाचार्यस्य प्रियानपि स्वशीलंकरी वेत्त्रैर्विशो
षेराम वर्जयेत् ११४ भोजयेच्च शतं सान्द्रं ब्राह्मणांश्च सुवासिनीः तस्मिन्नहनि स्वचक्रस्थं मिहालक्ष्मीसमन्वितं ११५ विनतातनयारूढं प
श्यत्येव हरिं विभुं जगज्जरत्नाभवानोघसंकुलामवरसांश्रियं ११६ तत्ससाहस्या त्पासौ दीर्घपुष्पेनिरामपं अधिपं सर्वे सिद्धानां कपिलं
वप्रपश्यति ११७ अपि यत्नं वसिष्ठनामकिमाहिगुरुं श्रियं संप्राप्य योगम [illegible] तं सर्वसिद्धिं संप्राप्य रेवचरत्वं च मनोवेगं तथा शापं म

रा॰ म॰
१५०
150

नेनैव शरीरेण ज्ञ राम रामवर्जितः ११८ श्वेतद्वीपादिलोकेषु सत्यलोकादिकेषु च कपिलानुग्रहान्नित्यमसौ विहरति स्वयं १२० दिने दिने सौ च स्वभ्यंकि
पिलं संप्रयश्यति परकायप्रवेशादिसामर्थ्यं च बुद्ध्वा तस्य सौ १२१ पुरुषेस्तममासाध जगन्नाथस्य संनिधौ माके देयसरः स्नातः स्नात्वा सिंधौ
ततः परं १२२ प्रराप्याचार्यपादाज्ञं समस्तन्यास संयुतां श्रीमद्व्यासरीं च स्वलक्ष्मसमेकं यतव्रतः १२३ त्रियोविधीजयेष्ठ संवासदेव महामते
रश्रासाहस्रकं ज्ञस्वा वैसमवं च षड्सरं १२४ श्रीमद्व्यासेररामविधिवत्संस्कृते नलेतिलै स्त्रिमधुराज्यान्यमिश्रितैरपतंद्र त्वा कृत्वा ब्रह्मार्पणात् इति
१२६ नमस्कृत्वा नलेपश्चाराचार्यचरणाद्वयं प्रराप्य हंद्वतस्य करायोः कुंडलद्वये १२८ षष्ठिविंदुकं संख्याकतस्त कांचनंनिर्मितं प्रराग्मु
ने स्वस्थवासौ पूर्वकं समर्प्य च १२९ सालग्रामशिलां रघाङ्को युग्मेनसमान्वितां महत्लं रासिरां रघात स्वंधातरघकं १३० पंचविंशतिनिष्कं
चायथा रात्मा समर्पयेत् ब्रेत्निया राणीं शतं सार्धं सत्रं भोजयेच्चस्वासिनीः ३१ आचार्यपत्न्ये हत्वाथ वस्त्रालंकरणादिकं सघस्वबज्ञ
गन्नाथं स्तमप्रूस हितं विभुं १३२ ब्रह्मरुद्रादिभिर्वंद्यं गरुडारूढममुतं पश्यत्येव स्वच हस्तप्योते ज्ञोमंरसमध्यंगं ३३ तत्प्रसादात्स्वयं सघो
घोमाकं देयं प्रपश्यति भवत्यस्य सस्वानित्यं मरुकं इतन्तयो मुनिः १३४ प्रसवेजगन्नाथेमहालक्ष्मीसमन्विते महेंपुरसात्वाप्यमथब्रह्मपु
दंस्तवा ३५ नासाध्यं विद्यते तस्य प्रसादेन श्रियःपतेः अयोध्यापुरमासाध स्नात्वाय शरयूजले १३६ आचार्यचरणद्वंद्वं प्रणिपत्याथ हंडमव
वहस्त्रक्रे समस्यप्रौढ्यश्रीमावरणान्वितं १३७ श्रीमद्व्यासरीं विद्यांसमस्तन्याससंयुतां लक्ष्मसमेकं प्रजेस्वाय लक्ष्ममेकंजेपार्छियं १३८ वास्व
देवमहाविद्यां वै स्मवीचं षडक्षरीं मन्त्रेकं मयुतं जेस्वामासामं च श्रियःपतेः १३९ राज्याभिषिक्तरामस्य जेपदकं सहस्रकं विधिवत्सौस्व
रम॰

नेवन्द्रौश्रीमदष्टाक्षरीविद्यया १४० जगृह्यादशसाहस्रं कपिलान्येन सादरं गुरुहस्ताग्गृहीतं श्रीमदष्टाक्षरीस्वर्णीयुतं कृतेन १४१ श्रीमंत्रेरा
साहस्रं वासुदेवस्य विद्यया वैष्णवं कपिलान्येन सादरं गुरुहस्ताग्गृहीतं श्रीमदष्टाक्षरस्वर्णीयुतं कृतेन १४१ श्रीमंत्रेरात्रिसाहस्रं वासुदे
वस्य विद्यया वैष्णव्या च शतं कृत्वा श्रीराममन्त्रेणाततः १४२ त्रिशताधिकसाहस्रेण कृतेन श्रीगणेशन्तं मन्त्रविद्यामपि कृत्वा पंचधा गोप्यतेन तु
च १४३ हुत्वा जपादिहोमं च ततो ब्रह्मार्पणात् कृतिं अग्निं प्रदक्षिणीकृत्य स्वाचार्यं चरणाहृयं १४४ प्राङ्मुखं प्रणिपत्याथ तत्सहस्रकनि
मितं पुष्पं गृह्य समाप्य कुंडमुद्दिश्य तर्पणं शुभं १४५ आचार्यं करणीयोर्ह त्वा गोहृयं वस्त्रसंयुतं वृद्ध स्त्रीरं समर्प्याथ निष्कसाहस्रमाहरा न १४६
ऽत्वा निष्कशतं वपितृदर्थं वा तदर्धकं दत्वा चपोषिपाद्यैव दत्वा लेकरणादिकं पं ४७ पंचविंशतिसंख्याकं मिथुनान्यथ भोजयेत् न
स्मिन्नहनि नेमं महाराजोऽभरताख्विभिरचितं सश्रीवादिकपिस्तुत्यं ब्रह्मरुद्रादिभिर्वन्दितं साक्षात्परपतिं वक्तुं भो श्रीरामं जानकीपतिं १४९ अ
नाधमपि देवानामपि दीप्यं तरस्थितं अभीष्टं सबलं दत्वा श्रीसमीजगतीपतिः १५० सत्वाप्यमं जनास्तु कुर्वन्ति त्वस्यन संशयः हनुम
तः प्रभावेन सिद्धयो ष्ठासि माहयः १५१ पादुकांजनमुख्याश्च सिद्धं सस्याश्रुति ह्युपः जरामरणराहित्यमपि दीर्घायुरुत्तमं १५२
ददात्यसी जन्मान्ते मुनिमिमिष्टं वैकुण्ठं भजे।। वाराणसी समासाद्य विश्वनाथस्य सन्निधौ मणिकर्णीकृतस्नानो नत्वा विश्वेश्वरं विभुं
विंदुमाधवमभ्यर्च्य नत्वा स्वाचार्यपादुकां १५५ समस्तन्यासहितां श्रीमदष्टाक्षरीशुभां तत्समेकं प्रजप्त्वा यमगवत्सन्निधौ मु

रा.प.
१५१

151

विः स्मयजितेन्द्रियो हविष्याशी जपेल्लक्षमात्मनिम्नियं वासुदेवमनुपश्यादैस्तत्र वं वषड्वशा १५६ प्रत्येकमयुतं जप्त्वा श्रीमद्द्वादशाक्षरं १५७
जप्त्वाष्टादशसाहस्रं मयुतं त्र्यक्षविद्यया ५७ अविच्छायकुसुमैर्विष्णुं माधवमीश्वरं ततः परं हुनेद् वीश्रीमद्द्वादशीविद्यया ५८ तिलाक्षतसम
युक्तैर्बिल्वपत्रैर्घृतप्लुतैः १५९ हुत्वायुतं मालक्ष्मात्रिसहस्रमथो हुनेत् वासुदेवस्य मन्त्रेण तावैस्स्मार्चषड्वर्णया १६० प्रत्येकं त्रिश
तं हुत्वा ततो धर्मगिरसा यतः मन्त्रेण तु हुनेदष्टौ सहस्रं त्रिशताधिकं १६१ हुत्वायमगवद्भ्रमिपत्रैर्हुत्वाथ पंचधा जययादि होमं हुत्वाथप्र
राण्यग्निमतः परे १६२ आचार्यं चरणद्वन्द्वं प्रणिपत्य प्रदक्षिणं षष्टिविहङ्कसंतसहारकेन विनिर्मितं १६३ कुण्डलद्वितयं रम्यं दत्त्वाथ
यस्यकरे यो मुद्रिकाद्विरत्नकोरैः समभ्यर्च्य वसनाद्वयं १६४ स्त्रीभ्यो वासोयुगं दत्त्वा निष्कसाहस्रमर्पयेत् त्रिशतं शतनिष्कं वा तदर्धं वा
तदर्धकं १६५ आचार्यपादयेद्भूमान्वित शाठ्यविवर्जितः महालक्ष्मीधिया यत्नात्पत्न्यां च अपि समर्पणे १६६ ताटंकद्वं मणिखचितं कंमु
द्रिकां च समर्पयेत् दुकूलमयवासश्च कंचुकं च समर्पयेत् १६७ पंचविंशतिसंख्याकमिथुनेभ्यश्च भोजनं दत्त्वा च सहिरण्यैश्च
संतोष्य च यथामति १६८ तस्मिन्नहनि नैवेद्यहारैर्विष्णुमाधवे सन्निधौ स्नात्वा वरे कुम्भे जीर्णवस्त्रोत्तरोस्स हवेंदुनिः १६९ अवश्यं भग राम॰
ता नाथीविडम्बयबमयुतं यस्य त्वेवस्य च स्तु श्रीं विश्वेश्वर समर्चितं १७० तदनुग्रहतस्सर्वविद्यानां पारगो वशी स्यात्सकोपि मह
नीश्रियायमसंख्यराचितं १७१ प्राप्याप्युपयुक्ष्य मधारोप्यं भगवात्किंकराधिपः स्यात् तेयाति सान्निध्यं कुलकोटिसमन्वितः १७२

मकरस्थेरवौ माघे प्रयागे तीर्थनायके प्रातः स्नात्वा च हेमभस्मनित्यकर्म समाप्य च १७३ स्वाचार्यचरणद्वंद्वं प्रणिपत्याय सादरं श्रीमद्
द्वादशीविद्यां समस्तन्यास संयुती १७४ लक्षनेकं प्रजप्त्वा प्रपंचविंशत्सहस्रकं महालक्ष्मीमनुं जप्त्वा वासुदेवमनुं मनुं १७५ षडक्ष
रवै सहस्रं च प्रत्येकमयुतं जपेत् विधिवत्संस्कृते वह्नौ श्रीमद्द्वादशीविद्यया ७६ कृत्वाष्टादशसाहस्रं तिलैर्गव्य घृतप्लुतैः त्रिसहस्रं
तिलै हैव ध्वनमिश्रैः प्रियाङ्गनेन १७७ वासुदेवद्वादशाक्षरीबैसडकाम्यास्ततः परं कृत्वा सहस्रं प्रत्येकं भगवद्दिशिमधिल्लिधा कृत्वा द्वादश
सहस्रमर्चयेद्दलविद्यया कुडलाधैस्तं कारैराचार्यमयपूजयेत् १७८ स्वस्तिकांसोपुगं दत्वा निष्कसाहस्रमर्पयेत् त्रिशतं शतनिष्क
वात्तर्धं वातरर्धकं १८० वितलीभयरित्यन्यश्रीधियाचार्यवस्त्रमं अलंकारैश्च वासेभिस्तं तोष्यत्वततः परं १८१ पञ्चविंशतिसंख्याक
मिथुनान्यपि भोजयेत् श्री श्रीपतिनिधिपायश्चातो येद्विराशिभिः १८३ दिवसे माघमासांत्ये श्रीश्री राजसविधया श्रीश्री शारदायें दीमास
हस्रं त्रिशताधिकं १८३ तस्मिन्नदिने विराहारो मस्त्वा रात्रौ जागत्यति साक्षात्स्वप्रेपि गायश्पत्यसो देवं प्रियः चतिं १८४ तदाज्ञया च्छादि
कालाः सस्रहिग्रहधारिणः श्रीवतेराज्ञया तस्य शक्ताघातो कपालकाः १८५ अन्वहं तस्यकैकयं कुर्वत्येव न संशयः कस्यङ्नं कामधे
नुं वितारनमभुनमं १८६ इत्वा मत्तं ततो दिव्यं प्रहृष्टश्च न संशयः पीत्वामत्स्य सोदिव्यमजरश्चामरस्तथा १८७ मत्वा सो कामरूपी च
मनोवेगी च खेचरः विहरत्यखिलाल्लोकान्सिद्धगंधर्वसेवितः १८८ वदरीकाननं प्राप्य नेरणसहितस्य मे स्नात्वा चातकनहांपाने

ह्रा.ए.
१५२

152

प्यकर्मसमाप्य च १८९ श्रीमद्दक्षारीविद्यामंत्रमन्त्रमासतं पुनः जलक्षेमकं प्रजप्त्वाय स्वाचार्याज्ञापुरस्सरं १९० पंचविंशत्सहस्त्राणि स
सविंशत्सहस्रीं त्रिपः जप्त्वा प्रयास्स्वदेवारभ्ये वैस्वर्णं चयपुरस्सरं १९१ प्रेम्पकमर्कसाहस्त्रं प्रजप्त्वा रश्मिमलिंकांजं छोतरपानं जप्त्वाविधि
वत्संस्थेनेनलै १९२ श्रीमद्दक्षारीमंत्रेणापायसंत्रिमधुप्लुतं हूतेद्द्यानन्तमयवा भानुसाहस्त्रमादरात् १९३ प्रसन्नलक्ष्मीमंत्रेणात्रि
सहस्त्रं हूतेदृत्तं वा स्वदेवस्यमरनामरनावैस्वेनच १९४ प्रत्येकं त्रिशतं हुत्वा भगवद्दूश्मिमिल्लिधान् हुत्वा नत्वं जलितेवह्नौ होमं हु
त्वा जपादिभिः १९५ अग्निप्रत्यासिरीहत्पनत्वास्वाचार्यपास्यीः नरनारायणानां विप्रांजपेदेकं सहस्त्रकं १९६ तयैवाग्नौ हुनेदाज्यं
सहस्त्रं त्रिशताधिकं मत्योजयादिहोमं च हत्वाग्नेस्सापरगाहुतिं १९७ आचार्यं वरयाद्दं सा छांग प्रतिपत्य च कुंडलाद्वितयं रत्नं दत्वा
चार्येस्यकरांगीयीः १९८ अंगुलीयकमुख्यानि स्त्वालंकरणानि च पीतांबरयुगं दत्वा स्वाचार्यवरणाहेप १९९ स्वर्णनिष्कसाहस्त्रं
दद्यात्पंचपणं तु वा त्रिशतं शतनिष्कं वा तदर्धं वा तदर्धकं २०० वित्तलोभं परित्यज्य दत्वाचार्याय दक्षिणे आचार्यायैवं दत्वाथ वासोलंक
रणादिकं २०१ पंचविंशतिसंख्याकं मिथुनान्यपि भोजयेत् नरनारायणीविद्याप्रजपेतदिने सुधिः २०२ इत्थं व्रतोनिराहारो नरो रात्रसहि
तेविभुः ब्रह्मदूत्दिभिर्वै घंनिशिमांसं प्रपश्यति २०३ मत्त्समहत्तः सा स्वारसौभाग्यसमप्रभः अजरामरतोनित्यं पंचविंशतिवार्षिकः राम.
२०४ सिद्ध्वममरत्वं चाप्युस्सर्षि त्वामयापि वामहायोगी त्वमथवा वत्सत्वं वा महेश्वरं २०५ विहृत्य त्वामथवा सा क्षाद्दष्टितं प्राप्यसा

धकः स्रगेहस्रः स्वरोस्फलः श्रियमष्टसुराणां पुनः २०६ प्राप्यापियोगमथ्यांगं परकायं विशत्यसौ तिरश्चां भाषितं वेत्ति सर्वज्ञत्वं च संततं २०७
प्रष्यस्याच्छंदमरणं देहांते ये गिदुस्त्रीमं कुलकोटिसुतो धीमान् प्रविशत्येव मत्पदं २०८ द्वारकामथुरावंती कुरुक्षेत्रं च नैमिषं क्षेत्राणि म
नले संति सद्यः सिद्धिकराण्यपि २०९ बहुप्रोक्तविधानेन हुत्वा होमजपादिकं आचार्यानुज्ञया हत्वा सिद्धिमिष्टां व्रजत्यपि २१० सर्वेषामा
साक्षिध्यं सिद्धिदं ध्रुवं विकथ्यते तत्पत्नीपुत्रपौत्राणां साक्षिध्यमथवानघ २११ आचार्यपादुकामुष्य संनिधौ वा जपादिकं कार्यं तद
सिरासंनं पादुकाद्वितयोपरि २१२ आचार्यपत्नीपुत्राणामभावे तद्धनमर्पयेत् अनेन विधिनावापि सिद्धिमिष्टां व्रजत्यथ २१३ श्रीमदष्टा
क्षरी विद्या जपहोमादिसंभवं फलं वक्तुं न शक्यं स्यान्मया पद्मापि शैमुखना २१४ नाचार्यात्परमं दैवं विद्यानाष्टाक्षरी समा ज्ञात्वेदं य
न त्वरो नित्यं मोदते ब्रह्मरूपभाक् २१५ इहैमेव परं श्रेयस्करं ब्रह्मसव साधनं न तस्मादधिकं नास्ति सत्यं सत्यं मयोदितं २१६ इदमष्टाक्षरीमा
हात्म्यं किंचिदत्राप्युदीरितं वसुंधरे दिषिद्यानां प्रवक्ष्ये सावधानं ततः २१७ इति श्रीमदुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये हारीतसंपीपेतन्त्रेवेदार्थसंग्रहे
षट्त्रिंशोऽध्यायः। श्री भगवानुवाच। अथ वक्ष्यामि विद्यानुष्ठानविधिमुत्तमं। नीलाद्रिधा विधानं च मन्त्ररूपं समन्वितः १ त्र्यक्षरी
जं समुच्चार्य चान्ते ईशसमन्वितं मद्देहान्तरूढगणापर्वबिंदुनादसमन्वितं २। चेत यीमध्यगां तस्यं बिंदुयुतम मतः परं तद्देव बिंदुहीनं च भगुं
पंचमसंयुतं॥ ३ बिंदुयुक्तं नकाराघं वह्निं दीर्घसमन्वितं। वायुं द्वादशसंयुक्तं हृदयेन समन्वितं ४ एषा वसुंधरा विद्या सर्वाशो सं

रु.प
१५३
153

प्रकीर्तिता। सर्वतीर्थमयी सर्वक्षेत्ररत्नादिसिद्धिदा ५ समस्तादोषशमनी महाहारि घृतं जनी। वराहोऽस्य मुनिः प्रोक्तो वैराजं छन्द उ
च्यते ६ देवता सर्वभूतानां प्रकृतिर्विश्वधामता। द्वितीयं बीजमित्युक्तं जंतस्य किंस्वसुंदरिता ७ षडंगीदि द्वितीयेन षडंगं न्यसेत्‌
स्यामेकं विचित्रांगु करलग्नघटं च घासनोत्तुंगपयोधरानता। हंसीव रेडेनवशालिमंजरीं ॥ सुकं दधानां वरदां भजामहे ॥ ८ ल
क्षमेकं जपेन्मंत्रीं धरायामन्यमानसः। सर्पिषा पायसेनाज्यहुपानहंसांशतः ९ तां विध्योऽप्रजपेत्सीदिव्यमारगविधानतः। प्र
गा। निक्षजयेहंद्रीं सवह्निं ततोमा हुताम्र १० द्विपत्रेषु समभ्यर्च्य कोरापत्रेषु नत्कलाः ज्वलिष्माज्वालिनी च धूम्रा विलिखिता
कलाः ११ आशापालास्ततः पत्राणि आयस्त्वा समभ्यर्चिताः सर्वसिद्धमनो मंत्री साधयेत्स मनोरथान् ॥ ११ चतुर्विंशतिसाहस्रा
महोरात्रं भगोऽर्हितो एकस्मिन्ने वदिवसे प्रजपेत्साधपरोध्यपि १३ त्रिहस्रं हुनेद्रत्नं घृतं त्रिमधु पायसं गोवर्मसम्मितां भूमिं प्रको स
म्यसमभ्यर्चितां १४ वटुदर्सिरापादुका मा चायी यतिवेदयेत् महीमतिनिधिं द्रव्यमयवा गुरवे प्रेषेत् १५ विद्यासिद्धिमवाप्नोति सुलोके
कुदुर्लभां मधुत्रितयसंयुक्तैः ततीहयानरतो सलैः १६ सहस्रं प्रसमिद्धिः स्याद्ययनी स्रोलैरपि निर्पगुडपुष्पैर्मधाक्तैर्हुत्वा पंचसहस्रकं ॥
१७ धनं धान्यं महीं पक्क सस्यान्त्रियामहसपं। अविरात्रेमनते मंत्री निधानानि च यस्मृति १८ मंजरीशालिसंभूतां मधुत्रितयतो लि
तां नित्यं चहस्राधोहुत्वा मंडलात्स्याद्धरापतिः १९ शुक्रवारे दिन मुखे ह्यरवेः स्याद्यसाध्यमरस्य ॥ तामेवाभ्यावि विनिर्दिश्य प्रयोक्ते

राम.

चरुं पचेत् २० पयोघृताभ्यां सहितं जुहुयात्तु हुताशने षण्मासं मुक्तवारेषु हुत्वेत्थं प्राप्नुयाद्वरं २१ अष्टोत्तरशतेनासौ वर्षाद्धामा
धिपो भवेत्॥ धराधिपो प्रजात्येकं लक्षं विधिवदर्चिते २२ कुशेशयैर्जुहुनेद्यो घृतत्रिमधुमिश्रितैः षण्मासाद्रविसाहस्रं धनं रत्नौघसंकुला
२३ चतुःसमुद्रपर्यन्तां महीं शास्ति नसंशयः वरामेवं भजन्मंत्रीयमुरत्तधनादिभिः २४ धरण्यां वह्निभः सस्यान्यत्र कार्या विचारणा ध
रायां मंत्रमहात्म्यमिति किंचिन्मयेरितं। २५ बृहस्पतिः परेणैतन्माहात्म्यं वक्तुं शक्यते॥ अपि वीजं विंदुयुतं॥ चतुर्थस्वरमध्यगं २६ विं
शति स्वरोपेत प्रणवामलोचनसंयुतं सुखवज्रयुतां भक्तिं संपृक्तं ह्रूं समन्वितं॥ २७ अमृतं वायुसहितं वामभोरूद्वमध्यगं हृदयेन समायु
क्तो नीलाविद्योपमीरिता २८ सर्वविमहासंपत्समृद्धिदा सर्वदस्ति त्रमपी सर्वे लोकत्रयवशंकरी २९ अधिरस्य भवेद्ब्रह्मा छंदो गायत्रम
च्यते। नीलादेवी देवता स्याद्बीजं स्याद्वामलोचनं॥ ३० हृत्खकिरीरिता ह्रीं दीर्घस्वरैः कुर्यात्षडंगकं॥ कालांबुदसमाकारां कस्तुरितिलकांकि
तां॥ दिव्याम्बरगासंपन्नां दिव्यवस्त्रसमन्वितां दिव्यांबरनतिं सागां दिव्यपुष्पस्रगन्वितां ३२ वामपार्श्वे भगवतः श्यामरविमत्रीं करे
कमलं दधतीं हरिशेखरं चंद्रसामानं तोस्मितानननां विशालाक्षीं नीलांवं देहरिप्रियां नीलादेवीमिति ध्यात्वा लक्षमेकं जपेत्सुधीः ३४ दशांश
पायसं हुत्वा घृतत्रिमधुमिश्रितं आचार्यं दक्षिणां दत्त्वा विद्यासिद्धिमवाप्नुयात् ३५ पंचविंशतिसहस्रमथवा दक्षिणान्वितः जप्त्वा हु
त्वा त्रिसाहस्रं परेद्युः कमलैः सितैः ३६ घृतत्रिमधुसंमिश्रैर्वेषाशनमितं धनं दत्त्वाचार्ये परं देहसिद्धिं प्राप्नोत्यनुत्तमां ३७ अनया

रा.प्र. १५४ 154

सिद्धयामंत्री साधयेत्सकलेप्सितं ॥ वसुंधरा वत्स ज्ञास्यान्ती यापि प्रपते: ३८ लक्ष्मेकं प्रजप्त्वो मंत्री नीलाविद्यां फलप्रदं घृतत्रिमधु
सम्मिश्रं दशांशं जुहुयाद्धविः ३९ मंदधीरपि मर्त्यो वा विद्यानां पारगो भवेत् पलाशकुसुमैर्हुत्वायं च साहस्रमासरात् ॥ ४० समधुत्रिल
यसंमिश्रैः सर्वविद्यानिधिर्भवेत् अरुणैरक्तपुष्पैर्हुत्वाश्वद्सहस्रं जितेंद्रियः अचलं महदैश्वर्यं लभते रत्नसंकुलं जपालक्ष्मीमिमं वि
द्यां तुलसीवनमध्यगः ४२ ॥ घृतत्रिमधुसंमिश्रैर्हुत्वा पंचतुलसीदलैः लभते सर्वसाम्राज्यं संपत्तिमचलामयं ४३ लाजैर्घृतप्लुतैर्हुत्वायं
च साहस्रमासरात् ॥ कन्यामिच्छामवाप्नोति रूपशीलगुणान्वितां ॥ ४४ जप्त्वा नीलां महाविद्यां मंत्री हंसप्रपतः शुचिः धनधान्यवरलानि
विद्यां च महतीं लभेत् ॥ ४५ । विधानं किंचिदुक्तं ते नीलादेव्याश्च वोपि च ॥ वासुदेवादिविद्यानां माहात्म्यमथ वक्ष्यते ४६ इति श्रीमद्रु
ज्ञरवब्रह्मतत्वरहस्ये द्वाशत्यीये तंत्रवेदार्थसंग्रहे सप्तचत्वारिंशोध्यायः वासुदेवद्वादशाक्षरीमंत्रः श्रीभगवानुवाच श्रृणु राजन्महि
पाल वासुदेवस्य चक्रिणः परब्रह्मात्मकस्याद्यविद्यां सकलसिद्धिदां १ प्रणवं नमसायुक्तं मकारं न पंचतः वनेयद्मयो न्यायसुख
रतपुनोसुधां २ मर्गुसवामकर्णं च हृदुष्टकात्रिमप्यथावहुर्णं दीर्घसहितं मास्तां श्वरमप्यथा ३ विधेयवासुदेवस्य ब्रह्मणः पर राम.
मात्मनः समस्तवेदवेदांतसारभूतार्थसंग्रहा ४ ॥ महापातकसंहर्त्री सर्वदुःखविभेदिनी स्वायंभुवादयः एवं वासुदेवमहामनुं ॥ ५ ॥
द्वादशार्णीमिमं जप्त्वा संप्राप्ताः सिद्धिमुत्तमां ध्रुवोपि नारदादेशात् द्वादशार्णप्रियः पतेः ६ जप्त्वैव सिद्धिं गतवानत्रैलोक्येपि सुदुर्लभां आद्य

रारोग्यमैश्वर्यंयशश्चवनसंवयाः ७ न्वार्णमरस्याराहित्यंपूर्वजातिस्मृतिः शुभा द्वादशार्णमनोर्ज्ञाप्यास्सिद्ध्येत्सखिलसिद्धयः ८। वासु
देवाभिधंब्रह्मविश्वगर्भं विदत्तमेकं द्वादशार्णानुसेवानान्वित्यमस्यप्रकाशते॥९। इदमत्राब्रह्मतारास्यसिद्धिमेकेन जन्मना। वासुदेव
महाविद्याजसव्याहृद्वादशाक्षरी १० ऋषिर्ब्रह्मास्यमंत्रस्यगायत्रंछंद उच्यते वासुदेवाभिधं ब्रह्मकथ्यते दैवतं बुधैः ११ वीजमुक्तंत्रघी
वीजंनतिः शक्ति हृदीरिता प्रणवेन तदिन्यस्य नमसा शिरसि न्यसेत॥ १२ न्यसेद्भगवते शब्दं शिखायां वसुधापते॥ कवचं पंचभिर्वर्णैः सम
स्ते नास्त्रमाचरेत १३ हरिमुज्ज्वलचक्रदरागदापरिघान्वितदोःसितपद्मगतं॥ वलयांगदहारकिरीटधरं नवकुंदनिभं प्रणमामि सदा
१४ ध्यात्वैवं हृदये साक्षाद्वासुदेवं जगत्पतिं॥ सर्वविरणासंयुक्तं वाद्यपीठेप्रपूजयेत १५ प्रथमावरणं पंचकोणे गणैः पंचभिः क्रमा
त्॥ अष्टपत्रे वासुदेवं श्रियं संकर्षणं ततः १६ सरस्वतीं च प्रद्युम्नं रतिमप्यनिरुद्धकं प्रीतिं द्वादशपत्रेन्त्वकेशवमादितः। १७ नाराय
णं माधवं च गोविंदं विष्णुमप्यथा मधुसूदनमप्यथ त्रिविक्रममथः परं १८ वामनं श्रीधरं पश्चाद्धृषीकेशमतः परं पद्मनाभं समभ्य
र्च्य दामोदरमतः परं १९ शंखाद्यैरष्टदिक्पालैर्वज्राद्यैश्च ततः परं इत्थमभ्यर्च्य विश्वेशं वासुदेवं जगत्पतिं २० अर्कतत्संजपेन्मंत्री
विधिवत्संस्कृतेनग्नौ हुत्वा सप्ततिलैर्ग्यघृततन्मधुमिश्रितैः २१ अर्कसाहस्त्रमाचार्याय दक्षिणां च समर्प्य च वासुदेवमहावि

रा.प्र.
१५५

155

घासिद्धिमाप्नोतिशाश्वतीं २२ एकविंशतिसाहस्रमयं वै कादशीनेद्वादश्यां च समभ्यस्य दिवारात्रमनन्यधीः २३ अपोह्य पांडुनेत्रत्व
मधुत्रितयपातिभिस्तैः घिसहस्रं प्रभातिलेर्वर्षाशनमितं वसु २४ हुत्वा चार्यपदं भोजे विघायाः सिद्धिमश्नुते क्षीराक्तमिरस्पक्षीरसमि
द्भिर्चेलितेनले २५॥ हुत्वाद्वादशसाहस्रं त्रिमधुद्धिमवाप्नुयात् गोष्ठे हंसावनेवापिलक्षजापीपयोव्रतः २६ क्नाशायुष्टेपुतं हुत्वान
त्रिमधुप्लुतैः पारगः सर्वविद्यानां भवत्यत्र न संशयः २७ नदीतीरे जयेल्लक्षमयुतं हि तयोतरं हुत्वाद्वादशसाहस्रं हविरान्नमधुप्लुते
२८ धनदेन समो लक्ष्म्याविद्ययाधिषणासमः कंदर्पसदृशः कांत्या जीवेच्च शरदां शतं २९ दूर्वाभिर्गोघृताक्ताभिर्हुत्वा दशसहस्रकं
लिराम वन्हि राष्युष्यलभते नात्र संशयः ३० नंद्यावर्तैर्गोघृताक्तैर्मधुत्रितयमिश्रितैः अयुतत्रितयं हुत्वाभगवत्कोलमान्वितः ३१ अ
लिमादिगुणैश्वर्यं वा यांसिद्धिमनुत्तमां॥ आपुरारोग्यमतुलं पदं हित्वा दि संयुतां ३२ प्राप्नोत्यत्र न संदेहो प्रसादेन प्रियः यतेः मधुरापा
पामयः शापीहविष्याशी जितेंद्रिया लक्षद्वादशकं जप्त्वा द्वादशांशं त्रिपः यतेः किमनेन नु येनामुना साधयति मंत्रवित् ३४ सर्वज्ञत्वं
मनोज्ञत्वं ममत्वं महर्षित्वं च सिद्धत्वं खेचरत्वमथापि वा ३५॥ असाध्यमपि देवानाम सो साधयतीप्सितं। घद्‌शासारविद्या याय अ
न्या पिवा जपात् ३६ इहापि सकलान्‌भोगानन्ते काम्यासु षडुलंभान्॥ कुलानां पतनं सिद्ध यमोदते परमे पदे। ३७ सदृशीं ह्रीं बक्ष्या
मि वेद सर्वा सर्वे सिद्धिदं यस्या विज्ञानमात्रेण पलायंते महापदः ३८ प्रणवं विसर्गं वे शाठं नमस्कारसमन्वितं उदरे हृत्त्रयो विद्याषट्

राम.

रीयस्य रीरिता ३९ सम स्तसंपत्साम्राज्यहेतुभूतासनातनी॥ महापातकसंहर्त्री भुक्तिमुक्तिफलप्रदा ४० ऋषिः प्रजापतिर्ब्रह्मा गा
यत्रं छंद उच्यते देवताश्रीमहाविष्णुपरमात्मा श्रियः पतिः ४१ बीजमुक्तं त्रयीबीजं नतिः शक्तिरुदाहृता एकेन च त्रिभिर्द्वाभ्यां द्विरा
त्या षडंगकं॥४२ विन्यस्य तु हृदये ध्यायेच्छ्रीपतिं जगतांपतिं मूले कल्पतरोर्दिव्यरत्नसिंहासने प्रभो ४३ आसीनमिंदिरानाथं नव
नीलांबुदद्युतिं शंखचक्रगदापद्मधरं श्रीवत्सवक्षसं ४४ पीतांबरधरं हारकुंडलादिविभूषितं पद्मपत्रविशालाक्षं कामकोटिसम
द्युतिं ४५ कामांकस्थितया देव्या श्रिया कनकभूषया सहितं दक्षिणे पार्श्वे धृतचामरहस्तया ४६ भूदेव्या वामपार्श्वेन नीलादेव्या सम
न्वितं। विमलोत्कर्षिणी ज्ञाना द्यष्टशक्तिभिरावृतं ४७ अनंतविष्वक्सेनाद्यैर्गरुडाद्यैश्च संस्तुतं विष्णुं विश्वंभरं वंदे जगदाराध्यपरापरं
४८ इति ध्यात्वा महाविष्णुं सर्वलोकैकसाक्षिणं जपेत्षडक्षरीं विद्यां वैष्णवीं सर्वसिद्धिदां ४९ लक्षमेकं जपेद्देवि गोष्ठे हंसावनेपि वा आचा
र्यसन्निधौ तत्र दशांशं तर्पयेत्पयः ५० दशांशं घृतसंयुक्तैर्हुत्वा पद्मैस्तुलसीदलैः॥ आचार्यं च वराद्यैश्च दत्त्वा बहुलदक्षिणां ५१ विद्यासिद्धिम
वाप्नोति प्रसन्नं कुरुते विभुं लक्ष्मीनारायणो योगे पंचविंशत्सहस्रकं ५२॥ एकस्मिन्दिवसे जप्त्वा परेद्युः संस्कृते नले॥ हुत्वा तिलैर्घृताभ्य
क्तैः त्रिसहस्रं समाहितः ५३ वस्त्रीशनमितं द्रव्यं दत्त्वाचार्यं प्रपूज्य च॥ विद्यासिद्धिमवाप्नोति सद्य एव महन्मते ५४ सकलं कार्तिकं मासं
विष्णाशी जितेंद्रियः जप्त्वा लक्षत्रयं विद्यां विधिवत्संस्कृते नले ५५ हुत्वा कुशेशयैर्बिल्वदलैर्वा त्रिमधुप्लुतैः आरामादिगुणान्प्राप्य स

रा॰रू॰
१५६
156

वेत्तो भवति ध्रुवं ५६ मधुत्रितयआज्याभिर्मिश्रितैः तुलसीदलैः अष्टोत्तरशतं नित्यं हुत्वाग्नौ विधिवच्छुचिः षण्मासान्महतीं लक्ष्मीमवाप्य
धनसंकुलां धारणः सर्वविद्यानां भवत्यत्र न संशयः ५८ वर्षेणाप्नोति सकलाननुलभ्यान्मनोरथान् अतः परमसौ नित्यं महेन्द्रादि
न्यपश्यन्ति ।। ५९ सिद्धो भूत्वामरावत्यां कुलसाहस्रसंयुतः अनेनैव शरीरेण ते जो मयतनुर्भृशं ६० कल्पांते मोदते धीमान्महेन्द्रेण प्र
जितः षट्सहस्रीमहाविद्यामन्त्रहं मन्त्रपत्रिंशं ६१ सन्निधौ श्रीपतेरंते वासस्याकल्पमहत्स्या प्रणवं नाम सापुत्रं के विश्वेशश्च मध्यगा ।। ६२
षवन्द्रयलू दक्षपार्श्वे नाभिवीजमतः परं वरुणोर्द्दक्षिणे त्राचोद्दितीयोष्णारामप्यय ६३ पञ्चस्वंशसमायुक्तं त्रैलेरुद्रसमन्वितं स्फो
दशाक्षरी विद्या वेसुवीयमुदाहृता ६४ स्मरणादघसंहर्त्री सर्वक्लेशविभंजनी आयुरारोग्यसंपत्तिकारिणी भुक्तिमुक्तिदा ६५ अनया
सदृशी विद्या सिद्धिदा नास्ति भूतले ।। महापातकसंहर्त्रीं महारिष्टघातिनी ६६ जपं हुतं योगध्यासराम्रदैः स्त्रीभिश्च प्रणवं विना प्रणवेन
मातृकान्यासन्यासततं द्विजैः ६७ एकेन जन्मना मुक्तिमिच्छापि परमां श्रियं इच्छतां सततं जप्या विद्यौरिका दशाक्षरी ६८ अषिरस्य
विधिर्वृन्दाभीषमः शान्तनवोपि वा छंदसुष्टुभ छंदरुउक्तं स्यान्महाविष्णुश्च ६९ पतिः देवता जगतां त्राथः प्रणवो बीजमुच्यते न्यासमांक्तिरुक्ता
लक्ष्मीश प्रीतये विनियुज्यते ७० एकादशेनाद्यात्मं चत्रिभिः पंचभिरक्षरैः पुनस्त्रिवर्णैर्वेदभिः षडंगन्यास ईरितः ७१ ध्यानं पूर्ववदे
वोक्तं साधनं संप्रवक्ष्यते पंचलक्षं तु यो मौनी पुरश्चर्याविधमादरात् ७२ दशांशं तर्पयेमेदूर्मानपयसे क्षुरसेनवा। तद्दशांशं हुनेद्गौतिलै

रा॰

राज्यमधुप्लुतैः ७३ आचार्यपादपद्माभ्यां समभ्यर्च्य गुरुं हरिं सघृतस्य वस्त्रभेदं विद्यासिद्धिं समहतीमपि ७४ एकादशीदिने मार्गशी
र्षमासस्य च वा नर आरभ्य पौर्णमास्यन्तं पंचविंशत्सहस्रकं ७५ जुहुयात्तिलैर्घृताभ्यक्तैर्मधुत्रितयमिश्रितैः त्रिसहस्रं पौर्णमास्यां निशि
द्यापनव्रतः ७६ वर्षाशीतमितं द्रव्यं दत्वाचार्यपदाब्जयोः प्राप्नोत्यत्र न संदेहो विद्यासिद्धिं महत्तरां ७७ हुत्वा घृतप्लुतान्नलाजान् पंचस
हस्रमाहरात् सुंदरीं लभेत कन्यां रूपशीलगुणान्वितां ७८ गुडक्षीरखंडैर्घृतं हुत्वा त्वत्रिमधुप्लुतैः महदारोग्यमाप्नोति च जीवेद्वर्षसहस्र
कं ७९ केतकीकुसुमैर्हुत्वा घृतत्रिमधुमिश्रितैः अर्कसाहस्रकं साक्षात्कंदर्पशतसन्निभः ८०॥ प्राप्नोति महदैश्वर्यमचलं धनसंकुलं
घृतत्रिमधुसंमिश्रं पायसं ज्वलितेनले ८१ हुत्वा घृतं समस्तानां विद्यानां पारगो भवेत्॥ ग्रहणे स्पर्शमारभ्य मोक्षकालान्तमाहरात् ८२
स्यच्छ ब्राह्मीरसं मंत्रं जप्त्वा साहस्रमाहरात्॥ पिबेद्ब्राह्मपयो वापि सर्वविद्याप्रकाशनं ८३ महासारस्वततंत्रस्य भविष्यति न संशयः स्वल
ह्रीं स्यष्ठवाग्ग्रस्त्वा सहस्रमप्यरगाद्यपि ८४ धारयेत्सकलाविधानं च विस्मरन्ति क्वचित्॥ निष्काणां पंचकं वापि दिनैकं वापि कांचनं ८५
महासारस्वतमंत्रस्य दद्यादाचार्यदक्षिणां॥ अष्टांगयोगसिद्ध्यर्थं तुलसीवनमध्यगः ८६ जप्त्वा लक्षमिमां विद्यामष्टोत्तरं तुलसीदलैः घृतत्रि
मधुसंमिश्रैर्हुत्वाथ ज्वलितेनले ८७॥ अष्टांगयोगमाप्नोति सद्यो भवत्येवाजरामरः जपादेकादशसाहस्रपर्वे वैष्णवानि तथाहरात् ८८ ज्ञाति
स्मात्वमासाद्य ब्रह्मपदप्राप्तिर्वत्सरपापं त्वपञ्जादिकं सर्वमनयो वा सुदेववत् ८९ एकादशानि विधाय अनुसंधानतोऽन्वहं गुणावंतं

रा.र.
१५७
147

स्त्रियापुत्रं मापुष्पोतं लभेसुतं ९ आपदो विलयं यांति संपदस्तु पदे पदे भक्त्याज्ञानी लभते न्नाशकिं कुलानां शतसंयुतः १० वासुदेवमनोः
सम्यग्विधिविधानरूपस्य च ॥ कथितं ते मया ह्यत्र माहात्म्यं किंचिदिदृशं ११ इति श्रीमद्रुद्रयामले तत्त्वरहस्ये हारशरपीयेतं त्रे वेदार्थ
संग्रहे अष्टचत्वारिंशोध्यायः ४८ श्रीभगवानुवाच ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि रहस्यमपि भूपते ॥ पञ्चरात्रविधा महात्म्यमखिलम्
मिसंग्रहं १ वेदवेदांतशास्त्रौघासारभूतममीप्सदं पञ्चरात्रविधा महात्म्यं शृणु वक्ष्यामि भूपते २ ब्रह्मबीजं स्त्रियो बीजं त्रयी बीजं
ततः पुनः हृदयेन समायुक्तं विद्धि हीनं स्त्रियो हरं ३ तत्कराहरमुच्चार्य मुखवदनपुत्रं चरवं वस्तं धरा हरप श्चान्मारुतेन समन्वितं ४
ह्रदशरवसपुत्क च दरोगासमन्वितं मंत्रं यो हरमुच्चार्य श्रीमद्दष्टार्णमुच्चरेत् ५ अष्टाङ्ग श्रीपतेरेषा विद्या पञ्चपते हरेः अष्टा
दशरहस्या हरीश्रो कालसर्वेस्य ७ तौपरेलप्रदा ६ सर्वपातकसंहन्त्री महादुःखविभेदिनी आधिव्याधिहरीन्नृणां सर्वसाम्राज्यासिद्धि
रसाहस्या हरीश्रो कालसर्वे स्य ८ तौपरे ल प्रदा ६
दा ७ अथ यो वानरशान्ताः पुराणा विजितेंद्रियाः सर्वलोकहितोद्युक्ता देवैरपि सदार्चिताः ८ कूष्माण्डनामकान्येव समुनीन्द्रियान्पुरा
नान्दृष्ट्वा प्रणम्यसाष्टांगं पप्रच्छ रिस्माहृताः ९ त्रैलोक्यस्वामिनो यक्षं भगवन्तः पुरातनाः नमस्तु मोचयं युष्माकं भारान्वेष्योम हर्षयः १०
रूपं पवित्रं कृतास्मा नयेनारयसउत्तमान् भविष्यामो न लोकेस्मिन् कथं वाब्रह्मरूपिणः ११ इति यक्षाब्रह्मराविप्राः कूष्माण्डाद्यर्षयस्त्रि
नः अनुवन्धानरत्नानान्नषीन्नदीर्घतपस्विनः १२ कूष्माण्डा ऊचुः प्रथमं पंसैस्य प्रवक्ष्यामः पवित्रं जगतो हितं वेदांतेषु च वेदेषु सारभूतं

राम.

३५८

सनातनं १३ ब्रह्मणो जायमानोसौ आयाणामग्रणीर्भुवि देवतानामृषीणांच पितॄणांच महात्मनां १४ ऋषीणां ब्रह्मचर्येण पितॄणां प्रज-
या तथा यागैरखिलैर्देवानामंभवेन्मुक्तो ऋणत्रयात् १५ कष्टसाध्यं ऋतुफलं महापातकनाशनं कथ्यते सर्ववेदेषु वेदांतेष्वपि मत्र्ययेत १६ पि-
तॄणां च महर्षीणां देवतानां चैव मर्त्येन ऋणत्रयविमुक्तिः स्यात्तानुमे भूरिदुस्तिरोः १७ वेदानधीत्य वेदौ वा वेदं वा वेदं वा शक्तितो द्विजः संप्रा-
द्ह्मिरां यागं हुत्वैकमपि वा भुवि १८ कृत्वा संपं तथा प्रातरग्निहोत्रं दिने दिने पौर्णमास्यां तथा दर्शे हुत्वेष्टिमघनाशिनी १९ वत्सरे वत्सरे कृत्वा
यशोपलभं मंत्रपदं स्यंपवित्रोप्य त्यासौ ब्रह्मार्पणाधिप भुवि: २० एष्यते सत्यलोके सो मुनिभिर्देवतैरपि अत्र मर्त्यः ब्रह्मशिरोयागो वनमानं वि-
नाशयेत् २१ अन्यस्य ब्रह्मशिरणायागाद्ब्रह्मशिरसहिताद्वनिः फलानां त्रसंसेदेहः किंचनारकदुःखदाः २२ सपर्णी ब्रह्मशिरोयागाहृतस्य कोपि मन-
ले ब्रह्मायेणधिपात्य स्य ब्रह्मस्य ब्रह्मसालोकासिद्धिः २३ अमेत्रकं देवयाश्राद्धं वा यागोऽग्निर्ब्रह्मशिरणः वेदहीनो व्यापि विप्रो वा यावि वाप्य वैदि-
की २४ तस्माद्वश्यपविप्रेसाका यो यागास्त्र ब्रह्मशिराः नामधाइकाविप्रो सावपत्न्या समुदीरितः २५ एकं वापि महायागं हुत्वा संपूर्णं ब्रह्मशि-
रां पुनाति सकलं वंशं दशपूर्वं दशापरं २६ ग्रहणे वापि संक्रांतौ नवरात्रेऽपि वा पर्वणि पाम यद्दर्शे वा वैशाखे कार्तिकेपि वा २७ यागमें-
व फलं द्रव्यं दयाद्यन्ता यथोपदियेत् तस्या पुराणफलं वक्तुं नाहं शक्नोमि सत्पते २८ महादानसहस्रस्य फलं वक्तुं हि शक्यते यागार्थं द्रव्यदान-
स्य फलं भाजामयान्निवारन्दूणापि न शक्यं स्याद्वक्तुं एतन्महद्यो यो ते महादानशतं दत्तं कुरुक्षेत्रे रविग्रहे ३० यागार्थं द्रव्यदानस्य कलां नार्ह-

हा॰पु॰
१५८

158

त्तिषोडशी श्रोत्रियाय परिष्ठाप्य द्यात्यै वाहिकं दहन ३१ पात्राय दद्दै यद्दानेन समं प्राहुर्मनीषिणः विवाहार्थं धनं दत्त्वा द्विपर्वाणि वैणि वैरवे ३२
मात्र वंशपल्लितं वंशपात्रमयाद्यम्बरकाणी वेसा हस्त शास्त्रमुक्तान्यासहितस्तैः पितामहैः ३३ विमानमधिरुह्यो तेब्रह्मलोके वसत्यसौ अ
ग्नाग्निरपन्त्या चद्युग्नोऽहर्णाद्दिति स्मृतः ३४ नित्याग्निहोत्रपत्न्या चब्राह्मणेन मउच्यते तस्मात्त्वर्शमं कर्तव्योपागस्यैव राहाशिणः ३५
पवित्रता करोनित्यं ब्राह्मणानामिति श्रुतिः यागेष्वनधिकारी यस्त्रु आचार्यपदं तु जे ३६ यागार्थं यद्रुलं द्रव्यं समर्प्यैव स्वधायते वेदवित्वः
श्रोत्रियेभ्यः स्वर्णे शतकोटिशः ३७ दत्त्वा यत्फलमाप्नोति ततेप्यधिकमुत्तमं फलमासाद्यते जन्तौ सहस्रकुलसंयुतः ३८ ब्राह्मणा
णां परिजितस्सन्त्यलाकेस्थित्वा ततः परं ब्रह्मणा सह साधुज्ज्येष्ठा प्रोवाग्निपः पतेः ३९ एतदेव द्विजातीनां पवित्रं कर्म कथ्यते पुण्यम्पः से
प्रवक्ष्यामः सुगुप्तमपि वैदिकं ४० नाख्यातं यस्य कस्यापि सारात्सारतमं परं यत्तनारायणी नाम्ना श्रीमरण्यादशा हरी ४१ अद्गीगश्रीप
ते विधास्याता सर्वेश्रुति स्वपि आचार्य हपयालभा सर्वक्रतुफलप्रदा ४२ अग्निहोत्रफलं प्राप्य स्सापंप्रातर्दिने दिने पत्नेनाराय राम॰
पणीविधोप्रजे पत्सु समाहितः ४३ पूर्णोपमपिदशीचरतमखोत्तरं घृतं कृत्वाचार्यपदं भोजेदत्ता शतमाचदक्षिणां ४४ दर्शेष्टि पूर्णमासे
ष्ठिफलं प्राप्नोति शाश्वतं महतीं सुपरञ्चालक्ष्मीं वांपत्तो दसिणां ४५ वत्सरेव लोके त्वाहवमेधफलं लभेत समस्तविधास्यमाह्णी
स्त्रीमरण्यादशा हरी ४६ समस्तकामदं दीपकं मघे नरि वायराज्ञनयासस्त्रीविधानुगामीत्रयपापगतो ४७ नविद्यते हिजन्मेष्ठाद्दृश्य
५६

शाम्बवतीप्रभृतिभिः शतकोटिमितस्वर्णस्त्रियाससहितानकात्मन ४८ राज्यस्याभ्येमधारी हत्वापत्फलमश्नुते अष्टादशारे विष्णुपुरश्चरणोत्त
प ४९ तदेवपत्तमासाघवर्षेवर्षेमहामतिः उद्धृत्यामरकेमयान्वितस्तनपूपितामहान ५० सहितस्तैर्ब्रह्मलेकेमोस्तेब्रह्मसन्निभः अष्टाद
शाक्षरीविद्यामुनिर्ब्रह्मा प्रजापतिः ५१ छंदश्चैदेवीगायत्रीसाक्षान्नारायणोहरिः ॐ ह्रीं गश्रीपुत्रोदेवः कथ्यते जगतीपतिः ५२ वीजं वीजं दं
क्रोकंतंचप्रक्तिः समुदान्हृतान्न्यामपाशियाकुर्यात्पश्चात्सषडंगकं ५३ मातृकान्यसेवींचवैसदैवोमथमातृकान्यस्यवाज्ञ्यसावाधीमा
न्यापयेत्तत्तरस्वानुजे ५४ पारिजाततलेरम्येनेरत्नसिंहासनेशुभेजासीनेजगदाभासेहवीहत्तस्तमद्युतिं ५५ पद्मपत्रविशालाक्षंप्रसन्न
मुखपंकजं मुक्ताफलाभदंतालिंसस्मिताधरविद्रुमं ५६ शंखचक्रगदापद्मांचंदधरं फलशांबुजे विभ्राणं चगदांभोरं वामांगे विद्युदाकृतिं ५७
ॐ ह्रीं गं लक्ष्मीसहितं पीताम्बरविराजितं किरीटहारकेयूरकुंडलादिविभूषितं ५८ नीलारैव्यासहितैव्याचामहासिंशापान्योयोः सहितं विमला
द्यष्टमहिषीभिस्समन्वितं ५९ अनंतविहगाधीशविष्वक्सेनादिभिर्वृतं सुनंदनंदप्रमुखैः पार्षदैस्समशोभितं ६० ब्रह्मरुद्रमहेंद्रादिशिरो
मकुटकोटिभिः विराजितपदद्वंद्वमापन्नार्तिहरं हरिं ६१ पद्मनाभं जगन्नाथसर्गस्थितिलयाधिपं नारायणं भजेनित्यं परमात्मानमच्युतं
६२ एवं नारायणं नित्यं ध्यात्वेत्थं जगतीपतिं अष्टादशाक्षरीविद्याजस्वात्कृतफलंलभेत ६३ नान्यान्यविद्यमस्तेनतस्सहशं जगतीतले पः पा
वनोजगत्यस्मिन् सर्वौघौघविवर्जितः ६४ सत्यव्रत भगवान्साक्षाद्विष्णुस्त्यरमेश्वरः महापातकयुक्तोपिध्यानेन्यमकष्टादशाक्षरी ६५ करो

रा.प्र.
१५८
159

तिपावनानजस्तानित्यमुक्तान्कोटेतिहि अभ्यासात्सरीविद्याजसेयमेपिवत ६६ महापापोपिबहुकाश्चजीवन्मुक्तान्कोशतिहिश्रीमद
भ्यासांवत्योकमस्यापंत्राचीनादिकं ६७ पुरश्चर्याविकेसर्वेविघ्नाःभ्यार्थेतुसंपुताः जितेन्द्रियोहविष्याशीक्षीराशीवाफलाशनः ६८ तस्यत्र
योदिवांपजप्तानारायणोमिमांरक्षाब्राचीनाशजुहुयात्पसैरुत्पलैर्वाघृतप्लुतैः ६९ तिलैर्वाबिल्वपत्रैर्वाघृतात्रिमधुसंसतैः भोचा
र्येचरणार्हंददत्वार्णफलसंहिताम् ७० अभ्यासात्सारणोविद्यायासिद्धिप्राप्योत्यनुत्तमां अथयगावाकार्तिकेमासिवैशाखेश्रावणेपिवा ७१
आश्विनेनवरात्रेवामाघेवाफाल्गुनेपिवा पंचविंशतिसाहस्रंप्रजप्त्वाब्यासशाहारी ७२ दशांशंजुहुयात्पद्मैर्घृतत्रिमधुमिश्रितैः श
तानिपंचनदशेवायवत्रीशानमितेनवा ७३ दत्वाचार्यपदर्यदेद्दुवित्तमाकल्पसंपूर्तं पंचपोतिसंख्याकमियुनान्यपिभोजयेत ७४
विद्यासिद्धिमवप्नोतिमहतीनात्रसंशयः अथकाम्यानिकर्माणिसाधयेद्दत्तपाद्दिजाः ७५ जप्त्वालक्षामांविद्यामालयेकमल्यपेतः
दशांशकमलैर्हुत्वाघृतत्रिमधुमिश्रितैः ७६ सौभाग्यंमहदाप्नोतिकंदर्पशतसन्निभं ।। पश्चिमद्वारलिंगेयद्दह्मभ्रूमेविद्या
वालपे ७७ मासमेकंहविष्याशीलक्षमेकंमनुंजपेत् नत्रवित्त्वदलैर्हुत्वागव्याज्यमधुमिश्रितैः ७८ धनधान्यसमायुक्तोराजाम्बरपते राम.
कुलांमुक्तारत्नसमाकीर्णमवलोंचपरांश्रियं ७९ आसाद्यधनदेनासौसहशोभवतिश्रिया नाभिदघ्नेजलेस्थित्वामंडलंचिरमालाधि
कं ८० जप्त्वाप्राचीमुखोहुत्वाघृतमष्टोत्तरंशतं श्रियाधनदसंकाशोविद्ययाधिषणायते ८१ अभ्यस्यमस्त्ताममात्रिन्यमासमेकंनिरंतं

रत्रिशताधिकसाहस्रं जुह्वान्मत्वा घृतं यतं ८२ कातामस्तुपापि प्राश्नेज्जपतस्तत्र न संशयः स्वर्च्छं स्मर रोगस्त्वा व्याधिभिर्नैभिरस्पृशते ८३
नादिकर्णं च ततः खेडे हत्वा त्रिमधुस्तुतं सवोनरयतं निसं हुत्वा प्रज्वलितेनले ८४ प्राप्नोत्यसाध्यानिष्टार्थान् अप्यसौ मंडलात्कवे
आद्योत्तरशतं नित्यं लघुभिः कदलीफलैः ८५ छत्वा त्रिमधुसंक्लिन्नैर्हुत्वा प्रज्वलितेनले नेमं डलछित्तपेनासौ सलसद्ध्याधिनायकं ८६ ध्रुवि
राघवं महाप्रज्ञस्तं तमाप्नोत्यतत्तमं मधुकैटभहं तारं ध्यात्वा हूंगम्निप्रयः पत्नि ८७ जुह्वान् सप्तिमं मंत्रं हुत्वार्ककुसुमैरयत्नेदुःखभक्ता
मपातिः क्षिप्रं निग्रहस्तास्यापि राजसान् ८८ नागवल्लीदलैर्हुत्वा घृतत्रिमधुमिश्रितैः अयी द्वादशसाहस्रं संप्राप्य महतीं श्रियं ८९
मान्यते सकलैर्मर्त्यैः पूरैषि दिवैस्सवसर्वैः आममयोपोत्तीनास्यांच शतमष्टोत्तरं घृतं ९० हुत्वा चापे पदद्वंद्वे निर्धनैनिकृतापि मेववा
स्तववर्णी हरिहिरण्यं स्त्यानत्यस्त्यैतन्सुनापद्या ९१ हरिर्द्वष्टिफलमासे छिफलमासाद्य शाखवान्यनपतेपि महैश्वर्यं किमु मर्त्येषु हीनले ९२
प्राप्नोति धनधान्यादिस्त्रेकुलमचलं श्रियं च हस्तमित्रसमः सोऽसा हुत्वा विद्यास साधकः ९३ प्राप्नोति महतीं महिं पुत्रपौत्रादिसंयु
तां सम्यलोके वसत्यं ते कुलानां शतसंयुतः ९४ माघे वा फाल्गुने वापि चैत्रे वैशाखमासि कापदं तो नारायणीजं ध्वा पंचविंशत्सहस्रकं ९५
मधुत्रितेनपद्माप्नाज्यसहितं हविरादरात् सहस्रत्रितयं हुत्वाघोषेशनमितं धनं ९६ हुत्वा चापे पदद्वंद्वे कोटिशोऽपि सिराग्वितं उद्धवरूपं हय
मेधसमफलं प्राप्नोत्यनुत्तमं ९७ महापापोपपापैर्वा घोरैरपि समाघोषविमुच्यते महेंद्रसहस्रोत्तरसकलानि विपापाधिकाणास्मभः ९८ स्नायापिस्तात्र्यं

हा॰ पू॰
१६०
160

भुक्त्वा या च द्वार्कौ प्रियाश्चितं मुक्तो सुविपुलान् भोगान् दिव्यान् यथा मानुषान् ९९ कुलसाहस्रसहितो भगवद्धाम्नि मोदते स्वीडुयशो
सर्वसंक्रान्तिव्यापिसन्तते १०० व्यतीपातादियोगे तु श्रीमदष्टादशाक्षरीं जप्त्वा हुत्वा च विधिवत्तिलै राज्यविमिश्रितैः १०१ अष्टोत्तरश
तं सर्वपितॄन् नरकं संस्थितान् शतशोऽपि समुद्धरन् सत्यलोके नयत्यसौ १०२ सायं प्रातर्नित्यहोमं हुत्वा यज्ञेश्वरं हरिं ओं ह्रीं गं श्रीपति
वह्नौ ध्यात्वा नारायणं हरिं १०३ श्रीमदष्टाक्षरीविद्यां शताधिकसहस्रकं जपेत्पंचशतं वापि चतुःशतमथापि वा १०४ त्रिशतं वा
ते जप्त्वा श्रीमदष्टादशाक्षरीं सायं हुताशनसान्निध्ये शतमष्टोत्तरं जपेत् १०५ अष्टाविंशति वा वापि जप्त्वा नित्यं यतव्रतः चतुर्ग
मपि वेदानां फलं प्राप्नोति ध्रुवं १०६ प्रत्यहं समवाप्नोति सुकृतं स्नाहिविपातकैः सांगहस्तिरथपापुण्डरीकाश्वमेधफलं तथा १०७ अन्यान्य
सकलाभीष्टं प्राप्यान्ते मुक्तिमाप्नुयात् कृष्णांड्रैस्तुनिभिः प्रजापयज्ञनारायणो शितुः पठुकं मंत्रमाहात्म्ये मे चमाहात्म्यं प्रयातनु प्रभवीरितं
१०८ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये सारसंग्रहे एकोनपंचाशोऽध्यायः॥ श्रीभगवानुवाच॥ ब्रह्मनारायणाख्यां
विधानमपि वक्ष्यते येषां विज्ञानमात्रेण पलायन्ते विपद्गणाः १ अतेति प्रमाणे येते ता श्रीमदष्टाक्षरी शुभा ब्रह्मनारायणी विद्या संप्रोक्ता रा॰
परमर्षिभिः २ आदितस्संहितं कुर्यादनन्तस्तनसंहितां तथा स्तरीयं संप्रोक्ता ब्रह्मनारायणी शुभा ३ एकेन जन्मनैवेयं ब्रह्मनाह
नम्य सिद्धिरब्रह्मदर्शनसिध्यर्थं मामवि ज्ञान सिद्धये ४ ब्रह्मनारायणी विद्या मातापीन तोयमजयेत् आवर्षदंशादिकं चास्याः सर्वेषां

णीमंत्रवत् ५। प्रणवं हंसशब्दं च सोहं शब्दमतः परं श्रीमदष्टाक्षरीयं च हं सनारायणीरिता ६ एकेन जन्मना मुक्तिमिच्छताम्नयमा
रयन् हंसनारायणीविद्याजपस्यामुक्तिसिद्धये ७ वनिभियतिभिभिर्विद्याद्यं जप्यमिदं शुभं प्राधान्येन न जप्तव्यं विद्यायामिदं
गृहे ८ वैराग्यव्यापकत्वेन गृहस्थैः सिद्धिकांक्षिभिः गृहस्थैश्च वनस्थैश्च यतिभिर्ब्रह्मचारिभिः ९ श्रीमदष्टाक्षरीविद्यैव जप्तव्या स
र्वसिद्धये अस्यापि श्रीमदष्टाक्षरीमंत्रवत्सर्वमीरितं १० अथ ॐ नमो भगवते चतुर्थ्यंतसमन्वितं नारायणपदं पश्चाद्द्विषेयं द्वादशा
क्षरी ११ महासिद्धिकरी सर्वस्वमन्त्रावविहारिणी ऋष्यादिकमपि श्रीकमस्याष्टाक्षरीमंत्रवत् १२ अपी बीजं श्रियो बीजं चतु
र्थ्यंतसमन्वितं श्रीपपदं नमस्वाग्रतं ॐ श्रीमदष्टाक्षरं ततः १३ चतुर्दशाक्षरीविद्या लक्ष्मीनारायणीरिता॥ प्रणवं कमलाबीजं चतु
र्थ्यंतसमन्वितं १४ महालक्ष्मीपदं पश्चान्नमस्कारसमन्वितं श्रीमदष्टाक्षरीपश्चाद्द्विषेयं षोडशाक्षरी १५ अन्येयमपि विद्योक्ता
लक्ष्मीनारायणी शुभा अष्टादशार्णा त्वद्विद्याद्या स्वयाहिकं स्मृतं १६ पुरश्चर्यादिकमपि मंत्रोद्धादिकमप्ययम्॥ वक्ष्ये यथानुपूर्व्यां
र्व्यां लक्ष्मीनारायणीं शुभां १७ आवहन्तीपदं पूर्वं वितन्वानाय इदं ततः कुर्वीणायवीरमित्युक्त्वा परमात्मने उच्चरेत् वास्तध्वनि
ममेत्युक्त्वा भावेश्वेतिपदं ततः अनन्तपारे यशब्दं च सर्वेहायेदसप्पय १८ ततो नमो मिवपसत्वाप यस्मा वहतन्त्वरं तो मशांपयमुभिः
पश्चात्सहस्राहो नमः पदं ९ नारायणायस्वरूपितां ज्ञानवेद्यं समुच्चरेत् अयमष्टाविंशल्लक्ष्मीशमंत्रो यातुर्यउच्यते २१ हासिद्धुः स्व

हा॰ष॰ १६१

161

संहत्रीसकलैश्वर्यसिद्धिदायाजपीयंमहाविद्यालक्ष्मीनारायणीस्मृता २२ अथविस्तरकहोलःस्याद्वंदृजानुष्टुभंस्मृतंलक्ष्मीना
नारायणःस्वामीदेवता क्रोमहर्षिभिः २३ हमौविभ्रमसरसिजगदाशंखचक्राणिविद्योपमादर्शौकेनककलशंमेखविद्युद्विलासेग
मोतुंगस्तनमविरताकल्पमाप्नोपलेभदेकीमत्तंवपुरवतुनःपुंडरीकाक्षलक्ष्म्योः २४ यंत्रपूजादिकंचास्यास्तत्रैमयाशिवरू
पपुरश्चर्याविशेषोत्रस्यनेवस्थायते २५ लक्ष्मीकंजपेद्विद्यामाचार्यस्यैवसन्निधौ घृतत्रिमधुरयुक्तेनहविषाजुहुयाद्दश २६ आ
चार्यचरणाद्वंद्वंदृष्ट्वावहुलरसिरांविद्यायाःसिद्धिमाप्नोतिशाश्वतीनांत्रसंशयः २७ यथादक्षशासाहस्रयपनस्त्वाचार्यसन्निधौ
घृतत्रिमधुसंमिश्रंहविर्हुत्वासहस्रकं २८ पर्वशःनमितद्रव्यंस्त्वाचार्यपयसाज्याचोः प्राप्नोतिमहतीसिद्धिंविद्यायानात्रसंशयः
२९ नित्यंद्वादशधायद्वैहत्वाद्वादशधाहविःमच्छान्नाराशिलभतेविपिनेपिनसंशयः ३० नित्यंप्रातस्समुत्थायपूत्वाहुतनाशनः
अच्छोत्तरशतंजप्त्वाविद्यामेनांक्रियःपतेः ३१ अनुत्तमेमहालाभमत्यंहंसमवाप्नुयातआचार्यसन्निधौकृत्वातुलसीवनमध्यगः
३२ जप्त्वाल्लक्षमिमांविद्यांलभेत्तवैमनोरथान स्वभाववैरिकीविद्याश्रीमद्दच्छासुरीशुभा ३३ सविद्यानांसमस्तानांसाम्राज्ञीस्मृ राम॰
तिरिनागायन्माद्विमहाविद्याअस्यास्स्मयदृषिरिताः ३४ श्रीमद्दच्छासुरीविद्याजपासक्तस्यसंततंसहास्मरशातोप्येताःसि
द्धिदास्सद्यस्मृहि ३५ श्रीमद्दच्छासुरीविद्याजपासक्तिरयान्वहंसाचार्यवरणाद्वंद्वसेवाप्रम्यहमादरात ३६ कुत्रकाकारसंपत्तिवैभ

मैनिःस्वंचलाचत्वापितानिमगवास्मासिध्यं प्राप्यतेनिहि ३० ब्रह्मनारायणादीनां विधानं किंचिदीरितं हयग्रीवादिविधानां माहात्म्यन प
ठ्यते ३८ इति श्रीमदनन्तरत्नसारतत्त्वरहस्ये दशारथीयेतंत्रेविहार्यसंग्रहे पंचाशोध्यायः श्रीभगवानुवाच॥ अथातः शिरसो विद्यां प्रवक्ष्या
मि महीपते यस्य विज्ञानमात्रेण वाचां सिद्धिर्भवेन्नरः १ उद्गीशयस्माभाष्यमाणो ह्रीं पशब्दतः सर्ववागीश्वरस्यैते प्रवदेदीश्वरे त्वय सर्ववे
रमपाचिंत्यपदांते सर्वमुच्चारेत् बोधयद्भिनयोतोयं मंत्रस्ताराद्दिरीरितः २ ऋषिर्ब्रह्मास्य निर्दिष्टः छंदोनुष्टुबुदाहृतं देवतास्याद्धयग्रीवो
गैश्वर्यप्रदो विभुः नादेनयादै मैं त्रस्यापं चांगानि विन्यसेत् ४ शरच्छशांकप्रभमश्ववक्त्रं मुक्तामयैराभरणैरुपेतं रथांगशंखांचितवा
हुयुग्मं जानुद्वयन्यस्तकरं भजामः ५ गणानलसंजपेन्मंत्रं कुंदपुष्पैर्मधुस्लुतैः दशांशं वै गुडैर्वह्नौ हुत्वा वीर्यवदांबुजे ६ समप्यैव हुलंद
व्यवेद्मतिं समर्चितं विद्यासिद्धिमवाप्नोति पद्मावर्णस्वहस्तकं ७ प्रजस्वा कार्तिके मासि हविराज्यमधुस्नुतं त्रिसहस्रं हुनेद्यो विशाधि
कमादनान ८ रामायणं भारतं वा वर्षाराजसमर्चितं पुराण नादस्वा स्वाचार्यकरपंकजे ९ प्राप्नोति महतीं सिद्धिं विद्यायां नात्र संशयः अष्टास
रोहिते यंत्रे हयग्रीवं प्रपूजयेत् १० वीजेनमस्ति संकल्प्य वीजमुद्भवतेयथाविपद्गुरुस्य महीशविद्रुमद्धिजमीरितं ११ केसरेषु चतुर्वेहास्वचत
हुर्दिक्षु प्रपूजयेत् विदिक्षु चास्मतिस्मायसर्वराज्ञात्रिप्स्येत् १२ अर्घयेन त्रेमध्येषु विधाने नागदेवताः वाह्येलोके ध्वारास्तेष्वीव ध्यायस्सौ
तायंपूजेत् १३ एवं यो भजते देवं साक्षाद्वागीश्वरो भवेत् वैल्वैः फलैः हुतो होमः श्रीकरः परिकीर्तितः १४ कुंदपुष्पाणि हुनेद्याद्विद्यान

वा कृत्रिय मक्षयो मनुनानेन संयुक्तं चर्तं व्रासीरसान्वितं १५ कविताभावहेतुं साम नर्गलविजृंभिरां वचामनेन संज्ञा ह्यांभस्य पेत्मातरव
हं १६ सर्वेवेदागमादि नोव्याख्या ख्याता जायते चिरात् मनोरस्य समो नास्ति ज्ञानैश्वर्यप्रदायकः १७ प्रारम्भं न मत्स्यायुतं पदं भगवतेन
तः वेदाहरणाशक्तं चेहेतमत्स्यायशक्तः १८ महामत्स्याय शब्दं च नमस्कारसमन्वितं मत्स्याहतेरिपविद्याप्नोपतेः परमात्मनः १९ महाम
त्स्याय शब्दांते विध्यवे नम इत्यपि ओंगिरो त्रिप्रमतयो जयंतो मंमहामनुं २० वा वासिद्धिकरीविद्या महातारि सप्त जेनोधर्मार्थकाममो स्ता
ख्यपुरुषार्थफलप्रदा २१ अषिरस्य महाराजो मनुर्वैविस्वतः स्मृतः छंदो गायत्र्मेवो कं महामत्स्या हृति हीः २२ देवता जगतानाथः परमा
त्मा श्रियः पतिः बीजं त्वर्पोमपं प्रोक्तं हक्तिः समर्पिता २३ षड्भिः यदंघदंगानि न्यस्य ध्यायेत्श्रियः पतिं शरत्समयेन्दुसंकाशंमुकुटस्फटि
कासन्निभं २४ मुक्तांबरधरं मुक्तागंधमाल्यविभूषितं कुंडलद्वयसंशोभिमुखाब्जं मत्स्यरूपिणं २५ किरीटहारकेयूरमुद्रिकादिविभूषि
तं स्कंधं खचे ओधरं मुद्रोचिन्मयी दक्षिणे करे वामेनालिंग्य कमलां दिव्यसिंहासने स्थितं विधात्रे सकलान्वेदान्प्रयछंतं जगत्पतिं २६
वैवस्वतायमनवे प्रयच्छंतं मनोरथान् भगवंतं मजेद्विष्णुं सर्वदेवमयं विभुं ध्यात्वेत्थमिंदिरानाथं मत्स्यरूपधरं हरिं अष्टोत्तरशतं नित्यं जस्वा
प्नोति वांछितं २८ बहुलैस्सेपुरश्चर्या त्वफला शीघ्रा वा हविष्यस्तु कुर्याद्येन दशांशेन क्षीरेणोक्षरसेन वा ३० रंभाफलैर्ड्र ने द्योतत्दशांशेन स्या राम.
धकः स्राचार्यवरान्हर्द्देत्वा वहुलदक्षिणां ३१ मंत्रसिद्धिमवाप्नोति शाश्वतीसंसर्वसिद्धिदं इत्यानोक्तोत्वलैस्त्वसहस्राणि घृतस्तुनैः ३४

पारगस्सर्वविद्यानांभवत्यत्रनसंशयः अह्लादिधामिमालस्येततोरत्नांबुजेंदुनेत्र ३५ अभीष्टंचधनमासाद्यमवेद्धनदसन्निभः महार्णवेनिम
ग्नोपिसत्त्वेमंमंत्रमाद्रात् ३६ हृत्वापितरसात्येवसद्योरोगविमयाश्रयं जलेपंलसमात्रेरामकंमंत्रधियंठवा ३७ करोतिसर्ववागीशोवहस्य
तिममप्रभ विद्यपत्रैर्देनाम्यकेहुत्वाभान्तसहस्रकं ३८ वैवेस्वतंमत्रंसाक्षाद्सौपरपतिवस्तुषालप्रसादेनलभतेवांछितंसर्वमसंशये ३९ न
मिहघ्नेलेस्थित्वाप्रातःकालेदिनेदिनेकुर्व्वासहस्रंत्रिशताधिकंनित्यंहविष्यभुक् ४० प्रप्रीतिमंडलेनासौहृत्वभाष्यमनोरथान्समस्तामी
ष्टसंप्राप्नुहिहेप्रभो नमन्नमः ४१ अनेनसदृशोनास्तिवेदेषुपवदृषपि ॐ नमः परमात्मपद्मनाभायभगवतेततः ४२ कूर्मरूपाशर्वचविश्वेनमठ
उच्चरेतविद्यासप्तदशार्णायंश्रीपतेः कूर्मरूपिणः ४३ इंद्रमुखाःयेरोपेदृष्टासकलसिद्धिदाश्रीपतेःकूर्मरूपस्यब्रह्मसायुज्यसिद्धिदा ४४ इंद्र
वुमोमुनिःप्रोक्तः छंदःपङ्क्तिरुदीरितं कूर्मरूपीमहाविष्णुर्देवताभगतांपतिः ४५ वीजंताराणेनतिःशक्तिःषडंगंषट्पदैर्न्यसेत्ध्यानमवरांचतत
वीर्जकरमराह्वतिमस्तुतं ४६ नरवाग्रेमंदरधरंशरवचक्रगदाधरं आसीनमासनेदिव्येहेमरत्नमयेशुभे ४७ वामांकेमगतामंबांश्रियदेवीत्र
पीमपींदिव्याभरणासंयुक्तांदिव्यस्रग्वस्त्रधारिणी ४८ तामालिंग्यस्थितंहसंमहर्षिभिरभिष्टुतंवेधमिंद्रादिभिर्देवैःप्रसन्नवदनंविभुं ४९
भजामिपरमात्मानंसर्वलोकहितेषिणांअस्याभ्यमनस्यविद्यायायंत्रपीठार्चनादिकंसर्वमष्टाणवत्प्रोक्तंविनियोगःप्रवक्ष्यते लक्षमेकप्रज
ह्वादशेदशांशंकदवीरकैः ५१ मधुत्रितयसंयुक्तैर्जुहुयादंबुजैर्वहुलांदशसिरांदत्त्वामंत्रसिद्धिमवाप्नुयात् ५२ मध्वकपुष्पैरयुतंहुत्वामधुघ

रा.पु.
१६३
163

ततस्तैः श्वापानुग्रहसामर्थ्यं लभते नात्र संशयः ५३ वकुलै राज्यसहितैर्हुत्वा दशसहस्रकं प्राप्नोति महतीं लक्ष्मीं धनधान्यादिसंकुलां ५४
नागवल्लीदलैर्हुत्वा दशसाहस्रमादरात् सर्वाभीष्टमवाप्नोति मलिं चाप्नोत्यनुत्तमां ५५ अष्टोत्तरशतं वापि जप्त्वा कूर्ममहामनुं अन्वहं स
लभेद्भक्त्या सायुज्यमपि दुर्लभं ५६ इत्यस्त्री वादिविद्यानां माहात्म्यमघनाशनं इति किंचिन्मया प्रोक्तं वराहस्याथ वक्ष्यते ५७ मत्स्यकूर्म
रूपस्यास्य सर्वमष्टात्मीमंत्रवत्यं त्रार्चनं भस्य पप्लुत्वा सिद्धिमान् भवेत् ५८ ॥ इति श्रीमस्तुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये दाशरथीये तंत्रे वेशपटले
ग्रहेऽष्टकेपंचाशोध्यायः श्रीभगवानुवाच ॥ वराहविद्यामाहात्म्यमथ किंचित् प्रवक्ष्येत यच्छ्रुत्वापि नरो धीमान् मुच्यते पापराशिभिः १ ता
तारं नमो भगवते वराहरूपाय भूर्भुवः स्वः स्यात्पतये तस्यानंतरं २ भूपतित्वं मे पदांते देहांते वददाप पदवाह्नि जायाग्वधि मंत्रः स्या
च्चतुस्त्रिंशदक्षरः ३ समस्ताघौघशमनो महापदि प्रभंजनः भूपतित्वादिसंसिद्धिप्रदो दुःस्वीघमेस्त्रनः ४ भार्गवो मुनिराख्यातः छंदोनु
ष्टुरादृतं देवतादिवाराहात्मा भगवान्निधिपतिः ५ एकदंष्ट्रापदद्वंद्वं व्योमोल्कायाशिरः स्मृतं शिखाते जोधिपतये विश्वरूपाय वर्म वै ६ महा
दंष्ट्राय पचास्त्रं स्यात् पंचांगकल्पयेत् पुनः ६ आपादमानदेशाद्धारकनं कनिभं नाभिदेशादधस्तान्मुक्ताभं कंठदेशात् तु ताराविनिभं प्रस्फुटकालीतेभा राम.
सं दलेहन्ले दधानं रथचक्रं रासद रौरवहुवेटौ गदा स्वं शक्तिं दानाभये चाक्षितिधरमालसद् ध्यायें वराहं ७ लक्षमेकं जपेन्मंत्रं मधुराक्तैस्तरो
हैः जुहुयान् दशांशेन स्यावाप्यैवरसाहेप ८ गोचर्मसा [illegible] तो वह्नि हुहिताहिति सं पापकोंदत्वा सिद्धिमवाप्नुयात् ९ चत

विंशतिसाहस्रं यद्वा जप्त्वा मन्त्रमं मार्गशीर्षाभिधे मासि कमलैस्त्रिमधुप्लुतैः १० हुत्वा सहस्रत्रितयमावीचरसाह्वये सरस्सिरां मही
हीं दत्त्वा सिद्धमंत्रः प्रजायते ११ अश्वाश्लेषे रोहिते पीठे प्रजपेद्यत्र लक्षं मन्त्रिमुत्तेन संकल्प्य वश्यमाप्नोति धानतः १२ एवं दिक्षु चतुर्दिक्षु
न्दहाघेगानि प्रजपेत् अस्त्रं कीरोषधश्रोर्धचक्राद्यस्त्राणि तद्दिहि १३ वक्रे यैस्वमासि रवे टं गतां शक्तिं वराप्पये संप्रजप्य गात्येलोकेशान्व
हिरण्मणि प्रजपेत् १४ ध्यानादेवी धनं दद्याज्जयारे वीवसुंधरां प्रयच्छत्येव प्रजाद्यैर्धनधान्यमहीप्रियः १५ रवौ सिंहगते छन्योमुहूर्त
श्लेसितां शितां पंचगव्ये पुनिश्चिप्यस्पष्टानामयुतं जपेत् १६ उत्तरामिमुखो भूत्वा तां शिलां निखनेद्भुवि शत्रुचौरमहाभूतैः हन्तां वाधावि
नाशयेत् १७ भानुद्दयेभानुवारे साध्यहेत्रास्तमाहरेत् प्रतिकां सजपेन्मंत्रं तां पुनर्विभजेत्त्रिधा १८ कुल्यामेकां शमालय्यप्यपात्रे तथा
रं गोदुग्धे परमालोप्रशोषितं तं दुलं क्षिपेत् १९ संस्कृते गोपचे तस्य पक्कुचरुमत्र जपन्मनुं अवतार्य चरुं पश्चाद्गौदेवं यथाविधि २०
धूपदीपादिकैरिष्ट्वा पुनरान्यस्तवं तं चरुं जुहुयादुदितेवह्नौ पावदष्टोत्तरं शतं २१ एवं सप्तारवारेषु जुहुयाच्चेत्सिद्धये प्रातःकाले भगोवी
रेम्रंदं साध्यमहितलात् ३२ ज्ञात्वा यह विरपाय प्रवीय जुहुयात्सुधीः विरोधीनश्यति क्षेत्रे सहचाराद्युपद्रवैः २३ राज्ञवश्यसमुद्यामिस्स
मिद्रिविं घयान पात्रिसहस्रं प्रजुहुपानस्यस्युस्सर्वे संपदः २४ शालिभिर्जुहुयान्मंत्रीनित्यमष्टोत्तरं शतं समग्र धान्यसंघातैः शाभतेतस्य
मंदिरं २५ तावहान्मेन जुहुयान्मंत्रलास्वरोमाप्नुपात ताजैः कन्यामवाप्नोति मघ्यैर्निजवांछितां २६ मधुरत्रयसंसिक्तै र्जुहुयाद्वहन्यतै

रा॰ प॰ १६४ नैवेद्यैः मधुतीभिर्द्विपमा प्रेतिमंत्रलात्मर्वसंरक्षया अथ पञ्जरगतं स्यपं त्रंबक्ष्ये फलप्रदं ३७ मध्ये वीसतारहन पत्रपुगचक्रवर्णान्यहस्तेष्वालि
164 ख्यातानि संधिषुयकरतारलैरं भुजंके लरेखय अष्टारोन्यत्र मध्ये लिखतु वस्त्रस्मिता मंत्रवर्णा अत्र यीशिखं पत्रेयरस्ता ठरठह लकम
लैके सरस्यखरण्ये ३८ मंत्राणीन्धीरसंख्यान रलमनुदिलिखेदं त्यमंत्ये वान्ये किंत्रलैः कादिवर्णैर्विलसितकमले पोरशारवयावत मेत्रा
णीन्यथमशस्त चरमरलगतं शिष्टवर्णालिविन्यातारक्षा कोलवीजैस्तारस्तु परिवृतं साध्यनामाणी मध्ये ३९ दामितैः साध्यनामाणी
मंत्रवर्णैर्वृतं बहिः भूविंबे नास्य कोणेषु भवीजं साध्यसंयुतं ४० अष्टभूत्रे सुधाराहं भवीजलाहेतं लिखेत साध्यीशविंदुगगनं वो जेया
राहमीरितं रोचनानाहककर्परलाक्षाकुंकुमचंदनैः गोमयांभसि संपिष्टैर्लिखेद्यंत्रं प्रभेदिने ४१ तेखन्माहेमया मंत्री सर्वकामार्थसिद्धये
स्वर्णापीठे लिखेद्यंत्रं रन्यश्रीसमवाप्तये ४३ ग्रामसिध्यै राजितैर्यतान्नपदेधनाप्तये भूर्जपत्रे निजेच्छास्येक्षौमेस्मसिद्धयेलिखेत ४४
जपपुजादिभिस्सिद्धं यंत्रं कुर्यात्रिजे प्रितं ग्रामपत्तांहिविद्यामाहात्म्यमिति किंचिन्मयेरितं नारसिंहस्यमाहात्म्यं प्रवक्ष्यामि ततः परं
+ राष्ट्रेषु यंत्रमेनत्तु साधितं ४५ निखनेत्सुभवारायैखांगंदिक्षुसमचैयेत क्षुद्रापमृत्युचौरादिभूतव्यालमहाभयैः ४६ नरा जातेपरं दुःखं नरे राम॰
शरैवनावलातवरा + इति श्रीमद्रुद्रयामले उत्तरतन्त्रे रहस्ये नारसिंहपीठे यंत्रे वेदार्थसंग्रहे द्विपंचाशोऽध्यायः ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ अथ सिंहानुष्टु
भस्याप्यविधानं संप्रवक्ष्यते यस्य श्रवणमात्रेणा लयं यान्ति विपद्गणाः १ उग्रमाद्यपदं वीरं द्वितीयं परमुच्यते महाविष्णुततो वंस्या ज्वलंतंच

रमव्ययः २ सर्वतोमुखमुच्चैर्यन्नृसिंहं यदमव्ययं भीषणं भद्रमुत्काय मन्त्रमयोच्चरेत् ३ नमाम्यहं पदं यच्च द्विधैषा समुदीरिता मंत्रादौ
प्रणवं वामलोर्ध्वं नखं समुच्चरेत् ४ अंत्ये प्येतानि वीजभिन्नि विलोमेन समुच्चरेत् आनुष्टुभमहाविद्यामित्येके च जपंति हि ५ तदेवै
षामात्रसहितामाहेतिहि प्य केचन अनुष्टुभमंत्रं जपंति मुविकेचन ६ वेदेष्वापि पुराणेषु धर्मशास्त्रेषु भूपते नानया सदृशी
विद्या दृष्टा सकलसिद्धिदा ७ मुनिः प्रजापतिर्ब्रह्मा मंत्रस्य जगतीतिः छंद आनुष्टुभं प्रोक्तं परमात्मा सनातनः ८ देवता जगतां नाथः
श्री नृसिंहो महेश्वरः अनंतावीजमित्युक्तं शक्तिः शक्तिरुदीरिता ९ द्वाभ्यां द्वाभ्यां ततश्चैकेन द्वाभ्यां द्वाभ्यां ततः परं ७नः पदद्वयेन विष
देवांगं विन्यसेत्ततः १० शद्वीर्घयुक्तया शक्त्या न्यसेद्वा षडंगके शिरोललाटदृग्युग्ममुखेषु करसंधिषु ११ पदसंधिषु साग्रेषु जठरे हृदि हस्त
योः गलपार्श्वांसककुदि क्रमाद्वर्णान्यसेन्मनोः ध्यायेद्याहुतिं विषयपथशांताहुतिं सुवाजान्योरासकान्ती शंखस्वनखरुचिलसद्
कं सं सप्तषके शः शंखं चक्रं च दोभ्यां स्वहनलसमन्वीतिधाम पद्ये स्वः नालामालायदीत्रं रविशशिदहनत्रीक्षणं दीप्तजिह्वं दंष्ट्रोग्रं घोष्येयत्के
शंवदनमपि वहन्पातु मां नारसिंहः १३ यद्वा शांताकृतिं ध्यायेन्नारसिंहं जगत्पतिं १४ सत्यज्ञानसुखस्वरूपममलं क्षीराब्धिम
ध्यास्थितं योगारूढमति प्रसन्नवदनं भूषासहस्रोज्वलं त्र्यक्षं चक्रपिनाकसाभयवरान्विभ्राणमर्कच्छविं छत्रीभूतफणींद्रमिं
दुधवलं लक्ष्मीनृसिंहं भजे १५ पूजयेद्वैष्णवे पीठे नृसिंहं कमलान्वितं मूर्तिं मूलेन संकल्प्य पूजयेत्पंचवारकैः १६ आद्यावरणमंगैः

ह॰ प॰ १६५

165

स्याद्धितीयेत मवस्पते पक्षीद्रं शंकरानंतौ रिक्षस्तवृसागणमर्चयेत १७ प्रियंद्वियं चतुष्ठिं चपुष्पि देवीविदिक्षुच स्तंभ स्कारी वश्यकारी तिथामाणा
कार्यपि १८ द्वेष कापो कर्षकरी पुष्ठिः प्रमयनीतमथ्याविघेत्यावरणीपज्ञ्पास्तनीयेवसुधायते १९ चक्रं शंखपद्मापद्मोमुशलं देवक्षि
रणोघं रवं खेटं गदां पाशमर्चयेदेवमतः २० लक्ष्मीं दक्षिणतस्तुष्टिं वामेतत्रैव कौस्तुभं श्रीवत्सं दक्षिणो मध्ये वनमालां च पूजयेत २१
पीतांवर्वं वृत्तस्त्वं नाभिपद्मं किरीटकं मकृगनि चसर्वाणि पुरोभागे तुपूजयेत २२ प्रद्युम्नं मेधांत थाकामं भीमं मायं भपानकं
आद्ई ह्रीह्लिं चाष्टदिक्षु पर्वादि क्रमतो यजेत २३ इंद्रादीन षड्हि कृपालान वज्रादीपूजयेत पद्माशि वाकृतिं ध्यात्वान्यसिंह प्रजपेन्मनुं २४
वं चवक्रं महाभीमं कालानलसमप्रभं अंत्रमालाधरं रौद्रं कंठहारशोभितं २५ ओं ह्रसत्रंगहीप मशिरवं गोक्षीरसन्निभं धनुर्भमुशलं
चैवतथाचक्रं च बिभ्रतं २६ खड्गं चमर्लं खंचारांचनरसीरुद्रपिरां इं गोपकनी लाभ चंद्रमं स्वासीसन्निभं २७ एवोदिचोतरांतास्मरधां
स्यं स्वसोगारीकं एवमुग्रहीध्यायेत्सर्वव्याधिनिवृत्तये २८ सर्वेस्तुहरदिवांस्मरेत्सर्वसिद्धिदं ध्येयोयेयहामहत्कर्मेतदावोडशहस्त
कान ६ नृसिंहस्सर्वलोके शस्त्रवीभारताभूषितः द्वौविहहरणाकमौ द्वौ दारोचांत्रोद्धारणोचितौ ३० शंखचक्रधरौ द्वौ तु चंद्रबाणधनुर्ध राम॰
रौ खड्गखेटधरौ द्वौ गदापद्मधारिणौ ३१ पाशांकुशधरौ द्वौ च द्वौ च द्वौ रिपोमर्कुटार्पितौ इति षोडशभौ र्दडंमंडितं नृहरिं विभुं ३२ ध्यायन्नीर
द्नो लाभमुग्रकर्मोपनस्यधीः ध्येयो महत्तमे कार्ये षोडशहस्तनार ३३ नृहरिस्सर्वलोकेशस्सर्वसिद्धिफलप्रदः दक्षिणोचक्रपद्मेव

परस्युंपासमेवच ३४ हलंचमुशलंचैवमभयंचांकुशंतथापद्मंशंखंत्रिशूलंचखेटमफरतोमरान् ३५ वामभागेमैरैःस्वंशंखड्गयाभंचमल्लकंजे
न्निंचवरदंशक्तिंकुंडिकांचततःपरं ३६ कार्मुकंतर्जनीमुद्राणाडमरुंसर्वेकौद्धाभ्यांकराभ्यांचविभ्रेजानुमस्तपीडनं ३७ तयोर्द्धहतदर्भा
भ्यांमीत्रमालाचंहरिंधस्थितम्योवाहुभ्यांहिरण्यकविदारणं ३८ प्रियंकरंचभक्तानांदैत्यानांचभयंकरं नरसिंहंसंस्मरेद्देवस्य
महामन्त्रस्यभापायहे ३९ यंत्रंसाध्यसमाचीतंचविलिखेन्मधोच्छपत्रेयुनत्संत्रासंश्रितदेरोचिमन्त्रविन्निखेसितावहिर्वेष्टयेतया
न्येकोणगवहुवीजंवसुधाहेगेहहूयेनावतंयंत्रंस्तद्रविषमहाभयपरिप्रध्वंसनंश्रीकरं ४० आत्मिन्सेस्थापयेघंत्रेनरवकुंभानसुधी
मन्त्रानस्तजीयाँतोपसंदरणीन्यस्वारलौषधाश्चितान् ४१ मध्येसमर्घयेद्देवंनृसिंहंशांतविग्रहंनृसिंहंर्जयेछौपर्वैर्दिष्टयथाक्रमं
४२ सहस्त्रमन्त्रितैस्तोयैरभिषिचेन्नियंनरं अभिरक्षेन्मासचिन्रूपंन्निभिस्सह ४३ अभिषिक्तस्तविप्रान्भोजयेद्देवताधिया
४४ यथावन्नृजयेद्भूमाशन्नाचार्यंयदद्भुयं ४४ राजाविजयमाप्नोतिपुत्रंस्तुविधिनामुनालक्ष्मेकेंदरश्वपादस्तद्विजयोनरं ४५ ह
स्ताशंतन्व्येयेद्धीमानपपसेस्तुरासेनवात्रिसहस्रंहुनेद्दैघृतमिश्रेःकुशोपयेःआचार्यचरणाद्देवंहूदक्षिणयाग्वितं कुंडेस्वाद्विजयं
त्वाविघ्नलिद्धिमवसुयात् ४७ यहाविंशतिसाहस्त्रमन्त्रस्वानुष्टुभंमभुंत्रिसहस्त्रंहुनेद्दैघृतमिश्रैःकुशोपयेः ४८ आचार्यकराा
पोर्दत्वाकुंडलहितंयप्तमभंवर्षाणानमितंदुर्ग्यंदत्वाचार्यस्यदक्षिणां ४९ विघ्नसिद्धिमयाप्नोति श्रावणीभमिषुसोदशद्वौनिकेरद

रा॰ प्र॰ १६६

166

सहस्रसंख्यैराराध्य मंत्री त्वत्पादयोस्तु शांतिप्रधान्येन यथोपसर्गोत्थपीडाः शांताः इति च श्रुतिः स्यात् ५० यद्यन्यानि जमनसीप्सिते
चेत्कामं तं प्राप्नोत्यखिलं जनत्रिपक्ष्याभ्यासात् ५१ दुस्वप्ने घोरपीडायां व्याधियक्षां ज्वरे त्तो निशायां जपमात्रमंत्रशतमात्रस्वप्नो भवति
क्षयोरेव ५२ चरन्यत्रेह ध्वस्तमार्गा हि चोरव्यालाकुले मंत्रजपघः असाधितं साधितमेव तस्य भवत्यवश्यं मिथिलेशमस्य ५३ अत्र
त्रैषसहस्रं कलशेनाप्य हि विषार्थमभिषिंचेत अतिविषोत्र भ्यापिविषेणाप्यसौ विमुक्तः सुखी भवत्यवश्यं मिथिलेशमस्य
ति ५४ अपकल्मषाय त्रिके वह्निपादाभ्युक्षितविषशामयेत अष्टोत्तरशत जपेनाभिमंत्रितं च भस्माद्यं सशिरोस्थिकर्णान्हृदलं
कुशिरस् नाज्वरविसर्पहिक्कादीन मंत्रौषधाभिचारहृन्नाच्चिकारान यं मनुः शमयेत ५६ ब्राह्मीवचौष्ठशतं जपित्वा प्राप्तस्पृग
व्यान्नहरिविरिंचिंत्यसंप्राप्यमेधासंतध मे शास्त्रैरिष्ठ। यो सिद्धिं लभतेवषेत ५७ उक्तैः किमत्र बहुभिर्मनुनामुनैव संप्राप्यते
च सकलं लभते विधिज्ञः तस्मादसुं भजतजनत्यतियत्नचित्ताः संसारसागरसमुत्तरणाभिलाषिनो ये ५८ लक्ष्मीकामस्तु मंत्रज्ञः स
मंत्र कुसुमैर्हुनेत अपुत्रं नामधुनाक्तैश्च दरिद्रो न भवेत्कुले ५९ औदुंबरसमिद्धोमाद्धान्यसिद्धिः प्रजायते उत्पलसहोमेन देनस राम॰
मोगमवेत ६० कुटुल्यसन्निधौराज्ञो जयेरष्टोत्तरशतंसघो नैमेल्यमाप्नोति प्रसादं चाधिगच्छति ६१ कुदेर्दुग्धान्नहोमेन सर्वकीर्त्याग
मश्नुते मधुकपुष्पहोमेन सर्वाभीष्टमवाप्नुयात ६२ ठलसीदलहोमेन कीर्तियासंसमः सक्तुहोमेन शालाग्नौ जनगृहस्थं प्रजायते ६३

हरिद्राखंडहोमेन स्तंभयेद् जलसंततिं कदलीफलहोमेन सर्वविघ्नैर्विमुच्यते ६४ दधिमधाज्यसंसिक्ताः गुडूचीग्रंथिरंगुलाः जुहुया
द्यतं यो सौ शतं जीवति रोगवर्जितः ६५ शनैश्चरदिनेश्वत्थस्य घाचाष्टोत्तरं शतं जप्त्वाजिह्वासौपमृत्युं संतं वार्षपीतिजीवति ६६ श्रीका
मस्य सततं ध्यायेत्स्वेच्छिं नरहरिं लिप्तं वार्जाकाल्यितयालक्ष्म्यालिंगितं परमहत्तया ६७ आनुष्टुभं नारसिंहं जप्त्वा रुत्वा दिने दिने सि
होमत्वे ह सततं साक्षाद्ब्रह्ममयो भवेत् ६८ वक्ष्यामि तापनीयोक्तं यंत्रराजमतः परं पद्ममष्टदलं पूर्वं विरच्य सुसमाहितः ६९ तत्क
र्णिकस्त्वेह सततं साक्षाद्ब्रह्ममयो भवेत् ६९ कायामालिख्य षट्कोणं स्म मनोहरं विलिखेत्स्वरावंतत्र नारसिंहैकादर्णामि,त ७०
स्वदर्शनस्य षडर्णान् षट्कोणेषु ततो लिखेत् मायया वेष्टयित्वा यत्स्वपत्रे मनोहरे लिखित्वा श्रीमदष्टार्णं नमायया वेष्टयेद्द्वि
त्रिंशाद्रं महापद्मं तद्बहिर्वेष्टयेद्बुधः ७२ एकैकमक्षरं तत्र नारसिंहस्य संलिखेत् द्वात्रिंशद्दलपद्मपत्राणि शमाता मायया वेष्टये
त्तद्बहिर्भूतमालिख्येक कोणचतुष्ककं ततः तस्य स्वभागे संलिख्यद्गतिनेकादशाक्षरान् ७४ तद्दिक्षिरोऽविलिख्याष्टमृत्या
द्भागे ततः परं तदन्तरवर्णान्सृष्टौतंत्र समालिखेत् ७५ अक्षरद्वितयं लेख्यं भागे तस्योत्तरे ततः वृत्तस्य पार्श्वयो रावृत्ते स्व
प्रयत्नतः ७६ नारसिंहमिदं यंत्रं जपहोमादिसाधितं पूजयेद्धारयेद्यस्तु सर्वपापैर्विमुच्यते ७७ श्रियमायुः विपुलां धनधान्य
दिसंकुलां प्राप्य महतीं मे धाम्नं ते ब्रह्ममयो भवेत् ७८ नारसिंहमिदं यंत्रं भुक्तिमुक्तिफलप्रदं आपुरारोग्यसंपत्तिकारणं पुत्रक

दा.प्र. २५५

167

दैने ७९ नसिंहं तुष्टभमनो महिात्म्यमघनाशनं इति किंचिन्मया प्रोक्तं वामनस्याथ वक्ष्यते ८० इति श्रीमदुत्तर ब्रह्मतत्त्वरहस्ये रा
दाशरथीयेनं त्रेवे श्रीर्थसंग्रहे त्रिपंचाशोध्यायः ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ अथ वामनरूपस्य श्रीपतेः परमात्मनः पूजापद्धतिं वक्ष्यामि
विधानं सकलसिद्धिदं १ प्रणवं नतिसंयुक्तं विष्णवे परमप्यय र हस्रोत्र पूर्तं वा त्वं द्वितीयां तस्यमप्यप २ षष्ठवर्णादिमं पं ववर्ग
यस्तरमप्यथ वा पठेद्ध्रुतं समायुक्तं मंत्र स्याद्यमन्तः परं सुखवज्जपेत् तं योमपषष्ठे मर्भं जनीमृषिर्धं नहनु त्रोस्पन लकूयाउचे
न ५ छंदेति जगत प्रोक्तं ऋषि वामनरूपं वांगं विन्यसेद्धीमान्यथा न्यासमयन्येसत मूर्ध्नि हृकुक्षवक्त्रहृन्नासिकावक्त्रे भ्रुव
के टे च बाहुयुगले नाभौ पृष्ठे चरणांके जान्वोः पादयुगे वर्णान्यसेदिति यथाक्रमं ६ राके ब्राभाः सीताज्येस्वयरस्मितमालिछत्र
नो धोनिविष्टः श्रीधूम्याभितिखपाग्नेः स्फटिकमालिनिभो शेषसामाविर्तांगः दध्यन्नं स्वंरपर्गो सरजितचषकं स्वर्णपीयूषकु
भं विभ्रच्छ्री वामनाख्यः सततमवतनो विरिष्ठो पेयापी ८ अतिसुललितगात्रं रौप्यपात्रस्थमिन्नं स्तदधि ललितखंडयातीनाद
सिरान कलशममतप धौसव्यसहलेदधानंतरति सकलडःखाद्यमनं भावयेद्यः ११ ध्यात्वेत्यवामनं विष्णुं त्वदत्स्वेमनसाहरिं
मलेनमस्तिसंकल्प वामनं विष्णुमर्चयेत् १२ षडंगान्यार्चयेत् प्राड्यादस्तुमन सा तया प्रीतिस्तुष्टिस्तुपुष्टिश्चवृद्धिर्धीतिस्ततः
परं १३ सौम्यामरचिनीय श्चानतोरे ओंमुमालिनी शशिनीदुर्गीनाचैव लक्ष्मी छंपातयैवच १४ संपूर्णानंदते चैव ममरता षोडशी रामः

कल्लास्त्राभिः शक्तिभिः प्रोक्तं द्वितीयावरणं शुभं १५ केशवादिचतुर्विंशदेवतैः शक्तिसंयुतैः तृतीयावरणं प्रोक्तं कुमुदः कुमुदेक्षणः
१६ पुंडरीकोवामनश्च शंकुकर्णस्ततः परं सर्वनेत्रश्च सुमुखस्सुप्रतिष्ठित इत्यपि १७ चतुर्थावरणं प्रोक्तं शंखचक्रं गदामपि पद्मं
खड्गं च मुशलं शार्ङ्ग-बाणानतः परं पंचमावरणं प्रोक्तमिंद्राद्यैः सप्तमीरितं इत्यमभ्यर्च्य सततं वामनं विष्णुमव्ययं समस्तसिद्धिसलि
हितो भगवान्किं करोभवेत् तत्स्वं संजयेदाहौ दशांशं तर्पयेत्पयः २० होतव्यमपरध्यन्नेन दशांशं महयेत गोरानं द्विजिरोरघ्यास्तथा
येस्यपद्देये २१ नरर्थं बातरर्घं वाकुंडलद्वयसंयुतं मंत्रिविंशतिसाहस्रमयुवान्मावणो जपेत् २२ त्रिसहस्रं ततो हुत्वा दध्य
न्नेन घृतप्लुतः वर्षाशनमितद्रव्यसहितं च सवत्सकं गोद्वयं द्विजिराणं दत्वा सिद्धिमंत्रः प्रजायते इति पंचदशाधावकोहुत्वा दध्यन्न
माहरन् २४ प्राप्नोत्यन्नसमृद्धिं च तोसयोनात्र संशयः सहस्रं प्रजपेन्नस्तुनितं नियमतः शुचिः २५ बहुलाभमवाप्नोति दे
होतेमुक्तिमेति च ... कामो हुनेल्लिस्वमष्टाविंशतिसंख्यया २६ सितां लंघतं संमित्रं प्राप्नुयाद्नमस्तं अपस्यघ्नसोघेतमन्त्र
मेष्टसहस्रकं २७ हुत्वालभेत महतीं श्रियं धनदसन्निभां दध्यन्नं शर्करामरापतं हुत्वा दशसहस्रकं २८ अन्नपर्वतमाप्नोति यत्र
यत्र हि गच्छति हुनेद्विल्वसमीपस्थः पद्माक्षैरयुतं शुचिः ३९ वसुधारावसा लक्ष्मीर्वेश्मवर्षति तत्र हि विद्यार्थी प्रजपेल्लक्षं ध्यात्वा
देवं जनार्दनं ४० पायसेनायुतं हुत्वा लाक्षाढ्य गोमूत्रेण ... हुतेस्त्र संपुत्रजीवी फलैहुनेत् ४१ तत्कामस्तद्यपि नैव

हौससत्यत्रानवाप्नुयात् ध्यात्वात्रिविक्रमं देवं रक्ताभं करवीरकैः ४२ हुत्वायुतशसाहस्रं सर्वं च विजयी भवेत् राज्यकामोपिकमलैः
रा॰र॰ हुत्वा दशसहस्रकं ४३ राज्यैश्वर्यमवाप्नोति यावारापुरकं दकं अपामार्गेद लैर्हुत्वा लैवं गैवीमद्युसतेः ४४ स पुत्रसौख्यनामांतेज
१६२ गह्वस्तमवाप्नुयात् आरोग्यकामो जुहुयात्स्वापामार्गैसहस्रकं ४५ ससाहान्मुच्यते रोगैसद्रुस्मा पचधायत आयुष्कामस्त्रिम
धकैस्तिलह्वी कुंरासतैः ४६ अयुतं जुहुयात्तावज्जायेरायुर्ल्लभेपरे स्म त्वात्रिविक्रमं देवं जुहुयाद्दशसहस्रकं मुक्तो वर्धनत
स्तवोमवत्येव न संशयः ४७ ससाधितः लक्ष्मीप्रतावं सकलिकं मंत्रास्सरद्दंददं ताष्ठकं च शिष्याराधि द्रौद्र्यासिनां त्यपत्रमष्टाह
रैरुज्वलपत्रकार्थं ४८ पतितसह्रा रशावरी मंत्रं ततो वह्निमीतकपाचवीतं ततो वह्नेः दृशामरखंडविंवेयंत्रंत्विदं श्रीमदमीष्ट
दं च ४९ उपास्ये त्रिलोकेषं रघि वामनमच्युतं दृढमुत्कारिवला भोगाभंते वसपदं व्रजेत ५० अथाभार्गवरामस्य विद्यां
वस्यामि सिद्धिदं यस्याविज्ञानमात्रेणाविनश्यंति विपद्गताः ५१ प्रणावं नमसायुक्तं पदं भगवते ततः जामदग्न्याय दुष्टेति स
त्रि येति पदं ततः ५२ कुलक्षांतकायेति वर्णयेत्समन्वितं रेणुकापुत्रशब्दं चतद्वदयेत्समन्वितं ५३ एषा भार्गवरामस्य विद्या स्या॰
खिलफलप्रदा समस्तदुःखशमनी यैरिवर्गविस्तारिणी ५४ स जीवे रामः श्रीपति जे गतापतिः वीजमत्रकं च पीवीजं स्वष्ठकैः समुद्दी
रिता ५६ त्रिभिर्वर्णैश्चतुर्भिश्च पंचभिर्भानुभिस्तथा षड्भिर्द्वाभ्यां षडंगानि न्यसेदिति समाहितः ५७ तप्तकांचनसंकाशं जपमं

168

कुलघातिनं जमदग्निसुतं वीरं ह्यधार्न्नं परशुं शुभं ५८ धनुर्धरं विशालाक्षं राजराजविमर्दनं नमामि भार्गवं रामं शिष्यं गौरीयेतविधं
५९ ध्यात्वेत्थं भार्गवं रामं दुष्टक्षत्रियामर्दनं अष्टोत्तरशतं जप्त्वा शाश्वतीं सिद्धिमश्नुते ६० लक्षमेकं पुरश्चर्यां साधकः स्थिरमा
नसः दशांशं कायसं हुत्वा घृतत्रिमधुमिश्रितं ६१ समर्प्याचार्यपादाब्जयुगले वरदक्षिणां लभते महतीं सिद्धिं समस्तफलसिद्धिदां ६२
यद्वा द्वादशसाहस्रं मन्त्रं जप्त्वा निपतः शुचिः त्रिशताधिकसाहस्रं हुनेत्पायसमादरात् ६३ वर्षाशनामितं द्रव्यं दत्त्वाचार्यपदद्वयोः
सिद्धिं प्राप्नोति महतीं विद्यायानात्रसंशयः ६४ प्रासादस्तम्भकलापस्तु भये घोरारिसंभवे सिंहव्याघ्रादिभीतौ वरदः कूर्मोद्भवे
भये ६५ त्रिसहस्रं मन्त्रं जप्त्वा भार्गवस्य महात्मनः विमुक्तस्सकलापद्भ्यः सद्य एव भवत्यसौ ६६ आचार्यसन्निधौ नित्यं सप्रस्थु
रनहेक्षतिः जप्त्वा विद्यामिमां नित्यं सहस्रं च समादरात् ६७ जडोपि सर्वविद्यानां पारगो मे हलाद्भवेत् गौष्ठे समरुके तीरे वा गुरोश्च
रणसन्निधौ ६८ जप्त्वा नित्तं समिमौ विद्यामयुतं घृतमिश्रितैः कृत्वा पलाशकुसुमैर्दत्त्वाचार्यस्य दक्षिणां ६९ चतुर्णामपि वे
दानां पारगः शास्त्रपारगः साक्षाद्विष्णुसङ्काशो भवत्यत्र न संशयः ७० महतीं श्रियमन्विच्छन् कृत्वा रक्तोत्पलैर्नवैः अर्कसाह
स्रमाप्नोति विपुलां श्रियमक्षयां ७१ पर्वताग्रे जपेन्न्यस्तं सफलाशी वा हविष्यभुक् साक्षात्पश्यति च क्षिप्रं भार्गवं राममव्ययं
७२ प्रसन्ने भार्गवे साक्षात्तत्सर्वं वांछितं भवेत् आपद्यपापदैर्वयमेव स्वनिपण्णे ऽपि च ७३ भोगार्थं विद्यार्थ्यामलसिध्यं

यत्र न संशयः स्मृतिमन्तं नरं सम्यक्स्यात्स्वजपे स्मार्गवं विभुं षड्क्रोशे सुषडंगानि जन्मद्यर्ग्रैः वरेशुकं अत्रिमप्यन स्मृपीवदन्तात्रेयं
हा॰ रू॰ १६९ श्रियं तया ७५ कुमारं देवसेनां च पश्चैव तदुदस्येषु जोर इंद्राद्रीन षडादिकां लोकपान्तरसान्सुदिश्वपि ७६ इत्यममपूर्व्य सततं भ
र्गवं जगतीपतिं विजयी सततं यस्त्वो रमते ब्रह्मसारूप्यदे ७७ दधिवामन विद्यापापाभार्गवस्य मनोरपि किं विं साधनमर्कं ते श्री
169 रामस्याप्यवस्यते ७८ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये हासरथ्यीये तंत्रे वेदार्थसंग्रहे चतुःपंचाशोऽध्यायः॥ श्रीभगवानुवाच॥
तारकब्रह्मरूपस्य श्रीरामस्य जगत्पतेः प्रवक्ष्यामि महाविद्यां सर्वधेहां नसंग्रहं १॥ प्रणवं त्वादयो येन पदं भगवते ततः रघुनंदनशब्दं च
चतुर्थ्यंतं समन्वितं॥२॥ रक्षोघ्नाविशदायेति मधुरेति पदं ततः। प्रसन्नवदनायामिततेजसउदीरत ३ बलायायवद्युत्र्चायैकावकं दीर्घसं
युतं॥ सुखदत्तयायाचमा योत स्यनततःपदं ४॥ विष्णुशब्दं चतुर्थ्यंतं सहितं नमसान्वितं॥ उद्धरेज्ज्ञानकीनाथ विद्येयं समुदीरिता ५॥
स्मरतां गदघटं यानां दुःखौघस्य च भंजनी महदारिद्र्यशमनी राज्यैश्वर्यफलप्रदा ६ सर्वतीर्थमयी सर्वविद्याराशिप्रदायिनी॥ सम
मन्त्रसंपत्साम्राज्यहेतुभूताशिवंकरी॥ ७ त्रैलोक्यमोहनकरी सर्वलोकवशंकरी समस्तैश्वर्यफलदा सर्वविद्याप्रदायिनी ८ स
त्यानंदचिदाकारब्रह्मतादात्म्यसिद्धिदा वाल्मीकिमुख्याः कवयो नारदाद्याः पुरातनाः ९ विद्यामेतामुपास्याद्धा सिद्धिमिष्टां परां ग राम॰
ताः तारकब्रह्मविद्येयमाविर्लीनं दसिद्धिदा १०॥ मुनिर्ब्रह्मास्य मंत्रस्य छंदो गायत्रमुच्यते राज्याभिषिक्तः श्रीरामः परमात्मा जगत्प

तिः ११ जानकीनायकोविष्णुर्देवतासंस्मृतोबुधैः प्रणवाख्यंमहद्बीजंशक्तिर्नतिरुदीरिता॥ जानकीनायकप्रीत्यैविनियोगउदाहृतः॥सप
वर्णैः स्तनतः षड्भिः समभिर्दशभिस्तथा॥ नवभिर्वसुसंख्याकैः षडंगन्यासईरितः अयोध्यानगरेरम्येकल्पद्रुमवनांतरे १४ यारिजातत
रोर्मूलेरत्नसिंहासनेशुभे॥ समासीनंत्रिजगतांपीतनीलोरुवृद्युतिं १५ पीतांबरधरंदिव्यरत्नाभरणशोभितं॥ अकलंकशरच्चंद्रसमव
क्रंमहीपतिं १६ कंदर्पकोटिलावण्यागारंकामितार्थफलप्रदैः दृष्ट्यानंदचिन्मयीमुद्रांज्ञानाख्यांसकमलेविभुं १७ राजीवायतनेत्रांतंसुप्रसन्न
स्मितातनं॥ ओंकारंसर्वविद्यानांदातारंसर्वसंपदां १८ लक्ष्मणेनवशत्रुघ्नभरताभ्यांनिषेवितं॥ वामांकास्थजनककन्ययादिव्यभू
षया १९ आश्लिष्टंवामदेवादिमहर्षिभिरभिष्टुतं विभीषणांजनेयाद्यैःकिंकरैर्नित्यमर्चितं २०॥ वसिष्ठाद्यैर्दयासारैःस्तुतिंकुर्वद्भिरावृतं
सुग्रीवाद्यैःपरिवृतंसुमंत्राद्यष्टमंत्रिभिः॥ यातैरावलैर्नित्यंवंद्यमानपदांबुजं॥ शरणंसर्वजगतांशरणागतवत्सलं॥ तेजोमयतनुं
विश्वदेहंहनुमद्वंद्यं॥ षट्कोणंयद्ममध्यारंचतुरस्रसमन्वितं २३ सीतापतेरिदंयंत्रंसमस्ताभीष्टसिद्धिदं॥ तन्मध्येविलिखेत्साध्यंबी
जंकामसमन्वितं २४ आवेष्टयेतस्वपंचवीजानिजगतीपतेः दशाक्षरेणाष्टयोपितंहीजंकेष्टयेन्नृप॥ २५ षडंगान्यग्निकोणादिको
णेष्विकोणेषुक्रमाल्लिखेत्॥ हुंबीजंप्रतिकोणाग्रेकेसरेष्वष्टसुस्वरान् २६ राजेभिषिक्तः श्रीराममंत्रस्यास्यापषडक्षरान् दलेदलेलि
खित्वांतस्ययंत्रेपंचाक्षरान्लिखेत् २७ हिरिद्दिक्षुलिखेद्बीजंनरसिंहवराहयोः चतुरस्रस्यसंप्रोक्तंयंत्रमेतद्रमापतेः २८ मत्तेमेत्रे

रा॰ प॰ १५०

170

ध्यायेच्च स्मिन्नायात्पत्नीपतिं॥ उपचारैः समभ्यर्च्य तद्वामे जनकात्मजां॥ २९ षडंगान्यग्निकोणादिकोणषट्के चयेत्क्रमात्॥ आत्मा
नरात्मपरमज्ञानात्मानस्ततःपरं ३० वासुदेवस्य यालक्ष्मीरथसंकर्षणात्मकं प्रद्युम्नोथरतिः पश्चादनिरुद्धस्ततःपरं ३१ प्रीतिरेतर्हि
नीयंस्यात्तोपमयवस्यते आग्नेयदूत्समारभ्यसुग्रीवोभरतोथविभीषणः॥ ३२ लक्ष्मणोवायुतनयः शत्रुघ्नोजांबवानथि आग्नेये पंक्ते
विज्ञपः सिद्धार्थः श्चार्थसाधनः ३३ अशोकोधामयालक्ष्मसुमंत्राघष्टमेत्रिराः समभ्यर्च्यवशिष्ठोथवामदेवस्ततःपरं ३४ जाबा
लिर्गौतमः पश्चाद्भरद्वाजस्ततःपरं विश्वामित्रोथवाल्मीकिनारदश्चाम्भान्नमार्षिः ३५ नलोनीलः सुषेणश्चगवाक्षोगंधमाद
नः शरभश्चनतोमैंदोद्विविदोविततःपरं ३६ शंखंचक्रंगदांपद्मंशार्ङ्गंवाणंततःपरं गरुत्मंतंसमभ्यर्च्यविष्वक्सेनंसमर्चये
र ३७ महेंद्राद्यष्टदिग्पालान्वज्राद्यैनायुधानिवा। इत्यभ्यर्च्य पुनर्धूपदीपाद्यैरपितोषयेत ३८ इत्थमभ्यर्च्यतंत्रीजानकीनायं
कं विभुं॥ विद्येश्वर्यनिधिर्भूत्वामोदतेभगवत्सदे ३९ लक्षमेकंजपेद्रामसेपुरश्चर्यार्थमादरात॥ आच्यर्घे सत्रिबीहुतमघृत त्रिमधु
मिश्रितं ४० हुत्वाग्नौपायसंपश्चात्तद्वार्यचरणाद्वयेसमर्प्यवहुलंवित्तंमंत्रसिद्धिमवाप्नुयात ४१ रविपर्वणियासोमग्रहणेवा राम॰
समाहितः एकमकाशिनोभूत्वानन्यवेदिवसत्रयं॥ ४२ स्पर्शकालसमारभ्यमुक्तकालंतमादरात॥ हुत्वाहुस्रतिलैरग्नौघृत
त्रिमधुमिश्रितैः ४३ हुत्वाचार्यपदद्वंद्वंकुंडलद्धितयान्वितं दत्वावर्षेणनंद्विवर्घविद्यासिद्धिमवाप्नुयात॥ ४४ पंचविंशतिधानिसं

मातिमंत्रमनलं पिब आरोग्यं महद्साद्य सर्वविद्यानिधिर्भवेत् ४५ हुत्वा वित्वाह्लेरयोगव्याज्यत्रिमधुप्लुतैः राज्यलक्ष्मीमवाप्नो
ति दशसाहस्रतोन्वप ४६ समुद्रतीरे गोष्ठे वा लक्षं जप्त्वा पयोव्रतः पायसेनाज्ययुक्तेन हुत्वा विद्यानिधिर्भवेत् ॥४७॥ वैशाखे
मासि मुद्गान्मालसात्रितयमाद्दरात् जप्त्वायं चाग्निमध्यस्थः कमलैर्मधुमिश्रितैः ४८ आप्नुतद्दिनयं हुत्वा सार्वभौमः प्रजायते मह
वीभिराज्यसिक्तामि हुत्वा दशसहस्रकं ४९ निरामयाश्चिरायुस्मान्सत्यमुक्तं महीपते हुत्वा नीलोत्पलैः सम्यग्घृतैः साधकोत्तमः
५० वशीकरोति त्रैलोक्यं यावज्जीवं न संशयः हुत्वार्कं कुबेरश्चाव युतं घृतमिश्रितैः ५१ वांछितं धनमाप्नोति शतसाहस्रीपि
वा॥ घृतमिश्रं पयो हुत्वा अष्टसहस्रं यतव्रतः ५२ पशुवृद्धिमवाप्नोति धनं धान्यमपि ध्रुवं विल्वपत्रैस्त्रिहुयाद्राज्यं त्रिमधुमि
श्रितैः ५३ दशसाहस्रकं राज्यलक्ष्मीमाप्नोत्यनुत्तमां करवीरकुसुमैर्हुत्वा लक्षं त्रिमधुमिश्रितैः ५४ महेंद्रसदृशीं लक्ष्मीम
चलां चिरमश्नुते अष्टाविंशाधिकं नित्यं चिरारात्रं योजयेत्सुधीः ५५ स सर्वमी।पितं लब्ध्वा इह लोके महीयते॥ राज्याभिषिक्ता
श्रीसमविद्येयसमुद्दीरिता ५६ श्रीहंसमंत्रमाहात्म्यमपवर्ग्यामि भूपते इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये दाशरथीयेतंत्रे वैराग्य
संग्रहे चतः पंचाशोध्यायः ५७ श्रीभगवानुवाच॥ श्रीहंसविद्यां वक्ष्यामि सर्वसौभाग्यसिद्धिदां यद्ज्ञानमात्रेण सर्वसौ
भाग्यसिद्धिभाक्तु १ कामराजं समुच्चार्य हंसा पयस्मप्ययगोविंदाय यद्पश्चाद्स्ते पीजनरवट तस्मात्तः २ वहत्रमायद्यप्रथा

हं.प. ५१

171

रयिपत्नीसमन्वितं हंसविद्येयमाख्याता महासौभाग्यसिद्धिभाक् ३ सर्वाधिव्याधिशमनी भुक्तिमुक्तिफलप्रदा एनां विद्यां पुराध्या
नारदो भगवानपि ४ त्रिकालज्ञानमैश्वर्यमणिमादिकमास्तवान् जगत्त्रितयसाम्राज्यहेतुभूता सनातनी ५ श्रीहंसविद्या कथि
ता सर्वलोकवशंकरी॥ ऋषिरस्य विधिर्व्रता गायत्रं छंद उच्यते ६॥ हंसः ख्रियः यतिः स्वामी देवतास्य प्रदातृकः कामराजं तु बीजमु
क्षशक्तिः पावकवल्लभा ७॥ एकेन त्रितयेनापि चतुर्भिश्चतुरक्षरैः पुनश्चतुर्भिर्द्वाभ्यां च षडंगन्यास ईरितः ८ अंसाले
वितवामकुंडलधरं मंदोच्चनतभूलतं किंचित्कुंचितकोमलाधरपुटं साचीप्रसारेक्षणं आलोलांगुलिपल्लवैर्मुरलिकामापू
रयंतं मुदा मूले कल्पतरोस्त्रिभंगिललितं ध्याये जगन्मोहनं ९ ध्यात्वेत्थं तु देवं समस्तं तं हंसं जगत्पतिं चतुर्लक्षं पुरश्चर्या
साधकः शुद्धमानसः १० दशांशं तर्पयेद्धव्यपयसेक्षुरसेन वा॥ तद्दशांशं हुनेद्द्रव्यैः पंकजैर्मधुमिश्रितैः ११ भोजयेद्ब्राह्मणान्भ
क्त्या तद्दशांशेन हीयते॥ आचार्यं च रुणाद्धेन तद्दशांशं तु वर्णिकं १२ दत्त्वाप्नोति महतीं विद्यासिद्धिं न संशयः यद्वा वासरा
साहस्रेण भौमासि जपेच्छुचिः १३ त्रिशताधिकसाहस्रं घृतत्रिमधुमिश्रितैः हुत्वा तत्सप्तवर्णेन निर्मितं कुंडसन्मुखं १४ आचा सम.
र्यकरवीयोर्दत्त्वाथ षष्टिशतमितं धनं दत्त्वा चाचार्यवरं देहे गोयुग्मं च सवत्सकं १५ महतीं हंसविद्यां च सिद्धिं प्राप्नोति शाश्वतीं विलि
ख्य षडंरंगं एवं वसुपत्रारायतःपरं १६ तद्बहिः षोडशदलं ततो द्वादशपत्रकं चतुर्विंशतिपत्राणि विलिख्य महीयते॥ १७॥

त्रिंशत्पत्रमयं त्वाद्यं त्रिहत्तं चतुरस्रकं ॥ कामबीजं लिखे मध्ये साध्यकर्मसमन्वितं १८ चक्राये त्वंगषट्कं षट्कोणेषु ततो लिखे
त् हंसाद्यास्वरवर्गांश्च वसुपत्रेषु योलिखेत् १९ लिखेत् षोडशपत्रेषु षोडशार्णीं श्रियः पतेः अथ द्वादशसु पत्रेषु मंत्रराजा
क्षरान्स्वयं २० चतुर्विंशतिपत्रेषु गायत्रीं श्रीपतेर्लिखेत् ॥ तद्बहिः कामराजेन वेष्टयित्वा ततः परं २१ द्वात्रिंशत्पत्रयंत्रेषु गोपाला
नुष्टुभं लिखेत् । तद्बहिर्बिंदुगोयासं भूमे त्रैराणं परिवेष्टयेत् द्वितीयं मातृकावर्गैर्वेष्टयित्वा ततः परं पाशेनांकुशवीजेन तृतीयम
थवेष्टयेत् २३ श्रीहंसमंत्रमोतत्ते कथितं सर्वसिद्धिदं ॥ सर्वदुःखहरं सर्वहारिद्र्योघविभेदनं २४ अस्मात्परतरं यंत्रे नास्तिषि
द्धिकरं भुवि सत्वेनात्र समावाह्य पूजेत् हंसं जगमं २५ षडंगमत्र्यपिकोणेन षट्कोणेष्वर्चयेत् क्रमात् ॥ द्वितीयं वा सुदेवाद्यैः
स्वस्वशक्तिसमन्वितैः २६ रुक्मिणीं सत्यभामां च ततो नग्नजितामपि स्वतंत्रामपि कालिंदीं ततो जांबवतीमपि २७ मित्रविंदां
सुशीलां च ततो पावरणे चयेत् । बलभद्रं रेवतीं च वसुदेवंकीं २८ नंदं गोपं यशोदां च वसुदामसुदामनेन तथा ॥ चतुर्थावरणे पार्थ
शक्रादीन्यर्चयेत् इत्थमभ्यर्च्य सततं देवकीतनयं विभुं संप्राप्य सकलाभीष्टं देववन्मोदते न्वहं ३० ॥ कदंबवृक्षमाहृदे गोपी
वसनहारिणं ॥ ध्यात्वार्द्धरात्रे सप्ताहं सहस्रत्रितयं जपन् ३१ आकर्षयति भूपालपत्नीमपि हठवत्तां ॥ गोवेषगोपवपसाहृत्वास
हस्रत्रितयं भुविः ३२ प्रमुह्यमवाप्नोति यावज्जीवं न संशयः । देधोदनं तु नेवस्तु नित्यमष्टोत्तरशतं ३३ संततिं वापि नीमन

हा॰ र॰
१७२

समहिंमासतोलभेत कर्दंबद्रुममूलस्थोध्यात्वाहंसं जगत्पति ३४ लक्षरूपमिमं जप्त्वा श्रीहंसममनुमाहरात्॥ अणिमादिगुणोपेतं
लभतेनात्रसंशयः ३५ यामेगाछत्रागरमपिवामंत्रजापीमनुष्योदेवं हंसं सुखमनुमहुः स्तर्पदुग्धवुध्या श्रुद्धे सोपैःसततबहुसोपे
तमाहारजातंदधान्तितं प्रचुरधनधान्यांमुक्तायेमुक्तेः ३६ ध्यायन्नमंत्रीमंत्रजापीचनित्यंपापाद्विध्नंमत्रत्र प्रयाति ३८ तत्तेत्या
त्यातत्मकामंस्तनबुःक्षौद्रत्रितयंदेवबन्धानुषेषु ३९ मेधाकामःस्मरन्नदेवंमंत्रंप्रणावसंपुटं अयुतंसुभर्चिर्मूर्त्वासहस्रात्रंद्विजे
नयेत् ४० समस्तवेदशास्त्रार्थवक्ताजीवसमोभवेत् भिक्षाहारोजपेन्मंत्रंसंवत्सरमतंद्रितः ४१ बहुलांश्रियमाप्नोतिसर्वज्ञो
भवतिध्रुवं कन्यार्थीस्वादिरैर्हुत्वादशसाहस्रमादरात् ४२ रुक्मिरणीवल्लभंध्यात्वाघृतत्रिमधुमिश्रितैः दधिमधाज्यपुफुला
जेपंकाहुत्वापुत्रंतुधः ४३ सुंदरीरूपसंपन्नांकन्यामिच्छामवाप्नुयात् नवनीताशनेहंसंध्यात्वोत्खलबंधनं ४४ अयुतंनव
नीतेहुत्वापुत्रमवाप्नुयात् शतमष्टोत्तरंजप्त्वापिबेत्तंपजनाजलं ४५ हंसंध्यायेन्नग्रहग्रस्तान्पलायंते ततोग्रहाः समस्तविष ८५.
नाशायहंसंकालीयमर्दनं ४६ जप्त्वाततशतंहुत्वासमस्तेनाशयेद्विषं वितताननपारूढंहरंतंपारिजातकं ४७ जात्वा
दारशसाहस्रंहुत्वायकरवीरकैः विजपीसततंमत्याद्देवबहुविमोदते ४८ शनैश्वरदिनेश्वत्थंजपेदातसमपातिना अष्टो
त्तरशतंमुष्टेभियतेनायमत्युःमिः ४९ आश्लीरासहच्वहंविद्यानेत्रंसमाप्तिमेत्रितं आयुरारोगयमास्ताद्याक्तंतेज आविंशति ५०

जन्माहारस्मलक्ष्मातिमिविद्यामेनांजितेंद्रियः कोस्त्येस्यसदृशः कोन्याविद्याधिपराप्रभः जीवन्नत्सहशापुष्पारतेजसाभान्तसन्निभः मत्त्वा
त्वाभुक्तेहसकलान्भोगानपिमनोरमान्॥ ५२ ब्रह्मलोकेवसन्नंते दशापूर्वैर्दशावरैः सन्ततेहस्यविद्यायामाहात्म्यमघनाशनं ५३॥
किंचिदुक्तंतपोराशेसमस्तेप्सितसिद्धिदं इतिश्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्येराशरथीयेतंत्रेवेदार्थसंग्रहे पंचचाशोध्यायः श्रीभगवानुवा
च अथबुद्धादिविद्यानांसाधनंकिंचिदुच्यते॥ यासांविज्ञानमात्रेणपापराशिर्विनश्यति १ अयीवीजंतदाप्युक्तंयदंभगवतेततःवे
दमार्गप्रतिष्ठाराकंत्रैपदंततः २। बुद्धरूपायशब्दंचविशवेनमउच्चरेत बुद्धरूपस्यविद्येयंविस्मोत्त्रिजगतीपतेः ३ समस्तयातस्तो
यद्धोत्रीसकलसंपदां मुनिरस्यैरितोब्रह्माछंदोगायत्रमीरितं ४ बुद्धरूपोमहाविष्णुर्देवतास्मृदीरितः त्रिभीर्वर्णैश्चतुर्वर्णोरेकाद
दशभिरक्षरैः पंचभिःसत्रिभिर्न्यासंषडंगंवन्यासदीरितः ध्यायेत्प्रसन्नवदनंचतुर्बाहुंकिरीटिनं बुद्धरूपंभजेविष्णुंदेवंक्षिप्रंभिधुते
बुद्धरूपंमहाविष्णुमितिध्यात्वामनुंजपेत् ७ अस्यलक्षंपुरश्चर्यासंप्रोक्तापरमर्षिभिः दशांशंकमलैर्हुत्वाघृततत्रिमधुमितिश्रुतेः
८ आचार्यंचरणांहृद्दत्त्वाचहुतदक्षिणांविद्यासिद्धिमवाप्नोतिमुच्यतेपातकैरपि ९ सिद्धस्यैवंसमाप्निस्यजेत्स्यालक्षामिमेमनु
महापातकसंघेभ्यस्सद्यस्सविमुच्यते १० अष्टाक्षरोहितेपिटेरूजपेबुद्धरूपिरागानाराषयोंजगत्याध्यांसर्वसिद्धिप्रदंविभुं ११॥
अथकाल्किस्वरूपस्यश्रीपतेःपरमात्मनः प्रवक्ष्यामिमहाविद्यांमहासिद्धिप्रदायिनीं १२ प्रणावंनतिसंयुक्तंपुरुहंभगवतेततःक

ह्रा॰ स्तु॰ १७३

173

ल्किरूपपदं पश्चाच्चतुर्थ्यंतसमन्वितं विद्महेपदमाभाष्य नमः शाब्दं ततो वदेत २३ एषा कल्किस्वरूपस्य विद्या सम्यक्सात्त्विधः पतेः सम
स्तकामफलसमाहापाकभेदिनी २४॥ याज्ञवल्क्यो महायोगी मुनिरस्याः समीरितः पंक्तिः छंदः कल्किरूपी श्रीविष्णुर्देवता स्मृते २५॥
बीजं तत्कं त्रयीबीजं शक्तिर्नतिरुदीरिता एकेनाक्षरयुग्मेन चतुर्भिः पंचभिस्तथा २६ त्रिभिर्द्वाभ्यां षडंगानि विन्यसेद्धितिसाधकः
नीलमेघनिभं दिव्यरत्नालंकृतसेनसंयुतेसमासीनं जगन्नाथं कालनीलां बुदद्युतिं सर्वदुःखहरं योगिमुनिसिद्धनिषेवितं २८ धनुर्गोला
धरं विष्णुं क्षिपारेयासमन्वितं कल्किस्वरूपिणं देवं सर्वलोकहिते रतं २९ कल्किरूपमिति ध्यात्वा वासुदेवं जगत्पतिं जप्त्वा लक्षं म
नुविद्यां दशांशेन तिलसीदलैः ३० मधुत्रितयसंमिश्रैर्हुत्वाचार्यपदयुग्मोः सम्यग्रत्नां वसुधां दत्त्वा बहु सस्यौघसंकुलां ३१ विद्यासिद्धि
म वाप्नोति मुक्तः स्यात्पापराशिभिः श्रद्धयाऽपरेऽर्दिते पीडे जये कल्किमच्युतं ३२ जप्त्वा चायुः स्वसात्त्विधेयं च षष्ठिसहस्रकं॥ दशांशं
कमलैर्हुत्वा श्वेतापांसपरिष्कृतं ३३ बहुदक्षिणया पापुक्तं दत्त्वा श्रीगुरवे ततः भक्त्वेहसार्वभौमो भोगोसौ देहान्ते मुक्तिमाप्नुयात॥ ३४ वक्तारं स
र्वविद्यानामखिलायोपमुनान्तरे ध्यात्वा कल्किं महात्मानं जप्त्वा लक्षमतः परं ३५॥ हुत्वा पलाशकुसुमैर्विद्यानां पारगो भवेत् पुत्रका
मो हुनेत्पुत्रजीवैरखण्डमारतः ३६ श्रीकामो बिल्वपत्रैश्च राज्यकामस्तु पंकजैः विद्याकामश्च हविषा भोगकामस्तु थोत्पलैः ३७॥
आयुष्यकामो जुहुयात् दूर्वाभिरख तेष्विधिः सहस्रं त्रिशतं वापि जप्त्वा वा शतमच्युतं ३८। तीव्रन्नस्तुकोभवत्येवसंशयो नात्र विद्यते नामत्रयमहा

राम

६२

विद्यामयवक्ष्यामि भूयते २९ यस्माज्जपरो मुक्तो भवेत्संसारसागरात्॥ अच्युतानंतगोविंदाश्च तुर्यांनतिसंयुताः ३० श्रीपूर्वकामहाभा
गविद्येयं परमात्मनः नामात्रयाणि प्रोक्तानि दुरितौघविभेदिनी ३१ असाध्यारोगसंहर्त्री भुक्तिमुक्तिफलप्रदा वशिष्ठो नारदो योगी कश्यपो
प्यृषयः स्मृताः ३२ गायत्र्यादीनि छंदांसि शिवराहोऽन्न हरिस्तथा वामनो देवता प्रोक्तो विनियोगस्तु सिद्धये ३३ ए बीजं पञ्चताराहं न रोगा
मनं विष्णुं ध्यात्वा नामत्रयं नित्यं जप्त्वा सिद्धिमवाप्नुयात् ३४ सिद्धविद्यामिमां प्राहुर्दैवदेवा तपोधनाः अत्र आचार्यदक्षिणैवास्या पुरश्च
र्यां समीरिता ३५ बलवद्वातरोगेण पीडितो यदि मानवः लक्षं जपेच्छतसाहस्रमधः शायी जितेंद्रियः ३६ मगाद्यर्धं ततः सांगं कृत्वा
तस्माद्विमुच्यते विषमज्वरयुक्तोऽपि शतसाहस्रमादरात्॥ ३७ कारयित्वा जपं विप्रैर्जुहुयादाम्रपल्लवैः कारयित्वा ततो होमं मध्वा
भिर्घृतापिवा ३८ असाध्येन ज्वरेणापि सद्य एव विमुच्यते॥ दीर्घमायुष्यमन्विच्छन् दूर्वाभिरयुतं शुचिः हुत्वा निरामयो दीर्घमायु
ष्यं लभते ध्रुवं हुनेत्त्रिमधुसम्मिलितैर्मेहस्य शांतये ४० शांत्यै कुष्ठरोगस्य जप्त्वा लक्षत्रयं शुचिः राजितं वृषभं दत्त्वा संगर
स्विराणापाचितं ४१ कुष्ठरोगाद्विमुच्येत दुर्विचिंत्यादपि ध्रुवं आजीर्णरोगशांत्यर्थं जप्त्वा शतसहस्रकं ४२ हविष्याद्दशसाहस्रं
हुत्वाग्निप्रतिषामथा लोवर्णी दक्षिणायुक्तां दत्त्वा तस्माद्विमुच्यते ४३ जितेंद्रियो हविष्याशी जप्त्वा लक्षत्रयं बुधः दृशां रोगोच्युते
हुत्वा नेत्रौषधरसाय ४४ असाध्यैः सर्वरोगैश्च मुक्तः स्यान्नात्र संशयः नामत्रयमहाविद्यां जपेन्नन्वहमादरात्॥ ४५ आ

रा.र.
५४
174

पुण्यं महत्तरोगं महंतीर्थ्यत्रिपमस्तपो वृत्तयो यानि हृद्धिं च भोगानपि सुदुर्लभानि ४६ संप्राप्य भगवद्धाम्नि वसत्यंते न संशयः प्रणवं नमस्का
पुकं परं तन्गवते नतः ४७ सर्वौघगुणाशत्यंते संख्यातायसामु द्वे रेत॥ अनंताय ह्पप्रयात्स्मकापनमः परं ४८ अनंतस्य महावि
विद्यासाक्षात्संकर्षणात्मनः उकाशं करन्तसेयं महाभाग्यसम्भिद्य ४९ महेश्वरो मुनिःश्रीकोमं चस्यास्य जगत्पतिः गायात्रमेव
छंदोस्य साक्षात्संकर्षणोगेविभुः ५० यतं जातिरनंतो सो देवमुक्तोमनीषिभिः (त्रितिश्चतुर्भिरष्टाभिश्चतुर्भिश्चैनरस्सरै
५१ ध्यात्वा विनिषद्रंगानिन्यसेत्साधकपुंगवः सहस्रशिरसं देवं फणसाहस्रशोभितं ५२ वसुधां मस्तिधि विभ्राणं लांगलं मुसलं
हलं वा संस्कादिमहानागैः सर्वतः परिवारितं ५३ सर्वविद्यानिधिं सर्वदेवर्षिगणवंदितं ध्यानं तं परमात्मानं भजामि जगतो
पतिं ५४ ध्यात्वा नित्यं जपेद्विद्यामनंतस्य जगत्पतेः॥ विद्यार्थी पारगोभूत्वा परां मुक्तिमवाप्नुयात्सो ५५ अर्चयेद्दक्षुवे पीठे नागप
तेगत्पतिं मर्तिमूलेनसंकल्प्य समभ्यौपचारकैः ५६ अग्नी शास्त्ररवापत्समध्यादिक्षुषदंष्ट्कं॥ आम्यर्धवस्तुकिंनस्तकंकं
कीटकमभ्यधा ५७ ततः पद्मं महापद्मं शंखं चैव गुलिकां तथा कुमुदं च ततश्चित्रके तं नारदपर्वतो ५८ इंद्रादीन्परिकल्पाथ नानायुधान
प्यतः परं इत्थं संकर्षणं देवमभ्यर्च्य त्रिजगत्सति ५९ जस्वालसंमहाविद्यां दशांशं त्रिमधुप्लुतैः हुत्वाथ दशसाहस्रांति तैः मुकेमरी
पतेत ६० आचार्यपादकमलेदत्त्वा बहुलदक्षिणां विद्यासिद्धिमवाप्नोसो सर्वविद्यानिधिर्भवेत् ६१ अनंतस्य महाविद्यां जपन्नेव

रा.

नामाहरात् नसर्पेभ यमाप्नोति नभयं विषसंभवं ६२ विद्यानां पारगो भूत्वा भगवत्कृपयान्वितः समृद्धिं महतीं प्राप्य धनधान्या
दिसंकुलां ६३ भुक्त्वांते हरिपदं दिव्यरूपधरो नरः प्राप्नोत्येतन्महाविद्याविधानं किंचिदीरितं ६४। नरनारायणीविद्याप्रभावो वस्तु
तेन ते इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये दाशरथीयंते त्रैवेदार्थसंग्रहे षट्पंचाशोऽध्यायः श्रीभगवानुवाच॥ शृणु राजन्महाभाग
यदि वनवासितः नरविद्यां प्रवक्ष्यामि सद्यः सकलसिद्धिदां १ प्रणवं पूर्वमुच्चार्य तद्द्वयेन समन्वितं भगवत्पदद्वं माभाष्य चतुर्थ्यं
नसमन्वितं २ उपावशमशीलायो येतिवा कैरतापदेनान्ययापश्चि चनपदं नितायपरमप्पय ३ नरर्षभायपदं पश्चान्नरनाराय
णायच परमेश्वपहंसायपरमेति पदं ततः ४ गुरवेपदमात्माराममाधीतिपतये ततः तदेपद्धितयं पश्चाद्दिषेवासमुदीरितानरना
रायणो नाम्नामममविद्याफलप्रदाभेदिनी सर्वपापानाड:खसंघनिवारिणी ६ तानसिद्धिप्रदा साक्षान्नामपसापुज्यसिद्धिदा
नारदायपुराप्रोक्तामयैव करुणावता ७ सकलसिद्धिदालब्धः सर्वसंपत्तिहेतुकी नहंसमस्तलोकनामाचार्यैः परिकीर्तितः
८ महर्द्धिकानानि येस्या साऽहंविद्येति कीर्तिता श्रीमद्वेदाक्षरीयाता सोऽहमेवमहीपते ९ महर्षिणां सदाचार्ये येध्यायंति दि
दिने तेषां भुक्तिं च मुक्तिं च प्रदास्यामि न संशयः १० अहं समस्तलोकानां हिताय जगतीतले॥ बदरीकानने नित्यं निवसा
मि नराञ्चितं ११ अहमेवं त्रिलोकानामीश्वरः परमेश्वरः ब्रह्मविष्णुमहेशेंद्रदेवतानां तिरस्कृतः १२ नारायणोऽस्मि भगवान्स

रा.रः
१७५
175

वेत्तः सर्वेपमन धर्मिणामग्राधि तस्यास्य पुत्रत्वं गतवानहं १३ वदरीकाननेनित्यं स्थित्वाहं सर्वपालकः मत्वाहं सर्वभक्तानां तस्या
मिपरमपदं १४ वदरीकाननं पुण्यमस्मिन्मत्स्थं तपावनं ॥ मत्परियह तोम पदर्शनान्मोक्षसिद्धिदं १५ यत्रैवालकनंदेयं निर्गतामम
दनुजया स्नात्वैवालकनंदायां सहोदरूपापि मो विमं १६ मत्सदं धामुवंसंते प्रेमानंदस्वरूपाविताः षष्टकस्ररीमिमंविद्यांनर
नारायणीं मम ॥ १७ यत्र कुत्रापि वानित्यं ये जपंति यतव्रताः संप्राप्य महतीं सिद्धिं ते मत्सदमवाप्नुयुः १८ संहत्यैपासते
द्यानां सर्व पुराप फलप्यदा चतुर्विधमाहात्मुक्तिसिद्धिदे पंसनातनी १९ येजपंत्यन्चहं भत्ताममम विद्यां दृढव्रताः तस्याहं
पितवत्रित्वं प्रदास्येसर्ववांछितं २० ॥ सान्निध्येसततं तेत स्थातिष्ठामि सकलामरैः सिद्धविद्यामोमां प्राहुर्योगिनो धीजकप्प
२१ मद्विद्यानुस्मरनित्यं सघोडुरितमेरितो मद्विद्यासिद्धिरूढिनामुत्तहरासिरायैवहि २२ भगर्दर्शने यस्य सा स्पाङ्ख्या भवे
दिहमम विद्यां जपेदेतां नरनारायणीं शुभां २३ आधिपत्यं समस्तानां विद्यानामिह संततं आसिमाय स्वसिद्धिनामाधि
पत्यं मवचं वलं २४ हंस्याहंनानिधानानामीशत्वमपि संततं आधिपत्यं महर्षीणां व्रसर्षीणां च योगिनां २५ इष्टनाममजप्पेपंवि
द्यासकल्पसिद्धिदा ॥ नरनारायणीं विद्यां नित्यं मम जपन्मुचिः २६ मद्रूपिणामथ्याचार्ये स तोप्याप्यहमाहरात् अष्टाक्षरासिवि राम
द्यानंमयि सिद्धिं परां व्रजेत २७ निन्हांहोमं पुरश्चर्यां विनातर्पणामच्चेहं ॥ मद्विद्यापाजपेनैव सिध्यसस्फ्लासरीममा २८ सत्यके

डिमहामंत्रा अपि सिध्यंति भूयते एकामपि महाविद्यां मम जप्त्वा नरः शुचिः २९ सिद्धो भवति सर्वत्र सिध्यष्टकसमन्वितः अष्टांग
योगसहितो जरामरणवर्जितः ३० अणिमादिगुणान्प्राप्य लोके सुविहरत्यसौ नारदो भगवानस्य मुनिरुक्तो महर्षिभिः ३१
बदरीकाननाश्रमस्थो भगवान्परमेश्वरः । नरनारायणौ स्वामी देवता प्रोच्यते बुधैः ३२ विनियोगो भगवतः प्रीत्यर्थं समु
दीरितं तां न्यासकरन्यासौ नापि न्यासांतरं तथा ३३ विष्णुते स्याम हाराजा सिद्धविद्यायतोन्यथा ।। स्मरन्मेलकनं रायास्त
डे बदरिकाश्रमे ३४ ब्रसरुद्रमहेंद्रादि दैवतैः समलंकृते ।। वशिष्ठ वेदव्यासादि महर्षिभिरभिष्टुते ३५ योगमुद्राधरं साक्षा
ज्जगत्कर्तारमच्युतं नवनीलांबुदश्यामं जटामंडलधारिणं ३६ पद्मरागमणेः स्वर्णकुंडलद्वयभूषितं । घनवीणाधरं
दिव्यपीतांबरविराजितं ३७ कौस्तुभोद्भासितोरस्कं मुक्ताहारविभूषितं । दिव्यरत्नांकितः स्वमकुटपृततमास्तकं ३८ रत्नांगुलीयक
स्वर्णकांचीदामविभूषितं । स्मितवक्त्रं विशालाक्षं कोटिमन्मथसुंदरं ३९ सर्वलोकहितोद्युक्तं सर्वलोकैकसाक्षिणं ।। आचार्यं
सर्वलोकानां गुरूणां परमं गुरुं ४० आत्मारामं जगद्वंद्यं नरेणसहितं विभुं नारायणं जगद्वंद्यं भगवंतामुपास्महे ४१ ध्यात्वे
यं सर्वजगतामीश्वरं श्रीपतिं ।। नरनारायणौ विद्यां मामनिशं जपेद्बुधः ४२ अनन्यवर्णसदाचार्यमज्ञसेमं मंत्रमम ।।
श्रद्धाहरादि विद्यानां नान्यसिद्धिं लभते क्वचित् ४३ अविधिज्ञोपासनात्सौ पुरश्चर्या मनोः स्मृताः । नरनारायणौ विद्याम

ना०प्र ३६

176

जत्वामतवद्द्रमां ४४ अष्टाक्षरसदिविद्यानांउरश्चयोशतैरपितमतेनपरांसिद्धिमितिवेदानुशासनं ४५ नित्यमाचार्यमुत्र
यानरनारायणौजपः ऊपमेवमहासिद्धिप्रदं लोकं सुमूर्यते ४६ चतुर्वेदानधीत्यापियंगान्हत्वापि कोटिशः महाहाना
निहत्वापिउरश्चपीशतेन वा ४७ नरनारायणौविद्यामानुपास्यनसिद्धिभाक् सुदर्शनमहाविद्यांप्रवक्ष्यामितनः
परं यामुपास्यनरोनित्यंविघ्नपश्नीयुतोभवेतु चंद्रवीजं स्वोमयरौ चंद्रदीधाग्निसंयुत ४८ वैश्वानरं बकवचमस्त्रवीजमतः
परं सुदर्शनमहाविद्याषडक्षरीयमुदीरिता ५० प्रणवं तारसिंहं चवनि। क्षिप्या हेदि नेदिने जतव्योयं महाविद्याविघ्नसंघनिवा
रिणी ५१ भूतप्रेतपीशाचादिमहाभयनिवारिणी सर्वशत्रुक्षयकरी विषहारि घ्रघातिनी ५२ अहिर्बुध्न्यो मुनिः प्रोक्तो मंत्र
स्यास्य महामतिः सुदर्शनात्मा भगवान्देवो विस्तुरदीरितः ५३ कं वचं बीजमित्युक्तं शाकिरस्त्रमुदीरितं सुदर्शनान्हरि
प्रीत्येर्थे विनियुज्यते ५४ शंखं चक्रं च चापं परशुमसिमिषुं शूलपाशांकुशाग्नीन् विभ्राणं वज्रखेटं हलमुसलगदाकुं
तमत्युग्रदंष्ट्रं ज्वालाकेशं त्रिनेत्रं ज्वलदनलनिभं हारकेयूरभूषं ध्यायेत्षट्कोणसंस्थं सकलरिपुजनप्राणसंहारचक्रं
५६ इत्थं सुदर्शनात्मानं नरहरिं जगतीपतिं ध्यात्वा जहाप यः शक्त्या विघ्नसंघविवर्जितः ५७ विजित्य सकलान्शत्रू
न्विमुक्तः सर्वपातकैः विरक्तः सकलापद्भ्यः पुरुषार्थ चतुष्टयं ५८ अवश्यं लभते मंत्री नित्यमाचार्यभक्तिमान् अतः

राम॰

६४

परं प्रवक्ष्यामि गाथपुत्रमहामतं ५९ यमुपास्य नरो नित्यं महाविजयसिद्धिभाक् प्रणम्यं नमसा युक्तं ये परं भगवते ततः ६० आंज
जनेयपदं यश्चाद्यं तत्र यं ततः साम चितं पदं महाबलायेति पदं हनुमते ततः ६१ वह्निजायान्वितो मंत्रस्त्रयोविंशाक्षरः स्मृतः मं
त्रराज इति ख्यातः आंजनेयस्य मारुतेः ६२ । महापातकसंघघ्नः सर्वकामफलप्रदः विजयप्रदो नित्यं त्रैलोक्यवशंक
रः ६३ अगस्त्यो भगवानस्य मुनिरित्यभिधीयते बुधैः छंदो गायत्रमित्युक्तं मंत्रनाथं हनूमान् विभुः ६४ देवता चास्य तत्र योऽहं स्मा च्चापि
नायकः बीजं तत्र यो मयं प्रोक्तं शक्तिर्निग्रहीरिता ६५ ॥ अनंतनाथं नवश्री त्येव विनियोग उदीरितः त्रिभिश्च युगतुर्यैर्वै चाष्टैः
पंचभिश्चाक्षरस्वरैः ६६ द्वाभ्यामिति षडंगानि हृत्वा ध्यायेन्मारुतं ततः ६७ वंदे बालदिवाकरायुतनिभं देवारिदर्पापहं देवे
न्द्रप्रमुखप्रशस्तनिवहं सीताविशोकापहं मौंजीरत्नविचित्रकुंडललसत्कौपीनहस्ताञ्जिनं वक्त्रांगं प्रमहाबलं कपिवरं
श्रीरामहृतं विभुं ६ ध्यात्वेत्थमंजनानन्दं नित्यं विजयसिद्धिदं जप्त्वा विजयमाप्नोति द्विविधोऽपि ६८ अवार्धचरणार्धं सृष्ट
स्यादिने दिने ॥ पुरश्चरणसंसिद्धिकरीयो काममहार्षिभिः ७० जपादौ नामपं शम्नुसंधानकरस्तोऽवहं जपलक्ष्मी प्रहोनरणामलिमाबव
सिद्धिदः ७१ प्रजास्य वै सर्वे पोटे श्रो वे धापि सर्वमीरिता अंजनातनयस्यामं मुमन्महे मंत्रनायकं ॥ ७२ त्रिशतं वा शतं धी
मानष्टाकिं शतिधापि वा त्वश्चाविजयमाप्नोतो देवतासिद्धिदो भवेत् ७३ यः स्वर्गे हि हनुमन्तं मंत्रराजेन यः जपेत ॥ अ

ग॰ प्र
१११
177

गिमादिगुणोपेतान द्देहमौरचंचला ७४ राजद्वारे महाघोरे विलद्वारे पिदुर्गमे यक्षराक्षसवेतालपैशाचादिमहाभये ७५ स्मरन्निमं
ममहामंत्रं सद्योमुच्येत संकटात्॥ अष्टाविंशाधिकं मंत्रं जप्त्वा त्रिंशतमन्वहं द्वादशाब्दाहुतीः हुत्वा समभ्यर्च्य हरीश्वरं लिंगं सव
त्सरैर्भाग्यं सम्प्राप्नोत्यन्वहं जपे ७६ अवलोक्य विषमाप्नोति धनधान्यादिसंकुलं राज्ञा नोपैति त्रासत्वं शत्रवो मित्रतां तथा ७७
विमुक्तः सुकलापत्यपुत्रपौत्रादिसंकुलं समृद्धिमतुलां धाममुक्तिं प्राप्नोति शाश्वती ७८ गरुडस्य महाविद्यां प्रवक्ष्यामि
ततः परं यां श्रुत्वास्य विमुक्तिः स्यात्कालकूटमपादपि ७९ प्रणवं नमसाप्युक्तं पदं भगवते ततः॥ महागरुडशब्दं च वत्पर्ण्ये तत्सम
न्वितं ८० पदं वज्जनखेत्युक्त्वा वज्रतुण्डायेत्यतः परं वज्रपक्षालिहृताखिलशरीरायपदं ततः ८१ साधयेहीतिमहाशब्दं गरुडेतिपदं
ततः दुष्टान्नागानन्विधिविदं द्युत्थानमोच्चरेत्॥ ८२ रासस्त्वान्तां छिंधि छिंधि छिंद्धीति आवेशयपदत्रयं वहोहुंफट्पदं च सरुद्रे च रोदि
हियमिष्टदः॥ ८३ गरुडस्य महाविद्या समस्तविषभेदिनी ऋषिर्ब्रह्मास्य मंत्रस्य गायत्रं छंद ईरितं ८४ गरुडो देवता प्रोक्तः स
मस्तविषभंजनः हेमाद्रिशिखराकारं पूर्णचंद्रनिभाननं शिवं वाहुं दृषस्कंधं नागाभरणभूषितं॥ अनंतो वामकटकोयज्ञस राम.
त्रं तु वासुकिः तक्षकः कटिसूत्रं तु हारः कर्कोटकस्तथा पद्मस्तु दक्षिणे कर्णे महापद्मस्तु वामतः ८५ शंखपालः शिरोदेशे
गुलिकस्तु भुजांतरे ध्यात्वैवं त्रिसंध्यासु वात्मानं गरुडात्मकं ८६ विषं नाशयति क्षिप्रं वायुः शीघ्रमिवांबुदं आज्ञानुहेम

वर्णभस्मानामते स्तु हिनप्रभं ८७ आनासंपुतकृतलाभः मामहूं जनसन्निभं योविश्वस्यमायाभूतस्तस्यापि चहरेर्योनिकेतस्य
रूपो यं संचिंत्यैव सद्यः स्वयमुरगावधूवर्गगर्भाः पतंति॥ यं चञ्चत्तुण्डतुण्डत्रुटितफणिगतास्यं वेदेहं होमयंतं स्वरायपतिममलं स्वर्ण
वर्णो स्तु परो ८८ आत्वेत्यं गरुडं विवाहनं पक्षिनायकं गरुडस्य महाविद्यां जप्यानित्यं फलप्रदां ८९ साध्यो विनाशयत्येव
स्थावरं जंगमं विषं गारुडस्याप गायत्रीं वेदाभिः सकलेषदां ९० यास्तु यास्य स्तुपरगीत्वा भवेन्निरमकल्मषः पदंतस्तुरुखायी
तिविमहे पक्षमप्पय सुवर्णाय पक्षशब्दं च चतुर्थ्यंतं समन्वितं धीमहि तिपदी येतंन गरुडः कथा ९१ सर्वो द्यारितिय संवि
घे षास मुदीरिता। प्रणवाद्यासमस्ता यभेदिनी विविनाशिनी ९१ पितामहोन गछन्दमास्तु निरस्यसमीरितः छंदोगायत्रमित्य
कं देवता गरुडस्य तः ९२ प्रवीजं कक्षितं ध्यानमस्यापि मुनिसत्तमैः न्यासगरुडगायत्र्या सेहरेत्सकलं विषे ९३ अष्टोत्तरशं
तं नित्यामस्वाविंशतिधापि वा जपान्वहं योस्मिमास्याममो पांवा समाहितः ९४ त्रिशतं जुहुयाहान्यं स्पतिते जातवेदसि॥ तं
तं तत्पुत्रपौत्रादिनपि पारहता अपि ९५ हिंसंति यत्र गाः क्रूराः शतास्या अपि भूपतेः सप्तमासांतं तरं तस्य हस्ताप्तांस्य
शीमा त्रतः हालाहलं महाघोरमपि तद्घोविनश्यति॥ चक्षुरोरो हे घोरे स्तुछादशाह मतंद्रितः तन्मास सहस्रं गव्यान्य यष्टोत्तरश

रा॰ मु॰ १७८ तंहुनेत्॥ कारयेद्यवान्नेन वस्त्ररोगैर्विमुच्यते॥ ९६ जात्याचि शतमेकांते प्रत्यहं साधकोत्तमः आयुरारोग्यमचलमैश्वर्यमा
मादिकं ९७ पुत्रपौत्राभिवृद्धिं च लभ्यते भोगमानथासयान् नादिषोऽपरमेधाममयात्यंतेनात्र संशयः ९८ जपेद्वादशसा
हस्रं तु पुरश्चर्या स्मृतः ध्यतेगोत्रपद्मसिरणापोतातनम्र संख्यासरसिरणं ९९ सहस्रं तु हुयाद्राजं ज्वलिते जातवेदसि विप्राद्य
द्दशसंख्याकाभोजनीयाः प्रयत्नतः १०० हुत्वैवं नात्र संदेहो गरुडानामभवेत्स्वयं॥ श्रीमदश्वारूढीविद्यायाः सिद्धिमिच्छता
होपतेरश्मिमास्त्रोमिमांसम्प्लासिद्धिं प्राप्नोति शाश्वती अपि सर्वे प्रयत्नेन श्रीमदश्वारूढा सुभापस्य सिद्धा भवेत्तत्व समनाराध्यं
विद्यते भुवि १०१ विद्यानंतरमप्याप्ति श्रीमदश्वारूढासिद्धिदं॥ तत्तत्तं चेन्महासिद्धिर्भविष्यति न संशयः १०२ इति श्रीमदनु
त्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये हारारथीयेतंत्रे वेदार्थसंग्रहे सप्तपंचाशोध्यायः राज्ञोवाच॥ भगवन्देवदेवेशनारायणाह्वयातिवेमयो राम॰
पिश्रीमदश्वारूढासाधनं सर्वसिद्धिदं १॥ वदमेसर्वं जगतां हितायजगतीपते श्रीभगवानुवाच शृणु राजन्प्रवक्ष्यामि
साधनांतरमिष्टदं श्रीमदश्वारूढी विद्यायास्सर्वलोकोपकारकं सर्वमेतन्महाराज्ञो श्रीमदश्वारूढाभा २ यस्य सिद्धंति
नत्स्याश्रुसर्वाः सिद्धंति सिद्धयः शृणु राजन्प्रवक्ष्यामि शुचिः प्रयतमानसः ४ श्रीमदश्वारूढीविद्यायाः साधनांतरमुत्तमं मा

नुवासरसंयुक्ता सा संसीमाचाभिगद्यते ५ सा तिथिस्सर्वपापघ्नी सर्वसुरायफलप्रदा रविसंक्रमणं तत्र जायते यदि स्तवन
६ नाम्ना च कामधेनुर्या गोदुह्येमोयंस्मृतो बुधैः प्राप्तिर्वेतत्र संक्रांतिः शतक्रतुफलप्रदः ७ रात्रौ तदर्धकालं योगमाहु
र्महर्षयः प्रातःकाले यदि भवेत्क्रतुकोटिफलप्रदं उदयात्पुरतो नाडीपंचके वसुधायते रविसंक्रामणं वाजिमेधकोटिफल
प्रदं ९ उदयानंतरं भानुवासारो वेंदुवासरः भवेद्धारिहाराजंतसुरायफलमस्य च १० नशक्नुते मया वक्तुं किमुतान्ये महर्षि
भिः तत्रापि रविराणा वा परराशिसंक्रमणं यदि ११ प्रातःकाले भवेत्तत्रापफलं वक्तुं नशक्नुते प्रागमेधसहस्रस्य फलं वक्तु
हि शक्नुते १२ नशक्नुते मया वक्तुमेतस्य फलमस्य पंमहादान सहस्रस्य राजसूयाशतस्य च १३ सहते शक्नुते वक्तुमत्र
वक्तुं नशक्नुते यदि प्रातेमुहूर्ते स्या रविसंक्रमणं शुभं १४ सोमेन भानुना युक्ते रविरास्तदा भं महाच चामरणोनीम्नायोगो
स्त्र्योयमुत्तमः १५ सस्मायां पश्चिमध्याह्ने रविसंक्रमणं भवेत् सोमेन रविणा वापि सहितं हस्तसंयुतं १६ चिंतामणिर्यो
मुख्याहुरंति समस्तसाम्राज्यसत्त्वैकहेतुं समस्तपापौघविनाशहेतुं लक्ष्मीरासंकुलोकडासहेतुं १७ नक्षत्रपुरायंगालि
तु हि शक्नुते मया विधात्रापि गिरिशेन वापि तत्रापि कदिकुभानुसंक्रमो योगाधिराजो भुवि कथ्यते सौ १८ यदिस्यात् फणसंक्रां
तिस्सस्त्रम्याहस्तसंयुता रविणावेंदुना युक्ता मध्याह्ने वसुधापते १९ विजयाख्यं महायोगमिमं प्राहुर्महर्षयः चापसंक्रमणं

हा॰ कृ॰ १९८

179

नोर्यदि प्रासेमुहूर्त्तके २० मध्याह्ने ष संक्रांतिस्तं मासं विजयं विदुः एकैकस्मिन दिने तत्र जपहोमादिकं हुतं २१ पुरश्चर्याफलं
प्राहू रागमार्थविशारदाः महादानसहस्रस्य फलं वन्तु हि समाते २२ आचार्यदक्षिणापुरा प्रमत्रैव तुं न शक्यते एकैकस्मि
न दिने तत्र श्रीशार्चनं जपं कसंशतं कृतुफलं प्राहुर्वेला याघाद्दे वतागराः एकैकस्मिन दिने तत्र हस्तगो हुतिश्चुतं २४ राज
सूयाश्वमेधानां सहस्रफलमाप्नुते मासे श्री श्रीमहच्छारोपुरश्चरणमाहरात २५ हत्याकोटि पुरश्चर्याफलेन निसंशयं ल
भेत श्रीमहच्छारीविद्यापामासेत्रवसुधापते २६ पुरश्चर्यां प्रवक्ष्यामि समाहितमनाः शृणु तुल्यायापरात्रौ तेध नुः संक्र
मणेरवेः २७ आचार्यं दंडवत्तत्वा तस्ताज्ञां प्रतिगृह्य च आचार्यं समसं हृत्य वासोलंकारचंदनैः २८ स्नात्वा तत्र विशुद्धा
त्मा नित्यसंध्यामुपास्य वैशालग्रामशिलाग्रे केश्रीयेते वसुधापते २९ चक्रयुक्तैः सममभ्यर्च्य सं गावरणमादरात उद्ध
रब्लिंदिरानाथवृक्षविधिंप्रफलप्रदं ३० कोमलैस्तुलसीपत्रैर्विल्वपत्रैरथापिवा आयामलकपत्रैर्यो दूर्वाग्रैः कुसुमान्वितैः
३१ शमीपत्रैः पंचशतमर्चयेत्सात्प्रहं न्यपजीरकोर्ईकसंयुक्तं मंद्रं घृतसंप्लुतं ३२ गुडयुक्तं समभ्यर्च्य दत्वा दर्घ्यं प्रापलितः
माश्रीमहच्छासरोविद्यांसहस्रं प्रत्यहं जयेत ३३ जात्या पंचशतं वापि विद्यांश्रीतरर्पामिधां जयेत् पंचशतं वापि कृष्णारां
त्रियोथवा ३४ प्रत्यहं ज्वलिते वह्नौ मधुनांगुरसंपूर्णं जीरकार्द्रकसंयुक्तं गोघृतेन समन्वितं ३५ हुनेच्छ्ठोत्तरशतं श्रीमहच्छा

राम॰

८०

णाविधायाज्यैवाष्टोत्तरशतं हुनेच्छीलत्रयेण च ३६ द्वादश्यां श्रियायापितनोऽप्याज्यमाहरन् भगवद्भूमिविधाभिरेकैकाम
हुतिं हुनेत् ३७ उपसंक्रांतियपि तमित्यं हुत्वा दिने दिने कुर्यात्संक्रमणेऽथासेत त्राभ्यचीदि पूर्ववत् ३८ तत्रापि एवं वज्जोस्त्रा
ष्टप्रातं गुडसंयुतं बिल्वपत्रसमायुक्तं तिलमध्वाज्यसंयुतं ३९ हुत्वा पंचशतं पूर्वं श्रीमद्वाणीविधापापसत्र लक्ष्मीमंत्रेणन्हा
रं शारीमिश्रयाविधा ४० अथवा किं शाधिकं शतेनाधिकं साहस्त्रमाहरान् हुत्वायशिविधाभिर्वैहुयात्प्रद्यतं त्रिधा ४१ हुत्वाज्यपा
दिभिः पश्चात्स्त्वादसायेणाहुतिं आग्निं प्रदक्षिणीकृत्य भागवंतो श्रियः पतिं ४२ पंचशतं स्वविधाम्युधायोयत्रफलजपेत्स्त्रा
चार्पचरणाहं हं सायां गंदद्व चत्तमेत ४३ समर्प्य नासोयुगत्पंनवीनं सूक्ष्मसूतमं पमराणां समायुक्तं वस्त्रविंदु समान्वितं ४४
षष्ठि चिन्तु कसंतसहाकेनविनिर्मितं कुंडलं छिंतं परिधापस्वपत्नेस्पकर्णयोः ४५ बहुशस्य समायुक्ता बहुदक्षिणयान्वि
तां भ्यचापीयाधि पेषूमा नमहतीस्तवसंधरा ४६ धेनुं पयस्विनीं दद्यात्सवत्सां दक्षिणान्वितां यं चाठकमितां तस्मै दद्याच्चाचा
र्यमंदरे ४७ धनोपाप्राज्ञ पुत्रस्तु ग्राममेकं समर्पयेत् ग्रामस्य दक्षिणा प्रोक्ता निष्कसाहस्त्रकांचनं ४८ यथाशक्तिधनं
वापि वित्तलोभं परित्यजेत् नाल्पसस्यामही देया न कदोग्ध्री च दुःखदा ४९ नात्यक्षीणा प्रदातव्या धेनुरल्पफला प्रदा महा
दानानि कुर्वीत राजा वा राजपुत्रकः श्रोत्रियाय परिद्राय कूष्मांडं दक्षिणान्वितं पुत्रपौत्राभिवृद्ध्यर्थं दद्यात्सायानिकं ५१ दश

ला॰प्र॰
१८०
180

रानाम्निहेपानि विभवेसानि साधकैः ग्रहसंक्रमणे तस्मिन्नेकाहुत्यानले शुभे ५२ लक्षहोमफलं प्राहुः पुराणगाः परमर्षयः तत्राचार्ये
यहं भोज्ये दत्वा सस्यपूर्णां महीं ५३ सशैलवनकाननां मिसरत्नाकरमेखलीं दत्वा यत्फलमाप्नोति तद्वश्यमवाप्नुयात् ५४ कुंड
लहितपं दत्वान आचार्यस्य वरानोपोः श्रीकस्य कोटिदानस्य फलमक्षयमश्नुते ५५ दिव्यालंकारसुभगो दिव्यवेषन वर्जितः दिव्यय
स्त्रधरः स्त्रग्वी जरामरणवर्जितः ५६ पितृमातृश्वशुरान्यानि मध्यान् कारयेवे पितरं शतमहासस्य घराधिशुन्मषितं ५७ विमा
नमधिरूढोत्र दिव्यकन्याशतान्वितः भुज्यन्ते सहस्रशाकारोऽसौ स्वर्गे परमे पदे ५८ दत्वाय पदि नोधेनं मकरान्ते ग्रहसंक्रमे महा
दानसहस्रस्य फलमक्षयमश्नुते ५९ मासं हुत्वा पुरश्चर्यामित्यं मकरसंक्रामे विशेषहोमं हुत्वा च दत्वाचार्याय परिहिरण्य
६० पुरश्चर्यासहस्रस्य सीगस्य फलमक्षयं संप्राप्य सासात्स्वप्रेवापरपत्येव स्त्रियः पति ६१ धनधान्यसमायुक्तां सुकारलो
घासं कुलान्तन्मंदिरे निवसन्ति महालक्ष्मीरचंचला ६२ विद्यानामपि सर्वासामाधिपत्यमथाप्य पंसप्राप्य पुत्रपौत्रादिभिर्वृ
मह तेजोमवि ... वश्रवाप्य सकलान्भोगान्... दुर्लभान् ... माप्नोति सहस्रकुलसंयुतः ६४ शताष्टक
मितां ... सस्याप्तमर्चिता दानार्थे शस्यते ... पचविंशति ... याचिता ६५ पंचाशदष्टकमिता या ... शस्त्रा दाने यसंयुरा सह
स्रधेनुदानाच्च हयसाहस्रदानतः ६६ हस्तिसाहस्रदानाद्यमहीदानविशिष्यते महीदानं महादानसहस्रादपि सिद्धिदं ६७

राम॰

६८

स्नात्वा तु मेहृषीकेशं वैशाखस्य प्रभास्ये पिव अशक्तो मंत्रमात्र प्रोद्दिशित्वा म्रद्रकानपि ६८ सूक्ष्मं वा सोपुं गंधं त्वा वासोलंकरणा
दिभिः आचार्यपत्नीं समभ्यर्च्य पंचानि च्छमितं धनं ६९ स्वाध्याचार्य पादाब्जेन आशक्तो पि भूपनैधैनं पपत्विनीहं त्वा च नार्च्चे
च्छमितं धनं ७० हत्वा यं चाष्टकमितान्मुनानापि समये पेत अवश्यं पसिद्धिमाप्नोति हरिद्रोपि न संशयः ७१ नारी वा पुरुषो वा
पि पुण्यकाले समागते कूष्मांडं सफलं हत्वा श्रोत्रियाय कुटुंबिने ७२ विमुच्यते महापापैरपि सौभाग्यवत्न मं प्राप्यं च शाश्वि
रहिं चमहेंद्र्य हस्भाग्भवेत ७३ कार्त्तिके पौर्णमास्यां च वृषसंक्रमणे शुभे कूष्मांडं संप्रदायाप्नु फलं स्त्रम हृष्टं मुते कार्त्ति
के पौर्णमासी पातःशुचाश्वरसंयुताध्यती पान समायुक्ता महती तिथिरुच्यते ७५ पलन्नलक्ष्मीपतियोगमाहुस्ताः स्विन
दिनेसर्वपशासकरं च स्नात्वा चहुत्वा च गुरोः पराज्ये हत्वा परां सिद्धिमुपैति मर्त्यः ७६ वारे बुधार्गवोवारः पौर्णमासी तिथि
षष्ठियोगे शुक्पती या तो महासिद्धिं प्रयच्छति ७७ त्रितंयं मिलितं यत्र तत्सर्वं महदीरितं तत्र स्नात्वा महाविघांत्री महाप्रास
रोमुभां ७८ प्रातर्जेत्वाय यारात्या विधिवत्संहृतेन लेहुत्वायं वशातं श्रीमहत्कारीनादितं मुविः ७९ सलक्ष्मीहृदयमं
त्रेण शताधिक सहस्रकं विल्वपत्रैर्घृताभ्यक्तैर्मधुमिश्रितयामिश्चितैः ८० द्वादशारीम्नियावापि हुत्वा श्रीपति रश्मिभिः गव्याज्ये
न त्रिधाहुत्वा हुत्वा वस्त्रायं राहुतिं ८१ आचार्यचरणां हद्धेनि च्छहारश्चकं धनं च शनिष्कं वा त्रितिष्कं वा निष्क कृपामितं

रा. प्र.
१८१
181

तुवा ८१ समभ्यर्च्य वा सौरस्त्वायतनस्सैकमसाधियाश्च लंकारेत पारघाघ यास्वक्तिधनं तु वा ८२ मिथुनत्रितयं पत्नं मत्पद्यान्नैर्हस्तिरा
दिभिः श्रोत्रियाय हरिद्रापकूष्मांडफलमुत्तमं ८४ सहस्रिरांय थाशत्मा हृत्वा सकलपातकैः विमुक्तो महतीं सिद्धिं प्राप्नोत्येव महो
पते ८५ अधः शापीह विध्याशी भवेत स्मिन्हि हिने न्यकाभासिमासि हरिं सा स्नात्वमे यापिमपरयाति ८६ पुरश्चर्यां त्रपफलं प्राप्य
सिद्धिमनुत्तमां अवाप्य महतीं लक्ष्मीं धनधान्यादिसंकुलां ८७ संप्राप्य स्मरुद्राणं कथितं यमनोरमां पुत्रपौत्राभिवृद्धिं च भो
गानपित्तदुर्लभान् ८८ अतेलक्ष्मीपतेर्धात्रिमो हतमामा त्रसंशयः नारीवा पुरुषो वापि कार्तिकेपौर्णमीदिने ८९ स
हस्रिर्णी पयाणात्मा हृत्वा कूष्मांडमुत्तमं सौभाग्यमतुलं लक्ष्मीधनधान्यादिसंकुलां ९० वंशाभिवृद्धिमाकल्पं प्राप्नोत्यत्र न सं
शयः भर्तुराप्य मिष्टं तो सौभाग्यं च मनोरमं ९१ पुत्रपौत्राभिवृद्धिं च धनधान्याकुलां श्रियं दद्याद्वस्यं कूष्मांडं कार्तिकेपौ
र्णमीदिने ९२ कूष्मांडदानं कुर्वीत मकरस्थे पि भास्करे ॥ म्प्रोपि संप्रवक्ष्यामि नाराचव्रतमुत्तमं ९३ आकर्णयेकचित्तस्त्व
सर्वस्मात्कतसिद्धिदं नवरात्रं महत्पर्वं वर्षमध्या मतीवृत्तं ९४ सिद्धिदं सर्वविद्यानां पातकौघविमर्दनं एकैकं चद्दिनं तत्र राम
ज्ञामशिसमं विदुः ९५ समस्तदुःखशमनं भवसागरतारकं तत्र हत्वे कमेजन्तसंश्रयो दशिकलसरं ९६ आयुष्करं धनकरम्
वमस्तुनि यारलंत्व गोयचगों हं सद्य स्त्रमनलेप्सितसिद्धिदं ९७ नवरात्रव्रतं समं नान्यदुक्तेमहृद्रुते आ वेशपी उत्थानतव्रतं

कृत्यामहत्तरं ९८ सिद्धो भवति सर्वत्र नियमानुग्रहक्षमः आश्विने मासि संप्राप्ते प्रतिपद्दिवसे शुभे ९९ आचार्यानुत्तपा
प्रातः स्नात्वा न यथाविधानतः सहस्रं प्रजपेद्देव्या मातरं त्रिशतं तथा १०० दिनाकारमुपस्थाप्य तत्र होमं समाप्य च विधि
वत्संस्कृते वह्नौ द्वादशाक्षरविद्यया १०१ लक्ष्मीनारायणौ तत्रावाह्याद्युपचारकैः अष्टोत्तरशतं हुत्वा घृतमष्टाक्षरा
विद्यया १०२ प्रसन्नलक्ष्मीमंत्रेण द्वादशार्णेन श्रियापि वा अष्टोत्तरशतं हुत्वा षडशीनश्रियोपि वा १०३ श्रीमदष्टाक्षरी
विद्यां संकल्प्यार्कसहस्रकं जपेच्छ्रीद्वादशार्णां च संकल्प्यार्कसहस्रकं १०४ अष्टम्यां तं जपेन्नित्यं ततः आथर्वणोदितं सूक्तो
त्तरं जपेल्लक्ष्मीहृदयं सर्वकामदं १०५ पंचाधिकं वा चत्वारिंशद्वारं वा जपेत्सुधीः महानवम्यां त्रिमधुघृतबिल्वदलान्विते
१०६ पायसं तिलसंयुक्तं विधिवत्संस्कृतेनले द्वादशार्णैर्हुत्वा घृतेन युरतः शुचिः १०७ श्रीमदष्टाक्षरीमंत्रेण शताधिकसह
स्रकं त्र्यधिकं पायसं हुत्वा द्वादशार्णेन श्रियापि च १०८ त्रिशताधिकसाहस्रं पायसं जुहुयाच्छुचिः भगवद्दासमिति हुत्वा त्रिधा
घृतमतः परं १०९ हुत्वा जपादिभिः पश्चाद्धुत्वा लापराहुतिं नित्यं पंचशतं ब्रह्मविद्यापादेन सेन व्रती ११० दिने दिने महा
लक्ष्मीधियाभ्यर्च्य सुवासिनीः विमलादिधिया चैकामर्चयेत्सुवासिनी १११ आहोम एवैतथा ते च मनोलोकधियान्यपरसु
वासिनी रूपं च संपन्नाः सर्वां वे दयारण ११२ अभ्यर्च्य भगवद्ध्यानित्यमत्र रसादिभिः तां कुलैर्दिशाभिश्च तोषयेदसुस्था

रा.म.
१८२

182

सिनीः ११३ हविष्याशी कलाशी वा चैकभक्ताशनोपि वा फलाशनोधः शायी च तितेंद्रियपुत्रोपि च ११४ एकांतरमपावा
र्थ चरररगा त्वपुगे शुभे मरूद्वाद्दशिरादूर्ध्वं वासो लंकररगादिकं ११५ महानवम्यां हुत्वाघंनमस्तू स्वाग्निमाद्दरारात्स्त्री
श्रीशाद्धादशा सपत्नि स्मी मारापरोगा विप्र ११६ एवीं कविधिनाभ्यर्च्य गत्वा वा पे स्पर्मोदिरं वा विविहुकसौवर्णानामि
तं कुंडलद्वयं ११७ तत्कालेन मृगाक्षे हत्वा वा स्तोपुगमं समर्प्य च सौवर्णशष्टिकादेभ्यः समभ्यर्च्य ततः पर ११८ सालग्रा
मशिलामेकां हत्वा हसिरायान्वितां स्वाहसंभारीय श्च हहुसास्योघसंकुलां ११९ अथ द्दसिरायापुके गोयुग्मं च सम
पीपेत देया अनडुहः पश्चाच्चतुरो भारवाहकाः १२० ग्रामारामदशकं द्द्याद्धनाद्योराजनंदनः अश्वयुग्मासि महनीनव
वमी पापप्रकीर्तिता १२१ सार्कयरुसहस्त्राभासे प्रोक्ता परमिर्षिभिः एकैकं दिनमप्यत्र न वरा त्वत्रितेशुभे १२२ अहोरप
समंपाहुः पुराणाः परमर्षयः महनीनवमी पात्रं तत्समं पर्योसिद्धिदं न जाने हं महाभाग सिद्धिर्येन स्य प्रभवेत महा
नवम्यां विजयल्हमीमिच्छत्रवेचलं १२४ अभीष्टदेवतापूजां कृत्वा चापस्य हासिरां समर्प्य बहुलांनितां जपस्ल
स्मीन वा प्रिया १२५ एकस्मैविप्रमात्रायहत्वा भोजनमप्यय अवस्यं फलमाप्नोति विप्राणां कोटिभोजनात् १२६ राम.

महालक्ष्मीधियाभ्यर्च्य तत्रैकां वास्तुवासिनीं सुवासिनीं सहस्राणां मद्ज्ञाफलमवाप्नुयात् १२७ तत्राचार्यपरां भोजेत्सम
र्पयेद्भूषां भां दत्वा द्वादशधाम्रूमिं धनरत्नौघसंकुलां १२८ सप्तद्वीपसमाप्तुक्तां यत्फलं प्रवृषोस्तुते अवश्यं तत्फलं सोग
लभते नात्र संशयः १२९ दत्वाधेनुद्यं वत्सदासिरान्वितमादरात् धेनुकोटिप्रदानस्य फलं सोग्रं व्रजतर्षयं १३० शालग्रामा
शिलानात्कोटिब्रह्मांडदानजः फलमाप्नोत्याघभुक्तमौनीन्व्यनुमुक्तः पुसुखीभवेत् १३१ धनाढ्यो राजपुत्रश्च साक्षिनेन वर्मीहिने
यामहारसकं दत्वा मध्येनाश्वं छत्रसंयुतं १३२ दधात्मतंगजामविद्याहं दोलिकांशुभां सालङ्कृतां स्वपुत्रीं च दत्वाचार्याय
समर्पयेत् १३३ वहुलैरप्यलंकारैर्वासोभिः कमलाधिया आचार्यपत्नीमभ्यर्च्य सिद्धिमाप्नोति शाश्वतीं १३४ सहस्रस्याहु
तिं हुत्वा तन्महानवमीदिने कोटिसंताहुतिफलं समग्रं प्रवृषोस्तुते १३५ यद्यत्र वस्तुवर्ण्हीरीयते गुरुपादयोः तत्तन्मे दस
मे दानं प्राहुर्दिव्या महर्षयः १३६ दत्वा हैराजितं पात्रं पलद्वयमितं शुभं आचार्याय कनद्व्यं तत्र निक्षिप्य साधकः १३७
पोर्पयेत्तस्य सत्कृतं मया वक्तुं न शक्यते दृष्टैवतस्येत्ते जेः शं मम हास्यामि सद्वृत १३८ तत्पितृन्नरकस्थांश्च व्रसलोकं नया
त्यहं अंते ये यि सम हे द्वारि परं हत्वात्रलोपमं १३९ भगवत्सहशाकारो मोदते परमेपदे श्रीमद्दक्ष [illegible] सिद्धिं दारशार्णं क्रि
योवित्र १४० सांगां हत्वा पुरश्चर्यां सीगंद्दहिरायाविता पुरश्चर्यां सहस्रस्य सांगस्य फलमश्नुयं १४१ संप्राप्य राखव

रा॰ प्र॰ १८३ 183 श्रीरिधारिलां जगतीपतिं नारायणमनाद्यंतं पश्यत्येव श्रियःपतिं १४२ इहापि महदैश्वर्यमारोग्यादिगुणान्वितं धनधान्यसप
पुत्रानमुक्तारलौघं संकुलं १४३ हयहस्तिसमायुक्तं दीर्घायुष्यमवंचलं संप्राप्य सर्वश्रेयांसि विद्यां च महतीमुमां १४४ पु
त्रपौत्रादिवृद्धिं च भुक्त्वा भोगांश्च दुर्लभान सहस्रकुलं पुकलस्फिस्मोः परमं पदं कलेवरं त्यजे विशति संशयो नात्र विद्यते ल
क्ष्मीहृदयविद्याया विशेषोत्र प्रवक्ष्यते १४६ आचार्यादौ प्रगृह्यादौ प्रतिपद्दिवसे शुभे स्नात्वा प्रातर्विशुद्धात्मा नित्यसंध्या
मुपास्य च १४७ गायत्रीं बहुशो जप्त्वा नित्यहोमं समाप्य च अष्टोत्तरशतं हुत्वा महछाणो विद्यया १४८ हुनेदष्टोत्तरशतं
लक्ष्मीहृदयविद्यया जपेत्सं च रात्रे नित्यमष्टाणां सर्वसिद्धिदो १४९ लक्ष्मीहृदयविद्यांतु संकल्प्यार्कसहस्रकं अष्ट्यम्याते
जपेच्छुद्धः फलाशी वा हविष्यभुक् १५० अथवा शापी सहृघ्नामितमश्नन्दिने दिने अवश्यमेव तौफलमर्ह्यकोभूवरा
न्वितः १५१ आचार्यं वा यतन्मलीतं त्वत्रैवाहिने दिने संतोष्य सकलैरर्थैर्दरसंश्रिपध्याहरान् १५२ पंचायिकं च वस्त्रा
दिशाद्वारं च प्रजयेत्सुधीः रक्तवासिन्यः समम ब्योः एवौ कविधिनान्वय १५३ महानवम्यामभ्यर्च्य ब्यौः सुवासिन्यः सहस्र
महालक्ष्मीधियासाक्षादुपवाद्धा दृशाद्धोयेत १५४ द्वारश ब्राह्मणान्भोज्यानारायणाधिपान्प आचार्यपत्नीः श्रीयुक्ताश्च
सालंकरणादिभिः १५५ विशेषेणार्चयेद्भोज्यान्नान्नतस्य परिपत्ने येमहानवम्यां ज्वलिते जातवेदसि साधकः १५६ नव्यान्संवेद रम.

दमां तत्राहाय षड्विंशतिधा हुनेत् श्रीश्रीपतीसमायात्युत तत्राग्नौ ब्रह्मविघया १५७ श्रीमद्धरिहरेरग्नौ हुत्वायचशतं घृतयसन्न
यामहालक्ष्म्याविद्यया त्रिमधुप्लुतं १५८ तिलविल्वदलोपेतं सहस्रं त्रिशताधिकं ग आज्यसहितं हुत्वा पायसं ज्वलितेनले १५९
लक्ष्मीहृदयमंत्रैश्च पायसं जुहुयात्त्रिधा षैवैः स्रुवैः रौक्षिमि स्त्रैधा घृतं हुत्वा ततः परं १६० जपादि होमं हुत्वा यहुत्वा ब्रह्मा
पिण्णहुजिं प्रहसिराग्नेनमस्तु तज्जातवेदसमाहरात् १६१ श्रीश्रीपती समभ्यर्च्य त्रिशतं ब्रह्मविद्यया तत्रापि परांभोजहस्तिनुपंप्र
लिपत्यच १६२ गंधादिभिरलंकृत्य पत्नलीनस्तु तेतुवाकुंडलाद्धितेपि दत्वात्स्कर्णीयुगले शुभे १६३ सगरहस्थिपनसर्वस्वंप्र
दघारहसिराधन्नंसक्ष्मवासोयुगं दत्वाचषोशनमितंतुवा १६४ तत्राप्यशक्तोनिष्कालितत्वदूदशमस्यतेतत्राप्यशक्तोमतिमा
नदशनिष्कमितंधनं १६५ वस्तुनिष्कप्यधनं वापि पंचनिष्कधनं तुवा प्रस्थाद्रूद्यपं वत्सवद्गुक्षीरसमन्वितां १६६ बहुसमु
तो यथ्वीमथवादक्षिराग्नितांदत्वासिद्धिमवाप्नोति महतीं नात्र संशयः १६७ सपत्नीकं हरिणपुत्रं पुरश्चरणमाहरात् सल्लड्डु
त्वापि वा साक्षाद्गवत्वस्य पान्वितः १६८ सिद्धिं प्राप्नोति महतीं देवानामपि दुर्लभां तमन्वहं पालयति महालक्ष्मीस्तु उत्थवत
१६९ वासं तेनवरात्रेपिहत्वैत्यं व्रतमाहरात् भगवत्कलयायुक्तो जीवन्नेव विमुच्यते १७० महेंद्राघवछिदिमासाच्चापिनहा
सितंतंतिथंनिमत्तवतस्य साक्षात्सकलसिद्धिदाः १७१ ज्ञाहस्याणीभिपापक्रव्रते प्यचाहरस्य यप्रसत्र लक्ष्मीसहिताग्नी

रा.पू.
१८४
184

मच्छाक्षरस्य च १७२ सर्वस्वमुक्तमाप्नोक्ता हंसिनी सर्वसिद्धिदा वर्षाशनमितं द्रव्यमथवा हंसिरोत्तमा १७३ अथवा बहुसम्पा
द्याचतुर्दश मसंयुक्ता हंसिनीसहिता सर्वसिद्धिदो का वसुंधरा १७४ जरामरणराहित्यं ब्रह्मानंदस्वरूपकं श्रियमक्षय्यरो
पतामिष्टां तानि पतानि ना १७५ अथ वक्ष्य मपि कज्जे व्यायुरश्च यैश्च मास्सरान् लक्ष्मीनारायणे योगे योगेष्ववीरद्येन स १७६
जपहोमादिकं कृत्वा सिद्धिं प्राप्नोति शाश्वतीं सिंहराशिस्थिते जीवे योगे पुष्करनामके १७७ गोविंदद्वादशीयोगे कृत्वापि वसु
धापते जपहोमादिकं साक्षात्परं ब्रह्मप्रपश्यति १७८ पुष्यार्के पुष्यमासे च पूर्णिमा चंद्रपर्वणि आद्रीद्रयसहस्त्रं वान
तत्रा सहस्रं भवेन् १७९ श्रुक्लाप्रतीपा वैशाखे पौर्णमासी च कार्तिके महासिद्धिकरी प्रोक्ता जपहोमादिभिर्नृप १८० मन्व
वारव्रते नापि नवरात्रव्रतेन च धनुर्मासव्रतेनापि महती सिद्धिरीरिता १८१ वैशाखे पौर्णमासी वा माघमासे च पूर्णिमा
दिनद्वयमिदं श्रेष्ठं सर्वथा सिद्धिप्रदायकं एकादश्यं तिमं माघस्य समादिवसादिकं भीष्मपंचकमित्युक्तं महासिद्धिकरं स्मृतं १८३
बहुना किमिहोक्तेन सारभूतं वचः शृणु कृत्वार्य श्रुक्ष्यं सेवसिद्धिकरी स्मृता १८४ त्यजेत्पतिव्रतां पत्नीं पितरौ गोत्व राम.
सुतानपि आचार्यचरणद्वंद्वं शरीरांतेपि न त्यजेत् १८५ नित्यं गुरुवचः कार्यं मशिवं शिवमेव वा कर्तव्यं आचार्यं यत्र प्रा
गोरपि धनैरपि १८६ एतदेवं तपो तु यं ब्रह्मस्य क... वत्वे तत्वापि वसुधापते १८७ प्राप्नोति परमं धाम यो

रा.क.
१८५
185

गिनामपि दुर्लभं आचार्याज्ञां समुल्लंघ्य सहस्रक्षनोयते १८८ पशुत्वादिसहितः पितृभिः सह दारुणे आकल्पं नरके मज्जति
निसंशयः १८९ आचार्यचरणाद्वंद्वं सेव्यमव्यहमाहराज सज्जनस्य महाविद्याभोग स्वर्गापवर्गदा १९० इत्युक्ता
जनकं साक्षात्करेण सहितो विभुः नारायणो महायोगी जनैर्वान्तरधीयत १९१ कश्यपं गउवाच इति नारायणो ना
हौ कं रा त्रोमहात्मनेरामो हाशारथिः प्राह रुद्रायपरिपृच्छते १९२ अनन्तरब्रह्मसनेत्त्वरहस्यमुक्तिसंग कुहेतं चेरशरथी
यास्येपृथ्वीशः स्समुद्दिरितः १९३ अत्राचार्यमुखांभोजात्च्छ्रशेकमेकं पठत्रपिब्रूराव न्वापि विमुक्तो सोमहापातकरा
शिभिः १९४ प्राप्नोति परमं धाम दुर्लभं दैवतैरपि ॥ इति श्री मदनुत्तरब्रह्मसनत्त्वरहस्ये दाशरथीये नेत्रेवेदार्थे सत्यहेत्र
कोनषष्ठितमोध्यायः श्री ॥

राम.

रा॰ उ॰ श्रीरामचंद्रायनमः अथ यक्षउचुः ॥ ॥अश्वाभंग महाभाग सर्वज्ञानवतांवर श्रीमदष्टाक्षरामाहात्म्यं श्रुतं सागररहस्यकं १ श्रीविद्या च तथा
१ लक्ष्मीः महालक्ष्मी स्त्रिशक्तिका साम्राज्यलक्ष्मीः पंचेति साम्राज्यस्थि यद्गीरिताः २ तत्राद्या साम्राज्यलक्ष्मी श्रीविद्या कथिता त्वया तस्यामा
हात्म्यमखिलं वदनः करुणानिधे ३ ॥ ॥अथ यक्षंगउवाच ॥ ॥इत्युक्तं वेतनत्पतिरामंत्रि जगतीपतिं प्राह सीतापतिं रुद्रो यासह। जगत्प
तिः ४ ॥ ॥श्रीरुद्रउवाच ॥ ॥४ ब्रह्मतादात्म्यसंसिद्धिहेतुर्भूतं सनातनं ब्रह्मपरोक्षविज्ञानरहस्यं भुक्तिमुक्तिदं ५ अनंतमखमुखांभोजान्मधः
पातकभंजनं श्रीमदष्टाक्षरीमान माहात्म्यमखिलं श्रुतं ६ श्रीविद्या जगतां धात्री सच्चितानंदप्रकाशिना माहात्म्यमखिलं तस्यावदमखं जग
त्पते ७ ॥ ॥श्रीभगवानुवाच ॥ ॥यत्त्वन्नारायणोनीकं जनकाय महात्मने माहात्म्यमखिलं शंभो श्रीविद्याया वदाम्यहं ८ ॥ ॥श्रीना
रायणउवाच ॥ ॥शृणु राजर्षि भगवान् जनमहीपालसौभाग्योदयनामकं तंत्रं नारायणीयं यस्मिन् रहस्यं सर्वसिद्धिदं ९ अहं दाशरथिर्भूत्वाय
ध्यासंस्थ धीमते पुनर्दाशरथी यास्यं तंत्रं वक्ष्यामि सादरं १० रहस्यमेतल्ललिताविद्यासारं यशस्करं सौभाग्योदयनामैतच्छृणु राजन्महीप
ते ११ श्रुत्वास्मत्तोपिद्यावत्तमेतज्जगद्धितं भक्तास्सकलभाग्यानामाधारो मुक्तिमाप्स्यसि १२ यः परः सर्वजगतां निर्विभासिनातनः परमात्मा
परानंदः सर्वज्ञः परमेश्वरः १३ तस्यापि च मुखेभ्यश्च पंचाम्नाया विनिर्गताः पूर्वश्च पश्चिमश्चैव दक्षिणश्चोत्तरस्तथा १४ ऊर्ध्वाम्नायश्च पंचैते मोक्षमा राम॰
र्गाः प्रकीर्तिताः पूर्वाम्नायस्तु ऋग्वेदो यजुर्वेदस्तु दक्षिणः १५ पश्चिमः सामवेदश्च स्यादाथर्वणउत्तरः सर्वोपनिषदां जाल मूर्ध्याम्नायः प्रकीर्तितः १६ १

हुं तऽ कः आम्नायगणेषु प्रवदाम्यतं षट्त्रिंशतिः सा तत्त्वानि शरीरं विश्वरूपमेष्वं कंचुको जीव आत्मा संसारिरूप निष्कंचुको जगद्धाता श्रीशो नारा
यणो शिव १९ निष्प्रावरणात्मकाः शाक्तेयेभ्यो विश्वमिदं तेभ्ये अचिंत्यशक्तिता सर्वमंत्राणां जगतीयंतेष २० सत्संप्रदायादाचार्यमन्त्राः सिद्धिः परास्म
ता आचार्यवरनोऽभूत्ववचनेषु प्रमाणता २२ महासिद्धिकरी सर्वविद्यानामुच्यतेन य आचार्यवत्सदाचार्यपत्नीपुत्रेषु संततेन छत्र भक्तियतो भवेत्तावज
त्सेवोन्नमागतिं गुरुदेवमंत्राणामेकं ध्यायेत्सदाधिया २३ आचार्यचरणाद्वंद्वं हुत्वा परं शरीरं व्रजेत ।। अयमेव हि सिद्धांतः उक्तो वेदांतवादिभिः २६ वेद
शास्त्रपुराणानि सामाम्नायगणोत्कारेश्वरयं श्री ललितविद्याप्रोष्याकुलवधूरिव २४ आचार्यचरणाद्वंद्वं भक्तोऽजितेन्द्रियः शरीरप्राणवित्तानामर्प्या
चार्यसमर्पकः २५ वैदिकाचारनिरतो धर्ममार्गपरायणः परस्त्रीविमुखो मानी सम्यागन सूयकाः २६ अहंकारविमुक्तात्मा गायत्रीजपतत्परः
सतां दृष्टा यशिष्याय विद्यादेया शुभार्थिनं २७ आचार्यः पुनर्वन्नित्यं तमते नासिनं भुवि पालयेत्सकलाद्भ्यो रहस्यमपि गोधयन् २८ अथ संप्रदीक्षि
ता भक्ता रवाचार्याज्ञापुरस्सरं श्रीविद्यां प्रजपेद्धीमान्ब्रह्मानंदस्वरूपिणे २९ दीक्षास्त्रिस्त्रः समाख्याता सर्वपापप्रणाशनाः आद्या पाशुपती दीक्षा वै
ष्णवी चेत्तरः परा ३० अपरा त्रैपुरी दीक्षा महासिद्धिकरी स्मृता शाक्तचर्दीक्षितो भापि विष्णुर्विर्भवति संततं ३१ दीक्षाद्वितयसंयुक्तो भवेद्ब्रह्मासमापतिः दी
क्षात्रितयसंयुक्तः स्त्रिमूर्तिर्भगवान्भवेत् ३२ शाक्तचर्दीक्षितो वापि समस्ताद्यविवर्जितः जंमसकलविद्यानामधिकारी भवेच्छुचिः ३४ दीक्षाविधिं प्रवक्ष्या
मि येन शिष्युः सुखी भवेत् दीयते सकलं वस्तु गरेवं सारासंयुते ३५ नवरत्नसुवर्णादि पट्टवस्त्रसमन्वयः स्वयं प्राप्नोति ही नायावारस्तापमंत्रेराषपरणा

रा०३ चर्निरूकायचम्हरर्वायतीर्थपुद्धेबपरायच ३७ भक्तिरूंगेनायभूपालनेद्यामलिनायचभक्तियुक्तायसुकृायनारायणाकृलाम्नमे ३९ सान्मार्गवर्जिने रक्षे
२ देवद्विजपहितायच सर्वशास्त्रार्थविदार्थज्ञा निनेसुब्रतायच ४० हीस्मारेद्यामशेषाऽतपापभागस्थाभ्भेत मंडपंवेदिकांकृत्वापुष्पैर्वेतानमंडितां ४१ दी
पमालावलीरम्यांनानाम्बरा भूषितां सिंदूररंगमाला भिर्मंडितंचविचित्रकं ४२ वेदिकायामनोहारिकुंकुमेनाथवानघ सिंदूररजसावापिलिखितंच
क्रमतंम ४३ मध्यचक्रमनोहारिनिक्कोणाविराजितं चतुरस्रंचविलिखेत्सुवर्णकलशान्नव ४४ रोप्यतान्मादिरचितान्म भिकारचितांस्तथा ज
लपूर्णान्निशेषा आम्रपल्लवरणादिभूषितान् ४५ फलपुष्पैस्सुभंगैस्सुगंधेनचचर्चितान्वस्त्रान्याघटंकृन्नकला कुंभेषुपूजयेत ४६ मध्यकुं
भेमहीपालस्त्रीविघौ परिनोषत कुंमसमस्तमभ्यर्च्यविधिवत्संस्कृतेनले ४७ रत्निमंत्रैस्समभ्यर्कृत्वाशतमष्टोत्तरंस्मियाकृत्वायवीमत ४ शिष्यं
स्वासनेस्थापयेस्थितिः ४७ सर्वपरंगास्वेषाप्यंतत्रशिष्यंसमर्चयेत् षडध्वरूपंस्पीचक्रंतस्यामृर्ति विचितयेत् ४८ दृष्ट्वावलोकयेत्तंतुद्ध्याय ध्यातु
मेलयेत् आज्ञासंक्रमणंकुर्याघावन्निष्कलता भवेत् ५० निष्कलः श्रोभवेरिहः स्पृस्याश्रृस्यविवर्जितः स्पर्शाशेवमयंवस्त्रपुरुषः परमेश्वरः ५
अग्रसंपशक्तिराघाहिग्राकृतिस्सर्वकारणाम----- स्वस्योल्लंसयोगाशिवयोर्यदा ५२ स्वभावस्यात्तदाज्ञेयायोगश्शक्त्याधिकस्ततः शक्ति
जोग्नहिति स्थाना शिवो निष्कलतातथा ५३ सुषुप्तिरितिविज्ञेः कथितानिष्कलायतः गुणात्रयंतुकथितंजाग्रत्स्वप्नगुणा -- ५४ --- सुषु रा०म०
प्तिस्तुशिवनिष्कलरूपिणी शिवाधिक्यगुणातीतंचस्तु समायोगाच्छिवाधिकं यदा भवेत् तदानुपर्वविज्ञानी हिसर्वे २

इ निष्कंजने ५६ कलाः षोडश भूपाल ध्यानज्ञानव्यवस्थिताः श्रीविद्याबीजसंलीनाः शिष्यदेहे प्रकाशयेत् ५७ श्रीविद्याजगन्नाथाज्जीस
र्वसिंहासनेश्वरी तद्ध्यानान्मनसः स्थैर्यमुन्मनीति निगद्यते ५८ अयज्ञानेन जगद्रूपं तस्माच्च चुविलसितः सकल्पनविकल्पेन पश्यामि त्वां च कुल
स्मरा ५९ मोहमत्सरकामैश्च क्रोधाहंकारलोभकैः सन्तु पिब कुलः कृत्याकृत्यमपदष्टाय ६१ संसारवृक्षे वकुशोधन पुत्रादिमूलके अ
विद्याविश्रान्तेनिःशस्त्रुतिशाखासुशोभिते ६२ अभिलाषस्फुरत्पुष्पभरितेयातनकारिभिः परमिहीपालपापपुण्यफलान्विते ६३ तत्रशाखाश्वा
दुर्येस्थूलेशु तद्दृष्ट्वा दिवेतभेदतः सिसातसमाक्रम्य ज्ञानपाशेन पाशनुत ६४ तदा समुन्मनीत ---- मरवानिश्चयान्त्य सर्वसंकल्परहिता कला
समदृशी भवेत् ६५ पक्षिरेखलनंतानिस्पृकराणं श्रीगुरोर्भवेत् तेनपक्षद्वयं भिन्नं यदा भवति निश्चयः ६६ उन्मनी नाम सा प्रोक्ता भवपाशनिकृंतनी
नी उन्मन्या सहितो योगी नोन्मनी योगिनां परा ६७ यथा कदूरिगोरीपानदीपोनवपुनः शशी अनतसेव महीपाल दृष्ट्या संक्रमणं भजेत् ६८ तत्सम
स्पर्शिवामेनपश्चाद्वाहुकाहियाजयेत् जारोकं स्वबुसंयोग्यस्पर्शनैव महीपते ६९ स्पर्शहस्त इवाभाति। श्रीगुरोः करसंभवः स्वर्णाद्या धातवः
सर्वे लोहाद्या वसुधीपते ७० सुवर्णानामयास्सर्वविशिष्टाभरणाचिताः करस्पर्शेन भूपाल प्रपंचमानिलादिकं ७१ लोहत्वं नाशयित्वेव सुव
र्णं तत्करोतिहि केरपुष्पफलान्कृत्वा ब्रह्मरंध्रे ततः क्षिपेत् ७२ तस्माद्धृत्स्लमेवासितद्धृत्कार्यकरो भवेत् अनिर्वाच्योपदेशोयं स्पर्शनाद्धृत्स
रंध्रके ब्रह्मरंध्रे सहस्रारकर्परधवले गुरुः वराभयकरोनित्यो ब्रह्मरूपी सदानघः ७४ जाग्रन्निवसुधापाललनिजस्थानप्रकाशकः पश्चाग्न पञ्च

दा॰ कु॰ क विज्ञानं शिष्याय समाति बोधयेत् ७५ आधारे स्वर्णवर्णाञ्च चतुर्दलसुशोभितं वादिसांतैश्चतुर्वर्णैरास्तहमसमप्रभे ७६ गणाधिपसहितं विद्धि स्वाधिष्ठान
३ मतः परं इंद्रगोपप्रतीकाशे स्फुरद्विद्रुमसन्निभे ७७ वादिलांतैः स्फुरद्वर्णैर्बद्धारणामंडितं तु य नीलवर्णाति तोयं हि मणिपूरकं स्मरेत्स्कं ७८ विधु
स्फाटिकप्रतीकाशे उदितं तं श्च मस्तिं गणाधरहरिं ब्रह्मा छं चतुर्थं वसुधायेत ७९ पिंगाभं द्वादशारं च मध्ये वर्णाकलात्मकं ७८ स्फुरत्पद्मे माणिक्यसंकाशे र्म
३ उदितं वसुधायेत जीवात्मना धिष्ठितं कं ज्ञानं महिम्रं नंतरं ७९ आज्ञाचक्रे महीपाल विद्युत्कोटिसमप्रभ द्विदलं हक्षवर्णाभ्यां अभ्याम्यावारिमंडितं
८० परमात्मस्वरूपाख्यं नादरूपं हि सत्तमं नादो विलीनो यस्मात्तु तस्मादस्मत्तदुच्च ८१ देहस्मरारिमारूपा लनाद्भवाच्च कारणा नादः परमस
योगात्के लिप्सामु नो याता ८२ प्रसरन्वसुधापाल षट्चक्राणां तत्व च पंचाशद्वर्णरूपं तत्प्रामवान परमेश्वरः ८३ अव्यक्तस्वरतां प्राप्तः
माघे सरस्ते मातः इत्थं सर्वज्ञतां तस्मै शिष्याय सद्गुरुः ८४ आचार्यस्तत्र शिष्यः स्युः पत्नीमु लक्षणां रत्नाभरणशोभाढ्या पट्टवस्त्रधनान्वि
तां ८५ गजाश्वसहितां भद्र महिषीगोसमन्वितां क्षितिं ग्रामम महाराम रम्यां वेदीयानान्वितां ८६ सुवर्णपात्री सहितां कस्तूरीचंदनान्वितां गुरुसंतो
ष्य विधिवत्त्सारं प्रीतिसंयुतः ८७ गृहीत्वा शिष्यवर्गोऽथ स्वाचार्य वरनात्मय वालां प्रकाशयेत् ... एवं मार्दशतं ८८ रश्मिमालां
परतार्थाम्बिपः पंचदश्याक्षरीं सर्वविद्यामयीं देवीमात्म वै सिंहासनेश्वरी ८९ सर्वसौभाग्यजननीं भोगमोक्षफलप्रदां नरघोत्माणगादायापिनि दा॰ मं॰
धानमिवसंस्मर ९० उररेलवर्णालीनपतिष्ठितिमूर्धजे तथा च स्वमयो मे तो विद्धि शास्त्रमुणाधिनी ९१ बालामारोप्य स्वहस्ताच्च राशिमा ३

त्वं महीपते साम्राज्यनायिका। विद्यां दत्वा पंचदशाक्षरी ९२ प्रिय: प्रकाशयेद्देवि करो शिष्यस्य मूर्धनि अनेन दीक्षाविधिना दीक्षितो याभ
वेद्भुवि ९३ अश्वमेधसहस्रेषु दीक्षितस्याभवेन्नृप। पृथादीक्षेयमाख्याता तु जमामध्यमाधमा ९४ उत्तमा महायोगान वरोत्तम महीपते उ
त्तमा सासमाख्याता दीक्षा संपूर्णोपदेशिता ९५ अष्टौ दयादो यादीक्षामध्यमा साधक। निताश्च भमासश्च भदिने दीक्षास्यादधमा नृप ९६
आचार्यानुग्रहाद्दिव्यं दीक्षितः साधको नमः अवश्यं महतीं सिद्धिं प्राप्नोत्यत्र न संशयः ९७ तंत्रेदार्थं श्रीयेस्मिन् सौभाग्याख्यनामके महा
रहस्ये संप्रोक्त एकोध्यायो महीपते ९८ इति श्रीमद्रुद्रयामले तंत्रे रहस्ये ह्याद्ध्यारव्धीये तंत्रे वेदार्थसंग्रहे रुद्रपरिभागे सौभाग्य विचारे पंचमोध्या
यः॥ ॥श्रीभगवानुवाच॥ ॥महाभयहरिकारे व्याः श्रीविद्यायास्ततःपरं माहात्म्यं संप्रवक्ष्यामि प्रियतुर्ज्ञाभनापुरा १ कैलासशिखरा
सीनं देवदेवं जगद्गुरुं गिरिजा परिपप्रच्छ शंकरं लोकशंकरं २॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥ ॥भगवन्सर्वमंत्राश्च भवतामे प्रदर्शिताः चतु
ष्पष्टिश्च तंत्राणि माहेश्वराणां समानि च ३ महामायाशंबरं च योगिनीजालशंबरं तत्वशंबरकं चैव भैरवाष्टकमेव च ४ बहुरूपाष्टकं चैव ज्ञानं तथा सुकिंकम
हासंमोहनं तथा महोच्छुष्म महाखिलान्तु लान्तु लाभनं ५ तत्संस्कारमंत्रभेदं गुह्यतंत्रं च कामिकं कलावादं कलासारं तथा मत्कुण्डिकामतं ६
तोयेश्वरं च वीरावल्यं च आवलं चोन्मत्तलोभनं पंचामृतं रूपभेदं भूतडामरमेव च ७ कलासारं कुलोड्डीशं कुलचूडामणिस्तथा सर्वज्ञानोत्तरं च म
हापिचुमतं तथा ८ महालक्ष्मीमतं चैव सिद्धयोगेश्वरीमतं कुलोड्डीशं कुलचूडामणिस्तथा सर्वज्ञानोत्तरं देव महाग्निर्गुमतं तथा ८ म

हा०उ० सा लक्ष्मीमंत्रेचैव सिद्धयोगीश्वरीमते कुमारीकामदेवस्य रूपिकामतमेव च ९ सर्वबीजमंत्रेष्वविमलामतमुत्तमं अमोघं मोहनेषु त्रिपुरा ईश्वर
४ मेव च १० राजमंत्राणिचाण्यासां रिपि तथा न्यासरूपिका रिभवतोऽक्षया निमेषैव सर्वज्ञानमयाभिध ११ महानिर्वाणेति विद्या: कुप्यते या परा कला तस्या
माहात्म्यमखिलं श्रोतुमिच्छाम्यहं प्रभो १२ लक्ष्मीमंत्रस्य माहात्म्यं महालक्ष्मीमनोरपि त्रिशक्तिलक्ष्मीविद्याया: साम्राज्यश्रीमनोरपि १३
श्रीविद्यारश्मिमालाया माहात्म्यमेव च प्रभो श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच॥ ॥शृणु देवि महाविद्यामाहात्म्यमघनाशनं १४ यस्याः स्मरणमा
त्रेणापि नश्यन्त्याश्रितयमोऽरितं १६ अत्र सा नैषु हल्लेखाबीजे स्मिन्स्वरभिरन्विता: श्रीमहासुन्दरी सन्तेन कथिता शिवे १७ वाग्भवं प्रथमं खंडं च
धर्मार्थफलप्रदं द्वितीयं कामराजाख्यं लोकत्रयवशंकरं १८ चतुर्वर्गसकलैश्वर्यसिद्धिं अभयदायकं तृतीयं शाक्तराख्यं जरामृत्युविनाशनं १९ च
तुर्वर्गं महाभाग्यप्रदं संसारतारकं श्रीविद्यानामकं वस्तु त्रिकूटत्रयविभूषितं २० वर्णेति कथ्यते वर्णा नेत्रपि सुव्रते श्रीविद्याख्यपंचदशी त्रिकूटत्रयवि
भूषिते २१ पंचाशन्मातृकावर्णा अंतर्भूता: सनातना: वेदशास्त्रपुराणाद्या विद्या: सर्वा: सनातना: २२ अस्या एव समुत्पन्ना: स्त्रियः ४
चतुष्षष्टि: मातृका सर्वविद्यानां पंचदशरूपिणी २३ अनयैव समुत्पन्ना त्रिकूटत्रयविभूषिता परा वरिष्ठा ब्रह्मविद्या पंचाश
द्वर्णमातृका २४ त्रिकूटत्रयसमायुक्ता हंसविद्यापि शोभते ब्रह्मतादात्म्यसिद्धिप्रदा सूक्ता न संशय: २५ स्त्रियः पंचदश्या: समुत्पन्नास्तु रा.म०
मा अपि एकैकमस्यास्त्वेकपंचदशवत: २६ सोपि ब्रह्ममय: साक्षात् न संशय: वेदानां त्रितयं त्रयं कालत्रयं तथा २७ स्वरस्वरा ४

त्रितयं लोकत्रयं पापत्रयं हरेः पुष्करत्रितयं वर्णत्रयं मात्रात्रयं तथा २८ अवस्थात्रयमप्यस्याः स्वंउत्रितयसंभवं हृल्लेखा च त्रितयं पत्र विंदुत्रि
तयमिष्टदं २९ सेव श्रीरुच्यते साक्षाच्चिद्रूपा परदेवता भस्मत्रयमीयं गौराया हंसे बकायिवे ३० उमेम कला लक्ष्मीर्नारायणमनोहरा उपमेकगिरः पु
त्रीदेवीशंकरवल्लभा ३१ इयमेव महालक्ष्म लीलावाराणसी सर्वमयी मयी इयमेव जगन्माता तत्तुरीया परमा कला सा तत्तच्छाशाश्वसंभूता विष्णुः सर्वा श्वदेवताः
स्त्रीपुन्नपुंसकाकारं यत्भूतमुदं चित त ३३ तत्तदेषा विना नास्ति समस्तमिति निश्चयः इयं नारायणी लक्ष्मी गौरी दुर्गा सरस्वती ३४ श्रीविद्यैव त्रयी
मातासावित्री च सरस्वती सर्वविद्यामयी सर्वमन्त्रतीर्थस्वरूपिणी ३५ सर्वविद्या महाराज्ञी सर्वसिद्धासनेश्वरी सर्वज्ञानमयी सर्वपापघ्नी मंगलम
त ३६ राज्ञी समस्तजगतां सर्वसौभाग्यसिद्धिदा यस्यास्तोषादिवं जन्मयया वानर्थंकरः ३७ नतो वलभ्यते विद्या श्रीमत्त्वदशाक्षरी वक्त्रकोटि
समर्पितातमेशि । पि हृल्लेखा जिह्वाकोटिशतैरपि ३८ वर्णितुं नैव शक्यं पश्चिम यः पंचदशाक्षरी साम्प्रदा यय ज्ञेवास्वसुतायापि वंधवे ३९ सा
म्राज्यमपि दातव्यं शिरोपि प्राणासयुतं त्रिपः पंचदशाक्षरा तु वा कथंचन ४० शतसाहस्रशो देव्या वेदमातुर्जपात्फलं त्या राणमपि वेदा
नां पारायणात्तु वा ४१ एकवारस्मृतेरस्याः सुलभं नार्हंति षोडशी अश्वमेधसहस्राणि वाजपेयस्य कोटयः ४२ भूप्रादक्षिण्य साह
स्राजसूयशतान्यपि काश्यादितीर्थयात्राश्च तुलां नाप्नुवन्ति षोडशीं ४३ प्रजाप्ते रियं माता विष्णोरपि महेशितुः सा नाम राधयाद्यानासौ स
र्वः कर्तापुराभवत ४४ आराध्यै नां पुरा विष्णुः स्थितिकर्ता जगत्पतिः कामामिमां रुद्रो महामांसं शोस जे ४५ मतंगजयो स्यां जहा त्रिपुं

दा·कं दशाक्षरी सर्वासामपि विद्यानामीश्वरत महाप्रभावा न ४६ चंद्रसूर्यावपि पुरा जह्वापंचदशाक्षरीं सर्गस्थित्युपसंहारकर्त्तारौ जगतः शिवे ४७ कामदेवो
५ पि जप्त्वेमी प्रिये पंचदशाक्षरीं त्रैलोक्यं मोहयामास नरनारीगणोर्जितं ४८ देवानप्यसुरान्क्षोणीनाथवांश्च महोरगान् सिद्धान्महर्षिसंघांश्च मुनि
वर्यांश्च किन्नरान् ४९ इच्छन्तारवशीकर्त्तुं मय्याश्रीरत्नं हि शिवे सुदरीं देवगंधर्वकन्या अपि मनोहराः ५० कन्या अप्सरसाय सकिंनराणां च कन्य
5 काः रंभावेश्यादिव्याप्सरसोपि मम प्रिये ५१ इच्छन्तास्तवशीकर्त्तुं जप्यां पंचदशाक्षरी यः परः पुरुषः साक्षाद्ब्रह्मरुद्रादिसंज्ञितः ५२ नारायणस्त्रिजगतो
नायकः परमेश्वरः तस्य शक्तिः शिवे देवी सुंदरी नाम विश्रुता ५३ परोपि शक्तिरहितः शक्त्या युक्तो भवेद्यदि सृष्टिस्थितिलयान्कर्त्तुमसमर्थः शक्त एव हि
५४ गायत्री माया या विद्या सा त्रिपुरा परमेश्वरी अस्या अंशसमुद्भूता वेदमातापि शैलजे ५५ चतुर्वेदं श्रुवेदं तेष्वपि लेख्यपि सुव्रते विद्याचतुष्टयं सर्वविद्यासि
हासनेश्वरं ५६ श्रीमद्दशाक्षरीविद्या प्रख्याता च सनातनः पुरं प्रिये पंचदशाक्षर्यां पंचवक्त्रमाता पिशैलजे ५७ एतद्विद्यासमा विद्या अधिका वा न संति हि च
तुर्वर्गप्रदा नित्यमाशिमा यद्यपि सिद्धिदा प्रिये पंचदशाक्षर्येव न स्वर्गादिप्रदा सम स्तु विष्णुविद्यासाम्नाज्ञो सर्वसंपज्जितेष्टकी ५९ सर्वयोगमयी समलेलो
वे विद्याजयफलप्रदा महाकालात्मिका विद्या नित्या न सन्त्यस्य पिशीला ६० ब्रह्मविष्णुमहेशानरूपिणी सा रहेरूपिणी पंचभूतमपी सप्तलोकाधारा सुमा
तनो ६१ सर्वविद्यामयी मे नातः तस्मात्पंचदशाक्षरी जप्त्वा कोटियोगिनः सुब्रह्माद्यमहनेकं नेत्वा चार्या नुगताश्शिवे ६२ ब्रह्माविष्णुमहेशाद्यैरपि संसृष्टतेषु
शिवं चमरिन्द्रादिदेवमनी रम्यादि मातरः ६३ सहस्रकोटियोगिन्यः स्मावं तोभैरवा अपि अमरा आपि शक्ताद्याः समकोटिमहर्षयः ६४ श्रीविद्याजय रामं
५

कर्णाश्चालयंतित्रिखपुनर्भवन् सहस्रयोजनं वापि गत्वाचार्यं शिवात्मकं ६५ ब्रह्मसंयुक्तानमामर्च्य चक्रेत्वा भूमध्ये परां सरां सर्वरूपमपि वा दत्वा प्रणाम्य संपूज्य
कृतार्थः ६६ गृहीत्वा श्रियो विद्यां राज्ञीं पंचदशाक्षरीं ललितां जपकर्मेणां गृह्य स्वर्गायते भुवि ६७ गर्विताः परां मन्त्र स्पृष्ट्वैवो मिन्नति संततं स्त्रीस
गमोपि दैवस्य हेतुरस्य न संशयः ६८ भोगयोगाय यतो नरस्य पापं च सुमुक्तो जायते मोक्षाय च संसारो ललितां वामुया सितः ६९ यत्रास्ति भोगो न हि तत्र
मोक्षो यत्रास्ति मोक्षो न हि तत्र भोगः श्रीसुन्दरीं न परां नमस्यतां भोगश्च मोक्षश्च करस्थ एव ७० अहोरस्य पुरापतीर्थं हेमरस्य हस्तकं एकोच्चारणावि
द्यायास्तुलां नार्हति षोडशी ७१ वेषरीवाच्यभावत्वादशक्तागुणवराने यत्नो निरस्य सर्वं वस्तुपरात तत्कुकारणा ७२ एकोभक्त्या हि पश्यतो मध्यमामध्य
माम भामा भवेत् ब्रह्म विद्या स्वरूपेयं भुक्तिमुक्तिफलप्रदा ७३ श्रीपः पंचदशाक्षरी य नेध का श्रृपाक दाचन गोपितव्या सदा भक्तः स्वयोनिरिव संततं
७४ शिवशक्तिमहायोगयधुक्तमम जायते वे घतन्न भवेस्य दुश्चिपः पंचदशाक्षरी विनाचार्योपदेशेन विद्या पंचदशाक्षरी दृष्टाभ जपत्नपस्तुसभ
क्ष्यायामिनो गरो ७६ आचार्यहृदयपालब्धा सर्वसाम्राज्यदायिनी भुवनत्रयसौभाग्यप्रदा तिविपुला श्रिय ७७ कंदर्पशान सौभाग्यमन्त्रेलोसा
कर्षणाक्षमं सुधानं रागिणीवेगश्चवस्त्वानुर्यदापिनी ७८ सौभाग्यभाग्यसंपन्नकलापदललदायिनी परब्रह्मणि लीन त्वं ददाति यशान्नते ७९
प्रभंसागोलोनाभ्भुरे डिंदिंपपरा यस्याः कटाक्षतो यंत्रिभुवनानि चतुर्दश ८० भवंति भाक्त वश्यानि किमुनारीनरादिकाः चतुस्सागरपर्यंतमहीसा
म्राज्यपालनं ८१ श्रीविद्यासीगजः स्यात्सदाचार्यो नुग्रहाच्छिवे ब्रह्मांडकोटिजननं भूपाषाचाविर्जन्मणां ८२ पुनर्दर्शनं नभ्याद्दिसर्जनं च समममपि श्रीवि

दी०उ० घ्राजपफलंसो ना साध्यं भवति प्रिये ८३ परकायप्रवेशादि सामर्थ्यं नाणिमादिकं श्रीविद्याफलंसो न दुर्लभमिह प्रिये ८४ अगणुद्यान्नमहद्गुणमप्युक्तं
६ मस्तरणापुरानारायणेन चाप्युभेक्ष्य लागुसिकरामव ८५ निरखंडानंतग्निमारू खंवाधंवा मासि संपुंन विदुयुक्तं श्रियोवीजमिहं समयोज्ययोगिनः ८६ फ
उशारणां महाविद्याजप मखिलसिद्धिदा दातव्यांरव प्रियपुदारतरेयाः पुत्राश्च कन्यकाः ८७ दातव्यमपि सामन्ताजंपने स्याषोडशाक्षरी यस्यापदेशाः त्रिय
तेजपाद्विजातिं फले ८८ नदेहंमविशोसवत्माचेनूर्णादिक्षिराणा संपूर्णादिक्षिराणा तानामुरश्वर्पादिकं विना ८९ सिद्धिर्भवति विद्यानां सद्यः प्रत्ययकारिणी
वलारहस्सिभ्यतिसेमयंतजीतिसंतत्वे ९० अरचोवदंति गिरिजे श्रीविद्याषोडशाक्षरी नित्यापेचशाख्याता महानित्यानुषोडशी ९१ सेवविद्
पिरगीसा न्सर्वज्ञानमयीपरा चिंतामणापादिरत्ना निकेतनहस्सादिभूरुहाः ९२ श्रीविद्याजापिनो गेहे तिष्ठंत्येव न संशयः श्रीविद्यासजपद्युस्कसत
तेसाधकोत्तमः ९३ धन्यास्तज्ज्ञानिनो लोके कृतार्थस्तत्पिता माता प्रिये तदंशासंभवापुरम्याः पूतास्तन्मित्रबांधवाः ९५ श्रीविद्याजापिनं स्मरवा
हृयमधपफलं लभेत श्रीविद्याजापिनं नत्वा तुलादानफलं लभेत ९६ श्रीविद्याजापिन निंपसंमाप्यापि मम प्रिये वाजपेयफलं प्राप्य भुक्तिंमुक्तिं
चविंदति ९७ मन्त्रश्रीललितांवाया विद्याजापीयतव्रतः तदिदेवक्षेत्रमुद्दिश्य समंताद्योजनायतं ९८ निधयः शतपद्माद्यास्तस्फुरेव सं
तिष्ठि धर्मार्थकाममोक्षास्तत्करेतिष्ठंति संततं ९९ माहात्म्यं सुरनीरस्यानिधानमिव संततं गोपितव्यं प्रयत्नेन पशोश्छद्मात्मनाहि ते १०० अं
गिरोभ्रगुद्धशाघ्राजगत्स्वक्षिवितज्ञाअपि वक्तुमर्हवा मेरवाधादिमाद्यसर्वयामा। १०१ कपिलाद्यामहासिद्धाअपिनारायणात्मकाः सनका श्रीराम ६

याश्च योगीन्द्रा मार्कण्डेयादयोपि च १०२ ललितां धात्रि यद्देवीं पञ्चसेव्य पतिव्रताः संप्राप्य सकलान् भोगान् जयत्यद्यापि मत्प्रिये १०३ एतेनैव तु चान्य-
ग्नामिर्मेवमहत्तं अयमेव परो योग इदमेव परं फलं १०४ इयमेव परा दीक्षा गतिरेषा परात्परा इति मत्वा प्रिये विद्यामन्वहं भजपष्ठिके १०५
समस्तश्रेयसां तेसारभूतार्थसंग्रहा इत्थमेव महाविद्या नाम्नोक्ता परमर्षिभिः १०६ सिद्धत्वमथ देवत्वमथापि वा किंनरत्वं महोपत्वं शक्रत्वं च वि-
धातृतां १०७ विष्णुत्वं वाथ रुद्रत्वमिच्छतां नियतात्मना श्रीविद्यैव भजनीया नान्या विद्या वरानने १०८ ज्ञायात्तुग्नहसामर्थ्यमजनामनतामपि
अवश्यमिच्छतां जप्या श्रीनिषेव्या वरानने १०९ षोडशार्णा महाविद्या पञ्चदशाक्षरी जप्या सकलभाग्यानामाधारादेव संभवेत ११० स-
मस्तसंपदाधारे समस्तापद्विवर्जितः ॥ श्रीविद्याजापको नित्यं भवत्येव जरास्मृतिः १११ माहात्म्यं ललितावाः पार इति किं चिन्मयेरितं समस्ताघहरं पुण्यप
किं पुनः श्रोतुमिच्छसि ॥ ॥ ११२ ॥ ॥ ० ॥ ॥ इति श्रीमद्रुद्रयामले तन्त्ररहस्ये दाशरथीये तन्त्रे वेदार्थज्ञग्नहे सौभाग्यविद्योदये उत्तरभागे द्विती-
योध्यायः ॥ २ ॥ छ ॥ ॥ श्रीमद्ब्रह्मगुरुवाच ॥ ॥ इति श्रुत्वा महादेवो रहस्यगाम्भीर्यमीश्वरं कृताञ्जलिपुटा भूत्वा पुनराह गिरीन्द्रजा १
॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ ॥ भगवन् देवदेवेश श्रीविद्यानुमतराशुभा श्रियः पञ्चदशा रोगीयश्च ता सर्वसमाहिता २ तदनुष्ठानमखिलं वद मे करुणानि-
धे ॥ ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि रहस्यं प्रिय आदरात् ३ यच्छ्रुत्वा पिनाकधीमान् स्यात् सिद्धेश्वरोपि श्रीमद-
शाक्षरी विद्या श्रीविद्यैव ततः परं ४ इयमेव महासिद्धिप्रदम मन्त्रविद्यते वेदान्तेषु पितॄणां रहस्यं महद् इदं तु ते ५ माहात्म्यं ललिताम्बाया राज्ञा वहिता

हा॰ ऊ॰ प्रियेब्रह्मस्थे मुहूर्ते उत्थाय ब्रह्मरंध्रे निजं गुरुं वराभययुक्तं स्वशुक्लस्फटिकाभं शिवात्मकं नाराधरागात्रेणांकितं वामे विरक्तशक्तिसहितं विभुं ७ स्मृत्वा तत्पादयुगल-
७ विगलत्सुधारसैः प्लावितमात्मानं स्मरेदाचार्यपादुकां ८ मूलादिब्रह्मरंध्रान्तं ज्वलन्तीं परसंविदं उद्यत्सूर्यसहस्राभां तेजोरूपामथ स्मरे-
त् ९ तदीयतेजःपुंजेन पिंजरीकृतविग्रहः ब्रह्मविद्यामजपाख्यां भगवद्रश्मिमालिकां त्रिपुरेशिरश्मिमालां च संस्मरेत् गिरिकन्यके स्मृत्वा दूरदेशाधावि-
घ्राणं प्रियः सकलसिद्धिदा ११ बहिर्निर्गत्य मूत्रादि विसर्जनं यथाचरेत् मुखप्रक्षालनादीनि कृत्वाचम्य प्रयत्नतः १२ मार्गानाय म्यासंकल्प-
स्नात्वा स्नानविधानतः परं तोयांजलिं त्रिधा मूलमुच्चार्य शिरसि प्रक्षिपेत् १३ मूलाभिमंत्रिता आपः त्रिधा पीत्वा ततः परं त्रिधा संतर्प्य मूलेन ललिता-
वांत्रयीमयो १४ त्रिधा संमार्जनं मूलेन भवासः सोपरि धापरं नित्यसंध्यामुपास्याथ ह्रीं ह्रौं ह्रूं सदूतीरयेत् १५ मार्जितं भैरवाय ते निमकाशान्ति
ततः परं अर्घ्यसहितां ये निवहिजायामथाचरेत् १६ अनया रविगायत्र्या सवित्रे चार्घ्यं त्रिधा प्रयेत् रविमंडलमध्ये ये स्मृत्वा प्रीं च कुमारस्य
त १७ वाग्भवबीजमुच्चार्य परं त्रिपुरसुन्दरि विद्महे पदमुच्चार्य कामराजमतः परं १८ यी ॐ का मिमिशाक्षे च धीमहीति ततः परं शक्तिबीजं समुच्चार्य
तन्नः क्लिन्ने प्रचोदयात् १९ अनया ललितां वापि दद्यादर्घ्यं ततस्त्रिधा अथाचार्यपदांभोजद्वितयं सर्वकामदं ब्रह्मरंध्रे सहस्रारे ध्यात्वा नत्वा
मूलं पुनः कुमारीं प्रजपेदष्टोत्तरशतं गिरीन्द्रजे २१ अनघे गायत्रीं यथा स्मृत्वा विद्यामथासनामथ पादुकां संस्मरेत् तत्पश्चात् मूलाचार्यस्य विधि- रा॰ म॰
तु २२ नमोस्तु अर्चनं धियः सामोविधा कुलगुरुः स्मृतः सेवनसचिरा नरनाथश्री चार्यस्थिरः २३ नमात्पादुकामन्त्राय श्रीविद्या सततं जपेत् कल्प ७

कार्टिद्धतेनापि नसिद्धिस्तस्य जायते २५ योसौ प्रदशरूपिः साक्षाद्भगवान्ज्ञानकोपातेः वीगंवशिनीतस्मात्कामनुस्मरत्यश्रीविद्यामन्त्वंहन
येत आसनस्य प्रगोसौ नः प्राणानायम्य वाग्यताः श्रीविद्याजपसकलंकुर्यात्प्रदोयतनतः २६ दक्षिणामूर्ति नामाहम्रषिरस्याः कर्दश्वरः
२९ छंदः पांक्तिमितिप्राक्तं देवताविन्मयी परा २७ श्रीमहात्रिपुरे सुन्दर्या सुलक्ष्मी परदेवता ३० ललिता श्रीमहाभट्टारिकालक्ष्मीस्वरूपमयी
२८ देवताकथितासर्वजगन्मातामहेश्वरी ३१ वाग्भवं प्रथमं खण्डं नमः कृत्वायामयं २९ शक्त्याद्यशक्तिखंडं च शक्तिकीलकमुच्यते श्रियः
३२ कामाख्यकामराजं च कीलकं समुदाहृतं ३० श्रीस्त्रोललितापीत्यैविनियोगउदाहृतः श्रीकंठानंततातोये द्विरावृत्यांगुलीष्वथ ३१ म
ध्यमांगुलिमारभ्य तलांतेविन्यसेत्सुधीः श्रीविद्यावरदेवीललिताप्रीत्यैविनियोगउदाहृतः श्रीकण्ठचक्रमन्त्राणां वाग्भवाद्याकमलापरः ३२
आचार्यविन्यसेच्चक्रे पूजामपिसमाचरेत कुमारिकाद्विराहत्य षडंगन्यासमाचरेत ३३ अंतर्बहिर्मातृकाचन्यसेदपि ततः पंचशिन्याद्यह
वन्यासं ततः कुर्यात्तन्मधीः ३४ तारत्रितयमुच्चार्य स्वरषोडशकांततः उच्चार्यभागंतम्भूसंस्थं वामकर्णसमान्वितं ३५ बिंदुयुक्तं रारोहेव
शिनीबीजमुद्धृतं उच्चार्यवशिनोतिपदं ततः ३६ वाग्देवतापदं पश्चाच्चतुर्थीहृदयान्वितं अनेनन्यासरस्मिन्नस्य कवर्गमोच्चरेदथ ३७ ब्रह्म
भ्रमुवनत्राणीपदं कामेश्वरीमथ आग्नेयपदं पश्चात्तवतयोत्तरदेवतापदं पश्चाच्चतुर्थ्यंतेनमोन्वितं ३८ विन्यसापि ललाटेथ चवर्गमोच्चरे
दपि मोत्तमभूमिसुधारूढं विंदुवामाक्षिसंयुतं ३९ मोदिनीवाग्देवतापेन मामभूमध्येमन्यसेत् टवर्गौवसुधारूढं नाद्यंचषष्ठसमान्वितं ४० विमलावा

रा.उ. देवतायेन मः कंठेथ विन्यसेत् तवर्गं च ऊरुगांत्सिं वेकुंठारुठमप्यथ ४१ वामांसि विंदुसहितमरुणा परमप्यथ वाग्देवतायै पंचमाच्चतुर्थ्यंतं नमोऽन्वि
८ तं ४२ हृदि न्यस्य पवर्गं चिह सलक्ष्मनः परं जपिनी वाग्देवतायै नमो नाभौ मे विन्यसेत् ४३ यकारादि चतुर्वर्णान् वा एतद्वा समान्वितं सविठुवा
कर्णाच्च ततः सेवेश्वरो परं ४४ वाग्देवतापरं षष्ठ्याच्चतुर्थ्यंतं मोऽन्वितं लिंगे न्यस्य शकारादि वर्णक्ष्मीमिति बीजकं ४५ कीलिनी वाग्देवतायै नमो मू
8 लेथ विन्यसेत् वशिन्याद्यष्टकन्यासं क्रोपं सर्वसिद्धिदः ४६ अनेन न्यासयोगेन सर्वतत्त्वसमं ततः वाचां सिद्धिं समासाद्य संपरमाश्रयो भवे
त् ४७ मूर्द्धि मूले च हृदये लोचनत्रितयेप्यथ श्रुतिद्वये च वदने भुजयुग्मे ततः परं ४८ पृष्ठे जानुयुगे विंदुन मोनान्वीजपूर्वकान् मूलविद्याक्षरा
न्न्यसेत् साक्षाद्ब्रह्ममयो भवेत् ४९ मासपिन्नकपूजा पापवारी मायारमान्विता सर्वे पिमां न्यासं वाग्देवता भीवत्सिद्धये ५० घातकाद्युतयं न्य
स्य न्यस्य वाग्देवताष्टकं मूलविद्याक्षरन्यासं न्यस्य साक्षाज्जगत्पतिः ५१ परब्रह्म पयोब्रह्म विष्णुरुद्रादि कृतिर्भवेत् षोडशन्यासमप्युक्त्वा पिश्रो
चन्यासमप्यथ ५२ अकृत्वापि चक्रन्यासं ध्यायेद्विभूषिपिरीं परां षोडशश्रीचक्रविन्यासो दुर्लभो भुवनत्रये ५३ मासांतरे न्यसो कृत्वा ब्रह्म
रूपी न संशयः नेत्रकन्यासकोपसमस्तफल सिद्धिदः ५४ मासत्रयमिदं नित्यं विन्यस्यादौ दिने जप्त्वा विद्या सिमां साक्षात्सरस्वत्यै पिणी
५५ शिवविष्णुकृतिस्सा ह्यासभवेत्परमेश्वरः इत्यं विन्यस्य विधिवन्न्यासजालं दिने दिने ५६ तेमी मयी त्रयी रूपा ध्यायेद्देवी स्त्रियं परांततः प राम०
द्मनिभो रवीवालार्ककिरणारुणां ५६ जपाकुसुमसंकाशी दाडिमीबलसमप्रभां पद्मरागप्रतीकाशां कुंकुमारससन्निभां ५७ स्फुरन्मु ८

कुरमाणिक्यकिंकिणीजालमंडितां कोलालिकुलसंकाशकुटिलालकपल्लवीं ५८ ग्नारुणांसंकाशवदनांभोजमंडलां किंचिदर्द्धेन्दुकुटि
लललाटमहुपट्टिकां ५९ पिनाकिधनुषाकारभ्रूलतां परमेश्वरीं आनंदमुदितोच्छ्वासलीलांदोलितलोचनां ६० स्फुरन्मयूरसंघात
विलसद्धेमकुकुद्दलां स्वंगण्डमण्डितानागजितेठमतकुण्डलां ६१ पिप्यकर्मातिनिर्माणसरलसुस्पष्टनासिकां ताम्रविद्रुमबिंबाभ
रक्तोष्ठामृतरसाधनां ६२ दाडिमीबीजसंकाशदंतपंक्तिविराजितां रक्तपानगम्रासिजिह्वां मधुरभाषिणीं ६३ स्मितमाधुर्यविजितमा
धुर्यरससागरां अनूपमगुणोपेतचुबुकोद्देशशोभितां ६४ कंबुग्रीवां महादेवीं मृणाललुलितभुजैः रक्तोत्पलदलाकारसुकुमारक
रांबुजी ६५ करांबुजनखज्योत्स्नावितानितनभस्थलां मुक्ताहारलतोपेतसमुन्नतपयोधरी ६६ त्रिवलीवलनायुक्तमध्यदेशसुशोभितां ल
वणायसरित्लावर्त्ताकारनाभिविभूषितां ६७ अनर्घ्यरत्नखचितकांचीयुननितंबिनीं वितंबविंबठिरदरोमराजीवरांशुकां ६८ कदलीललित
स्तंभसुकुमारोरुमीश्वरीं कंदर्पाकरलीतुल्य ४ जंघायुगलमंडितां ६९ गूढगुल्फपदद्वंद्वप्रपदाभाजितकच्छपां तनुदीर्घांगुलीभिखन्नख
चन्द्रविराजितां ७० ब्रह्मविष्णुशिरोरत्ननिघृष्टचरणांबुजां शीतांशुशतसंकाशकांतिसंतानहासिनीं ७१ लोहितांजितसिंदूरजपाराडि
मशगिरिणी रक्तवस्त्रपरीधानांनापाशांकुशकराग्रां ७२ रक्तपुष्पनिविष्टांचरत्नाभरणभूषितां चतुर्भुजांत्रिनेत्रांचवाराधनुर्द्दरीं ७३ क
र्दरशकलाभिश्रांतांकूलपरितानतां महाम्रगमदोद्दामकुंकुमारुणविग्रहां ७४ सर्वश्रृंगारविभामासवीलंकारभूषितां जगदाह्लादज

दा०उ० नोमंद्धजनकारिणी ७५ जगदाकर्षणाकरीं जगत्कारिणीरूपिणी सर्वमंत्रमयीं देवीं सर्वसौभाग्यसुंदरी ७६ सर्वलक्ष्मीमयी नित्या परमानं
दनंदिनी वंदे पाशांकुशाभीहपंचबाणाधनुर्धरी ७७ एकांगश गवेष्टाम्नायस्यस्याधरमध्वरी बालार्कमंडलाभासां चतुर्बाहुं त्रिलोचनां ७८ पाशां
९ कुशशरांश्चापं धारयंतीं शिवाश्रये ७९ चतुर्भुजे चंद्रकलावतंसे कुचोन्नते कुंकुमरागशोणे पुंड्रेक्षुचापांकुशपाशबाणहस्ते नमस्ते जगदेकमातः ८०
अरुणां करुणातरंगिताक्षीं धृतपाशांकुशपुष्पबाणचापां अणिमादिभिरावृतां मयूखैरहमित्येव विभावये भवानीं ८१ कदंबवनमध्यगां
कनकांबरस्थितां बंधुरुहवासिनीं सततसिद्धसौदामिनीं नितवितउजपारुचिविशारदं चंद्रचूडामणिं त्रिलोचनकुटुंबिनीं त्रिपुरसुंदरीमाश्रये ८२
सकुंकुमविलेपनामलकचुंबिकस्तूरिकां समंदहसितेक्षणां सशरचापपाशांकुशां अशेषजनमोहिनीमरुणमाल्यभूषोज्ज्वलां जपाकुसुमभासु
रां जपविधौ स्मराम्यंबिकां ८३ इक्षुकार्मुकपुष्पेषुपाशांकुशधरां परां उद्यत्सूर्यनिभां वंदे महात्रिपुरसुंदरी ८४ सुधाब्धौ कल्पकोद्याने र
त्नमंडपमध्यगां अमृतानंदसंदोहसमुपेतां भजाम्यहं ८५ ध्यात्वेत्थं मातृकालक्ष्मीं महात्रिपुरसुंदरीं यथोपचारान्कृत्वा यथाशक्तिः स्मरदर्प
र्दृंह सहस्रमन्त्रं पठित्वा मथ्यं चूरानेन पात्रिशांते प्रजपेन्नित्यम होमं दशांशतः तु वामहस्ती सिद्धिमासाद्य साधको ह्यात्मयोभवेत् पश्चिमद्वारगे लिंगं ह्व
श्रेयोसि शिवालये नारायणालये वापि पर्वताग्रे यथवा शुचिः ८८ आचार्यसंनिधौ वापि जपेत्सन्त्रयस्त्रियं ८९ दशांशं तर्पयेद्धिहान किंशुकैरा राम०
दशांशं कुर्यान्नेनाम धुचित पमिश्रितैः आचार्यचरणांभोजरत्वा सस्पृष्टनामहो ९० चतुर्थेयमसंयुक्तं वकुरादि शिवाया युतां ९
जपलोलितैः ९०

कुण्डलं हितपं दत्त्वा श्रीविद्यायाः फलप्रदा ९१ भक्तो सिद्धिमासाद्य सर्वभाग्यनिधिर्भवेत् अथवा गन्धहरो मासे सवितुः शाखिनोपि वा ९२ हिम
स्मयं मिताहारस्सहस्रं त्रिशताधिकं जप्त्वा तत्समर्थं समये स्नात्वा नद्यां समाहितः ९३ आचार्यचरणौ दृष्ट्वा प्रक्षाल्य तन्नतो भवेत् आचार्यसन्निधाव
न्यो विधिवत्स्नाप्य स्तन्मते शुभे ९४ त्रिशताधिकसाहस्रं कुर्यात् समाहितः ९५ नैवेद्यान्नमादरात् मधुत्रितयसंमिश्रघृतसमिश्रकं पृथक् ९५
अथवा गुडपाठं होमयादिभिः वृक्षापारागां कुसिंहं कृत्वा नमस्कृत्याग्निमादरात् ९६ आचार्यचरणौ दृष्ट्वा साष्टांगं प्रणिपत्य च षष्टिबिन्दुक
सौवर्णकुण्डलं दत्त्वा तयं शुभं ९७ दिव्यरत्नसमायुक्तं दत्त्वाचार्यस्य करयोः वसुधां सस्यसंपूर्णां गां दत्त्वा दासी गायान्विता ९८ सिद्धिमाप्नोति
विद्यायां देवानामपि दुर्लभा निधिस्स कलाविद्यानामाधारस्सर्वसंपदां ९९ सम्यक् सिद्धिमहतीं प्राप्य पुत्रपौत्रादिसंयुता अणिमाद्यष्टसिद्धीमे
नायको जगतोपतिः १०० भूत्वा चिरायुर्विजयो सर्वशस्त्रसुभगस्सुरेखी आचार्यपत्नी श्रीबुद्धा वासोलंकरणादिभिः १०१ अवश्यमखुपे
द्वीमानपुरश्चरणा सिद्धये स्त्यं कृत्वा पुरश्चपाललितानाममप्रिये १०२ कन्दर्पसदृशः कान्त्या धनदेन समः श्रिया भुक्त्वांते परमं धाम
याति वशासमन्वितः १०३ ॥ ॥ ॥ इति श्रीमदनन्तभवब्रह्मतत्त्वरहस्यदाशरथ्यां ये तन्त्रे वेदार्थसंग्रहे तन्त्रे नरभागे तृतीयाध्या
यः ॥ ३ ॥ ॥ ॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच ॥ ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि श्रियः साधनमुत्तमं यत्कृत्वापि नरस्सर्वसौभाग्यभोग्यकं निधि
र्भवेत् १ येनानेन विधानेन साधकेन दिने दिने जप्यते [illegible] विद्या श्रियः पञ्चदशाक्षरी २ नित्यमाहित्रिशतं भक्त्या चक्रसंपूज्य सादरं सम्यक् चक्रम

दा०३० मार्गमध्यचक्रमथापि वा ३ दृश्येवानागेस्तनोमेजगत्क्षोभः प्रजायते ज्वलत्कामाग्निसंतापप्रतप्तास्तमानसाः ४ पिपीलिकादिस्पर्शेन दूरारया
१० तिपोषितः मंत्रसंसूचकतद्रूपाः स्फुरज्जघनमंडलाः ५ तद्दर्शनान्महादेवि जायन्ते सर्वयोषितः सकामा पिपुरश्चर्याहित्वा सा गाममप्रिये ६ नियत
ञ्लिशतेजसाप्रियः पंचदशाक्षरी मुध्येवा चक्रमध्यगं पर्वते दिके ज्ञाने वेद्मि राशिमं मंत्रैः सहस्रत्वानित्याभिश्चततः परगुरूभिश्चसहस्रहुत्वा सु
षविंशतिधा प्रिया ८ इत्यमावरेताऽनिर्मासाधकस्यमहेशेन लकूटयुसदृशीकातिर्भाव्यातमकलेवा ९ अशीतिवर्षवृद्धोपि युवाभवति संततं
नवरत्नसमायुक्तमुकुटाद्द्रितमस्तकः १० प्रयच्छतोपि सर्वा सेवन्ते तान्नरेश्वराः ज्वलत्कामाग्निसंतप्ताः सोरदयमरगर्विताः ११ आयान्ति ते
मन्त्रीराज्यमथ भूपांगना अपि संपदस्मकलादिव्या मानुषा अपि सर्पदः १२ कोविदर्यसंपदो प्यस्पृश्यतिष्ठति संततेजउस्त्वाधोमंदमति
रपिप्रज्ञाविवर्जितः १३ आचार्यरूपयासास्ता त्वमर्थविधानिधिर्भवेत गंगाप्रवाहवत्तस्य वाग्विभूतिर्विजृंभते १४ अनुग्रहोभवेयत्रसा
पि विद्यानिधिर्भवेत व्यासवाल्मीकिसदृशः सारस्वत्याभवत्यसौ १५ प्राप्नोति दुर्लभान्भोगान्यथादिव्यांश्चमानुषान् वशाभिरृद्धिसहितो
भवत्यावंदनारकं १६ चिरायुर्महदारोग्यप्राप्यकंदर्पसन्निभः वशीकरोति त्रैलोक्यं यावज्जीवनसंशयः १७ देहान्ते परमं धाम यान्ति देवैश्च दुर्लभं
स्वमात्रेपजेमनुस्तुभ्यते(?) भृतलेगनः १८ सुरसामदमनाम्भृतरूपाहरिराक्षणाः यक्षिणस्तुभ्यतेदनि साधकस्यमनागमनाकुः १९ संक्षुभ्यन्तेन रा०३०
तः सर्वाः पातालनागकन्यकाः तासामपियदानासोसोभ... २० ...वासिन्यो विद्याधरिस्सुरांगनाः गंधर्वकन्या किन्नर्यो(?) १०

वत्तो मनोहराः २१ इत्थं लक्षणसंपन्नां ज्ञात्वा साधकसत्तमः संसेसो भयति विघ्नेशी नेत्रैकं सचराचरं २२ लक्षणत्रयसंपन्नं कृत्वा षष्टिचिह्नकौद
मजे छिमत्लशमायुक्तं कुंडलयमनुत्तमं २३ आचार्यकर्णयोर्हृत्वा वकुसुममाकुलां वक्त्रं पसिरायापुक्तां धृत्वा धवसुंधरां २४ आचार्यपल्लव
तांदकारघलंकारान्समर्पयेत स्वक्षंवासायुगं दत्वा क्षौमकार्प्यासकं तु वा २५ अवश्यमहतीं सिद्धिं देवतेरपि दुर्लभां मामा मात्रन्न
संदेहस्मसेस संवदो मयः अथवागनहृरा कृत्वापुष्पयाम्पुरो दितां सिद्धिमासाद्य महतीं सर्वभाग्यनिधिर्भवेत २७ अथान्नस्समवक्ष्यामि मिक्वां
नरमनुत्तमं कथितं सर्वदेवसुसर्ववशास्त्रेषु पि प्रिये २८ महापातकसंघानां नाशनं सपरास्पदं सर्वसिद्धिप्रदं सद्यो महासौभाग्यसिद्धिदं २९ आ
श्विनेमासि सुमहत्नवरात्राभिधं व्रतं चैत्रेऽपि नवरात्रमव्यग्रनमासि महत्तरं ३० तस्मिन्नवरात्रे पूर्वपक्षे कृत्वा साधकपुंगवः संप्राप्य महतीं सिद्धिं देवते
रपि दुर्लभे ३१ प्रतिपद्दिनमारभ्य नवम्यंतं मघापदं नवरात्रव्रतं प्रोक्तं सम स्याभीष्टसिद्धिदं ३२ आचार्यवरणाद्दुंद्धुमप्तिपद्दिवसे प्रिये साष्टांग
हवनं कृत्वा तत्पुष्पान्स्पुरस्सरं ३३ प्रातःस्नात्वा विशुद्धात्मा नित्यं संध्यामुपास्य च आचार्यवरणाद्दुंद्धुं नत्वा ब्रह्म विलेपुमे ३४ आसनस्थम्यागा
सोनः कुमारीदिचतुर्मन्त्रेन अष्टाविंशतिधावापि नरस्यादौ नियतव्रतः ३५ प्राणायामं त्रिधा कृत्वा ततः संकल्पपूर्वकं नवरात्रसाहस्वाक
संकल्पनवरात्रके अङ्गं कृत्वा पूर्वोदितान्न्यासान् ध्यात्वा भगवतीं श्रियं यजनाम्बा सम स्यावरणासहितं च क्रमेवर्ययेत ३७ रश्मिमंत्रेणसंकल्प्य तानि सा
भिर्गुरुभिस्मरेत अष्टामर्शतानि संकुर्वेद्या विघयानले ३८ सुवासिनाः समभ्यर्च्य नियमेकोनराः पिथएकेकोवासमभ्यर्च्य त्रिलम मेसुवासिनि

दा० ५
११
३० सकृत्कालं मिताहारो भूत्वा नित्यममलं कृतः तोहूल नर्वर्णारतो नित्यमाधार्यपूजकः ४० महानवमंत्रामामायामाचार्याज्जापुरस्सरं विधिवत्सम्यक्
मेहोरश्मिमन्त्रे सहस्रं हुनेत ४१ नित्याभिर्गुरुभिर्युक्त्वा सक्षेत्रतः पूर्वं किंशुकैर्घृतेन समिश्रैः कमलैर्वा घृतप्लुतैः ४२ उत्पलैर्मिश्रैर्वा केवलेन घृतेन वा
अथवा पायसेनाग्नौ मेध्यो त्रिसहस्रं हुनेच्च ४३ तिलबिल्वविमिश्रेणा सहस्रं त्रिशताधिकं हुत्वा श्रीविद्यया लक्ष्मीविद्यया होमं शतं ४४ प्रसन्न
लक्ष्मीमनुना त्रिशतमाज्येन ततः पुरसाम्राज्यलक्ष्मीमनुनाप्यष्टोत्तरशतं हुनेत ४५ श्रीमदष्टाक्षरेणापि शतमष्टोत्तरं ततः कृत्वा जयादिभिर्युक्त्वा
कृत्वा व्यस्तापर्यग्न्याकोटाकृतिं ४६ प्रदक्षिणां नमस्कृत्य प्रज्वलितजातवेदसं स्वाचार्यचरणौ ढुंढुनेत्वा साष्टाङ्गमादरात् ४७ कर्षद्वयमितं हेमपाद्ये
चिन्हकमेववाकुंडलं च नपट्टला श्रीमरलसमन्वितं ४८ आचार्यकरयोर्दत्त्वा वृषसमाकुलां वृषभ्सिरा पायुक्तामाचार्याय समर्पयेत सव
त्सगोकुंपं दत्त्वा दक्षिणान्वितमादरात् ४९ कूलंवा धनकाम्यां संपूर्णं वा सस्मर्प्य ५० साक्षाच्छोलंतिनावधा ध्यात्वाचार्यस्य वक्त्रमांतरं
कस्वर्णाविनाकाधूलकेरस्मुशोभनैः ५१ वासोभिश्च समभ्यर्च्य सोगश्चो च कमर्वयेत्र अशक्तनरश्चिद्राणाप्यव शंच निष्कपंचकं ५२ आचार्यच
रणांछंदस्तत्र गिरिकन्यके आचार्यपत्नीमेनिषंकवासुवर्णावासस्सार्पयेत अथभोज्याः सुवासिन्यो मिष्टान्नैर्दक्षिणादिभिः इत्थं कृत्वा पुरश्चर्या
नेकत्रावतस्मभ ५४ अवश्यंमहती। सिद्धिंसमाप्नोति न संशयः पुलहृयमितं रौप्यपात्रं लभितं सुवा ५५ हस्तोचार्यपदो भोजनं तं पञ्चरापत्नेव या
गद्वेषद्याघः मरुवपरमेश्वरः ५६ तरन्नयसमुद्भवतः शतसाहस्राणापि व ब्रह्मलोके वसेन्नव मग्नाश्वनरकार्णवे ५७ आचार्यचरणा द्वंद्व्यागद्द राम०
११

व्यमदायकः महानवम्यां तु संप्राप्य फलं वक्तुं न शक्यते ५८ मोहमश्वमेधानां शतं संपूर्णदक्षिणं तुलापुरुषसाहस्रं तेनेन संशयः ५९ श्री
विद्यासप्तरिहा पूतकाहा नवमी दिने विवाहार्थं धनं दत्त्वा गोसहस्रफलं लभेत् ६० यावन्तः पांशवो भूमेर्यावन्तो वृष्टिबिन्दवः तावत्कल्पसहस्राणि कु
लानां शतसंयुतः ६१ वैकुण्ठरमते रम्ये कन्यासाहस्रसंयुतः अवश्यं वसुधारां तु कुलद्वयसमायुतं ६२ महानवम्यां कर्तव्यं सागरक्षितगाथा विचे
आचार्यपत्न्ये कारस्थानमावश्यके स्मृतं ६३ नवरात्रे श्रीलक्ष्म्यै पुरश्चर्यां विधाय पुरश्चर्यां शतं फलं प्राप्नोत्यखिलां सिद्धिं ६४ समदे
पवित्तो भूमिं धनं रत्नौघसंयुतां दत्त्वा यत्फलमाप्नोति सप्ताचार्यं भवरगादेयं महानवम्यां सुधां दत्त्वा तत्फलमश्नुते महीमतिनिधिं इमं मथवा
गुरवे र्पयेत ६६ दक्षिणासाहस्रसहितं कुलद्वयान्वितं महोप्रतिनिधिं इत्यंश तन्निष्कमुदाहृतं ६७ तदर्धं वा तदर्धं वा तदर्धार्धमथापि
वा दक्षिणायास्तत्त्वा मध्यमं तथैव गिरिकन्यके ६८ कुलद्वयमाचार्यं कर्तुं यत्समर्थेव महं सहस्रो लक्ष्मीं प्राप्नोत्यन्तनसंशयः ६९
आचार्यपत्न्यै श्रीवसुधारां दत्त्वा लंकरणादिकं सुभगाः सुंदरा वा स्त्रियः पुत्रा भवत्यसौ ७० इत्युक्त्वा पुरश्चर्यां नवरात्रे ममप्रिय सा
ष्टाङ्गस्तमयः सिद्धो भवत्येव न संशयः ७१ प्रियपमेव लभेन्नित्य मवलां धनसंकुलां कुर्यशत सौभाग्यं जगज्जयवशं वरं ७२ संप्राप्य स
र्वविद्यानामाधिपो जीव सन्निभः वृद्धकालमेसौ जो वृत्ता यशो राज्यसंततः ७३ पूज्यन्ते देवसंघेश्च योगिभिश्च इम र्षिभिः प्राणार्थितोऽपि स्यक
माभिरहर्निशं मेसौ प्रियं ७४ श्रीचक्रपूजानिरतः श्रीचक्रपूजानिरतः श्रीविद्याजपतत्परः समवाहनसंदेहस्यसर्वहरिश्च तः ७५ सस

हा०४५
१२
12

वमुकस्मन्नस्मासएवजयतीपतिः यस्याचार्ये दृढा भक्तिः मंत्रो विद्यायां च संततं ७६ स ब्रह्म स्मा शिष्टस्मा क्षात्स एव भगवान् हरिः नवरात्रव्रतेविद्या
सिद्धिर्भवतिया दृशी ७७ पुरश्चर्याशतेनसिद्ध्यतितथाप्रिये आचार्यनिंदाकर्त्तारमपिस्त्रीपितरंगुरुं ७८ दृश्येदविचार्यैव पापभागन्यथा भवेत् आ
चार्यनिंदाश्रवणाद्देवताशापभागसौ ७९ पितरंमातरमपिभ्रातरंस्त्रीधवंसुतं आचार्यनिंदाकर्त्तारं दृश्येदविचारयन् ८० कर्णौ पिधाय गंतव्यम
शक्तेनान्यतः प्रिये इत्युक्त्वा पुरश्चर्यांजपेत्सहस्रमन्वहं ८१ मृतिवर्षपुरश्चर्याकृत्वैकामपिसाधकः सहस्रमजपेन्नित्यं त्रिंशतंवाचतुःशतं ८२
दृष्ट्वा करोति वागीशं जडं मंदमतिं तु वा दृष्ट्वा करोति दारिद्र्ये साहिंसंचाप्रियःपतिं ८३ दृष्ट्वैवाकर्षयन्नारीर्हिमाजपिमनोहराः दृष्ट्वा विनाशयत्या
शु ज्वरान्नागांश्चूदारुणान् ८४ दृष्ट्वाविषंनाशयतिस्थावरंवाथजंगमं स्वच्छंदमत्तः सर्वत्र सिद्धोभूत्वा जगत्प्रिये ८५ अणिमाद्यष्टसिद्धी
नांनायकोविहरत्यसौ इतिश्रीजानकीनाथवदनांभोजनिसृतं ८६ अतिगुह्यतरंशास्त्रमुक्तं तुभ्यं मया प्रिये इतऊर्ध्वंमयादेवि किंपुनःश्रोत
मिच्छसि ॥ ८७ ॥ ४९ ॥ ॥ इतिश्रीमदनुभवरत्नलहर्यां दाशरथीयतंत्रे वेदसारार्थसंग्रहे उत्तरभागे सौभाग्यविद्यारूपे चतुर्थोऽध्यायः ॥ ॥ ६ ॥
॥ इतिश्रीमदनुभवरत्नलहर्यां दाशरथीयतंत्रे वेदसारार्थसंग्रहे उत्तरभागे सौभाग्यविद्यारूपे चतुर्थोऽध्यायः ॥ ॥ ६ ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ ॥ महे
शश्रोतुमिच्छामि सर्वज्ञ करुणानिधे षोढान्यासविधानं च चक्रन्यासविधिं तथा १ चक्रोद्धारं तथा चक्रपूजां सांगाभयप्रभो ॥ ॥ श्रीरामभिरामर्षि राम
रुवाच ॥ ॥ अथ षोढां प्रवक्ष्यामि यन्मांत्रयोरिष्टदस्सि २ आयुष्मन्तर पुराणपि तुभ्यं वरामहं अज्ञातासमया चारश्च पहुका गुरुपादुका दे योऽस्मि १२

न्यं प्रवक्ष्ये तव देव नाशाय भागसो ब्रह्मतादात्म्यसंसिद्धिकारणं भुक्तिमुक्तिदं ४ षड्जासंके तमधुना कथयामि तवानघे यस्य विज्ञानमात्रेण जीवन्मुक्तः प्रमेय
ते ५ तत्र न्यासादिता षड्जान्यासे भेदे द्विविधस्थिता परा चाप्यपरा गौरि तृतीया च परापरा ६ प्रथमा द्वैतभावस्था सर्वब्रह्मगोचरा द्वितीया तु परा षड्जास इति
ख्याप्यते मया ७ शुद्धज्ञानमयादेवि तृतीया खप्रधामयी उभमासापराप्रोक्ता विधानं शृणु सांप्रतं ८ महापद्म परा षड्जास दानिष्पाद्यते म ९ प्रस्फुलो
तस्यैवाग्रे गुरुपादुकां आप्यायीत जम्भुद्धज्ञानमयोदेवि तृतीया खप्रधामयी उभमासापराप्रोक्ता विधानं शृणु सांप्रतं ८ महापद्मपरल्लोग
स्यैवाग्रे गुरुपादुकां आप्यायीत जनद्रूपां पारमामृतवर्षिणीं ९ संचिंत्य परमाद्वैतभावनामदृष्टिनः हृत्कंजांतरसंसर्पन्नादालोकनतत्परं १०
द्विकलरूपसंकल्पविमुखोंतर्मुखस्सदा किलद्योलाभिद्रलितसंकोचस्फुरतिसुंदरः ११ इंद्रियमीराणेद्रवैर्विहितस्वान्मषड्जनः न्यासं विदध्यादे
ह षोढान्यासपुरःसरं १२ प्रथमोंगुलिविन्यासः षडंगाख्यापरस्तथा अंतर्बहिर्मातृकाख्यस्ततो न्यास उच्यते १३ वाग्देवताष्टकन्यासः च
तुर्थः सर्वसिद्धिदः मूलविद्याक्षरन्यासः पंचमफलदायकः १४ अपंचविधोन्यासोवश्यं कार्यो दिने षोढाचक्रादिकन्यासं कृत्वा कृत्वापि वान्वह १५
कृत्वा पंचविधं न्यासं मूलविद्यां सदा जपेत्॥ ॥षोढान्यासं प्रवक्ष्यामि ब्रह्मरूपफलप्रदं १६ सर्वपरायफलदं सर्वपातकभंजनं षोढान्यासेनाः कु
र्यघेन ब्रह्माण्डनायकः १७ विराट्स्वरूपी वस्यीत्मा शिवः साक्षान्न संशयः गणेशः प्रथमोन्यासो द्वितीयस्तु ग्रहैर्मतः १८ तृतीयस्तारजालेन योगिनी
मिश्रतुर्यकः राशिभिः पंचमो न्यासः षष्ठः पीठैर्निगद्यते १९ षोढान्यासस्त्वयं प्रोक्तः सर्वत्राप्यपराजितः शंवयोनमस्तगात्रः स्यात्स षड्जः सर्वयो

रा० ५० गिरिः २० नास्य स्याद्भुक्तो लोकेषु पितृमातृसुरेषु जनः सम्यक् पूज्यः सर्वेषां सम्यक् परमेश्वरः २१ षोढान्यासविहीनं यः प्रणाममेव साधकः सोऽचिरान्मृ
१३ त्युमाप्नोति नरकं च प्रपद्यते २२ गुरुभ्यो नम उच्चार्य नमेत्सर्वत्र संनतः आचार्येण रगाढुंढ धात्मकुर्यान्नित्यं सदा।। २३ षोढान्यासप्रकारं वक्ष्ये यथा मि
13 नवानघे श्रवणात् पिपस्याम्भुजायन्ते सर्वसिद्धयः २४ तरुणादित्यसंकाशान्गजवक्त्रांस्त्रिलोचनान् पाशांकुशवराभीतिकरान्शक्तिसमन्वि
तान् २५ विघ्नेश सिद्धिधि वृद्धे हेमान्तकान्या सवस्त्रिये विघ्नेश्वरस्तथा श्रीश्च। विघ्नराजस्तथा क्रिया २६ विनायकस्तथा तुष्टिः शांतियुक्तः शिवोत्त
मः विघ्नकृत्पुष्टियुक्तश्च विघ्नहच्च सरस्वती २७ विघ्नराड्रतियुक्तश्च मेधावान्नारी गणनायकः सकरेन्नश्च कांतिः स्याद्द्विदन्तः कामिनीयुतः २८ गजवक्त्रो
मोहिनी च निरंजनजटे तथा कपर्दि मदजथा लोलार्दीर्घवक्त्रस्ततः प्रिये २९ ज्वालिनीसहितः पश्चान्मंथा समर्षेर रोगोततः षष्ठध्वजश्च सुभगाग
णनाथनं सपुता ३० कामरूपिणिकापश्चागजेन्द्रः शुभ्रयायुतः स्थूलकर्णश्च जयिनी त्रिनेत्रः सत्यान्वितः ३१ लंबोदरश्च विघ्नेशी महानं
दसुरूपिणी च तुर्मुजिः कामदा च स्मरा शिवयुता ततः ३२ मद्यवक्त्रः ललनाम्नी च आमोदविकृते ततः दुर्मदश्च तथा घूर्णी सुमुखश्च भूतिमां
स्ततः ३३ प्रमोदश्च तथा भ्रामिरेकपादस्तथा सती द्विजिह्वश्च रमायुक्तः शूरश्चैव सुमानपी वीरे रासहिता पश्चाच्छेलजेमकरवजा षण्मुखश्च
विवर्णा चैव रसाभ्रुकुटिलता ३५ वामदेवस्तथा लज्जा तं कंकटश्च तथा निशा।। दोषघ्नं घोरान्विता पश्चाद्धरिद्राधनुर्धरे ३६ सेनानीयामिकीप्र राम०
काम्नामग्गोरत्रिसंयुतः मत्तश्च वाहिकायुक्तो विमलश्च ... ३७ मत्तवाहन ... चंचलपलस्तरा ... पश्चाद् ... दुर्भगयान्वितः ३८ १३

नराग्यश्चैव सुभगा ह्यथ केतुस्तथा शिवा भद्रा प्रिया च दुर्गा च मेघनादश्च कालिका ३९ गणेशः कालकुन्ताच गणपो
विघ्नहारिणी एतास्तु विन्यसेद्देवि मातृकावर्णवत्प्रिये ३९ मातृकाक्षरपूर्वाश्च गन्धन्यासं वदाम्यथ एकं चैव तथा रक्तं श्यामं पीतं तथ
पांडुरं ४० धूम्रकं लघु मंधूम्रं विचिंतयेत् इति मुख्यान्कामरूपान्कन्सर्वाभरणभूषितान् ४१ स्वरेरर्कं हृदि न्यस्य कवर्गेणोदुमथा
थ ऊर्ध्वं च चवर्गेण भौमं नेत्रत्रयेन्यसेत् ४२ बुधं हृदि टवर्गेण तवर्गेण बृहस्पतिं हृदयोपरि देवि शिपवर्गेण गले भृगुं पवर्गेणोडुमथ पथ
नाभौ राहुं वक्त्रे शवर्गेण क॥ लक्षाभ्यां तु गुदे केतुं न्यसेद्देववरानने ४४ अथ नक्षत्रं हृदि स्तन्यासं कुर्यात्सुखप्रदं ज्वलत्कालाग्निसंका
शाः सर्वाभरणभूषिताः ४५ नतिपाणयोऽश्विनी मुख्या भवदाभयपाणयः पुगंम। पुगंमतपा पुगंम। पुग्म पुग्म सरोहिणी ४६ एके
कं तथा ह्रदं मेकं पुष्यं तमुच्यते ललाटे नेत्रयोः पश्चाद्द्रा मस्तिष्के शाकर्णयोः ४७ अंसद्वये वाम कंठे दक्षकंठे क्रमान्न्यसेत् पुष्यां त
च प्रविन्यसेत् खगाराभ्यां तु सार्पकं ४८ दक्षस्कंधे घनाभ्यां तु गघांसंधि द्वितीयके पूर्वाफल्गुनी दक्षे च पर्वते जष्टविकां ४९ उत्तरांफल्गुनी

दा०उ० वामकूर्परे विन्यसेत् प्रिये कञवर्णास्थितं हस्तं मणिबंधे थदक्षिणे ५० चिंताठठस्यां वामेच मणिबंधे न्यसेत्प्रिये कारेण युतां स्वातिं दक्षहस्ते
१४ प्रविन्यसेत् ५१ ढणायुक्तां विशाखां तु वामहस्ते प्रविन्यसेत् तथ दस्या मनुराधां नाभौ विन्यस्य पार्वति ध्वाकारेण युतां ज्येष्ठां न्यसेद्दक्षकरे प्रिये यतप
फस्यं तथा मूलं न्यसे द्वामकरे प्रिये ५३ पूर्वाषाडां वकोणस्थो रोविन्यसेत्प्रिये भकारेणान्वयाषाडां वामे रोत स्नंतरं ५४ मकारेण
युक्तं श्रवणं दक्षजानुनि विन्यासेत् यरस्थितां धनिष्ठां तु वामजानुनि विन्यसेत् ५५ लकारेणान्वितां दविश्शतारां न्यसेत्प्रिये दक्षजंघा
गतां पश्चात्पूर्वाभाद्रपदां ततः ५६ वशावणास्थितां न्यस्य वामजंघाधगतां क्रमात् षसहस्थोत्तराभाद्रपदां दक्षिणपादके ५७ क्षका
रेणा विसर्गाद्य विसर्गाभ्यां चा रेवती वामपादे प्रविन्यस्य ॥ योगिनीन्यासमाश्रेरे ५८ सितासितासितरूणा वभुचित्रापीता विचिंतयेत्
चतुर्भुजास्तमेवक्त्रोः सर्वाभरणभूषिताः ५९ डाडींबीजहृदयं चोल्काडमल्लावरप्यामिये वामकरे डुनाराक्ष्याडाकिन्येनम इत्यपि
६ स्वरांतस्तु प्रवजन्त्यं मंतेरक्षपरं हृयंतस्तगात्मनेकंठदेशे विशुद्धौ विन्यसेत्प्रिये ६१ कठवर्णाराकिनीतुकंकाराघंसोः क्रमात् पूर्व राम०
१४

वैवद्वीजसंयुक्तैरसणात्मात्रसंवरेत ६२ अनाहतेन्यसेन्यसेन्यसेन्यस्थाद्युकाशादिफकारकैः लाकिनीवत्तथादेविमांसा
त्मामणिपूरके ६३ वलवर्णैः काकिनीतुरवाधिमानेनतथाविधां मेदस्वरूपाविन्यसेवसवर्णौ सुपाकिनी ६४ अस्थिरूपांचपू
र्वोक्तवीजंदंष्ट्राचसंवरेत हसवर्णा स्थितां तद्वद्धाकिनीद्विदलेन्यसेत ६५ हसंदन्तेवशिनद्घाकिनिकान्यसेत ब्रह्मरंध्रे महेशानिन्या
सोयंयोगिनीपुनः ६६ राशिन्यासंततः कुर्यात्सर्वरक्षाकरं सदा रक्तस्वेतहरिद्रूर्णांपांडुचित्रासितान्स्मरेत ६७ पिशंगपिंगलौ कर्क
बुरासितधूम्रलान अकारादिचतुर्वर्णाविन्यसेन्मुखवदिते ६८ मेषं दक्षिणगुल्फे तु ततो वृषं न्यसेज्जानुनिवेदे सुमिथुनंतु
षणांततः ६० द्वाभ्यांककर्कौकंअक्षौ द्वाभ्यांस्कंधेचसिंहंकं अनुस्वारविसर्गाभ्यां शवर्गेणाचकन्यकां ७० दक्षिणेवाशिरोवाशिरो
भागेविन्यसेद्धृषंदक्षिणे तथा दामशिरोभागेकवर्गेणतुलामृताम चवर्गेणतथा गेणतथास्कंधेवृश्चिकं निम्नसेत्प्रिये ६९ टवर्गेणात
थाकुक्षौधन्विनं विन्यसेत्प्रिये मकरं तु तवर्गेणविन्यसेद्धृषणोक्रमात ७० पवर्गेणतथाकुंभंवामजानुनिविन्यसेत यवर्गेणासकारेणमी
नं गुल्फेच विन्यसेत ७१ पीठानिविन्यसेद्देवि मातृकास्थानकेपुनः तेषांनामानिकथ्यंतेशृणुष्वावहितापिये ७२ कामरूपवा

रा.उ. रत्नासौनेपालं पौण्ड्रवर्धनं वरस्थिरं कन्याकुब्जं पूर्णाशैलं तथार्बुदं ७३ आम्रातकेश्वरैकाम्रं त्रिस्रोतः कामकोट्टकं कैलासं भृगुनगरं केदा
१५ रं चंद्रपुरं कं श्रीपीठमेकारपीठं तालाख्यं मालवं तथा कुलांतकं देवकोट्टं च गोकर्णं मारुतेश्वरं ७५ अट्टहासं च विरजं राजगृहं महापथं कोल्लापुरमे
लापुरं मोंकारेश्वरं जयंतिकं ७६ उज्जयन्याविचित्राख्यं क्षीरकं हस्तिनापुरं उड्डीशं च प्रयागाख्यं षष्ठं मायापुरं तथा ७७ जलेशं मलयं शै
लं मेरुं गिरिवरं तथा महेंद्रं वामनं चैव हिरण्यपुरमेव च महालक्ष्मीपुरं ओड्याणं छायाछत्रमतः परं एते पीठाः समुद्दिष्टा मातृकारूपमास्थि
ता ७९ ऊकं पीठाभिधन्यासो ब्रह्मसारूप्यसिद्धिदः कृत्वा पीठाभिधं न्यासं विराज्ञ्या हृदि सर्वयं ८० साक्षात्परशिवाकारो भवत्येव न संश
यः ॥ पीठन्यासमिमं कृत्वा श्रीचक्रन्यासमाचरेत् ८१ येन न्यासेन भवति महारूपी जगत्पतिः नवयोन्यभिधं न्यासं सर्वदोषप्रियं ८२ श्रो
त्रयोश्चुबुके चैव शंखयोस्य मुखे दोर्नसि हंसपक्षे च हृदये न्यसेत्कूर्परकुक्षिषु ८३ जान्वोधुपादगुल्वेषु पाश्वयोर्न्यसेन्नहृये सकेने नवयो
न्याख्यं न्यसेदुर्जि मन्त्रयात्मकं ॥ ८४ पुनर्बालां समुच्चार्य पश्चीविद्यां परितो न्यसेत् पुनर्बालां समुच्चार्य चतुरस्रं विचिंतयेत् ८५ गोलकन्या
संयोगे नक्षीचक्रं परिचिंतयेत् बद्धकेयूरललाटे च सीमंते च निराविले ८६ नवस्थानेषु संकल्प्य न्यसेद्देवितनः परं श्रीविद्यां न्यसेदेवमष्ट

नागुरवः क्रमात् ८७ तिथिनित्यास्ततो देवि मातृकारवस्पुखः खर्षेषुकेसौभाग्यदायकः ८८ अव[redacted] राम.
१५

टाद्यन्यासेतस्मादाधाराङ्घ्रिमेचवित् अतः श्रीचक्रविन्यासयुक्तोयंसर्वसिद्धिदः ८९ अतः श्रीचक्रविन्यासेकृतासकृद्विधियेत्र्यलविष्णुमहेशाद्यैरपिलोकेषुपूज्यते
९० बाह्यश्रीचक्रविन्यासंमनुमत्माराधकः यस्यविज्ञानमात्रेणपिब्रह्मस्वरूपीभवत्यसौ ९१ महात्रिपुरसुन्दर्याश्चक्रन्यासमनुत्तमम् येयन्त्रवृत्तास्मिन्दिव्याख्या तेनसर्वसिद्धिकारकं ९२
चतुरस्राद्यरेखायेनमःसादिनाम्नसेत रेखासप्तकष्ठपादाप स्थितजपादांगुलीषुय ९३ वामाङ्घ्र्यङ्गुलिषुस्फिक्कूपारापयेचांसषष्ठके समलत्तलषकयुग्मापकक्रलेन
सुन्दरि ९४ अत्रैवस्थानदशके अणिमाद्याः प्रविन्यसेत् सिद्धान्दशश्वनतुव्यापकलेनसुन्दरि ९५ चतुरस्रमध्यरेखायेनमःसपि वह्नभेविन्यसेत्तस्यास्थानेषु
ब्राह्म्याद्याश्चत्वष्टौ ९६ पादाङ्गुष्ठद्वयेपार्श्वद्वयेमूर्ध्निपार्श्वकेवामदक्षिणजान्वोश्चरहिसद्व्यनया ९७ न्यसाथ्यचतुरस्रान्तरेखायेनमःसपिविन्यसेव्यापक
त्वेनपूर्वोक्तान्तसर्वविग्रहे ९८ तस्यास्थानिषुद्रासुमुद्राणांदशकन्यसेत्तत्रस्थानायष्स्थानीतन्त्रस्याभान्यसोन्यसेद्य ९९ शिखेद्वादशान्तेऽपादांगुष्ठेचविन्यसेत्
तरदलः षोडशदलपद्मायनमःसपि १०० विमदलेकामाकर्षिण्याद्याश्चविन्यसेत् दलानिद्रसिद्धाश्वात्रपश्मसंचकूर्परं १०१ कारपृष्ठचोरुजानुगुल्फपाद
दलेतथावामयादृत्तलाद्यवमेवदेवाष्टकमते १०२ तदन्तरेखाष्टदलपद्मायनमःसपिविन्यसेत्रलेबधुदस्तंशोलेचजत्रुके १०३ तुवतगुल्फगुल्फोरुजत्रशंखेचवा
मतः अनेकुसुमाद्याश्चशक्तीःषाषाचविन्यसेत् १०४ तदन्तश्चतुर्दशारचक्रायनमःसपि विन्यसेत्स्यकोणेषुम्यसेत्क्रीश्चतुर्दश १०५ सर्वसंक्षोभिण्याद्यास्त
सक्रोणानिवर्मान्तललाटद्रसमान्तचरग्रागांडीसमध्यतेः १०६ पार्श्वौजानुरुजंघांत्स्वामनेयादिवामोर्धनवीनपार्श्वतामासंवामांसरके १०७ ललाटवाममागंचतत
यावेपप्छमित्पपि नैतारदशास्वचक्रायनमःसपिपार्वती १०८ अस्पोरणादिद्रसाक्षिनासामलाम्यनेत्रकेवृक्षीशवायुकोणेषुजानुपगुह्येच १०८ कसिमेत्र
तवेशाद्यकोणाद्योश्चम्यसेसनः सर्वसिद्धिप्रदाद्यानोशक्तीनांदशकन्तथा १०९ तदन्तश्चदशारादिचक्रायनमःसपिविन्यसेत्स्वकोणेषुसर्वज्ञाद्याःप्रविन्यसेत् ११०
दसनासासन्धिकोणिचत्तनेदृष्णामेवचशिवनीवाममुष्कचस्तनसन्धिकोणनासिके १११ नासान्तचविहितेघंकोणानांदशकन्यस तदन्तरष्टकोणादिचक्रायनमःसपि ११२

हा० नु०
१६

16

विन्यस्य तत्तस्य कोणेषु वशिन्याद्यष्टकं पुनः । बुं बुं कं कं० हृदयनाभीगोचे वदक्षिणे ११३ अंशयुग्मे च तनुष्कं वमणिघरादिवामकं च तनुसुयं च पार्श्वे नामे नन्तकोणाष्टकं पुनः ११४ हृदयस्य त्रिकोणस्य चतुर्दिक्षु वहिर्मिसेत् । गणाद्योद्याशासणीत्रिकोणगाष्टनमस्तया ११५ विन्यस्य तस्य कोणेषु व्यग्रदक्षोनेषु च कामेश्वर्यादिदेवीनां मध्ये देवीं च विन्यसेत् ११६ एवं न्यासादिनोदं विन्यासो गुप्ततमक्रमः । एतदुत्तमरकाद्युत्तयामस्याणवदुत्रमे ११७ समयस्याय दातव्यं ना शिष्याय कदाचन । गुप्तमुत्तरं चैतत्तवाघपुष्कटीकृतं ११८ मूलेन व्यापिकं न्यासं समष्टिमात्तं प्रदर्श्य सेर । शिरस्त्रिकोणपूर्वादिकामेश्वर्यादिकं न्यसेत् ११९ वाणानन्त्रं नु वामश्वाधोकणेपाशद्वयं न्यसेत् । सणिद्वयं तु मीनासाग्रे दक्षिणाद्यं तु विन्यसेत् १२० मुद्रुमा लाके भेरौ वन्यसेद्वादेवतापवर्गं ख्वादीनि च कणी न्यसेत्यानि वदाननेन १२१ नेत्रमले पं गोच कर्णो पूर्वीन्तरेषु नः चूडादिके च निमोई शिखा ईं कर्णी पष्ठके कर्ती पर्वे लपंगोच तत्स्यमूलेयविन्मसेत् सर्वसिध्यादिकं न्वे च यष्टा दक्षिणेपन्ते विन्यसेत् १२२ हृदये मनु कोणस्य न्यसेत्कयो विचपजं पतनाभौ लघट्दलं तु वशेवामे च पार्श्वे के उद्रेस व्यथार्थे च न्यसेद्दादि चतुष्टयं वशमवामा नगादि न्यसेदन्य चतुष्टयं १२५ स्वाधिष्ठाने चषड्दले कामाकर्षिणि पूर्विकाः शक्तयो विन्यसेत्स्वपपवीहसावसानके मूलाधारे न्यसेन्मुद्राः साकसाधके न्मसः १२६ पुनस्तस्येचवं चेचवामे चैवान्तरालके तु ध्वींधोस्थ मुद्राश्च वुधीभोवर्जितं पुनः १२७ अलणपापष्ठकं तत्र जंघायां तामु पर्वं वन् १२८ वामजंघा समारभ्य वामादिक्रमतोपि वा १२९ सिद्ध्यष्टकं न्यसेत्तेषु हृदये बादृतं न्यसेन् कारणानुसतं न्यासं दीपादिपमिवास्यितं इत्थं विन्यस्य देवेशि साधकं न विचिन्तयेत् १३० ततस्य करमुद्वादिन्या संकुर्यात्समाहितः मस्तकेषु सेचहृदये केत्रिकोणे एकच १३१ स्यां च मुखे मतनोर्देविमुखे च भुयोनेः पुनः पद्मजानुनि नाभौ च विधायास समचेत् १३२ करमुद्रिकः पुनेश्चैव न्यासनादिपुरं नके मी वडादि च वामे देवी राधा हेहृदये पुनः १३३ शिखायां वै स्वस्थाने घ्नि च कारिकां न्यसे... पान्विते १३४ पादादि नाभिपर्यन्तमालं शिरस्तया व्यापकं हे

न्यसेत्स्थाली कूल्यत्र स्पृन: २५ संतर्पयेत्सुनेर्दिव्वी सौम्यासेयामनद्वै: षोढान्यासोत्तीणामाद्भिश्चमलदेव्यादिक: प्रिये १२६ कस्तु प्रादिकं चैवसाधकेनाप्नुसिक्रयेषोढा
न्याससमायुक्तं श्रीचक्रन्यासमिषृदं १२७ सस्कुलापिवासास्मासा ब्रह्ममय: पुमानन्ते जोमयतनुर्भूत्वा जीवन्मुक्त: सुखीभवेत १२८ चिरेशानपिवंघासोपापिभिश्चम
हर्षिभि: सिद्धचक्रमनुप्राप्य त्रैलोक्ये विहरत्यसौ मासमासिजपेद्वापिषरामासेव तत्रोविवाकुलाबाोराभिध न्यासं श्रीचक्रन्यासमप्यथ १३० प्राप्नोतिमहतीसिद्धि
देवतैरपिदुर्लभां तेजोमयतनुर्भूत्वा श्रियमप्रगुणान्वितां १३१ योगामषंगमामाघसर्केतो केषुपूज्यते कर्त्री न्यासद्वयस्यास्य नरस्तेपितं तुलाफल मघदिमासेनसम
लभते ध्रुवं पुत्रामेन्द्रापि देवतादिनासाचार्यमीश्वरं १३३ कर्त्तान्यासद्वयस्यास्यपत्रतिष्ठतिसाधक: सिद्धक्षेत्रं तत्तु दिव्यसमंतायोजनत्रयं १३५ कर्त्री न्यासद्वयस्या
स्यत्रतिष्ठतिभामिनि तत्र गंगागयाकाशीकुरुक्षेत्रवने मिलं देवतैस्सह सिद्धाश्चतत्रतिष्ठंति सेतत: प्राशासिद्धिकरं न्यासद्वयमतत्तदुर्लभं १३६ य: करोति विष्णु
द्भुत्वात्तस्य सिद्धि: पदेपदे परामासास्याम योगैर्नोविधिविष्णुशिवात्मक: १३७ भवमसौ जगतस्यापि स्थितिसंहारकारक: नवचक्रवासिद्धं न्यासद्वयं सकलसिद्धिदं १३८
भ्रष्टायसाधकायापि प्रतिकूलायसद्गुरो: श्रीविद्यायाजपेनिसमनिसमाचार्ययोधरां न्यासद्वयप्रवेशश्चनात्यस्यतपस:फलं हृद्न्यासद्वयं निसेहकुलाकुलापिके
ब्रुचि: ध्यात्वानित्यमयं वस्तु सर्वेभ्यस्सारनायके चिद्रूपे परमंधाम मंत्रपुरीकृतौविग्रह: १४१ न हविश्चयो महापिंड्यासास्था ब्रह्ममयो भवेत्त न्यासज्ञात्तमिदं तुभ्यं कथितं
गिरिकन्यके १ श्रीसंदर्पा महादेव्यायजनं नं संप्रवक्ष्यते ५२ इति श्रीभरद्वाज ब्रह्मसनतलोरत्स्वेदाशरथो गेते त्रैवेदमाराछ्यंस मेरेउत्तरभागेसौभाग्यविद्यारपेपंच
मोध्याय: ॥ ५ ॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच ॥ ज्ञेहकृत्वाप्यथकृत्वावान्यासज्ञालमिदं श्रिय: ध्यात्वाहृदि ॥ वीजनगह्वाग्वी श्रियंसौभाग्यदायिनी १ पश्चात् प्रसन्नलाघ
स्त्रिय: पंचदशाक्षरीमोनेनप्रविशेधागमं पुरपरमपीमीप्सवरि २ वागर्भवभुवनेशानी श्रियमुद्यापंपल्लत: श्याधानशक्तिकमलासनायनमाहरेत ३ अनेनैनासमम्

दा॰ ३॰ त्रेणासमुपविश्य स्थिरासने नराणासने यशोहाद्दूर्द्धैभोगप्रदं रूकासने ४ पापारोगदुःखमाप्नोति व्याधिजातं महान्तलेविचित्रकंबले सिद्धिर्मोक्षश्रीश्री प्रचर्मणि ५ हस्ताजिनेभ
17
वमुक्तिर्वीसस्ति श्रीस्वचलाकुशासनेमवेद्ध्याने रत्नपीठे सिद्धयः ६ उपविश्यासने शुद्धपीठमंत्रेणसाधकः उद्धार्यनाराचितं यं रक्षकादशनः पेठर ७ अस्यार्थशक्तिपुका
यदीपनाद्यायशक्तिः आर्यहृदयमाद्यमोपुष्पांजलीः क्षिपेत ८ श्रीचंदनविलिप्तांगः सर्वाकल्पविभूषितः मालमालेकृतोवापि मुक्तांबरधरः शुचिः ९ हेमेवा
राजतेताम्रे भूर्जेवाथवक्रमालिते तपंचशक्तिचतुः शंभुरूपंचक्रमनोहरं १० विंदुचक्रंविलिख्यादौ त्रिकोणंस्यात्ततःपरंवसुकोणंततः फलाररणारदितयंततः ११ मतु
कोणंततः कलामन्नमथरत्नानिवेततः भूपोरशपत्राणिलिखेद्वत्युताम्यपि १२ यन्नमेकेनतो लेखंमपुरत्रिनयान्वितं समस्तयानवकरसमस्त फलसिद्धिदं १३ जारक
र्षणाकरमणिमाघवसिद्धिदं मोहनंस वंजनातोसर्वतीर्थफलप्रदं १४ समस्तयागफलदं सर्वदानफलप्रदं निसानंदकरं भक्तभोगरेवर्गापवर्गदं १५ स्तोत्रकाधारस
वंजगतोसर्वकामफलप्रदं सर्वधर्ममयंसर्वरत्नविजफलप्रदं १६ सर्वविद्याकरंसर्वरक्षाकरमनुत्तमं भूतप्रेतपिशादिसर्वभीतिनिवारकं १७ समस्तविषसंहारहे
तुभूतंसमानतंन आयुरारोग्यदंस्वस्तिपुत्रपौत्राभिवृद्धिकं १८ धनधान्यगजाश्वादिसर्वैश्वर्यफलप्रदं लोकापवादभीतिघ्नंमपमृत्युविनाशनं १९ सर्वसंग्राम
यरं सर्वशत्रुविमर्दनं अलक्ष्मीनाशनंधर्मचिंतामणिपादिसिद्धिदं २० सर्वसौभाग्यफलदं भक्तानंदसुखप्रदं वेदवेदांतशास्त्रौघसारभूतंयशस्करं २१ क्षेर
नेद्राकरणंचैववसीकरणंमोहनं तथा आकर्षणंकरंसर्वस्तंभनंजंभनं तथा २२ व्याधिदारिद्र्यशमनंसर्वदुर्गतिभंजनं शांतितुष्टिघनारोग्यमंत्रसिद्धिकरंपरं २३
स्वकालकरंसर्वकार्यसिद्धिकरंपरं सर्वसिद्धिकरंसर्वश्रेयस्करमनुत्तमं २४ सर्वतंत्रमयंसर्वयोगसिद्धिफलप्रदं २ सर्वज्ञानमयंसर्ववाचांसिद्धिकृत्तप्रदं २५ स
वेतत्वमयंसर्वभुक्तिमुक्तिसिद्धिदं सर्वयंत्रमयंदेविसर्वानतमंपरंया २६ सर्वदुःखप्रशमनंरोगशोकनिवारणं सर्वोमास्करंदेविसर्वाल्हादकरंकरं २७ सर्वदौर्भाग्यशम ११

नं सर्वविघ्नविनाशनं रौद्राभिचारकोद्दण्डपरमं त्रौघमस्तगं २८ परविद्याकर्षणं च परात्ताकर्षणं तथा परसैन्यस्तंभकं शत्रुसंमन्त्रकारकं २९ महाचमत्कारकं महाबुद्धि
प्रवर्त्तकं महाज्वरहरं देवि महारोगसुविनाशने ३० महापुरक्षोभकरं महाभुक्तकरं सदा महालक्ष्मीमयं देवि महामांगल्यसिद्धिदं ३१ महाप्रभावफलदं महासुखसमृद्धिदं स्यम
तस्य चक्रस्य प्रभावो वर्णितो मया ३२ तत्क्रमात्प्रणवं केन स्वोत्था पुनामकं श्रीचक्रमेतद्देवि कं लक्ष्मीनारायणाभिधं ३३ शिवशक्तिमयं प्राङ्गेन देवमन्र्धेयः शक्त्यात्प
क्तिविनिर्भिद्य पुनर्वह्नि पुरत्रये ३४ संपटीकृत्य सर्वोर्ध्वं शक्तिं विस्तारयेदधः तामादिचक्राधः शक्तिं वह्निनोर्ध्वं विभेदयेत् ३५ पुनः पूर्ववद्देवाग्रात्सं क्तिं विस्तारयेत्तदूर्ध्वश
क्तिमधो वह्निमधश्च वह्निविवर्जितं ३६ विस्तारयेद्भेदयेच्छक्तिमधस्तादाद्य वह्निना ततो मध्यादिशक्त्यूर्ध्वशक्तिं विस्तारयेदधः ३७ तेनैव संपुटयकुर्यात्सर्वचक्रं सरश्मि वाचते
नमहेशानि वह्निचक्रे चरामेदयेत् ३८ ग्रन्थिभेदक्रमेणैव सर्वोर्ध्वं सर्ववाह्यतः मध्यादूर्ध्वशक्तिपर्यन्तमादिराममविधिप्रिये ३९ ततो वाह्यस्थ शक्त्यान्तः शक्तिमूर्ध्वविकाशय
त ततो विकाशयेच्छक्तिमाद्याम पूर्वमीश्वरि ४० सर्वोर्ध्ववह्न्यधोभागादेषि पर्यन्ततः प्रिये विस्तारयेद्वाह्यशक्तिं तु सर्वोर्ध्वं स्वाद्विभेदयेत् ४१ एतदाद्यगतं पद्ममष्टपत्रं समा
लिखेत् तद्बाह्यतोऽपि देवेशि षोडशारं ततः परं ४२ परिवेषसमायुक्तं चतुर्द्वारोपशोभितं ततः सर्वं महाचक्रं ततोऽयं तु कृतान्ततः ४३ मध्यमं विन्दुनीयेन्तु संहारप्रयमंत्रय
त एवमेतन्महाचक्रं श्रियोर्द्व्यक्षरीरितं ४४ इदं समस्तसाम्राज्यलक्ष्मीचक्रमुदाहृतं अग्नीषोमात्मकमिदं सर्वविद्यामयं प्रिये ४५ इदमेव जगत्सर्वं सृष्टिस्थितिसंह
तिकारणं मातृकावर्णसम्पन्नमयं तद्धितं तथा ४६ चतुष्कपीठतः कोटियोगिनीनाम सेवितं चक्रमिन्मविशेषास्तास्साधकं मानयन्ति हि ४७ चतुरस्रं मातृकार्णं सं दि
तं सिद्धिहेतवे मुक्तामाणिक्यघटितं समस्थलविराजितं ४८ त्रैलोक्यमोहनं नाम कल्पद्रुमफलप्रदं षोडशारं च हविर्वृत्तं सर्वकामालयं ४९ सर्वाशापरकं मेरुस्त्वं वसी पुष्प
वर्षणम् अष्टपत्रं महेशानि जपाकुसुमसन्निभं ५० सर्वसंक्षोभणं नाम सर्वकामप्रपूरकं एतच्चक्रं महेशानि सर्पिचक्रं सुखप्रदं ५१ तेन तत्फलदं प्रोक्तं सर्वसौभाग्यसंप्रदं

दु. ३.

18

त्रिलोक्यमपि पद्मवर्णं जपाकुसुमसन्निभे ५२ पूर्वाम्नायाधिदेव्यास्तु मेरितं सर्वकामदं चतुर्दशारं देवेशि सदा दाडिमीकुसुमप्रभं ५३ सर्वरक्षाकरं चक्रं महाज्ञानमयं प्रिये ए
तत्त्वयं महज्ज्ञानस्थितिचक्रं स्थितिप्रदं ५४ दक्षिणाम्नायसंसेव्यं यथेप्सितफलप्रदं अष्टपत्रं वरारोहे बालार्ककिरणारुणं ५५ पद्मरागमणिप्रख्यं सर्वरोगहरं सदा उग्र
त्तरस्यं सहस्राभं बंधूककुसुमप्रभं ५६ सर्वसिद्धिप्रदं चक्रं सकलालयमीश्वरि त्रिकोणं सर्वसंभूतिकारणं भूमिदं सदा ५७ विन्दुचक्रं वरारोहे सर्वानंदमयं परं सदाशिवम
यं च ऊर्ध्वाम्नायकं परमेश्वरि ५८ एतच्चक्रं तु देवेशि सर्वं ब्रह्ममयं सदा पश्चिमाम्नायसंसेव्यं त्रयाम्नायपूजितं ५९ अस्मिंश्चक्रे षडध्वानो वर्त्तन्ते वीरवन्दिते चक्ररूपेषु देवेशि परा
ध्वा तु निगद्यते चक्रे त्रिसन्धिमार्गेषु भुवनाध्वा व्यवस्थितः वर्णाध्वा मातृकारूपी कथयामि तवानघे ६१ वर्गाष्टकं मातृकायास्तु सिद्धयन्तः प्रिये पार्थिवं तन्मयं विद्धि बाह्य
शारैकलाक्रमं ६२ अष्टपत्रे कादिवर्गाः स्थितास्तेषु विदिक्षु च कलाश्रिताः शक्तयः वर्णाः शक्तिकोणेषु संस्थिताः ६३ णकारान्तादि भवर्णान्ता न विलिखेच्च दशारके मकारादि
क्षकारान्तास्तु संयुक्ता बहिर्दशारके ६४ वर्णाष्टकं चाष्टकोणे त्रिकोणे कथयामि ते अकथादित्रिकोणेन्ते हलक्षयुग्मं तु मध्यगं ६५ वर्णाध्वा कथितो देवि मातृकापीठरूपकः
षट्त्रिंशत्तत्त्वमंत्रस्तु चक्रे मतानुसारतः ६६ पंचाशत्पीठसन्नाह स्वकलाध्वा चक्रन्यासनात् सकलाभैरवी युग्मा महात्रिपुरसुन्दरी ६७ त्रिपुरा देवि कान्ताध्वा चक्रव्याप्य वर्त्तते
ते मंत्राध्वा समाख्यातो निश्चयेन सदानघे ६८ एवं षडध्वविमलं श्रीचक्रे सर्वसिद्धिदं महारूपं महीरूपं द्विधा पञ्चार्थमीश्वने ६९ सिंदूरजं सावापि कुंकुमेनाथवा लिखे
त् यद्वा सुवर्णे लेखिन्या लिखितं संप्रपूजयेत् ७० हे मेनाराजि तेनाग्रे तु जं स्फाटिकं तु वा अथो ध्यानागारं चक्रराजं निःसमर्चयेत् ७१ पश्चिमाशामुखो देवि यथा च
क्रं समर्चयेत्पश्चिमाशा तथा ते या पूर्वाशैव निर्गंधिते ७२ वायुकोणे नयाते यमीशानेराज्ञे संभवेत् दक्षिणाशामुखो देवि यथा चक्रं समर्चयेत् ७३ सा पूर्वा शैव
मेशाशानामकाराणे तु वह्निभाकृते राशामुख्ये देवि यथा चक्रं समर्चयेत् ७४ उत्तराशानरज्ञे सैव या पूर्वा सैव न संशयः ईशानकोणं देवेशि तदाग्नेयं न संशयः ७५ एतच्च १८

क्रमेण रूपं श्रीविद्यार्णसमुद्भवं सर्वागममयं देवि कथितं वीरवंदिते ६९ अर्चिते चक्रराजे नित्यं सर्वोपचारकैः स्थावरं जंगमं विश्वमर्चितं स्यान्न संशयः ७० आचार्य
चरणद्वंद्वलेशार्थैः सुमदारिभिः अभ्यर्चितो यस्य गृहे चक्रराजः सकलसिद्धिदः ७१ तदारभ्यार्च्यते चक्रं कल्पितैर्वोपचारकैः अन्नरामरतो भूत्वा सिद्धिं प्राप्नोति शाश्वतीं ७२ इति
श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये रहस्यार्थे चैतन्ये वेदार्थसंग्रहे उत्तरभागे सौभाग्यविधौ द्वयेषष्ठोध्यायः ॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच चक्रोद्धारो मया प्रोक्तः साधकेप्सित
सिद्धिदः अणुरेविपुलस्यामि पूजाविधिमतः परं १ अयोध्यापुरनामैतच्छ्रीचक्रं पापमैश्वर्यं प्रतिष्ठाप्यार्चयेद्धीमान् साधकः शुभमानसः २ उद्धार्यामयः सर्वे नारत्न
तपसंगुनाः अमृतांभोनिधिः पश्चाद्रत्नद्वीपमतः परं ३ नानावृक्षमहोद्यानं तस्या कल्पवाटिका संतानवाटिका पश्चाद्धरिचंदनवाटिका ४ मंदारवाटिका पारिजात
वाटी ततः परं कदंबवनवाटी चक्ररिकापंचकीर्तिताः ५ चतुर्थोऽस्तमायुक्ता आदेनारत्रयान्विताः उद्यार्याः सकलामंत्राजपहोमार्चनीदिबुर्दु पुष्परागमहार
त्नप्राकारः पूर्वमुच्यते पद्मरागमहारत्नप्राकारस्ततः परं गोमेधरत्नप्राकारो वज्रप्राकार इत्यपि वैदूर्यरत्नप्राकार इंद्रनीलाभिधस्तथा ८ मुक्तारत्नमहाप्राकार अ
मारकतस्तथा विद्रुमाख्यमहारत्नप्राकारो नवमस्ततः ९ माणिक्यमंडपश्चात्सहस्रस्तंभमंडपं अमृतवापी तस्मात्तत आनंदवाटिका १० विमर्शवाटिका बाला
तपोद्गारस्ततः परं चंद्रिकोद्गारमभ्यर्च्य ततः शैलेंद्रकन्यके ११ महाशृंगाररपरिखा महापद्माटवी ततः चिंतामणिमहारत्नगृहराजस्ततः परं १२ पूर्वाम्नायमयं पूर्वद्वारंप्र
थमतोर्चयेत् दक्षिणाम्नायरूपं तद्दक्षिणद्वारमभ्यर्च्य १३ पश्चिमाम्नायरूपं च पश्चिमद्वारमभ्यर्च्य उत्तराम्नायरूपं चोत्तरद्वारं ततोर्चयेत् १४ रत्नप्रदीपवलयं महासिं
हासनं ततः अथ ब्रह्ममयं मंचपादमेकं समर्चयेत् १५ ततो विष्णुमयं मंचपादमेकं समर्चयेत् ततो रुद्रमयं मंचपादमेकं समर्चयेत् १६ मंचपादं यजेदेकमीश्वरात्म
कमप्यथ सदाशिवमयं मंचफलकं च ततः परं १७ हंसतूलाख्यातलमं समभ्यर्च्य प्रयत्नतः हंसतूलमहोपाधानमभ्यर्चयेद्बुधः १८ कौसुंभास्तरणं पश्चान्महाबि

त्रा॰ उ॰

19

तानकंततः मरायवनिकां यथ्याद्दीमेदिरपजकाः १९ चतुरुत्तरचत्वारिंशन्मंत्राः कथिता मया ।भाव यन्मंदिरं देव्याः मंत्रैस्तैः समर्चयेत् २० स्थापयित्वात्मनो दक्षभागे
पुष्पासनादिकं दत्वाभितस्ततो दीपांश्चकं मलेनपूजयेत् २१ मूलत्रिखंडैः प्रथमं त्र्यस्त्रमभ्यर्चयेदथ वाय्वग्निजलसंयुक्तं प्राणायामैस्त्रिभिः प्रिये शोषणादह
नेकृत्वा कुर्यात्प्लावनं ततः मूलविद्यां समुच्चार्य प्राणानायम्य च त्रिधा २३ आर्षंच्छंदो दैवतं च न्यस्य बीजादिकं ततः अपसर्पंतु ये भूता ये भूता भुवि संस्थिताः २४
ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यंतु शिवाज्ञया इति मंत्रेण सव्यान्य पार्ष्णिघातेन शैलजे २५ करतालत्रयं राविविघ्नानुत्सार्य पत्ततः देव्यहं भावनायुक्तः स्वशरीरे
ततः प्रिये २६ वज्रपंजरनामानं न्यासजातं समाचरेत् करशुद्धिं परां कृत्वा कुमारीमुच्चरेद्य २७ श्रीं हां परमुच्चार्य समुच्चार्य त्रिपुरेत्यथ आत्मानं रक्षरक्षेति भिस्त्रिष्वहृदयं
न्नमोंतिं २९ मायां चकामराजं च शक्तिमुच्चार्य यत्नतः देव्या न्यासनशरं च चतुर्थं नमोंतिं २० उच्चार्यानेन मंत्रेण हृद्धारं च न्यासं ततः श्रियं मायां कुमारीं च श्री
च्चार्य मनुनामुना ३१ श्रीं कामासनशरं च चतुर्थीस्वयान्वितं उच्चार्य भुवनेशानीं परां नीजं कुमारिकां ३२ उच्चार्य सर्वमंत्रासनायाय नमउच्चरेत् त्रिलोकेशी कामरा
जे ह्रीं मस्त्र मनः परं ३३ साध्यसिद्धासनपरं च चतुर्थ्यंतं हृदन्वितं उच्चार्यानेन मंत्रेण गांत्रितयेन च साधकः ३४ दत्वा पुष्पांजलिं चक्रे षडंगन्यासमाचरेत् विन्यस्य मातृकां च
मूर्धि शिखाद्यवकुं ततः ३५ मूलविद्याक्षरन्यासं विन्यस्याथ ममप्रिये बालाचक्राभिधन्यासं कृत्वा परं सर्वसिद्धिदं ३६ विन्यस्यान्यस्य बाध्यालाध्यानं सर्वं च केनचित् लकां मुद्रां
भूसावाममभागे सहवैचतुरस्त्रकं ३७ कृत्वा मर्चयेत् साधारं चारुमप्यप्रतिष्ठाप्य षडंगेन समभ्यर्च्य ततः परं ३८ मुद्रोरकमथा पूर्य सद्रामत्रिधा जयेत्तेन सं
श्री सेय दर्वोद्वयमर्ष्यमिननथष ३९ कृवंतिके स्त्रिवैरवविशेषार्घ्यपत्रं परं कृत्वा तत्र विशेषार्घ्यं मूलं तांप्यर्च येत् प्रिये ४० तन्न्नेत्रत्रिपट्कोणं हस्ते च चतुरस्त्रकं च
[illegible] ४१ पद्मं [illegible] भे अयवाम्मरमुच्चार्य चतुर्थ्यंतसमाम्वितं ४२ अग्निमंडलमारं वरानारकलाम्न

१२५

ने अर्घ्यपात्राधारदशकं चतुर्थीनतिसंयुतं ५३ अनेनमनुनाधारं तत्र संस्थापयेच्छिवे धूम्रार्चिरूष्मा ज्वलिनी ज्वालिनी विस्फुलिङ्गिनी ५४ सुश्रीः सुरूपा कपिला हव्य
कव्यवहा तथा वह्नेर्दशकला प्रोक्ता यादिवर्णसमुद्भवाः ५५ तत्र सम्पूज्य मरुतं समनुध्याय तत्ततः परं सूर्यमंडलवाद्यं च चतुर्थीसहितं ततः ५६ द्वादशेति पदं पश्चाद्दपना
पिकलात्मने अर्घ्यपात्र पदं पश्चाच्चतुर्थीहृदयान्वितं ५७ इति पात्रे प्रतिष्ठाप्य तपिनी तापिनी ततः धूम्रा मरीचिर्ज्वालिनी रुचिः सुषुम्णा भोगदा
विश्वा बोधिनी धारिणी क्षमा कला द्वादश प्रोक्ता एताः सवितुरीश्वराः ५९ कभाद्यष्ठाठगोत्थास्ताः सम्पूज्यास्तत्र शैलजे पदं सोमपदं पश्चान्मण्डलायपदं ततः ६०
षोडशेति पदं पश्चादमृतकलात्मने अर्घ्यामृताय एवं वचनं नमस्कारसमन्वितं ६१ तत्रामृतमयं पूर्वं क्षीरमध्ये त्रिकं शिवे अमृता मानदा पूषा तुष्टिः पुष्टी रति
र्धृतिः ६२ शशिनी चन्द्रिका कान्तिर्ज्योत्स्ना श्रीः प्रीतिरङ्गदा पूर्णा पूर्णामृता कामदायिन्यः षोडशेश्वराः ६३ कलाः सोमस्य विख्याताः षोडशस्वरसम्भवाः तत्रा
प्याचीनमस्कार्या ज्ञकथाय हरात्मकं ६४ हल सवर्णसहितं त्रिकोणं हसमध्यगं कक्षामशक्तिसहितं कोणत्रितयमुत्पय ६५ हंसाख्यमनुनाभ्यर्चोपरि ककारोत्तरं
र्णेनवा ततः कृत्वाध्यालापडंगेन समभ्यर्च्य ततः परं ६६ मूलेन सप्तधाभिमन्त्र्यायेज्जेतिर्मयी शिवे चतुर्नवतिसंख्याकान्मंत्रान्सपध्याजयेद्य ६७ ततोशीनतिसं
युक्तावधर्के तु कलाः क्रमात् अष्टत्रिंशतिसंख्याकाः कलाः पर्वतकन्यके ६८ सृष्टिर्ऋद्धिः स्मृतिर्मेधा कान्तिर्लक्ष्मीर्द्युतिः स्थिरा स्थितिः सिद्धिः सुकादश ब्रह्मकला
इमाः ६९ जरा च पालिनी शान्तिरीश्वरी रतिकामिकवरदाह्लादिनी प्रीतिर्दीर्घा विष्णुकला इमाः ७० तीक्ष्णा रौद्री भया निद्रा तन्द्रा क्षुत्क्रोधिनी क्रिया उत्कारी मृत्यु
रिसुकाः रुद्रसम्भवकला इमाः ७१ पीता श्वेतारुणाय श्वासितेत्यक्षरसंभवाः चत्वार ईकाएताश्च कलाः सर्वफलप्रदाः ७२ कादिसान्ता समोद्भूताश्चतुस्त्रिंशदिमाः क
लाः निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च विद्या शान्तिस्तथैव च ७३ रोधिका दीपिका चैव रेचिका मोचिका ततः परा सूक्ष्मा तथा सूक्ष्मामृता ज्ञाना ततः परं ७४ ज्ञानामृताप्यायिनी च व्या

ग. ३. पिनीप्रोममभी ति च महाशिवकला एताः षोडशस्वस्य संभवाः १५ तत्र पूज्यानमस्कार्या स्त्रिकतारीनतिसंयुताः सः मुचि षरि सुत्का वस्तुरं तरे हे त्सा य १६ सकेन्नाना विदिक्षत्रो ना
परमप्यति थिल तरुरोगास रथ्यमोत्कनषक्र रसदिश्च १७ अतस्तस्तो मम सप्यार ज्यागोनाज्ञनं वत्तत मंत्रा नेच षड्तदि सुत्स्व । एवं वकं मनुत्तमः १८ तदि स्मोरिजिर्य
त्रैच न्नद्विमामस्तनः परं मलविघा यसप्रोक्ता अनुर्नं वति मंत्रकाः १९ अथा खङ्गादिभि मंत्रैः केचित्सिद्धाम हर्षद. अर्नुने यति मंत्रैति प्रवरं । मि भिमं त्रांणसर्वे रेकासा
नेरक लेवान तान्मनि स्तन्न रस्सु मामामा । त्रिनिधय कुलत्व नायिके २१ अकुलस्यामनाकौरसुक्तानकरेपरे ञमनलनिधयस्मिन्न वस्तुविलिकिन्नरूपिराणि २२ लङ्घपोतोन
रस्य लं कृत्वा स्मे नत्वरूपिणीभूत्वा परामनाकारम यचित्सुरणां कुरु २३ पुरा तं ववाम्यवद्धं स्तोमंतं नं एतर् स्पस्तारामय अमते परसुन्द्वार्थयरस्म्यमतोन्द्रावे २४ अ
मते स्वरिशर्द्धं पदेचामनवर्विणि अमतं स्त्रावयपुंगवाहि ज्ञानयासमान्वितं २५ अघोरे द्यतेम्ब र्याविधेषास मुदीरिता वा म्यवंवद पुगमं चपद्वागवादिनीस्पय २६ वा
भवं कामराजं चाङ्कृम्भ ह्रोदि निगा प्यथ ह्रेकस्यदितयेप श्वाम्महासोभ कुरुद्द्वयं २७ मादरूरं नेशक्ति मुच्चार्य पमोहं कुरु युगान्वितं अनेनं तं वंद म्भ नंमनुस्वरसमन्वितं
२८ विंदुनासरितं पश्चा शब्दविलुप्यान्वितं मनुस्वरविसर्गा ध्यमु कुंदिति पंचमी २९ उक्ते यंत्री विनीविद्या स मन्ताभी षु सिद्धिदा एताभिस्स र्वे विद्यामि रभिमे न्त्रा मंत्र
तंपिवा ३० ज्योतिर्मयं विधायाथ मंत्रितं परमामृतं तत्र बिंदुभिर्वसेत्त गुरुत्रितयया द्रुकाः ३१ सततर्प्पित्वा यथान्यायं संतर्प्या चार्य पादुकां आत्मनः कुंडलिन्यां चन
विंदुं वोध सिद्धिदं ३२ आर्द्रज्वलति मंत्रेण जुहुयात्त्रीकमातृकः रमिकृत्वा विशेषार्घ्यं वस्त्रेव सेपिवा ३३ ब्रह्माजं ममस्मर्चं सार्वभौमो मोमोजगल्पतिः सर्वतः कृत
कृत्यः स्याज्जीवन्मुक्तो न संशयः ३४ कृत्वा कृत्वा पिवानि संविशेषार्घ्यं विधिशिवे श्रीचक्रं पूजयिला सुसर्वभाग्य मिधिर्भवेत् ३५ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मनतत्त्वरह
स्य राशर थीये तंत्रे वस्वा यसंग्रहेनवभागेसौभाग्यविधोरूपेस ममोध्याय ॥ ॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच ॥ भगवन्देवदेवप्रव स्मामिलयांगार्चन मादरात य त्नकृता २

त्रिमुखि निर्यत्प्रभं हा सौभाग्यवान्भवेत् १ ततः पद्मनिभां देवीं चिंतिसस्केन शैलजे ध्यायेल्लसंविन्मयीं देवीं महात्रिपुरसुंदरीं २ ध्यात्वा हृच्चक्रमध्यस्थां त्रिपुरसुंदरीं चिन्मयीं मयीं
अंतः सुषुम्णाकमलादिविनिर्भेदनक्षमां ३ निरस्तमोहतिमिरां शिवसंयोगतत्परां ततः समस्तलोकदीपस्फुरितभुवनां सनातनीं ४ आद्यां संविन्मयीं मुद्रां पञ्चविंशद्वर्णवर्णितां
तां नानासापुटे निर्गमय्य लीलासंकल्पितां कृतिं ५ सौभाग्यसुंदरीं साक्षात्त्रिपुरां यंत्रे जोमंयीपरां त्रिखंडमुद्रासहितां खाजलोकुसुमान्विते ६ समानीय महामायां लक्ष्मीं
राज्ञि समुखां तत्श्रीमहात्रिपुरसुंदरीं तिपरं ततः ७ अमृतेतिपदं पश्चाच्चैतन्येति परं शिवे ततो मंत्रं विकल्पयामि नमः स्तमुना शिवे ८ मंत्रेण चक्रेश्वरीं देव्याः कल
येत्संनिमुद्रया बीजत्रयमिदं भयोपश्चात्यगिरिकन्यके ९ हसकलहीं हसकलहीं हसौः इत्य महापद्मवनांतस्थे कामेशाने तविग्रहे १० सर्वभूतहिते मातरेह्येहि परमे
श्वरि । इति मंत्रेण परमात्मिकां आकल्पितविग्रहां ११ निवेशयित्वा हृच्चक्रकल्पितां श्रीचक्रमध्यमे चतुःषष्ट्युपचारांश्च कुर्याद्देव्यास्ततः परं १२ त्रिताराद्देविनामान्तपा
द्यं कल्पे सततः परं स्यामीति नमसायुक्तांउपचारान् नत्तमाः १३ इत्थं सर्वसमुद्गार्याश्रिचक्रे सततं नश्रिपः श्रीदेव्यै पाद्यमुद्गार्यं कल्पयामि नमः पे २ १४ श्रीदेव्या अर्घ्यं
मि सुस्का कल्पयामि नमस्त त्रसादि मंत्रान्सकूलानुपचाराभिधानुस्मरेत् १५ सर्वधितैलाभ्यंगं तु मज्जनशालाप्रवेशनं अथ मंत्रनमंरपणियी ठाप्रवेशनं १६
दिव्यस्नानीयमथ च कुर्यादुद्वर्तनं शुभं । ततउष्णोदककलशानेकमंकेति परं ततः १७ कलशस्नानशब्दांत सर्वतीर्थाभिषेचनं धौतवस्त्रपरीमुक्तमार्जनेततततः प
रं १८ अरुणोनदुकूलेन परीधानमतः परं अरुणोनदुकूलेनोत्तरीयमथ कल्पयेत् १९ अथालेपनशब्दांतेमंडपांतप्रवेशनं अथालेयनमंरपमणिपीठो
पवेशनं २० चंदनागरुशब्दांते कुंकुमेति परं ततः अथ शंकुमरेत्सुक्तापरं मृगमदेत्यथ २१ अथ कर्पूरकस्तूरीपदं गोरोचनाद्यपि दिव्यगंधपरं सर्वांगरागमवि
लेपनं २२ कालागरुमहाधूपमथ केशाभरस्य च मल्लिकामालतीजातिचंपकाशोकस्ततः २३ शतपत्रपरं पूगाकुहलीपदमप्यथ जातीगंधकं लोकमुख्य सर्वर्तु

दत्तः २४ पुष्पमालाकल्पयामि नमः सुगन्धिभिः अथ भूषणशब्दान्ते मेरुपान्ते प्रवेशनं २५ भूयो भूषणशब्दान्ते मेरुपान्ते मणिप्यद्य पी ठोपवैशनं पश्चादुपचारप्रक
ल्पये २६ नवमाणिक्यमकुटं चन्द्रस्फराकलें ततः अयसीमे तत्किरीटं तत्तिलकरत्नकं २७ कालांजनं ततः वालीयुगलं च समर्पयेत् मणिकुंडलयुगं च नासाभरणमर्पये २८
च यवा चेयावकं उकल्पयेत् दाघभूषणं संततहे मचिंताकंवरकंच ततः परं २९ सुमहत्नवद्धकं पश्चान्मुक्तावलिमतः परं एकावलीं ततो देवि छन्नवीरमतः परं ३० देवि केयूर
गलं च तुष्टयमतः परं वलयावलिमप्यत्र कल्पयित्वोर्मिकावली ३१ काचीदाम काघ सत्र सौभाग्याभरणं ततः कल्पये पादकटकं रत्ननूपुरमप्यथ ३२ पादांगुलीयकं प
श्चात्पाशमेककरे ततः अन्यहस्ते कुरांपश्चाद्धयपुंड्रसुसंभवं ३३ चापं चापरहस्तेऽस्याः पुष्पबाणान्करे परे श्रीमन्माणिक्यशब्दान्ते पादुके कल्पये द्वयं ३४ समस्माने
ति वेघाभिः परमावरणोप्ययेद्वन्ताभिस्सहेतुत्कामहाचक्राधिरोहणं ३५ कामेश्वरांकपर्यंकोपवेशनमतः परं सुधासवाख्यचषकं ततः आचमनीयकं ३६ कर्पूरवी
टिकोपश्चादानंदोल्लासरावः परं विलासहासं च मंगलारात्रिकं ततः ३७ छत्रं च चामरयुगं दर्पणं तालवृन्तकं गंधं पुष्पं धूपदीपनैवेद्यानि च कल्पयेत् ३८ उप
चारांश्चतुःषष्टिं संकल्पा काद्यक्षरान्वके समर्पयित्वा श्रीदेव्यै नमुद्राप्रदर्पं च ३९ त्रिधा मूलेन संतर्प्य श्रीदेवीपादुकां ततः अग्नीशासुरवायव्यमध्याद्दिक्षु तितिंके
४० षडंगान्यर्चयेद्देव्याः श्रीचक्रस्य समग्रिये अथ पंचिनिसार्चनवस्पे मृगुधेकान्मानसा ४१ अवरणा हृप्रियस्यस्या साधकस्सर्वसिद्धिमान् वाचस कलशं हेवभु
वनेशीमतः परं ४२ नित्यक्लिन्नेमदद्रवे स्वाहेति सचोच्चरेत् एषा कामेश्वरी विद्या सर्वकामसमृद्धिदा ४३ नित्ये पंचदशमाला सा हासु सिपजिध्यि नापिका अ
हो विद्या समुद्धार्य परं कामेश्वरी सदा ४४ नित्या श्रीपादुकां पश्चात्पूजयामीति मनुमुच्चरेत् समस्तनित्याविद्यान्ते तन्नित्या भिस्ताभिधान्नि ४५ पादुका ह्यस्य मं
त्रैः समुच्चार्य पूजयेत् वामे भगाभुजे शब्दे मालिनी निभगा हृदि ४६ भगमालेपदं पश्चात्सर्वेविभगो वहे भगगुह्ये भगे सुकायोनिनी चभगोत्प स ४७ नित्यक्लिन्ने ९२

तिसर्वेतिमगोलप धर्शकरिभागरूपेयनिलाघक्लिन्ने भागपरस्ततः ४८ ततःस्वरूपेसर्वाणिभागानीतियरंततःमेघानयपदंपश्चाद्रदेपदमप्यथ ४९ रेतेसरेतेचभगक्लिन्ने
क्लिन्नद्रवेततः क्लृद्यद्राववेसुत्का भ्रमोघेपरमप्यथ ५० भगविच्चेसभेसुत्का क्षोभयेतिपदात्सर्वसत्वानयोच्चार्यभगे स्वरिपरंततः ५१ वाचेक्लृकाममेकृचर्मत्तच
क्लमेधृमतःपरयंक्तरोमिसत्योच्चार्यक्लिन्नेसर्वाणिशब्दतःभगानिमेवशंपश्चादानयस्त्रीमतः परंपदंहरपदं मायेनिलेसाभगमालिनी ५३ वाचेमायासमुच्चार्य
निसर्गक्लिन्नेमदद्रवेवह्निजायेतिनिसोक्तानित्यक्लिन्नाभिधायुरा ५४ प्रणवंमायाशवीजंचमोक्रौंक्रोंध्राततः पञ्चौंस्वाहेतिचतुर्थ्यापामेरुण्डासर्वसिद्धिदा ५५ प्रणवं
पूर्वमुच्चार्यानिलोकेशीमतःपरंपदंचवह्निवासिनेनमसान्वितमप्यथ सममस्तसिद्धिदामोक्तानित्येषाचवह्निवासिनी द्वौल्क्लिन्नेवाचमुच्चार्यवीजमंकुशनामकं ५७
परंनिसमदानेत्वद्रवेद्रामितिचोच्चरेत्तमहा वज्रेश्वरीनिलाषष्ठीयसर्वसिद्धिदा ५८ प्रणवंभुवनेशानीशिरस्तेनमस्ततः शिवाद्रूपमभिधानिसासममीसमुचीरिता
५९ त्रयींभपीचकवचेत्वरीतिपदंततःसुश्री हूं सेत्रिलोकेशीपदमस्त्रमतःपरं ६० निसेवेतरितापोक्तासमस्तफलदायिनी कुमार्यैवततप्रोक्तानित्या
यकुलसुन्दरी ६१ हसेतिकलरेसुत्का ग्रीविंदुयुतेदासंरहसाध्यकल्योरसुत्का रात्रिविंदुसमान्वितं ६२ हसेतिकलरेसुत्काऽं विंदुमनुसंयुते नित्याभिधेयमु
द्दिष्टा तित्या सर्वशुभप्रदा ६३ द्वौं प्रेस्त्र मित्यथोच्चार्यवीजमंकुशनामकंमुखवह्निकामराजंवाचाग्न्यामपित्यथोचरेत ६४ नित्यघमस्त्रशाद्दीनेद्रवेकवच
मुद्धे रतभ्रेत्रौंनीलपताकेयेतिसासर्वफलप्रदा ६५ भमरांतेमहद्वीजवामकर्णी विभूषितं विंदुकितमिपंनित्या विजयाशुभफलप्रदा ६६ चर्ड्व हणामा
लान्मनुर्विंदुसमन्वितं नक्त्रासमस्तफलदानित्येयसर्वमंगला ६७ त्र्यपीवीजंनतिपुर्तपदंतगवतीसथज्वालामालिनिशक्तिनेस्वरंदेवपुरस्ततः ६८ सर्वभ
क्षपदंसंहारानेशवंचकारिणी ज्ञानवेदसिशब्दांतेज्वलद्धितपदमप्यथ ६९ प्रज्वलद्दिनपंपश्चान्मायांजातिन्त्रयान्वितार पसमकमुच्चार्यज्वालामालिन्यथा

ये ७० कवचास्त्रे नतो नित्याज्वालामालिन्यथोनिता समस्ते ऐश्वर्यफलदा रोगशोकनिकृंतना ७१ चाथ मग्निसमायुक्तं मनुबिंदुविभूषितं चित्रा पंचदशी नित्या मामहानित्ये द्वि
दाम्नता ७२ षोडशी सर्वजगतां माता सकलसिद्धिदा श्रीविद्यैव महाविद्या ललिता परमेश्वरी ७३ एताः स्वराद्या आसच्छी श्रीदेवी ललिताकाः नित्यापंचदश प्रोक्ता याएताग्नि
रिकम्पके ७४ प्रतिपत्पौर्णमास्यंत तिथिनीमधिदेवताः षोडशीया महानित्या मूलप्रकृतिरीश्वरी ७५ समस्तजगतां माता नित्यानामपि नायिका प्रतिपत्पौर्णमास्यंतं दिवसे
ष्वखिलेष्वपि ७६ एकैकां पूजयन्नित्यां चतुर्विंशाद्युपचारकैः नित्यापंचदशानां तु मंत्रसंख्यार्थयत्नतः ७७ तिथिनित्यां त्रिधाभ्यर्च्य सौभाग्यमतुलं लभेत नित्याम
र्चयेत्ते मम र्चयेद्यो हि तिथिदिने क्रमेणैव साधकोत्तमः सोऽसौ एन परमेश्वरः नित्यापंचदशाभ्यर्च्य तिथिनित्या पूज्यरं समसौख्यं यमहानित्यां त्रिधावापंक्त धार्य यत् महस्रागम
वा प्रोतिर्द्वा नामपि दुर्लभं ८० नित्यापंचदशाभ्यर्च्य तिथिनित्यामतःपरं तु नभ्यच्य वानित्यं श्रीदेवीं ललितांपरां ८१ महानित्यां समभ्यर्च्य पंचधा वा त्रिधापि वा
गुरुपंक्तिः समभ्यर्च्य श्रेयो राशिमवाप्नुयाच्च ८२ गुरुपंक्तिस्त्रिधा ख्याता मण्डलावहिता शिवे गुरुपंक्तिमनभ्यर्च्य न तु सिद्धिं प्राप्नुते ८३ परमेश्वरशंकरो परमेश्वर्य
धाम्बिका श्रीपादुकां पूजयामीसपार्णां योजयेत्प्रिये ८४ अनयेव मन्त्र विद्या विख्याता जगतीतले परशवः परमेशपंक्तौ गुरुरूपां पूज्यते ८५ मित्रेशमथ ५ ष
ष्ठीशमो द्दीशं च ततः पारं वर्यानाथ ततो लोपामुद्राव भाष्यसंज्ञको ८६ देवानंदललितादी सापरा चार्या इमेस्मृताः सर्वत्रानंदनाथ श्रीपादुकां पूजयामि च ९०
अनेनैव विधानेन गुरुपंक्तिं समर्चयेत आनंदनाथ शब्देन लोपामुद्रा गुरौ शिवे लोपामुद्रा प्रभावेन देवा सीयुरतं गताः पतिव्रता मुख्याद्वा विद्या सलसि
द्धिदा ९२ पतिव्रता शिवा नित्यं यः प्राप्नोति तिथिदिने दिने दिने नमस्त्रे [illegible] मारभ्यार्यकं तीया साध्वी पुत्रवती शिवे नाम्नभ्याय नरो नित्यं श्रीसि
द्धि सिद्धिमाप्नुयात् ९३ आचार्यादि पितृसर्वीषां [illegible] नाम्ना न विद्या याविदो [illegible] ९४ आधारस्त्वर्वे [illegible] पितामुत्राणि [illegible] ते दिव्यो २२

घमारावमभ्यर्च्य सिद्धौघमथ पञ्चकेन २६ कालतापनमभ्यर्च्य धर्माचार्यमतः परं मुक्तकेशीमथ दीपकजानाथमथोर्ध्वं येन सिद्धानां गुरवः प्रोक्ताः मेखलादपरा सिद्धौघमि
ति संपूज्यमानवौघमथार्घ्यं येन विद्युद्देवं पुरोऽभ्यर्च्य प्रभाकरमतः परं २८ तेजोदेवमथाभ्यर्च्य मनोजं च ततः प्रिये २९ कल्याणं रत्नदेवं च वासुदेवमतः परं श्रीरामानन्द
नाथाख्यमर्च्ययेज्जगतां गुरुं ३० एवं वंशधाध्वसरंध्र यपादुकामन्त्र मुच्चरन् विशेषवत्तार्घ्यं येन त्रैधा ततः स्वगुरुपादुकां ३१ अर्च्चयेदिति संप्रोक्तं कालपागास्त्रामयः शिवकृत्वा
लयो गपञ्जाबाप्रसंस्थाधकोत्तमः ३२ सर्वज्ञत्वमवाप्नोति सिद्धिं प्राप्नोत्यनुत्तमां ३३ ॥ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्य राजार्थी ये तन्त्रे देवार्थसंग्रहे उत्तरभागे सोमां
गपविधिर्नाम षष्ठमोऽध्यायः ॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच ॥ अथावरणदेवीनामर्चनं संप्रवक्ष्येत भोगानामात्मलाभाय हा देवि भोगस्वर्गापवर्गदं १ अणिमां लघिमां महिमा
मीशित्वमतः परं वशित्वसिद्धिं प्राकाम्यसिद्धिं भुक्तिमतः परं २ इच्छासिद्धिं प्राप्तिसिद्धिं सर्वकामाभिधामथ चतुरस्रे प्राच्यमिके पूज्याः नाममन्त्रैः प्रिये ३ द्वितीये चतुर
स्रे च ब्राह्मीं माहेश्वरीमपि कौमारीं वैष्णवीं मवाराहीं च ततः परं ४ माहेन्द्रीमपि चामुण्डां महालक्ष्मीं समर्चयेत् तृतीये चतुरस्रे च मुद्रां संक्षोभिणीमपि ५ सर्ववि
द्राविणीं मुद्रां सर्वाकर्षिणीं कामपि सर्ववशंकरामिथां मुद्रां सर्वोन्मादिनीं कां तथा मुद्रां महाङ्कुशां सर्वखेचरीं योनिमप्यथ सर्वत्रिखण्डमुद्रां च पूजयेदिति कल्पके ७ अ
णिमाद्याः पश्चिमादि दिक्ष्वभ्यर्च्या विदिशासु च पूर्वादिक्रमतोऽभ्यर्च्या ब्राह्म्याद्याः सर्वमातरः ८ क्षोभिण्याद्याः पश्चिमादि दिक्षु पूज्या विदिक्ष्वपि एताः स्थिता रीबीजा
द्याः पादुकाभिः प्रपूजयेत् ९ त्रिधा तेनाः परं पश्चात् कर्तव्यं परं ततः योनिं च परमभाव्यपदं त्रैलोक्यमोहनं चक्रे समुद्राः सुखासनस्थिता पूजयेदीरयेत् साधुधाःप
रमाभाव्यपरपश्चात्समशक्तयः ११ सवासनाः सपरीवाराः सवोपपदं ततः चारैस्मपूजितास्सनुमज्ञानेन सुन्दरि १२ त्रैलोक्यमोहनचक्रे प्रकटायोगिनीस जेन
तारत्रितयमुच्चार्य करशुद्धिकरमतः १३ उच्चार्य त्रिपुराचक्रेश्वर्यैश्वर्यवशंकरं तमोन्वितं आर्यं विश्वप्रशाचक्रे सर्ववाश्रीपरं ततः १४ पादुकां पूजयामीति यजेत् चक्रेश्वरीमिति

23

वे सर्वसंक्षोभिणीमुद्रां वीजं पूर्वं प्रदर्शयेत् १५ प्रथमावरणे प्रोक्ता मिथ्यसकलासिद्धिदं कलाश्चैव मनस्तापमेव स्यात्पञ्चा विधिं मया १६ तारत्रितयमुच्चार्य स्वरमेकैकशो प्रिये पश्चा
येत्स्वकलानि ततः कला षोडशशेरज्जे १७ कामाकर्षिणिका बुद्ध्याकर्षिणी च ततः परं ज्ञेयं १८ अहंकाराकर्षिणी च शब्दाकर्षिकान्या स्पर्शाकर्षणिका रूपाकर्षिणी च ततः प
र १९ रसाकर्षिणिका गन्धाकर्षिणी परिमा २० चित्ताकर्षिणिका धैर्याकर्षिणी च ततः परं स्मृत्याकर्षिणिका नामाकर्षिणी च समप्रिये वीजाकर्षिणि आत्माकर्षि
णी च ततः परं २१ अमृताकर्षिणी या शरीराकर्षिणी तथा एतानि साकर्मोत्तानःस्युः षोडशाराधिदेवताः २२ अनेन वर्त्मना रितः पूजनीयाः प्रयत्नतः स्ता
गुप्तपदा नेच योगिन्यः परमुच्चरेत् २३ सर्वाशापरिपूरके तिपदं तत्तच्चक्रे समुद्धरेत्स्वारि शेषं पूर्ववदुद्धरेत् २५ तारत्रयमुच्चार्य ते त्रिपुरेशी पदात्परं चक्रेश्व
र्यै नमः सर्वसंक्षोभमुद्रां ततः परं २६ त्रिपुरेश्याश्चक्रे तेन चक्रे स्वयं वा पदात्परं श्रीपादुकां पूजयामीत्युक्त्वा चक्रे समर्पयेत् २७ सर्वाशापूरकं चक्रमित्यमभ्यर्च्य सा
दरं सर्वविद्राविणीमुद्रां वीजं पूर्वं प्रदर्शयेत् २८ सर्वसंक्षोभणे चक्रे देवताश्चाष्टधा परे अथ तारत्रितयमुच्चार्य कवर्गाद्यष्टकं ततः २९ उच्चार्य पूजयेत्पश्चादनङ्गकुसुमादि
काः अनङ्गकुसुमानङ्गमेखला च ततः परं अनङ्गमदनापश्चादनङ्गमदनातुरा अनङ्गरेखा चानङ्गवेगिनी यमलोचने ३१ अनङ्गाङ्कुशानामा मालिनी च ततः शिवे देवी
श्रीपादुकां पूजयामीति योजयेत् ३२ त्रितायैताः परं गुप्ततरयोगिन्यः स्मृताः अथ सर्वसंक्षोभणचक्रेशि पूर्ववदुद्धरेत् ३३ आत्मासनस्य हाविषायमथ त्रिपुरसुन्द
री चक्रे स्वयं नमः पश्चात् सन त्रिपुरसुन्दरी ३४ चक्रे स्वयं विकापश्चात्सर्वसारस्वतः परं तृतीयावरणे श्री त्रिपुरसुन्दरी ३५ अभ्यर्च्य दर्शयेद्वीजं पूर्वं वामाकु
र्षिणीमुद्रां देवतार्चयेत्तत्पश्चात्सर्वसंक्षोभणपरायके ३६ कुकारादि ककारान्तसंक्षोभिणीपादिकाः क्रमात् सर्वसंक्षोभिणी शक्तिः सर्वविद्राविणी तथा ३७ सर्वाक
र्षिणिका पश्चात्सर्वाह्लादिनिका पि च सर्वसंमोहिनी तिलया सर्ववशंकरी सर्वरञ्जनिका सर्वोन्मादिनी च ततः शिवे ३८ २२

सर्वार्थसाधका शक्तिस्सर्वसंपत्तिप्रदा सर्वमंत्रमयी शक्तिः सर्वद्वंद्वक्षयंकरी ५० इति श्रीपादुकामुल्लाप जपामीति योजयेत त्रितौलास्संप्रदाय योगिन्य इति नमः परं ५१
सर्वसौभाग्यदात्री च दारके चक्रेश्वरी ये न शिरः पूर्वकुन्धार्य चक्रे सौभाग्यवेज्ञये ५२ चक्रासनमहाविद्यामुद्रार्यं त्रिपुरस्यवासिनीति परं चक्रेश्वरी कुलोत्तीर्णयोगिनी ते ५३ अर्थ
त्रिपुरवासिनि च चक्रेश्वरीपदं चक्रे स्वीयपदं प्रथमं सर्वांगसम्मुखं ततः ५४ इत्यचक्रे स्वरी मिद्यावश्यमुद्रा प्रदर्शयेत सर्वार्थसाधके चक्रे देवतं सर्वाश्च पूजयेत् ५५ सर्वसिद्धिप्र
दा देवी सर्वसंपत्प्रदा तथा सर्वप्रियंकरी देवी सर्वमंगलकारिणी सर्वकामप्रदा देवी सर्वदुःखविमोचनी सर्वमृत्युप्रशमनी सर्वविघ्ननिवारिणी ५६ सर्वांगसुन्दरी देवी स
र्वसौभाग्यदायिनी णाकारादि पकारान्ता एता देवीस्समर्चयेत ५७ त्रितार्यैतानि कुलोत्तीर्णयोगिनि पुराश्री चक्रेश्वर्यै वापरं ततः श्रीपादुकां पूजयामीत्युक्त्वा च
क्रेश्वरीं यजेत ५८ बीजपूर्वं ततस्सर्वोन्मादमुद्रां च दर्शयेत सर्वाशासाधके चक्रे देवता पञ्जयेदथ ५९ सर्वज्ञा सर्वशक्तिश्च सर्वैश्वर्यप्रदा तथा सर्वज्ञानमयी देवी
सर्वव्याधिविनाशिनी ६० सर्वाधारस्वरूपा च सर्वपापहरा तथा सर्वानन्दमयी देवी सर्वरक्षास्वरूपिणी ६१ सर्वेप्सितप्रदा मातिः दशैता एतास्समर्चयेत त्रैतार्यं
त्रिनिर्गर्भयोगिन्यः परमथ ६२ सर्वरक्षाकरे चक्रे रोधपूर्वं तु देवीन समर्चयेत् ज्ञानकलायसाधासिद्धासनाः परं ६३ त्रिपुरमालिनी चक्रेश्वर्येश्वरः नमोऽन्वि
ते उच्चार्य त्रिपुरसुन्दरीमालिनीपदमथ ६४ चक्रेश्वर्यै चिक्राशक्तिपादुकामन्त्रसंपुटं उच्चार्य पूजयेच्च क्रांहीं त्रिपुरमालिनी ६५ मुद्रां महांकुशां ह्स्ख्फ्रें बीजनमृ बीजि
तां इत्ये सर्वरोगहरे चक्रे देवताश्चार्चयेदथ ६६ वाग्देवतायकं तज्ञ बीजपूर्वं हि मादि वे पञ्चमं त्रसमायुक्तेन मः स्थानेसयश्चायुतं ६७ एतास्तु रहस्ययोगिन्यः सर्वरोग
हरपदं चक्रे शेषमथोच्चार्य त्रितारा घास्समर्चयेत ६८ यजेत्त्रिपुरसिद्धांच मालिनीं विद्यापुरस्सरां बीजमथो चार्यमुद्रां कुर्यात्खेचरीं ६९ अथ वाणचतुर्दिक्षु वाणा
धवेनमाचरेत द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं मथोच्चार्य सः सर्वपरमथ ७० जंभनेभ्यः परं पश्चाद्वाणेभ्यो नमश्चोरतन अथचैतानिनाधंते सर्वसंमोहनी पव ७१ धनुर्बाणम

ता॰पु॰ ऽग्न्यार्यमायाबीजय नः परं वशीकरणाशर्वं वचनु थी हरयान्वितं ६५ अंकुशं सर्वशग्राप स्तंभनायांकुशाय च नमऊन्काच नुर्रिह्वा बाणा ६ निति पयेन ६६ त्रिकोणोथप
वक्ष्यामि महाकामे मध्य र्ये पुरः पहावन्तेम्मरेपि आन्मता श्री भग मालिनी ६७ वाक्कामशक्तिं खड्गया ए नालि त्वसमं ये पेपेत महाश्री सुंदरी पेश्चात्तवेरत्रितयपूर्विकां
२४ ६८ कुमारी पूर्विकां चैव मध्ये संपूजयेत्स्वयं योगिनी नवमीचक्रे देवीञ्चनवमीतथा ६९ नित्यानां षोडशी चात्र महाश्री सुंदरीतथा अथ वेदवचक्रस्यान्वलिता परदेवता
७० एकैवेति समाख्याता नभेदो कालि पार्वति नमंत्रदेवतानां भेदो विद्यते च समखिये ७१ एतानि परिहस्याख्यातो निभ्यः परमप्यय सर्वसिद्धि प्रदेसचक्रे शेषं पूर्ववं
दुद्येत् ७२ समष्टचीसमाप्येस्य विद्यामावाहिनी मूध ऊग्नार्य त्रिपुरावां च चक्रे स्यर्थ्यैनमऊद्येत् ७३ त्रिपुरां वापरस्त्वं चक्रे स्वर्यं वापद्मपयथ श्रीपादुकां पूजयामीस
स्तां च चक्रे स्थरी यजेत् ७४ बीज मुद्रादर्यापरीजवर्णपुरस्सरा वेदवेद्यमहाचक्रे साम्राज्ञी सविदं यजेत् ७५ तात्र यमलविद्यां श्री महात्रिपुरे सुब्यं वदरि
श्री महाशर्वतत्त्व परमेश्वरी ७६ श्रीपादुकां पूजयामी सस्याप्सरमेतः पर उत्काम म्यी त्रत्नार्ये वापरापरपरं ततः ७७ रहस्ययोगिनी पश्चात्सर्वानंदमयेप
रं चक्रे समुद्रा वां च ससिद्धिस्यापुधापरं ७८ सशक्तिः पश्माभाप्यपरं चायसवाहना पदंसर्वपरिवारसर्वायचारे रतः परं ७९ संपूजितास्त्विति प्रोक्ताम्
लविद्यामततः पुनः उत्काथ श्री महाशर्व त्रिपुरेत्तिपदात्परं ८० सुंदरी श्री महाचक्रेस्वर्ये शर्वेरुन्वितं भेकाथ श्री महाशर्व त्रिपुरेसथसुंदरी ८१ श्रीमहापूर्व
कच चेश्वर्धि वापदमप्यय श्रीपादुकां पूजयामी सर्वर्घेसदेवतो ८२ वाग्भवाद्यायोनिसुन्मंद्भवोपितानन्तः पांधू पदीप निवेद्यायन वमुद्रः प्रदर्शयेत ८३ पे
नधावित्रिधामलविद्यामुद्रार्पयेत्ततः तर्पयित्वा घनैवेद्यमावसे समर्पयेत ८४ दत्वाचमध्ये पानीयमुज्राणपोशनं ततः हस्ताप्रक्षालनं दत्वा नो हस्तं च निवे
दयेत ८५ सकलर्पवितुलाय कंकुत्तो तिंद्रक्येनहिया निंध्यालाग्रेधर्नेचिंतयेत्तदधोमुख्यं

२८

पुरे ८७ स्मरः पुंड्रकारं से दिरसांत रसामयं कलापंचदशात्मकेन मनीयं परं महः ८८ तन्महः परमं नौमि हंसे पंचभिरंकितं अशेषविश्वमेतस्मात्प्रकाशते तात्मके
शिवे ८९ त्रिधाविभक्तं पद्मलुसोतल्लुसल्लुतिक्रमात् एकस्मै महसे तस्मै नमस्सकलचक्षुषे ९० स्मरामि तां परां वाचं पश्यंतीसाक्रमात्मकं या नानाविधमहाकार
सानुभवकारणं ९१ देशकालपरिच्छित्तिमायया स्वल्पथापथा तत्तद्रूपेण याभाति तां नमे यह विधोकलां ९२ मूलादिबलपर्यंतं महात्रिपुरसुंदरी या तनुस्तनु
त्वख्यातां भजे भवशालिनीं ९३ योनौ कनकवर्णाभ ह्याहरिविभु [illegible] लज्ञातायांच रूसंकाशं मह स्वच्छमहेश्वरि ९४ प्रसन्नामतराद्योघसंतर्पितचराचरां भ
वानि भवशीलैस्तां भावयाम्यमतेश्वरि ९५ वर्णाः कलापरं तत्वमंत्रो भुवनमेव च रूपं [illegible] देवेशि भांति लपिचिरात्मनि ९६ चमान्मिज्ञादि कालाराहद्यानेविश्वम
ते ३ श्रीनृपसिमात्तल्लप्रकाशवपुषि तत्वपि यदीदं भासते रे विनामरूपी त्रियात्मकपुकाशवपुषस्त्वचस्तस्वर्वे नातिपिच्यते ९८ नेत्राद्रिमूलको पांतेतरामासनलीन
यावारं वारलयादेविरूपारिमधुसेव्यते ९९ सविदग्रस्समस्तमाभिष्वि विषयाननमत्तास्वयोगी नापीषयलार्थ नमस्कार्येहि सर्वदा १०० पीठभागपहृद यगुह्य शिवा
ने स्थे योगिना समाराधनपर्ले [illegible] समस्त सकलकामदं १०१ इति विरचितमेतत्त्रैपुरस्तोत्रमात्मप्रकटितपरमार्थं यो गिवर्यो पठेत् मकलदुरितरागध्वंसनानन्द
कार्यप्राप्ति यजन विधानं सेवमतो नाके शुभे ः १०२ नैवेद्यं ध्यानं तरमूलविद्याजप [illegible] विसो भाग्वहर [illegible] वामभागे ततः परं १०३ वनुरलसमभ्युक्ते
हर्ने [illegible] मनोहरं विनाशि वागमर्वयप स्वाद्रूपकां नेततः परं १०४ महलायनमस्तत्र मरलं सप्रपूजयेत तत्रपात्र शंतिपुष्पाण्यगवभुवनेश्वरी १०५ सर्वविघ्नपदकं
ध्यः सर्वभूतेभ्यः स्वयद्भवाहूभामिनीमिति त्रि [illegible] संधार्य ततः परं १०६ स्वाभवतपरं पश्चादर्घ्याद्यानाराजने शिवे मूलविद्यां समुच्चार्य नारायितपमण्डप १०७ सम
स्तचक्रचक्रेशी पुनरेदेवि नवात्मिके आरात्रिकमिदं दीपं गृहाण मम सिद्धये १०८ इति नीराजनं कृत्वा मूलविद्यां समुच्चरन् कृत्वाप्रयाणं स्तिसम्यक् त्रिधा कलापर

दक्षिरणा १९ साधंगारं उद्वन्नलास्तुलास्तो चैर नेकशः श्रीधिया म्प चिंगंधाधैस्तो वलाधैस्सुवासिनी ११० अनम्यर्च्यापि तामुद्रांखेचरीसंप्रदर्श्य च समखेतिश्चि
यं देवीमानम्य सुहासयेन्नतः १११ चक्रराजस्य हृल्लेख्यस्कन्दम्पर्ग्घेनशिवे श्रिममषगुणाप्राप्य वत्सल्लपो भव मसो ११२ ॥ इति श्रीमदनुत्तर ब्रह्मतत्वरहस्ये दशाश्चीय
25 तंत्रे वेदासगार्थं सत्रहसौभाग्यविद्योद्देशे न वमोध्यायः ॥ श्री दक्षिणामूर्तिरुवाच ॥ शृणु देवि महाभागे चक्रार्च्चनपरं तमं श्रवणादपि यस्य सुसिद्धयो ष
णिमादयः १ नत्नमात्रिपयनास्यान्मग्धसंपसए ननमासपूजाधमाशेन्कायानकौघविभेदिनी २ यश्चक्रमपि मारं डीकौवेरीमपिसंपदं वरामासमन्वहं भ
न्माचक्रराजार्च्चनाशुभं ३ हत्वा वध्यपमवाप्नोतिधनदेन समंश्रियं ४ कुर्याद्वत्सरनिसंन वावेरणपजनं ५ स्वाश्रियाधनदैम्पर्य तस्याशेशायतेवसौ वेद
शास्त्रपुराणादिविद्या अपिसुदुर्लभाः ५ अस्य वक्राद्विनिर्यान्ति ह्यनधीता अपि स्वयं धर्मार्थकामोसाध्यि पुरुवार्था सुदुर्लभाः ६ तिष्ठन्तिनकरेनि
लमाक्त पाद्मिगुरोर्द्विभाः आदौ मेदिर पक्षास्यात्वपागार्या नतः परं ७ भागागार्यान्ततीयास्यात्त्रिधापद्मेप्सीश्रीलयोगाप नाहत्वा वा सततं साधकोत्तमः
८ देवींवंदनमालाख्यविद्यामुच्चार्य तत्परं अष्टयन्सर्वसौभाग्यसंपन्नस्सिद्धिमान्भवेत् ९ सम स्तचक्रपत्रावामध्यचक्रार्च्चनंतु वाकस्याश्रि शरमेमकातेज
प संवृद्देशास्तृणि १० अमातिहनिधादुलाग्याज्म्भातदेदात्आणिमाद्यष्टसिद्धीनां नायको जगतीतले ११ देवतास्तासु वीरणामपिवद्योभवसमे चक्रसिहासम
ने देविदेवानगोपिनगा १२ पद्मामेकविधाचेनसधकेनप्रपूज्यते सरहेवाव नेत्रामेन्गरसोभः प्रजायते १३ ज्वलकामाग्निसंतापयत्नमासममानसाः
त्वपिलिलिकतिमायेन स्रा रापातिता वित्तः १४ मंत्रसंमूदरयोः स्फुलधनमरलाः न दर्शनान्मरदेविनायंते सर्वयोषितः १५ तान्मेविलेभितेचक्रे येनसंप
क्ष्यते नरः तस्यापिसिद्धिमेरसीजायते नचिरादिह १६ रत्नप्रतिष्ठितं तं च सर्वधर्मचक्रराजं ददाति सकलान यौन्वत्सराश्चिमे समाहि १७ लिखितेराजिकांक

माचार्यानुज्ञयाचक्रं सांगंप्रपूज्यते यत्र धनधान्यादिसंकुला १९ तन्मंदिरे महालक्ष्मीश्चंचलाप्यचलाभवेत् न विघ्ना अधिपसाहरंपूर्विधामिथ्यास्यसिध्यन्ति [illegible] कंदर्पसदृशी
कान्तिः अयाशिःपेदपूरे पुत्रपौत्रादिसंपन्निरचिरादस्पसिध्यन्ति २० प्रसन्नं सुखवावाप्निरेकस्मिन्नेकजन्मनि भवसस्यन्तसंदेहो क्रियासे कुरुभामिनि २१ सोव
श्री लिखितं चक्रमाचार्यस्य कृपावशात् वीजगर्भमवीजं वापि नभिलंघ्य पूजते २२ अवश्यमातिमाय पूसि कृपाल स्मपंद्रिरे किंकराइ वन्ति वन्ति सर्वे मसेसामम
त्रिये २३ धनधान्यादिसंपूर्णाम मुक्तारलोघसंकुला गजाश्वरथसंयुक्ता पशुभिः सागरात्विता २४ आकल्पमनदिरे न स्पसन्मनि वापिनीपरा तिष्ठत्येरावलाल
स्त्रीरैवनैरपि दुर्लभा २५ सर्वासामपि विद्यानामधिपः स्यान्नरोपयः पुत्रपौत्राभिवृद्ध्यासौ कश्यपप्रभृतिमो भवेत् २६ कोमाशि त्थि लपमामुपाति ब्रसतिपा
ज्ञानोराजमा अतनूमाः सचिवा अपि २७ किंकराइवन्ति षन्ति किंकर्तव्यधियान्विताः निवसन्ति गृहे यस्य तेषामपि नरो गत्ना २८ पीडा भवन्ति सर्पाणाधनावि
पीडादारुणा स्वच्छंदमरेशा तस्य वंरपानामपि जायते २९ सौवर्णचक्रसान्निध्ये शरीरं यो विमुंचति अपचानागहं वापि सर्वे कुवरीवने ३० चक्रराजसमा
न्नि षंसदाकाशी निगद्यते चक्रराजार्चनं सम्यक्कुर्वन्नहमादरात् ३१ नगिकुरोति देवाश्च किमुमर्त्यान्नरोत्तले हैमचक्रार्चनं नित्यं कैलाससहमारतात
३२ नियतत्रिंशरूजस्था श्रियः पंचदशासरी मंदुलक्षितपाहं राज्ञानं न गां नुवा ३३ देवात्रां मनुष्याणां सर्व वशीकुरुते भूयं घनमासमूचयेयघस्तेलोव
रीचक्रनायकं ३४ देवानपि सगांधर्वानप्सरः किन्नरराक्षसान् ब्रह्मर्षीनपि देवर्षीन्मन्त्रगानसुरानपि ३५ रासभूतान्करोसवेतशयोनास्त्रविघ्नते श्रीचक्र
मन्त्रं हं हें में सांग्रां वर्णोश पूजयन् ३६ आचार्यस्य प्रसादेन तानारीणामनेनोपमः वशीकरोति त्रैलोक्यं सदेवासुरमानुषं ३७ कंकिनरां सगांधर्वान् सयक्षपतणा
रां रंभोर्वे उपादिका दिव्याप्सरसोपि मनोहरा ३८ नागकन्याश्च देवानां गांधर्वाणां च कन्यकाः वशीभूताभवन्त्येव सम्यग्दीक्षा च संशयः ३९ महदायुष्यमारो

ग्यमैश्वर्यमतुलं मार्द्दिके सर्वविद्याधिपत्ये च जरामृत्युनिवर्तने ५० पुत्रपौत्राभिवृद्धिश्च समृद्धिर्धनसंपदाम् मुक्तारत्नसमृद्धिश्च ये पोषयन्ति दिने दिने ५१ सिध्यसम्यन
संदेहावसाने सर्वं मम प्रिये। अश्वत्थस्य महेशानि विद्युत्पुञ्जनमत्त ५२ ब्रह्महत्यादिदोषाणां सद्यो नाशकरं परं अश्वत्थपुष्पैर्महेशानि सांगं श्रीचक्रमन्वहं ५३ मासमा
त्रं समभ्यर्च्य महापातककोटिभिः विमुक्तो महतीं लक्ष्मीं धनधान्यादिसंकुलां ५४ अवाप्य सर्वविद्याभिर्भवेत् स्मरसोदरः जपापुष्पैः समभ्यर्च्य श्रीचक्रं सांगमन्वहं ५५
ब्रह्महत्यादिभिर्दोषैर्जन्मजन्मकृतैरपि विमुक्तो नात्र संदेहो भवन्नवान्नजायते ध्रुवः ५६ केतकीकुसुमैः पत्रैर्नित्यं समभ्यर्च्य सादरं उपपातकसंघौघं मासमात्रेण नाशये
त् ५७ कंदर्पसमसौभाग्यं प्राप्नोत्यत्र न संशयः करवीरैः समभ्यर्च्य श्रीचक्रं सांगमन्वहं ५८ महापापोपपापौघैर्विमुक्तो मासमात्रतः विद्यया जीवसंकाशो धने
न धनेशोपमः ५६ मासत्रयाद्भवेच्छक्तो कामाकाममसमप्रभः शतपत्रैर्मनोरम्यैर्मासमर्च्य समर्चयेत् ५७ महापातकराशिभ्यो विमुक्तो मासमात्रतः सौभा
ग्यमतुलं प्राप्य श्रियं प्राप्नोति चंचलां ५८ चंपकैः सुमनोरम्यैश्चक्रं नित्यं समर्चयेत् मासमात्रेण मुक्तोऽसौ महापापोपपातकैः ५९ संप्राप्य महतीं लक्ष्मीं ध
नधान्यादिसंकुलां अधिपः सर्वविद्यानां भवेत्काममसमप्रभः ६० भुक्ते हंसकलाभोगान्मुक्ते संततं परं पारं वै बकुलकुसुमैर्नित्यं मासमात्रं समर्चयेत् ६१ कोटिकोटि
त्रैलोक्यं पापौघैरपि मुच्यते बिल्वपत्रैः समभ्यर्च्य मासमात्रं निरंतरं ६२ विमुक्तः सर्वपापेभ्यः प्राप्नोति संपदं परं बिल्वपत्रैः सजलजसहितैः परिपूजय
न् ६३ शतजन्मकृतैः पापसंघैरपि विमुच्यते आयुष्यमारोग्यं च समृद्धिं च महत्तरां ६४ मासादूर्ध्वमवाप्नोति जीवन्मुक्तो भवेद्ध्रुवं मल्लिकाकुसुमैश्च
क्रं समभ्यर्च्य सादरं ६५ महापातकराशिभ्यो विमुक्तो मासमात्रतः संप्राप्य विपुलां लक्ष्मीं प्राप्नोति परं पदं ६६ मल्लिकामालतीजातीकुंदैश्च शा
तपत्रकैः श्रीतालदलैर्वा सिध्ये अशुभं चक्रमर्चयेत् ६७ विमुक्तो नः मासादूर्ध्वमवाप्नोति श्रियो विद्यां च दुर्लभां ६८ मल्लिकाकुसु

मेर्निर्मितुलसादलमिश्रितैः चक्रराजं समभ्यर्च्य मासं सांगं सुसंनधीः ६९ ग्रावाणीव समस्तानां ह्रिपाधनदसन्निभः तेन सार्धं विमेकां शोभलापातकवर्जितः ७० सम
क्षिमहतीलक्ष्मीजीवन्मुक्तो भवत्यसौ जपापुष्पावलेरभ्यर्च्य चक्रराजं दिने दिने दिवे ७१ महापातकसंघेभ्यो मासमात्रेण मुच्यते यव लोध्रिथमासाघ पुत्रपौत्रसमान्वितः
७२ विपुलसकलान्भोगान्भुक्तान्ते मुक्तिमाप्नुयात् शमीपत्रैः कुर्वीपि चक्रराजं समर्चयन् ७३ सहस्रजन्मजनितैः पातकैरपि मुच्यते सौभाग्यमतुलं प्राप्य श्रियमा
प्नोति सर्वका ७४ कोमलैस्तैः समभ्यर्च्य मासं नीलोत्पलैस्तु वा विमुक्तः सकलैः पापैर्लभते संपदं पराः ७५ पाटलैर्वकुलैर्नागकेसरैर्वा दिने दिने चक्रराजं समभ्यर्च्य मा
समेकं प्रसन्नधीः ७६ दुरितैर्घोरैर्विमुक्तोसौ समग्रैरिलभतेऽ चेलासुगंधिकुसुमैर्निलयत्स्वैवर्णसुगंधिभिः ७७ चक्रराजं समभ्यर्च्य सांगमन्वहमादरात् समस्त
पापराशिभ्यो विमुक्तः श्रियमश्नुते ७८ अवाप्य च चलं श्रेयो यद्वत्स्न लोके महीयते ॥ रत्नपूजाविधानं च कथयामि तवानघे ७९ श्रवणादपि यस्य स्यात्सर्वसौ
भाग्यसंयुतः नानापुष्पैः सुगंधैश्च कर्पूरस्तोत्रस्वरैः ८० एकविंशतिरात्रान्ते विंशतिर्धरणीभुजः दासभूतास्करोत्येव महारोगांश्च नाशयेत् ८१ सर्पवर्तका वि
मानं श्रीर्जायते नात्र संशयः मुक्तारत्नैश्च रच यत्स्वर्णपुष्पाणि सुदीः ८२ एकविंशतिरात्रान्ते कन्येयं कृपन्नं एकविंशतिरात्रेणापस्यभूपानसंशयः ८३
वैदूर्यं कोति मान्मत्री प्राप्नोति संपदः प्रवालघटितैः स्वर्णपुष्पैः श्रीचक्रमर्चयन् ८४ त्रिसमाहान्महादारिद्र्यं रोगांश्च नाशयेत् वश्याभवति दुष्पाश्च भूपालो
नात्र संशयः ८५ तथा मारकतस्निग्धस्वर्णपुष्पैः समर्चयन् विनाशयति शत्रूंश्च विबुधान्वशमानयेत् ८६ पुष्परागमयैः रत्नघटितैः स्वर्णनिर्मितैः कुसुमैः पू
जयेच्चक्रं त्रिसप्ताहात्सुरेश्वरी ८७ अवश्यमप्सरा अप्सरसः संभवन्ति विषयाज्ञीभसदृशो भवस्यत्र न संशयः ८८ सुवर्णनिर्मितैः पुष्पैर्वज्रकेसरखचि
तैः एकविंशतिरात्रेण गार्भ्यं पद्यकनायकं ८९ विबुधाश्रयिते स्यान्नवशात्स्य न संशयः वशीकरोति त्रैलोक्यं सदेवासुरमानवं ९० इन्द्रनीलमयैः स्वर्णपुष्पैश्च

ऽसमर्चयन् त्रैलोक्ये स्तेम यमेव त्रिसमाहात्म्यसंज्ञायः ९१ एकविंशतिरात्रं रात्रौ वीरं वा गौरी नाशयेत्. रात्रीमन्तामन्त्रहरोपापिना येमीवनगार्विता: ९२ गोक्षेभ्यः घारितेः स्वर्णपुष्पै
श्चत्रैः समर्चयन्त समाहात्म्यरोगात्वश्या राजानोति न संशयः ९३ त्रिसमाहात्म्यतापापघोपो प्यस्य विनश्यति त्र्यर्धार्धे तेः स्वर्णपुष्पैश्चकं समर्चयन् ९४ त्रैलोक्यस्तेम यस्य व चित्रम
हात्म्यसंशयः सर्वैव श्यामभवेस्मै वपापो येऽविमुच्यते ९५ पुष्पैः पुष्पितैर्देववनार्चयेत् स्वर्णगौरीपीनिर्माल्य भजेत कुसुमैः ष्ठिषेद पाम्भस्वरि ९६ नवरत्नमयैः स्वर्णपुष्पैर्यदि स्त्रि
वाय जेन तदा देवासुरनगाः पन्नगाश्च समास्यपि ९७ सवेर्नश्यपामभवेल्लयोयि समाहात्म्यसंशयः जन्मकोटिकृतैर्यापैः पिमासाद्विमुच्यते ९८ स्वर्णारिलमयैः पुष्पैः समर्चनं
पुण्यजपत्र दशाश्वमेधकलितेन पत्नमाप्नोत्यनुत्तमे ९९ रत्नादिपरिपूर्णालयदानाम्मितदान्मुगान्ते स्वपुष्पैः पूजाद्विकेन यमसाधकोत्तमैः १०० यद्यसुव्यापद्वयं पयत्रं जैरत्नामु
स्वारितन्त्रतत्रप्रदातव्यं नरान्नव्ययच्छतयो १०१ करवीरादिभिस्तेः स्वर्णपुष्पैः समर्चयन् कोटिजन्मकृतैः पापैरपि मासाद्विमुच्यते १०२ तुलसीमिश्रितैर्बिल्वैः सम्मिश्र
यापि वा मुनेऽपि पुष्पपुत्रैः वीमज्जेन्द्र पत्नैर्वे स्तुवाः १०३ नवाल्पसमापुष्कं सुवर्णकुसुमैः शुभैः चक्रराजसमाभ्यर्च्य विमुक्तः सर्वपातकैः १०४ श्रियमर्थमशुरणाप
तोविधाच मस्त्री सुभाः संप्राप्य शाश्वतामुख्यं पुत्रपौत्रैर्वनीश्रियेः १०५ संप्राप्य सकला भोगान् ब्रह्मसायुज्यमश्नुते कार्त्तिके मार्गशीर्षे वा माघे वा फाल्गुने
पि वा १०६ वैशाखे वाश्विने मासि श्रावणे वा शुभे दिने संप्राप्यं फणधाचार्यश्री चक्र सर्वसिद्धिदं १०७ आचार्यहस्तान्मृत्तिकाराशीर्षादपुरस्सरं पूजितं येन सो
वर्णाश्रीचक्रे सर्वसिद्धिदं १०८ सपुत्र भूमिपालसन्ततिनमपोष्याकुरु विदुः तदेवमेरुशिखरे कैलासस्थानमश्नुते १०९ आचार्यकृपया स्वर्णचक्रराजेन मनोहरं
यस्मिन्दिने सौगकालतिसाचार्यकराद्गृहेकमात् ११० कर्पूरयमिनं देवमाण्यधावषिचिरकं आचार्यपल्पैश्रीयुध्यादधारभाग्यशुभे १११ त्रिरात्रिद्गुर्वदेमवा
गुरुपत्नेसमर्थे च यक्षणमात्तासमाक्षर्च्येत्वाचार्यमविभक्तो ११२ श्रीविद्यायामहाविद्यामाश्री सच वेलसंपर्कं तं पाठयन्तिस्त तव योगिन्यो मानरोपि च ११३

पद्महस्ताः स्तम्भवर्णाः ५१ पादप्रक्षालनेपुंसके नपुंसके सतेपुरः अर्चयित्वा शोतवयौ निधीचक्रतेचामरौ ५२ अथ चर्च पार्श्वयुगले च हस्तांचाद रसांपति पश्चाद्गोस्थानैरिह पूजन ऽ
चक्रं यजेत ५३ सेयम्पमेषगाश्वपादीनर्च्ये यित्वा ततः परं अर्कमिंदुं कुजं सौम्यं जीवं भार्गवमप्यथ ५४ राहुं केतुं चक्रे तु चयजेत् ताम्रव महातत्त्वकेये र्मा नारिसुदर्शन लविभूषि
तान् ५५ ऐरावतं पुंडरीकं वामनं कुमुदं अंजनं पुष्पदंतं सार्वभौमं सुप्रतीकमितिक्रमात् ५६ महेंद्राद्य परिकालानघरि स्वपपूजयेत्तन सताम श्रीर्हिरिमाग्यनेतरि शुभमो
पिव ५७ वज्रशक्त्याद्यायुधानि रश्वरि हृच्च पूजयेत इत्थमावरणोपेतां महालक्ष्मीं हरिप्रियां ५८ अभ्यर्च्य धूपदीपाद्यैर्नीराजनादिभिः संप्राप्नोति महत्पुण्यं कृत्वा यंत
नात्र संशयः ५९ कल्पयित्वाथवा मूर्त्तिं लक्ष्मीहृदयविद्यया रत्नसिंहासनारोनि समभ्यर्च्याथविद्यया ६० अथ चातुर्विंशतिधापश्चाल्लक्ष्मीं यो दा चारणार्थेन श्रीधरं चरद
पीकेशं वैकुंठं विश्वरूपकं ६१ वासुदेवं संकर्षणं प्रद्युम्नमनिरुद्धकं पत्रमलेषु संपूज्य रत्नमथेन ततः परं ६२ गदाश्रीपार्वतीकौरीमीश्वरीरमकारिकान्त स्तेच
चयेह्यर्णां महालक्ष्म्याः क्रमाद्यजेत ६३ अनुराणं विसंवादं विनयेवचसंभमद पार्श्वदलेचतेन अथ महेंद्रादिदिग्गीश्वरान् ६४ दिव्यमभ्यर्च्य तेन दत्वा णिवाघरि हृसम
यंयेत अनेन विधिना देवीं महालक्ष्मीं यजेत्ततः ६५ एतेषु निवसेत्स्व स्मरिस्संरमोनिजालयं पनकेनापि विधिना पूजयेत् साधकोत्तमः ६६ प्रसन्नलक्ष्मीमभ्यर्च नि
भिस्सकलसंपत्सौभाग्यादिकलविद्यामामाश्रयो दुर्लभानपि ६७ भुक्त्वा सकलान्भोगानन्ते याति परं पदं अथवा समाहृत्य प्रमर्चनं शृणु वक्ष्यमे ६८ अथातिशास्त्र
रियाधालक्ष्मीनारायणीयुगम समस्तवेरत्तेत्रेषु गुप्तानतलार्चवेदिभिः ६९ कथितायामहात्म्य पूमीमहानारायणीं शिवेतांश्चिवारंसपुद्ध्या धेलक्ष्मीमंत्रां समुद्धरन्
७० सालग्रामशिलापुंजे श्रीचक्रे समनोहरे श्रीपतीसमावा सुह्रदे दशा सर्वविधया ७१ चतुर्विंशतिसंख्याकानुपचारान्प्रकल्पयेन केशवादि चतुर्विंशत्नामभिःसा
दरं विभुं ७२ नारायणांसमभ्यर्च्य नमः शान्ताख्यमात्स्याससमभ्यर्च्य महालक्ष्मीं त्वविद्यामनन्तरं ७३ अथोत्तर शतं निसमन्ताविंशतिधपित्वा उद्धार्य पद्मयित्वाथ पद

त्वानैवेद्यमादरात् ७४ राजोपचारैस्तु कल्पैः प्रत्यहं परिपूजयन् जप्त्वा मेधशतस्यासौ प्रमरं फलमश्नुते ७५ अणिमादिगुणोपेतं यद्वा चान्यसिद्धिं चतुर्दशं प्राप्नोति च महत्राप्य
मायुरारोग्यमक्षयं ७६ पुत्रपौत्रवतीमर्द्धं भोगानप्रियसुदुर्लभान् अवाप्य शाश्वतं धाम व्रजन्संतेन संशयः ७७ लक्ष्मीनारायणाचैर्यमतिगुणापि वेदिकी प्रकाशिने
यं कल्याणानकु आपि प्रकाशय ७८ अनया ब्रह्मविद्यादिवं देवनरि दुर्लभं अष्टाविंशाक्षरी विद्यामपि गुह्यां च शैलजे ७९ लक्ष्मीनारायणी स्मृता दशाक्षरी द्विदिने राज्य
श्रीमता विद्ययोजपतस्तु नहक्षचिः ८० तुलापुरुषसाहस्रं सौवर्णितेन तत्कृतं संगारास्त्रिणया मुक्तं प्रसमरं भवति ध्रुवं ८१ वाजिमेधसहस्रं च सांगरासिणयान्वितं कृतं तेन
न संदेहो भूपादासि रापमध्यय ८२ प्रत्यहं शैलतनये यदि स्यात्कुरु संतत श्रीपीठमध्यगामर्च्यप्रसेकं प्रसहेश्वरि ८३ अष्टाविंशाक्षरी विद्यां लक्ष्मीनारायणीयुमर्च्य
स्त्वा प्रसन्नेन लक्ष्मीनु शालग्रामशिलान्विते ८४ प्रसन्नकमलापत्ये लक्ष्मीनारायणे तो विभस मामर्च्य विष्णुहत्या प्रसहसाधको नमः ८५ अष्टाविंशाक्षरी वि
द्यां लक्ष्मीनारायणाभिधां अष्टाविंशतिधास्मृत्वा विद्यां श्रीहृदयाभिधां ८६ अष्टाविंशतिधापश्चात्पठनस्त्वाप्रस्मरं शिवे ८७ महादानसहस्रस्य स्नानमपशतस्य
८८ गजदानसहस्रस्य धेनुदानायुतस्य च फलं प्राप्य विमुक्तः साधनरेन समप्रिया ८९ वाचस्पतिसमः सर्वविद्याभिः पुत्रपौत्रकैः कश्यपेन समो भूत्वा कां
ताकंदर्पसन्निभः ९० महेंद्रसदृशो भोगेरायुषा च सम्भिन्नभः सहस्रमारण्ये भूत्वा कुलसारत्रसंयुत ९१ भगवत्सन्निधिं यातिदेहान्ते भगवत्प्रियः पत्र त्रल
क्ष्मीविद्याया माहात्म्यमघनाशनं नहि वाग्धितुं शक्यमपि संरक्षणसुरैः यत्र निष्कृति सालक्ष्मीस्तत्रैव सततं सदा ९२ पुत्रपौत्राभिवृद्धिश्च धनधान्यादिसंप
दः निसं धर्माभिवृद्धिश्च तस्माल्लक्ष्मीं सदार्चयेत् ९३ समस्तलक्ष्मीपूजाया माहात्म्यं किंचिदीरितं श्रेयस्करमिदां मुक्तं किं भूयः श्रोतुमिच्छसि ९४ इति श्रीमद्रु
द्रयामलतन्त्रे लक्ष्मीनारायणपूजाविधिर्नाम पटलः ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ श्रीरवत्रिपुरा ...ललिता जगदंबिका लक्ष्मी

४०

राम ६५

संप्राप्य नित्यं कल्याणं भोगान विपुलान्भुवि ॥ कुलसाहस्रसहितो लभते परमं पदं ॥ २१५ ॥ इति श्रीमन्तुत्तराम्नाये सन्ततरहस्ये दाशशत्यां चतुर्थेऽस्मार्तधर्मसंत्ररहस्यभागे श्री
मन्मपविद्योद्धारे दशमोऽध्यायः ॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच ॥ अथातु सर्वाणि वक्ष्यामि ह्यो विद्यापूजनं परं यस्य विज्ञानमात्रेण साक्षाल्लक्ष्मीर्भवेत्स्वयं १ अनेन विधिना यस्य श्री
चक्रं सर्वसिद्धिदं । पूजयेत्तेन वश्यं कुर्यात्त्वसंशयः २ नारिवशमायाति दृश्यमानं मद्रिजे पोषितमभक्लामधरपानलकामामिति पीडितारे ३ विद्यातिमलं दृश्यमान
धके न्यस्तमात्मनसा: नदृश्यनाज्ञसंदेहो जायते सर्वपोषित: ४ अस्ममानो ममाभिसमानं कामपुरीमाग्नयपीत जपेद्रक्षण्ये यो धीश्रीतिपदिवमात्मना ५ अथ मुक्ताप
लमयीवाक्य्रो सफलदायिनी सर्वसिद्धिप्रदा नित्यं सर्वराजवशंकरी ६ पद्ममुक्ताफलमयी नया स्फुटिकनिर्मिता ॥ रुद्राक्षमालिका मोक्षसार्वकाम ॥ हृदुप
वालमालिका सर्वसिद्धिदा भोगमोक्षदा ७ मोहिनी सर्वजगतां सर्वसंपन्मयोदरा ८ माणिक्यमालास्मकल साम्राज्यफलदायिनी पुत्रजीवकमाला तु विद्यालक्ष्मी
प्रदा सतो ९ पद्माक्षमाला या लक्ष्मीमोयते निम्बहीयसी रक्तचंदनमाला तु सर्वभोगमरामता १० कुशग्रन्थिमयी माला नित्यकल्याणसिद्धिदा अस्त्रमालान्तमभ्यत्र सर्वसे
नानुलेपिनी ११ सम्यक्प्रियस्त्र्यंबहिर्गोल समाश्रय रानुधःयो षिक्रोप्रामयेत्तेनमको यदि तु निश्चले १२ तदा द्वितीयन्नेत्रस्रेतु पूजयेत्साधकोत्तमः पाकृत्तनलनाडक
न्यकाः शोभमंत्रितं १३ तासां कराम्बुजाग्रेन मोहितो यदि नक्षपतद्दालस्त्रयपकुर्यात्साधकः स्थिरमानसः १४ ततः तृतीयपल्लवे सम्मेज्ञ मेरा मंत्रनिमलरोगना: अभिमा
नेन नसौन्दर्ये सौभाग्यमदसंयुताः १५ साधकं द्रावयेत्तत्र स्थिरचित्तो भवेद्यदि जपेत्तत्र सत्रयं सप्तमहापापौघभेदने ॥ महासिद्धिप्रदं सपस्तकलैश्वर्यसिद्धिदं
रत्येन सुत्रयं तत्सा साधकः स्थिरमानसः १७ सं सोभयनिभलोकं सर्वलोकनतन्त्रवासिनः परुषा याशितो भव स्पापस्वरा गरगता: प्रिये १८ ता सर्वनादिभिर्दृष्ट्वे
सकाराजे समालिखेत्त अन्तीवसरीमप्या तन्मध्ये त्रितिमांपरां १९ जले तीनामसहितां कामराजविदर्भितां विलिख्य योनतनमातु योजनानां शतान्तरेयि २० अर

८

पूपर्गोदेवेशि श्रुतमात्रापि दुर्लभा राजकन्याथवा पत्नी भयलज्जाविवर्जिता २१ जायाति साधकं सम्यग्यंत्रमूर्ध्नासतीप्रिये वक्त्रमध्यगतो भूत्वा साधकश्चिंतयेद्यदि २२ उत्तमर्यस
तुल्ता भमात्मानमरुणां तथा साध्यमप्यरुणीभूतं चिंतयित्वा जपेत्प्रिये २३ अनेनक्रमयोगेन स्वयं कंदर्परूपवान् सर्वसौंदर्यसुभगः कामिनीवल्लभो भवेत् २४ सर्वलोकेषु सुभगः सर्वलो
कवशीकरः दासभूतास्त्वरा सेवन्ते नारी नृपादिकान् २५ सर्वरक्षोपचारैस्तु सुदासत्वमुपागताः वक्त्रे समर्चयेद्यस्तु यस्य नाम विदर्भितं २६ समवेदः सर्वविधना ध्यात्वा महीपतिः स्त्र
मध्यगतेकुर्वन्नामयस्यास्तु योषितः २७ अदृश्या या अपि शिवे यान्ति मुग्धा धरो जपतं नहरान्वयं ते शीघ्रं पासि नीराजकन्यको २८ नागकन्याम सरसं खचरी वासुरांगनो विद्याधरीदिव्य
कन्याश्चकन्यापि पुत्रिये २९ मदनोद्भवसंतापा स्फुरज्जघनमण्डला कामबाणप्रभिन्नांतः करणा दिव्यसुंदरी ३० महाकामकलाध्यानयोगेन सुरवंदिते संसो भयति भ्रांत्रकृपाता
लनललयोषितः ३१ रोचनादिकमेकं तु भागमेकं तु कुंकुमं अथ ये भागद्वयं देवि चंदनं मर्द्दनेत्सुधीः ३२ अष्टोत्तरशतं जप्तं तिलकं धार्यते यदि जगत्त्रयं वशीकरोति नरनारीकुलान्वितं
३३ नोवलेधूपसुदंकुपत्रपञ्चपल्लवदधिदुग्धघृतैरुत्तमम्मेव त्रकर्पूरसमप्य थ ३४ शतं होमं जलायसे यस्मै यस्मै प्रयच्छति सर्वरूपो जायते देवि नात्र कार्या विचारणा ३५ पिच्छि
यस्तु सकलावश्यारासीभतां भवति हि न्याकर्षणाभिदमोक्तं विशिष्टं लोकमोहनं ३६ स्तस्यस्थानके मंत्री लिखेद्रोचनया शुचिः विचारगावेषा ध्यात्वा सर्वलिकारकशोभितं ३७ अति मोह
दुरी नातीविलिखेत्सुमनोहरा तद्वालकं दरलाभिनन्ममंडलपाविता ३८ जन्मनाम महाविद्यां कुशेन विलिखेत्प्रिये सर्वबोधितदेहस्य मदनालीरमालिखेत् ३९ नराशिम
रपुष्पाभिन्वितं येदेह संलिप्य तद्दृशाभिमुखो भूत्वा सये देवीस्वरूपवान् ४० विमुद्रां सप्तभिर्वीणां वधूविधा विद्यामयं शतं जपन् ति यो मदहनागारे चेरु सर्यकलान्मके ४१ २८
ततोविकुलसुरांगी कामवाणपतां अनमम मानसां प्रेमभ्रामस्मारांगानरात्मना ४२ इत्यमाकर्षयेन्नारी योजनानां शतादपि मातंकोविलिखेद्यंत्रे वा प्रसन्नकस्त्रिंश
४३ स्त्री स्वशोष पत्रे भर्ज्जे वा ताम्रके पिका तद्भूरये दलेरसके ... वेन नना याया धारीमां विशेषतः तयेव मातका युक्तमर्चयेत् ४४

अजरामरतां भूत्वा लोकेषु विहरत्यसौ अनेन विधिना देवि गोरोचनागरुकुंकुमैः ४५ लिखितं चक्रयोगेन साध्यनामवतानते विदर्भितं स्वनाम्नापि यस्मिन्कस्मिन्नपि स्थितं ४६ स्या
ज्जगद्वशो देवापि सकलं जनमण्डलं वशीकुर्यान्महेशानि पाराक्रान्तं न संशयः ४७ महात्रिपुरसुन्दर्याः कामकूटं तथा स्मृता एकनैकमवश्यसाधनामात्मानि यं ४८ दहिरण्यरिवले वे
ल्लींमीतं कावष वेष्टयेत् हेममध्यगतं कृत्वा शिखायां वा भुजद्वये ४९ धास्यचक्रकुत्रापि त्रैलोक्यवशकारकं एतेनैव भवेद्देवि शिशसभं करोति हि ५० राजानो वा जनाः सर्वे वश्या
उष्णमहोत्कराः व्याघ्राः केसरिणो दुष्टा अपि वश्या भवन्ति हि ५१ पद्मक्रमेण तद्धातुनाम सदर्भितेन मे मध्यरतुष्यये वापि च तु ईस्तनिधापये ५२ महासौभाग्यादिकं सा
जनानां महतामपि तथैव सर्वदुष्टा भाग्युरस्या नैतत्कृत्या यतः ५३ एतन्मध्यगतां पृथ्वीं सशैलवनकाननां ज्वलन्तीं सर्वराजेन्द्रं स्मरति तत्क्षणाद्गरीयवत् ५४ मासषट्कं विलम्बयस्या
साल्कामाव मासमचेत्तकरासा सेयमा वेगानायेत्स्यवराः प्रिये ५५ एतत्तोयाग्नेयताणावेश्याः शूद्राश्च परा वा जगत् इत्येवाकर्षयेद्धि त्रैलोक्यं सचराचरं ५६ सपला
न्मत्तयेद्ध्यानात्वका यो विचारणाभनतथैव तपिशाचाश्च जंतुराश्च तुर्थिका नृप ५७ अनेन गुल्मादि रोगांश्च दध्यानाशयति संशयात्तत्क्षणात् सुभगोरात्र्यो समपजि
तं प्रिये ५८ योजना मासहस्ताद्वा सम्यगाकर्षयेत् प्रिये यद्वा विसृतदिक्षु विविधेष्वहं समीपे ५९ दशमानयति क्षिप्रं सपुत्रपशुबांधवैर्मर्म पवित्र समालिख्य रोच नाग
रुकुंकुमैः ६० तन्मध्ये नगरं देशं मण्डलं वा कुमैव वा नाम्ना विदर्भितं सम्यक्प्राप्नोमात्रे प्रपन्नयन ६१ वशीकरोति त्रैलोक्यं पावनीं च न संशयः अथवा धारयेत्कण्ठे शिखायां
वा भुजद्वये ६२ यत्र कुत्रापि स्थित्वा तत्र भूते सौभाग्यदीपप्रदं अर्कक्षीरेण संहितं धुत्तूरकरसेन तथा ६३ रोचनाकुंकुमयुक्तेन लाक्षाकुंकुमसंयुतं कस्तूरीचंदनरसयुक्तं मेकी
हत्सं तन्तुःपर ६४ चक्रमतत्समालिख्य यस्य नाम्ना चर्पयेत् तस्य वाद्य पुष्पाधिजगान सर्वभयादिकं ६५ चोरव्याघ्रजलादिविषशाकिनीडाकिनीभयं नाशयतेम
हादेवि परमंत्राभिचारजं ६६ चक्रं संधारयन्त्रिसंकाल मन्त्रविन्नाशयेत्तत् अथवा मध्यगां देवि त्रिकोणाभ्यां पार्श्वगो अधःस्वनामसंयुक्तो रोचनाकुंकुमादिकं तां निधा

त्वा नैवेद्यमादरात् १४ राजोपचारैस्तकलैः प्रत्यहं परिपूजयन् जप्त्वा मेधुशानस्यासो प्रमरं फलमश्नुते १५ अणिमादिगुणोपेतैर्यं वाचां सिद्धिं चतुर्द्धा मां प्राप्नोति च महद्राज्य
मायुरारोग्यमक्षयं १६ पुत्रपौत्रवतीमर्द्धं भोजानविमुदुर्द्धं भान् अवाप्य शाश्वतं धाम व्रजन्संतेन संशयः १७ लक्ष्मीनारायणाराधें यमतिगुणापि वैदिकी प्रकाशिते
यं कल्याणि न कुत्रापि प्रकाशय १८ अनया सदृशी विद्यादि परं च नहि दुर्लभं अथा विंशा हरीति विद्यामपि गुप्तां च शैलजे १९ लक्ष्मीनारायणी स्वतादृशा धाविदिनौ दिने राज्यल
क्ष्मीमहाविद्ययोजपसन्नहरुचिः २० तुलापुरुषसाहस्रं सोमगीतनन्न कृते संगारादिशिणाया पुनः प्रत्यहं भवति ध्रुवं २१ वाजिमेधसहस्रं च सांगरादिशिणायान्वितं कृतं तेन
28 न संदेहो भद्रादासिरापमध्यच २२ प्रत्यहं शैलनंदन यदि स्नातं कुरु संततं श्रीपीठमयगामार्च्य प्रसेकं प्रसहेऽचिः २३ अषाविंशाक्षरी विद्यां लक्ष्मीनारायणीयुमर्थ
स्मृत्वा प्रसन्नेन स्मीत्वं शालग्रामशिलाश्रिते २४ प्रसन्नकमलाय्यै लक्ष्मीनारायतो विभसमाप्य विशुद्धात्मा प्रसहसाधकोत्तमः २५ अष्टाविंशाक्षरीवि
द्यां लक्ष्मीनारायणाभिधां अष्टाविंशतिधा स्मृता विद्यां श्रीहरयाभिधां २६ अष्टाविंशतिधापश्चात्प्रजनस्याप्रसरं शिवे २ महादानसहस्रस्य निमेषदानस्य
[illegible] गजदानसहस्रस्य धेनुदानायुतस्य च फलं प्राप्य विमुक्तात्मा धनदेन समप्रिया २८ वाचस्पतिसमः सर्वविद्याभिः पुत्रपौत्रकैः कश्यपेन समो भूत्वा कां
त्या कंदर्पसन्निभः २९ महेन्द्रसदृशो भोगे रायुषा ब्रह्मसन्निभः सर्वत्र दमणेता भूत्वा कुलसहस्रसंयुत ३० भगवत्सन्निधिं याति देहान्ते भगवत्प्रियः प्रसन्नेल
क्ष्मीविद्याया माहात्म्यमघनाशनं नहि वक्तुं तु शक्यं मया विस्तरेण सुरैः पद्मनिकृतिसा लक्ष्मीस्तवैव संततं सत्वं ३२ पुत्रपौत्राभिवृद्धिश्च धनधान्यादिसंप
दः निःसंधर्माभिवृद्धिश्च तस्माल्लक्ष्मीं सदार्चयेत् ३३ प्रसन्नेन लक्ष्मीपूजाया माहात्म्यं किंचिदीरितं श्रेयस्करमिहामुत्र किं भूयः श्रोतुमिच्छसि ३४ इति श्रीमद्रु
नयवलनवलाहस्पष्टाशाथिपेनं त्रैवेद हाण र्थसंनरेन्द्र भागमो भार्गवयोः संवादे ... ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ श्रीरवित्रिपुराश्रीकाल ललिताजगदंबिका लक्ष्मी रम ५५

संप्राप्नोति स कल्याणं भोगान विपुलान्भोगान् कुलसाहस्रसहितो लभते परमं पदं ११५ इति श्रीमद्रुद्रयामले [illegible]
भस्मपविघोरद्ये रहस्यमोध्यायः ॥ श्रीहरिसिद्धामन्त्रिरुवाच ॥ अथातु सर्वार्थवगाति श्रो विधाय जनं परमं सिद्धिदा सा सालकनोहर्नीम पूजनं यं १ अथ नर्तवि नायके
चक्रसर्वसिद्धिदं एतेनैव सकलं तं वशीकुर्यान्न संशयः २ नारिवशमायाति रामभूलमर्दिने यो विधिनमकला कृष्णान्वलका मोनिपीरिता ३ विधाविम ०८ घासा
धके न्यस्तमानसाः नर्हशनाच्च संदेहो जायते सर्वपोषितः ४ अस्मानां सम्मामिसमान कार्पुराणां स्पिलीजपे एवं श्रीश्रीति पालिश्च माना ५ अथ यन्त्रका प
त्नमयीवाङ्मी सफलदापिनी सर्वसिद्धिप्रदा नित्यं सर्वराजवशंकरी ६ पद्ममुक्ताफलमयी नरा वालरिको निर्मिता ७ प्रस्मानिका मोहसार्वका म [illegible] द्रुम
वालमालिका सर्वसिद्धिदा भोगा मासदा ७ मोहिनी सर्वजगतां सर्वसंपन्मयी पुरा ८ मणिसमालासकलसाम्राज्यफलदा विनी पुत्रजीवकमालानु विधा लक्ष्मी
प्रदा सतो ६ पद्मा हि मालया लक्ष्मी जीयते निमग्नहीयसी एकचे स्मृता नु सर्वभोगमरामका १ कुशग्रन्थिमयी मालानित्य कल्याणप्रदा अस्समालातामभ्यर्चये
नानुलेपितो १२ समाश्रिसजपेहिलोल समाचयेदायुधः पो विद्यो भ्रामयेत्स्वयमेको यदि सुनिश्चले १२ तदा द्वितीयसूत्रे तु प्रजपेत्साधको नमः पाकलन लनाडंक
न्यकाः सोऽभ्यं जितं १३ता साकरा न जानेन मोहितो यदि नस्यपतं रालसूत्रयकुर्यात्साधकः स्थिरमानसः १४ ततीयलसे सैजपेरा मपानिसुरागना अभिमा
नेन सौन्दर्यसौभाग्यमदसंयुताः १५ साधकं द्रावयेत्स्ये वस्थिर वित्तो भवेषदि नमेन सूत्रयं समयो महापापौघभेरनेः महासिद्धिप्रदं संघस्सकलेस्वर्णसिद्धिद
रत्यंल सूत्रयेन स्वासाधकः स्थिरमानसः १७ संसाभयन्ति भलोकमलोकन तवासिनः पूरुषा योगिनो भूपाश्च रा खरगताः खिंधे १८ [illegible] दिविभिर्द
चक्राणे समालिखेत् अतीवसुरीभ्यां नन्माध्य प्रतिमां परा १९ जले नीनामसहितो कामराजविदर्भितो किलयेघा नतस्मादनु योजयानो शक्तारूपं २० अथ

पपेचत्सममाहाहासवालिंकरो भवेत् ६८॥ पीतरक्ष्मेस्ममालिख्यपीतपुष्पैः समर्चयेत पर्वाशाभिमुखो भूत्वा लभयेत्सर्ववादिनः ६९ संवादाद्दिसे घोस्य मूकोभवतितत्क्षणा
त् ७० नाम्ना यस्य स वा स्त्री च पाषाणा रक्तजायते चक्रं विलिख्य रक्तेशिमहानीलरसेन च ७१ नाम संयोज्य विधिवद्दक्षिणाशामुखो बुधः ७१ वह्नेद भ्रामहेशानिमारयेद्रिणा
त्रियमाणिस्य सप्तरात्रिपस्य च ससमाहूय शोलते ७२ गोमत्रे वसु संलिख्य नानसंद भ्पर्पर्द्वत्त हिलारनाल मध्येरि विक्षेपताकरं भवेत् ७३ कृत्वा रोचनपानाम्न काकपक्ष
स्य मध्यालेखमानेन दाकाशे शत्रूच्चाटनकामवां ७४ महानीलारोचनाभ्यो भूधला हारसेन च विलिख्य धारयन्मंत्री सर्ववर्णान्वशे नयेत् ७५ विलिख्य धारयन्मंत्री
सर्ववर्णान्वशे नयेत् अनेनैव विधानेन ध्या ययेद्धारिमध्यगं ७६ तेनोदकेन संस्नातेपीतेसकलवश्यहेतु सोभाग्यं जायते तस्य पानीयेन न संशयः ७७ एतन्मध्यगतो
पृथ्वीनगरीवासस्तोत्रमे सम्माहाक्षोभयेत्सम्यग्जलसमानोविचिंतयेत ७८ सोवर्णावक्रमभ्यर्च्य पुष्पैर्दीपक्रवैःश्च तेःमहापापोपपापोः घोरैपमासाद्विवर्जितः ७९ महेंद्र
मदशीतलेर्षीवनसमदिसंकुलो संप्राप्य दीर्घमायुष्यंश्रियं चापगुणान्वितो ८० संप्राप्य पापमखोग देवतैरपि पूजितः पुत्रपौत्रादिसंपत्निसहितोरिभोगवान् ८१
अव्याहतगतिस्तर्वलोकेषु विरस्पसौ राजितेवक्रमभ्यर्च्यापुलक्ष्मीमचंचलो ८२ संप्राप्य दीर्घमायुष्यं विघोस्तु महतीमपि पुत्रयोत्रसमृद्धिं च संप्राप्यांतेपरं पदं
८३ कुसारं शतमादायलभते ना त्रसंशयः ताम्रचक्रं समभ्यर्च्य विमुक्तः सर्वपातकैः ८४ धनायीमहतीं मेधामपिपुत्रारिसंयुतः मुक्ते सकलान्भोगानंते ब्रह्मप
दं लभेत ८५ वक्रे रत्नमयेनिसमभ्यर्च्यालिलितसिद्धिं अघोराशिमिसंप्राप्यधनदैनसमन्विया ८६ वाचाजीवसमोभूत्वा पुत्रपौत्रसुखान्वितः चिरायुर्विपुलान्भोगान्भु
क्त्वांते मुक्तिमाप्नुयात् ८७ पर्वाशाभिमुखोभूत्वाचंद्रनेनसमालिखेत पीतरक्ष्मेस्समभ्यर्च्यलभयेत्सर्ववादिनः ८८ उत्तराभिमुखोभूत्वासिंहराज मालिखेत पञ्जयन्वि
शिवद्धिषान्सर्वान्कं वशेनयेत् ८९ पश्चिमाशामुखोभूत्वाचंदनेनसमालिखेत संपूज्य विधिवद्दिव्यं यापितं वशो भवेत् ९० यमाशाभिमुखोभूत्वा हृदयचक्रसमर्चये

तयस्यनामोकिंतंतस्यमंत्रहानिःप्रजायेत ९१ अपिरागसमन्वयं शंभुकोरोषुपन्निंतंलंभविद्वेषणाख्यविशत्रज्ञारनकारकं ९२ लेखिन्याहेमयाचक्रंरोचनाकुंकुमादिभिः लि
खितंपूजितंनित्यंमहासिद्धिमदंस्मृतं ९३ रोचनालिखितंचक्रंक्षीरमध्येविनिक्षिपेत् सर्ववश्यकरंदेविभवत्यत्रनसंशयः ९४ गोमत्रमध्यगंसम्यक्शत्रुज्ञारनकारकं
तैलस्थचक्रराजंतुशत्रुविद्वेषकारकं ९५ ज्वलज्ज्वलनमध्यस्थशत्रुनाशकरंभवेत् यदैकान्तेचतुर्मार्गेसिंहासनसमासीनेन ९६ साधकः लेखयेद्दिव्यंजायतेनात्रसंश
यः गिरावेकलतेनहदबयन्नचक्रराजनकं ९७ अजरामरतांभवास्मुखीभवतिकौत्रिकः स्मशानेपतन्पचुंचंमहापर्तदिनेबुधः ९८ निशीथेविल्वपत्रेषुप्रभासेः कुसु
मैरपिलभतेसघरवासोचुटिकांजनपादुकाः ९९ खड्गसिद्धिंचवेतालसिद्धिंचेमहतीमपि महाविवरसिद्धिंचयक्षिणीसिद्धिमप्यथ १०० लभतेनात्रसंदेहःस्त्रसंसस
सलेमयोदितमहाभतदिनेभौमवारयुक्तेपमान्विते १०१ गुपोचरापरस्तत्रसहस्त्रत्रितयंततः दानल्लावन्त्रिशतंपश्चासाधंसेध्यामुपास्यच १०२ शताधिकसहस्र
चतत्रजस्वापुनःशिवेश्रीचक्रेसागमुरुतपत्रेंउध्येः सहाधिभिः १०३ तस्मिनिधौथनिप्राप्यविधिनाजातवेदसे अष्टोत्तरशतंहुत्वागापश्चापरतःसुधि १०४ ललिता
रश्मिभिर्हुत्वासकृदेवततःपरं नवावरणदेवीनांसहस्रैर्वयथेन्नततः १०५ त्रिशताधिकसाहस्रंमुकुंणव्याप्यमारशतहुत्वा श्रीविधियथावद्दोचतदु श्रीमतुभितत्तनः १०६ अप
विशतिधाहुत्वाप्रत्येकंजातवेदसि जपादिभिस्ततोदुत्वाहस्याश्चलार्यरताकुर्नि १०७ अग्निप्रदक्षिणीकृत्यसम्यगाचार्यवरत्तद्वं साक्षागदेरचत्रतावासोलंकारणादिभिः
१०८ अपञ्चदीपगेधपुष्पाधैर्यथाद्भुयारदहेसततसर्वंसमर्पयेद्र्यमाचार्यचरणाद्वयः १०९ यथीशनमितंप्रथमथवाचार्यपादयोः समर्प्यचार्यपत्नीचरघाद्यकल्पसेचयं ११०
पुग्रमर्यारात्तपलेसमः संप्राप्यसाधकः खड्गंचपादुकागुमदिव्यांजनमनुत्तमं १११ वेतालसिद्धिंवपरोगुलिकासिद्धिमप्यथ केहसिद्धिमनुप्राप्यवाक्सिद्धिंमहतीमपि
११२ अणिमादिगुणान्प्राप्यजरामरणवर्जितः पंचविंशतिवर्षोसौभत्साकंदर्पसन्निभः ११३ अनेनैवशरीरेणानंदनारिवनेपुचक्रीडते दिव्यकन्याभिर्भुंजभो

30

गान्यथेप्सितान् ११४ श्रीविद्यासदृशं वस्तु न कुत्रापि प्रदृश्यते श्रीचक्रसदृशं पूज्यं नास्ति लोकत्रयेपि च ११५ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये राजराजेश्वरीये तंत्रे वेदसारार्थसंग्रहे उत्तमा
गसौभाग्यविद्योद्धारे एकादशोध्यायः॥ श्रीदेव्युवाच श्रीविद्यं त्रिकूटाख्या ललिता श्री ह्रींरिता वीजत्रयस्वरूप यय साधनं मे जगत्पते १ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच ॥ श्रृणु देवि महा
ज्ञानं सर्वेषामुत्तमोत्तमं यत्तानुष्ठितमात्रेण भवाब्धेर्निस्तरन्ति १ त्रिपुरा परमा शक्तिराद्या ज्ञानघना प्रिये स्थूलसूक्ष्मविभागेन त्रैलोक्योत्पत्तिमातृका २ कवलीकृतनि
श्शेषतत्त्वग्रामस्वरूपिणी तस्यां परिणतायां तु न कश्चित्परिशिष्यते ३ परापि शक्तिरहितः शक्तः कर्तुं न किंचन शक्तः स्यात्परमेशानि शक्त्या युक्तो यदा भवेत् ४ शक्तिं सा
विना शिवे सूक्ष्मे नाम धाम न विद्यते तत्ते नापि महेशानि कर्म शर्म न किंचन ५ ध्यानावष्टम्भकाले तु न मतिर्न धृतिः स्थितिः प्रविश्य परमां गां तु सूक्ष्माकारस्वरूपिणी
६ कवलीकृतनिश्शेषा बीजांकुरतया स्थिता वामा शिवा तथा ज्येष्ठा शृङ्गाटिकाकारतां गता ७ रौद्री तु परमेशानि जगत्संहाररूपिणी एवं सा परमा शक्तिरेकैव परमे
श्वरी त्रिधा त्रिविधा देवि। कृष्णविद्यामीशारूपिणी ज्ञानशक्तिः क्रियाशक्तिरिच्छाशक्त्यात्मिका प्रिये ९ त्रैलोक्यं संसृजत्येका त्रिपुरा परकीर्तिता यदोत्रसति
शृङ्गाटपीठा कुटिलरूपिणी १० शिवार्कमंडलमिलाराव यन्ती हृदम्बुजे तदुद्भवामृतास्वादपरमानन्दनन्दिता ११ कुण्डली षट्कुलेसु तथा परं पुरुषमेति सा निर्दिशे
त्रिगुणा चैव कूटत्रयविवर्जिता १२ ततः स्वच्छस्वरूपा तु परिणामं प्रजगत्प्रभा तेन मार्तण्डसंत्यस्य पुनरेकाकिनी सती १३ रमते स्वयमव्यक्ता त्रिपुराख्या शक्तिमागता तत्त्रय
विनिर्दिष्टा वर्णात्मा शक्तिलिपात्मिका १४ वाणी स्फुरी ज्ञानशक्तिर्वाग्भवे मोक्षरूपिणी कामराजे कामकला कामरूपक्रियात्मिका १५ शक्तिबीजे पराशक्तिरिच्छे
च्छाशिवस्वरूपिणी एवं देवी त्र्यक्षरा श्रीमहात्रिपुरसुंदरी १६ पारंपर्येण विज्ञाता भवबन्धविमोचनी संस्मृता पापशमनी जप्ता मृत्युविनाशिनी १७ पूजिता दुःख
दौर्भाग्यव्याधिदारिद्र्यप्रनाशिनी दुष्टविघ्नौघशमनी ध्याता राजदेवविजयनित्रि जयसाधने मुख्यो वरपरीधानः सुमंचेरनवार्चितः ३०

१९ मुक्ताफलस्फुरद्रूपाभरणाः मुक्तमाल्यभतपून यद्भवलैः पुष्पैर्व्रतसचर्यरत्नोनरः २० धवलैर्वसनैर्वधैर्दलिहिरोरत्नादिभिः संकल्पधवलैर्वापि नैवेधैर्मानसैः ...
वागीशीमर्चयेच्छुद्धाङ्गोधपुष्पैर्मनोहरैः कर्पूरधवलाम्बुभ्रपुष्पाभरणशोभितां २२ अलेलतमु भव सनोवृक्षमौक्तिकभूषणां मुक्ताफलामल्यमणितिलकमालालसल
तां २३ पुस्तकंवरदानं च दधतीमभयप्रदां एवं ध्यायेन्महेशानि सर्वदिग्धाधेराभवेत् २४ मूलाक्षिखिखरंध्रान्तेल्लवती यूपवर्षिरगीं ब्रह्मज्योतिर्मयी ध्यायेज्जितरूपदे
पहूपिणी २५ ध्यानप्रत्नामवेदयं सहस्रमेडले भुवि पापवत्तो न समो वापि मकुः पशुसमो पिवा २६ ग्राम्यो [illegible] र्विः पातकी वाबलीमात्रविधर्जितः नपच्चिनोति
मेहोवाग्धाम्बा मर्त्येद्वात्तिपामकी २७ ज्ञाठोपि यः परस्य यमहोवज्जुमहसमः जो मकुः पशुसमो पिवा २ष्टेति हृमेधागतप्रमेनोविनवधीः २८ सोपि संजायते वा
ग्मीवाचस्पतिरिवापरः मुसेरितभा यटोपजेताप्रतिहतप्रभः २९ सतर्कपदवाक्यार्थशब्दालंकारसर्ववित् नवातप्रत्तसमुद्रोर्मिमालानृत्ये रूपमसेन ३० सुकु
मालतस्फाररूपालंकारपर्वकैः पुरुषुपैर्महा काव्यकर्त्ता रवेशिजायते ३१ वेदवेदांगवेदीतसिद्धांततज्ञानपारगः ज्योतिःशास्त्रेति घसादिमीमांसास्मृतिवाक्य
वित ३२ धातारसवादादिगारुजाने कर्मत्रवित पातालशास्त्रविज्ञानमन्तंत्र बायर्तदवित ३३ विचित्रचित्रकर्मादिशिल्पानेकविचक्षणः महाख्याकरणोदरश
द् संकरमर्मवित् ३४ सर्वभाषाहृतज्ञानीसमस्तलिपिकर्मकृत् नानाशास्त्रार्थशिक्षादिवेत्ताभुवनविश्रुतः ३५ सर्ववाद्यप्रवेत्ता च सर्वज्ञो दिविजायने वाग्मवस
स्पर्द्धेविमलात्मकच्चिंतत्स्व ३६ कामराजस्यमाहात्म्यप्रवक्ष्यामितत्तः त्रियेनयकामबुलासक्तः साधकः परमेश्वरः ३७ एकाक्षरस्तु भगोरक्तांगाधाकुनेपमः
रक्तवस्त्राहृत स्त्रमस्त्रधकामकलात्मना ३८ रक्तपुष्पैश्चविधैः कुंकुमादिभिरर्चयेत् मूलाद्विखिलरंध्रांतं स्फुरदीपस्वरूपिणीं ३९ बंधूककुसुमाकारकांतिभवाण
भविताराङ्कुकोदंडपुष्पेषुवराभयलसत्करां ४० तदीयाकारसिंदूरभरितंभुवनत्रयंचिंतयन्मासेशानिकामेशानंतनोजयेत ४१ त्रैलोक्यं मोहयत्येवमन्यरागोदे

वसाधकः राजानो वशमायांति पन्नगारा सुसासुराः ५२ कंदर्पं स्वरं वेशिरेषाविना मानहारकः मनश्चिंतितयोषित् सुरासीव वशगा भवेत् ५३ तरुणि पन्नगा नारी सुरी वाप्यथवासुरी वि
द्याधरी किन्नरी वा यक्षनागगणनायिका ५४ प्रचंडा मन्मथपालकन्यकानागकन्यका मन्वलमदनोत्सवरसमुत्तमानसा ५५ क्लिन्ना प्रचलिता पातं दिमक्षामदविह्वला निवेदि ता
त्मसर्वस्वा वशगा देविनायतेत् ५६ चकन्मले दुसंकाशा बालार्कविरणाहरणा विलितापाषिता योनौ मेघो भावलितद्रागा ५७ एषै वाच्छिंति ताज्जमासि हृद्याभात्द्दीसागत् आ
कर्षयेन्नसंडे हंतरं भोदाविति लोतमा ५८ रक्तवर्णां च्चियं ध्यात्वा लाक्षीय महसा हृतः तस्या मूर्ध्नि स्मरेद्दीजं स्रवत्सीपवर्षरात् ५९ जन्मं संमोहयेद्दरं भाजुसुरसुंदरी नाडी दि
तयसर्वं त्रैलोक्यमपि मोहयेत् ५० किंच कामकलाध्यानासेवकामावदनने मोहयंति जगत्सर्वं प्रयोगे स्मृणु वादंति ५१ पर्वोक्तकामा हृदेविशिखा तत्प्याः पंचसंततकाः
विद्वर्मी घेनकामेन मत्स्ययातगीते कुरु ५२ कंदर्पं संपुटं कृत्वा कोणमध्यगतेषु ततः मकरध्वमसे तेजसर्वं मतदगानते ५३ मीनेकतुणतं कुर्वीन्मोहयेज्जगती मिमां
त्रैलोक्यमोहनो नाम योगो यं परिकीर्तितं ५४ मणोदेविप्रवस्यामि शक्तिबीजस्य साधनं मया दिव्यसंभ्रांते शरीरं चिंतयेत्सदा ५५ स्रवत्सीपक्षपातामिर्वदंती विष
हारिणी हेमप्रभाभासमानां विद्युत्सुज्ज्वसमप्रभां स्फुलच्चंद्रकलापूर्णी कलशं वरदाभये तानमुद्राचरधंती सौसादमत्तरूपिणी ५७ ध्यायन्निवंतरं मंत्री नानाकार्य
वस्थितं एतस्याः स्मरणाद्देवि नीलकंठ लमाणतं ५८ अहंमसुन यो मूलादि चणिष्पिता त्रयेवैन तेयसमा मंत्री विषमारसहस्रनुत ५९ मतं प्रेतपिशाचा अका
शयरोगसंचयं चातुर्थिकज्वरानुषानपस्माराँश्च नाशयेत ६० नागानां दर्शनादेव वशीकरणकामकः राहिनामभक्ताकारः क्षीरधारोपमः स्मृतः ६१ स्थिर
कृत्तिमरंकास्य विशेषविषनाशकः दृष्ट्या विन्महानीकडाकिनीरूपिकागणाः भूतप्रेतपिशाचैश्चिन्ने त्रद्रवद्रपते अथ त्रिकूटस्य पूर्णामंत्रत्रिपुरसुंदरि ६३
प्रजप्ता साधकस्याशु सर्वपातकसेविनी समस्तपापफलदा सर्वलोकवशंकरी ६४ नाभिमंडलमध्यस्थां बालार्कशतसन्निभां प्राणजं ज्ञातमध्यात्तु हृदयप्रस्था ३१

हणप्रभा ६५ तप्तकांचनसंकाशा सायंकाले ततः परं मुखमंडलमध्यास्थापयेद्गगनमणिप्रभा ६६ स्मृत्वा जप्त्वा साधकस्सम्यगेव तुर्य्येयादिवे सिध्यत्यत्र गुरोरर्थसो
भाग्यं च महत्तरं ६७ तत्रामसे स्मृत्वापि योगिनीनां प्रियो भवेत् खेचर्यादिविधानुसंधाने यस्मृत्वायि कृपा भवेत् ६८ सतकारि भयं तस्य नास्ति निःसंशयं विचिन्तितैर्निपतितो यो
जपेल्लिसं महात्रिपुरसुंदरीं ६९ तप्तहेमसमचक्राशासंख्यमत्स्यविग्रहे सर्वासां सर्वसंस्थानां योगिनीनां भवेत्प्रियः ७० साधको लोभवत्सा सौसा सं स्मृत्वा परः पदि
पर्यौवसनतेजस्पृष्टेश्री यदि प्रिये ७१ खेचरीसिद्धिरतुला योगिनीभ्यः स्यात् सिध्यति चतुष्पथि पर्वतः को यो योगिनीनामहोजसा ७२ वक्षमेत्त त्समास्त्रिसप्तसंस्थि
तावरिविंदितेजस्या त्रिकूटीसंपुटांगिम हात्रिपुरसुंदरी ७३ अतोऽषु षु षमे वापि रश्म मदादर्शेपि वा षोडशे वादिवसेवापि सामागछन्त्यि यनिशि ७४ नागयशा स
मंपुत्रमा पुष्पं नपर्णी खने पारगो सर्वविद्यानां धनाढ्यो भाग्यसंयुत ७५ सप्तद्वीपसदेवेयो मिसन्ततिनासौ भवेत्स्वराने तयासह स्त्रीकांचिद्विधारे देवेशि विषुते ७६
एतामेवपुरा स्थ्य विद्यां त्रैलोक्यमोहिनी त्रैलोक्यमोहनं रूपमासाद्यवान् भागवाद्धरिः ७७ कामदेवोपि देवेशि महात्रिपुरसुंदरी समाराध्याभवल्लोके सर्वसौभा
ग्यसुंदरः ७८ मयाप्येतद्धृतस्थ्येन कि पतेधापि सुब्रतेनेनपत्सिसंध्यमेतस्यास्समस्त फलसिद्धये ७९ लयोगपूजनात्त्रिसेलक्ष्मीसौभाग्यवाक्षतिः महाभा
ग्यनिधिर्भूत्वा मामोत्संतेपरं पदं ८० मध्यानतचक्राच कुर्वन्त्य सेपसेपिमासिवासंपाप्यसर्वेयोगासिपज्यतेदेवैर्नरपि ८१ एतद्राधचारेवज्ञसात्सिकरोभव
त् संवेदसर्वीवपिन्नात्तषिसहाकारको ८२ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्वरहस्ये दाशरथीये तंत्रे चेदसारार्थसंग्रहे गमनभागे सौभाग्यविद्यारये ष्ट दशोध्यायः
श्रीदेव्युवाच ॥ जपहोमविधिं ब्रूहि येन सिद्धिं विनश्यति साधकानां हिताय त्वं वद शंकर सुव्रत १ श्रीनृसिंह उवाच ॥ श्रृणु देवि प्रवक्ष्यामि जपहोमविधिं क्रि
येश्चवरादपियस्सदा साधकोब्रह्मरूपभाक २ दंडकंसमर्च्य येद्देवि सकलसागमन्वहं जप्त्वसेधपलं सांगभासोप्नवहम स्वयं ३ लयोगपूजां कृत्वा वापती

ग्रोनित्यं जितेन्द्रियः वाजपेयफलं प्राप्य सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ ४ ताम्रजं चक्रमभ्यर्च्य श्रियं जस्तान्वहं शुचिः विमुक्तः सर्वपापेभ्यो महतीं श्रियमश्नुयात् ॥ ५ संप्राप्य महतीं
विद्यां पुत्रपौत्रसमृद्धिभाक् ब्रह्मलोके वसत्यन्ते स्तंशपर्वदेशावरैः ॥ ६ राजितं चक्रमभ्यर्च्य श्रियेजन द्वादशिने दिने महापापोपपापैश्च सर्वैर्विमुक्तः सदाहरोः ॥ ७ राज्यलक्ष्मी
मवाप्नोति विद्यानां पारगो भवेत् महतीं समृद्धिमासाद्य पुत्रपौत्रादिसंयुतः ॥ ८ भुक्त्वेह सकलान्भोगान्दीर्घायुर्विजयी सदा कुलानां शतमुद्धृत्य वैकुण्ठे निवसत्ससौ ॥ ९
सौवर्णं चक्रमभ्यर्च्य साधको न्वहमादरात् अश्वमेधफलं स्वर्गमतुलं प्राप्य साधकः ॥ १० विमुक्तः पातकैर्घोरैः कोटिजन्मकृतैरपि मुक्तारिपुसंघात् धनधान्योघ
संकुलः ॥ ११ महेन्द्रसदृशीं लक्ष्मीमिहैव प्राप्य साधकः आरोग्यं न हृदायुष्यं कान्तिं कंदर्पसन्निभां ॥ १२ संप्राप्य सर्वविद्यानां पारगो धिषणोपमः आयुः श्रीकीर्तिसं
हितः पुत्रपौत्रादिसंयुतः ॥ १३ समृद्धिं महतीं प्राप्य भुक्त्वा भोगांश्च पुष्कलान् सहस्रकुलसंयुक्तो मोदते परमे पदे ॥ १४ वैक्रान्तमयं नित्यं समभ्यर्च्य शुचिर्नरः काम
वत्सभोगालोके विद्यया धिषणोपमः ॥ १५ धनदेन समो लक्ष्म्या विद्यया धिषणोपमः भुक्त्वेह सकलान्भोगान् व्रजेत्तेन परं पदं ॥ १६ सर्वोपचारै राजते चक्रराजं फलप्रदं सह
स्रं प्रजपेन्नित्यं समं पञ्चशतं तथा ॥ १७ चतुःशतं जपेन्नित्यं त्रिशतं द्विशतं तु वा पितरो चैव मासानां मासयोगानि ॥ १८ समस्तं फलमाप्नोति समाप्नोति सिद्धिदं पश्चिमाभिमुखे
लिंगे गुह्यकस्याग्निगृहालये ॥ १९ अथवाचार्यसान्निध्ये भागवतादिरपि वा चक्रराजार्चनं ... यत्राचार्यस्य सन्निधिः ॥ २० स्वसेत्रं तु दृष्टिं समंत द्योजनायतं एकास्यपा
माघमासे ... वा मुक्तिः शिवे ॥ २१ आरभ्य शिवरात्र्यन्ते साधको नियतव्रतः आचार्यसन्निधौ नित्यं सचक्रराजं समर्चयन् ॥ २२ पंचाशीता हविष्याशी शीरा शीवाजि
तेन्द्रियः ... शतो रविगापकी वहूरा जपन् ॥ २३ चक्रराजं समभ्यर्च्य संगाच रणमादरात् सहस्रं प्रजपेन्नित्यं संश्रियः पंचदशासरी ॥ २४ शताधिकं नाना तो द्वा
नित्यं समाप्तेन सहस्रमित्रवंनित्यं समं एकैकं वा समर्चयेत् ॥ २५ भोजयित्वाथ मधुनैव दक्षिणाभिस्तोषयन् माघमासस्य भक्त्या पंनिराहरोप्यन व्रतः ॥ २६ त्वाता

सायमथायोध्यानगराभिषिषिचे चक्रराजंसमाभ्यर्च्यसांगंचनमादरात् २७ यामेमरिचतैतात्तैविधिवत्संस्कृतेनले ललितोऽप्रियमाराध्यमानेवदसिसाधकः २८
सकृदारोचघृतेक्षैलाद्वारिमविधाभिराद्रातेनवावरागारेवीनोघत्तसकेकबीजाकुनेत २९ मुकुंदेनगोघृतेनाथसहस्रंत्रिशताधिकंहुत्वापंचदशासर्पाऽप्रियमथाचार्यवसि
धो ३० लक्ष्मीमंत्रैश्चतुर्भिश्चहुत्वापूर्विरक्षाघृते तनोजयादिभिर्हुत्वेनत २९ मुकुंदेनगोघृतेनाथसहस्रंत्रिशताधिकेहुत्वापंचदशासर्पोऽप्रियस्याचार्यसन्निधो ३०
लक्ष्मीमंत्रैश्चतुर्भिश्चहुत्वापूर्विराधाघृते तनोजयादिभिर्हुत्वाऽङ्कलाबलाधिताहुतिः ३१ अग्निप्रदक्षिणीकृत्यप्रियमुहूर्तस्थात्मनि चक्रराजेसमभ्यर्च्यसांगंभयो
विशेलजे ३२ आचार्यचेरणांछन्नलासाधांगमारदात् रलविंदुसमायुक्तषष्ठिचिकुकेहमजे ३३ कुंडलद्वितयेरघादाचार्यस्मायकर्णयोः प्रसान्नात्यस्ववर्णाबाहुला
वासरयुग्मयुग्म ३४ अंगुलीयकमुख्यानिभूषणानिसमर्पयेत् दद्याद्रामाननेनकाश्चरलोघंचासयेधने ३५ वहसौस्त्रसमायुक्तंगांसदद्यात्संयुतो आचार्यायाचार्यपा
दान्वेवर्षाशनमितंधनं ३६ वासोयुगसमायुक्तमर्पयेन्नियतत्मतः वर्षाशनमितंतुवंशतंनिष्कमुदाहृतं ३७ जन्मदृढ्यानरस्वधैर्यवाक्तलोभपरिमजेन एकाके
शतिनिष्कंवावर्णानिष्कमथापिवा ३८ अथ्ययेदर्कनिष्कंवाविशिनिष्कमहत्तरं कृत्वैवंनियमंघोरस्वराज्यंराधाक्ष्मिति ३९ अतएवसिद्धिमाप्नोति दृष्टिभाचमर
न्तरं आचार्यायप्रत्येसोवर्णकर्षमानमथापिवा ४० त्रिंशन्निष्कसोवर्णमल्लकांसमर्पयेत् दद्यात्समस्तानावस्त्रसोमेकार्पामकेतुवा ४१ कृत्वागगनोरात्रोस्त्रि
यमम्पूर्दंगनखुविः शाम्भवींसिद्धिमाप्नोतिश्रियंवापिमहत्तरं ४२ चतुर्दश्यांनिशीथेसाधरिचौमसमन्वितां कृत्वैवंतत्रविधायाम्पुरश्चरणसहस्रजं ४३ यो
धेपदलमाप्नोतिसाधकोनात्रसंशयः ब्रह्महत्यादियापोयोप्यस्यनश्यतितत्क्षणात् ४४ वाजिमेधसहस्रस्यवाजपेयायुतस्यच फलंसांगमवाप्नोतिप्रभातेसा
धकस्ततः ४५ कृत्वारोनोसर्केकर्मसांगंसमादरात् चक्रराजंसमभ्यर्च्यसर्वसांगंयपस्विनी ४६ आचार्यायसमर्प्यास्वदत्वातस्मायदक्षिणां सुवासिनी

33

पंचदमेणोपान्ते स्तोषयेद्वती ४७ वासोभिर्दक्षिणाभिश्च विभवे सति साधकः आचार्य वरणादेवं शालिवल्लेशुचिः ४८ पीताम्बरो यादध्योतस्य भुक्तशिष्टान्नमादरात् तस्मिन्ने
व नेस्वमेष्विये स्वीं प्रपश्यति ४९ यथाचार्यपदेशोभोने रघाउत्तमदक्षिणांप्रपश्यते सोविधये सा सास्तुसूर्ध्नामेव साधकः ५० मध्यमां दक्षिणां दत्वा कनिष्ठामपि दक्षिणां विधये
महाति कोनास्मिन्नद्दिनेस्वमेपुवपश्यति ५१ तदारभ्य महत्सूरां मवलसम्पदिने अप्रस्यया महती लक्ष्मीर्धनधान्यादि संकुला ५२ महाति किं करैम त्वाति ष्वेवन संशयः वाविवा
दद्वतात स्वप्नवत्स्वनसंशयः ५३ आभिन्नेनवरात्रेवावासे तेन वरात्रकेलेनावर्ती सहस्राणि विधयः पंचदशासति ५४ एवीं कविधिनाहुत्वा रत्वा पूर्वोक्तदक्षिणां महती सिद्धि
मासाद्यम कृत्यवदूसन्निभः ५५ अप्रस्यायो नतीया पापा मारभ्य नियतव्रतः आचार्यात्तु तयावल्प्साहस्वाश्रियमिष्टरो ५६ पौर्णिमां तेपुजग्धाय पौर्णिमायांततः परे दक्षिमध्या
प्यसहितोवदेवे नपनसोद्भवेः ५७ दीनपमैः फलेवींससहितैस्त्रिशताधिकैः सहस्र विधयाहूः तारश्मिविद्यापुरस्सरं ५८ जयादिभिरपाहुत्वा हुत्वा वस्त्रापर्णाहुतिं चक्र
राजेसमभ्यर्च्य सांगावरणमन्वहं ५९ अथयंपचदशाभ्यर्च्य प्रमहाः श्रीविधा सुचिः गुरुं हृके नदृष्वन्नेः फलेरपि मनोहरैः ६० दक्षिणाभिश्च तोहूलैः स्तसोष्यचततः परश्री
चक्रसन्निधौ पञ्चाराचार्यं देवच्चमत्त ६१ रत्नाभेनुहृद्यं वस्त्रबहुलीरसमन्वितं अलंकारैरलंकृत्य वासोयुग्मं समर्प्य च ६२ वर्षाशनमितं द्रव्यं तदर्धं वा तदर्धकं सन्निधौ पञ्चा
राचार्यं देवस्य मत्त ६१ रत्नाधेनुहृद्यंवस्त्रबहुसीरसमन्विते अलंकारैरलंकृत्य वासोयुग्मं समर्प्य च ६२ वर्षाशनमितं द्रव्यं तदर्धं तदर्धकं पंचनिष्कमितं वापि प्रदद्यात् दक्षिणा ३३
धनं ६३ आचार्यं पञ्चमे सो वर्णं मलेकाश्यपा हवि वासोपि च समर्प्य च नकोपमोजयेद्वती ६४ इत्यं कृत्वापि महतीं सिद्धिं प्राप्नोति शाश्वतीं अमरत्वं युषमारोग्यं श्रीरप्य
वहुणान्विता ६५ धनधान्यसमृद्धिश्च पश्चात् सिद्धिमहत्तरा करंर्ष संमसौभाग्यविद्यावृद्धिर्भवेच्च ६६ सिध्यत्स्वपनसंदेहस्तास्मिन्नेव च हि वत्सरे सिद्धिं विनानकाम्यानां सि
द्धिः कामं कीर्तिमिः ६७ साधयंकरौति नानर्था नासिध्यन्तत्र मे दरि पंचके नाथुधायेनस्यानुग्रहतो गुरोः ६८ विद्यासिद्धाविति स्पष्टचद्वलं चनचर्ढभं ध्यात्वाथवा चक्रराजं

मंत्रः पञ्चाशत्समन्वितं ६९ जपारंभे सुधीः कुर्यान्महापापैः प्रमुच्यते निगदेनोपांशुना वा मनसा वा जपेत्सदा ७० निगदः परमेशानि स्फुटवाचा निगद्यते अव्यक्तः स्फुरदानने उपां
शुः परिकीर्त्तितः ७१ मानसस्तु वरारोहे चिंतनात्तत्स्वरूपमकुंजिह्वया जप्यते च न सोपि मानस उच्यते ७२ निगदेन तु यज्जप्तं तल्लक्षमात्रं वरानने उपांशु स्मरणेनैतत्तुल्यं भवति
शैलजे ७३ उपांशुना लक्षमात्रं पञ्चजं स कमलेक्षणे मानसोऽप्युपांशुणो नैव तुल्यमेकेन सुंदरि ७४ विधाय दशसाहस्रं पापवर्गाहृतां परां सदेवं जपेत्स जपः प्रोक्तो मानसो सव
सिद्धिदः ७५ मुद्रासन्नद्धदेहस्सन् सांगचक्रं समर्च्य च लक्षमात्रं जपेद्यस्तु चक्रराजं समर्चयन् ७६ लक्षमात्रं जपेद्यस्तु महापापैश्च दाहतः वार्द्धके यौवने बाल्ये जाग्र
त्स्वप्नसुषुप्तिषु ७७ मनसा कर्मणा वाचा ज्ञाताज्ञातानि कृतैरपि उपपातकसंघैश्च मुच्यते नात्र संशयः ७८ लक्षद्वयं जपेद्यस्तु श्रियः पंचदशाक्षरीं ब्रह्महत्यासुरापानस्व
र्णस्तेयादिकैरपि ७९ महापातकसंघैश्च उपपातकराशिभिः मुच्यते नात्र संदेहः कोटिजन्मकृतैरपि ८० स्वचक्रराजं समभ्यर्च्य श्रियः पंचदशाक्षरीम् लक्षत्रयं यंथं
त्रीहयमेधसहस्रजं ८१ फलं प्राप्य विमुक्तात्मा देवतैरपि पूज्यते चतुर्लक्षं जपेद्यस्तु चक्रराजं समर्चयन् ८२ जपेद्योपि सर्वविद्या अपि भोगस्य कर्त्तकः ८३ महाकविर्भ
लावाग्मी भवदेव न संशयः पंचलक्षं जपेद्यस्तु नियतः श्रियमीश्वरीं ८४ सर्वविद्यानिधिः पंचास्यवाल्मीकसन्निभः अलाधनदसंकाशः श्रिया भवति संततः ८५ अ
जरातो भवता प्राप्नोत्यायुष्यमक्षयो ८६ लक्षषट्कं जपेद्यस्तु चक्रराजं समर्चयन् ८७ पारंगतोसौ विद्यानां भवति विद्याधराधिपः सर्वतत्त्वमनुप्राप्य चिरायुष्यम
त्तनं अवाप्य दिव्यभोगान्स लभते सर्ववांछितं प्राप्नोति महदैश्वर्यं मुक्तारत्नादिसंकुले ८८ गजाश्वरथसंपूर्णे दासीदाससमन्विते सप्तलक्षं जपेद्यस्तु श्रियो
विद्यां फलप्रदां ९० अजरामरतां भक्ता आवर्विंशति वा धिकः सौभाग्यपरमलक्ष्मीधनधान्यादिसंकुलां ९१ शक्राद्यैरपि दिक्पालैरपि नित्यसेव्यमाने अष्टलक्षं जपे
द्यस्तु महात्रिपुरसुंदरी ९२ अष्टांगयोगसिद्धिं चाष्टगुणान्वितां संप्राप्य कालमसुचिरं निर्जितः सोऽजरामरः ९३ विचरत्येव समासाद्य विमानमधिरोहति चिंताम

गणगणाकीर्णे कामधेनुसमन्विते ९४ कल्पद्रुमवनोद्यानस्थसुरगणादिमंदिरे क्रीडते दिव्यकन्याभिः कंदर्प इव सुंदरः ९५ नवलक्षप्रमाणं योजनं पवित्रं सुमंदरी अधिपस्स
वसिष्ठोऽनो भक्त्या विंशतिवार्षिकः ९६ जरामरणनिर्मुक्तो वलीपलितवर्जितः अणिमादिगुणैर्युक्तो सर्वलोकेश्वरतामपि ९७ क्रीडते दिव्यकन्याभिस्तत्र तत्र देवसुंदरिव
लीलसेज्जपवपस्तुस्त्रियः पञ्चस्मारस्मृते ९८ स एवं जगतो लोकान् हर्त्ता संरसके पिच सर्वज्ञः तःस्थ भगो वाग्मी सर्वविद्यासुपारगः ९९ अनेनैव शरीरेण जरामरणवर्जितः
पंचविंशतिवर्षश्च श्रियमष्टगुणान्वितो १०० स प्राप्य ब्रह्मविष्णुशशांकाद्यैश्च मरुद्गणैः पूजितो योगमध्ये गेलघ्नात्वेवरतामपि १०१ प्राप्नोति दिव्यकन्या
मिलितः श्रावितेऽभाषि तवाकांप प्रविद्याति नायते दिव्यभोगवान् १०२ ब्रह्मर्षिभिर्वशिष्ठाद्यैरपि नित्यं समर्चितः शतयोजनमायर्वं तमपि पश्यति च सुखा १०३ मे
34 रेन्द्रपुरमुख्येषु दिव्यलोकेषु सततं विहारैस्तैर्गन्धर्वैः स्वस्तुतः स्मरसंमतः १०४ दिव्यकन्याशतकीर्ण विमानमधिरूढवान् भुक्त्वा कल्पं महाभागान् ब्रह्मलतप्य
त्यो सिद्धिभाक् १०५ यत्राम कर संक्रांति स विना संक्रमस्सो नराय्य दिने नियमाचार्यानुत्तपाशिवे १०६ एकभक्ताशनो बिघ्नोजलासमलवमनंहं अथः
शाधीजितामिच्योगुरुस्सुश्रूषणारतः १०७ कुंभसंक्रांतिपर्यंतं तद्दिने गुर्वेनुतपाविधिवत्संस्कृतेव ह्रोपलाशकुसुमैः शुभैः त्रिशताधिकसाहस्रं जुहुयात्त्रिम
धुलुतः पर्ववद्दारिम विद्याभिद्रं लेकामाकृतिशिवे १०८ चतुःश्रोममनुभिः पश्चात् स्वाविरतिधाय तं तुलां गयादिभिर्ईलापुर्वाङ्गुलोपर्णगुहाति ११० पलाशकुसु
मामावेपमेघृतमधुलुतैः पद्माभावेबिल्वपत्रैः केवलैरथ तेन वा १११ तुलाबायपुर्वभोजनैर घाद्दर्पाशनं धनं अथा गभ्यर्षति पूर्ववं पंचनिघृतया पिबा ११२ स
मर्पोबाह्मेपमन्हरपानेसोविभवतः वलासव्याससर्वासिन्यस्सतोष्य भोजनादिभिः ११३ बंधुभिस्सह भुंजीत स्वयमाचार्यसन्निधौ इत्थं कृते महासिद्धिपुर अथे ३८
रासोऽन्वहं ११४ संप्राप्नोत्यगतोधात्री श्रियेरवीश्वयश्यति [illegible] गुणान्वितो ११५ वाक्स्पतिसमो विद्याजातिस्मरणमुत्तमं योगम

शेणसहिते धनधान्याकुलोऽक्षये ११६ दिव्यकन्यायतिले च ममनोत्तमनामपि प्रज्वलतां न पश्यन्ति येषु देवतैरपि पूज्यतां ११७ अवाप्य वत्सो तस्मिन्दिव्यान्भोगान्चतुर्भुजान् व्रजेत्
ते परंधामकुलसाहस्रसंयुतः ११८ दासभृतानपालाः स्पर्धापितो दासमेवहिच सेतनित्यापिनीलस्मीर्गीतास्वरथसंकुला ११९ मुक्तारत्नौघसंपूर्णा स्वर्णरौप्यसमाकुला
अवलोजायते तस्मिन् दिनाचसंशयः १२० अखिलममरलंवागार्धवल्लभ याधिपा सिकुलंवायरवल्लभतेस्मिन्काले वर १२१ पुरुषार्थाकमैद्मुक्ते ते गिरिकस्पकोविश
बहेमिरत्याशिप्रवक्ष्यामि ततः परं १२२ इति श्रीमद्रुद्रसंहितस्यामतरहस्ये दाराधीयले त्रैवद्सी राज्येसक्रे हेउत्तरभागे सोभाग्य विधाद्यपञ्चपादशोऽध्यायः ॥ श्रीदक्षिणा
मूर्तिरुवाच ॥ विशेषहोमरत्नमणा विधानमथवक्ष्यते यच्छ्रुत्वाथिनरो धीमान् तिलौघे विमुच्यते १ दीपस्थाने समाश्रित्य तत्र होमार्थं नाड़िकं कुर्यात्समस्तविधानानि
ध्याये संधकोत्तमः २ वर्तुलं चतुरस्रं वा विकूर्माकृति सुलोचने तन्मध्ये नवकोष्ठानि कलावर्णान्समालिखेत ३ मध्यकोष्ठे सत्र नाम लिखेद्वर्णान्यथाक्रमं स्वरयुग्मक
माणेवकादिचाष्टस्पोजयेत ४ अवर्गक्रमतो देवि कवर्गादितवःपरं सवर्णांशभुकोणेविलिखेत्कूर्मसंज्ञिके ५ यस्मिन्कोष्ठे सत्र नाम तन्मुखं विद्धि पार्श्वनिमुख
स्य पार्श्वयोः पादौ च पृष्ठं जानीहि पार्वति ६ ततः पश्चात्पंकुर्यात्स्थानं हि मुखं विदितं तन्न तः पार्श्वे विद्धि तदन्ते पुच्छमीरिते ७ मुखे कार्यो लिसिध्यन्ति मनोत्थ
शतान्यपि करस्थानेम हा देशाः सर्वकार्यविनाशकृत् ८ उदरे दुःखमधिकं पादयोर्हानिरद्भुता पुच्छे तु धनहानिश्च जायते नात्र संशयः प्रिये ९ दीपस्थानमयाभ
कं त्रैलोक्यपि सर्वदुःखभं दीपस्थानं पुरं सर्वे ग्रामेपि विषयेपि वा १० यत्र कुत्रापि वाञ्छं लक्ष्म्यहो मार्चनादिकं कुर्यात्स्नानं फलं दं विद्धि पर्वतिकम्पके ११ निससहोमः
पुराप्रोक्तो मया पातकभञ्जनः कामना होमकर्माणि वक्ष्यामि फलदान्यथ १२ मल्लिका मालतीजातीकुसुमैर्मधुमिश्रितैः चैत्रमासे पूर्णिमायां सहस्रत्रितयं ततः
१३ मंत्रोपि सर्वविघ्नानां पारगो जीवसन्निभः भवसेवगतो हेमहावाप्नोति महाकविः १४ जपापुष्पैरनग्युक्तैः करवीरैर्यापि वा सहस्रपि तर्पयेत्त्वागो सौरर्भिमधुसंयुतैः १५

35

पद्मस्तो कामवत्सभाः कोसामाप्नोत्ययन्नगातीमिमोवमोराज कुलेवापिविलदारवनेपिवा १६ तिनयाश्रियमाप्नोतितन्मानिवसेत्ततं सौभाग्येनविलासेनसामर्थ्येनापिस
ब्रक १७ पूर्वोक्तकुसुमैर्हुत्वातु राशिश्चमरान्विताः संमोहयति भूपानां कन्या अपिमनोहराः १८ कर्पूरकुंकुमंदद्विमिश्रमगामरेनचलघुकोलनसमेहुत्वासहस्रत्रिशता
धिकं १९ राज्यलक्ष्मीमवाप्नोतिसंततिव्यापिनीनरः चंपकैः पाटलैर्हुत्वायतत्रिमधुमिश्रितैः २० त्रिसहस्रविमुक्तात्मात्रिशताधिकभारतान धनधान्याकुलामुकार
लराशिसमाकुला २१ महतींश्रियमाप्नोति शाश्वतीमनपायिनीं श्रीखंडं गुग्गुलुंचंद्र नागरं जुहुयाद्यदि २२ प्रत्येकमेकसाहस्रकं स्पर्शसदृशः श्रियाराज्जनाजेद्रेसा
नापुरंश्रीर्विशामा। नयेत २३ सर्वलोकावशीभूत्वाभवेत्सम्पन्नशंशयः घृतत्रिमधुसम्मिश्रलाक्षांहुत्वासहस्रशः २४ राज्यलक्ष्मीसमासाद्यशत्रोर्विमुच्यते म
भुक्तित्रयहोमेन सहस्रत्रितयंशुचिः २५ विमुक्तः सकुलापन्नः खेचरत्वमवाप्नुयात क्षीरंमधुवरंभाज्यं पयोघृतं हुत्वासहस्रशः २६ आयुर्धनमथारोग्यसमृद्धिंवलभे
त्तरां क्षीरेणामधुनाहुत्वाप्रत्येकंत्रिसहस्रकं २७ अपमृत्युं विनिर्जित्य कालं मंत्रसुवसाधकः सर्वरोगप्रमाप्नोतिसर्वव्याधिविमुक्तिकर्जितः २८ दधिमासिकहोमेनप्रत्ये
कंत्रिसहस्रकं सौभाग्यमहदाप्नोति धनमस्य समाप्नुयात २९ सघृतेनसितेनाथहुत्वादशसहस्रकं महतींश्रियमासाद्यवैरिणांभयमाप्नुयात् ३० होमाद्दधिमधुक्षीरला
ज्जाभिवीरवीदिन विमुक्तः सर्वरोगेभ्यः सुखंरमणोभवेन ३१ कमलैररुणैर्हुत्वाघृतत्रिमधुमिश्रितैः त्रिसहस्रविमुक्तात्माद्वितीयइवयस्सराट् ३२ रक्तोत्पलैस्त्रि
मध्वक्तैर्हुत्वाघृतप्लुतैः सम्मोहं सर्वभूपालान राजभृत्यांभवनिहि ३३ त्रिशताधिकसाहस्रान्मासं हुत्वा निरिकन्यके अप्रयेधनपवाप्नोतिवीछितंनात्रसंशयः ३४
नीलोत्पलैस्सलैलिखिमधुक्तैः शताधिकसहस्रकं हुत्वासमाप्नोत्यानराभूपनयोपिच ३५ दासभृत्यांभवेत्सर्वदुःसाध्यानपियोषितः श्वेतोत्पलैस्त्रिमधुक्तैश
ताधिकसहस्रकंहुत्वामाहमायेरामहतींश्रियमाप्नोति [illegible] र्गंगामवर्त्तिकं वं ३६ श्वेतपद्मैस्त्रिमध्वक्तैश्शताधिकसहस्रकं हुत्वासमाहमा

त्रैलोक्यकान्तिकरस्त्वं सन्निभो ३९ संप्राप्य महतीं लक्ष्मीं प्राप्नोतीह समप्रभां कल्हारहवनान्मन्त्री त्रिशताधिकसहस्रकं ४९ सप्ताहात्सर्वसौभाग्यधनमक्षय्यमाप्नुयात् मातुलुं
ग फलैर्हुत्वा सहस्रं त्रिशताधिकं ५० सप्ताहात्स्त्रियो वश्याभवेत्तत्र न संशयः नारंग फललेहोमेन सहस्रं त्रिशताधिकं ५१ महात्म्यकलावैश्यपादासमतान संशयः कु
र्बाउ फलहोमेन सहस्रं त्रिशताधिकं ५२ पूर्वाह्णात्सर्वसौभाग्यधनमक्षय्यमाप्नुयात् मातुलुंगफलैर्हुत्वा सहस्रं त्रिशताधिकं ५० सप्ताहात्स्त्रियो वश्याभवेत्तत्र न
संशयः नारंगफलहोमेन सहस्रं त्रिशताधिकं ५१ महात्म्यकलावैश्यपादासमतान संशयः कूष्माण्ड फलहोमेन सहस्रं त्रिशताधिकं ५२ पञ्चाहात्सर्वभूपाश्च व
श्या न्नात्र संशयः द्राक्षाफलैस्त्रिमध्वक्तैः सहस्रं त्रिशताधिकं ५३ ऊर्ध्वकविंशतिदिनैः सिध्यत्येकमवाप्नुयात् कदलीफलहोमेन लक्ष्ममात्रेण भूभुजः ५४ दशात्र
श्या न संदेहो यावज्जीवं भवन्ति हि खर्जूरफलहोमेन लक्षमात्रेण भूभुजः ५५ वश्या भवन्ति सख्याका इह लोके परत्र च श्रीरितिकलफलैर्हुत्वा लक्षं त्रिमधुमिश्रितैः ५६
सप्तद्वीपाधिपो राजा यावज्जीवं भवत्यसौ पक्वाम्रफलहोमेन लक्षमात्रेण सुन्दरि ५७ चतुःसागरपर्यन्तभूपतिर्जायते स राजपत्तनसम्पल्लैर्बीजपूरैस्त्रिमधुप्लुतै
: ५८ लक्षं हुत्वा महालक्ष्मीं प्राप्नोतीह समप्रभां वशीकरोति भूपालान् किंकरान्वसेत्तनं ५९ हुत्वा कृष्णतिलैर्गव्यघृतं त्रिमधुमिश्रितैः त्रिशताधिकसाहस्रं प
सेकं निरन्तरं ५० सर्वसिद्धिमवाप्नोति इह लोके परत्र च गुग्गुलस्य च होमेन षडूहस्रेण तु सुन्दरि ५१ सर्वदुःखनिवृत्तिः स्यात्सर्वसुखमवाप्नुते कुंकुमघृतसंयु
क्तं मधुत्रितयमिश्रितं ५२ सहस्रं पञ्चकं हुत्वा कायवक्षुंदरा हृतिः वशीकरोति त्रैलोक्यं यावज्जीवं न संशयः ५३ चैरनेघृतसम्मिश्रमधुत्रितयमिश्रितं सह
स्रत्रितयं हुत्वा वैरिणो नाशमानयेत् ५४ रक्तचन्दनहोमेन सहस्रं त्रिशताधिकं हिनपाव श्याभवेत्स समस्तरूपाण्यपि सन्ततं ५५ कर्पूरं जुहुयाद्यस्तु घृतत्रिमधुमिश्रि
तं त्रिशताधिकसाहस्रं दिनत्रितयमात्मवित् ५६ दीर्घमायुष्यमासाद्य कामाकर्षणसन्निभः वाचस्पतिसमः साक्षाद्द्विपयेहापि जायते ५७ कुसुम्भरी होमनः स

रा.उ.

36

मातुलुंगसहस्रं त्रिशताधिकं एकैकं नरस्त्रिसंध्यं वश्याः स्यू राजमंत्रिणः ५८ तिलतंडुलदूर्वाहोमेन सहस्रं समवासरं सर्वपापनिर्मुक्तः स्यात् दुःखशांतिश्च जायते ५९ घृतत्रि
मधुसंमिश्रशर्कराहोमतः प्रिये त्रिशताधिकसाहस्रं समाहसाधको नमः ६० वशीकरोति त्रैलोक्यं श्रियमप्यचलां लभेत घृतत्रिमधुसंमिश्रपायसेन हुयाद्यदि ६१
त्रिशताधिकसाहस्रं स्याहं कमले सरोत्रैलोक्यं सवशीकृत्य श्रियमवगुणान्वितां ६२ ग्रामो मत्र नसे देहस्य संधुससंवाने नानाविधान्नहोमेन मासि मासि
शतत्रये ६३ अन्नराशिमवाप्नोति धान्यमसयमध्व्रुते सोपस्कैस्यश्चकदुकेस्सहस्रं त्रिशताधिकं ६४ हलासमाप्नमात्रेण रोगजालैर्मुच्यतेः अपनेनुमशके च
मत्रौषधरसायनैः ६५ मुक्तेनात्र संदेहः सयकुषारिकेरपि जपापुष्पैस्त्रिमध्वक्तैः समांजुहुयाद्यदि ६६ त्रिशताधिकसाहस्रं संप्राप्य लक्ष्मीमचंचलां सर्वविद्या
निधिर्भूत्वा कामवत्सुंदरो भवेत ६७ वकुलस्य प्रसूनैस्त्रिसहस्रशताधिकं सो भाग्यमहदाप्नोति एंद्रं घृतहुणायते ६८ स्त्रोगाधूपहोमेन नाष्पसौसौभाग्यधा
भवेत जंबूफलैस्त्रिमध्वक्तैस्त्रिसहस्रशताधिकैः ६९ चतुर्दिवसहोमेन तरुणा रूपगर्विताः दासीभूता भवंत्येव राजकन्या अपि ध्रुवं ७० कुष्मांडफलहोमेन
त्रिसहस्रं शताधिकं समाहार्दैस कन्याभ्य दासीभूता भवंतिहि श्रीफलैर्जुहुयाद्यो वा त्रिमधुप्लुतैः त्रिशताधिकसाहस्रं राज्यलक्ष्मीर्महीयसी तस्य हि
रभवत्सर्वधनं तोयसंकुला हास्रवैश्चतुरहयाताधिकसहस्रकं ७२ हुत्वा त्रिमधुसंमिश्रैः श्रियसा सात्म पश्यति अष्टोत्तरशतं नित्यं समषद्विंशतिधापि
वा ७३ तुलसीपुष्पनगध्येनै घृतेनैव यदि नरः नैविद्यासिद्धिमवाप्नोति श्रेयोसिसवहन्यपि ७५ केतकीघृतहोमेन पद्मकं जातवेदसि समस्ताभीष्टसंसिद्धिर्जायते
मत्रनसंशयः ७६ अगुरुविषवृक्षाभिमानरवनासिद्धिरपयं... कमलं तथा ७७ कुसुमानि च पुष्पाणि च येषानि हुनेत्प्रिये शतसंख्या २६
तिलाप्राक्तास्तुलाप्युत यदि ७८ तानामुषिप्रमारायमाघमं... नमने... वाद्यसम्मितं ७९ व्यसीपलमहेशानि कुष्मांडमा

तुलुंगकं मनःप्रीतिकरैः सर्वैर्नुरुपान्मनलोचने २० रंभाफलं चतुःखंडं लघुचेत्रखंडितं नहि नारिकेलं चतुःखंडं मुंजंशाल्मलिपुसंदाति २१ प्रतिपर्वच्छिन्ने दिक्षुखंडं सं
कलसिद्धिदं द्राक्षाफलसमन्वसा नारंगं चाक्षिधास्मन २२ खर्जूरमेकमेव कुष्मांडं क्रमुकाथवा गुग्गुल गुंजासमंच कर्पूरकस्तूरी कुंकुमं तथा २३ मनःप्रियाणि
चान्यानि फलानि जुहुयात्प्रियेकेला द्राक्षा गुग्गुलसंयुक्ता शर्करा घृतस्तु सुमनोहर २४ मनःप्रियाहुतिं कृत्वा होमं कुर्यात्सुलोचने एतद्भूतिमानेन कथितं सर्वविभूतय
२६ येनकेनाप्युपायेन स्वाचार्यानुग्रहात्क्षिप्रं य संतोषयेन्नित्य जपहोमार्चनादिभिः २७ इति श्रीमदुत्तरवंशनलरहस्ये दशरथीपतंत्रवेदसारार्थसंप
हेकुत्तरभागे सौभाग्यविधायये चतुर्दशोध्यायः ॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच शृणु देवि प्रवक्ष्यामि विशेषविधिमुत्तमं आदौ कुंडं समुत्पाद्य चतुरस्रं सुलक्षणं १
सर्वलक्षणसंयुक्तं शतहोमे वर्तुलं हस्तकं सहस्रे हस्तमात्रं स्यात् सिद्धिहस्ते द्विहस्तकं २ त्रिहस्तमयुते प्रोक्तं लक्षे हस्तचतुष्टयं कोटिहोमे षड्हस्तंच कुलाकुंडस्य ल
क्षणं ३ शान्तिके वर्तुलंचैव वश्ये चैवार्धचंद्रकं षट्कोणं स्तंभने प्रोक्तं मारणे त्र्यस्रमेव हि ४ आकर्षणे त्रिकोणं च वृत्तं मुखाटने तथा नानासिद्धिकरं प्रोक्तं पद्मके
णामहेश्वरि ५ उत्तरे शान्तिकर्म स्यात् दक्षिणे पश्चिमे भवेत् मारणे दक्षिणाग्नेये काम्ये पश्चिमे वश्यकर्मणि ६ ईशाने कर्मणि वायव्ये स्यात्पीविद्वेषणे नैरृत्ये तथा च वा
रनेस्यात्वायव्ये ईशाने सर्वसिद्धिदं ७ विद्यासिद्धिकरं पूर्वे दिशुर्व होमकर्मणि कृत्तिका कर्षणे प्रोक्ता भरणी मारणे तथा ८ स्वाती च जपने तथा च्चाटनेस्यात्
भनकर्मणि विद्वेषे शततारा स्यात् हिनुष्ट्यं तु शोभिते ९ अर्कवारे सोमवारे मारणे मंगले तथा बुधे च स्तंभनं कार्यं गुरुवारे च पौष्टिकं १० भार्गवे सर्वसिद्धि
:स्यात् शनैश्चरे भवेत राजवृत्ते सर्पिषा होतव्याः स्तंभने शिवे ११ महिषीदुग्धहोमस्तु लोकवश्यकरः प्रिये दरिद्रीमिश्रिताहोमे प्रशस्ता मारणादिके
१२ अजाघृतेन होमः स्यात् जगत्त्रितयमोहनः विद्वेषे चैव होतव्या उन्मत्तसमिधस्तथा १३ अतसीतैलसंयुक्ता महाविद्वेषकारकाः सर्वकार्यार्थसिद्धि

37

असर्वविघ्ननिवारणं १४ गोप्यते नैव हवनादन्यं हि गिरिकन्यके। भार्गवेवा स स्वापिनस्त्र स्यां पूर्णिमासु वा १५ अवश्यं प्रजपे देवि कन्यकास्तु मनोहराः पंचसप्तवर्षमारभ्य यावद्द्वादशवत्स
र १६ अविवाहिता कुमारी पूजनात्सर्वसिद्धयः कन्यकाः पूजिता येन त्रैलोक्यं तेन पूजितं १७ विवाहितास्तु अपि सदा क्रोधशीलवर्जिताः कन्यका इति संप्रोक्ता यावद्द्वादशवत्सरं १८ श्री
धिया कन्यकाः पूज्याः समस्तफलसिद्धये सुवासिन्योपि संपूज्या भूषणाच्छादनाशनैः १९ आचार्यपत्नीं संपूज्या साक्षाल्लक्ष्मीधियान्वहं सैव लक्ष्मीर्जगन्माता सैव गौरी स
रस्वती २० आचार्यपत्नीवत्कन्या यथा पुत्रसंयुता सैव साक्षान्महालक्ष्मीधिया पूज्या विभूतये २१ तस्य स्नोपीत पामानसदृशानात्र संशयः २२ स्वमारोपरि गावस्पसाध
कानां हिताय च २३ सर्वदा सत्कृता पूज्या येन परांशु पूज्यायत्ने नैपोम गोप मदर्थोमयशोलसुनेयदा २४ पत्नीभूतत्तदा पत्नो रतिः प्रीतिश्च दुःखिने संतुष्टमनसा तान्यां वरो दत्तो
मयाप्रिये २५ तत्ते त्रिवादि संभूता रमनस्थलमादिजे तत्तो रम्य समुद्भूत सौख्यमासीत्तु लोचने २५ रसेभ्री सैव तस्मात्तु मदनः प्रकीर्तितः इममेनेन तुष्टो मे श्रीवर्षम
प्येमपूजयेत २६ तस्य संवत्सरे पूजा मदनाय भविष्यति इति स्मे वरो दत्तो मयैव सर्वं दिने २७ तस्माद्दमनपूजा हि कर्तव्या साधकोत्तमैः श्रीश्रीनेशपूजानिरतैर्गौरि
शंकरपूजकैः २८ रविपूजापरैश्चापि गाणेशार्चनतत्परैः श्रीचक्रपूजानिरतैः शालग्रामार्चकैरपि २९ लिंगार्चनरतैश्चापि वटुकार्चनतत्परैः महेन्द्रायथाशद्भूपालप
जनासक्तमानसैः ३० यस्य यत्र भवेत्प्रीतिस्तत्र तदर्चनपरैरपि वत्सरे वत्सरे वश्यं कर्तव्यं दमनार्चनं ३१ अन्यथा तस्य सकलं वर्षं तत्तं कामस्य नायते चैत्रा हयन्त्र योमासा पसेशासिततसि
तेतरे ३२ एतेषु पर्वपर्वस्तु कालः सर्वोन्नमोनमः अष्टम्यां च चतुर्दश्यां पौर्णमास्यामथापि वा ३३ पर्वरात्रौ प्रकुर्वीत सद्यो वाधिनिवासनं स्वयमुत्साय रमनं सम्यलं पूर्वं कृत्वा
धवं पुंतं ३४ आनीतमत्प्रवाप्तेन मोज्यादात्तन मेवता वामनः स्थापये देवि सर्वतोभद्रजे तु जे ३५ वत्सरे दमनं पात्रे प्रस्थाप्य पुष्पाण्यवरातिरति विधायाववरानने प्रीतिवरेडनि
२ स्थाने प्रतिनिधे वाष्वशाोद्भेत्त्वधीः वामवन्तुवने शानीम्प्रियं काममतः परं ३६ कामदेवाय हृदयं विधिं घ्याहृद्वर्णीपर्वदीक्षानिचोद्भार्ये अरेमात्मनमनुवरेन ३७ रथैनमम्राय २९

वर्णारतिविघावरानने श्रीतिवरेहति स्थानेपीतिमंत्रोथ पूर्वर्णकः ४९ नवशफारमिन्नंतहमनं पजपेत्क्रमान पर्वोक्तायां दक्षिणस्यां दिशि सिंहासनोपरि ४९
नवत्रेणरसराकुर्यात् गचेनावकुठनेवधाप्तिमूलकुण्डचभ्यामयेह्मनोपरि ५० श्रीविरघुसरोहाठ्ठोपधिका संतुकार्ये तस्य यमे दिवसे कुर्याद्दधिवासनमु
नमे ५१ सघोरिक्ष्यथरात्रो वावर्षपजापलासयेमानः कालेमहापज्ञां कृत्वा योप्यापुराभिधे ५२ नवकोणंविधायाच सिद्धरेणमहाप्रभे कलशान्नवसंस्थाप्य
हेमरत्नादिपूरितान् ५३ एकैकं वा कलशं निसंस्थापयेद्देशिकोत्तमः दक्षिणामंरलेकृत्वा कुंकुमाद्यैर्विचित्रितं ५४ अशोकतरुमूलेख्य त्रिकोणमंरलं लिखेत्
तन्मध्ये पूजयेत्कामे तरुणं चारुणप्रभं ५५ रक्तमाल्यवस्त्रभूषं वामदक्षिणयोः प्रिये रतिप्रीतिविशोभाढ्यं पंचबाणधनुर्धरं वसंतसहितं कामं करंबवनमध्य
गं पूवेक्ति मनुनासम्यग्गन्धैर्यास्तिद्धिहेतवे ५६ गौरश्यामे रतिप्रीती क्रमेणामणिभूषिते पद्मतो कूलहस्तेचरक्तवस्त्रविराजिते ५७ दिव्याभरणसंयुक्ते
दिव्यमाल्यविराजिते वामदक्षिणयोर्ध्यात्वा कामस्य तदनंतरं ५८ वसंतं पूजयेत्सम्यग्लारंवरवनमध्य॰ गौरवर्णं वामहस्ते सुधापूर्णघटान्वितं ६० दक्ष
हस्तेनविभ्राणं नानापुष्पसमुच्चयं सांगं कामं प्रपूज्याथ महात्रिपुरसुंदरी ६१ क्रमेण समर्चयेत्सम्यगाचार्यं चरणाद्यं स्वर्णाभासहस्तैर्यथाविभवलक
भूषणैः ६२ तोषैर्मुक्ताफलैर्विचित्रैर्ध्यैयेदिक्षुविकृये आगार्य पूज्यंतेयत्र तत्र लक्ष्मीसफलंसकते ६३ आचार्यपूजारहितं निष्फलं नात्र संशयः गुणाभावेन तन्मु
त्रेन तत्पत्नीं वा समर्च्ययेत ६४ आचार्यपौत्रमथवा तहोरित्वमथापिवा तेषामभावेन स्त्रासनमथवासमपूजयेत ६५ कन्यका अर्चयेत्सम्यग्नामपापौ
अस्तवासिनीः श्री विद्ययाऊनेरास्तम यद्विशतमादरात ६६ ब्रह्मार्थणादृतिं हुत्वा ब्राह्मणान्भोजयेत्स्वयं हृत्वा नरस्सम्यग्रमनारोपणभ्रंते वृत्सरव
त्सरसम्यग्गमयते माद्यंनादिकं कृत्वासांगमवाप्नोतिफलं नात्र विचारणा ६७ संवत्सरं कृतं पजाजपहोमादिकं शिवे अन्यथामरनायेवकृतंस्यादिति कन्

के. ५९ ललितायामतराज्ञाः श्रियो विद्यापरापराः भक्तयेन्ये सुखंरा निनभवेन्नस्त्रीषु निपुरः १० नभवेद्योरक्विरेद्धीमलिमानमवेत् क्वचित् नानंतकस्यचिद्ध्या
द्विरोषेणगुरोः शिवे ११ आचार्यनिंदाश्रवणोऽश्रेयस्कामीपरिसेवनेन रतिशोऽधमाध्मोवामर्ग्वोवपंति नाविवा १२ आचार्येएवभगवान् हरिब्रह्मापारःशिवःकि
किमत्रबहुनोक्तेनपरमेश्वरमच्युतं १३ आचार्येविरतोविद्धि सततंसतनंसत्यं नसंशयः मंत्रिमान्नानविद्यायालस्याद्दीनपिसम्मनन १४ यथाशम्भोमेपतविद्या
ज्ञित्विद्याभेोसन्तुलमां माहात्म्यमेतच्छ्री रभ्यासाग्रेसुलुकावुवन्त किंचिदुक्तंमया देवि किं पुनःश्रोतुमिच्छसि १५ ॥ इति श्रीमन्दनुसर ब्रह्मततत्वारहस्येदाशरथीये
तंत्रेवेदसारार्थेसत्रेरे उत्तरभागेसौभाग्यविद्यादपंचदशोध्यायः ॥ श्रीरैरवउवाच ॥ भगवनदक्षिणामूर्ते सर्वज्ञ करुणानिधे चतुर्दशश्रीसेव्यमानाश्रियो
38 विद्यात्वयेरिता १ लक्ष्म्यादिविद्यारत्नानां विधानंकथयप्रभो ॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच ॥ श्रीदेवीललितानामसर्वजगत्कारणरूपिणी २ चतुर्दशश्रीसेव्य
मानासासाकामदुघाक्षमता ३ श्रीविद्याचतथालक्ष्मीर्महालक्ष्मीस्ततःपरं त्रिशक्तिःसर्वसाम्राज्यलक्ष्मीः पंचप्रकीर्तिताः श्रियस्त्रिजगद्रक्षामाम्
लविद्यागतियसी ४ सिंहासेनश्वरी मोक्षामदेविद्यामपीशुभा ५ एकाक्षरीमताविद्यालक्ष्मीमयवरप्रदं ७ वारुणांतंवह्निसंस्थं वामनेत्रविभूषि
तं ६ त्रिंदुनादयुतेलक्ष्मीबीजमेतदुदाहृतं ६ पर्वसिंसनेपानीलक्ष्मीरेषात्रयीमपी समस्तसंपत्सुखदाविद्यात्रापञ्जितापुरा ७ ब्राह्मणानुग्रहाद्दक्षक
रुपापाधाःपुनेश्वराः लक्ष्मीबीजमेतदुदाहृतं माराध्यलोकानामाधिपत्यंप्रपेदिरे ८ ऋषिर्भृगुर्मतायोगीनिछंदःउदाहृतं श्रीलक्ष्मीर्देवताप्रोक्तासर्व
संपत्समृद्धिदा ९ शांतुबीजनपात्रीचकीलकंरेफलेरूच्यते द्वितीयेनततौयेनषडंगानिचैमिति १० इंद्राग्नेयकलयाविद्यासंभेयसंदति षडंगानिन्यसे
त्सैः पूर्णैःक्लिस्यमंत्रितैः ११ ह्ययंनेत्रमरूक्षनमःस्वाहक्रमेणत्र वषड्हुंवौषट्फडंतंचषडेभिर्यानियोक्रमात् १२ अथपललितेयंत्रंवह्निर्भविंदुकालिखे २८

त् मध्ये पुष्पं विनिक्षिप्य पीठशक्तीः समर्चयेत् १३ विभूतिरुन्नतिः कान्तिः पुष्टिः कीर्तिश्च सन्नतिः व्युष्टिरुत्कृष्टिरृद्धिश्च वसुदिक्षु प्रपूजयेत् १४ मध्ये सिंहासनेव
न्मे सर्वशक्तिमये प्रिये ध्यायेत्ततः श्रियं रम्यां सर्वदेवनमस्कृतां १५ नमत्कान्ते स्वराभासं स्वरालविभूषितां आशिं च मानामनेर्मुक्ताखलु वैराव १६ मुद्रा
न्नामेन पुष्पे न मुहुर्मुहुः रविविप्रिये रत्नौघवद्रूम कुर्यात् मुद्रां मोमेमाणगिरणी १७ पद्मासीपेम नाभस्य वामांके संस्थितो भजे एवं ध्यात्वा यजेद्देवीं पद्मयुग्मधरां स
दा १८ वरदाभयशोभाढ्यां चतुर्बाहुं त्रिलोचनां आवाहनादिमुद्राश्च क्रमेणैव प्रदर्शयेत् १९ बद्धाञ्जलिमधःकुर्यादियमावाहनी भवेत् इयं तु विपरीता स्यात्त
दा वेस्थापनी भवेत् २० ऊर्ध्वाङ्गुष्ठमुष्टियुतं तत्त्वेयं सन्निधापनी अन्तरङ्गुष्ठमुष्टिभ्यां तथैयं तन्निरोधनी २१ तर्जनीभ्यां परिभ्राम्य सकलीकरणं भवेत् अञ्जलिं
चार्धवल्लं त्वाप रसीकरणं भवेत् २२ परिवर्त्य करौ नैवीतर्जन्यौ च कनिष्ठिके मध्यमानामिकायुग्मे स्थापयेत्तु परस्परं २३ अमृतीकरणं नाम मुद्रेयं धेनुरूपिणी
एतास्साधारणा मुद्रा दर्शयित्वा जपेत्प्रिये २४ गन्धपुष्पादिभिर्देव सर्वकामार्थसिद्धये अग्नीशासुरवायव्यमध्ये दिक्षु प्रपूजने २५ बालाकाविमला चै
वकमलो वनमालिका विभीषिका मालिका च शांकरी वसुमालिका २६ पूर्वादिक्रमतो देवि प्रदक्षिणेन पूजयेत् इन्द्राग्नियमरक्षोऽम्बुवरुणानिलसंस्तकान्
२७ कुबेरेशानब्रह्मकोणाभ्यमिति विक्रमाद्यजेत् ब्रह्माविष्णुश्च लोकेशास्त्रादिक्रमतो यजेत् २८ अर्कलसंजपेन्मन्त्रं तद्दशांशेन साधकः जपेत्स्यपसाहस्र
कुमलैरायसतोलितैः २९ हुत्वा हृदशसहस्रमाचार्यपदमाप्नुयात् ये पत्रमानमुद्वर्णानरचितं कमले सुभं सुभं ३० रत्नानि सिद्धिमवाप्नोति लभते सर्वसंपदः च
तुर्विंशतिसाहस्रमथवा साधकोत्तमः ३१ निराहारो जपेद्विद्वान् कार्त्तिकेर शीर्दिने त्रिसहस्रं हुनेद्दक्तोपमैर्गव्याज्यतोलितैः ३२ पलमानसुवर्णाब्धधेनुकार
शसाहस्रं बिल्वपत्रैर्यतः स्तुतैः त्रिशताधिकसाहस्रं जुहुयात्संस्कृतेनले ३५ सुवासिनीः समभ्यर्च्य पंचषोत्रमस्तेशिवे वत्सरान्महतीलक्ष्मीलभतेधनसं

कुर्यात् ३६ जप्याद्वादशसाहस्रं चतुर्मासं दिने दिने सहस्रपंचकं वापि सहस्रत्रितयं तु वा ३७ अष्टोत्तरशतं कृत्वा गच्छेनान्येन साधकः अचलां महतीं लक्ष्मीं धनधान्यादि
संकुलां ३८ प्राप्नोत्यत्र न संदेहः सत्यं सत्यं वदाम्यहं एकाक्षरमिमं कामिन्मो लक्ष्मीजपमन्त्रं रमास्मरान् ३९ राज्यलक्ष्मीमवाप्नोति गुरुभक्तो यदि स्वयं लक्ष्मीविद्या
विधानं तत्किं चिरेतन्मयोदितं मलादारिद्र्यशमनं किंपुनः श्रोतुमिच्छसि ४० इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये दाशरथीये तन्त्रे वेदसारार्थसंग्रहे उत्तरभागे सौभा
ग्यविद्यारत्ने षोडशोध्यायः ॥ अथयञ्चुचुः ॥ मिच्छसि ४० इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये दाशरथीये तन्त्रे वेदसारार्थसंग्रहे उत्तरभागे सौभाग्यविद्यारत्ने षो
31 डशोध्यायः ॥ अथषयञ्चुचुं ॥ ऋष्यशृङ्ग महाभाग दिव्यज्ञानवतां वर धर्मज्ञ लक्ष्मीविद्यायाः पार्वत्यै परमेश्वरः १ यदाह तत्त्वेभ्यः श्रोतुमिच्छाम्यहं प्रभो
यदाह भगवान्कृष्णो महालक्ष्मीमनोः शुभं २ माहात्म्यं सर्वपापघ्नं तन्मे ब्रूयः कृपयातत्वनः ॥ श्री ऋष्यशृङ्ग उवाच ॥ लक्ष्मीविद्याविधिं श्रुत्वा गिरिजा तु समान
साः हरिश्रेणि मन्त्रिमं तेरद वचनं लोकसम्मितं ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ देवदेव नमस्तेस्तु महेशकरुणानिधे ३ माहात्म्यं लक्षितो वा या लक्ष्म्याः श्राविषया श्रुतं महा
लक्ष्मीमहाविद्याविधानं समवेत्य क्रिर ४ सगुणमपि मे ब्रूहि कृपया जगतां गुरो ॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच सम्यक्पृष्टं महाभागे लोकानामुपकारकं ६
प्रसन्नलक्ष्मीमाहात्म्यं सद्यः कल्मषनाशनं पुरा नारायणो नोक्तं जनकाय महात्मने ७ ततो दाशरथिः प्राह वशिष्ठादिभ्य आदरात् अहमप्यत्र वक्ष्यामि तु
भ्यं गौरी विलोचने ८ गुह्याद्गुह्यतमं पुण्यं परमात्मातत्त्वं परं प्रसन्नलक्ष्मीमाहात्म्यमधुना कथयामि ते ९ त्रयीतिं त्रिमंश्रिया रह्रां भुवनेशीमतः परं स्पर्शी
घ्ञलपर्वकेस्व महीरुद्रसमन्विता १० स्मरं जपवर्णं तां चमुख्यत्रयं तं पुनोभुवं वलानुजं ततो वायुं रुद्रखरसमन्वितं ११ प्रसीदयुगलं भयः श्रीहृद्भ्रां भुव
नेश्वरी महीलक्ष्मीपरस्याद्यन्तुर्थीयान्वितं १२ सप्तविंशाक्षरीविद्या महालक्ष्म्याः कीर्तिता दक्षसिंहासने शानीविष्णुना पूजिता पुरा २३ प्रगजाग्य एप्न· ३८

मुक्तारत्नौघवर्षिणीजगरीश्वरे अयोध्यापुरवैकुंठ सर्वसाम्राज्यनायिका १७ महालक्ष्मीति तिरम्बालादेरवेतांत संस्तुता प्रसन्न श्रीविनिताम्बालादेरवेतां
नवदृष्टिभिः १५ भक्तानांशं खपप्रादिनिधिसंपलक्ष्मीमु भाग्यपासकानांविप्राणांमाहेन्द्रश्रीपलप्रदा १६ अलकापुरसाम्राज्यदायिनीधनवर्षिणी वर
वेदागवेदान्तपूर्ववाक्सिद्धिकारिणी १७ सर्वक्षेत्रमयीसर्वयोगशास्त्रस्वरूपिणी सर्वतीर्थमयीसर्वपातकौघविघातिनी १८ अनुत्तराङ्गवतोध
साधारवतीगणाः योगिनस्सनकाद्याश्च वशिष्ठाद्यामहर्षयः १९ पुरस्तादपसव्दिमालाश्रमनाशनाः वसवोवैमहाभागारुद्राएकादशापिच
२० द्वादशापितृप्यादित्यामहालक्ष्मीहरिप्रियाश्चाराध्यायद्रोधयमवाप्यायापिपार्वती २१ जपंतिनियतानित्यंसमस्तफलसिद्धिदं अलकाध
पुरसाम्राज्यंमहेन्द्रपुरसंपदं २२ अणिमादिगुणोद्धयंमर्थत्रलयपदंतथा इच्छते यंमहालक्ष्मीजंपत्यानियतानित्यंसमस्तफलसिद्धिदं अकालकाउ
रसाम्राज्यंमहेन्द्रपुरसंपदंउयत्तोसना २३ नवैरैर्नागमैः शास्त्रैर्नपुराणोस्सविस्तरैः ज्ञानुशधम्यामहालक्ष्मीमाचार्यानुग्रहंविना २४ प्रसन्नलक्ष्मी
विद्यायोदष्टापुस्तकसंस्थितां जपेत्सयोगिनीनेहदैवेभ्यस्तेमासबद्धृतः २५ आचार्यानुग्रहान्निसंमहालक्ष्मीमिमांजपन् अणिमादिगुणोद्भ
यंमुक्तारलौघमश्नुये २६ महावाक्सिद्धिमतुलांधनराशिमक्षयं मत्तानेकमातंगान्वाजिनोपिवहन्मन् २७ संप्राप्यदिव्यभोगांस्सपुत्रपो
त्रवतीमपि समृद्धिंमहतीलब्ध्वावैकुंठेवसतिंलभेत २८ नाम्नंश्रीकामिमिर्जप्याप्रसन्नश्रीरियंशिवेसाम्राज्यलक्ष्मीकामैर्नभोगमोक्षार्थि
नामदा २९ महालक्ष्मीरियंजप्यामहासंपत्समृद्धिदाचचलंमहदैश्वर्यंपरमासिद्धिमवंचला ३० इच्छतामततंजप्याप्रसन्नश्रीरियंशिवे देवा
विपसांमे ईगातियंदरवयमेनच ३१ वक्तोमनले सर्वपदायपवायुनापरं तेनाखिलंमविज्ञातसस्थास्तुलमयेदुना ३२ कोशेसर्वंकुवेराणगुरुणा

शक्रगोरवं अग्निना तायशक्तितमो पक्षीण। त्वमिंदुना ३३ पातालराज्यं नागेन शक्राद्यैर्दिगधीश्वरैः लोकेश्वर्यं च संप्राप्तममचलं भयवर्जितं ३४ देवसेनानि
यत्नत्वं प्राप्तमीश्वरसनुना गणेश्वर्यं गणेशेन नंदिनाशिवतुल्यता ३५ महालक्ष्मीप्रभावेन नान्यथा दीर वंदिते यत्र यत्र महन्द्रागं प्राप्तं देवर्षिभिः स्तु
त ३६ अनुग्रहात्मम सन्नायाः श्रियाए वनसंशयः मम च लक्ष्मीमाहात्म्यं ब्रह्मापि न गतोपपत्तिः ३७ अहं नारायणोपि न शक्नोव कुमी ध्वयियद
दुर्वाससः शापात्क्रोप्यसरनायकः ३८ न पृथ्वीको भवस्य आत्ते माध्ये गिरसंगुहं नदनुग्रहतः प्राप्यमहालक्ष्मीमिमांशिवे ३९ समुद्रमथ
नोद्भूताह धासास्या विपर्यं अनुत्तमं महेन्द्राग्य प्राप्तवानमराधिपः ४० अचलाश्रीपुनो भक्ता तस्यास्य शचीपतिः चयस्राणामपि लोका
40 नामाधिपत्यमवान ४१ त्रैलोक्यजयिनं लेभे मत्ते मैरावतं। गन्ते हयरत्नं मनोवेगमुच्चैःश्रवं समाभिवमान ४२ राजाधैश्रवणः पूर्वतपसस्त्वा
हुद्श्वरं पसम्रास्सराजत्वं प्राप्यालकापुरीं शुभां ४३ धिक्कृतो राक्षसोना यथुलस्त्यानुग्रहात्सुनः प्रसन्नश्रीमहाविधां जसाहुत्वा ततः परं ४४ मत्तरिवलमनुष्या
प्य धनेशत्वमनुत्तमं अलकापुरसाम्राज्यं प्राप्तवान् गिरिकम्पकं ४५ राज्यलक्ष्मीरियं विद्या महालक्ष्मीरिति स्मृता प्रसन्ना लक्ष्मी विख्याता समस्ताभीष्टसि
द्धिदा ४६ नवतः व्यादुराचाररतायपि मुनायवाक्रोधिने चातिमत्सरीयलुब्धाया महालक्ष्मीरिति स्मृता प्रसन्नतवादिने ४७ निंदाकत्रेपितुर्मातुराचा
र्यादेर्पकारिणि वेदनिंदापरायापियणानिंदापरायच ४८ पयोपणासंगरतं परद्रव्येषु लोलुपे मंदबुद्धिजने इमं खंदुराचाररते न था ४९ वेदवाह्ये दुरात्मा
न वेदनिंदापरायणां अलुप्ताचाररहिते शिष्यत्वेपरिवर्जये न ५० आचार्यचरणद्वंद्वभक्तं जितेंद्रिये परद्रव्यपरस्त्रीषु पराङ्मुखमतेंद्रिते ५१ वेदि
का चार निरतं सत्यं स्नवादिने शांते निघृणमवंमुदं हरिपूजापरायणं ५२ संवत्सरत्रये शिष्यं परीक्ष्य परमेश्वरि दद्यादिमां महालक्ष्मीविद्यां सकलेष्टि ५०

द्विदं ५४ पुरा सरस्वतीमन्त्रिधारिणी वेदमातृका आगत्य मत्सतो माहप्रसन्ना क्षियमिषदं तुभ्यं दास्याम्यहं गुणाकुंरुष्व सन्नते द्विज अस्यकायामन्त्रवेनराया
नजवादिने ५५ न प्रयच्छसि चेत्तुभ्यमस्मि वीर्यवती वरा रक्षणी पालय पानि त्वम रक्षा पापकारिणी ५६ यदि तुभ्यं त्वया विद्या महालक्ष्मीरियं द्विज न दास्यते
दृश्यदृशं पदं दास्यामि ते द्विज ५७ सरस्वत्येति गादिते प्रत्यविप्रो तन्मं मतिनस्मादेषा महालक्ष्मीर्न प्रकाश्या पि कुत्रचित् ५८ महेश्वरस्य शीलक्ष्मी मिछन्
विप्रो विभूत ले जपेदिमां महालक्ष्मीमाचार्यानुग्रहात्क्षिवे आचार्यचरणा द्वंद्वशुश्रूषा नित्यमादरात् सर्वत्वे नापि कर्तव्या भोगमोक्षफलाप्तये ६० आ
चार्य सन्निधावेव स्यात्तद्वेनियतात्मभिः पूज्यमाचार्य पादाब्जद्वयमेव दिने दिने ६१ आचार्य एव तोन योराजविद्या त्मभास्वच्चजे त्वपि नरं पत्नी
मातरं च सुतानपि ६२ महालक्ष्मीप्रदाचार्ये देहान्तेपि न संत्यजेत् सव्यमाचार्ययाराज्यद्वपमेव दिने दिने ६३ जप्याप्रसन्नश्रीरेव भोगस्वर्गापवर्गदा प्र
माने दासाकाम्यिमणिमादिगुणोश्रियं ६४ अवश्यमिछ ता राज्यलक्ष्मीर्जप्या दिने दिने एन देवपरं श्रेय एन देवपरं तपः ६५ एनदेव परं तीर्थं मे
तदेव परं फलं अपमेवं महायागश्यमेव गतिः परा ६६ इति मलान्वहं राज्यलक्ष्मी विद्यां जपोच्छुचिः योजनानां सहस्रं वागत्वाचार्ये द्विजोत्तमं ६७
सत्वेवशतवर्षं वा प्राप्नोरश्येत्वसु ब्रतेप्रसन्नकमला विद्यां तदनुग्रहतोजपेत् ६८ कार्तवीर्य श्च सगरो मांधाता च पुरूरवाः युधिष्ठिरश्च राजा दुष्यं
तो भरतोपि च ६९ स्वायंभुवाद्या मनवस्तावंभो मानपावपि राज्यलक्ष्मीमिमां जप्त्वा संसेव्या चार्यमादरात् ७० इन्द्रो भद्रे देवसे घैश्च संप्राप्ता
ऽश्रेयऽन्नमं येतन्त्री पार्थिवत्वं वास्तु वर्णागिपि संपरं ७१ यद्दुष्टेनेन राज्यश्रीरेव जप्या दिने दिने ब्रह्मविष्णुमहेशाद्याश्चपि वैलोकनायकाः ७२
प्रसन्नत्वल्लक्ष्मीमाहात्म्यं नहिवर्णापितुं सम्राः नास्ति शक्तिर्महर्षीणामस्या माहात्म्यवर्णने ७३ मंदप्रज्ञावबोधसौमनुज्ञाना नो तु का कथा प्रसन्न

लक्ष्मीविद्येयं निमिवंशसमुद्भवैः ७४ गोतमानुग्रहाज्जाता सैव मुक्तात्ततो भवत् प्रसन्नलक्ष्मीस्त्वदंशे जनकस्याभवत्सुता ७५ नदाप्रमतिसर्वेस्यभूपावंशसमुद्भवाः
जनकाद्इति विख्याता मुक्ताजीवित एव ते ७६ इयमेव पराशौरी हिमावलसुताशिवा इयमेव महावाराही सावित्री च सरस्वती ७७ वेदाज्ञपि वेदरो नाममवक्रमसमुद्भवा
:श्रन्तः पंश समुद्भूलपुराणे चमहत्तरं ७८ धर्मशास्त्राणि सर्वाणि मुनिभिः कीर्तितान्यपि एतत्समाधिका विद्या न दृष्टा कुत्रचिच्छ्रुता ७९ मन्यन्ति मुनयोपीह महा
दारिद्र्यदुःखिताः एष्य लक्ष्मीं न लब्धास्ते भोगस्वर्गापवर्गदां ८० इयं कामदुघा नृणां सर्वकामफलप्रदा इयं कल्पलता साक्षान्नतः संकल्पसिद्धिदा ८१
कि तारलक्ष्मियं साक्षाच्चिंतितार्थफलप्रदा इयं सिद्धा मुनयोपीह दिव्यभोगसमन्विताः ८२ ज्ञानी हि नाम्ना लक्ष्मीविद्यासक्ता नदिने दिने वाचः पदानि च
त्वारि पदार्थभ्रयमं पदं ८३ पश्यंपसारव्यहिनी यस्मात्तृतीयेमध्यमाभिधं नानारत्नीयरए वेनसर्वे सत्याः पदत्रयं ८४ महर्षयोपि जानंति भागवत्त
41 पुयान्विताः वैखरी नामकं पंश्यन्तुर्यं वाक्स्वरं विभुः ८५ वाचः पदानि चत्वारि ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः महर्षयोपि जानंति जप सारं ध्रकिल्बिषाः ८६ चतु
र्थं चैतत्स्वरूपं मया यत्र लक्ष्मीरितं प्रसीदमेन रेवात्र भक्तत्वे गिरिकन्यके ८७ मानुषेषु महिमं च परसिद्धपिपनुषपि पिपीलिकासु नागेषु सर्वेषु च मनोज्ञ
च ८८ आचार्यानुग्रहाद्धन्यलक्ष्मीविद्याजपात्सदा विद्याजालमिह सर्वं निर्गच्छत्यस्य चक्रतः ८९ किमत्र बहुनोक्तेन राम्य लक्ष्मीमहामनोः अधिकं त
दशंवापि वस्तु विद्यात्मकं नाहि ९० महानुभावा मुनयः पुरातना प्रसन्नलक्ष्मीं सकलार्थदात्रीं उपास्य धर्मं च न मो गमो सानवाप रत्नपरचरीव ९१ इ
ति श्रीयमनुत्तररव स्वतन्त्राहसेराराधीयेतंत्रे वेदसारार्थसंग्रहे ज्ञानभागे सौभाग्यविद्यो रयेसमदशोध्यायः॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच प्रगुदे ४१
विद्यसाम्प्रिमामल लक्ष्मीमहामनोः अनुष्ठानविधिं सम्यक् त्वलासिद्धिमामुपान १ सर्वविद्यात्मा समुदिष्टो रसोवाप्यप्रजापतिः नायत्रे छंदः सुकं समस्त

जगदंबिका २ नगस्थितयसाल्पमहासिंहासनेश्वरी महालक्ष्मीर्जगन्माता देवता कथिता शिवे ३ श्रीरत्नभुवनेशानी बीजमन्त्रसमीरिते तदेवशक्तिः हरिप्रिया विनियो
गस्तु भोगदः ४ कमले हृदयं प्रोक्तं शिरः स्यात्कमलालये शिखा वाग्भवीरत्नेने नेत्रं वै त्रिभिरक्षरैः ५ नेत्रमस्त्रं वशेषं वा श्रीबीजपुटितं यथाक्रमं ५ मालिनि मर्मविन्यासमतो दिग्बन्धमे
तुगेन्द्र नुर्निर्जिरैर्हस्तैः हिमालकुंभसलिलैस्तास्तिं धमानोसदा हस्ताम्बुजे रत्नमंजु मयुगाधीनिरधानो हरेः कान्तां कान्तिनृपतिजातलतिकां वन्दे सतोमानतो १ सुधाम्भो
निधिमध्यस्थसुधारावनमण्डिते पुन्नागपारिजाताशोकचम्पकैरुपशोभिते मंदारकुसुमोद्भूतपुष्पपङ्क्ति विराजिते समेरुमाधवी बिल्वदेवदारुलवंगकैः ९ संतानपारिजाता
द्यैः पुष्पितैः कल्पपादपैः मातुलुंगैः कर्णिकारैर्मन्दारैर्वेणुलैरपि १० अकालदाडिमीपंगैर्युम्मैः कुरवकैरपि सर्वर्तुपुष्पसहितैर्भ्रमरङ्गिः सुविराजिते १० तन्मध्ये पङ्कजैः
पुष्पकुमुदोत्पलराशिभिः सुगन्धिभिः प्रकल्हारैः पुष्पैः कुवलयैरपि ११ भ्रमरैर्हंसकारण्डचक्रवाकादिभिर्हते तन्मध्ये पुलिने रम्ये महासरसि तच्छोभिते १२ सर्वतः पारिजाता
द्यैः शोभिते रत्नमण्डपे चतुर्द्वारयुते दिव्यहेमप्राकारशोभिते १३ नद्धर्कसहस्राभं मध्ये चंद्रशीतले दिव्यरत्नसमायुक्तकपाटकशोभिते १४ हिमशालिकाया
सहितं तुङ्गतोरणसंयुतं हेमदण्डशिलाजालविच्छिन्नपङ्क्तिपरिष्कृतं १५ भालसमायुक्तं स्तम्भयन्त्रविचित्रितं दिव्यमाहेश्मसंशोभितीमस्तं भक्तिराजितं १६ तत्समहाटक
संज्ञोभिवाततायनसमन्वितं विचित्राम्बुकसेवं कूकाचनेरप्रिकोरिशः १७ सुवर्णकिंकिणीयुक्तं रत्नमयमनुपमुज्वलं मालतीकेतकीजातीचंपकोत्पलकेसरैः १८
तुलसीमल्लिकावासवासीमेघाकाकरवकैः दिव्यैरन्यैः पुष्पगोत्रैरलंकृतमहीतले १९ काश्मीरमृगनाभिभ्यां कस्तूरीचन्दनमालकैः चंदनागरुकर्पूरैरामोदितदिग
न्तरे २० रत्नसेचितसमनसारत्नमण्डपमुज्वले तन्मण्डपस्य मध्यस्थपारिजाततरुद्रुमे २१ तदधीनवमाणिक्यसिंहासनमनुत्तमे तत्रासीनां जगन्माथकाल
नीलांबरप्रभां २२ कामकोटिप्रतीकाशपीतांबरयुगावृतां पद्मरागमहारत्नवज्रमाणिक्यविद्रुमैः २३ खचितंतमसोवर्णांविश्वाणां कुण्डलद्वयं किरीटहा

रत्नैर्मरकतादिविभूषितं २४ कौस्तुभोद्भासितोरस्कं तुलसीवनमालया शोभितं पारिजातादिपुष्पमाल्यविराजितं २५ प्रसन्नवदनं शान्तं तरुणीवायतलोचनं शंख
चक्राभयवरधरं योगिनिषेवितं २६ दिव्यमाणिक्यसंबद्धहेमकाञ्चीविराजितं प्राचीनानामपि गिरागोचररूपकं २७ वन्दितं देवगन्धर्वैः स्तुतं परमर्षिभिः नारायणं परा
नन्दं सलक्ष्मचिह्नमच्युतं २८ तद्वामाङ्के महालक्ष्मीं बालार्कशतसन्निभां दाडिमीकुसुमप्रख्यां जपापुष्पसमप्रभां २९ तप्तजाम्बूनदनिभां विद्युत्साहस्रसन्नि
भां रत्नजम्बूपुरसं शोभिपादपंकजमण्डितां ३० लाक्षालक्तकपद्माभां अङ्गुलीयकविराजितां स्थूलाशीविषप्रतिमपराजयगुणशोभितां ३१ ब्रह्महस्तमेहेङ्गादिमौक्ति
माणिक्यकान्तिभिः विराजितपदाम्भोजां भक्तार्तिहरतोयदां ३४ रत्नकाञ्चनसंबद्धकाञ्चीदामविराजितां तनुमध्यां पृथुश्रोणीं निम्ननाभिसमन्वितां ३५
स्वर्णकुम्भसमप्रख्यपीनोत्तुङ्गसमन्वितां विशालोरुस्थलां राजत्कौस्तुभेन विराजितां ३६ कस्तूरीकुंकुमघनदिव्यपङ्कभचर्चितां ३ लसन्मुक्ताफलोपेतस्वर्ण
निर्मितकशोभितां ३७ महामरकतसंयुक्तां पदकेन विभूषितां मुक्तावलीसमायुक्तामेकावलिविराजितां ३८ दिव्यरत्नसमायुक्तकाञ्चनाङ्गुलिमुद्रिकां स्वर्णके
यूरसहितां वलयावलिशोभितां ३९ सौवर्णकंकणोल्लसत्कराम्बुजविराजितां प्रथमाभरणोपेतकम्बुग्रीवविराजितां ४० मुक्ताकाञ्चनसंनद्धकञ्चुकेन वि
भूषितां स्मितवक्त्रां विशालाक्षीं पक्वबिम्बफलाधरां ४१ कुन्दकुसुमप्रख्यदन्तपङ्क्तिविभूषितां वास्तीविलासनिलपरक्तजिह्वाप्रशोभितां मुक्तारत्नसमा
बद्धनासिकाभरणान्वितां तप्तसौवर्णताटङ्कवालीयुगलशोभितां ४२ रत्नसौवर्णकुसुमकर्णां पङ्कजलोचनां कामकोदण्डसौदर्यनिर्जितभ्रूलतायु
गां ललाटपट्टसंराजत्तिलकां कि॰तां जातीचम्पकपुन्नागपद्ममाल्यविभूषितां ४४ नीलभ्रमरसंकाशकेशपाशविभूषितां नवमालिकास
बद्धकिरीटहलमस्तकां ४६ पद्मगर्भप्रभां पद्मस्थां पद्मपुष्पान्दलप्रदीप्ततनुं बिभ्रतीं वमपात्रं चामरं लमयीलजे ४७ जगत्संमोहनकरीं जगत्प्रपद्यशंकरीं प्रकल्पं ५२

कशारसूरीचंद्रबिंबसमानना ४८ सर्वविद्यामयीसर्वमहर्षिगणवंदिता वाणीगौरीदुपत्न्यादिसेविता पार्श्वयोर्द्वयोः ४९ अथ ध्वसनसख्यादिसखीभिः परिवेष्टि
तासुवर्णोस्थाविराणा मूर्ध्नि श्वेतछत्रेणशोभिता ५० अथ चामरहस्ताभ्यां सखीभ्यां परिवेष्टितांशकादि मौलिमाणिक्यविराजितपदांबुजा ५१ सर्वयोगिजन
स्तुताब्रह्मर्षिगणसेविता देवताहृदसंसेव्यामहासिद्धौघवंदिता ५२ जगत्त्रितयसंपत्तिहेतुभूतासनातनी त्रैलोक्याकर्षणाकृतिस्त्रैलोक्याह्लादकारिणी ५३
त्रैलोक्यरंजनकरीजगन्मोहनविग्रहा अणिमादिगुणाधारा सर्वसाम्राज्यसिद्धिदा ५४ दिव्यालंकारसुभगा दिव्यलावण्यशोभिता दिव्यचंदनलिप्तांगी दिव्य
कान्यापरिष्कृता ५५ नारायणांकनिलया नारायणमनोहरा त्रिलोचनी चतुर्हस्तासुप्रसन्नाननांबुजा ५६ जगत्त्रितयमात्माप्यमहासिंहासनेश्वरी महालक्ष्मी
महंनित्यभजाम्यखिलसिद्धिदां ५७ इत्थंध्यायेन्महालक्ष्मीत्रयीरूपांहरिप्रियां यद्वा पद्मालयांशांतां कमलार्कायुतसन्निभां ५८ मूलेनतीसंविद्ध्यायेत्तेनैवरूपांस
नातनीं निर्गुणांतां सगुणां वापि महालक्ष्मीं हरिप्रियां ५९ ध्यात्वाहमम्बनिलयां विद्यांश्री हृत्पद्माभिधा जलानि संविशुद्धात्मा तत्पदा साध्येया भवेत ६० आ
चार्यपत्नीमथवा प्रदित्रिशिष्याजितेंद्रियः महालक्ष्मीत्रयीरूपां दिव्यालंकारशोभितां ६१ दिव्यचंदनलिप्तांगीं दिव्यस्रग्वस्त्रशोभितां ध्यात्वा नारायणाधिया ध्या
येदाचार्यमच्युतं ६२ आचार्यपत्नीध्यानेन महालक्ष्मीधियान्वहं समस्ताभीप्सितफलदा भवत्सा हरिप्रिया ६३ अनेनैवप्रमाणेन गुरुपत्नींत्रयीमयीं महालक्ष्मी
विजानीहि माकुरुष्वात्र संशयं ६४ तस्मात्सर्वस्वमाचार्यपत्नींसंतर्पयेदरात् महालक्ष्मीधियाभ्यर्च्य भूषणाच्छादनाशनैः ६५ शुभवस्त्रेषु सर्वेषु पुण्यपर्वसु सा
धकैः आचार्यपत्नीमभ्यर्च्य भूषणाच्छादनाशनैः ६६ परपत्नेवम्प्रियंसा साध्वसुष्टमेवसाधकः ताटंकाभरणंद्रव्यालीपुणान्मुक्तम ६७ अथ सौवर्णचि
त्ताकं नासिकाभरणं शुभं अंगुलीयकमुख्यानि दिव्यान्याभरणानि च ६८ सद्धवस्त्रं पुरोगन्धं भोगानिमासंदिशेत्द्विजे हत्वाप्नोति महतीं सिद्धिं चामरद्वयं

६९ यत्र कुत्रापि संपाद्य वत्सरे वत्सरेऽपि वा आचार्याय स्वै श्रीवृक्षायामद्यालाकल्पमेव यं ७० यत्पत्नेवत्सवत्सुभूमिमहालक्ष्मी हरिप्रिया आचार्यपत्नीरेवं कांक्ष्येत्सुविनीतेनया
भवेत् ७१ सैव साक्षान्महालक्ष्मी नीचु कुर्याद्यावत्संशयं यत् मा आचार्यपत्न्यश्च विद्वित्तेयासां नत्संन्निभाः ७२ यदि भर्त्रा विचरन्ना गुरुपत्नी हि मा द्विजे वहूरस्थिताता पिमा
यास्तन्निधौ शिवे ७३ सयत्र्यां भरणादीनि तदात्मजकोऽर्पयेत् आचार्यपुत्रपत्नीं वा प्रदद्यात्साधको नमः ७४ अकाले केनमासाविवाह्य पुत्सवे चपि आचार्यपत्नी
मभ्यर्च्य पुरतो भव राति दिभिः ७५ आचार्यमपि संपूज्य नत्वा तः कुर्यान्महोत्सवं रस्यध्यालामहालक्ष्मीतिविद्याश्रीहरप्याभिधां ७६ जपापंचशतं नेतिसंख्यातुः शतमथापि वा
43 न शतं वा जपं कृत्वा घृतेनुत्वादि कैर्दिने ७७ शुभाच्च केवलं भक्तिपूर्णस्तु वपि भ्यो विमुच्यते समस्तदुरितौघातेन स्पृशान्तिकदाचन ७८ अलक्ष्मीः कलहाधारातेन के हेनवर्मकृ
चितनडेहप्यवृद्धिः स्यात्तवनहृष्टिर्दिने दिने ७९ प्रत्यहं धान्यवृद्धिः स्यात्कृदयात् द्विप्र संततं सुकृतात्मौघसंकीर्णा धनधान्यसमाकुला ८० गजाश्वसंकुला दासीदा
ससंघसमाकुला अचलाततद्गेहे लक्ष्मीस्तिष्ठत्याचंद्रतारकं ८१ तदन्वयमनुष्यानामपि लक्ष्मीसमन्विताः अयोराशि समाकीर्णा आपुत्रोपसंपुत्राः ८२ संप
दामाश्रयारे विभवं साचंद्रतारकं स यत्र वसतेऽदृति सेत्रपापालये पि वा ८३ न लोकोत्रापरमे चो केवलं स्मीसे त्र सभीवदं रहामुत्रापि लक्ष्मीवान्त्रिगुणोऽपि गुणा
न्वितः ८४ अवाप्तोत्समग्रान्भोगान्नदियान्नपि च मानुषानन्तक्षणान्नाम पिशिवे भवेन्मुक्तिस्सनातनी ८५ ध्यानं सकृन्मिरं लक्ष्म्या उक्तं सकलसिद्धिदं सर्वदुःख
हरं धर्म्यं जनं चाप्यवश्यमन्तेऽर्थ ८६ इति श्रीमन्नुमारप्रसन्ततंत्रे हम्पेत्पारासाधीयेतंत्रे वेदसारार्थसंग्रहे उत्तरभागे सौभाग्यविधौ हृदयेऽष्टादशोऽध्यायः॥ श्रीदक्षिणा
मूर्तिरुवाच॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि त्रियोर्चनविधिं पायत [illegible] यते १ ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय साधकः शयने स्थितः आचार्यं च स्मरन्
[illegible] आचार्यपादुकाविधा दशहस्तधापि वा २ स्नात्वा समुत्थाय [illegible]

शन्निनं वासवं च सुर्य्यं दृष्ट्वान त्वा च सादरं ४ तुलसीवानदीवापि यश्पनविष्णुपरायणाः आचार्यवसनं दृष्ट्वा पूर्वमाचार्यपादयोः ५ नमेदाचार्यसान्निध्ये शौचं कुर्याच्च नस्परं स्ना
त्वा संध्यामुपास्याय प्रजस्वा वेदमातरं ६ सवितारमुपस्थाय श्रीमद्वार्गामाराहात् ययाशक्त्या प्रजप्त्वा यविधायीह स्वयाभिधां ७ जप्त्वा पंचशतं नित्यं चतुःशतमथापि
वा प्रसन्न लक्ष्मीस्तोत्रेण स्तुत्वा श्रीहृदयेन वा ८ प्रसन्न लक्ष्मीहृदयं यत्तो त्राधक मुदीरितं ९ आगस्त्येन पुरा योगि रम्यकोत्रापरोत्र मे आर्यवर्त्मा महर्षु सुंदसूक्तं श्रीहृदयमिषं द
६ भार्गवेण पुरा दृष्टं मंत्रं पंचाननेन नित्यहोमममाप्यायन्ति निर्वेदरूसि १० अथवा विंशतिधा हुलाल श्रीहृदय विधयया याणानोरध्यविश्पाय समत्वाचार्यपदद्ध्वं ११
आचार्यपुत्रादुकापज्ञां कृत्वा सर्वोपचारकैः श्रीखाशार्करामाज्यदत्वा नैवेद्यमादृशा न १२ यथाशक्तिं धनं नित्यं निषं निष्का धनवे वा नदर्धं वा तदर्धं वा त्रिहुक वा तदर्धकं १३
न दर्धं वा यं येच्छ्रीमानाचार्यचरणाग्रये रजिनं वा यथाशक्त्या ताम्रतो हूलभं वा १४ आचार्यचरणा ह्य सन्निधौ समर्प्य च त्दृश्या यम हालक्ष्मी चक्रे सपजयेत्सुधीः १५
यापर्वमुक्तामाम्राज्ञी श्रीविद्यालोकनायिका यदुक्तन्महस्त्रक्रमयोध्यानगारभिधं १६ प्रसनान्दसुत्यावापित्वं मवकनसिद्धिदं समस्तदुरितध्वंसि सवपुरापपूर्णप्रदं १७
जगदाकर्षणाकं जगाश्चयवशंकरं अणिमादिगुणावाप्तिकरं त्रैलोक्यमोहनं १८ सर्वसंपत्प्रधिषानं सर्वविद्याव शंकरं पुत्रप्रपौत्रनत्सौत्राय्यभिवृद्धिकारसदा १९
पाडुकाजनदेहादिमहासिद्धिकरापरं समस्तोपद्रवहरं समस्तभयनाशनं २० समस्तविघ्नशमनं सर्वकल्याणसिद्धिदं सर्वाभुमहारं पुंसां समस्ताघविभेदनं २१
सर्वसौभाग्यजनयदं सर्वशत्रुविमर्द्दनं अपमृत्युप्रशमनं कांतिमेधाविवर्द्धनं २२ महारहस्यं लोकेषु दीर्घायुष्यफलप्रदं आरोग्यजननं पुंसां रोगशोकनिवा
रणं २३ समस्ते स्वर्षफलदं स सर्वकामफलप्रदं श्रीचक्रं तन्महत्पुण्यमर्चयित्वा दिने दिने २४ समस्तरेव ताचीयामांगफलमवाप्नुयात् सर्वविद्यामपर्यस्मा श्रीचक्रं
सर्वसिद्धिदं २५ श्रीचक्रसन्निधौ सर्वविद्या सिद्धिः प्रजायते ग्रथ्यपपजनेनापि कलासंततमाद्यात २६ विशांतं लक्षितां जप्त्वा श्रीदं चीसर्वसिद्धिदायं तल्लक्ष्मीहृदयवि

घांचनहावंच शतंमुनिः २७ नराम्मराणं निर्मुक्तो दीर्घमायुष्यमुत्तमं अणिमादिगुणोपेतं धनसंपन्निम सया २८ सौभाग्यं कामसंदृशे पुत्रपौत्रादिसंपदे दिव्यानपिमहा

भोगानिहाप्या साधु साधकः २९ लक्ष्मीपतिप्रसादेन कुलसाहस्रसंयुतः अयोध्यानगरेरन्ति वस्येन नात्र विचारणा ३० श्रीपीठपूजनाद्ब्रह्म नारायणमहेश्वराः

शक्राद्याश्चदिक्पालाश्च लक्ष्मीसरस्वती ३१ मातरश्चण्डिकाद्याश्च भास्कराद्यानवग्रहाः पूजितास्त्रीपीठे तु पूजा भवसंस्पर्शनमरा ३२ अयोध्यापुरनामेद

श्रीदेवीचक्रमुत्तमं येन संपूज्यते नित्यं त्रैलोक्यं येन पूजितं ३३ श्रीदेवीज्ञानाधात्री त्रयीरूपा त्रसंदृशी पूज्यते सततं येन स सर्वज्ञो जगत्पतिः ३४ लक्ष्मीमस

144 नेलक्ष्मीवर्त्रिंशत्पाद्यामयैः रासाम्राज्यलक्ष्मीमथवा पूजयित्वा दिने दिने ३५ सिद्धिं प्राप्नोति महतीं योगिनामपि दुर्लभां लक्ष्मीनारायणादनंत

गावरणसंयुतो पूजनीयो विशेषेण कल्याणार्थमिरारणं भवानीशंकरौ यत्र सांगावरणसंयुतौ ३७ पूजितौ सर्वफलदौ भवेतां नात्र संशयः कमलालक्ष्मीं

समभ्यर्च्य प्रत्येकं मुख्यवाशिवे ३८ श्रीपीठे महापद्मो समसुतं मुख्यनाशक्तो भक्ताल्लक्ष्मीपीठमंत्रा यथावज्जयेत् ३९ तत्पीठमपि वक्ष्यामि शृणु देवि कामप्रदान

मा त्रिकोणमध्यस्थे बिंदुः सा रशारमतः पर ४० वृत्तं च षोडशदलं भूपुरं तत्पान्विनप्रणाव विलिखेन्मध्ये साध्यकर्म विचक्षणेति ४१ कोणत्रये यजेद्वीजं शक्तिं च

भुवनेश्वरीं षडंगान्यग्निकोणादि कोणषट्के क्रमाद्धि दलत्रे ४२ द्वात्रिंशार्णमहालक्ष्माद्यर्णो लिखेद्देव षोडशस्वरसंपुटं कुर्यात् षोडशपत्रके ४३ तत्रिनाया मंत्रवे

तोर्भूपुरं वेष्टयेत्तद्वितीयमपि भूगेहं तत्त्वेवपरि वेष्टयेत ४४ भूपुरद्वय कोणेषु सौ लेख्ये रक्षो पुयत्नुतः अतो मे तन्म लाल क्ष्म्या यंत्र दुरितनाशनं ४५ स

महेश्वर्यप्रदं सर्वं शान्तिप्रमेदनं सर्व दुःखशमनं समस्तशुभसिद्धिदं ४६ बहुनात्र किमुक्तेन परमस्मान विद्यते अत्रमर्गे समन्वितं मन्त्रतः पुष्पधूपानै

रत्नैर्द्यासमन्वितं ४७ पुष्पांजलिकरं कामं यजेत्सर्वं तत्कर्मके भानि पर्वे मुक्तेभ्यस्थाने पूर्विधिवद्यजेत ४८ धराच श्रीसरस्वत्यो दुर्गाद्यानिरूप्य गायत्रीदेवुषावेनि ५५

रथिमहालक्ष्मीस्त्रिशक्त्याख्येञ्जगन्मने १ सामान्यलक्ष्मीरपि च धीरेव कथिता लपा सर्वधाममयं प्रोक्तमयोध्यानगरमभिधं २ श्रीचक्रेञ्जानेनानाथसमतत्त्वान्समहीतल
ले कर्मक्षयया नाथयदि च लिङ्क्रूपा मयि ३ श्रीरक्षिणगामपर्निरुवाच ॥ श्रियोरे वाः पुव स्वामिपीठानि गिरिकन्यके महीतले स्थानानि मानि मम गुप्तानि वारिता
भव ४ कोल्हापुरे महालक्ष्मी कोथापर्वतकन्यके तथा सन्नतियीर स्याम महालक्ष्मीर्हरिप्रिया ५ श्रीशैले भ्रामरा ख्याता विजयश्रीप्रदायिनी पांडुरंगे
त्रिशक्त्याख्या लक्ष्मीर्विठ्ठलवल्लभा ६ सह्याद्रौ भक्तवीराख्या रेणुका पराशिरमा योगिन्यलेपु ख्याता योगसिद्धिप्रदायिनी कांचिकानगरी प्रोक्ता कामाक्षी
शंकरप्रिया मीनाक्षीति समाख्याता दक्षिणे मधुरापुरे ८ चिदंबरेऽपि विख्याता शिवकामाघसंहरी शेषाचले महालक्ष्मीर्विख्याता गिरिकन्यके ९ उज्जयिन्यां
महाकाली महाकालस्य वल्लभा लंकापुरे चिंतानिसंशांभवी शंकरप्रिया १० कामरूपे महापीठे कामाक्षी कामरूपिणी मेहरुपर्वते दुर्गा महिषासुरमर्दि
नी ११ पद्माक्षीति समाख्याता मुनिभिः सिद्धपर्वते गंगासागरसंगेऽपि विख्याता कमलालय १२ तत्रैव पार्वती ख्याता शंकरार्धशरीरिणी नीलाचलेस
माख्याता सुभद्रा भुक्तिदा १३ मायापुरे नीतिविख्याता गयायां श्रीर्हरिप्रिया वाराणस्यां विशालाक्षी कर्ममुक्तिदा १४ तत्रैवाऽसि महालक्ष्मी
र्निरसाम्राज्यसिद्धिदा प्रयागे माधवीनाम्ना ख्याता नारायणप्रिया १५ चित्रकूटाचले ख्याता जानकी रामवल्लभा रुक्मिणी द्वारकायां चरणमामाह
रिप्रिया मथुरानगरे कृष्णमाता देवककन्यका यशोदा गोकुले प्रोक्ता राधा वृन्दावने वने १७ सुभद्रा हस्तिनपुरे विंध्याद्रौ भक्तिविहारिणी दुर्गादेवीति विख्या
विंध्याद्रिशिखरे शुभसीनाम रामाश्रमे प्रोक्ता वैदेही राघवप्रिया गंगाद्वारे महोत्सेत्रसीतां जनककन्यका १९ हिमवत्पर्वते ख्याता श्रीदेवी ललिताम्बिका
विख्याता श्रीपुरे साक्षान्महात्रिपुरसुंदरी २० मेरौ सरस्वती ख्याता नाराकिष्किंधपर्वते मतंगपर्वते ख्याता श्रीदेवी मे त्रिगीमना २१ वराहपर्वते ख्याता

महादेवी कमलालया कुरुक्षेत्रेऽपि विख्याता पार्वती शंकरप्रिया २२ अयोध्यानगरे ख्याता जानकीति हरिप्रिया श्रीरंगपर्वते ख्याता श्रीदेवी कमलालया २३ ख्याता सिद्ध
वटे साक्षात्सीता दाशरथिप्रिया अर्यंवकगिरौ ख्याता रुद्राणी शंकरप्रिया २४ तुलजानगरे ख्याता भवानी रुद्रगेहिनी चक्रराजाख्य कामाख्यापीठनिष्ठिते कल्पके २५
एतत्स्मरणतो वापि पापराशिः प्रणश्यति एतानि सिद्धक्षेत्राणि संसम्यग्विपि भूतले २६ महालक्ष्मी महालक्ष्मीरूभवति सौराष्ट्रः कल्पः प्रसन्ना लक्ष्मीपीठानि सर्वाणि
तानि सुंदरि २७ यानि च क्षेत्ररूपाणि पुण्यानि सर्वसिद्धिकराणि पत्ने शुचिर्भित्ते द्विजो नित्यं गुरुशुश्रूषणोरतः २८ राजन्नलक्ष्मीमहाविद्यीपन्नस्थानि यतस्त्र तरिव सन्नि
तेयनैव महती सिद्धिमाप्नुयात् २९ सर्वसाम्यविपीठानि सिद्धिदानि महीतले तानि तु संप्रवक्ष्यामि शृणु यावद्धि नाविरिंचे ३० कुंभकोणमहाक्षेत्र
तु वंध्यत्तः परं अनंतशयनपुण्यं रुद्रकारिति तिस्ततः ३१ वीरराघवधामाय क्षेत्रं परमपावनं आहोवलं महाक्षेत्रं मल्लापुरम ततः परं ३२ गोमंत नामकं
धाम मूकांबा क्षेत्रमप्यथ कन्याकुब्जं महद्भूमवेदारण्यम ततः परं ३३ कालहस्तीश्वर क्षेत्रं मंगलाचलनामकं वराहशिखरं पुण्यपंपादिशिखरं ततः ३४
क्षेत्रं धर्मपुरं नाम्ना काशी च ततः परं रत्नाद्रिशिखरं पुण्यं लक्ष्मीशक्षेत्रमप्यथ ३५ नाम्नाथ जानकी क्षेत्रं वाशिष्ठा सिंधुसंगमः द्रा क्षाराममाभिधक्षेत्रं ब्रह्मेश्वराम
ततः परं नामपलाभिवक्षेत्रं सिंहाद्रिशिखरं तथा श्रीकूर्मक्षेत्रमपुनर्भावकेश्वपदाभिधं ३७ अलंकृत भिन्न क्षेत्रमोंकारक्षेत्रमप्यथ पंचप्रयागक्षेत्रमपि
केदारक्षेत्रमप्यथ ३८ गोवर्द्धनाद्रिशिखरं प्रभासक्षेत्रमुत्तमं जंबूमार्गं महाक्षेत्रं गंगासागरसंगमः ३९ कापिलाख्यं पदं पुण्यं भरताश्रमनामकं
नेदिष्ठाश्रमाभिधक्षेत्रं महत्क्षेत्रं पावनं ४० बदरीकाननं पुण्यं सर्वेभ्योऽपि महत्तरं यत्रास्ते भगवान्साक्षाद्योगरूढः श्रियः पतिः ४१ त्रयाणामपि लो
कानां ... वल्लिवत्तं ... कर्मशोचमनिपुभुः भाण्पोदयेन तत्क्षेत्रे लभ्यातेऽष्टनाम ५८

लि: ४२ ब्रह्महत्यादिपापेभ्यो येऽपि नित्तस्तैर्दर्शनात् सद्य एव विमुक्तः स्यात् महापातकवानपि ४४ तत्रैव सा समरम्या योगी हरिर्नारायणोऽच्युतः वैकुंठलो
कासागरा सिद्धिकराणि पापि तीर्थानि सेवस्वामि सिद्धिदानि महीतले ४६ जाह्नवी सरितां श्रेष्ठा यमुना च सरस्वती गोदावरी कृष्णवेणी कावे
री सरितांवरा ४८ नर्मदा च महापुण्या चंद्रभागा शतद्रुकी य पोली च तथा सिंधुनदी पापमपावती ४९ तुंगाभद्रा भीमरथी पंपा ... च सीतावै भद्रा
द्विशिखरस्वामि सान्निध्यं गोतमीतटे ५० सप्तगोदावरीतीर्थं जानकीकुंडमेव च रामकुंडं महत्पुण्यं तीर्थमनुत्तमं ५१ पुष्कराख्यं महत्ती
र्थं सर्वतीर्थमुखं तीर्थं लक्ष्मीसरोवरं पुराणं फल्गुनीतीर्थमप्यथ ५२ गुप्तमंत्रसारयुततीरं तापीतीरमतः परं मेरुकिनारं तं पुराणं तीर्थं काशिपुरं सरितं
५३ गोकर्णे नैमिषारण्यं गोरीतीर्थमतः परं शिवगंगा महापुण्या धनुष्कोटिरतः परं ५४ गोतमी सिंधुसंगारकं वेणी सिंधुसमागमः तुलसीका
नने पुण्ये बिल्वद्रुमवीतं परं ५५ गोमती तटमपुक्तं गोकुली तीर्थमुक्तमेकपल्लल यतीर्थं च सावित्री तीर्थमुत्तमं ५६ एतानि क्षेत्रचततः परं क्रमा
चार्य सान्निध्य तीर्थाभीमुनमे शिवे सालग्रामशिलाचक्रसान्निध्ये श्रीयम् विदुः ५७ तुलसीवन मध्ये च तीर्थं महदुदीरितं बिल्ववृक्षवने पुण्यं महासि
द्धिकरं स्मृतं ६० प्रसन्नलक्ष्मीरूपाणि सर्वाण्यपि तानि संदर्शनात् प्राप्य ते बाभवत्ति सिद्धिमृणशाश्वती ६१ कालानिलक्ष्मीपीठानि चक्राकारात्मकानि
च एकाह्नमपि जप्त्वा वा विद्यां श्रीहरस्याभिधां ६२ अवश्यं सिद्धिमाप्नोति महती नात्र संशयः ॥ इति श्रीमन्नरनुनारब्रह्मन्मनवल्कस्मे दृभ्रारणीयेतत्रे
वेदसारार्थसंग्रहे उत्तमभागे सोमाष्य विधारध्ये विंशोऽध्यायः ॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच ॥ पुरश्चरणाक्रमं प्रवक्ष्यामि ततः शिवे यत्कृत्वा न रोविद्यासि
द्धिं न लभते क्वचित् १ लक्षमेकं कृते प्रोक्तं त्रेतायां तु द्विलक्षकं त्रिलक्षं द्वापरे प्रोक्तं चातुर्लक्षं कलौ युगे कायेन मनसा वाचा दुरितानामकृत्युपः कलौ

पुगोसद्रामसोः परस्त्रीधनलोलुपाः ३ तस्मात्स्वजनयमे यांमंत्रसिद्धिर्नजायते गुरोर्निन्दापीतोयेपिममप्रिये ४ गुरुभ्राताकन्मोसिद्धिं तिरस्तनुत्तमांतुलसी
वनमध्येवाविल्वद्रुमवनेपिवा ५ अश्वत्थतरुमूलेवाभगवन्मंदिरेपिवा भवानीमंदिरेवापि कमलालयतनेपिवा ६ शंकरस्यालयेवापि मंदिरेवागरोशितु
: आचार्यसन्निधौ कृत्वा पुरश्चरणमात्मवान् ७ अपिकीकरदशयुसा। विध्या श्रीगुरोयदि वस्तीकामनंत्रोक्तं तदेवाशुफलप्रदं ८ आचार्यसन्निधीकृसाति
सकर्मरतः शुचिः शान्तो दान्तो जितक्रोधो मौनी संध्यासु संयतः ९ फलेषु निस्पृहो भूत्वा पापेडालापवर्जितः नास्तिके वेदवाह्येवानिसंभाषापरस्य च वित १०
मातबुद्धिपरस्त्रीषु परद्रव्येषु नो लुपः स्वजलालयनादीनां मसंभाषणं तस्य ११ चांडालयवनाद्यैश्च स्यात्स्नानात्परपि वानमन्त्रजपेच्चापि वं
वगण्याश्वेतापिवा १२ सौराणीवाकलाशीवाशाकाहारी पराविवाकरम्भलफलाशीवासविरस्त्वन्यापिवा १३ एकभक्तोथनोवापि स्वाचार्यांतु तपान्वि
47
वेमहानस्थानेपद्विधा शुक्रोनिर्मलमानसः १४ यामत्रिनपपर्यंतंतम्पद्धिर्योपसन्नोधीः अससर्वोपीमसंबद्धालापंपैशुन्यमेवच अस्तस्त्रीदाम
घघ्तद्दुर्मेनरपिसंगामे अवदशास्त्रनिष्ठान्ववर्जयेन्मतिमान्नरः १५ निंदांभगवतो वेदानिं रामाचार्यानिंदने यणुयान्नक्कचिद्यागनिंदावद्गुरितमप्र
१७ नेतुमात्रेष्वहिंसापापमासमत्स्यत्यक्ता समदर्शीवसर्वत्र अमित्रानिनयेषु १८ सम्पेरपिनमापेतजपहोमार्दिकर्मस चक्रराजार्च्वानेनि। सं
कुर्वीतोनियतव्रतः १९ च सुलेखे महाविघ्नाय जलासध को नमः रथांशं नर्पयेद्धीमान्मयसेस्तुरसेनवा २० गुडोरकेन वादेवितर्पयेदुदकेन
वातद्दशांशकूनेरत्नोकमलैर्घृतमिश्रितैः २१ मधुत्रितयधृक्तेयुश्चैकेरव्यविल्वपलेसवा सुवासिन्यः शक्तभीप्यातांवनोब्राह्मणास्ततः अपि २२ आ
चार्यसामांभोनेवर्णाभारसंह्तकं निघ्नसारमसमनकाश्वसिमपावि २३ तर्पितेसमसंतीत्रेसोकेनापितुर्द्वं भां राज्यलक्ष्माप्यवामोतिरेहां ७

पुरस्य राज्ञ सेन साध्यं तेनेन सत्रंते अश्वारा कं पुरस्य
मे विप्रयाणानि २५ महानीयं पुरश्चर्यासमहा सिद्धिकरी शुभा असाध्यमपि देवानां मपि दीपां नराचिपते २५ पुरस्य राज्ञ सेन
र्यो कुर्याल्लघ्वीपनवं तं २६ नक्षिधानमत्र सा सि मगाधा कीर्तिता मिदेशाराधा खिनेमा खिवृत्तं परमपावनं २७ नवरात्राभिधं नाम्नां समस्त दुरितापहं
सर्वकल्मषरोगघ्नं सर्व दुःखविमर्दनं २८ महादारिद्र्यदलनं पावनं भुक्तिदं राज्यलक्ष्मी महाविपासिद्धये। निन नवत: २९ नवरात्र व्रतं कुर्यात्‌ सर्वसंपत्‌
मपि ये दुःस्वप्ननाशनं धन्यं तुष्टिपुष्टिकरं परं ३० सर्वकल्याणजननं नवरात्रकृतं शिवे नक्षिधानमथ्याव स्ये यथागाधावदितानि शिवे ३१ प्रतिपदि नमाम्पादिन
मे केकमीश्वरि रविपर्वसमं पुण्यं कुरागमार्थ विशारदाः ३२ नत्रमूलहर्षमार्यपविद्धारो नमन्त्रश्चाश्रोरयसमंत्रा हुवेदेवेरानवे दिनः ३३ नत्रापि नवमी तु
स्याद्रविपर्वशतप्रभी महती निसमाख्याता महासिद्धिफलप्रदा ३४ विजयाख्यतिमी पत्र जयलक्ष्मी प्रदायिनी सर्वसिद्धिकरी प्रोक्ता भोगस्वर्गापवर्गदा ३५
प्रतिपदि विमेतत्र प्रातरुत्थाय वाग्यतः कृत्वा दैनंगत स्नानमाचार्याज्ञा परःसरं ३६ गणाधिपं वापि संकल्प्य मजप च्छुचिः ३७ प्रसन्नश्रीमहाविद्यां सकल्पा
र्कसहस्रकं महल्लप्रजपे निसं यद्दायं स शतादिकं ३९ चक्रराजे समभ्यर्च्य सांगावरणसंयुतं सालग्रामशिला चक्रमथवा गिरिकल्पके ४० ल
घुश्रीचक्रसहितं विधिना संप्रपजयेत अष्टाविंशतिभागिनिसं श्रीमद् वातीविधया ४१ कृत्वाथ सन्नन्ध स्वाययान्वभा सलनिर्मलं च्चकोत्तर
शतं हुत्वानन्तः पंचदशाक्षरीया ४२ अष्टाविंशतिधा हुत्वा चतुःश्रीप नुभिर्धनं एकैकशस्ततः हुत्वा स्तोत्रमार्यवर्णसं ४३ पंचाहमपि कंचवारि
शदाहृति मप्यथ नवरात्रे पदेकोत्तरहुतिक्रमोदिता ४४ त्रिशतं द्विशतं वापि शतं वाद्यस्तविधया श्रीश्रीशाकर्षयेद्धीमान्भोजनेच्छ सुवासिनीः ४५ संप
त्रयस्तथैकावाम्रपहं निपनवनः श्री श्रीपतिधियाय स्वाभोजयेन्मिथुनं शिवे ४६ तिसमाचार्यपादाब्जेष्वयाद्भंपंयथाहचि यदाचार्यप्रियो सासान्म

२१

हालक्ष्मी धियाशिवे ४७ निसममर्चयेन्मात्स्यभुवरणाढ्यं नाशनैः अशक्तोमेर्षभागेपाविधाविक्षाक्षुद्रकानपि ४८ महानवम्यामाचार्यपत्नीदक्षैश्च भूषणैः अ
र्थपित्वाविशेषेण ततआचार्यमर्चयेत ४९ वाराणिमर्चयेन्नित्यंपुत्तकेषु यतःकृतः महानवम्यामामार्योद्यातस्त्वाचमाण्पतः ५० त्वात्वाकृत्वा कृदः पूजाज्वलिते
जातवेदसि अथाविंश त्रिंकृत्वागायत्र्याजातवेदसि ५१ श्रीमद्कासेरणायचयते वेचशनंततः कृत्वाभसच्चलस्प्याचमस्हत्रिशतनाधिके ५२ सुधृत्रितपस
त्रिकोतिलबिल्वदलान्विते गव्याज्यसंस्रुतंकृत्वाभगवद्दशिमभिर्घृते ५३ सह्रुत्वायत्नलितागश्मविधाभिरादरात कृत्वापचंदशास्त्थीयतंत्रिशत
ममादरात ५४ अघोनरशतंवापिकृत्वात्याज्ममप्य च्चलस्पाप्रसच्चलस्माचेत्रिश्चाचततः परं ५५ साम्राम्न जाज्ञाकृत्वापरदशत्रिंशातिधाद
48 रात नवादिहोमेकृत्वाप्यप्रायश्चित्ताकृतीस्ततः ५६ ब्रह्मापितागःकृति कृत्वाप्रणाम्माग्निमतः परं अथपंचशतेलक्ष्मीलक्ष्मीशोकुसुमैर्यजेत ५७
चक्रराजार्चनंसांगंकृत्वा तत्सन्निधौ शिवेआचार्यचरणद्वंद्वंपुलिपसममारितः ५८ षट्विकुकसौवर्णपमरागविनिर्मितवज्र्यविंदुसमायुक्तंकुंड
लद्वयमर्पयेत ५९ स्वर्णाभारतंतोदद्याद्क्षिणार्थंगुरोः शिवेसहस्रेनिष्कसहस्रंवाशतंनिष्कमथापिवा ६० तदर्धवातदर्धवानिष्कद्वयस्वशक्तितुवा सहस्रंवस्त्र
युगंदद्यातत्क्ष्णो यावदीधिशिव शुभाः ६१ आचार्यपत्न्येश्रीतुयात्नाद्कारकाभरणंशुभं कनकंकनकविंताकं नासाभरणमप्यथ ६२ दद्याद्वस्त्रमम्मानिभूषणा
न्यपिसाधकः नाद्काभरणंवापिचिंताके हेमजंतुवा ६३ एकमाभरणंदद्यात्स्वतः साधकः शिवे स्वयंवास्ततोदद्यान्महाजक्ष्मीधियाततः ६४ सुवासि
न्यः शतेनोन्मास्तदर्धवातदर्धकंयदादंपचरक्षाभ्यर्चाम्स्ववासिन्योनवापिवा ६५ ओधीपनिधियावदाभि युनानिसमर्थपेनदक्षिणाभिश्चतोकृत्वैर्वा त्त
ानविनाचयेत ६६ हंसतेनसंरहाव्रतेसंपर्णतामियानदीदीविघ्नकृत्वासायर्वरणाद्ये ६७ आहोधेनुस्स्परलाचरुक्षीरसवत्सकं वस्त्रेणामर्प्य ५८

जितवाग्पतः॥ रत्येक्लापुरश्रयोंनवरात्रव्रते शुभे ७० राज्यलक्ष्मीमहाविद्यासिद्धिमाप्नोत्यनुत्तमां अग्निष्टोमसहस्रस्य वाजपेयशतस्य च ७१ तुलादिरूपगा
भोदिमहानरत्नशतोद्भवं फलं प्राप्य वियुक्तात्मा नारायणसन्निभो ७२ परपलसोमहालक्ष्मीं तस्मिन्संवत्सरे श्रकंजन्मकोटिसमुद्भूतैर्महापापैः सुदारुणैः
७३ विमुक्तो महदारोग्यं दीर्घमायुष्यमव्ययं अवाप्य धनधान्यौघयुक्तः रत्नसमाकुलो ७४ गजाश्वरथसंकीर्णां महालक्ष्मीमचञ्चलां संततिं व्याप्तिनी
लक्ष्मीः सर्वसौभाग्यसंयुतः ७५ कार्यवृंदरतो भूत्वा विद्यासिद्धिवसन्निभः भूत्वा समग्रमहतीपुत्रपौत्रादिसंकुलां ७६ संप्राप्याप्युगुणोऽप्यंर्यस्वच्छदमरणो
भुवि भुक्ताद्य मानुषान्दिव्यान्भोगानपि सुदुर्लभान् ७७ कुलानां शतमुद्धृत्य निमग्नं नरकेषु च दिव्यकन्याशतयुक्तं विमानं कामगं शुभं ७८ आरुह्य भगव
द्धाम याति त्वं तेनात्र संशयः नवरात्रव्रतमिदं सर्वसिद्धिकरं शुभं ७९ अर्कसमासतः सिद्धिकरं चान्यत्प्रवक्ष्यते सप्तम्यां रविसंक्रान्तिर्भानुवासरसंयुता ८०
जयकृत्समणिर्नाम्ना योगो लभ्य उदाहृतः अर्कसंक्रमणं त्वत्र बालेकासे भवेद्यदि ८१ राजराजं महायोगे वरेन्निपरमर्षयः नसत्रे भाद्रे वसंभवसत्रय
दिप्रिये ८२ तत्र कृतं फलं शक्ता नाहं प्रवक्तुं अपि वा हरिः अथ चैत्रे संक्रान्तिः सप्तम्यां भानुवासरे ८३ सावित्रकारमहिलाषष्ठ्यां यदि लभ्यते विजया
ख्यं महायोगे वरत्री मम हर्षयः ८४ आलेकाले मार्गशीर्षसप्तम्यां भानुवासरे धनुःसंक्रमणं भानोर्यदि तत्समन्वितं ८५ राजराजमहेन्द्राख्यं योग
माहुरिमं बुधाः पुष्यमासे यदा सप्तम्यां भानुवासरसंयुता मध्याह्ने मृगसंक्रान्तिर्यदि सावित्रसंयुता ८६ त्रैलोक्यचिंतामणिं योगमाहुरिमं महासिद्धिक
रं श्रेष्ठं समस्तसंपत्समवाप्तिहेतुं समस्तपापौघविनाशहेतुं ८७ धर्मपरायणकलिकल्मषघ्नः सप्रविध्वंसकरं विवर्तिं चिंतामणिं योगमुदाहरंति धर्मा
र्थकामादिचतुर्वर्गहेतुं ८८ चापराशिसंक्रमणे यदा भानुः सहगुरुणा योगसमायुक्तः त्वमासं वसंकल्पितशिवे ८९ जयलक्ष्मीकरं योगमाहुर्दिव्यं महर्षयः ह

षसंक्रांतियर्यंतंप्रथमेत्रप्रवक्ष्यते ८० आलेकालेयदाभानुः संक्रमेद्धनुषःशिवेन त्वोष्याप्यविष्णुवात्माप्याश्रीशाद्वादशासुरी ८१ स्नात्वानित्यंततःस्नात्वा कृत्वा संध्या
दिकाःक्रियाःशालग्रामशिलाचक्रेचक्राङ्कसमन्विते ८२ श्रीश्रीशावर्हियेद्धीमानस्वाचार्याद्यावुरुसंरत्रिशतेवाशतेनित्यमर्च्ये येद्धनविधया ८३ विल्वपत्रैः
प्रशस्तेश्चपुष्पैर्वातुलसी दलैः नेरप्रवालेर्दूर्वाग्रेः शमीपत्रैरथापि वा ८४ अम्पर्च्यधूपदीपाद्यानुपचारान्समर्प्य च कृसंरशर्करपुकंसादेकंगोघृतसुत ८५ श्री
श्रीपतिभ्यांदत्वायश्रीदत्वेचपयक्तंतःविधिवत्स्नकृत्कतेवहोनदेवकृसंरमुभ ८६ मधुक्रितयसक्तिम श्रंगखेनाम्नेनेसञ्जुते जुहुयाद्देरमा आदरवषावि
शतिधाशिवे ८७ श्रीमत्पार्गीपापश्चारद्वाविंशतिधाहुत्वेनकृत्वेनघतेनायल्सीहृदयविधया ८८ अघोनारशतंहुलाश्रियःपंचदशात्मेयाश्रसा
विंशतिधाहुत्वा चतुः श्रीमनुभित्ततः ८९ अर्कान्हमाकुनेदात्मनततःश्रीहृदयमनु जपेसच शतंनित्यं जपत्वाषाद्धरमाप्तितः १०० प्रतमलक्ष्मीपतिविध
याप्यकृत्वाकेवतिघतमेवगव्यकोटीसहस्राणुनहोमपुरापरिनेदिनेसोलभतेगिरिजे १०१ विनमत्श्रीमहायोगेतस्मिन्माप्तिदिनेदिमेकृतेत्वंमकरं
भानुर्यथासंक्रमतेशिवे १०२ तत्रप्रातस्समुत्थायपहृत्नपर्वाह्निकक्रियःत्रिशतेमुरुपास्नोरमाहृदयविधया १०३ अम्पर्च्यपूर्ववच्छ्रीमदृषास्ववा
षाविंशतिधापिवा १०४ मसम्बलक्ष्मीहृदयविधयापंचवशतेजपेनदुषसंक्रमणेकालेस्तात्वाचार्यपरस्युपं १०५ नत्वापादोदकंपीत्वाविमुक्तः सर्वपात
ततःपंचनेचत्रिशतेहुत्वाभगवद्रश्मिभिस्ततः १०६ एकैकशोघृतेहुत्वाश्रीहृदयारशिमर्घनहुत्वैकधाश्रियोदेव्याविधयाम्नोत्तरेशते १०७ हुत्वाश्रीम
कैःश्रवार्यसन्निधावग्निंप्रतिष्ठाप्यनन्ततःपां १०८ वेदमाग्रारुनेदासावषाविंशतिधाघृतंश्रषविंशतिधाअलविधयपापिऊनेहुते ११० भगवद्रश्मिविद्याभि
घृतंसमेकेकशाहुनेन श्रीमद्वार्गीपापश्चात्त्रिशतंतनुहुयाद्धते[illegible]सालेनेगात्तवदसि ११२ सर्वोपचारैराराध्यश्रियंदेवीहरिप्रियांप्रस राम०

न्नयामहालक्ष्म्याः सहस्रं त्रिशताधिकं ११३ तिलैर्व्रीह्यन्नसंमिश्रैर्बिल्वपत्रसमन्वितैः मधुत्रितयसंयुक्तैर्हुत्वाचार्यस्य सन्निधौ ११४ ललितायाश्च विधायार्घ्यं नमेद्वैकशो
हुनेत् श्रियायंत्र रशास्त्रर्या शतमष्टोत्तरं घृते ११५ हुत्वाथ लक्ष्मीमंत्रेण धीरे वीहरयेनच त्रिशक्तिलक्ष्म्या सांम्राज्यलक्ष्म्या चघृतमीश्वरि ११६ अष्टाविंशतिधा हु
त्वा प्रत्येकं जातवेदसि हुत्वा जपादिभिः पश्चात्कलावानुसार्पणमुत्ति ११७ अग्निं प्रदक्षिणीकृत्य सनला साधांगमादरात् आचार्यचरणौ भोजनद्विनयं प्रणिपत्य चैव अले
कृत्य यथाशक्त्या सुस्मितासो युगेनच कुंडलद्वितयं दद्यात्कर्णायुगमेततः परं ११८ अंगुलीयककरणौ वापिकर्णयुगमेसमर्प्य च वर्षाशनमितं द्रव्यं दातव्यं चगारणा द्यये १२०
एकविंशतिधं कांतं दमावेत्तर्य कं तत्त्वं वार्पवेष्टी मान्विमत्ताभवत्सितजेन १२१ पंचाष्टकमितं नाम का:से पाती पादगुरोर्नहं आई कंचप्रदातव्यं पंचाष्टकमितं शि
वे १२० तद्दंवानदर्थवृषणं तंत्रापिसंत्वनेन धेनुरूपं प्रदातव्यं वह क्षीरसंवत्सकं १२३ अशक्तश्चेद्धरिद्रापि निषपंचकमादरात् आचार्यचरणाद्वेद्यात्सिध्यर्थं
माश्वरि १२४ आचार्यपत्न्यै श्रीवृष्यातायकाभरणं शुभं कनकं नकचिंताकमर्प्य येद्यथाशिवे १२५ नासिकाभरणं तत्राशक्तो निष्केण निर्मितं स्वावस्त्रेण
संमोष्य भोजयेच्च सुवासिनीः १२६ विभवे सति सौवर्णं करकद्वयमुत्तमं करयुगमेर्प्य येद्धीमान् पलद्वयविनिर्मितं १२७ पलमानसुवर्णेन निर्मितं वार्प्ययेच्छि
वे अन्नताश कोशयरौप्येण सुशुभ्रेण विनिर्मितिं १२८ पलद्वयमितं दद्यात्सदमानमथापिवा सुवासिनीशतं भोज्यं तद्धं वा तदर्धकं १२९ तदर्धं वाप्रसन्नश्री
धिया भोज्यं प्रयत्नतः कूष्मांडं बहुबीजाढ्यं श्रोत्रियायद्विजातये धाम्न श्रोपरि संस्थाप्य तस्मिन्काले समर्प्ययेत् स्थूलं सुदीर्घं कूष्मांडं तस्मिन्काले समर्पये
१३१ यदि स्याद्धस्तपत्नी वा लक्ष्यं वैकाग्रमानसः दक्षिणासहितं भूमौ सद्यः पतनकाशिनि १३२ निपुणस्तत्रबीजानि यावंति गिरिकन्यके तावत्कल्पसहस्राणि वै
कुंठे निवसत्यसौ १३३ बहुबीजान्वितं तत्र बहुभावबहुदक्षिणां धेनुं दद्याद्द्राकंर यान्ति लक्ष्मीं समदक्षिणां १३४ दद्यात्स्मरणदानमथापि राज्यश्रीकहरणं प्रयेयच

दृष्टं मतायोगे तस्मिन्काले महेश्वरि १३६ तत्तन्मे कसमे प्राहुः पुराणाः परमर्षयः इत्थं हुत्वा च हवनं सर्वं साहस्रमादरात् १३७ पंचाग्निमध्यगो भूत्वा तपसा यः फलं लभे-
त तत्फलं लभते नात्र संदेहो मीनलोचने १३८ अस्मिन्मासि पुरश्चर्यां यः करोति जितेन्द्रियः उक्तेनानेन विधिना वाजिमेधान्सहस्रशः कृत्वा यत्फलमाप्नोति त-
तोपि द्विगुणं शिवे फलमाप्नोति तेजस्वी लक्ष्मीश्चास्य प्रसीदति १३९ आचार्याय स्वर्णधेनुं ध्यानयोगे गिरिकन्यके समर्प्याभरणैरेवं सूक्ष्मवस्त्रसमन्विते १४०
श्रियः पुत्रसंततिं जयो भूतले भोग्यसंयुतः सर्वं कृत्वा पुरश्चर्यामत्र योगेति दुर्लभे १४१ जन्मकोटिसमुद्भूतैरपि पातकराशिभिः विमुक्तो हयमेधानां सहस्रजनि-
तं फलं १४२ महादानसहस्राप्य सर्वेसु हृतशिवेत्वध्यानित्यं विमुक्तात्मा महदारोग्यमासयं १४३ आयुष्यं चिरमप्याप्य धनं लैप्यं सुकुलो हस्यमपरयतं
50 कीर्णां महतीं श्रियमक्षयां १४४ अवाप्य सर्वकामदर्शी विद्याभिर्जीवसन्निभः भूत्वा सिम्प्रष्टकं प्राप्य पुत्रपौत्रवतीं श्रियं १४५ सप्राप्य योगमस्तं भुक्त्वा-
ति स्मार्चिरं दिव्यकल्पासहस्राणां सहितं सर्वभोगदं १४६ विमानमधिरूढोसौ तेकुलसाल स्वयंयुतः अजरामरतो भूत्वा पंचविंशतिवार्षिकः १४७ भगवत्स-
निधौ तिष्ठत्संते भगवदानुभूतिः सद्भिः शार्दूलसैर्यांगतोजोयं लभ्यते शिवे १४८ अत्रसन्ने स्मरानस्मरवनस्य भूतस्य वनाहराक्तः फलं वक्तुं स सं पंकजलोच-
ने १४९ अथैकदिवसे चिक्षे महालक्ष्म्याः प्रवक्ष्यते यत्कृत्वा साधको भ्यमोक्षतत्त्वेया भविष्यति १५० मासि भाद्रपदे शुक्ले श्रवणर्क्षसमन्विते एकादशीदि-
ने सोमवासरतास मन्विते १५१ सोस्य वासरयुक्ते वासु कर्मिसहितेन या अतिगंडयुते वा पि दिवा संध्यास्वतानिशि १५२ लक्ष्मीनारायणो नाम्नाम महायो-
ग उदाहृतः अल्पलभ्यः कथितो लोके सर्वकस्माण सिद्धिदः १५३ अवजनं त दुर्लभ तेरद्वंते सर्वसिद्धिकारस्मृतं नानेन सदृशो योगः कथ्यते परमार्षिभिः १५४ संप्रा-
प्ते योगसत्वेस्मिन्भागवत्सहितामा जपहोमार्चिकर्मणां महालक्ष्मीः प्रसीदति १५५ पुरश्चर्यां प्रवक्ष्यामि योगराजे त्रसिद्धिदे अलभ्ययोगे संप्राप्ते शिवामा ५०

संध्ययोर्निशि १५६ कृत्वा सोमंगलस्नानं न घां लालायवशिवे आचार्यचरणद्वंद्वं संस्मृत्य गुरुवन्नमेत १५७ तद्दानं शिरसा धृत्वा लक्ष्मीनारायणो विभुं चतुर्वि
शतिसंख्याकैरुपचारैस्समर्चयन् १५८ आज्ञपिलापंचयते श्रीश्रीशूर्दारशीर्तायान्वक्षिने संस्त्लेनवस्त्रौ गुरुपरस्रान्तसन्निधौ १५९ तिलैराज्यसमिश्रैः
श्रीमद्घाणीविधया मधुत्रितयसंमिश्रैः शताधिकसहस्रकं १६० तिलैर्वहुनेदगो विल्वपत्रयुतान्वितैः भागवद्विघपापस्वास्या विंशतिवरीया १६१
अष्टाविंशतिधा हुत्वा श्रीदेवीरश्मिमिश्रितं एकैकशस्ततो हुत्वाम्रिपापः चदशार्णया १६२ अघोनशान्तं कृत्वा चतुः श्रीमनुभिस्ततः अष्टाविंशति
धा हुत्वा प्रत्येकं जातवेदसि १६३ केवलेन घृतेनैव ततो हुत्वा जपादिभिः ग्रायभिश्चताहुतीः कृत्वा कुर्याद्दूर्लार्ध्यमणाहुतिं १६४ अथाचार्यपदद्वंद्वप्राणि
पसाग्निसन्निधौ षषिचिह्नकसोवर्णोपमणगसमन्विते १६५ कुंकुमलांछितं यं रम्यमवशेषवज्ने विंदुभिः अंकितं स्वगुरोष्ठ करौ पुनरेदानमारदा
न १६६ ततआचार्यपत्नीश्रीधियाभूषणसंचयैः भूषितव्याप्रयत्नेन सहस्रं वा सहस्रमर्धं च १६७ तिलास्समर्पितव्याश्च स्वाचार्यपदयोः कजेनं
चाष्टकसितावापि चतुराष्टकसम्मिताः १६८ दानमाश्रयवाप्युग्मं तंदुलाष्ठसम्मिताः शतनिष्कसुवर्णावानर्धवानर्धकं १६९ स्वर्णमावरूपकेदे
यंनिष्कद्वादशकं तु वा दक्षिणार्थं स्वं कुंकुमलांछितयान्विते १७० आचार्यचरणद्वंद्वं गां सवत्सां पयस्विनीं दद्याद्वस्त्रं पंगिति मेधनाढ्यश्चात्मवसते १७१
ग्रामद्वादशकं रघार्होशतं च सदक्षिणं पारितोषिकदाने न संतोष्याचार्यमारदात १७२ असान्निध्ये गुरोस्तस्य तत्तनयाय मदे वारि दत्वाजं दक्षिणा
द्रव्यं कुंकुमलांछितयान्विते १७३ निशिजागरणं कुर्यात् श्रीश्रीशार्वनतस्सः पौराणिकं व्रतं येन कृतं तत्र ममप्रिये १७४ वाजपेयशतेनेन कृतं स्यात्त्वाव्रस
शयः तस्मिन् दिने निराहारः सीताशीवाफलाशनः १७५ निशिजागरणं कृत्वा द्वादशसंख्याकामपान्ने रूपमातरःस्थितः स्त्ला त्वा कृतार्हीकोऽप्पर्यलह्मीनदा

यथौविभुः १७९ चतुर्विंशतिसंख्याकः कन्याश्च सुवासिनीः यद्वा द्वादशसंख्याकाः मधुर्भोजयेद्व्रती तोषयेद्दक्षिणाद्यैश्च सन्तोष्य विधिवच्छुचिः आचार्याद्द्विशि
षः प्राप्य भुंजीयाद्बंधुभिस्सह १८० लक्ष्मीनारायणो योगे पुरश्चर्यामिमां शिवेयः करोति चिरस्थुदात्मा सिद्धो भवति ध्रुवं १८१ जन्मकोटिसमुद्भूतैर्महापातकरा
शिभिः कायेन मनसा वाचा ज्ञानाज्ञानकृतैस्तु पि उपपातकसंघैश्च सर्वैर्विमुच्येत सोऽग्रदक्षिणाया युक्तपुरश्चर्याशतोऽस्त्वं १८२ लक्ष्मीनारायणे योगे
प्राप्नोति फलमुत्तमं अयाचकं सूचयेद्दातव्या शालग्रामशिला शुभा १८३ लक्ष्मीनारायणे योगे सा लग्रामशिलार्पणात् ब्रह्माण्डकोटिदानस्य फलं प्राप्नो
ति यच्चतं १८४ लक्ष्मीनारायणो योगे कृत्वैकोवातिलाहुतिं कोटिसंख्यहोमस्य फलमसंशयमश्नुते १८५ वर्षाशनमिते रत्नेरयतन निष्कसुरानुते
तदर्धं वा तदर्धं वा वित्तलोभं परित्यजेत् १८६ वर्षाशनमिते रत्नयोगे लक्ष्मीशनामके निष्कद्वादशकं वापि दत्वाचार्यपदांबुजे १८७ हिरण्मयसम
दृशसुवर्णाचलदानजं फलमासाद्य शुद्धात्मा भगवल्लिंककरो भवेत् १८८ लक्ष्मीनारायणे योगे सौवर्णाकुंडलद्वयं आचार्यकर्णयुगले दत्वा स्वर्णाच
लार्पणात् १८९ यत्फलं लभते भूमौ न तन्मात्रोऽस्य संशयः फले १९० किंचासौ पितृसाहस्रं विमग्नं नरकार्णवे उद्धृत्य प्रापयत्याशु सत्यलोकं सनातनं १९१
आचार्यपत्न्यै ताटंकाद्यलंकारं समर्पयेत् श्रियं प्राप्नोति च सुश्रीमां सा भगवत्सन्निधौ सती १९२ लक्ष्मीनारायणे योगे धेनुं दत्वा पयस्विनीं गवामयुतदा
नस्य सम्यक्फलमश्नुते १९३ लक्ष्मीनारायणे योगे पुरश्चरणमादरात् कृत्वाचार्यस्य सान्निध्यं श्रियमष्टगुणान्वितां १९४ महेंद्रसदृशीं प्राप्य धनधा
न्यादिसंकुलां मुक्ताप्रवालादिसंपूर्णां कंदर्पसदृशः श्रिया १९५ सर्वासामपि विद्यानां भूत्वा पारंगतोऽपि च समस्तसंपदाधारो भूत्वा पुत्रादिसंयुतः १९६ अ
धोराशिमनुप्राप्य कल्याणानि दिने दिने चिरमायुष्यमासाद्य सर्वभोगसमन्वितः १९६ जातिस्मरश्चिरं भूत्वा ब्रह्मसदृक्षासनातनं देहान्ते परमं धाम योगि ५१

नामपि दुर्लभं १७ प्रयासत्र नसंदेहस्स संसत्यं मयोदितं लक्ष्मीनारायणाराम मोयोगो लभोन विद्यते १८ अत्र यत्फलं तेकर्मित्तरनेत्तफलं स्मृतं रसैकदिवसेनैव विद्या
सिद्धिरुहीरितामूया पि सर्व स्वामि विद्यासिद्धिकरं शिवे १९ इति श्रीमनुदत्तुक्लरब्रलनलरहस्ये दाशरथीये तंत्रे वेदसारार्थसंग्रहे उत्तरभागे सोभाग्यविद्यो
दये रकविंशोध्यायः ॥ श्री रसि गणमर्जिरवाच शृणु देवि प्रवक्ष्यामि महालक्ष्मीमहामनोः। अयोपि सिद्धिदं हृत्से यत्कृत्वा सिद्धिमाप्नुवेत १ कस्तरादेः चैत्रमासे
प्रतिपद्दिनमादितः वासंतं नवरात्रं रघुनन्दन मतिमत्तमं २ अपकारं महाघोघाघिनाशकरमिष्टंष्ट पुत्रपौत्रादिसंपत्तिफलदं जयसिद्धिदं ३ समस्तसंपदां हेतु
भक्तेक्रतुफलप्रदं मुक्तारत्नसुवर्णादि द्रव्यराशि करं गृहे ४ धर्मयशस्करं पुष्टिकरं कीर्तिप्रवर्द्धनं मासि चैत्रामि चैप्राप्ते प्रतिपद्दिनमादितः ५ श्रीरामजन्म
नवमीयावत्तत्रवरात्रकं एकैकदिवसं तत्र महोदयसमप्रभं ६ श्रीरामजन्मनवमी शतक्रतुफलप्रदा नानावाद्दित्तिदेवस्तं वा हेसस्स मयापि वा ७ तस्यां
नवम्यां प्राप्तेच स्सा महासिद्धिप्रदायिनी क्रतुफलं नमयावत्तु गणसतेवेधमापिच ८ सीताराम जयंतीसा संभो कामसर्व सिद्धिदा जपहोमादिजनितं फलं
तत्रमतन्नरे ९ नशक्तेत्तमयावक्तुं ब्रह्मणा हरिणापि च श्रीरामजन्मदिवसे यो वंध्यं कुरुतेभुवि १० सएवकृतकृत्यो सौ अमत्तले गिरिकन्यके श्रीरामज
न्मदिवसे यस्तिं विरेपिकांचनं ११ प्रदत्ताचार्यया राज्ञेमहादानेषु हस्तजं फलमाप्य विमुक्तात्मा ब्रह्मसायुज्यमश्नुते १२ अवरपमि सुखेवा कदली
फलमेववा श्रीरामजन्मदिवसे दत्ताचार्यपरां तुजे १३ कल्पद्रुमवने ये देहान्ते वसतिं व्रजेत श्रीमद्रघुगुणी मेत्रेणरा ... स्मापिनेदिने १४ कृत्वैकां वाहु
तिं वह्नौ शतक्रतुफलं लभेत विधानेन तत्र वक्ष्यामि वासंतेनवरात्रके १५ प्रसन्नलक्ष्मीहृदयं मंत्रस्याप्यास्यसच नवरात्रं यदा प्रोक्तं वासंतं सर्वसि
द्धिदं १६ प्रतिपद्दिवसे तत्र सामाचार्यान्समुरश्च्यार्य स्नात्वा तत्र विशुद्धात्मा कृतपर्वाह्णिकक्रियः १७ अस्याम हृन्मंगायत्रीमयपंचशतं तु वा चतुःशतं

52

तवाविंशतं ज्वलिते ज्ञातवेदसि २८ वैदिके लौकिके वापि वेदमात्राघृतेन गवो अष्टाविंशतिधाहुत्वा दद्यादक्षतविद्यया २९ श्रीमदष्टार्णायाश्चाष्टोत्त
रशतं हुनेत ततः प्रसन्नलक्ष्म्यादि हुनेदष्टोत्तरशतं २० श्रीविद्यपायसं पञ्चादष्टोत्तरशतं हुनेत जपेत्संचशतं नित्यं श्रीमदष्टाक्षरं मनुं २२ प्रतिपद्दिनमारभ्यारि
वसाष्टकमादरात् संकल्पार्कसहस्राणि जपेत् श्रीहृदयं शिवे २३ त्रिशतं पु २ जपेन्नित्यमष्टाविंशोत्तरं शिवे सिंहासने श्रीपंचदशार्णमष्टिकं मके २३ ग
नराजे श्रीविद्यालक्ष्मीनारायणाभिधां अष्टोत्तरशतं नित्यमष्टाविंशतिधापि वा २५ जप्ता श्रीहृदयं स्तोत्रमाथर्वस्तामनुत्तमं जपेत्पंचाधिकं चत्वारिंश
दावृत्तिमादरात् २५ श्रीचक्रमर्चयेन्नित्यं शालग्रामशिलान्वितं महालक्ष्मीधिया नित्यं भोजयेच्च सुवासिनी २६ एकं वापि युगं नित्यं मष्टान्ने स्तो
षयेद्व्रती ततः श्रीरामचंद्रस्य नवम्योपासनस्थितः २७ लालाजस्नाप्य गायत्रीं नित्यहोमं समाप्य च आचार्यसन्निधौ पश्चात्संस्थनेनातवेदसि
२८ अष्टाविंशतिधा वेदमात्रारोगो घृतेन हुनेत अष्टाविंशतिचाहुत्वा श्रीश्रीशद्दादशार्णया २९ श्रीमदष्टाक्षरेणाथ हुनेत्संचशतं घृतं महालक्ष्मीम
यावाहनस्मिन्स्तोत्रपीमयी ३० चतुर्विंशतिसंख्याकानुपचारान्प्रकल्पयेत् नरावराखेदी नामैकैकामाहुतिं हुनेत ३१ आर्षं छंदादिकं न्यस्य प्रसन्न
श्रियमीक्ष्वी यन्ननाश्व यणांकस्वांध्या ताव्रनियतव्रतः ३२ मधुत्रितयसंमिश्रं तिलविल्वदलान्वितं कदलीफलसंमिश्रं कपिलाज्यसमन्वितं ३३
मुद्गान्नान्नयुतं वा सहस्रं त्रिशताधिकं ३४ तां प्रसन्नलक्ष्म्याद्यणवेनाम्नेन तत्सरं ३५ भागवद्धृमिविद्याभिरेकैकामाहुतिं कृतिं हुनेत अथ श्रियो ५२
महाण्डारिश्मविद्याभिरष्टशतं एकैकामाहुतिं कुलाश्रियः पंचदशार्णया अष्टोत्तरशतं गवेनाम्नेनजुहुयात् ३६ राजराजमहालक्ष्मीनारायणात्त
नःपंहुनेदष्टोत्तरशतमष्टाविंशतिधापि वा ३७ राजराजमहालक्ष्मीनारायणपदाश्रुतिविब्रते जुहुयात्सर्वकालेयमेकामप्याहुतिं घृते ३८ सह

स्त्कोद्दिष्टेऽहोमस्यसलभेद्यं यं फलं पुरश्चर्यासाहेमान्ते कुलावाविंशा दर्शीया ४९ पुरश्चर्याशतफलं लभेत् सः मासमासं संशये तस्मात्स्वरूपे होमान्ते अन्यथा विंश
त्तिवर्णीया ५० ततो जपादिभिर्हुत्वा कुलाम्नायपरायणैः अग्निप्रदक्षिणां कृत्वा नमस्कृत्य गिरिं ततः ५१ आचार्यचरणद्वंद्वं साष्टांगं प्रणिपत्य च कुंडस्त
द्विनयेद्धेमं यच्चिह्नकनिर्मितं ५२ वस्त्रविद्रुमसंयुक्तं प्रणामसमन्वितं दद्यात्स्वरूपमाचार्यकर्त्तापुत्रेपि सन्निधौ ५३ यस्तु नाम पुरश्चर्यासो रामा
दाशरथिर्विभुः जानकीसहितं तस्य पुरश्चर्याशतो भवेत् ५४ ददाति मरतीसिद्धिं स एव नसंशयः उत्पलयुगलं वापि कापीसमयवामहे ५५
अर्घ्यपेद्वस्त्रयुगलं मुद्रिकाज्जप्यने कथः दक्षिणाधनाद्योभूपो वा कर्तासाहस्रमर्थयेत ५६ यद्वा वर्णशिने दर्शनी घ्वहार शकं तु वा नवाशक्तोपि
धरणिं गां तिनिष्कं वा समर्पयेत ५७ कदलीफलसंघं च तत्र श्रीगुरवेऽर्पयेत् रसुदं गारोपयेन्नानारिकेलफलान्वितं ५८ अथ वस्त्रपमर्पये हिमाना वा
येवरणाद्भुप रीरेनेरभाग्योपि मिलितान् वैवर्णीज्ञान ५९ निष्कत्रयसुवर्णं वाश्ताचार्यपदाबुजे कन्यां रूपवतीं दद्याच्छीलोदार्यगुणान्वितां
६० कुंडलद्वितयं तनुमयराज्ञः कन्यकामपि सस्यं वासस्समर्पयेत् फलप्रतिमातः परं ६१ पंचनिष्कमितं स्वर्णमवश्यं गुरवेऽर्पयेत् दारान्ति यदि तन्ना
नेन सिद्धिमधिगच्छति ६२ नकार्या दक्षिणालोभः सिद्धिमिच्छन्महत्तरां महालक्ष्मीधियाचार्यपत्नीमाकल्पमेव चये: ६३ अथवा पमर्चयेन्मीमान्स
सुस्मेरणं च वाससा श्रीरामजन्मदिवसे यश्च सं तु नमावरेत ६४ लक्ष्मीहस्ते यविद्या या प्राप्य सिद्धिमं स तत् ज्ञानकीशप्रसादेन स्थिरा यं मेधामंचला
६५ इहैव सा यदीर्घायुश्च नरत्वो यः सकुलो युग्ययो यसमक्षिंच कल्याणानि दिने दिने ६६ देहांते परमं धाम यकामिदेवै अतः पुष्टं मे तस्मिन्दिने निराहारः
क्षीराशी वा फलाशनः ६७ कंदमूलाशनो वापि भक्ता साधकपुंगवः परेद्युः श्रीधियायाम्यर्च्यमध्ये भवेन्नेः सुवासिनी: ६८ जानकीप्राधियाविप्रा भोजयेत्ता

यस्माष्टकः पुंसीनवेधुपिः साकुंविप्रशेषान्नमाररात ५९ वासंते नवरात्रेषु पुरश्चरणमुत्तमं करोति स भवेद्रामचंद्रानुचरतो भुवि ६० पारगः सर्वविद्यानां
महेंद्रसदृशः श्रिया पुत्रपौत्राश्रियायुक्तो दीर्घायुश्च समन्वितः ६१ समस्तभोगसहितो निःसंकल्पात्संयुतः भक्तानामिति स्मरः पश्चात्परमं रूपमागतानि ६२
विमानवरमारूढो देहान्ते कामगामी सः कुलशतसहितो रमते हरिसन्निधौ ६३ अयाने त्वेव स्वामि सद्यः सिद्धिकरो भुवि समस्तसंपत्साम्राज्ये
तु भवंति रोंदजे ६४ वैशाखेषु लक्षपते पात्ती यासयसे जिह्वा बुध नमः गुणा वापि सहितम्बहिः संयुता ६५ आपमिथु नावापि समस्तफलसिद्धिदा समस्ता
घोघ शमनी सर्वपुण्यफलप्रदा ६६ दृश्चिकेन यसंख्याकादि वसंवत्सरे भुवि अनयासहस्रीनाप्तितिथि स्मृकालसिद्धिदा ६७ जन्मनक्षत्रे तं वक्र तर्वमसय
सिद्धिरं अत्र जागर्ति समन्ततेलक्ष्मी ग्राः करु रागानिधिः ६८ नारायणो गामला यो गीव दशीव नमध्यगः स्वदर्शनोत्सुकान् ध्यानज्ञाप्रमधार्मिकान् ६९ वदती
त्य महायोगीन्दद्य तामिक्व अरण्य मत्स्यया रव्यतती यायायोमम त्रागातानः ७० लातीस्थानकनंदीनामां यश्पतिभुचिव्रतः अवरूपममसायु
ज्यंदास्यास्यसंशयः ७१ यत्र कुत्रापि वा भूमौ दिनेस्मिन्न हस्याभिधे श्रीमदष्टाक्षरीविद्यां जपेद्येनियतव्रतः ७२ जुहुयाद्वाहुतिं वै कालहमी हृदयविद्य
या तस्यास्स्यामहासिद्धिमिहदलाममहंश्रा ७३ तदृशासं मवानान्तरे हन्तिगति मुनमोच्च हयासेप्रदास्यानि वैकुंठ मम सन्निधौ ७४ अत्र चार्यपदा
म्भोजेय इत्यार्चप्रयच्छति सनत्तीच हकुअस्मद्दास्यस्य चलाम्बियं ७५ अष्टस्तेराणवाहोमेलक्ष्मीहृदयविधया अत्रास्य या विने कृता मदनुग्रह
तो भुवि ७६ महतीं सिद्धिमासाद्य देवनरैपि पत्स्यते इत्साहभगवान्योगी हरिनतियतो विभुः ७७ नरेणसहितस्स वेदैश्च पाणांच सन्निधौ तस्माद्वरपंकेशा
दशिव सेस्स यसंहिते विशेषजपहोमादिकमकुर्याद्द्विजोत्तमः यघस्पममस सिद्धिमिच्छसत्रनरा भुवि ८० अस्यायां तु नीयाया मवशंधेशास्त्रेविवसे हयसं

53

जिते विशेषजपहोमादिकर्मकुर्याद्द्विजोत्तमः यधस्य महासिद्धिमिष्टं तत्र नरोभुवि ८० अस्य याचोततो यायामवरपेद्व्रतमाचरेत् एतद्व्रतसमेनाम्य हुत्वनलि
पालमर्दं ८१ अस्यैव प्रदानत्वाद्स्वर्यदिषसे विदुः अस्यैव ब्रलसा पुत्र्यप्रदानसेन चास्यंष्ट ८२ दिवसे प्रोच्यते सद्भिर्ब्रह्माघे श्रमम हात्मनिः अस्य पाय
त्तीयायामस त्र्यकमलामनोः ८३ महासिद्धिकरश्चैस्यपरश्चरणमुत्तमं ब्राह्मे काले समुत्थाय ब्रह्मविद्याप्रजपेच ८४ रश्मिमालामनुत्तमं स्नात्वाचार्यवरो
वुजे कृतशौचस्ततः स्नात्वा कृतसंध्याजपक्रियः ८५ आचार्यचरणाद्वंद्वं सौनागं पाणिपस्व निबहोमं समाप्याथ श्रीमद्यासं समनु ८६ अस्थापंचश
तेराज्यलक्ष्मीविद्यामतः परं शुचिः पंचशतं जप्त्वा गुरुपादाब्जसन्निधौ ८७ वैश्वानरं स्थतिष्ठाप्य वेदमाश्रातमतः परं अष्टाविंशतिभागश्चमाज्य हुत्वा तिलीरंजे ८८
गयश्रुत्तरंध्यत्वं श्रीमद्वाणीविद्यया हुत्वा पंचशतं रैविलक्ष्मीहृदयविद्यया ८९ पद्मसस्यफलैर्बीजपूरितैर्मधुमिश्रितैः यत्न स्नुतैर्हुत्वेदस्त्रो सहस्रं क्षिशता
धिकं ९० नरः ९२ घृतमेकैकशो हुत्वा त्रिपापंचदशार्णया अष्टोत्तरशतं गव्येनाज्येनानुरूपदथ ९३ अन्नानि पादैर्भिः पश्चात्कृत्वा बलाकानायणाहुतिं अग्निप्रद
क्षिणीकृत्य नमस्कृत्य च सादरं ९४ चक्रराजे समभ्यर्च्यमालत्नाम शिलामपि श्रीश्रीश्रीहृदयश्चापि संयचितेसंचय तंशिवे ९५ पनसस्यफलोपेतं सप
यपफनान्वितं रंभायत्न सहितं देवि नैवेद्यं च समर्पयेत् ९६ ततश्चाचार्यमले कृत्समणिपस चसादरं दत्वा गोद्विनयेवत्सवह सीरसमन्वितं ९७ वर्षाश
नमितं रक्ष्येनरर्धं वा तदर्धकं त्रिनिष्कमथवा दत्वा गुरुपत्नीसमाधिया ९८ सुवासांसि पत्न्यै कारं दत्वा संभोजयेद्द्विजान् सुवासिनीश्च संभोज्य सिद्धिमाप्नोत्य
नुत्तमां ९९ भगवत्सहितानस्य महालक्ष्मीः प्रसीदति संततिव्यापिनी लक्ष्मीधनधान्यादिसंकुला १०० अस्य यं महदारोग्यमायुष्यं च महत्तरं अस्य याम
पि वा क्लिष्टं किमस्य पाप्मसंततिः १०१ अस्यात्रखिलान्भोगानरानीरश्मिया अस्यैव ब्रलसा पुत्र्यं प्रेरहानेस्यायपश्यति १०२ श्रियः प्रसादसिद्धधर्मंव

श्यंदिव मे सपे वैश्याखे मासि कर्तव्यं व्रतमेतदनुत्तमं १०३ यद्वा सप्तत्रीयायामिष्टिं कृत्वा गौरीं दंजे निघ्नमे कं प्रदत्त्वाप्याचार्यचरणाद्ये १०४ पूर्णिमांतं व्रतं कुर्यात्सि
द्धिमिच्छन्महत्तरां अत्रयायांत त्रीयायां कृत्वे स्यतो ममा दराद १०५ दत्त्वा निघ्नद्वयं वा पिल्लाचार्यचरणाद्ये आचार्यपत्न्ये निघार्य न स्मीवृष्यासमर्प्य च १०६ श्रीम
ध्यं त्रेयत्नामिश्रिते १०७ अथोन्तरात्र कृत्वा रमाहृदयविघ्यया दधन्नमेवनुहुयाच्छ्रद्धेनुघृत्त घृते १०८ भगवद्राशिम विद्यामिर्धेनमे केकशोहुनेहुंत अथाविंश
तिधाहुत्वा ततो प्राविंशेदर्णाया ११० सुरीरश्मिविद्याभिर्धेनमे केकशोहुनेत अथाविंशतिधाहुत्वा ध्येयः पंचदशार्णाया १११ स्मानारायणाभीते मिथुनं
भोजयेदपि पूर्णिमांतमिदं कृत्वा पूर्णिमादिव सेतत: ११२ स्नात्वा प्रातर्ति बंधुमात्मा कृतपूर्वाह्निकक्रियः समाप्यावश्यकं कर्म संस्कृते जातवेदसि ११३ अ
पादिशैतिधायेत्माश्रारोजुहुयाद्धृते दध्यन्नं घृतसंमिश्रं श्रीमरसाणि विद्धया ११४ आदौ येचरात्र कृत्वा रमाहृदयविघ्नयारधन्नमेवनुहुयात्सने प्सम्प
54 फलानित्त ११५ शताधिकसहस्रं च यत्नमिश्रं गिडुजे भगवद्रश्मिविद्याभिर्वैश्रामाहुतिं कुनेत ११६ गायत्रे नैवनुहुयादप्राविंशतिवरीयाः अथाविं
शतिधापश्चाच्छ्रियोरश्मिभिरप्यथ ११७ एकैकशो हुनेदाज्यमधुपंचदशार्णीया अथोन्नाशत्रे कृत्वा घृतेनैव गौरीइंजे ११८ नयादिहोमे कृत्वाथमाव
श्यिन्नाहुतीः पवित्रस्तार्पणाहुतिं कृत्वा नमस्कृत्वा यपावकं ११९ आचार्यसमलंकृत्य गंधपुष्पाक्षतादिभिः अवश्यमपि दातव्यं कुंडलद्वयमादरात् १२०
कुंडलहितयेदातुमशक्तो यदि पावनि मुक्ताले करणेवापि रत्नालेकरणे तुवा १२१ यावच्छमं मलेकारं दत्त्वाचार्यस्य कर्तीयो। पलमेकं सुवर्णं वात्
दधिवाते दर्धकं १२२ तत्राशात कृत्वा निघ्ने वागुरूपां दांतु ने र्येये न अवश्यंगोः प्रदःस्त्वथावहुस्मीनासवत्सका १२३ रुपासकलानि पंचाद्यपानसाविशयं
तुवा वहुस्थूलानि दीर्घाणि फलसंघयुतान्यपि १२४ कदलीफलसंघं च दद्यात्स्वगुरवे शिवे १२२ उपानहौ च छत्राणि श्रोत्रियेभ्यः समर्पयेन दध्य ५८

ज्ञाप्यप्रभ स्या धेर्भजयत्तसुवासिनीः १२३ आचार्यपत्नी श्रीबुध्यावासो वेंकारणारिभिः अर्च्चायेद्यथा वा लक्ष्मी सन्निधी वा समर्प्पयेत् १२४ प्रत्यये दीर्घ नरश्च
गुरवेत्तत्सुताय वा तस्सत्त्मे वा तत्सुताये न स्नोत्रा या यथवार्पयेत् १२५ आचार्यो दाशिवः श्रा प्यसवयं भुजीत वाग्यतः प्रश्य यद्व्रतमिदं वैशाखे वमासिपा वैति
१२६ यः कोत्ति विमुक्तात्मा दैवत्तेर्श्यपि दुर्लभा सिद्धिमाप्नोति महती संघः प्रत्ययकारिणी १२७ व्रतेन नहीनो पि विमहधी वीमूर्खो दरिद्रः कुपरोगा यिवा धनेश्च
धान्यैर्मणिभिश्च संकुलां लक्ष्मीमवाप्नोति रमामप्रसादात् १२८ अवश्यमाप्नोत्यनधीनविद्याश्च अपिश्रियो नुत्तहतो यराज्य २ याम्यमत्तो भपदाप्तिपर्णाया
न्यश्रियं विरक्तिव लक्ष्म १२९ आकल्पामम त्साम्वयसंभवार्थविदं तिराम्य श्रिय मसप्यांच आयुष्यमारोग्यधनाभिवृद्धिं वेशाभिवृद्धिं च महेत्तनुत्यां १३०
अवाप्य लक्ष्मीमनुलाश्च भोगान्योगेन याप्यागमुपेत्य पश्चात् कलेवरांते हरिपार्श्ववर्ती निरंजनस्साम्यमुपैत्ति दिव्यं १३१ सहस्रशो यस्य कुले प्रसूता
रमाप्रसादान्निरयेपि मग्नाः धातुः परस्था सति भोगयुक्ताश्चारुह्य यानं गिरिराजकन्ये १३२ समस्तसंसिद्धिकरव्रतेन नाने न तुल्यं गिरिराजकन्ये श्र
तौ स्मृतौ वा यपुराणसंचये सघोरमानुग्रहदायकेन ३३ वैशाखमासे दिनमसयाख्य मार्प्यतत्स्त्री दिनेषु मासे नाप्नोति किं किं वरमिष्टजाते श्रियेः
प्रसादाद्गिरिनेंद्रकन्ये ३४ दक्षः पुलस्त्यः पुलहो वशिष्ठः भृगोमिराः कौशिककंव्यशीपः कृत्वाव्रतं प्राप्य महार्घसिद्धिं चरंति लोकेषु विमुक्तबंधाः १३५
पुरश्चर्यात्व्रतमिदं वैशाखे मासि सिद्धिदं कृत्वाव्रतं पुनः साक्षान्महालक्ष्मीं प्रपश्यति १३६ मसत्यायोनुग [illegible] मसाध्यं किं जगत्त्रये ब्रह्मर्षयो देशि
षा याः शक्रमघाश्चदिग्गीश्वराः १३७ ब्रह्मादयोपि कृत्वैतद्व्रतमत्युत्तमं यावने महालक्ष्मीप्रसादेन लक्ष्मीशानुग्रहादपि १३८ असाधारणसामर्थ्य
श्रियमष्टगुणान्विता संप्राप्य भगवत्साम्यमनतं सुखिनो भवन् १३९ पुरश्चर्याव्रतं वक्ष्ये भयोम्याप्ति सिद्धिदायकमहापापौघदलनं शत्क कनुफलप्रदं १४०

सिंहराशिं सुराचार्यो यामिष्यति यदा शिवे नत्वार्करवि संवादावंते पुष्करसंयुते १४१ गोदावर्यां महत्पुण्यं पर्वोक्तं पश्चर्षिभिः कोटित्रितयपातीर्थानि सार्धकोटि
युतानि च १४२ सिंहस्थे सुराचार्ये समायांत्येव गौतमीं दिनद्वादशकं तत्र पुष्करस्तीर्थनायकः १४३ आद्यावंते समायाति सर्वपापौघभेदनं मिस्ना
नमपि स्वा वा गौतम्यां पुष्करागमे मेरुतुल्यान्नदानस्य फलमाप्नोति शाश्वतं ब्रह्मघ्नो वा सुरापायी स्तेयी वा गुरुतल्पगः १४५ तत्संयोगी पशुघ्नो वा
बालघ्नस्तस्करोपि वा विश्वस्तविषदातारो गर्भघाती महत्स्वशः १४६ भ्रूणघ्नो वीरहा वापि मातृहा पितृहापि वा ब्रह्महा नियमं कृत्वा योगे पुष्करनाम्न्य
४७ गौतम्यां प्रातरुत्थाय स्नात्वा नियतविग्रहः सुधीः दिनद्वादशकान्मुक्तः सर्वपापैर्भवत्यसौ १४८ भावाराधितं मंत्रे वा नजस्त्वा दिने दिने देवतानुग्रहमाप्नोति
हि मिथ्यावृजनत्पसो १४९ आचार्यायाथवान्यस्मै यतिविदुषे चिरपि कांचनं दत्वा सहस्रस्य फलं प्राप्नोत्यनुत्तमं १५० एकामप्याहुतिं तत्र हुत्वा साधकपुंगवः
कोटिहोमफलं निसंप्राप्नोति गिरिकन्यके १५१ अपंद्वादशभिर्वर्षैर्लभ्यते योगराजशिवे गोदावरीतटे स्नानमत्र भुवि पावनि १५२ पुरश्चर्याभिधं तत्र म
हासिद्धिप्रदायकं तत्र वस्त्रानि गिरिजे मनुष्यस्समाहिता १५३ यस्मिन्दिने सुराचार्यः सिंहराशिं गमिष्यति गोदावरीतटे गत्वा तन्मन्त्रसाध्यमोत्तं
मी १५४ आचार्यचरणाद्वंद्वप्रतिपत्य कृदं दत्त गोदावर्यां तिनः स्नात्वा कृतनपर्वाहिककियः १५५ आचार्यचरणाद्वंद्वं भयोपि प्रतिपत्स्य चजपो नरः स्नातं रु
त्वा गायत्र्याः स्पृदिने दिने १५६ श्रीमत्सहस्रहारेणापि शतनमपो संहुनेत् सीराज्यं मधुसंमिश्रं कपिलाज्येन संयुतं १५७ तिलबिल्वदलोपेतं लक्ष्मीहृद
यविद्यया अपि पंचशतं हुत्वा श्रीयुक्तावाणायोप्यय १५८ अथवापि शतानि धाहुत्वा भगवद्वरिमं मंत्रकैः घृतमेकैकशो हुत्वा संसृती रश्मिभिस्तन १५९ ए
केकशो हुनेदाज्यमथ पंचदश्यार्णया अथवापि विंशतिधाहुत्वा प्रायश्चिता कृतौ देयेन १६० अर्घ्यार्थेणाहुति हुत्वा नतान्विनतन्नाशात् भोजयेन्मिथुनद्वं

द्रूश्रियं पंचशतं जपन् ९१ दिवसद्वादशाके कुर्यान्महासिद्धिकांक्षितं दानकमंत्रं व स्यामिदिने बुधद्वादशास्वथ ९२ आद्योतो पंचकं दद्याद्बहुदक्षिणान्वितं पञ्च
सम्प्रयुक्तोऽभिमि द्वितीये दिवसे पयेत ९३ पंचाशकमितं दद्यात्तिलराशिं तृतीयके सहलदक्षिणा दुर्गे वर्षं दद्याद्युतं तु वा ९४ पलमानसुवर्णं वा चतुर्थे दिव
सेर्पयेत् उकूलयुगलं वापि कार्पासद्वितयं तु वा ९५ प्रदद्याद्दक्षिणायुक्तं पंचमे दिवसे शिवे खासद्वादशकं धान्यं बद्धा खारी चतुष्टयं ९६ षष्ठे दिने त्रिशी
दद्यावेते हृद्दक्षिणयान्वितं सप्तमे दिवसे दद्याद्गुडं दक्षिणायुतान्विते ९७ पंचाशकमितं यक्षाप्रदद्यात् ८ के गुरुं पलद्वादशकं रौप्यं पंचतुःपलमितं ते
तुवा ९८ अष्टमे दिवसे दद्यात्स्वर्णं चलमण्डपं पंचाशकमितं वापि दद्यान्नवमे दिने ९९ श्रीरोलिकां मनोरम्यां बहुदक्षिणयान्वितां अहस्सम
रथसंपन्नां नवमे दिवसेऽर्पयेत् १०० कर्षाशनमितं द्रव्यसहितं नवमं दिने दशमे दिवसे दद्याद्धासोनकरान्विते १०१ मुक्ताफलानि रत्नानि दद्यादे
कादशे दिने ह्यस्मोरिव सेद्यात्सुवर्णानि सहस्रशः १०२ धनाधोराजपुत्रश्च पुरीक्षामिलेत्सयाचेन अथवाचार्यपादान् दद्याद्दकोनरं धनं १०३
एकैकां धेनुमथवा दद्यात्प्रतिदिनं बुधः कुंडलादीनलंकारान् तस्मिन्योगे समर्पयेत् १०४ एकैकं निष्कमथवा पुष्करयोगे तु मीनगे आचार्यायार्पयेत्सार्धं द्विगुणा
द्वादशेऽहिने १०५ तत्राप्यशक्तो निष्कार्धं प्रसह्य गुरवेऽर्पयेत् तत्राप्यशक्तः स्वार्थं किन्तु लोभं परित्यजेत् १०६ सप्तद्वीपवतीं भूमिं धनधान्यादिसंयुतां आचा
र्यायार्पयित्वापि स्यात् गणिप्रसहं शिवे १०७ रत्नामहीसमग्रां च धनरत्नौघसंकुलां वस्त्रशालनाद्येश्च पादसंवाहनादिभिः १०८ उच्छिष्टमार्जनाद्ये
श्च गृहसंमार्जनादिभिः शुश्रूषां नियतः कुर्याद्वत्सरं सहं बुधः १०९ महापुष्करयोगेऽस्मिन् मासात्सम्मीधियापुनः आचार्यपत्नीं वासोभिर्भूषये
द्विभूषणैः ११० ग्रामद्वादशकं भोज्यं द्वादशेऽहिने पुष्करयोगेऽस्मिन् कृत्वा गोदावरीतटे १११ पार्श्वयोः व्रतेन स्नात्वा सभक्तिसिद्धिमहत्तरा सांगदीप्ति

णायायुक्तपरश्वर्यासहस्रजं १२२ अवश्यं फलमाप्नोति संशयो नात्र विद्यते धनधान्यगजाश्वादिसंपूर्णो रत्नसंकुली १२३ अचलां महतीं लक्ष्मीं वर्षाणां गवसा
धकः प्राप्य शक्रधनेशाभ्यां धनेशादि श्रियं तत्क्षणाद्यते १२४ कं दृश्य सदृशाः कोस्माभूत्वोपि नरणायते नवराग शिरोरत्नद्विगुणीकृतो विषः १२५ प्रयच्छन्तो विस
वेश्वसेवते नान्नराधिपाः मंदबुद्धिर्जडो वापि विद्यास्वष्टादशास्वपि १२६ भूत्वा पारगतः साक्षाद्वाचस्पतिसमो भवेत् स्वच्छन्दमरणाभत्वायमं नलिं करानपि न
रागिभूत्वापदेयात्तशरीरं ते श्रियः पत्नेः पितुर्मातुश्च भार्याया निमन्त्रनसत्कारो वे १२८ उद्धरेत्कुलसाहस्रं न याति ब्रह्मसद्मश्वतं वंशाभिवृद्धिमाकल्पं प्राप्नोति
56 श्रीसमन्विता १२९ इत्थं पुष्करयोगेस्मिन् परश्वर्यामयेरिता अनुग्रहकरी लक्ष्म्या नापरास्ति श्रुतौ स्मृतौ १३० इति श्रीमत्स्कन्दपुराणे रहस्ये राज्ञा रथ्योपे
नेत्रवेदसा गार्ग्यसंवादे उत्तरभागे द्वादशविंशोध्यायः ॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच ॥ सर्वेषां सिद्धिकरं भूमौ महालक्ष्म्या गिरिजे भयोपि संप्रवक्ष्यामि श्रोतुं
त्वं नियत्ताभव १ अमावास्यायोर्णामासी महापर्वद्वयं स्मृतं अमाप्रतिपदोस्संधौ राहुग्रस्तो रविर्यदि २ ग्रस्तो यत्केतुनावापि ग्रहणं पर्वतद्विदुः पूर्णाप्र
त्तिपदोस्संधौ राहुणा केतुनाऽपि ३ ग्रस्तस्यापरिशीतांशुस्सोमग्रहणमुच्यते भानुवासरसंयुक्तमिंदुवासरयुतेनवा ४ चूडामणिप्रभिर्ध्यपर्वतः तुज्ञेपस्मार्षिभिः
प्रसंसर्वलोकानां ग्रहणंशुभे ५ सर्वपातकराशिघ्नं सर्वपुण्यफलप्रदं अपमृत्युप्रशमनं विजयश्रीफलप्रदं ६ सर्वसिद्धिकरं नैव तत्सदृशो विद्यते भुवि यत्रिके
चिरपितृन् संवाहने रत्नमयापि वा ७ रवीन्दुग्रहणे पुण्ये कोटिकोटिगुणाधिकः ज्ञानकमलकुंवात्र सत्कं नैव विद्यते ८ महारोग्योवा नधोवार वीदुग्रहणोशिवेस्माकन
माचरितं ये न सर्वपापराशिभिः ९ कोटिजन्मसमुद्भूतैरपि विप्राविमुच्यते गोचर्मसम्मितां भूमिर्यैः नततत्र पूरीयते १० वडसस्ससमायुक्ता दक्षिणासहि
ताभुवि तेषु होपकर्त्ता पृथ्वीधनधान्यादिसंकुला ११ शत्रुकंटकः नरवरेणफलं मत्सीः प्राप्नोतिमुविसाधकः १२ सर्वपामत्रयो

दयाद्यपि चिह्नकमात्रकं हेमादि सदृशं खारीदानस्य फलमश्नुते १३ यो नैकां गां वडुसीं एरं घा दत्तसमन्वितां गोकोटिदानेन तु यं मासं प्रत्र नसंशयः १४ अनेनैव से
प्रयमं लिखितं पं भूवै सुवीसर्यसहनाश्च गावः सुनास्यपलेन भवंति लोकायः कां चनं गां च महीप्रदद्यात् १५ तुलादि रायणभीरिदानानामत्र पार्वति महाफलं कालो प्रस
विद्धि हरीशितः १६ यं कंचिदपि वा मंत्रमाचार्यपीजापुरस्सरे हुत्वा मखात्र वाचार्यपादान्त्ययुगले शिवे १७ यं लिंकिंचिदपि वा रत्ना दाति डेपि महत्फलं अवाप्य मासिके
मामोति श्रीप्रसादं ब्रजमत्यपि १८ राजावा राजपुत्रो वा धनाघोवा त्रभजते यच्छ्रया कवसर्वे स्वं रवींदु ग्रहणोद्भुभे १९ स्यारा चार्य पादान्वेसन्द्दोप्तमपपशुपतिपिति
रं मातंरं वापि समुद्दिश्य मनाननपि २० वडुसीं एसवसां गां यो रदास तत्र साधकः महापापौघसहिता अपि तेपि तु रः शिवे २१ मनाश्चनरके घोरे विमुक्ता नरकारवि
न् प्रयांति सद्य एवैरं तेसस लोक सनातनं २२ समस्त यपि शाह्वेत्तु पर्वग्रहणसन्निभ सद्यः सिद्धिकं रोनोक्त तस्मास्त्यपवस्सने २३ रवींदुग्रहणासंवंभरि
न पक्वकमादारतदिन्त्रयं वा प्रयतो ब्रह्मचारी पलाशनः २४ क्षीरशीवा हविष्याशी पत्रैर्विल्वैर्यतः स्रजैः पद्मापतः स्त्रतैर्विल्वपत्रैस्तिलसमन्वितैः २५ अ
घोरास्त्रां तुत्वा श्रीमदघोरिविद्यया अघोरास्त्रशतेनाथ लक्ष्मापि जुहुयादथ २६ संदर्शिमगवद्धिद्यया पिष्टादशधा हुनवा सम्यग्राजेवलो रोगपीडितः गुरुपा
दान्त्रयुगलं प्रणम्य भुविदृढवत २९ वैश्वानरं प्रतिष्ठाप्य संस्कृतं विधिवद्गुरुः विउसले जुहुयाद्दीनोति लगब्याज्यमिश्रितैः ३० अघोरास्त्र शतेपदे व्यामरघोरी
विद्यया अथवासमबल स्यापि मानाधिकसहस्रकं ३१ जुहुयात्संसृतेवहा तु सलेधं तन्मिश्रितैः उसलानामभावे तु विल्वपत्रैर्घृतस्नुतैः ३२ तिलामिश्रे
र्दुनेरघोर हस्तावेगिरि उजेह तेजुहुअति लेरवघृतं विमधुमिश्रितैः ३३ भगवद्धिमविद्याभिर्घृतम् केकशो हुनेतलालिला शिमविद्याभिरे के काभाहुतिं घृ
तं ३४ हुत्वा पंचदशाहस्यां धिक्रियापि विंशती हुनेत् प्रायश्चिना पुनीं धृकावाहुयाद्दस्यार्पणा हुति ३५ अग्निमदक्षिणी हृतसखाचार्य चरणद्वयं सावर्णं

देवकुला पंचदत्त्वा सर्वाश्रियो घा विज्ञानी देनेन प्रायश्चित्ताद्धं न च लोतत त्स्माकल्पसंचयैः ३६ कुंडवा घेले हमया सो युगं संसमर्प्य च समर्पयेद्धामयेकं वरधाम्यधना
न्विते ३७ सालग्रामशिलामेवं गोदध्यपयसान्विते अथ्यो सोपस्करण एव्याजनानस्थामय नपि ३८ आरोहलिकां च शिविकां श्वेतछत्रे सचामरं तुरगाहिरणपगर्भरिप
मान्यपि समर्पयेत ३९ नैष शक्तः स्ववस्वामिरक्षि गाढ्यमीश्वरि कुरुदिनं ये रत्नागुरोः कर्णयुगाश्चिवेः ४० मुक्तालंकारतोश्चात्तत्राशक्तो गिरिर्द्विनेरत्नसलं
करणं पद्महस्ताभरणं तुवा ४१ अवश्यमपि दातव्या सात्म्या मशिक्षा भुभा गोचर्मसम्मिता भूमिर्बहुसस्यसमन्विता ४२ अवश्यमपि दातव्या शक्ता कृमि
तातुया तस्याभावे तन्मूल्यं वणार्शनमितं स्मृतं ४३ एवं कृते शक्तितो निर्दिष्टानि स्वकृता हृदयं तु गाघाहनघमथवाद्यादि जोभ परित्यजेत ४४ धेनुर्दद्यं प्रदातस्य
मवश्यं पगिस्थिमप्येक तन्मूल्यमथवा दद्यात्ततः सास्ता उमाधिया ४५ दद्याद्घाचार्यपत्न्यै च तारं कामण्डलादिकं युगमहाद्वाक मोजं मपात्रेनततः परं ४६ आचा
र्यलिंगं नैषा प्यगत्लीला यनदर्शिषः प्राप्नोति महतीं सिद्धिं योगिनामपि दुर्लभा ४७ प्रागेव वस्त्राण्यस्मी धनधान्यादिसं कुलां मुक्ता रत्नप्रकीर्णामवलामा
नुयात्सो ४८ राजानो गजपुत्राश्च सचिवास्तस्य मंत्रिणः दासभृत्यामवेलस्स वश्य छ सविवेष्टितं ४९ पूज्यते सर्वलोकेषु सततं च विजयी भवेत पुत्रपौत्रप्रपौत्राद्यौर्भो
गान्भुंक्ते चिरकालानपि ५० वाक्सिद्धि महतीं प्राप्य सदाचार्यसमप्रभं दीर्घमायुष्यमाप्ना साध्यविमुक्तो रोगरागसंह्विये ५१ कुलसाहस्रसहितो दिव्यभोगसमन्वि
तः अजरश्चामरो भूत्वा भगवत्सहायाकृतिः ५२ दिव्यकन्याशतयुतो दिव्यमानसर्वकामदं आरुह्य भगवद्धाम्नि वससं तेनसंशयः ५३ नहर्याक्षितये हत्वा पृह
गाश्रितयेषिवा कृत्स्नयैमिमां देवि महालक्ष्मी हृगे प्रियां ५४ सामास स्वपति च सुश्रीनाम गुणसमन्वितं अणिमादिगुणान्प्राप्य जातिस्मरत्वाययोर्द्विकी
५५ महेश्वर [illegible] सम्प्राप्य यथोक्तसरवान्वितः [illegible] दमर रोगभूत्वा योगमवाप्य संपूर्णं संप्राप्य ब्रह्मसायुज्यं प्राप्नो

सेवसुनिश्चितं ५ वैक्षवर्षसंस्थिते भानौ वैक्षुवर्षसमन्विता माघमासाघमावासभानुवासर संयुता ५९ व्यतीपातसमायुक्ता तत्रार्कोदयनामकः अलभ्ययोगउक्तो
यं लभ्यते बहुवत्सरैः ५८ इंदुवासरयुक्ता चान्महोदयइतिस्मृतः योगाद्यमिदं प्राहुर्लभ्ये भुवि दुर्लभं ६० सद्यः पातकराशिघ्नं सर्वरोगनिबर्हणं समस्तदुःखश
मनं संसारार्णवतारकं ६१ योगेऽस्मिन्नसमनुप्राप्ते गुरोराज्ञापुरःसरं स्नात्वा महोदधौ न यात्तत्राचेवाग्रहे पि वा ६२ समाप्य नैत्यकं कर्म विधिवत्सत्कृते न ले अथोत्त
रं शान्तं हुत्वा वेदमात्रायुतं गणा ६३ अथो नरशान्तिं श्रीमत्स्वाराजीनाथपादस मधुत्रिनयसंयुक्तं गव्याज्येन विमिश्रितं ६४ त्रिशताधिक साहस्रं लक्ष्मीहृदयविध
या हुत्वाथ भाववहुभिर्विधाभिर्जुहुयाहुतं ६५ ललिताशिमविधामिर्ध्नं न मे कैकशोऽनुनेत श्रियः पंचदशाश्रयाशतमथो नवयते ६६ हुत्वा चतुः श्रीम
नुभिर्वुने ह्यास्याधाय तं सुंदरी भावविद्यया षा विंशतिधाप्यय ६७ हुत्वा नयादिभिर्हुत्वा प्रायश्चित्ताहुतीश्च मान महाव्याहृतिभिर्हुत्वा कृत्वा भस्मार्पणा
हुतिं ६८ अग्निप्रदक्षिणीकृत्य सस्याचार्यचरणाद्वये मार्तं प्रणिपत्याथ स्वर्णालंकारगोभूमिः ६९ अलंकृत्य ततः कांस्यपात्रे सिताशिष्य कांचनं शातमाने
न संधवाततसंधवाततसंधके ७० विन्नशाचिपतिसत्त्वं स्वाचार्यपं राज्ययोः स वत्सां सकटुसी गौरघात्रं वपयस्विनी ७१ चतुः षष्टिपलं कांस्यपात्रं विंशास्वतुला
न ववस्त्रसमायुक्तं भूषणादिभिरन्वितं ७२ समर्प्य गुरवे पश्चान्महालक्ष्मीधियाद्विवचुवासिनीः अविविधाश्चयथाशक्त्या थतोषयेत ७३ लक्ष्मीहृदयविधा
याः श्रीमत्स्वारस्यचमहात्रिपुरसुंदर्याः संसिद्धिप्राप्नुयाससा ७४ अलभ्येऽर्कोदयेप्राप्ते योगपर्वामहोदयेऽस्य कुर्यान्मुदा मर्यो विधिनानेन साधकः अथ
तत्र तु फलं सम्यक्तु गरहस्यशरण्यान्वितं अवाप्यमहतीं लक्ष्मीं पुरस्थ्यां शालोभवा ७६ विमुक्तस्सर्वपापेभ्यो धेस्सर्वदेवमयो भवेत ऐश्वर्यारोग्यसंततानैः क
रपषेन समप्रभः अवाप्य महदैश्वर्यं मणिमाणिक्यगुणान्वितं कुलमाहत्य दूसभगवत्कान्तिमोदते ७८ अर्कोदये च संप्राप्ते संप्राप्ते वा महोदये शाक्तस्य त्व

वेरसनानि दद्याद्धि प्रथमश्यादानं १९ पायसं कांस्यपात्रस्थं विप्रायालङ्कृतमर्पयेत तिलधेनुं गुडधेनुं गुडधेनुमथापि वा २० क्षीरगामथवा दद्यात्तद्वि सुरभीं गां
सदक्षिणां धनाढ्यो लवणाद्याद्रिगिरिदानमथाचरेत २१ तुलाहिरण्यगर्भादि दानान्यपि समर्पयेत सुवर्णरजिते गाश्च लवणं च तिलानपि २२ दद्याद्दासो गुरु
मपि गृहे गोचमलोदये दानान्येतानि विप्रेभ्यः श्रोत्रियेभ्यः समर्पयेत २३ पलद्वयमितं रौप्यपात्रं पलमितेन तु वा सुवर्णरचितं पात्रं धनाढ्यस्समर्पयेच्च २४ याग
द्रुमं प्रदद्याद्यः स वा कार्यपदं पङ्कजं सहस्रं त्रिशतं तेन वापि शतं वा दारसाधिकं २५ महोरगं वा श्रेष्ठं हरिप्रदक्षिणां साधकेन तेन यः स तु रूपं समवाप्नोति नहकं नैव शक्यते २६ ना
चार्यपादयुगलेनारायणाधिपायिने सानं यागधनं दत्वा कुलकोटि समन्वितः २७ अथ वत्स भगार्कं कान्तिमोदकेन नागसंशयः अग्न्यालेम दुर्नैजं स्यात्पश्चाच्छ्रीरा
द्वादशात्मनः २८ स्नानं दिशान्तेनावापि प्रजयाप्यप्रोक्तं तथा ते रश्मिमालामनुस्मृत्य हत्वा संध्यादिकाः क्रियाः २९ सहस्रं प्रजपेन्नित्यं संध्यान रक्तस्य सरस्वतमथपञ्चदश
ते वापि तन्मात्राविभिन्नतेजिवे ३० राज्यलक्ष्मीमहाविभूतिपंचदशारीया मञ्जुवनव्रतं कुर्वन्मन्त्रराजं समर्चयेत ३१ धनेशमुगणाम्भ्यां सद्दशी मञ्चलाञ्छि
ये सप्राप्यविरमायुष्यमारोग्यं च महत्तरं ३२ कंदर्पसदृशाकान्ताविषयागुहसान्निभः भुक्त्वा भूपालसाम्राज्यमाम्नायमार्यवत्सरा ३३ प्रार्थितो भूपकन्या
भिस्सरतिमिथ्रकामवत पुत्रपौत्रादिसाहितो भोगान्दिव्यांश्च मानुषान्त ३४ भुक्त्वा कलेवरान्ते सो भगवद्धाम्नि पोद्भवेत सुहारश्रसं ख्याकल्पं स श्रीह
र्यं जपेत ३५ किमत्र बहुनोक्तेन प्रतासाध्यते नाधिरोहणे ज्ञात्वाकाशगमनं योगमथ चाप्नोति तेन शस्ते ३६ अग्निमाद्रिगुणश्च ये ज्ञानि स्मरणमथ सर्वं काबिले
मर्थसिद्धं लोकं धर्मं लेचरयोगितां ३७ देवलमथ हङ्लं प्राप्नोति ब्रह्मसामर्थ्यमर्गते नैव शरीरे लाकं दर्पशतसन्निभः ३८ अजरश्चामरो भूत्वा पंचविंश
तिवार्षिकः तेजोमयः तनुर्दिव्यकन्याभिः प्रार्थितो नरः ३९ श्वेतद्वीपादिलोकेषु मोदते दिव्यभोगवान सख्यमगमच्च प्रसन्नलक्ष्मीविप्रायाद्दक्षिणा ५८

सर्ज्जिनापुरा १०० उक्तानि साधनानीत्थं भक्तानां हि तवाम्बया श्रयेपियोगा अत्रैव परोक्षा समुदीरिता: ११ एकामपि महाविद्यां महालक्ष्म्याः स्मो मुदि च
तरः प्रजपन्साधासाधाएयला इवाप्यः १२ देववत्पूज्यते नित्यमिहामुत्रापि सर्वदा तदंशेन दुर्भाग्यो दारिद्र्यो वा न जायते १३ अनन्यव्यापिनी लक्ष्मीमा
चेद्दर्के मतर नरा नरन्न्वयेवसलेवसलेसले नसंशयः १४ लक्ष्मीहृदयविद्याया इति साधनमीरितं त्रिशक्तिलक्ष्मी विद्यायास्तत्रैव स्वामि साधनं १५
इति श्रीपरशुरामकल्पसूत्रे लाहस्य दत्तात्रेयीये तंत्रे वेदसारात्मसंग्रहे उत्तरभागे सौभाग्यविद्यारत्नत्रयोविंशोध्यायः॥ श्रीदेव्युवाच प्रसन्नलक्ष्मीविद्याया विधा
नेश्रनमादरात त्रिशक्तिलक्ष्मीविद्याया विधानं वद सांप्रतं १ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच॥ त्रिशक्तिकमलाविद्याप्रश्नामितः शिवे यस्याविज्ञानतः साक्षा
त्राण्पुणमयः पुमान् २ वांतं वह्निसमारूढं सिंदुवामाक्षिसंयुतं आद्यबीजमिति प्रोक्तं व्योम वामाक्षिसंयुतं ३ वह्निविंदुसमायुक्तं द्वितीयं बीजमुद्धृतं
मंजनाथमहीयुक्तं चतुर्थस्वरसंयुतं ४ विंदुना सहितं बीजं तृतीयमिदमीरितं त्रिशक्त्याख्या महालक्ष्मीरियं विद्या समीरिता ५ लक्ष्मीगिरिउमारूपाणीर
पैषा सर्वसिद्धिदा सर्वपापौघसंहर्त्री सर्वपुण्यफलप्रदा ६ सर्वविद्यामयी सर्वतीर्थक्रतुमयी मता ब्रह्मविष्णुमहेशाद्यैरपि नित्यमुपासिता ७ मुक्तारत्नसुव
र्णादिदृषिवक्त्रीगहे मतां साधनां सिद्धिदा धर्मवित्तकामफलप्रदा ८ विद्यानं रससुखप्राप्ति हेतुभूता सतां नानैतत्त्रिशक्तिलक्ष्म्याः सिद्ध्याया नासाध्यवि
जगत्स्वपि ९ भक्तानां निधिपालेंद्रराज्यलक्ष्मीप्रदायिनी श्रीरेव्याः पश्चिमे भागे महासिंहासने स्थिता १० अस्याः ऋषिरस्याः समुद्दिष्टो ब्रह्मा लोकपितामह
हः सम्मोहन ऋषिर्वास्याः कथितो ब्रह्मवित्तमैः ११ छंदोगायत्रमुद्दिष्टं पादुछंदो थवा शिवे त्रिशक्त्याख्या महालक्ष्मीर्देवता हरिवल्लभा १२ जा
द्यबीजमिति प्रोक्तं ना नि: श्रीभुवनेश्वरी कीलकं कामराजं स्यादिति येभासूसि रद्ध्ये १३ द्विराहत्यादंगानि विद्यात्रैरेवन्यसेद्बुधः सकांभोनिधिन

धस्थरत्नदीपेमनोहरे १४ नवहेमस्फुरद्भूमौरत्नकुट्टिममंडपे पारिजातवनांतस्थे सर्वर्तुसमलंकृते १५ महापद्मासनेसीमध्यरत्नसिंहासनेशुभेनारायणां
कनिलयांविद्युत्कोटिसमप्रभां १६ तप्तकार्तस्वराभासांबालार्कशतसन्निभां स्फुरद्दलसत्स्वर्णकिरीटरत्नमालिकां १७ रत्नकंकणकेयूरश्रेवेयांगदशोभितां बा
लीयुगलमादंकस्वर्णाचितांकटकहेमकांचीभिर्गुणान्वितां २० अनेककालखचितनानाभूषणभूषितांकोः लाबुजाब्जयुगलपाशचापानिबिभ्रतीं २१ चारुचामरहस्ताभ्यां
सखीभ्यांपार्श्वयोर्द्वयोः वीज्यमानांसुरस्त्रीभिर्मानिक्यादर्शपाणिभिः २२ तांबूलसहितस्वर्णपात्रहस्ताभिरावृतां दिव्यरत्नमयस्वचामरहस्ताभ्यांसखीभ्यां
सुवर्णापारकटकहेमकांचीगुणान्वितां २० अनेकरत्नखचितनानाभरणभूषितांबालांकुशाब्जयुगलपाशचापानिबिभ्रतीं २१ चारुचामरहस्ताभ्यांस
खीभ्यांपार्श्वयोर्द्वयोः वीज्यमानांसुरस्त्रीभिर्मानिक्यादर्शपाणिभिः २२ तांबूलसहितस्वर्णपात्रहस्ताभिरावृतां दिव्यरत्नमयस्वर्णपीठस्थाभिरादरात २३
त्रिवेष्टितांप्रियुगलोल्लसद्रुद्रादिदैवतैः संपूजितपरांनित्यंभक्तत्राणपरायणां २४ महालक्ष्मींत्रिजगतांमातरंपरमेश्वरीं तामीमपीमहादेवंदेशरागागत
वत्सलां २५ त्रिसंध्यंयामहालक्ष्मीमित्थंध्यात्वादिनेदिने त्रिसहस्रंजपेद्विद्यांसहस्रसिद्धिमृयेतुवा २६ अष्टोत्तरसहस्रंवाविंशत्यष्टोत्तरंतुवा अष्टा
विंशतिवाथापिजप्त्वासिद्धिमवाप्नुयात २७ षट्कोणंपूर्वमालिख्यमध्येविद्यांलिखेत्सुधीः ह्रींरात्मात्रिबीजानिकोणषट्केमालिखेत २८ बाह्ये
वसुदलंकुर्यात्दीर्घस्वरविभूषितं तच्चतुरस्त्रंचतुर्द्वारभूषितंमरत्नेलिखेत २९ श्रियमावाहयेन्मध्येविद्यामेतांसमुद्धरेत्तुउपचारैस्समाराध्यततोंगा
वरणंयजेत ३० पर्वस्वमंत्रानिपरिवारानथार्चयेत अष्टकोणसमारभ्यमहालक्ष्मीहरिप्रियां ३१ गिरिजाब्राह्मीकरपश्चादिति कर्दमपश्च ष
ड्कोणपार्श्वयुगलेशखपद्मनिधीयजेत ३२ अष्टपत्रेमहेशानिब्राह्मीमाहेश्वरींतथा कौमारींवैष्णवींच वाराहीमदनामथ ३३ माहेंद्रीमपिचामु

59

५९

ग्रामहालक्ष्मीमतःपरं महेन्द्राद्याः समस्तसर्वाश्चतुरस्रावृद्धिस्थ ३७ त्रिशक्तिरूपिणीलक्ष्मीनित्यमभ्यर्च्य साधकः बीजत्रयमहाविद्यां जयेत्सर्वकामदं मद्ये २८म
हात्रिपुरसुन्दर्याः पश्चात्प्रोक्तायवाशिवे चक्रराजे समभ्यर्च्य सिद्धिमिष्टामवाप्नुयात् ३६ समस्तजगदाधारे चतुर्वेदात्मके शुभे सर्वेपि चौरेराधश्रीदेवीचक्रनाय
के २७ त्रिमूर्तीनां त्रिशक्तीनां प्रसहस्रं प्रणमयेत् अतः अवक्ष्यफलमाप्नोतिचक्रराजस्यसन्निधौ २८ मंकेचिपिवामंत्रजप्त्वा निःसंयतघ्नतः अवक्ष्यमहती
सिद्धिप्राप्तोसत्रसंशयः ३९ श्रीचक्रपूजाश्रीविद्याः हृदयत्तेयेनिसदाः अनेनविधुमेह साध्याः शक्रायाश्चरीश्वराः ५० लक्ष्मीसरस्वतीगौरीशचीमु
ख्याश्चत्रणयः सांगासुपूजितास्तस्तुष्टाभवन्तिप्रसंहशिवे ५२ श्रीचक्रपूजकोनिसंसचक्रोक्ष्मर्दयेवनपासनेयः प्राधान्यादेकमप्यत्रसन्मनु तेनार्चनं
प्रकर्तव्यंततत्तद्यंत्रेगिरीन्द्रजे श्रीचक्रसन्निधौपंत्रातरनित्यंसमर्चयेत ५३ सर्वदेवमयीदेवी श्रीदेवी ललितेतिवि का सर्वविद्यापीठमध्यश्रीचक्रकथितंबुधैः
५४ तस्माद्वत्सप श्रीपीठ मर्धपत्रसहश्रुचि समस्तदेवतार्चायाः सांगंसुकृतमश्नुते ५५ इत्थमभ्यर्च्यविधिना त्रिशक्तिं हरिवल्लभां लक्ष्मचन्द्रयंजये
द्विपांविजितेन्द्रियमानसः ५६ इत्थंगात्मपंचदशीमान्यय सहस्रेणवास्यां शक्तिमुकेहें लागयान्यत्रिमधुलुतैः ५७ हत्वानिधकत्रांतसोद्भवि
द्यासिद्धिमवाप्नुयात् मकरस्थरवौमाघेपक्षके दिनमादितः ५८ पंचविंशतिसाहस्रमेकाक्षरमपतमाचरान् एकादशपाहुने दाज्यमधुत्रितयामिश्रि
तै ५९ त्रिसहस्रसंख्याने गोकम् लेहस लेलुवा अथवाबिल्वपत्रैश्चपायसेनाथवाहनेत ६० वर्षाशनमितंस्यादद्वामापर्पलावुजे विद्यासि
द्धिमवाप्नोतिनात्रकार्याविचारणा ६१ सर्वसंमोहनं करीमलावाक्सिद्धिदायिनीश्रीलिमातिश्रुशेश्वर्यप्रदापापौघभेजनी ६२ त्रिशक्तिरलक्ष्मी
विधेयसर्वराजवश्यकरी।नाभिदघ्नजलेस्थित्वासर्वमन्त्रगणं ६२ महासिद्धियांनदत्वानिसंनियतमानसः मंडलासदिनेसासहान्महाल

ल्मीं प्रपश्यति ५४ धनधान्यादिसंपूर्णां गजाश्वरत्नसंकुलां मुक्ताफलौघसहितां संततिव्यापिनीं श्रियं ५५ लभेद्दशाश्वमेधे सा लक्ष्मीभोगवदन्विता
निते राज्यपदस्थे नेर्दुर्लभं हृदयं यतश्च नः ५६ निरामयश्चिरायुः स्यादुद्विग्नतापरपि क्षणं मधुत्रितयसंमिश्रं पायसं ज्वलितेनले
न्यतिलैस्तानवेहन्ति सर्वविद्यानिधिरयं सर्वैश्वर्यनिधिर्भवेत् ५७ योर्णमास्यां जपित्वा मुंस हस्रं चिन्तयन्मनुपायसं जुहुयात् ५८ सहस्रयवकं हुत्वा
गुरुपादाम्बुयुगले यत्किंचिदपि दत्वा यत्तु नाशयाशीतस्यां निशि भर्वद्रुती ६० वर्षत्रयं द्विवर्षं वा वर्षमेकमथापि वा पुरश्चर्या व्रतमिदं कृत्वा स
ध्वकपुंगवः ६१ शाद्वपमादिनि धिमि मूर्त्निमद्भिरुपस्थितैः सेव्यते प्रसर्हसा स्रागूनरलोघवार्षैः ६२ आम्यात्र रत्नस्त्रे श्रीचक्रे मासमासा ल
सहस्रत्रितयं जप्त्वा त्रिंशतं जुहुयाद्भुते ६३ पञ्चम्यां विशदां भोजेर खोत्तरशतं हुनेत् रक्तोत्पलैर्हुनेदेनोपर्तिमासा शनत्रयं ६४ इसंमंत्रं तले हुला
पुरश्चर्याव्रतं बुधः अवाप्य महतीं लक्ष्मीं महेन्द्रधनदप्रभां ६५ कंदर्पसमसौभाग्यमायुरोग्यमुत्तमं अवाप्य सकलाम्नाकान्नरनाहनपादिकान् ६६
यावज्जीववशीकुर्याद्दानपि नृपान्मुक्ति मंगगाद्रवाह सदृशी का गिव भुक्ति मवाप्यते ६७ जीवन्मुक्तो भवेत् मुक्तो सौभ्रस्यसायुज्यभाग्भवेत् आश्विने न
वरात्रे वा वासन्ते वा समाहितः ६८ प्रचतुर्विंशतिसाहस्रं जप्त्वा विद्यामिमां श्रियमथ लाभ लक्ष्म्यां प्रज्वलितेनवरहो मधुघृतप्लुतं ६९ सहस्रत्रितयं हुत्वा पा
यसैस्तिलमिश्रितैः मन्त्राच्या पायसैर्नमान्वार्थममधुर्श्रीमरतीतिरिभिः ७० आचर्या पावलीकि सदृशो विद्याभिर्धनसंपदा ७१ धनदप्रतिमो भूत्वा कोसा
मर्त्यलसन्निभ ७२ मुक्तेर विपुलाभोगान्रे हाते यान्ति तत्संद त्रिशक्तिवस्मीविद्यायामेव भक्तियुक्तो न्वहं ७३ सहस्रत्रितयं जप्त्वा वासरलब्धितं पं
वा ७४ त्रिशताधिकाहल्ले जप्त्वा यदान्वहं शुचिः ७४ समस्तपापराशिभ्यो विमुक्तो भाग्यसंपदां ७५ आधारस्सर्वविद्यानामपि यो वेसर्वा ६०

60

निनः २५ श्रुवाप्यासेन तरौ भाग्यं वशी हि सजगत्त्रये विप्राप्नुत्सकलान्भोगान्मुक्तादिश्चाप्यमानुषान् २६ इत्येतेपरमं धामयान्तिविष्णोस्सनातने ॥
त्रिंशत्कि लक्ष्मीमाहात्म्यमिति ते कथितं मया सौभाग्यलक्ष्मीविद्याया माहात्म्यमथ वक्ष्यते अत्र इति श्रीमत्स्कन्दपुराणे ब्रह्मखण्डे लक्ष्मीनारायणसंवादे व
दमाराध्ये संग्रहे उत्तरभागे सौभाग्यविद्योदये चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच ॥ सौभाग्यलक्ष्मीविद्यायामाहात्म्यं शृणु एकमके सर्वार्थ
सिद्धिदं वक्ष्ये समस्तदुरितापहं १ वाग्बीजं समनुस्मृत्य ब्रह्मा सम्यक्समपद्यत मायाबीजं शिवश्चैव बीजं च वह्निवामासि संस्मरन् २ विद्यया तत्त्वराजेन साम्राज्य
श्रीहरिरित्था श्रीहरेरूपमहाविद्या समस्तवर्णा त्र्यक्षलोचने ३ विद्यायाः पाशितं विघ्नयमस्कृत्रिहासने मही उपासकानां साम्राज्यश्रीकरी भुक्तिमुक्तिदा
४ महापातकराशिघ्नी महादारिद्र्यभेदिनी महाशोषसन्तकरी महासौभाग्यसिद्धिदा ५ कौरदर्शिप्रियवादिस्थितियं पद्मपत्ररूपि दध्यात्तुपास्यव
सेव्यं भक्तलोगिरिकल्पके ६ पूजितासर्वसौभाग्यदायिनी भोगसिद्धिदा ब्रह्मासकलाभीष्टवरोपधीकामधुग्यया ७ हृता सकलवाक्सिद्धिकरी सर्वस
मृद्धिदा धर्ममर्थं च कामं च कैवल्यं चापि मानिकं ८ इच्छतेयं महाविद्या जप्तव्या वशमाददात् ऋषिर्नारायणः साम्राज्यदेवता पञ्चमी रितं ९ त्रैलो
क्यमोहिनी सर्वसाम्राज्यफलदायिनी महालक्ष्मीर्जगन्माता देवता त्र समीरिता १० बीजकूटसमाख्यातं शक्तिः श्रीबीजमुच्यते तस्य या वशीकृतया
पञ्चगम्यासमाचरेत् ११ श्रीमन्मणिद्वीपमध्यस्थद्वीपकारिणमये शुभे संतानपारिजातादिरहेरद्रुमवनावृते १२ अधस्तात्कल्पवृक्षस्य पीठे स्वर्णमये
शुभे नवमणिमये विचित्रे पुष्पविद्रुमभूषिते १३ आसीनस्य परस्य प्रीपते: परमात्मनः अङ्कस्थामक्षमालीनामनसीकुसुमप्रभां १४ नीलो
त्पलनिभां पद्मानतसत्कान्तिविप्रभां बालार्कसहस्रशतमरत्नां नानाभरणभूषितां १५ दिव्यपीताम्बरधरां दिव्यचन्दनचर्चितां सन्तानपारिजातादि

ष्पमाल्यविराजितां १६ श्वेतच्छत्रगदापद्मशार्ङ्गबाणधरोत्करैः अभये च प्रयच्छन्तीं वाणिष्ठ स्वविभ्रती १७ प्रियमम्बुजासा ह्यास्त्रवेसाघाकन्यापिङ्गो चा
मरार्थहस्ताभिः छत्रहस्ताभिरादरात् १८ सेवितासुरकन्याभिः स्मितपूर्वाभिभाषिणी शङ्खादिमौलिमाणिक्यविराजितपदाम्बुजां १९ सुरस्त्रीभिः स
रस्त्रीभिः पार्श्वयोः समलंकृता नयी मंधी महालक्ष्मीधनेसिंहासने स्थिरी २० समस्तसंपत्साम्राज्यनापिकां प्रियमीश्वरीं ध्यात्वा संपूज्य सततं तं च कृ
तजे मनोहरे २१ श्रीरूपाः सन्निवेशा निहं यजेत्साम्राज्यनापिकीर्तनश्रा शक्रोपयं त्रम्भिर्चयेत्साधको नमः २२ त्रिकोणाम षट्कोणं च चतुरस्र लक्ष्मा
लिखेत चतुर्द्वारि समम्बुजं यन्त्रं साम्राज्यसिद्धिदे २३ मूलविद्यां समुद्धार्य मर्ति संकल्प्य साधकः आवाह्य पचेरत्सर्वैः प्रचारैर्मनोहरैः २४ सर्ववर
त्प जेपेद्विषयाक्रान्तितः त्रिकोणमध्ये साम्राज्यप्रियमम्भ्यसादं २५ कोणत्रये यसाकिनी गणपती च सरस्वती अघदिक्षु सरस्वती न तोस्सा
धाय्येषु मातः २६ मध्यभूमौ प्रबकोणे भक्तानां सर्वसिद्धिदाः इन्द्रादीन यदिक्पालान्चतुरस्राष्टदिक्षु पि २७ अर्पये जयेल्लवर्णा साम्राज्यप्रिये
मिषदः लक्ष्यं जपेत् पद्माक्षसाम्राज्यश्री प्रलातये २८ शान्तं तर्पयेत् क्षिप्रं पुनाप पक्षापिवा तर्दशांशतो नेरश्नौ विंशत्से राज्यसिद्धिमते गुरवा प्रणा
लाधनुमाशाकशिवमध्यसिद्धिम कामांल्लभनेवाञ्छितं फलं ३० अथ वा नृपवरानेषु पंचविंशत्सहस्रकं जुहुयात्पद्माम कुसुमैराज्यत्रिमधुतो ति
तैः ३१ हुत्वा सहस्रमित्रितय मा चार्येच्चरणाजयोः सम्पद्य धनुदरं कविपाद्विद्गमवाप्नुयात् ३२ जुहुयाज्जलसमिमं त्रीघृतत्रिमधुमिश्रितैः हुत्वा स्न
कुतैरग्नौ सार्वभौमो भवेद्ध्रुवं ३३ घृतत्रिमधुसंमिश्रं पायसं चलितेन लौ हुत्वाद्वादश साहस्रं राज्यलक्ष्मीमचंचलां ३४ आसाद्य मन्दभाग्योपि राजा राज्ञो भविष्य
तियाति सिद्धितो नित्यमष्टोत्तरसहस्रकं ३५ सप्तद्वीपसमायुक्तां भूमिं मनुजं अवाप्य मंत्रेणासौ धनदेन सम्मो भवेत् ३६ सहस्रं पत्महं जुहुयात् त्वाघृतन

योऽशतं शस्य श्रियमवाप्नोति सर्वविद्यानिधिर्भवेत् ३७ कदंबीकुसुमैर्हुत्वा दशांशं सहस्रकं कंदर्पसदृशः कान्तानरनारीनृपादिकान् ३८ यावज्जीवं वशीकुर्याद्धुं घ्वर्वानमप
मरानपि किमत्र बहुनोक्तेन सर्वमस्मादवाप्नुयात् ३९ नैतया सदृशी काचिद्विद्यास्ति भुवनत्रये॥ विधानमेतद्विद्यानां चतुर्णां किंचिदीरितं श्रोतुमिच्छसि किं भूयो वद म
घाणवक्षुभे ४०॥ ॥इति श्रीमदुत्तरब्रह्मनत्वरहस्ये ब्रह्मविद्यायेतंत्रे वेदसारार्थसंग्रहे उत्तरभागे सौभाग्यविद्योदये पंचविंशोऽध्यायः॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥ ॥भ
गवन्याः श्रियो रश्मिमालाजप्यात्वये स्मिता रश्मिमालाभिधं स्तकं श्रियः प्रयद्धि मे प्रभो १॥ श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच॥ ॥शृणु देवि प्रवक्ष्यामि रश्मिमालां श्रियः शि
वेयस्माः स्मरणमात्रेण नित्यं पातकसमाहितः २ समस्तपातकैर्मुक्तः स्वर्वसौभाग्यवान्भवेत् आद्या सकलवेदानां माता सकलसिद्धिदा ३ प्रथमं कामाहं हैं द्वितीया
चसमीरिता सा विद्या बाला सर्वविद्यानन्तीया कांतिवर्द्धनी ४ प्रणवाख्या महाविद्याब्रह्मसायुज्यसिद्धिदा ततस्तुरीयगापत्री सायुज्यफलदायिनी ५ वसुमती
ततो विद्यारहंस्यफलप्रदा गांधर्वी गान्धर्वविद्यापदफलदायिनी ६ पाधियपदुर्गविद्यावमार्गसेककरसिनी ततस्तारामहाविद्याजलापच्छमनी समता ७ ना
मत्रपमहाविद्यारोगसंघविभेदिनी महारोगशविद्यावपत्यूहगणभेदिनी ८ उमामहेशविद्याघसमस्ताभीष्टसिद्धिदा मृत्युंजयदशार्णाख्यमृत्युभीति
निवारिणी ९ ततः अन्नधरीविद्यासर्वविद्याफलप्रदा ततो महाविद्यासर्वज्ञत्वफलप्रदा १० कामेश्वरमहाविद्या शिवताद्रात्म्यसिद्धिदा संपत्सर
स्वती विद्या महासंपत्प्रदायिनी ११ कालसंकर्षिणीविद्या दीर्घायुष्यफलप्रदा यस्वंभुमहाविद्या नित्यानंदसुखप्रदा १२ ततः पराबलाविद्या महावाक्ति
द्धिदायिनी ततः कुमारिका विद्या समस्तेप्सितसिद्धिदा १३ अन्नपूर्णाभिधा विद्या बहुन्नफलदायिनी अश्वारूढा महाविद्या सर्वलोकवशंकरी १४ ततः श्री
पादुका विद्या श्रीविद्यासिद्धिदायिनी श्रीदेव्याम्नायविद्याथ समस्तफलभोगदा १५ लघुश्यामा ततो विद्या नानारीवशंकरी वाग्वादिनी ततो विद्या पंचापि

क्षिकरीवरा १६ नकुलीनामविद्यायसर्वविद्याफलप्रदा रुपामलापादुकापश्चाख्यामाविद्याफलप्रदा १७ राजरुपामाततोविद्यामनोरथफलप्रदा विद्याबलघुवाराही
सर्ववैरिनिकृन्तनी १८ विद्यायसप्रकाशोलीसप्रवर्तितशुभा सुभनिरसूक्ष्मणवाराहीतिरस्करणकारिणी १९ वार्तालीपादुकापश्चाद्भैरवीलीसिद्धिदायिनीविद्याय
राजवार्तालीभक्तानुग्रहकारिणी २० अथश्रीपर्णविद्याख्याश्रीकरीमुक्तिदायिनीमुक्तिदायिनीमहतीपादुकापश्चाच्चतुर्वर्गफलप्रदा २१ बहिर्मूर्त्यदेवता:
पश्चाच्छिवाद्याःफलप्रदाः राजरुपामामहाविद्याविघ्नदेवीततःपरा २२ विघ्नौघशमनीपश्चाद्भैरवीलीविघ्नदेवता॥रश्मिमालेतिसंप्रोक्ताश्रीदेव्या। सर्व
सिद्धिदा २३ एतासांमन्त्रमालांयःप्रातःप्रातर्दिनेदिने सकृद्वात्रिवारापियानुस्मरतिसाधकः २४ ससर्वपातकौघेभ्योविमुक्तोनुदिनंशिवेअवाप्यमह
तीलक्ष्मीवाक्सिद्धिमनुत्तमाम् यि २५ सोभाग्यंमहदाप्नोतिभुक्तभोगान्यथेप्सितान्भ्रमत्पुण्यमाप्नोतिदेहान्तेनात्रसंशयः २६ एकामपिमहाविद्याम
न्त्रयोनुदिनंजपेत समहाभाग्यसीदेनस्ससलीभीषभाग्भवेत् २७ श्रीदेवीसिद्धिकामेनरश्मिमालादिनेदिने सकृत्तद्वात्रिधावापिस्मर्तव्यासर्वसिद्धि
दा २८ विद्यानामत्रसर्वासांनाममात्रंप्रकाशितं तत्रतंत्रेषुमुनिभिस्तत्तन्माहात्म्यमीरितं २९ एतास्सकलविद्याश्वराश्च एवसमीरिताः श्रीदेव्यास्स
र्वतन्त्रेषुरश्मिभस्त्रसम्मताइमाः ३० श्रीदेव्युपासकानित्यंराज्ञार्चनेस्थितः रश्मिमालामनुस्मरेत्सकृद्वापिदिनेदिने ३१ सिद्धिंसकलविद्यानांप्राप्नोत्यत्रन
संशयः नान्यथयत्नाच्चाश्रीदेवीपरमेश्वरी ३२ यस्मिन्कुलेभवस्सनमस्त्वं तत्कुलेपि रश्मिमालाप्रदत्तारमाचार्यपरमंगुरु ३३ सास्वाद्भुसन्धियान्निस
मर्द्धयेन्नाम्यथाशिवेश्रीदेवीरश्मिमालायाःप्रदानेवपिनांविका ३४ जेपषच्चानपिनपितातत्त्वमिनापोपकोपिच सएवबंधुस्ससखास्सआत्मायोमहा ६२
नगुरुः ३५ सरवधानानापिद्युश्चसएवपरमेश्वरः इत्येवमत्वा [illegible] आचार्यमर्चयेद्धीमानरलेर दिनेदिने रश्मिमालासहस्रंजपेत्

यत्र्यंबकराननेकृतः परं गिरिसुते किं भूयः श्रोतुमिच्छसि ३० इति श्रीमद्रुद्रयामलतन्त्ररहस्ये दशाशीतिपटले तंत्रेवरसाशार्धसंपत्करे नमस्सागे सौभाग्यविधायके श्रीपादुकाविद्गोष्ठ्या
यः ॥ श्रीसीतालक्ष्मणरामनारायणराम्यां नमः ॥ ॐ श्रीदेव्युवाच भगवन्देवदेवेश सर्वज्ञ जगतीपते श्रुतं मम पवित्रे रघुपुंगवेषु विशेषतः १ ठंकं लपा दाम्भ
येसयापि श्रुतमारण्यतं सामनेत पधुमिच्छामि हृदये किंचिदस्ति मे २ वेदाध्ययनहीनानां आलस्यं यमहि विध्ये योगानुष्ठानहीनाश्च विप्राः साधारणाः स्मृताः ३
अर्थावबोधहीनाये पारगाश्च ये तौ स्मृतौ तेपि साधारणाः प्रोक्ता विप्रा वेदविदांपिव ४ संसारे दुर्लभं विप्रं बहुपातकसंकुले संप्राप्य नरि दुर्लभे तु जन्म ये तेपि
५ अपारेणोपासना प्रोक्ता भवसागरतारिणी तीनत्र पिपि श्रीमिविधानी कालासक्तमुक्षीति ते ६ मामकाले चक्रपि ते चक्रार्चनपरायणं नं श्रीरघुपावननाशकं का
रश्मिमालासमन्वि श्रीचक्रार्चनसंयुक्ता भवसागरतारिणी जरानामर बुद्धीनां विद्यान्वहतारणो ७ नश्शक्ति विघ्नैः देव यत्ते योगानिः परावरा ध्यपनहि
नोज्ज्वययोगानुष्ठानवर्जिताः ८ वेदार्थबोधहीनाश्च तेषां का वा गतिः प्रभो संसारसागरोत्तारे हेतुभूतं सनातनं १० चतुर्णामपि वेदानां पारायणफलप्रदं वेदार्थ
बोधफलदं सर्वक्रतुफलप्रदं ११ श्रीघटिकाविद्यायाः श्रीदेवधायाश्च शंकरः सांगानुष्ठानजनितं फलदं स्मृतिमात्रतः १२ अस्ति चेद्दक्षिणामूर्ते तन्मे ब्रूहि शंकर
करः श्रीमध्यमं गमयाच ॥ इत्युक्तो गिरिजादेव्या शंकरो लोकशंकरः १३ हिताय सर्वलोकानां कथयामास तत्त्वतः श्रीदक्षिणामूर्तिरुवाच शृणु देवि
तारेविभद्रकल्याणि सुंदरी १४ त्वयापृष्टमिदं गुह्यमपि वेदेषु संततं रूपपाते प्रवक्ष्यामि सावधानमनाः पदरीरितं १५ साकेतनगरे रम्ये दिव्यप्रासादशोभिते
सुरम्ये मंदिरे हेमाल्ये हर्म्यसहस्रशोभिते १६ संतानपारिजातादिवनमध्ये मनोहरे नवरत्नमये स्वर्णे दिव्यसिंहासने शुभे १७ आसीनं जानकीनाथं रणमे
दाशरथिं विभुं किरीटहारकेयूरकुंडलादिविभूषितं १८ पीतांबरधरं श्रीमत्कौस्तुभोद्भासितोरसं स्मितवक्त्रं विनतालासकीणसनसमं साप्त्रितं १९

63

कंदर्पकोटिलावण्यं नानाकामाभिदं विधुं सौमित्रिभरताद्यैश्च संसेवितपदांबुजं २० आंजनेयादिकपिभिस्सुमंत्राद्यैश्च मंत्रिभिः वशिष्ठवामदेवाद्यैः सेवितं च महर्षिभि
ः २१ अभिषिक्तं यदा पादौ रक्षालेखविलेखपीठीलाचरैनगाकृतिरे वीयजगदस्सोगाघनं २२ सुषुम्नमायया ब्रह्मा त्रिजगत्सृष्टिहेतुः सनकाद्यैर्महायोगिनाथ
वैर्मानसैस्सुतैः २३ मरीचिदक्षमुख्यैश्च प्रजापतिभिरावृतः वेदैर्मूर्त्तिधरैस्साक्षाद्वाग्देव्या च समन्वितः २४ तमागतं विधातारं विज्ञाय जगतीपतिः मायामानुषदेह
त्यागस्यायाद्यां मारदे २५ आलिंगितो विधात्राथ रिरक्षालाम नम्रभुजे देहोहिताग्रगर्भीयपुत्रेभ्यो पिप याचकं २६ वंदितो यद्वशिष्ठाद्यैब्रह्मर्षिभिकल्मषैः सौमि
त्रिभरताद्यैश्च विधाता लोकनायकः २७ तुष्टाव जानकीनाथं रामं दाशरथिं विभुं ॥ ब्रह्मोवाच अममत्वे यसरधामनिर्गुणं च निरंजने सत्सानंदचिदाका
रं तमःपारे प्रतिष्ठितं वेदांतवेद्यं विमलं परं ब्रह्मेति कथ्यते २९ तत्त्वमेव ज्ञानान्नाथ निर्विषयमुहात्वपि त्वपि यदापि त्वात्मकं वहिश्चेद्रूपं सनातनं ३०
ब्रह्मविष्णुशिवादीनामपि कारणमद्भुतं त्रयीमयं त्रयीवेद्यं कारणं जगतो भवान् ३१ सहस्रशीर्षा पुरुषस्सहस्राक्षस्सहस्रपात् विराट्स्वरूप
सम्भूतस्त्वमेव रघुनंदन ३२ त्वन्निश्वसितं वेदा वेदांतानि निखिलान्यपि पुराणधर्मशास्त्राणि त्वत्तश्चाभवन्सुत ३३ संसारतारकं ब्रह्म त्वामेव च परा
वेनयत् त्वमेव महाबाहो विश्वरूपं परात्पर ३४ तव शक्तिरियं सीता जगन्माता त्रयीमयी त्वमपि तस्याः सर्वेशोऽनंतासन सर्वमिदं तत् ३५ अणीयानणु
तोऽपि त्वं महतोऽपि महानसि त्वन्मुखादग्निरिंद्रश्च चंद्रमा मनसोऽभवत् ३६ त्वच्चक्षुषोऽदभूद्भानुर्द्यौरासीच्छिरसस्तव श्रोत्रात्सान्मुखाज्जाता वाङ्मां
सत्रियास्तथा ३७ त्वत्पादात्त्वैश्यशूद्राः पद्भ्यामुदीरिताः अहं त्वन्नाभिसंभूतोऽहं रामनुसम्भवः ३८ गोरर्वाघाः शक्रयस्सर्वास्त्वत्तश्च संशसमुद्भवाः
देवास्सर्वे च वेदांताध्यक्षस्त्वं ह्यपि रक्षितो ३९ अतएव च तरा गुतायुर्लक्ष्मीशो रामा रासामापमीपनत्वनः ४० नवियांनिरा ६३

जेन्द्रं किं प्रनमति वाभुवि मयाशं करशङ्काद्यैरपि संप्रार्थितो भवान् ५१ मानुषाकृतिमास्थिप लोकानां हितकारणात् अवतीर्णोसि कौशल्यागर्भाद्दशरथा
त्मजात् ५२ वर्णितुं केन वा शक्यं गुणजालं तव प्रभो रामस्त्वं सर्वलोकानामभिरामोसि भूतले ५३ यत्रानन्दचिदाकारे त्वय्येव सर्वयोगिनः रमंते सततं तस्मा
द्रामासि ब्रह्म तत्पधन ५४ निग्रहाय च दुष्टानां शिष्टानां रक्षणाय च स त्वं दाशरथिर्भूत्वा कोटिशो राजनीचरान् ५५ हत्वा समस्तलोकानां हितलाभ
य निवारणं आमिषितो मयोध्याया म्प्रियारेयान पान्वितः ५६ आदिनारायणस्साक्षाद्भगवान्सर्वजगत्पतिः प्रसीद सततं मह्यं प्रमानकीनाथ वै भो
५७ स्तवेनानेन संतुष्टो भगवान्जानकीपतिः प्रसाणमब्रवीद्वाक्यं कातार परमेश्वरः ५८ श्रीभगवानुवाच कच्चित्ते कुशलं ब्रह्मन्नवमगत्तपस्यपि म
निहोत्रेषु च सत्सु तेषु महात्मसु ५९ समस्तवेदाध्ययने योगाभ्यासेषु योगसंयुते किमर्थमागतोसि त्वं पत्रे रेते महात्मभिः ५० किं वाभीष्टं प्रदास्यामि तुभ्यं
वेमन्यस्व प्रभो त्वयैव तावत्सा प्रेरितस्तप संनिधिः ५१ गुणावर्णनं परमात्मानमच्युतं ॥ अगस्त्य उवाच ॥ एतेषि च महाभागा जितक्रोधजि
तेन्द्रियाः ५२ मानसाः मम पुत्राश्च सनकाद्या दिगम्बराः देवर्षयो नारदाद्या वालखिल्याश्च पिप्रभो ५३ मम्रापचारी पञ्छति मां सर्वजगतां हितं क
त्वनुष्ठानरहिता वेदाध्ययनवर्जिताः ५४ अग्निहोत्रैर्विहीनाताः श्रौतस्मार्तविवर्जिताः तिष्ठंलि वहवो विप्रा ब्रह्मशक्तोपि कर्मसु दारिद्र्यकृपणा
मत्याग्धर्मविवर्जिताः एतेषां नरकान्मुक्तिः कस्मात्तेपि च विधते ५६ अपवित्रत्वाः सदा वेदाद्धर्मः कार्योपि वैदिकः ययरूपमपि लेप्यापा गासं
प्रयास्यसि तथा ५७ अवक्रपमपि देवा निरानाम्पपि महीतले अश्मस्तस्यो महायुगो निसमवांतसंयुक्तः ५८ तीर्थयात्रापि कर्तव्या लातख्वे ती
र्थकोटिषु संसारतारकोपायाभव सैते स्वकर्मभिः ५९ कथं संसारमग्नानामनेनाज्ञानसंसारतारणोपायः कथं नरकमोचने ६० श्रीमद

65

क्षात्वा यावाधिन्निय: पंचदशागोया एकेनन न्यनामुक्ति हत्वा सर्वेक्ष तिष्वपि ११ तथाधिरशिनमालाल्ये सत्त सन्ति महत्तरे मासज्ञा ले तथा प्र नासत्र वा
कुल्यमस्यपि १२ एक विद्यापासनयाय याचार्ये कृ पावशात धर्मार्थ काममोक्षादि पुमर्थाः सकलाच्यपि १३ सिध्यन्ति चेन्महाभाग तदेवात्र दम
प्रभो गुरुत्वच्च पाविद्या स्मरणादपि केवलं १४ यौत्स्कात्फलं सिध्येदध्ययनजं फलं सप्तकोटि महामन्त्रपुरश्चर्या फलं तया १५ यदिक्षिपति वि
च सानाद्यं सर्वसिद्धिदं गत्रविद्यासमग्रहिमस्तस्तेभ्य मसाद २ ११ इतिपश्चस्तदा रामो भगवान्निरिति: स्मार सर्वसिद्धानामधिपं कपिलं
विभु १७ कर्दमस्य सुतं सर्वसिद्धाधिपतिमच्युत योगाभ्यासरतं शांतं जगद्व्याप्तिहितैषिणं १८ सांख्याचार्यं महायोगिनं स्मृतिमात्रत: तत्रा
गतस्तथैवासौ सिद्धयोगिगणावृत: १९ हारशादि समस्तानां तपसां निधिरच्युत: तं दृष्ट्वा विस्मितास्सर्वे सहसोत्थाय वाग्यता: २० प्रणेमुस्सर्वे जगतां म
धिपं कपिलं मुनिं ज्ञान दीप्तिना तत्र पापार्थ्यैरपि पजित: २१ सांख्याचार्यो महायोगी रामं प्राह जगत्पति माहितोस्मि त्वया साक्षात्मना राघव पारप
त्तम २२ तवैवांशसमुद्भूतो ह्यहं योगविदां वर: किं वक्तव्यं मया साक्षान्निन्नारायण मानसे २३ इत्युक्त: कपिलेनासौ रामो दाशरथिर्विभु: उवाच
साशासंभ तं कपिलं कर्दमोत्भवं २४ श्रीभगवानुवाच भवान्नारायणो नत्र सर्वश्रेष्ठो महामुने सर्वयोगविदाचार्यं सर्वलोकहितेरत: २५ सन
काद्या ममा मागवपत्रायन वता: पिलत्वे नमहिता श्रीभगवाद्योप्यपी २६ संशयं परिपृच्छति मां सर्वजगतीपाति अहं मानुषयोनिस्थो
यत्नामनागतोहं २७ सर्वेशं सर्वसिद्धानामधिपं त्वं सनातन: नारायणोसि विद्यानां हेतुस्त्वमसि व्रत २८ इत्यहं नोपदिशाम्यद्य राजेंद्रं त्वान्महा
मते मत्समीपे समाने त्वः कृपया सानुकंपवान् २९ इत्युक्तो भगवान्योगी राममेराघवं मात्मनाविलस्याकिं वि स्तोवाचरामं दशरथिं विभुं ० ॥ श्री कपि ६८

चार्य उवाच ॥ भवान्नारायणो विष्णुः सर्वज्ञः परमेश्वरः ज्ञातिमध्यो न संदेहः २० नमस्ते सान्द्रचिदात्मकः २१ संसारतारकस्त्वासि सामुक्तिनिरंजनः अव्यक्तो विश्व
रूपश्च पुरुषः प्रकृतेः परः २१ योगिध्येयो महायोगी विधिविष्णुशिवात्मकः ब्रह्मविष्णुमहेशाद्या नामरूपात्मको भवानसि २२ मायामानुषदेहं त्वमास्थाय जगतीप
ते धर्मसंस्थापनार्थाय पापघोरस्य संभवः २३ आसनगतोऽसि त्वं सर्वधर्मसु पाश्रितः दैवताश्चैव यस्मिन्भावं यद्ब्रह्म सारस्योप्यसि २४ त्वदाज्ञाकिंकराः सा
मिन्नाशाये तव भूपते त्वं सर्वात्मसंभवस्त्वेन सर्वज्ञोऽसि सनातनः २५ आत्मयातवरा मेऽद्य गुणं सर्वप्रतिष्ठापि एतेभ्यो ब्रह्मपुत्रेभ्यो रहस्यं कथयाम्यहं २६ कपिला
भगवतो वाक्यं ब्रह्मपुत्रा महर्षयः संतुष्टा विस्मिताश्च भूत्वा प्रणामं कपिले विभुं २७ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये राज्ञार्थ्यपि श्रीवेदसारार्थसंग्रहे उ
त्तरभागे सौभाग्यविधारणे समस्तविंशोऽध्यायः ॥ श्रीहंसिराणाम् ॥ उवाच ॥ गुरो देवि प्रवक्ता भिक्षुपिले नमस्तान्न श्रीराममन्त्रिधौ ब्रह्मपुत्रेभ्यो यद्बुद्धी
रितं १ तद्रहस्यं स्वामिन् रहस्यं सर्वसिद्धिदं ॥ अथ ऋषय ऊचुः ॥ भगवन्कपिलाचार्य नारायण महागुरो २ किंचित्त्वत्तुसमुपस्कावयमत्र समागताः मह
तो सर्वविधानामायासः स्याद्विजन्मनां ३ ततोप्यधिक एव स्याद्देहनाथ हतोपि चत्तोऽप्यधिकभ्रमापास्ते वेदार्थस्याववोधने ४ अनुष्ठाने कृते नास्यापा
यासस्य ततोऽधिकः यागार्थं सर्वसीमा यज्ञेनेन कथं भवनं ५ अभिषुत्कर्मभिः सर्वोपातकोऽतितुस्तरे वल्लजन्मशतैर्नास्य भवत्यानतिस्मृतिः शुभा
६ ब्रह्मस्थानं संसिद्धिः सर्वजन्मनि जायते एतेषु शुभकोशकोवा श्रीमत्सुपासितिशुभां ७ जन्मसंगामपाचार्यमचिंपितानि दिने दिने जीवन्मुक्तो भवे
दिष्ट सर्ववेदेषु निश्चितं ८ सहस्रैर्न यामाणापि यः पंचदशाक्षरी आचार्यानुग्रहाज्ज्ञात्वा मुक्तः स्यापि निश्चितं ९ तामपरोक्षं सर्वमत्रापि यकुलप
भो अन्नाप्यवान्ते संसारं तारयति कथं मुनि १० वेदस्याध्ययनाभावे यागासिद्धिर्न विद्यते बहुतरव्यसाध्यस्य कर्तायाग स्मनाम्यपि ११ श्रीमदर्ग्य

65

विद्या यास्सांगोपाङ्गीं विना प्रभो नसिद्धिः कथिता सर्वशास्त्रेषु जगतीतले ॥ १२ अश्वकानादिरेडाणामं ह्ननौ च महीतले संसारनरोगायाय अनायासान् वेन्मवा

२३ इहापि सर्वसौभाग्यसंपत्तिः सकलेप्सितं यदिमिथ्य सनातसान् इपायं वदस्व नः २४ इत्यमुक्तो महायोगी कपिलो ज्ञाततायतिः सनकादीन्महाभागानुवा

च कपिलः प्रभुः २५ श्रीकपिलाचार्य उवाच ॥ सम्यकृष्टं महाभागा ब्रह्मपुत्रास्तपोधनाः यूयं सकलविद्यानां पारगा दीर्घदर्शिनः २६ अयं सीतापतिः स्वामी

परमात्मा जगत्पतिः भजतैवमेनं संसारतारकं ब्रह्मसंज्ञितं २७ एष नारायणः स्वामी महाविष्णुः श्रियः पतिः अस्य निश्वसितं वेदास्सरहस्या स्सनातनाः

२८ एतदंशांशसंभूता प्रकृतिर्जगदंबिका एतत्करासलेशान्तविश्वं सर्वमुदेत्यपि २९ अस्य क्रोधाग्निलेशांशाद्विश्वं संवे प्रलीयते गुहास्सर्वभूतानां नि

विष्णुः परमेश्वरः ३० आदित्यमण्डलगतः कालस्यजनकोऽप्ययं सौ वेदान धीत सकलान्निष्ठाया गगनसदक्षिणान ३१ मन्त्रान्जपन्न स्थापि गुरुं संतोष्य साद

रं एतल्लोककपासिद्ध्यै मार्थयेत्तिमहत्तपिः ३२ जपहोमादिभिर्दानैर्यागैस्संपूर्णदक्षिणैः योगिनः प्रार्थयन्ते यं तत्सायुज्यं सर्वदा सिद्धिरूपं वद ३३ अयम

नेयपरं ब्रह्म समानदादिलक्षणं मानुषाकृतिमायन्नं नदत्तद्धमनामकं ३४ वेधायं सकलैर्देवैर्दानैरपि विलेशतः इमायमरिवले योगेस्सपूर्ण

वरादिभिरतोः ३५ ध्यायन्ते योगनिरतैर्हृदयाम्बुजमध्यमे अयं वेदमयो मन्त्रमूर्तिर्यतम यात्मिभूः ३६ गायत्रीप्रतिपाद्योयं श्रीमत्षडाक्षररूपधृत इयसी मामह

भागास्त्विद्धत्तिः श्रीकदीरिता ३७ सर्ववेदान्तनैर्वतैस्त्रयी रूपास नातनी एतदंशांशसंभूता अवे सा येविश्वसर्गकृत ३८ एतत्क्रोधांशसंभूतो रुद्रस्संकर्षणा

त्मकः यन्नाम्नार्दसिंहायाप्रजा वेदाध्ययनतत्पराः ३९ एतल्लोककपासिद्ध्यै येवोज्योतिरनन्तभुवि अधीतसकलान्वेदानिष्ठापि सकलान्क्रतून ४० उपास

नाविनाब्रह्मसायुज्यं नहिविंदते ब्रह्मनारास्यमंत्रसिद्धिर्यन्नाग्निनामङ्गविना ४१ ज्ञानायानुतपाद्यसपरनारायणात्मक रामाभिधं महत्तधामसमुपा

स्वविच स्मणाः ३२ लभंतेत्र लसायुष्मे के नैव हि जन्मना पापं पापमिति प्रोक्तं द्विविधं कर्म भूतले ३३ सगसो स्वपुत्र दंपुराणं पापं नरकदुःखदं वेदस्याध्यय
नेपुण्यं वेदानामर्थचिंतनं ३४ अनुक्ताचारसंपत्तिस्त्विनिषिद्धस्य वर्जनं संपूर्णादिशिखायुक्तं योगकर्मफलप्रदं ३५ समस्तकर्मसमथघ्नेचस्वर्गे नेतमस्वय
हं जपः कोशकुरविद्या या वेदमानुजं पान्वहं ३६ निवासहेतुस्सुतारव्ये लोके नितस्सुखापूः श्रीविद्या याजयोनिसे वलविद्याजयोन्वहं ३७ मत्तासह
रकालांते मत्से लोकसख्यप्रदः श्रीमत्सारौ विद्या प्राप्त्या साराशिमसमन्वितं जं पहोमादिकं सांगं वैकुंठपुरभोगदं हीरोसमस्तया योघेव कुजन्मभिरा
जितं ३९ धर्मे स्थैवाचला बुद्धिर्जायते द्विजपुंगवाः ४० सत्कर्मनिष्ठः शक्तज्जन्मनो तेधातलभाप्नोति ततः शिवलं नारायणोप्यास्तिरतो भुपेनितनः पुरस्या
श्रुतमच्युतं तत्वं ४१ ब्रह्महा च सुरापायी स्तेयी च गुरुतल्पगः तत्संयोगीति विख्याताः पञ्चपातकिनस्समी ४२ ननकघ्नोत्यमातृघ्नो भ्रातृघ्नो गोघ्न एवं च विष्व
स्तविपरातास्य बालघ्नो गर्भपातेकः स्त्रीघ्न एते समुद्दिष्टा ब्रह्मघ्ना एव दारुणाः एकारश्यपुंमथानि तालजातीनि भूतले ४४ सुतासमाभिः प्रोक्तानि ततस्सानाम
घ्नपस्मृतः आचार्यपत्नी तत्सुत्रीसमा तास्वभगिन्यपि ४५ भ्रातृपत्नी पुत्रपत्नी राजपत्नी स्वपुत्रिका एतामातरः स्वकालस्सगागुरुतल्पगाः ४६ चो
यैरा वा हेम्वरी मुक्तारत्नादि किं द्विजाः विद्याचौर्यं च पुलानां चौर्यं स्तेयमुदीरितं ४७ असत्हसासमानानि व स्मातिडरितान्यपि आचार्यनि स्पश्य वशास
यमानार्यदृढ्यणं ४८ आत्तो लयन्नप्रेत स्वविद्याचौर्यमत्र पं ब्रह्महसासमानि स्युःपातकानि द्विजोत्तमाः ४९ इत्यादिपापवाकुल्येविघ्रातेष्वाह्मचो
दितं आकल्पं नरकं दुःखभाक् तेषां कर्मणां फले ५० धर्मशास्त्रेषु यथोक्तमे घजं नन्नियेवर्जकं तत्कले वविमुक्तः सासापेभ्यो नान्यथाक्षिता ५१ निह
जिस्सर्वपापानां यत्तामवत्ति भूतले नरे देवयमे ज्ञानमुसस्यति कलेवरे ५२ आचार्यकृपया श्रीमत्साहासमपारिभिः उत्पतसत्तिम हहान मपवगोत्र

दायकं ५३ अत्रैवोदाहरंतीममितिहासं पुरातनं पितुः पुत्रस्य संवादं पापे कल्पे द्विजर्षभाः ५४ आसीद्भार्गवः कश्चित्सत माल्यः प्रमतिः कृतोपनय
नं प्राप्तं स मतिं जडरूपिणं ५५ वेदानधीष्व सुमते यथानुक्रममादितः गुरुशुश्रूषणा व्यग्रो भिक्षान्नकृतभोजनः ५६ ततो गार्हस्थ्यमाश्रित्य याग्या नि
ष्ठा सदृश्य सिद्धानि इष्वमुत्पाद्य पसमाश्रये यथावनं ततः ५७ भवेथा हि ततो वन्यपरिव्राणि नष्वरियः एवमाप्स्यसि तत्स यच्च गतानंतो चति ५८
श्री कपिलाचार्य उवाच इत्येवमुक्तो बहुशो जडवन्नाह किंचन पिता पुत्रस्य बहुशः प्राहप्रीत्या पुनः पुनः ५९ इति पित्रा स तेनः स्नेहात्मला भ मधुरास
२ संबोधमानो बहुशः प्रहस्य इदमथाब्रवीत् ६० तात तस्मृ बहुशो मयैतयत्ससाधो पदिश्यते तथैवान्यानि शास्त्राणि शिल्पानि विविधानि च ६१ जन्मना
म पुतसान्यमयस्मति पयगत निर्वेदाः परितोषाश्च येचलघुरयेतत्या ६२ शत्रुमित्रकलत्राणादि योगासंगमात्तयामानो बहुधा स्वपाः पित्त रो
वहवस्तथा ६३ अनुभूतानि दुःखानि सुखानि च सहस्रशः बांधवा बहवः प्राप्ताः पितरश्च पथग्विधाः ६४ विण्मूत्रपिच्छि ते स्त्रीणां तथा कोष्ठे मया
स्थितं गर्भदुःखान्यनेकानि बाललेयौवने तथा ६५ वृद्धलेयानि वा मानि तानि सर्वाणि संस्मरे आसरणा श्रुत्रियति शोभ्रू द्राणां चैव योनिषु ६६ प
नश्च पशुकीटानां मृगाणां मयपक्षिणां तथैव राजमत्त्यानां राज्ञामाहव शालिनां ६७ समुत्पन्नश्चगोरेषु तथैवा वस्वेश्म सु मस्य तादृतनोचा
पि जाते स्मिन्बहुशो नरानां ६८ स्वामिलक्ष्मी श्चरले व दीरैदत्वगत्तस्तथा हतं मया हतश्चान्यैर्हतवान्घातितस्तथा ६९ दत्तं ममान्यैरन्येभ्यो मया
दत्तमनेकशः पितमातृ सुत भ्रातकवत्राप्तिकृते नच ७० हृषो सकृत्तथा दैन्यमश्रुधौताननो गतः इत्यंग संसारचक्रे स्मिन्भ्रमतावानस कट ७१ ६६
दत्तमनेकशाः पितमातृ सुत भ्रात कलत्रादिकृतेनच ७० हर्षो सकृत्तथा दैन्यमश्रु धौताननो गतः इत्यंग संसारचक्रे स्मिन्भ्रमता तात संकट
ज्ञानमेत न्मयाप्राप्तं मुक्तिसंसिद्धिहेतुकं विज्ञाते यत्र सर्वोयम्[illegible] मामसंजितः ७२ क्रियाकलापो विगुणो नसम्यक्प्रतिभाति मे तस्मादुत्प

न्नवोधेस्यवैरः किंमेप्रयोजनं १३ षट्प्रकारक्रियादुःखसुखन्नम्भेसेः सयं गुरोश्च वर्जिनेश्च सनूनतत्मास्यामिपरंपरं १४ रसतर्षभयोद्गारहर्षोनम्भजवागुरा विता
ताम्यमगत्वाहि संग पाशशताकुला १५ तस्मादास्याम्यतत्वात्तस्यलेकेमदुःखसन्निधिं श्रपीधर्ममधर्मी स्व्यं किंपाकफलसन्निभं १६ तस्यतद्वचनेश्रुत्वा रुर्वेविस्म
यगद्गदः पिताप्राहमहाभागेहसन्नेहद्यमानसः १७ किमेतद्रोषसेवत्सकुतस्तेज्ञानसंभवः केनतेजगत्तापर्वेमिदानींचप्रयुक्ता १८ किंनुशापविकारोयम
निर्देवकृतस्तव यत्तेज्ञानेतिरोभूतमाविर्भावमुपागतं १९ पुत्रउवाच॥ जन्मनातत्रयथाहृत्तं ममसेरदृसंखवद् तस्यश्राहमासममुक्तिनजन्मन्यस्मात्तप
स्यातपस्ततः २० अहमासपुरावित्रो न्यस्तात्मापरमात्मनि ज्ञात्मनिष्ठाविचारेषुपनिष्ठापरागतः २१ सततयोगयुक्तस्यसततत्वाभ्याससंगमा
त सत्संयोगात्सत्स्वभावाद्विचारणाणनिवाधनात् २२ तस्मिन्नेवपरामीतिर्ममासीद्युञ्जतःपरे आचार्यतीवसंप्राप्तः शिष्यसंदेहहृत्तमः २३ ततः
कालेनमहतारोगसंपीडितोभृशं अधायातोप्रहायोगीसाक्षाद्विष्णोविवस्ततः २४ याज्ञवल्क्यइतिप्रोक्तः सर्वयोगविदांवरः नदृष्ठातिथिमा
यांतयाज्ञवल्क्यंमहामति २५ इत्यवानर्घ्यपाद्यादिरोगसंपीडितोप्यहं अलसाकुमसि धर्यं यांचाचक्षत्रवानहं २६ धनधान्यादिकंवस्तुहासीदासादि
कंतथागोमहिष्यादिकंमुक्ताराजराशिंगहेस्थितं २७ तस्मादाद्यैनिवेद्याहंब्रह्मदर्शनसिद्धिदं विद्याज्ञानममम्बहीसेर्वेप्रार्थितवानहं २८ ततोनुगृह्य
गवान्यात्तवल्क्योमहामुनिः राजराजेश्वरीविद्यांलक्ष्मीनारायणीपरां २९ इत्युवाचमहायोगीभगवत्पदहेतुकी तामेवानुस्मरन्विद्यांतरिष्येपारमे
श्वरीं ३० एकांतत्वमुपागम्यतामेवानुस्मरन् हरिं अज्ञातानांनिवसद्भावो विपन्नश्च प्रसादतः ३१ एकाहिराजविद्यायाः स्मरणान्मुहुर्मुहुः ज्ञानात्तउत्क्रां
तिकालादारभ्यस्मृतिरापोनमेभवत् ३२ यावदद्यायुतंचैवजन्मनांस्मृतिमागतं पर्वाभ्यासेनतत्तेनेवसोहंतातजितेन्द्रियः ३३ यतिष्याभिनथा

कर्त्तुं न भविष्ये यथापुनः ज्ञानदानफलं तेन यज्ज्ञातिस्मरणं मम १४ नहेनलभ्यते नान्यत्रापि धर्मो स्थिते नरैः सोऽहं पूर्वोपमादेवमभिध्याधर्ममुपागतः १५ त
मेवगुरुमाचार्यं स्मराणि सततं मं। हरि एकान्तमुपाश्रित्य पतिध्यामात्ममोहेन १६ तेनैवाहं गमिष्यामि यत्र योगी गुरुः मम तत्र ब्रूहि त्वं महाभाग संयते
संशयितं हृदि १७ एतावतापि ते प्रीतिमुत्पाद्यान राघमानुयां १८ पिताप्राह ततः पुत्रं श्रद्धानम्रं तदुच्चः भवता युक्तरूपेण संसारगहनाश्रयं १९ पु
67 त्र उवाच अग्गुनात यथाप्येत्तदनुभूतं मया महत्तन ते संसारचक्रसजं रस्थिति यत्र न विद्यते २० सोऽहं वदामि ते सर्वं तवैवानुज याचितः उत्क्रान्तिकासा
हाप्यपययानाम्योवदिष्यति २१ इति श्रीमन्नुनारवलतलेरहस्ये दारथीयत्त्रैव दसागार्थे संवादे अनभागे राजगानविद्यामाहात्म्ये नाम वि
सोध्यायः॥ पुत्र उवाच॥ अगणुतात मयैवाप्यजन्मनाम यत्ते पुरा अनुभंस्य कर्मफलं वक्ष्यामि तच्छृणु १ तृष्णात्र कुपितः कायेती ब्रकायु
समन्वितः भिन्नो च मर्मस्थानानि दीप्यमानो निरोधनः २ उदानो नामपवनस्तत्र तद्ध्वं प्रवर्त्तते भुक्तानामेवभस्मानामधोगतिनिरोधकृत २ त
तोयेकोदुरानानि हृतान्यन्नेशा।मालत्या रत्नास्तत्सामर्थ्याद्रमापदि प्रतिपद्यते ४ अन्नाविये न रत्नानि अद्भ्राप तेन च तत्सा सातित्तपि
मवाप्नोति विनाप्यन्नेन वैतदा ५ येनावतानि नोक्तानि पीतिभेदः कृतो न च अपालिकः अक्कूधान अस समसुखं मसमच्छति ६ देवब्राह्मणपूजास
निरतायेनकृतकाः शुक्लावस्त्रामाहि मेनतस्तेन नास्मावमस्मवः ७ योनकामाच्च संरंभात्त्वेष्यात्कर्ममुत्सृजेत यथोक्तकारी सोऽप्यश्व समसुखं
मसुमच्छति ८ आरामादीनि नोदाहं सुधवानन्तरपिनः प्राप्नुवन्ति नराः कालेतस्मिन्नमलावुपस्थिते ९ शीतेनयाति जलदात्तापेनोदकद
पितः प्राणिनां प्रावरनां कषायन्येचारागकामिनः [illegible] लोकसारिताः कुरुसा श्रीमद्यावादी आशापानकुशालियः ६१

२१ तेमोहमस्मवः सर्वं न यावेवेदरूनिःसकाः विभीषणाः पूतिगंधाः कूटमुद्गरपाणयः १२ आगछंति दुरात्मानो यमस्य पुरुषास्तथा मानेषु छकप थ्येतेषु जा
यतेनस्मवेपथुः १३ क्रमत्सविशंत सोयम्भानमान मुनान्स्मरन सास्यवागस्फुटा तत एकवर्णा विभाव्यते १४ दृष्टिर्विभ्राम्यते चास्य च्यूासाकृच्छ्रतिचानन
ततनस्सवेदनाविषृत्तच्छरीरं विमुंचति १५ वायव्यनसारितरूपेदेहमन्यमयघते तलके मेजेयातनो स्यंसमातत संभवं १६ तस्मयागावयोवस्यासैस्यानप्राभ
तेयया ततोहनायमस्याशुपाशैर्बध्वातिदारुणैः १७ छेद्यमहासेभ्यो न कर्षंते दासिणांदिशं कुशकंटकवल्मीकशंकुपाषाणकर्कशे १८ तथाप्रदीप्तज्वल
नेक्वचिछ्भ्रशतोत्कटे प्रदीप्तादित्यतप्तेच दह्यमानस्तदंशुभिः १९ कृष्यतेयमदूतैश्च शिवासन्नादभीषणे विकृष्यमाणास्तैर्घोरैर्भक्ष्यमाणाः शिवाश
तैः २० प्रयाति दारुणे मार्गे पापकर्मा यमालयं छत्रोपानत्प्रदातारो येच वेश्म प्रदानगाः २१ ते यांति मनुजा मार्गे सुखेनैव तथा नराः एवं क्लेशाननुभ
वन्नवशः पापपीडितः २२ नीयतेऽथ दशाहेन धर्मराजपुरं नरः कलेवरे दह्यमाने महान्तं दाहमृच्छति २३ भेद्यमानेन थेवातिछिद्यमाने सुदारुणा छि
द्यमानेष्वविरतं जंतुर्दुःखमुपाश्नुते २४ एवं कर्मविपाकेन देहान्तं गतोपि सन् तत्र यद्दीयते तोयं प्रयच्छंति तिलैस्सह २५ यच्च दद्युर्पिंडं प्रयच्छंति नीय
मानस्य विरते जंतुर्दुःखमुपाश्नुते २६ तेन कर्मविपाकेन देहान्तं गतोपि सन् तत्र यद्दीयते तोयं प्रयच्छंति तिलैस्सह २५ यच्च दद्युः पिंडं प्रयच्छंति नीय
मातस्मरंतिः तैलाभ्यंगं बांधवानामंगसंवाहनं चयत् २६ तेन चाप्यायते जंतुर्यच्च खादंति बांधवाः भूमौ सप्तदिनं नीत्वा सर्पस्पृष्टो शमाप्नोति बांधवैः २७
ह्यानेदहद्भिश्च तथा जंतुराप्यायते नरः तस्माद्दत्तानि देयानि प्रेतेन तत्साधयेमारणात् २८ गोभूहिरण्यवस्त्राद्यैः स्वात्मशास्त्रानुसारतः नीयमानः स
वेगो हहाहं दारुणे समपद्यति २९ उपभक्ते तथा दग्धे मापथिं दारिकेन शुविदाहव्याहारैर्घोरैश्च समभीषणाकृति ३० यान्त्यपकृष्य सव्योपजंतुः केष्यमाणार
ततः गतमसाच्छादितकासंभिन्नांजनसमप्रभं ३१ मसुकालानतानि गमनेपध्मपस्ये मापनं दंष्ट्राकरालवदनं भ्रुकुटीकुटिलाकृति ३२ विरूपैर्भे

68

पतौर्वैश्वं तस्याधिगोतैरपि देशामकमहाबाहुं पाशहस्तमसंभैरवं ३३ ततो निर्दिष्टां ततो याति गतिं जंतुः शुभाशुभां रौरवे कुंभमाकी तु पाति पश्चात्ततो नरः ३४ तस्य स्वरूपं
वरत्तागौरवमयानि तानि मध्ये यातनानां सहस्रं देहे रौरवे पि प्रमाणतः ३५ जानुमात्रप्रमाणांच ततश्चात्यंसमुत्तरं ततोंगारेचयापेतं क्रूरं तंच दृष्ट्वा गतिसमं ३६ ततस्ताचानिती
द्वगात्रापितां वरम्भनिनात न्मध्ये पापकर्मीणां विमुच्यंति यमानुगाः ३७ सदह्यमानस्तीव्रेणाग्निना तेन धावति परेषु रेचयाशे सशीर्यते जायते पुनः ३८ अ
होगात्रे गाढ्रू शतां पादृयाश्च समगच्छति एवं सहस्रं विस्तीर्णो यातनानां विसृज्यते ३९ ततोन्यत्सा पशुषु स्वर्यताहरि रूपमश्नुति ततः सर्वेषु निस्तीर्णः पापीति
येहृम युक्ते ४० त्रिमिकीटपतंगाख्या पदेकशकादिषु गत्वा दुर्गमगत्वा घेषु गोम्यश्च पुनस्थैवच ४१ अस्मात्सचैवपापात्स दुःखदास्सचयोनिषु मानुष्यं प्राप्य
कुब्जो वा कुत्सितो वामनोपि वा ४२ चंडालपुल्कसाद्यासु नरो योनिषु जायते अवशिष्टेन पापेन पुण्येन च समन्वितः ४४ ततः शुभतरां जातिं लभते
तदनंतरं ततस्त्वारोहिणीं योनिं शूद्रवैश्यनृपादिकौ ४५ विप्रदेवदत्तांचापि कदाचिदारोहिणी एवं हि पापकर्माणो नरकेषु पतंत्यधः ४६ यथा पुराण
कृत्सोवाप्ति ततन्येभनिगततः श्यामा तेषु मेनविनिर्दिष्टा प्राप्नोति पुण्यानाति नराः ४७ प्रीणितगंधर्वगणाः प्रनृत्ताप्सरसां गणाः हारस्फुरसमाधुर्यशोभितास्मन
लानि च प्रयांसाशु विमानानि दिव्यांगपलगुणज्ञलाः तेसमाज्ञप्तचुताताता समन्येषां च महात्मने ४८ जायंते नीरजांगो हे सत्कृतपरिपालकाः भोगान्स्मश्च
नृवे समग्रास्ततनया यायात्सर्वम मन्यथा ५० अवरोहिणी वा संप्राप्य पूर्ववद्याति मानवाः एतत्ते सर्वमाख्यातं यथा जंतुर्विपद्यते ५१ ततः शृणुष्व विप्रर्षे य
यागर्भे प्रयातसौ निषेकं मानवस्त्रीणां वीजपाते रजसाय ५२ विमुक्तमात्रे नरकात्स्वर्गाद्वापि प्रपद्यते नामिसह्लेततः स्थैर्यं याति दीर्घं नवयं हि तत
५३ कालकलं ... मवेवच ... उच्यते ५४ अंगानां च ततो सक्तिः पंचानामनुभागशः ओ पांगान्यंगुलीने

श्रम०
६८

त्वनासास्यवर्णानि च ५५ पुरोहं यांति चांगेभ्यस्तद् तेभ्यो नखालकाः लगभ्यो रोमाणि जाताः केशाश्चैव ततः परं ५६ समस्तं कर्ममायाति तेन वेष्टकोशकेना
स्थिकेल फलेयहृत्सकोशेहृत्स्फासि ५७ ततश्चया समैासा हृदि स कोशाधो मुखस्थितः तलेनु जानुपार्श्वाभ्यां बद्धो योनेः स्वकर्मतः ५८ अंगुष्ठावुपरिन्यस्य जानोर
येतलांगुलीः जानुपृष्ठे तथा नेत्रे जानुमध्ये च नासिका ५९ स्फिजौ पार्ष्णिद्वयस्योत्थे बाहु जंघा बहिः स्थितौ एवमर्किकमायाति जंतुस्त्रीगर्भसंस्थितः ६० अपन्न
सत्वोदरे जंतुर्यथारूपेत यास्थितः काठिन्यमग्निनाप्याति भुक्तपीतेन जीवति पुण्यापुण्याशयमयी स्थितिर्जंतोस्तथोदरे नाडी चाप्यायिनी नाम नाभ्यांत
स्यनिबध्यते ६२ स्त्रीणां तथांत्रस्य च्छिद्रे सा निरुद्धाय जायते कामंति भुक्तपीतानि स्त्रीणां गर्भोदरे तया तेनाप्यायितदेहोसौ जंतुर्वृद्धिमुपैति वै स्थितिं न
त्वप्रयांसस्य वस्तुः संसारभ्रमयः ६४ ताभिर्निर्वेदमायाति पीड्यमानस्ततस्ततः पुनर्नैवं करिष्यामि मुक्तमात्र इहोदरात् ६५ तथा तथा यतिष्यामि गर्भे
नाप्स्याम्यहं यथा शंखचक्रगदापाणिं पीतवाससमच्युतं ६६ नारायणं महात्मानं सर्गस्थितिलयाधिपं चिंतयन्वै दुःखौघान्भविष्यामि विमोचितः ६७
रतिचिंतयते स्म तान् जंतुर्दुःखशतानि वै यानि पूर्वानुभूतानि दैवभूतात्मकानि वै ६८ ततः कालक्रमाज्जंतुः परिवर्तितधोमुखः नवमे दशमे वापि मासि
सेनायते ततः ६९ निष्क्राम्यमाणो वातेन प्राजापत्येन पीड्यते निष्क्राम्यते च विलपन् तदा दुःखेन पीडितः ७० निष्क्रांतश्चोदरान्मूर्छामसह्यां प्रतिपद्यते प्रा
मोति चेतनां चासौ वायुस्पर्शसुखे पुनः ७१ ततस्ते वैष्णवी माया समास्कंदति मोहिनी तया विमोहितात्मासौ ज्ञानभ्रंशमवाप्नुते ७२ भ्रष्टज्ञानो बाल
भावं ततो जंतुः प्रपद्यते तदनंतरं कुमारबाधादिपीडितो भवत्यमातुरः ७३ ततः कौमारकावस्थां तारुण्यमपि चेद्बले प्राप्य कामानुरोगी संततरुणीसमालोलु
पः ७४ न पारलौकिकं धर्मं मनसापि स्मरत्यसौ दृष्टानामपि संप्राप्य स्वभवानादिपीडितः ७५ अलाभत्सुमवाप्नोति पुनर्जन्म पुनर्मृतिं ततः सता

र च चैर्वास्मिन्न्राम्यते यातियें नरवत् २१ कदाचित्स्वर्गमाप्नोति कदाचिन्निरयं तथा स्वर्गं च प्राप्य चैव कदाचिद्दुःखमश्नुते २२ कदाचिदत्रैव पुनर्जातः स्वे कर्म वाश्नुते कदाचिद्भुक्त
कर्मा च स्वर्गे स्वल्पेन गच्छति २३ कदाचिदल्पेन च ततो जायते च शुभाशुभैः स्वर्गे ॥ लोके च नरके भुक्तप्राये हि जीवति मे २४ नरकेषु महद्दुःखमेतयन्त्र्य स्वर्गवासिनः दृश्यते तान्
मोदन्तः पापसमानेत्य नारकैः २५ स्वर्गेऽपि दुःखमतुलं यदारोहणकालतः प्रभृति स्वहं पतिष्यामी सेन तन्मनसि वर्तते २६ नरकांश्चैव संप्रेक्ष्य महद्दुःखमवाप्यते एतेन
तिसंहाने सनर्हे निरयं निर्वृतः २७ गर्भवासे महद्दुःखं जायमानस्य चापि के जातस्य बालभावे च वृद्धत्वे दुःखमेव च २८ भकामेर्ष्याक्रोधसंबंधे यौवने दुःखमुत्तमं
दुःखप्राया वृद्धता च मरणे दुःखमुत्तमं २९ कृष्यमाणस्य याम्यैश्च नरकेषु च पातनं : पुनश्च गर्भे जन्माय मणो नरके तथा ३० संसारचक्रेऽस्मिन्नत्र नवो
घीवदीयें नरवत् प्राप्ते पाहं नेवर्वे वै कूव सन्ति ना सहत ३१ नास्ति तान सुखं किंचिद्दुःखशतकुले एवं मोक्षाय यतनं ताकथ्य सेव्या त्रयी मयी ३२ इति
श्रीमन्नरसिंहपुराणे स्पष्टार्थी यूते मेवेदसाराद्धी संग्रहे उत्तरभागे राजराजविद्यामाहात्म्ये एकोनत्रिंशोऽध्यायः ॥ पितोवाच ॥ साधु वत्स त्वया ख्या
ते संसाराणत्वेयं ता नश्वरं नेमम् ते सप्ताश्च समरहस्ले १ तत्र तेन नरकाः सर्वे यथावै रौरवस्तथा वर्णितं तन्महाच संविस्तरेण महामते २ पुत्र उवाच ॥
रौरवस्तु समाख्यातः प्रथमेन नरकोत्तमः महारौरवसंसान्तु प्रमाणं वन्नरके पितः ३ योजनानां चतुःपंचसहस्राणि समंततः तत्रनाम्रपीभूमिरधस्त
स्पाद्भूताशनः ४ तत्रापतस्तामासर्वाभ्यषद्दिघु स्वप्रभा विभास्यन्ति महारौरौ दारुणे नस्पर्शनादिषु ५ तस्मात्वक्रः चरणाभ्यां च पद्भ्यां चैव यमानुगैः मध्ये नैवाप
कम्भ्ये लुठसा न सम्प्राप्नोति ६ काकैर्बकैर्वृकोलूकैर्वृश्चिकैर्मशकैस्तथा भक्ष्यमाणस्तथा गृध्रैर्द्रुतमार्गे विकृष्यते ७ दह्यमानः पितर्मातर्भ्रातस्तातेति
चाकुलः वदत्यसकृदुद्विग्नो न शान्तिमुपगच्छति ८ एवं कर्मा ते वर्षायुतायुतैः पापयेः दुष्टबुद्धिभिः ९ तथान्यस्तु तत्त्वं मो ६९

नाम्ना सोऽतिशीतः स्वभावतः महारौरवदीर्घस्त्वयं योजनसहस्राहतः १० शीतार्त्ता जीवास्तत्र धावंति नरास्तमसि दारुणे परस्परं समासाद्य परिरभ्याश्रयंति ११ दंताले
ष्प च भग्नास्ते शीतार्त्ताः शिरा परिदिताः क्षुत्तृट्क्लान्तिवलीरोग्यास्तद्या चान्ये पुण्यवर्जिताः १२ हिमखंडवहो वायुर्भिनत्त्यस्थीनि दारुणः मज्जासृग्गलितं तस्मा
द्भ्रमंते च क्षुधान्विताः १३ असहमानास्त्वाम्यंते परस्परसमागमे एवं तत्रापि सुमहाक्लेशस्तमसि मानवैः १४ प्राप्यते ब्राह्मणाद्यैश्च यैर्वा दुःकृतं सम
यः निकृंतनमिति ख्यातस्ततोऽन्यो नरकोत्तमः १५ तस्मिन्कुलालचक्राणि भ्रमंत्यविरतं नवं तेष्वारोप्य निकृंत्यंते कालसूत्रेण मानवाः १६ यमानुगा
नाहस्तेन आपादतलमस्तकं न तेषां जीवितभ्रंशो जायते द्विजसत्तम १७ छिन्नानि तेषां शतशः खंडान्येकत्र संसपि एवं वर्षसहस्राणि भ्राम्यंते पाप
कर्मिणः १८ तावद्यावदशेषं वै तत्साप्येव क्षयं गतं अप्रतिष्ठं च नरकं श्रूयतां गृणु च मम १९ यत्रस्थैर्नरकैर्दुःखमसह्यमनुभूयते तान्येव तत्र चक्राणि
घटीयंत्राणि चाप्युत २० दुःखस्य हेतुभूतानि पापकर्मकृतां नृणां चक्रेष्वारोपिताः केचिद्भ्राम्यंते तत्र मानवाः २१ यावद्वर्षसहस्राणि न तेषां स्थितिरंत
तरा घटीयंत्रेषु चैवान्ये बद्धास्तोये घटी यथा २२ भ्राम्यंते मानवा रक्तमुद्गिरंतः पुनः पुनः अंत्रैर्मुखविनिःसृतैर्नेत्रैरांत्रावलंबिभिः २३ दुःखानि तेषां सुम
ति यान्यसह्यानि जंतुभिः असिपत्रवनं नाम नरकं शृणु चापरं योजनानां सहस्रं यो ज्वलदग्न्यास्तृतावनिः सप्तसप्तैः करैश्चंडैः कस्मात्तानसदारुणैः
२५ प्रपतंति ततस्तत्र प्राणिनो नरकौकसः तन्मध्ये च वनं शीतं स्निग्धपत्रं विभाव्यते २६ पत्राणि तत्फलान्यसिस्रिपृतीभूतानि द्विजसत्तम श्वानश्चात
त्र शबलाः स्वनेन सुतरां शोभितः २७ महावक्त्रा महादंष्ट्रा व्याघ्रा इव महाबलाः ततस्तद्वनमालोक्य शिशिरच्छायमग्रतः २८ प्रयांति
प्राणिनस्तत्र तृष्णापपरिपीडिताः हा तात हा मातरिति क्रंदंतोऽतीव दुःखिताः २९ दह्यमानांघ्रियुगला धरणीस्थेन वह्निना तेषां गतानां तत्रापि प

70

अपातीसर्पीमाणाः ३० प्रवाति तेनि यासंते तेषां खङ्गास्त्रथोपरि ततः पतेन्निनेमभेऽज्वलसा ककलंसंचये ३१ लेलिह्यमाने वान्यत्र व्यामशोषमहीतले सारमेया
स्ततः श्रतिग्रीष्मातपविशोषिताः ३२ तेषां खरानिरुद्धताम नेकान्यति भीषणाः अग्निपूर्वग्रं ततस्तु क्षयेत्स्त्रीर्जितेतव ३३ अतः परं तरं घोरं तमकुंभं निबो
धम सपं ततस्तप्तकुंभावदिर्त्वा लासमावृताः ३४ ज्वलदग्निमयास्तत्र नेलाप श्रूर्णापतिताः तेषु दुष्कृतकर्माणो गोध्मा ध्येःस्थिता सुधामुखाः ३५ को
ध्यंते विस्फुरद्गात्रगलन्मज्जाजलाविलाः ३५ स्फुटत्कपालनेत्रास्थि लिघमानाविभीषणाः ३६ गृध्रैरुत्पाट्य मुच्यंते पुनस्तैर्वशोशतैः पुनःशिमि
शिमायते तैलेनै केवजैतिते ३७ दीर्घतेः शिरानेत्रैः स्नायुमांसत्वगस्थिभिः ततो याम्ये भेदे गम्भुदवीपरन्ध्रवनया ३८ कृतावर्त्ते महावातैः
कण्ठे ते पापकर्मिणः एषते विलस्तेरतो कस्तप्तकुंभो मयापितः ३९ अहं वैश्यकुले जातो जन्मन्यस्मात् तस्मिन् समती ते गव्या गोधविपानेहं तवा
मुरा ४० विपाकाले मेघास्तस्य नाके भक्षाशर्करागो मेघा मेघा स्मि शिवाघोरमयो मुखखगाकुले ४१ यंत्रपीरितवक्षा सन्ध्यावाहो मूतकर्दमे वि
हृष्मागोऽहं मस्तनिर्नार्त्तिलाकुले ४२ यातमानस्य मत्स्वस्सा ग्रेवर्षशतेगते महात्वा पार्जितं तस्य तस्मादवाद्धिमस्यव ४३ अथाहं
स्कासघः पवनः सुखलीनत्वं कं करंभवालुकान्तमम ध्यस्यस्मुपागतः ४४ ततस्य कोदशोषा गाममभयानना नगां ममवापियथास्वर्गे
स्वर्गिणां निवृत्तिः परः ४५ किमेतदिति चाल्लादविस्तारायतिमिते मतोः दृष्टम स्माभिरासन्नेनरालमनुत्तमं ४६ याम्यश्चपुरुषो घोरो दंड
हस्तो निमूषप्रभः परस्तो दर्शीयन्मार्गमिति एहीतिमानद ४७ पुरुषस्सन दद्यायातनानानाननसकुले नरकं प्राहते यास्य कि कोऽहंपयानि नः ४८ ७०
पुरुष उवाच अहं याम्यपुरुषाच ह्वर्किकृतं दुष्कृतं त्वया येनेदं यातनानीयम्ता मोस्मिन्नरके परं ४९ विपश्चिदिति विख्यातो जनकानामहं कु

तेजातोधिदेहविषयेसम्यग्मनुजपालकः ५० यत्तेमयेयंवद्भिर्धर्मतःपालितामहीनोत्पन्नश्चैवसंग्रामोनातिर्युविमुखोगतः ५१ पितरश्चापिमत्प्रा
प्नवपूर्वांसितामयाकृतामहानचमयायस्त्रीविश्ववादिषु ५२ पर्वकालेषुपितरःस्मिद्धिकालेचदेवताः पुरहंसयमाप्नोनिमिपानमिवधनवःयत
तेविमुखायोत्तिनिश्चयस्यागहमेधिनः तस्मादिष्यपनेयधर्मोद्धावपिनरपतेः ५४ पितनिश्वासविध्वंसात्तस्तमनश्चार्जितेशुभेत्रिजन्मसंभवे
वनिश्वासोहंससंशयः ५५ तस्माद्देवेचपितृष्वेत्रनिसमेमेवाघतोभवेत् सोहंकथमिमंप्राप्तोनरकेमग्नोदारुणं ५६ पुत्र उवाच॥ राजपवसरदाते
नग्नरावर्ततोनौमहापुमान् उवाचपुरुषोपाप्योघोरोयमस्तुतेवच ५७ किंकरउवाच॥ महाराजयथास्थत्वेनन्वात्रसंशयः किंसुखंत्वंत्वंतेपा
पेभवतास्मारयामितत् ५८ त्वयेवंसकलैर्यत्तेसपर्णावरदक्षिणोः महादानानिदत्तानियोत्रियेभ्यस्त्वयादरात् ५९ आचार्येपितमुख्या
श्चसततंतेपजितास्त्वयाश्रीमद्रघासृतिविद्यात्वयासम्यगुपासिता ६० भावद्रुश्मिसहितायकालेकालेमहीकृत्ते चदस्मर्यग्रहमानुसंक्रम
शुभगोर्दिने ६१ विशेषतोजपहोमकृताचार्यसदक्षिणाः त्वासहस्रशः सर्णापमुरत्तसमाकुला ६२ दिव्यालंकारवासोभिराचार्येरपि
तालया महालक्ष्मीधियासासासज्जितामास्विमास्वपि ६३ आचार्यपुत्रास्ततते तौर्थेश्चपुष्कलैः उपासितास्त्वयासम्यकपौत्राननप्
मुखान्यपि ६४ आचार्यानुज्ञयासर्वंप्रसहरीयतेत्वयाआत्रा येनिदाकर्हणांसम्यकृशिक्षालपाकृता ६५ ततैकस्मिन्दिनेराजन्दरिद्राय
द्विजातयेरीनारायणंसहलातिपचदेहीतितेगुरुः ६६ उक्तवान्भवताप्यस्मैदत्तंचिन्मनमादरात् दारुणंनरकंदृष्टंतेनपापेनभूपते ६७ वि
घेनपापलेशस्तेनानःकश्चनसद्भुत तरेदिगच्छप्राणानासुपभोकत्वेनुणायपार्थिव ६८ राजोवाच॥ यास्यामिरवानुचरयकर्मानुनयिष्य

दा॰ऊ॰ सिकिं त्विच्छामि तन्मे त्वं यथावद्वक्तुमर्हसि ६९ वञ्चतुऊग्र मीकाकाः पुमान्यन हारिणः पुनः पुनश्च ने त्राग्निान्तद्दुरंबाभवंति च ७० किंकर्मकृतनं वे तस्य कयथेत
न्नगुप्ति नृहां त्वेषां तथाति दूजाय मानोपुनमत्तया ७१ किंकर्मकृतनं वे तस्य यने नदुःखभागिनः करपत्रेण पात्यं ते तस्मात्संते निदुःखिताः ७२ करं भवान्नुकास्व
तेनथैनेक्षाप्यते लगाः अयोमुखैः खगैश्च दह्यंते किं विधेयं दद ७३ विक्षिवं देहं वं धार्मिमहात्मविनिराविणः आयश्चंतु निपातेन सर्वांग सप्ति दुःखिताः ७४
71 किसेनन्निम्ब सतापितुखंते र्निशं नरः एता ए यान्पाश्च दर्शपतेयोननाः पापकर्मरतायेन कर्मविपाकेन तन्ममोद्दश्यतो वद ।। किंकर उवाच ।। य न्नापच्छ
लिभपाल पापकर्मफलोदयं ७६ ततेरहंसे प्रवक्ष्यामि मे स्वयेणाय यथानथ पुण्यपापुरापतु पुरुषः पर्यायसात्समश्नुते ७७ भुंजंतश्च स्वयं याति पुण्यपापं
तथापिच न तु भोगाद्वै ते पापं पुण्यं वा कर्मसम्भवे ७८ परित्यजन्ति भोगाश्च पुण्यपनेवनि वाधमे दुर्भिक्षार्दवद्दुर्भिः संक्लेशाः श्रेशमयाम्यं ७९ सतेर्मतिं
तथायांति स्वः पापकारिणः ऊत्सकादुत्स वैयांति स्वर्गं स्वर्गसुखात्सुखं ८० अदधानाश्च दातारश्च धनाढ्याः शुभकारिणः व्यालकुंजरदुर्गाणि सर्वं
वोरभयानिच ८१ हताः पापेन गच्छन्ति पापिनः किमनः परसुगंधिमाल्यदुकूलसाधुयानाः शुभासनाः ८२ सयस्मानास्स्दायांति पुण्यपांश्च मात्वी
धुपि अनेकजन्मसाहस्रजन्मसंचयसंचितं ८३ पुण्यपापस्तु पापनराणां दत्सुखदुःखांकुरोम्हं यथा हि बीजं भूपाल पयोत्सिसमवीक्षते ८४ पुण्याश
रापतथाकालेदूराधं कर्मबीजेन स्वल्पं पापकृतं पुंसां देशोकालोपपारित ८५ पादस्पासा सहदुःखं कंटकोत्स्य प्रयच्छति तन्मभ तनंरं स्थूलं शं
कुकीलकसंभवं ८६ दुःखं प्रयच्छति तद्यथा शिरोरोगादिदुःखदं अपथ्याच्चानश्चीनोद्यश्च मसापापाद्वितारकं ८७ तथान्यान पापेषु तन पापानि कल राम॰ 71
मगमे एवंमहा तिपापानि दीर्घरोगादिकक्रमे ८८ नघछ्लानि कृच्छ्रातिबंधमानि फलायवै। अल्पं पुण्यं सुभंगांधं हेलया संप्रयच्छति ८९ स्पर्श

वाप्यथवा शरदं रूपेरसमथापि वा विरागरूमं यद्दन्महांतमपि कालजं ९० एवं च सुखदुःखानि पुरा पापायोद्भवानि च भुंजानोनेकसंसारे संभवन्तिह तिष्ठ
ति ९१ जातिदेशाविरुद्धानि स्थानानि क्षतानि च तिष्ठति किं न त्रपमानि लिंगमात्रेन बरात्मनि ९२ कर्मणा मनसा वाचा नेकादि विलक्षिता:
श्च कुर्वन्पातकं कर्म पुरा पापवाप्यवतिष्ठते ९३ यद्यदाप्नोति पुरुषस्तस्य दुःखं समथापि वा प्रभूतमथवाल्पं विक्रियाकारणं च तत्सः ९४ तावत्तापातकेनापु
सः पापप्राप्यार्थवेत्तरं गपभोगास्त्वयं याति भ्रमान्नभिवाशनं ९५ एवमेते महापापा यथा तेनाभिरहनिशं क्षपयंति नराघोरे नरके तारवर्जिन: ९६ न
श्येव राजन्मुरापानि स्वर्गलोके मोः स्मर गंधर्वसिद्धाप्सरसो गीतार्थे रुपभुंजते ९७ देवत्वेथ मनुष्यत्वे तिर्यक्त्वे च शुभाशुभं पुरा पापात्सर्वं पुण्यैः स
सुखदुःखोपलक्षणं ९८ यन्नुपृच्छसि मीराजन्मानवानां पापकर्मिणां केन केन विपाकेन तं तेन व प्राशोम्यत: ९९ सुखेन च सुखाख्याः परदारानराधमे: मा
न सेनन च दुःखेन परद्रव्यं च संस्पृहे: १०० वज्रतुंडाः खगास्तेषां हरंसेनेविलोचने पुनःपुनश्च संभूति: शोणरेषां भवत्यपि १०१ यावंतो स्तिनिमिषा
स्तु पापमेभिर्नमिष: कृते तावद्वर्षाणि नेत्राणि भक्षते या प्यामसवारितां १०२ असच्छास्त्रोपदेशास्तु ये हितोयश्चमंत्रिताः सम्यक्पथे विनाशाय रि
पूणामपि मानवे १०३ ये: शास्त्रमन्यथाप्रोक्तं येर सद्गुरुहस्ता तेस्मपर्वतस्यामासनं तत्वेव पुन:पुन: १०४ देववेदद्विजातीनां गुरुनिंदां च ये: क्ष
ता हरंति तेषां जिह्वां नन्नायमानां पुनः पुनः १०५ तावंतोवस्तराने क्वचनं तु ग्रस्यमुहासनानाः श्रीमत्स्यानां विधायात्मा चार्यस्य महात्मनः १०६ या
वसोघरिकानिरा श्रुता दृष्टापि वा कृता तावत्कल्प सहस्राणि जिह्वामेषां पुनःपुन: १०७ हरंति विष्णुवदने कर्णयोर्निक्षिपंत्यपि श्रीपरस्यांपरी
विषांस्त्रियः पंचरस्या हरी १०८ ये गरीलानरा चार्यनार्चयंतिविदिने हरिने सप्तोसरं सखराः पत्रे मार्गशः स्वर्गर्य सपि १०९ यावंतोनतरिकास्तावत्कल्पं मिशुनरा:

पितः आचार्यमपमानम्रूपणाद्दष्ययोतिन्नेरिने ११० भुङ्क्ते स कल्पसाहस्रं विषमांभुङ्क्ते नरसंज्ञयः विवाहयागकार्येषु परस्त्र्यादिकर्मसु : १११ संपर्णादर्श्मिणाचा
र्यपादान्नपुरालेषु भेमिसिलापिनर्ये ईर्षीयत्नीपत्रादिपोषकैः ११२ अष्टकैतोषजिह्वाश्च स्नुतेप्रयासासमन्वितः तएते कल्पसाहस्रं मज्जन्ति नरकार्णवे ११३
मित्रभेदस्तथा पित्रापुत्रस्य स्वजनस्य च याज्योपाध्याययोर्मातृभ्रातृस्वमर्दचारिणः ११४ भार्यापतयोश्चान्योन्यविरोधं कुर्युर्नराधमाः नरमेपशपपालेतेकरपत्रेणापा
ष्ठिवः ११५ परापतापकारा ये ये बाल्याद्दनिषेधकाः तालवृन्तानिलस्नानचन्दनोशीरहारिणः ११६ प्राणान्तिकं ददुस्तापमदुष्टानां च ये धमाः करेभवालुकासंस्था
न्तरूम पापभोगिनः ११७ भुङ्क्ते श्राद्धं तु योऽन्यस्य स नरो यात्यनिमन्त्रितः दैववाप्यथवापित्र्ये सद्धिधात्नष्यतेखगो : ११८ मर्माणि यश्च साधूनां वदन्वाग्भिर्नि
कृन्तति तमेवमघमानास्तुखगास्तिष्ठन्त्यवारिताः ११९ यः करोति तु पैशुन्यम मन्यवागन्यथामतिः पाद्यते हस्विधा जिह्वा तस्य तत्रिहितैः सुरैः २० माता
पित्रोर्गुरूणां च ये वक्रो ये चक्रुरुद्धताः तरमेपर्यविरामत्र गर्तेमज्जन्त्यधोमुखाः १२१ देवतातिथिभस्तेषु मत्स्येष्वभ्यागतेषु च अभुक्तवत्स्वश्नातिलद
ल्पिन्नाग्निर्यत्सिषु २२ दृष्टास्ते पर्यनियन्ति सजीवकायास्तु भुञ्जन्ते जायन्ते गिरिवर्ष्मणाः पश्येपेनयाहयानराः १२३ एकपंक्त्यां तु ये विषमं यदत्ता वर्णा
जं विषमं भोजयंतीहविड्भुजास्ते मेघथा २४ गोब्राह्मणाग्नयः स्पृष्टा येरुच्छिष्टैर्नरेश्वरः तेषामेते ग्निकुंभेषु प्रज्वलस्था हितास्कराः १२५ सर्वेषु नार
काहवधायहच्छिये स्तु कामतः तेषां यास्येनरैर्मे त्रमस्तावद्दिष्ससमधत्ते १२६ गोरगिनिर्जननी विप्रो ज्येष्ठो भ्राता पिता स्वसा जामयो गुरवो वृद्धाः स्प
घाये स्तूपरान्नभिः १२७ किंदाघ्रयस्ते निगडैर्लोहैरग्निप्रतापितैः अगारदाहमध्यस्था तिष्ठन्त्याजानुदाहिनः १२८ पायसं कृसरां छागं देवाच्चा
निचयानि वै भुक्तानि ये स्म स्मसतेषां मोत्राणि पायिनो १२९ नियातितानां भपयच्छिदुस्तर्मिन्निशिस्रतां ससत्रोपकृष्यते नरैर्यो म्ले मुखान्ततः २३० ५२

आचार्यनिंदाकर्णाभ्यांद्वैः सहस्रानिशामिताश्रयोमयानि मूलानि तलकर्णेषु पुनः पुनः १२१ आकल्पं परयत्वे ते यमताः सुदारुणाः एकस्मिन् दिवसे
वाथिपक्षाचार्यस्वद्यासने १२२ उद्वेगं घयन्ति दुष्टात्मानस्सुखे यमकिंकराः आकल्पं परयसे तेम्लानिदुःखापन्न १२३ गुरुदेवद्विजातीनां साधूनां च न
राधमैः निदानि श्रामित्तायेश्चपापानाममभिनिवर्त्तता १२४ तेषामयोमयान्कीलानग्निवर्णान्पुनः पुनः कर्णेषु प्रयसे ते याम्याविलसतामयि १२५ ये:
प्रयादेवविप्रोकोदेवालयस्थमासुभाः भङ्गाविध्वंसमानीना क्रोधलोभानुवर्त्तिभिः १२६ तेषामेतेशिनेः शास्त्रैर्मुहुर्विलेपतां लवंच पृथक्कुर्वन्ति ते यामाः
शरीराहृत्तिहृताः १२७ गावो ब्राह्मणाः कं मार्गेषु यच मेव मेदं तिमानवाः तेषाममानि निहघ्यंत गुरुनां त्रामिवायसेः १२८ एलोकस्मापएकस्मे
द्वितीयाय प्रयच्छंति सलेवनेनकथाचित्रः सा नदीप्रवासते १२९ सपापास्तापयस्तुष्टस्त्यजंत्तिमा न पुत्रमसकलत्रादिवंधुवर्गमकिंचनं
१४० दुर्भिक्षे सं च मेवापि सोप्येवं यमकिंकरैः अन्नसस्यानि मुखेस्स्वमं सा साम ध्युतस्सुधा १४१ पुत्रमित्रकलत्रादिवंधुयोवशगान्त सरः दुर्भिक्षेसं
न्त्रमेवापि साचार्ये भगवन्मये १४३ आचार्यपत्नीपुत्रादीन्परिसजंतियोनरः पतंत्यवश्रेमलेमत्रमाकल्पं किंकराः १४२ पूरयेत्सुरद्व्यास
त्वेद्ध्यंति पुनः पुनः शरणागतं यस्त्यजति लोभाद्वैकोपजीवनः १४४ सोप्येवं यंत्रपीडाभिः पीड्यते यमकिंकरैः सुदृढं तेपयत्नेन मियावक्की
वहूतेनराः १४५ तेपिध्वंतेशिलोपेषैयथैते पापकारिणः मासापहारिणो वहास्सर्वगात्रेषु वध्यते: १४६ कृमिरस्थिककाकालैर्भक्ष्यंते रह
निःशंकाः सुत्तापत दुमजिह्वा तालवोवदनानराः १४७ स्त्रीमैथुननिहृष्टाता परदाररताश्चयेतत्पदवकंटकैस्ती सुगौरायसेः पुण्पशाल्मली १४८
आरोपितानिविनु त्वांगाप्रभन्नासक्तवाविला: मूषाया मपिपतैपता आयमानान्यमानुगे: १४९ पुरुषैः पुरुषैः पुरुषव्याघ्रपरदाराभिमर्शिनः

३ ध्यायमधः कृत्वा तत्तोयोयं पतनेनरः १५० गच्छन्ति शिल्पमयवासोप्येर्शीशिरसा शिरतो विमूल्केशमवाप्नोति यममार्गे निपीडितः १५१ सुतासोमाहीनैश्चभा
रयो दाह्यितमत्तकः श्लेष्मम्भक्षुरीषाणि येनत्स्य सानिवारितः १५२ तद्दमेष्येष्वकवितकर्मदुर्गाधिनर्केगताः परस्परं वमांसानि भक्षयन्ति क्षुधार्दिताः १५३
73 दृष्ट्वा शिल्वमापन्नामुन्मत्तेत्रविपालकैः पतितं मतिगरहादानाधाजनाधिसेवनात् १५४ पाषाणमध्ये कीटत्वेनास्मन्तत्तमश्रुते पदपतोमेसत्वर्गोस्वामि
त्राणामतिथ्यस्तथा १५५ एकोमयवान्नभोजीस्यान्नलदंगारसंचयपर्केर्भते अयंयह्नेनघ्रामित्राणामपकारी सदुर्मतिः १५८ नमः कुमंवित
यन्ततोयास्यतिशोषणं करंभवालुकातस्मात्ततोयंत्रावपीडितः १५९ अग्निपत्रवनेतस्मात्करपत्रेणपाटने कालसूत्रेणयाछेदमनेका
श्चैववयातनाः १६० प्राप्याभिष्कृतिमेतस्मान्नवेद्मि कथमेष्यति याद्दसेगतिको विप्रास्समुपेत्यपरस्परं १६१ स्वधामपिश्चितंतोयपिवन्सरस्सह
स्रकं स्वर्गास्तियीचविचविप्रघ्नसुरापगुरुतल्पगाः १६२ अधश्चोर्द्धं चरीमाश्चोद्दह्यमानास्समंततः तिष्ठंत्यस्यस्मान्सबहून्विपुनः पुनः १६३ जायं
तेमामानवाः कुष्ठस्यपरोगादिचिह्निताः मृताः पुनश्चनरकं पुनर्न्वोतासुतादृशी १६४ आधिमष्ठितिकत्यान्तपरि मारानराधिप ब्रह्मघ्नोगापितघ्नेवा
सुरापगुरुतल्पगो १६५ निष्कृतिर्धर्मशास्त्रेषु मन्वादिभिरुदीरिता तास्माच्चार्थस्तेवैस्वधर्मशास्त्रेषुनिष्कृतिः १६६ महाप्रलयकालांतमपावार्यदुष्कृतका
रिणः नरके वसंतिप्रोक्तामन्वाद्यैर्धर्मपारगैः १६७ गोघ्नाम नतरंयान्तिनरकेषु त्रिमनमश्री मरनुत्तरब्रह्मनन्दरत्नस्मरदशाध्यायतत्रैवेदस्माराधर्थसंग्र
हेउत्तरभागेप्रानराजविद्यामालाम्पत्रिंशोध्यायः ॥ विंकरवाचः ॥ अगुणानन्नमहाभागपातकोघविमेखनं धर्मधर्मभक्तांश्चेष्टवेदस्यास्त्रपनिष्कृतं ॥१
सुवर्णमिष्टन्निरामुत्रवेदी तस्मर्ममुत्तमं सात्वान्सर्वपापेभ्योविमुक्तस्सवमष्टुते २ गोधपुष्पासहतादीनिनिसर्वत्वाद्विजातय विमुक्तउपपापेभ्योगंध ७३

वैस्समोरते २ कदलीपनसादीनि फलानि रसवंति च यो ऽत्रियोभ्यः प्रदद्यात्सो सर्वपापविवर्जितः ४ विद्याधराणां लोकेषु वसेयुगचतुष्टयं अभ्यागतानि
ष्यिभ्यो यो ददात्तद्दिने दिने ५ शक्रलोकं समासाद्य यावन्मन्वंतरं वसेत् दत्वा वासांसि सूक्ष्माणि त्रियेभ्यो दिने दिने ६ अलकापुरमासाद्य कल्पान्तभोग
वान्भवेत् अलंकारांश्चालानि यो त्रियेभ्यः समर्पयेच्च ७ कुबेरार्धासनं प्राप्य मोदते कालसम्पूर्णं अष्टदानेन तु य। कुर्यात्त्रियाय द्विजातये ८ सावित्रेलो
कमासाद्य कल्पांतेस्मिन् भोगवान् गजदानेन नरः कृत्वा वरं गवेन्दिने २ ऐरावतसमारुह्य भवेद्रोगसमन्वितः दद्यात्सादोलिकां यत्नु सर्वोपस्करसंयु
तां १० विमानवरमारुह्य ब्रह्मलोकं ब्रजस्ससौ पयस्विनीं सवत्सां गां यो ददाति द्विजातये ११ शिवलोकमवाप्नोति दिव्यकन्याशतान्वितः द्विमुखीं
गां नरो दत्वा सोऽग्रहस्सिणायान्वितां १२ महापापोपपापैर्यो घेस्मच एव विमुच्यते विमानवरमारुह्य स्मिकुंडे वसमुनिसत्तुतः १३ दिव्यकन्यासहस्रेण स
हितो ब्रह्मलोकभाक् तुलापुरुषमुख्यानि महादानानि सव्रतः १४ कृत्वा ब्रह्मपदं दिव्यं प्राप्यते सर्वदैवतैः गां च यः सम्भृतां सर्वपाकसमन्वितां
१५ यो ददाति द्विजाय्याय महापापोपपातकैः विमुक्तस्स कलान्भोगानिह लब्धापि दुर्लभान् १६ कुंभसहस्रसहितो ग्राहको दिव्यपुष्पके संस्तु
तस्सुकृतैर्देवैर्दिव्यकन्याशतान्वितः १७ प्रयात्स सोऽपांधाम यद्दलानि निवर्त्तने द्विजाः सकलं वसोभ्यः पुण्याः श्रेष्ठा महीतले १८ तेभ्यो ददाति यः श्रेष्ठा
सभ्योपि दत्तानि नैधिकाः स्तानि भ्योप्याधिकाः यो करपन्नो नाभरितसिणाः १९ यज्वा सोऽपि बिल्वविदः श्रेष्ठाः पुण्यामहीपतेः संशस्त्रविशेषं पक
स्मिन्दिने नृप २० कल्यापुत्तमलासो व्ययरं तस्मामे यदि सहस्राब्दविभ्यो यो ददाति धनमक्षयं २१ भवत्यानि चरत्तानि महीसम्पसमन्वितो कुला
मुतेसमुद्धृत सप्त च नरकार्णवे २२ तदिस्वाः परमं धाम यास्यप सुरवान्विते दीक्षायद्विजायापि विवाहधनमादरात् २३ दत्वा फलमवाप्नोति प्रवोत्कंनात्र

मेशाय:चार्थविद्याद्विमाणांधनेदत्वासुपुष्कलं ६७ प्राणांधनेदत्वास्वपद्खं ग्रवर्त्रपवैस्वंधामशय्यायत्रननेगाय: वाहनसारस्य सेख्यांकन्नविध्योरिदिनेरि
ने ६८ दत्वासुवर्णास्महाणिमुक्तारत्नादिसंचयंरत्नजातानसहस्त्रंचविद्याद्यधनसंचये: ६९ ग्राचार्यचरणांभोजेनिधंदत्वापिकोचनेनबोधिकफलंप्राप्य
भगवांलोककरोभवेत्त ७० श्रीश्रीयतिहादशार्णायेनदत्तामहीपतेसञाचार्यश्विप्रोक्तस्सर्वितत्वार्थवित्तमे: ७१ रश्मिमालासमायुक्ताश्रियःपंचदशा
स्तीयेनदत्तामहाभागतत्तोप्याचार्यगजमः ७२ भगवत्साक्षिसहिताश्रीमस्वास्तरिपुभा दीयतेयेनहकयात्मासाद्भगवन्मयः ७३ ताभ्यामप्यधिकः
प्रोक्तोमहानाचार्यईश्वरः तमेवमासाद्भुलाणांतमेवाच्युतमीश्वरं ७४ मगापणांविनानीतिमाकुरुधायसेशायेरजतजेस्थीन्नस्थानस्मीनारायणी
भूभा ७५ गुर्ताससकलवेदेसुसर्वज्ञात्वेषुणांपिनी यादद्यतितमाचार्यमाहुस्सर्ववित्तिमबुधाः ७६ ग्रपमेवजात्वजन्मिसातिद्युमिहेश्वरः सर्वतोपवत्मान
गौणस्वर्णापवर्गद: ७७ ग्राचार्यमोपदनपत्कोचनेनचिरूत्नुवासहस्रमेहदानेनाधिकेविद्धिमपते ७८ पात्राणांमुत्तमेपात्रतीर्थानामपिचोत्तमग्राचार्य
मवजानातिसस्साप्यावदाहृति ७९ स्वर्णामेहसहस्त्रवांतुलादानशतनवानिधमार्ग्रदानेननसाचार्यचरणांवुजे ८० नतुल्यमुक्तंमुनिभिश्रेस्तत्विति
:पुरातनै:॥ परनिंदाकृतघ्नत्वपरमर्मोपघट्टने ८१ नैष्ठुर्यनिर्घृणात्वंचपरदारोपसेवने ८२ परस्वहरणाशौचदेवतानांचकुत्सने ८२ निकृसावचनेन्हागां
कार्पण्यंचवृणांवधः ग्राचार्यनिंदाश्रवणात्तत्रैघनेनयाः ८३ वेदनिंदाधमज्ञात्वेषविन्यासमस्यसंननेचिहनारवित्रागामनदैकमपिवानय
८४ जलसूत्तानितानीपापमुत्तानांनाकारस्तु दपाहत्वेषुमम्याव:परत्नोकगतिक्रिया ८५ समाभनदिताचोक्तिर्वेदभ्रामरापदशेन गुरुद्वर्षिसिद्धर्षि
पजनेसाधुसंगम: ८६ सत्क्रियाभ्यसनेमैत्रीमतिर्वैदोविपरिन:ग्रम्यानिदेवसकर्मक्रियाधनानियानिच ८७ स्वर्गस्थतानोचिरूतानिपुरुषाणामपाव ७५

74

नो एतदुद्देशानेनान्यमन्यवतः कथितं मया ८८ स्वकर्मफलभोक्तारं गुणानां पापिनां तथा तेऽस्य मत्राच्छाद गोऽहं सर्वे लयाधुना ८९ लयम्हित्वानरक
स्विदस्य न्यत्र गच्छतां ततस्तमग्रतः कृत्वा स राजा गां नुमुघतः ९० ततश्च सर्वैर्हतस्य यान आत्तापि तैर्भिः प्रसादं कुरु देवेशानितु तावन्मुहूर्तकं ९१ तस्य
संगीपवनो मनो ह्लादयतीह नः परितापेन गात्रस्य पीडाबाधा मकृतनशः अस्य हन्ति नाबाधप्रकोपो कुरु महामते एतच्छ्रुत्वा वचस्तेषां याम्यपुरुषेण
प ९३ पप्रच्छ कथमेतेषामाह्लादो मयि जायते किं मया कर्म तत्पुण्यं सलोके महत्कृते ९४ आह्लादयापि नो मुषिर्येस्परन्न दुःखमिह ॥ याम्य उवाच ॥
पितृदेवातिथिप्रेष्य शिष्टनान्नं नतेन तु ९५ पुष्पिमभ्यागते यस्मात्तूर्णं च मनोयतः नवह्लताच्च संपर्कीमवनोह्लादायकः ९६ पापकर्मकृतं राजन्मा
ततानप्रबाधनेऽभ्यममे धारयायागास्त्वयेषा विधिवद्यतः ९७ श्रीमत्स्पाह्लादिविद्यालयानि समुपासिता भगवद्दर्शिमहिम्ना सद्गुरोः कृपया नय
९८ समस्तवेदवेदान्तसारभूतार्थसंपदा राजाज्ञे श्रीविद्यालयस्मीनारापरीणपरा ९९ गुणप्राप्तिता लयाचार्यकृपालब्धा दिने दिने आचार्यपत्नीसत्रा
दिभुक्तानि वैदिने दिने १०० आप्रत्यहं वनाभुक्तं किं वाचार्यपदद्वये मणिमुक्तासुवर्णादि सर्वसंभवनाथिने १०१ तन्मल दर्शनाद्या मार्यं कृशाला लि
वापसाः पीडनं छेदनादिमग्नाङ्गस्य सर्वे न वः १०२ मद्दुलमागताग्नेन तेजसा पहतास्तव ॥ राजोवाच ॥ यदि मत्सन्निधावेता न्यामनानप्रबाधते १०३
ततोऽभ्युत्सुकाताहं स्या सोस्या गुणिताचलः ॥ भट मुखं वाच्यमहिताज्जेद्गगच्छावो निजपुण्यसमार्जिता न १०४ भोक्तुं भोगाननयास्येमाय सत्ताः पापकर्म
णः ॥ राजोवाच ॥ न स्वर्गेऽप्सलोके वा न तत्सुखं लभ्यते नरैः १०५ परार्तजननिर्वाणाद् नेष्यमिति मे मतिः ॥ तस्मात्त्वत्तावपापास्मि यायावदेते सङ्गः
पितताः १०६ नत्सन्निधानात्स्तिनो भवन्ति ता कोकसाधिकस्य जीवितं पुंसः त्राणार्थिनया गतं १०७ योनार्तमनुगृह्णाति वैरिपक्षमपि ध्रुवं यत्नतः

मनंपी साहपरत्र न चमन्तय १०८ भवेतितस्य यस्यार्जनं परित्राणेन मानसे नैकसंभवेस त्पिपासोऽम्दवेदुःखं च ज्ञमृत्यु प्रदं महान् १११ एतेषां प्राणदानात्तु मन्येस्वर्गस
खास्यं प्राप्स्यसे तेयदि सुखं वह वो∘ तस्यपस्य कठिनं मनोवालानुरात्रिषु १०६ वदे षुच नतं मन्येमानुषाणां सहसो हि सः एतेषां सन्निकर्षात्तु यदृष्टिं परितापजं ११०
तत्रोग्रगेध जेवापिहुः खं ना(+दुः तितस्मयि ११२ किं वा प्राप्तं मया तस्मात्तस्मात्त्वं व्रजमाचिरं पुरुष उवाच ॥ एष धर्मश्च राक्रश्च तानतु समुपागतो श्रवश्यम स्माद
तव्यं तस्मात्सार्थिवगम्यतां ॥ धर्म उवाच ॥ नया मिलामहं स्वर्गलया सम्यगुपासितः ११४ विमानमेतदारुह्य मा विलंवस्व गम्यतां ॥ राजोवाच नरकेमानवाध
र्मपीड्यमानास्सहस्रशः त्राहीत्यमी हि क्रंदंतिमामतो न व्रजाम्यहं इंद्र उवाच ॥ कर्मणा नरक प्राप्तिस्ते पापापकर्मणां स्वर्गस्त्वयापि गंतव्यो नृप पुण्येन कर्मणा
॥ राजोवाच ॥ यदि जानासि धर्मत्वं त्वं वदिव ज्ञानकं तो १७ मम यावन्म मार्गांतु भुंसं तद्धृ कु मर्हसि धर्म उवाच ॥ अब्धिरवोप थांभोधेर्य थावादिवितारकाः ११८
यथा वैवर्षतो धरायां गंगायां सिकताय थावुसे रखेयास्त्व यारा जन्य थायो निषुजंतवः ११९ तथा तवापि पुण्यस्य संख्यानेवोपपद्यते श्रीमद्काश्ट शतिवि या
रश्मिमालासमन्विता २० उपासिता त्वयानिसं जपहोमादिकर्मभिः लक्ष्मीनारायणीनाम्नाराजराजेश्वरीपरा १२१ गुणाम्याचार्य रूप यात्व यास
म्यगुपासिता अप्याचार्य पद्द्वंद्वे पूतत्वं हव्याच्छितं १२२ त्वयादत्तं महारत्नजालमुक्ताफलादिकं अर्पितं गोराशं नं निसं त्वयाचार्यश्चरांबुजे १२३ आचार्यक
रीयुग्मलेकुंडलहितं मुभे वहवारैत्व यास्तमुद्रिका भारणादिकं १२४ आचार्यय त्वीभवता दिव्यालंकरणौ मुभैः महालक्ष्मीधिया साक्षात्सवयैर्धस्मप्र
सिता १२५ आचार्यपुत्रा णो त्राभ्य सम्यक् संतोषितास्त्वया अनेन सुकृते नैषां यातना विलयं गता १२६ मातवंशा सहस्रं च पितृवंश सहस्रकं अस
लो कांतेनजत्रा सुहसंत्तो यमात्तव १२७ अत्रेकं पातिमामयनारकं विहकुर्वतः नदैवत्रातसाहस्रसंख्यामुपागतं तव १२८ तदुच्छ त्वं नृप श्रेष्ठ नाम्नोकु ९५

मम्रालयं एतेनुनरकेपापेष्वपयंतु स्वकर्मजं १२९ राजोवाच कथं स्पृहां करिष्यंति संपर्कीयमानवाः यस्मिंस्तस्मिन्निधर्मेषामुत्कर्षोनोपजायते १३० तस्माद
त्सुकृते किंचिदाचार्यचरणार्चनात् ममास्ति नेत्सुराधीश वेद्यामाणपमस्ति चेत् १३१ मुच्यंतां तेन नरकात्सापिनोयात नारकाः॥ धर्मराजउवाच नृप॥ ए
तत्सुकृतं स्थाने लब्ध्वैवाममहीपते १३२ एतांश्चानरकात्पश्य विमुक्तान्पापकर्मिणः॥ पुत्रउवाच ततोपश्यत्सुख्यन्नृपतिस्तस्यापरिमहीपतेः १३३ आगता
भावहूतांश्च कर्त्राणादिचित्रिताः विमानमधिरोप्येमे दिव्यभोगसमन्वितं १३४ अनयभाग्ययामयत्रसासापिक्रियःपतिः अहं चान्ये च यतेयानेना
भः परिच्युताः १३५ स्वकर्मफलनिर्दिष्टं ततोयोनंतरंगताः पुरानुभवजं ज्ञानमवाप्याद्रितिमया १३६ अतः परं महाभागकिमन्यत्कथयामिते॥ इ
ति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये ... सारार्थसंग्रहे उत्तरभागे राजराजेश्वरीरूपी माहात्म्ये एकत्रिंशोध्यायः॥ पितोवाच। कथितं ता
मेलयावत्ससंसारस्यव्यवस्थितिः स्वरूपपथिदृहस्य यदीयेत्र वदस्वयं १ तदेवमेवदखिलंममामाश्वात्तमोहरो कियया पुत्रवैकार्यंवदचास्मिन्व्यवस्थिते २
पुत्रउवाच॥ यदिमहद्वचनं तात अदृधास्यविशेषितः राजराजेश्वरीविद्यालक्ष्मीनारायणीयता ३ आचार्यानुग्रहाद्धन्यजीवन्मुक्तो भविष्यसि श्रीमदाचार्य
रोमासोजपमविद्यांदिनेदिने ४ राजराजेश्वरीपश्चाद्यथाशक्त्यान्वहं जयन्नृहाप्यगुरोर्ध्येयं प्राप्याखिलमनोरथान् ५ अवश्यं भगवद्धामप्राप्य
सेवं त्रासे पुनः यत्ता नावर्तते मसौ संसारे दुःखसंकुले ६॥ पितोवाच श्रीमद्राज्ञीकावाल्पेयोक्तासर्वसिद्धिदा राजराजेश्वरीविद्याकाव्ययोक्तास
फलप्रदा ७ अनयोर्विद्ययोःपुत्रमाहात्म्यमखिलं वद अनधीत्यापि ह्यावेदान्वेदस्यजनफलं दमहायज्ञान् कृत्वापि कृतनापफलमश्नुये कथं संप्राप्य
ते पुंभिस्तत्सर्वमखिलं वद ८॥ पुत्रउवाच शृणु तात तात प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि हिताय सर्वजगतां भवसागरतारकं १० भक्त्वादिज्ञानिस्तत्तं श्रो

तमेसकाममेयुतः नित्यसंध्यामुपासीतत्रिषुकालेषुसव्रतः ११ अधीतव्याःसदावेदस्समस्तांगपदक्रमैः होतव्यमग्नौसततंसायंप्रातर्यतात्मना १२ ब्रह्मयज्ञादिका
न्यंचमहायज्ञान्कुर्याद्दिनेदिने धर्मशास्त्रपुराणानि इतिहासानि दिने दिने १३ धर्मएवमतिःकार्याअसूनत्येनियतात्मना एतेधर्माणहस्यस्यपुरितंधंसहेतवः १४ सम्य
क्स्नानोदयःपुसामुहुर्तिनस्यनिवारणो अवश्यमपिकर्तव्यायागास्सपर्णेरक्षिणाः १५ अक्षयस्वर्गफलदास्सर्वपापनिवर्तकाः अस्मैरेभूमिपतेस्वर्गसुखंशाश्व
तमक्षयं १६ नरेदेवभुक्त्वेपुत्पकर्तभिःपापवर्जितैः सोमदक्षिणायायुक्तयागकर्मानिरंतरं १७ वेदाध्ययननिरतस्सावित्रीनिरतात्मना चतुर्युगत्रानंस्वर्गलोक
व्यमक्षयमुत्तमं १८ माहेन्द्रभुक्त्वेतेलोकेमहेन्द्रसदृशश्रिया अग्निहोत्ररतःसायंप्रातवेदेरेमुचिः १९ नित्यान्नदाननिरतोभुक्त्वास्वर्गसुखफलंपुनर्भूतलमा
सद्यधर्मकर्मनिरतस्सदा २० पुनस्स्वर्गसुखंभुक्त्वाः पुनर्भूतलमाश्रितः सानित्रीजापनिरतःपितृमातृप्रपूजकः २१ वेदाध्ययननिष्ठश्चनरर्यज्ञाननसरः सो
गदक्षिणायायुक्तयागकर्मीमहीतले २२ नित्यान्नदाननिरतश्चारस्सानिरतोन्वहं सत्यलोकेसमासाद्यसुखंकल्पान्तमक्षयं २३ पुनर्भूतलमासाद्यमहर्षी
णांकुलेषुभेत्पसन्नस्सर्वविद्यानांपारगोनित्यपूजकः २४ मातापितृगुरुभ्रातपूजकोवधुपोषकः सत्कर्मनिरतोरोगोदेहान्तेब्रह्मलोकभाक २५ तत्रापिसुचिरं
कालंस्थित्वाभूपाधिभूतले महर्षीणांकुलेजातस्सर्वविद्यासुनिष्ठितः २६ जातिस्मृतिमानुप्रयपनिसमाचार्यसेवयाब्रह्मज्ञानेसमासाद्यतद्विजोःपरमेपदं
२७ प्राप्नोतिपुनरावृत्तिरहितंनात्रसंशयः नानायोनिषुसंभूयप्राप्यजन्मसान्यशतान्यपि २८ भुक्त्वाभोगान्पुनर्भूमौभुक्त्वासर्वाश्चयातनाःमलमूत्रदिसंकी
र्णागर्भेषुबहुलेषुसो २९ स्थित्वायोनिमुखाद्भूमिंप्राप्यकर्मवशात्सो बाल्ययौवनकौमारस्वार्द्धकादीन्यनुक्रमात् ३० अनुभूयततोमृत्युंप्राप्यकालवशाद्दु ७६
विषुणपापवशात्तस्मीसदुःखंचनारकं ३१ भुक्त्वाभूयोपुनर्जन्मकर्मत्रोषाद्भवसो ब्रह्मार्पणाधियाकृताकर्मवैरेषुचोदितं ३२ पंचभिर्जन्मभिःप

बभिर्जन्मभिः पुण्यादुर्लभं तो भविष्यति वैदिकाचारनिरत आचार्यचरणार्चकः ३३ ब्रह्मविद्यां जपन्नित्यं श्रीश्रीशारदास्वरूपिणीं दिव्यरूपधरः पश्चात्संप्रा
तेब्रह्मलोकभाक् ३४ श्रीमद्गुप्तेश्वरी जने स्वानित्यमाचार्यसेवकः तच्छिष्याः परमं धामप्रयान्ति न संशयः ३५ राजराजेश्वरीजप्तवान् स्वामिनं सायंप्रातश्च मां प्रा
तोरथैर्धियावाचा कायेन मनसापि च ३६ आचार्यचरणद्वंद्वसेवकानित्यमादरात् कुलसाहस्रसहितो दिव्यभोगसमन्वितः ३७ अयोध्यानगरे साक्षाभ
र्गासदमेत्य सौ मलमाचार्यशुश्रूषाभुक्ते मुक्तेश्च भूतले ३८ सर्वस्वमपि वादत्वा कन्यकाश्च मनोहरा मृत्तिकरा मतेन यात्न कृत्वाप्य यं तस्मादकिंकरः
३९ राजराजनमहाविद्यां स्मृत्वा पञ्चसहस्रं जपन् अवश्यं पञ्चसहस्रायुत्न्यां प्राप्नोति केनचित्मना ४० आचार्यप्रसादेन साक्षादङ्गवद्दृपि रोविभुंच्य नादृश्यमहार
नैरपि यामसत्त्वकैः ४१ वेदपारायणोर्वापि न गच्छति प्रातुर्यात्सरी न ब्रूयाद्वचनं वाक्यं कुत्रचित्कुत्रापि महुरोः ४२ ननिंदां मृगयायां मातुःपि गुर्वावद
नैर्भुवि शिक्षयेत्तिष्ठौ वापि स्वाचार्यस्य विनिंदकौ ४३ कर्णावपिधाय गंतव्यं मन्त्राणां नमहीतले विमुक्तार्गतरात्ज्ञास्तादिधनं धान्यं महीतले ४४ आ
चार्याय प्रतिज्ञातं नेमनसाकम्पे राणि गिणएककमप्पनतेवा कंसेभ्यो आचार्यसन्निधौ ४५ जन्मादिस्रंचिता सुरापापं भवति साधकः आचार्य
चरणद्वंद्वसन्निधौ निष्कपात्रकं अपि वा चापतिहातं मासान्मे शसान्निभं मासाभ्यं तरतो देयं न दूर्ध्वं वृद्धिं प्रयुंजते ४६ मासोत्सृष्टे वदातव्यं मासत्रि
त्रनयतोथवा ४५ मासपंचकतः प्राग्वादेयं वृद्धिसमन्वितं ४८ तदूर्ध्वं द्विगुणं देयं वत्सरात्त्रिगुणं तथा ४६ तदूर्ध्वं मरुसकाराधनं वाचार्यपा
दयोप्रदत्वा न दृगानुमः कल्पान्ते पि भवेन्न हि ४७ सुवर्णस्तेयमहत्स्त्रां हत्वा क्रत्सकृतनि कृति कृत्वा मुक्तिमवाप्नोति माकुरुष्वात्र संशयं पा तिष्ठति
महासिद्धिमत्रनिस्संशयो भव ५० आचार्यनिंदकैः संगं दूरतः परिवर्जयेत् न संभाषणमपि साज्यं तेराचार्यविनिंदकैः ५१ यत्राचार्यस्तुति कथान

77

कुर्मं गुणकीर्त्तनं अवश्यं तत्रागतव्यं श्रोतव्यमपि सादरं ५२ प्रातः प्रातः समुत्थाय ह्य भक्तिसमन्वितः आचार्यतो यतो यत्नं कृत्वा सिद्धिमंत्रं व्रजेत् ५३
कनकन कर्णिकां कं० तारकं युगलं तु वा कर्णकद्वितयं वापि वाली युग्ममथापि वा ५४ कर्षद्वयमितं वापि कर्षस्वर्णमितं तु वा आचार्यपत्न्यै योग्यतत्र
एमासेव त्सरे तु वा ५५ महालक्ष्मीधियासाक्षात्तस्माहेतु प्रियं भुवि भुक्त्वा नदेतेपरमेशा भक्तेप्रा नुयात्सदं आचार्यपुत्रपौत्रादीनप्याचार्यवदर्च
येत् आचार्यतल्पे मकाउ वेदस्यात्र पुत्रोपि ते आचार्यचरणाद्वद्म क्तिरेव महीतले भुक्तेर्मुक्तेर्मिरूढी जेनान्युडुक्तं मनीषिभिः ५८ इत्थमाचा
र्यपादाब्जे ह्य भक्तोरिनेरिने श्रीमहत्या लक्ष्मीनखागाजराजेश्वरीपरां अनुस्मरत सकृद्वापि ब्रह्मभूतां भविष्यति ६६ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्म
तत्वरहस्ये दाशरथीये ते त्रैदाच्चार्यायते त्रैवेदसारार्थे तपाहेश्वरभाते राजराजविद्यामाहात्म्ये द्वित्रिंशोऽध्यायः ॥ पुत्र उवाच ॥ श्रुणु तात प्रक्षा
ति राजराजेश्वरीयरां प्रथमं स्यात्त्रयीवीजं श्रीवीजं तदनंतरं १ लोकेश्वरी प्रामराजेकृष्णय ततः परं भयापि श्रियमुद्धार्यं श्रीमहत्प्रासरीतेनः २
त्र्येश्वरा नराज श्रीलक्ष्मी नारायणपत्नी भुक्तिमुक्तिविधायमुक्ताभक्तानोभागवृगापवर्गदा ३ सर्वविद्यामहाराज्ञी सर्वसिंहासनेश्वरी महापातकराशि
घ्नी सर्वपुण्यफलप्रदा ४ सर्ववेदमयी सर्वपुराणस्मृतिरूपिणी सर्वदर्शनसिद्धान्तरूपिणी योगरूपिणी सर्वकर्ममयी सर्वतीर्थया
गतपस्विनी सा ब्राह्मी सर्वविद्यानां समस्तापन्निवारिणी ६ चतुर्णामपि वेदानां प्रथमं वीजमादितः परं ब्रह्मात्मकं वा ममरश्मि भिरुद्दीपितं
७ भुक्तिवेवल्पफलदसघः पापौघमर्दनं पश्चाच्छ्रणु निजलक्ष्मीः स्वाद्वितीयावीजत्रयात्मिका त्रैलोक्यमोहिनी सर्वपुरुषश्रीवशंकरी सर्वसं
पत्करी सर्वविद्यासिद्धिफलप्रदा ६ ततः श्रियोमसारावृधात्रिकूटापदमेश्वरी गंगातरंगकल्लोलमहावाक्सिद्धिदायिनी १० आणियादिगुणो 91

सर्वपुराणतकभंजनी घुटिकापादुकाद्यष्टसिद्धिदा भुक्तिमुक्तिदा ११ एकाक्षरीत्रियः पञ्चाक्षिया चिद्विद्यापरा निषानेश्महासिद्धिप्रदा हरिप्रनुविलो
१२ श्रीमत्पञ्चाक्षरी पञ्चाभोगस्वामिपवर्गा सत्कलविद्यात्रिशक्तिश्रीकुटत्रितयविद्युता राजराजेश्वरीनाम्ना लक्ष्मीनारायणीस्मृता सवचावपि तज्जाने निराज
राजेश्वरी मिमां १४ नागन्यासकरन्यासो न पुरश्चरणादिकं राजराजेश्वर्यविद्यायां आगमेषु प्रपद्यते १५ सिद्धविद्यामिमां प्राहुः पुराणाः परमर्षयः राजरा
जमनोर्नि संसह स्मरणेनापि वा १६ चतुर्णामपि वेदानां सांगोपांगपारायणफलं श्रुत्वाकेनु फलं सांगं भवतस्मम संशयः १७ महाराशानसहस्र सम्पुष्करसत्रे
रविग्रहे भवसेवफलं राजराजविद्यास्मृतेः सकृत् १८ सागरहिमायायुक्तं वाजपेयसहस्रकं कृतं तेन न संदेहो राजविद्यास्मृते स्मकृत् १९ प्रदक्षिणी
कृत्वा महीं प्रसह्य सकलं लभेत्त सजराजमहाविद्यास्मृतेस्तल्लभ्यते सकृत् २० गंगादि सर्वतीर्थेषु स्नात्वा फलमश्नुते राजराजमहाविद्यास्मरणा
नत्सकृद्ध्रुवेभत २१ चिंतामणिसहस्रकापारिजातशतंतुवा कामधेनुसहस्रंवाकलशमरानेतुवा २२ राजराजमहाविद्याकलेनाहीन षोडशी एक
दारमपिस्त्याणमाजेश्वरी पूरा २३ पदस्तमवाप्नोति तन्नूनलाणानेरपि नश्च कालेपदस्तलक्षमहादानेश्वकोटिशः २४ अघौगयोग्याप्युक्तंसप
यागतिस्समुदाहृता सागतिर्लभ्यते राजविद्यानुस्मरणात्सकृत् २५ सुग्रीवधूभाख्येयविद्यासिंहासनेश्वरी महानारायणी विद्यां केचिरह
मेहर्षयः २६ अनुत्तरब्रह्मविद्याकविराडःपुरातनाः प्रवदामो वयराजराजाख्यां सर्वसिद्धिदां २७ वेस्वरिमात्तकाप्रोक्ता पंचाशद्वर्णरूपिणी
वेदास्सकलशास्त्राणि पुराणागमराशयः २८ वैरवरीमात्तकाद्यास्तावेदव चैरी परमाकला याकूटत्रितयाकारप्रियः पंचदशाक्षरी २९ अस्माए
वांडासंभूताविद्याजपाद्दशापिच ब्रह्मविद्यात्रिशक्तिश्रीकुटत्रितयमिश्रितो ३० राजराजेश्वरीविद्यालक्ष्मीनारायणीपरां सहस्रस्मरणातावपिप्र

३१ अधीतास्सकलो वेदाः स्वाध्याया शास्त्रदर्शिताः कृतालि नाम्नैवं भक्त्या भवेत्सत्वं न संशयः ३२ गायत्रीलक्षजपेन यत्फलं प्राप्यते द्विजैः । अवश्यं
सेवायोनात्र विघ्नेऽप्रियः पंचरत्नास्पर्यालक्षजापेन यत्फलं ३४ सुन्दरी वक्त्र भा ख्या याः सहस्रजलम
सहस्रं सर्वं क्षितिं द्विदां ३१ प्राप्यते प्रसरे भक्त्या तत्फलं लभते द्विजः तत्फलं लभते राजराजविद्यासहस्रजपात् ३५ रत्नासह
तत्सहस्रं राजराजविद्यासहस्रमतः ३३ जप्त्वा पंचायुतं सांगं लभते परमं सिद्धिहेतुभूता सनातनी स्पर्शे च महाविद्या राजराजेश्वरी शुभा
रागाच्चमेव ममलत्स्याससहितं तं श्रीमत्स्वास्संरमनु राजराजमनोज्ञ सातनसंलं सहस्रलुने ३९ अथर्वे स्वात्मसंस्थिते ४० राजराजमहाविद्या प्रतापी यत्र भूतले तदेवालकनं दयालं दरं
हेयं तत्सांगरस्मि रायान्वितं राजराजमनोज्ञापि दिहेति तिष्ठति संततं १ नाभिषेको नदी स्नानात् राजराजेश्वरी यतेनुश्च
१६ यावत्समोतानि भुवनानि चतुर्दश राजराजमनोज्ञापि यत्राश्रमवसेत् माहत्याशिनितीर्थानि तत्रैव निवसति हि २ ४१ हितां रत्नमंकुलो ४१ स्वापि प्रसहंशिष्यानाचार्य
शिवाश्रमः ३८ राजराजेश्वरीविद्याजापी यत्राश्रमवसेत् सप्तद्वीपवती भूमिं समुद्राकरमेखलां धनधान्यगोजन्मादि साहित्यारत्नमंकुलो ४१ दत्वापि गुरुसहमाचार्यच यत्नाद्युगे शुभे ४२ अ
श्वमेधसहस्राणि वाजपेयशतानि च ४३ धेनूनामयुतं कपिलानां कोटि मथापि वा दत्वा गृहसहमाचार्यच राज्यंजने शुभे ४२
चत्वारो वेदाः फलोपपुत्रसहितः अश्वानि स्त्री भवेत् ४४ धेनूनामयुतं कपिला कोटि शतदाने ग्रामसहस्रं राजराजेश्वरी शुभा लक्ष्मीनारायणी विद्या
ब्रह्मनिरतो निरस्त्रा गोरक्षा ग्राम वेतनदत्राच्च सर्वरत्नानामपि विनस्यकोटिशः दत्वा राजराजेश्वरीजपात् ४६ राजराजेश्वरीविद्याप्रदानेव
नदानं स्यात्कथंचन ४७ सतकोटिमहाविद्यासांगन्यासादि सहितोश्रीयाने नज मा स्यात् राजराजेश्वरीजपात् ४६ संसे स्वर्वर्षसाहस्राणि ४७ ताहेरथोधिया ४८ ४८
महामहः अयमेवपरो मन्त्रः सोऽहं सो विष्णुः प्रजापतिः ४० नारायणी सो भगवान् सप्तलोकं विघ्नते संसे न दानं ग्रामं महाविद्याराजराजेश्वरीशुभा तस्मान् महस्तवा ७८
अनवद्यमध्यायम् राजराजेश्वरी श्रीमहाराजतरङ्गं ४६

78

वाञ्छितमेधशानंतुवा ५० आचार्यकरुणालेशकलांनार्हतिषोडशीं आचार्यसन्निधौस्थित्वाकार्यमाचार्यनोपरं कर्तव्यंतत्पार्श्वेप्रणाकर्मेण्याचार्यया
उक्ता आचार्यचरणद्वंद्वसामीप्यंसर्वसिद्धिदं ५२ समस्तपातकहरंभोगस्वर्गापवर्गदं तदेवादिग्वसेत्रसात्तदेवद्वरीवने ५३ तदेवजाह्नवीतीरंत
देवयमुनातटं तदेवतीरवाग्देव्याःस्थलंकुरुक्षेत्रमीरितं ५४ तदेवनैमिषारण्यंतत्तीर्थंपुष्करमेव सर्वतीर्थस्नानफलमिच्छतानियतात्मना ५५ आचा
र्यचरणाद्वंद्वजलंपेयंप्रयत्नतः श्रीमत्स्वाराशिविद्यादिसिद्धिमिच्छन्नरस्ततः ५६ आचार्यरश्मिरत्नांरघद्विनरलार्दिसंकुलोप्रसार्यजपेन्मातुर्वक्त्रंलं
करणेःश्रमे ५७ आचार्यपत्नीसंपन्नामहालक्ष्मीसमायास्सम्नलविद्यादिदेवानामप्यनुपमहमिच्छता ५८ आचार्यपुत्रास्तपुत्रावासोलंकरणा
दिभिः चतुर्णामपिवेदानांनित्यंपारायणासंख्ये ५९ अश्वमेधफलेनिसंसारदक्षिणापान्वितगोमतहसमरदनसफलंदक्षिणायान्विते ६० श्रीश्री
शक्त्या सर्वाः श्रीमत्स्वाराशिस्वत्रियःपंचदशाक्षर्याःपुष्पवदपिलेशमं ६१ इच्छतापक्षहंजप्याराजरानेश्वरीशुभादशदारुद्राक्षावपि जपामहे
दफ्तमदा ६२ अशितामादिगुणोत्थंयेषांहुकाघपकनया धर्मार्थकाममोक्षाश्चासुमिच्छनयमन्नतः ६३ ज्ञानदानेश्वरीविद्यांसकृद्वापिस्मरेद्वक्ति
पुरकायप्रवेशादिसामर्थ्यंचित्रिमादिकं ६४ संदीवछत्रभारख्यायास्सकृज्जप्त्वामुश्चसिध्यतिध्रुवं वेदानामादिभूतत्वात्स्मरणावस्यमहात्मनः ६५ स्मरणाद्वक्त्रं
माह्यात्मप्रसप्रकाशात्तत्रिशक्तिःत्रस्मीविद्यायास्मरणात्स्वतंहंभुवि ६६ महालक्ष्मीजगन्मातापार्वतीशंकरप्रिया अथकामकलासासाक्षात्श्रीपारमे
ष्वरी ६७ तुष्टाभक्तस्यवरदाभवेत्स्पनसंशयः अथत्रिकूटासंपूर्णोस्त्रियःपंचदशाक्षरी ६८ भूतलंप्रथमांशेस्याद्द्वितीयंतुभुवःपदंतत्तीयंस्वर्गलोका
ख्येपरमन्त्रसमीरितं ६९ अग्नित्रयंत्रयोवेदाःशक्तित्रितयमप्यथा पदलयविष्णुमहित्वयंस्वरात्रितयमप्यय ७० पुष्करत्रितयंचापिपरानात्रित्तयेतरःतेजला

79

यथोत्रपुरानामोक्तं श्रियःसद्वदे ७१ नामैतन्माघेश्रीदेत्याछित्रिपुरेतिमहत्तां एतदुक्ततंनामवेदांतेषु प्रतिष्ठपि ७२ सुंदरीतिपदंयस्यास्सर्वस्यातिमनोहरं अस्यास्तां दिव्य
कन्यानां सुंदर्याख्यानविधने ७३ सप्तणासुरीत्येतत्त्रियोमोनोरिंसमन्ते ललितेतिमाहन्नामश्रियःसर्वफलप्रदे ७४ नामान्येतानिगुह्यानिश्रियोदेव्याःप्र
तिष्ठपि श्रियोदेव्यामहत्वोद्योतिस्याधिकंत्वदात्यपि ७५ महात्रिपुरराद्धांतेसुंदरीतिश्रियःपदं नवकत्यापिरेगुप्तंपत्राद्यापिकराचन ७६ महाश्रीसुंदरीदेवीम
हात्रिपुरसुंदरी नामद्वयमिदंदेव्याःश्रियउक्तंमहत्तरं ७७ इयमेव त्रयीरूपामाताकावर्णरूपिणी एतस्याःस्मरणान्नित्यमुमालक्ष्मीःसरस्वती ७८ दुर्गाचभद्र
काल्याद्यास्संबंत्यखिलसिद्धिदाः अधीताश्चतुरोवेदाभंवंसस्पादितेद्विम ७९ शतकोटिमहायागास्तेनेष्टाःपर्णदक्षिणाःसप्तकोटिमहामहामंत्रा अपिजमा
स्सहस्रशः ८० भवंतिप्रत्यहंतेन दृष्टिरागारेमसंयुताः ततएकाक्षरीसाक्षात्श्रीदेव्याचित्कलाशुभा ८१ परब्रह्ममयी विश्वमातृकापरमेश्वरी चिच्छक्तिः
श्रीरितिर्तेयाशक्तिर्नीरापरागोसदा ८२ परस्मब्रह्मणोभिन्नाचिच्छक्तिःश्रीरियंपरा एतस्यास्सर्वाणि संविद्रूपोत्सवोभवेत् ८३ श्रीशब्दवाच्याश्रीदेवील
श्रीत्रिपुरसुंदरी मातृकाचमहालक्ष्मीर्ललितापरमेश्वरी ८४ चित्कलाराज्यलक्ष्मीश्चसार्द्धदिव्यामहर्षयः कुर्वंतितयवाच्येयंश्रीत्रयीरूपिणीपरा ८५
तदंतेभगवद्विद्याश्रीमद्दशाक्षरीशुभा श्रीमत्पाम्परीवाच्येब्रह्मनारायणाभिधं ८६ विश्वागमनिरातंकंसर्गस्थित्यादिकारणं सर्वविद्यामयसर्वबीजभूतं
पंचाक्षरं ८७ स्वर्गापवर्गदंमन्त्रंजपतांसर्वसिद्धिदं समाख्यातावाच्येयंश्रीमद्दशाक्षरीपरा ८ गुप्तलक्ष्मीमहाबीजसंहितेयंपरात्परा प्रणवाद्यत्रिशक्तिश्रीसुं
दरीश्रीसमन्विता ८९ श्रीमद्दशाक्षरीविद्यासुंदरीवद्दशाभामिधा राजराजेश्वरीनाम्नासर्वविद्यामयीस्मृता ९० आचार्यानुग्रहाल्लब्ध्वाविद्येयविश्वनापि
कारुण्यसद्गुरोर्ध्वंयेविद्याजालेमनोहरं त्र्यवर्गामहावे [illegible] विद्यासमस्तानंदविग्रात्मिका जगदास्त्रिनेदिनेरत्नधनधान्योघवर्धनो ७९

कानोसएव हरिरस्मनः निधयः शंखपद्माद्यास्तद्वारि निवसंति हि ९५ अणिमामहिमाद्यष्टसिद्धयोसपवलेवं मविशंसंजनाद्याश्रिसिधंसस्यनसंशयः ९६ नम्म
कोटिसहस्राणामपिनस्यस्मृतिर्भवेन राजराजेश्वरी विद्याजमारप्रसंहसुवि ९७ महर्षयोवशिष्ठाद्या अर्चयंति हरिप्रिया शक्रविनेशमुख्याश्चनंसेवनेदिशी स्मृताः
९८ सन्मानयंतिसिद्धाश्चनारदाद्यामहर्षयः लक्ष्मीस्तन्मंदिरे साक्षात्तिष्ठलाभतसंलवे ९९ किंकरीवास्यजिह्वाग्रे नसनेवसरस्वती पावदासार्पपादर्ज्जेसुर्वा
सं।प्रयछति २०० तावेसस्पपुरश्चर्याकृतानिकथितान्यहो सुवर्णस्यसुवर्णालंवित्रिन्नाञ्छिनुकमानतः १०१ इतिसंक्रमशोवापि दृष्टेपूर्णादिनेपि वास्यति
पातैपिवा भानुम्पहरणेसोमपर्वणि १०२ पंचम्यांभृगुवारेवापौर्णिमास्यांरिपुभयोः हारश्यपाकार्त्तिकेवापिराजराजाख्यविधया १०३ एवंत्रिशतमाजेनसाचा
येचरणाद्ध्ये सुवर्णामेकेदृत्वायगुरुपत्नीपद्मीबुजे १०४ सुवर्णानत्रदत्वापिफलश्चार्णपलप्रदं हृतवानेवभवति सद्यःप्रसयकारिणी १०५ इत्यस्याःप्रभा
वाथंसघः सकलस्मिन्छिरः वर्णितुकनशक्यः स्यादृदानामप्यगोचरः १०६ सत्कामसकलवेदश्च धर्मशास्त्राणियाणिच सत्काम्यर्वपुराणानिसर्वोपनिषदो
पिच १०७ भागवद्ररश्मिसमंचरश्मिसक्रमपिच्छियः मासजातमपि सत्काराजराजेश्वरीमिमां १०८ लक्ष्मीनारायणीजिह्वावेदाध्ययनजंफले वेद्याए
यशाफले शास्त्राध्ययनजंफले १०९ सर्वतीर्थस्नानफले वेदान्ताध्ययनासवे शतक्रतुफलंनिसं सर्वदानफलंपरं ११० श्रीमद्व्यासरी विद्यापरश्चर्याफले
मुभे श्रियोविद्यापुरश्चर्याफलंसांगे दिनेदिने ॥ लभतेनात्रसंदेहोन्नाकुरुषात्रसंशयं १११ आथर्वणोवेदस्तोमहास्मावेदाश्चशास्त्राणिपुराणासंघा
नहृष्या महामंत्रममत्रिवेदीसारकृतास्त्रथेभिवरीत्रारूपी ११२ धर्मस्यपुत्रोभगवान्महात्माजगत्पालपप्रस्वादपितामवाप सएवमासाङ्गावान्मुकुंदो
विद्याप्रभावादभवन्महात्म ११३ श्रीरामः श्रीपतिः श्रीराः श्रीमाश्रीयवल्लभस्तथा श्रीकान्तः श्रीमहायोगी श्रीनारायणउच्यते ११४ श्रीनारायणश

दे नसमः शब्दो न विद्यते श्रीनारायणनामापि स्मरणात्तादिने दिने ११५ विमुक्तः पापराशिभ्यो जीवन्मुक्तो न संशयः नारायणसमं नाम यात्तको पवि भेद
ने ११६ नास्ति नास्त्येव नास्त्येव संसेस तेव दाम्यहं नारायणपरा वेदा नारायणपरायणम स्मृताः ११७ नारायणपरं शास्त्रं नारायणपरा स्मृतिः मातंगप्रत्नसोवा
पिपंचमः श्वपचोपि वा ११८ श्रीनारायणनामानि स्मृत्वा मुक्तिं प्रयाति हि तद्धृद्याचार्यवक्त्रान्नामधेयं नाम्न याग्गुरो ११९ पंचाशाणि मिमां विद्यां प्राकुर्वीत
यरीपरा श्रुत्वा प्यप्युक्तः स तर्निसम त्वांचा सृष्टिमिमां १२० परां गतिमवाप्नोति योगिनामपि दुर्लभां किं पुनः श्रीमत्स्वाती विद्याजपरतात्मनो १२१ राजराजे
श्वरी विद्या जपहोमरतात्मनो नाशभावो धर्मिणां नु नैवशक्ने विधिनापि वा १२२ राजराजेश्वरी विद्यास्मजोपि सकृन्नरः सुराणामपि वंद्यः स्यान्मनुष्याणां धीरा
यतात्मनो १२३ आचार्यकृपया लब्ध्वा राजराजेश्वरीमिमां द्वादशाधा वा यो नु स्मरन्ति संततं १२४ स गुरुः स यतिः प्रोक्तः स सदैव नरस्स साधकः
सपञ्चासद्धिजश्रेष्ठः स तपस्वी महामतिः स पूतात्मा स पर्वीशस्स ध्याता स पिता तथा १२५ स एव माता बंधुश्च सो गि हाश्रीपरे नपः समहावास
दृवश्च स योगी स महर्षिर्मुनिः १२६ स ब्रह्मा स विष्णुः स शिवश्च नः स एव कनगतोसर्गी स्थिति संहारकृद्विभुः १२७ नंदश एव भ लोके पाव
न संप्रकीर्तितः तस्यैव मातापितरौ धन्यो कामहीतले १२८ कृतकृत्यस्सधिने ... स्य नालक्ष्मि न बांधकाः मुक्तिं यान्ति न संदेहः पितरोस्यपि मम महाः
९९ किमत्र बहुनोक्तेन वक्ष्ये वेदार्थसंग्रहं राजराजेश्वरी विद्या समा वा पवित्रका नाहि १२९ यामाहेन्दी महालक्ष्मीर्धनदश्रीरचंचला यावाहणी राज्यलक्ष्मि ८०
दैवसंस्थिका गंधर्वेषु च या विद्या या विद्या देवतेषु च १३० ... विद्या स्वमुखे भवेत् आचार्यदृष्टिसौवास्याः पुरश्चर्याभिधीयते १३१
श्रियः पंचदशाक्षर्या अष्टार्णाया अहोमनः कोटिशाय सकलं प्रोक्तमाणमेषु मतर्विभिः १३२ एकाह्नमात्रं जरा विद्यायाज्ञस्मृत्वेत्स्मतं श्रीमत्स्वातीगीवि

घाप्रस्थयीदिकर्मसु १४६ अिमःपंचदशास्पर्यापरस्थयीदिकर्मसु हुत्वाद्वादशधावापिराजराजाख्यविधया १४७ अर्कसाध्यपुरश्चर्याफलं प्राप्नोति शाश्वतं
वसुधां तसरं ब्रसपश्यत्येव महीतले १४८ किंकराज्ञसम्पद्मालाश्च्विं नाममणिगणान् पिकल्पद्रुमसहस्रं च कामधेनुशतं तथा १४९ प्रयच्छं सणिमाद्यष्टगुणै-
श्वर्यं चेशाश्वतं इदमेव तपोमुख्यमिदमेव महद्व्रतं १५० इदमेव परा विद्या इदमेव परा गतिः एतदेव परं श्रेयः एतदेव परं फलं १५१ इदमेव परादीक्षा महायो-
गो यमुत्तमः अयमेव परो योग इदमेव महद्व्रतं १५२ इदमेव परं ब्रह्म सत्यं ज्ञानमनन्तं महत्तरं राजराजेश्वरी विद्या मत्त्वेयं सततं तं स्मरेत् १५३ राजराजेश्वरी ध्याजि-
घाकर्तव्यं गुरुपूजनं इदमेव महन्मुक्तिबीजमत्यन्तविश्रुतं १५४ कथयिष्येति सुमतिः पितेव ब्रह्मविद्वरः यानव ल्वं महामाने स्वपित्रा सहितो नगान् १५५
गोमत्स्याद्यादिकं सर्वं धनरत्नादिकं तथा सर्वंपापहं वस्त्रायधर्मदं सरस्सि गाधवे १५६ कलाचरणमुग्रं षांवर्षत्रितयमादरात् उच्छिष्टमार्जनाद्यैश्च पादसंवाह-
नादिभिः १५७ वस्त्रप्रक्षालनाद्यैश्च निर्दीक्ष्यस्य बकोनसत्ते किं करो भवावा मघणाद्येस्समर्चेकौ १५८ तोषयेत्तो चन मुक्ताभिक्षित्वाप्यर्थं संचयेः राज-
राजेश्वरीविद्यां प्राप्य तौ गुरोर्मुखात् १५९ गुरुमुपस्थकौ निसंच्य यमघगुणान्वितं ज्ञवाप्य सर्वश्रेयां सिब्रसरद्वासनातनं १६० कुलसाहस्रमुद्धृत्य प्राप-
तुः परमं पदं ॥ श्रीकपिलाचार्य उवाच ॥ राजराजेश्वरी विद्याप्रभावो ब्रह्मिन्मदनाः ईदृशो वर्णितुं नैव शास्ते नेनमपाप्य हो १६१ ॥ इति श्रीमद्रुद्रयामलतन्त्र
रहस्ये दशसाहस्री ये बृहत्सारार्थसंग्रहे अक्षरभागे राजलक्ष्मीनारायणविद्यामाहात्म्ये त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ श्रीकपिलाचार्य उवाच ॥ एतदुक्तं मयानघ
दसारार्थसंग्रहं आगमेषु पुराणेषु नैनं स्माख्याय तेऽपरं १ अयं नारायणो योगी भगवान्परमेश्वरः भक्ताभ्यर्थनया धर्मो श्रीरामइति कथ्यते २ भक्तानु-
ग्रहितात्मा साक्षात् क्रीडयि यस्मात् कला अनयायमभाषो सोऽश्री रामइति कथ्यते ३ राजराजेश्वरी विद्यावाच्योऽयं पुरुषोत्तमः श्रीनारायणो नामाद्यमस्य च प्रथितं श्र

४|

तो ५ नारायणाभिधं ब्रह्म परं वेदान्तमेश्वरं नारायणपरंब्रह्म तत्त्वं नारायणः परं १ नारायणपरो ज्योतिरात्मा नारायणः परः बहुजन्मार्जितैः पुण्यसंचयैः पापनाश
नैः ६ नारायणानुस्मरणोद्भूतभक्तिः प्रजायते द्वितीयमपि सर्वाघभेदनं भुक्तिमुक्तिदं ७ श्रीरामनाम वरेषु समस्प्रश्नं यमहर्षिभिः तृतीयं वासुदेवाख्यमस्यना
मनिगद्यते ८ नामत्रितयतो नान्यदस्ति सर्वफलप्रदं महापातकयुक्तोपि स्मृत्वा नारायणं सकृत् ९ अवाप्तवान्परं तत्त्वमजामिलो द्विजाधमः वेदाचारपरिभ्र
ष्टः किरातोसंगतिः श्रियं र १० श्रीरामनाम सततं स्मृत्वा पापांरवापदेशतः वाल्मीकिः प्रथितः सा स्याद्महर्षिकुलाधिपः ११ ध्रुवाद्यो महाभागा वासु
देवपदाश्रयाः अवापुः परमंधाम ब्रह्माद्यैरपि दुर्लभं १२ येये सीता महाभागा प्राप्नुर्भूतामहीतलात् सा साक्षात्सैव सर्वगा याश्रीर्देवी सर्वमातृका १३ विश
क्तिः प्रथमे नाम श्रीरित्येव निगद्यते द्वितीयेनु महालक्ष्मीनामधेयमुदीरितं १४ महाश्रीसुंदरीनाम तृतीयं गुणसमुच्यते सीतानाम भवत्तु येषां ज्ञानकी
त्यपितसर्वं १५ नारायणस्य श्रीरेषा बहुनामानि संस्थपि समस्ताघहारिणी स्युस्सघ एव द्विजोत्तमाः १६ नामान्येतानि जप्तानि सद्योमुक्तिकराणि
हि श्रीनारायणनामाद्य लक्ष्मीनाम यतोसख्य १७ श्रीवासुदेवनामाद्य श्रीरामेत्यथ गीयते तस्माच्छ्रीसंयुतानप्या श्रीमद्रूपा हरिप्रिया १८ आद्य
वैणी सकृदापि प्रलपन् सर्वसिद्धिदो राजराजेश्वरीतिपुनर्वनतनामास्तुपोषणा १९ नवद्रव्ययनापेक्षानयाणोनन्तलक्ष्या नरसिंहमालाध्ययनेनासापेक्षा
दिव्यानतिः २० श्रियः पंचदशं गायत्र्यः श्रीमहद्भिस्समस्सचरा जगज्जेश्वरीविद्या समस्तानां सिद्धिरीरिता २१ राजराजेश्वरीविद्या सर्वविद्यास्वरूपिणी सर्व
योगमयी सर्वधर्मशास्त्रस्वरूपिणी २२ सर्वमन्त्रमयी सर्वतीर्थमनुमयीपरा सर्ववेदमयी सर्वमहर्षिब्रह्मरूपिणी २३ सर्वविद्यामयी सर्वशक्तिपी
ठस्वरूपिणी लक्ष्मी नारायणाभिन्ना राजराजेश्वरीपरा २४ सर्वमन्त्राधिदेवतासनेश्वरी आचार्यरूपया लक्ष्मी मम पापविनाशिनी धानदं २५ दशाद्या

राम
८१

इत्याधावापियस्मरेत्साधकोत्तमः जप्तोजपफलेनिराममाधिरभिधीयते २६ प्रादक्षिण्यंप्रभवः प्रोक्तंगनिरस्तनसंशयः त्रिलोक्यंसमस्तंमुद्राणांस्वनाम
वनिध्रुवं २७ भोजनंनित्यहोमः स्यात्प्राणाग्नपंचशाने चितास्यभगवद्ध्यानंनक्रियानपउच्यते २८ तस्मादेतादृशीविद्याप्राप्तोः करणैरपि च
वश्यमपिगोप्यव्यानिधानमिवतस्करात् २९ सर्वस्वमपिदातव्यंपशुरत्नधनादिकं कमकाउनपिदातव्यारूपवसःस्वलंकृताः ३० पुत्रानपिप्रदात
व्याविद्याविनयसंयुताः साध्वीस्वपलीतरुणीसर्वावयवसुंदरी ३१ सापर्थिनेप्रदातव्यायात्म्यश्रीरप्यंवचली शिरोपिप्राणसहितंदातव्यमवनीतले
३२ राजाराज्यमहाविद्यानदातव्याकथंचन राज्यप्रदायराजेवाप्यानपुत्रायवैधव ३३ राजराजेश्वरीविद्यानदातव्यामहीयसी प्राणानपिचसर्वस्वंपरिजोप
त्रांश्चकन्यकाः ३४ आचार्यचरणाधीनायः करोतिहितलेनिर्मत्सरोमहेशकारीजितक्रोधोजितेंद्रियः ३५ आचार्यचरणाद्वन्द्वौकर्मनिरतःसदाशिष्यले
सपरिया ध्येनासोराज्यप्रदेशपिच ३६ मित्रंददातिजनकोपितमातामित्रंसुतःइहामुत्राभिलाभीष्टप्रदानाचार्यउच्यते ३७ आचार्यत्त्रांसमुल्लंघ्यपस्फुरत्प
वनीतलेमित्रपुत्रकलत्रादिसंपमःप्रयुक्तोविशान ३८ भलानिरमेरङ्गःस्वीरैःलंतेमुनकोभवेत् सहस्रजन्मसुयानोगर्दभःस्यानकःपरं ३९ आचार्याज्ञा
मनुल्लंघ्यनिरंतरमनन्यधीः इहामिसकलैभर्यप्युतोनिसमस्वाध्ययः ४० अवशंपमुक्तिमाप्नोतिसहस्रकुलसंयुतः आचार्यचरणद्वंद्वसन्निधौविहु
केनुवा ४१ कोवनानोसहस्रवाराःस्याप्नीतिरिदिनोत्तमेः यदृष्वावाप्रलितानेनहराणांमस्त्रीतिनं ४२ तन्माहात्म्यंनेरदेयंनहृद्धंवृद्धिसंपुनंतस्मात्सदानया
दर्शयोदेपंशुद्धिःसमन्वितं ४३ नदृष्टेहिगुणादंपंचपाणसाद्गुणांस्पंचवस्मास्पंचगुणितासंतदृष्टंनास्तिनिष्कृतिः ४४ इहामुत्रापरंसौख्यमहेश्वयम
सृपंबस्मतासम्पंतसिद्धियदृछेत्साधकोमुंधातिरुच्यते ४७ गुर्वाज्ञालंघनेन्दृणांनतिघृतिहरीरितापत्नीपुत्रकलत्राघा+वि ४५ तस्मात्आचार्यपदद्वंद

४१

किं कः स्मादिनेरिहैनेय एच्छेत्सरमें दुःख नेतेन नरकयातना ४७ आचार्यास्तोसमुद्देष्पते नस्येद्युगं महीतले पितमातवधे मल नि रंतरसंसारान्वितः ४८ मुक्तास्तत्रगतात्मा
रिसंपरः स्मृःपरेपदे आचार्यस्य कृपाते शास्त्रान्यथा व्रजन्ति दनाः ४९ परिस्तु रुकाहराप शिष्यस्य प्रसरभुवि इत्यर्गिस कलेस्वयं मनसमुक्तिस्तु शाश्वती ५० आ
चार्यपर्गीक हतात्लक्षांसकलसिद्धिदं राजराजेश्वरी विद्यायां योनुस्मरति संततं ५१ भोगो योगाय तेतस्य पापं च सुकृतायते मोक्षायते च संसारो राजराजेश्वरीज
पात् ५२ राजराजमहाविद्या स्मरणाद्भवनेदनाः ब्रह्मविष्णुमहेशादिपदं चापि सुदुर्लभं ५३ पितृमातृसहस्राणां सममाचार्यदैवतं आचार्यसदृशं दैवं विद्य
ते परिभूतले ५४ राजराजमहाविद्यासदृशी व तपं जेतदा अश्वमेधसहस्राणां मंसकृतमस्ति चेत् ५५ राजराजमहाविद्यासदृशी विद्यते तदा रत्नमेरुस
मे दाने यदस्ति पुतिपापहे ५६ राजराजमहाविद्या सदृशी वर्तपं नेत राजाहूवी सदृशं तीर्थमस्ति चेत्पातकापहं ५७ शेषाचलसमं क्षेत्रममस्ति चेत्सा वा सिद्धि
देवाराणसी समं क्षेत्रमस्ति चेन्मुक्तिदायकं ५८ वहीवनएकांतपदिसप्ध पलप्रदं राजराजमहाविद्या सदृशी विद्यते तदा ५९ बहुनात्र किमुक्तेन राजराजेश्वरीप
रा सर्वविद्यापयो मोक्षकाम वेद्य स्यारकापि का ६० तस्मादिमां महाविद्यामाचार्यवरतो बुधाः नुपति पूर्णाकृपालब्धां योनुस्मरति संततं ६१ सविगद्गरहषः सा सा
ह वन्नारायणात्मकः राजराजमहाविद्यामाहात्म्यमघनाशनं ६२ इति किंचिन्मया प्रोक्तं मयवस्यामि साधनं ६३ इति श्रीमत्स्य तंत्ररहस्ये दशरथीये तंत्रवे
द सारार्थ संग्रहे उत्तरभागे राजराजमहाविद्यामाहात्म्यं च तु स्त्रिंशाध्यायः ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ राजराजमहाविद्यानुष्ठानविधि विवरं वक्ष्ये ब्रह्मसुता पूर्वं मृगाधु
यान्वितः १ प्रातः समुत्थाय शयनात्स्थित एवहि आचार्यचरणाद्वंद्वं ध्यायेद् दृष्टसविते शुभे २ ब्रह्मरंध्रे सहस्रसमलेविकसत्स्वल्पसुस्फुटिकसंकाशवर्णाभ
युक्तान्वितं ३ प्रसन्नवदनं शांतं दिव्याभरणभूषितं ध्येनारी ... राहूतिं दाथिमा सान्चारापणात्मकं ध्यात्वाचार्यं महात्मानं सर्वज्ञं करु ८२

राज्ञानिधिं ५ तत्तत्स्वदान्नयुगोभयोभमोनत्वा यमादरं नमास्वमयुगलालसीयूषविंदुभिः ६ ज्ञात्वात्मानं प्लावितं यान्वा विमुक्तः सर्वपातकैः मलाद्यि संबोधनमा
नु कारि ज्ञातमभां ७ नमतो बकुनरप्रबोधोज्ज्वलेनीपरसंविदं भासानतेजसत्पुत्रजपिंजरीकृतविपहः ८ ज्ञाचार्यचरणांभोजेज्ञात्वाहं श्रीपादुकायुगो सोवर्णशानं
वापि दृष्टानस्वाचपादुकां ९ तुलसीश्राविय देवपरंपसमयूहा मुनीन् महानदीभिलदाहिं ह घास्मला श्रियः पमि १० प्रक्षालितं कागिप्रियबलविद्या
मथोनेपेता यदाह्रालेसमुत्थायमुहूर्ते पतमानमः ११ पर्वमाचार्यवक्त्राब्जं दृष्ट्वा पादुकेयामेमेत ज्ञात्वा सान्निध्येयगुरोः पादाब्ज श्रीपादुकानमेन १२ न
तोनघादिकपरपत्पानुकामत्रमुघरे नम्रघाविज्ञातिधाम्न लाद्दशाद्दारवाधा दृशाधापिवा १३ वसविधानपंसमान्जुं श्रीश्राद्धस्वासीं भावकशिमस्
नेकवमलात्रैधेक धापिवा १४ श्रियोरश्मिलजं पश्चात्स्मरेत्रैधा पिवासकृत· गशिममालाभिधंगनं श्रियः पूर्वमुदीरितं १५ अथ सिंहासनमहाविद्या
मेसस्मरेत्सकृत अघाविंशतिधाम्न स्वाश्रियः पंचदश्या हृदि १६ संस्मरेत्सुप्रभातादि स्तोत्रं भगवतः प्रियं १७ ब्रह्मा मुरारिस्त्रिपुरांतकश्च भानुः शशी भूमि
सुतो बुधश्च गुरुश्च शुक्रः शनिराहुकेतवः कुर्वंतु सर्वे मम सुप्रभातं १८ भृगुर्वशिष्ठः क्रतुरंगिराश्च मनुः पुलस्त्यः पुलहश्च गौतमः रैभ्यो मरीचिश्च्यवनो मह
र्षिः कुर्वंतु सर्वे मम सुप्रभातं १९ सनत्कुमारस्सनकस्सनंदनस्सनातनोप्यासुरिपिंगलौ च सप्तस्वरास्सप्तरसातलाश्च कुर्वंतु सर्वे मम सुप्रभातं २० पृथ्वी सगंधा
सरसास्तथापः स्पर्शी च वायुर्ज्वलितं च तेजः नभः सशब्दो महता सहैव कुर्वंतु सर्वे मम सुप्रभातं २१ सप्तार्णवास्सप्तकुलाचलाश्च सप्तर्षयो द्वीपवनानि सप्त
सप्त भूरादिकला भुवनानि सप्त कुर्वंतु सर्वे मम सुप्रभातं २२ इत्थं प्रभाते प्रवरो विचित्रं स्मारसहेघः भागुपाव भक्त्या २३ दुःस्वप्ननाशोध्य नसुप्रभातो भवे
द्वसत भागवत्स्मरात २४ पठेद्यः सुप्रभाताख्यं प्रातर्भगवतः प्रियं सर्वपं दृषित्रा नाम लामुक्तिमवाप्नुयात २५ प्रजपेद्भागवद्धर्मं पदिशाकः भुवित्तरा

विमुक्तस्सकलापध्यो नारायणमयो भवेत् २६ बहिर्निर्गत्य मन्त्रादि विसर्जनपरस्ततः खादिरेणाथ काष्ठेन दन्तधावनमाचरेत् २७ अपामार्गेण वा कुर्याद्दिव्यसौभाग्यसु
नमेध्यानं कुर्यात्ततो नयोजस्नानं गोवा समाहितः २८ आर्द्रवाससमावापि परिमृज्य कलेवरं संध्योपास्तिं ततः कुर्यात्सर्वपापौघभंजनी २९ संध्योपास्तिं परित्यज्य यो मन्त्र
कुरुतेति सपृद्व हरिश्चार्यस्सर्वं समाहितप्रक्रमेणः ३० सवयोदिधिसंयुत्वा स्तर्वदीर्घायुषो भवेत् मानानाक्कलविधानां सावित्री परमाकला ३१ कहश्चास्नामु
83 पास्येवविधोपास्तिं समाचरेत् सहस्रप्रजपेद्यस्तु गायत्रीं वेदमातरं ३२ तेवशिष्ठासासंभतेनानीधं ब्रह्मलनंस्नाः सहस्रमथ जपेन्नित्यमथ पंचशतं तु वा ३३ चतुः
शतं जपेद्द्वात्रिंशतं तु वा अथवा विंशाधिकं निसरातंवा प्रजपेत्सुधीः ३४ शतमघोत्तरं नित्यं येयान्जपेत्साध्वकोत्तमः तं ब्राह्मणं विजानीयात्सर्वकर्मसु पावनं ३५ सा
वित्रीं यां जपेदेककालं द्विशतमारात् स महापुरुषश्रेष्ठो ब्राह्मणो नामत्यते ३६ एककालं जपेद्यस्तु त्रिंशतं वेदमातरं ऋषिः मग्नो विद्वद्भिः चद्रिः पावनपावनः ३७
वेदमातरमभ्यस्य चतुःशतमथान्वहं महर्षिः सर्वलोके तु सम्मतो विप्रः कथ्यते बुधैः ३८ एककालं पंचशतं सावित्रीं यो जपेच्छुचिः ब्रह्मर्षिः स महानुक्तो देवतोपि पितृन्मि
तः ३९ सहस्रमेककालं यः प्रजपेद्वेदमातरं स एव भगवान्साक्षान्नारायण इति स्मृतः ४० ब्रह्मर्षिभिर्वशिष्ठाद्यैर्यदि संवत्सरं जपेत सदि पतितानां सहस्रं च सपापं पतिपा
वनः ४१ सहस्रं त्रिशतेन वापि तत्तु पंचशतं तु वा द्विशतं वा शतं वापि सावित्रीं वेदमातरं ४२ यथाशक्त्या प्रणवस्वाहावुपस्थाय यदि वाकरेजन्नपापस्मरणादलाय यथा
त्सार्वमातृका ४३ होतामारायणीसे धां श्रीमरक्षास्तुतिश्रुभौ य यास्या मा प्रणवस्वाप्य सत्कं नाणमभिधं ४४ आदित्यसभिमुखोनस्था सकृद्द्विधात्रिधापि वा पंचधापि वि
वारंवाजेध्या स्वगुरुपादयोः ४५ नमस्कृत्यापि मारापवेदमात्राद्यतन्मुखे ऽकुलाद्दशधा पञ्चधाप्यष्टौ मरक्षार्थं विधया ४६ अष्टोत्तरशतं नित्यं समर्प्य विश्रान्तिधा
पिवा हुत्वाथवा मधुदेवनैवेद्यैर्वेन घृतेन हुनेत् ४७ श्रीकारणशाकायापश्चाद्राज्यलक्ष्म्याय यथा ततः आज्यं हुत्वा ... विधया ४६ अष्टोत्तरशतं नित्यं समर्प्य विशाग्धि
शाधा हुत्वा वसुसर्पणतावीपा ४८ हुनेद्दूर्वाशधायपश्चाद्राजाराज्यविधयारशाधा पंचधावापि हृचेत्वाप्याहुतिभिस्ततः ४९ ब्रह्मार्पणाहुतिं कृत्वा बहिर्मुखामयसु
३ यदिशानः स्त्रियोरे आर्तिस्मिलिशंतेमकधा ५० हुत्वा हुत्वापि वामेन वाजयाचान्नपूर्णाया अथ्योन नाम्य मनुना गुरुवाद्वक्रयाम कृत ५१ हुत्वा ततः श्रियोरे आघा
नवैश्ववर्णेभ्या ... : ५२ एकामण्याहुतिं कृत्वा ... विधया हुत्वाद्दशधान्येन हुत्वा आहुतिभिर्घृतं ५२ प्राणान्नाय

सपतलेकप ८३

मासीनस्सुखासने श्रीमदष्टाक्षरीविधिधा जपसंकल्पमुदीरेत् ५४ ऋष्यादिकं न्यस्य न्यासजातं तेनैव सेतु यथावदंगं भूयस्त्वेव शुद्धीमातृकां
परो ५५ विन्यस्य दशधा वर्णान्न्यासं कृत्वा ततः परं चिद्रूपमातृकान्यासं कृत्वा ध्यात्वा प्रियःपतिं ५६ श्रीमदष्टाक्षरीविधिधा मुद्दतां त्रिमात्राधिकमात्राधिकमहः
न्यसेत्संवत्सरं ततवा ५७ चतुःशतं वात्रिशतं द्विशतं वा शतं जपेत् सायं प्रातश्च मध्याह्ने घासो कालेषु यानि कानि ५८ नारायणा समस्मारणां विपतकामे
जनं नारायणो येनाभीनिर्ल्लं स्मरतमीद्दिने ५९ तेन धन्यतरं लोके नास्ति नास्ति ततो धनाः नारायणानुस्मरणं जपहोमादिकर्मसु ६० श्रुतमस्य बलनाद्येष्टः
स्मृतं संपूर्णतां सिद्धिं दें ब्रह्मघोषा सराधीवास्तेपीवागुरूतस्य ६१ तत्संयोगा... त्वावित्स्मात विधातकः नारायणानुस्मारणं कृत्वा प्रहृष्टमादरात् ६२
वरांगी तोमवाप्नोति विमुक्तः पापराशिभिः नारायणानुस्मरणोवर्तवर्णाश्चवंमाः ६३ अत्राधिकारिणः कः पापे मे मा ताभवंस्यपि नाधिकारो भवेयपरो
गीतमवाप्नोति विमुक्तः पापराशिभिः नारायणानुस्मरणो चतुर्वर्णाश्च यं वमाः वेदवाक्यकृतावपि ६४ श्रीनारायणनामाघं प्रस्तणाः अश्रमाल्लनः वेदे वे
द्दांतवाक्ये सारभूतं सनातनं ६५ श्रीनारायणनामाघं स्मरतां स्मसंस्तजाअपि पतनवस्कूलेवं संसत्कद्विजातिसमवाप्नुयु ६६ ...लाद्विजातयः पश्वा
दार्पवरनां वुजातश्री मदष्टाक्षरीं जप्त्वा गतिप्राप्य तनुमां ६७ श्रीमदष्टाक्षरीविधाजपतो याद्दशीगतिः तु लायद्दशमेवाप्नुयुः कोपापितादृशीन गा
तिर्भवेत् ६८ नारायणानुस्मरणाद्विपरणां गतिः परा श्रीमदष्टाक्षरजष्टानां गतिः शाक्यानर्वर्णितुं ६९ अयं नारायणो योगी वटरीवनमध्यगः वेमवु त्र
श्रमुत्वा त्मासर्वलोगुरुः स्मृतः ७० यतीनां वंसने काले श्रीमदष्टाक्षरीं पुनः ७१ यापैवनमंस्यचत्र पंगतिम भाप्तवा ७१ तस्मात्स्वरूपमग्नाणां वेद वे
दवेदान्त संग्रहा आचार्यकरणात्मा सान्नप्वा स्वर्गापवर्गहिं ७२ अथैवेरिकं याव तथा दानमरसितांभनावार्ये त्वयस्मात्मकं परं निष्कलं कं नि
त्वं मे सखानंद विदात्मकं ७५ निरंजनं नित्यधारं नित्य मुर्दलानानं ...रस्त परस्य पराष्टाक्षरीवाक्यं वस्तु ब्रह्मात्मकं परं निष्क

रा.उ.

84

१०६ गुणातीतं गुणाधारं विधिविष्णुशिवार्चितं अनंतमचलं स्वस्थं मनोवाचामगोचरं ७७ श्रीमदेशाखरीविद्यां संधानात्सकामतः श्रीमदष्टाक्षरीवि
द्यां अष्टोत्तरशतं जपन् ७८ भवत्येवं नु अंते पापैर्वेदाहसादिकैः पिठिशातं वो जयोनिसं श्रीमदष्टाक्षरीपदं ८० ब्रह्महत्या सुरापानं स्तेयं गुर्वंगनागमः
पितृमातृवधाद्यैश्च महापातकसंचयैः ८० उपपातकजालैश्च सर्वैर्विमुच्यते ध्रुवं तैः वाङ्मनः कायजैर्वापि नाशयेत्सर्वं सुसिद्धिषु ८१ मनसा कर्म
णा वाचा ज्ञानकैर्वा पि उपपातकजालैश्च नश्यति हि ध्रुवं ८२ विमुक्तो नात्र संदेहो गतिं प्राप्नोति स यां क्षयां प्रथमं तं योजयेत्सिद्धं श्रीमदष्टाक्षरं मंत्रं
८३ सर्वदेवैः सुपूजितं सर्वक्रतुफलप्रदं वेदानेषु यत्पुण्यं सर्वतीर्थेषु यत्फलं ८४ तदष्टाक्षरपूजया प्राप्नुयात्मनुजो ममागतिं श्रीमदष्टाक्षरीं नि
त्यं प्रजपेद्यश्च नुः श्रातं ८५ तस्य हे देवराति सर्वाः सिद्धयः अर्थं च लाभमहालक्ष्मीर्धनधान्यादिसंकुला ८६ तदा हि निवसत्येव सा च राज्यं ता
तादृकं दीर्घमायुष्यमारोग्यं तेस्य दिने दिने ८७ धर्मोर्थकामयोक्षाख्याः पुरुषार्थाश्चतुर्विधाः तत्करतलेव संसेवं संशयो नात्र विद्यते ८८ ज्ञात्वायं च मां तं
नित्यं श्रीमदष्टाक्षरीयंत्रं पाठकं जनसौहार्दसिद्धकमनुत्तमं ८९ प्राप्नोति सर्वसंपदैश्वर्यं महिमादिगुणान्वितं ध्यायेदिति निधयः स्वस्थ गणि
तिर्वं सर्वं वशाः ९० किंकरी वास्य जिह्वायां च दापत्नी विजंभते तं पालयंति मातिव महालक्ष्मीः सुतं यथा ९१ महात्मा नाति स्मरः श्रीपुंवं च म
लोपि च पितुर्मातुः स्वयमाश्रकुलैः सह मुच्यते ९२ कले वसंते विशति तिष्ठेत् ९३ चरे हरेः ज्ञात्वाधि कंजलं न रह स्वप्रसवं हं श्रुविः ९४ सप्त
कोटि महसा यो गोसास्त्रनारायणेनाविभुसत एव सर्वजगतामाधारभूतं चिरं ब्रूयात् ९५ एतां महाविद्यां सर्वरूपं स्वोत्तमं दपियापि नः तत्संभाव
तानि स्मरणमात्रेण फलं भवेत् ९६ वर्षाद्धं संमरे दा याअपि साक्षाद्विजोश्वराः किं कारा स्ति क्षतिसिद्धाः किं पुरुषा अपि ९६ तमर्चयति मु
नयो विश्वामित्रादयोपि च तं तपावयं च पतिवृद्धमयाम नदेवा कासपि ९७ मनिकलाचार्यो चक्षाः कामधेनुगणा आपार्वतामहाय कीर्तिताः नित

हृदि नित्यसंतिष्ठ १९९ तं दृष्ट्वा संभवानां भुक्तिमुक्तिलक्ष्मीरवचं चाह स्तोत्रं वृत्तेन सन्सेवनात्मकार्यो विचारणम् ९१ स एव धाता विश्वस्य गौं कल्पनं स्वः स एव जग
तः कर्ता हर्ता विलयिता पिता २०० तमेव सततं विप्रा जगन्नाथं हरिं स्मृतं त्रिशताधिकं साहस्रं श्रीमद्द्वादशाक्षरीपरं २०१ योऽनये वसहं श्राद्धजपादिकं
वरं न शशं सततेम यावत्कोल रुद्रान्द्विकोटि २०२ श्रीमद्द्वादशाक्षरीमिर्थंज स्वादि दिने दिने वासुदेवमहाविद्यां वेश्वविद्यादरूपी २०३ यस्तु ... जपस्य
मायया पादशाक्षरी लक्ष्मीहृदयविद्यां वा श्रीषोडशीमथापि वा २०४ अष्टोत्तरां वा महालक्ष्म्याः शतमष्टोत्तरं जपेत् ... साधको निसंसंशयः यं चद्रः
शाक्षरी २०५ त्रिशतीं हि शतं वापि पश्चात्तमर्थं ... विंशति धाव पिंजक्षय श्राद्धि नादीने २०६ राजराजेश्वरी विद्यां ... मासि ... नुदाक्षर
लविद्यामष्टाविंशाक्षरी या तां २०७ लक्ष्मीनारायणी यं ... तमष्टोत्तरं जपेत् अष्टाविंशति तिथा वा विजये ... माधान्या ह २०८ राजराजेश्वरी व्यावि
द्या या यावदाल्लीनानन्द हं श्रीमद्द्वादशार्णविद्या वा ... जपाकल अंक या गाःम ... व्रह्मविद्भिः पुरातनैः राजराजमहाविद्यामष्टाविंशा
तिथानवहं २१० प्रजसा श्रीमद्द्वादशार्णविद्या यास्य गर्द्भिणां अष्टाविंशति संख्याकयुक्तं पापि ... समे २११ अष्टविंशति तं संख्याकवेदवारायणा कलं
अष्टाविंशति संख्याकमहार्णन सकलं शुभं २१२ प्राप्नोति नात्र संदेहः प्रसंहं ... राजराजमहाविद्यासकल्पराशतोऽन्वहं २१३ वतु ... मवि
वेदानां तां वसारायतो फलं ... संगमश्च विंशति संख्यया २१४ राजराजमहार्णं शतिधाजपात् अस्यं ... वामोति सा ... मेधोद्धरि २१५
असौ नारायवशः स्याक्षलोः फ सा सा ... नम्ता विधः अमेधसहं ... वनस्यानायुतं तथा २१६ ... दक्षिण्यसह ... राजराजाख्यविद्यया ब्रह्म
या नुत्तितं ... तथा वेदवं तु ... २१७ सुंदरीरिव ... माराजा राज विद्याधिकाभवत् राजराजे श्रीविद्यासुंदरी श्रामा भिधी २१८ अष्टोत्तरशतं जपः फलं
वस्तु नयमते राजराजेश्वरी जवे ... २१९ प्रयोजनमस्तीह ब्रह्मानं प्रदीनतः राजराजेश्वरीज सुजोनकं मतकं नव नाशो ... घतेन ...

दा॰ ७॰

85

...वंक्तवाचयिदि १०० इति श्रीयद्रुत्तरा ब्रह्मतत्त्वा हस्वे दाशरथीये तन्त्रे वेद सारार्थसंग्रहे उत्तरभागे राजराजेश्वरी महास्त्रे पंचत्रिंशोऽध्यायः

श्रीभगवानुवाच। अथ बिरस्या महायोगिध्येय गुणेन समते: साधोनारायणो याचे गीसर्वे तो भगवान्विभुः १ सम्मोहनस्तथानन्द भैरवश्च षिताग

तो गायत्र मगायत्रं देवतंपद्धिरिसपि ५ छंदश्च कामदा योगी सुदर्शनभो विभुः लक्ष्मीनारायणाः स्वामी देवाः काः ३ गतेने ३ लक्ष्मीनारायणा श्रीसो

स्येनियोगरदाहृतः नागन्धासकाम्या सोनांगिनी वाम्येरेवता ४ स्वयमेव गणपाह यत्र ह्रमयो याए लक्ष्मीनारायणरी विद्याराजराजेश्वरीकला पस

कल्पातिवानिसंनियतो याचश्चः तस्याहं भगवद्धकाम स्तश्रीसुदरीमाददासी वन्मेरेत स्पवसोवसंम्पावं ६ तारकं स्थं भगवती गीतं नक्राव

तस्सग्निपः पते ७ अश्वमेधसहस्राचसमग्रवरदोक्तिरांमुहेपुः साम्राज्यभोगदवजयिस्मृथु ८ राजराजेश्वरीगि स्मारीवान्यदं सकलं ब्रह्मा

नंद मुखप्रश्रिहेतु पतम नम्यो ९ राजराजेश्वरी विद्यामा वायोज्ञातु पुस्तं पुष्ट श्रीमद्रतोन्वित्रिपः पंचदशाक्षरी १० मासं विनाशरश्वयां विं

नापिच स्पनं दनाः पिरूभवन्ति भक्तानां सर्वसिद्धिप्रदायिनी ११ पूरद्ध आर्षी रिमा त्रं वाचि मायब्रह्म पंचं मांसरीदनी श्रीमदष्टाश्रतीजस्वा

सिद्धो भवति साधकः १२ राजराजेश्वरीजस्मा त्वा चार्यवगाद्धयेव कुलांगा क्षितिगादत्वाधनधान्यादि सकुला १३ पुष्यार्गा कलेनवि नापिच स्त

नंदं नाश्रीघरद्दाक्षी रेदिविद्या सिद्धिस्या प्रीतिशाश्वती १४ वीरजा पानः पो यायो सुधा मोनिधि मध्यमे स्नद्वि चमनोरम्ये वासिजातवना हे

ते १५ कल्पमहद्रूसंतान हरिचंदनसंयुते अयोध्यानगरे तत्र दिव्यपासाद शोभिते १६ अनेकयोजनो मृषित्रे ॰ गालहम्यो विराजिते व रूपो

[illegible] लिकं मां स्विते १७ निस्पम केम्ममाकोर्ति सिंह माथागरा व तेत मध्ये मंदये तस्जां कनदाविप्रखिते १८ नवमा ति व्यपोविते

त न्मध्ये मनोहरे नवपत्रिकस्ता हृत्त्वमं कांति विराजिते १९ चिंता मणिमये तत्र मंदपे भगवान्स्थिवे भगवा किंकरश्चैव स्त्रवंतस्तमवाहो ते २० ८५

२

ब्रह्मविष्णुमहेशाद्यैश्चतुर्द्वारेषु शोभिते उर्गागणपतिक्षेत्रपालभैरवशोभिते २१ पांखयमाइदिनिधिभिस्स सर्वतत्समलंकृते मध्ये सिंहासने रम्ये कोटिजा
तस्यमस्वगेन वल्लभयेन सुनंरत्नद्विभूषिते। २२ तत्रासीनं महात्मानं कालनीलाम्बुदप्रभं २३ कोटिमन्मथसंकाशं सुंदरास्यं चतुर्भुजं नवयौवनमध्य श्रीमन्तं
कूनटकिरीटिने २४ कस्तूरीतिलकोपेतललाटं कुटिलालकं पद्मपत्रविशालाक्षं कामचापसमभ्रुवं २५ उद्यदर्कशतप्रख्यकुंडलशोभितं स्मितव
क्त्रं विशालास्यं दाडिमीसदृशद्विजं २६ कंबुग्रीवं महोरस्कं केयूरांगदभूषितं अंगुलीयकरत्नैश्च मुक्ताहारेण शोभितं २७ कौस्तुभोद्भासितोरस्कं
वनमालाविराजितं शंखचक्राभयवरकरं श्रीवत्सवक्षसं २८ विद्युत्पुंजसैतीकाशपीतांबरधरं विभुं वीरासनसमासीनं वरेण वरदं विभुं २९ नारायणो
जगन्नाथं वरं श्रीसमन्वितं अस्य वामांकपर्यंकस्थितोद्वीत्राधीयपयी ३० महालक्ष्मीर्जगन्माता तत्समानार्द्रप्रभा विद्युत्कोटिद्युतीः कषायीवर
युगारता ३१ नवमाणिक्यसहितकिरीटावृतमस्तका ललाटपट्टसंराजत्कस्तूरीतिलकांकिता ३२ कुटिलालकसंक्रांतदिव्यमास्याविभूषिता दिव्यचं
नवसिसांगीराजीवायतलोचना ३३ अंजनीचितनेत्रांता नीलोत्पलदलेक्षणा भ्रूकफलसमाक्रांतहेमताटंकभूषिता ३४ रत्नमुक्तायलोचनस्वरोगाक्षीय
गान्विता पद्मराजसमायुक्तनासिकाभरणान्विता ३५ स्मितवक्त्रा विशालाक्षी पृष्ठोऽसद्यानना पक्वबिंबफलप्रख्याधरयुक्तमविभूषिता ३६ दाडिमी
बीजावन्नाभदंतपंक्तिविभूषिता मुक्ताहारयुतग्रीवापदकादिविभूषिता ३७ चतुर्भुजा स्वर्णघटकामालासंलकरायमाशीकरा वराभयविंताकादिविभूषि
ता ३८ कटकांगदकेयूरसंभूषणाभूषिता सुवर्णविमलोत्तुंगहेमकुंभनिभस्तनी ३९ तनुमध्याट्पुष्टश्रोणिनिम्ननाभिविभूषिता कदलीलोतसं
भसुकुमारोरुशोभिता ४० सौवर्णपादकटकांगुलीयकविभूषिता माहाहीभरणोपेता सर्वसाम्राज्यनायिका ४१ अयोध्यापुरसाम्राज्यनायिका
विश्वमातृका। महाश्रीसुतारीदेवीदक्षिणोस्य श्रियःपते ४२ उद्यत्सूर्यसहस्राभा जपाकुसुमसन्निभा पद्मरागमहारत्नसन्निभा विध्वनाधिका ४३ दिव्य

रत्नांबरधरादिव्यचंदनचर्चिता इक्षुसुमगुर्मेयुपव्येयुपाशांकुशालसत्करा ४४ हारकेयूरकटकमुद्रिकाभिरलंकृता स्वर्णकांचीगुणोपेता रत्नकंचुकसंवृता ४५ नव
दे.पु. रत्नसमावृकसौवर्णापंकजारक्तापद्मपत्रविशालाक्षी दिव्यंकुरलशोभीता ४६ आघूर्णनयनाविताधुकावलिलसद्भूषिता सुवृत्तहेमकुंभाभस्तनयुग्मविराजि
ता ४७ सुववविधामयीसवभिहासिंहासनेश्वरी सर्वसम्मोहकरी सवलोकवशंकरी ४८ त्रैलोक्याकर्षणकरी देवतावृंदवंदिता तत्सेना चनदप्रुरथ्याज्ञांकन
दविभूषिता ४९ त्रिपुरात्रिपुरेशाद्या दिदिव्यशक्तिभिरावृता बुह्मविष्णुमहेशेरवंद्यमानपदांबुजा ५० त्रिमात्रिलक्ष्मीस्त्रैवावामभगोष्टिपः यतेः उद्गतो
१कसंकोशाविघुस्ताहसमन्निभा ५१ मातुलुंगगदोपमे हेमकुंभसमस्करादिव्यपीतांबरधरा किरीटादिविभूषिता ५२ कनकनककविंता कहोस्तउ
86 १मोपितारिव्यस्त्रववस्त्रमवस्त्रसंघन्नाद्दिव्यगंधविभूषिता ५३ तांबूलचर्वणासक्तमुखपद्मी विराजिता राजीवपत्रसदृशानेत्रयुग्मविभूषिता ५४ सोवर्णा
वालीयुगलातांर्ककठयरपिताप्रसन्नवदना सुमुखः संस्मीताननपंकजा ५५ रत्नमुक्तापलोयेतकांचीदीमविराजिता सुधापूरितसौवराकिलशोप
मसुस्तनी ५६ मुकुटमुक्ताकलश्रीभद्रलकंचुकशोभिता आंगुलीपककेयूरदिव्यकंकणाभूषिता ५६ गोरीलक्ष्मीमहावाणीरूपिणी वेदमालकाइछा
तानक्रियोशक्तिरूपिणीपररूपिकंचुकशोभिता आंगुलीयककेयूरदिव्यकंकणाभूषिता ५७ गीवेदमालकाइछाज्ञानक्रियोभशक्तिरूपिणीयरू
पिणी ५८ ब्रह्मरूपमहेशादिसेव्यमानपदांबुजा चीर्णत्रैरूपावृष्यनतरूपिणीवज्रधीमयी त्रैलोक्यस्यात्रैलोक्यरूपिणी वज्रधीयोशक्तिरूपिणी पररूपि
णी त्रीलोकद्युरूपिणीवज्रधीमयीत्रिसंध्याशक्तिभूलक्ष्मीः सासाम्बालक्ष्मीविश्वंभरात्रिया ६० चामरहस्तधारीरोपवामलिरायोः भुवनत्रयीमयी त्रैलोक्यस्मु
भेनीलोरवीमहीरथ्योदिव्याकल्पविभूषिते ६१ दिव्यचामरहस्ताश्चविमलाघमरशाकपदिव्याभरणसंपन्ना दिव्यवस्त्रसंवृताः ६२ नारायणास्य ८६
जगतांनाथस्यकमलायतेः पञ्चाभोगेस्थितारेखाः सिततवर्णांबुजाः [illegible] धातेरीगोरीवाणीसवितोस्वरतोरलसंवर्षिवेतछ ३

त्ववरो विभुः ६४ यथाग्रे स्थितो विष्णुर्लक्ष्मीवक्षो जगत्स्वविः स्त्र ह्रींमंत्रमष्टतुर्वेदाष्वतुर्दं स्वस्य संस्थिताः ६५ पंजेश्वरो जगत्स्वामी वैयत्नमयो विभुः मानाज्य
लक्ष्मीसहितः पुरतोस्य विराजते ६६ कनवोदक्षिणापुक्तास्त्र ह्रींमंत्र स्त्रयीमयाः दिव्यरूपधरा भांति पुरतीस्य श्रियपते। ६७ महाश्रीसुंदरीदेव्या महालक्ष्मा
समन्वितं त्रिशक्तिलस्यसहितं नीलाम्समि समान्वितं ६८ विमलाद्यष्टमहिषीसहितं वरोमुख्यं रम्य ह्रींमभिष्टतुर्वेदैः संस्तुतं जगतांपतिं ६९ श्रीयुक्तवासुदेवाद्यैः
श्चतुर्दिक्षु विराजितं ब्रह्मविष्णुहेमहेशं प्रमदामरसेवितं ७० अनंतविहगाधीशाविघक्सेनादिभिर्वृतं सर्वयज्ञपतिं सर्वजगतांपतिमच्युतं ७१ आदिसंम
ऽनंतस्थं वंश्मंडलमध्यगं वह्निमंडलमध्यस्थं वरमंबुहलं विभुं ७२ सत्वानंदविदाकारतमःपारेप्रतिष्ठितं नागपतां नगन्नाथमनंतं परमेश्वरं ७३ आग्नेयेप्रष्ठा
मात्मानं योगाध्येयं श्रियःपतिं। अद्रेगंधीयतिर्यक्ष्याये नारायणं विभुं ७४ ।सततस्हेमवरालविभूषणा छायीतां वरसुवदनवरमास्यमस्यं यमाशियां
स्वविलसत्कारपंजाश्चमद्धे हिरे रामनिशं हरिमाश्रयामः ७५ योगासनविविधमस्तुताम्स्थितांगयोगी ध्यानसत्समर्चितपादयमं हेमांगुजभ्रमममखैकम
लैकमलापवासमद्धे हिरे रामनिशं हरिमाश्रयामः ७६ माणिक्यमुक्ताफलशोभिकंठं पतावरं मास्यमृगांधपद्मं किरीटवक्रालविभूषणाढ्यमद्धो
गलक्ष्मीपतिमर्चयामः ७७ आदर्शशोभजलजरिलासल्का लमन्योन्ययाप्येकरत्नविभूषणाढ्यं रामेसुवर्णातनुमीशविधीऽवंधमद्धे हिरे रामनिशंह
रिमाश्रयेहं नापयरां महात्मानं राजराजेश्वरीविभुं स्वैलक्ष्मीपतिं ध्यात्वा हृदयांबुजमध्यमे राजराजेश्वरो विद्यां सकृदप्यन्वहं जपन् सर्वासामपि
विद्याभांतु रम्यवर्णाकृतं शुभं ८० संप्राप्य सर्वपापेभ्योऽविमुक्तः सुखमश्नुते भवाप्य सर्वश्रेयांसि सिद्धस्त्वा तापन्यसिद्धिभाक् ८१ आचार्यमेवस्त्रसमेवरु
नारायणाष्टके श्रीहृत्पीठरायायस्याऽयस्य सहितं परमेश्वरं ८२ राजराजमहाविद्यामखिलसिद्धिभाक् जगत्त्रितयसाम्राज्यहेतुमस्तां सनातनी ८३ राजन
राजेश्वरीनित्यं स्वात्मानारायणात्मकं भावयेत्तस्समेतत्परं ध्यानस्कंपुपम्यम्य आद्रात ८४ कथितं सर्वया पद्येसर्वपुरायफलप्रदं प्रस्व हृध्यानस्कंवायवेद्धान

रा.ऊ.

स्यां नसः महती सीद्धिमा साधयाम्योसि भगवत्सदैः। इति श्रीमदनन्तरावल्ल तलरहस्ये दायाध्यायेतंत्रे वेदसारार्थं सूत्रे पठे उत्तरभागे राजराजविद्याहा स्यपाधिंशोध्यायः॥
श्रीभगवानुवाच। उपासनाक्रमं वक्ष्ये साधकानां हिताय वः। यथोक्तविधिनो यान्स जीवन्मुक्तो भवेत्सुमान् १ प्रातः सम्युदर्कं उत्थाय स्मृत्वैं गुरुपादुकां ब्रह्मविद्यां प्रसन्ना
यश्री श्रीसाधाधारशास्त्रीश्शिरम्मालामनुस्मरन्स्तत्रेधा वा पवधोक्तधाम्‌ प्रातः प्रातमहास्तोत्रं पठित्वा तदनन्तरं २ नारायणराममिच्छे बर्मधातक्षे सजयेत्तथा ना
रायणराममंत्रं हि एवं कवचं च जपेन्नरः ४ प्रातः काले वृथा प्रातर्मध्याह्ने सामेषु वानि शाप्याय मध्यरात्रे वा स्यावयोगुर स्मरां यपुजस्वास वेविद्या घोविमुक्तोनुरिते
तैपिसिद्धिमाप्याति महतीन्नेलोकेना विद्ध्वंसेमा ८ श्रियः एवं वद शास्त्रोपाराशिम सुत्न मनतः परं जनुस्मरन्स सकृदपि श्रियः एवं वद शास्त्री ७ आष्टविंशो
तथा जप्त्वा वहिर्निर्गत्य स्याधकः कृतशौचस्नानः स्नात्वा संध्यां कृत्वा ततः परं ८ निसदीमं सन्ध्यायाधमर्षोप्या वार्ययात्रकाञ्जलिपुटोन त्वा श्रीमदष्टाक्षरीं प्रभा ९
न्यास पूर्वं जयेन्निसं सुरसं त्रिशता धिकं सहस्रमथवा पंच शतं वापि वतः प्रातः १० त्रिशतं वा जपेन्निसमपरा पशोनरं प्रभुं मो वेदयोगतिप्रो भविष्यति न संशयः ११
वासुदेवस्य रदर्शा सीवे सुवीवर्क्षरी यथा शस्ता धजस्वाप्यष्टादशाक्षरियोजोपत १२ माहालक्ष्मी मयेपाय ततः पं वद शाक्षरीः अष्टोत्तरसाते नि
स उमधपृविं धातिधापिवा १३ लक्ष्मीविद्यावतुष्कं च दशाक्षराश्च धाजयेत् राजराजेश्वरी विद्यां महोसिं हासनेश्वरी आष्टविंशअष्टोत्तरशतं निसउमष्टविं
शत्विधापिवा १४ लक्ष्मीविद्याचतुःतिधा निसं संस्मोरत्वाधकोक्रमः। अथवा समयेभ्रा त्सेस समस्त साचार्य पादुका १५ ब्रह्मविद्यां प्रजप्त्वा पञ्चगमयवद्र
श्मिमालिकोल्लात्वासंध्यामुपास्य थश्री मदष्टाक्षरी त्यं मां १६ न्यास पूर्वं जयेन्न्यासरहितं वा जयेद्बुधैः वासुदेवमहाहिद्यावेषत्रीवंषत्रक्षरी १७
यथा शस्ता थ संस्मरन्सकमलाधारशास्त्रीलक्ष्मी सदय विद्यां वा प्रजप्त्वा शोत्तरं शतं १८ राजराजेश्वरी विद्यां जयेत्सर्वां कल्लान्मये। आज्ञा पशाक्तो १८
मनवकृष्ट विद्यां दिने दिने १९ संस्मरन्समयेद्यां संध्यामुपास्य विनिप्रहो मंजरी ... मुद्रा स्मारितयंत्र २० अङ्गमातृकान्यास के शवन्यो सपूर्विकां चिद्रू ४

87

वमात्स्कार्वमवृश्यपस्हं जयेत् २१ अत्राप्यथ्यक्तो देवा षेळं दां सिम्मस्पवान्वहं श्रीमद्भास्करी विद्यामावार्याज्ञापुरस्सर २२ त्रिशताधिकसाहस्रसहस्रं
वान्वहं जयेत् जये संवत्सरान्ते पद्म त्रिशतं वा वतुः शते २४ अह्द स्वाहान्तं बिन्दुः पद्माजेयद्दशोत्तरं शतं लक्ष्मीस्त्वयि विधां गायथ्या शक्तापजप्यथ २७ एजनजे
स्मरीविंमुयान्महत् २५ एजरोजप्यरीविद्यास्मरात्स्वहं स्थिताः भागवद्विपस्त्क्रम्य महस्रावृत्तिं जपन् २७ श्रीमद्दोगौवीध्यायालक्ष्मस्त्रायफलं तथा
प्राप्नोति प्रसहस्मो संख्यायो नात्र विद्यते २८ श्रीरामः नारायणस्य कंवर्मवक्षस्थि स्थानेरनाः पञ्चसाप्रसहधीमा भारायणामे यो भवेत् २९ स
खिर्नासि मणो यो गोधर्मसुत्रो जगत्पतिः देवी गायत्री। छंदः सलक्ष्मी नारायणो विभुः ३० परमा मामहायो गोदेवता समुद्दीप्तिः यादज्ञो न्हरयुगाले
वोद्रेहद्विवो रसिवक्रमस्पर्शानुवृत्तो गा श्रीमद्दशासणन्यसेत् धिः प्रयतियात्रां तस्य यो ध्याष्टे सरारान्त्रासित् ३२ प्रसा वाघान्सर्व वर्णान्म यो
तान्विन्यसेत्ससरातज्ञंन्यादिकनिर्गं तमंगु स्थिते पयिव ३३ वासुदेवमसा धि घाघणां सर्व सुवन्यसेत् एवं वस्त्रणावार्यांघहमो नो विन्यसे
द्दध ३४ ॐ कारं हृदि विन्यस्या विकारं मूर्ध्नि विन्यसेत् षवर्गं वे भयोर्मध्ये शिरया यांणन्यासत ए ३५ वेकारं नेत्रयुगले नकार संवसे विद्युमकारमस्त्रं
विन्यस्य सविसर्गं षडंगकं ३६ मंत्रमूर्तिं भवेत्सो भारायणापयाः पुमान् ध्यायेस्तद्दयामोजे वदेवं जगत्सतिनकारं सर्वसंचिनुमकारमस्त्रं विस
न्यस्य सविसर्गं षडंगं ३८ परापरः पुमान् ध्यायेत्स्वहृदयाम्भोजे देवदेवं जगत्पतिं ३९ ध्येय स्सदा सवितृमंडलमध्यवर्ती नारायणः स्मरसिजा ना
सन्निविष्टः केयूरवान्मकरकुंडलवान्किरीटी हारी हिरण्मयवपुर्धृतशंखचक्रः ४० अथांगश्रीपतिं पूजा ध्याये न्नारायणं विधेः ४१ हस्तो द्विश्रोत्सरासि
जदांशंखचक्राणि विभ्रांपपाद्शाकिनकलेशं मेव विद्युद्दिलासं वामोत्संगस्तनाखिरताकम्पमाञ्चलवलोमोदकी यत्तंस्वावतनः पुण्डरीकाक्षलक्ष्म्योः

ना. ही. ७.

88

४० त्रैलुभ्योयंमहामंत्राध्यानस्तोकउटीरितः गछन् क्लिष्टस्मवनर्धजनजायत्तान्नपिहसन्नविध्यानन्लोकममुंस्वलाग्रजलेबमहुघशः रानाजेश्वरीवि
घाजपहोमादिकर्मसुश्रीमहत्सरीविघाजपहोममहिकर्मसुध्यानमत्रमर्मुस्मृतसिद्धिं प्रोक्तोमतुमं ४१ त्वानमथवा ध्यायेन्नारायणमनामयं
पंकजाक्षि सहितं सर्वं विधानेनतत्त्वयोमयं नारायणांगेवर्मविधानंयतोयसमुवरे ४३ ॐ हरिविट ध्यानममसर्वरसांन्यंस्तांघ्रिपपः पत्तेगें ४४ छेदरा
चर्मासिगदेस्वायंयाशान्धान्नोश्युनेश्वराहुः ४५ जलेषुमांरक्षतुमत्स्यमूर्तिर्यादोगणेभ्योवरुणस्यपाशात् स्थलेषुमायावटुवामनोव्यात्त्रिवि
क्रमः खेवतु विश्वरूपः ४६ दुर्गेष्वटव्याजिमुखादिषु प्रभुः पायान्नृसिंहोसुरयूथपारिः विमुंचतो यस्य महाट्टहासं दिशो विनेदुर्न्यपतंश्च गर्भाः ४७
रक्षत्वसौमाध्वनियज्ञकल्पः स्वदंष्ट्रयोन्नीतधरो वराहः रामोद्रिकूटेष्वथ विप्रवासे सलक्ष्मणोव्याद्भरताग्रजोस्मान् ४८ मामुग्रधर्मादखिलात्प्र
मादान्नारायणः पातु नरश्च हासात् दत्तस्त्वयोगादथ योगनाथः पायाद्गुणेशः कपिलः कर्मबंधात् ४९ स
नत्कुमारोवतु कामदेवाद्धयशीर्षा मां पथि देवहेलनात् देवर्षिवर्यः पुरुषार्चनांतरात् कूर्मो हरिर्मां निरयादशेषात् ५० धन्वंतरिर्भगवान्पात्वप
थ्याद्द्वंद्वाद्भयादृषभो निर्जितात्मा यज्ञश्च लोकादवताज्जनांताद्बलोगणात्क्रोधवशादहीन्द्रः ५१ द्वैपायनो भगवानप्रबोधाद्बुद्धस्तु पाषंडगणप्रमा
दात् कल्किः कलेः कालमलात्प्रपातु धर्मावनायोरुकृतावतारः ५२ मां केशवो गदया प्रातरव्याद्गोविंद आसंगवमात्तवेणुः नारायणः प्राह्ण उदात्तश
क्तिर्मध्यंदिने विष्णुररींद्रपाणिः ५३ देवोपराह्णे मधुहोग्रधन्वा सायं त्रिधामावतु माधवो मां दोषे हृषीकेश उतार्धरात्रे निशीथ एकोवतु पद्मनाभः ८८
५४ श्रीवत्सधामापररात्र ईशः प्रत्यूष ईशोसिधरो जनार्दनः दामोदरोव्यादनुसंध्यं प्रभाते विश्वेश्वरो भगवान्कालमूर्तिः ५५ चक्रं युगांतानलति ५

ग्मनेमिन्नमस्तमंतोन्द्रागवस्त्रपकोदंद्रम्धिदं ग्धारिसेन्यमाप्रकस्तंयथावातसरवोऽस्ताशनाः ५६ गदेपानिस्यमानविस्फुलिंगेनिष्पिद्रितिप्विंहाजितत्रिपासिकृ
ष्मांऽषैनायकयक्षरसोम्रतय हांस्त्रशीयचूर्णीयारीन ५७ संपातुधानप्रमथप्रेतमातविशावावप्र नह्याोदष्टानदोऽदीशावयकुस्मद्विरितोभीमसेनोरक्षस्त्रिको
निकंपन् ५८ सतिम्माधारासिवराग्निसेनमोशप्रपुरोमछिविछिधिवस्मविवर्मनछनचंऽछादयद्विवामघातां ६ हरयायबसुबं ५९ नोभयंयेरेम्योमलोकेनु
भ्योनम्यएववसरीस्मायेभ्योरं छिभ्योमतेभ्याघेभ्यएनवा ६० सर्पारायेतानिगमगवभामरूयास्यकीर्तिनातप्रयांतुसंसप्वंसघोयोनः श्रेयःप्रतीपका ६१ गरु
ऽोभगवीस्तोत्रस्तोभंः छेरोमयःप्रभुः स्मलेशेषकछोम्पाविषवसेनःस्वनामभिः ६२ सर्वीफमोहोनोमस्याप्यानागुधामिनः बुद्ध्याद्यिमनःप्राणान्यांतुपार्षदम्मणाः
६३ यथाहिमगवानेववस्तुतःसदसच्चयतसस्सेनानेननःसैवैयांतुनाशमुपद्रवा ६४ यथैकात्म्यानुभावानांविकल्परहितःस्वायमभूषणायुधलिंगारव्याधमेशक्तीः
त्वमाययाद्य६५ तेनैवसत्यमानेननसर्वज्ञोभगवान्हरिः यातुसैवैस्वरूपैनसिदासर्वक्रिसर्वगि ६६ विदिक्षदिरिक्षपूर्वमधःसमंताद्दंतर्वहिर्भगवान्नागमिहंःमहा
पवनलोकभयंयस्वनेनस्वतेजसायस्तसमस्ततेजाः ६७ श्रावयोतिविशातिसख्याकस्लोकाल्मकंमिदंमं एकविंशतिसपकमंत्ररूपशस्त्कांश्च ६८ नारायणा
स्मकंवमंप्रोत्रमेतत्कलप्रदं समस्तदुरितोघघ्नंसर्वविघ्नविमाथनं ६९ समस्तैश्वर्यफलदंसर्वदारिद्र्यभंजनं समस्तापहराहंरसर्वविघापकलप्रदं ७०
अज्ञानतिमिरौघभंवतुर्वर्गफलप्रदं वैष्णवंकवहिव्यसर्वत्राविजयप्रदं ७१ शुभेमसिशुभंलयेरक्षिसेवशुभेतयाआचार्यवरणाईछं प्राशियात्तपुरस्सरं ७२
नंदं पिवाविलेर्थवं स्यैवराभागोरपिदासीदासगजाश्वाद्योयैकवंकवचंशुभं ७३ आचार्यानुग्रहास्याप्यसततंतेविजयीभवेत्हेवोयदिष्टामथिवाश्री
मारहास्त्रीयरां ७४ आचार्यहृदंनांभोरुह्री लारोक्तनलिःवासुदेवमेहामंत्रैवेस्वंवचाऽस्त्रं ७५ गृहीत्वातस्यांवमेयहीतव्यमिदंयवाऽयंनारायणेनास
यत्नीसर्वदेवताहूपिणीपरा ७६ कवचाख्यामहाविघानयालक्ष्मीसमन्विता कवचंवोस्मांरियंवेदवेदांतसंग्रहं ७७ श्रोपस्कांशुभकंरांनिस्यविजयसिद्धिदंना

रायरोमहर्षणो धर्मपुत्रो जगाम सः ॥ ८८ ॥ विद्यामेतां पुरा हंसो ब्रह्मणो गीतां कुमारवविविवस्वते दधीवाषट् नगाः सर्वसिद्धिदां ॥ १९ ॥ नारायणांजेने पावविवस्वानुपदिदिष्टवान्
दाःपुः देवार्षेर्वसिष्ठं गवामारदो ब्रह्मनंदन ॥ ३० ॥ जीवन्मुक्तेभवन्मलाविद्यामेतां स्वप्रदां हितायकसुताया थप्रज्ञादायसदृन्नवान् ॥ ८१ ॥ अस्या एव प्रभावेन प्राह्लादो भगवत्सि
यः विष्णुश्चाम्निलोके वेधेश्च ध्यानमनप्राप्यानर्थ्यो विनयमानवान् ॥ ८४ ॥ द्वीवस्ततंतन्त्वामवर्मनारायणात्मकं शिष्याय दत्तवान् स्वं पेसप्रासोपि राज्ञाहाके
पुत्रिभु ॥ ८५ ॥ दत्तवान्विश्वरूपाय विश्वरूपो महायशाः प्राप्यितिवृत्रहा पर्वतमहेन्द्राय पाप्रदत्तवान् ॥ ८६ ॥ मेहेन्द्रोस्याः प्रभावेवनजित्वासुरगणान्मुदा राज्यामामविलोका
नो राज्यश्रियामवासवान् ॥ ८७ ॥ आवाप्या सर्वसाम्राज्यं जम्बोरुगुरानिनां द्रोहमस्यव कोऽहंमुक्तोऽपि याविभुः ॥ ८८ ॥ आचार्यदेहातो ब्रह्मसासाहरूपान्तोषि
कंप्रापावाप्यातंकं घोरं महत्श्रीरमवन्नमः ॥ ८९ ॥ वाचस्पतिप्रसादिनहयमेधसंहसवंसपर्यतदक्षिणाकवकायाररनायपकृ ॥ ९० ॥ तेथायाधकनघटेवराजस्यनामवान्मृ
योपितगस्तिः देसदाभवरक्षोभिः कालेकलितिरस्थातः ॥ ९२ ॥ यो विप्रहृष्टुश्लोकोमयेपिश्रियमास्रवानस्वायंभुवोदिमिमानौविप्रहसातास्यव ॥ ९४ ॥ मिष्कति
विहितावार्यद्रोहकुर्वेनेनिं । स्मृतिः । वा विसृतायानापततेतुंवा ॥ ९५ ॥ सर्वलिपुपतंवापिगृहस्तस्यापुत्तेतुवामन्वादिधर्मप्राप्तोकन्यावप्युतेष्वति ॥ ९६ ॥ आचार्यस्यान्न
तेयावाम्नाहंकसवासफलतलकंसवामाहादनानायेतेरपिनश्यन्ति ॥ ९७ ॥ अंसंसमिदंसंसनाग्रसंशायकयकारगांतस्मादेवशपवार्यप्रिरोरुर्थोर्थियागिता ॥ ९८ ॥
तेयावाम्नाहं कलवासफलतल ... प्रवानन् ॥ ९९ ॥ वन्नापुत्रामंहासान स्सन कापामहौजसःजरसानारायणोविद्यांप्रासिद्धिम्
अर्वयेमिनियतोनिमसि ॥ मश्रुन्मारहे ग्रावतमुखोविधाता सोऽवसते म्यः प्रदत्तवान् ॥ ९९ ॥
त्वंमा ॥ २०० ॥ ब्रह्मापुत्रोवशिष्ठ सोयोत्राय कथयिष्यति नारायणोमाहायोगीतस्यपुत्रोभाविष्यति ॥ २०१ ॥ कृष्णद्वैपायनो नाम्नावेदव्यासो महातपाः स्याविभगवा
शंभुर्दक्षिणामूर्तिःस्वयं ॥ २०२ ॥ भविष्यति शुको नाम्ना स आनंदवर्धनः सोमिश्रेसुमहारतेयशोनकादिभ्य आदरात ॥ २०३ ॥ विद्यामेतां मामहयोगोकथयिष्य ८८
तिवान्तः तपिसर्वे महाप्राज्ञाविद्यामेतामाकोनाम्नामृतज्ञानदां द्दनः सोपि तेन गुरुविदांवरः शुकाचार्यस्वनेवभुमोक्षिप्राप्रकाशिता ॥ २०४ ॥ विद्यामे ६

८९

तामधीसेशः शंकरः परमेश्वरः त्रिपुराधारिसंहारं हत्वा मस्भगवान्शिवः १०६ सर्वतत्त्वमवाप्याथ कुमाराय प्रदत्तवान् त्रैलोक्यजयिनं सोऽस्मद्विद्यामपि देवता
१०७ तारकंजित सनस्त्याः प्रभावादीश्वरात्मजः अस्याः १४ नन्तोऽस्मोहेशिकंघ्रिप्रसादतः १०८ केमन्नमनामुक्तिप्रांप्रवर्त्तितुं गर्भभाः प्रतीवाते महायोगे
रविसंक्रमरोपिचा १०९ एकादशीदिने पञ्चदेशिकाज्ञाप्य सास्मरं श्रीमदष्टाक्षरीविद्यां नयेल्लंबशताधिकं ११० सहस्रं प्रयतोऽम्लावासुदेवं महा
मनुंजप स्वपितानामेकान्ते वै येवंच षष्टिशः १११ अष्टोत्तरशतं जप्त्वा श्रीविद्याष्टादशाक्षरीं प्रजप्त्वा त्रिशतं प्राज्ञो विद्यामष्टादशाक्षरीं ११२ अष्टोत्तरश
तंजप्त्वा राजराजेश्वरीमथ शतमष्टोत्तरं जप्त्वा विद्यामेतामतः परं ११३ पंचाधिकंच चत्वारिंशत्सहस्रं मनयेत्सुधी। विधिवत्संस्कृते वह्नौ बाचार्यांस्तापुरस्स
रं ११४ आज्यं पंचशतं हुत्वा श्रीमदष्टाक्षरीविद्यया विधिवद्वासुदेवस्य शतमष्टोत्तरं हुनेत् ११५ वेधव्याविधयाथ यथाप्यार दशविंशतिधायते एकवि
शतिसंख्यांकमन्त्रैः श्रीयतिमवर्मगाः ११६ घेतनपंचधाहुत्वा दशाक्षर्या श्रियाद्यते अष्टोत्तरमाभातहुत्वाविधयाधादशाक्षरीवा ११७ अष्टाविंशतिधाहु
त्वाराजराजाख्यविद्यया आष्टाविंशतिधाहुत्वा प्राययविंशैर्हुनेद्धुतः ११९ महाव्याप्तिमितीलाकलाभ्रस्यार्थसार्थशाहतिंदेशिकाद्विंयुगांनसाष्टांग
दंडवत्सुधीः वन्द्ये रामरात्रौ हैमैः स्पर्शा वायिमाद्दरात्तवच्चा शिनमितस्थानपर्यये सारताभ्ये १२० तदर्धावातदर्धवात्रिनिषङ्गमथवार्यये तवलं रामरोः
पलोमाचार्यस्याथ पङ्क्तेयत् १२१ सम्यग्भोज्या स्मृगासिस्मो द्वादशाब्दास्त राग आपिदेशिकान महाप्तिर्हिमापोऽकून संशयः १२२ तरास्त्वमजयोन्त्रि
संपंचाधावात्रियेजेयं तं कथासमास्तद्भ्रस्याधिसंघदुंसियटीयसी १२३ अनयासहशी विद्या त्रिषु लोकेषु दुर्लभा आरण्ये वा नरो यैवावाव्याघ्रसमा
कुले १२४ जगात्सिंहमहाव्याघ्रसंकेरेभ्रततसंकटे ब्रह्मराक्षसवेतालयक्षकूष्मांडसंकटे १२५ सकदेवप्रजप्ते वेदवे सुवंक ववंप्सुमं मुक्तः सकलभीति
भ्योजयं प्राप्नोति शाश्वतं १२६ यन्त्रेनसच्छ तेनिसंबोछ्वे कवचं स्पर्भगृहवोयादस्माद्दोषाः सर्वकर्मानुगास्तथा १२७ वातपित्तककोम्लरोगा अपि सुहारहः

रा॰ जु॰

रा: अरिष्टान्यपि नश्यंति कवचेस्य जनयाद्विजाः १२८ इत्नेरेन रसंघाते नक्षत्रं तस्य यत्नतो येनेन सिंहा अपि मृगायंते हारायंते फणीश्वराः १२९ अरायेप्रांतरे वा
पिशाचाग्निपरिवारिते दस्युभिः पीडितो वापि न्यर्दितो वापि शत्रुभिः १३० क्रुद्धेन राज्ञा वा ज्ञप्तो वधबंधकोऽपरस्मात् वातेनाथ ज्वरेणार्तो वापि विषम ग्रहमहार्णवे १३१
नारायणात्मकं पंस्मृत्वा मुच्यतेऽपि द्विजाः प्राप्नोति विजयं संख्ये मुक्तः स्यात्कलसंकटात् १३२ सर्वस्वपुरात्त होराज्ञामनेवध द्वियं चवारमिरं ज्ञात्वा चार्यवरणा
कये १३३ यत्किंचिदपि वा विद्वन् स्मृत्वा गच्छेत्ततः परं तत्रादासो भवेत्तस्य प्राप्तोऽपि धनेऽपि १३४ नित्सं यं चरेद्भाव लाजयन्त्वर्षमतंद्रितः श्रायानान्त्रह स्माम
र्थ्यं प्राप्य नित्सजयेत्प्रभुं १३५ सकृत्तं स्मर रोगस्तु सप्राप्नोति देवेन्द्रमार्गतिं आयुष्यं महदारोग्यमैश्वर्यमणिमादिकं १३६ सकृत्स्मरणां जातिस्मारः सोऽचमहत्त्वं
यत्र यत्र मुक्ति सायुज्य परवीमपि १३७ कवचस्यास्य माहात्म्यो सन्नत्र न संशयः रहस्यमेतत्कवचं वैष्णवं वज्रपंजरं १३८ जस्वानि स विश्रुश्रुत्वा सापसंजय
ति साधकः स्याद्वेगममपि कृत्रिमं च महद्भिवं १३९ हालाहलं महाद्वीयास्समर्पितस्य शरीरगं संस्मरणवामत्रतीस्मृत्वा विनश्यति न संशय १४० मंत्रं तन्मम
हायंत्र कृत्वा अपि सुराणां तठ्ठोऽपि विनश्यन्ति द्विजाग्र्यो रपि वोदिताः १४१ ज्वास्वायं वदशाद्ब्रस्या भवमें नारायणात्मकं संशयः [illegible] नया राला
लकं एकाकी पुरतो गच्छेत्संयापापि मुखः शुचिः देवासुरमाही सेननासमंतत्सेन्यमप्य सोनारायणात्मको स्मृत्वा विजिसारिनिषूदनः १४३ यम
लोभां पनि ... गच्छति घ्नवन कुर्वंति स्पतितं स्यमहाध्वारी या संततं १४४ महादारिद्र्ययुक्तो वा महारोगहतोऽपि वा जस्विदं वैष्णवं वर्म धनधान्यादि
संकुलो १४५ अवलोष्य सा प्राप्नुति तस्य माहात्म्यं यपि संततं १ विंशति स्मोरान्स्त्रा लब्ध्वा सर्वमनोरथान् १४६ भुक्ते ह घकलान्भोगान् ८
तहरि पदं स्थलमेतत्तिष्ठति साधरः सारार्थसये ३ उत्तरभागे राजराज विधामाहात्म्ये सप्तत्रिंशोऽध्यायः श्रीभगवानुवाच । राजराजा महाविद्या यजनं
संप्रवक्ष्योतैस्मराणाध्ययोगिनस्सर्वदुष्ट्मयुक्ता १८७ प्रमो ... महो हंयत अष्टाविंशतिधा वापि दशाष्टदशधापि वा ४ जस्वा

सखहमेकांते सहस्ररां महामन्त्रं श्रियः यतिर्भगवतस्सकृत्स्नातः परं श्रियो देव्याः सहस्रारां नामानामं त्रमनुस्म स्मरेत् क्षीरपूजां विधायाद्दोवयोध्या
पुस्तामेकं श्रीचक्रं संप्रति षाण्मासं महासिंहासनासकं संपंग हृत्वा मात्रं राकृताद्दोमिनियतव्रतः ५ लक्ष्मीनारायणीयप्यात्सालयामाशिलान्विते चक्रराजा
र्घयेन्निसंसुगंधिकुसुमैः श्रीभिः ६ नैवेद्यकाले श्रीदेव्येमम उच्चार्यजनतः लक्ष्मीनारायणाविद्यां स्थापमामायप्रासान्नलक्ष्मीविद्यावाप्नोत्यामृतउत्तम
कं स्वासुदेवमन्त्रं यष्वाठे श्रवचषटक्षर पक्षभारतारारणीविद्यासेकुउच्चार्यप्रजनतः १० राजराजेश्वरीविद्यामुच्चार्यत्रिंशमादरात् ब्रह्मविद्यां समुच्चार्य सालग्रा
मशिलान्विते ११ चक्रराजे समाराध्य लक्ष्मीनारायणौ विभुं स्वतुर्विंशतिसंख्याकारं तु पत्रारान्समर्चयेत् १२ श्रीश्रीशहादशास्वर्णापंचधाम्यर्च्यतसरं
शतं १४ अष्टाविंशानिधावायीपत्रेःउष्वे स्समर्च्चयेत् कुलेस्वयंप्रसहं मज्जांककाष्ठरंशावत्सरं १५ यकुर्वसमवाप्नोति तदेव फलमश्नुते लयागेपूजां कृ
लाद्राविर्म्चाभ्यर्च्येयलतः सहस्रवषपूजायाः प्रसहं यलभमाप्नुयात्। यश्चोक्तविधिनायद्दसमावाह्यजगत्पतीः ठपचारैस्सम भ्यर्च्य नामभिः केशवा
द्विभिः चतुर्विंशातिसंख्याकेभ्यो ध्यदिः १६ ततः यंवाशान्निष्येनेर्निसंकेशवाद्यैः स्समर्च्चयेत् श्रीश्रीशहादशाक्षवयो ततः प्रसहं मर्चयेत् १९५
म्यैः केशवकीसोषेर्थः सरूक्षासहं यजेत् सहस्रवर्षपूजायाः फलं प्रसहमाप्नुयात् २०५ भिः केशवकीसधिर्हैवात्र धापिवार्चयेत् सर्वतोथर्वस्नानक
लं सर्वक्रतुषु यत्फलं २१ सर्वदानेषु यत्पुण्यं सर्वे पूजासु यत्फलं तत्फलं सागमाप्नोति भिस्त्य हंचहठंघंतः २२ नात्तिस्मात्समाप्नोति वृहन्नानसना
तनं द्विकान्य हाल्माक्षानारायणाय दलभेत ३३ द्विशिकांघ्रिपुगाकृ रुपादुकायुगमादाय त अभ्यार्च्य प्रिसहस्रं ततः श्रीयतिपर्ययात् २८ तस्मा
३ कापुणं ब्रह्मविलेसस्योप्पसाधकः प्रसाहसर्ववेयायोघोविर्षिक्रः कोटिदानजं ३५ फलं संप्राप्य विद्यानां सिद्धिं चाप्नोति शाश्वतीं सालग्रामशिला

पुष्कं च करातमं हृत्तेर २६ उत्केन विविना भ्यर्च्यते त्रैः पुष्पैः स्तुगं धिपिः कलसा हस्त सहितो रपते भगवत्सुदे २७ । वदरीकाश्रमं पुरां पसुंदरीवल्ला भ्यासनः
ना० उ० लक्ष्मीपते ते भगवतः क्षेत्रमुत्कं मरुत्विनिः २८ रंगधाम महक्षेत्रं संदरीवल्लभा मुनः क्षेत्रं लक्ष्मीपते प्रोक्तं सप्त सनक सिद्धिः श्रीनिवासाभिधक्षेत्रमं जना
वल्लनामकं श्रियः पते भगवतः सुंदरीवल्लभा मासनः ३० क्षेत्रं सागरतीरपिपुरुहवो जम मार्कं सुंदरीवल्लभ मस्य प्रोक्तं मच्युतस्य श्रियः पते ३१ अयोध्यामथु
रामायाकाशिका कांच्यवंतिका द्वारकारव्या पुरी रम्पा सखैते मुक्तिदाः स्मृताः ३२ नारायणस्य श्रीमत्स्य पद्दरावं श्वभासनः निवासस्थानतापवताः स्पु
हृशानीनं क्रिसिसिद्धिदाः ३३ राजराजेश्वरीविद्धा मेपुष्मे त्रैपु साधकः श्रीरा श्रीवाप्लाश्रीवायवरा शंदि निदिने ३४ सालग्रामा मा शिलायुक्तं च क्रमभ्य
वसाधकः श्रीमदराजेश्वरीविद्याज्ञ श्वासा हृष्मन्वहं ३५ राजराजेश्वरीविद्यां प्रजस्वा त्रिशंतं भुक्तिः पुत्र वादृ श्रिरां दत्वा स्वदेसिकपदांबुजैः
३६ लक्ष्मीपतिं महाराजे भगवंत जगत्पतिं यश्चपतेव स्वस्थुर्व्यावहे भक्तवत्सलं ३७ देवलाद्विमहामिहासिद्धिसाधनानि ततपरं पुवृत्स्पामिसमा
91 सोनन भ्रसाधं नत्वनरेंनाः ३८ आचार्यानुग्रहासाद्य श्रीमदशास्त्ररीतं पञ्चायतनी विद्यां वृत्स्नयांयल ब्रूतः ३९ संवृत्तोसि सिद्धिमान्विष्ठनारा जा
राजन्ध्या जितये तश्चायं पनानरायणाः साक्षात्त सोदाशारथ्या मनः ४० मायामानुषदेहो सा कोशाम्यानंदवर्द्धनः आस्येव कलया पुत्रो जाते
स्मि जगतीतले ४१ अस्यैवावृत्तया वक्ष्ये सर्वार्थधर्माद नेर्दनाः मधुमाधवमासोदेषु संतं स्वस्तृतीतः ४२ अनुष्य विसमस्ते पुष्ये धासोवा
मनंदनाः तत्रचैवाभिधेमसिपुतिवद्धिनमादितः ४३ नवम्यंतमहः सर्वं नवरात्राभिधं स्मातं महापातकराशिघ्नं कलिस्मषभेदनं ४४ स्वारित्र
दरनसर्वं मस्नहः सर्विनाशनं संवेसंकल्पीति ध्रंसर्वरोगविर्भुजने ४५ सोतिमानस्याद्य युक्तावाजपेयी ज्ञानंकायनं तन्मध्यान्हसमये साक्षात्ज्ञाता ६१

विमु: ४८ हितायसर्वलोकानांमाविरासीन्महीतलेरामोदाशरथिर्नाम्नापरब्रह्ममयोमुः ४९ दशास्यंताजनकीदेवीप्राद्युर्भूतोसनातनीविष्णुविः
सदरीसाक्षाच्छ्रीरियंरसाकलाय ५० दिनद्विविरासीन्महीतलेरामोदाशरथिर्नाम्नापरब्रह्ममयोमुः ५१ महत्सुरायंतत्रापिब्रह्मनेरनःपनरानतपसी
र्थव्रतकोटिफलप्रदमोमातिशाम्वत्त ५२ विप्रर्वशातेवापिनेतछिन्नसमभवेत् श्रीरामनवमीपुण्यपयआवापास्तेषामयोननिघेतिप ५३ यत्रभवेल्लीनवि
धायांब्रह्मनंदनाःवासंतेनवरात्रेसाजनसाख्य ५४ प्रतिप्रछिनामारभ्यनवम्यंतमहव्रतंकस्य सर्वफलदंविधानोसिद्धिमिच्छता ५५ रामेवेत्तीतिर्विधायाः
श्रीमद्दशरस्मावमहातीसिद्धिमिच्छकुर्यादव्रतम्मुभं ५६ देशिकानुज्ञयातत्रव्रतमेतत्समाचरेत मथमासेप्युक्ष्य पक्षेप्रतिपछिवसे
व्रहलेसममुपउस्थायस्मरामनावापधादयाः ब्रह्मविघामतुस्मरत्रिमेमस्कृतः ५७ ततःस्नात्वाविमुक्तानित्यसंध्यांपक्षेप्रतिपछिवसे छविः
पास्वचनिसहीमंसमाप्योध्यनतादेषिकामादात ५८ श्रीमद्दशास्रीविधान्यासंकृत्वापुरस्संरोत्रिंशतासाताधिकसाहस्रंप्रसहस्रंजपे छविः
५९ अशक्तःसकलंन्यासंकर्त्तुंविष्णुवसत्कोअवश्यमपीविन्यसन्यस्यविश्वमारकां ६० श्रीमद्दशास्रीरिविधांजपेसेचशताधिकंसहस्रं
प्रजपेन्नित्यंमथवात्रिंशताधिकं ६१ वामदेवमहाविद्यावैशैवीयः सरीक्षाशोनततस्ततंजस्वाभूदशारोत्रियोमनं ६२ मत्रिंशतंमजपेन्नित्यं
प्रजपेन्नित्यमथवात्रिंशताधिकं ६३ वामदेवमहाविद्यावैशैवी ६४ सखीकाशोनततस्ततंजपेत् एवंक्रमविधिनामर्त्यश्रीश्रीमद्दशा
ग्रंराजराजेश्वरीयअष्टोत्तरशतनित्यमुमहत्युविद्योतितयमीगा ६७ प्रजप्यावेष्टुवंवमेप्रसहंपंचधाजयेत् एवंकविधिनामर्त्यश्रीश्रीमद्दशा
रोया ६८ अष्टोत्तरशतंनित्यमचेयेद्दुलविष्णुयापत्रनरायरीविधानिलमष्टोत्तरंशतं ६९ अष्टाविंशतिधावापिसायंकालेजपे छविः प्रसहंनि
क्रमेकेकेदेषिकांघ्रिपुगेयंयत् ७० आदुधेवातदर्धवाविंश्रशाधंविवर्जयेत् श्रीरामतन्महि वसेमातरस्यायगायतः ७१ श्रीमद्दशाक्षीराहान्नां
पूर्वंवत्तपमावोरतपंचविंशतिधापर्मनारायरामयजेत ७२ योविधिदोदरशाम्यांमातहस्पितःसाविश्राजइपावदवेमहोत्रयात

ते ७३ श्रीमदष्टशतायां यावत्पश्चात्सहस्रं त्रिंशताधिकं कापिलास्यं हुनेदष्टोत्तरं सिद्धिकामस्समाहितः ७४ पुण्डरीकाक्षमथवा सुरेश्वरस्य विषयाः अष्टाविंशतिधा हुत्वा
श्री.त्रि. वैष्णव्या वैवस्वतापि च ७५ श्रीमदष्टशतायां पश्चात्त्रिंशतं तु हुत्वा तं आष्टाविंशतिधा रासलक्ष्म्या च हुत्वा हुतं ७६ अष्टोत्तरं लक्ष्मीपतिं तान्त्रयेव समुद्रयान्तम
गवई शिम विषमिरिके कामाहुतिः स्नेन ७७ अष्टाविंशतिधा पश्चात्तत्तत्त्व विषयासे लैकवीर्य से स्वकेवलमन्त्रैः ततः प १ ७८ ये चवा हुनेद्यु ले कापि
लं गोघृतं तु वा हुत्वा जयदिभिः १ श्रीत्वा यपिनै हुनेतः ७९ वस्त्रार्थं पाहतिं कृत्वा नत्वा विष्णवे नरं ततः आचार्यवराताद्धं दत्वा षष्ठं निजस्य ८० सात
याम शिलामिकां दत्वा तद्यमीटि विनेव भोयानमितं ३ ध्येदक्षिणार्थं समर्पयेत ८१ अवशिष्टं कुर्यात् गणेशं तं अन्योपमरोपी वैल्ले एसं कर्पष्टं देशिकं ८२
अशक्तोऽपि च तु वर्णानमिस्त्रित्वा साधकोऽत्र पः प्रसहमिष्ठमेकं गात दं धं वा तर्धकं ८३ समर्प्य वार्यया दाते श्रीरामनवमीदिने क्षिणुद्दक्षिणात् त्वाहु
त्वाहुत्वाष्टदशमीदि मदेन ८४ सालग्रामशिलां दत्वा गुरोः कर्णा पुगायुमयो वच्छक्षम लंकारं दत्वा पासे विनिमतं ८५ यथाशानमितं ध्येदक्षिणा
र्थं समर्पयेत विचित्रो मंवारसज्ज्यतद्धं वातदधके ८६ निष्कत्रितव विचित्रवाप्य वभ्लगुस्वे र्पयेत साक्षात्सीताननकि बुध्या वासोसे कणादिकं ८७ द्वादा
व श्यमाचार्ययत्स्येयप्याहितर्थमाः आध्यं च पातं यत्रे पुष्पेभ्यस्तु सविषया ८८ श्रीपत्र धेय यो हि मानं धाग्योः सुमनो हरेः सुवासिनीः पंचर श्रावि
प्राप्तं चरशा पप्य ८९ मत्स्यान्ते दक्षिणाभिमते वल्लाहे प्रतो षयेत टेशि को त्रमयाय नुप्रमालितत्तं श्रुभं ९० वीलादेशिकम इचेवमुजीया
शिष्टहमपप्य टेशिकोत्तमेहस्ताक्रालिंगितो भुक्त्वनतं १ ९१ भगवल्लतयासूर्णसिद्धिस्प्रोक्तिसां ख्यातो अष्टाविंशतिधाहुत्वाराजारांख्याविं
घघ या ९२ कल्वाच श्रीमकर्मकर्च्या स्पनिसर्वन्न लैनसे प्राप्तः श्रीमदष्टोत्तविधायाः पुरस्क्षा राक्षसनः ९३ अर्थ नामायासीः साष्टा ष्टामाहाष्ट्रमति
धिर्विभः तुष्टाप सबोवाहोमताराणयरयापाः ९४ श्रीचमहत्तु ... विधि प्रति संप तो आध्याणमम नुलेमहसोऽपिमयं वाकं ९५ ६२

92

सकिंकरायगरापतं सकलाछ्रांतां तथा अस्मयान्स्तवं भोगोभ्व विमानं च महत्तरं १०० धर्मार्थकाममोक्षांश्च प्रयच्छति न संशयः महीतीयापुण्ड्र्यीसा
गदक्षिणायान्विता १०१ तस्माद्गत्वा पूजनं सांगं हदासस्तो श्रियःपती वासुदेवस्वमेत्रेराहुत्वा तद्दशमीदिने सो सो हिरण्यगर्भात्माविराट्स्वश्रीभोवन्न
तिवेछ्या विधया हुत्वाय तं तद्दशमीदिने १०३ अस्यानाम अरायलस्तोस्वेव श्रियःपतेः श्रीशर्माशालीयान तत्र हुत्वा संदत्तं दशमीदिने १०४ अत्र पंचपञ्चाति च पु
भ्यांवमवश्यं जानकीमिमासीताश्रसादान्महतीर्थं नधान्योघसंकुली १०५ मुक्तालगशाकीतांगजाश्वरथसंकुलां माम्योति महातीलक्ष्मीतोस्मिन्वै
मसंशयः १०६ मातस्तात्सर्वविधानामिमं विद्धि प्रियपरीशमाविधासिद्धिं दास्ये यामवाल्मीकिसत्त्रिता १०७ अस्याः सोताहालक्ष्म्याशोवयघा
दवःश्रुमाः तिश्वं त्रिमस्त्रिमतोस्मृगृहेत्लोघवर्षिताः १०८ वंशाभिवच्छिस्तता क्केनिशाकरोभवसस्मन संदेहे ह स्वर्भाग्यसमाकुला १०९ नवियोगो
दनेस्याशंसपुत्रैः पत्माषिनाभवेत्तभस्यहस्तांवृजेश्ससस्ययामुहिमैत्रमा ११० अहेगोप्त्रीणामंत्रेराहुत्वान्यं दशमीदिने भश्वमेधसहस्रस्य वाजपेया
पुततस्यव १११ रवींदक्षिणायुक्तमवश्यं फलमभ्यतेराजरोस्यया तत्रदशायीदेवेसम्भुमे ११२ कामव्याहुतिहेत्वाग खेनाद्येव साधकैः आलेनको
टिशोकृत्वा श्रीमदष्टाशंविधया ११३ अवृश्यंतस्यं नेतत्रैर्त्वा मासेससंशयं अग्निघोमापतेवापिवाजपेयसहस्रकं ११४ एकाहुत्वानतुल्यं स्याद्राजा
त्वविधया राजराजेश्वरीविधाहोमेन सद्दशफलं ११५ वक्तेनशक्ते तत्रदशमाहिके संछिज्ञाः श्रीतस्य जन्मानवमीयातो दशमीने ११६ एकामव्याहुति
कलाराजराजा स्वविधया आराधितामाहिगुणैश्चपंचयुत्रयोदशाहि संपद ११७ अस्त्रानंद सुखावाप्सिप्रांसत्त्वन संशयाः भगवद्रुक्मिविधाभिः केकाहुतिहोमतत ११८
भगवद्रुक्मिविधानां सर्वासां सिद्धिमश्नुते कृत्वा यपंचधावममेत्रैर्नासियणोटतैः ११९ साधवनारायणं तां हवमोकृष्णशार्थविष्णुंन्वसिंहम स्याकुमारिहविसं

रा° ५

93

परमेश्वरं ॥२२०॥ अस्य लेखस्य वस्तुम्पीता स्थितिमर्पितं संशयः श्रवणादीन्यापृथात्मस्य मन्त्रितो दिने दिने ॥२२१॥ अस्य वत्सरे रक्षं तिग्मपछे सखिशेलेखितं साधनाय
रोग्यो गो त्रिजगत्सति स्यत ॥२२२॥ दशब्रह्मयोगी मन्वा घा । अयोपि वर्तांक्षस्वन्वं हसिद्धा स्वाध्यायस समरद्रुमः ॥२२३॥ अथ पंदा गाधिस्वामीशानकीपतिस्तुतः सखा
पंकुरते तेस्वस्यकिंकरं वायुनेरनं ॥२२४॥ अस्ति मा दिग्गुणोऽस्वर्यवा वंसितिछिन्नु नमोऽहं गहितं योगेजन्मकोटिस्मृतिं प्रभो ॥२२५॥ विजयं कालम्यो स्वमहटूस
श्रियं आसयांपुत्रयोत्रदिसमस्थितं महत्तरं ॥२२६॥ वहानंदेक विज्ञानंददात्य स्मोऽप्रियः पतिः यद्दिनत्रयं कार्यं व्रतं भगवतः प्रिय ॥२२७॥ नारायणो महायोगीन्
तापतिर्व्यतः हिनायसर्वलोकानां इष्टानां नियहा यत्र प्रार्थितो वृक्षतः तोशेषैर्देवतागारौः चैत्रमासे भद्रपक्षे मध्याह्ने नवमीदिने ॥२२८॥ अमुष्मात्त्रि
मानासी लैकोशल्यायाः पार्श्वमानरशम्भोः ततोतातः शंखस्मृतिं जगत्सतिः ॥२२९॥ भाद्रेन त्रयं चक्रां शावेकादश्यां जन्मपतीजातो तस्मात् शत्रुघ्नोऽपि समि
त्रायां सुरम्ये ॥२३०॥ दशमीदिवसे साक्षाज्ज्ञानकीकमलालयाविरसीन्महानस्योऽर्पितलाइसितातमी ॥२३१॥ नवमीदिनमारभ्य दिनत्रितयमामादः
रात्रौ भ्वर्यांडतंकार्यं ज्ञानकीराघवप्रिय ॥२३२॥ दशम्यामेव वैत्र स्मिन्नैवेत्तेष्वमहमिमिः कर्तोत्सवाभिषेको स्यामास्वपरंतामः ॥२३४॥ एकादश्यां
माहोराकेभ्वं स्स्यं लेषितप्रहृदीयमः प्रसन्नोभक्तलस ॥२३५॥ जयलक्ष्मीमहायोगी तस्मादेतद्दिनत्रयं प्राठ्यहर्षयस्सिद्धमक्त्याक्षयकारकं ॥२३६॥
दिनत्रयेव्रतं येन लक्ष्मीनारायणाग्रवं क्रियतेतत्स्य स्याभक्तस्य साक्षान्नाप्यो विभु ॥२३७॥ ब्रह्मानन्दैकविज्ञानैकैव संवप्रपधीति ॥२३८॥ अत्राहरायाम
नगीतिपुकां पगार्थापुरावर्ह नगीतिमिश्रा श्रीरामवेदस्य दिनत्रयेस्मिन्व्रतप्रभावेन पुत्रांछिजाप्या ॥२३९॥ अस्ये यह्यं वकेसरगुणोसिधोनव स्वाति
बोलपेवर्कर्करकेपुनर्वसुयुक्तेगपूषणानिर्हुधनिविताः पञ्चग्रहमिध्योपि मार यो धारत्तियविम्नानमम् तपमवंघक्लिविदेकं मह ॥२४०॥ श्रीः

देहु

रामजन्मनवमी सल्लाघहत्री सर्वार्थसाधनकरी सविमुक्तिदात्री अस्यामुपोष रायपराणुपादसमेद लाधनं विधिहीशपदं लभंते १४१ संतक्ष्यनक्ष्
तनयादि सुतीर्थतो ये कैकेमि लैः पितृकुलानी च मातृवश्यान् सज्ञायति हारल्लाकमनंतं सोरखंदल्लाघदेशिकपदाब्जयुगे चवितं १४२ श्रीरामजन्मदिवे
सेमशिविजमुकाव ल्लाशि देशिकपदाब्जयुगे फलानि द्लामसमंशातदान फलंकच्छवं भावितो भगवतः परमेति दिव्य १४३ निशाकरार्कग्रहकोटितुल्यं श्रीरामजन्
न्मदिवसं कथितं मुनीन्द्रैः अष्टार्णमंत्रजपहोमसमर्चनाद्यैः नारायणं सुरगुरुं जयरेनयशपेत् १४४ श्रीरामजन्मनवमीं दशमीपरस्तादेकादशीति दिवसत्रितये
वृते स्मिन् अष्टाक्षरस्य जपहोमसमर्चनानि कृत्वाथ राजमनुनाहुतिमात्रकर्के १४५ दत्वाथ देशिकपदाब्जयुगे यवित्तं वर्षाधार्मपुनरथाद्धि ऊर्जद हेमानेकवस्त्रया
त्मकमथो कतकेच्छि केथकर्षकमानमथ्य वोतदशकं शिष्यः १४६ आकल्पवस्त्रसहितं वसमर्थ्य लोके यल्लीगुरोरपि समचो-गिरस्वराधोः हेमाचलायुतसमर्थरामपुरा
पजाते संभोप्य वंशसहितो भगवन्मयः स्यात् १४७ जन्मन्मातामहेनेस्यैगीतं पित्रावम्रसुराः ताम्प्यांदिनत्रये प्रोक्तं व्रतमप्रग्रवश्यपेत् १४८ श्रीरामजन्मनवमीदिवसे
सेसर्वसिद्धिदे ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय परांप्याचार्यपादयोः १४९ खेद्यविधांप्रज्वाथ सरश्मीनारायणीयराशनया लामनुस्मरन् हृत्तशोचो जितेन्द्रियः १५०
ल्लावासंध्यामुपास्याथ तिसहोर्यं समाप्यच आचार्यचरणौ द्वं सादरं प्रतिपद्यव १५१ श्रीमदष्टाक्षरीविंधां शताधिकसहस्रकं जप्त्वाथ वासुदेवाख्यो वे
श्रीवीचश्वतं जयेत् १५२ चतुःशतं जयेसभ्यदुमायाद्वादशाक्षरं असन्नलक्ष्मीविद्यांवाथ्री षडर्णामनंतुवा १५३ राजराजमहावीथामहाविष्णतिधाजयेत्
प्रजयेद्वै द्वंवमं यचविंशतिधान्वहं १५४ सीराधविवाफन्नाम्नीवा यंचगव्याशनोपि वर्तितेहि योहविष्याशी सहस्रांताबदलभत्ता १५५ एककर्षति
तंस्वारांदेशिकांघ्रियुगेत्वहं समर्प्ययेन्नदर्धवाततीयांशमथापिवा १५६ असाध्येदेशिकस्यपुरत्वाच्युतसन्निधौपि मायेदेशिकस्याथ श्रीवुध्याभंरतादि
कं १५७ आर्यये सहधांमानविन्नसौभगिवनितिः त्र द्र ल्पधातरु ह्यापनित्यकमेसमाप्यव १५८ आचार्यसन्निधावन्यो विधिसंस्कारस्यस्कृते अष्टावि

रा.उ.

शातिधा हत्वा साविभ्रादेशे बंधते १५८ श्रीमदष्टादशभुजे शाक्तपीठे तमादरात् तत्राष्टोत्तरशतं वासत्स्वं जुहुयाच्छतं १६० वासुदेवस्य मनुना वै सुधाया अष्टा
पा अष्टाविंशतिधा हत्वा लक्ष्मा हृदशवर्णाया १६१ प्रसन्ना मामया वाथ शतं च मष्टोत्तरं हुनेत् आब्धविंशति धा हुत्वा यज्ञेशमन्त्रात ततः १६२ माहात्म्ये त्वथा जुहुः
पाद्यष्टाविंशतिसंख्याभगणवदुग्धिभिः पूर्वं हुत्वैकैकं चतारु तिं १६३ पंचपात्र मंत्रे हुत्वाष्टर्णाशिते नले हुत्वा जपसायरिभिः पञ्चाशत्त्वा तु हार्य ता
दृतिं १६४ अग्निं वंदरक्षि गीश्वलस्याष्टरंगं प्रसिय स्तव आवायमि मल्लं कुसंगं धनुर्येभ्य वासता १६५ कुंडस्थितं पंरम्यं दद्यात् देशिकं करयोर्योः स्याव च्छसाम
लंकारं दौशिकायाथ गार्ययेत १६६ आचार्यपत्न्यै श्री वृक्ष्मास लक्ष्मीवा सत्सम र्ण्य येत औविप्रास्सुवावासिवर्णाचक्षदनानां सह स्वकलमस्य १६७ को
टिकोटि महाविद्या कोटि साहस्र लक्षमजं मपारश्रिराय साहस्र फलं च शुभमक्षयं १७० युप्यविप्रो विम्युक्ता त्या देश्विकान्य हासारंभ गवंतं श्रिपाउ
क्रंनाराय गामजं विभुं १७१ अवश्यं वस्त्ररेत स्मिन्य श्य से वक्रव वसुधा सागर श्रिरा पाटु क्रं पुरुष्य च सह सुतः १७२ श्रीमदष्टादशविद्यायाः श्रीसिद्धिसच्च
ते राजराजेश्वरीविद्या प्रभावाद्वे वयहान् १७३ तादृशी सिद्धिमाप्नोति मकोत्र दिवसत्रय वै मुख्याव में विद्यायाः पुरश्चयो शतांसे १७४ यादृशी सिद्धि
रत्रैक पुरश्चौः परमपिमिः तादृशी मद्गती सिद्धिर्जायते मनसंशयः १७५ मसन्नतश्चामात्रे ण ह्यातां श्रियापि वा हुत्वात्र शम्भुयान्सिद्धि पुरश्चर्यो
शतोमत्वा १७६ धनाद्ये राजपुत्रश्च घोरामणं तं गुरुं निष्कारां शतसाहस्र मपिधेनु सहस्रकं १७१ अलंकारसहस्रं च त्वास्मा मद्गवन्मयः आवा
र्यमान्वधो पद्मा वृति ज्ञाया यथ दक्षिणां १७८ मासाभ्यंतरतो देय न कुजा लवान गोयन मसांतु वा के स्यांते ज्ञानिनः सुसदेशिकाय महा लने १८१ न रा.मा:
नश्यति प्रतिज्ञा तम्स्वरां नाकुरुः स्वस्वदेवरा मासान नरा दे यहि गुरवां स्यमादरात १८२ वत्स रांतेन दृष्ट द्विगुणं प्रबुह्लः स निभमहादन सहश्री वा हिन्ध्य
तिदुः स्वदं १८३ ईस्पंदिनत्रये वैचमासि श्री रा घव प्रियेमहती सिद्धिमविछ्न्नैवैते श्यिदुर्लभा १८४ पुरश्चर्याविंत कुर्याद्यानंद सुखप्रदं अस्मानन्ना तामहे नैद ५७

94

समुक्तं पित्रा चधीमता १८५ राजराजेश्वरीं विद्यामुद्दिश्याखिलसिद्धिमिच्छन्नैवर्तैः पितुर्सभां ।ः द्विसप्तितये वापि नवरात्रेपि वा व्रतं १८६ यः करोति विष्ण
दुर्गाष्टे शिकानुनुग्र महाद्विजाः सरवसर्वविप्राणाम नगरोयो महान् विभुः १८७ वरिष्ठोपस्थाना मुक्तः पावाना नेचायावमः द्विनत्रयपग्रतेस्मिन्छं नवरात्रा
तात्पि १८८ द्विसप्तितयेकृत्वा पूर्वं यो व्रतं सुमं विमुक्तः पापराशिभ्यः समग्रसुकृतान्वितः १८९ महाकविर्महावाग्मी जीवभार्गवसन्निभः गतोपि
भवति क्षिप्रं सीतारामप्रसादतः १९० मुक्ताफलां महारत्नधनधान्यादिसंकुलां संततिव्यापिनीं लक्ष्मीं प्राप्नोसे वा वलांश्च व १९१ आयुरारोग्यसहितंवि
धैश्वर्यसमन्विताः भवंति पुत्राः योत्राश्वप्रयो चापि तादृशाः १९२ जरासमरणाराहित्यमारोग्यमक्षयं यस राजामराधीशसदृशी । स्त्रियम् जितां
१९३ अथवा प्ययोगम प्यंगवद्द्जन्म स्मरतिं शुभां दिव्यकन्यासहस्राणासहितं सर्वभोगयुक् १९४ विमानमधिरुह्यांते कुलसाहस्रसंयुतः स्वर्गं देवप्रि
योभ्रता सर्वविगणासम्मतः १९५ यक्षकिन्नरगांधर्वसिद्धविद्याधरार्चितः तेजोमयतनुम्रे लोपंचविंशति वापिकं १९६ अनंतरं स्वर्गमरोनि सदेहि ख्यालं
कारसोभितः दिव्यवस्त्रधरोप्सरलादिव्यभोगसुखान्वितः १९७ ब्रह्मांऽपरं नेभिलायाति ब्रह्मासनातने द्विनत्रयेयतेक लासाद्यानारायणं विभुं १९८
रामंदायरथिंत्सीतालक्ष्मणादिभिरन्वितं वःसैरेवतेस्वर्णं वस्त्रभ्योसंप्रशयति १९ अनेनैवप्रमाणेन व्रतादास्य सर्वं स्वकास्यमिति ध्यायेद्विव
कृतार्थतां २०० द्विनत्रयव्रतस्यास्य माहात्म्याऽऽस्यनेदनाः सेगमसे पियातालो तस्या साधयन विधेते २०१ गौरीलक्ष्मीमहावाणीमुख्याः सकलशक्त
यः ब्रह्मविष्णुमहेशाम्भमहेशाद्यादिगीश्वराः २०२ द्विनत्रयव्रतस्यास्य प्रभावाद्बहूसायोप्यमीयालयंति हि धारात्रं साक्षान्नारायणात्मकं २०३ अ

रा० ७ यमेवमहायोगीहरिर्नारायणो विभुः ३ स्वयं स्तुनिश्चिते सर्वे जाभीष्टं ब्रह्मनंदनाः २०४ राजराजमहाविद्या स्मरणात् खिले शाशाश्री मदृष्टरी सिद्धिर्य स्कम्भं
पदीरिता २०५ इत्युक्तं ब्रह्मणा श्री शक्तिः किं पुनः श्रोतुमिच्छथ २०६ इति श्रीमदनन्तरत्नतरहस्ये दाशरथीये तंत्रे वेदसारार्थसंग्राहे उत्तरभागे राजराजा
विद्यामाहात्म्ये अशीतितमोऽध्यायः ८० योगिनश्चतुः भगवन्कृपया वायुर्नारायणं जगत्पते सीतायते भगवतः स निधोकरागासना स्वया सर्गसमस्पृत काः
स्थितं दिव्यसाधनं १ त्वत्प्रसादान्न बधः श्री ज्ञानहीनं संज्ञायो महान् २ नारायणीं महाविद्यां सहस्रार्णां स्वयोदितां श्रियो देव्याः सहस्रार्णां स्व वितानन्नप्र
काशितां ३ तस्यास्त्विदानीं स्वामिन्प्रकाशय महते। श्रीभगवानुवाच नारायणी सहस्रार्णां सिद्धिं फलसिद्धिदं व्यराधं संप्रवक्ष्यामि नियता ब्रह्म
95 नंदनाः नारायणो महायोगी मुनिरस्य स्मृतो बुधैः ५ गायत्रं देवतं छंदः लक्ष्मीनारायणो विभुः देवता जगन्नाथः परमात्मासना ततः ६ त्रयी वी
जं नमो ते स्थं परं भगवते ततः केशवेस्य नारायणो माधवपदं ततः ७ गोविंदं विष्णोमधुते स्तद्नोनी त्रिविक्रमवामनश्रीधरेस्तु कात्ह ष्टीको
शायदं ततः ८ पद्मनाभपदं दामोदरं संकर्षणोसथ वासुदेवपदं पश्चात्प्रद्युम्नपदमप्यथ ९ अनिरुद्धपदं पश्चात्पुरुषोत्तमनामवः अधो
क्षजनारसिंहाच्युतत्वादं जनार्दन १० उपेंद्रेति हरेय पश्चात्कृष्णपदमप्यथ जायदं द्वंजगन्मन्जिजन्नाथपदं ततः ११ जगत्स्वामसोन्नात्वं दिव्य
मंगलविग्रह देवदेवेदोसत्कादेवतासार्वभौम च १२ देवदेवपंपदं भोतविश्वस्यपदात्परं विश्वात्मन्विश्वंभनवविश्वेश्वनपदं ततः १३ विश्व
रूपधरेत्सुक्कातवयुग्ममतः यारं वेदे वेदायदा वेदांतसे स्तुतं पदं ततः १४ ततश्चतुर्विंशमयपतुर्भर्तेततः पनं वतर्यो स्तु वक्तु र्ष्ये रूपसीदयुगलंत
तः १५ पुंडरीकाक्षरा च वपु कोसर्गानामचप्रणा वातान्परात्परमात्मन्ततः परं १६ सर्वसल गत्त्यांते परमेश्वरनामवजयुयुग्मं हृदयधीवस
कृष्ण

वंविद्यानिधेपदं १७ सर्ववागीश्वरेश्वनामकत्वस्मलनामच ततश्चकत रासिंधोकामपालरूपानिधे १८ कामेतेजनकेसुक्ताकामप्रदरू
पालयकृतांतमयप्रशांतेनाम्नेतिपदंततः १९ कारराममनखतांतात्मनकमनीयाकृतेततः नयदंहंमुकुंदेनिमुवकुंदस्ततेसय २० मुकु
कुंदेतिवरदजगसात्मकनामच जन्माथमररोमुक्तारहितेतियदासरं २१ माताल्मकेतिमधेलिमस्वंघपदंततः ममुताकुवज्ञावांतोमव
वरोतिजयपदवं २२ ततोहामत्स्यरूपपदंकुर्मात्मकेततः यत्तेसयथवराहेतिपदंनतहनन्नहरेततः २३ शमनांतेजामदग्न्यरामत्राहसतःपरंपदंदा
रथीलक्ष्मरामेतिवलरामम २४ बुद्धरूपेयेतिकल्कनेरूपपदमयेसयपूर्नेतिफलदेसद्भकायसेम्वरजपदवं २५ सहस्रात्म्यसहस्लेतिकरोति
पदंततःसहस्रराशिवेत्रांभवसहस्त्राक्षपिंततः २६ सहस्रकासर्वदेसमस्तास्मृत्नापवसंहानकारकेत्यक्तासमस्तसुखानामच २७
सेत्र्नासर्वदेमृपसर्वपदंततः मततकपदंस्वामिनसुगीतसुलामेसय २८ पदंसंदरहयोतिततःसवित्तस्रूपवसाविश्रीप्रधिधेतिस
र्वलोकगुरुयपदं २९ प्रसीदपुरुगतंपत्याचायीमतेवयोष्वनत्रिगुणाककरन्त्रांसंतेपदंत्रैलोकनापकः ३० त्रोत्मयशा दुपंततसैलोथनाप
कजयदंवततः सीतापतेराधायतेततः ३१ नीलावतीस्वयंतेयहकिरीससनामवभामापषष्ठपदंयश्चादस्त्रीमहिषीपते ३१ कोर
स्त्रीसहस्त्रीप्रगोपीजनमनोहरजयपस्तुगमेदनप्र्याथ्यात्मतनासनानःपर ३२ कौशल्यागर्भसंभतश्रीरामकारणागतवत्सलेतिकारणेय
तिझंकरप्य्यपदांवृत्त ३४ धरतात्मनलक्ष्मीणात्मनशत्रुघ्नात्मनवतःपुराश्रीजनेपुरोसर्वानननेसमस्यवंदित ३५ महारानमहाराघ
पुरुषेतिविभीषणवनदेतिवरदायतिघिमानारुनामच ३६ प्रह्लादवरदेसक्तासर्वदष्टांतकेसर्व.सयपदंदवंवृम्भरायदेसदात्मजनेसय: ३७

रा.उ.

वसुदेवात्मजेनेसुकादेवकीतनयेसयशों लवकगदापद्मधनश्रीवत्सलांछन ३८ गरुडध्वजश्चार्यांतेमहिंगवजनामचमहेटुं वंदितयदंमहेशाविः
ष्टिप्रतितः ३९ महायनिषदांधारमहेटुंघामः प्रभोजयपद्मनेगोकुलेतिसंरसकपदंततः ४० पार्थसंरक्षकेसुखास्सानंदमयोसयनिसानंदस्यरु
पोतिविन्मयेपतिविदीश्वर ४१ विदाकृतेपदंयश्चा मुरंतनयदंततः परमानंदरूपेतिपरमेष्टिन्ततः पनं ४२ पुरातापुरुषेसुकापुरायमत्तेपुना
तनपुरस्तस्येनिमकेतिपदंपीतिकेनेसयथ ४३ विगितारपदंयश्चाधिमत्ताकाननामववीरराघवश्चार्हंवीरेतिपुरुषेसयथ ४४ जयपुगमनंतास्
न्ननंतरूायनेसयथ ध्वनंतरुसानंतेतिसोश्वदाभहनामव ४५ माहायोगीश्वरयहंयोगाचार्यपदंततः दत्तात्रेयेतिकथ्योत्नेकायनपदंततः
४६ सिद्धिगाधनेसुकापसरासासकिंनरसुनासुरमहाषीतिरंवर्षिपरमपथ ४७ ब्रह्मर्षिवधमानोतिपदांबुजपहासरं महानुभाव
माद्वैव जयपुगमनतःपरं ४८ स्तृष्टिस्थितीतिसंहानकानकतिततःपरंयोगिस्स्यमानिजोपयोगिध्येयपदांबुज ४९ सर्वेसिद्धिप्रदेयदसं
वेलोकेभ्योसयथ विश्वदकरूपेतितेजोवायुमयेसयथ ५० व्योमदिकालरूपोतिजीवप्राणमयेसयथ सर्वतत्त्वमयेसकासर्वेद्रियमनोम
य ५१ सर्वसत्त्वगुणतोमयेतमिकसंकनिरंजननिस्यशाश्वतमहेतिजपद्धमनःपरं ५२ वाग्निरूपेतिसूर्येतियदंसोमप्रजेसयथप्रजापतिम
येसुत्काणंधयधिपतेयदं ५३ जयपुगंततःशेषव्यापनेतिपदासरं साकेतनगनाधीश्वरामपुरराधिपतेयदं ५४ मायापुरीनायकेतिततःका
शीपतेयदं कांचीपुरीनायकांतीपुरीनायकेसयथ ५५ द्वारकानायाकसीताद्विरिश्चापिस्पदमपथश्रेतद्वीपाद्विनाजेतेनायकेतिपदात्
२५६ सम्मलोकपतेपश्चाद्वैकुंठनायकअयोध्यानामेतीपीयसमायेतावसयथ ॥ ५७ चतुर्दमपांतेवसिहंसनाद्दनामश्रीवत्सकोस्तु ९६

96

गोपितेपदं कौ ...
६८ समस्तलोकवंतपश्चाद्दे ... नायक अयोधमानं ...

लसोरस्कवनमालाविभूषितः ५८ दिव्याम्बरगात्राद्यं तेभ्यषिञ्चितेति पदं स्ततः दिव्यमाल्यपदंश्चाद्धिरानितपदं ततः ५९ दिव्यचंदनगात्रं चर्चिते
तिजय ६० यं सुप्रसन्नपदंप्रथ्वा ६० दन्तांशुजनामव ६० दिव्यपीतांबरधन किरीटकरकौणारहानूस्वत्र केयूरकुंडलछत्रशोभित ६१ समस्तलोक
नाथं ते सयस्तापन्निवारक सामस्तभक्तासामासमोगस्वर्गापवर्गद ६२ जानाकिवकभपदं ६३ श्रीरीवक्षभेसथ राधावल्लभभूमीलावल्लु
भेति जय ६३ यं ६३ अमहामहेम्बनपदं महायुग्मतःपरं गुरुखांते महायुग्मंराजनामहा ६४ यं ६४ विभूतेतेदेवस्त्रगातेनतत्रपूजमरोपदं भूतनाथय
दं लोकनाथनाथस्वततःपरं ६५ विश्वनाथानंतकोटिब्रह्माण्डाधिपते पदं लक्ष्मीपते महालक्ष्मीपते शाहामतःपरं ६६ रास्वलक्ष्मीपते वाक्षुः
पदं य श्रीश्रियःपते जययुग्मं ससमुच्चार्य श्रीनारायणा नामव ६७ नमस्तेचितपंपश्चाद्धि धेवासमच्छरिता राजीवीयतलोचनसुहगुहं
कं स्य कौटिघतिविद्युन्मेघसमानकीर्तिमम लक्ष्मीवत्सवक्षःस्थले केयूरांगहारकुंडधरवकादिसे शोभितं लक्ष्म्यालिंगितवामभागमनि
शं नारायणांवितये ६९ हस्तेविंमदितिम्बोक ६९ यं वनगुनायक ७० श्रादावतेतेस्मरेच्छिन्नारायणाह्यासये अष्टविंशांसराधिकावि
शतास्रसंवृता ७२ नारायणीसहस्राणीविधेयं कथिनामपा सर्वयातकसंहत्रीन्नामनिपारिणी ७३ सामासलक्ष्मीफलदामहादा
रिवभेरिनी राजजमहाविद्याजयांते योदिनेदिने ७४ महानारायणीविधां सहस्राणिमि मायुधः सहस्रारातियोनिलंततस्मस्मृः सर्वस
द्प४७५ अदैव देवतकुपाहेवतवांप्सदे नतं सहस्रासनविधायाः प्रज्ञापीसाधकोत्तमः ७६ सत्नामाः सर्वतीर्थेषु सर्वक्रतुंपदीनि
स्वाणमीमहाविद्याप्रत्तायीसततंभवेत ७७ नमितेनेन संस्कारेण दीक्षांवेदिवीक्रिया आचार्यकहतीवास्वादीक्षीक्रावरम।

रा॰ ७ 97

सत्संविद्यवती म्नमिर्धनधान्यैश्च संकुलात् दक्षिणात्तः पादादायुगलेक थिता भुवि ७९ अत्रनाथ घिमये प्रासे हीहद्जलो स्मिरः ततः प्रतलायं वपाविधा
म्पिघांसे रवपक्तवद्दी ८० स्वनसेवमहावशि सघः सकलमतले स्थितिवृष्टिमयेवह्निसंनिधौ पंचधाजयेत ८१ शोभयत्यैव सघोसा कतिवृहिस्वहा स्तां
श्रीमद्हासरो विद्याराजराजेश्वरी परा ८२ नारायणाभिधा च मविद्यावेदांतसर्वदा कुरश्चयं विनाप्यस्यमि सिद्धिं दद्यान्माहतरी ८३ देशिकं कृपायु
तार्थिस्याज्जगतीतले सहस्राक्षरविद्येयं तस्य सिद्धा भविष्यति ८४ नासाध्यं तस्य जगतीतले किंचिद्भुवनं हनाः मेरुं उरसा प्राप्य लक्ष्मीरपि स
रस्वती ८५ तन्मंदिरे च सर्वस्वयांवहावेदृतारकं अथपलसुरामनीसर्वारिष्टनिवारिणी ८६ सर्वसंपत्प्रदात्रीयं भोगस्वर्गापवर्गदा देशिकांघ्रिसुते वित्त
शास्यं स्वकाक्षितोतमाः ८७ धनधान्यपश्चात्तम बद्धारत्नसमाकुलां दक्षिणां च हृद्वासस हस्रार्णामिमां बुधैः ८८ देशिकस्य मुखांभोजाद्दद्दीबायदि
नोहितं सहस्रमरति वा राजराजविद्यां जपा स्वरं ८९ संलब्धा महदैश्वर्यं सर्वविद्यासुयानाः आप्यागुब्यंमहन्माग्यं पुत्रपौत्रवतीश्रियं ९० नातिस्प
रिश्वरिं महला जेसार वृत्सनातनं तेजोमय तनुर्भासामोतेयरायदं ९१ नारायणी सहस्राणामि ये पे समुदीरिता श्रियो देव्याः सहस्रांतां प्रवक्ष्यामि
ततः परं स्थ इति श्रीमद्दनुत्तरखद्यातस्वरहस्ये दाक्षारघीये तंत्रे वेदसारार्थसंग्रहे उत्तरभागे राजराजविद्यामाहात्म्ये एकोनचत्वारिंशोध्यायः ३९ हसैं
श्वं म्नत्वासितनगदा रं खवक्ष्मा शितिवि घांप मा हकौ किनककसस्थमे बविघुश्चिलासं तामात्रीगा स्तनयविरता कुष्यमाश्रेषसाद्ये कीमस्तंचेयु
स्वतनः पुंडकास्सलक्ष्म्याः १ श्रीभगवानुवाच सहस्रानां श्रियो देव्याः वक्ष्यामि महाभंदनाः स्वविज्ञानतो यीहस्यतो विजगत्स्वपि २ चिता
शिवसायांतेषन मल्लिपुमा सुंदरि यद्रहस्यं पदे वीतिसिद्धिदं प्रियंतत्तः शशि देवि यदंवश्राः सदं कवचदू स्थ्यनेत्रदे येस्वादे कीतिकामे स्वरिपदं ५७

ततः ३ मनमालिनि शाचरांतो निसलिकिचेपदं ततः ४ ऐरवह्निरूपांतेवासिनीति महापदं ४४ ऐश्वरि शिवाइति सरिते कलसंहारि निखेनीलपताके
थविंनपे सर्वमंगले मत्वा नामालिनी विचित्रे थमहानिलेपदं ततः ५ रमे म्वाम्नावांते परमेश्वरि ग्राह्यातः ६ मित्रे ग्राममपिवहीग्रमाद्रीग्राममपीसथ वर्णना
थमविप्रोपलो यामद्रामायीसथ ७ अगस्त्यामपिकालांतेता यापापमपीसथ धर्मो वार्धपपिग्री अमृतके श्री भैरव्यथ ८ मपिद्दीयकसानाथमपिवि
लपदासरपदं देवमयी सुलक्ष्मा प्रभाकरपदं ततः ९ पदं देवमयी सुलक्ष्मातेतो देवमयी लपणमनोजदेव शाह्यातेमपिकलाराज्ञाह्यातः १० पदं देवमयी
लकारत्नाहेवमयोसथ वासुदेवमपिश्रीरामानंदाघमयीसथ ११ तलथ्याद्रिणिमासिद्धे लघिमासिद्धे रत्नपिमहिमासिद्धे ईशित्वसिद्धेपदमतः।
पुरं १२ वसितासिद्धे प्राकाम्यसिद्धे प्राकाम्यसिद्धेपदमानः पाधर्तिसिद्धेपदं वेश्यासिद्धेप्राप्तिपदासरं १३ सिद्धेव सर्वकामांते सिद्धे प्राप्तीसतः परं माहेश्वरि
वचकौमारि वैष्णवीतिपदासरं १४ वाराहीप्रथमाहेंद्रि चामुंडे शरभमथमथ माहालक्ष्मिपदं सर्वसंक्षोभिणि यदासारं १५ सर्वविद्राविणितिलुक्ता सर्वा
फषिणिग्राहतः परं सर्वसंक्षोभिणीलकाकरशीविद्रावयदासरं १६ सर्वोन्मादिनि श्रीहुं तंपदं सर्वमाहांकुशे सर्वखेचरिते सर्वबीजोपदं ततः १७ सर्वाग्निखं
दैत्यैलोक्यमोहनो नियदं ततः वेक्रस्तामिनि ग्राह्यातेमकेरसयपोतिनि १८ कामाकर्षिणि वाघ्राकिर्षणि हंकाराहृतः श्राकर्षिणिपदं शब्दाकर्षि
णीतिपदं ततः १९ स्पर्शाकर्षिणि ग्राह्यांते रूपाकर्षिणि यतः परं साकर्षिणि ग्राह्यांतेगंधाकर्षिणि यतः परं २० वित्ताकर्षिणि ग्राह्याते धैर्याकर्षिणि यतः।प
रत्नाकर्षिणि ग्राह्याते नामाकर्षिणि यतः परं २१ बीजाकर्षिणि ग्राह्याते बालाकर्षिणि याथोचरत अमृताकर्षिणी तीप्र स्वरूपा शरीराकर्षिणीसथ २२
सर्वाशायरिपूरकचक्रस्वामिनीस्थथ गुलयोगिनिं अनंगाधकुसुमे अनंगमेखले २३ अनंगमदने पश्चाद् अनंगमदनातुरे अनंगरेखे अनंगवेगि
नीतिपदं ततः तेगोकृत्यास्वरूपकापद्वयानगमालिनि सर्वसंक्षोभिणी मातरोसलकाचक्र

हो.गु.

क्रस्वामिन्यथो चरेत २५ पदं गसततरेखकायोगिनी तिपदं ततः सर्वसंक्षोभिणी सुक्ता सर्वविद्राविणी स्यथ २६ सर्वाकर्षिणि सिन्नाशंते सर्वाह्लादिन्यथो चरेत सर्व
संमोहिनी सुक्ता सर्वस्तंभिन्यतः परं २७ सर्वजृंभिणि नाम्नाहा ते पदं सर्ववशंकरि सर्वरंजिनि नाम्ना हाते सर्वोन्मादिन्यथो चरेत २८ सर्वार्थसाधके पदं स
संपत्तीपूरिणि सर्वमंत्रमयी सुक्ता सर्वद्वंद्वक्षयंकरि २९ सर्वसौभाग्यदाह्वं ततश्चक्रे तियादा लां चक्रस्वामिनि नाम्ना चैव संप्रदायाद्ययोगिनि ३० सुप्रश
मनि सर्वविघ्ननिवारिणी ३१ सर्वांगसुंदरि पदं सर्वसौभाग्यदायिनि सर्वार्थसाधके त्युक्ता चक्रस्वामिन्यथो चरेत ३२ कुलोत्तीर्णायेदं त्वत्र योगिनीति
पदं ततः सर्वज्ञ सर्वशक्त्येथ सर्वैश्वर्यप्रदायिनि ३४ सर्वज्ञानमयी सुक्ता सर्वव्याधिविनाशिनि सर्वाधारस्वरूपे च सर्वपापहरे पदं ३५ सर्वानंदमयी
तक्रा सर्वरक्षास्वरूपिणि सर्वेशित पदं सुक्ता प्रदेहे सर्वयदा ततः ३६ प्राकाट्यपदं चक्रस्वामिनीतिपदं ततः निगर्भयोगिनी पदं वशिनीति पदं ततः ३७ कामे
श्वरि पदं पश्चान्मोदिनी तिपदं ततः विमले त्यरुणे ज्ञातृ जयिनीति पदं ततः ३८ सर्वेश्वरीपदं पश्चात्कौलिनी तिपदं ततः सर्वरोगहरे सुक्ता चक्रस्वामिन्य
थो चरेत ३९ रहस्ययोगिनीयदं ततो बाणिनि चापिनि पाशिनी अंकुशिनी सुक्ता महाकामेश्वरी स्यथ ४० महावज्रेश्वरि सुक्ता महाश्रीभगमालि
नि महाश्रीसुंदरी सुक्ता सर्वसिद्धिप्रदेस्यथ ४१ चक्रस्वामिन्यतिरहस्ययोगिनी तिपदं ततः श्री श्रीमाहायवेस्मथ रिकेपमत्तः परं ४२ सर्वानंदम
येसुक्ता चक्रस्वामिन्यथो चरेत परापरारहस्याद्य योगिनी तिपदं ततः ४३ त्रिपुरे त्रिपुरेशी तिपदं त्रिपुरसुंदरि त्रिपुरवासिनीति त्रिपुराश्री:
पदं ततः ४४ त्रिपुरांते मालिनि त्रिपुरासिद्धे पदं ततः त्रिपुरांबपदं पश्चान्महात्रिपुरसुंदरि ४५ महामहेश्वरी महामहाराज्ञीयदाऽस्यं महामहा ९८
शक्ते महागुप्ते महाज्ञाते नायदं पश्चान्महानंदे पदं ४६ महाम हाग्रे महाश्रीयमहास्वयहाश्री महा महानंदघुतिमाहास्वच्छंदमतः परं ४७ महामहेमहामर्वे १५

महामायर्तीरवेहमहाश्रीचक्रनगसामात्रीतियदंतत ४८ नमस्तेत्रितयंयदि ६ यिताचत्रिताशिवश्चंश्रयंमनःश्रियोदीक्षायुक्तम्पंकाषितोमया ४९ एक
त्रिंशत्सहस्रार्ण त्रिलोकीमोहनस्य मःऋषिरानन्दभैरवप्रोक्तऋषिःसर्ववेदमयः ५० पंक्तिःछंदःसमुद्दिष्टंश्रीदेवीदेवतास्मृता प्राग्बीजंकुरुतमैत्स्य
वंधनरप्योशोकादिपुष्यात्मकानसनानपंचवदधानमयदन्तानैवमामामपुंरदिव्याकल्पनातान्वितं समुत्कटंवसंप्रावितपातिविद्यंरमहदामया
मीयरमंसाम्राम्लक्ष्मीमयं ५३ महाश्रीसुंदरीदेवीश्रियंतेजोमयीपरंधामालाहस्रकमलेनिसं सहस्रार्णमनंजपेत् ५४ नवावरणादेवीनांश्रियोदेवा
स्वयीमयीए कुचगरानाहपावेदवेहोगगोचरा ५५ इयंविद्यामहाराज्ञीस्मरणात्पापनाशिनीसर्वागमरहस्यार्थसर्वपुराणफलप्रदा ५६ श्रीचक्रेपूजांस
ततांपिस्तरात्सर्वांमस्त्रीमःसहर्निसंपठिसतोसांगमांकृत्लंलभेत ५७ अतःपरमहाराज्ञीश्रीदेव्याःशताशोखिलाःप्रकाशिताःसगुसाम्रस्मरणात्पापभं
जनाः ५८ आसोस्मरणामात्रेणाकस्पातिनेयदेयदेभवसवभक्तानांसंपदश्रयदेयदे ५९ नरवरूपंनरेंद्राणांवरूपंनारीवशंकरंश्रारामाहितोरोप्र
पंरंजनंपापभंजनं ६० सहस्राक्षरविद्यावास्मरणाद्भुतेवहंसहस्रार्णमयंएतत्पंपरंधामब्रह्मास्पते ६१ श्रियोहेव्याःमहाराज्ञ्याभ्यामनुरयंपरः
गोत्वन्येःसततनयत्मोक्षातोःकंठगतैरपि ६२ गजराजेश्वरीविद्याजयातेसहस्राक्षरात् नारायणीसहस्रातोसस्त्रारोसहस्रासाश्रियोपिवद ६३
सकृद्विद्याकृयंतत्वाकृतार्थःस्यान्नसंशयः नाशिष्यपिग्राह्यतव्याजजायापिवंधवे ६४ सहस्राक्षरविद्येयंश्रियोहेव्याःगरीयसीश्रीपरा
रोगपज्जननीसर्वविघ्ननाशिनी ६५ सर्वरोगहरीसर्वभयघ्नीकलिवारिणी श्रीपद्मावकस्यसर्वशान्तिमयीपरा ६६ स्मरणात्सर्वपापघ्नीसर्वक्र

तुफलप्रदा धर्मार्थकाममोक्षार्थपुरस्सरार्थफलप्रदा ६७ पंचैवोक्ताश्च ये देवाः यंत्रोक्ताः फलमस्त्येव ६६ विद्यास्वयं वोक्ताः इति पंचदशाक्षमात्
८७ ६८ श्रद्धानमोक्तं रवाहांतान्सर्वरांतानाज्ञियां तकाः ध्रुवसंबुद्धिशाह्वानः प्रथमो मनुरुच्यते ६९ चतुर्थ्यंते नामःस्वाहांश्च होविद्या ठयेत्तया
द्वितीयां तेनतर्पयामीत्येवं मंत्रश्च तुर्थकः ७० संबोधने नयठद्वंद्वस्तुतिरुक्ता तुर्यं पंचमी इत्थयं चदशप्रोक्तामालामंत्राः फलप्रदाः ७१ लक्ष्मीना
रायणो यद्वा भवानीशंकरावुभौ अथास्यैव करांते त्रमालामंत्रो विवस्वरोः ७२ सर्वदेवमयं यस्मात्सर्वविद्यामयं तथा सर्वधर्ममयं यस्मात्स
त्सर्वसिद्धिमयं यतः ७३ तस्माद्योध्यानारचक्रोश्री चिरकालाद्देह लक्ष्मीनारायणौ पूज्यौ राजराजार्च्यविपा ७४ भवानीशंकरौ यद्वा समभ्यसो
द्वात्रांत्याद्यं चस्तज्ञो विद्याःप्रक्षेपक्षेयमासि ७५ परामासे चस्ते रवा विसकद्याः संस्मरेद्युधिः सततं द्विनेमहाराजं भागवंते श्रियान्विते ७६
नारायणोहंकारस्थितं संसागतवस्तत्तं रामं यश्चपपस्सोऽहमेससमेवन संशयः ७७ दत्तांपंतजो विद्यामामनवद्यमभ्यधीः जस्वाब्रह्ममेकांते
निर्द्वंद्वो जितेंद्रियः ७८ श्रीदेवीसहितं साक्षान्नारायणं विभर्ते देव त्वममरत्वं वा गंधर्वत्वमथापि वा ७९ यक्षत्वं किन्नरत्वं वा देवर्षित्वमथापि वा दे
वनाथं महर्षित्वं ब्रह्मर्षित्वमथापि वा ८० प्राप्नोत्यत्र न संदेहः प्रसादाद्धि हिरायतेः स्वदं स्वयात्ककासिद्धिरत्ननं विलसिद्धिप्रदा ८१ वाग्देह
लोहाः सिद्धांती चाणिमाद्यष्टसिद्धयः वश्याकर्षणं संमोहस्तंभनानि च सर्वतः ८२ अथसर्वसमर्थं च निस्पानं दम्बमुक्ता ता एताः यंत्रदशमो ६८
क्तविद्यानां सिद्धयः क्रमात् ८३ स्पष्टपूर्वापदंत्तोये [illegible] मा ८ मालाजपनं सक्तक कारिदिने दिने ८४ ससाहं सेव

नेकर्याहं ध्यातुमर्हतीभवेत्तत्सलाघमालिकाजीवीवरामासंवत्सरेतुवा ८५ भगवत्कसमाप्तास्तिजसा भाकस्य भः इन्द्रादीनष्टदिकपालानावीहा
सा: कर्नोससौ ८६ स साष्टविद्याजाय पूर्वंमसंहंकर्तुमस्समः श्रियोदेव्यामहाविद्यांमुद्रामेव त्रिशोजयेत् ८७ स साष्टां विद्यानपूर्वमत्रेणु
सहम्यतेश्रियोदेव्याः सहस्रारांवेस्वेरोतस पट्ट ८८ वक्राववृत्तारेवीनां पसेनामममंपमं च्युत्मि त्रतसेपि सकलत्सर्वाः सिद्धितिसी
द्धयः ८९ नाम्नियेकोनसंख्यानेमंदीक्षीहवनादिकं सहस्रारोपरेशार्थमाचार्यकरुणापरा ९० सर्वसंदर्शिराणाइवंदेवां श्रियुगेस्मृतं
वषाशिनमित्तंस्यमथवारक्षिराससृता ९१ श्रियोधातुलवंकोस्मिवलाक्ष्मीनारायणो शितुः पालयामशीलायुस्केयापजाह्वमोरि
ता ९२ श्रस्नाः स्मररामाद्रेरातासांगावेवर्जफलंसिद्ध्यसस्पनसंदेहः किंवंप्रसमयोभवेत् ९३ श्रंगारणादेवीनांश्रीदेव्यावसानं
दंनाः स्मारराणादत्रविद्यायांतासांरमोभवेत् ९४ पालयंतियथापुत्रंमातरः सुतवत्सलाः विद्यापांसरतीनेताः पालयंतिस्वपुत्रवत् ९५
श्रीदेवी सर्वसद्धीज्ञीनित्यंभगवद्दिव्यितामालवमंदिरेतस्मात्सलाचंस्तारकं ९६ पूजां कर्तुमक्षमश्चहवनंतर्पणांतुस्तुतिं सहस्रारांमं
हाविद्यांश्रियोदेव्याः सकृज्जपेत् ९७ समस्तविद्यासांसिद्धिमिच्छतानियतात्मना सहस्राम्जसव्याश्रियः सर्वपदप्रदा ९८ श्रियः
तेः श्रियादेव्या सहस्रारांमितुद्वयं इतीदंकथितंविप्राः किंभूयः श्रोतुमिच्छथ ९९ इति श्रीमदनंतब्रह्मतत्त्वरहस्ये हारसंथीयतं
त्रैयेदसारार्थसंग्रहे उत्तरभागे राजरानविद्यामाहात्म्यवर्णो नामेकोनाध्यायः। घोगिनऊचुः नारायणीसहस्रारांसन्ध्याणी श्रियः पराश्रु
ध्यावमुखांभोजासुरोत्पापिप्रकाशिता १ स्वतन्त्रवृक्षविपामविलेष्टादं मयोपिश्रोतुमिच्छामः कृपयाक्रमहंसि थ श्रीभगवानुः

धाचो॥ श्रीगुधावृह्लयचा॥ ग्याः सनकाद्याः ३ धेताः राजराजेश्वरीविद्यासाधनं महद्भिः २ं ३ योसतोयोगीजानन्दीनिरीक्ष्यः पुरावैकं स्वनेश्रुप्राह हेस्वे
८०-३ क्रियेहरिः ४ कथयामास साहेवीकर्द्दमाय महात्मने सोप्यसमज्ञानकोयोगीकर्हमो भगवान्ऋषिः ५ भृगातोमूमशिष्येभ्यो महायोगिभ्य उक्त
बाल्लक्ष्मीयतीरघुपतिवरिपानां यतिर्हरिः ६ नारायणाख्विज्ञतांपतिरां नदविस्मयः श्रुसोदाशरथीरामो ऽकारायथावनः ७ राजजराज
हावद्यासाधनं मवमेयजं कथयामास सोमिभिमरताविम्य श्रारराज ८ एकोनेनतदहंवच्ये सगुसमपि साधनंदेदे शंकालंवी
स्याहोभवसागरतारतारकं ९ ब्रह्मानंदे किंज्ञानं राजराजेश्वरीफलं घोटराति स्वज्ञिष्यापदेशिकः सउदास्तः १० अतेवासिनमाबा
रमुक्तं साधंभमुवादिभिः श्चुः शिष्ययतितेप्रानावा यीभीस्वरं ११ श्रीमत्स्वाभाविद्या या विधानं सांगमादरात् यः। सिष्यति शिष्येभ्यस्तमा
100 चार्यं विदुर्बुधाः १२ भगवद्भिमरक्तं योब्रह्मविद्यां सेनातेनोश्रीमरः शास्त्रं नीविघांयः शिष्येभ्यः प्रकाशयेन्स १३ तमाधार्यं महाप्रज्ञस्केः
धर्यति हरिविभुंसमन्तरः। श्रिमहितोक्षिपः पंट शांस्त्रीरी १४ कथयिष्यति शिष्येय तन्नारायणात्मकं वदंतियमाचार्यब्रह्मतात्वोक
रंविभं १५ राजराजेश्वरीविद्यालक्ष्मीनारायणी सुधा पुगुमांसकलवेदेषु पुराणागमेष्वपि १६ कथयिष्यति यः करोति शिष्यस्वविम
लासनः। तंदेशिकोत्तमं प्राज्ञो सास्नास्माद्दाटाकृलि १७ सर्वज्ञं सर्वकर्त्तारं लोकनयं रमेश्वरं तमेवोत्तममाचार्यं विदुर्नारायणं विभुं १८ स
वंचगोरवाई त्वाहुरः स्तोमहविभिगरीयांत्र्यस्सद्गुरादिदेव वोम्यवंनाहिषु १९ गुरुशिष्य अतेसु क्षितिमक्तिफलं प्रहः श्रुविज्ञायमंकोल १०
सुदेवामनवेस्पव २० घोटरानि मात्राविधानमसपरूपस्पतेपधर्मातेमवेदुः रवंमाधवेललसवदः २१ मेवेनुमारांप्रोक्तमारवोदेः ८

वध्वं संभवः समस्ताभीष्टसिद्धिः स्याच्छ्रावणे मासि संततं २२ आरोपिता महती मासि भाद्रपदे भवेत् आश्विने धनधान्यादिसंपदः स्युः
पदे पदे २३ अध्यानदैकविज्ञानं कार्त्तिके मासि जायते जयलक्ष्मीर्मार्गशीर्षे भवत्यस्मिन्न संशयः २४ ज्ञानसंपद्भवेत्पौषे विद्याप्रारंभकर्म
सु माघमासे भवेच्छ्रेष्ठा ऽगवह्नंवधाः २५ समस्तकार्यसंसिद्धिः फाल्गुने मासि जायते द्वितीया वा तृतीया वा पंचम्येकादशी तथा दे
शमी पंचमी पूर्णा द्वादशी च त्रयोदशी २६ श्रीमीवमहद्गुरायाए ताः स्युस्तिथयः शुभाः २७ न तारमासहोराः स्याद्दृष्टीवं सूर्यवाः देया
कालं यतेश्वेत्थं शिष्यस्य गुणागुणान् २८ शिष्यं प्रकाश्य पूद्धिमानन्दः काउरीको विभुः कालेवरमविप्राणान्संन्येतेराजासंयदंद
२९ समर्थं चावधिकाद्रप्यलीयुन्नाहिकान पिश्रवायंयत्नीपाधारां केकंपपिसंहेन्नाचि ३० फकनोतिमहाप्रोक्तं तं विदुः शिष्य
मुत्तमं यदृप्यनतीजितोदाथीहस्ताम्यांतादितोपिवा ३१ वहुसंतादितो वापि कण्ठा घातैः सुदारितोः पुलोनुग्रहस्थाये मिति यो
मन्यते भक्तो ३२ निष्कलंकमने सासशिष्यो मुक्तउच्यते तथापि घस्य शिष्यस्य भवसागनतारिरी ३३ मुक्तिलक्ष्मीः कनकसेतिषसे
वनसंचायः गथमाचर्य या दान किंकनापातमानसः ३४ श्रीपद स्पासांरीविधानं साप्रासहमाह राभ्राजराजेश्वरीविघामबनयंप्रस
हं तथैव ३५ साधनानि मन्त्रकाभिमन्त्रणं बृहस्पवेदनाः येषां स्वरातो वापि भवेत्संसिद्धिरनुत्तमा ३६ वा तेन वराचारिष्ठतस्थितपुनु
त्तमं तटे वा ग्रामयोर्वापि स्थलं तु पारमर्षयः ३७ यद्वृत्तेन वनाच्चवटिषु सत्रियायव्रतेगा ततमधुमासेतु कंसकल्पसिद्धिं ३८ वासंतं नव
रात्रं वा दिवसत्रितयं तु वावत्सनेव स्नेहस्नानियाखतमानसः ३९ पायसमपोप्लवातेनोमयतनुः सर्वस्वरु वृषेव भगवत्संस्थारि

शी॰ उ॰

रामीश्वरं ४० पञ्चपल्लेवा मनात्मानं ब्रह्मानंदरसाश्रयं स्वयं यामधुमासे त्रयत्तिथ्यां दिनमादितः ४० आबाधानुस्वपा जातासहस्वं
त्रिरात्रं मधुवा चेद्मातन मम्प्रनिसहोमं समाप्नव ४१ स्वयं मं उलमध्यस्थं नारायणतामनेविधिं कतांजलिस्त्वासीत स्तके नारायणां ज
पन ४२ श्रीमद्वादशस्तंनीविधांशतानाधिकस्फस्यकं जलाब्रसहमेकांतेवासुदेवमहामनुं ४४ त्रिवांते प्रजपेलक्षाद्वे एवं यव्यास
रेश्वरोत्तन स्नातेन लाज्ञादवाराणस्मानमनं ४५ जलायं वक्षतंनिसंराजराजेश्वरीमध्य स्वस्थाविंशाधा जलासहस्त्राणि छिपेत् सकृत ४६
जलाय वैमंचंवमेमसंहस्वंवधानपेत आचार्यवरणाद्वेप्रसहंकथं सम्मितं ४७ सुवर्णाप्ययं येकुमान्निकमेकम यथपिवान द
द्वान्वहंमम विनलोभं परित्यजेत ४८ श्रद्धायाधीजितक्रोधः कलाशीशाहविस्पमृत्तुलकमण्डलाशनोवापिनवस्यादिदि
नत्रये ४९ श्रीराशीवा कला श्रीवासावित्री प्रत्यंच जपेत् श्रीमद्भास्कीरिविद्या वीसुदेवादिकान् वि ५० प्रजेत्या पूर्वतरूमवेसं
वंवजपंमरंयं चविंशतिधानि संदिवसत्रितये जपेत् ५१ आचार्येन साहद्देसुवर्णगोकं सिंमिगं निफं मेकेकमथवा दिवसत्रितये
वेयेत् ५२ महालक्ष्मीविधिया वा पयस्याश्च पिवसादरं कर्तमानमलंकारमेकैक द्विवसे र्पयेत् ५३ एकैकमिकमाथवा तस्मैद्वा
सासमर्पयेत् ५४ श्रीरामजन्म दिवसे यत्नं कारपुजनं ५५ दिवसत्रितये मिश्रकं तईवा समर्पयेत् श्रीरामजन्मादिवसमध्ये हि
पशातगर्भे ५५ महादानमुखं मोक्षवाद्द्विदादततवेदिमिः दशम्येकादशीवाथ तलमे या व्यतेत बुधेः ५६ एकैके दिन तत्र वा १०१
हव्यंतं छिन्नबेभाः स्वर्कपवे समंप्राहस्मीहामिक्षिप्रदायकं ५७ तारशपाम्रुदितोभानौ दोशिकोनमसंनिधौ संस्कत्या

१८

विधिवद्दहिंसांविश्रागोद्यतं श्रमं ५८ अश्लोन्नेन्नग्नातं हत्वाश्रीमदष्टाराविषया कापिलासंहनेदन्तो ज्ञाताधिकसहस्रकं ५९ अथ
वाशुद्धगव्याज्यं हुनेदष्टारां विषया वासुदेवस्य मनुना वेल्लया वधूरायाः ६० अष्टाविंशतिधा हत्वा ग्रहशारोम्रियात ततः हत्वा पच
घृतं वहो शुद्धगव्यालमादरात् ६१ अष्टाविंशतिधा हत्वा राज्ञराजारव्यविधायायं च धाज्रहयाठमं मंत्रैरासमतः परं ६२ हत्वा जवारिभिः
पथ्याकलाग्रसार्यस्याहतिं उशिपस्वसांष्टांगं होमां तेजातवेदसं ६३ अश्चार्यवरस्याठं रूपत्ताय स्वच समादरं महवासाः समभ्यर्द्दिकुर्दं
द्वितयं धुम ६४ आचार्यो कर्णावार्द घाद्यमालंकरणां तु वा उग्राक्षाभरणां वापि मुक्तालंकरणां तु वा ६५ रानाभरणामन्यद्धाद्बावार्यस
करायोः शानग्राम शिलां रघाद्द स्रिराणसाहि तागृतः ६६ स्नु राशियांन सानि कलानि सकवद्धान्यपि कदलीफलराशिं वग्यार्कनोवग्र
ऊंतथा ६७ देशिकांघ्रियुगे रघाद्गुरिवंदनमुतमं दद्यात् सुवासिन्यो वादशाशास्त्रराणा अपि ६८ मिष्टान्नैः श्रोत्रियाणापान्वतावस्त्रैर्वा
क्षिताद्रिभिः आचार्यश्रेष्ठं भजीतस्वपंथुमिरान्वितः ६९ १ हस्यमन्यद्दस्वामिमणाधं ब्रह्मनंदनाः यस्य विज्ञानतो वा पोष्यते संवराघरैः
७० वक्षेपसोवामासिप घासेवत्सरेषिधाविकोपद्दिवसेनाबिलिलितेजातवेदसि ७० केवावादिवतांविंशान्मिपुनैर्गौतं पुष्पं उत्वा
होश्रीघयाद्दतिमावरेत् ७१ वं वाशक्कोटिविस्तीर्णां पसत्नो साधकोतमः अभ्याहतगतिसिद्धः सर्वभाग्यान्निधिर्भवेत् ७२ अथयं
सर्वभाग्यानामावेपः सर्वसंपदां प्सर्वहल्कलनेकलो यसाक्षीनारायणो भवेत् ७४ मधुमासे महादीक्षां द्विदादशाकेपुमाहत्वा ब्रह्म
मयः साक्षाद्विमक्तः पावताशिपिः ७५ महाकविर्महागणोमं धुछिजे विवानिधिः सकलाविद्यो नाममनधीतोपि साधकः ७६ दशि

दा॰ उ॰

कानुग्रहान्दत्त्वा सर्वाधीश्वरविवर्जितः मुक्तारत्नगजाश्वादि संकल्पो धनसंकुले ७७ संप्राप्य महतीं लक्ष्मीं पुत्रपौत्रादिसंयुतां दीर्घमायुष्यमा
साद्य विमुक्तः सकलै रोगैः ७८ मुक्तेह सकलान्भोगान् हरिध्यानपरायणः पश्चात्परमेश्वरं पदमाप्नोति कुलसाहस्रसंयुतः ७९ मधुमासे सितद्वाद्या
श्विन द्वादश्यां केशवीपुरश्चर्यां विमानस्था सिद्धो भवति साधकः ८० वर्षाण्यंतरतो यावन्नाहवसंज्ञामं नेमीधापति नारायणो महामानं भरतादि
भिरर्चितं ८१ यस्य सेवनस्य च सुधर्मायुष्यं हस्मे को भुतोयादितः ८२ दर्शनेन लभते महामानमच्युतनं ८२ कार्तिमा द्विगुणाश्च यं वा वां सिंह्निनुतः
माघ्वे रामेऽह्नि धामायुष्यं यो स्वादी श्रीनिधीन्नवत् ८३ धनराशिवरत्नानां राशींदिव्य स्वाकन्यकाः संप्राप्य तत्परं धाम देहांते विशांति वयं ८४
वैवपिर्थयः कृत्वा स्थितमेतद्व्रतमेतत्स्वपुराय फलं वक्तुं नाहं ब्राको शिवापम सुरः ८५ पौषे यां यः करोति तीर्थं व्रतं परमयावत्ं नारायणोमहामासो
रामाद्वा धारयेदिंभुः ८६ जानकीस्वहितः स्वामी लक्ष्मणादिभिरन्वितः ध्वस्त विविधं पितृध्वाः सहितः कपिभिश्चैतः ८७ त्रिवारमस्य वसुभ्यां रे
द्योभवति श्रवे साक्षी लतेजेन न्यायेथ्वीरोमेयरमात्मनि ८८ ध्वेसे भवंति सिद्ध्यः सर्वा स्वसाधना स्वर्पि भरतलेखसर्गेमें सैपिपानां लेसासान्नाः
रायणामन ८९ किम साध्यं भवेल्लोके मासमेत्री निकेतनं ध्वस्ता नदैकविज्ञाने जातिस्मरत्तमुत्तमं ९० पारदेकभवे शादि सामथ्यं चारित्रा
मादिकं दुर्लभं देवसंघैर्ध्वा दुर्लभं परमर्षिभिः ९१ नासाध्यं विद्यतेतस्य स्वर्गेमर्त्ये रसातले त्रितारं यः करोति रेव्रतं परमयावन ९२ मासिमासि
जगन्नाथे जानकीपतिमच्युतं नारायणं प्रहस्मानं पश्यसेवे स्ववस्तुधा ९३ स्पष्टांगयोगमानात्माघसेवान्नमनंतमं प्राप्यतरहिव्यकन्याभिः कंद १०२
पंसहस्राः श्रिया ९४ पेचक्षापः करोति दंब्रतेपरमयावनं स्नेनैव कृतीरोतातनामसंराववर्जितः ९५ तेजसारविसंकान्नाः पचविंशतिवार्षिकः ९९

102

सिद्धगंधर्वयक्षैश्च देवदानवकिंनरैः ९६ संस्तुतः प्रहंसाक्षाल्लक्ष्मीनारायणशिक्षितः प्रसादान्महतीं सिद्धिं प्राप्स्यसे वैष्णवैर्दुर्लभां ९७ विमानवरमा
रूढो हि अकन्या शाताचितं तेजोमयतनुर्भवान् दिव्यभोगसमन्वितः ९८ सप्तलोकादिलोकेषु रमते कालमक्षयं कल्पांते हरिसायुसंकुको
टिसामान्वितः ९९ प्राप्नोसि च नसंदेहः सत्यं सत्यं द्विजोत्तमाः न संशयो ऽत्र विप्रा संकुरुध्वं व्रतं नरा १०० अत्राथ योगिनो गीता गाथा संप्रति
बृहस्पते १०१ श्वासंततेचैककदिने षड्ज्ञाद्योगुरोः प्रसीदेहि नमहीदिरायतः अष्टशतं विधीं ग्रीतिसास्संग्रहां जग्धा सह सांत्रिशतांदिनेषु १०२
ज्ञानाधिकं वा प्रथमं भज स्वाम्भीवा सुहेवं त्रिशतं जयेय ग्रीविसर्विधा शाज्ञमाहेत्ताजस्वार्कवर्णप्रजुर्मिहिरायाः १०३ शतत्रयं पसह मा
देरेगा राजाधिरं जमनुमश्च पापि स्मलाथ्य वमंमत येबयं चनारामरगा स्याखिलत्लोकसाक्षिरागः १०४ श्रीरामजन्मादिदिनत्रयेय्यथं चाधि
कं विंशति वारमत्र जगत्स्वामहव्यामं दिने जखंदे शिकस्यां प्रियगे समर्पणं १०५ कर्षप्रमाणां प्रतिपस्वदशाम्नि फंतदर्हदशक्तिमाप्त्व
श्रीरामजन्मादिदिनत्रयेतु कर्षप्रवृधादथ निष्कमेक १०६ न्यनं दधाद्रविलार्थसिद्धिमिच्छेत्सुन गोभारतोः सर्वस्व आयावार्थयत्नीकमला
धियार्चयेदत्रयमंत्रापि दिनत्रये सौन् १०७ हस्तेदिने प्रज्वलिते वह्नौ होहस्नासह संच तमादरेगा अष्टासरेगाथमत्रहस्येन शतं तथाष्टः
धिकमत्र हुत्वा १०८ श्रियायहुत्वाविशतं तथासंराजाधिराजेन तु वधेयितद्मंमंत्रैरपि वं वह्त्वानत्वाग्रेमध्यार्च्यगुरुंपुराणं १०९ संतसौ
षर्णासुरत्नमुकेरथाहवस्त्रं वन्कुंडलदयं वा सोधिमाला कल्पगराणेरथार्वयेद्रूज्ञातएकेन विप्रमुख्योन ११० समर्चयक्ष्विक्षणगताान्स्कन्ता नि
दत्वाथगंधं वरधेनुमेकां क्षीरप्रदां वस्त्रयुतां महर्घां हवन्नपमावायायदाविहे १११ दवतयापरवानत्वारप्यं नारायणास्याखिललोकहे

रा० ३.

नोः तद्दिश्रद्दं भक्तिकृत्यं यत्र मंत्रवर्गापवर्गप्रदमादरेण ॥ ११२ ॥ कृत्वा त्रिमन्त्रा आरात्रिकादिपूजां श्रियं परां साम्यमाहात्म्यभावाः वाः पितृ श्रमातुः कल

त्रैः समेता आसयानं सकलार्थपूर्णं ॥ ११३ ॥ संप्राप्य जातिस्मृतिमर्थसिद्धिं प्रयाति लक्ष्मीपतिधाम चान्ते ॥ अथ माधवे रोगी तं व्रतं द्वादशाहः

त्रकं वासंते मधुमासे स्मिन् ब्रह्मानंदप्रसमदे ॥ ११४ ॥ व्रतं दिनद्वादशकं नयन् लक्ष्मीपतेनामिधं कृत्वा नारायणात्मा सो भवत्यत्र न संशयः ॥ ११५ ॥

103

इति श्रीमत्स्तनतरत्रसमतस्वरहस्ये घत्रारथीये ते त्रेरे सरार्थसप्रहेळ नृनभागे राजराजविद्यामाहात्म्ये एकोनविंशोऽध्यायः ॥ श्रीभगवानुवा

च। राजराजमहाविद्यामाहात्म्यमखिलेष्टदं । योऽपि संप्रवक्ष्यामि च्छ रत्यर्थं ब्रह्मनेटनाः ॥ १ ॥ वैशाखमासस्य यातशीयासोऽस्मे पुनेर्हेना

वाचे तायुगाद्या वल्लरामजन्मतिथिर्भवानीतिथिरिष्टा त्रौ ॥ १ ॥ अत्र सप्त्वा संप्रती कल्पमदात्रौ तामक्षयार्थं तिथ्यमाहुरीशाः स्वर्गाय

वर्गाक्षयभोगहेत्री सत्तपायोघविनाशकर्त्री ॥ ३ ॥ यत्किंचित्क्वापि जयादिकर्म दत्वा गतोनिकमपीह वित्तं फलं लभते क्षयभोगसौरव्यार्थं

परब्रह्मणि लीनता च ॥ ४ ॥ तत्र प्रभाते सुमना नाविपरः स्नात्वा सदाचर्ययदत्रत यमं न स्नात दाक्षां शिलामगरस्य संप्राप्य याम्यदिव्यविशुद्ध

चेताः ॥ ५ ॥ श्रुत्वा क्षरेण ताथमन्त्रमेन वह्नौ विधिमंत्र पूते हुत्वा सहस्रेण नसो वीजे मधुत्रयाक्ते घृत मिश्रिते ॥ ६ ॥ मधुत्रयक्तेर्जुहुया

त्तिलैर्वा घृतप्लुतैः सा पञ्चशतसहस्रवान्तततो गव्यघृतेन हुत्वा श्रीवासुदेवेन च वैष्णवेन ॥ ० ॥ श्रीरुद्रदक्षारीन्द्रमंत्रमेन च शतत्रयं गव्यघृतेन

हुत्वा तत्राधिराजेन मारमेत्रोमन्त्रमेनाथ घृतं सुगव्यं ॥ ८ ॥ शतं पुरा श्रमभिरास्ते रादत्वा सकर्णत्रिहति ठीजाप्यः पचा च हुत्वा

हरिवर्म मंत्रेर्ज्यादिमिर्गव्यघृतेन हुत्वा ॥ ९ ॥ पद क्षितौ समिद्भिराचार्यवर्यं प्रतिपस्य पश्चात् हेमं सुरम्यं गुरुकरीपुम्भेस १०३

२०

कुंडल्ला संकरसांगमहघात् १० तच्चायच्चाक्रं अप्रसमर्थं वसप्याचार्यस्यैव गुरोः पदाल्लोव वर्षाचानं अमयप्रदघाछ तं सहस्रं धनन स्सम
र्पयेत् ११ यष्ठात हर्द्धं गुरुर्यादप्रुग्मेयप्रा त्रिनिषंधनमर्पयेच्चतम्भ वर्वित्तेन हि शिकस्यदघासदाज्ञेमनु सिद्धिकामः १२ स्वयं गुरुदक्षिणा
यापपूज्ससमाप्य होमादिकमाद्रेणाफलवर्ध्यं फवासव कंवारम्भं वहू स्थूलमलमरिप्र सिद्धं १३ समर्पयेत्सान समाहरेरार स्याशिय
श्वालकं दलीफलानि उपानहौछत्रवराशिाहर्षोढितांतयां रगतसाधकेभ्यः १४ श्रीविरत्नं बहियप्रजमुज्ञास्तविशासलवागुरवेमत्वा
मर्याद्रतां फलसुदक्षिणाद्यैः संतोष्य विप्रांश्च सुवासिनीश्च १५ सिद्धिः परांप्राप्यमहद्धिमस्य यांगुरोः प्रसादाद्भवतीह भक्तः
महेमहेऽविम्बरमानलक्ष्मीमाकल्पमक्षय्यसमृद्धियुक्ता १६ चिरायुरारोग्यमवाप्य विद्यामी ज्ञानवान स्यतिसंनिभः स्यात् कंदे
र्प्यसाहस्रसमानकांतिमिवाप्य पुत्रान्सुरगुरामिरामान् १७ भुक्तेह भोगान्विविधान्लभाश्च ... तकुलानां भरकेनिमग्नं उद्धृतादिव्यं
वनरालोमखराविमानमारुह्य रविप्रकाशाः १८ तेजोमयोदिव्यविमृष्याणाद्यः समन्वितो सो वरकन्यकाभिः सुखं भगोपाविवेर
पीलंघमाप्नोति लक्ष्मीपविधामयध्यात् १९ तृतीयायां स्यया प्रोक्तो वैशाखे मासि सिद्धिदा वत्सनैव सरैवप्रपंजयहोमादिकाः की
याः २०३ तेन विधिना कृत्वाटलाचार्य स्पट्स्स रागाकृत्वा फलप्रदानेवलावहरिवेदन २१ अक्षयां सिद्धिमाप्नोति भोगत्वा विवर्तिसं
अक्षयं चिरमायुष्यमक्षयारोग्यमुत्तमं २२ अक्षयां महतीं लक्ष्मीमिंद्रविन्नेशासन्निभां अक्षयामहतीं विद्यांगांगाकल्लोलसंनिभांश्च
अक्षयं पुत्रपौत्रादिसमृद्धिं च महत्तरां अक्षयान्दिव्यभोगांश्च ... भाव २४ मुक्तेहांतेमहद्धाम प्राप्नोक्षयमर्जितं अ

ल० उ०

सयाभीष्टदात्तलाटस्य वेदि पसंविदुः २५ ग्रस्यमत्री मासिकं नीरततीयामारूरस्य यां पष्टिर्विशात संख्याकतिथि स्वयमतुन्नमा ३६ ग्रुस्यपक्षेत्र
तीयेपंचे ज्ञारवेस्य पक्षिठिरा राजराजेश्वरी विद्याहोमसं सिक्त्रितो ग्भों २६ श्रीमद् शर्ता विद्याया गुरश्चयो मिमांशादि: ग्रस्य यानोत्ततीयासं
दृशि कानुद्रयाष्ठिजाः २८ एकेन रिवसेनेवमहतो सिद्धिमानुयात तुरश्चरणामेतघः करोति पति वत्सरं ३९ प्राभानन्येव समाप्ति समक्षयाः संप
दोग्निव ३० पितृन्सताटयसेवनिममान्न्य कथ्वपि एतत्कलवैर स्यांतेयो गिनमविदुर्त्त ३१ प्रमाति तत्परं धामकुस साहस्रसंयुतः एकेनद्वि
व सेनैवयुग्मध्वर्यो ज्ञातो द्वा ३२ लक्ष्मीयति कृषा पणीमह तीसिद्धिरीरिताञ्च थैकस्मिन्दिने सिद्धिरन्याप्य ग्रभवस्यते ३३ सलकपक्षेन मस्यो
त्येवे सत्वस्ते समन्विता ग्रपिगंडेन योगेन युक्ताय ग्रस्युक मेणा ३४ सोम्येन वेऽनायुक्ता तिथिरेकादशी यदिभाते वासदोषे वा मध्या ह्ने वा
थ संध्य योः ३५ प्रास्नेकाले निशीथेवाम हायोगमिमं शुभं लक्ष्मीनारायणां नाम्ना योगराजं वदंति ३६ मुहूर्त्तात्तयमापियो रायकसमन्वितं ल
क्ष्मीनारायणां योगवदंति परमर्षय: ३७ याकिंविज्ञयहो माद्विक जाप्यत्रमेतत्ले महालक्ष्मिपति: साक्षात्प्रसीदतितिद्यनिधि: ३८ तस्मानि
नज्ञानमस्युपं वसराद्युतमादरात निसंपंचाष्यिमध्यस्येयां सिद्धिमहतीलमोत ३९ ततो पिठिगुरां सिद्धिमत्रावार्यपट्टांबुजेयर्त्किं चिदा
पिदत्वा सोप्राप्नोसेवनसंशयः ४० श्रीमद्धासेरीविद्यांवर्षसाहस्रकं मवि: ग्रयुते पस्वहे ज त्वाहुत्वा साहमन्नमन्वहं ४१ यत्फलं सम
ग्रासोतिराजराजात्व विघया एकामप्याहुतिं हृत्वात तो पिठिगुरां फलं ४२ लक्ष्मीनारायणो योगे प्राप्नोसत्रन संशयः लक्ष्मीनाराय १८
णो निसमहस्रंग्रस्ना विद्यया ४३ ग्रभ्यर्च्य तुलसीमिश्रा: प्रसहं कमसोत्सवे: दत्वा त्रकुसमं चैकं ततो पिठिगुरां फलं ४४ प्राप्नोसर्वरूपं २

104

मतिमान् समसमेव द्विजर्षभाः तुलापुरुषमुख्यानि महादानानि षोडश ४५ यो ददाति द्विजाग्र्येभ्यो वर्षे साहस्रमन्वहं अश्वाचापि दाभोजे निकमा
त्रं च कांचनं ४६ दद्यात् लक्षतोपि द्विजराम वस्त्रं पफलमश्नुते सम्पत्ते सो महायोगो माहाभाग्येन नान्यथा ४७ व्रतेक्रतुफलं तीर्थदानकोटिफलं परः
योगोस्मिन् समनुप्राप्तो निशायामहि वा द्विजाः ४८ मयाप्याचार्य यादात्म्य युगलं भुक्तिमुक्तिदं देशिकान् ज्ञप्त्या ज्ञात्वा तीर्थे सरसी वा सवि ४९ आ
चार्ये परं राभोजमस्यालितजनं पिवेत् अयोध्यानगरे वक्रेशाख्यग्रामशिलान्विते ५० पूर्वोक्तविधिना पद्मे लक्ष्मीलक्ष्मीपती विमस्थितो ता
धिकसाहस्रममर्चयेद्दूर्वानिघया ५१ वर्षापुत्रे प्रतिदिनं कुम्भे होमस्मिंमितैः त्रिशताधिकसाहस्रमर्चयपद्मविधया ५२ सुकृतं यद्दवाप्नोति
तदस्मिन् योगनायके एकैकपुष्पदानेन ब्रह्मर्षिघोसम्भवस्य ५३ वर्षापुत्रावनंदनं लभते नात्र संशयः ततश्चाचार्यसान्निध्ये विधिवत् संस्कृतेन ले ५४
तिलैर्गव्यघृताभ्यक्तैर्मधुत्रितयमिश्रितैः सावित्र्याज्जुहुयाद् दावष्टोत्तरशतं बुधैः ५५ श्रीमदष्टाक्षरेणाथ तिलैर्गव्यघृतसुतैः सहस्रं जुहुयादग्नौ प
ताधिकमतः परं द्वादशवासुदेवस्य पञ्चनावैस्तं माचषड्गोंवा अष्टोत्तरशतं हुत्वा प्रत्येकं जातवेदसि ५६ द्वादशार्णमहालक्ष्म्याश्चमन्त्रेन ततः परं
हुत्वायं वंशातं वह्नौ रस्मिन्मिर्जे हुयात् सुकृतं ५७ राजाधिराजलक्ष्मीशाद्विधयातसरं शुचिरष्टाविंशतिधा गव्यं जुहुयाद्धुतमादरात् ५८ एक
कविंशतिसंख्याकैर्वर्ममंत्रैरतः परं पंचवेधा जुहुयाद् ग्रीसुदर्शनाम्नेन साधकः ५९ हुत्वा जपादिभिः पूर्णाहुत्यावसाय राहुतिं आचार्यं च रा
ठं ठं प्रतितोषयत्साथ सादरं ६० वृहिषिविक्रुकासो वर्णीयपरागसमन्वितं आचार्यकर्णे युगले मद्धा कुंडलेद्वयं ६१ वस्त्रं पञ्चुमप्यार्पयत् सुलक्षणे
मद्दुनिर्मितं शालग्रामान शिलासहितं स्वहस्तेन समर्पयेत् ६२ सर्वर्त्वदक्षिणां दद्याद् धान्यधनं तुवावत्तु तिथा तिलिकना निष्कद्वादश
कं तुवा ६४ अश्वं दक्षिणां दद्यात् गानन्यनं नन समर्पयेत् ... ६५ दक्षिणासहितां पश्चात् तुराक स

रा० उ०

स्थिता: प्रेषरी यास्त्रिला स्तस्य मे द्विंसि ठिभि स्तुता: ६६ ६८ मावश्यकं दानं कर्तव्यं स्तिमीछ्रता शा स्त्रा नां ध नाख्यानां तु वक्ष्यो नाहि ७ स्वारी द्यमिनतो मह:
सस्य यष्ठि समन्वितो बहु दक्षिणा वा पुत्रकादे षिकाय समर्पयेत ६९ ॥ कुंड लहितपदेयमन्वन्तं ग्रसनंदना: मुद्रिकोदरवंधादीन लंकारान्समर्पयेत्तद्द्द
धेनुद्वरशतं दद्यात्सवत्सह क्षिरान्विते पाल यामशिलाविध्युत साह स्त्राक्षिलां ७० दत्या समर्पयेत्सम्बुद्धिलराशिंसदक्षिणां महादानानि
वान्यानि दद्या द्राजाधनी तुतो ७१ अशोकेनापिदातव्यं पूर्वोक्तंदान मुत्तमं योगराजेन महलं चवसीश्री नारायणाभिधे ७२ स्कानन्या हुतिं कृत्वा
त्तिलैर्मधुघृतप्लुतै: कोटिशस्तिव होम सम्फलं दिग्गाम श्रुते ७३ निष्कमात्रं सुवर्णं वा दद्यो दैशिक यादयो: स्ववरो मेरुदानस्य फलं मोति शाश्वतं
अष्टाविंशतिधा हृत्वा राजराजेश जेन गोघृतं गायत्र्याकोटिहोमस्य सुकृतेसा गमस्त्रये ७४ कोटिहाटशास स्याकस्मी मदशा रोहोमतः अस्यपं
यस्कं परमोक्तं पुरारो: परमर्षिभि: ७५ रमयाद्वादशा रोनकोटिहोमेनयत्फलं संप्राप्तं दक्षिणा पुत्रवाजिमेधा परतेनवा ७६ यत्फलं वेदविही
तं तेन पिष्टि गता फलं लक्ष्मीनारायणो योगे प्रोक्तं वनेसंशय: ७७ ब्रह्महत्या शतेनापि सुरापाना युतेन वा स्वर्णस्तेय शतेनापि गुरुतल्पशतेन वा ७८
अनेकजन्म हत्वस्तु तनप्रविमुच्यते सम्प्राप्या संतसौभाग्यं कंदर्प सदृश प्रभं ८० शाश्वतं नेहटै स्वर्यधानधा न्यादि संकुलं रत्नराशिसमाकी
र्णोमवाप्यं जगतीतले ८१ मत्वा योगतः सर्वविद्यानां जीवसन्निभ: विमुक्तः स्सकलापकल्मः सर्वरोगविवर्जित: ८२ दीर्घायुस्सकलान्भोगा
न्भुक्त्वा नश्विमानुष्यमुकुलकोटिसंयुक्त ब्रह्मानंदरसास्पदं ८३ शाश्वतं पदमाप्नोति साक्षान्नारायणात्मक: राजराजमहाविद्यासाध १०५
नंसकलेहदं ८४ किं चिरं कमिाट विप्राम्हयोप्य च प्रवक्ष्यते इति श्री मार्तुलरबह्मत त्वरहस्ये दाशा धीये तत्र वेदसारार्थसंग्रहे उत्तरभा २२
गेराजराजविद्यामाहात्म्ये ठिवत्वारि शोध्याया: श्रीमतार्कस्तुवाच प्रष्णानां प्रष्ठा वश्रीसुयुत्राह ८५ वृता: राजराजमहाविद्याशेषमाहा

स्मपुत्तमं १ आचार्यानुस्मृतिः परं २ ब्राह्मे काले दिनोदि नेत्यम्ब्रह्मविद्यानुसंधानं यथाशक्त्या ततः परं ३ भगवदृषिमालायाऽनुस्मरणमथ्यथे श्रीदेवीरा
श्मिविद्यानां स्मरणं वततः परं ३ ललितानुस्मृतिः ५ ब्राह्मे षड्विंशतिधापि वा गायत्र्या यासनाय त्राणि सहोमस्ततः परं ४ श्रीदस रहस्याक्षरो वा
स्तिरंग विद्यासमन्विता त्रियः पंचदशाक्षरी या उपास्ति ब्रदिमादि ग्रे ५ राजराजमहाविद्यायोस नाम सहं ततः सहस्राक्षरी महाविद्या उपास्तिस्त
तः परं ६ ब्राह्मे काले थवा प्रातर्मध्याह्ने वापि संध्ययोः वर्मरो वै छव स्याथ यपटनं प्रसहं तथा ७ येन भवसम हाविद्योपास्तिस्याप मतः परं संपूर्णायाः
स्तिरिसङ्गा सर्वसिद्धिकरी शुभा ८ ब्रह्मविद्याजपो ब्राह्मे कालेऽभीष्टा याद् कास्मृतिः भगवदृषिसूक्तस्य स्मरणं वततः परं संध्योपास्तिरथ प्रोक्तानि
स्यहोमस्ततः परं श्रीमदष्टाक्षरी विद्याजपो नित्यं सहस्रशः १० अथ पंचशतं वापि शतत्रयमथापि वा वासुदेवादि विद्यानां यथाशक्त्याजपोऽन्वहः ११
श्रीद्वादशाक्षरी विद्या याराग्य लक्ष्याजपो थवा चतुःशतं पंचशतं त्रिशतं वा शतं नु वा १२ श्रियः पंचदशाक्षर्या जपोऽशतत्रयं जपो न्वहे अष्टोत्तरशत
नित्यमविंशतिधापि वा १३ अहन्यहन्ब्रह्मविद्या स्मरणं वततः परं परमेश्वर महाविद्यास्मरणं सायमप्यथ १४ यत्सा तदिदं मे संपूर्णा फला
सिद्धिदं ब्रह्मविद्याजपो नित्यं संध्योपास्तिरतः परं १५ नित्यहोमस्ततः श्रीमदष्टाक्षरी वासना तथा वासुदेवस्य वैष्णव्याप यास क्रिजपो न्वहे १६
प्रसन्नलक्ष्म्याः कमलाक्षरशक्त्या वान्वहं आष्टोत्तरशतं वेपि यावच्छक्त्या जपोऽथवा १७ अष्टविंशावछन्सजपो न्वहं १८ अशक्तो
मयमपि पूर्णोपास्तिः हरिहरौ राजराजमहाविद्या स्मरणं येन संततं १९ अष्टविंशतिधा वापि द्वादशाष्टादश चापि वांक पंते येन संपूर्णोपास
नाऽनित्यं फलं २० सम्पतेनात्र संदेह सात्यमेव मयोच्यते भनसी त क्रीतिरपि पाग हीनोपि वान्वहं २२ श्रौताग्निहोत्रहीनोपि राजराजेश्व
रीपंरा लक्ष्मीनारायणाणि सिद्धांतस्यात्सर्वकृतिं ब्रपि २३ मनसा प्ययथाशक्त्या गुरुभक्तो दृढव्रतः पाणपराणं नित्यं संसेवेद्राभो स्वागमादरा

दे॰ उ॰

त २४ अनधीतो प्यवाप्नोति मस्याहं नात्र संशयः २५ काम व्याहृति हुत्वा राजराज्य विषयाश्च यान् येयफलं नित्यं लभते पुण्योदक्षिरो राजराजन महाविद्या
स्मरते च हमादरात २६ तत्र कोटिमहामंत्राज पहोमादिभिर्विना सुरम्भरत्नासंसी लभवं सत्र न संपाय २७ कादशी मुक्तयत्रे स्वतीया सन्विता २८ गु
ग्गा सरसंयुक्ता विधानस्त्र संयुता २९ प्रसन्नलक्ष्मी योगो यं दुर्लभा जगतीतले चतुर्थी शुद्ध श्रामि योगः प्राप्यते यस्तनातन ३१ योगेषु वसतीयातः क्षे
त्रः सकलसिद्धिदः वारे शुभार्के वो वारस्तिथि श्चैकादशी श्रमा ३० सर्वतो बुद्धिचाप्नायो गो यं ३३ पो मुविश्रुता तास्यां संसिद्धिपदो यमविलेश्वरः
४२ अत्र होमं जपादी नियः करोति जितेन्द्रियः तस्य नाराय गाः स्वामी राज्यलक्ष्मी समन्वितः ३९ पादतिनसेदेह स्ससंसमयोग्यनं लक्ष्मीस
कलं भुक्त्वा भांप सन्नाकमलाया ३३ इष्टार्थं राम वसेच तत्करे हरिप्रिया समस्तजगतां माथः साक्षान्नारायणः स्वयं ३५ सकदेवेषु भक्ता
वैकुण्ठमंदिरे प्रसन्नकमला योगे संप्राप्य गनो या केऽपि योऽम मा ष्टार्णीया राजाराजमंत्रे गीवाघ्नं तं नहातिमुसमिद्धे ३६ मो घक्लि विदपि कांचनं ३६
देशिकं घ्रिगोदत्वा सिद्धानामधियो भवेत्नम्रसा नामधनराय पांत्वमहं दास्यामि मसदे ३७ चित्तशक्तिर्मदमिन्नेय महालक्ष्मीस्वरूपिणी प्रसी
दसस्व भक्तस्य सस्मे वन स घायः ३८ प्रसन्नलक्ष्मी योगोऽत्र सप्राप्तो सर्वसिद्धिदे देशिकानुज्ञया स्नात्वा नित्यकर्म समाप्य च ३९ संस्कृते
पावके पश्चात् श्रीमदष्टार्णविद्यया त्रिशताधिक साहस्रं जुहुयात्कपिलं घृतं ४० नीलवेन्नाज्यमप्यथ मधुगव्यघृतं तु वा हुत्वाथ वा
सुते च स्व मनुना ष्टोत्तरशतं ४१ हुत्वार्थ विष्णुमंत्रे णाष्टोत्तर प्रष्टो त्तरे हुनेत द्वादशार्णाधियाय श्री रामस्य स्याथवा ततः ४२ हुत्वायं चतुःशतं व
कै राजराजाय चाविपद्याहुनेर ष्टोत्तरशतमप्यादि शतिधाविवा ४३ भगवद्धर्मभत्तेभ्यः पंचधा जुहुयादनंतता तो जयाद्रीमिहो त्वा क त्वाब्रह्मप्राग हु
ति ४४ अग्निं प्रदक्षिणीकृत्य नत्वा देशिकपादयोः गंधपुष्पैरलंकृत्य धनुक्तिमादरात वहलक्ष्मीः समायुक्त सवत्सदक्षिणान्वितं ४५ अर्थयेद १०६

क्षिराणां तत्र वर्षो शननिं तं धन ४६ तदर्धं वा तदर्धं वा सुवर्णाद्धितयं तु वा भावयेद्पितां वस्त्रैरलंकारैस्समर्चयेत् ४७ महती सिद्धिमाप्रोति किमन्यैर्वं
हुभाषणो पुष्यमासे यो रौमी स्याम् अर्कवारे भवेद्धरिः ४८ नक्षत्रं यदि पुष्याख्यं स योगो राजनामकः मतेऽस्मिन्नामापं मुहुर्लक्ष्मीपतिर्दिवः
४९ सोमस्य ग्रहणे तत्र यदि स्यात् स्नानं न्दनाः महाचिंतामणीर्नाम्ना योगोऽयं हि श्रेमो भुवि ५० दिवसत्रितयं तेस्मात्पूर्वं निसंजितेंद्रियः सुधाः शा
यी हविष्यशी श्रीमदष्टाक्षरमंत्रं ५१ सहस्रमं जयोत्त्वानि संयवशताधिकं वासुदेवमहाविद्यां वाषू विवेषड्डसरी ५२ मंत्रोत्तशतं जलस्याहाद
शारो महामंत्रं प्रसन्नतत्क्षीमंथ विनिस्पद्यवशतं जपेत् ५३ राजराजमहाविद्यामष्टोत्तरशतं जपेत् अष्टाविंशतिधा पद्मासं मासो चं द्वयवर्वंशि
५४ स्वात्वा तत्र विशुद्धात्मा नस्वादेसिकयार्द्रयोः ससूत्रो वाथ नवह्न तथा वाल्या श्रियः तौ ५५ अष्टाविंशतिधा वेदमाचाद्रो गोधनं तद्
नेतधनमिश्रीसत्तीतोयं प्रच्छं ताधिकसहस्रकं श्रीमद्द्यर्णा या हुत्वा वासुदेवस्य विद्यया हुत्वाष्टशधा वव दहो वेशब्धा विद्यया प्यस्यष ५७
ष्टादशासरकस्याथवा राज्यपत्रस्याथवा ततः त्रिशतं जुहुयाद्राज्य युद्धमेवं प्रातं तवा ५८ अष्टाविंशतिधा हुत्वा सुदर्शनस्य माल्यपाजपाः
द्भिस्ततो हुत्वा कृत्वा च स्वार्थे गाहु निपरनमस्कारं च समाप्तो गंप्रदाक्षिराणां तस्य अग्निज्वलितं प्रज्वलन्तमाचार्यं यत्कुर्याद् ६० संभसदे
मवचितं षष्ठिविकुकमानकं अप्रभूपकुंडलकुंडलं देशिकाय समर्पयेत् ६१ स्त्रिपासं करशोर्व स्यान्नमन्त्रं यदेशिकं सर्वं समर्पयेत् श्रीमान्य
ब्रयावद्दाहो स्थित ६२ वर्षोदशननिं तदूसमथवर्गुरवे र्पयेत् वतर्विशंति ति निष्कवा तदर्धं वा समर्पयेत् ६३ अथ अष्प वसुधां दद्याद्दशस्य समाः
कुलो सा साया मणिमा रधा धा विच्छत्र स्त्रियाः ६४ धेन्वादिदशदानानि श्रोगच्छेदयं भ्यस्समर्पयेत् तत्तु लहिरायगर्भारि द्वान घात्महीपतिः
६५ चिंतामणयभिधेयो योगत्रैलोक्येनापि पुष्करे [illegible] न ६६ सहस्र श्रीधिया साक्षाद्देशिकस्य प्रियाम यवा सो

दा०रा०

भिरण्यलेकाभिरेवैयेत्साधकोत्तमः ६७ अथ क्रोमंद्भाग्येविसिलाम्रः कानपियाव ञ्जम्मलंकाणत्वादिषिकरागा याः ६८ एकं वा सस्सम प्योथ

नवं सत्सम सत्सम सनिषकाद श्यांदघासत्तिन्नकमथवार्यपत् ६९ सास्वाद्यस्मी धिमा वार्यपत्स्वे वासं सुनिर्मलं दत्त्या स्तं दत्ता संकरागाय

वञ्छकारद्धोत्तोत्तमा ७० आचार्यपुत्रयोत्राद्दीनपिसंरत्नयेत्तु दाप्तयेकेयो विप्रेभ्यः प्रदद्याद्विसितामथ ७१ वराहूमारवान्मुक्तं स्थान्स्था

याञ्चतः यं वेरघश्री स्वप्नाभोन्यासुवासिन्योऽकंसं स्वया ७२ वंदय वोसिवा भानुग्रहरोयाङ्गिनोत्रमेः धान्यमाहमा श्रीसाधपंदातस्मादू

क्षिरान्विता ७३ ऽस्यकं त्वाभरभ्वरूपहत्ते वाकं पचीलामनेककोशि ब्रह्माद्ग्सागरान प्रमेत ७४ स्तरोरक्षितानुक्रपुरश्च चोमतस्य

श्रीमद्द्वास्वरी सिद्धिपान्मातेव महत्तरी ७५ असाध्यमपि देवानां महर्षीणां वदुलंभं प्राप्नोति सद्यु त्वाभीष्टेनेश्वंपचरितमादिकं ७६

अस्या हत्वात्तासर्वत्र सिद्धिभवतिसाधकः तेमानयंतिशक्राद्याद्यि्वासाश्च महेश्वरः ७७ कर्पयेत्त श्रीकंतिराजराज समप्रियं गंगाता

गसरस्वती विद्यांवधिव्यरोयमा ७८ सच्छंदपरतां त्वाप्निस्मारं वायुस्त्वमेपत्रयोत्रादिसंपत्तिंभोगानविवानपि ७९ दत्त्वाणवासाक्षा

त्स्वाबत्ती वंनगस्सतिः होतेस्वयदतंरस्मेप्रच्छसवलं ध्यमे ८० समावास्यापुष्पमासेसोमवासरसायुताम्मनीयातसमाधुक्तावेक्षव

र्शसमन्विता ८१ नाम्नामहोदयः प्रोयोगोप्यंभगवत्सिये पुघर्केवासरसेरोत्रस्यादृषोदियशतिस्सततः ८२ योगद्वयमिदंपुरांउत्तमभुवनत्रये वत्वि

शतिमिदं यैवयकादशकेनगा ८३ तन्मतेयोगराज्ञोयमकं पर्वरात्तप्रभः एतत्सर्वं वेसंनामेनास्तिपाप्तालोदिविवाभुवि ८४ अत्रपघस्यभंकंभी

क्रियेतसाधकोत्तमेः रविपर्वसहस्त्रेपिकर्तनरशांनहि ८५ अर्धोदयमहापोगयोगिवापिमहोदयेप्त्वनशसतेवक्रेकनस्यपुण्यमकर्मराः ८६

अर्कदेयेवापिमहोयेवाजयस्वोहामस्यनुगे पराद्वेदानस्यकर्तेसक वेदिकमनन्तदेवन नशक्येतपि ८७ सहस्रशीर्षा भगवानंतः पवान ९७

रास

107

न्नोवाजगतांमधीराः वनुर्मुखोवाजन्त्वजातन्तातजन्माघदानेनावगाः।शस्यवत्र ८८ महोदयेपुष्ट्यायफलंप्रवक्ष्यामिशक्तानसर्वेविभवंतिदेवाः महोदयेयोग
वेरेन्नसम्यक्कृत्वालाभसदाचार्यप्रणाम्य ८९ श्रीविष्णुर्मापिसमस्तपित्वानारायणंयश्पतिसार्वभौमंमहोदयाभिधेयोगेयोगेवाकृत्यमिधे ९० पलिंविट
वाकृत्वाहोमदानादिकंशुभंकोटिकोटिगुणंयत्फलमाप्नोतिशाश्वतं ९१ अत्रापिवर्षंदशकाधियुगेनिकसंमध्यंचामिहसाहस्रदानस्यफलंप्राप्नोतिससश
य ९२ महोदयसमोयोगोनास्तिनास्तिमहीतलेएकादशसापिसहस्रपुरापंचास्यत्र्यंसुराः ९३ महदानेचविनिक्ष्यदानेनमात्रेसमंनहितऋधानमवस्याः
मिश्रयाशुद्धंब्रह्मानंदंनाः ९४ महोदयाभिधेयोगेसंप्राप्तेदयापिवासामुद्रेगाभसास्नानंतत्रकर्तव्यमावरानने ९५ अथभागीरथीगोदायमुनाघटकेनवास्नात
य सर्वपापानांनिवसथंसेमाहिते ९६ तत्रमातस्संमस्यायनवोरद्धिकपादयोः प्रातःस्नात्वाविमुक्त्वामातिसंसंध्यामुपास्यच ९७ ततःस्वगृहमा
गससंप्रतिष्ठाप्यपाथकंकापिलाज्यंसमादायपंचसुहोराव्यासमेववा ९८ अष्टापिप्रतिधाहुत्वासावित्र्यादौघृतंगवांअष्टाविंशतिधाब्रह्मविष्णुयापि
छपितंहुनेत ९९ लक्ष्मीपतिंजगन्नाथंनारायणमनामयंतत्रापास्यसमिद्धेनोमात्राधिकसहस्रकं १०० ।समास्यहनेसप्राक्छीमदष्टाराविध
पावासुदेवेनमनुनाविष्णोःषडक्षरया १०१ आष्टाविंशतिधाहुत्वायसेकजातवेदसिश्रीमदशाक्षरंमंत्रेणाराधसलक्ष्म्याथवाततः १०२ त्रियातजहुयादा
त्वराजराजाभ्यविधयाअष्टाविंशतिधाहुत्वावैमंत्रैरतःपरं १०३ पंचधाजुहुयाद्योहुस्वातत्रजयादिभिःप्रायश्चित्ताहुतीःहुत्वालक्ष्म्यस्वार्यरताहा
त्ति १०४ अभिप्रदक्षिणीकृत्यनत्वादेशिकमादरशातसर्वसामयेयश्रीमाननलकृत्सततः १०५ वासोभिर्भूषयेरोःप्रश्नाढहस्तीरांसवसकांअवश्यप
यंकुनेवहसस्यसमन्विते १०६ दद्यादवश्यंवस्त्रधांदशदानान्यतःयांदत्वाछिजातिवर्येश्रोत्रियकस्यप्रियामथ १०७ अलंकुर्यात्सहैमेर्दका
अवश्यपमर्ययेद्धंनंवह्नसस्यसमन्विती १०६ दद्यादवश्यपमस्योदशदानान्यतःप्रयांदत्वाछिजातिवर्येश्रोत्रियकस्यप्रियाग्रामथ १०७ अन्नो

रा.उ.

कुर्यान्न सहेमे मेदेषु रोगव्यासं दृष्येः समर्पयेन्महद्दानान्यथ पस्यादि स्वयं २०८ अथवा देशिकं न त्वाय थाशक्त्या चम्पकरां दलास स्क्ष्म वासे पिवषां शान
मितं धनं २०८ वर्तितिर्थंमातिनि कं वा तेस्यं धवात दूधकं विनलोमं पयरिस्सद् घां देशिकपादयोः २०९ गृहस्य त्वेरमा बुध्या चतुः षयि यत्नं ग्र्भं कां म्य पात्रे स्त्द्‌
धं वा फलपिसमन्वितं २१० स्वर्णालंकारगोयेतमन्दन वस्त्रमान्वितं दक्षिणा सहितं तद् घाद्वेभपसाधकोत्र मः प्रसर्पं केभ्यो नमोभ्यो यथा शक्त्या वदा
क्षिणां दलाम्बुवासिनी रेकविंशात्म स्यामनोहराः २१२ भोजयेद्विप्रवर्यांश्च ततः पंचदशापि वा दक्षिणाभिः सन्तोकले स्तोषविलाततः परं २१३ गृहस्यत्रप
यो न्नादी निर्हारं धेष्ठ न्तो स्यपेत देशिकानुज्ञया पयश्चादंजीयाद्बंधुभिस्सह २१४ इत्थं महोदये कल्याण स्वरामादातात अंहो दयेवा कृते स्यां सिमाग्नोः
तिशोच्यती २१५ जन्मह कोटि सहस्रोस्येरविपातककराशिभिः सद्यो विमुच्यते वश्यं पुराक्षीणतो भवेत् २१६ तन्मासे जगतीनाथं ब्रह्मेशानादिभिर्वंदितं पश्य
त्येवस्व चक्षुर्भ्यां लक्ष्मीसहितमच्युतं २१७ भगवत्कल्पयापूर्णास्म मयासुकृतान्वितः असाध्यमपि देवानाम साध्यं योगिनामपि २१८ समस्तामीष्ठ
मासाधयित्वं चपिमहद्द्वरीधनधीन्यपुत्रपौत्रसंकुलां रत्नसंकुलां २१९ अचलां संमनुप्राप्य संतति व्यापिनीमपि यां रंगतो सौ विघानां शास्वाराताम पि
पा रागः २२० अवाप्य दीर्घमायुष्य भोगानयीसुदुर्लभान् चिरं जातिस्मरो भूत्वा ब्रह्मस्थं सनातनं २२१ इदमस्ये हो ते दिव्यकन्या शतान्वितः कुलकोटिं
समं समुद्धृत्य याति परमं पदं २२ राजाधिराजविद्यायाः श्रीमदष्टाक्षरस्य च साधनान्निशम्यांते सयावकं द्विजर्षभाः २२३ श्रीरामानुज यास
वै योगिनोपि महर्षयः तत्र छारत्नत्रयवक्ष्यति किं ध्यानबुध्या द्विजर्षभा २२४ सु गुप्त समापि युष्मम्य मयोतलक्ष्पितं द्विजाः राजाधिराजविद्या १०८
याः श्रीमदष्टाक्षरस्य च २२५ इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मतत्त्वरहस्ये दाशरथीसंतंत्रे वेदसारार्थसंग्रहे उत्तरभागे कापिलतंत्रे त्रयस्त्रिंशत्तमोध्यायः २५
श्रीभगवानुवाच ॥ सुगुप्तमपि वक्ष्यामि साधनं ब्रह्म नंदनाः यथा विधि द्विजा यो जीवन्मुक्तरूपस्त्वी भवेत् १ यो सौ वदरिकाश्रमायेध मधु

108

त्रो महातपाः ऋषिनसियरोगायोगी शाश्वतः शंकरोच्युतः २ नेऽरणा सहितः सर्वे लोकानां हितकाम्यया स एवं विंध्यदेशस्थाज्जनानानापि भूतले ३
आवीरासीन्महायोगी क्षेत्रे श्रीपुरुषोत्तमो मुनितिरेदृशो नादेवनरायणमत्र संस्तंतंत ४ नेसएवमथुरायायावद्वारकायाभक्तदुरिः मुक्तिदः सर्वमस्था
नांस्तले दृशो नादपि पुनर्नारायणी विद्या समस्ताघविमेदिनी आस्मिन्क्षेत्रे पुराप्रोक्ता सद्यः प्रत्ययकारिणी ६ पुराण्यद्वारिकारायेनमथुरायामथ
पिवाद्वारकानगे नेवापि क्षेत्रे वा पुरुषोत्तमे ७ एकमेव प्रवक्ष्यामि साधनं सर्वसिद्धिदं एतेषमन्यतमे स्तोत्र मागसनियतव्रतः ८ अपचार्य सन्निधौ कृत्य
तदनुज्ञायुरस्सरं स्नात्वा प्रातर्विष्णुमुखासानिसं संध्यामुपास्य च ९ गायत्रींवह्नौ जप्त्वा सहस्रत्रिंशतेनानि स होमसमाप्याथ श्रीमद्दृष्टा श्रीभूमौ १०
सहस्रप्रजपन्नामान्यताधिकमथ्यदरात वासुदेवमहाविद्यां वेष्ठवीच शतेजपेत ११ जयेत्सं च शतंनिसप्रसन्नकमलामनुहृद्धारो स्त्रि
यं वापि राज्ञेनेश्वरीमथ १२ अष्टाविंशतिधा जप्त्वा वर्मनारायणात्मकं यवविंशतिधनिसं जयेत्संवाहमादरात १३ भगवद्दर्शनं कत्वाभग
वन्मंदिरे ततः नरनारायणीविद्यां जयेदष्टोत्तरेशतं १४ उत्तरं प्रत्यहं कुर्याद्भवन्मंदिरे ततः एकभक्ताशनो नित्यं फलाशी वा हविष्यभुक् १५
दृष्यं च दिभं कलाभातः षष्ठिहूिसुव्रतः स्नात्वा देशिकपादाब्जप्रक्षालिततलं पीवेत् १६ संध्यासं समाप्य विधिवन्निसहोममतः परं आ
वार्पसामेधीवन्नित्यं तिष्ठाप्य संमाहितं कापिलानां से समादाय गव्यान्यथा निर्मलं अष्टाविंशतिधा पूर्वं सावित्र्याल्लसितेनाले १८
हुतायद्वादशाक्षरमंतत्येव जुहुयाद्धृते श्रियं नारायणायतां यस्मात्स मावाक्षयतव्रतः १९ उपचारैः समभ्यर्च्य यं वा शन्निधुनेरध्या भोः ए
केकामाहेतेक साश्रीमद्दृष्टा सांविधिया २० महःसेतु ... सप्तशताधिकमतः परं वासुदेवस्य मनुना वे ध्यायेच्च ...रा या २१ आष्टो

रा० ३. तेरथा तद्दत्वा प्रत्येकं गात्वे वेदसि स्याद् ध्यारोयाय प्याभ्यसन्नरमयापि वा २२ त्रिंशतं तु पादांसम ह्याविं शाधिकं ततः भगवद्रूमिविघाभि द्वेतमेके
कथो हुनेत २३ राजाधिराज मनुनीप्य ष्टाविंशतिधा घृतं हुत्वाथ वर्मं त्रैश्चयं वधाद्रूयाते २४ नरनाडायसा महाविघयावततः षड्जष्टोत्तरशतं हुत्वा
कृत्वा होमं जयो ट्टिभिः २५ प्राप भ्रिहरथ्योर्हुत्वा दत्वा ब्रह्मार्यं राहुतिं पावकेमरोाय स्याथ स्वावार्यवरणां श्यि २६ रकांते प्रणियस्याथ साष्टांगं दंडव
छविः अवेकस्य यान्मायं कुड्लाधे स्मुवासमा २७ आयं पेद स ये विज्ञाशिंतस्याद् कंजेरस्तराशि वदत्ताथ समर्प्यं व वसुंधरी २८ महा
लक्ष्मीधियातस्य यस्या अपि विमिस्थरां असान्नि क्षेपि संकल्पस्य भक्ष्यं वा सोपि निर्यत्नं २९ दासीदासमजाश्वादीनपि स्वगृहे वेहेयेत अ
109 मात्रा स्थाप्य थावार्ययाद्रं प्रतिय स्वत ३० यावच्छ्र समसंका रं दत्वा कर्णयोः श्रमं परिधानो हरी पार्श्वं वा सोयुग्मं समर्प्यं व ३१
मातानि क्षमितं स्पंद घाटे शिक याद्योः तद्र्यावा तद्धे वा वित्तं शाप्या विर्जितः ३२ तन्न नद्क्षिराणां दत्वा सिद्धूनां प्रीतिशाश्वतीक
नलनकविंतां कंताटकां रकेतु वा ३३ यथाशक्त्याथ वाड्यात्त सर्वे सम्बसरां शुभ पंसा ध्यापसव रां वाव स्त्र युक्तं समर्पयेत ३४ प्रसर्य काम्यो
विप्रेभ्यो दक्षा च्छसय पद क्षिरां यं वा विंशति सख्याका अथ यंचद्र्श्रा पिवा ३५ सुवासिन्यो द्विनाम्ना श्रभोजनीयास्ततः परं कृत्वा महोत्सा
वं तत्र स्वावायोनुज्ञयाहरेः ३६ भोज्यं देशिकानुज्ञापुरस्सरमतः पोड्स्थवटरिकारोपमथुरापामथा विवा ३७ द्वारकानगरे वापि क्षेत्रे वा पुर
बोजमे षड्हारम्य ग्रंतपुरायं सघः प्रस प कारकं ३८ द्विनत्रितयमध्ये सो साक्षात्स्वमेवविवाहारं नेरणासे हितं साध्वा न्यात यशामजं विमं ३९ १०८
लक्ष्मीसहायवसुधा नीजा देवी समन्विता सुदरी वक्षेमं वसहद्दुश कादिभिर्वृते ४० विनतातनया रूढं शंखचक्रादिभिर्वृतं पस्पस्वंवनसे २६

देहस्त्वदारभ्य जगत्सते ॥ ४२ कलेवरे विशत्यस्य ह्रिया भगवतः कला अरिमो दिगरोऽस्य सर्वे जातिसमृतिः स्मृता ४३ धनधान्ययुता लक्ष्मीरेव
त्वार त्वसं कवामहरारोग्यमायुष्यं वोगस्येनरत्नं ४३ वर्द्धते ॥ रस्त्रस्य संपदः स्युः येद्यदेष्व त्रयाच्चाभिवृद्धिश्च ब्रह्मज्ञानमचंचलं ४४ सकी
लक्ष्मीः शरीरेस्य विशत्येतेन संशयः वत्सरेवत्सरे तस्मद्गात्रे योद्धि योगिनः ४५ साक्षाद्दृष्टा भविष्यंति वरदास्तु न संशयः अयं दाशरथिः साक्षा
द्भगवानच्युतो विभुः ४६ शरच्चंद्रसमप्रयो विष्णुर्लक्ष्मीपतिर्द्धोक्षजः अनुग्रहाय लोकानां सुवर्णामस्वहीनते ४७ ऋषिभिर्देवतासंघैः प्रार्थितः
सर्वथा त्वभिः अनंतशायनो योभोगी शेषाद्वेंकनाचले ४८ आनिरासीज्जगत्कार्त्रे जानकीसहितः प्रसानत्तमेन वायपुत्राघाऽञ्जनाचलना
यकं ४९ वैकुंठे धामिति रव्याते सेवं तगतां यांति आयोध्यानगर्यो तत्स्याम्रदंजनाचले ५० श्रीरंगधामयख्याकं तत्रापि भगवानसौ एमोरा
शाधिस्वामी रंगनाथ इति स्मृतः ५१ तत्राप्ययोध्या जगदेवकं सिंहासनं प्रभं तत्र तिष्ठति विख्रिशो रामो सो रंगनायकः ५२ पुरमेतदयोध्या
ख्यं दशेनान्मुक्तिदायकं द्वितीयं यं नैमिषारण्यं सद्योमुक्तिफलप्रदं ५३ तत्तीर्थं श्रीनिवासाख्यं भवबंधविमोचनं स्वतुर्थं रंगधामाख्यं पु
क्तिक्षेत्रमुदीरितं ५४ श्रीनिवासमिवाविद्यातिष्ठत्सकाचयी मयो मर्व श्रीश्रमयो सर्वाविद्याधर्मतपोमयी ५५ श्रीमद्दक्षारारोवियांते श्री
निवासमिषं मनुयनैकृत्यादिविधोनि सज्जयेन्नियतव्रतः ५६ सकीकटेष्वपि स्नातो मतायोध्या पुरे भवेत् श्रीनिवासमहाविद्यार्सत्रे
ष्वेतेषु यः शुचिः ५७ पक्षपसेकरात्रंवा ससिद्धो भवति ध्रुवं श्रीनिवासमहाविद्यासघः प्रसयकारिणी ५८ सर्वसौख्यकरी न्नेयायात
कौयविभेदिनी श्रीनिवासमहाविद्यामावार्णवहनावज्ञातत् ५९ गृहीत्वा पञ्चवेदस्तस्य सिद्धाधिपतिर्भवेत् श्रीनिवासमहाविद्या
भवबंधविमोचनी ६० श्वापचारोग्यजननी सप्रसत्तमयायासद्विदा श्रीनिवासेति यो नाममात्रं वा प्रपठेत् स्मरेत् ६१ तस्य स्युः सिद्धयः स

श्री. उ.

वीजपहोमः रिभिर्विना श्रीनिवासाभिधंक्षेत्रं श्रीनिवासोजगत्पतिः ६२ श्रीनिवासमहाविद्यात्रयमेतत्सुदुर्लभं स्मरणाच्छ्रीनिवासस्य यत्रकुत्रापि
संततं ६३ विमुक्तः पापराशिभ्यो उद्धायश्यति तत्समं अर्चनाच्छ्रीनिवासस्य त्रिदिनं वा द्विजोत्तमाः ६४ ब्रह्महा स महेंद्रोहो रप्यमत्र सपूजते दर्शनाः
च्छ्रीनिवासस्य विमुक्तः पापराशिभिः ६५ साक्षात्सपश्यति व्रक्ष्म मिलानं ब्रह्मरूपिणं श्रीनिवासमहाविद्याजयतः प्रत्यहिं ऋचिः ६६ उद्वाप्येवैः
उक्षिप्य पंभक्ता परमे धाम्निमोदते अस्मिन्न योध्यानगरे नैमिषेपि महावने ६७ क्षेत्रे श्रीनंगधामारव्ये शेषाद्रावप्यसौ द्विजाः रामो दाशरथिः
श्रीमान्ब्रह्मस्समयो विभुः ६८ नारायणो नगस्वामी श्रीनिवासाभिवान्वितः क्षेत्रेष्वेतेषु सततं सर्वसिद्धिकरी भ्रमात् ६९ श्रीनिवासमहा
विद्याजस्स्याप्यश्रममिष्टदा आदौ त्रयीमयी वीजं मायावाग्भवमहद्वयं ७० गांतवह्निसमारूढं विंदुवामाक्षिसंयुतं श्रियै पितन्महावी
जं तदनंतमुखरेत् ७१ सदीर्घं शिववीजं च वाह्निविंदुसमान्वितं मायावीजमिदं यस्माच्चतुर्थं पंचमं भवात्परं ७२ विंदुहीनश्रियो वीजं निवा
सापदरन्वितं चतोट श्रीविधेयवह्नियसी समान्वित ७३ सन्मिंत्र महाराज्ञी सर्वसत्फलदायिनी आरोग्यमादिगुरोप्यर्यप्रदायु
ष्यविवर्द्धिनी ७४ विद्यामेतां पुरासीस्मदनंतवदनाद्गुजात नारदो भगवाञ्छ्राप्य ब्रह्मपुत्रो महातया ७५ जनस्वसर्वजतां ग्राप्यदे
वैतैरपि पूजितः शांतिमानुगुणान्प्राप्य त्रैलोक्ये संचरत्यसौ ७६ तस्मादस्याः क्रपिपीर्यागो नारदो भगवान्स्मृता आर्षिता भावसं
वेधा श्रीदेव्या जगतीतिः ७७ श्रीनिवासइति प्रोक्ते स रामोसौ फमेश्वरः मुक्तिरमा निवासत्वेयं श्रीनिवासः परात्परः ७८ स्वारा
ज्यश्रीति निवासोयं श्रीनिवासो जगत्पति महालक्ष्मीनिवासो य श्रीनिवासइति स्मृतः ७९ राजालक्ष्मीनिवासोयं श्रीनिवा ११०
सः तोरितः श्रीनिवासमहामंत्रत्रयीसारमहोदयं पंच योजयेन्निसमेकापः श्रीनिवासस्तस्माद्युतश्रीनिवासास्वयत्वेन श्रीनिवासः २७

सोऽभिरक्ष्यते ८१ क्षेत्रे धेनेषु तेषु त्रिषु शरीरं यः । रिरक्षिजेत् श्रीनिवासो महायोगी सभवेअरमे पदे ८२ श्रीनिवासमहाविद्यां यत्र कुत्रापि वा जपेत् यत्र
हापि श्रीनिवासः स्मोरंतेम त्रिश्रीयं ब्रूते ८३ श्रीनिवासमहाविद्यामस्य सफलदायिनी गोसंख्या सर्वकल्पदा मारोकं ठगते ८४ श्रीनि
वासमहाविद्यायेत्र येत्वापि वा जपेत् नु श्रीनिवासस्य लेपं ते सर्वांन् प्रहमि ष्टदे ८५ अरविदिस्य महायोगी नारदोऽत्र सनंदनः छंदो जगत
मित्युक्तं गायत्र्यमेय वास्मृतं ८६ श्रीनिवासश्चिनगतानायकः परमेश्वरः नारायणो महालक्ष्मीपतिर्देवतमुच्यते ८७ श्रीबीजं बीजमित्युक्तं श
क्तिर्भुवनमातृकाबीजकं कामराजं स्यादिष्टार्थे विनियुज्यते ८८ षडंगं प्रणवोपेतं श्रियाह्रीं पंक्तयाक्रमाल स्यादिदिबीजे वह्निराव सा षडंग
कं ८९ वामांकारूढलक्ष्मीसहितमरिगदाखड्गशंखध्वजाब्जं लसोवितघिविमलमणिलसद्भूषणाश्रमसच्चगु ... ध्यानेऽस्मु ... स्तुति
पदमनिशं योगिहृत्सद्मनिष्ठं वंदे लक्ष्मीनिवासं जगदभयकरं विश्ववधभुकुंदं ९० श्रीनिवासमहाविद्यां ध्यात्विस्य प्रेसहयेत ... योः
कर्मोत्तानास्य संतिमहामनोः ९१ सिद्धविद्यामीमाग्रेहृभिः प्राङ्मुखवयः विनियोगे प्रवक्ष्यामि ... युधंग्रहसनंदनाः ९२ वत्सयन्तृतमे क्षे
त्रे सावधानमनाः ... गुरोराज्ञो प्रातः स्नात्वा समाहितः ९३ यवाहाभियताहाराः श्रीमदष्टाक्षसनुं त्रिशोत्ताधिकसाहस्रम
जस्वानियतव्रतः ९४ वासुदेवमनेयश्चा ... अष्टोत्तरशतं तेन ... श्रीहयग्रीवाभिधं ९५ द्वादशार्णं श्रियं वापि नित्यं पंचशः
तंजयेत राजराजेश्वरीविद्यामष्टाविंशति तथा जयेत् ९६ पंचविंशतिधा नित्यं जयेत् ... श्रीनिवासमनुं रात्रौ सहस्रत्रिशताधिकं ९७
जयेत्सर्वदिनं कृत्वा व्रतमेतत्सुपावनं षष्ठे ह्नि प्रातरुत्थाय प्रातः स्नात्वा समाहितः ९८ दैशिकं सन्निधाकस्य सहस्रत्रिशताधिकं कापिला
मंत्रीनेरन्नो श्रीमदष्टाक्षरविद्यया ९९ अथवा ... वासुदेवेन ... आष्टाविंशतिधा हत्वा श्रीमन्त्रेण ततः परं १०० हत्वाः

रा०उ० पंचपातंच हे राजराजा स्वविषया अष्टाविंशतिधा कृत्वा वर्मविद्याभिरप्यथ १०१ पंचधा हयाः हे श्रीनिवासस्याविषया त्रिशतं नुहयाद्दासां
याद्भिरथोऽनेन १०२ चेद्धावर्णा क्षितिकलाप्रज्ञीयस्व पावके देशिकोऽपि सुगंधश्चास्तोऽहं गिरेऽन्वन्नमे तु १०३ अलंकोरे रसं हेक्के सव
रसोमिश्रततः परंपरया म्निष्क साहस्रीमाचार्यचरणोऽद्ये १०४ निष्कारां त्रिशते वापि तत्त्विक्कमप्यापि वातदर्धं वातदर्धं वा वित्तशाठ्य
विवर्जितः १०५ आचार्यपत्न्यै वस्त्राणि हेमालंकरणादिकी दत्वा यं वशाभ्य व्रा हाराष्ट्र नगस्तवीः १०६ न्यै भस्म्यै श्च नोक्तनेर्दं स्निराणा
भिराभिष्टतो पवेत् स्नेजति गुरुभक्ता भ्रशेषवंधभिरन्वितः १०७ देशिकस्य महत्वा भोज्ञादाक्षिषा ग्राप्य सिद्धिदाः निशित स्मिन दिने
स्वप्रेभरताद्भिरन्विते १०८ श्रीनिवासां महात्मानं जानाकी सहितं विनुना रायराजगत्राथ्यमां जनेयाभिर्हन्त १०९ नवरूपमेनेग्रहो
शशाङ्का घोरपि पूजितं पश्यपेत्रस्य वक्षस्य प्योसप्रसन्नमुखो वुवज्ञं ११० तदारभ्य हारिमासिमासि स्वप्रे जगत्पतिं जानकीरमणं
सासासरूपहीसकादं १११ जशोऽपि मंदभाग्यो सो तदारयदिने दिने मल्लायारंगतः सर्वविद्यानामल्पधीरपि ११२ महाकाविहावा
ग्मी भत्वालाधिपरासभिभः राजभर्हेरं भ्यां समसद्रशी श्रिवमुद्धंसंय ११३ धनधान्यपुत्रपौत्रनमुक्तारत्नादिसंकुलां संप्राप्याष्टगरो
न्वर्यमायुतारोग्यमुत्तमं ११४ योगमष्टांगसहितं तस्यैजन्म स्मृतिषु भाः दृष्टा नारायणामालानि स्वयमेव स्वचस्नुवा ११५ कुलसाहस्रमुद्धः
त्यनिमग्नं निरयेषापि दिव्यभोगायुतो दिव्यकन्याशतसमन्वितः ११६ कदर्यं शतसंकाशो भूत्वा दिव्यवपुर्धरः मोदते परमेधाम्नि संन्नि ११२
धाविंद्रियायतेः ११७ श्रीनिवासव्रतमिदं क्षेत्रे घत्ते पृथवन एकस्मिन्नापि वा देवेयः करोति तितातिप्रियः ११८ तं माश्रस्त्रानकीलक्ष्मी

रव्वहं यातिपुत्रवत् विनीर्षं गांजने याघाः सुहृत्स्य प्राप्नुवंसपि ११९ चिता मरवादिशिला निमय छंति दिशी श्वरामानयंतिव शिष्टाघात्तंम क्रोगा
न कोपात्तो १२० नारदाद्यामहाभागा यस्यपुत्रास्तपस्विनः तस्याभीष्टफलं नित्यं प्रयच्छंति न संशयः १२१ गोदावरी भीमरथी कृष्णवेणी च नर्मदा सरस्वा
तीवयथा कावेरी सरितांवरा १२२ जाह्नवी चंद्रभागा वा गंडकी च महानदी आसामन्यतमस्थाने यत्र कुत्रापि वा भुवि १२३ श्रीनिवास अतमित्यः क
तेतिविधानतः समग्रा वीमहाविद्याम्भोविद्या मिधिर्ध्रुवा मगमः १२४ धनसमासश्चम्याकालात्काटस्यं सासन्निभः दीर्घमायुष्यमासाद्य योगं वाष्टांग
पुतं १२५ एकेन जन्मनैवासौ योगिनामपि दुर्लभां परांगतिमवाप्नोति पुनरावृत्तिवर्जितां १२६ येन केनाप्युपायेन देशिकानुज्ञया द्विजाः पुरश्च
पासहस्रं वा पुरश्चर्यायतं तु वा १२७ पुरश्चर्या द्वादशं वा पुरश्चर्याः षोडश कतु वा पुरश्चर्याः त्रिपंचं वापि कल्पं सहस्रां दक्षिणा १२८ भगवद्ध्यानार्थाः
यसततं यत्नवान्भवेत् संपूर्णां दक्षिणां पूज्यो द्वगान्मध्यमदक्षिणां १२९ तत्राप्यशक्त आचार्य यादाधमदक्षिणां वित्तशाठ्यं परि
त्यजेत्प्रदद्याद्विधिवसिद्धये १३० पौरश्चरणिकं कर्म विधाभृन्नविवर्जितं यः करोति प्रतीतस्य हानिरेव प्रजापते १३१ दक्षिणारहितकर्मपुरश्चर्यां
मिधं प्रभसहस्रशो पिकल्पासोनसिद्धिनभवेत्क्वचित् १३२ विद्याशाठ्य परिक्लसमिसत्तपिमहीतले देशिकांघ्रियुगे दद्याद्दक्षिणां शास्त्रचोदितां
१३३ पुरश्चर्यां विनाप्यीह विद्यासिद्धिं सुविंदति अनेकाभाग्यसंपत्तिर्भवेत्तस्य पदे पदे १३४ कोटीसाहस्रमस्याकमपि दत्वा महत्तनं भावार्यंव
गार्हकैकं कर्दनिर्तोभवेत् १३५ सिद्धास्येवमहस्राग्र्यं सार्वभौमत्वमप्स्यं मिश्चसस्यमहाविद्यादेवत्वमपि सीद्ध्यति १३६ वद्ध्यतादास्यसेसि
द्विःपिपुरपसहस्रकैः न सिद्ध्येस्वसंपूर्णाकतुमिस्तुवा १३७ देशिकाज्ञामनुप्राप्य अतसदीवृत्ताकिंकरः तमेवं निसमभ्यर्च्य ब्रह्मतादास्यसि
द्विभाक् १३८ श्रीनंदप्रासरीविधी देशिकाज्ञापुरस्सरं ... ब्रह्मतादास्यासिद्धिभाक् १३९ सर्वविद्यामयीकीर्घाख्रियः पंचद

ना० ७ शाम्बरी यथाशक्त्यप्यनुसरस्सदेशिकानुज्ञया न्वहं २४० यद् गौरुयर्यस्स हितो ब्रह्मतादात्म्य सिद्धिभाक ब्रह्मविद्यामनुसरस श्रीश्रीशदर्शः
शासीरि २४१ ग्रासे कोलेयथाशक्त्य ब्रह्मतादात्म्य सिद्धिभाकृ राजराजस्य श्री घाम व्ययं प्रसहं मुविः २४२ आचार्यानुज्ञया स्वस्वाहं स्वदात्म
मिसिद्धिभाक ब्रह्मतादात्म्य संसिद्धिहेतुम् स्तानि स्तत्ले २४३ पंचैवीका निमूनिमिर्ब्रह्मविद्भिः पुरातनैः अन्यापि महाविद्यास्त्वानिजगाती तले
२४४ देवतादिप्रदास्येव पुनरावर्त्तकानि हि श्रीमद् शारी विद्या पादोनेवयमे त्वरः २४५ श्रीयः पंचदशाक्षर्या या दाता विहरिहस्य तेराजराजम
विद्याप्रदातापि महेश्वरः २४६ सर्वज्ञ उक्तो लोकेषु महर्षिर्ब्रह्मवित्तमः ब्रह्मविद्याप्रदाता वि सा सा नारायणतः स्मृतः २४७ नारायणात्म
कात्तेदेशिकाः स्मरेत्तमा समस्त विद्यास्ता प्राज्ञो ब्रह्मविदित्तिकथ्यते २४८ ततो वीद्या सा प्राज्ञो श्रियः पंचदशासरी नतो । पि श्रीमद् दृ
रोसा प्राज्ञो सर्वसद्धित २४९ राजराजमहाविद्या ततोपि च महत्तरा एकाप्य ब्रह्म महाविद्या लभ्यते यन्मुखो पुजात २५० तं देशिको त्तमप्राज्ञा ।
आहुर्नारायणात्मकेतस्मद्देहं यद्वैव ब्रह्मतादात्म्यसिद्धिदा २५१ विद्यावित्तं यम प्यत्र विद्यात्रयमथापि वा लभ्यते हि मुखांभोजाद्यस्य
विग्रस्य स साधकैः तस्याचार्यस्यकैंकर्यकोवावरोपितुक्षमः विद्यावत्तुल्यं यस्य वक्त्रात् लभ्यते मुवि २५३ ब्रह्मविष्णुमहेशाद्या अपि देवाम
हर्षयः तस्य दंहेश कुधीनहि वरोपितुक्षमाः २५४ परमसिद्धे च तावुद्धिर्देशिके भगवन्मये भाषार वितमंत्रोपि तस्य सिद्धो भवत्यलं २५५
श्रीनिवासादिकामंत्रा कोटिकोटिगुणोत्तराः पेषाम्पारणात सिध्यंस्वलिला अपिसिद्धयः २५६ श्रीनिवासमहाविद्यात्र कुत्रापि साधकैः वशि
कानुज्ञयाजसा सद्य प्रत्ययकारिणी २५७ श्रीनिवासमहाविद्यामिकामपिमसितले आचार्यानुज्ञया निसंज त्वानियतमानसः २५८ ११२
ससिद्धिंप्राप्य महतीपश्यत्येव श्रियः पतिं ससंवत्सिहितवत्सिसारवक्षि पुनःपुनः २५९ आचाम्यं वारात्महं स्वस्वपंसेव्यमन्यहं श्रीमदष्ट

श्वरीविद्याजप्त्वा सकलसिद्धिदा ९६० प्रजप्त्वा ततो विद्या श्रियः पंचदशाक्षरी स्मर्त्वं प्राप्य सही विद्याराजराजेश्वरी शुभा ९६१ चतुष्टयामि
दमत्रिलक्ष्मीसाधनमीरितं अमदायासफलदमुक्तं सर्वैर्महर्षिभिः ९६२ सत्समेतत्स्मरेद्युक्ता तादात्म्यफलदायकं देवताद्विमहासिद्धिक
मितत्त्व चतुष्टयं ९६३ अथ दाशरथी रामो भगवान्परमेश्वरः नारायणो जगत्कर्ता सर्वानंदचिदात्मकः ९६४ एतल्लोकं कार्यसिध्यर्थे निस्पदश्री
नेसिद्धये साधनानि मयोक्तानि चत्वारि जगतीतले ९६५ विचार्य सकलान्वेदान्विचार्य च पुनः पुनः आचार्यरराईसेगादष्टादितः परा ९६६ हि
तीयात्र स्वविद्यायश्रीमदष्टाक्षरी ततः श्रियः पंचदशाक्षर्यथ राजराजेश्वरीश्वमा ९६७ अनायासे सकलमहासिद्धिप्रदं क्षेममतमथाप्र
वंमुक्तेः क्रिमसाधनपंचकं ९६९ एकमत्र फलदं भक्तिश्रीबीजमीरितं मुक्तिश्रीनवः पचयेन निसमयत्तसाः ९६८ नारायणो विजानीध्वं तेन
राकृतिमव्युत्पन्नकभगवान्योगी कपिलः कर्दमात्मजः ९७० श्रीरामानुज्ञया तत्र स्वात्ममंत्रं पपौ विभुः प्रस्वैतत्कापिलं शास्त्रं ब्रह्मपुत्रो
स्तवोधनाः ९७१ ब्रह्मराजसहितारामममाहृष्य जगतीपतिं सर्वसंशयनिर्मुक्ताः स्वस्वलोकमथो गताः ९७२ वसिष्ठवामदेवाद्या मुनयः शंसि
तव्रताः कृत्स्ना सकलवेदांतसर्वशास्त्रमनुत्तमं ९७३ स्पष्टा प्रमुदिता जन्मुः स्वात्ममंत्रं रामप्रचोदिताः श्रीदक्षिणाग्निरुवाच॥ राजराजेश्वरी
विद्यामाहात्म्यमघनाशनं ९७४ श्रुत्वा कपिलवक्त्राब्जाद्विशिष्टाद्या महर्षयः सनत्कुमारप्रमुखा योगिनश्च धृतव्रताः ९७५ भगवंतं समारा
ध्यतत्कृपालेशवैभवात् व्यासासन्नगन्नाथ्यं जीवन्मुक्तास्ततोऽभवन् ९७६॥ जमहात विद्यामाहात्म्यमघनाशनं किंविद्गमायातमंद्रे
विपर्वंजकल्पके ९७७ इति श्रीमानुतरवृद्धतत्त्वरहस्ये प्रदाशरथ्योध्याये तेवेदसारार्थसंग्रहे उत्तरभागे सौभाग्यपीठोदये शराजविद्यामा
हात्म्येवतनुवृत्ताखिलशोधायः श्रीमत्सिता मूर्तिर्वाचा अयोध्या नगरे रम्ये साक्षाल्लारामरो विभुः रामो दाशरथिर्भूत्वा कोशलधशा

श्री.उ.

भागर्भसंभवः १ कंदर्पायुतसंकाशो नानाकौतुकसंहितो महं आनंदनेयाहि भिन्नसंसेवितो मरनारिभिः २ ब्रह्मर्षिभिर्देवर्षिभिश्चैव सुमंत्रावृष्टमंत्रिभिः सेवि
तः सततं साक्षाद्विष्णुर्मात्रिस्वरूपधृक् ३ एष नां निपहंक कौंकिशानीवरियालभं ३ मादिदेश सकलान्धर्मानखिलसिद्धिदान् ४ ब्रह्मज्ञानमहद्विजशा
स्त्रं वेदांतसारमुत्तमं योगशास्त्रं तथा पामासमप्यभक्तिः ५ अथ प्राधान्यतः श्रीरामायणमाद्योभसनाननीयब्रह्मविद्यालतः श्रीरामश्रीश्रीमठरामसरी ६ श्री
मद्रामरसिकविद्यासरहस्यासनातनी ३ काथवस्थामुक्तिहेतुकी सर्वसिद्धिदा ७ सेवनेदेहशालेषु पुरातोध्यागमसापिमुक्तिसाम्राज्यकुंबमालाहे
तुकीनायरारसना ८ श्रीकृष्णदयामोतिविद्यायथा कौप्राधान्यतः प्रियेपसन्नलक्ष्मीविद्या एकाकिनी सर्वसिद्धिदा १ परानारायाय श्रीविद्यामा आवे
मतवेदितश्रीदेया अथसंयोकविद्यापंचदशाक्षरी १० सयोपिकाथितारीर्ज्यलक्ष्मीस्पुकुलसिद्धिराजराजेश्वरीविद्यातनो वरूपाई इति ११ अप्या
अपिमहाविद्यासतेषेस्मिन्सपुरोरितः सहस्रशताम्र तत्राजेमाहात्म्यमथापह १२ तेषदामाख्यो वस्मिन्कोविरिवसमारितस्तत्रैवे योमहा
योगीसाक्षात्स्वयंगवद्रावजः १३ मुलेतत्सरमंतवेसंहिता श्रुतिसंमितां अनुपरायजगतां वकारजगतीपतिः १४ सनत्कुमारोभगवानस
र्वज्ञस्तपसान्निधिः चकारसुमहत्तेलस्वनाम्ना सर्वसिद्धिदं १५ नारायणांशजः सासाइंरामकाननयोगिभुः ब्रह्मविद्याविलासाख्यं तत्रैवे
दांतसाम्मितं १६ चकारसुममहच्छास्त्रं सर्वलोकोपकारकं ब्रह्मयुक्तोमहातेजाव शिष्टोरुन्धतीपतिः १७ स्वविप्रः कथयामासशा
स्त्रं वेदार्थसंग्रहं यानाम्नः साक्षाच्छंकराष्यसमुद्भवः १८ सारस्वतामिधं तत्र कथयामाससादरे मत्सं दाशारथीयाख्यं शास्त्र
वेदांतसंग्रहं १९ संहितापंचकंपष्टी इविभिसमुद्दीरिति। अजनातनयःपश्चात्किंकरेशान कीपतेः २० संहिताकथयामासमुनि ११३
प्यश्रुतिसंमिती छंदोमयोघभगवान्विनतानयोविभुः २१ आदिदेशयोगिभ्यः शास्त्रं गरुडवर्णयोदे सर्वकामप्रदेशास्त्रा राम ३०

113

त्मशास्त्रमिदंपरं २२ अस्मिन्नेवैषयद्यत्कृतंतत्तदेवसमंस्मृतंनाविभ्यासोत्रकर्तव्योमुक्तिलक्ष्मीमभीप्सता २३ आचार्यवर्यचरणा
ब्जमवश्यंसेव्यमन्वहंश्रीमदष्टाक्षरीविद्यातत्प्राप्त्यैवसिद्धिदा २४ श्रीदक्षिणामूर्तिस्तत्रवाचः इदंगुह्यतमंशास्त्रंवेदवेदांतसम्मितम्
एनारायणेनोक्तंजनकायमहात्मने २५ अथनारायणःसाक्षाज्ज्ञानकीयतिरीश्वरःवसिष्ठादिमहर्षीणांसन्निधौहृष्टोत्तमम २६
कथयामासभगवान्ममशास्त्रंगुह्यतमंपरंतस्यांशेनातीर्णोऽस्मिरुद्रोमृत्युंजयःशिवः २७ श्रीदेवकंशासममदत्ताल्वदेविनिरिकमवेसमम
श्रीरामचंद्रस्वयंकरोतिमिदीभुवि २८ सूर्योरवेमहायोगेस्तसावदूतीकेरामएवयुध्वेसम्प्रदोविष्णुःप्रजापतिः २९ साक्षान्नाराया
णोनंतोवामनोनारकेसरीतइक्रमेतलरमतत्रैपसतेरम्भुभ ३० आश्रमाचार्यवकान्नाक्षिप्रंरानियतात्मनाऽऽकलागुह्यतमंशास्त्रमि
दंदाशरथीरितं ३१ देशिकेंद्रजपेदर्थंवेत्तिरामरतोऽपिदेशिकंयास्त्विवकारमसंप्रूपविमत्यधीः ३२ क्रियाहानिमवाप्नोतिका
र्यसिद्धिनविंदतियःपूजयतिवक्तारंशास्त्रस्यामहामनाः ३३ शाश्वतपस्मोमोतिपुनरावृत्तिवर्जितंकुंडवलक्ष्मीधनधान्यवृद्धिसौ
भाग्यवर्द्धनंसमुभानिनिस ३४ अवाप्यशास्त्रमप्रवणोनयश्वासापंपदंयातिरमाधिपसाकारव्यमेगउवावार्द्धसुक्तंगिरिजादेव्योशि
वेनपरमात्मना ३५ विल्कलामजुमाहात्म्यमारभ्यातरहेस्यक पूर्वंनारायणेनोक्तमष्टरंशंकरोदितंतंत्रंदाशरथीयाख्यंवेदसा
रायसंग्रहं ३६ वैकमपिवाध्यायमर्थज्ञानपुरःसरंयःपठेद्यःश्रद्धायायाद्वापिविमुक्तःपापराशिभिःप्रयातिपरमंधामसनातनमु
त्तमं ३७ अष्टम्यमंगमरवांभोजाव्झलेनतसरमघयःमत्वामानवयंब्रुमनारायणतांविभुं ३८ अष्टम्यमर्गसमाभाष्यज्ञात्वा

रा.उ.

114

त्वाधर्मं रहस्यकं कृतक स्वास्ततो जगमुः त्वाश्रीमान्मुदितानना: ५० इदं तत्त्वं महद्रहस्यं तारकं ब्रह्मरूपिणा वेदव्यासर्षिसेयहे जानकीपा
तिनाप्रोक्तं जगदानुहेतवे ५१ इति श्रीमदनन्तरामस्ततैरहस्ये दागार्थीयेतन्त्रे वेदव्यासस्यसंयहे उत्तरभागे सौभाग्यपवित्रोदये राज
विद्यामाहात्म्ये शास्त्ररहस्यकथनं नाम पंचवल्लरी शोध्यायः इंदिरारमणेताय श्रीनारायणाय नमः श्री रा मः श्रीः ० राम
श्रीवीरुराम संज्ञी सकुथरा जन्मदां मोहोय स्यासंख्यिवुधघतिताहरिनीधि श्रीलालन सुंदर्यपिमाताकमेशिस्वजन्मधरणीनामाप्रियं शीध
गोभारवानकुलोभ्ववेदयस्लेयतीयनामापि च १ श्रीदेवीकमलात्रिशक्तिसिकमला श्रीराज्यलक्ष्मीहृतेनोभ्रनीलाविमलादिशक्ति
निगमब्रह्मादिसंसेवितः जंतर्ज्योतिर्यस राघुपतिः श्रीसुंदरी वल्लभः हृत्याः शरणागुरुः तेनेदमुद्धासितं २ श्रीमहाशरथ्येमुखांबु
जगलहूरीसुधालीममतेलं प्याविपतोलिलेखनिखिलं तत्वं रहस्यं हि पः तस्मै श्रीरघुनंदनो धरणिजा पुत्रान राजेष्वरीमेत्रात्माभ
भवतकिंपाइनयन्तो वंशीधरं यातहं ३ श्रीदेवीहरिवल्लो कनिष्ठभक्तोभ्रश्रीचक्राखेनहहब्बुद्धिसद्विलासे देयनो हठवतिमात्रजारवदेभाराणा
तेकिर्स्वमत्ताविदंकवे ४ थके गहम्बमद्यो मितेभावेरामा स्यभक्तेषु चक्षेतितिथोघघीकायां गृहेवेदसारसंग्रहजं सततं त्रसिलि
खेहं वंशीधरः श्रीशर्मकेच्छेप ॥ ० ॥ राम राम: ११ छछ ॥ छछ १२३५ ॥ यथरामनाः

९९...